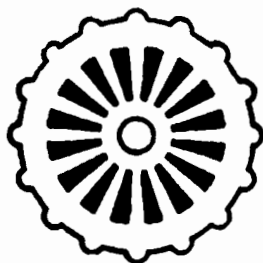

බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා: 8

සූත්‍රාන්ත පිටකයෙහි

02 වන ග්‍රන්ථය

දීඨිනිකාය

දව්නිය භාගය

මහවග්ගිය

ලඬකා බෞද්ධමණ්ඩලයේ ආරාධනාවෙන්

අගගමභාපණ්ඩිත

**බලන්ගොඩ ආනන්දමෙත්තෙය මහානායක
සාවිරයන් වහන්සේ**

විසින් කරනලද සිංහල පරිවර්තනයෙන් සම්පූර්ණයි

මු: ව: 2550

ක්‍රි: ව: 2006

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume 8

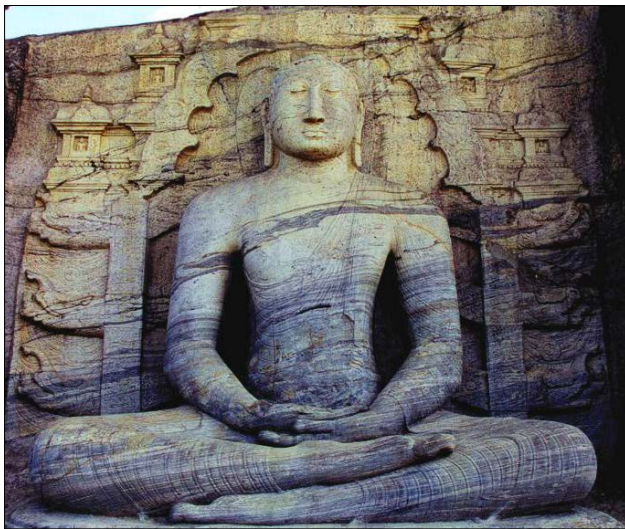
The Second Book in the
Suttanta-Pitaka

2

DĪGHA-NIKĀYA (II)

With the Sinhala translation by

**The Venerable Aggamahāpandita
Balangoda Ānanda Maitreya Mahā Nāyaka Thera**

නමෝ තස්ස භගවෙනෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස !
නමෝ තස්ස භගවෙනෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස !!
නමෝ තස්ස භගවෙනෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස !!!

මෙම බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව,
 නිවනේ සැනසීම සොයන සෑම ලොවසියෙකුටම
 පරිහරණය කළහැකි ලෙස සැකසීමට නන් අයුරින් දායකත්වය දැක්වූ
 සෑම උතුමන්ටම පළමුව ස්තූතිය පුදකරන අතරම
 යමෙක් මෙම බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව පරිහරණයෙන්,
 යම් සත් කටයුත්තක් කරන්නේනම් එහි ද,
 නිවනේ සැනසීම ලාබනම් එහි ද
 සියලු ආනිසංසයෝ මෙම බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව
 මේ අයුරින් සැකසීමට දායකත්වය දැක්වූ
 ඔවුන් සෑම දෙනාටම අනුමෝදන් වෙත්වා!!!
 නිවන් දකින තුරු අභිවුර්ධියක්ම වෙත්වා!!!
 පතනා බෝධියකින් වහා වහා නිවනේ සැනසීම ම අත්වේවා!!!

ඔබ සැමට යහපතක්ම වෙත්වා!!!

සැලකිය යුතුය :

මෙම පොතේහි පටුන, පිටු අංක 15 හි ඇතුළත් කර ඇත. එහි පටුන මත ඇති මාතෘකා මත click කිරීම මගින් ඊට අදාළ පිටුව වෙතට යොමුවේ.

නැවත පටුන වෙතට යොමුවීමට Table of Contents හෝ පිටු අංකය (15) සටහන් කර යොමු වන්න.

සුභභාෂා පිටකේ

දීඝිනිකායො

මහාවග්ගො

සුත්තානා පිටකයෙහි

දීඝිනිකාය

මහාවග්ග

**“තරාගතපපවෙදිකෝ හික්ඛවෙ ධම්මවිනයො විවචො විරොචති,
නො පටිච්ඡන්තො.”**

**“මහණෙනි, තරාගතයන් වහන්සේ විසින් දෙශනා කරණ ලද ධර්මය
හා විනය විවෘත වූයේ බබලයි. වැසුනේ නො ම බබලයි.”**

(අභ්‍යුත්තරනිකාය, තිකතිපාත - හරණ්ඩුවගා, 9 සූත්‍රය)

පටුන CONTENTS

සංස්කාරක නිවේදනය	...	...	...	...	xxi
ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය	...	...	...	...	xxiii
සංඥාපනය	...	...	...	...	xxv
සංකේත නිරූපණය	...	...	...	...	xxvii
පාළිගෝඨිය	...	...	...	...	xxix
විෂය සූචිය	...	...	...	...	xxxi
පෙළ හා පරිවර්තනය	...	...	...	...	2-564
ගාරාදිපාද සූචි	...	...	...	...	567
ස්ථාන හා පුද්ගල සංඥා සූචි	...	...	...	...	571
විශේෂ පද්‍යාක්ෂමණිකා	...	...	...	...	579

සංස්කාරක නිවේදනය

සුත්‍රාන්ත පිටකයට අයත් ආගමග්‍රන්ථයන් අතුරෙහි පළමු වැන්න වූ දීඝනිකායෙහි ද්විතීය භාගය වන මහාවර්ගය බුද්ධජයන්තී ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ-මාලායෙහි අටවැනි ග්‍රන්ථය වෙයි.

ලඬිකා බෞද්ධ මණ්ඩලය විසින් ආරාධිත වූ සබරගමු සද්ධම්මවංසික තිකායාන්තර්ගත රාස්සාගල විහාරගණයෙහි, මහානායක ධුරිණ අග්ගමහා-පණ්ඩිත බළන්තොඩ ආනන්දමෙත්‍රෙය ස්වාමීන්ද්‍රයෝ දික්සති පෙළ සිංහල භාෂායෙන් සපුරා පරිවර්තන කළහ. එහි ප්‍රථම භාගය වූ ශීලස්කන්ධ වර්ගය 1962 දී මුද්‍රිත වී ඇත.

ශ්‍රී ලඬිකා විදේශාදය විශ්වවිද්‍යාලයෙහි උපකුලපති ව සිටි සමස්ත ලඬිකා අමරපුර මහානිකායෙහි මහානායක ධුරය ද දැරූ ආනන්ද මෙමත්‍රෙය මහානායක ස්ථවිරපාදයන් වහන්සේ භාෂාන්තරයෙහි හා සමයාන්තර-යෙහි ද බුද්ධි විශදතා ඇති කෙනෙකි. ඔබ මේ ද්විතීය භාගයෙහි අනුවාදය ද මැනවින් සිදු කොට ඇත. දුර්බොධාර්ථ ඇති ඇතැම් ධර්මපදයන් සඳහා අර්ථකථාගත විවරණ ද වරහන් තුළ දක්වමින් ධර්මව්‍යාඛ්‍යානය නිපදවා ඇති සැට් ද, ඒ සඳහා ඔබට හුරු වූ සුගම භාෂාස්වරූපය මැනවින් හසුරුවා ඇති සැට් ද, සුඛින්ගේ පාසැසීමට ලක් වෙතී සිතම් හ.

මුද්‍රණකායාය ඉක්මනින් නිමවාලීම සඳහා ත්‍රිපිටක මණ්ඩලයේ ස්ථවිරවරුන්ගේ සහාය ඇති වූ අප ද හට මහත් පරිශ්‍රමයක් දරන්නට සිදුවූ බව ද කියැ යුතු ය.

තවද ශ්‍රී ලඬිකාජනරජයේ ගරු අග්‍රාමාත්‍ය උත්තමාවගේ අනුග්‍රහය ද ගරු සංස්කෘතික ඇමැතිතුමා ප්‍රමුඛ ධර්මකාරීන්ගේ උදෙසාගය ද විශේෂ-යෙන් සංස්කෘතික සහකාර අධ්‍යක්ෂ සෝමපාල ජයවර්ධන මහතාණන්ගේ ක්‍රියාශීලීභාවයද කෘතඥතා පූර්වක වූ සඳහන් කරමිනි.

දෙහිවල කිසර මුද්‍රණාලයාධිකාරීන් ඇතුළු මේ සද්ධර්ම ප්‍රකාශනයෙහි සහාය වූ හැම පින්වත්හු මැ මේ හේතුවෙන් සුඛභාගී වෙත්වා' යි ආශංසනය කරමිනි.

මේ වගට:

ශාසනෝදයකාරී,
ලබුගම ලඬිකානන්ද ස්ථවිර
ත්‍රිපිටකමණ්ඩලයේ ප්‍රධාන සම්පාදක.

1976 නොවැම්බර් 10 දින,
ත්‍රිපිටක කායාසීලය,
මහානායක වාටිකාරාමය,
115, විජේරාම මාවත,
කොළඹ. 7.

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය

උපදේශක:

අභ්‍යමහාපණ්ඩිත බ්‍රහ්මචාරී ආනන්දමෙත්‍රෙය මහානායක මහා සංවිරපාදයන් වහන්සේ.

සහායක:

අනුරාධපුර බුද්ධශ්‍රාවක ධර්මපාලයානි (භික්ෂුවක වීර්‍යාලයානි) අධිපති ත්‍රිපිටකවාග්ගීරාවායානි, කෝදගොඩ ශ්‍රී ඥානාලෝක දක්ෂිණ ලඛ්‍යායානි ප්‍රධාන සංඝනායක සංවිරයන් වහන්සේ.

ප්‍රධාන සම්පාදක:

මොල්ලිගොඩ, ප්‍රච්චන්දය පිරිවෙන්හි උපප්‍රධානාවායානි, ත්‍රිපිටක වාග්ගීර, උබ්බත ශ්‍රී ලඛ්‍යානන්ද-කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණී සාමග්‍රීධරී මහා සංඝසභායානි අනුනායක සංවිරයන් වහන්සේ.

සම්පාදක:

ශාසත්‍රපති, වීර්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණ්ඩිත, රද්දල්ලේ සිරි පඤ්ඤාලෝක - ශ්‍රී කල්‍යාණී සාමග්‍රීධරී මහාසංඝසභායානි අනුනායක සංවිරයන් වහන්සේ.

ශාසත්‍රපති, වීර්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණ්ඩිත, වේඩරුවේ සිරි අනෝමදස්සී බටහිර දිශායානි ප්‍රධාන සංඝනායක සංවිරයන් වහන්සේ.

භිඤ්ඤා - මාකඩවර විහාරාධිපති රාජකීය පණ්ඩිත, කරහම්පිටිගොඩ සිරි සුමනසාර සංවිරයන් වහන්සේ.

කොළඹ, නිඹිරිගස්සායේ අශෝකාරාමාධිපති, රාජකීය පණ්ඩිත, කරදන පඤ්ඤාලඛකාර නායක සංවිරයන් වහන්සේ.

ලේඛකාධිකාරී:

කොළඹ, බෞද්ධාලෝක මාවතෙහි බෞද්ධාලෝක විහාරාධිපති, පණ්ඩිත, දෙරගමුවේ සිරි ධම්මපාල - කොළඹ පළාතේ ප්‍රධාන සංඝනායක සංවිරයන් වහන්සේ.

සංඥාපනය

දීඝනිකාය හෙවත් දීඝාගමය වනාහි සංගීතියට නැහැ පෙරවාද ත්‍රිපිටකයෙන් සුත්‍ර පිටකයෙහි පළවුන පොතය. මෙය පිළිබඳව විශේෂයෙන් කිය යුතු දෑ මෙහි මුද්‍රිත වූ පළමු වන කාණ්ඩයෙහි (සීලක්ඛන්ධ වග්ගයෙහි) මුල ම සඳහන් ව ඇත.

එහි සීලක්ඛන්ධවග්ගයේ සුත්‍රවල අදහස සැකෙවින් දක්විණ. මේ දීඝනිකායයේ දෙවෙනි භාගය යැ. මෙහි එන සුත්‍රයන් ගේ සංක්ෂේප අදහස් පහත දක්වේ.

1. මහාපදන සුත්‍රයෙහි —

විපස්සි බුදුරජුන් පටන් කොට පහළ වූ අප බුදුරජුන් ඇතුළු සත් බුදුවරුන් ගේ වර්ත දක්වේ.

2. මහානිදන සුත්‍රයෙහි —

පටිච්චසමුප්පාදය සවිස්තර ව දක්වේ.

3. මහාපරිනිර්වාණ සුත්‍රයෙහි —

බුදුරජුන් පිරිනිවන් පානු පිණිස කුසිනාරාමට වැඩි ගමන ද ඒ අතර දෙසූ ධර්ම ද දක්වෙත්.

4. මහා සුදර්ශන සුත්‍රයෙහි —

බුදුරජුන් කුසිනාරා නුවර උපවත්තන සල්වෙනෙහි යමා සල් රුක් අතර පැනවුණු යහනෙහි වැඩහිඳ කුසිනාරාපුරයේ ඉතා පෙර මහාසුදර්ශන නම් සක්විති රජ සමයෙහි පැවැති ශ්‍රී විභූතිය ද පසු කලැ ඒ සියල්ල පිරිහී ගිය සැටි ද වදාරා ලොව සියල්ලෙහි අනිත්‍යතාව ද ශ්‍රාවකයන් ආත්ම ද්වීප ව විසිය යුතු බව ද වදළ නියා දක්වේ.

5. ජනවසහ සුත්‍රයෙහි —

කලුරිය කළ ඇතැම් ශ්‍රාවකයන්ගේ පරලෝභනිය බුදුරජුන් පැවැසීම ද, කලුරිය කළ බිම්සර රජ ජනවසහ නම් සිවුමහරජයෙහි දෙවියකු ව ඉපි ද සිට බුදුරජුන් දක්නට අවුත් දෙවලෙ වැ දෙවියන් තුනුරුවන් කෙරෙහි ඇති හක්තිය ද, සතත් කුමාර බඹඳු බුදුරජුන් ගෙන් අසා දන ගත් සජ්ත සමාධි පරිෂ්කාර ධර්ම දෙවියනට පැවැසූ අයුරු ද දක්වෙත්.

6. මහාගොවින්ද සූත්‍රයෙහි —

පන්සිළු දෙවපුත් අවුත් තවතිසාහි දේවසභාවක පැවැති කථාවක් පැවැසීම දක්වේ. මෙහි සක්දෙවියු බුදුගුණ අටක් පැවැසීම, සනත්තුමාර බඹුහු බුදුරජුන් බොහෝ පෙර ජෝතිපාල නම් මාණවක ව ඉපිද මහාගොවින්ද නමින් ප්‍රසිද්ධ ව රජුන් සඳෙනකුට ගුරු තනති සිට අනුශාසනා කොට ඔවුනට සුගති ගමනට මග පෙන්වූ සැටි පැවැසීම, ඔහුගේ කථාව ඇසූ බුදුරජුන් පන්සිළුහට මහාගොවින්දානුශාසනය නොයඤාණික නොවන බව ද මේ අරි අටහිමගම පුක්ඛසන මග බව පැවැසීම යන මෙතෙක් දැ දක්වේ.

7. මහාසමය සූත්‍රයෙහි —

කිඹුල්වත් නුවර අසල මහවෙනෙහි වැඩහුන් බුදුරජුන් හා මහා සංඝයා අතරට රැස්වූ දෙවබඹුන් මුළුව ගැන සඳහන් වේ. ඔවුන් ගේ නම් වැල ද දක්වේ.

8. සක්කපඤ්ඤා සූත්‍රයෙහි —

පන්සිළුහු බුදුරජුන් ඉදිරියෙහි ගි ගැසීම හා වැසීම, සක්දෙව පැමිණ ප්‍රශ්න විචාරීම, සක්දෙව සෝවාන් වීම දක්වේ.

9. මහාසක්ඛපට්ඨාන සූත්‍රයෙහි —

ඤර සක්ඛපට්ඨාන භාවනා විස්තර වේ.

10. පායාසිරාජඤ්ඤා සූත්‍රයෙහි —

කුමරකසුප් මහතෙරුන් ද පායාසිරාජඤ්ඤා ද අතර පරලොචක් ඇතිනැතිබව පිළිබඳ ව පැවැති ධර්ම සංවාදය දක්වේ.

මෙසේ දීඝනිකායයේ මේ මහාවර්ගය සූත්‍ර අභයෙකින් පරිමිතය.

මෙය සකස් කිරීමෙහි දී මෙම ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථපරිවර්තක මණ්ඩලයෙහි සභාපතිවූ පණ්ඩිත කෝදගොඩ ඤාණාලෝකප්‍රධානසංඝනායක ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ ද සම්පාදක වූ පණ්ඩිත ලබුගම ලංකානන්ද නායක ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ ද ශෝධාපත්‍ර බැලීම හා ග්‍රන්ථ සුවිස සකස් කිරීමෙහි ත්‍රිපිටක සංස්කාරක මණ්ඩලයේ සෙසු මහතෙරවරුන් කිහිප නම ගේ ද සහයෝගය ලද බව ස්තූතිපෙරටුව සඳහන් කරමිනි.

මෙයට,

බමුන්ගොඩ ආනන්දමෛත්‍රෙය ස්ථවිර.

මහරගම

වටයවත්ත පාර,

ශ්‍රී වන්දනාමය.

1976.11.04.

සංකේත නිරූපණය

- සී. සිංහල පුස්තකාල පිටපත
සීච්. සිංහල මුද්‍රිත දිසනිකාය
මජ්ඣිම. බුරුම ජට්ඨසංගීති-සොධිත දිසනිකාය
ඝණ. ඝණාම තාය් අක්ෂර මුද්‍රිත දිසනිකාය
කා. කාමබොජ අක්ෂර මුද්‍රිත පොත.
PTS. Text Society Edition.

THE PALI ALPHABET

IN SINHALA CHARACTERS

VOWELS

අ a ආ ā ඉ i ඊ ī උ u ඌ ū ඵ e ට o

CONSONANTS

ක ka	ඛ kha	ග ga	ඝ gha	ඞ ṅa
ච ca	ඡ cha	ජ ja	ඣ jha	ඤ ña
ට ta	ඨ tha	ඳ da	ඬ dha	ණ na
ත ta	ථ tha	ද da	ධ dha	න na
ප pa	ඵ pha	බ ba	භ bha	ම ma
ය ya	ර ra	ල la	ව va	ස sa
හ ha	ළ la	ං ṁ		
ක ka	කා kā	කි ki	කී kī	කු ku
ඛ kha	ඛා khā	ඛි khi	ඛී khī	ඛු khu
ග ga	ගා gā	ගි gi	ගී gī	ගු gu
				ඝ ḡ
				ඞ ṅe
				ඞ ṅo

CONJUNCT - CONSONANTS

කක ka	කඛ kha	කා kā	කි ki	කී kī	කු ku	කු kī	කෙ ke	කො ko
ඛක kha	ඛඛ kha	ඛා khā	ඛි khi	ඛී khī	ඛු khu	ඛු khī	ඛෙ khe	ඛො kha
ගක ga	ගඛ gha	ගා gā	ගි gi	ගී gī	ගු gu	ගු gī	ගෙ ge	ගො go
ඝක gha	ඝඛ ḡha	ඝා ḡā	ඝි ḡhi	ඝී ḡī	ඝු ḡhu	ඝු ḡhī	ඝෙ ḡhe	ඝො ḡha
ඞක ṅa	ඞඛ ṅha	ඞා ṅā	ඞි ṅhi	ඞී ṅī	ඞු ṅhu	ඞු ṅhī	ඞෙ ṅe	ඞො ṅha
ණක na	ණඛ ṇha	ණා ṇā	ණි ṇhi	ණී ṇī	ණු ṇhu	ණු ṇhī	ණෙ ṇe	ණො ṇha
තක ta	තඛ tha	තා tā	ති ti	තී tī	තු tu	තු tī	තෙ te	තො to
ථක tha	ථඛ tha	ථා thā	ථි thi	ථී thī	ථු thhu	ථු thhī	ථෙ the	ථො tha
දක da	දඛ dha	දා dā	දි di	දී dī	දු du	දු dī	දෙ de	දො do
ධක dha	ධඛ dha	ධා dhā	ධි dhi	ධී dhī	ධු dhu	ධු dhī	ධෙ dhe	ධො dha
බක ba	බඛ bha	බා bā	බි bi	බී bī	බු bu	බු bī	බෙ be	බො bo
භක bha	භඛ bha	භා bhā	භි bhi	භී bhī	භු bhu	භු bhī	භෙ bhe	භො bha
මක ma	මඛ mha	මා mā	මි mi	මී mī	මු mu	මු mī	මෙ me	මො mo
යක ya	යඛ yha	යා yā	යි yi	යී yī	යු yu	යු yī	යෙ ye	යො yo
රක ra	රඛ rha	රා rā	රි ri	රී rī	රු ru	රු rī	රෙ re	රො ro
ලක la	ලඛ lha	ලා lā	ලි li	ලී lī	ලු lu	ලු lī	ලෙ le	ලො lo
වක va	වඛ vha	වා vā	වි vi	වී vī	වු vu	වු vī	වෙ ve	වො vo
සක sa	සඛ sha	සා sā	සි si	සී sī	සු su	සු sī	සෙ se	සො so
හක ha	හඛ hha	හා hā	හි hi	හී hī	හු hu	හු hī	හෙ he	හො ho
ළක ḷa	ළඛ ḷha	ළා ḷā	ළි ḷhi	ළී ḷī	ළු ḷhu	ළු ḷhī	ළෙ ḷe	ළො ḷha
ං ṁ								

විෂය සූචිය

1. මහාපදන සූත්‍රය	...	...	...	...	2 – 79
2. මහානිදන සූත්‍රය	...	...	...	...	80 – 109
3. මහාපරිනිබ්බාන සූත්‍රය	...	...	...	...	110 – 265
4. මහාසුදස්සන සූත්‍රය	...	...	...	...	266 – 305
5. ජනවසභ සූත්‍රය	...	...	...	...	306 – 333
6. මහාගොච්ඡද සූත්‍රය	...	...	...	...	334 – 381
7. මහාසමය සූත්‍රය	...	...	...	...	382 – 395
8. සක්කපඤ්ඤ සූත්‍රය	...	...	...	...	396 – 435
9. මහා සතිපට්ඨාන සූත්‍රය	...	...	...	...	436 – 503
10. පායාසිරාජඤ්ඤ සූත්‍රය...	...	...	...	...	504 – 565

සුභනන්දපීඨකේ

දිඨිනිකායො

(දුතියො භාෂා)

මහාවග්ගො

සුභගතපිටකේ

දීඝිනිකායො

(දුතියො භාගො)

මහාවග්ගො

නමො තස්ස භගවතො අරහතො
සමමා සමබ්බස්ස

1.

මහාපදනසුභගතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවස්ථියං විහරති ජෙනවනෙ අනාරාමපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ කරෙරිකුට්ඨකායං. අප්ථං බො සම්බුද්ධානං භික්ඛූනං පටිජාහන්තං පිණ්ඩපාතපටික්කන්තානං කරෙරිමණ්ඩලමාළෙ සනතිසිත්තානං සනතිපතිතානං පුබ්බෙතිවාසපටිසංයුක්තා ධම්මී කපා උදපාදි: ‘ඉතිපි පුබ්බෙතිවාසො, ඉතිපි පුබ්බෙතිවාසො’ති.

2. අසෙසාසි බො භගවා දිබ්බාය සොතධාතුයා විසුද්ධාය අතික්කන්ත මානුසිකාය* තෙසං භික්ඛූනං ඉමං කපාසල්ලාපං. අප්ථං බො භගවා උට්ඨායාසනා යෙන කරෙරිමණ්ඩලමාළො තෙනුපසංඛ්ඤාමි, උපසංඛ්ඤාමිතා පඤ්ඤානෙ ආසනෙ තිසිදි. භිසජ්ඣ බො භගවා භික්ඛූ ආමනෙතසි: “කායනු”ඤ්ඤාමෙ ඵතරහි කපාය සනතිසිත්තා? කා ව පන වො අත්තරාකපා විප්පකතා?”ති.

3. එවං වුතෙත තෙ භික්ඛූ භගවන්තං එතදවොචු: “ඉධ භතෙත අමහාකං පටිජාහන්තං පිණ්ඩපාතපටික්කන්තානං කරෙරිමණ්ඩලමාළෙ සනතිසිත්තානං සනතිපතිතානං පුබ්බෙතිවාසපටිසංයුක්තා ධම්මී කපා උදපාදි: ‘ඉතිපි පුබ්බෙතිවාසො, ඉතිපි පුබ්බෙතිවාසො’ති. අයං බො නො භනෙත අන්තරා කපා විප්පකතා. අප්ථං භගවා අනුසරෙතො”ති.

1. ඉති PTS

2. මානුසකාය-සිවු

සූත්‍රාන්තපිටකයෙහි

දික්සිතිය

(අවිනිස භාගය)

මහාවග්ගිය

ඒ භාග්‍යවත් අහිත් සමාස් සමබ්බද්ධයන් වහන්සේට
නමස්කාර වේවා,

1.

මහාපද්‍යන සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි: එක් සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර නිසා ජෙනවන නම් වූ අනේපිඬුසිවුහුගේ අරමිහි කරෙරි-කුටිකායෙහි (ලුණුවරණ රුක අසල කරන ලද කිළියෙහි) වැඩ වසන සේක. එ කල්හි පිණ්ඩපාතයෙන් පෙරළා පැමිණ (බත්කිස කොට නැගී සිට) කරෙරිමණ්ඩලමාළයෙහි (යටකී කරෙරිමණ්ඩපය අසලැ ගිම්ඳන ශාලායෙහි) එක් වැ හුන් එක් රැස් වූ බොහෝ භික්ෂූන් අතර 'පෙර වුසූ කදපිළිවෙළ මෙසේත් වේ. පෙර වුසූ කද පිළිවෙළ මෙසේත් වේ' යැ යි පූර්වනිවාසප්‍රතිසංයුක්ත වූ දහැම කතාවෙක් පහළ විය.

2. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මිනිසුන්ගේ ඇසුම්ඉම ඉක්මැ අසනුවට සමත් වූ පිරිසිදු දිවකනින් ඒ මහණුන්ගේ මේ කථාසංලාපය අසා වදළ සේක. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හුනස්නෙන් නැගී කරෙරිමණ්ඩලමාළය කරා එළැඹී සේක. එළැඹී පනවා තුබුණු අස්නෙහි වැඩහුන් සේක. වැඩිහිඳ ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහණුන් බණවා, 'මහණෙනි, දන් තෙපි කවර නම් කතාවෙකින් මෙහි හුන්නහු ද? තොපගේ කවර නම් අතුරු කතාවෙක් අඩාළ වී ද?' යි අසා වදළ සේක.

3. මෙසේ වදළ කල්හි මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට 'වහන්ස, පසුබත්හි පිණ්ඩපාතයෙන් පෙරළා දා, මෙහි කරෙරිමණ්ඩලමාළයෙහි එක්වැහුන් එක් රැස් වූ අප අතර 'පූර්වනිවාසය මෙසේත් වේ, පූර්වනි-වාසය මෙසේත් වේ' යැ යි පූර්වනිවාසප්‍රතිසංයුක්ත දහැම කතාවෙක් උපත. වහන්ස, අපගේ මේ අතුරු කතාව අඩාළ විය. එකලැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩි සේකැ' යි මෙ බස් පැවැසූහ.

4. “ඉවේජය්‍යාථ තො තුමෙහ භික්ඛවෙ පුබ්බෙනිවාසපටිසංයුත්තං ධම්මං කථං යොතු”න්ති.

“එතස්ස හගවා කාලො, එතස්ස සුගත කාලො, යං හගවා පුබ්බෙනිවාසපටිසංයුත්තං ධම්මං කථං කරෙය්‍යා. හගවතො සුඤ්ඤා භික්ඛු ධාරෙසසන්ති”ති. “තෙන භි භික්ඛවෙ සුඤ්ඤා, සාධුක්ඛං මනසි කරොථ, භාසිස්‍යාමි”ති. “එවච්ඡන්තෙ”ති ඛො තෙ භික්ඛු හගවතො පච්චයෙය්‍යාසුං, හගවා එතදවොච:

5. ඉතො සො භික්ඛවෙ එකනවුත්තොකප්පො¹ යං විපසයි හගවා අරහං සම්මාසම්මුද්ධො ලොකෙ උදපාදි. ඉතො සො භික්ඛවෙ එකතිංසොකප්පො² යං සිඛි හගවා අරහං සම්මාසම්මුද්ධො ලොකෙ උදපාදි. තස්මිංකෙදව ඛො භික්ඛවෙ එකතිංසෙ කප්පෙ වෙසසගු හගවා අරහං සම්මාසම්මුද්ධො ලොකෙ උදපාදි. ඉමස්මිංකෙදව ඛො භික්ඛවෙ හද්දකප්පෙ කකුසරෙධා හගවා අරහං සම්මාසම්මුද්ධො ලොකෙ උදපාදි. ඉමස්මිංකෙදව ඛො භික්ඛවෙ හද්දකප්පෙ කොණාගමනො හගවා අරහං සම්මාසම්මුද්ධො ලොකෙ උදපාදි. ඉමස්මිංකෙදව ඛො භික්ඛවෙ හද්දකප්පෙ කසසපො හගවා අරහං සම්මාසම්මුද්ධො ලොකෙ උදපාදි. ඉමස්මිංකෙදව ඛො භික්ඛවෙ හද්දකප්පෙ අහං එතරහි අරහං සම්මාසම්මුද්ධො ලොකෙ උපපන්නො.

6. විපසයි භික්ඛවෙ හගවා අරහං සම්මාසම්මුද්ධො ඛත්තියො ජාතියා අහොසි, ඛත්තියකුලෙ උදපාදි. සිඛි භික්ඛවෙ හගවා අරහං සම්මාසම්මුද්ධො ඛත්තියො ජාතියා අහොසි, ඛත්තියකුලෙ උදපාදි. වෙසසගු භික්ඛවෙ හගවා අරහං සම්මාසම්මුද්ධො ඛත්තියො ජාතියා අහොසි, ඛත්තියකුලෙ උදපාදි. කකුසරෙධා භික්ඛවෙ හගවා අරහං සම්මාසම්මුද්ධො බ්‍රාහ්මණො ජාතියා අහොසි, බ්‍රාහ්මණකුලෙ උදපාදි. කොණාගමනො භික්ඛවෙ හගවා අරහං සම්මාසම්මුද්ධො බ්‍රාහ්මණො ජාතියා අහොසි, බ්‍රාහ්මණකුලෙ උදපාදි. කසසපො භික්ඛවෙ හගවා අරහං සම්මාසම්මුද්ධො බ්‍රාහ්මණො ජාතියා අහොසි, බ්‍රාහ්මණකුලෙ උදපාදි. අහං භික්ඛවෙ එතරහි අරහං සම්මාසම්මුද්ධො ඛත්තියො ජාතියා අහොසි, ඛත්තියකුලෙ උපපන්නො.

7. විපසයි භික්ඛවෙ හගවා අරහං සම්මාසම්මුද්ධො කොණ්ඩකෙදෙය්‍ය ගොතෙන්න අහොසි. සිඛි භික්ඛවෙ හගවා අරහං සම්මාසම්මුද්ධො කොණ්ඩකෙදෙය්‍ය ගොතෙන්න අහොසි. වෙසසගු භික්ඛවෙ හගවා අරහං සම්මාසම්මුද්ධො කොණ්ඩකෙදෙය්‍ය ගොතෙන්න අහොසි. කකුසරෙධා භික්ඛවෙ හගවා අරහං සම්මාසම්මුද්ධො කසසපො ගොතෙන්න අහොසි.

1. එකනවුත්තප්පෙ - ම ඡ සං,

2. එකතිංසෙ කප්පෙ - ම ඡ සං,

4. “මහණෙනි, තෙපි පෙර වුසු කඳපිළිවෙළ පිළිබඳ වූ දහම්කතාවක් අසන්නට කැමැත්තක් ද?” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ප්‍රථමින් සේක.

“වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙර වුසු කඳපිළිවෙළ පිළිබඳ වූ දහම් කතාවක් කරන සේක යන යමෙක් ඇද්ද, භාග්‍යවතුන් වහන්ස, එයට මේ කාලය ය. සුගතයන් වහන්ස, එයට මේ කාලය ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් අසා මහණහු සිත්හි ලා දරන්නාහ” යි භික්ෂුහු කීහ. “මහණෙනි, එසේ වී නම්, අසවු. මොනොවට මෙනෙහි කරවු; කියන්නෙමි” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක “එසේ යැ වහන්සැ” යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ (මතු දක්වෙන) ධර්මකථාව වදළ සේක.

5. මහණෙනි, යම් කලෙක අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී හඟවත්තු ලොවැ පහළ වූහු නම්, ඒ මෙයින් පෙර එක්අනුවන කප ය. මහණෙනි, යම් කලෙක අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ සිව් හඟවත්තු ලොවැ පහළ වූහු නම්, ඒ මෙයින් යටු එක්තිස්වන කප ය. මහණෙනි, ඒ එක් තිස්වන කපෙහි ම අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ වෙස්සඟු හඟවත්තු ලොවැ පහළ වූහ. මහණෙනි, මෙ බද්දරුකප්ප්හි ම අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධ හඟවත්තු ලොවැ පහළ වූහ. මහණෙනි, මෙ බද්දරුකප්ප්හි ම අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන හඟවත්තු ලොවැ පහළ වූහ. මහණෙනි, මෙ බද්දරුකප්ප්හි ම අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කාශ්‍යප හඟවත්තු ලොවැ පහළ වූහ. මහණෙනි, මෙ බද්දරුකප්ප්හි ම අර්හත් වූ සමාක්සම්බුද්ධ වූ මම් මෙ සමයෙහි ලොවැ පහළ වීම්.

6. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී හඟවත්තු ජාතියෙන් ක්ෂත්‍රිය වූහ, කැත්තුලෙහි උපන්න. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ සිව් හඟවත්තු ජාතියෙන් ක්ෂත්‍රිය වූහ, කැත්තුලෙහි උපන්න. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ වෙස්සඟු හඟවත්තු ජාතියෙන් ක්ෂත්‍රිය වූහ, කැත්තුලෙහි උපන්න. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධ හඟවත්තු ජාතියෙන් බ්‍රාහ්මණ වූහ, බමුණුකුලයෙහි උපන්න. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන හඟවත්තු ජාතියෙන් බ්‍රාහ්මණ වූහ, බමුණුකුලෙහි උපන්න. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කාශ්‍යප හඟවත්තු ජාතියෙන් බ්‍රාහ්මණ වූහ, බමුණුකුලෙහි උපන්න. මහණෙනි, මෙ කලු අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ මම් ජාතියෙන් ක්ෂත්‍රිය වීම්, කැත්තුලෙහි උපන්නම්.

7. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී හඟවත්තු ගොත්‍රයෙන් කෞණ්ඩියා වූහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ සිව් හඟවත්තු ගොත්‍රයෙන් කෞණ්ඩියා වූහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ වෙස්සඟු හඟවත්තු ගොත්‍රයෙන් කෞණ්ඩියා වූහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධ හඟවත්තු ගොත්‍රයෙන් කාශ්‍යප වූහ.

කොණාගමනො භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො කසසපො ගොතෙතන අහොයි. කසසපො භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො කසසපො ගොතෙතන අහොයි. අහං භික්ඛවෙ, එතරහි අරහං සමමාසමවුද්ධො ගොතමො ගොතෙතන¹.

8. විපසයිස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධස්ස අසිති² වසසහසසාති ආයුපමාණං අහොයි. සිඛිස්ස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමා සමවුද්ධස්ස සත්තතිවසසහසසාති ආයුපමාණං අහොයි. වෙසසභුස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධස්ස සව්ඨිවස්ස-සහසසාති ආයුපමාණං අහොයි. කකුසන්ධස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධස්ස වත්තාලිස³වසසහසසාති ආයුපමාණං අහොයි. කොණාගමනස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධස්ස තිංසවසසහසසාති ආයුපමාණං අහොයි. කසසපස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධස්ස විසති⁴වසසහසසාති ආයුපමාණං අහොයි. මස්සං භික්ඛවෙ, එතරහි අප්පකං ආයුපමාණං පරිත්තං ලහුකං යො වීරං ජීවති යො වසසතං අපං වා හියෙය්‍යා.

9. විපසයි භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො පාටලියා මූලෙ අභිසමවුද්ධො. සිඛි භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො පුණ්ඩරිකස්ස මූලෙ අභිසමවුද්ධො. වෙසසභු භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො සාලස්ස මූලෙ අභිසමවුද්ධො. කකුසන්ධො භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො සිරිපස්ස මූලෙ අභිසමවුද්ධො. කොණාගමනො භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො උදුඹරස්ස මූලෙ අභිසමවුද්ධො. කසසපො භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො නිග්‍රොධස්ස මූලෙ අභිසමවුද්ධො. අහං භික්ඛවෙ, එතරහි අරහං සමමාසමවුද්ධො අසාපස්ස මූලෙ අභිසමවුද්ධො.

10. විපසියස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධස්ස ඛණ්ඩ තිස්සං නාම සාවකයුගං අහොයි අග්ගං හද්දයුගං. සිඛිස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධස්ස අභිභුසමභවං නාම සාවකයුගං අහොයි අග්ගං හද්දයුගං. වෙසසභුස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධස්ස සොණ්ණකතරං නාම සාවකයුගං අහොයි අග්ගං හද්දයුගං. කකුසන්ධස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධස්ස විධුරසඤ්ජීවං නාම සාවකයුගං අහොයි අග්ගං හද්දයුගං. කොණාගමනස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධස්ස හියොය්‍යාසුතතරං නාම සාවකයුගං අහොයි අග්ගං හද්දයුගං. කසසපස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධස්ස තිස්සභාරද්වාජං නාම සාවකයුගං අහොයි අග්ගං හද්දයුගං. මස්සං භික්ඛවෙ, එතරහි අරහතො සමමාසමවුද්ධස්ස සාධිපුතතමොගගලලානං නාම සාවකයුගං නොති අග්ගං හද්දයුගං.

1. ගොතමො ගොතෙතන අහොයි. සි මු ස්‍යා

2. අසිතිං, PTS.

3. වත්තාලිසං ම ජ සං, PTS.

4. විසතිං, PTS.

මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන භගවත්හු ගොත්‍රයෙන් කාශාප වූහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කාශාප භගවත්හු ගොත්‍රයෙන් කාශාප වූහ. මහණෙනි, මේ සමයෙහි අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ මම ගොත්‍රයෙන් ගෞතම වෙමි.

8. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී භාග්‍යවතුන්ගේ ආයුෂ්ප්‍රමාණය හවුරුදු අසූදහසෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ සිඛී භාග්‍යවතුන්ගේ ආයුෂ්ප්‍රමාණය හවුරුදු සැත්තැදහසෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ චෙස්සභු භාග්‍යවතුන්ගේ ආයුෂ්ප්‍රමාණය හවුරුදු සැදහසෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධ භාග්‍යවතුන්ගේ ආයුෂ්ප්‍රමාණය හවුරුදු සතළිස් දහසෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන භාග්‍යවතුන්ගේ ආයුෂ්ප්‍රමාණය හවුරුදු තිස්දහසෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කාශාප භාග්‍යවතුන්ගේ ආයුෂ්ප්‍රමාණය හවුරුදු විසිදහසෙක් විය. මහණෙනි, මේ කලා මාගේ ආයුෂ්ප්‍රමාණය අල්ප ය, ස්වල්පය, ලඝු ය. යමෙක් (මේ සමයෙහි) බොහෝ කල් ජීවත් වන්නේ නම් හෙ තෙම හවුරුදු සියක් හෝ ස්වල්පයක් වැඩියෙන් හෝ ජීවත් වන්නේ ය.

9. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී භාග්‍යවත්හු පළොල් රුකක් මුලා සත්‍යාවබෝධය කළහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ සිඛී භාග්‍යවත්හු හෙළඹරුකක් මුලා සත්‍යාවබෝධය කළහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ චෙස්සභු භාග්‍යවත්හු සල්ලුකක් මුලා සත්‍යාවබෝධය කළහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධ භාග්‍යවත්හු මහරි රුකක් මුලා සත්‍යාවබෝධය කළහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන භාග්‍යවත්හු දිඹුල්ලුකක් මුලා සත්‍යාවබෝධය කළහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කාශාප භාග්‍යවත්හු තුගරුකක් මුලා සත්‍යාවබෝධය කළහ. මහණෙනි, මේ කලා අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ මම ඇසතු රුකක් මුලා සත්‍යාවබෝධය කෙළෙමි.

10. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී භාග්‍යවතුන්හට ඛණ්ඩය තිස්ස යැයි හදුනාගත වූ අක්සවුසුවලෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් වූ සමාක්සම්බුද්ධ වූ සිඛී භාග්‍යවතුන්හට අභිභූ යැයි හදුනාගත වූ අක්සවුසුවලෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ චෙස්සභු භාග්‍යවතුන්හට සොණ යැයි හදුනාගත වූ අක්සවුසුවලෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධ භාග්‍යවතුන්හට විඳුර යැයි හදුනාගත වූ අක්සවුසුවලෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන භාග්‍යවතුන්හට භිසොංස යැයි හදුනාගත වූ අක්සවුසුවලෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කාශාප භාග්‍යවතුන්හට තිස්ස යැයි හදුනාගත වූ අක්සවුසුවලෙක් විය. මහණෙනි, මේ කලා අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ මාග්‍යවතුන්හට හදුනාගත වූ සැරියුක් යැයි අක්සවුසුවලෙක් වෙයි.

11. විපස්සියා භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස තයො සාවකානං සන්තිපානා අහෙසුං. එකො සාවකානං සන්තිපානො අහොයි අධිසංඝිතිකඛ්ඛසහසසං. එකො සාවකානං සන්තිපානො අහොයි භික්ඛු-සාසහසං. එකො සාවකානං සන්තිපානො අහොයි අධිතිභික්ඛුසහසසාති. විපස්සියා භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස ඉමෙ තයො සාවකානං සන්තිපානා අහෙසුං සබ්බෙසං යෙව ධිණ්ණාසවානං. පිටියා භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස තයො සාවකානං සන්තිපානා අහෙසුං. එකො සාවකානං සන්තිපානො අහොයි භික්ඛු-සහසහසං. එකො සාවකානං සන්තිපානො අහොයි අධිති භික්ඛුසහසසාති. එකො සාවකානං සන්තිපානො අහොයි සත්තති භික්ඛුසහසසාති. පිටියා භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස ඉමෙ තයො සාවකානං සන්තිපානා අහෙසුං සබ්බෙසං යෙව ධිණ්ණාසවානං. වෙසසභුසා භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස තයො සාවකානං සන්තිපානා අහෙසුං. එකො සාවකානං සන්තිපානො අහොයි අධිති භික්ඛුසහසසාති. එකො සාවකානං සන්තිපානො අහොයි සත්තති භික්ඛුසහසසාති. එකො සාවකානං සන්තිපානො අහොයි සවසී භික්ඛුසහසසාති. වෙසසභුසා භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස ඉමෙ තයො සාවකානං සන්තිපානා අහෙසුං සබ්බෙසං යෙව ධිණ්ණාසවානං. කකුසන්ධස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස එකො සාවකානං සන්තිපානො අහොයි චතෂාළිස භික්ඛුසහසසාති. කකුසන්ධස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස අයං එකො සාවකානං සන්තිපානො අහොයි සබ්බෙසං යෙව ධිණ්ණාසවානං. කොණ්ඩාගලනස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස එකො සාවකානං සන්තිපානො අහොයි තිංස-භික්ඛුසහසසාති කොණ්ඩාගලනස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමා-සමුද්ධස්ස අයං එකො සාවකානං සන්තිපානො අහොයි සබ්බෙසං යෙව ධිණ්ණාසවානං. කසපස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස එකො සාවකානං සන්තිපානො අහොයි විසති භික්ඛුසහසසාති. කසපස්ස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස අයං එකො සාවකානං සන්තිපානො අහොයි සබ්බෙසං යෙව ධිණ්ණාසවානං. මයං භික්ඛවෙ, එතරහි අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස එකො සාවකානං සන්තිපානො අහොයි අධිසංඝෙසාති භික්ඛුසසාති. මයං භික්ඛවෙ අයං එකො සාවකානං සන්තිපානො අහොයි සබ්බෙසං යෙව ධිණ්ණාසවානං.

12. විපස්සියා භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස අසොකො නාම භික්ඛු උපට්ඨාකො අහොයි අගගුපට්ඨාකො. පිටියා භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස බෙමඬකරො නාම භික්ඛු උපට්ඨාකො අහොයි අගගුපට්ඨාකො වෙසසභුසා භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස උපසන්නො නාම භික්ඛු උපට්ඨාකො අහොයි අගගුපට්ඨාකො. කකුසන්ධස්ස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමා-සමුද්ධස්ස බුද්ධිජො නාම භික්ඛු උපට්ඨාකො අහොයි අගගුපට්ඨාකො.

11. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී භාග්‍යවතුන්ගේ ශ්‍රාවක සන්නිපාත තුනෙක් විය: එක් ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් මහණුන් එක් ලක්ෂ අටසැටදහසෙක් විය. එක් ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් මහණුන් ලක්ෂයෙක් විය. එක් ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් මහණුන් අසූදහසෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී භාග්‍යවතුන්ගේ හැම දෙනා ම රහතුන් වූ සච්චන් පිළිබඳ මේ සන්නිපාතයෝ තිදෙනෙක් වූහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ සිව් භාග්‍යවතුන්ගේ ශ්‍රාවකසන්නිපාත තුනෙක් විය: එකෙක් මහණුන් ලක්ෂයක් වූ ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් විය. එකෙක් මහණුන් අසූදහසක් වූ ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් විය. එකෙක් මහණුන් සැත්තැදහසක් වූ ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් විය. අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ සිව් භාග්‍යවතුන්හට හැම දෙනා ම රහතුන් වූ සච්චන් පිළිබඳ මේ තුන් සන්නිපාත කෙනෙක් වූහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ වෙස්සභූ භාග්‍යවතුන්හට තුන් ශ්‍රාවකසන්නිපාත කෙනෙක් වූහ: එකෙක් මහණුන් අසූදහසක් වූ ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් විය. එකෙක් භික්ෂූන් සැත්තැ දහසක් වූ ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් විය. එකෙක් මහණුන් සැටදහසක් වූ ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ වෙස්සභූ භාග්‍යවතුන්ගේ සියල්ලන් ම රහතුන් වූ සච්චන් සම්බන්ධ මේ තුන් සන්නිපාත කෙනෙක් වූහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධ භාග්‍යවතුන්ගේ මහණුන් සතළිස්දහසක් වූ එක් ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධ භාග්‍යවතුන්ගේ හැම දෙනා ම රහතුන් වූ සච්චන් සම්බන්ධ මේ එක් සන්නිපාතයෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කොනාගමන භාග්‍යවතුන්ගේ මහණුන් තිස්දහසක් වූ එක් ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන භාග්‍යවතුන්හට හැම දෙනා ම රහතුන් වූ සච්චන්ගේ මේ එක් සන්නිපාතයෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කාශ්‍යප භාග්‍යවතුන්හට මහණුන් විසි දහසක් වූ එක් ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කාශ්‍යප භාග්‍යවතුන්හට හැම දෙනා ම රහතුන් වූ සච්චන්ගේ මේ එක් සන්නිපාතයෙක් විය. මහණෙනි, මේ සමයෙහි අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ මා හට මහණුන් එක්දහස් දෙසිය පණසක් වූ එක් ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් විය. මහණෙනි, මාහට හැම දෙනා ම රහතුන් වූ සච්චන් සම්බන්ධ මේ එක් සන්නිපාතයෙක් විය.

12. මහණෙනි, අර්හත් වූ සමාක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී භාග්‍යවත්තට අශෝක නම් මහණෙක් උපස්ථායක, අග්‍රොපස්ථායක විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ සිව් භාග්‍යවත්තට ඛෙම්ඞකර නම් මහණෙක් උපස්ථායක, අග්‍රොපස්ථායක විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ වෙස්සභූ භාග්‍යවත්තට උපශ්‍යන්ත නම් මහණෙක් උපස්ථායක, අග්‍රොපස්ථායක විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධ නම් භාග්‍යවත්තට බුද්ධිස් නම් මහණෙක් උපස්ථායක, අග්‍රොපස්ථායක විය.

කොණාගමනස්ස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධස්ස සොත්ථිජො නාම භික්ඛු උපට්ඨාකො අහොයි අගගුපට්ඨාකො. කස්සපස්ස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධස්ස සබ්බමිත්තො නාම භික්ඛු උපට්ඨාකො අහොයි අගගුපට්ඨාකො. මය්ගං භික්ඛවෙ එතරහි අරහතො සමමාසමවුද්ධස්ස අනන්දෙ භික්ඛු උපට්ඨාකො හොති අගගුපට්ඨාකො.¹

13. විපස්සිස්ස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධස්ස ඛන්ධුමා නාම රාජා පිතා අහොයි. ඛන්ධුමතී නාම දෙවී මාතා අහොයි ජනෙතති.² ඛන්ධුමස්ස රණ්ණො ඛන්ධුමතී නාම නගරං රාජධානි අහොයි. සිට්ඨස්ස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධස්ස අරුණො නාම රාජා පිතා අහොයි. පභාවතී නාම දෙවී මාතා අහොයි ජනෙතති. අරුණස්ස රණ්ණො අරුණවතී නාම නගරං රාජධානි අහොයි. වෙස්සගුස්ස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධස්ස සුප්පතීතො³ නාම රාජා පිතා අහොයි. යසවතී නාම දෙවී මාතා අහොයි ජනෙතති. සුප්පතීතස්ස රණ්ණො අනොමං නාම නගරං රාජධානි අහොයි. කකුසභිස්ස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධස්ස අග්ගිදත්තො නාම බ්‍රාහ්මණො පිතා අහොයි. විසාඛා නාම බ්‍රාහ්මණී මාතා අහොයි ජනෙතති. තෙන ඛො පන භික්ඛවෙ සමයෙන ඛෙමො නාම රාජා අහොයි. ඛෙමස්ස රණ්ණො ඛෙමවතී නාම නගරං රාජධානි අහොයි. කොණාගමනස්ස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධස්ස යක්ඛදත්තො නාම බ්‍රාහ්මණො පිතා අහොයි. උත්තරා නාම බ්‍රාහ්මණී මාතා අහොයි ජනෙතති. තෙන ඛො පන භික්ඛවෙ සමයෙන සොහො නාම රාජා අහොයි. සොහස්ස රණ්ණො සොහාවතී නාම නගරං රාජධානි අහොයි. කස්සපස්ස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධස්ස බ්‍රහ්මදත්තො නාම බ්‍රාහ්මණො පිතා අහොයි. ධන්වතී නාම බ්‍රාහ්මණී මාතා අහොයි. ජනෙතති. තෙන ඛො පන භික්ඛවෙ සමයෙන කිකී නාම⁴ රාජා අහොයි. කිකීස්ස රණ්ණො ඛාරාණයි නාම නගරං රාජධානි අහොයි. මය්ගං භික්ඛවෙ එතරහි අරහතො සමමාසමවුද්ධස්ස සුදෙධාදත්තො රාජා පිතා අහොයි, මායාදෙවී මාතා ජනෙතති. කපිලවත්ථු නාම නගරං රාජධානි⁵ ති.

ඉදමවොච හගවා, ඉදං වචා සුගතො උමාසාසනා විහාරං පාවිසි.

14. අට ඛො තෙසං භික්ඛුනං අවිරපක්කතතස්ස හගවතො අයමන්තරා කපා උද්පාදි: “අවජරියං ආවුසො තරාගතස්ස මහිඤ්ඤා මහානුභාවතා, යත්‍ර හි නාම තරාගතො අතිතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ජිනපපඤ්චෙ ජිනාවට්ඨමෙ පරියාදිත්තවමෙ සබ්බද්ධාකාරිනිවත්තො ජාතිතොපි අනුසාරිස්සති, නාමතොපි අනුසාරිස්සති,

1. උපට්ඨාකො අහොයි සිවු.

2. ජනෙතති - සහ.

3. සුප්පතී කො - ම ජ සං.

4. කිංකි නාම - සහ.

මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන භාග්‍යවත්තට සොක්ඨිජ නම් මහණෙක් උපස්ථායක, අග්‍රොපස්ථායක විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කාශ්‍යප නම් භාග්‍යවත්තට සර්වමිත්‍ර නම් මහණෙක් උපස්ථායක, අග්‍රොපස්ථායක විය. මහණෙනි, මේ සමයෙහි අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ මට ආනන්ද නම් මහණ උපස්ථායක, අග්‍රොපස්ථායක වෙයි.

13. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ විජස්සී භාග්‍යවත්තට බන්ධුමත් නම් රජ පිය වී ය, බන්ධුමත් නම් දෙව් විජාත මාතෘ වූය. බන්ධුමත් නම් නුවර බන්ධුමත් රජුගේ රජදහන් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ සිඛි භාග්‍යවත්තට අරුණ නම් රජ පිය වී ය, ප්‍රභාදිනී නම් දෙව් වැදූ මව වූ ය අරුණදිනී නම් නුවර අරුණ රජුගේ රජදහන් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වෙස්සභූ භාග්‍යවත්තට සුප්‍රතික නම් රජ පිය වී ය. යශෝදිනී නම් දෙව් වැදූ මවු වූ ය. අනොම නම් නුවර සුප්‍රතික රජුගේ රජදහන් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධ නම් භාග්‍යවත්තට අග්ගිදත්ත නම් බමුණු පිය විය, විශාඛා නම් බැමිණි වැදූ මවු වූ ය. මහණෙනි, එසමයෙහි ක්ෂෙම නම් රජෙක් විය. ක්ෂෙමවතී නුවර රජුගේ රජදහන් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන නම් භාග්‍යවත්තට යඤ්ඤදත්ත නම් බමුණු පිය විය, උත්තරා නම් බැමිණි වැදූ මවු වූ ය. එසමයෙහි මහණෙනි, ශොභ නම් රජෙක් විය. ශොභාදිනී නම් නුවර ශොභ රජුගේ රජදහන් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කාශ්‍යප භාග්‍යවත්තට ඉත්මදත්ත නම් බමුණු පිය විය. ධනදිනී නම් බැමිණි වැදූ මවු වූ ය. මහණෙනි, එසමයෙහි කිකි නම් රජෙක් විය. බරණැස් නම් නුවර කිකි රජුගේ රජදහන් විය. මහණෙනි, මේ සමයෙහි රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ මාහට සුදෙවුන් රජ පිය වී ය. මායාදේව් වැදූ මවු වූ ය. “කිඞ්ථුල්වත් නම් නුවර රජදහන් වෙයි.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදාළ සේක. මෙය වදාරා සුගතයන් වහන්සේ හුනාස්නෙන් නැගී වෙහෙරට පිවිසි සේක.

14. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තික්ම වැඩි නොබෝ වේලායෙහි මේ අතුරු කථාව උපත: “ඇවැත්නි, යම්බඳු වූ කථාගතයන් වහන්සේ ‘ඒ භාග්‍යවත්තු මෙබඳු ජාතියෙහි උපන්නෝ වූහ යි ද, මෙබඳු නම් ඇත්තෝ මෙබඳු ගොත් ඇත්තෝ මෙබඳු සිල් ඇත්තෝ මෙබඳු දහම් ඇත්තෝ මෙබඳු ප්‍රඥා ඇත්තෝ මෙබඳු විහරණ ඇත්තෝ මෙබඳු විමුක්ති ඇත්තෝ වූහ’ යි පිරිනිව්‍යා වූ, සිද්ධලු තෘෂ්ණාමානදෘෂ්ටිප්‍රසඤ්ච ඇති, සිද්ධලු කම්මට ඇති, හැම ලෙයිත් ක්ෂීණ කළ කම්මට ඇති, සියලු විපාකවට්ට දුක ඉක්ම ඉකුත් බුදුවරුන් ජාති විසින් සිහි කළ සේක ද, නම් විසින් සිහි කළ සේකද,

ගොතතොපි අනුසාරිසාති, ආයුසාමාණතොපි අනුසාරිසාති, සාවකයුගතොපි අනුසාරිසාති, සාවකසනුච්ඡාතොපි අනුසාරිසාති: ‘එවං ජව්වා තෙ හගවනො අහෙසුං ඉතිපි, එවං නාමා එවංගොතො එවංසීලා එවංධම්මා එවංපඤ්ඤා එවංචිහාරී එවංචිච්ඡිත්තා තෙ හගවනො අහෙසුං ඉතිපිති. කිංඤ්ඤා ධො ආවුසො තථාගතස්සෙව නු ධො එසා ධම්මධාතු සුප්පට්ඨිධා, යස්සා ධම්මධාතුයා සුප්පට්ඨිධාත්තා තථාගතො අතීතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ජිත්තපපඤ්ඤෙ ජිත්තවට්ඨමෙ පරියාදිත්තවට්ඨෙ සබ්බද්ධකම්මිතිවනො ජාතිතොපි අනුසාරිති, නාමතොපි අනුසාරිති, ගොතතොපි අනුසාරිති, ආයුසාමාණතොපි අනුසාරිති, සාවකයුගතො පි අනුසාරිති, සාවකසනුච්ඡාතො පි අනුසාරිති: ‘එවං ජව්වා තෙ හගවනො අහෙසුං ඉතිපි, එවං නාමා එවංගොතො එවංසීලා එවංධම්මා එවංපඤ්ඤා එවංචිහාරී එවංචිච්ඡිත්තා තෙ හගවනො අහෙසුං ඉතිපිති’, උද්භු දෙවතා තථාගතස්ස එතම්ඤ්ඤා ආරොචෙසුං යෙන තථාගතො අතීතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ජිත්තපපඤ්ඤෙ ජිත්තවට්ඨමෙ පරියාදිත්තවට්ඨෙ සබ්බද්ධකම්මිතිවනො ජාතිතොපි අනුසාරිති, නාමතොපි අනුසාරිති, ආයුසාමාණතොපි අනුසාරිති, සාවකයුගතොපි අනුසාරිති, සාවකසනුච්ඡාතොපි අනුසාරිති: ‘එවං ජව්වා තෙ හගවනො අහෙසුං ඉතිපි, එවං නාමා එවංගොතො එවංසීලා එවංධම්මා එවංපඤ්ඤා එවංචිහාරී එවංචිච්ඡිත්තා තෙ හගවනො අහෙසුං ඉතිපිති’ අයඤ්ඤා භිදං තෙසං භික්ඛුනා අත්තාරාකථා වීර්යකතා භොති.

15. අථ ධො හගවා සායනභසමයං උත්ථෙලානා වුට්ඨිතො යෙන, කරෙරිමණ්ඩලමාලො තෙනුපසඛිකම්. උපසඛිකම්භා පඤ්ඤාකොභසනෙ නිසිදි. නිසෙස් ධො හගවා භික්ඛු ආමනෙහි: “කායනු”ඤ්ඤා භික්ඛුවෙ එතර්භි කථාය සනුච්ඡිත්තා? කා ච පන වො අත්තාරා කථා වීර්යකතා?” ති. එවං වුක්ඛො තෙ භික්ඛු හගවන්තා එතදවොදි: “ඉධ හක්ඛො අමහාකං අවිර්ජකකතකස්ස හගවතො අයමන්තාරා කථා උදපාදි:

ගොත් විසින් සිහි කළ සේක් ද, ආයු පමණ විසින් සිහි කළ සේක්ද, ශ්‍රාවකයුග විසින් සිහි කළ සේක් ද, ශ්‍රාවක සන්තිපාත විසින් සිහි කළ සේක් ද, ඒ තරාගතයන් වහන්සේගේ එසා මහත් සාද්ධි ඇති නියාව, එසා මහත් අනුභාව ඇති නියාව ආශ්වයා¹ ය, අද්භූත ය. ඇවැත්නි, කීමෙන් ද? යම් ධර්මධාතුවක් (යම් සියල්ල දක්නා නුවණක්) මොනොවට පිළිවිදි බැවින් තරාගතයන් වහන්සේ 'ඒ භාග්‍යවත්තු මෙ බදු ජාතියෙහි උපන්හ යි ද, මෙබදු නමැත්තෝ මෙබදු ගොත් ඇත්තෝ මෙබදු ප්‍රඥා ඇත්තෝ මෙබදු විහරණ ඇත්තෝ මෙබදු විමුක්ති ඇත්තෝ වූහ'යි ද පිරිනිව්වා වූ, සිද්ධ ප්‍රපඤ්ච ඇති, සිද්ධ කම්චට ඇති, හැම ලෙසින් ක්ෂිණ කළ කම්චට ඇති, සියලු විවාචට දුක් ඉක්මි ඉකුත් බුදුවරුන් ජාති විසින්, නම් විසින්, ගොත් විසින්, ආයු පමණ විසින්, ශ්‍රාවකයුග විසින්, ශ්‍රාවකසන්තිපාත විසින් සිහි කළ සේක් නම්, ඒ ධර්මධාතුව තරාගතයන් වහන්සේ විසින් ම පිළිවිදිනා ලද්ද? නැත හොත් යමෙකින් තරාගතයන්, වහන්සේ 'ඒ භගවත්තු මෙබදුජාති ඇත්තෝ මෙ බදු නම් ඇත්තෝ මෙබදු ගොත් ඇත්තෝ මෙබදු සිල්ඇත්තෝ මෙබදු දහම් ඇත්තෝ මෙබදු ප්‍රඥා ඇත්තෝ මෙබදු විහරණ ඇත්තෝ මෙබදු විමුක්ති ඇත්තෝ වූහ'යි සිද්ධ ප්‍රපඤ්ච ඇති, සිද්ධ කම්චට ඇති, හැම ලෙසින් ක්ෂිණ කළ කම්චට ඇති, සියලු විවාචට දුක් ඉක්මි, ඉකුත් බුදුවරුන් ජාති විසින් නම් විසින් ගොත් විසින් ආයුපමණ විසින් ශ්‍රාවකයුග විසින් ශ්‍රාවකසන්තිපාත විසින් සිහි කළ සේක් නම්, මෙ කරුණ දෙවතා කෙනෙක් තරාගතයන් වහන්සේට සැළ කළෝ ද?"යි ඒ මහණුන්ගේ මෙ අතුරු කථාවෙක් අඩාළ වූයේ වෙයි.

15. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සවස් වෙලෙහි සමවතින් නැගී සිට කරෙරිමණ්ඩලමාළයට වැඩී සේක. වැඩ ප්‍රඥප්ත ආසනයෙහි හුන් සේක. වැඩ හිඳ මහණුන් බණවා, "මහණෙනි, තෙපි දැන් එක් ව කවර නම් කථාවෙකින් හුන්නහු ද? තොපගේ කවර නම් කථාවෙක් අඩාළ වී ද?"යි අසා වදළ සේක. මෙසේ වදළ කල ඒ මහණහු "වහන්ස, භාග්‍යවතුන්වහන්සේ නික්මූ වැඩි නොබෝ කල්හි අපගේ මෙසේ වූ අතුරු කථාවෙක් උපතා:

‘අවජරියං ආවුසො අභෙත්තං. ආවුසො තථාගතස්ස මහිඤ්ඤිකා මහානුභාවතා, යත්ත භි නාම තථාගතො අතීතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ඡිත්තපපඤ්ඤෙ ඡිත්ත වටුමෙ පරියාදිත්තවලො සබ්බදුක්ඛචීතිවතො ජාතිතො පි අනුසාරිසාරි, නාමනො පි අනුසාරිසාරි, ගොක්කතො පි අනුසාරිසාරි, ආයුප්පමාණතො පි අනුසාරිසාරි, සාවකයුගතො පි අනුසාරිසාරි, සාවකසන්තිපාතතො පි අනුසාරිසාරි: ‘එවංජව්වා තෙ හගවතො අහස්සං ඉතිපි, එවංනාමා, එවංගොක්කා, එවංසීලා, එවංධම්මා, එවංපඤ්ඤා, එවංචිහාරී, එවංචිමුක්ඛා තෙ හගවතො අහස්සං ඉතිපිති. කිත්තු ඛො ආවුසො තථාගතස්සෙව නු ඛො එසා ධම්මධාතු සුප්පට්ඨිඤ්ඤා යස්සා ධම්මධාතුයා සුප්පට්ඨිඤ්ඤා තථාගතො අතීතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ඡිත්තපපඤ්ඤෙව ඡිත්තවටුමෙ පරියාදිත්තවලො සබ්බදුක්ඛචීතිවතො ජාතිතො පි අනුසාරි, නාමනො පි අනුසාරි, ගොක්කතො පි අනුසාරි, ආයුප්පමාණතො පි අනුසාරි, සාවකයුගතො පි අනුසාරි, සාවකසන්තිපාතතො පි අනුසාරි: එවංජව්වා තෙ හගවතො අහස්සං ඉතිපි, එවංනාමා, එවංගොක්කා, එවංසීලා, එවංධම්මා, එවංපඤ්ඤා, එවංචිහාරී, එවංචිමුක්ඛා තෙ හගවතො අහස්සං ඉතිපිති? උදුහු දෙවතා තථාගතස්ස එතමත්ථං ආරොචෙස්සං යෙන තථාගතො අතීතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ඡිත්තපපඤ්ඤෙව ඡිත්තවටුමෙ පරියාදිත්තවලො සබ්බදුක්ඛචීතිවතො ජාතිතො පි අනුසාරි, නාමනො පි අනුසාරි, ගොක්කතො පි අනුසාරි, ආයුප්පමාණතො පි අනුසාරි, සාවකයුගතො පි අනුසාරි, සාවකසන්තිපාතතො පි අනුසාරි: ‘එවංජව්වා තෙ හගවතො අහස්සං ඉතිපි, එවංනාමා, එවංගොක්කා, එවංසීලා, එවංධම්මා, එවංපඤ්ඤා, එවංචිහාරී, එවංචිමුක්ඛා තෙ හගවතො අහස්සං ඉතිපිති? අයං ඛො නො හතො අනතරාකථා විප්පකතා හොති. අථ හගවා අනුප්පකො’’ති.

16. “තථාගතස්සෙව යා භික්ඛවෙ ධම්මධාතු සුප්පට්ඨිඤ්ඤා යස්සා ධම්මධාතුයා සුප්පට්ඨිඤ්ඤා තථාගතො අතීතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ඡිත්තපපඤ්ඤෙව ඡිත්තවටුමෙ පරියාදිත්තවලො සබ්බදුක්ඛචීතිවතො ජාතිතො පි අනුසාරි, නාමනො පි අනුසාරි, ගොක්කතො පි අනුසාරි, ආයුප්පමාණතො පි අනුසාරි, සාවකයුගතො පි අනුසාරි, සාවකසන්තිපාතතො පි අනුසාරි: එවංජව්වා තෙ හගවතො අහස්සං ඉතිපි, එවංනාමා, එවංගොක්කා, එවංසීලා, එවංධම්මා, එවංපඤ්ඤා, එවංචිහාරී, එවංචිමුක්ඛා තෙ හගවතො අහස්සං ඉතිපිති. දෙවතා පි තථාගතස්ස එතමත්ථං ආරොචෙස්සං එවංජව්වා තෙ හගවතො අහස්සං ඉතිපි, එවංනාමා, එවංගොක්කා, එවංසීලා, එවංධම්මා, එවංපඤ්ඤා, එවංචිහාරී, එවංචිමුක්ඛා තෙ හගවතො අහස්සං ඉතිපිති. ඉච්ඡෙය්‍යාථ නො තුමෙහ භික්ඛවෙ භියොයොසොඤ්ඤාය පුබ්බන්තිවාසපටිසංයුක්තං ධම්මං කථං සොතුහති?.”

ඇවැත්නි, යම්බඳු වූ තථාගතයන් වහන්සේ “ඒ භාග්‍යවත්තු මෙබඳු ජාතියෙහි උපන්හ, මෙබඳු ගොත් ඇතියෝ, මෙබඳු සිල් ඇතියෝ, මෙබඳු දහම් ඇතියෝ, මෙබඳු ප්‍රඥා ඇතියෝ, මෙබඳු විහරණ ඇතියෝ, මෙබඳු විමුක්ති ඇතියෝ වූහ”යි පිරිනිවි, සිදැලූ තෘෂ්ණා මාන දෘෂ්ටි ප්‍රපඤ්ච ඇති, සිදැලූ කම්මට ඇති, හැම ලෙසින් ක්ෂිණ කළ කම්මට ඇති, සියලු උචාවට දුක ඉක්මි ඉකුත් බුදුවරුන් ජාති විසින් නම් විසින් ගොත් විසින් ආයුප්‍රමාණ විසින් ශ්‍රාවකයුග විසින් ශ්‍රාවක-සන්තිපාත විසින් සිහි කළ සේක් ද, ඒ තථාගතයන් වහන්සේගේ එසේ වූ මහත් සෘද්ධි ඇති නියාව, මහත් අනුභාව ඇති නියාව ආශ්වයාය, අද්භූතය. ඇවැත්නි, කිම? යම් ධර්මධාතුවක් මොනොවට පිළිවිදි බැවින් තථාගත-යන් වහන්සේ, ඒ භාග්‍යවත්තු මෙබඳු දූයෙහි උපන්හයි, මෙබඳු නමැත්තෝ මෙබඳු ගොතැත්තෝ, මෙබඳු සිල් ඇත්තෝ, මෙබඳු දහමැත්තෝ, මෙබඳු පැණැත්තෝ, මෙබඳු විහරණ ඇත්තෝ, මෙබඳු විමුක්ති ඇත්තෝ වූහ”යි පිරිනිවි, සිදැලූ ප්‍රපඤ්ච ඇති, සිදැලූ කම්මටැති, හැම ලෙසින් ක්ෂිණ කළ කම්මටැති, සියලු විපාකවට්ට දුක ඉක්මි, ඉකුත් බුදුවරුන් දැ නම් ගොත් විසින්, ආයුප්‍රමාණ විසින්, ශ්‍රාවකයුග විසින්, ශ්‍රාවකසන්තිපාත විසින් සිහි කළ සේක් නම්, ඒ ධර්මධාතුව තථාගතයන් වහන්සේ විසින් ම පිළිවිදුනා ලද ද? නැතහොත් යමෙකින් තථාගතයන්වහන්සේ ඒ භාග්‍යවත්තු ‘මෙබඳු ජාති නාම ගොත්‍ර ශීල ධර්ම ප්‍රඥා විහරණ විමුක්ති ඇත්තෝ වූහ’යි සිදැලූ ප්‍රපඤ්ච ඇති, සිදැලූ කම්මට ඇති, ඇම ලෙසින් ක්ෂිණ කළ කම්මට ඇති, සියලු විපාකවට්ට දුක ඉක්මි, අතීත බුදුවරුන් ජාති නාම ගොත්‍ර ආයුෂ් ප්‍රමාණ ශ්‍රාවකයුග ශ්‍රාවක සන්තිපාත විසින් සිහිකරන සේක් නම්, මෙකරුණ දෙවතා කෙනෙක් තථාගතයන් වහන්සේට සැළ කළාහු ද? යි අපගේ මේ අතුරු කරාව අඩාළ විය. එ කලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙහි වැඩවදළ සේකැ”යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැළ කළහ.

16. “මහණෙනි, යම් ධර්මධාතුවක් පිළිවිදි බැවින් තථාගතයෝ ‘ඒ භාග්‍යවත්තු මෙබඳු ජාති නාම ගොත්‍ර ශීල ධර්ම ප්‍රඥා විහරණ විමුක්ති ඇත්තෝ වූහ’යි සිදැලූ ප්‍රපඤ්ච ඇති, සිදැලූ කම්මට ඇති, හැම ලෙසින් ක්ෂිණ කළ කම්මට ඇති සියලු විපාකවට්ට දුක ඉක්මි, අතීත බුදුවරුන් ජාති නාම ගොත්‍ර ආයුෂ්ප්‍රමාණ ශ්‍රාවකයුග ශ්‍රාවකසන්තිපාත විසින් සිහි කරන්නාහු නම්, ඒ ධර්මධාතුව තථාගතයන් විසින් මොනොවට ම පිළිවිදුනා ලද්දේ ය. මේ කරුණ දෙවතාවෝ ද තථාගතයනට සැළ කළහ. මහණෙනි, තෙපි වඩාලාත් පෙරවුසු කඳපිළිවෙළ පිළිබඳ වූ ධර්ම කරාව අසන්නට කැමැත්තහු දැ?”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදළ සේක.

17. “එතස්ස හගවා කාලො, එතස්ස සුගත කාලො. යං හගවා භියොනා-සොමකතාය පුබ්බෙතිවාසපටිසංයුතං ධම්මං. කථං කරොය්‍ය හගවතො සුඤ්ඤා භික්ඛු ධාරෙස්සන්ති”ති. “තෙන භි භික්ඛවෙ සුඤ්ඤා, සාධුකං මනසි කරොථ, හාසිස්සාමි”ති. ‘එවංහතෙත’ති ඛො තෙ භික්ඛු හගවතො පච්චසෙස්සාසුං. හගවා එතදවොච:

18. “ඉතො සො භික්ඛවෙ එකනවුතො කප්පො¹. යං විපස්සී හගවා අරහංසමාසමුද්ධො ලොකෙ උදපාදි. විපස්සී භික්ඛවෙ හගවා අරහං සමාසමුද්ධො ඛත්තියො ජාතියා අහොසි, ඛත්තියකුලෙ උදපාදි. විපස්සී භික්ඛවෙ හගවා අරහං සමාසමුද්ධො කොණ්ඩඤ්ඤා ගොතෙතන අහොසි. විපස්සී භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමාසමුද්ධස්ස අසීතිවස්සසහස්සාති ආයුපපාමං. අහොසි. විපස්සී භික්ඛවෙ හගවා අරහං සමාසමුද්ධො පාටලියා මූලෙ අභිසමුද්ධො. විපස්සී භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමාසමුද්ධස්ස ඛණ්ඩතිස්සං නාම සාවකයුගං අහොසි අග්ගං හඳුයුගං. විපස්සී භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමාසමුද්ධස්ස තයො සාවකානං සනතිපාතා අහෙසුං; එකො සාවකානං සනතිපාතො අහොසි අවිසම්භවිතඤ්ඤාසහස්සං. එකො සාවකානං සනතිපාතො අහොසි භික්ඛුසත්තසහස්සං. එකො සාවකානං සනතිපාතො අහොසි අසීතිභික්ඛුසත්තසහස්සාති. විපස්සී භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමාසමුද්ධස්ස ඉමෙ තයො සාවකානං සනති-පාතා අහෙසුං සබ්බස්සං යෙව ඛිණ්ණසවානං. විපස්සී භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමාසමුද්ධස්ස අයොතො නාම භික්ඛු උච්චා-තො අහොසි අගගුඋච්චාතො. විපස්සී භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමාසමුද්ධස්ස බන්ධුමා නාම රාජා පිතා අහොසි. බන්ධුමති නාම දෙවී මාතා අහොසි ජනෙත්ති. බන්ධුමස්ස රඤ්ඤා බන්ධුමති නාම නගරං රාජධානි අහොසි.

19. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපස්සී ඛොධිසකො තුසිතා කායා වච්ඤා සතො සමපජානො මාදකුච්ඡං භික්ඛමි. අයමෙත්ථ ධම්මතා.

20. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ යද ඛොධිසකො තුසිතා කායා වච්ඤා මාදකුච්ඡං භික්ඛමති, අථ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්බසමෙ, සසමාමාත්‍රාභිමාණියා පජාය සදෙවමත්‍රස්සාය අප්පමාණො උළාරො* ඕභාසො පාතුහවති අතික්කමෙව දෙවානං දෙවානුභාවං. යා පි තා ලොකනතරිකා අසා අසංවුතා අත්තිකාරා අත්තිකාරතිමසා, යත්ථිමෙ වත්ථිමසුරියා එවංමභිඤ්ඤා එවංමහානුභවා ආභාය නානුභොන්ති, තත්ථි අප්පමාණො උළාරො ඕභාසො පාතුහවති අතික්කමෙව දෙවානං දෙවානුභාවා. -

1. එකනවුත්තපෙස-ම ජ සං.

2. ඔළාරො - සායා

17. "වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වඩාලාත් පෙරවුසු කදපිළිවෙළ පිළිබඳ දහම් කතාව කරන සේක යන යමෙක් ඇද්ද, භාග්‍යවතුන් වහන්ස, එයට මේ කාලය වෙයි. සුගතයන් වහන්ස, එයට මේ කාලය වෙයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් අසා භික්ෂුහු සිතා ලා දරන්නාහ"යි ඒ මහණහු කීහ. "මහණෙනි, එසේ වී නම් අසවු, මොනොවට මෙනෙහි කරවු, කියන්නෙමි"යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක. 'එසේ යැ වහන්සැ'යි කියා ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:

18. මහණෙනි, යම් කලෙක රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්තු ලොවැ පහළ වූහු නම්, ඒ මෙයින් එක්අනු වන කප ය. මහණෙනි, රහත් සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්තු ජාතියෙන් ක්ෂත්‍රිය වූහ, ක්ෂත්‍රිය-කුලයෙහි උපන්න. මහණෙනි, රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්තු ගොත්‍රයෙන් කෞශ්ඨිකය වූහ. මහණෙනි, රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්තට හවුරුදු අසූදහසෙක් ආයුෂ්ප්‍රමාණය විය. මහණෙනි, රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්තු පළොල් රුකක් මුලැ සත්‍යාවබෝධය කළහ. මහණෙනි, රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්තට බණ්ඩය තිස්ස යැ යි නම් වූ හද්දුග වූ සවුසුවලෙක් විය. මහණෙනි, රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්තට ශ්‍රාවකයන්ගේ රැස්වීම් තුනෙක් විය: එයින් එක් ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් අටසැට ලක්ෂයක් භික්ෂූන්ගෙන් යුක්ත විය. එක් ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් භික්ෂූන් ලක්ෂයෙක් විය. එක් ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් භික්ෂූන් අසූ දහසෙක් විය. මහණෙනි, රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්තට හැම දෙනාම ක්ෂීණශ්‍රව වූ සච්චන්ගේ මේ තුන් සන්නිපාත කෙනෙක් වූහ. මහණෙනි, රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්තට අසොක නම් මහණෙක් අග්‍රොපස්ථායක වූ උච්ඡු විය. මහණෙනි, රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්තට බන්ධුමත් නම් රජෙක් පිතෘ විය, බන්ධුමත් නම් දේවියක් වැදූ මව වූ ය. බන්ධුමත් නම් තුවර බන්ධුමත් රජහුගේ රජදහන විය.

19. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී බෝසත්තු තුසි දෙවනකායෙන් සැව සිහි ඇත්තේ තුවණැත්තේ මවුකුසට බටුයේ ය. මේ මෙහි ධර්මතා යි (සම්භාවය යි).

20. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යැ: යම් කලෙක බෝසත්තු තුසි දෙවනකායෙන් සැව මව කුස පිළිසිඳ ගන්නාහු නම්, එ කලා දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බඹුන් සහිත ලොවිහි, මහණබමුණන් සහිත සත්වප්‍රජායෙහි, දෙවියන්ගේ දෙවානුභාවය ඉක්මැ අපමණ වූ මහත් එළියෙක් පහළ වෙයි. තිහි විවැරුණු, නො හැවුරුණු (යටින් පිහිටක් නැති), ඇස් අඳුරු කරන ගනඳුර ඇති යම් ලෝඥාදිපි නිරයෝ වෙත් ද, මේසා මහඉඳුහු ඇති මේසා මහ තෙදුති සඳ හිරුහු ඒ යම් තැනෙක සිය එළියෙන් අඳුරු දුර්ලන්තට නොහැකි වෙත් ද, එහි පවා දෙවියන්ගේ දෙව්එළිය ඉක්මැ ම අපමණ වූ මහත් එළියෙක් පහළ වෙයි:-

සෙපි තර් සඤ්ඤා උපපත්තිය,¹ තෙපි තෙතොභාසෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාං සඤ්ඤානන්ති ‘අඤ්ඤා පි කීර් භො සන්ති සඤ්ඤා ඉධුපපත්තිය’ති. අයඤ්ඤා දසසහස්සි ලොකධාතු සංකම්පති සම්පකම්පති සම්පවෙධති. අපමාණො ච උළාරො ඔභාසො ලොකෙ පාතුහවති අතිකකමෙව දෙව්‍යානං දෙව්‍යානුභාවං. අයමෙත්ථ ධම්මතා.

21. ධම්මතා ඵසා භික්ඛෑව යද බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡං. ඔක්කතෙනා හොති, චත්තාරො නං දෙවිජුත්තා චතුද්දසි¹ රක්ඛාය උපගච්ඡන්ති: 'මා නං බොධිසත්තං වා බොධිසත්තමාතරං වා මනුසෙසා වා අමනුසෙසා වා කොච්චි වා විභෙදෙසී'ති. අයමෙත්ථ ධම්මතා.

22. ධම්මතා එසා භික්ඛුනව, යද බොධියතො මාතුකුච්ඡං ඔක්කතො හොති, පක්ඛියා සීලවතී බොධියත්තමානා හොති වීරතා පාණතිපාතා, වීරතා අදික්ඛාදනා, වීරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා, වීරතා මුසාවාද, වීරතා සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා. අයමෙත්ථ ධම්මතා.

23. ධම්මතා ඵසා භික්ඛවෙ, යද්ධ ඛොධිසකොතො මාතුකුච්ඡිං ඔක්කතොතො හොති, න ඛොධිසකමාතු පුරිසෙසු මාතංඝං උපපජ්ජති කාමඉඤ්ඤපසංභිතං. අනතිකකමති යා ච ඛොධිසකමාතා හොති කෙනචි පුරිසෙන රක්ඛතිකොතො. අයමෙඤ් ධම්මතො.

24. ධම්මතා එසා හික්කිවෙ, යද බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිං ඕක්කතො හොති, ප්‍රාභිතී බොධිසත්තමාතා හොති පඤ්චනතං කාමගුණානං. සා පඤ්චති කාමගුණෙහි සමපට්ඨා සමඛිඪිග්ගා පරිවාරෙති. අයමෙස ධම්මතා.

25. ධූමනා එසා හික්කව, යද බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡං. ඔක්කනොනො හොති, න බොධිසත්තමාතු කොට්ඨෙව ආබාධො උපපජ්ජති. සුඛිතී බොධිසත්තමානා හොති අතිලත්තකායා. බොධිසත්තඤ්ච බොධිසත්තමානා තිරොකුච්ඡිගතං පසති සබ්බභූතවං. අහිතින්ද්‍රියං.

සෙය්‍යාථාජි භික්‍ෂුවෙ මණි වෙළුරියෝ සුභෝ ජාතිමා අවංචොසො සුපරි-
කමමකතො අවෙජා විට්‍ඨසනෙතො සබ්බාකාරසමපනෙතො, තත්‍ර යං සුත්තං
ආවුතං නිලං වා පිතං වා ලොභිතං වා ඔද්‍යං වා පඤ්ඤසුත්තං වා, තමෙනාං
වතඛුමා පුරිසො හතෙඨ කරිතා පච්චවෙකෙඛයා: අයං ඛො මණි වෙළුරියෝ
සුභෝ ජාතිමා අවංචොසො සුපරිකමමකතො අවෙජා විට්‍ඨසනෙතො සබ්බාකාර
සමපනෙතො, තත්‍රිදං සුත්තං ආවුතං නිලං වා පිතං වා ලොභිතං වා
ඔද්‍යං වා පඤ්ඤසුත්තං වා'ති. එවමෙව ඛො භික්‍ෂුවෙ යදු ඛොධිසතො
මාතුකුච්ඡිං ඔක්කතෙතො හොති, න ඛොධිසතමාතු කොච්ඤෙව ආබ්‍යාධො
උපපජ්ජති. සුඛිනී ඛොධිසතමාතා හොති අකිලනතකායා. ඛොධිසතකිංඤී
ඛොධිසතමාතා තිරොකුච්ඡිගතං පසාති සබ්බව්‍යපච්ඤිති. අභීතින්ද්‍රියං,
අයමෙඤ්ඤා ධම්මතා:

1. **උපපනතා - මි ත සං, සභා PTS**

2. ဝိသုဒ္ဓိဇာနိယံ ဝိသုဒ္ဓိဇာနိယံ
ဝိသုဒ္ဓိဇာနိယံ - ဇာနိယံ

එහි යම් සත් කෙනෙක් උපන්නෝ ද, ඔහු ද ඒ එළියෙන් 'භවත්ති, මෙහි උපන් අන් සත් කෙනෙක් ඇත්ත' යි උතුන් හැඳින ගනිත්. මේ දසදහස් ලෝද ද භාත්පයින් සැලෙයි, වෙසෙයින් සැලෙයි, වෙවුලයි. දෙවියන්ගේ දෙවානුභාවය ඉක්මැ ම අප්‍රමාණ වූ විසුල ආලෝකයෙක් ලොවැ පහළ වෙයි. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

21. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත්හු මව කුසට බටුවෝ වෙද්ද, එකලැ සිවුදෙනෙක් දෙවිපුත්තු (සිවු වරම්රජුහු) 'ඒ බෝසතුන් හෝ බෝසත්මව හෝ කිසි මිනිසෙක් හෝ නොමිනිසෙක් හෝ නො පෙළාව' යි සතර දිගැ රකවළට වෙත පැමිණෙත්. මෙහි මේ ධර්මතා යි.

22. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත් තෙම මව කුසට බටුවේ වේ ද, එකල්හි පියෙවියෙන් ම සිල්වත් වූ බෝසත්මව පණ්ඩායෙන් වැළැකුණි වෙයි. අධිනාදනින් වැළැකුණි වෙයි, කාමමිත්‍යාවාරයෙන් වැළැකුණි වෙයි, මුසවායෙන් වැළැකුණි වෙයි, මදට පමාවට කරුණු වූ රහමෙරින් වැළැකුණි වෙයි. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

23. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත් තෙම මව කුසට බටුවේ වේ ද, එ තැන් පටන් කොට බෝසත්මවට පිරිමින් කෙරෙහි කාමභූතනිශ්ශ්‍රිත වූ සිතෙක් නො පහළ වේ. රාගයෙන් රත් වූ සිතැති කිසිදු පුරුෂයෙක් වසින් බෝසත් මව ඉක්මියැ හැකි නො වේ. මෙහි මේ ධර්මතා යි.

24. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත් තෙම මව කුසට බටුවේ වේ ද, එතැන් පටන් කොට බෝසත්මව පස්කම්සුව ලබන්නී වෙයි. ඔ පස්කම් භූතයෙන් සමර්පිත ව සංයුක්ත ව ඉඳුරන් හසුරුවයි. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

25. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත් තෙම මව කුසැ පිළිසිඳ ගත්තේ වේ ද, එතැන් පටන් කොට බෝසත්මවට කිසි ම ආබාධයෙක් නො උපදී. බෝසත්මව සුවැත්ති ක්ලාන්ත නොවූ කයැත්ති වෙයි. බෝසත්මව සිය කුසතුළැ වූ බෝසත්හු සියලු අභපසභ ඇත්තහු, නොපිරිහුණු ඉඳුරන් ඇත්තහු දකී. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

මහණෙනි, යම්සේ ශෝභන වූ, ජාතිමත් වූ, අටැස් වූ, මොනොවට පිරියම් කළ, පිරිසිදු, වෙසෙයින් පහන්, හැම අයුරින් පිරිසුන් වෙරළමිණෙක් වේ ද, එහි නිල්වත් හෝ රන්වත් හෝ ලෙහෙවත් හෝ සුදුවත් හෝ පඩුවත් හෝ හුයෙක් අඩුනන ලද්දේ වේ ද, එය ඇස්ඇති පුරුෂයෙක් අතෙහි කොට 'මේ වෙරළමිණ භොබනේ ය, ජාතිමත් ය, අටැස් ය, මොනොවට පිරියම් කරන ලද්දේ ය, පිරිසිදු ය, වෙසෙයින් පහන් ය, හැම සැටියෙන් පිරිසුන් ය. මෙහි මේ නිල්වත් හෝ රන්වත් හෝ ලෙහෙ වත් හෝ සුදුවත් හෝ පඩුවත් හෝ හුයෙක් අඩුනන ලද්දේ වේ යැ' යි සලකා බලන්නේ ද, එසේ ම මහණෙනි, යම් කලෙක බෝසත්හු මවකුසැ පිළිසිඳ ගත්තෝ වෙත්ද, එකලැ බෝසත්මවට කිසිදු ආබාධයෙක් නො උපදී. බෝසත්මව අක්ලාන්ත කය ඇත්ති සුවපත් වෙයි. බෝසත් මව සිය කුසතුළැ වූ බෝසතුන් සියලු අභපසභ ඇතිවූන් නොපිරිහුණු ඉඳුරන් ඇතිවූන් දකී. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

26. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. සත්තාහජාතෙ බොධිසත්තෙ බොධිසත්තමාතා කාලං කරොති, තුසිතං, කායං උප පජ්ජති. අයමෙඤ්ඤ ධම්මතා.

27. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යථා අඤ්ඤා ඉත්ථිකා නව වා දස වා මාසෙ ගඛං. කුච්ඡිනා පරිහරිත්වා විජායන්ති, න හෙවං බොධිසත්තං බොධිසත්තමාතා විජායති. දසෙව මාසාහි බොධිසත්තං බොධිසත්තමාතා කුච්ඡිනා පරිහරිත්වා විජායති. අමෙඤ්ඤ ධම්මතා.

28. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යථා අඤ්ඤා ඉත්ථිකා හිසින්නා වා හිපන්නා වා විජායන්ති, න හෙවං බොධිසත්තං බොධිසත්තමාතා විජායති. ධීතා'ව බොධිසත්තං බොධිසත්තමාතා විජායති. අයමෙඤ්ඤ ධම්මතා.

29. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යද් බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිමා හික්ඛමති, දෙවා පයමං පතිගණ්හන්ති, පච්ජා මනුසසා. අයමෙඤ්ඤ ධම්මතා.

30. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යද් බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිමා හික්ඛමති, අපාතෙතා'ව බොධිසත්තො පයම්චං හොති. වත්තාරො නා දෙවපුත්තා පටිග්ගහෙත්වා මාතු පුරතො යපෙනති. 'අත්තමනා දෙවි හොති මහෙසකෙඛා. තෙ පුත්තො උපාතෙතා'ති, අයමෙඤ්ඤ ධම්මතා.

31. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යද් බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිමා හික්ඛමති, විසදෙ'ව නික්ඛමති අමකඛිතො උද්දෙන¹ අමකඛිතො සෙමෙහන අමකඛිතො රුහිරෙන, අමකඛිතො කෙනවි අසුචිනා, සුද්ධො විසදෙ.

සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ මඤ්ඤානං කාසිකෙ වත්තෙ හික්ඛිතං නෙව මඤ්ඤානං කාසිකං වත්තං මකෙති, නාපි කාසිකං වත්තං මඤ්ඤානං මකෙති - තං කිසං හෙතු: උභින්නං සුද්ධිකා. එවමෙව බො භික්ඛවෙ යද් බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිමා හික්ඛමති, විසදෙ'ව නික්ඛමති, අමකඛිතො උද්දෙන අමකඛිතො සෙමෙහන අමකඛිතො රුහිරෙන අමකඛිතො කෙනවි අසුචිනා, සුද්ධො විසදෙ. අයමෙඤ්ඤ ධම්මතා.

32. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යද් බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිමා හික්ඛමති, දෙව උදකසං ධාරා² අත්තලිකා පානුභවන්ති: එකා සිත්තං එකා උණ්හසං, යෙන බොධිසත්තසං උදකතිවං කරොන්ති මාතුච්චි³. අයමෙඤ්ඤ ධම්මතා.

1. උද්දෙන - ම ඡ සං

2. උදකධාරා - සිඬු.

3. මාතු ච - සිඬු. ම ඡ සං ස්‍යා

26. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: බෝසත්හු උපන් සන්ද්වසැ බෝසත්-
වට කල්ලිය කෙරෙයි. (කල්ලිය කොට) කුසිදෙව්ලොවැ උපදී. මේ මෙහි
ධර්මතා යි.

27. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම්සේ අන් ස්ත්‍රීහු නව මසක් හෝ
දසමසක් කුසින් ගබ්භ වදන් ද, බෝසත්වට එසේ බෝසතුන් නො ම
ප්‍රසූත කෙරෙයි. බෝසත්වට පුරා දස මසක් ම බෝසතුන් කුසින් උසුලා
ප්‍රසූත කෙරෙයි. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

28. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම්සේ අන් ස්ත්‍රීහු හිඳ හෝ වැදහෙව
වදන් ද, බෝසත්වට බෝසතුන් එසේ ප්‍රසූත නො කරයි. බෝසත් වට
සිවියා ම බෝසතුන් ප්‍රසූත කෙරෙයි. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

29. මහණෙනි මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත්හු මව කුසින්
බිහි වෙත්ද, එවිට පළමුවෙන් දෙවියෝ ද පසු ව මිනිස්සු ද ඔබ පිළිගනිත්.
මේ මෙහි ධර්මතා යි.

30. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත්හු මව කුසින්
හික්මෙත් ද, එකල්හි බෝසත්හු පොළොවට නො පැමිණියෝ ම වෙති.
(නොපැමිණියැදී ම) සතර දෙවපුත් කෙනෙක් ඔබ පිළිගෙන, 'දේවිනි,
සතුටු වන්න, ඔබට මහායශස්ස පුතෙක් උපනැ'යි කියා මව ඉදිරියෙහි
තබත්. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

31. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත්හු මව කුසින්
හික්මෙත් ද, වීශද වැ ම, දියෙන් නොවැකුණෝ, සෙමින් නොවැකුණෝ,
ලෙසින් නොවැකුණෝ, කිසිදු අඟුරියෙකින් නොවැකුණෝ පිරිසිදු වැ
තිර්මල වැ නික්මෙති.

මහණෙනි, කසි සඵලෙක තබන ලද මිණිරුවනෙක් වේ නම් එය
කසිසඵල නො වකා ද (කසිසඵලෙහි නො තැවැරේ ද) කසිසඵලත් මිණි-
රුවන නො වකා ද (කසිසඵල මිණිරුවනෙහි නො තැවැරේ ද)—ඒ කවර
හෙයින්? ඒ දෙක ම පිරිසුදු බැවිනි. මහණෙනි, එසේ ම යම් විටෙක
බෝසත්හු මව කුසින් නික්මෙත් ද, වීශද වැ ම, දියෙන් නොවැකුණෝම,
සෙමින් නොවැකුණෝම, ලෙසින් නොවැකුණෝම, කිසි දු අඟුරියෙකින්
නොවැකුණෝම, පිරිසිදුවැම තිර්මලවැම නික්මෙත්. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

32. මහණෙනි මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත්හු මව කුසින්
හික්මෙත් ද, එකල්හි යමෙකින් බෝසතුන්ගේත් මවගේත් දියකිස කෙරෙත්
ද, එසේ වූ එකක් උණුදිය වූත් එකක් සිහිල් දිය වූත් දියදහර දෙකෙක් අහසින්
පහළ වෙයි. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

33. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. සම්පතිජාතො ඛොධිසත්තො සමෙහි පාදෙහි පතිට්ඨාභිදා උත්තරාභිමුඛො¹ සත්ත පදවිතිහාරො² භවජති සෙතමිති ඡත්තෙ අනුභිරමානො³, සඛො ච දිසා අනුචිලොකෙති⁴, ආසභිඤ්ච වාචමාසති: “අග්ගො⁵භමඤ්ච ලොකස්ස, ජෙට්ඨා⁶භමඤ්ච ලොකස්ස, ඥෙට්ඨා⁶භමඤ්ච ලොකස්ස, අයමහතිමා ජාති, නත්ථි⁷දුති පුනඛිතවො”ති. අයමෙත්ථ ධම්මතා.

34. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යද්ධ ඛොධිසත්තො මාතුකුච්ඡමා භික්ඛමති, අථ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුභමකෙ, සසසමණ්ඩ්‍රාගමි-
ණියා පජාය සදෙවමිත්‍රස්සාය අපපමාණො උළාරො ඔහාසො පාතුවහති අතික්කමෙව දෙවානං දෙවානුභාවං. යා⁸පි තා ලොකනතරිකා අසා අසංචුතා අකුකාරා අකුකාරතිමියා, යත්ථිමෙ වජ්ඣමසුරියා එවමමහානුභවා ආහාය නානුභොනති, තත්ථි අපපමාණො උළාරො ඔහාසො පාතුවහති අතික්කමෙව දෙවානං දෙවානුභාවං. යෙ⁹පි තත්ථ සත්තා උපපන්නා, තෙ¹⁰පි තෙත්තොභාසෙන අඤ්ඤමඤ්ඤං සඤ්ජානන්ති: “අඤ්ඤං¹¹පි කිරි හො සන්ති සත්තා ඉට්ඨපපන්නා”ති. අයඤ්ඤ දසසහස්සි ලොකධාතු සංකමපති සම්පකමපති සම්පවෙධති. අපපමාණො ච උළාරො ඔහාසො ලොකෙ පාතුවහති අතික්කමෙව දෙවානං දෙවානුභාවං. අයමෙත්ථ ධම්මතා.

35. ජාතෙ ඛො පන භික්ඛවෙ විපස්සිමිති කුමාරෙ ඛෙඤ්චමනො රඤ්ඤං පටිවෙදෙත්ථ: ‘පුත්තො තෙ දෙව ජාතො: තං දෙවො පසකතු’ති. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ ඛෙඤ්චමා රාජා විපස්සිං කුමාරං, දිස්වා නෙමිත්තෙ ඩ්‍රාගමිණො ආමන්තාපෙස්වා එතදවොච:-

‘පසන්නතු හොත්තො නෙමිත්තා ඩ්‍රාගමිණො කුමාරන්ති.’ අද්දසංස්ථු¹² ඛො භික්ඛවෙ නෙමිත්තා ඩ්‍රාගමිණො විපස්සිං කුමාරං දිස්වා ඛෙඤ්චමං¹³ රාජානං එතදවොචු: ‘අත්තමනො දෙව හොති. මහෙසකෙට්ඨා තෙ දෙව පුත්තො උපපන්නො. ලාභා තෙ මහාරාජ, සුලද්ධං තෙ මහාරාජ, යස්ස තෙ කුලෙ එවරුපො පුත්තො උපපන්නො.’

36. “අයං හි දෙව කුමාරො අමන්තංසමහාපුරිසලක්ඛණෙහි සමන්තාගතො යෙහි සමන්තාගතස්ස මහාපුරිසස්ස දෙව භතියො භවන්ති අනාඤ්ඤං-සවෙ අභාරං අජ්ඣාචසති, රාජා හොති චක්කවත්ති ධම්මකො ධම්මරාජා වාතුරත්තො විජිතාචී ජනපදස්ථාවරියපපත්තො සත්තරතන-සමන්තාගතො. තස්සිමානි සත්ත රතනානි භවන්ති: සෙය්‍යථිදං-

1. උත්තරොභිමුඛො, සාය,	3. අනුධාරිසමානෙ, ම ඡ සං
2. පදවිතිහාරෙන, ම ඡ සං	4. විලොකෙති, ආය
5. අද්දසංස්ථු, ම ඡ සං.	6. ඛෙඤ්චමනො, ම ඡ සං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 15 හි ඇතුළත් කර ඇත.

33. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: උපන් නොබෝ වෙලෙහි ම දෙව්-සේසත් දරුණු ලබන් ම බෝසත්තෙම සම පියෙන් පොළොවැ පිහිටා උතුරු දෙසට මුහුණ ලා සත් පියවරක් යෙති. හැම දිගුන් අනුව බලති. “මම ලොවට අග්‍ර වෙමි. මම ලොවට දෙවු වෙමි. මම ලොවට සෙට වෙමි. මේ අන්තිම ඉපැත්ම ය. දන් මට මතු හවයෙක් නැතැ”යි උතුම් බස් පවසත්. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

34. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත්හු මව කුසින් නික්මෙත් ද, එකල්හි දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බඹුන් සහිත ලොවෙහි, මහණබමුණන් සහිත දෙවිමිනිසුන් සහිත සත්මුළුයෙහි දෙවියන්ගේ දෙවානුභාවය ඉක්මැ ම පමණ කට නොහැකි මහත් එළියෙක් පහළ වෙයි. (රුක් ඇ කිසිවෙක) ගැටුම් නැති, කිසිවෙකින් නොවැසුණු, අඳුරු වූ, ගතදුරු ඇති, මේ සා මහත් ඉඳුන ඇති මහත් තෙද ඇති මේ සද්-හිරුන් සිය එළියෙන් බඩුලුවනු නොහැකි යම් ලෝඥාදිරි නිරයෝ වෙත් ද, එහි දු දෙවියන්ගේ දෙවානුභාවය ඉක්මැ ම අපමණ වූ මහත් එළියෙක් පහළ වෙයි. එහි යම් සත් කෙනෙක් උපන්නාහු නම් ඔහු ද ඒ එළියෙන් හවත්ති, මෙහි උපන් අන් සත්හු ද ඇතැ’යි උනුන් හැඳින ගනිත්. මේ දසදහසක් ලෝද ද සැලෙයි, වෙසෙසින් සැලෙයි, වෙවුලයි. දෙවානුභාවය ඉක්මැ ම අපමණ වූ ම මහත් එළියෙක් ලොවැ පහළ වෙයි. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

35. මහණෙනි, විපස්සි කුමරුන් උපන් කල්හි ‘දේවයිනි, ඔබට පුතෙක් උපන. දේවයන් වහන්සේ ඔහු දකින සේක් වා’යි බන්ධුමත් රජුට දන්වූහ. මහණෙනි, බන්ධුමත් රජ විපස්සි කුමරුන් දුටුයේ ම ය. දක නිමිත්තපායක බමුණන් කැඳවා

“හවත් නෙමිත්තිකමුත්මණයෝ කුමාරයා දකිත්ව”යි මෙ බස් පැවැ-සි ය: නෙමිත්තික මුත්මණයෝ විපස්සි කුමරුහු දුටුවාහු ම ය. දක බන්ධුමත් රජුට ‘දේවයිනි, සතුටු වන්න, ඔබට මහත් යශස් ඇති පුතෙක් උපන. මහරජුහි, යම්බඳු ඔබගේ කුලයෙහි මෙබඳු පුතෙක් උපන්නේ ද, ඒ ඔබට ලාභ ය. මහරජුහි, ඒ ඔබ විසින් ලබන ලද මනා ලාභයෙකි.

36. “දේවයිනි, යමෙකින් සමන්විත මහපුරිස්සට නිෂ්ඨා (නිෂ්පත්ති) දෙකෙක් ම වේ ද, අන් නිෂ්ඨාවෙක් නැද්ද, මේ කුමර එසේ වූ දෙකක් මහපුරිස්සකුණින් සමන්විත ය. ඉදින් මේ තෙම ගිහිගෙහි වෙසේ නම්, සිවුසවුරු හිමි කොටැති පොළොවට අධිපති, දිනු යුද ඇති, දනවිහි තහවුරුවට පැමිණි, සත්රුවනින් සමන්විත, දහම් වූ ධර්මරාජ වූ සක්විත්තෙක් වෙයි.

වක්කරතනං හස්සිරතනං අක්කරතනං මණ්ඩරතනං ඉස්සිරතනං ගහපතිරතනං පරිනායකරතනමෙව සත්තමං. පරොසහස්සං ඛො පනස්ස පුත්තා හවන්ති සූරා වීරඛ්ඤරූපා පරසෙනපපමඤ්ඤා. සො ඉමං පඨවිං සාගරපරියන්තං අදණ්ඩන අසසෙන්ත ධමමෙන අභිවිජිය අජ්ඣාචසති. සචෙ ඛො පන අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති, අරහං භොති සමමාසමුද්දො ලොකෙ වීචක්ඛච්ඡදෙ.

37. කතමෙහි වායං දෙව කුමාරො අමතං සමහාපුරිසලකඛණ්භි සමන්තාගතො යෙහි සමන්තාගතස්ස මහාපුරිසස්ස දෙව භතියො හවන්ති අනඤ්ඤා-සචෙ අගාරං අජ්ඣාචසති, රාජා භොති වක්කවත්ති ධමමකො ධම්මරාජා වාතුරක්කො විජිතාච්ඡි ජනපදස්ථාවරියප්පකො සත්තරතන-සමන්තාගතො, තස්සිමාති සත්ත රතනානි හවන්ති: සෙය්‍යථිදං-වක්ක-රතනං හස්සිරතනං අක්කරතනං මණ්ඩරතනං ඉස්සිරතනං ගහපතිරතනං පරිනායකරතනමෙව සත්තමං. පරොසහස්සං ඛො පනස්ස පුත්තා හවන්ති සූරා වීරඛ්ඤරූපා පරසෙනපපමඤ්ඤා. සො ඉමං පඨවිං සාගරපරියන්තං අදණ්ඩන අසසෙන්ත ධමමෙන අභිවිජිය අජ්ඣාචසති. සචෙ ඛො පන අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති, අරහං භොති සමමාසමුද්දො ලොකෙ වීචක්ඛච්ඡදෙ.

අයං හි දෙව කුමාරො සුප්පතිට්ඨිතපාදෙ. යමිපායං දෙව කුමාරො සුප්පතිට්ඨිතපාදෙ, ඉද්ධිමස්ස මහාපුරිසස්ස මහාපුරිසලකඛණං හවති.

ඉමස්ස දෙව කුමාරස්ස හෙට්ඨාපාදතලෙසු වක්කානි ජාතානි සහස්සාරානි සතෙමිකානි සනාහිකානි සබ්බාකාරපරිපූරාණි. යමිපි දෙව ඉමස්ස කුමාරස්ස හෙට්ඨාපාදතලෙසු වක්කානි ජාතානි සහස්සාරානි සතෙමිකානි සනාහිකානි සබ්බාකාරපරිපූරාණි, ඉද්ධිමස්ස මහාපුරිසස්ස මහාපුරිසලකඛණං හවති.

අයං හි දෙව කුමාරො ආයතපණ්ඨි. (යමිපායං දෙව කුමාරො ආයතපණ්ඨි ඉද්ධිමස්ස මහාපුරිසස්ස මහාපුරිසලකඛණං හවති.*)

අයං හි දෙව කුමාරො දීඝඛගුලි. -ප-

අයං හි දෙව කුමාරො මුද්දතථණ්ඨපාදෙ. -ප-

අයං හි දෙව කුමාරො ජාලහස්පාදෙ. -ප-

අයං හි දෙව කුමාරො උක්ඛබ්බපාදෙ. -ප-

අයං හි දෙව කුමාරො ඵණ්ඨකපාදෙ. -ප-

* පාඨො'යං පොත්තෙසු න දීඝඛගුලි. ඵණ්ඨකපාදෙ අනෙකෙසු ඵණ්ඨකපාදෙ 'පො' ඉති ව ඔහල පොත්තෙසු න දීඝඛගුලි.

චත්‍රත්තය, හස්තිරත්තය, අශ්වරත්තය, මණ්ඩරත්තය, ස්ත්‍රීරත්තය, ගෘහපතිරත්තය, සත්වනු පරිණායකරත්තය යන මේ සත්ථුවන් කෙනෙක් ඔහුට වෙත්. ඔහුට ඉර වූ වියඵ්ප්‍රකෘතික (වියඵ්මය) වූ සතුරු සෙන් මැඩලනුයෙහි සමත් වූ දහසකට වැඩි පුත්තු වෙත්. හේ සයුර හිමි කොටැති මේ පොළොව දංඬෙන් තොර වැ සැතීන් තොර වැ දහමින් දිනා එහි අධිපති ව වෙසෙයි. ඉදින් හිමි ගෙන් නික්මැ පැවිදි වදි නම් ලොවැ බැහැර කරන ලද කෙලෙස් සෙවෙති ඇති රහත් සම්මාසම්බුදුවරයෙක් වෙයි.

37. යමෙකින් සමන්විත මහ පුරිස්සව නිෂ්ඨා දෙකෙක් ම වේ ද, අන් නිෂ්ඨාවෙක් නැද්ද- ඉදින් හිමි ගෙහි වෙසේ නම්, සිවුසමුද්‍ර හිමි කොටැති පොළොවට අධිපති, දිනු යුද ඇති, දනවුහි තහවුරුබවට පැමිණි, සත්ථුවතින් සමන්විත, දැහැමි වූ දහමරජ වූ සක්විත්තෙක් වේ ද, යමකුට චත්‍රත්තය, හස්තිරත්තය, අශ්වරත්තය, මණ්ඩරත්තය, ස්ත්‍රීරත්තය, ගෘහපතිරත්තය, සත්වනු පරිණායකරත්තය යන මේ සත් ථුවන් කෙනෙක් වෙත් ද, යමකුට අහිත වූ වියඵ්ප්‍රකෘතික වූ, සතුරු සෙන් මැඩ ලනුයෙහි සමත් වූ දහසකට වැඩි පුත්තු වෙත් ද, යමෙකින් සමන්විතයෙක් සයුර හිමි කොටැති මේ පොළොව දංඬෙන් සැතීන් තොර වැ දහමින් දිනා එහි අධිපති වැ වෙසේ ද, ඉදින් හිමි ගෙන් නික්මැ පැවිදි වදි නම් ලොවැ බැහැර කළ කෙලෙස් සෙවෙති ඇති රහත් සම්මාසම්බුදුවරයෙක් වේ ද, ඒ කවර දෙතිස් මහපුරිස්සවයන් මෙ කුමර සමන්විත වේ ද යත්:

දෙවයිනි, මෙ කුමර සුපිහිටි පා (එක පැහැර බිම පහස්නා පතුල්) ඇත්තේ ය. දෙවයිනි, මෙකුමර සුපිහිටි පා ඇත්තේ ය යන යමෙක් ඇද්ද, මෙ ද මේ මහපුරිස්සවයෝ මහපුරිස්ස ලකුණෙක් වෙයි.

දෙවයිනි, මේ කුමරහුගේ යැටි පතුල්හි දහසක් අර ඇති, නිම්වලලු සහිත, නැබ සහිත, හැම සැටියෙන් පිරිපුන් චක්‍රයෝ හටගත්තහු වෙත්. දෙවයිනි, මෙ කුමරුගේ යැටි පතුල්හි දහසක් අර ඇති, නිම්වලලු සහිත, නැබ සහිත, හැම අයුරින් පිරිපුන් චක්‍රයෝ හටගත්තහු වෙත් ද, මේත් මේ මහපුරිස්සවයෝ මහපුරිස්ස ලකුණෙක් වේ.

දෙවයිනි, මෙ කුමර (පිරිපුන්) දික් විඵම් ඇත්තේ ය. දෙවයිනි, මෙ කුමර දික් විඵම් ඇතියේ වෙද, මෙද මේ මහපුරිස්සවයෝ මහපුරිස්ස ලකුණෙක් වෙයි.

දෙවයිනි, මෙ කුමර (මුලින් දළ අගිත් සිහින්) දික් ඇහිලි ඇත්තේ ය.

දෙවයිනි, මෙ කුමර මොළොක් තුරුණු අත් පා ඇතියේ ය...

දෙවයිනි, මෙ කුමර (අත සතර ඇහිලි පය පස් ඇහිලි එකප්‍රමාණ වැ ඇති බැවින් ජාල කවුළුවක්) බදු අත් පා ඇත්තේ ය...

දෙවයිනි, මෙ කුමර උස් (නැඟි පිහිටි) බොලට ඇත්තේ ය...

දෙවයිනි, මෙ කුමර ඒණ්ඩුවන්ගේ බදු කොඬා ඇත්තේ ය...

අයං හි දෙව කුමාරො සීතකො¹ව අනොනමනො උහොති පාඨි-
තලෙහි ජනනුකාති පරිමසති² පරිමජ්ඣති. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො කොසොතිතවස්සගුග්ගො³. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො සුචණ්ණවණ්ණො කඤ්චනසනතිහත්තවො,
-පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො සුචුමචජථි. සුචුමත්තං ජවියා රජොජලලං
කායෙ න උපලිප්පති.⁴ -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො එකෙකලොමො, එකෙකාති ලොමානී ලොමි.
කුපෙසු ජාතාති. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො උඬ්ඛගලොමො. උඬ්ඛකාති ලොමානී
ජාතාති නිලානි අඤ්ඤනවණ්ණාති කුණ්ඩලාවත්තාති දක්ඛිණාවත්ත-
කජාතාති. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො ඩ්වහමුජ්ජගග්ගො. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො සතකුක්කදො. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො සීහපුබ්බඬ්ඛකායො -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො වීතත්තරංගො. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො නිග්‍රොධපරිමිණ්ඩලො යාවතක්ඛස්ස කායො
තාවතක්ඛස්ස බ්‍යාමො, යාවතක්ඛස්ස බ්‍යාමො තාවතක්ඛස්ස කායො. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො ඝම්චත්තකඛ්ඤො. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො රඝත්තසග්ගී. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො සීහහනු - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො වත්තාප්‍රියදනො - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො සමදනො - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො අවිචර⁴දනො - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො සුසුක්කදයො - පෙ -

1. පරාමසනී, ම ජ සං

2. කොසොපසවස්සගුග්ගො - මහාවිසුත්තපති, - කොසොපවස්සගුග්ගො - මහායානපාඨ,

3. උපලිප්පති, ම ජ සං

4. අවිචර (සී වු.)

දෙවයිනි, මෙ කුමර තෙම සිටියේ ම නො නැමී දෙ අත්ලෙන් දෙදන ස්පර්ශ කෙරෙයි, පිරිමදී...

දෙවයිනි, මෙ කුමර කොශයෙහි අවහිත වස්ත්‍රභූෂණ (අංගජාතය) ඇත්තේ ය...

දෙවයිනි, මෙ කුමර රන්වන් ය. කසුන්කදක් බදු පහන් සිව් පැහැ ඇත්තේ ය...

දෙවයිනි, මෙ කුමර සියුම් සිවිය ඇත්තේ ය. සිවිය සියුම් බැවින් දුලි හෝ දුලි ඇහැ නො ඇලෙයි.

දෙවයිනි, මෙ කුමර එකෙකී ලොම් ඇත්තේ ය. ලොම්කූපයන්හි (එක් එක් ලොම්කූපයෙක) එකෙකී ලොම් හටගත්තේ ය.

දෙවයිනි, මෙ කුමර උඩුඅග් ලොම් ඇත්තේය. (මුඛගේ සිරුර) නිල්වූ අඳුන්වත් ලොම්හු කොඩොල් අයුරින් කරකැවී දක්ෂිණාවර්තක ව ඇත...

දෙවයිනි, මෙ කුමර බ්‍රහ්මයාගේ සෙයින් සෘජු වූ ගාත්‍ර ඇත්තේ ය...

දෙවයිනි, මෙ කුමර උස් ව පිරුණු මස් ඇති බැවින් (දෙඅත්පිට දෙපාපිට දෙඋර කඳ යන) සත් තන්හි උත්සන්න(පිරිසුන්) මාංශ ඇත්තේය.

දෙවයිනි, මෙ කුමර සිංහයාගේ පෙරඩකය බදු පිරිසුන් සිරුර ඇත්තේය...

දෙවයිනි, මෙ කුමර චිත වූ (පිරිසුන්) අන්තරාංස (පිටු දෙ අංසයන් අතර මැදකොටස) ඇත්තේ ය....

දෙවයිනි, මෙ කුමර සම වූ කඳ හා සම වූ අතු ඇති (අශම්චිතරින් සම වූ) නුගරුකක් සෙයින් පරිමණ්ඩල වෙයි. මුඛගේ කය යම් පමණ ද, බඹයත් එපමණ ම වෙයි. බඹය යම් පමණ ද, කයත් එපමණ ම වේ.

දෙවයිනි, මෙ කුමර සම වට කඳට ඇත්තේ ය...

දෙවයිනි, මෙ කුමර රසග්‍රාසාග්‍රය. (රසයන්ගෙන් ග්‍රාසයෙහි - රසවිඳීමෙහි උෞර්ධවාග්‍ර වූ රසනාහර ඇත්තේ ය).

දෙවයිනි, මෙ කුමර සිංහයාගේ අධස්තාත් හනුව සෙයින් පිරිසුන් හනු ඇත්තේ ය...

දෙවයිනි, මෙ කුමර නොඅඩු සතළිස් දත් ඇත්තේ ය...

දෙවයිනි, මෙ කුමර සම වූ දත් ඇත්තේ ය...

දෙවයිනි, මෙ කුමර විවරරහිත දත් ඇත්තේ ය...

දෙවයිනි, මෙ කුමර ඉතා සුදු (දිලියෙන පැහැ ඇති) දත් ඇත්තේ ය...

අයං හි දෙව කුමාරො පහුතජ්චෙතො - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො බ්‍රහ්මසාරො කරච්ඡිකභාණී - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො අභිනිලනෙත්තො - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො ගොපබ්‍රමො. (යමධායං දෙව කුමාරො ගොපබ්‍රමො, ඉදම්මසං මහාපුරිසස්ස මහාපුරිසලක්ඛණං භවති.)

ඉමස්ස දෙව කුමාරස්ස උණ්ණා හමුක්කනතරෙ ජාතා ඔද්ධා මුදුතුල-සහතිභා. යමිමස්ස දෙව කුමාරස්ස උණ්ණා හමුක්කනතරෙ ජාතා ඔද්ධා මුදුතුලසහතිභා, ඉදම්මසං මහාපුරිසස්ස මහාපුරිසලක්ඛණං භවති.

අයං හි දෙව කුමාරො උණ්භිසසිසො. යමධායං දෙව කුමාරො උණ්භිසසිසො, ඉදම්මසං මහාපුරිසස්ස මහාපුරිසලක්ඛණං භවති.

38. ඉමෙහි ඛො අයං දෙව කුමාරො අවත්තිංසමහාපුරිසලක්ඛණෙහි සමනතාගතො යෙහි සමනතාගතස්ස මහාපුරිසස්ස දෙවෙ ගතියො භවතති අනඤ්ඤා, සචෙ අභාරං අජ්ඣාචසති, රාජා භොති චක්කචතඨී ධම්මෙතො ධම්මරාජා චාතුරතෙතො විජිතාචී ජනපදස්ථාවරියපටත්තො සක්කරත්තසමනතාගතො. තස්සිමානි සක්කරත්තානි භවතති: සෙය්‍යථිද-චක්කරත්තං හස්සිරත්තං අස්සරත්තං මණ්ණිරත්තං ඉස්සිරත්තං ගහපතිරත්තං පරිනායකරත්තමෙව සක්කමං. පරොසහස්සං ඛො පනස්ස පුත්තා භවතී සුරා වීරඛරුජා පරසෙතසාමග්ගා. සො ඉමං පඨවිං සාගරපරියන්තං අදණ්ණික අසසෙත්ත ධම්මෙත්ත¹ අභිවීරිය අජ්ඣාචසති. සචෙ ඛො පන අභාරස්මා අනාගාරියං පබ්බජති, අරහං භොති සමමාසමුද්ධො ලොකෙ විවික්ඛච්ඡද්ද්²ති.

39. අර ඛො භික්ඛවෙ ඛණ්ඩමා රාජා නෙවිත්තො බ්‍රහ්මණෙ අහතෙහි වසෙති අච්ඡාදපෙස්වා සබ්බකාමෙහි සන්තපෙසි. අර ඛො භික්ඛවෙ ඛණ්ඩො රාජා විපස්සිස්ස කුමාරස්ස ධාතියො උපට්ඨාපෙසි. අඤ්ඤා සුදං පායෙහති.* අඤ්ඤා නභාපෙහති. අඤ්ඤා ධාරෙන්නී. අඤ්ඤා අභිකන්ත පරිහරහති. ජාතස්ස ඛො පන භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස කුමාරස්ස සෙතච්ඡන්තං ධාරිසිස්ස දිවා වෙව රත්තිඤ්ඤා 'මා නං සිත්තං වා උණ්ණං වා තිණං වා රජෙ වා උසොවා වා ඛාධිසිස්ස'ති. ජාතො ඛො පන භික්ඛවෙ විපස්සි කුමාරො ඛණ්ණො ජනස්ස පියො අභොසි මනාපො. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ උසලං වා පදුමං වා පුණ්ණරික්කං වා ඛණ්ණො ජනස්ස පියං මනාපං, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ විපස්සි කුමාරො ඛණ්ණො ජනස්ස පියො අභොසි මනාපො. ස්වාසසුදං අභිකන්තෙව අභිකං පරිහරියති.

1. ධම්මෙත සමෙත, සා.

2. වීර පායෙහති, පිටු.

දෙවයිනි, මෙ කුමර මොළොක් දික්පුළල් දිව ඇත්තේ ය. . . .

දෙවයිනි, මෙ කුමර බ්‍රහ්මයාගේ ස්වර බදු විභුද්ධස්වර ඇත්තේ ය. කුර්ව්කෙවිල්ලන්ගේ බදු මිහිරි හඬින් බණන සුදු ය. . . .

දෙවයිනි, මෙ කුමර නිල් වුවමනා තන්හි ඉතා පිරිසිදු නිල් පැහැ ඇස් ඇත්තේ ය.

දෙවයිනි, මෙ කුමර එකෙණෙහි උපන් වස්සක්හුගේ බදු මොළොක් සිතිදු නිල් සියුම් ඇස් පියුම් ඇත්තේ ය. .

දෙවයිනි, මෙ කුමරුගේ දෙබැම අතර වූ සුදු වූ මොළොක් පුලුන් රොදක් බදු වූ උරණාරොමය වෙයි. දෙවයිනි, මෙ කුමරු දෙබැම අතර සුදු මොළොක් පුලුන් පොදක් බදු උරණාරොමයෙන් ඇද්ද, මේද මෙ මහපුරිස්සුගේ මහපුරිස්ලකුණෙක් වෙයි.

දෙවයිනි, මෙ කුමර නළල්පටින් වෙළන ලද හිසක් සෙයින් පිරිපුන්, නොහොත් නළල්පට සෙයින් හැමතන්හි පිරිමවුලු වූ හිස ඇත්තේ ය. මේ ද මෙ මහපුරිස්සුගේ මහපුරිස්ලකුණෙක් වෙයි.

38. දෙවයිනි, යමෙකින් සමන්විත මහාපුරිසක්හට දෙගතියෙක් ම වේ ද, අන් ගතියෙක් නැද්ද — ඉදින් ගිහිගෙහි වෙසේ නම් සිවු සමුදුර හිමි කොටැති පොළොවට හිමි වූ, දිනු යුද්ධ, දනවුහි තහවුරු බවට පැමිණි, සත්රුවනින් සමන්විත, දහැම වූ දහමරජ වූ සක්විත්තෙක් වේ ද, යමක්හට චක්‍රරත්නය හස්තිරත්නය අශ්වරත්නය මණ්ඩරත්නය ස්ත්‍රීරත්නය ගෘහපති රත්නය සත්වනු පරිණායකරත්නය යන මේසත් රුවන් කෙනෙක් වෙත් ද යමක් හට අභිත වූ වියඵ්ප්‍රකෘතික වූ, සතුරු සෙන් මැඩ ලනුයෙහි සමත්වූ අහසකට වැඩි පුත්තු වෙත් ද, හේ සයුර හිමි කොටැති මේ පොළොව දණ්ඩෙන් සැකින් තොර වැ දැහැමින් දිනා එහි අධිපති වැ වෙසේ ද, ඉදින් ගිහිගෙන් නික්මැ පැවිදි වදි නම් ලොවැ බැහැර කළ කෙලෙස් සෙවෙනි ඇති රහත් සම්මාසම්බුදුවරයෙක් වේ ද, එසේ වූ දෙකිස් මහපුරිස්ලකුණෙන් මෙ කුමර සමන්වාගත වේ" (යැ යි කීහ).

39. මහණෙනි, එකල්හි බන්ධුමත් රජතෙම නොමිත්තික බවුණත් කරළයෙන් පුදු සියලු කැමැති දැයින් සන්තර්පිත කෙළේ ය. මහණෙනි, ඉක්බිති බන්ධුමත් රජ තෙම විපස්සි කුමරහට කිරිමවුන් එළැඹැවී ය. ඔවුන් අතුරෙහි ඇතැම් කිරිමවුහු කිරි පොවත්. ඇතැම්හු නාවත්, ඇතැම්හු උසුලාගෙන සිටිත්, ඇතැම්හු ඇකයෙන් පරිහරණය කරත්. මහණෙනි, උපන් කෙණෙහි ම විපස්සි කුමරහට 'ශීතයෙක් හෝ උණුසුමක් හෝ තෘණ හෝ දුලි හෝ මොහු නො පෙළාවා' යි සේසතෙක් දරන ලද්දේ ය. මහණෙනි, උපන් කෙණෙහි ම විපස්සි කුමර තෙම බොහෝ දෙනාට ප්‍රිය ද මනාප ද වී ය. මහණෙනි, යම්සේ උපුල්මලෙක් හෝ පියුම්මලෙක් හෝ සුදුනෙළුම් මලෙක් හෝ බොහෝ දෙනාට ප්‍රියත් මනාපත් වේ ද, එසේ ම විපස්සි කුමර තෙම බොහෝ දෙනාට ප්‍රිය විය, මනාප විය. හෙ තෙම වූ කලී එක් කිරිමවකගේ ඇකයෙන් අන් කිරිමවකගේ ඇකයට පවුණුවනු ලැබේ.

40. ජාතො ඛො පන භික්ඛවෙ විපස්සී කුමාරො මඤ්ජුස්සරො ව¹ අභොසි වග්ගුස්සරො ව මධුරස්සරො ව² සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ භිමට්ඨෙන පබ්බතෙ කරවීකා නාම සකුණජාති මඤ්ජුස්සරො ව වග්ගුස්සරො ව මධුරස්සරො ව පෙමනීයස්සරො ව, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ විපස්සී කුමාරො මඤ්ජුස්සරො ව අභොසි වග්ගුස්සරො ව මධුරස්සරො ව පෙමනීයස්සරො ව. ජාතස්ස ඛො පන භික්ඛවෙ විපස්සීස්ස කුමාරස්ස කම්මට්ඨපාකජං දිබ්බං වක්ඛු පාතුරුගොසි, යෙන සුදං³ සමනතා යොජනං පසක්ඛි දිවා වෙව රක්ඛ්ඤා. ජාතො ඛො පන භික්ඛවෙ විපස්සී කුමාරො අනිමිසනො පෙක්ඛති, සෙය්‍යථාපි දෙවා තාච්ඡිංසා. 'අනිමිසනො කුමාරො පෙක්ඛති'ති ඛො භික්ඛවෙ විපස්සීස්ස කුමාරස්ස 'විපස්සී, විපස්සී' තෙව සමඤ්ඤ උදපාදි.

41. අථ ඛො භික්ඛවෙ ඛණ්ඩුමා රාජා අත්ථකරුණෙ⁴ තිසිංහො විපස්සීං කුමාරං අබ්බත තිසිද්දපෙත්වා අත්ථ අනුසාසති. තත්‍ර සුදං භික්ඛවෙ විපස්සී කුමාරො පිතු අබ්බත නිසිංහො විවේයා විවේයා අත්ථ පනයති ඤායෙන. 'විවේයා විවේයා කුමාරො අත්ථ පනයති ඤායෙන'ති ඛො භික්ඛවෙ විපස්සීස්ස කුමාරස්ස භිදයාසොමහතාය 'විපස්සී, විපස්සී' තෙව සමඤ්ඤ උදපාදි.

42. අථ ඛො භික්ඛවෙ ඛණ්ඩුමා රාජා විපස්සීස්ස කුමාරස්ස තයො පාසාදෙ කාරාපෙසි, එකං වස්සිකං එකං හෙමනතිකං එකං ගිමිතිකං. පඤ්ඤාමගුණානි උපට්ඨාපෙසි. තත්‍ර සුදං භික්ඛවෙ විපස්සී කුමාරො වස්සිකෙ පාසාදෙ වස්සිකෙ වහ්නාරො මාසෙ⁵ නිපජ්ජරියෙති තුරියෙති පරිවාරියමානො හා හෙට්ඨාපාසාදං ඔරොහති.

(පට්මකභාණවාරං*)

1. ස්ත්රීස්සරො මඤ්ජුස්සරොව, ම ඡ සං
2. වග්ගුමධුරස්සරො ව, ෦෦෦
3. යෙන සුද, භ්‍යා.

4. අට්ඨකරුණෙ, භ්‍යා
5. වස්සිකෙ පාසාදෙ වහ්නාරො මාසෙ, මජ්ඣං
* ජාතිකමුණං නිවර්තං, ෦෦෦

40. මහණෙනි, විපස්සී කුමාර තෙම උපන්නේ ම නොරළු කටහඬැතියේ ද වියත් කට හඬැතියේ ද මිහිරි කටහඬැතියේ ද ඇලුම් කටයුතු කටහඬැතියේ ද විය. මහණෙනි, යම්සේ හිමවූපව්වෙහි නොරළුහඬ ඇත්තාවූ ද වියත් හඬ ඇත්තා වූ ද මිහිරි හඬ ඇත්තා වූ ද ඇලුම් කටයුතු හඬ ඇත්තාවූ ද කුරවිකෙවිලි නම් ලිහිණිවගෙක් ඇත් ද, මහණෙනි, එසේ ම, විපස්සී කුමාර තෙම නොරළු කටහඬැතියේ ද, වියත් කටහඬ ඇතියේ ද, මිහිරි කටහඬැතියේ ද, ඇලුම් කටයුතු කටහඬැතියේ ද වී ය. මහණෙනි, උපන්නාවූ ම විපස්සී කුමරහට- යමෙකිත් දහවලුත් රැක් භාත්පසැ යොදුනක් මානය දක්ක හැකි ද, එසේ වූ කර්මවිපාකජ දිවැස පහළ විය. මහණෙනි, උපන්නාවූ ම විපස්සී කුමර තවතිසාවැයි දෙවියන් සේ ඇසිපිය නො හෙලනුයේ බලයි. මහණෙනි, 'මෙ කුමර ඇසිපිය නො හෙලනුයේ බලා' යැ යි විපස්සී කුමරහට විපස්සී, විපස්සී යැ යි සංඥාව (නම) උපත.

41. මහණෙනි, එකල්හි බන්ධුමත් රජ විනිශ්චයසභායෙහි හුන්නේ, විපස්සී කුමරහු ඇකයෙහි හිඳුවා ගෙන අර්ථානුශාසනය කෙරෙයි. මහණෙනි, විපස්සී කුමර එහි පියා ඇකයෙහි හුන්නේ විමසා විමසා නායයයෙන් යුක්ති ලෙස අරුත් (දනී, දකී,) පවත්වයි. 'කුමර තෙම නායයයෙන් (යුක්ති ලෙස) විමසා විමසා (දනී, දකී,) අරුත් පවත්වා යැ යි කියා ම විපස්සී කුමරහට වඩාලාත් විපස්සී, විපස්සී යැ යි කියා ම සංඥාව උපත.

42. මහණෙනි, ඉක්බිති බන්ධුමත් රජ විපස්සී කුමරහට වැයි සෙමෙහි වසනුවට සුදුසු එකක් ද, හිමත් සෙමෙහි වසනුවට සුදුසු එකක් ද, හිමත් සෙමෙහි වසනුවට සුදුසු එකක් ද යි ප්‍රාසාද තුනක් කැරැවී ය. පස් කම් ගුණ එළැඹැවී ය. මහණෙනි, විපස්සී කුමර තෙම වැයිසමයට සුදුසු පහයෙහි වැයි සාර මසැ පිරිමින් නැති තුරුඋවාරණින් (සුරුෂරහිත තුයෙයාපකරණයෙන් හෙවත් තුර්යභාණ්ඩ ගත් ස්ත්‍රීන් විසින් ම) උවටන් කරනු ලබනුයේ යට පහයට නො බයි.

(පළමු බණවර ය)

43. අපං ඛො භික්ඛවෙ විපස්සී කුමාරො ඛුත්තං වසසානං ඛුත්තං වසසසානං ඛුත්තං වසසහසසානං අවචයෙන සාරථී ආමනෙකයි: 'යොජෙහි සමම සාරථී හද්දති හද්දති යානාති. උය්‍යානභූමිං ගච්ඡාම සුභූමිං දස්සනායා'ති. 'එවං දෙවා'ති ඛො භික්ඛවෙ සාරථී විපස්සිස්ස කුමාරස්ස පටිසසුදා හද්දති හද්දති යානාති යොජෙසා¹ විපස්සිස්ස කුමාරස්ස පටිච්චෙදෙයි: යුක්තාති ඛො තෙ දෙව හද්දති හද්දති යානාති. යස්ස'ද්ගි කාලං මඤ්ඤයි'ති.

44. අපං ඛො භික්ඛවෙ විපස්සී කුමාරො හද්දං² යානං අභිරුහිදා හද්දෙහි හද්දෙහි යානෙහි උය්‍යානභූමිං තිය්‍යායි. අද්දස්ස ඛො භික්ඛවෙ විපස්සී කුමාරො උය්‍යානභූමිං තිය්‍යානෙසා³ පුරිස්සං ජිණ්ණං ගොපානයිවඞ්ඤං භොග්ගං⁴ දණ්ඩපරායණං පට්ඨමානා ගච්ඡන්තං ආතුරං ගතයොධධනා දිස්වා සාරථී ආමනෙකයි: අයමපන සමම සාරථී පුරිසො කිම්බතො? කෙසා'පි'ස්ස න යථා අඤ්ඤාසං, කායො'පි'ස්ස න යථා අඤ්ඤාසන්තී''. 'එසො ඛො දෙව ජිණ්ණො නාමා'ති. 'කිමපනෙසො සමම සාරථී ජිණ්ණො නාමා?'ති. 'එසො ඛො දෙව ජිණ්ණො නාම: න'ද්ගි තෙන වීරං ජීවිතඛිං හවිස්සති'ති. 'කිමපන සමම සාරථී අහමි ජරාධමො ජරං අනාතිතො?'ති. 'සුඤ්ඤා දෙව මයඤ්ඤාසං සබ්බ ජරාධමො ජරං අනාතිතා'ති. 'තෙන හි සමම සාරථී අලඤ්ඤාප්ප උය්‍යානභූමියා. ඉත්තො'ව අනෙකපුරං පව්ච්චියාහි'ති. එවං දෙවා'ති ඛො භික්ඛවෙ සාරථී විපස්සිස්ස කුමාරස්ස පටිසසුදා තත්තො'ව අනෙකපුරං පව්ච්චියායි. තත්ත පුදං භික්ඛවෙ විපස්සී කුමාරො අනෙකපුරගතො⁵ දුක්ඛී දුමමනො පජ්ඣායති: 'ධිරස්සු කිර භො ජාති නාම, යත්‍ර හි නාම ජාතස්ස ජරා පඤ්ඤායිස්සති'ති.

45. අපං ඛො භික්ඛවෙ ඛුමා රාජා සාරථී ආමනනාපෙසා එතදවොච: 'කච්චි සමම සාරථී කුමාරො උය්‍යානභූමියා අභිරම්භ? කච්චි සමම සාරථී කුමාරො උය්‍යානභූමියා අත්තමනො අභොයි?'ති. 'න ඛො දෙව කුමාරො උය්‍යානභූමියා අභිරම්භ. න ඛො දෙව කුමාරො උය්‍යානභූමියා අත්තමනො අභොයි'ති. 'කිමපන සමම සාරථී අද්දස කුමාරො උය්‍යානභූමිං තිය්‍යානෙසා?'ති.

1. යොජාපෙසා PTS.

2. හද්දං හද්දං, මජ්ඣ. පිට්ඨ

3. නියනෙසා PTS

4. භග්ගං, සාය

5. අනෙකපුරං ගතො, මජ්ඣ.

43. එකල්හි මහණෙනි, විපස්සී කුමර තෙම බොහෝ හවුරුදු ගණනක්, බොහෝ හවුරුදු සිය ගණනක්, බොහෝ හවුරුදු දහස් ගණනක් ඇවෑමෙන් රියැදුරා බණවා, 'යහළු සැරිය, මනාප මනාප යානයන් යොදවා (පිළියෙල කරවා), මනාප බිම් පෙදෙසක් වූ උයන්බිම දක්නට යමු' කීය. මහණෙනි, රියැදුරු තෙම 'දෙවයිනි එසේ යැ'යි කියා විපස්සී කුමරහට පිළිවදන් දී, මනාප මනාප යානයන් යොදා, 'දෙවයිනි, ඔබට මනාප මනාප යානයෝ යොදන ලදහ. යම් ගමනකට කලැයි සිතන සේක් නම් (දැන් ඒ ගමන අරඹනු වටී යැ) යි සැළ කෙළේ ය.

44. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී කුමර හදු වූ යානයක් නැග හදු වූ හදු වූ යානයන්ගෙන් උපලක්ෂිත වූ උයන්බිම බලා නික්මියේ ය. මහණෙනි, විපස්සී කුමර තෙම උයන් බලා යන්නේ, ගොනැස්සක් මෙන් උස් වූ, තුන් කුදු ගැසුණු, සැරයැටිය පිළිසරණ කොටැති, වේවුලමින් යන, ජරාතුර වූ, ඉක්මුණු යොවුන් ඇති, ජරපත් මිනිසක් හු දිවි. දෑක රියැදුරා අමතා, "යහළු සැරිය, මෙතෙම කුමක් කරනු ලැබුයෙක් ද? මොහුගේ හිසකෙස් ද සෙස්සන්ගේ බදු නො වෙයි. මොහුගේ කය සෙස්සන්ගේ බදු නො වේ යැ"යි කී ය. "දෙවයිනි, මේ තෙම ජීර්ණ (ජරපත්තේ) නම්?"යි රියැදුරු කී ය. "යහළු සැරිය, මේ ජීර්ණ නම් කිමැ?"යි කුමර පුළුවන. "දෙවයිනි, ඔහු විසින් බොහෝ කල් ජීවත් විය නො හැක්කේ ය, මෙසේ වූ තැනැත්තේ ජීර්ණ නම් වේ" යැ යි රියැදුරු කී ය. "කිම, යහළු සැරිය, මමත් දිරන සුලුයෙමි, දිරුම නො ඉක්මියෙමි වෙමි ද?" යි කුමර පුළුවන. "දෙවයිනි, ඔබ අප ද හැම දෙන මෝ දිරන සුල්ලමහ, දිරුම නො ඉක්මියමහ"යි රියැදුරු කී ය. යහළු සැරිය, එසේ වී නම් දැන් අද උයන්බිමෙන් කම් නැත. මේ තැනින් ම ඇතොවුරට පෙරළා නික්ම යව "යි කුමර කී ය. මහණෙනි, 'එසේ යැ, දෙවයිනි'යි රියැදුරු තෙම විපස්සී කුමරහට පිළිවදන් දී එතැනින් ම ඇතොවුර කරා පෙරළා නික්මියේ ය. මහණෙනි, එහි විපස්සී කුමර ඇතොවුරට ගියේ (හුදෙකලා වූ හිඳ) දුක් ඇතිගේ දෙමනස් ඇතිගේ, 'හවත්නි, යම් ඉපැත්මක් ඇති කලැ එසේ උපන්නහුට පරාව පැනෙන්නේ ද, එසේ වූ ඒ ඉපැත්මට නින්ද වේ වා'යි උත්තරිකා සිතයි.

45. මහණෙනි, එ එල්හි බන්ධුමත් රජ තෙම රියැදුරා කැඳවා, "කිමෙක් ද යහළු සැරියැ, කුමර තෙම උයන්බිම ඇලුණේ ද? කිමෙක් ද යහළු සැරිය, කුමර උයන් බිමෙහි සතුටු වූයේ ද?"යි ඇසීය. "දෙවයිනි, කුමර තෙම උයන්බිම නො මැ ඇලුණේ ය. දෙවයිනි, කුමර තෙම උයන් බිමෙහි නො මැ සතුටු වූයේ යැ" යි රියැදුරු කී ය. "යහළු සැරිය, කුමර උයන්බිම් කරා නික්ම යනුයේ කුමක් නම් දිවි ද?"යි රජ පුළුවන.

“අද්දසා ටො දෙව, කුමාරො උය්‍යානභූමිං නිය්‍යන්තො පුරිස්-
 ජිණ්ණං ගොපානාසිවිකං භොග්ගං දණ්ඩපරායණං පට්ඨෙය්‍යානං
 ගච්ඡන්තං ආතුරං ගතයොධ්වනං. දිස්වා මං එතද්වොච: අයමපන සමම
 සාරථි, පුරිසො කිංකතො? කෙසාපිසං න යථා අඤ්ඤාසං,
 කායො පි’සං න යථා අඤ්ඤාසන්ති.” ‘එසො ටො දෙව, ජිණ්ණො නාමා ති.
 “කිමපන සො සමම සාරථි, ජිණ්ණො නාමා?” ති. ‘එසො ටො දෙව,
 ජිණ්ණො නාම. න’දති තෙන වීරං ජීවිතධ්වං භවිසන්ති’ති. “කිමපන
 සමම සාරථි, අහං ජරාධමෙමා ජරං අනතීතො?” ති. ‘තඤ්ඤා දෙව
 මයඤ්ඤා සංඛෙධ ජරාධමො ජරං අනතීතා ති. “තෙන හි සමම
 සාරථි, අඋතුනාඤ්ඤා උය්‍යානභූමියා. ඉතො’ව අනෙතපුරං පව්වනියාහි” ති.
 ‘එවං දෙවා ති ටො අහං දෙව, විපස්සිසං කුමාරස්ස පටිසංසාදා
 තතො’ව අනෙතපුරං පව්වනියාසිං. සො ටො කුමාරො අනෙතපුරගතො
 දුක්ඛි දුමමතො පජ්ඣායති: ‘ධිරඤ්ඤා කිර භො ජාති නාම, යත්‍ර හි නාම
 ජාතස්ස ජරා පඤ්ඤාසන්ති’ති.

46. අථ ටො භික්ඛවෙ, බන්ධුමස්ස රඤ්ඤා එතද්වොච: මාභෙව ටො
 විපස්සි කුමාරො න රජං කාරෙසි. මාභෙව විපස්සි කුමාරො අගාරස්මා
 අනගාරියං පබ්බජි. මාභෙව නෙමිත්තානං බ්‍රාහ්මණානං සච්චං අස්ස
 වට්ඨන්තී. අථ ටො භික්ඛවෙ, බන්ධුමා රාජා විපස්සිසං කුමාරස්ස භියො-
 සොමස්සාය පඤ්ඤාකාමගුණානි උපට්ඨාපෙසි යථා විපස්සි කුමාරො න
 අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජෙය්‍ය, යථා නෙමිත්තානං බ්‍රාහ්මණානං මිථ්‍යා
 අස්ස වට්ඨන්තී. තත්‍ර සුදං භික්ඛවෙ, විපස්සි කුමාරො පඤ්ඤා කාමගුණෙහි
 සමපට්ඨො සමධිගිහුතො පරිවාරෙති.

47. අථ ටො භික්ඛවෙ, විපස්සි කුමාරො බහුන්තං වස්සානං බහුන්තං
 වස්සසානානං බහුන්තං වස්සසාසසානං අවට්ඨෙය්‍යාන සාරථි. ආමනෙත්ති:
 යොජෙහි සමම සාරථි, හද්දති හද්දති යානාති උය්‍යානභූමිං ගච්ඡාම
 සුභූමිං දස්සනායා’ති. ‘එවං දෙවා ති ටො භික්ඛවෙ, සාරථි විපස්සිසං
 කුමාරස්ස පටිසංසාදා හද්දාති හද්දාති යානාති යොජෙය්‍යා විපස්සිසං
 කුමාරස්ස පට්ඨෙවෙදෙසි: සුක්කාති ටො තෙ දෙව, හද්දති හද්දති යානාති,
 යස්ස දනිකාලං මඤ්ඤාසී’ති.

48. අථ ටො භික්ඛවෙ, විපස්සි කුමාරො හද්දං යානං අභිරුහිතා
 හද්දෙහි හද්දෙහි යානෙහි උය්‍යානභූමිං නිය්‍යාසි. අද්දසා ටො භික්ඛවෙ,
 විපස්සි කුමාරො උය්‍යානභූමිං නිය්‍යන්තො පුරිස් ආබාධිකං දුක්ඛිතං
 බාලාගිලානං සතෙ මුත්තකරිසෙ පළිපතනං සෙමානං අඤ්ඤාහි
 වුට්ඨාසිරිමානං අඤ්ඤාහි සංවෙසිරිමානං. දිස්වා සාරථි. ආමනෙත්ති:
 අයමපන, සමම සාරථි, පුරිසො කිංකතො? අකඛිතිපි’සං න යථා
 අඤ්ඤාසං, සරොපි’සං න යථා අරඤ්ඤාසන්ති. එසො ටො දෙව,
 බ්‍යාධිතො නාමා’ති. “කිමපන සො සමම සාරථි, බ්‍යාධිතො නාමා?” ති
 ‘එසො ටො දෙව, බ්‍යාධිතො නාම, අපෙචනාම තමහා ආබාධා
 වුට්ඨහෙය්‍යා’ති:-

“දෙවයිනි, කුමරුන්ට උයන්බිම කරා ගික්මැ යනුයේ ගොනැස්සක් මෙන් වක් වූ, තුන් කුණු ගැසුණු, සැරයැටිය පිළිසරණ කොටැති, වෙවුලමින් යන, ජරාතුර වූ, ගිය යොවුන් ඇති, පීරණ මිනිසක්හු දිව් ය. දැක මා අමතා ‘යහළු සැරිය, මේ මිනිස් තෙම කුමක් කරනු ලැබුයෙක් ද? මොහුගේ හිසකෙස් ද සෙස්සන්ගේ මෙන් නො වෙයි. මොහුගේ කය ද සෙස්සන්ගේ මෙන් නො වේ’ යැ යි කී ය. ‘දෙවයිනි, මේ තෙම පීරණ නම් වේ’ යැ යි කීම්. ‘යහළු සැරිය, පීරණ නම් කිමැ’යි හේ පුළුවන. ‘දැන් ඔහු විසින් බොහෝ කලක් පීවත් විය හැකි නො වන්නේ ය. මේ පීරණ නමැ’යි කීම්. ‘කීම යහළු සැරිය, මමත් දිරණ සුල්ලෙම් ද? දිරුම නො ඉක්මියෙම් ද? යි කුමර ඇයි. ‘දෙවයිනි, මුඛත් අපිත් සැම දෙනා ම දිරන සුල්ලමිහ. ජරාව නො ඉක්මියමිහ’යි මම කීම්. ‘එසේ වී නම් යහළු සැරිය, අද දැන් උයන්බිමෙන් කම් නැත. මෙයින් ම ඇතොවුරු කරා යව’යි ඔබ කීහ. ‘එසේ ය, දෙවයිනි’ යි කියා මම විපස්සී කුමාරයනට පිළිවදන් දී, එයින් ම පෙරළා ඇතොවුරුට ගියෙමි. දෙවයිනි, ඇතොවුරුට ගිය එ කුමරාණෝ දුක් දෙමනස් ඇත්තෝ, යමෙකින් උපන්නහුට ජරාව පැණෙන්නේ ද, හවත්ති, ඒ ඉපැත්ම නින්දවට භාජන වේ වා’යි සිතිවිලි සිතන්නාහ” යි රියැදුරු කී යැ.

46. මහණෙනි, එකලැ බන්ධුමත් රජහට “විපස්සී කුමර රජය නො ම නො කරවා වා. විපස්සී කුමරු තෙම ගිහි ගෙත් ගික්මැ පැවිදි නො වේවා. බමුණන්ගේ බස් සබා නො වේවා” යි මෙ සිත විය. මහණෙනි, ඉක්බිති බන්ධුමත් රජ විපස්සී කුමර යම්සේ රජය කරවන්නේ ද, විපස්සී කුමර යම්සේ ගිහි ගෙත් ගික්මැ පැවිදි නො වන්නේ ද, යම්සේ නොමිත්තික මුත්තයන්ගේ බස් නො සබා වන්නේ ද, එසේ වඩාලාත් පස්කම් ගුණ එළැවී යැ. මහණෙනි, එකලැ විපස්සී කුමර පස් කම්ගුණයෙන් සමර්පිත වැ සමන්විත වැ ඉඳුරන් පිණවා ලයි.

47. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී කුමර බොහෝ හවුරුදු ගණනෙක, බොහෝ අවුරුදු සිය ගණනෙක, බොහෝ හවුරුදු දහස්ගණනෙක ඇවෑමෙන් රියැදුරු බණවා යහළු ‘සැරිය, උතුම් උතුම් යානයන් යොදවා. ප්‍රියභූමිවූ උයන්බිම ආත්තට යම්හයි කීය. මහණෙනි, ‘එසේ යැ දේවයිනි’ යි කියා රියැදුරු තෙම විපස්සී කුමරුනට පිළිවදන් දී උතුම් උතුම් යානයන් යොදා ‘දෙවයිනි, උතුම් යාන යොදන ලද, යම් ගමනකට කල් යැ යි සිතන්නහු නම්, දැන් එයට සුදුසු යැ’ යි කීය.

48. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී කුමර උතුම් යානයක් නැත උතුම් උතුම් යානයන්ගෙන් උපලක්ෂිත ව උයන්බිම බලා ගික්මිණ. මහණෙනි, විපස්සී කුමර තෙම උයන්බිම යනුයේ ගිලන් වූ දුකට පත්, දඩ් සේ ගිලන් වූ, සිය මලමුත්තය ගැලී හෝනා, අනුන් විසින් නගා සිටුවනු ලබන, අනුන් විසින් හොඳින් ලබන පුරුෂයකු දිව් ය. දැක, රියැදුරු බණවා, ‘යහළු සැරිය, මේ මිනිස් තෙම කුමක් කරනු ලැබුයේ ද? මොහුගේ ඇස් ද සෙස්සන්ගේ මෙන් නො වේ. මොහුගේ කටහඬ ද සෙස්සන්ගේ මෙන් නො වේ යැ’යි කී ය. ‘දෙවයිනි, මේ වූකලී ලෙඩින් පෙළුණේ’ යි හේ පිළිවදන් දින. ‘යහළු සැරිය, මේ ලෙඩින් පෙළුණේ යනු කිමැ?’ යි කුමර පුළුවන ‘දෙවයිනි, මේ ලෙඩින් පෙළුණේ නම් වේ. මෙ තෙම ඒ ලෙඩින් නැගී සිටුනේ නම් මැනැවැ’යි (පැකියැ යුත්තෙකු) රියැදුරු කීය.

“කිමපන සමම සාරථී, අහමපි ඛ්‍යාදිධමෙමා ඛ්‍යාදිං අනතීතො?” ති.
 “ඤ්ඤා දෙව මයඤ්ඤමහා සබ්බෙ ඛ්‍යාදිධමො ඛ්‍යාදිං අනතීතා” ති.
 “තෙන හි සමම සාරථී, අලංකාරජ උය්‍යානභූමියා. ඉතො’ව අනෙතපුරං
 පච්චන්දියාහි” ති. ‘එවං දෙවා’ ති ඛො භික්ඛවෙ, සාරථී විපස්සිස්ස
 කුමාරස්ස පටිසුඤ්ඤා තතො’ව අනෙතපුරං පච්චන්දියාහි. තත්‍ර සුදං
 භික්ඛවෙ විපස්සී කුමාරො අනෙතපුරගතො දුක්ඛී දුමමතො පජ්ඣායති:
 “ධිරස්සු කිර හො ජාති නාම, යත්‍ර හි නාම ජාතස්ස ජරා පඤ්ඤාධිස්සති,
 ඛ්‍යාදි පඤ්ඤාධිස්සති” ති

49. අථ ඛො භික්ඛවෙ, ඛුක්ඛමා රාජා සාරථී. ආමන්තාපෙතො
 එතදවොච: “කච්චි සමම සාරථී, කුමාරො උය්‍යානභූමියා අභිරමිත්ථ?
 කච්චි සමම සාරථී, කුමාරො උය්‍යානභූමියා අත්තමතො අහොසී?” ති.
 “න ඛො දෙව, කුමාරො උය්‍යානභූමියා අත්තමතො අහොසී” ති.
 කිමපන සමම සාරථී, අද්දස කුමාරො උය්‍යානභූමිං, හිය්‍යතො?” ති.

50. “අද්දසා ඛො දෙව, කුමාරො උය්‍යානභූමිං නිය්‍යතො පුරිසං
 ආබාධිකං දුක්ඛිතං බාලහගිලානං සකෙ මුත්තකරිපෙ පළිපතනං සෙමානං
 අඤ්ඤාති වුට්ඨාපියමානං අඤ්ඤාති සංවෙසියමානං, දිස්වා මං එතදවොච:
 අයමප්පන සමම සාරථී, පුරිසො කිංකරො? අකඛිතිපි’ස්ස න යථා
 අඤ්ඤාසං, සරො පි’ස්ස න යථා අඤ්ඤාසහති. “එසො ඛො දෙව,
 ඛ්‍යාදිතො නාමා” ති. “කිමපනෙස සමම සාරථී ඛ්‍යාදිතො නාමා?” ති.
 “එසො ඛො දෙව, ඛ්‍යාදිතො නාම අපොච නාම තමහා ආබාධා
 වුට්ඨංගෙය්‍යා” ති. “කිමපන සමම සාරථී, අහමපි ඛ්‍යාදිධමෙමා ඛ්‍යාදිං
 අනතීතො?” ති. “ඤ්ඤා දෙව, මයඤ්ඤමහා සබ්බෙ ඛ්‍යාදිධමො ඛ්‍යාදිං
 අනතීතා” ති. “තෙන හි සමම සාරථී, අලං දනාජ උය්‍යානභූමියා
 ඉතො’ව අනෙතපුරං පච්චන්දියාහි” ති. ‘එවං දෙවා’ ති ඛො අහං දෙව,
 විපස්සිස්ස කුමාරස්ස පටිසුඤ්ඤා තතො’ව අනෙතපුරං පච්චන්දියාහි.
 සො ඛො දෙව, කුමාරො අනෙතපුරගතො දුක්ඛී දුමමතො පජ්ඣායති:
 “ධිරස්සු කිර හො ජාති නාම, යත්‍ර හි නාම ජාතස්ස ජරා පඤ්ඤාධිස්සති,
 ඛ්‍යාදි පඤ්ඤාධිස්සති” ති.

51. අථ ඛො භික්ඛවෙ, ඛුක්ඛමස්ස රඤ්ඤා එතදහොසි: මා හෙව
 ඛො විපස්සී කුමාරො න රජං කාරෙයි. මා හෙව ඛො විපස්සී කුමාරො
 අභාරස්මා අනාගාරියං පබ්බජී. මා හෙව නෙමිත්තානං බ්‍රාහ්මණානං සචං
 අස්ස වචනහති.

“යහළු සැරිය, කිමෙක් ද, මමත් ලෙඩින් පෙළෙන සුළු වෙමි ද? ලෙඩ ගො ඉක්මියෙමි වෙමි ද?” යි කුමර පුළුවන. “දෙවයිනි, මුඛත් අපිත් යන හැම දෙන මෝ ලෙඩින් පෙළෙන සුල්ලෙමහ, ලෙඩ නො ඉක්මියමහ” යි රියැදුරු කීය. “එසේ නම් යහළු සැරිය, අද දැන් උයන් බිමෙන් කම් නැත. මේ තැනින් ම ඇතොවුරට පෙරළා නික්මෙව” යි කුමර කී ය. ‘එසේ යැ දෙවයිනි’ යි කියා රියැදුරු තෙම විපස්සී කුමරහට පිළිවදන් දී එතැනින් ම ඇතොවුර බලා හික්මුණේ ය. මහණෙනි, එහි විපස්සී කුමර තෙම දුක් ඇති යේ, දෙමනස් ඇතියේ “හවත්ති, යම් ඉපැත්මෙකින් උපන්නහුට ජරාවෙක් පැණෙන්නේ නම්, ව්‍යාධියෙක් පැණෙන්නේ නම්, ඒ ඉපැත්ම නින්දාවට භාජන වේවා” යි ඩිතිවිලි සිතයි.

49. මහණෙනි, ඉක්බිති බන්ධුමත් රජ තෙම රියැදුරා කැඳවා, ‘යහළු සැරිය, කිමෙක් ද, කුමර තෙම උයන්බිමැ ඇලුණේ ද? කිමෙක් ද, යහළු සැරිය, කුමර උයන් බිම සතුටු වී ද?’ යි පුළුවන. “දෙවයිනි, කුමරුවාණෝ උයන්බිමැ නො ම ඇලුණහ. දෙවයිනි, කුමරුවාණෝ උයන්බිමැ නො ම සතුටු වූහ” යි රියැදුරු කී ය. “යහළු සැරිය, කුමර උයන්බිමට යනුයේ කුමක් දිවි ද?” යි රජ පුළුවන.

50. “දෙවයිනි, කුමරුවාණෝ උයන් බිම වඩිනුවෝ දුකට පත් දැඩි ගිලන් වූ සිය මලමුත්තිය ගැලී හෝනා අනුත් විසින් නහා සිටුවනු ලබන අනුත් විසින් හිඳුවනු ලබන ලෙඩින් පෙළුණු මිනිසක්හු දුටහ. දැක, මා බණවා ‘යහළු සැරිය, මේ මිනිස් තෙම කුමක් කරනු ලැබුයේ ද? මොහුගේ ඇසුරු සෙස්සන්ගේ සේනො වෙයි, මොහුගේ කටහඬ ද සෙස්සන්ගේ මෙන් නොවේ යැ’ යි කිවුය. ‘දෙවයිනි, මේ වූකලි ලෙඩින් පෙළුණේ නම්’ යි මම් කිමි. ‘යහළු සැරිය, මේ ලෙඩින් පෙළුණේ නම් කිමැ?’ යි කුමරාණෝ පුළුවන්හ. ‘මේ තෙම ඒ ලෙසින් නැගී සිටුවන් නම් ඉතා යෙහෙකැ’ යි පැතියැ යුතු වූ රොගියෙක් නම්’ යි කිමි. ‘කිමෙක් ද, යහළු සැරිය, මමත් ලෙඩින් පෙළෙන සුල්ලෙමි ද? ලෙඩ නො ඉක්මියෙමි ද?’ යි කුමරාණෝ පුළුවන්හ. “දෙවයිනි, මුඛත් අපිත් යන හැම දෙන ම ව්‍යාධිය ස්වභාව කොට ඇත්තමහ, ව්‍යාධිය නො ඉක්මියමහ” යි මම් කිමි. “එසේ නම් යහළු සැරිය, අද දැන් උයන්බිමෙන් කම් නැත. මේ තැනින් ම ඇතොවුර බලා නික්මැ යා” යි කුමරාණෝ කිහ. “දෙවයිනි, මම් ද එසේ යැ, දෙවයිනි, කියා විපස්සී කුමාරයනට පිළිවදන් දී එ තැනින් ම ඇතොවුර බලා හික්මියෙමි. දෙවයිනි, ඇතොවුර වත් ඒ කුමරාණෝ දුක් ඇත්තෝ දෙමනස් ඇත්තෝ ‘යම් ඉපැද්මෙකින් උපන්නාහට ජරාව පැණෙන්නේ නම්, ව්‍යාධිය පැණෙන්නේ නම් ඒ ඉපැද්ම නින්දාවට භාජන වේවා’ යි ඩිතිවිලි සිතක්” යැයි රියැදුරු කී ය.

51. මහණෙනි, එකලා බන්ධුමත් රජහට “විපස්සී කුමර රජය නො ම නො කරවා, විපස්සී කුමර හිඟගෙන් හික්මැ පැවිදි නො වේ වා, නොමිත්තික බ්‍රාහ්මණයන්ගේ බස සත්‍ය නො වේ වා” යි මේ සිත විය.

52. අථ ඛො භික්ඛවෙ, ඛෙදුමා රාජා - විපසස්ස කුමාරස්ස භියෙපාසොමනාය පඤ්ච කාමගුණානි උපවිධපෙයි, යථා විපසස්ස කුමාරො රජං කාරෙය්‍ය, යථා විපසස්ස කුමාරො න අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජෙය්‍ය, යථා නෙමිත්තානං බ්‍රාහ්මණානං මිච්ඡා අස්ස වචනස්සි. තත්‍ර සුදු භික්ඛවෙ, විපසස්ස කුමාරො පඤ්චති කාමගුණෙහි සමපටිත්තො සමඛගිගුත්තො පටිවාරෙති.

53. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසස්ස කුමාරො ඛුත්තං වසානං ඛුත්තං වසසත්තානං ඛුත්තං වසාසභසානං අවට්ඨෙත ඝාරටිං ආමනෙතස්සි: “යොජෙහි සමම ඝාරටි, හද්දති හද්දති යානාති, උය්‍යානභූමිං ගෙජාම සුභූමිං දස්සනායා”ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො භික්ඛවෙ, ඝාරටි විපසස්ස කුමාරස්ස පටිස්සුඤ්ඤා හද්දති හද්දති යානාති යොජෙඤ්ඤා විපසස්ස කුමාරස්ස පටිවෙදෙයි: “යුක්ඛානි ඛො තෙ දෙව, හද්දති හද්දති යානාති යසස්ස දුති කාලං මඤ්ඤස්සි”ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසස්ස කුමාරො හද්දායානං අභිරුහිඤ්ඤා හද්දෙති හද්දෙති යානෙති උය්‍යානභූමිං නියායස්සි.

54. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ, විපසස්ස කුමාරො උය්‍යානභූමිං නියානෙතො මහාජනකායං සන්තිපතිත්තං නානාරක්ඛානඤ්ඤා දුස්සානං විලාභං කසිරමානං, දිස්වා ඝාරටිං ආමනෙතස්සි: “කිංඤ්ඤ ඛො සො සමම ඝාරටි, මහාජනකායො සන්තිපතිත්තො, නානාරක්ඛානඤ්ඤා දුස්සානං විලාභං කසිරති?”ති. “එසො ඛො දෙව, කාලකතො නාමා”ති. “තෙන හි සමම ඝාරටි, යෙන සො කාලකතො තෙන රථං පෙසෙහි”ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො භික්ඛවෙ, ඝාරටි විපසස්ස කුමාරස්ස පටිස්සුඤ්ඤා යෙන සො කාලකතො තෙන රථං පෙසෙස්සි.

55. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ, විපසස්ස කුමාරො පෙනං කාලකතං දිස්වා ඝාරටිං ආමනෙතස්සි: “කිම්පනායං සමම ඝාරටි, කාලකතො නාමා?”ති. “එසො ඛො දෙව කාලකතො නාම. නද්දති තං දක්ඛිනස්සි මාතා වා පිතා වා අඤ්ඤා වා ඤ්ඤාසාලොභිතා. සො’පි න දක්ඛිනස්සි මාතරං වා පිතරං වා අඤ්ඤා වා ඤ්ඤාසාලොභිතො”ති. කිම්පන සමම ඝාරටි, අහමි මරණං ධම්මො මරණං අනතිත්තො? මමි න දක්ඛිනස්සි දෙවො වා දෙවි වා අඤ්ඤා වා ඤ්ඤාසාලොභිතා? අහමි න දක්ඛිනස්සාමි දෙවං වා දෙවිං වා අඤ්ඤා වා ඤ්ඤාසාලොභිතො?”ති.

52. මහණෙනි, එකල්හි බන්ධුමත් රජ තෙම යම්සේ විපස්සී කුමරු රජය කරවන්නේ ද, විපස්සී කුමරු ගිහිගෙය හැර පැවිදි නො වන්නේ ද, යම් සේ හිමිකි කී ඔමුණන්ගේ බස බොරු වන්නේ ද, එසේ විපස්සී කුමරහට වඩාලාත් පස්කම්මුණ එළැඹී යැ. මහණෙනි, එහි විපස්සී කුමර තෙම පස්කම්මුණයෙන් සමර්පිත වූ සමන්විත වූ ඉඳුරන් හසුරුවයි.

53. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී කුමර තෙම බොහෝ හවුරුදු ගණනක්, බොහෝ හවුරුදු සියගණනක්, බොහෝ හවුරුදු දහස්ගණනක් ඇවෑමෙන් රියැදුරු බණවා, “යහළු සැරිය, උතුම් යානයන් යොදවා සුභුම් වූ උයන්බිම දක්නට යමිහ”යි කී ය. මහණෙනි, ‘එසේ යැ, දෙවයිනි’යි කියා රියැදුරු තෙම විපස්සී කුමරහට පිළිවදන් දී උතුම් උතුම් යානයන් යොදා, “දෙවයිනි, මුඛට උතුම් උතුම් යාන යොදන ලද. යම් ගමනකට කල් යැ යි සිතත් නම් දැන් එයට සුදුසු යැ”යි සැළ කෙළේ ය. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී කුමර තෙම උතුම් යානයක් නැග උතුම් උතුම් යානයන්ගෙන් උපලක්ෂිත වූ උයන්බිම බලා නික්මියේ ය.

54. මහණෙනි, විපස්සී කුමර උයන්බිම බලා යන්නේ එක්රැස් වූ නන්වැදෑරුම් රකුවකින් සිව්ගෙයක් කරන මහ ජනමුළුවක් දිවි. දක රියැදුරා අමතා “යහළු සැරිය, මහ ජනමුළුවෙක් රැස් වූ නන්වැදෑරුම් රත්වකින් සිව්ගෙයක් කුමට කෙරෙයි ද?”යි විචාළේ ය. “දෙවයිනි, මෙහි මේ (මිනිසෙක්) කලුරිය කෙළේ නම් වේ ‘‘යැයි රියැදුරු කී ය. ‘‘යහළු සැරිය, එසේ නම් ඒ කලුරිය කළහු වෙතට රිය පදව්’’යි කුමර කීය. ‘එසේය දෙවයිනි’ යි විපස්සී කුමරහට පිළිවදන් දී රියැදුරු තෙම ඒ කලුරිය කළහු වෙත රිය පෑදුවී ය.

55. මහණෙනි, විපස්සී කුමර තෙම ඉවත් වූ සිත් සතන් ඇති කලුරිය කළහු දිවි. දක රියැදුරු බණවා “යහළු සැරිය, මේ කලුරිය කෙළේ යනු කිමැ?”යි පුළුවන. “දෙවයිනි, දැන් මව හෝ පියා හෝ අන් සහලේ නෑ කෙනෙක් හෝ ඔහු නො දක්නාහ. හේ ද මව හෝ පියා හෝ අන් සහලේ නැයන් හෝ නො දක්නේ ය. මෙසේ වූ තැනැත්තේ කලුරිය කෙළේ නම් වේ යැ”යි රියැදුරු කී ය. “කීමෙක් ද යහළු සැරිය, මමත් මැරෙන සුල්ලෙම් ද? මරණය නො ඉක්මියෙම් ද? පිය රජ හෝ මාතෘ දෙව් හෝ අන් සහලේ නැයෝ හෝ මා නො දක්නාහු ද? මමත් පියරජු හෝ මාතෘදෙවිය හෝ අන් සහලේ නැයන් හෝ නො දක්නෙම් ද?”යි කුමර පුළුවන.

“ඤ්ඤා දෙව, මයඤ්ඤාමහා සබ්බෙ මරණධම්මා මරණං අනාඨිතා. තම්භි න දකඛිනති දෙවො වා දෙවී වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතා. ඤ්ඤි න දකඛිසංසි දෙවං වා දෙවිං වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතෙ”ති. “තෙනහි සම්ම සාරථී, අලඤ්ඤාඡ උය්‍යානභූමියා, ඉතො’ව අනෙතපුරං පච්චනියාසී”ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො භික්ඛවෙ, සාරථී විපස්සිසං කුමාරස්ස පටිසසුඤ්ඤා, තතො’ව අනෙතපුරං පච්චනියාසී. තත්‍ර සුදං භික්ඛවෙ, විපස්සී කුමාරො අනෙතපුරගතො දුක්ඛී දුම්මනො පඡ්ඤායති “ධිරුඤ්ඤා කිර හො ජාති නාම, යත්‍ර හි නාම ජාතස්ස ජරා පඤ්ඤායිසංති, ඛ්‍යාධි පඤ්ඤායිසංති, මරණං පඤ්ඤායිසංති”ති.

56. අථ ඛො භික්ඛවෙ, ඛණ්ඩුමා රාජා සාරථීං ආමන්තාපෙඤ්ඤා එතදවොච: “කච්ඡි සම්ම සාරථී, කුමාරො උය්‍යානභූමියා අභිරමීස? කච්ඡි සම්මසාරථී, කුමාරො උය්‍යානභූමියා අත්තමනො අහොසී?ති” “න ඛො දෙව කුමාරො උය්‍යානභූමියා අභිරමීස, න ඛො දෙව කුමාරො උය්‍යානභූමියා අත්තමනො අහොසී”ති. “කිම්පන සම්ම සාරථී, අද්දසා කුමාරො උය්‍යානභූමිං නිය්‍යතෙතා?”ති.

57. “අද්දසා ඛො දෙව, කුමාරො උය්‍යානභූමිං භිය්‍යතෙතා මහාජනකායං සන්තිපතීතං නානාරත්තානඤ්ඤා දුස්සානං විලාතං කඨිරමානා, දිස්වා මං එතදවොච: ‘කිංඤ්ඤා ඛො සො සම්ම සාරථී, මහාජනකායො සන්තිපතීතො, නානාරත්තානඤ්ඤා දුස්සානං විලාතං කඨිරතී?’ති ‘එසො ඛො දෙව, කාලකතො නාමා’ති. ‘තෙන හි සම්ම සාරථී, යෙන සො කාලකතො තෙන රථං පෙසෙහී’ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො අහං දෙව, විපස්සිසං කුමාරස්ස පටිසසුඤ්ඤා යෙන සො කාලකතො තෙන රථං පෙසෙසිං. අද්දසා ඛො දෙව, කුමාරො පෙතං කාලකතං. දිස්වා මං එතදවොච: ‘කිම්පනායං සම්ම සාරථී, කාලකතො නාමා?’ති. ‘එසො ඛො දෙව, කාලකතො නාම, න’දනී තං දකඛිනති මාතා වා පිතා වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතා. සො’පි න දකඛිසංති මාතරං වා පිතරං වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතෙ’ති. ‘කිම්පන සම්ම සාරථී, අහමි මරණධම්මො මරණං අනාඨිතො? මමි න දකඛිනති දෙවො වා දෙවී වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතා? අහමි න දකඛිසංසී දෙවං වා දෙවිං වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතෙ?’ති. ‘ඤ්ඤා දෙව, මයඤ්ඤාමහා සබ්බෙ මරණධම්මා මරණං අනාඨිතා. තම්භි න දකඛිනති දෙවො වා දෙවී වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතා. ඤ්ඤි න දකඛිසංසි දෙවං වා දෙවිං වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතෙ’ති.’

“දෙවයිනි, මුඛ ද අපි ද යන හැම දෙන ම මැරෙන සුල්ලමිහ, මරණය නො ඉක්මියමිහ. පියරජාණෝ හෝ මාතෘ දෙව් හෝ අන් සහලේ නැයෝ හෝ මුඛත් නො දක්නාහ. මුඛ ද පියරජාණන් හෝ මාතෘ දෙවිය හෝ අන් සහලේ නැයන් හෝ නො දකිති’ යි රියැදුරු කී ය. “යහළු සැරිය, එසේ නම් අද උයන්බිමෙන් කම් නැත, මෙ තැනින් ම ඇතොවුර බලා ගික්වෙව්” යි කුමර කී ය. මහණෙනි, රියැදුරු තෙම ‘එසේ ය, දෙවයිනි’ යි කියා විපස්සි කුමර හට පිළිවදන් දී එ තැනින් ම ඇතොවුර බලා නික්මිණ. මහණෙනි, විපස්සි කුමර එහි ඇතොවුරට ගියේ, දුක් ඇතියේ, දෙමනස් ඇතියේ, “හවත්ති, යම් ඉපැද්මෙකින් උපන්නාහට ජරාව පැණෙන්නේ ද, ව්‍යාධිය පැණෙන්නේ ද, මරණය පැණෙන්නේ ද, එසේ වූ ඒ ඉපැද්ම නින්දවට භාජන වේ වා” යි කී ය.

56. මහණෙනි, එ කල්හි බත්ධුමත් රජ රියැදුරු කැඳවා “යහළු සැරිය, කිම, කුමර තෙම උයන්බිම ඇලුණේ ද? යහළු සැරිය, කිම, කුමර තෙම උයන්බිම කෙරෙහි සතුටු වී ද?” යි පුළුවන. “දෙවයිනි, කුමාරයාණෝ උයන්බිම නො ම ඇලුණහ. දෙවයිනි, කුමාරයාණෝ උයන්බිම කෙරෙහි නො ම සතුටු වූහ” යි රියැදුරු කී ය. “යහළු සැරිය, කුමර උයන්බිම යනුයේ කුමක් ද?” යි රජ පුළුවන.

57. “දෙවයිනි, කුමරාණෝ උයන්බිම යනුවෝ රැස් වැ රත් පැ වතින් සිව්කාවක් කරන මහජන මුළුවක් දුටු. දක මා අමතා ‘යහළු සැරිය, කවර හෙයින් එ මහජනමුළුවෙක් රැස් වූයේ වේ ද, නත් රත්පැ වතින් සිව්ගෙයකුත් කෙරේ ද?’ යි විචාළේ ය. ‘දෙවයිනි, මෙ තෙමේ කලුරිය කෙළේ නම් වේ’ යැ යි මම් කිමි. ‘එසේ වී නම්, යහළු සැරිය, ඒ කලුරිය කළහු හොත් තැනට රිය පදව’ යි කුමරාණෝ කිහ. ‘එසේ යැ දෙවයිනි’ යි මම් විපස්සි කුමරාණන්ට පිළිවදන් දී ඒ කලුරිය කළාහු වෙත රථය ගෙන ගියෙමි. දෙවයිනි, කුමරාණෝ සිත්සතන් ඉවත් ව ගිය කලුරිය කළහු දුටුහ. දක ‘යහළු සැරිය, මේ කලුරිය කෙළේ යනු කිම ද?’ යි මා විචාළේ ය. ‘දෙවයිනි, දන් ඔහු මාපියෝ හෝ අන් සහලේ නැයෝ හෝ නො දක්නාහ. භෙ ද මව හෝ පියා හෝ අන් සහලේ නැයන් හෝ නො දක්නේය. මෙ කලුරිය කෙළේ නම් වේ’ යැ යි මම් කිමි. ‘යහළු සැරිය, කිම, මමත් මැරෙන සුල්ලෙමි ද, මරණය නො ඉක්මියෙමි ද? මාත් පිය රජාණෝ හෝ මාතෘ දෙව් හෝ අන් සහලේ නැයෝ හෝ නො දක්නාහු ද? මමත් පිය රජාණන් හෝ මාතෘදෙවිය හෝ අන් සහලේ නැයන් හෝ නො දක්ක හෙමි ද?’ යි කුමරාණෝ මා පුළුවන් හ. ‘දෙවයිනි, මුඛත් අපිත් යන හැම දෙනමෝ මැරෙන සුල්ලමිහ, මරණය නො ඉක්මියමිහ. පිය රජාණෝ හෝ මාතෘ දෙව් හෝ අන් සහලේ නැයෝ හෝ මුඛත් නො දක්නාහ, මුඛ ද පියරජාණන් හෝ මාතෘ දෙවිය හෝ අන් සහලේ නැයන් හෝ දක්ක නො හෙති’ යි මම් කිමි.

‘තෙන හි සමම සාරපි අලංකාරං උය්‍යානභූමියං. ඉතො’ව අනෙකපුරං පවුරිතයාහි’ති. ‘එවං දෙව්’ති ඛො අහං දෙව, විපස්සිකා කුමාරස්ස පටිසුඤ්ඤා කාමා’ව අනෙකපුරං පවුරිතයාහි. සො ඛො දෙව, කුමාරො අනෙකපුරගතො දුක්ඛී දුර්ලභො පඤ්ඤායති: ‘ධිරංජු කිර හො ජාති නාම යත්‍ර හි නාම ජාතස්ස ජරා පඤ්ඤායිස්සති, ඛ්‍යාධි පඤ්ඤායිස්සති, මරණං පඤ්ඤායිස්සති’ති.

58. අප් ඛො හික්ඛවෙ, බන්ධුමස්ස රඤ්ඤා එතදහොසි: “මාහෙව ඛො විපස්සි කුමාරො න රජං කාරෙසි. මාහෙව විපස්සි කුමාරො අගාරස්මා අනාගාරියං පබ්බජි. මාහෙව ඛො නෙමිත්තානං ප්‍රාග්‍රහණානං සමිං. අස්ස වට්ඨනාති.” අප් ඛො හික්ඛවෙ, බන්ධුමා රාජා විපස්සිකා කුමාරස්ස භියොසොමත්තාය පඤ්ඤා කාමගුණාහි උපට්ඨපෙසි, යථා විපස්සි කුමාරො රජං කාරෙය්‍ය, යථා විපස්සි කුමාරො න අගාරස්මා අනාගාරියං පබ්බජෙය්‍ය, යථා නෙමිත්තානං ප්‍රාග්‍රහණානං මිට්ඨා අස්ස වට්ඨනාති. තත්‍ර සුදං හික්ඛවෙ විපස්සි කුමාරො පඤ්ඤාහි කාමගුණෙහි සමපට්ඨො සමඛිහිත්තො පට්ඨාරෙති.

59. අප් ඛො හික්ඛවෙ, විපස්සි කුමාරො බහුත්තං වස්සානං බහුත්තං වස්සානං බහුත්තං වස්සසහස්සානං අවුට්ඨො සාරපි. ආමනෙතසි: “යොජෙති සමම සාරපි, හද්දති හද්දති යානාති, උය්‍යානභූමිං ගච්ඡාම සුභූමිං දස්සනායා”ති. ‘එවං දෙව්’ති ඛො හික්ඛවෙ, සාරපි විපස්සිකා කුමාරස්ස පටිසුඤ්ඤා හද්දති හද්දති යානාති යොජෙඤ්ඤා විපස්සිකා කුමාරස්ස පටිඨෙදෙසි: “පුත්තානි ඛො තෙ දෙව, හද්දති හද්දති යානාති, යස්සාදති කාලං මඤ්ඤයි”ති. අප් ඛො හික්ඛවෙ, විපස්සි කුමාරො හද්දං යානං අභිරුහිඤ්ඤා හද්දෙති හද්දෙති යානෙති උය්‍යානභූමිං නිය්‍යාසි.

60. අද්දසා ඛො හික්ඛවෙ, විපස්සි කුමාරො උය්‍යානභූමිං නිය්‍යානො පුරිසං හඤ්ඤං පබ්බජිතං කාසාවචසනං දිස්වා සාරපි. ආමනෙතසි: “අයමපන සමම සාරපි, පුරිසො කිංකරො? සිසංචිස්ස න යථා අඤ්ඤාසං, වස්ථානි පිස්ස න යථා අඤ්ඤාස”නාති. “එසො ඛො දෙව, පබ්බජිතො නාමා”ති. කිමපනෙසො සාම සාරපි, පබ්බජිතො නාමා?”ති. “එසො ඛො දෙව පබ්බජිතො නාම: ‘සාධු ධම්මවරියා, සාධු සමචරියා, සාධු කුසලකිරියා, සාධු පුඤ්ඤාකිරියා, සාධු අවිභිංසා, සාධු භුතානුකම්පා’ති. ‘සාධු ඛො සො සමම සාරපි, පබ්බජිතො නාම. සාධු සමම සාරපි, ධම්මවරියා, සාධු සමචරියා, සාධු කුසලකිරියා, සාධු පුඤ්ඤාකිරියා, සාධු අවිභිංසා, සාධු භුතානුකම්පා. තෙන හි සමම සාරපි, යෙන සො පබ්බජිතො තෙන රථං පෙසෙහි”ති.

'යහළු සැරිය, එසේ වී නම් අද උයන් බිමෙන් කම් නැත. මේ තැනින් ම ඇතොවුර බලා තික්මෙව' යි කුමරාණෝ කීහ. දෙවයිනි, මම 'එසේ ය, දෙවයිනි' යි කියා විපස්සී කුමරාණනට පිළිවදන් දී, එ තැනින් ම ඇතොවුර බලා තික්මිණිමි. දෙවයිනි, ඒ කුමරාණෝ ඇතොවුර වන්නෝ දුක් ඇත්තෝ, දෙමනස් ඇත්තෝ, 'හවත්නි, යම් ඉපැද්මෙකින් උපන්නාහට ජරාව පැණෙන්නේ නම්, ව්‍යාධිය පැනෙන්නේ නම්, මරණය පැනෙන්නේ නම්, ඒ ඉපැත්ම නින්දර්භ වේ වා' යි ඩිකිවිලි සිතත්'' යැ යි රියැදුරු සැළ කෙළේ ය.

58. මහණෙනි, එකල්හි බන්ධුමත් රජහට "විපස්සී කුමර රජය නො ම නො කරවා වා, විපස්සී කුමර ගිහි ගෙන් නික්මා පැවිද්දට නො ම වදි වා, නිමිත්තපායක බමුණන් බස් සබා නො වේ වා'' යි මේ සිත වී ය. මහණෙනි, ඉක්බිති බන්ධුමත් රජ තෙම, යම්සේ විපස්සී කුමර රජය කරවනු කැමැති වන්නේ ද, යම්සේ විපස්සී කුමර ගිහිගෙන් නික්මා නො ම පැවිදි වන්නේ ද, යම්සේ නිමිත්තපායක බමුණන් බස් බොරු වන්නේ ද, එසේ විපස්සී කුමරහට වඩාලාත් පස්කම්භුණ එළැවී ය. මහණෙනි, විපස්සී කුමාර තෙම එහි පස්කම්භුණයෙන් සමර්පිත වැ සමන්විත වැ ඉදුරන් හසුරුවයි.

59. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී කුමර තෙම බොහෝ හවුරුදු ගණනක් බොහෝ හවුරුදු සිය ගණනක් බොහෝ හවුරුදු දහස් ගණනක් ඇවැමෙන් රියැදුරු අමතා, 'යහළු සැරිය, උතුම් උතුම් යාන යොදව, සුභුමිදු උයන් බිම දක්නා පිණිස යම්හ'' යි කීය. මහණෙනි, 'දෙවයිනි, එසේ යැ' යි කියා රියැදුරු තෙම විපස්සී කුමරහට පිළිවදන් දී උතුම් උතුම් යාන යොදා 'දෙවයිනි, මුඛට උතුම් උතුම් යාන යොදන ලද. යම් ගමනකට කල් සිතත් නම් දැන් ඒ කාලය පැමිණියේ යැ' යි දැන්වී ය. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී කුමාර තෙම උතුම් යානයක් අරා උතුම් උතුම් යානයන්ගෙන් උපලක්ෂිත වැ උයන්බිම බලා තික්මිණි.

60. මහණෙනි, විපස්සී කුමාර තෙම උයන්බිම බලා තික්ම යනුයේ, හිසමුඩු, පැවිදි වූ, කසාවත් සන් පුරිසක්භූ දුටුයේ ය. දක, රියැදුරා අමතා, 'යහළු සැරිය, මේ මිනිස් තෙම කුමක් කරනු ලැබුයෙක් ද? මොහු හිස ද සෙස්සන්ගේ මෙන් නො වේ, වස්ත්‍ර ද සෙස්සන්ගේ මෙන් නො වේ'' යැ යි කී ය. "දෙවයිනි, පැවිද්ද නම් මේ තෙමේ'' යි රියැදුරු කී ය. "යහළු සැරිය, මේ පැවිද්ද නම් කිමැ?" යි කුමර පුළුවන. "දෙවයිනි, මේ තෙම 'දහම් පුරනු මැනැවැ' යි, කෙලෙසුන් සංභිද්‍රවනු මැනැවැ යි, කුසල් කරනු මැනැවැ යි, පින් කරනු මැනැවැයි, අභිභිංසාව මැනැවැ යි, සත්ත්වානුකම්පාව මැනැවැ යි සිතා එය පුරනු පිණිස පැවිදි වූයේ නම් වේ'' යැ යි රියැදුරු කී ය. "යහළු සැරිය, ඒ පැවිද්ද නම් මැනැවැ, යහළු සැරිය, ධර්මවය්‍යාව මැනැවැ. ශමවය්‍යාව මැනැවැ. කුශල ක්‍රියාව මැනැවැ. පුණ්‍යක්‍රියාව මැනැවැ. අභිභිංසාව මැනැවැ. සත්ත්වානුකම්පාව මැනැවැ. යහළු සැරිය, එසේ නම් ඒ පැවිද්ද වෙතට රිය පදව'' යි කුමර කී ය.

‘එවං දෙවා’ති ටො භික්ඛවෙ, සාරථී විපස්සිකා කුමාරස්ස පටිසුඤ්ඤා යෙන සො පබ්බජිතො තෙන රථං පෙසෙයි. අරං ටො භික්ඛවෙ, විපස්සී කුමාරො තං පබ්බජිතං එතදවොච: “තම්පන සමම, කිංකතො? සීසමි තෙ න යථා අඤ්ඤාසං, වජ්ජාති’පි තෙ න යථා අඤ්ඤාසනනී?” “අහං ටො දෙව, පබ්බජිතො නාමා”ති, “කිං පන ත්වං සමම, පබ්බජිතො නාමා?”ති. “අහං ටො දෙව පබ්බජිතො නාම, ‘සාධු ධම්මචරියා, සාධු සම්මචරියා, සාධු කුසල-කිරියා, සාධු පුඤ්ඤාකිරියා, සාධු අවිභිංසා, සාධු භූතානුකම්පා ති. “සාධු ටො ත්වං සමම, පබ්බජිතො නාම, සාධු ධම්මචරියා, සාධු සම්මචරියා, සාධු කුසලකිරියා, සාධු පුඤ්ඤාකිරියා, සාධු අවිභිංසා, සාධු භූතානුකම්පා ති”

61. අරං ටො භික්ඛවෙ, විපස්සී කුමාරො සාරථීං ආමනෙකයි: “තෙන භි සමම සාරථී, රථං ආදාය ඉතො’ව අනෙතපුරං පච්චිනියාහි. අහං පන ඉධෙව කෙසමසසුං ඔභාරෙත්වා කාසායාති වජ්ජාති අවජාදෙත්වා අභාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිත්වාමි”ති. ‘එවං දෙවා’ති ටො භික්ඛවෙ සාරථී, විපස්සිකා කුමාරස්ස පටිසුඤ්ඤා රථං ආදාය තතො’ව අනෙතපුරං පච්චිනියාහි.

62. විපස්සී පන භික්ඛවෙ, කුමාරො තත්ථෙව කෙසමසසුං ඔභාරෙත්වා කාසායාති වජ්ජාති අවජාදෙත්වා අභාරස්මා අනගාරියං පබ්බජි. අපෙසායි ටො භික්ඛවෙ, ඛණ්ඩමතියා රාජධානියා මහාපනකායො චතුරාසීතිපාණ්ඩසහසාති “විපස්සී කීර කුමාරො කෙසමසසුං ඔභාරෙත්වා කාසායාති වජ්ජාති අවජාදෙත්වා අභාරස්මා අනගාරියං පමමජිතො”ති. සුඤ්ඤාන තෙසං එතදහොයි “න භි නුත සො ඔරතො ධම්මචිතයො, න සා ඔරතා’ පබ්බජ්ජා, යත් විපස්සී කුමාරො කෙසමසසුං ඔභාරෙත්වා කාසායාති වජ්ජාති අවජාදෙත්වා අභාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතො. විපස්සී’පි² නාම කුමාරො කෙසමසසුං ඔභාරෙත්වා කාසායාති වජ්ජාති අවජාදෙත්වා අභාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතො. අනුපබ්බජිංසු. තාය සුදං භික්ඛවෙ, පරිසාය පරිවුතො විපස්සී ඛොධිසකො ගාමනිගමපන-පදාරාජධානීසු වාරිකං වරති.

63. අරං ටො භික්ඛවෙ විපස්සිකා ඛොධිසත්තස්ස රහොගතස්ස පටි-සලලීනස්ස එවං චෙතසො පරිචිතකෙකා උදපාදි: න ටො මෙතං පතිරුප-යො’හං ආකිංඤ්ඤා විහරාමි, යනුනුනාහං එකො ගණමා වූපකට්ඨා විහරෙයානනී’. අරං ටො භික්ඛවෙ විපස්සී ඛොධිසකො අපරොන සම්මෙයන එකො ගණමා වූපකට්ඨා විහායි. අඤ්ඤානෙව තාති චතුරාසීතිපබ්බජිත-සහසාති අගමංසු, අඤ්ඤාන විපස්සී ඛොධිසකො.

මහණෙනි, රියැදුරු තෙම 'දෙවයිනි, එසේ යැ' යි කියා විපස්සී කුමරහට පිළිවදන් දී, ඒ පැවිද්ද වෙතට රිය පැදුවී ය. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී කුමාර තෙම ඒ පැවිද්ද බණවා, "යහළු, මුඛ කුමක් කරනු ලැබුවෝ ද? මුඛ හිස ද සෙස්සන්ගේ මෙන් නො වේ. මුඛ හන් පෙරෙව් වන් ද සෙස්සන්ගේ මෙන් නො වේ" යැ යි කී ය. "දෙවයිනි, මම පැවිදි නම් වෙමි" යි හේ කී ය. "යහළු, හවත් කවර හෙයින් පැවිදි නම් වෙයි හෝ?" යි කුමර පුළුවන. "දෙවයිනි, මම 'ධර්මවය්‍යාව මැනැව, ශම්මවය්‍යාව මැනැව, කුශල ක්‍රියාව මැනැව, පුණ්‍යක්‍රියාව මැනැව, අවිභිංසාව මැනැව, සත්වානුකම්පාව මැනැවැ' යි පැවිදි වූයෙමි" යි හේ කී ය. "යහළු, මුඛ 'ධර්මවය්‍යාව මැනැවැ යි, ශම්මවය්‍යාව මැනැවැ යි, කුශලක්‍රියාව මැනැවැ යි, පුණ්‍යක්‍රියාව මැනැවැ යි, අවිභිංසාව මැනැවැ යි, සත්වානුකම්පාව මැනැවැ' යි පැවිදි වූ සේ යහපතැ" යි විපස්සී කුමර කී ය.

61. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී කුමාර තෙම රියැදුරා බණවා "එසේ නම් යහළු සැරිය, රිය ගෙන මෙ තැනින් ම ඇතොවුර බලා යා. මම මෙහි ම කෙහෙ රවුළු බහවා කසාවත් හැඳ ගිහි ගෙන් පැවිදි වදනෙමි" යි කී ය. මහණෙනි, 'එසේ ය, දෙවයිනි' යි කියා රියැදුරු තෙම විපස්සී කුමරහට පිළිවදන් දී රිය ගෙන එ තැනින් ම ඇතොවුර බලා ගික්මියේ ය.

62. විපස්සී කුමර එහිදී ම කෙහෙ රවුළු බහවා කසාවත් හැඳ ගිහි ගෙන් පැවිද්දට වන. මහණෙනි, බන්ධුමති රජදහන්ති සුවාසුදහසක් පමණ වූ මහජනවුළුව 'විපස්සී කුමාරාණෝ කෙහෙ රවුළු බහවා කසාවත් හැඳ ගිහිගෙන් පැවිදි වන්න' යි ඇයි. ඇයිමෙන් ඔවුනට "යමෙක විපස්සී කුමාරාණෝ කෙහෙරවුළු බහවා කසාවත් හැඳ ගිහි ගෙන් නික්මැ පැවිදි වන්නු නම්, ඒ දහම්විනය ඇති සස්ත සුලු එකෙක් නො වේ ම ය. ඒ පැවිද්ද සුලු නො වේ ම ය. විපස්සී කුමාරාණෝත් කෙහෙරවුළු බහවා කසාවත් හැඳ ගිහි ගෙන් ගික්මැ පැවිදි වූහු නම්, අප ගැන කියනු ම කිමැ?" යි මේ සිත් වී ය. මහණෙනි, ඉක්බිති සුවාසුදහසක් පමණ වූ ඒ මහජනවුළුව කෙහෙරවුළු බහවා කසාවත් හැඳ ගිහිගෙන් පැවිදි වන් විපස්සී බෝසතු අනුව පැවිදි වූහ. මහණෙනි, විපස්සී බෝසත් තෙම ඒ පිරිස විසින් පිරිවරන ලද්ද ව ගම්නියම්ගම්දනවුරජදහන්ති සැරි සරයි.

63. මහණෙනි, එ කල්හි හුදෙකලා වූ චිත්තවිවෙකයෙන් යුක්තවූ විපස්සී බෝසත්හට "යම්බද්‍ර වූ මම් ගණයා විසින් පිරිවරන ලද්ද ව වෙසෙමි ද, එය මට නො සුදුසු ය. මම් එකලා වැ, ගණයා කෙරෙන් වෙන් වැ, වෙසෙමි නම් මැනැවැ" යි මෙසේ චිත්තසංකල්පනාවෙන් උපත. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී බෝසත් තෙම පසු කලෙක එකලා වැ ගණයාගෙන් වෙන් වැ විසී ය. ඒ සුවාසුදහසක් පැවිද්දෝ අන් දෙසට ම ගියහ, විපස්සී බෝසත් අන් දෙසෙක ගියේ ය.

64. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස වාසුපග්ගස්ස රහොග්ගස්ස පටිසලච්ඡිතස්ස එවං වේතසො පරිචිතකෙක්ඛා උදපාදි: “කිව්ඡං වතායං ලොකො ආපනෙත්ඛා, ජායති ව ථීයති මීයති ව වචති ව උපපජ්ජති ව. අථ ව පනිමස්ස දුක්ඛස්ස නික්ඛරණං නාපපජානාති ජරාමරණස්ස. කුදස්සු නාම ඉමස්ස දුක්ඛස්ස නික්ඛරණං පඤ්ඤාධිස්සති ජරාමරණස්සා? ති.

65. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදහොයි: “කිමිති නු ඛො සති ජරාමරණං හොති, කිමපවයා ජරාමරණං නති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො “ජාතියා ඛො සති ජරාමරණං හොති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං” නති.

66. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදහොයි: “කිමිති නු ඛො සති ජාති හොති කිමපවයා ජාති” ති අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “භවෙ ඛො සති ජාති හොති, භව පවයා ජාති” ති.

67. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදහොයි: “කිමිති නු ඛො සති භවො භොති කිමපවයා භවො” ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “උපාදනෙ ඛො සති භවො හොති, උපාදනපවයා භවො” ති.

68. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදහොයි: “කිමිති නු ඛො සති උපාදනං හොති කිමපවයා උපාදනානති.” අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “තණ්හාය ඛො සති උපාදනං හොති, තණ්හාපවයා උපාදනානති.”

69. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදහොයි: “කිමිති නු ඛො සති තණ්හා හොති, කිමපවයා තණ්හා” ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “වේදනාය ඛො සති තණ්හා හොති, වේදනාපවයා තණ්හා” ති.

70. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදහොයි: “කිමිති නු ඛො සති වේදනා හොති, කිමපවයා වේදනා” ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “ඵසො ඛො සති වේදනා හොති, ඵසපවයා වේදනා” ති.

71. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදහොයි: “කිමිති නු ඛො සති ඵසො හොති, කිමපවයා ඵසො” ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “සළායතනෙ ඛො සති ඵසො හොති, සළායතනපවයා ඵසො” ති.

64. මහණෙනි, එ කල්හි එකලා වැ විත්තවිවෙකයෙන් යුක්ත වැ (බෝමැඩැ) උක්ඛයක් විසීමට පැමිණි විපස්සී බෝසත්හට “බෙදයෙක, මේ ලොවැසි තෙම දුකට පැමිණියේ ය. හේ උපදනේ ද දිරනුයේ ද මියෙනුයේ ද වෙයි. එසේ වූත වනුයේ ද යළි උපදනේද වේ. එතෙකුදු වුවත් මේ දුඃඛයාගේ, මේ ජරාමරණ දෙකෙහි නිසරණය නො දනියි. කවිං දක නම් මේ දුකේ නිසරණය පැහැන්නේ ද” යි මෙසේ විත්තසංකල්පයක් පහළ විය.

65. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කලා ජරාමරණ වේ ද කීමෙක පසයෙන් ජරාමරණ වේ ද” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී බෝසත්හට “ජාතිය ඇති කලා ජරාමරණ වේ. ජාතිප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණ වේ” යැ යි උපායමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාපිපාස විය, අවිබ්බව විය යි සේ යි.

66. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කල්හි ජාතිය වේ ද කීමෙක පසයෙන් ජාතිය වේ ද” යි මේ සිත විය. එකල්හි විපස්සී බෝසත්හට භවය ඇති කල්හි ජාතිය වේ. භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාපිපාස විය.

67. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කල්හි භවය වේ ද, කීමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් භවය වේ ද” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී බෝසත්හට “උපාදානය ඇති කල්හි භවය වේ. උපාදානප්‍රත්‍යයයෙන් භවය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාපිපාස විය.

68. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කල්හි උපාදානය වේ ද, කීමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදානය වේ ද” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “තෘෂ්ණාව ඇති කල්හි උපාදානය වේ. තෘෂ්ණා ප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදානය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාපිපාස විය.

69. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කල්හි තෘෂ්ණාව වේ ද, කීමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ ද” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී බෝසත්හට “වේදනාව ඇති කල්හි තෘෂ්ණාව වේ. වේදනාප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාපිපාස විය.

70. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කල්හි වේදනාව වේ ද, කීමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් වේදනාව වේ ද” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “ස්පර්ශය ඇති කල්හි වේදනාව වේ. ස්පර්ශප්‍රත්‍යයයෙන් වේදනාව වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාපිපාස විය.

71. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට, “කුමක් ඇති කල්හි ස්පර්ශය වේ ද, කීමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් ස්පර්ශය වේ ද” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “භව්‍යයනනය ඇති කල්හි ස්පර්ශය වේ. භව්‍යයනනප්‍රත්‍යයයෙන් ස්පර්ශය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාපිපාස විය.

72. අට්ඨකං භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදහොසි: “කිංචි නු භො සත්ති සළායතනං හොති, කම්පවට්ඨා සළායතනන්ති” අට්ඨකං භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “නාමරූපෙ භො සත්ති සළායතනං හොති, නාමරූපපට්ඨා සළායතනන්ති.”

73. අට්ඨකං භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදහොසි: “කිංචි නු භො සත්ති නාමරූපං හොති, කම්පවට්ඨා නාමරූපන්ති” අට්ඨකං භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “විඤ්ඤාණෙ භො සත්ති නාමරූපං හොති, විඤ්ඤාණපට්ඨා නාමරූපන්ති.”

74. අට්ඨකං භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදහොසි: කිංචි නු භො සත්ති විඤ්ඤාණං හොති, කම්පවට්ඨා විඤ්ඤාණන්ති” අට්ඨකං භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “නාමරූපෙ භො සත්ති විඤ්ඤාණං හොති, නාමරූපපට්ඨා විඤ්ඤාණන්ති.”

75. අට්ඨකං භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදහොසි: “පච්චුද්ධස්සති භො ඉදං විඤ්ඤාණං, නාමරූපභ්මා නාපරං ගව්ජති. එත්තාවතා ජායෙට්ඨා ජායෙට්ඨා වා වට්ඨෙට්ඨා උපපජ්ජෙට්ඨා වා, යදිදං නාමරූපපට්ඨා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණපට්ඨා නාමරූපං, නාමරූපපට්ඨා සළායතනං, සළායතනපට්ඨා එමස්ස, එස්සපට්ඨා වෙදනා, වෙදනාපට්ඨා තණ්හා, තණ්හා පට්ඨා උපාදානං, උපාදානපට්ඨා භවො, භවපට්ඨා ජාති, ජාතිපට්ඨා ජරාමරණං සොකපරිදෙව්දුක්ඛදෙමනසසුපායාසා සම්භවන්ති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො හොති”ති.

76. ‘සමුදයො, සමුදයො’ති භො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස පුබ්බෙ අනාත්මස්සත්තෙ ධම්මෙසු චත්තුං උද්භාදි, ඤාණං උද්භාදි, පඤ්ඤා උද්භාදි, විජ්ජා උද්භාදි, ආලොකො උද්භාදි.

77. අට්ඨකං භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදහොසි: “කිංචි නු භො අසත්ති ජරාමරණං න හොති, කිස්ස නිරොධා ජරාමරණනිරොධො”ති. අට්ඨකං භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “ජාතියා භො අසත්ති ජරාමරණං න හොති, ජාති-නිරොධා ජරාමරණනිරොධො”ති.

78. අට්ඨකං භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදහොසි: “කිංචි නු භො අසත්ති ජාති න හොති, කිස්ස නිරොධා ජාතීනිරොධො”ති. අට්ඨකං භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “භවෙ භො අසත්ති ජාති න හොති, භවනිරොධා ජාතීනිරොධො”ති.

72. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කල්හි ඡායාසත්‍යය වේ ද, කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් ඡායාසත්‍යය වේ ද” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “නාමරූපය ඇති කල්හි ඡායාසත්‍යය වේ. නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් ඡායාසත්‍යය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

73. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කල්හි නාමරූපය වේ ද, කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූපය වේ ද” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “විඤානය ඇති කල්හි නාමරූපය වේ. විඤානප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූපය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

74. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කල්හි විඤානය වේ ද කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් විඤානය වේ ද” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී බෝසත්හට “නාමරූපය ඇති කල්හි විඤානය වේ. නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් විඤානය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

75. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “මේ විඤානය පෙරළා නවති ම ය. නාමරූපදෙකින් බැහැරට නොයෙයි. මෙතෙකින් උපදනේ හෝ දිරනුයේ හෝ මියෙනුයේ හෝ වූවක් වන්නේ හෝ නැවැත උපදිනුයේ හෝ වේ. එ නම්: නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් විඤානය වේ, විඤානප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූපය වේ, නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් ඡායාසත්‍යය වේ, ඡායාසත්‍යප්‍රත්‍යයයෙන් ස්පර්ශය වේ, ස්පර්ශප්‍රත්‍යයයෙන් වේදනාව වේ, වේදනාප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ, තෘෂ්ණාප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදානය වේ, උපාදානප්‍රත්‍යයයෙන් භවය වේ, භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වේ. ජාතිප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණ ද ශොකපරිදේව යුක්ත දෙමනස් උපායාසයෝ ද පහළ වෙත්. මෙසේ මේ සියලු යුක්ත රැස් ඉපැදීම වේ” යි මේ සිත විය.

76. මහණෙනි, විපස්සී බෝසත්හට ‘ඉපැත්ම, ඉපැත්ම’ යැ යි පෙර නො ඇසූ ධර්මවිෂයයෙහි ඇස පහළ විය, නුවණ පහළ විය, ප්‍රඥාව පහළ විය, විද්‍යාව පහළ විය, ආලෝකය පහළ විය.

77. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නැති කල්හි ජරාමරණ නො වේ ද, කිමෙක නිරෝධයෙන් ජරාමරණනිරෝධය වේ ද” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “ජාතිය නැති කලැ ජරාමරණය නො වේ. ජාතීනිරෝධයෙන් ජරාමරණනිරෝධය වේ යැ” යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

78. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නැති කලැ ජාතිය නො වේ ද, කිමෙක නිරෝධයෙන් ජාතීනිරෝධය වේ ද” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “භවය නැති කලැ ජාතිය නො වේ. භවනිරෝධයෙන් ජාතීනිරෝධය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

79. අප්ථො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදහොසි: “කිම්හි නු බො අසති හවො න හොති, කිස්ස නිරොධා භට්ඨනිරොධො”ති. අප්ථො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අනු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “උපාදනෙ බො අසති හවො න හොති, උපාදනනිරොධා භට්ඨනිරොධො”ති.

80. අප්ථො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදහොසි: “කිම්හි නු බො අසති උපාදනං න හොති, කිස්ස නිරොධා උපාදනනිරොධො”ති. අප්ථො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අනු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “තණ්හාය බො අසති උපාදනං න හොති, තණ්හා-නිරොධා උපාදනනිරොධො”ති.

81. අප්ථො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදහොසි: “කිම්හි නු බො අසති තණ්හා න හොති, කිස්ස භිරොධා තණ්හානිරොධො”ති. අප්ථො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අනු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “වෙදනාය බො අසති තණ්හා න හොති, වෙදනා-නිරොධා තණ්හානිරොධො”ති.

82. අප්ථො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදහොසි: “කිම්හි නු බො අසති වෙදනා න හොති, කිස්ස භිරොධා වෙදනානිරොධො”ති. අප්ථො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අනු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “එසෙසා බො අසති වෙදනා න හොති, එසෙසනිරොධා වෙදනානිරොධො”ති.

83. අප්ථො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදහොසි: “කිම්හි නු බො අසති එසෙසා න හොති, කිස්ස භිරොධා එසෙසනිරොධො”ති. අප්ථො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අනු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “සළායතනෙ බො අසති එසෙසා න හොති, සළායතන-නිරොධා එසෙසනිරොධො”ති.

84. අප්ථො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදහොසි: “කිම්හි නු බො අසති සළායතනං න හොති, කිස්ස නිරොධා සළායතන-නිරොධො?”ති. අප්ථො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අනු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “නාමරූපෙ බො අසති සළායතනං න හොති, නාමරූපනිරොධා සළායතනනිරොධො”ති.

79. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නැති කලා භවය නො වේ ද, කිමෙක තිරොධයෙන් භවතිරොධය වේ ද” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකලා විපස්සී බෝසත්හට “උපාදානය නැති කලා භවය නො වේ. උපාදානතිරොධයෙන් භවතිරොධය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

80. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නැති කලා උපාදානය නො වේ ද, කිමෙක තිරොධයෙන් උපාදානතිරොධය වේ ද” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකලා විපස්සී බෝසත්හට “තෘෂ්ණාව නැති කල්හි උපාදානය නො වේ, තෘෂ්ණාතිරොධයෙන් උපාදානතිරොධය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

81. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නැති කලා තෘෂ්ණාව නො වේ ද, කිමෙක තිරොධයෙන් තෘෂ්ණාතිරොධය වේ ද” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකලා විපස්සී බෝසත්හට “වේදනාව නැති කලා තෘෂ්ණාව නො වේ. වේදනාතිරොධයෙන් තෘෂ්ණාතිරොධය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

82. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නැති කලා වේදනාව නො වේ ද, කිමෙක තිරොධයෙන් වේදනාතිරොධය වේ ද” යි මේ සිත විය. “මහණෙනි, එකලා විපස්සී බෝසත්හට “ස්පර්ශය නැති කලා වේදනාව නො වේ. ස්පර්ශතිරොධයෙන් වේදනාතිරොධය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

83. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නැති කලා ස්පර්ශය නො වේ ද, කිමෙක තිරොධයෙන් ස්පර්ශතිරොධය වේ ද” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකලා විපස්සී බෝසත්හට “ෂඩායතනය නැති කලා ස්පර්ශය නො වේ. ෂඩායතනතිරොධයෙන් ස්පර්ශතිරොධය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

84. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නම් නැති කලා ෂඩායතන නො වේ ද? කිමෙක තිරොධයෙන් ෂඩායතනතිරොධය වේ ද?” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකලා විපස්සී බෝසත්හට “නාමරූප නැති කලා ෂඩායතන නො වේ. නාමරූපතිරොධයෙන් ෂඩායතන තිරොධය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

85. අථ ටො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොයි: “කිම්භි නු ටො අසති නාමරූපං න භොති, කිස්ස නිරොධා නාමරූපනිරොධො?”ති අථ ටො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසො මනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසම්මො: “විඤ්ඤාණං ටො අසති නාමරූපං න භොති, විඤ්ඤාණනිරොධා නාමරූපනිරොධො”ති.

86. අථ ටො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොයි: “කිම්භි නු ටො අසති විඤ්ඤාණං න භොති, කිස්ස නිරොධා විඤ්ඤාණනිරොධො?”ති. අථ ටො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසො මනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසම්මො: “නාමරූපෙ ටො අසති විඤ්ඤාණං න භොති, නාමරූපනිරොධා විඤ්ඤාණනිරොධො”ති.

87. අථ ටො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොයි: “අධිගතො ටො මහායං¹ මග්ගො සම්මොධායං²: යදිදං නාමරූපනිරොධාය විඤ්ඤාණනිරොධො’ විඤ්ඤාණනිරොධා නාමරූපනිරොධො, නාමරූපනිරොධා සළයාතනනිරොධො, සළයාතනනිරොධා එස්සානනිරොධො, එස්සානනිරොධා වේදනානිරොධො, වේදනානිරොධා තණ්හානිරොධො, තණ්හානිරොධා උපාදානනිරොධො, උපාදානනිරොධා භවනිරොධො, භවනිරොධා ජාතිනිරොධො, ජාතිනිරොධා ජරාමරණංසොක්ඛපරිදෙවද්දුක්ඛදෙමනස්සපායාසා නිරුජ්ඣනති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස නිරොධො භොති”ති. “ත්තිරොධො, නිරොධො”ති ටො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස පුට්ඨෙ අනාගාමිසුත්තෙ ධම්මෙසු වක්ඛුං උදපාදි, ඤාණං උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි:

88. අථ ටො භික්ඛවෙ විපස්සි බොධිසත්තො අපරෙතා සම්මයෙන පඤ්ඤාපාදනක්ඛන්ධෙසු උදයබ්බයානුපස්සී වීභාසී: “ඉති රූපං, ඉති රූපස්ස සමුදයො, ඉති රූපස්ස අත්ථඛනමො. ඉති වේදනා, ඉති වේදනාය සමුදයො, ඉති වේදනාය අත්ථඛනමො. ඉති සඤ්ඤා, ඉති සඤ්ඤාය සමුදයො, ඉති සඤ්ඤාය අත්ථඛනමො. ඉති සංඛාරා, ඉති සංඛාරානා සමුදයො, ඉති සංඛාරානා අත්ථඛනමො. ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො, ඉති විඤ්ඤාණස්ස අත්ථඛනමො”ති. තස්ස පඤ්ඤා උපාදානක්ඛන්ධෙසු උදයබ්බයානුපස්සිනො වීභරතො න විරසෙව අනුපාදය ආසවෙහි වික්කං විමුච්චි”ති.

දුතියං භාණවාරං නිට්ඨිතං

1. මෙ අයං විපස්සනාමග්ගො ආ

2. බොධාය සා

85. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නම් නැති කලා නාමරූප නො වේ ද? කීමෙක හිරොධයෙන් නාමරූපනිරොධය වේ ද?” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී බෝසත්හට “විඤානය නැති කලා නාමරූපය නො වේ. විඤානනිරොධයෙන් නාමරූපනිරොධය වේ යැ” යි යෝනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

86. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නම් නැති කලා විඤානය නො වේ ද? කීමෙක හිරොධයෙන් විඤානනිරොධය වේ ද?” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එ කලා විපස්සී බෝසත්හට ‘නාමරූපය නැති කලා විඤානය නො වේ. නාමරූපනිරොධයෙන් විඤානනිරොධය වේ’ යැ යි යෝනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

87. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “නාමරූප නිරොධයෙන් විඤානනිරොධය වේ. විඤානනිරොධයෙන් නාමරූපනිරොධය වේ. නාමරූපනිරොධයෙන් ඡායාතනනිරොධය වේ. ඡායාතනනිරොධයෙන් ස්පර්ශනිරොධය වේ. ස්පර්ශනිරොධයෙන් වේදනානිරොධය වේ. වේදනානිරොධයෙන් තෘෂ්ණානිරොධය වේ. තෘෂ්ණානිරොධයෙන් උපාදානනිරොධය වේ. උපාදානනිරොධයෙන් භවනිරොධය වේ. භවනිරොධයෙන් ජාතිනිරොධය වේ. ජාතිනිරොධයෙන් ජරාමරණ සොක පරිදෙව දුක් දෙමිනස් උපායාස යන මොහු නිරුද්ධ වෙත්. මෙසේ මේ සියලු දුක් රැසේ නිරොධය වේ” යැ යි මේ සිත විය. මහණෙනි, විපස්සී බෝසත්හට ‘නිරොධය, නිරොධයැ’ යි ම පෙර නො ඇසූ දහම්හි ඇස උපන, නුවණ උපන, ප්‍රඥාව උපන, විද්‍යාව උපන, ආලෝකය උපන.

88. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත් තෙම පසු කලෙක “රූපය මෙසේ ය, රූපසමුදාය මෙසේ ය, රූපනිරොධය මෙසේ ය. වේදනාව මෙසේ ය, වේදනාසමුදාය මෙසේ ය, වේදනානිරොධය මෙසේ ය. සංඥාව මෙසේ ය, සංඥාසමුදාය මෙසේ ය, සංඥානිරොධය මෙසේ ය. සංස්කාරයෝ මෙසේ ය, සංස්කාරසමුදාය මෙසේ ය, සංස්කාරනිරොධය මෙසේ ය. විඤානය මෙසේ ය, විඤානසමුදාය මෙසේ ය, විඤානනිරොධය මෙසේ යැ” යි උපාදානස්කන්ධ පසෙහි ඉපැත්මත් නැස්මත් අනුව බලන සුලු ව විසී ය. උපාදානස්කන්ධ පසෙහි උදය ව්‍යායය අනුව බලන සුලු ව වසන එ බෝසත්හුගේ සිත නොබෝ කලෙකින් ම උපාදාන රහිත වූ ආශ්‍රවයන් කෙරෙන් මිදුණේ ය.

දෙවෙනි බණවර නිමිශේ ය.

89. අථ ඛො භික්ඛවෙ වීජසයිස්ස හගවතො අරහතො සමමාසමිබ්බාසං ඵතදහොයි: “යනුත්තාහං ධම්මං දෙසෙය්‍ය”න්ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ වීජසයිස්ස හගවතො අරහතො සමමාසමිබ්බාසං ඵතදහොයි: “අධිගතො ඛො මහායං ධම්මො ගම්භීරො දුග්ගසං දුරනුබොධො සතොතා පඡ්ඤානො අතක්කාවචරො නිපුණො පණ්ඩිතවේදනීයො. ආලයාරාමා ඛො පනායං පඡා ආලයරතා ආලයසමිබ්බාසං. ආලයාරාමාය ඛො පන පඡාය ආලයරතාය ආලයසමිබ්බාසං දුග්ගසං ඉදං යානං යදිදං ඉදං ධම්මාසං භවිතං පටිච්චසම්ප්පාදො. ඉදම්ච ඛො යානං දුග්ගසං යදිදං සම්මාසමිබ්බාසං සමිබ්බාසමිබ්බාසං සමිබ්බාසමිබ්බාසං න ඡායාසමිබ්බාසං වීරාගො නිරොධො නිබ්බානං අභංගො ව ඛො පන ධම්මං දෙසෙය්‍යං, පරෙ ව මෙ න ආජානෙය්‍යං. සො මමස්ස කිලමරො, සා මමස්ස වීහෙසා ති, අපිසුද්ධං භික්ඛවෙ වීජසයිස්ස හගවතො අරහතො සමමාසමිබ්බාසං ඉමා අනවජරියා භාරායො පටිභංසු පුබ්බො අසුතපුබ්බො:

“කිවෙජන මෙ අධිගතං හල්දනි පකාසිතුං,
රාගදෙසපරෙතෙහි නායං ධම්මො සුසම්බුධො.
පටිසොතගාමිං නිපුණං ගම්භීරං දුග්ගසං අණුං,
රාගරතො න දක්ඛිනති තමොක්කිකෙධන ආවුතා”ති.

ඉතිහ භික්ඛවෙ වීජසයිස්ස හගවතො අරහතො සමමාසමිබ්බාසං පටිසංවික්ඛිතො අපෙසාසුක්කතාය වික්කං නම්, නො ධම්මදෙසනාය.

90. අථ ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤාතරස්ස මහාබ්බාසමිබ්බාසං වීජසයිස්ස හගවතො අරහතො සමමාසමිබ්බාසං වෙතසා වෙතොපරිච්ඡිකක්කමඤ්ඤාය ඵතදහොයි: “නස්සති වත භො ලොකො, විනස්සති වත භො ලොකො, යත්‍ර හි නාම වීජසයිස්ස හගවතො අරහතො සමමාසමිබ්බාසං අපෙසාසුක්කතාය වික්කං නමති නො ධම්මදෙසනායා”ති. අථ ඛො සො භික්ඛවෙ මහාබ්බාසමා සෙය්‍යරාපි නාම බලවා පුරිසො සමිබ්බාසං වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සමිබ්බාසං, එවමෙව බ්‍රහ්මලොකෙ අනතරහිතො වීජසයිස්ස හගවතො අරහතො සමමාසමිබ්බාසං පුරතො පාතුරහොයි.

91. අථ ඛො සො භික්ඛවෙ මහාබ්බාසමා එකංසං උත්තරාසඛං කරිතො දක්ඛිණං ජාත්‍රමණ්ඩලං පුට්ඨවිසං නිහන්තො,¹ යෙන වීජසයිස්ස හගවා අරහං සමමාසමිබ්බාසං තෙනාඤ්ඤා පනාමෙතො වීජසයිස්ස හගවතො අරහතො සමමාසමිබ්බාසං ඵතදවොච: “දෙසෙතු හතෙන හගවා ධම්මං, දෙසෙතු සුගතො ධම්මං සන්ති² සත්තා අපපරජක්කජාතිකා. අසංවතනා ධම්මස්ස පරිභායන්ති. හවිසස්සති ධම්මස්ස අඤ්ඤාතරො”ති.

1. අපිසු PTS. මජ්ඣං.

2. නිදහනො - සා,

3. සන්තිධ - සා,

89. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදු රජුට මම් දහම් දෙසන්නෙමි නම් මනා ම නු'' යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එ කල්හි හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදු රජහට 'මා විසින් අවබෝධ කරන ලද මේ ධර්මය ගැඹුරු ය, දුකසේ දුක්ක යුතු ය, දුකසේ අවබෝධ කටයුතු ය, ශාන්තය, ප්‍රණීත ය, තර්කයෙන් බැස ගත නො හැක්කේ ය, සියුම් නුවණැත්තවුන් විසින් දැන ගත යුතු ය. මේ සත්මුළුව ආලය සංඛ්‍යාත කාමගුණ තෘෂ්ණාවන්ගෙන් සතුටු වන්නේ ය, ආලයයන්හි ඇලුණේ ය, ආලයයන්හි ප්‍රමුද්ධ ය. ආලයයන්ගෙන් සතුටුවන, ආලයයන්හි ඇලුණ, ආලයයන්හි දැඩි සේ මුද්ධ වූ සත්මුළුව විසින් ඉදම්ප්‍රත්‍යයනා ප්‍රතිත්‍යසමුත්පාද නම් වූ යමෙක් ඇද්ද, ඒ මේ කාරණය දක්නට දුෂ්කර ය. සර්වසංස්කාරශමථය, සර්වොපධිප්‍රතිනිසර්ගය, තෘෂ්ණාක්ෂයය, විරාගය, තිරොධය, තිර්වාණයැ යි කියන ලද යම් මේ දහමෙක් වේ ද, මේ කාරණය ද දුක් ම දුෂ්කර ය. ඉදින් මම් දහම් දෙසිමි නම්, අන්ත්‍රත් මගේ ඒ දහම් දැන නො ගන්නාහු නම්, එය මා කයට ක්ලමථයෙක් වන්නේ ය. මා කයට වෙහෙසෙක් වන්නේ යැ' යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එපමණක් නො ව වැළිද හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදු රජුට පෙර නො ඇසුවිරු, සිතත් සිතත් ආශ්වයා එළවන මේ ගාථාවෝ ද වැටහුණහ:

"මා විසින් දුකසේ අවබෝධ කරන ලද ධර්මය ප්‍රකාශ කරන්නට දන් නො සුදුසු ය. (දන් එය පැවැසීමෙන් වන වැඩෙක් නැත) මෙය රාගද්වේෂාදි කෙලෙසුන්ගෙන් මැඩුණුවුන් විසින් සුවසේ අවබෝධ කට හැකි නො වේ. උඩුහොයට යන (නිත්‍යසංඤාදියට විරුද්ධ අනිත්‍ය සංඤාදි වශයෙන් පැළැති) නිපුණ වූ ගැඹුරු වූ දුකසේ දුක්ක යුතු වූ අණු (දුක්ෂම) වූ මේ ධර්මය රාගයෙන් රත් වූ අවිද්‍යාරාගියෙන් ඇවුරුණු සත්වයෝ නො දක්නාහ."

මහණෙනි, මෙසේ නුවණින් සලකන හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන්ගේ සිත මන්දෙන්සාහි බවට නැමුණේ ය, දහම් දෙසුමට නො නැමුණේ ය.

90. මහණෙනි, එ කල්හි හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන්ගේ විත්තසංකල්පනාව සිය සිතින් දනගැන්මෙන් එක්තරා මහබඩකුහට "හවත්ති, යම් ලොවෙක හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන්ගේ සිත මන්දෙන්සාහි බවට නැමේ ද, දහම් දෙසුමට නො නැමේ ද, ඒ ලොකය නැසේම ය. හවත්ති, ඒ ලොකය එකානතයෙන් වැනැසේම ය" යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකෙණෙහි ඒ මහබඩ තෙම ඥාතිමත් පුරුෂයෙක් යම් සේ හැකුලු අත දිගු කරන්නේ ද, දිගු කළ අත හෝ හකුලන්නේ ද, එ සෙයින් ම බඹලොවැ අතුරුදහන් වූයේ හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන් ඉදිරියෙහි පහළ විය.

91. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් ඒ මහබඩ තෙම උතුරුසහ එකස් කොට දකුණු දණ්ඩල බිමැ හැන හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන් දෙසට ඇදීලී නමා වැද "වහන්ස, හඟවත්හු දහම් දෙසත් වා. සුඛත්හු දහම් දෙසත් වා. අල්පරජස්කස්වහාව (පැණැස්හි අල්ප වූ රාගාදි රජස්) ඇති සත්හු ඇත්හ. ඔහු දහම් නො අසන බැවින් පිරිහෙති. දහම් දන හෙන්නෝ වන්නාහ" යි ඔබට මේ බස් කී ය.

92. අථ ඛො භික්ඛවෙ වීජසසී භගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො තං මහාබ්‍රහ්මානං එතදවොච: “මඤ්චෙ ඛො බ්‍රහ්මෙ, එතදහොසි: “යනතු-
 නාහං ධම්මං දෙසෙය්‍ය”න්ති. තස්ස මඤ්චෙ බ්‍රහ්මෙ, එතදහොසි: ‘අධිගතො
 ඛො මහායං ධම්මො ගම්භීරො දුද්දසො දුරනුබොධො සන්තො
 පණිතො අතක්කාවචරො නිපුණො පණ්ඩිතවෙදනීයො. ආලයාරාමා ඛො
 පනායං පඤ්ඤා ආලයරතා ආලයසමවුද්ධා. ආලයාරාමාය ඛො පන
 පඤ්ඤා ආලයරතාය ආලයසමවුද්ධාය දුද්දසං ඉදං යානං යදිදං ඉදපථෙ යනා
 පටිච්චසම්ප්පාදො ඉදම් ඛො යානං දුද්දසං යදිදං සබ්බසංඛාරසමපො
 සබ්බපටිපට්ඨිතියංගො තණ්හකකියො වීරාගො නිරොධො නිබ්බානං
 අනුඤ්චි ඛො පන ධම්මං දෙසෙය්‍යං, පරෙ ව මෙ න ආජානෙය්‍යං,
 සො මමස්ස කිලමපො, සා මමස්ස විහෙසා”ති. අපිසසුදං මං බ්‍රහ්ම
 ඉමං අනච්ඡරියා ගාරායො පටිභංසු පුබ්බෙ අසුත්තපුබ්බා:

“කිවෙජන මෙ අධිගතං හලඤ්ඤා පකාසිතං,
 රාගද්වේශපරෙනහි නායං ධම්මො සුසමවුද්ධො.
 පටිසොතගාමිං නිපුණං ගම්භීරං දුද්දසං අණුං
 රාගරක්කා න දක්ඛිනේ තමොක්කජෙධන ආවුතා”ති

ඉතිහ මෙ බ්‍රහ්මෙ පටිසංවික්ඛිතො අපොසස්සක්කතාය වික්ඛං නම්,
 නො ධම්මදෙසනායා”ති.

දුතියමි ඛො භික්ඛවෙ සො මහාබ්‍රහ්මා -පෙ- තතියමි ඛො
 භික්ඛවෙ සො මහාබ්‍රහ්මා වීජසසී භගවන්තං අරහන්තං සමමාසමවුද්ධො.
 එතදවොච: “දෙසෙතු භන්තෙ භගවා ධම්මං, දෙසෙතු සුගතො ධම්මං, සන්ති
 සත්තා අපරප්පකචාතිනා. අසඤ්ඤා ධම්මස්ස පටිභායන්ති. හවීසන්ති
 ධම්මස්ස අඤ්ඤානාරො”ති.

93. අථ ඛො භික්ඛවෙ වීජසසී භගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො
 බ්‍රහ්මිනො ව අපෙක්ඛිතං වීදිඤ්ඤා සන්තෙසු ව කාරුඤ්ඤතං පටිච්ච
 බුද්ධවක්ඛනා ලොකං වොලොකෙසි. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ වීජසසී භගවා
 අරහං සමමාසමවුද්ධො බුද්ධවක්ඛනා ලොකං වොලොකෙතොසා සන්තෙ
 අපරප්පකෙති මහාරප්පකෙති තික්ඛිජ්ජියෙ මුදිජ්ජියෙ ස්වාකාරෙ ආකාරෙ
 සුච්ඤ්ඤපයෙ දුච්ඤ්ඤපයෙ අපෙක්ඛෙති පරලොකවජ්ජහසදස්සාවීනො
 විහරන්තො, අපෙක්ඛෙති න පරලොකවජ්ජහසදස්සාවීනො විහරන්තො

92. මහණෙනි, එ කල්හි හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුහු ඒ මහබඹහු බණවා, “බ්‍රහ්මය, මට ද ඉදින් මම දහම් දෙසන්නෙමි මනා මැ නු” යි මේ සිත විය. “බ්‍රහ්මය, ඒ මට ‘මා විසින් අවබෝධ කරන ලද මේ ධර්මය වූ කලී භෑඹුරු ය, දුක්ඛේ දුක්ඛ යුතු ය, දුක්ඛේ අනුබෝධ කටයුතු ය, ශාන්ත ය, ප්‍රණීත ය, තර්කයෙන් බැස ගත නො හැකි ය, සියුම් ය, පණ්ඩිතයන් විසින් දත යුතු ය. මේ සත්වප්‍රජාව ආලයාරාමය, (පස්කම්මඥාණයෙහි බැදුණේ ය) ආලයරත ය (පස්කම්මඥාණයෙහි ඇලුණේ ය) ආලයසම්මුද්ධි ය (පස්කම්මඥාණයෙහි සතුටු වූයේ ය). ආලයාරාම වූ ආලයරත වූ ආලයසම්මුද්ධි වූ සත්ත්වප්‍රජාව විසින් ඉදම්ප්‍රත්‍යයතා ප්‍රතිශාසනව්‍යාප්ත සංඛ්‍යාත මේ කාරණය දුක්ඛේ දුක්ඛ යුතු ය. සියලු සංස්කාරයන්ගේ සංසිද්ධි, සියලු උපධිත්තේ දුරු ලීම්, තෘෂ්ණාක්ෂයය, විරාගය, නිරෝධය, නිර්වාණය යන මේ කරුණ ද දුක්ඛේ දුක්ඛ යුතු ය. මමත් දහම් දෙසන්නෙමි නම්, අන්හු මා දෙසන දහම් දන නො ගන්නාහු නම්, එය මට ක්ලාන්තයෙකි. එය මට වෙහෙසෙකි” යි මේ සිත විය. තව ද බ්‍රහ්මය, පෙර නොඇසුවීරු, සිතත් සිතත් ආශ්වයෑය එලවන මේ භාරාවෝ මට වැටහුණහ.

“මා විසින් දුක්ඛේ අවබෝධ කරන ලද ධර්මය ප්‍රකාශ කරන්නට දන් නො සුදුසු ය. රාගද්වේෂාදි කෙලෙසුන්ගෙන් මැඩුණුවන් විසින් මේ ධර්මය සුවසේ අවබෝධ කට හැකි නො වේ. උඩුහොයට (නිවන් කරා) යන සුලු, නිපුණ වූ, භෑඹුරු වූ දුක්ඛේ දුක්ඛ යුතු වූ, සියුම් වූ මේ ධර්මය රාගයෙන් රත්වූ මොහදුරුසිත් ඇවුරුණාහු නො දක්නාහ.”

බ්‍රහ්මය, මෙසේ සලකන මගේ සිත අල්පොක්සුක බවට නැවුණේ ය, දහම් දෙසීමට නො නැවුණේ යැ” යි (විපස්සී බුදුහු වදන).

මහණෙනි, දෙවෙනි වර ද ඒ මහාබ්‍රහ්ම තෙම ... මහණෙනි, තෙවෙනි වර ද ඒ මහාබ්‍රහ්ම තෙම හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදු රජුන්ට “වහන්ස, හඟවත් තෙමේ දහම් දෙසා වා. සුගත තෙමේ දහම් දෙසා වා. (පැණැස්හි) මඳ කෙලෙස් රජස් ඇති සත්ත්තු ඇත්හ. දහම් නො අසන බැවින් ඔහු පිරිහෙත්. දහම් දත හෙන්නෝ ඇතිවන්නාහ” යි මේ බස් කිවු ය.

93. මහණෙනි, එකලා හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුහු බඹහුගේ අයදනා ද ලැබ, සතුන් කෙරෙහි කරුණාව ද නිසා බුදු ඇසින් ලොව බැලූහ. මහණෙනි, හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුහු බුදුඇසින් ලොව බලනුවෝ අල්ප කෙලෙස් රජස් ඇතියන් ද, බොහෝ කෙලෙස් රජස් ඇතියන් ද, තියුණු (සදහැ ඇ) ඉදුරන් ඇතියන් ද, මෘදු වූ (සදහැ ඇ) ඉදුරන් ඇතියන් ද, (සදහැ ඇ) මනා අයුරු ඇතියන් ද, නොමනා අයුරු ඇතියන් ද, සුවසේ අභවනු හැකියන් ද, දුක්ඛේ අභවනු හැකියන් ද, පරලොවත් වරදත් හය වශයෙන් දක්නාසුලු වැ වසන ඇතැම් පුද්ගලන් ද, පරලොවත් වරදත් හයවශයෙන් නො දක්නාසුලු ව වසන ඇතැම් පුද්ගලන් ද යි මෙසේ නානාභිධ වූ සත්ත්වයන් දුටුහ.

සෙය්‍යරාපි නාම උප්පලිනියං වා පද්ග්ගිනියං වා පුණ්ඛරිකිනියං වා අපෙසකව්වානි උප්පලානි වා පද්ග්මානි වා පුණ්ඛරිකානි වා උදකෙ ජාතානි උදකෙ සංවඤ්ඤානි උදකානුග්ගානි අනෙතානිමුග්ගපොසිති, අපෙසකව්වානි උප්පලානි වා පද්ග්මානි වා පුණ්ඛරිකානි වා උදකෙන ජාතානි උදකෙ සංවඤ්ඤානි සමොදකං සීතානි, අපෙසකව්වානි උප්පලානි වා පද්ග්මානි වා පුණ්ඛරිකානි වා උදකෙ ජාතානි උදකෙ සංවඤ්ඤානි උදකා අවමුග්ගමිති භික්ඛානි අනුපලිග්ගානි උදකෙන, එවමෙව ඛො භික්ඛොව විපස්සී හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො බුද්ධවත්ඛුනා ලොකං වොලොකෙතොසං අද්දස සතො අපරපකෙඤ්ඤා මහාරජකෙඤ්ඤා තිස්සිඤ්ඤායෙ මුදිඤ්ඤායෙ ස්වාකාරෙ ආකාරෙ සුච්ඤ්ඤාපයෙ දුච්ඤ්ඤාපයෙ, අපෙසකවෙව පරලොකවජ්ජ්ඣය-දසසාවිනො විහරතො, අපෙසකවෙව න පරලොකවජ්ජ්ඣයදසසාවිනො විහරතො.

94. අපං ඛො සො භික්ඛොව මහාමුග්ගො විපස්සීසං හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධස්ස චෙතසා චෙතොපරිවිතකකමඤ්ඤාය විපස්සී හගවතං අරහතං සමමාසමවුද්ධං ගාථාති අජ්ඣාසාමි:

“සෙලෙ යථා පඤ්ඤාමුද්ධානිවසීතො
යථාපි පසෙක ජනතං සමතතො,
තදුපමං ධම්මමයං සුමෙධ
පාසාදමාරුග්ගා සමතතවත්ඛු,
සොකාවතිණ්ණං ජනතමපෙතසොකො
අවෙකඤ්ඤා ජාතිජරාහිභුතං.
උට්ඨෙති වීර විජිතසඤ්ඤාම සත්ථවාහ අණන වීචර ලොකෙ
දෙසඤ්ඤා¹ හගවා ධම්මං අඤ්ඤාතොරො හවිසසනති”ති.

95. අපං ඛො භික්ඛොව විපස්සී හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො තං මහාමුග්ගො ගාථාය අජ්ඣාසාමි:

“අපාරුතා තෙසං අමතස්ස ආරා
යෙ සොතවතො පවුඤ්ඤානං සද්ධං
විහිංසසඤ්ඤා පඤ්ඤං න භාසි.
ධම්මං පණිතං මනුජෙසු බ්‍රහ්මෙ”ති.

අපං ඛො සො භික්ඛොව මහාමුග්ගො “කතාවකාසො ඛො”මහි විපස්සීනා හගවතා අරහතා සමමාසමවුද්ධො ධම්මදෙසනායා”ති විපස්සී හගවතං අරහතං සමමාසමවුද්ධං අභිවාදෙත්වා පදකම්මං කත්වා තත්ථෙවත්තරධාසී.

1. දෙසෙතු ආය.

යම්සේ උපුල්විලෙක හෝ රත්පියුම්විලෙක හෝ හෙළපියුම්විලෙක හෝ ඇතැම් උපුල්හු හෝ රත්පියුම්හු හෝ හෙළපියුම්හු හෝ දියෙහි උපන්නාහු දියෙහි වැඩුණාහු දියෙන් නො නැඟුණාහු දිය තුළ ම රිළි වැඩෙන්නාහු වෙත් ද, ඇතැම් උපුල්හු හෝ රත්පියුම්හු හෝ හෙළ පියුම්හු හෝ දියෙහි උපන්නාහු දියෙහි වැඩුණාහු (දිය මතුපිට) දිය හා සම වැ සිටියාහු වෙත් ද, ඇතැම් උපුල්හු හෝ රත්පියුම්හු හෝ හෙළ පියුම්හු හෝ දියෙහි උපන්නාහු දියෙහි වැඩුණාහු දියෙන් උඩට නැඟුණාහු දියෙන් නො තැවරී සිටිත් ද, මහණෙනි, එසේ ම හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුහු බුදු ඇසින් ලොව බලනුවෝ අල්පරජස්ස සත්වයන් ද, මහාරජස්ස සත්වයන් ද, තියුණු ඉඳුරන් ඇති සත්වයන් ද, මොළොක් ඉඳුරන් ඇති සත්වයන් ද, මනා අයුරු ඇති සත්වයන් ද, නොමනා අයුරු ඇති සත්වයන් ද, සුව සේ ඇඟවිය හැකි සත්වයන් ද, දුක සේ ඇඟවිය හැකි සත්වයන් ද, පරලොවත් වරදත් හය විසින් දක්නා සුලු ව වසන ඇතැම් සත්වයන් ද, පරලොවත් වරදත් හය විසින් නොදක්නා සුලු ව වසන ඇතැම් සත්වයන් ද දුටුහ.

94. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් ඒ මහාබ්‍රහ්ම තෙම තම සිතින් හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන්ගේ චිත්තසංකල්පනාව දැන ඔබට ශාථායෙන් කී ය:

“සෙල්මුවා පව්වක් මතැ සිටියෙක් භාත්පස සිටින දනමුළුව යම්සේ දක්නේ ද, සොදුරු නුවණ ඇති සමතැසියාණන් වහන්ස, පහ වූ ශොක ඇති ඔබ ඒ සෙල්පව්ව බදු වූ (ලොවුතුරා) දහම්මුවා පහය අරා, ශොකයට බටුවාවූ ජාතිජරායෙන් මැඩුණු දනමුළුව බලාවදුළු මැනැව. දිනූ මරයුද ඇති ණයනැති සාර්ථවාහයන් වහන්ස, නැගී සිටිනු මැනැව. ලොවැ සැරිසරනු මැනැව. භාග්‍යවතුන් වහන්ස, දහම් දෙසන්නැ. දහම් දැන ගන්නෝ ඇති වන්නාහ.”

95. මහණෙනි, එකලා හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුහු ඒ මහාබ්‍රහ්මයාට ශාථායෙන් මෙසේ වදළහ:

“මුත්මය, කන් ඇති යම් කෙනෙක් වෙත් නම්, ඔහු සැදහැ මුදත් වා (ශ්‍රද්ධාව යොමු කොට තබන්වා) ඔවුනට අමාදෙර හරන ලදි. නො දත හෙන්නවුනට දහම් දෙසීම වෙහෙස පමණෙකැ යි හැඟීම ඇතියෙම් ප්‍රඥා දු උතුම් දහම් සත්තට නො කිමි.”

මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් ඒ මහාබ්‍රහ්ම තෙම ‘හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් විසින් දම් දෙසනුවට කරන ලද පිළින ඇතියෙමි’ යි හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් ආදරයෙන් වැද පැදූකුණු කොට එහි ම අතුරුදහන් විය.

96. අථ ඛො භික්ඛවෙ වීජසසි සභවතො අරහතො සමමාසමුද්ධංසං ඵතදහොසි: “කස්ස ණු ඛො අහං පඨමං ධම්මං දෙසෙය්‍යං, කො ඉමං ධම්මං ඛිප්පමෙව ආජානිස්සන්ති” ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ වීජසසි සභවතො අරහතො සමමාසමුද්ධංසං ඵතදහොසි: “අයං ඛො ඛණ්ණො ච රාජපුත්තො තිස්සො ච පුරොහිතපුත්තො ඛණ්ඩුමතිං රාජධානියා පටිවසන්ති පණ්ඩිතා වීයන්තා මෙධාවීනො දීඝරක්ඛං අප්පරජකඛජාතිකා. යනත්තනාහං ඛණ්ඩස්ස ච රාජපුත්තස්ස තිස්සස්ස ච පුරොහිතපුත්තස්ස පඨමං ධම්මං දෙසෙය්‍යං. තෙ ඉමං ධම්මං ඛිප්පමෙව ආජානිස්සන්ති” ති.

97. අථ ඛො භික්ඛවෙ වීජසසි සභවා අරහං සමමාසමුද්ධංසං, සෙය්‍යරාපි නාම බලවා පුරිසො සම්මිඤ්ජිතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සම්මිඤ්ජෙය්‍ය, එවමෙව ඛොධිරුක්ඛමුලෙ අත්තරහිතො ඛණ්ඩුමතිං රාජධානියා ඛෙමෙ මිගදයෙ පාතුරහොසි. අථ ඛො භික්ඛවෙ වීජසසි සභවා අරහං සමමාසමුද්ධංසං දයපාලං ආමනෙති “එහි ත්වං සමම දයපාලං ඛණ්ඩුමතිං රාජධානියා පටිවසන්ති ඛණ්ඩස්ස රාජපුත්තං තිස්සස්ස පුරොහිතපුත්තං එවං වදෙහි: “වීජසසි හනෙත හභවා අරහං සමමාසමුද්ධංසං ඛණ්ඩුමතිං රාජධානියා අනුපපන්නො ඛෙමෙ මිගදයෙ විහරති. සො තුම්හාකං දස්සන්තාමො” ති. එවං හනෙත ති ඛො භික්ඛවෙ දයපාලො වීජසසි සභවතො අරහතො සමමාසමුද්ධංසං පටිසුත්තං ඛණ්ඩුමතිං රාජධානියා පටිවසන්ති ඛණ්ඩස්ස රාජපුත්තං තිස්සස්ස පුරොහිතපුත්තං ඵතදොව; “වීජසසි හනෙත හභවා අරහං සමමාසමුද්ධංසං ඛණ්ඩුමතිං රාජධානියා අනුපපන්නො ඛෙමෙ මිගදයෙ විහරති, සො තුම්හාකං දස්සන්තාමො” ති.

98. අථ ඛො භික්ඛවෙ ඛණ්ණො ච රාජපුත්තො තිස්සො ච පුරොහිතපුත්තො හඤ්ඤි හඤ්ඤි යානාති යොජාපෙත්වා හඤ්ඤං යානං අභිරුහිත්වා හඤ්ඤි හඤ්ඤි යානෙති ඛණ්ඩුමතිං රාජධානියා නියංසු, යෙන ඛෙමො මිගදයො තෙන පායංසු. යාවතිකා යානස්ස භූමි යානෙන ගතත්වා යානා පච්චරොහිත්වා පත්තිකා ච යෙන වීජසසි සභවා අරහං සමමාසමුද්ධංසං තෙතූපසඛකම්පු. උපසඛකම්පිත්වා වීජසසි සභවන්තං අරහන්තං සමමාසමුද්ධංසං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසිද්ධංසු. තෙසං වීජසසි සභවා අරහං සමමාසමුද්ධංසං ආනුපුබ්බිං කථං කථෙසි, සෙය්‍යරාපි: දුතකථං ධීලකථං සඤ්ඤකථං කාමානං ආදීනවං ඔකාරං සංකිලෙසං තෙතඛමෙම ච ආනිසංසං පකාසෙසි. යද්ද තෙ හභවා අඤ්ඤාසි කලලවිනෙත මුදුවිනෙත විනිවරණවිනෙත උදග්ගවිනෙත පසන්නවිනෙත, අථ යා බුද්ධානං සාමුක්ඛාසිකා ධම්මදෙසනා තං පකාසෙසි: දුතඛං සමුදයං නිරොධං මග්ගං සෙය්‍යරාපි නාම සුඛං වත්ථං අපග්ගකාළකං සමමදෙව රජනං පතිගණෙය්‍ය, එවමෙව ඛණ්ඩස්ස ච රාජපුත්තස්ස ච තිස්සස්ස ච පුරොහිතපුත්තස්ස තස්මිං යෙව ආසනෙ විරජං විතලං ධම්මවක්ඛුං උදපාදි “යං කිඤ්චි සමුදයධම්මං, සඛන්තං නිරොධධම්මෙනති”.

96. මහණෙනි, එකල්හි “මම කාට නම් පළමු කොට දහම් දෙසන්නෙමි ද, කවරෙක් මේ දහම වහා අවබෝධ කරන්නේ ද” යි හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුනට මේ සිත විය. ඉක්බිති හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුනට “මේ ඛණ්ඩ නම් රාජපුත්‍ර ද තිස්ස නම් පෙරෙව් පුත් ද යන පණ්ඩිත වූ ව්‍යාක්ත වූ නුවණැති දික් කලක් අල්පරජස්කස්වහාවය ඇති මොහු බන්ධුමතී රාජධානියෙහි වෙසෙත්. ඛණ්ඩ රාජපුත්‍රයාටත් තිස්ස පෙරෙව්පුතුවත් මම පළමු කොට දහම් දෙසීමි නම් මැනැවි. ඔහු මේ දහම වහා ම දැනගන්නාහ” යි මේ සිත විය.

97. මහණෙනි, ඉක්බිති හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුනු කාබලැති මිනිසෙක් යම්සේ වක්කළ අත දික් කරන්නේ ද දික් කළ අත වක්කරන්නේ ද එසේම බෝරුක්මුලු අතුරුදහන් ව බන්ධුමතී රජදහන්ති ක්ෂේම නම් මුඛවෙනෙහි පහළ වූහ. මහණෙනි, ඉක්බිතිතෙන් හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුනු උයන්පලු බණවා “යහලු දයපාලයෙනි, තෙපි මෙහි එවූ. බන්ධුමතී රජදහනට පිවිසූ ඛණ්ඩ නම් රජපුතුව ද තිස්ස නම් පෙරෙව්පුතුව ද ‘ස්වාමීනි, හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුනු බන්ධුමතී රාජධානියට වැඩියාහු ක්ෂේම නම් මාගදවයෙහි වෙසෙති. ඔබ මුඛ (දෙදෙනා) දක්නා කැමැත්තාහ’ යි මෙසේ කියව” යි වදළහ. මහණෙනි ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි කියා උයන්පල් තෙම හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුනට පිළිවදන් දී බන්ධුමතී රජදහන් වැද, ඛණ්ඩ නම් රජපුතුව ද තිස්ස නම් පෙරෙව්පුතුව ද “ස්වාමීනි, හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුරජහු බන්ධුමතී රජදහනට වැඩ බෙම නම් මුඛවැටිති වැඩවෙසෙති. ඔබ මුඛ දෙදෙනා දක්නා කැමැත්තාහ” යි සැළ කෙළේ ය.

98. මහණෙනි, එ කල්හි ඛණ්ඩ රජපුත් ද තිස්ස පෙරෙව්පුත් ද සොදුරු සොදුරු යාන යොදවා, සොදුරු යානායකට නැහ, සොදුරු සොදුරු යානායන්ගෙන් උපලක්ෂිත වූ බන්ධුමතී රජදහනින් නික්මුණාහ. ක්ෂේම මාගදවය කරා ගියහ. යානයට සුදුසු බිම යම් තාක් ද එ තාක් යානයෙන් ගොස් (එයින් පසු) යානයෙන් බැස පාගමන් ඇත්තාහු ම හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුරජුන් කරා එළැඹියහ. එළැඹි ඔබ වැද පසෙක හිඳ ගත්හ. පසෙක හුන් ඔවුනට හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුනු - දනකරා ද ශීලකරා ද ස්වර්ග කරා ද, කාමයන්ගේ දෙස ද ලාමක බව ද කිලිටි බව ද කාමයෙන් නික්මීමේ අනුහස් ද යන පිළිවෙළ කරා ව දක්වා වදළහ. හඟවත්හු යම් විටෙක නිරෝග සිත් ඇති වූ මොළොක් සිත් ඇති වූ නිවරණරහිත සිත් ඇති වූ ඔදවැඩි සිත් දැති වූ පහන් සිත් ඇති වූ ඔවුන් දත්තාහු ද, එ කල්හි දූඛ සමුදය නිරෝධ මාර්ග යන බුදුවරුන්ගේ අනුන් ගෙන් නොඇසූ තමන්ම දැනගත් ස්වයම්භූඤානයෙන් දත් යම් ධර්ම දෙශනාවෙක්වෙද, එය දක්වා වදළහ. යම්සේ පහ වූ කඵපැහැ ඇති පිරිසිදු වස්ත්‍රයෙක් මොනොවට රදන් උරා ගන්නේ ද, එසේ ම ඛණ්ඩ නම් රජපුතුව ද තිස්ස නම් පෙරෙව්පුතුව ද එ අස්නෙහි ම “උපදනාසුලු සියල්ල නැසෙනසුලු යැ” යි කෙලෙස්රජස් රහිත, පහ වූ කෙලෙස්මල ඇති දහම් ඇස් පහළවිය.

99. තෙ දිට්ඨධම්මා පක්ඛධම්මා විදිතධම්මා පරියොගාලාධම්මා නිණ්ණවිච්ඡිව්ජා විගතකථංකථා වෙසාරජ්ජංකාං අපරපච්චයා සඤ්ඤාසන්න විපස්සිං හගවන්තං අරහන්තං සමමාසමුද්ධං එතදවොච්චං “අභික්ඛන්තං හන්තෙ, අභික්ඛන්තං හන්තෙ, සෙය්‍යාථාපි හන්තෙ ගික්ඛුජ්ජිතං වා උක්ඛුජ්ජෙය්‍යා, පටිච්ඡන්තං වා විටරෙය්‍යා, මුලාසා වා මග්ගං ආවිකේඛය්‍යා, අභිකාරෙ වා තෙලපජ්ජාතං ධාරෙය්‍යා ‘වක්ඛුමන්තො රුපානි දක්ඛිත්ති’ති, එවලෙව හගවතා අන්තකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො, එතෙ වයං හන්තෙ හගවන්තං සරණං ගච්ඡාම ධම්මස්සදි, ලභෙය්‍යාම මයං හන්තෙ හගවන්තො සන්තිකෙ පබ්බජ්ජං, ලභෙය්‍යාම උපසම්පදන්ති”.

100. අලඤ්ඤං ඛො භික්ඛවෙ ඛණ්ඩා ව රාජපුත්තං තිස්සො ව පුරොහිතපුත්තො විපස්සිස්ස හගවතො අරහන්තො සමමාසමුද්ධස්ස සන්තිකෙ පබ්බජ්ජං, අලඤ්ඤං උපසම්පදං. තෙ විපස්සි හගවා අරහං සමමාසමුද්දො ධම්මො කථාය සද්දස්සෙසි සමාදපෙසි සමුත්තෙජ්ජෙසි සමපහංසෙසි. සංඛාරානං ආදිනවං ඔක්කාරං සංකිතලසං ගිඛ්ඛානෙ ව ආභිසංසං පකාසෙසි. තෙසං විපස්සිනා හගවතා අරහන්තා සමමාසමුද්දොති ධම්මො කථාය සද්දස්සියමානානං සමාදපියමානානං සමුත්තෙජියමානානං සමපහංසියමානානං න විරතස්සව අනුපාද්‍ය ආසවෙහි විතානති විමුච්ඡිංසු.

101. අස්සෙසි ඛො භික්ඛවෙ ඛනුමුත්තියා රාජධානියා මහාජනකායො චතුරාසිතිපාණසහස්සාති “විපස්සි කීර හගවා අරහං සමමාසමුද්දො ඛනුමුත්තිං රාජධානිං අනුපුත්තො ඛෙමෙ මිගදයෙ විහරති. ඛණ්ඩා ව කීර රාජපුත්තං තිස්සො ව පුරොහිතපුත්තො විපස්සිස්ස හගවන්තො අරහන්තො සමමාසමුද්ධස්ස සන්තිකෙ කෙසම්ඤ්ඤං ඔහාරෙත්වා කාසායාති වත්ථාති අච්ඡාදෙත්වා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතා”ති. සුචානා තෙසං එතදභොගි: “න හි නුත සෙ ඔරකො ධම්මචිතයො, න සා ඔරකා පබ්බජ්ජා, යත් ඛො ඛණ්ඩා ව රාජපුත්තං තිස්සො ව පුරොහිතපුත්තො කෙසම්ඤ්ඤං ඔහාරෙත්වා කාසායාති වත්ථාති අච්ඡාදෙත්වා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතා. ඛණ්ඩා ව නාම රාජපුත්තං තිස්සො ව පුරොහිතපුත්තො විපස්සිස්ස හගවන්තො අරහන්තො සමමාසමුද්ධස්ස සන්තිකෙ කෙසම්ඤ්ඤං ඔහාරෙත්වා කාසායාති වත්ථාති අච්ඡාදෙත්වා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සන්ති, කිම්බෙපන මයනති.”

99. ඔහු දුටු සිවුසස් දහම් ඇතියාහු, පැමිණි සිවුසස්දහම් ඇතියාහු, දන්තා ලද සිවුසස් දහම් ඇතියාහු, නුවණින් බැස ගත් සිවුසස් දහම් ඇතියාහු, තිණු සැක ඇතියාහු, පහවූ සංඝය ඇතියාහු, විසාරද බවට පැමිණියාහු. ශාස්තෘශාසනයෙහි පරප්‍රත්‍යය නැතියාහු හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන්ට “වහන්ස, දම් දෙසු නියා ඉතා මැනැව. වහන්ස, දම් දෙසු නියා ඉතා මැනැව. යම්සේ යටිකුරු කොට තබන ලද්දක් උඩුකුරු කරන්නේ ද, වැසුණු දෑයක් වැස්ම හැර දක්වන්නේ ද, මංවුළා වුවකුට මහ කියන්නේ ද, ‘ඇස් ඇත්තන් රූප දකිති’ යි අඳුරෙහි තෙල්පහනක් හෝ දරන්නේ ද, එසේ ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් නොයෙක් කරුණින් ධර්මය පැවැසිණ. වහන්ස, ඒ අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ධර්මය ද සරණ යමිහ. වහන්ස, අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත පැවිද්ද ලබමෝ වා, උපසම්පදාව ලබමෝ වා” යි මේ බස් පැවැසූහ.

100. මහණෙනි, බණ්ඩ රජපුත් ද තිස්ස පෙරෙව්පුත් ද හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන් වෙත පැවිද්ද ලදහ, උපසම්පදා ලදහ. හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන් ඔවුන්ට දහම් කථායෙන් කරුණු දැක්වූහ, එය මොනොවට ගැන්වූහ, එහි ඔවුන් සිත් තියුණු කළහ, එහි සතුටු කළහ. සංස්කාරකයන්ගේ ආදීනව ද ලාමක බව ද කෙලෙසීම ද, නිවනෙහි අනුසස් ද පැවැසූහ. හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුරජුන් විසින් දහම් කතාවෙන් කරුණු දක්වනු ලබන, කරුණු ගන්වනු ලබන, එදහම් කතායෙහි තියුණු කරනු ලබන, එහි සතුටු කරනු ලබන ඔවුන්ගේ සිත් නොබෝ කල්හි ම උපාදාන රහිත ව ආසුච කෙරෙත් මිදිණ.

101. මහණෙනි, බන්ධුමතී රජදහන්හි ප්‍රාණින් සුවාසුදහසක් වූ මහ ජනවුළුව “හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන් බන්ධුමතී රජදහන්ට වැඩියාහු ක්ෂේම නම් මාගදවයෙහි වැඩ වෙසෙති. බණ්ඩ රජපුත් ද තිස්ස පෙරෙව්පුත් ද හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුරජුන් වෙතැ කෙහෙ රවුළු බහවා කසාවත් හැඳ ගිහිගෙන් නික්ම පැවිදි වන්න” යි ඇයි ය. ඇයිමෙන් ඔවුන්ට “බණ්ඩ රජපුතුන් තිස්ස පෙරෙව්පුතුන් කෙහෙරවුළු බහවා ගිහිගෙන් නික්ම යම් සස්තොක පැවිදි වූහ නම්, ඒ දහම්විනය (සස්ත) එසේ මෙසේ එකෙක් නො වේ. ඒ පැවිද්ද ද එසේ මෙසේ එකෙක් නො වේ. බණ්ඩ රජපුතුන් තිස්ස පෙරෙව්පුතුන් ගිහි ගෙන් නික්මැ හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන් වෙත පැවිදි වූහ නම්, අප පැවිදි වනු අරුම දැ!” යි මේ සිත විය.

102. අථ ඛො සො භික්ඛවෙ මහාජනකායො චතුරාර්යාසංගසානි ඛණ්ඩමිතියා රාජධානියා නික්ඛමිතියා යෙන ඛෙමො මිගදයො, යෙන විපසසී හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො, තෙනුපසචකම්සු. උපසචකම්සො විපසසී හගවන්තං අරහන්තං සමමාසමවුද්ධං අභිවාදෙතො එකමන්තං නිසිදිංසු තෙසං විපසසී හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො ආනුසුඛිං කථං කථෙසි සෙය්‍යපීදං - දනකථං සිලකථං සංග්ගකථං, කාමානං ආදීනවං ඔකාරං සංකිලෙසං, නෙකකමෙව ච ආනිසංසං පකාසෙසි. යද්ද තෙ හගවා අඤ්ඤාසී කලලවික්කෙ මුද්දවික්කෙ විනිවරණවික්කෙ පසන්නවික්කෙ, අථ යා බුද්ධානං සාමුක්කංසිකා ධම්මදෙසනා තං පකාසෙසි: දුක්ඛං සමුදයං නිරොධං මග්ගං. සෙය්‍යථාපි නාම සුද්ධං වත්ථං 'අපගතකාළකං සමමදෙව රජනං පටිග්ගණෙය්‍යය. එවමෙව තෙසං චතුරාර්යාසංගසානානං තස්මිං යෙව ආසනෙ විරජං විතමලං ධම්මවත්තං උදපාදි. "යං කිඤ්චි සමුදයධම්මං සබ්බන්තං නිරොධධම්මකං."

103. තෙ දිව්‍යධම්මො පත්තධම්මො විදිතධම්මො පරියොගාලාධම්මො තිණ්ණවිචිකිච්ඡා විගතකථංකථා වෙසාරජ්ජප්පන්තා අපරපචචයා සන්ද්‍රස්සාසනෙ විපසසී හගවන්තං අරහන්තං සමමාසමවුද්ධං එතදවොචු: "අභික්කන්තං හන්තෙ, අභික්කන්තං හන්තෙ. සෙය්‍යථාපි හන්තෙ තිකකුජ්ජිතං වා උකකුජ්ජෙය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විචරෙය්‍ය, මුලාසක වා මග්ගං ආවිකෙඛය්‍ය, අකුකාරෙ වා තෙලපජ්ජෙය්‍යං ධාරෙය්‍ය. 'චත්තු-මන්තො රූපානි දකඛිතස්සි'ති එවමෙව හගවතා අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො. එතෙ මයං හන්තෙ හගවන්තං සරණං ගච්ඡාමි ධම්මඤ්ච භික්ඛුසඛ්ඤ්ඤා, ලභෙය්‍යාමි මයං හන්තෙ හගවතො සන්තිකෙ පබ්බජ්‍යංලභෙය්‍යාමි උපසම්පදන්ති, අලඤ්චං ඛො භික්ඛවෙ තානි චතුරාර්යාසංගසානි විපසසීසා හගවතො අරහතො සමමාසමවුද්ධස්ස සන්තිකෙ පබ්බජ්‍යං, අලඤ්චං උපසම්පදං.

104. තෙ විපසසී හගවා අරහං සමමාසමවුද්ධො ධම්මියා කථාය සන්දර්ශෙසි සමාදපෙසි සමුක්කෙජෙසි සමපහංසෙසි, සඛාරානං ආදීනවං ඔකාරං සංකිලෙසං නිබ්බානෙව ආනිසංසං පකාසෙසි: තෙසං විපසසීනා හගවතා අරහතා සමමාසමවුද්ධාන ධම්මියා කථාය සන්දර්ශෙසි සමාදපෙසි සමාදිපිසමානානං සමුක්කෙජියමානානං සමපහංසියමානානං න විරංකෙව අනුපාදය ආසවෙහි විත්තානි. විමුච්චිංසු.

102. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් ප්‍රාණින් සුවාසුදහසක් වූ ඒ මහ-
දනවුඵව හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන් කරා ගියහ. නොස් ඔබ
වැද පසෙක හිඳ ගත්හ. ඔවුනට හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදු
දනකරා ශීලකරා ස්වර්ගකරා ද, කාමයන්ගේ ආදීනව ද ලාමකබව ද
කෙලෙසීම ද, කාමයෙන් නික්මීමෙහි අනුසස් ද යන පිළිවෙළ කතාව
වදළහ. හඟවත්හු යම් විටෙක නිරෝග සිතැති මොළොක් සිතැති නිවරණ-
රහිත සිතැති ඔදවැඩි සිතැති පහත් සිතැති ඔවුන් දත්තාහු ද, එ කල්හි, දුඛ
සමුදය නිරෝධ මාර්ග යන බුදුවරුන්ගේ තමන් විසින් ම අවබෝධ කළ
යම් ධර්ම දෙශනාවෙක් ඇද්ද එය පැවැසූහ. යම්සේ පහ වූ කළුපැහැ ඇති
පිරිසිදු වස්ත්‍රය මොනොවට රදන් උරා ගන්නේ ද, එසේ ම ඒ සුවාසුදහසක්
ප්‍රාණිනට එ අස්තෙහි ම “උපදනා සුදු යමෙක් ඇත් ද, ඒ සියල්ල නැසෙන
සුදු යැ” යි කෙලෙස්රජස් පහ වූ කෙලෙස්මල පහ වූ දහම් ඇස පහළ
විය.

103. දුටු සියුසස් දහම් ඇති, පැමිණි සියුසස්දහම් ඇති, දූතගත්
සියුසස් දහම් ඇති, නුවණින් බැස ගත් සියුසස් දහම් ඇති, තරණය කළ
විවිකිවරු ඇති, පහ වූ සැක ඇති, විශාරද බවට පැමිණි, ශාස්තෘශාසනා-
යෙහි පරප්‍රත්‍යය රහිත ඔහු හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුනට
“වහන්ස, දෙශනාව ඉතා මැනවි. වහන්ස, දෙශනාව ඉතා මැනවි.
වහන්ස, යම්සේ යච්ඤා කොට තබන ලද්දක් උඩුකුරු කරන්නේ ද
වැසුණ දෑයක් හෝ විවෘත කරන්නේ ද, මං මුළු වූවක්හට මහ හෝ
කියන්නේ ද, ‘ඇස් ඇතියන් රූප දකිති’ යි අඳුරේ තෙල්පහනක් හෝ
දරන්නේ ද, එපරිද්දෙන් ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් නොයෙක්
කරුණින් දහම් වදරන ලද්දේ ය. වහන්ස, ඒ අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද
ධර්මය ද භික්ෂුසංඝයා ද සරණ යමිහ. වහන්ස, අපි භාග්‍යවතුන්
වහන්සේගේ සම්පයෙහි පැවිද්ද ලබමෝ වා, උපසප්පව ලබමෝ වා” යි
මෙ බස් කීහ. මහණෙනි, ඒ සුවාසු දහසක් මිනිස්සු හඟවත් අර්හත්
විපස්සි සම්මාසම්බුදුන් ගේ සම්පයෙහි පැවිද්ද ලැබූහ, උපසප්පව ලැබූහ.

104. හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුහු දහැමිකතායෙන් ඔවුනට
කරුණු දක්වූහ. කරුණු ගැන්වූහ, එහි ඔවුන් සිත් තියුණු කළහ, සතුටු
කළහ. සංස්කාරයන් ගේ ආදීනව ද, ලාමක බව ද, කෙලෙසීම ද, නිවනෙහි
අනුසස් ද පැවැසූහ. හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන් විසින් දහැමි
කතායෙන් කරුණු දක්වනු ලබන, කරුණු ගන්වනු ලබන, එහි තියුණු
කරනු ලබන, සතුටු කරනු ලබන ඔවුන් සිත් නොබෝ කලෙකින් ම
උපද්ධාරහිත ව ආයුධයන්ගෙන් මිදිණ.

105. අසෙසාසුං ඛො භික්ඛවෙ, තානි පුට්ඨානි චතුරාර්යාර්යසංකප්පානි: 'විපස්සි කිර හගවා අරහං සමමාසමුද්දො ඛන්ධුමති' රාජධානිං අනුපපෙත්තො ඛෙමෙ මිගදයෙ විහරති, ධම්මඤ්ච කිර දෙසෙති'ති. අප් ඛො භික්ඛවෙ, තානි චතුරාර්යාර්යසංකප්පානි යෙන ඛන්ධුමති රාජධානි යෙන ඛෙමො මිගදයො යෙන විපස්සි හගවා අරහං සමමාසමුද්දො, තෙනුපසංකම්පු. උපසංකම්පිතා විපස්සිං හගවන්තං අරහන්තං සමමාසමුද්දං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං තිසිදිංසු.

106. තෙසං විපස්සි හගවා අරහ සමමාසමුද්දො ආනුසුඛිං කපං කපෙයි-සෙයාපීදං: දනකපං, සීලකපං සන්නකපං, කාමානං ආදීනවං භික්ඛාරං සංකම්පෙසං, තෙකම්මෙ ව ආර්යංසං පකාසෙයි. යද් තෙ හගවා අසුඤ්ඤාසි කල්ලවිත්තෙ මුද්දවිත්තෙ විනිවරණවිත්තෙ උදග්ගවිත්තෙ පසන්න-විත්තෙ, අප් යා බුද්ධානං සමුක්ඛංසිකා ධම්මදෙසනා, තං පකාසෙයි දුක්ඛං සමුදයං නිරෝධං මග්ගං. සෙයාරාපි නාම සුද්ධං චත්ථං අපග්ගකාළකං සමමදෙව රජනං පටිග්ගණෙනයා, එවමෙව තෙසං චතුරාර්යාර්යසංකප්පානං තස්සෙකෙව ආසන්නෙ වීරජං විතමලං. ධම්මචක්ඛං උදපාදි "යං කිඤ්චි සමුදයධම්මං සංකප්පං නිරෝධධම්මං."

107. තෙ දිව්ඤ්ඤා පඤ්ඤා විදිතධම්මා පටිග්ගොග්ගාලකධම්මා තිණ්ණවිවිකිච්ඡා විග්ගකපංකපා වෙසාරජ්ජානා අපරපච්චියා සංසු-සාසන්නෙ විපස්සිං හගවන්තං අරහන්තං සමමාසමුද්දං එතදවොදි: "අභික්ඛන්තං හන්තෙ, අභික්ඛන්තං හන්තෙ..., සෙයාරාපි නාම හන්තෙ, ත්වකුජ්ජිතං වා උක්ඛාජ්ජයා, පටිවජන්තං වා විවරෙයා, මුලකස වා මග්ගං ආවිජ්ජෙයා, අනුකාරෙ වා තෙලපජ්ජාතං ධාරෙයා 'චක්ඛු-මන්තො රුපානි දක්ඛන්ති'ති, එවමෙව හගවතා අනෙකපටියායෙන ධම්මො පකාසිතො. එතෙ මයං හන්තෙ, හගවන්තං සරණං ගච්ඡාම ධම්මඤ්ච භික්ඛුසංඝඤ්ච. ලභෙයාම මයං හන්තෙ, හගවතො සන්තිකෙ පබ්බජ්ඣං, ලභෙයාම උපසම්පදන්ති." අලඤ්ඤං ඛො භික්ඛවෙ, තානි චතුරාර්යාර්ය-සංකප්පානි විපස්සිසං හගවන්තො අරහන්තො සමමාසමුද්දංසං සන්තිකෙ පබ්බජ්ඣං, අලඤ්ඤං උපසම්පදං.

108. තෙ විපස්සි හගවා අරහං සමමාසමුද්දො ධම්මො කපාය සංකප්පෙයි සමාදපෙයි සමුත්තපෙයි සමපනංසෙයි. සංඛාරානං ආදීනවං භික්ඛාරං සංකම්පෙසං ත්විකානෙ ව ආර්යංසං පකාසෙයි. තෙසං විපස්සිනා හගවතා අරහතා සමමාසමුද්දාන ධම්මො කපාය සංකප්පෙයිසමානානං සමාදිපියමානානං සමුත්තපියමානානං සමපනංසියමානානං න වීරසෙව අනුපාදය ආසවෙහි වික්ඛානි විමුච්ඡිංසු.

105. මහණෙනි, ඒ සුවාසුද්දාසයන් පළමු පැවිද්දේ 'හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුද්ධා ඛන්ධුමති රාජධානියට වැඩියානු ක්ෂේම නම් මාගදවයෙහි වෙසෙත් ල, දහම් ද දෙසත් ලැ' යි ඇසූහ. මහණෙනි, ඉක්කිත්තෙන් ඒ සුවාසුද්දාසයන් පැවිද්දේ ඛන්ධුමති රාජධානිය යම් තැනෙක ද, ක්ෂේම මාගදවය යම් තැනෙක ද, හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුද්ධා යම් තැනෙක ද, එ තැනට එළැඹියහ. එළැඹ හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුද්ධා වැද එක් පසෙක හිඳගත්හ.

106. ඔවුනට හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුද්ධා දනකරා ශීලකරා ස්වර්ගකරා ද, කාමයන්ගේ ආදීනව හා ලාමක බව හා කෙලෙසීම ද, කාමයන්ගෙන් නික්මීමෙහි අනුසස් ද දක්වා වදළහ. යම් විටෙක හඟවත්හු නිරෝග සිත් ඇති මොළොක් සිත් ඇති නිවරණ පහ වූ සිත් ඇති ඔදවැඩි සිත් ඇති පහන් සිත් ඇති ඔවුන් දක්කානු ද, එ කල්හි දූඛ සමුදය නිරෝධ මාර්ග යන බුදුවරුන්ගේ අනන්‍ය සාධාරණ වූ යම් ධර්ම දෙශනාවෙක් වේද එය ප්‍රකාශ කළහ. පහ වූ කළු පැහැ ඇති ශුද්ධ වස්ත්‍රය යම් සේ මොනොවට රඳන් පිළිගන්නේ ද, ඒ සුවාසුද්දාසයන් පැවිද්දනට එ අස්තෙහි ම 'උපදනා සුදු සියල්ල නැසෙන සුදු යැ' යි පහ වූ කෙලෙස්සරපස් ඇති, පහ වූ කෙලෙස් මල ඇති දහම් ඇස පහළ විය.

107. දුටු දහම් ඇති, පැමිණි දහම් ඇති, දනගත් දහම් ඇති, බැසගත් දහම් ඇති, තිණු විච්ඡිව්ණ ඇති, පහ වූ සැක ඇති, විසාරද බවට පැමිණි ශාස්තෘශාසනයෙහි පරප්‍රත්‍යයරහිත වූ ඔහු හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුද්ධාට "වහන්ස, දෙශනාව ඉතා මැනවැ, වහන්ස, දෙශනාව ඉතා මැනවැ. වහන්ස, යැව්කුරු කොට තබනලද්දක් හෝ යම්සේ උඩුකුරු කරන්නේ ද, වැසුණු දෙයක් හෝ විවෘත කරන්නේ ද, මංමුළා වුවකුට මහ හෝ කියන්නේ ද, 'ඇස් ඇත්තන් රූප දකිති' යි අදුරෙහි තෙල්පහනක් හෝ දරන්නේ ද, එ පරිද්දෙන් ම භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ විසින් (අපට) නොයෙක් කරුණින් දහම් පැවැසිණ. වහන්ස, ඒ අපි භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ ද ධර්මය ද හික්මුසංඝයා ද සරණ යමිහ. වහන්ස, අපි භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ වෙත පැවිද්ද ලබමෝවා, උපසංඝව ලබමෝවා" යි කීහ. මහණෙනි, ඒ සුවාසුද්දාසයන් පැවිද්දේ හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුද්ධා වෙත පැවිද්ද ලදහ. උපසංඝව ලදහ.

108. හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුද්ධා උනට දහැමි කතායෙන් කරුණු දක්වූහ, කරුණු ගැන්වූහ, එහි ඔවුන් සිත් තියුණු කළහ. සතුටු කළහ. සංස්කාරයන්ගේ දෝෂ ද ලාමක බව ද කෙලෙසීම ද, නිවනෙහි අනුසස් ද පැවැසූහ. හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුද්ධා විසින් දහැමි කතායෙන් කරුණු දක්වනු ලබන, කරුණු ගන්වනු ලබන, එහි තියුණු කරනු ලබන, සතුටු කරනු ලබන ඔවුන්ගේ සිත් නොබෝ කල්හි ම උපදනාරහිත ව ආශ්‍රවයන්ගෙන් මිදිණ.

109. තෙන ටො පන භික්ඛවෙ සමයෙන බන්ධුමතියා රාජධානියා මහාභික්ඛසංඝෙසා පටිවසති අට්ඨසට්ඨිභික්ඛසත්භහස්සං. අප් ටො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස හග්ගතො අරහතො සමමාසමිබ්බදාස්ස රතොගතස්ස පටිසලලිනස්ස එවං වෙතස්සො පරිචිතකෙසා උදපාදි: “මහා ටො එතරභි භික්ඛසංඝෙසා බන්ධුමතියා රාජධානියා පටිවසති අට්ඨසට්ඨිභික්ඛසත්භහස්සං. යනුනාහං භික්ඛු අනුජානෙය්‍යාං ‘වරප් භික්ඛවෙ වාරිකං බහුජනභිත්තාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය, අත්ථාය භිත්තාය සුඛාය දෙවමනුස්සානාං. මා එකෙන දෙච අගමීඨ, දෙසෙප් භික්ඛවෙ ධම්මං ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣේකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාඨං සබ්බඤ්ජනං, කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙප්, සන්ති සන්තා අපරපක්ඛජාතිකා, අසවණතා ධම්මස්ස පරිභායනති, හවිස්සන්ති ධම්මස්ස අඤ්ඤාතාරො. අපි ච ඡන්තං ඡන්තං වස්සානං අවටයෙන බන්ධුමතී රාජධානී උපසඬ්ඨිකම්මබ්බා පාතිමොක්ඛදොසායා’ති.”

110. අප් ටො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤාතාරො මහාබ්‍රහ්මා විපස්සිස්ස හග්ගතො අරහතො සමමාසමිබ්බදාස්ස වෙතස්සා වෙතොපරිචිතකකමඤ්ඤාය සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිස්සො සමමිඤ්ජනං වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සමමිඤ්ජෙය්‍ය, එවමෙව බ්‍රහ්මලොකෙ අනතරභිතො විපස්සිස්ස හග්ගතො අරහතො සමමාසමිබ්බදාස්ස පුරතො පාතුරහොයි. අප් ටො සො භික්ඛවෙ, මහාබ්‍රහ්මා එකංසං උත්තරාසඬ්ඨිකං කරිත්වා යෙන විපස්සී හග්ගා අරහං සමමාසමිබ්බදො තෙනඤ්ජලිම්පනාමෙත්වා විපස්සී හග්ගතං අරහතං සමමාසමිබ්බදං එතදවොච: “එවමෙන හග්ගා, එවමෙන, සුගත, මහා ටො හතෙන එතරභි භික්ඛසංඝෙසා බන්ධුමතියා රාජධානියා පටිවසති අට්ඨසට්ඨිභික්ඛසත්භහස්සං. අනුජානාතු හතෙන හග්ගා භික්ඛු ‘වරප් භික්ඛවෙ, වාරිකං බහුජනභිත්තාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය, අත්ථාය භිත්තාය සුඛාය දෙවමනුස්සානාං. මා එකෙන දෙච අගමීඨ, දෙසෙප් භික්ඛවෙ ධම්මං ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣේකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාඨං සබ්බඤ්ජනං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙප් සන්ති සන්තා අපරපක්ඛජාතිකා, අසවණතා ධම්මස්ස පරිභායනති, හවිස්සන්ති ධම්මස්ස අඤ්ඤාතාරො’ති. අපි ච හතෙන, මයං තථා කරිස්සාම යථා භික්ඛු ඡන්තං ඡන්තං වස්සානං අවටයෙන බන්ධුමතී රාජධානී උපසඬ්ඨිකස්සන්ති පාතිමොක්ඛදොසායා’ති. ඉදමවොච භික්ඛවෙ, සො මහාබ්‍රහ්මා, ඉදං වදාමි විපස්සී හග්ගතං අරහතං සමමාසමිබ්බදං අභිවාදෙත්වා පදකඬ්ඨිකං කත්වා තස්සෙවත්තරධායි.

109. මහණෙනි, එ සමයෙහි වනාහි බන්ධුමතී රාජධානියෙහි භික්ෂූන් එක්සිය අටසැටදහසක් වූ මහත් භික්ෂු සමූහයෙක් වෙසෙයි. මහණෙනි, එ කල්හි හුදෙකලා විත්තවිවෙකයෙන් හූන් හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන්ට “දන් බන්ධුමතී රාජධානියෙහි භික්ෂූන් එක්සියඅටසැටදහසක් වූ මහත් භික්ෂුසමූහයෙක් වෙසෙයි. ‘මහණෙනි, බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පායෙන්, දෙවිමිනිස්-නට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස සැරි සරවු. දෙදෙනෙක් එක් මගින් නො යවු. මුල කලණ මැද කලණ අග කලණ අරුත් සහිත වාක්ඛ්‍යාත සහිත දහම් දෙසවු. හැම ලෙසින් පිරිසුන් පිරිසිදු (මහ) බඹසර පවසවු. මද කෙලෙස් රජස් ඇති සත්හු ඇත්හ. දහම් නො අසනුයෙන් ඔහු පිරිහෙත්. දහම් දනගන්නෝ ඇති වන්නාහ. වැලි සයක් සයක් හවුරුදු ඉක්මිනැන පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානියට එළැඹිය යුතු යැ’ යි මහණුන්ට අනුදත්තෙම් නම් මැනැවැ” යි මෙසේ විත්තසංකල්පනායෙක් පහළ විය.

110. මහණෙනි, එ කල්හි එක්තරා මහාබ්‍රහ්මයෙක් හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන්ගේ විත්තසංකල්පනාව සිය සිතින් දැන, බල ඇති පුරුෂයක්හු වක් කළ හෝ අත දික් කරන්නා සේ දික් කළ හෝ අත වක් කරන්නා සේ වහා බඹලොවදී අතුරුදහන් වැ හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් ඉදිරියෙහි පහළ විය. මහණෙනි, ඉක්බිති ඒ මහාබ්‍රහ්ම තෙම උතුරුසහ එකස් කොට, හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් දිසාවට දෙහොත් මුදුනැ තබා වැද, “භාග්‍යවතුන් වහන්ස, එය එසේ ය. සුගතයන් වහන්ස, එය එසේ ය. වහන්ස, දන් බන්ධුමතී රාජධානියෙහි භික්ෂූන් එක්සිය අට සැටදහසක් වූ මහත් බික්සහ වෙසෙයි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූන්ට ‘මහණෙනි, බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පායෙන් දෙවිමිනිස්නට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස සැරි සරවු, දෙදෙනෙක් එක් මගින් නො යවු. මහණෙනි, මුලකලණ මැදකලණ, අගකලණ අරුත් සහිත වාක්ඛ්‍යාත සහිත දහම් දෙසවු. හැම ලෙසින් පිරිසුන් පිරිසිදු බඹසර පවසවු. මද කෙලෙස් රජස් ඇති සත්හු ඇත. දහම් නො ඇසීමෙන් ඔහු පිරිහෙත්. දහම් දනගන්නෝ ඇති වන්නාහ’ යි භික්ෂූන්ට අනුදන්නා සේක් වා. වැලි දු වහන්ස, අපි මහණුන් අවුරුදු සයක් සයක් ඇවැමෙන් පාමොක් දෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානියට එළැඹෙන සෙයක් කරන්නවු” යි මෙ බස් කී ය. මහණෙනි, මහාබ්‍රහ්ම තෙම මෙය කී ය. මෙය කියා හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් වැද පැදකුණු කොට එහි ම අතුරුදහන් විය.

111. අරං ඛො භික්ඛවෙ, විපසයි හගවා අරහං සම්මාසම්බුද්ධො සායණිකසමයං පතිසල්ලානා වුට්ඨිතො භික්ඛු ආමනෙතයි: ඉධ මහං භික්ඛවෙ, රහොගතස්ස පටිසල්ලිතස්ස එවං වෙනසො පරිචිතකෙකා උදපාදි: “මහා ඛො එතරහි භික්ඛුසංඛ්ඛා බන්ධුමතියා රාජධානියා පටිවසති අට්ඨංසධිභික්ඛුසතභසසං. යනුනාහං භික්ඛු අනුජානෙය්‍යං. “වරං භික්ඛවෙ වාරිකං බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය, අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං. මා එකෙන දෙව අගමිත්ථ. දෙසෙරං භික්ඛවෙ ධම්මං ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣේකකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සබ්බාඤ්ඤානං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුඤ්ඤං ඩුඛමචරියං පකාසෙරං. සන්ති සත්තා අපපරජකචාරිකා. අසඤ්චනතා ධම්මස්ස පරිභායන්ති. හවිසසන්ති ධම්මස්ස අඤ්ඤාතාරො. අපි ච ඡන්තං ඡන්තං වසසානං අවචයෙන බන්ධුමතී රාජධානී උපසංඛ්‍යාමිතංවා පාතිමොක්ඛාදෙසායා”ති.

112. අරං ඛො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤාතාරො. මහාබ්‍රහ්මා මම වෙනසා වෙනොපරිචිතකමඤ්ඤාය සෙය්‍යරාපි නාම බලවා පුරිසො සම්මිඤ්ඤානං වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සම්මිඤ්ඤාය, එවමෙව බ්‍රහ්මලොකෙ අනතරහිතො මම පුරතො පාතුරහොයි. අරං ඛො සො භික්ඛවෙ, මහාබ්‍රහ්මා එකංසං උත්තරාසංඛ්‍යා කරිතා යෙනාහං තෙතඤ්ඤිමපනාමෙතා මං එතදවොච “එවමෙතං හගවා, එවමෙතං සුගත, මහ ඛො හතො, එතරහි භික්ඛුසංඛ්ඛා බන්ධුමතියා රාජධානියා පටිවසති අට්ඨංසධිභික්ඛුසතභසසං. අනුජානාතු හතො, හගවා භික්ඛු “වරං භික්ඛවෙ, වාරිකං බහුජනභිතාය බහුජන සුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං. මා එකෙන දෙව අගමිත්ථ. දෙසෙරං භික්ඛවෙ, ධම්මං ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣේකකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සබ්බාඤ්ඤානං, කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුඤ්ඤං ඩුඛමචරියං පකාසෙරං සන්ති සත්තා අපපරජකචාරිකා අසඤ්චනතා ධම්මස්ස පරිභායන්ති. හවිසසන්ති ධම්මස්ස අඤ්ඤාතාරො. අපි ච හතො, මයං තථා කරිසාම, යථා භික්ඛු ඡන්තං ඡන්තං වසසානං අවචයෙන බන්ධුමතී රාජධානී. උපසංඛ්‍යාමිතස්සන්ති පාතිමොක්ඛාදෙසායා”ති. ඉදමචොච සො භික්ඛවෙ මහාබ්‍රහ්මා, ඉදං වතා මං අභිවාදෙතා පදකම්ණං කතා තතෙවිනතරධායි.

113. “අනුජානාමි භික්ඛවෙ, වරං වාරිකං බහුජනභිතාය බහුජන-සුඛාය ලොකානුකම්පාය, අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං. මා එකෙන දෙව අගමිත්ථ, දෙසෙරං භික්ඛවෙ, ධම්මං ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣේකකල්‍යාණං, පරියොසාන කල්‍යාණං සාත්ථං සබ්බාඤ්ඤානං, කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුඤ්ඤං ඩුඛමචරියං පකාසෙරං. සන්ති සත්තා අපපරජකචාරිකා. අසඤ්චනතා ධම්මස්ස පරිභායන්ති. හවිසසන්ති ධම්මස්ස අඤ්ඤාතාරො. අපි ච භික්ඛවෙ, ඡන්තං ඡන්තං වසසානං අවචයෙන බන්ධුමතී රාජධානී උපසංඛ්‍යාමිතංවා පාතිමොක්ඛාදෙසායා”ති.

111. මහණෙනි, ඉක්බිති හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුහු සවස්ථෙලෙහි සමවතින් නැගී සිටියාහු, මහණුන් බණවා මෙය වදළහ: ‘මහණෙනි, මෙහි එකලා වැ විත්තවිචේකයෙන් යුක්ත වූ මට ‘දන් බන්ධු-මති රාජධානියෙහි භික්ෂූන් එක්සිය අටසැටදහසක් වූ මහත් භික්ෂු සමූහ-යෙක් වෙසෙයි. මම භික්ෂූනට ‘මහණෙනි, බොහෝ දෙනාට වැඩ පිණිස බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස දෙව්මිනිස්තට වැඩ පිණිස භිත පිණිස, සුව පිණිස සැරි සරවු. දෙදෙනෙක් එක් මගින් නො යවු. මුලකලණ මැදකලණ අගකලණ අරුත් සහිත වාඤ්ජනසහිත දහම දෙසවු. හැම ලෙසින් පිරිපුන් පිරිසිදු බබ්බර පවසවු. අල්පරජස්ක ජාතික සත්වයෝ ඇත. ධර්මය නො ඇසීමෙන් ඔහු පිරිහෙත්. දහම් දන-ගන්නෝ ඇති වන්නාහ. වැලි දු හවුරුදු සයක් සයක් ඇවැමෙන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමති රාජධානිය එළැඹිය යුතු ය යි භික්ෂූනට අනුදත්තෙමි නම් මැනැවැ’ යි මෙසේ විත්තසංකල්පයෙක් පහළ විය.

112. මහණෙනි, එකල්හි මහාබ්‍රහ්මයෙක් සිය සිතින් මගේ විත්ත සංකල්පය දන බල ඇති මිනිසක්හු වක් කල හෝ අත දික් කරන්නා සේ දික් කළ හෝ අත වක් කරන්නා සේ වහා ම බබ්බලොවින් දැකුරුදහන් ව මා ඉදිරියෙහි පහළ විය. මහණෙනි, ඉක්බිති ඒ මහාබ්‍රහ්ම තෙම උතුරු සහ එකස් කොට මා දෙසට දෙහොත් මුදුන් තබා වැද, ‘භාග්‍යවතුන්-වහන්ස, එය එසේ ය. සුගතයන් වහන්ස, එය එසේ ය. වහන්ස, දන් බන්ධුමති රාජධානියෙහි භික්ෂූන් එක්සිය අටසැටදහසක් වූ මහත් භික්ෂු-සමූහයෙක් වෙසෙයි. වහන්ස, භාග්‍යවත්හු ‘මහණෙනි, බොහෝ දෙනාට භිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස දෙව්මිනිස්තට වැඩ පිණිස, භිත පිණිස, සුව පිණිස සැරි සරවු. දෙදෙනෙක් එක් මගින් නො යවු. මහණෙනි, මුලකලණ මැදකලණ අගකලණ අරුත් සහිත වාඤ්ජනසහිත දහම් දෙසවු. හැම ලෙසින් පිරිපුන් පිරිසිදු බබ්බර පවසවු. අල්පරජස්ක ජාතික සත්හු ඇත. දහම් නොඅසනුයෙන් ඔහු පිරිහෙත්. දහම් දන ගන්නෝ ඇති වන්නාහ’ යි භික්ෂූනට අනුදතින් වා. වැලිදු වහන්ස, යම්සේ භික්ෂූහු හවුරුදු සයක් සයක් ඇවැමෙන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමති රාජධානියට එළැඹෙන්නාහු ද, එසේ කරන්නාවු’ යි කිය. මහණෙනි, ඒ මහාබ්‍රහ්ම තෙම මෙය කී ය. මෙය කියා මා වැද පැදූකුණු කොට එ තන්හි ම අතුරුදහන් විය.

113. මහණෙනි, තොපට අනුදතිමි: ‘බොහෝ දෙනාට වැඩ පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙව්මිනිස්තට අර්ථ පිණිස, භිත පිණිස, සුව පිණිස සැරි සරවු. දෙදෙනෙක් එක් මගින් නො යවු. මහණෙනි, මුලකලණ මැදකලණ අගකලණ අරුත්සහිත වාඤ්ජනසහිත දහම දෙසවු. හැම ලෙසින් පිරිපුන් පිරිසිදු බබ්බර පවසවු. අල්පරජස්කජාතික සත්වයෝ ඇත. ඔහු දහම් නො ඇසීමෙන් පිරිහෙත්. දහම් දනගන්නෝ ඇති වන්නාහ. එතෙකුදු වුවත්, මහණෙනි, හවුරුදු සයක් සයක් ඇවැමෙන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමති රාජධානියට එළැඹිය යුතු යැ’ යි (වදළහ.)

114. අථ ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු යෙහුයොන එකාභෙනෙව ජනපදවාරිකං පක්කම්හුං තෙන ඛො පන භික්ඛවෙ, සමයෙන ජලවුදීපෙ වතුරාසීති ආවාසසහසාරී භොනති. එකමිති වසෙහි තික්ඛනෙහි දෙවතා සද්ද-මනුස්සාවෙසුං: “නික්ඛන්තා ඛො මාරිසා එකං වසං පඤ්ච’ද්ථි වසානි සෙසානි. පඤ්චන්තං වසානං අවචයෙන බන්ධුමිති රාජධානි උපසඬ්ඨිත-මිතඛො පාතිමොක්ඛද්දෙසායා”ති. ද්විසු වසෙහසු නික්ඛනෙහසු දෙවතා සද්දමනුස්සාවෙසුං: “නික්ඛන්තානි ඛො මාරිසා දෙව වසානි, වන්තාරිද්ථි වසානි සෙසානි. වතුන්තං වසානං අවචයෙන බන්ධුමිති රාජධානි උපසඬ්ඨිත-මිතඛො පාතිමොක්ඛද්දෙසායා”ති. තීසු වසෙහසු නික්ඛනෙහසු දෙවතා සද්දමනුස්සාවෙසුං: “නික්ඛන්තානි ඛො මාරිසා තිණි වසානි. තිණි’ද්ථි වසානි සෙසානි. තිණිණං වසානං අවචයෙන බන්ධුමිති රාජධානි උපසඬ්ඨිතමිතඛො පාතිමොක්ඛද්දෙසායා”ති. වතුසු වසෙහසු නික්ඛනෙහසු දෙවතා සද්දමනුස්සාවෙසුං: “නික්ඛන්තානි ඛො මාරිසා වන්තාරි වසානි. දෙව’ද්ථි වසානි සෙසානි. ද්විත්තං වසානං අවචයෙන බන්ධුමිති රාජධානි උපසඬ්ඨිතමිතඛො පාතිමොක්ඛද්දෙසායා”ති. පඤ්චසු වසෙහසු නික්ඛනෙහසු දෙවතා සද්දමනුස්සාවෙසුං: “නික්ඛන්තානි ඛො මාරිසා පඤ්ච වසානි. එකං’ද්ථි වසං සෙසං. එකසං වසසං අවචයෙන බන්ධුමිති රාජධානි උපසඬ්ඨිතමිතඛො පාතිමොක්ඛද්දෙසායා”ති. ජසු වසෙහසු තික්ඛන්තෙසු දෙවතා සද්දමනුස්සාවෙසුං: “නික්ඛන්තානි ඛො මාරිසා ජබ්බසානි. සමයො’ද්ථි බන්ධුමිති රාජධානි උපසඬ්ඨිතං පාතිමොක්ඛද්දෙසායා”ති.

115. අථ ඛො තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු, අපෙපකවෙව සකෙතන ඉද්ධානු-භාවෙන, අපෙපකවෙව දෙවතානං ඉද්ධානුභාවෙන, එකාභෙනෙව බන්ධුමිති රාජධානි උපසඬ්ඨිතං පාතිමොක්ඛද්දෙසාය. තත්‍ර සුදං භික්ඛවෙ විපසීති භගවා අරහං සමමාසමිබ්බදො භික්ඛුසංඛෙහ එවං පාතිමොක්ඛං උද්දිසති:

“බ්‍රහ්මී පරමං තපො තීර්තිකං,
නිබ්බානං පරමං වදන්ති බුද්ධා.
න භි පබ්බජිතො පරුපසාති
සමණො භොති පරං විභෙදයනෙතා.

සබ්බපාපසං අකරණං කුසලසං උපසම්පදා,
සවිත්තපරියොදපනං එතං බුද්ධානසාසනං.

අනුපවාදෙ අනුපසාදො පාතිමොක්ඛං ව සංවරො,
මත්තඤ්ඤතා ව භත්තසමී පත්තඤ්ඤි සයනාසනං,
අධිවිත්තෙ ව ආයොගො එතං බුද්ධාන සාසනං”ති.

114. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් හික්ෂුහු බොහෝ සෙයින් එක් දවසින් ම ජනපදවාරිකායෙහි නික්මුණහ. එ සමයෙහි දඹදිවැ සුවාසුදහසක් ආවාසයෝ වෙති. එක් හවුරුද්දක් ගිය කලැ 'නිද්දකාණනි' එක් හවුරුද්දෙක් ගත විය. දැන් හවුරුදු පසෙක් ඉතිරි ව ඇත. පස් හවුරුද්දක් ඇවෑමෙන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානියට එළැඹිය යුතු යැ" යි දෙවියෝ ශබ්දනුශ්‍රාවණය කළහ (හඬ නැගූහ). හවුරුදු දෙකක් ගත වූ කල්හි "නිද්දකාණනි, දෙහවුරුද්දෙක් ගත විය. දැන් තව සතර හවුරුද්දෙක් ඉතිරි ව ඇත. සතර හවුරුද්දක් ඇවෑමෙන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානියට එළැඹිය යුතු යැ" යි දෙවියෝ හඬ නැගූහ. තුන් හවුරුද්දක් ගත කල්හි "නිද්දකාණනි, තුන් හවුරුද්දෙක් ගත විය. දැන් තව තුන් හවුරුද්දෙක් ඉතිරි ව ඇත. තුන් හවුරුද්දක් ඇවෑමෙන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානියට එළැඹිය යුතු යැ" යි දෙවියෝ හඬ නැගූහ. සතර හවුරුද්දක් ගිය කල්හි "නිද්දකාණනි, සතර හවුරුද්දෙක් ගත විය. දැන් තව හවුරුදු දෙකෙක් ඉතිරි ව ඇත. හවුරුදු දෙක ඇවෑමෙන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානියට එළැඹිය යුතු යැ" යි දෙවියෝ හඬ නැගූහ. පස් හවුරුද්දක් ගත කල්හි "නිද්දකාණනි, පස් හවුරුද්දෙක් ගත විය. දැන් එක් හවුරුද්දෙක් ඉතිරි ය. එක් හවුරුද්දක් ඇවෑමෙන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානියට එළැඹිය යුතු යැ" යි දෙවියෝ හඬ නැගූහ. හවුරුදු සයක් ඉක්මි කල්හි "නිද්දකාණනි, හවුරුදු සයෙක් ගත විය. දැන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානියට එළැඹෙන්නට කල් වේ" යැ යි දෙවියෝ හඬ නැගූහ.

115. මහණෙනි, එකල්හි ඒ මහණහු, ඇතැම් කෙනෙක් තමන්ගේ ඉණුහ බෙලෙන් ද, තව කෙනෙක් දෙවියන්ගේ ඉණුහ බෙලෙන් ද, බන්ධුමතී රාජධානියට පාමොක් උදෙසනු පිණිස එක් දවසින් ම එළැඹියහ. මහණෙනි, එහි හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුහු හික්ෂුසමාගමයෙහි මෙසේ පාමොක් උදෙසති:

"පරාපකාරත් පරාපවාදත් ඉවැසිම වූ අධිවාසනක්ෂාන්තිය උතුම් තපස යැ යි ද, නිවන සියල්ලෙන් උතුම් ම දහමැ යි ද බුදුවරු වදරත්. මෙරමා පෙළන්නේ පැවිද්දෙක් නො වේ ම ය. මෙරමා වේගෙසනුයේ මහණෙක් නො වේ ම ය.

සියලු පව නොකරනු ද, කුසල් උපදවනු හා වඩනු ද, සිය සිත පිරිසිදු කරනු ද යන මේ බුදුවරුන්ගේ ශාසන ය.

මෙරමාහට උපවාද නොකරනු ද, මෙරමා නොපෙළනු ද, පාමොක්හි සංවරය ද, බකෙහි පමණ දන්ම ද, ගමින් ඇත සෙනස්නෙහි ඇල්ම ද, අධිචිත්තයෙහි (රූපාරූප අටසම්පත්ති) යෙදෙනු ද යන මේ බුදුවරුන්ගේ ශාසන යි."

116. එකමිදහං භික්ඛවෙ සමයං උක්කඨමායං විහරාමි සුභගවනෙ සාලරාජමූලෙ. තස්ස මග්ගං භික්ඛවෙ, රතොගතස්ස පටිසලලීතස්ස එවං චෙතසො පරිවිකෙක්ඛා උදපාදි: ‘න ඛො සො සත්තාවාසො සුලභරූපො යො මයා අනස්සාද්වුත්තමො¹ ඉමිනා දීසෙන අද්ධුතා අඤ්ඤත්‍ර සුඛවාසෙහි දෙවෙහි. යනත්‍රානාහං යෙන සුඛවාසා දෙවා තෙනුපසඬකමෙයානති’’. අථ ඛො අහං² භික්ඛවෙ සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සම්ඤ්ජිතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සම්ඤ්ජෙය්‍ය, එවමෙව උක්කඨමායං සුභගවනෙ සාලරාජමූලෙ අනතරහිතො අවිභෙසු දෙවෙසු පාතුරතොසි.

117. තස්මිං භික්ඛවෙ, දෙවනිකායෙ අනෙකානි දෙවතාසහස්සානි අනෙකානි දෙවතා සතසහස්සානි යෙනාහං තෙනුපසඬකමිංසු. උපසඬකමිංසු මං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨංසු, එකමන්තං යිතා ඛො භික්ඛවෙ තා දෙවතා මං එතදවොචු: “ඉතො සො මාරිස³, එකනවුතො කප්පෝ යං විපසයි හගවා අරහං සමමාසමබ්බුද්ධො ලොකෙ උදපාදි. විපසයි මාරිස, හගවා අරහං සමමා සමබ්බුද්ධො ඛන්තිසො ජාතියා අහොසි ඛන්තියං ඤාමෙ උදපාදි විපසයි මාරිස, හගවා අරහං සමමාසමබ්බුද්ධො කොණ්ඩඤ්ඤා ගොතෙතන අහොසි. විපසයිසු මාරිස හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බුද්ධස්ස අයිතිවග්ගසහස්සානි ආයුපමාණං අහොසි. විපසයි මාරිස, හගවා අරහං සමමාසමබ්බුද්ධො පාටලියා මූලෙ අභිසමබ්බුද්ධො. විපසයිසු මාරිස, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බුද්ධස්ස ඛන්තිසො නාම සාවකයුගං අහොසි අහං හද්දයුගං. විපසයිසු මාරිස, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බුද්ධස්ස තයො සාවකානං සනතිපාතා අහෙසු: එකො සාවකානං සනතිපාතො අහොසි අට්ඨසට්ඨිතික්ඛුසතසහස්සං. එකො සාවකානං සනතිපාතො අහොසි භික්ඛුසතසහස්සං. එකො සාවකානං සනතිපාතො අහොසි අයිතිහිත්ඛු සහස්සානි. විපසයිසු මාරිස, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බුද්ධස්ස ඉමෙ තයො සාවකානං සනතිපාතා අහෙසු සබ්බෙසංයෙව ඛිණ්ණස්වානං. විපසයිසු මාරිස, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බුද්ධස්ස අසොකො නාම භික්ඛු උපට්ඨාකො අහොසි අග්ගපට්ඨාකො. විපසයිසු මාරිස, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බුද්ධස්ස බන්ධුමා නාම රාජා පිතා අහොසි. බන්ධුමිති නාම දෙවී මාතා අහොසි ජනෙත්ති. බන්ධුමස්ස රඤ්ඤා බන්ධුමිති නාම නගරං රාජධානි අහොසි. විපසයිසු මාරිස, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බුද්ධස්ස එවං අභිනික්ඛමනං අහොසි, එවං පබ්බජ්ජා, එවං පඩානං එවං අභිසමෙබ්බාසි, එවං ධම්මවක්කප්පවත්තනං. තෙ මයං මාරිස, විපසයිමිති හගවති ඩුග්ගචරියං චරිත්වා කාමෙසු කාමච්ඡඤා විරාජෙත්වා ඉධුපපන්නා”ති. - පෙ-

1. අනාද්වුත්තමො - මජ්ඣ.

2. අථ, ඛො හං - මජ්ඣ.

3. ‘මාරිසා’ - මජ්ඣ.

4. ඒකනවුතිකපෙස - මජ්ඣ.

116. මහණෙනි, මම එක් සමයෙක්හි උක්කට්ඨාසුරය සමීපයෙහි වූ ශුභගවනයෙහි මහරුක් මුලු වෙසෙමි. මහණෙනි, එකලා වැ විත්ත-විවේකයෙන් යුක්ත වූ ඒ මට “මේ දීර්ඝකාලය තුළ ශුද්ධාවාසයන් හැර මා නො වූයු විරු අන් සත්වාවාසයෙක් වේ ද, එය සුලභරූප නො වේ (දුර්ලභ ය). ශුද්ධාවාසී දෙවියෝ යම් තැනෙක ඇද්ද එ තැනට එළැ-ඹෙන්නෙමි නම් යෙහෙකැ”යි මෙසේ විත්තසංකල්පනාවෙන් උපන. මහණෙනි, ඉක්බිති මම බල ඇති පුරුෂයෙක් යම්සේ හැකුලු හෝ අත දිගු කරන්නේ ද, දිගු කළ හෝ අත හකුලන්නේ ද, එසේ ම උක්කට්ඨාසෙහි ශුභගවනයෙහි වාක්ෂරාජ මූලයෙහි අතුරුදහන් වැ අවිහ දෙවියන් අතුරෙහි පහළ වීමි.

117. මහණෙනි, ඒ දෙවිනකාහි නොයෙක් දහස් ගණන් දෙවියෝ, නොයෙක් ලක්ෂ ගණන් දෙවියෝ මා කරා එළැඹුණහ. එළැඹ මා වැද එක් පසෙක සිටියහ. මහණෙනි, එක් පසෙක සිටියාවූ ම ඒ දෙවියෝ මට මෙය කීහ: “නිද්දකාණන් වහන්ස, යම් කලෙක හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුහු ලොවැ පහළ වූහ ද, ඒ මෙයින් එක්අනු වන කප ය. නිද්දකාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුහු ජාතියෙන් ක්ෂත්‍රීය වූහ, ක්ෂත්‍රීයකුලයෙහි උපන්න. නිද්දකාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුහු ගොත්‍රයෙන් කොණ්ඩඤ්ඤ වූහ. නිද්දකාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුනට ආයුෂ්ප්‍රමාණය වස් අසුදහසෙක් විය. නිද්දකාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුහු පළොල් රුක්මුලු බුදු වූහ. නිද්දකාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන්හට බණ්ඩ කිසිය නම් හදුසුගල වූ අගසවු යුවලෙක් විය. නිද්දකාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන්ගේ සවිවන් පිළිබඳ තුන් සන්නිපාත කෙනෙක් වූහ: සවිවන් පිළිබඳ එක් සන්නිපාතයෙක් භික්ෂූන් එක්සිය අටසැට දහසෙක් විය. සවිවන්ගේ එක් සන්නිපාතයෙක් භික්ෂූන් සියදහසෙක් විය. සවිවන්ගේ එක් සන්නිපාතයෙක් භික්ෂූන් අසුදහසෙක් විය. නිද්දකාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන්ගේ හැම දෙන ම රහතුන් වූ ශ්‍රාවක-යන් පිළිබඳ මේ තුන් සන්නිපාත කෙනෙක් වූහ. නිද්දකාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුනට අශෝක නම් භික්ෂු අගු උපස්ථායක වූ උවු විය. නිද්දකාණන් වහන්ස, හඟවත් වූ අර්හත් වූ විපස්සී සම්මාසම්බුදුන්ගේ පිය තෙම බන්ධුමත් නම් රජ වී ය. වැදූ මැණියෝ බන්ධුමති නම් දේවි වූහ. බන්ධුමත් රජහුගේ රාජධානිය බන්ධුමති නම් නගරය විය. නිද්දකාණන් වහන්ස, හඟවත් වූ අර්හත් වූ විපස්සී සම්මාසම්බුදුන්ගේ අභිනිෂ්ක්‍රමණය මෙසේ විය. පැවිද්ද මෙසේ විය. ප්‍රධන් වියඞ් වැඩීම මෙසේ විය. අභිසංඛොධිය මෙසේ විය. දම්සක් පැවැත්වීම මෙසේ විය. නිද්දකාණන් වහන්ස, ඒ අපි විපස්සී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි බලසර වැස කාමයන්හි කාමච්ඡන්දය දුරු කොට මෙහි උපන්නමෝ යැ”යි (සැළ කළහ)....

118. තස්මිංයෙව ඛො භික්ඛවෙ දෙවනිකායෙ අනෙකානි දෙවනාසහසසානි අනෙකානි දෙවනාසහසහසසානි යෙනාහං තෙනුපසඛකම්භු. උපසඛකම්භා මං අභිවාදෙඤා එකමන්තං අට්ඨංසු. එකමන්තං ධිතා ඛො භික්ඛවෙ තා දෙවනා මං එතදවොද්වු:

“ඉමස්මිං යෙව ඛො මාරිස්¹, හඳුකපෙප හගවා එතරහි අරහං සමමාසමුද්ධො ලොකෙ උප්පන්නො. හගවා මාරිස්, ඛත්තියො ජාතියා, ඛත්තියකුලෙ උප්පන්නො. හගවා මාරිස් ගොතමො ගොතෙන්න. හගවතො මාරිස්, අප්පකං ආයුප්පමාණං පරික්ඛං ලහුකං,² යො වීරං ජීවති සො වසසතං, අප්පං වා භියොයා. හගවා මාරිස් අයස්සස්සා මුලෙ අභිසමුද්ධො. හගවතො මාරිස්, සාරිපුත්තමොග්ගලානාං³ නාම සාවකයුගං අක්ඛං හඳුයුගං. හගවතො මාරිස්, එකො සාවකානං සනතිපාතො අහොසි අඛිතෙළසානි භික්ඛුසතානි හගවතො මාරිස්, අයං එකො සාවකානං සනතිපාතො අහොසි සබ්බස්මයෙව ධිතාසවානං. හගවතො මාරිස්, ආභාදෙඤ භික්ඛු උප්පිඨානො⁴ අගගුප්පිඨානො. හගවතො මාරිස්, සුද්දොදනො නාම රාජා පිතා,⁴ මායා නාමදෙවී මාතා⁴ ජනෙතති. කපිලවතපු නාම නගරං රාජධානි. හගවතො මාරිස්, එවං අභිතික්ඛමනං අහොසි එවං පබ්බජ්ජා, එවං පධානං, එවං අභිසංඝොධි, එවං ධම්මෙවකසංවිත්තනං. තෙ මයං මාරිස්, හගවති ඛුභමවරියං වරිඤ්ඤා කාමෙසු කාමච්ඡන්දා විරාජෙඤා ඉධුපපන්නා”ති.

119. අථ ඛවාහං භික්ඛවෙ, අවිහෙති දෙවෙහි සඤ්ඤා යෙන අතප්පා දෙවා තෙනුපසඛකම්භං -පෙ-^{*} අථ ඛවාහං භික්ඛවෙ, අවිහෙති ච දෙවෙහි අතප්පෙති ච දෙවෙහි සඤ්ඤා යෙන සුදසකා දෙවා තෙනුපසඛකම්භං -පෙ- අථ ඛවාහං භික්ඛවෙ, අවිහෙති ච දෙවෙහි අතප්පෙති ච දෙවෙහි සුදසෙති ච දෙවෙහි සඤ්ඤා යෙන සුදසකී දෙවා තෙනුපසඛකම්භං. -පෙ- අථ ඛවාහං භික්ඛවෙ, අවිහෙති ච දෙවෙහි අතප්පෙති ච දෙවෙහි සුදසෙති ච දෙවෙහි සුදසකීති ච දෙවෙහි සඤ්ඤා යෙන අකනිට්ඨා දෙවාතෙනුපසඛකම්භං තස්මිං භික්ඛවෙ, දෙවනිකායෙ අනෙකානි දෙවනාසහසසානි අනෙකානි දෙවනා සහසහසසානි යෙනාහං තෙනුපසඛකම්භං. උපසඛකම්භා මං අභිවාදෙඤා එකමන්තං අට්ඨංසු. එකමන්තං ධිතා ඛො භික්ඛවෙ, තා දෙවනා මං එතදවොද්වු: “ඉතො සො මාරිස්, එකනවුතො කපෙතා යං විපසස්මි හගවා අරහං සමමාසමුද්ධො ලොකෙ උද්පාදි -පෙ-^{*}

1. මාරිස්, - මජ්ඣං.

2. ලහුකං, - ජ්ඣං.

3. සාරිපුත්තමොග්ගලානාං, - ජ්ඣං.

4. අහොසි - මජ්ඣං.

* පෙය්‍යාලම්බිතෙ සංයුක්තං හෙවධා ඥාතනායෙන වෙදිතබ්බං.

118. මහණෙනි, ඒ දෙව් නකාභි ම නොයෙක් දහස් ගණන් දෙවියෝ, නොයෙක් ලක්ෂ ගණන් දෙවියෝ මා වෙත ආහ. අවුත් මා වැද එක් පසෙක සිටියාහ. මහණෙනි, එක් පසෙක සිටියාවූ ම ඒ දෙවියෝ මට මෙය කීහ:-

“නිදුකාණන් වහන්ස, දැන් මේ බදුරු කපෙහි ම හඟවත් අර්භත් සම්මාසම්බුදුහු ලොවැ පහළ වූවාහු වෙති. නිදුකාණන් වහන්ස, භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේ ජාතියෙන් ක්ෂත්‍රිය සේක, ක්ෂත්‍රියකුලයෙහි උපන් සේක. නිදුකාණන් වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගෞත්‍රයෙන් ගෞතම වන සේක. නිදුකාණන් වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ආයුෂ්ප්‍රමාණය අල්ප ය, ලඝු ය. යමෙක් (මෙ සමයෙහි) බොහෝ කල් ජීවත් වන්නේ නම්, හේ සිය හවුරුද්දක් ජීවත් වෙයි. එයට වැඩි නම් ස්වල්පයකි. නිදුකාණන් වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඇසතු රුක් මුලා බුදු වූ සේක. නිදුකාණන් වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සැරිසුත් මුගලන් නම් හදුසුගල වූ අක්කවු යුවලෙක් වේ. නිදුකාණන් වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට භික්ෂූන් එක්දහස්දෙසිය පණසක් වූ සච්චන්ගේ එක් සන්තිපාතයෙක් විය. නිදුකාණන් වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට හැම දෙනා ම රහතුන් වූ සච්චන්ගේ මේ එක් ම සන්තිපාතය විය. නිදුකාණන් වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආනන්ද නම් භික්ෂු තෙම අග්‍රොපස්ථායක වූ උච්චු වේ. නිදුකාණන් වහන්ස, ශුද්ධොදන නම් රජ භාග්‍යවතුන්වහන්සේගේ පියා ය. මායා නම් දෙව් වැදූ මවු ය. කිඹුල්වත් නම් සුර රජදහන ය. නිදුකාණන් වහන්ස, මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ අභිනිෂ්ක්‍රමණය විය, මෙසේ පැවිද්ද විය, මෙසේ ප්‍රධන් වැඩීම විය, මෙසේ අභිසම්බෝධිය විය, මෙසේ දම්සක්පැවැත්වීම විය. නිදුකාණන් වහන්ස, ඒ අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි බලසර වැස කාමයන්හි කාමච්ඡන්දය දුරු කොට මෙහි උපනුමිහ” යි (කීහ.)

119. මහණෙනි, ඉක්බිති මම් අවිහ දෙවියන් හා අතප්ප දෙවියන් කරා ගියෙමි...මහණෙනි ඉන් පසු මම් අවිහ දෙවියන් ද අතප්ප දෙවියන් ද හා සුදස්ස දෙවියන් කරා ගියෙමි...මහණෙනි, ඉන් පසු මම් අවිහ දෙවියන් ද අතප්ප දෙවියන් ද සුදස්ස දෙවියන් ද කැටුව සුදස්සි දෙවියන් කරා ගියෙමි... මහණෙනි, ඉන් පසු මම් අවිහ දෙවියන් ද අතප්ප දෙවියන් ද සුදස්ස දෙවියන් ද සුදස්සි දෙවියන් ද කැටුව අකතිවිට්ඨක දෙවියන් වෙත ගියෙමි. මහණෙනි, ඒ දෙව් නකාභි නොයෙක් දහස්ගණන් දෙවියෝ නොයෙක් ලක්ෂ ගණන් දෙවියෝ මා කරා ආහ. අවුත් මා වැද එකත්පස් වැ සිටියාහ. මහණෙනි, එකත්පස් වැ සිටියා වූ ඒ දෙවියෝ “නිදුකාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්භත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුහු යම් සමයෙක ලොව පහළ වූහු ද, ඒ මෙයින් යට එකානු වන කප යැ...යි කීහ.

120. තඤ්ඤං යෙව ඛො භික්ඛවෙ, දෙවතිකායෙ අනෙකානි දෙවතාසහසකානි අනෙකානි දෙවතාසතසහසකානි යෙනාහං තෙනුපසඛිං-
මිංසු. උපසංකම්ඤා මං අභිවාදෙඤා එකමන්තං අවංසු. එකමන්තං
ධීතා ඛො භික්ඛවෙ, තා දෙවතා මං එතදවොචුං: ඉතො ඛො මාරිස,
එකතිංසෙ කපෙස යං සිඛී හගවා ලොකෙ උදපාදි -පෙ- තෙ මයං
මාරිස, සිඛිමහි හගවති ඩුඤ්චරියං -පෙ- ඉධුපපන්නා. සො යෙව ඛො
මාරිස, එකතිංසො කපෙස යං වෙසසහු හගවා ලොකෙ උදපාදි -පෙ- තෙ
මයං මාරිස, වෙසසහුමහි හගවති ඩුඤ්චරියං වරිඤා -පෙ- ඉධුපපන්නා.-
ඉමඤ්ඤං යෙව ඛො මාරිස, හඤ්ඤපෙස කකුසඤ්ඤා හගවා ලොකෙ
උදපාදි -පෙ- තෙ මයං මාරිස, කකුසඤ්ඤාමහි හගවති ඩුඤ්චරියං වරිඤා
-පෙ- ඉධුපපන්නා. ඉමඤ්ඤං යෙව මාරිස, හඤ්ඤපෙස කොණාගමනො
හගවා ලොකෙ උදපාදි -පෙ- තෙ මයං මාරිස, කොණාගමනමහි හගවති
ඩුඤ්චරියං වරිඤා -පෙ- ඉධුපපන්නා. ඉමඤ්ඤං යෙව මාරිස, හඤ්ඤපෙස
කසසපො හගවා ලොකෙ උදපාදි -පෙ- තෙ මයං මාරිස, කසසමහි
හගවති ඩුඤ්චරියං වරිඤා කාමෙසු කාමච්ඡදං විරාජෙඤා ඉධුපපන්නා''ති.

121. තඤ්ඤං යෙව ඛො භික්ඛවෙ, දෙවතිකායෙ අනෙකානි දෙවතාසහසකානි අනෙකානි දෙවතාසතසහසකානි යෙනාහං තෙනුපසඛිංසු. උපසඛිංසු මං අභිවාදෙඤා එකමන්තං අවංසු. එකමන්තං ධීතා ඛො භික්ඛවෙ, තා දෙවතා මං එතදවොචුං: “ඉමඤ්ඤං යෙව ඛො මාරිස, හඤ්ඤපෙස හගවා එතරහි අරහං සමාසමුද්ධො ලොකෙ උපානො -පෙ- තෙ මයං මාරිස, හගවති ඩුඤ්චරියං වරිඤා කාමෙසු කාමච්ඡදං විරාජෙඤා ඉධුපපන්නා''ති,

122. ඉති ඛො භික්ඛවෙ, තථාගතඤ්ඤවෙසා ධම්මධාතු සුප්පට්ඨි-
දා යසා ධම්ම ධාතුයා සුප්පට්ඨිදානා තථාගතො අනිතෙ ඩුඤ්ඤ
පරිනිබ්බුතෙ ජිනනපපඤ්ඤෙ ‘ජිනනවට්ඨමෙ පරියාදින්නවට්ඨෙ, සබ්බදු-
ක්ඛවිනිවතො ජාතිතොපි අනුසාරති, නාමතොපි අනුසාරති,
ගොක්කතොපි අනුසාරති, අයුප්පමාණතොපි අනුසාරති සාවකයු-
ගතොපි අනුසාරති, සාවකසන්නිපාතතොපි අනුසාරති “එවං-
ජට්ඨා තෙ හගවතො අහෙසුං ඉතීපි, එවංනාමා, එවංගොත්තා,
එවංසිලා, එවංධම්මා, එවංපඤ්ඤා, එවංවිහාරී, එවංචිත්තා තෙ
හගවතො අහෙසුං ඉතීපි''ති. දෙවතා'පි තථාගතස්ස එකමන්තං
ආරොචෙසුං යෙන තථාගතො අනිතෙ ඩුඤ්ඤ පරිනිබ්බුතො -පෙ-
අනුසාරති -පෙ- එවංචිත්තා තෙ හගවතො අහෙසුං ඉතීපි''ති.

ඉදමවොච හගවා අග්ගමනා තෙ භික්ඛු හගවතො භාසිතං අභිනාදුන්තී.

මහාපදනසුත්තං නිට්ඨිතං පට්ඨමං.

120. මහණෙනි, ඒ දෙවනකාහි ම නොයෙක් දහස් ගණන් නොයෙක් ලක්ෂ ගණන් දෙවියෝ මා වෙත එළැඹියහ. එළැඹි මා වැඳ එකත්පස් ව සිටියහ. මහණෙනි, එකත්පස් ව සිටියා වූ ඒ දෙවියෝ මට මෙය කීහ: “නිද්දකාණන් වහන්ස, යම් සමයෙකිහි හඟවත් අර්හත් සිටි සම්මාසම්බුදුහු ලොවැ පහළ වූහ ද, ඒ මෙයින් යට එක්තිස් වන කප ය...නිද්දකාණන් වහන්ස, මේ අපි හඟවත් අර්හත් සිටි සම්මාසම්බුදුන් කෙරෙහි බලසර වැස...මෙහි උපනුමිත. නිද්දකාණන් වහන්ස, යම් සමයෙක හඟවත් අර්හත් වෙස්සභූ සම්මාසම්බුදුහු ලොවැ වූහ ද, ඒ මෙයින් යට ඒ එක්තිස්වන කප මය...නිද්දකාණන් වහන්ස, ඒ අපි හඟවත් වෙස්සභූ සම්මාසම්බුදුන් කෙරෙහි බලසර වැස...මෙහි උපනුමිත”යි කී හ. නිද්දකාණන් වහන්ස, මේ බදුරු කපෙහි ම හඟවත් අර්හත් කකුසන්ධ සම්මාසම්බුදුහු ලොවැ පහළ වූහ ... නිද්දකාණන් වහන්ස, ඒ අපි කකුසන්ධ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත බලසර වැස ... මෙහි උපනුමිත. නිද්දකාණන් වහන්ස, මේ බදුරු කපෙහි ම හඟවත් අර්හත් කොණාගමන සම්මාසම්බුදුහු ලොවැ පහළ වූහ ... නිද්දකාණන් වහන්ස, ඒ අපි කොණාගමන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත බලසර වැස ... මෙහි උපනුමිත. නිද්දකාණන් වහන්ස, මේ බදුරු කපෙහි ම හඟවත් අර්හත් කාශ්‍යප සම්මාසම්බුදුහු ලොවැ පහළ වූහ ... ඒ අපි කාශ්‍යප භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත බලසර වැස කාමර්ජන්දය දුරු ලා මෙහි උපනුමිත”යි කීහ.

121. මහණෙනි, ඒ දෙවනකාහි ම නොයෙක් දහස් ගණන් දෙවියෝ, නොයෙක් ලක්ෂ ගණන් දෙවියෝ මා වෙත එළැඹියහ. එළැඹි මා වැඳ එකත්පස් වැ සිටියහ. මහණෙනි, එකත්පස් ව සිටියා වූ ඒ දෙවියෝ මට “නිද්දකාණන් වහන්ස, මේ බදුරු කපෙහි ම අර්හත් සම්මාසම්බුදු වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ලොවැ පහළ වූ සේක ... නිද්දකාණන් වහන්ස, මුඛ කෙරෙහි බලසර වැස කාමයන්හි කාමරාගය දුරු කොට මෙහි උපනුමිත”යි මෙය කීහ.

122. මහණෙනි, මෙසේ යම් ධර්මධාතුවක් මොනොවට පිළිවිදි බැවින් තථාගත තෙමේ “ඒ හඟවත්හු මේ නම් ජාතියෙහි උපන්න සි ද, මේ නම් ඇත්තෝ, මේ නම් ගොත්‍ර ඇත්තෝ, මෙබඳු ධර්ම ඇත්තෝ, මෙබඳු ප්‍රඥා ඇත්තෝ, මෙබඳු විහරණ ඇත්තෝ, මෙබඳු විමුක්ති ඇත්තෝ වූහ”යි පිරිනිවියා වූ, සිද්ධාලද ප්‍රපඤ්ච ඇති, සිද්ධාලද වර්ත්ම ඇති, ක්ෂීණ කරන ලද තුන් වට ඇති, සියලු දුක් ඉක්මවූ අතීත බුදුවරුන් ජාති විසිනුත් සිහි කෙරේ ද, නාම විසිනුත් සිහි කෙරේ ද, ගොත්‍ර විසිනුත් සිහි කෙරේ ද, ආයුෂ්ප්‍රමාණ විසිනුත් සිහි කෙරේ ද, ශ්‍රාවකයුග විසිනුත් සිහි කෙරේ ද, ශ්‍රාවකසන්තිපාත විසිනුත් සිහි කෙරේ ද, මහණෙනි, තථාගත බුදුන් විසින් ම ඒ ධර්මධාතුව මොනොවට පිළිවිදනා ලද්දේ ය. ... ‘ඒ හඟවත්හු මෙබඳු විමුක්ති ඇත්තෝ වූ හ’යි ද තථාගත බුදුහු පිරිනිවියා වූ අතීත බුදුවරුන් යමෙකින් සිහි කෙරෙද්ද...දෙවියෝත් මේ කරුණ තථාගත බුදුන්ට දන්වූහ.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක. ඒ භික්ෂූහු සතුටු සිතැත්තාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දේනොව පිළිගත්හ.

පළමු වන මහාපදන සූත්‍රය නිමිසේ යි.

2.

මහානිදනසුන්තං

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං හගවා කුරුසු වීහරති කම්මාසදම්මං.¹ නාම කුරුනං හිගමො. අථ බො ආයසමා ආනන්දෙ යෙන හගවා තෙනුපසඬිකම්. උපසඬිකම්භවා හගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිනෙතො බො ආයසමා ආනන්දෙ හගවන්තං එතදවොච: “අවජරියං හතෙන, අබ්භුතං හතෙන, යාවගභිථරො වායං හතෙන, පට්ඨමසමුපපාදෙ ගභිථරාවහාසො ව. අථ ව පන මෙ උත්තානකුන්තානකො විය බායති”ති.

2. මා හෙවං ආනන්ද අවච, මා හෙවං ආනන්ද අවච, ගභිථරො වායං ආනන්ද පට්ඨමසමුපපාදෙ ගභිථරාවහාසො ව. එතස්ස ආනන්ද, ධම්මස්ස අනනුබොධා අපපට්ඨොදා එවමයං පජා තත්තාකුලකජානා ගුලාගුණධිකජානා² මුඤ්ඤිකජානා³ අපායං දුක්ඛං විනිපාතං සංසාරං නාතිවක්ඛති.

3. අස්සී ඉදපපච්චයා ජරාමරණන්ති ඉති පුට්ඨෙන සත්ථා ආනන්ද, අස්සීති⁴ස්ස වචනියං. කිම්පච්චයා ජරාමරණන්ති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, ජාතිපච්චයා ජරාමරණන්ති ඉච්චස්ස වචනියං.

අස්සී ඉදපපච්චයා ජාතීති ඉති පුට්ඨෙන සත්ථා ආනන්ද, අස්සීති⁴ස්ස වචනියං. කිම්පච්චයා ජාතීති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, භවපච්චයා ජාතීති ඉච්චස්ස වචනියං.

අස්සී ඉදපපච්චයා හවොති ඉති පුට්ඨෙන සත්ථා ආනන්ද, අස්සීති⁴ස්ස වචනියං. කිම්පච්චයා හවොති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, උපාදනපච්චයා හවොති ඉච්චස්ස වචනියං.

අස්සී ඉදපපච්චයා උපාදනන්ති ඉති පුට්ඨෙන සත්ථා ආනන්ද, අස්සීති⁴ස්ස වචනියං. කිම්පච්චයා උපාදනන්ති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, තණ්හාපච්චයා උපාදනන්ති ඉච්චස්ස වචනියං.

1. කම්මාසදම්මං - මජ්ඣං

2. ගුලාගුණධිකජානා - සිවු ගුලාගුණධිකජානා - දී අධිකජානා
කුලාගුණධිකජානා - ගුණාගුණධිකජානා - සත්ථා.

3. මුඤ්ඤිකජානා - මජ්ඣං සත්ථා

2.

මහානිදාන සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුරු රටැ කුරු දනවූ වැස්සන්ගේ කල්මංඝදො නම් යම් නියම් ගමෙක් වීද, එහි වැඩ වසන සේක. එ කල්හි ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එක් පසෙක හිඳ ගත්හ. එක්පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවෝ "වහන්ස, මේ ප්‍රතිත්‍යාසමුත්පාදය කොතරම් ගැඹුරු ද, කොතරම් ගැඹුරු පෙනුම් ඇත්තේ ද යනු ආශ්වයා ය, අද්භූත ය. එතෙකුදු වුවත් මට එය ප්‍රකට වුවක් මෙන්, ඉතා ප්‍රකට වුවක් මෙන් වැටැහේ යැ" යි කීහ.

2. "ආනන්දය, එසේ නො කිය. ආනන්දය, එසේ නො කිය. ආනන්දය, මේ ප්‍රතිත්‍යාසමුත්පාදය ගැඹුරු ද වේ, ගැඹුරු පෙනුම් ඇත්තේ ද වේ. ආනන්දය, මේ ධර්මය අනුබොධ නො කිරීමෙන්, ප්‍රතිවේධ නො කිරීමෙන් මෙසේ මේ සත්ත්වප්‍රජාව (පෙහෙර) හුකැටියක් මෙන් අවුල් වූවා, කැඳ ලූ පෙහෙර හු මෙන් ගැට ගැඹුණි නොහොත් කිසිලි කසල්ලක් බදු වූවා, මුද්‍රිතණ බබුසි තණ සේ අවුල් වූවා සැපයෙන් පහ වූ, නපුරු ගති ඇති, විවිඳ ව පතිත වීම් ඇති අපාය ද සසර ද ඉක්ම නො යෙයි.

3. ආනන්දය, 'මේ යම් ප්‍රත්‍යයයෙකින් ජරාමරණ වේ නම්, එසේ වූ ප්‍රත්‍යයයෙක් ඇත් ද?' යි විචාරන ලද්දහු විසින් 'ඇතැ'යි ඔහුට කිය යුතු. 'කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණ වේ ද?' යි මෙසේ විචාරන්නේ නම් 'ජාතිප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණ වේ යැ'යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

ආනන්දය, 'මේ යම් ප්‍රත්‍යයයෙකින් ජාතිය (ඉපැත්ම) වේ නම්, එසේ වූ ප්‍රත්‍යයයෙක් ඇත් ද? යි මෙසේ විචාරන ලද්දහු විසින් 'ඇතැ'යි ඔහුට කිය යුතු. 'කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වේ ද?' යි මෙසේ කියන්නේ නම් 'භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වේ යැ' යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

ආනන්දය, 'මේ යම් ප්‍රත්‍යයයෙකින් භවය වේ නම්, එසේ වූ ප්‍රත්‍යයයෙක් ඇත් ද?' යි මෙසේ විචාරන ලද්දහු විසින් 'ඇතැ'යි ඔහුට කිය යුතු. කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් භවය වේ ද? යි මෙසේ විචාරන්නේ නම් 'උපාදාන ප්‍රත්‍යයයෙන් භවය වේ යැ' යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

ආනන්දය, මේ යම් ප්‍රත්‍යයයෙකින් උපාදානය වේ නම්, එබඳු ප්‍රත්‍යයයෙක් ඇත් ද? යි මෙසේ විචාරන ලද්දහු විසින් 'ඇතැ'යි ඔහුට කිය යුතු. 'කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදානය වේ ද?' යි මෙසේ විචාරන්නේ නම් තෘෂ්ණාප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදානය වේ යැ' යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

අසී ඉදප්පව්වයා තණ්හා'ති ඉති පුට්ඨන සත්තා ආනන්ද අසීති'සං වචනියං, කිම්පව්වයා තණ්හා'ති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, වේදනාපව්වයා තණ්හා'ති ඉව්වසං වචනියං,

අසී ඉදප්පව්වයා වේදනා'ති ඉති පුට්ඨන සත්තා ආනන්ද අසීති'සං වචනියං, කිම්පව්වයා වේදනා'ති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, එසංපව්වයා වේදනා'ති ඉව්වසං වචනියං.

අසී ඉදප්පව්වයා එසංසා'ති ඉති පුට්ඨන සත්තා ආනන්ද අසීති'සං වචනියං, කිම්පව්වයා එසංසා'ති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, නාමරූපපව්වයා එසංසා'ති ඉව්වසං වචනියං.

අසී ඉදප්පව්වයා නාමරූපත්ති ඉති පුට්ඨන සත්තා ආනන්ද අසීති'සං වචනියං, කිම්පව්වයා නාමරූපත්ති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, විඤ්ඤාණපව්වයා නාමරූපත්ති ඉව්වසං වචනියං.

අසී ඉදප්පව්වයා විඤ්ඤාණත්ති ඉති පුට්ඨන සත්තා ආනන්ද අසීති'සං වචනියං, කිම්පව්වයා විඤ්ඤාණත්ති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, නාමරූපවිදියා විඤ්ඤාණත්ති ඉව්වසං වචනියං.

ඉති ඛො ආනන්ද නාමරූපපව්වයා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණපව්වයා නාමරූපං, නාමරූපපව්වයා එසංසා, එසංසපව්වයා වේදනා, වේදනාපව්වයා තණ්හා, තණ්හාපව්වයා උපාදානං, උපාදානපව්වයා භවො, භවපව්වයා ජාති, ජාතිපව්වයා ජරාමරණං සොකපරිදෙව්දුක්ඛදෙමනස්සපායායා සමුවන්ති. එවමෙකස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො හොති."

4. "ජාතිපව්වයා ජරාමරණත්ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනන්ද ඉමිතාපෙතං පරියායෙන වේදිතම්ඛං යථා ජාතිපව්වයා ජරාමරණං: ජාති ව භි ආනන්ද නාහවිස්ස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සම්ඛං කස්සචි කිම්භිවි සෙය්‍යාදීදං: දෙවානං වා දෙවත්තාය, ගන්ධම්බානං වා ගන්ධම්බත්තාය, යක්ඛානං වා යක්ඛත්තාය, භූතානං වා භූතත්තාය, මනුස්සානං වා මනුස්සත්තාය, චතුප්පදානං වා චතුප්පදත්තාය, පක්ඛිනං වා පක්ඛිත්තාය, සිරිංසපානං වා සිරිංසපත්තාය¹, තෙසං තෙසංඤ්ඤා ආනන්ද සත්තානං තථත්තාය² ජාති නාහවිස්ස, සබ්බසො ජාතියා අසති ජාතිතිරොධා අපි නු ඛො ජරාමරණං පඤ්ඤායෙථා?"ති.

"නො හෙතං හතෙත",

"තස්මාතිහානන්ද එසෙව හෙතු එතං හිද්දනං එස සමුදයො එස පච්චයො ජරාමරණස්ස යදිදං ජාති".

1. සරිසපානං වා මජ්ඣං

2. තදත්තත්තාය - මජ්ඣං

ආනන්දය, 'මේ යම් ප්‍රත්‍යයයෙකින් තෘෂ්ණාව වේ නම්, එසේ වූ ප්‍රත්‍යයයෙක් ඇද්ද?' යි මෙසේ විචාරන ලද්දහු විසින් 'ඇතැ' යි ඔහුට කිය යුතු. 'කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ ද?' යි මෙසේ විචාරන්නේ නම් 'වේදනාප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ' යැ යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

ආනන්දය, 'මේ යම් ප්‍රත්‍යයයෙකින් වේදනාව වේ නම්, එබඳු වූ ප්‍රත්‍යයයෙක් ඇද්ද?' යි මෙසේ විචාරන ලද්දහු විසින් 'ඇතැ' යි ඔහුට කිය යුතු. 'කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් වේදනාව වේ ද?' යි මෙසේ විචාරන්නේ නම් 'ස්පර්ශප්‍රත්‍යයයෙන් වේදනාව වේ' යැ යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

ආනන්දය, 'මේ යම් ප්‍රත්‍යයයෙකින් ස්පර්ශය වේ නම්, එසේ වූ ප්‍රත්‍යයයෙක් ඇද්ද?' යි මෙසේ විචාරන ලද්දහු විසින් 'ඇතැ' යි ඔහුට කිය යුතු. 'කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් ස්පර්ශය වේ ද?' යි මෙසේ විචාරන්නේ නම් 'නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් ස්පර්ශය වේ' යැ යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

ආනන්දය, 'මේ යම් ප්‍රත්‍යයයෙකින් නාමරූපය වේ නම්, එසේ වූ ප්‍රත්‍යයයෙක් ඇද්ද?' යි මෙසේ විචාරන ලද්දහු විසින් 'ඇතැ' යි ඔහුට කිය යුතු. 'කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූපය වේ ද?' යි මෙසේ විචාරන්නේ නම් 'විඤානප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූපය වේ' යැ යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

මේ යම් ප්‍රත්‍යයයෙකින් විඤානය වේ නම්, එසේ වූ ප්‍රත්‍යයයෙක් ඇද්ද යි විචාරන ලද්දහු විසින් 'ඇතැ' යි ඔහුට කිය යුතු. 'කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් විඤානය වේ ද?' යි මෙසේ විචාරන්නේ නම් 'නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් විඤානය වේ' යැ යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

ආනන්දය, මෙසේ නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් විඤානය වේ. විඤානප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූපය වේ. නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් ස්පර්ශය වේ. ස්පර්ශප්‍රත්‍යයයෙන් වේදනාව වේ. වේදනාප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ. තෘෂ්ණාප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදානය වේ. උපාදානප්‍රත්‍යයයෙන් භවය වේ. භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වේ. ජාතිප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණ, ශොක පරිදේව දුක් දෙමිතස් උපායාස යන මොහු පහළ වෙත්. මෙසේ මේ සියලු දුක්ඛයෝ ඉපැත්ම වේ."

4. "ආනන්දය, 'ජාතිප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණ වේ' යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදි. ආනන්දය, යම් සේ ජාතිප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණ වේ ද, මෙය මෙ කරුණින් දැන යුතු: ආනන්දය, හැම අයුරින් ම හැම ලෙසින් ම ජාතිය කිසිවකුට කිසිදු තැනෙක නොවී නම්, විභාග විසින් - දෙවියන්ගේ දෙව්බව පිණිස හෝ ගදෙව්වන්ගේ ගදෙවුබව පිණිස හෝ යකුන්ගේ යක්බව පිණිස හෝ උපන් කවර හෝ සතුන් ගේ ඒ ලත් අත්බව පිණිස හෝ මිනිසුන් ගේ මිනිස්බව පිණිස හෝ සිවුපාවන් ගේ සිවුපාබව පිණිස හෝ පක්ෂීන්ගේ පක්ෂි බව පිණිස හෝ සර්පාපයන්ගේ (බඩ ගා යන සතුන්ගේ) සර්පාප බව පිණිස හෝ ඒ ඒ සතුන් ගේ එසේ වීම පිණිස ජාතිය නො වී නම්, සර්වප්‍රකාරයෙන් ම ජාතිය නැති කළේ ජාතියගේ නිරෝධයෙන් (අභාවයෙන්) ජරාමරණය පැනෙන්නේ ද?"

"වහන්ස, මෙය නො ම වන්නේ යැ" යි අනඳ තෙරණුවෝ වදළහ.

"එහෙයින් ආනන්දය, යම් මේ ජාතියෙක් වේ ද, ජරාමරණයට මෙය ම හේතු ය, මෙය ම නිදාන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය."

5. “භවපව්වයා ජාතීති ඉති ඛො පනෙතං වුක්ඛං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං යථා භවපව්වයා ජාතී: හවො ව හි ආනාදු නාභවිස්ස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කස්සථි කිම්හිථි සෙය්‍යථිදං: කාමහවො රූපහවො අරූපහවො, සබ්බසො භවෙ අසති භවනිරොධා අපි නු ඛො ජාති පඤ්ඤායෙථා?”ති.

“නොහෙතං හතෙත”.

“තස්මාතිහානාදු එසෙව හෙතු එතං හිද්දාං එස සමුදයො එස පව්වයො ජාතියා යදිදං හවො.”

6. “උපාදනපව්වයා හවො’ති ඉති ඛො පනෙතං වුක්ඛං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං: යථා උපාදනපව්වයා හවො: උපාදනං ව හි ආනාදු නාභවිස්ස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කස්සථි කිම්හිථි—සෙය්‍යථිදං: කාමුපාදනං වා දිට්ඨපාදනං වා පිලබ්බතුපාදනං වා අත්තවා දුපාදනං වා— සබ්බසො උපාදනෙ අසති උපාදනනිරොධා අපි නු ඛො හවො පඤ්ඤායෙථා?”ති.

“නොහෙතං හතෙත.”

“තස්මාතිහානාදු එසෙව හෙතු එතං හිද්දාං එස සමුදයො එස පව්වයො භවස්ස යදිදං උපාදනං.”

7. තණ්හාපව්වයා උපාදනන්ති ඉති ඛො පනෙතං වුක්ඛං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං: යථා තණ්හාපව්වයා උපාදනං: තණ්හා ව හි ආනාදු නාභවිස්ස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කස්සථි කිම්හිථි—සෙය්‍යථිදං: රූපතණ්හා සඤ්ජතණ්හා ගන්ධතණ්හා රසතණ්හා ථොච්ඡිඛතණ්හා ධම්මතණ්හා— සබ්බසො තණ්හාය අසති තණ්හානිරොධා අපි නු ඛො උපාදනං පඤ්ඤායෙථා?”ති.

“නොහෙතං හතෙත”.

“තස්මාතිහානාදු එසෙව හෙතු එතං නිද්දාං එස සමුදයො එස පව්වයො උපාදනස්ස යදිදං තණ්හා”

8. “වෙදනාපව්වයා තණ්හා’ති ඉති ඛො පනෙතං වුක්ඛං. තදනාදු ඉමිනා පෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං යථා වෙදනාපව්වයා තණ්හා; වෙදනා ව හි ආනාදු නාභවිස්ස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කස්සථි කිම්හිථි—සෙය්‍යථිදං: චක්ඛුසම්පස්සජා වෙදනා සොතසම්පස්සජා වෙදනා ඝාතාසම්පස්සජා වෙදනා කායසම්පස්සජා වෙදනා මනොසම්පස්සජා වෙදනා,— සබ්බසො වෙදනාය අසති වෙදනානිරොධා අපි නු ඛො තණ්හා පඤ්ඤායෙථා?”ති.

“නො හෙතං හතෙත”.

“තස්මාතිහානාදු එසෙව හෙතු එතං නිද්දාං එස සමුදයො එස පව්වයො තණ්හාය යදිදං වෙදනා.”

5. “භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදි. ආනන්දය, යම්සේ භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වේ ද, එය මේ කරුණින් ද දත යුතු: ආනන්දය, කිසිවකුට කිසිදු තැනෙක හැම අයුරින් ම හැම ලෙසින් ම කාමභව, රූපභව, අරූපභව යන භවයෙක් නො වී නම්, හැම අයුරින් ම භවය නැති කල්හි භවනිරෝධයෙන් ජාතියෙක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො ම වන්නේ යැ”යි අනඳ තෙරණුවෝ වදළහ.

“ආනන්දය, එහෙයින් යම් මේ භවයෙක් වේ ද මෙය ම ජාතියට හෙතු ය, මෙය ම ජාතියට නිදන ය, මෙය ම ජාතියගේ සමුදය ය, මෙය ම ජාතියට ප්‍රත්‍යය ය.”

6. “උපාදන ප්‍රත්‍යයයෙන් භවය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදි. ආනන්දය, උපාදනප්‍රත්‍යයයෙන් යම්සේ භවය වේ ද, එය මේ කරුණින් ද දත යුතු: ආනන්දය, කමොපාදන ද දෘෂ්ට්‍යුපාදන ද ශීල-වුත්තොපාදන ද ආත්මවාදෙපාදන ද යන මේ උපාදනයෙක් හැම අයුරින් ම හැම ලෙසින් ම කිසිවක්හට කිසිදු තැනෙක නො වී නම්, හැම අයුරින් ම උපාදනයක් නැති කල්හි උපාදනනිරෝධයෙන් භවයෙක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් යම් මේ උපාදනයෙක් වේද, මෙය ම භවයට හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය”.

7. “තෘෂ්ණාප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදනය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදි. ආනන්දය, යම්සේ තෘෂ්ණාප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදනය වේ ද, එය මේ කරුණින් ද දත යුතු: ආනන්දය, රූපතෘෂ්ණා ශබ්දතෘෂ්ණා ගන්ධතෘෂ්ණා රසතෘෂ්ණා සප්‍රස්ථව්‍යතෘෂ්ණා යන මේ යම් තෘෂ්ණාවෙක් කිසිවක්හු පිළිබඳ ව කිසිදු තැනෙක හැම අයුරින් ම හැම ලෙසින් ම නො වී නම්, සර්වප්‍රකාරයෙන් ම තෘෂ්ණාව නැති කල්හි තෘෂ්ණාවගේ නිරෝධයෙන් උපාදනයෙක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් තෘෂ්ණාසංඛ්‍යාත මෙය ම උපාදනයාගේ හෙතු ය, මෙය ම නිදනය ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම තෘෂ්ණාවගේ ප්‍රත්‍යය ය.”

8. “වේදනාප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදි. ආනන්දය, යම්සේ වේදනාප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ ද, එය මේ කරුණින් ද දත යුතු: ආනන්දය, චක්ඛුසම්ඵස්සප් වේදනා ය, සොකසම්ඵස්සප් වේදනා ය, සානසම්ඵස්සප් වේදනා ය, ජීවහාසම්ඵස්සප් වේදනා ය, කායසම්ඵස්සප් වේදනා ය මනෝසම්ඵස්සප් වේදනා ය යන මේ යම් වේදනාවෙක් කිසිවක්හට කිසිදු තැනෙක සියලු අයුරින් ම සියලු ලෙසින් ම නො වී නම්, හැම අයුරින් ම වේදනාව නැති කල්හි වේදනාවගේ නිරෝධයෙන් තෘෂ්ණාව පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් වේදනා යන මෙය ම තෘෂ්ණාවට හෙතු වේ, මෙය ම නිදනය වේ, මෙය ම සමුදය වේ, මෙය ම ප්‍රත්‍යය වේ.”

9. ඉති ඛො පනෙතං ආනන්ද වෙදනං පට්ඨව තණ්හා, තණ්හං පට්ඨව පරියෙසනා, පරියෙසනං පට්ඨව ලාභො, ලාභං පට්ඨව විනිව්ජයො, විනිව්ජයං පට්ඨව ඡන්දරාගො, ඡන්දරාගං පට්ඨව අපේක්ඛාසානං, අපේක්ඛාසානං පට්ඨව පරික්ඛණො, පරික්ඛණං පට්ඨව මච්ඡරියං, මච්ඡරියං පට්ඨව ආරකෙඛා, ආරකෙඛාධිකරණං.¹ පට්ඨව දණ්ඩාදන සඤ්ඤාකල්පවිග්ගහවිවාදකුටං කුටං පෙසුඤ්ඤාමුසාවාද අනෙතෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති.

10. ආරකෙඛාධිකරණං දණ්ඩාදනසඤ්ඤාකල්පවිග්ගහවිවාද-කුටනකුටං - පෙසුඤ්ඤා - මුසාවාද අනෙතෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනන්ද ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතබ්බං යථා ආරකෙඛාධිකරණං දණ්ඩාදන - සඤ්ඤා - කල්ප - විග්ගහ - විවාද - කුටනකුටං - පෙසුඤ්ඤා - මුසාවාද අ. නාම පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති: ආරකෙඛා ව හි ආනන්ද නාහවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසවි කිමහිවි, සබ්බසො ආරකෙඛ අසති ආරකෙඛනිරොධා අපි නු ඛො දණ්ඩාදන - සඤ්ඤා - කල්ප - විග්ගහ - විවාද - කුටනකුටං - පෙසුඤ්ඤා - මුසාවාද අනෙතෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවෙය්සන්ති?.

“නො හෙතං හතෙතං.”

තසමාතිහානන්ද එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො දණ්ඩ දන - සඤ්ඤා කල්ප - විග්ගහ - විවාද - කුටනකුටං - පෙසුඤ්ඤා - මුසාවාදනං අනෙතෙසං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමභවාය යදිදං ආරකෙඛා.

11. මච්ඡරියං පට්ඨව ආරකෙඛා'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං තදනන්ද ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතබ්බං යථා මච්ඡරියං පට්ඨව ආරකෙඛා: මච්ඡරියං ව හි ආනන්ද නාහවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසවි කිමහිවි, සබ්බසො මච්ඡරියෙ අසති මච්ඡරියනිරොධා අපි නු ඛො ආරකෙඛා පඤ්ඤායෙථාති?

“නො හෙතං හතෙතං.”

තසමාතිහානන්ද එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො ආරකෙඛාය යදිදං මච්ඡරියං.

12. පරික්ඛණං පට්ඨව මච්ඡරියන්ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනන්ද ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතබ්බං. යථා පරික්ඛණං පට්ඨව මච්ඡරියං: පරික්ඛණො ව හි ආනන්ද නාහවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසවි කිමහිවි, සබ්බසො පරික්ඛණෙ අසති පරික්ඛණනිරොධා අපි නු ඛො මච්ඡරියං පඤ්ඤායෙථාති?

“නො හෙතං හතෙතං.”

තසමාතිහානන්ද එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො මච්ඡරියාය යදිදං පරික්ඛණො.

1. ආරකෙඛං පට්ඨව ආරකෙඛාධිකරණං - සායා

9. “ආනන්දය, මෙසේ මේ වෙදනාව නිසා තෘෂ්ණාව වේ. තෘෂ්ණාව නිසා පර්යේෂණය (අරමුණු සෙවීම) වේ. පර්යේෂණය නිසා ලාභය (අරමුණු ලැබීම) වේ. ලාභය නිසා විතර්කවිනිශ්චය (අරමුණෙහි ඉටු අනිටු බව විතර්කයෙන් නිශ්චය කොට ගැනීම) වේ. විනිශ්චය නිසා ඡන්දරාගය (විතර්කිත වස්තුව කෙරෙහි ඇල්ම) වේ. ඡන්දරාගය නිසා අධ්‍යවසානය (මම ය මගේ යැ යි බලවත් සනිටුහන) වේ. අධ්‍යවසානය නිසා පරිග්‍රහය (තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි විසින් මගේයැ යි අයත් කර ගැනීම) වේ. පරිග්‍රහය නිසා මසුරුබව වේ. මසුරුබව නිසා ධක්ම වේ. ධක්ම කරණ කොට ගෙන දඩ්ඩුගුරු දුරුම්, අවි දුරුම්, කලහ, විග්‍රහ (විරෝධ පෑම්) විවාද, තුවාතුවං වාද (ඇනුම් බැණුම්), කේලාම්, මුසාබ්ණුම්, නොයෙක් ලාමක අකුසල්දහම්හු පහළ වෙත්.

10. “රකවළ කරන කරුණෙන් දඩ්ඩුගුරු දුරුම් අවි දුරුම් කලහ විග්‍රහ විවාද තුවන්තුවංවාද කේලාම් මුසාබ්ණුම්, නොයෙක් අකුසල් දහම්හු පහළ වෙති යි මෙය මෙසේ ම කියන ලද්දේ ය. ආනන්දය, රකවළ කරන කරුණින් දඩ්ඩුගුරු දුරුම් අවිදුරුම් කලහ විග්‍රහ විවාද තුවන්තුවංවාද කේලාම් මුසාබ්ණුම්, නොයෙක් අකුසල් දහම්හු යම්සේ පහළ වෙත් ද, එය මේ කරුණෙන් ද දත යුතු: ආනන්දය, කිසිවක්හුගෙන් කිසි තැනෙකැතින් හැම අයුරින් හැම ලෙසින් රකවළක් නො වී නම්, හැම අයුරින් රකවළක් නැති කළේහි, රකවළ නැති බැවින් දඩ්ඩුගුරු දුරුම් අවිදුරුම් කලහ විග්‍රහ විවාද තුවන්තුවංවාද කේලාම් මුසාබ්ණුම්, නොයෙක් අකුසල් දහම්හු පහළ වන්නාහු ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් දඩ්ඩුගුරු දුරුම් අවිදුරුම් කලහ විග්‍රහ විවාද තුවන්තුවංවාද කේලාම් මුසාබ්ණුම් යන මොවුන්ගේ, නොයෙක් අකුසල්දහම්වුන්ගේ හට ගැන්මට වස්තුව ධක ගැන්ම යන මෙය ම හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

11. “මසුරුබව නිසා ධක ගැන්ම වේ යැ යි මෙසේ මෙය කියන ලද්දේ ම ය. ආනන්දය, මසුරුබව නිසා ධක ගැන්ම යම්සේ වේ ද, එය මේ කරුණුන් ද දත යුතු: ආනන්දය, කිසිවක්හුගේ කිසි තැනෙක හැම අයුරින් හැම ලෙසින් මසුරුබවක් නො වී නම්, හැම අයුරින් මසුරුබව නැති කළේහි, මසුරුබව නැති වීමෙන් වස්තු ධක ගැන්මක් පැණෙන්නේ ද?”

“වහන්ස මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් මසුරුබව යන මෙය ම වස්තුව ධක ගැන්මට හෙතු ය, මෙය ම නිදනය ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

12. “පරිග්‍රහය (අයත් කොට ගැනීම) නිසා මසුරුබව වේ යැ යි මෙසේ මෙය කියන ලද්දේ ම ය. ආනන්දය, පරිග්‍රහය නිසා මසුරුබව යම්සේ වේ ද, එය මේ කරුණින් ද දත යුතු: ආනන්දය, කිසිවක්හුගේ කිසි තැනෙක හැම අයුරින් හැම ලෙසින් පරිග්‍රහයක් නො වී නම්, හැම අයුරින් පරිග්‍රහයක් නැති කළේහි, පරිග්‍රහනිරෝධයෙන් මසුරුබවක් පැණෙනානේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් මසුරුබවට පරිග්‍රහය යන මෙය ම නිදනය ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

13. “අඥේඛාසානං පටිච්ච පරිග්ගහො’ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං. යථා අඥේඛාසානං පටිච්ච පරිග්ගහො; අඥේඛාසානං ච හි ආනාදු නාහවිස්ස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කස්සපි කිම්හිවි. සබ්බසො අඥේඛාසානෙ අසති අඥේඛාසාන නිරොධා අපි නු ඛො පරිග්ගහො පඤ්ඤායෙථා?”ති

“නො හෙතං හනෙත.”

“තස්මාතිහානාදු එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පට්ඨයො පරිග්ගහස්ස යදිදං අඥේඛාසානං.”

14. “ඡන්දරාගං පටිච්ච අඥේඛාසානානි ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං. යථා ඡන්දරාගං පටිච්ච අඥේඛාසානං; ඡන්දරාගො ච හි ආනාදු නාහවිස්ස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කස්සපි කිම්හිවි, සබ්බසො ඡන්දරාගෙ අසති ඡන්දරාගනිරොධා අපි නු ඛො අඥේඛාසානං පඤ්ඤායෙථා?”ති.

“නො හෙතං හනෙත.”

“තස්මාතිහානාදු එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පට්ඨයො අඥේඛාසානස්ස යදිදං ඡන්දරාගො.”

15. “විනිච්ඡයං පටිච්ච ඡන්දරාගො’ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං. යථා විනිච්ඡයං පටිච්ච ඡන්දරාගො; විනිච්ඡයො ච හි ආනාදු නාහවිස්ස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කස්සපි කිම්හිවි, සබ්බසො විනිච්ඡයෙ අසති විනිච්ඡයනිරොධා අපි නු ඛො ඡන්දරාගො පඤ්ඤායෙථා?”ති

“නො හෙතං හනෙත.”

“තස්මාතිහානාදු එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පට්ඨයො ඡන්දරාගස්ස, යදිදං විනිච්ඡයො.”

16. “ලාභං පටිච්ච විනිච්ඡයො’ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං. යථා ලාභං පටිච්ච විනිච්ඡයො; ලාභො ච හි ආනාදු නාහවිස්ස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කස්සපි කිම්හිවි, සබ්බසො ලාභෙ අසති ලාභනිරොධා අපි නු ඛො විනිච්ඡයො පඤ්ඤායෙථා?”ති

“නො හෙතං හනෙත.”

“තස්මාතිහානාදු එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පට්ඨයො විනිච්ඡයස්ස යදිදං ලාභො.”

17. “පරියෙසනං පටිච්ච ලාභො’ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතඛං. යථා පරියෙසනං පටිච්ච ලාභො; පරියෙසනා ච හි ආනාදු නාහවිස්ස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කස්සපි කිම්හිවි, සබ්බසො පරියෙසනාය අසති පරියෙසනානිරොධා අපි නු ඛො ලාභො පඤ්ඤායෙථා?”ති

“නො හෙතං හනෙත.”

“තස්මාතිහානාදු එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පට්ඨයො ලාභස්ස යදිදං පරියෙසනා.”

13. “අධ්‍යවසානය (මම ය, මාගේ යයි බලවත් සේ සනිටුහන් කිරීම) නිසා වස්තුපරිග්‍රහය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලද්දේ ය. ආනන්දය, අධ්‍යවසානය නිසා වස්තුපරිග්‍රහය යම්සේ වේ ද, එය මෙ කෙරෙහි ද දත යුතු: ආනන්දය, කිසිවක් හුණේ කිසි ද තැනෙක අධ්‍යවසානයක් හැම අයුරින් හැම ලෙසින් නො වී නම්, හැම අයුරින් අධ්‍යවසානය නැති කළේ, අධ්‍යවසානනිරෝධයෙන් වස්තුපරිග්‍රහයක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය එහෙයින් අධ්‍යවසානය යන යමක් ඇද්ද, පරිග්‍රහයට මෙය ම හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

14. “ඡන්දරාගය නිසා අධ්‍යවසානය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලද්දේ ය. ආනන්දය, ඡන්දරාගය නිසා අධ්‍යවසානය යම්සේ වේ ද, එය මෙ කෙරෙහි ද දත යුතු: ආනන්දය, කිසිවක් හුණේ කිසිතැනෙක හැම අයුරින් හැම ලෙසින් ඡන්දරාගයක් නො වී නම්, හැම අයුරින් ඡන්දරාගය නැති කළේ, ඡන්දරාගනිරෝධයෙන් අධ්‍යවසානයක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය එහෙයින් ඡන්දරාගය යන මෙය ම අධ්‍යවසානයට හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

15. “චිතිශ්චයය නිසා ඡන්දරාගය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලද්දේ ය. ආනන්දය, යම්සේ චිතිශ්චයය නිසා ඡන්දරාගය වේ ද, එය මෙ කෙරෙහි ද දත යුතු: ආනන්දය, කිසිවක් හුණේ කිසිතැනෙක හැම අයුරින් හැම ලෙසින් චිතිශ්චයයක් නො වී නම්, හැම අයුරින් චිතිශ්චයයක් නැති කළේ, චිතිශ්චයයාගේ අභාවයෙන් ඡන්දරාගයක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් චිතිශ්චය යන යමක් වේ නම්, මෙය ම ඡන්දරාගයට හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

16. “ලාභය නිසා චිතිශ්චයය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදී. ආනන්දය, ලාභය නිසා චිතිශ්චයය යම්සේ වේ ද, එය මෙ කෙරෙහි ද දත යුතු: ආනන්දය, කිසිවක් හුණේ කිසි ද තැනෙක හැම අයුරින් හැම ලෙසින් ලාභයක් නො වී නම්, හැම අයුරින් ලාභය නැති කළේ ලාභයාගේ අභාවයෙන් චිතිශ්චයයක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නොවන්නේ ම ය.”

“එහෙයින් ආනන්දය, යම් ලාභයක් ඇත් නම් මෙය ම චිතිශ්චයයට හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

17. “පර්යේෂණය නිසා ලාභය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලද්දේ ය. ආනන්දය, යම්සේ පර්යේෂණය නිසා ලාභය වේ ද, එය මෙ කෙරෙහි ද දත යුතු: ආනන්දය, කිසිවක් හුණේ කිසි ද තැනෙක හැම අයුරින් හැම ලෙසින් පර්යේෂණයක් නො වී නම්, හැම අයුරින් ම පර්යේෂණයක් නැති කළ, පර්යේෂණයාගේ අභාවයෙන් ලාභයක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් පර්යේෂණ නම් වූ යමක් ඇද්ද, ලාභයට මෙය ම හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

18. තණ්හං පට්ඨව පටියෙසනා'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පටියායෙන වෙදිතඛං යථා තණ්හං පට්ඨව පටියෙසනා; තණ්හා ව හි ආනාදු නාභවිස්ස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කස්සවි කිම්හිවි, සෙය්‍යථිදං කාමතණ්හා භවතණ්හා විභවතණ්හා, සබ්බසො තණ්හානිරොධා අපි නු ඛො පටියෙසනා පඤ්ඤායෙථා?ති.

“නො හෙතං භනෙත.”

“තස්මාතිහානාදු එසෙව හෙතු එතං තිද්දනං එස සමුදයො එස පට්ඨයො පටියෙසනාය යදිදං තණ්හා.

ඉති ඛො ආනාදු ඉමෙ දෙව ධම්මා ආයෙන වෙදනාය එකසමා-
යරණා භවන්ති.”

19. “එසසපට්ඨයා වෙදනා'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනා පෙතං පටියායෙන වෙදිතඛං යථා එසසපට්ඨයා වෙදනා: එසෙසා ව හි ආනාදු නාභවිස්ස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කස්සවි කිම්හිවි, සෙය්‍යථිදං - චක්ඛුසමථෙසො සොතසමථෙසො ඝාතසමථෙසො ජිව්හා-
සමථෙසො කායසමථෙසො මනෝසමථෙසො, සබ්බසො එසෙස අසති එසසතිරොධා අපි නු ඛො වෙදනා පඤ්ඤායෙථා?”ති

“නො හෙතං භනෙත”.

“තස්මාතිහානාදු එසෙව හෙතු එතං තිද්දනං එස සමුදයො එස පට්ඨයො වෙදනාය යදිදං එසෙසා.”

20. “නාමරූපපට්ඨයා එසෙසා'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදනාදු ඉමිනාපෙතං පටියායෙන වෙදිතඛං යථා නාමරූපපට්ඨයා එසෙසා: යෙහි ආනාදු ආකාරෙහි යෙහි ලිඛෙහි යෙහි නිමිත්තෙහි යෙහි උද්දෙසෙහි නාමකායස්ස පඤ්ඤාත්ති හොති, තෙසු ආකාරෙසු තෙසු ලිඛෙසු තෙසු නිමිත්තෙසු තෙසු උද්දෙසෙසු අසති අපි නු ඛො රූපකායෙ අධිවචන-
සමථෙසො පඤ්ඤායෙථාති?”

“නො හෙතං භනෙත.”

“යෙහි ආනාදු ආකාරෙහි යෙහි ලිඛෙහි යෙහි නිමිත්තෙහි යෙහි උද්දෙසෙහි රූපකායස්ස පඤ්ඤාත්ති හොති, තෙසු ආකාරෙසු තෙසු ලිඛෙසු තෙසු නිමිත්තෙසු තෙසු උද්දෙසෙසු අසති අපි නු ඛො නාමකායෙ පටිසසමථෙසො පඤ්ඤායෙථා?”ති.

“නො හෙතං භනෙත.”

18. “තෘෂ්ණාව නිසා පර්යේෂණය වේයැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදි. ආනන්දය, යම්සේ තෘෂ්ණාව නිසා පර්යේෂණය වේ ද, එය මෙ කරුණින් දන යුතු: ආනන්දය, කිසිවක් හුණේ කිසිවෙකක් හැම අයුරින් ම හැම ලෙසින් ම කාමතෘෂ්ණා භවතෘෂ්ණා විභවතෘෂ්ණා යන තෘෂ්ණා අතුරෙන් එකකුත් හැම අයුරින් හැම ලෙසින් නො වී නම්, හැම අයුරින් තෘෂ්ණාව නැති කළේහි තෘෂ්ණාවගේ අභාවයෙන් පර්යේෂණයෙක් පැන නැතේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.

“ආනන්දය, එහෙයින් තෘෂ්ණා නම් වූ යමෙක් ඇද්ද, පර්යේෂණයට මෙය ම හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ප්‍රත්‍යය ය.

ආනන්දය, මෙසේ වට්ටමුලක තණ්හාව සමුද්ධාරතණ්හාව යන මේ දෙ දහමුහු වට්ටමුලක—සමුද්ධාර වශයෙන් කොටස් දෙකෙකින් වෙදනා සම්ඛ්‍යාත ප්‍රත්‍යයෙන් එක ම ප්‍රත්‍යය ඇත්තාහු වෙති. (එක ම වෙදනායෙන් උපදනාහු වෙති.)”

19. “ස්පර්ශප්‍රත්‍යයෙන් වෙදනාව වේ” යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදි. ආනන්දය, යම්සේ ස්පර්ශප්‍රත්‍යයෙන් වෙදනාව වේ ද, මෙ කරුණින් ද එය දන යුතු: ආනන්දය, කිසිවක් හුණේ කිසි තැනෙකක් වක්ඛුසම්ඵස්ස සොතසම්ඵස්ස ඝාතසම්ඵස්ස ජිව්හාසම්ඵස්ස කායසම්ඵස්ස මනෝසම්ඵස්ස යන මේ ස්පර්ශයෙක් හැම අයුරින් හැම ලෙසින් ම නො වී නම්, හැම අයුරින් ම ස්පර්ශයක් නැති කළේහි, ස්පර්ශයාගේ අභාවයෙන් වෙදනාදේ ක් පැන නැතේ ද?”

“වහන්ස මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් යම් ස්පර්ශයෙක් වේ ද, වෙදනාවට මෙය ම හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.

20. “නාමරූපප්‍රත්‍යයෙන් ස්පර්ශය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදි. ආනන්දය, නාමරූපප්‍රත්‍යයෙන් යම්සේ ස්පර්ශය වේ ද, එය මෙ කරුණින් දන යුතු: ආනන්දය, යම් ආකාරයන්ගෙන් යම් ලිඛ්‍යයන්ගෙන් සංඤ්ඤි ප්‍රඥප්තිය යම් නිමිත්තයන්ගෙන් යම් උද්දේසයන්ගෙන් නාමධර්ම-සමුහයට වෙදනා (පැනැවීම) වේ ද, ඒ ආකාරයන් ඒ ලිංගයන් ඒ නිමිත්තයන් ඒ උද්දේසයන් නැති කළේහි, රූපකායයෙහි අධිවචනසංස්පර්ශය (නාමස්-කන්ධ වස්තු කොටගෙන මනෝද්ධාරයේ ශබ්දඥානානුගත ව උපදනා මනාසංස්පර්ශය) පැන නැතේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ය.”

ආනන්දය, යම් ආකාරයන්ගෙන් යම් ලිඛ්‍ය-නිමිත්ත-උද්දේසයන්ගෙන් රූපකායයා ගේ පැණවීම වේ නම්, ඒ ආකාර-ලිංග-නිමිත්ත-උද්දේසයන් නැති කළේහි නාමකායයෙහි ප්‍රතිසංස්පර්ශය (රූපස්කන්ධය වාස්තු කොට පස්දෙරෙහි උපදනා ස්පර්ශය) පැන නැතේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“යෙහි ආනන්ද ආකාරෙහි යෙහි ලිඛිතෙහි යෙහි නිමිත්තෙහි යෙහි උදෙසෙහි නාමකායසං ව රූපකායසං ව උඤ්ඤාත්ති භොති, තෙසු ආකාරෙසු තෙසු ලිඛිතෙසු තෙසු නිමිත්තෙසු තෙසු උදෙසෙසු අසති අපි නු ඛො අධිවචනාමථෙසො චා පටිසසමථෙසො චා පඤ්ඤායොථා?”ති

“නො භෙතං භතෙන.”

“යෙහි ආනන්ද ආකාරෙහි යෙහි ලිඛිතෙහි යෙහි නිමිත්තෙහි යෙහි උදෙසෙහි නාමරූපසං පඤ්ඤාත්ති භොති, තෙසු ආකාරෙසු තෙසු ලිඛිතෙසු තෙසු නිමිත්තෙසු තෙසු උදෙසෙසු අසති අපි නු ඛො එතෙසා පඤ්ඤායොථා?”ති

“නො භෙතං භතෙන.”

“තස්මාතිහානන්ද එසෙව භෙතු එතං නිදානං එස සමුදයො එස පට්ටයො එසසං යදිදං නාමරූපං.

21. “විඤ්ඤාණපට්ටයා නාමරූපන්ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදානන්ද ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතබ්බං යො විඤ්ඤාණපට්ටයා නාමරූපං. විඤ්ඤාණං ව හි ආනන්ද මාතුකුච්ඡිං න ඔක්කමිසංථ, අපි නු ඛො නාමරූපං මාතුකුච්ඡිං සම්මිච්ඡිසංථාති”?

“නො භෙතං භතෙන.”

“විඤ්ඤාණං ව හි ආනන්ද මාතුකුච්ඡිං ඔක්කමිසංථා වොක්කමිසංථ, අපි නු ඛො නාමරූපං ඉත්තකාය අභිනිබ්බන්තිසංථාති”?

“නො භෙතං භතෙන.”

“විඤ්ඤාණං ව හි ආනන්ද දහරසෙව සතො වොච්ඡිජ්ජිසංථ කුමාරකසංථ චා කුමාරිකාය චා, අපි නු ඛො නාමරූපං වුඤ්ඤං විරුද්ධං වෙසුථො ආපජ්ජිසංථාති”?

“නො භෙතං භතෙන.”

“තස්මාතිහානන්ද එසෙව භෙතු එතං නිදානං එස සමුදයො එස පට්ටයො නාමරූපසං යදිදං විඤ්ඤාණං.”

22. “නාමරූපපට්ටයා විඤ්ඤාණන්ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. තදානන්ද ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතබ්බං යො නාමරූපපට්ටයා විඤ්ඤාණං. විඤ්ඤාණං ව හි ආනන්ද නාමරූපෙ පතිට්ඨං න ලභිසංථ, අපි නු ඛො ආයතිං ජාතිජරාමරණං දුක්ඛසමුදයසංඝාතො පඤ්ඤායොථාති”?

“නො භෙතං භතෙන.”

“තස්මාතිහානන්ද, එසෙව භෙතු එතං නිදානං එස සමුදයො එස පට්ටයො විඤ්ඤාණසං යදිදං නාමරූපං.”

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 15 හි ඇතුළත් කර ඇත.

“ආනන්දය, යම් ආකාර-ලිංග-නිමිත්ත-උද්දේසයන්ගෙන් නාමකායයා ගේ හා රූපකායයා ගේ හා පැනවීම වේ ද, ඒ ආකාර-ලිංග-නිමිත්ත-උද්දේසයන් නැති කල්හි අධිවචනසංස්පර්ශය (මනෝද්වාරිකස්පර්ශය) හෝ ප්‍රතිස සංස්පර්ශය (පක්ඛද්වාරිකස්පර්ශය) හෝ පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

ආනන්දය, යම් ආකාර-ලිංග-නිමිත්ත-උද්දේසයන් ගෙන් නාමරූපයා ගේ පැනවීම වේ ද, ඒ ආකාර-ලිංග-නිමිත්ත-උද්දේසයන් නැති කල්හි ස්පර්ශයෙක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් මේ නාමරූප නම් වූ යමෙක් ඇද්ද, ස්පර්ශයට මෙය ම හෙතු ය. මෙය ම නිදාන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

21. “විඤානප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූපය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලද්දේය. ආනන්දය, යම්සේ විඤානප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූපය වේ ද, එය මේ කරුණෙන් ද දත යුතු: ආනන්දය, විඤානය ද මවුකුසට නො බස්නේ නම් (මවුකුසැ ප්‍රතිසත්ති වශයෙන් නො පහළ වන්නේ නම්) හුදු නාමරූපය (කලලාදිවශයෙන්මිශ්‍ර ව) මවුකුසැ පහළ වන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, විඤානය මවුකුසට බැස (ප්‍රතිසත්තිවශයෙන් පහළ ව) පහ වන්නේ නම් (නිරුද්ධ වන්නේ නම්) නාමරූපය මෙබඳු (පරිපූර්ණ ස්කන්ධ) බව පිණිස වන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, ළදරු වූ ම කුමරක්හුගේ හෝ කුමරියකගේ හෝ විඤානය සිඳෙන්නේ නම්, නාමරූපය වැඩීමට නැගීමට විපුලබවට පැමිණෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් විඤානය යන මෙය ම නාමරූපයට හෙතු වේ, මෙය ම නිදාන වේ, මෙය ම සමුදය වේ, මෙය ම ප්‍රත්‍යයය වේ.

22. “නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් විඤානය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදී. ආනන්දය, යම්සේ නාමරූපප්‍රත්‍යයෙන් විඤානය වේ ද, මේ කරුණෙනුත් එය දත යුතු: ආනන්දය, විඤානය ද නාමරූපයෙහි පිහිට නො ලබන්නේ නම්, මතු ජාතිපරාමර්ණ දුක්ඛසේ හටගැන්ම පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් මේ නාමරූප යැ යි යමෙක් ඇද්ද, විඤානයට මෙය ම හෙතු ය, මෙය ම නිදාන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

“එකතාවතා ඛො ආනන්ද ඡායෙථ වා ජීයෙථ වා මීයෙථ වා වට්ඨෙථ වා උපපජ්ජෙථ වා, එකතාවතා අධිවචනපථො, එකතාවතා නිරුක්තිපථො, ඒකතාවතා විඤ්ඤාතතිපථො, ඒකතාවතා පඤ්ඤාවචරං එකතාවතා වට්ඨං වත්තති, (එකතාවතා) ඉත්ථත්තං පඤ්ඤපනාය, යදිදං නාමරූපං සහ විඤ්ඤාදායන අඤ්ඤාමඤ්ඤපච්චයනාය පවත්තති.”

23, “කිත්තාවතා ව ආනන්ද අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙති; රූපිං වා හි ආනන්ද පරික්ඛං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙති ‘රූපි මෙ පරික්ඛො අත්තාති’ති, රූපිං වා හි ආනන්ද අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙති ‘රූපි මෙ අනන්තො අත්තාති’, ‘අරූපිං වා හි ආනන්ද පරික්ඛං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙති ‘අරූපි මෙ පරික්ඛො අත්තාති’, ‘අරූපිං වා හි ආනන්ද අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙති ‘අරූපි මෙ අනන්තො අත්තාති’,

24. “තත්තානන්ද යො යො රූපිං පරික්ඛං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙති, එතරහි වා යො රූපිං පරික්ඛං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙති. තත්ථ භාවිං වා යො රූපිං පරික්ඛං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙති. අතථං වා පන සත්තං තථත්තාය උපකප්පෙසාමිති ඉති වා පනස්ස භොති. එවං සත්තං ඛො ආනන්ද රූපිං පරික්ඛත්තානුදිට්ඨි අනුසෙතිති ඉට්ඨාලං වට්ඨනාය.

25. “තත්තානන්ද යො යො රූපිං අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙති, එතරහි වා යො රූපිං අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙති, තත්ථ භාවිං වා යො රූපිං අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙති. අතථං වා පන සත්තං තථත්තාය උපකප්පෙසාමිති ඉති වා පනස්ස භොති. එවං සත්තං ඛො ආනන්ද රූපිං අනන්තානුදිට්ඨි අනුසෙතිති ඉට්ඨාලං වට්ඨනාය.

1. පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙති, තත්ථ

“ආනන්දය, යම් නාමරූපයෙක් විඤානය හා උත්තනට ප්‍රත්‍යයභාවයෙන් පවත්නේ ද, මෙතෙකින් ම උපදනේ යැ යි හෝ දීර්ග්‍යයෙන් යැ යි හෝ මෑරෙන්නේ යැ යි හෝ චුක්‍රිත වන්නේ යැ යි හෝ චුක්‍රිත ව උපදනේ යැ යි හෝ පැනෙන්නේ ය. මෙතෙකින් (සිරිවඩ්ඪස්කාදි) ආරූඪ නාම ව්‍යවහාරයට මාර්ග (විෂය) වේ. මෙතෙකින් නිරුක්තියට (අර්ථානුගත වශයෙන් පැවැති ව්‍යවහාරයට) මාර්ග වේ. මෙතෙකින් ප්‍රඥප්තියට (පණ්ඩිතයා ය, ව්‍යක්තයා ය යන ආදීන් ගුණ භවවනු විසින් පැවැති ව්‍යවහාරයට) මාර්ග වේ. මෙතෙකින් ප්‍රඥායෙන් දතයුතු ස්කන්ධ උඤ්චකය වේ. මෙතෙකින් (කර්ම ක්ලේශ විපාක යන) සසරවට වැටෙයි. මෙතෙකින් (වෙදනාසංඥාදි) නාමප්‍රඥප්තිය පිණිස ඉත්ථමභාවය හෙවත් උඤ්චස්කන්ධය වේ.

23. “ආනන්දය, ආත්මය පනවන තැනැත්තේ කොතෙකින් එය පනවා ද යත්: ආනන්දය, රූපවත් වූ හෝ සුක්ෂම ආත්මයක් පනවන්නේ (නො වැඩු පරිත්ත කසිණ රූපය සුක්ෂම ආත්මය යැ යි ගන්නේ) ‘මගේ ආත්මය රූපවත් ය, සුක්ෂම යැ’ යි පනවයි. ආනන්දය, රූපවත් වූ හෝ අනන්ත ආත්මයක් පනවන්නේ (වැඩු කසිණ රූපය අනන්තාත්මය යැ යි ගන්නේ) ‘මගේ ආත්මය රූපවත් ය, අනන්ත යැ යි පනවයි. ආනන්දය, අරුපී වූ හෝ සුක්ෂම ආත්මයක් පනවන්නේ (නොවැඩු කසිණ නිමිත්ත ඉගුළු අභස්භි පැවැති අරූපස්කන්ධ ආත්මය යි ගෙන) මගේ ආත්මය අරුපී ය, සුක්ෂම යැ’ යි පනවයි. ආනන්දය, අරුපී වූ හෝ අනන්ත ආත්මයක් පනවන්නේ (වැඩු කසිණ නිමිත්ත ඉගුළු අභස්භි පැවැති අරූපස්කන්ධ ආත්මය යි ගෙන) ‘මගේ ආත්මය අරුපී ය, අනන්ත යැ’ යි පනවයි.

24. “ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් රූපී වූ සුක්ෂම ආත්මයක් පනවන්නේ පනවා ද, හෙතෙම මෙ අත්බවිහි පමණක් පවත්නා වූ (මරණින් සිදි යන) හෝ සියුම් ආත්මයක් පනවනුයේ පනවයි. එහි (ශාශ්වත විසින් පරලොචිත්) වන්නාවූ හෝ සියුම් වූ ආත්මයක් පනවනුයේ පණවයි. ‘අතථ වූ (පරවාදියා කියන ශාශ්වත නොවූ ම) ආත්මය තථත්වය පිණිස (එහි යථාස්වභාවය ඔහුට පිළිගැනෙන පිණිස) සමර්ථතය කරන්නෙමි’ යි මෙසේ හෝ ඔහුට සිතෙක් වෙයි. ආනන්දය, මෙසේ වූ ම රූපකසිණලාභියා කෙරෙහි සුක්ෂමාත්මානුදෘෂ්ටිය වැදගේ යැ යි (සන්නානානුගත වූ හෝනේ යැ යි) මෙසේ කියන්නට සුදුසු ය.

25. “ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් රූපී වූ අනන්ත ආත්මයක් පනවනුයේ පනවා ද, හෙතෙම මෙ අත්බවිහි පමණක් පවත්නා හෝ අනන්ත ආත්මයක් පනවනුයේ පනවයි. පරලොචිත් වන්නාවූ හෝ අනන්ත ආත්මයක් පනවනුයේ පනවයි. ‘අතථ වූ ම (පරවාදියා කියන අවිද්‍යාමාන වූ ම) ආත්මය තථත්වය පිණිස (ඇති සැටිය ඔහුට පිළිගැනෙනු පිණිස) සමර්ථතය කරන්නෙමි’ යි මෙසේ හෝ සිතෙක් ඔහුට වෙයි. ආනන්දය, මෙසේ වූ ම රූපකසිණලාභියා කෙරෙහි අනන්තාත්මානුදෘෂ්ටිය වැදූ හෝනේ යැ යි (සන්නානානුගත ව පවත්නේ යැ යි) මෙසේ කියන්නට සුදුසු ය.

26. “තත්ත්වානඤ්ඤා යො සො අරුපිං පරික්ඛං අත්තානං පඤ්ඤාපෙත්තො පඤ්ඤාපෙති, එතරහි වා සො අරුපිං පරික්ඛං අත්තානං පඤ්ඤාපෙත්තො පඤ්ඤාපෙති. තස්ස භාවිං වා සො අරුපිං පරික්ඛං අත්තානං පඤ්ඤාපෙත්තො පඤ්ඤාපෙති. අතථං වා පන සත්තං තථත්තං උපකප්පෙසාමිති ඉති වා පනස්ස භොති. එවං සත්තං ඛො ආනඤ්ඤා අරුපිං පරික්ඛත්තං නුදිට්ඨි අනුසෙතිති ඉම්මාලං වචනාය.

27. “තත්ත්වානඤ්ඤා යො සො අරුපිං අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙත්තො පඤ්ඤාපෙති, එතරහි වා සො අරුපිං අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙත්තො පඤ්ඤාපෙති. තස්ස භාවිං වා සො අරුපිං අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙත්තො පඤ්ඤාපෙති. අතථං වා පන සත්තං තථත්තං උපකප්පෙසාමිති ඉති වා පනස්ස භොති. එවං සත්තං ඛො ආනඤ්ඤා අරුපිං අනන්තත්තං නුදිට්ඨි අනුසෙතිති ඉම්මාලං වචනාය. එත්තාවතං ඛො ආනඤ්ඤා අත්තානං පඤ්ඤාපෙත්තො පඤ්ඤාපෙති.

28. “කිත්තාවතං වානඤ්ඤා අත්තානං න පඤ්ඤාපෙත්තො න පඤ්ඤාපෙති:

රුපිං වා හි ආනඤ්ඤා පරික්ඛං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙත්තො න පඤ්ඤාපෙති ‘රුපි මෙ පරික්ඛො අත්තා’ති. රුපිං වා හි ආනඤ්ඤා අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙත්තො න පඤ්ඤාපෙති රුපි මෙ අනන්තො අත්තා’ති. අරුපිං වා හි ආනඤ්ඤා පරික්ඛං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙත්තො න පඤ්ඤාපෙති ‘අරුපි මෙ පරික්ඛො අත්තා’ති. අරුපිං වා හි ආනඤ්ඤා අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙත්තො න පඤ්ඤාපෙති ‘අරුපි මෙ අනන්තො අත්තා’ති.

29. “තත්ත්වානඤ්ඤා යො සො රුපිං පරික්ඛං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙත්තො, න පඤ්ඤාපෙති, එතරහි වා සො රුපිං පරික්ඛං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙත්තො න පඤ්ඤාපෙති. තස්ස භාවිං වා සො රුපිං පරික්ඛං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙත්තො න පඤ්ඤාපෙති. අතථං වා පන සත්තං තථත්තං උපකප්පෙසාමිති ඉති වා පනස්ස න භොති. එවං සත්තං ඛො ආනඤ්ඤා රුපිං පරික්ඛත්තං නුදිට්ඨි නානුසෙතිති ඉම්මාලං වචනාය.

26. ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් අරුපි වූ සියුම් ආත්මයක් පනවනුයේ පනවා ද, හෝ දැන් පමණක් පවත්නා හෝ අරුපි වූ සියුම් ආත්මයක් පනවන්නේ පනවයි. පරලොවිහි පවත්නා වූ හෝ අරුපි වූ සියුම් ආත්මයක් පනවන්නේ පනවයි. ‘අතර වූ ම ආත්මය තරත්වය පිණිස සමර්ථනය කරන්නෙමි’ යි මෙසේ හෝ සිතෙක් ඔහුට වෙයි. ආනන්දය, මෙසේ වූ ම අරුපකසිණලාභියා කෙරෙහි සුක්ෂමාත්මානුදෘෂ්ටිය වැදූ හෝතේ යැ යි මෙසේ කියනු සුදුසු ය.

27. “ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් අරුපි වූ අනන්ත ආත්මයක් පනවනුයේ පනවා ද, හෝ දැන් පමණක් පවත්නා හෝ අරුපි වූ අනන්ත ආත්මයක් පනවන්නේ පනවයි. පරලොවිහි ද පවත්නා හෝ අරුපි වූ අනන්ත ආත්මයක් පනවන්නේ පනවයි. ‘අතර වූ ම ආත්මය තරත්වය පිණිස සමර්ථනය කරන්නෙමි’ යි මෙසේ හෝ ඔහුට සිතෙක් වෙයි. ආනන්දය, මෙසේ වූ ම අරුපකසිණලාභියා කෙරෙහි අනන්තාත්මානුදෘෂ්ටිය වැදූ හෝතේ යැ යි මෙසේ කියනු සුදුසු ය. ආනන්දය, ආත්මය පණවන්නේ මෙනෙකින් ම පනවයි.

28. “ආනන්දය, ආත්මය නො පනවන්නේ කොතෙකින් නො පනවා ද යත්:

ආනන්දය, රුපි වූ සියුම් ආත්මයක් නො පනවන්නේ ‘මගේ ආත්මය රූපවත් ය, සියුම් යැ’ යි හෝ නො පනවයි. ආනන්දය, රුපි වූ අනන්ත ආත්මයක් නො පනවන්නේ ‘මගේ ආත්මය රූපවත් ය, අනන්ත යැ’ යි කියා හෝ නො පනවයි. ආනන්දය, අරුපි වූ සියුම් ආත්මයක් නො පනවන්නේ ‘මගේ ආත්මය අරුපි ය, සියුම් යැ’ යි කියා හෝ නො පනවයි. ආනන්දය, අරුපි වූ අනන්ත ආත්මයක් නොපනවන්නේ ‘මගේ ආත්මය අරුපි ය, අනන්ත යැ යි කියා හෝ නො පනවයි.

29. “ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් රුපි වූ සියුම් ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පණවා ද, හෙ තෙම දෑග් (වර්තමාන භවයෙහි) හෝ රූපවත් වූ සියුම් ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවයි. මතු භවයෙහි වන්නා වූ හෝ රූපවත් සියුම් ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවයි. ‘අවිද්‍යාමාන වූ හෝ ආත්මයක් විද්‍යාමානත්වය පිණිස සමර්ථනය කරන්නෙමි’ යි මෙසේ හෝ සිතෙක් ඔහුට නො වෙයි. ආනන්දය, මෙසේ වූ ම රුපකසිණලාභියා අනුව සුක්ෂමාත්මානුදෘෂ්ටිය නො හෝතේ යැ යි මෙසේ කියනු සුදුසු ය.

30. “තත්‍රානන්දො යො සො රූපිං අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙති, එතරහි වා සො රූපිං අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙති. තත්ථ භාවිං වා සො රූපිං අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙති. ‘අතථං වා පන සත්තං තථත්තාය උපකප්පෙසාමි’ති ඉති වා පනස්ස න භොති. එවං සත්තං ඛො ආනන්දො රූපිං අනන්තත්තානුදිට්ඨි නානුසෙතිති ඉව්වාලං වචනාය.

31. “තත්‍රානන්දො යො සො අරූපිං පරිත්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙති, එතරහි වා සො අරූපිං පරිත්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙති. තත්ථ භාවිං වා සො අරූපිං පරිත්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙති. ‘අතථං වා පන සත්තං තථත්තාය උපකප්පෙසාමි’ති ඉති වා පනස්ස න භොති. එවං සත්තං ඛො ආනන්දො, අරූපිං පරිත්තත්තානුදිට්ඨි නානුසෙතිති ඉව්වාලං වචනාය.

32. “තත්‍රානන්දො යො සො අරූපිං අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙති, එතරහි වා සො අරූපිං අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙති. තත්ථ භාවිං වා සො අරූපිං අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙති. ‘අතථං වා පන සත්තං තථත්තාය උපකප්පෙසාමි’ති ඉති වා පනස්ස න භොති. එවං සත්තං ඛො ආනන්දො, අරූපිං අනන්තත්තානුදිට්ඨි නානුසෙතිති ඉව්වාලං වචනාය. ඒත්තාවතා ඛො ආනන්දො අත්තානං න පඤ්ඤාපෙතො න පඤ්ඤාපෙති.

33. “කිත්තාවතා ව ආනන්දො අත්තානං සම්නුපසංඛානො සම්නුපසංඛති ;

වේදනං වාහි ආනන්දො, අත්තානං සම්නුපසංඛානො සම්නුපසංඛති: ‘වේදනා මෙ අත්තා’ති. ‘න භෙව ඛො මෙ වේදනා අත්තා, අප්පට්ඨං වේදනො මෙ අත්තා’ති ඉති වා හි ආනන්දො, අත්තානං සම්නුපසංඛානො සම්නුපසංඛති. ‘න භෙව ඛො මෙ වේදනා අත්තා, නො’පි අප්පට්ඨං වේදනො මෙ අත්තා, අත්තා මෙ වේදයති වේදනාධමෙමා හි මෙ අත්තා’ති ඉති වා හි ආනන්දො, අත්තානං සම්නුපසංඛානො සම්නුපසංඛති.

30. ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් රූපවත් වූ අනන්ත ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවා නම්, හෙතෙම දැන් (මේ භවයෙහි) හෝ රූපවත් වූ අනන්ත ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවයි. මතු භවයෙහි වන්නාවූ හෝ අනන්ත ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවයි. ‘අවිද්‍යාමාන වූ හෝ ආත්මයක් විද්‍යාමානත්වය පිණිස සමර්ථනය කරන්නෙමි’ යි මෙසේ සිතෙක් හෝ ඔහුට නො වෙයි. ආනන්දය, මෙසේ වූ ම අනන්තාත්මානුදෘෂ්ටිය රූපකසිංහලාභියා කෙරෙහි නො ම හෝනේ යැ යි කියනු සුදුසු ය.

31. “ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් අරූපී වූ සුක්ෂම ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවා නම්, හෙතෙම දැන් (මේ භවයෙහි) හෝ අරූපී වූ සුක්ෂම ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවයි. මතු භවයෙහි වන්නාවූ හෝ අරූපී සුක්ෂම ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවයි. ‘අවිද්‍යාමාන වූ හෝ ආත්මයක් විද්‍යාමානත්වය පිණිස සමර්ථනය කරන්නෙමි’ යි මෙසේ සිතෙක් හෝ ඔහුට නො වෙයි. ආනන්දය, මෙසේ වූ ම අරූපකසිංහලාභියා කෙරෙහි සුක්ෂමාත්මානුදෘෂ්ටිය නො ම හෝනේ යැ යි කියනු සුදුසු ය.

32. ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් අරූපී වූ අනන්ත ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවා නම්, හෙතෙම දැන් (මේ භවයෙහි) හෝ අරූපී වූ අනන්ත ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවයි. මතු භවයෙහි වන්නාවූ හෝ අරූපී අනන්ත ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවයි. ‘අවිද්‍යාමාන ආත්මයක් හෝ විද්‍යාමානත්වයෙන් සමර්ථනය කරන්නෙමි’ යි මෙසේ සිතෙක් හෝ ඔහුට නො වෙයි. ආනන්දය, මෙසේ වූ ම අරූපකසිංහලාභියා කෙරෙහි අනන්තාත්මානුදෘෂ්ටිය නො ම හෝනේ යැ යි කියනු සුදුසු ය.

ආනන්දය, මෙතෙකින් ම ආත්මය නො පණවන්නේ නො පණවයි.

33. “ආනන්දය, කොතෙකින් (දිට්ඨිසමනුපස්සනායෙන්) ආත්මයක් දක්නේ දැකී ද යත්:

ආනන්දය, වෙදනාව ආත්ම යැ යි දක්නේ, ‘වෙදනාව මාගේ ආත්මය වේ’ යැ යි හෝ මෙසේ දකියි. ‘වෙදනාව මාගේ ආත්මය නො වේ, මාගේ ආත්මය වෙදනාරහිත යැ’ යි මෙසේ හෝ ආනන්දය, ‘ආත්මයක් දක්නේ දකියි. ‘වෙදනාව මාගේ ආත්මය නො වේ ම ය, මාගේ ආත්මය වෙදනා රහිත ද නො වේ ම ය, ආත්මය විඳි, මාගේ ආත්මය (වෙදනාසම්ප්‍රයුක්ත බැවින්) විඳින ස්වභාව ඇත්තේ ම යැ’ යි මෙසේ හෝ ආනන්දය, ආත්මයක් දක්නේ දකී.

34. තත්ත්වානං ඥායාමාසා ඵලමාහ: 'වේදනා, මෙ අත්තා'ති, සො ඵලමස්ස වචනීයො: 'තිස්සො ඛො ඉමා ආවුසො වේදනා: සුඛා වේදනා දුක්ඛා වේදනා අදුක්ඛමසුඛා වේදනා. ඉමාසං ඛො ත්වං තිස්සංගං වේදනානං කතමං අත්තං සමනුපස්සයි ති'. යස්මිං ආනංදං සමයෙ සුඛං වේදනං වේදෙති, නෙව තස්මිං සමයෙ දුක්ඛං වේදනං වේදෙති, න අදුක්ඛමසුඛං වේදනං වේදෙති, සුඛං යෙව තස්මිං සමයෙ වේදනං වේදෙති. යස්මිං ආනංදං සමයෙ දුක්ඛං වේදනං වේදෙති, නෙව තස්මිං සමයෙ සුඛං වේදනං වේදෙති, න අදුක්ඛමසුඛං වේදනං වේදෙති, දුක්ඛං යෙව තස්මිං සමයෙ වේදනං වේදෙති. යස්මිං ආනංදං සමයෙ අදුක්ඛමසුඛං වේදනං වේදෙති, නෙව තස්මිං සමයෙ සුඛං වේදනං වේදෙති, න දුක්ඛං වේදනං වේදෙති, අදුක්ඛමසුඛං යෙව තස්මිං සමයෙ වේදනං වේදෙති.

35. "සුඛා පි ඛො ආනංදං වේදනා අතිච්චා සංඛිතා පටිච්චසම්ප්පන්නා ඛයධම්මා වයධම්මා විරාගධම්මා නිරෝධධම්මා. දුක්ඛාපි ඛො ආනංදං වේදනා අතිච්චා සංඛිතා පටිච්චසම්ප්පන්නා ඛයධම්මා වයධම්මා විරාගධම්මා නිරෝධධම්මා. අදුක්ඛමසුඛා පි ඛො ආනංදං වේදනා අතිච්චා සංඛිතා පටිච්චසම්ප්පන්නා ඛයධම්මා වයධම්මා විරාගධම්මා. තස්ස සුඛං වේදනං වේදයමානස්ස¹ 'ඵසො මෙ අත්තා'ති හොති. තස්සා යෙව සුඛාය වේදනාය නිරෝධා 'වාග්ගො මෙ අත්තා'ති හොති. දුක්ඛං වේදනං වේදයමානස්ස 'ඵසො මෙ අත්තා'ති හොති. තස්සා යෙව දුක්ඛාය වේදනාය නිරෝධා 'වාග්ගො මෙ අත්තා'ති හොති. අදුක්ඛමසුඛං වේදනං වේදයමානස්ස 'ඵසො මෙ අත්තා'ති හොති. තස්සා යෙව අදුක්ඛමසුඛාය වේදනාය නිරෝධා 'වාග්ගො මෙ අත්තා'ති හොති. ඉති සො දිවේසිව ධම්මෙ අතිච්චං සුඛං දුක්ඛං වොති² උප්පාදවයධම්මං අත්තානං සමනුපස්සමානො සමනුපස්සති. යො සො ඵලමාහ 'වේදනා මෙ අත්තා'ති. තස්මාතිහානංදං, ඵත්තෙතපෙතං නක්ඛමති 'වේදනා මෙ අත්තා'ති සමනුපස්සිතුං.

36. "තත්ත්වානං ඥායාමාසා ඵලමාහ 'නහෙව ඛො මෙ වේදනා අත්තා, අප්පට්ඨං-වේදනො මෙ අත්තා'ති, සො ඵලමස්ස වචනීයො 'යත් පනාවුසො සබ්බසො වේදයිතං නත්ති, අපි නු ඛො තත් අයමහමස්මි'ති³ සියා?'ති.

"නො හෙතං හතෙත".

"තස්මාතිහානංදං, ඵත්තෙතපෙතං නක්ඛමති 'නහෙව ඛො මෙ වේදනා අත්තා, අප්පට්ඨං-වේදනො මෙ අත්තා'ති සමනුපස්සිතුං.

1. වේදයමානස්ස - කප්පට්ඨ

2. අතිච්චසම්ප්පන්නා ඛයධම්මං - කප්පට්ඨ

3. අයමහමති, - පිටු.

34. “ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් ‘වෙදනාව මගේ ආත්මය යැ’යි මෙසේ කියා ද, ‘ඇවැත්නි, සුඛවෙදනා දුඃඛවෙදනා අද්වයාසුඛ වෙදනා යි මේ වෙදනා තුනෙකි. මේ තුන් වෙදනාවන්ගෙන් තෝ කවර වෙදනාවක් ආත්ම වශයෙන් දක්නෙහි දැ’යි හෙ තෙම මෙසේ කිය යුතු (ඔහුගෙන් මෙසේ ප්‍රශ්න කටයුතු). ආනන්දය, යම් විටෙක (සත්ව තෙමේ) සුඛවෙදනාව විඳි ද, එ සමයෙහි හේ දුඃඛවෙදනාව නො ම විඳි, අද්වයාසුඛවෙදනාව ද නො ම විඳි, එ සමයෙහි හේ සුඛවෙදනාව ම විඳි. ආනන්දය, යම් විටෙක දුඃඛවෙදනාව විඳි ද, එ විටැ සුඛවෙදනාව නො ම විඳි, අද්වයාසුඛ වෙදනාව ද නො ම විඳි, එ සමයෙහි දුඃඛවෙදනාව ම විඳි. ආනන්දය, යම් විටෙක අද්වයාසුඛවෙදනාව විඳි ද, එ විටැ සුඛවෙදනාව නො ම විඳි, දුඃඛවෙදනාව ද නො ම විඳි, අද්වයාසුඛවෙදනාව ම එ විටැ විඳි.

35. “ආනන්දය, සුඛවෙදනාවද අනිත්‍ය ය, සංස්කෘත ය (ප්‍රත්‍යයයන් විසින් සකස් වූයේ ය), ප්‍රතිත්‍යාසම්පත්තන ය, ක්ෂයධර්මය (ක්ෂණ වන සුලු ය), ව්‍යයධර්ම ය (වැනසෙන සුලු ය), විරාගධර්ම ය (පහ වන සුලු ය), නිරොධධර්මය (නිරුද්ධ වන සුලු ය). ආනන්දය, දුඃඛවෙදනාවද අනිත්‍ය ය, සංස්කෘත ය, ප්‍රතිත්‍යාසම්පත්තන ය, ක්ෂයධර්මය, ව්‍යයධර්මය, විරාගධර්ම ය, නිරොධධර්ම ය. ආනන්දය, අද්වයාසුඛවෙදනාවද අනිත්‍ය ය, සංස්කෘත ය, ප්‍රතිත්‍යාසම්පත්තන ය, ක්ෂයධර්මය, ව්‍යයධර්මය, විරාගධර්ම ය, නිරොධධර්ම ය. සුඛවෙදනාව විදුනාහට ‘මේ මගේ ආත්මය වේ’ යැ යි සිතෙක් වෙයි. ඒ සුඛවෙදනාව ගේ නිරොධයෙන් ‘මගේ ආත්මය ව්‍යාග්‍ර වී (විසිඳ ගියේ යැ යි, පහ වී ගියේ යැ)’ යි සිතෙක් වෙයි. දුඃඛවෙදනාව විදුනාහට ‘මේ මාගේ ආත්මය වේ’ ය යි සිතෙක් වෙයි. ඒ දුඃඛවෙදනාව ගේ ම නිරොධයෙන් ‘මගේ ආත්මය ව්‍යාග්‍ර වී’ යැ යි සිතෙක් වෙයි. අද්වයාසුඛවෙදනාව විදුනාහට ‘මේ මගේ ආත්මය යැ’යි සිතෙක් වෙයි. ඒ අද්වයාසුඛවෙදනාව නිරුද්ධ වීමෙන් ‘මගේ ආත්මය ව්‍යාග්‍ර වී යැ’ යි සිතෙක් වෙයි. මෙසේ හෙ තෙම මේ අත්ඛවිති ම ආත්මයක් දක්නේ අනිත්‍ය වූ සුඛ වූ දුක් වූ අනිත්‍යාදි ලක්ෂණයන්ගෙන් මිශ්‍ර වූ (අද්වයාසුඛ වූ) උපදනසුලු නැසෙන සුලු රූපාදි ස්කන්ධයක් දකී. එහෙයින් ආනන්දය, ‘වෙදනාව මගේ ආත්මයැ’ යි මෙය දක්නට මෙයින් තො රිසියෙයි.

36. “ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් ‘වෙදනාව මගේ ආත්මය නොවේ ම ය, මගේ ආත්මය ප්‍රතිසංවෙදනා රහිත යැ’ යි මෙසේ කියා නම්, ‘ඇවැත්නි, යම් තැනෙක හැම අයුරින් ම විඳීමෙක් නැත් නම්, එහි මේ මම් වෙමි’ යි කියැ යුතු කිසි ස්කන්ධධර්මයෙක් වන්නේ ද?’ යි හෙ තෙම කිය යුතු (ඔහුගෙන් ප්‍රශ්න කළ යුතු).

“වහන්ස, මෙය (මම වෙමි යි ගත යුතු කිසි ස්කන්ධයෙක් එහි නො වේ ම යැ’ යි (අනෙකු තෙරණුවෝ වදන).

“ආනන්දය, එහෙයින් ‘වෙදනාව මගේ ආත්මය නො වේ ම ය, මගේ ආත්මය ප්‍රතිසංවෙදනාරහිත යැ’ යි මෙය දක්නට මෙයින් තො රිසියෙයි.”

37. තත්‍රානාඤ්ඤාං යො සො ඵවමාහ 'නභෙව ඛො මෙ වෙදනා අත්තා, නො'පි අප්පට්ඨංවෙදනො මෙ අත්තා, අත්තා මෙ වෙදෙති, වෙදනාධම්මො හි මෙ අත්තා'ති, යො ඵවමස්ස චචතියො: 'වෙදනා ච හි ආවුසො සංඛෙත සංඛං සංඛපා සංඛං අපරිසෙසා භිරුජ්ඣෙය්‍යං, සංඛෙසො වෙදනාය අයති වෙදනානිරෝධා අපි නු ඛො තත්ථ අයමහමභේති සියා?'ති.

“නො භෙතං හත්තං”.

“තස්මාතිහානාඤ්ඤා ඵත්තෙතපෙතං නක්ඛමති 'නභෙව ඛො මෙ වෙදනා අත්තා, නො පි අප්පට්ඨංවෙදනො මෙ අත්තා, අත්තා මෙ වෙදෙති, වෙදනාධම්මො හි මෙ අත්තා'ති සමනුපසයිතුං.”

38. “යතො ඛො ජනානාඤ්ඤා භික්ඛු නෙව වෙදනං අත්තානං සමනුපසාති, නොපි අප්පට්ඨංවෙදනං අත්තානං සමනුපසාති, නො පි 'අත්තා මෙ වෙදෙති වෙදනාධම්මො හි මෙ අත්තා'ති සමනුපසාති, යො ඵවං අසමනුපසාත්තො න ච කිංඤ්ඤි ලොකෙ උපාදියති, අනුපාදියං න පරිත්තසාති, අපරිත්තසං පච්චත්තං යෙව පරිභික්ඛාසිත්තති. ටිණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මවරියං, කතං කරුණියං, නාපරං ඉත්ථත්තායා'ති පජානාති.

39. “ඵවං විමුක්තවිත්තං ඛො ආනාඤ්ඤා භික්ඛුං යො ඵවං වදෙය්‍යා “හොති තථාගතො පරමමරණා ඉති'ස්ස දිට්ඨි'ති තදකල්පං. “න හොති තථාගතො පරමමරණා ඉති'ස්ස දිට්ඨිති තදකල්පං. “හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමමරණා ඉති'ස්ස දිට්ඨි'ති තදකල්පං. “නෙව හොති, න න හොති තථාගතො පරමමරණා ඉති'ස්ස දිට්ඨි'ති තදකල්පං. තං කිස්ස භෙතු: යාවතා ආනාඤ්ඤා අධිවචනං, යාවතා අධිවචනපථො, යාවතා නිරුත්ති, යාවතා නිරුත්තිපථො, යාවතා පඤ්ඤාත්ති, යාවතා පඤ්ඤාත්තිපථො, යාවතා පඤ්ඤා, යාවතා පඤ්ඤාවචරං යාවතා වචං වට්ඨති,¹ තදභිඤ්ඤා විමුක්තො භික්ඛු “තදභිඤ්ඤා විමුක්තො භික්ඛු² න ජානාති න පසාති ඉති'ස්ස දිට්ඨි'ති තදකල්පං.

40. “සත්ත ඛො ඉමා ආනාඤ්ඤා විඤ්ඤාණධිති යො, ඛෙ ආයතනාහි, කතමා සත්ත;

සත්තානාඤ්ඤා සත්තා නානත්තකායා නානත්තසංඤ්ඤානො සෙය්‍යාපාපි මනුස්සා එකමෙව ච දෙවා එකමෙව ච ටිඨිපාතිකා. අයං පඨමා විඤ්ඤාණධිති.

1. යාවතාවචං යාවතාවචති—මජ්ඣං.

2. විමුක්තං භික්ඛු—මජ්ඣං.

37. “ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් ‘වේදනාව මගේ ආත්මය නො වේ ම ය, මගේ ආත්මය වේදනාරහිතත් නො වේ ම ය, මගේ ආත්මය විඳියි, මගේ ආත්මය විඳින සුලු යැ’ යි යමෙක් මෙසේ කියා නම්, ‘ඇවැත්නි, වේදනාවෙන් හැම අයුරින් ම හැම සැටියෙන් ම නො ඉතිරි ව තිරුද්ධ වන්නාහු නම්, හැම අයුරින් ම වේදනාව නැති කළේහි, වේදනාවගේ තිරොධයෙන් එහි ‘මේ මම වෙමි’ යි කිය යුතු කිසිදු ස්කන්ධධර්මයක් වන්නේ ද? යි මෙසේ හෙ තෙම කියැ යුතු (ඔහුගෙන් ප්‍රශ්න කළයුතු). ‘වහන්ස, (‘මේ මම වෙමි’ යි කිය යුතු කිසිත් වන්නේ ය යන) මෙය නො වේ ම ය.’ ආනන්දය, එහෙයින් මෙයින් වේදනාව මගේ ආත්මය නො වේ ම ය, වේදනා නො වනුයේත් මගේ ආත්මය නො වේ ම ය, (වේදනායෙන් අන්‍ය ධර්මයක් වූ) මගේ ආත්මය විඳියි, (එසේ වූ) මගේ ආත්මය විඳින සුලු යැ’ යි මෙසේ මෙය දක්නට නො රිසියෙයි.

38. “ආනන්දය, යම් කලෙක මහණ වේදනාව ආත්ම කොට නො දකී ද, ආත්මය වේදනා නොවූවක් කොට හෝ නො දකී ද, ‘මගේ ආත්මය විඳියි, මගේ ආත්මය විඳිනා සුලු යැ’ යි හෝ නො ම දකී ද, එසේ නො දක්නා හෙ තෙම ලොවැ කිසිත් (ආත්ම ආත්මීය වශයෙන්) නොගනුයේ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි මාන යන තුන් පරිත්ඝ්‍යානායෙන් පරිත්ඝ්‍යානා නො කෙරෙයි. පරිත්ඝ්‍යානා නො කරන්නේ තෙමේ ම කෙලෙස් පිරිනිවර්තීන් පිරිනිවෙයි, ‘සසර ඉපැත්ම ක්ෂිණ වියැ යි, මග බලසර වැස තිමැවියැ යි, කළ යුතු දෑ කරන ලද්දේයැ යි, මේ රහත් බව පිණිස කළ යුතු අනෙකක් නැතැ’ යි දනගනී.

39. ආනන්දය, මෙසේ (ආත්මදර්ශන නැති) මිදුණු සිතැති රහත් මහණහු ඇරැඹ යමෙක් ‘තථාගත තෙම මරණින්- මත්තෙහි වේ යැ යි මොහුගේ (රහත් වූවහුගේ) දෘෂ්ටිය මෙසේ යැ’ යි කියන්නේ නම්, ඒ කීම (රහත් තෙම කිසිවක් නො දනී යැ යි කියුවක් වන බැවින්) නො යුතු ය. ‘තථාගත තෙම මරණින් මත්තෙහි නො වේ යැ යි යනු මොහුගේ දෘෂ්ටියැ’ යි කියන්නේ නම්, එය නො යුතු ය. ‘තථාගත තෙම මරණින් මත්තෙහි වන්නේත් නො වන්නේත් වේ යැ යි යනු මොහුගේ දෘෂ්ටියැ’ යි කියන්නේ නම්, එය නො යුතු ය. ‘තථාගත තෙම මරණින් මතු නො ම වෙයි. නො ම නො වෙයි යනු මොහුගේ දෘෂ්ටියැ’ යි කියන්නේ නම් එය නො යුතු ය. ඒ කවර හෙයින්: ආනන්දය, ව්‍යවහාර යම් පමණ ද, ව්‍යවහාරවිෂය යම් පමණ ද, තීර්ථව්‍යවහාර යම් පමණ ද, තීර්ථව්‍යවහාරවිෂය යම් පමණ ද, ප්‍රඥප්තිය (පැණවීම) යම් පමණ ද, ප්‍රඥප්තිවිෂය යම් පමණ ද, ප්‍රඥාව යම් පමණ ද, ප්‍රඥායෙන් බැස ගත යුතු පඤ්චස්කන්ධය යම් පමණ ද, යම්තාක් සසරවට පවතී ද, රහත් මහණ එය වෙසෙයින් දන මිදුණේ වෙයි. ‘එය දන මිදුණු මහණ නො දනී, නො දකී, එබැවින් මොහුගේ දෘෂ්ටිය මෙසේ යැ’ යි යම් කීමක් ඇද්ද, එය නො යුතු යැ.

40. ආනන්දය, මේ විඤානස්ථිති (විඤානය පිහිටි තැන්) සත් දෙනෙකි, මේ ආයතනයෝ දෙදෙනෙකි.

විඤානස්ථිති සත කවරහ යත්:

ආනන්දය, මනුෂ්‍යයෝ ද සමහර දෙවියෝ ද සමහර විනිපාතිකයෝ (වේමානික ප්‍රෙතයෝ) ද යන කායනානාත්වය හා සංඤානානාත්වය ඇති සත්ත්වයෝ ඇත. මේ ප්‍රථම විඤානස්ථිතිය යැ.

“සත්තානන්ද, සත්තා නානත්තකායා එකත්තසඤ්ඤිතො සෙය්‍යරාපි දෙවා බ්‍රහ්මකායිකා පඨමාභිතිබ්බිත්තා. අයං දුතියා විඤ්ඤාණවසීති.

“සත්තානන්ද, සත්තා එකත්තකායා නානත්තසඤ්ඤිතො සෙය්‍යරාපි දෙවා ආභසාරා. අයං තතියා විඤ්ඤාණවසීති.

“සත්තානන්ද, සත්තා එකත්තකායා එකත්තසඤ්ඤිතො සෙය්‍යරාපි දෙවා සුභතිණ්ණා. අයං චතුත්ථා¹ විඤ්ඤාණවසීති.

“සත්තානන්ද, සත්තා සම්මසො රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිසංසඤ්ඤානං අත්ථඛමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා ‘අනන්තො ආකාසො’ති ආකාසානඤ්ඤායතනුපගා. අයං පඤ්චමා² විඤ්ඤාණවසීති.

“සත්තානන්ද, සත්තා සම්මසො ආකාසානඤ්ඤායතනං සමතික්කමම ‘අනන්තො විඤ්ඤාණ’න්ති විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනුපගා. අයං ජලස්ථා³ විඤ්ඤාණවසීති.

“සත්තානන්ද, සත්තා සම්මසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතික්කමම ‘නත්ති කිඤ්චි’ති ආකිඤ්චඤ්ඤායතනුපගා. අයං සත්තමා⁴ විඤ්ඤාණවසීති.

අසඤ්ඤාසත්තායතනං, නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනමෙව දුතියං.

41. තත්‍රානන්ද, යායං පඨමා විඤ්ඤාණවසීති නානත්තකායා නානත්තසඤ්ඤිතො සෙය්‍යරාපි මනුස්සා එකච්ච ව දෙවා එකච්ච ව විනිපාතිකා, යො නු ඛො ආනන්ද, තඤ්ච පජානාති, තස්සා ව සමුදයං පජානාති, තස්සා ව අත්ථඛමං පජානාති, තස්සා ව අසසාදං පජානාති, තස්සා ව ආදීනවං පජානාති, තස්සා ව භිසංරණං පජානාති, කල්ලං නු තෙන තද්ධිනන්දිතුන්ති?”

“නො භෙතං භතෙත”.

“තත්‍රානන්ද, යායං දුතියා විඤ්ඤාණවසීති —පෙ— යායං තතියා විඤ්ඤාණවසීති —පෙ— යායං චතුත්ථා විඤ්ඤාණවසීති —පෙ— යායං පඤ්චමා විඤ්ඤාණවසීති —පෙ— යායං ජලස්ථා විඤ්ඤාණවසීති —පෙ— තත්‍රානන්ද යායං සත්තමා විඤ්ඤාණවසීති සම්මසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතික්කමම ‘නත්ති කිඤ්චි’ති ආකිඤ්චඤ්ඤායතනුපගා, යො නු ඛො ආනන්ද තඤ්ච පජානාති, තස්සා ව සමුදයං පජානාති, තස්සා ව අත්ථඛමං පජානාති, තස්සා ව අසසාදං පජානාති, තස්සා ව ආදීනවං පජානාති, තස්සා ව භිසංරණං පජානාති, කල්ලං නු තෙන තද්ධිනන්දිතුන්ති?”

“නො භෙතං භතෙත”.

1. චතුත්ථි - පිටු, මජ්ඣිම, සූත්ත, PTS.

3. ජලස්ථි, පිටු - මජ්ඣිම, සූත්ත, PTS.

2. පඤ්චමි - පිටු, මජ්ඣිම, සූත්ත, PTS.

4. සත්තමි - පිටු, මජ්ඣිම, සූත්ත, PTS.

“ආනන්දය, ප්‍රථමධ්‍යානයෙන් උපන් මුත්මකායික දෙවියෝ ය යන කායනාත්මකය ඇති (ප්‍රමාණ විසින් කසින් වෙනස් වූ), සංඥාඵකත්වය ඇති (ප්‍රථම ධ්‍යාන සංඥා විසින් සමාන වූ) සත්ත්වයෝ ඇත. මේ දෙවෙනි විඥානස්ථිතිය යි.

ආනන්දය, ආභාස්වර (විභිදෙන ප්‍රභා ඇති) දෙවියෝ ය යන (ප්‍රභා විසින්) කායඵකත්වය ඇති (අවිතර්ක විචාර - අවිතර්ක අවිචාර ධ්‍යාන විසින්) සංඥානාත්මකය ඇති සත්ත්ව කෙනෙක් ඇත. මේ තෙවෙනි විඥානස්ථිතිය යි.

ආනන්දය, ශ්‍රවකාත්මකයා දෙවියෝ ය යන කායඵකත්වය ඇති (වතුර්ථ ධ්‍යාන විසින්) සංඥා ඵකත්වය ඇති සත්ත්ව කෙනෙක් ඇත. මේ සතරවන විඥානස්ථිතිය යි.

ආනන්දය, භෑම අයුරින් ම රූපසංඥාවක් ඉක්මිමෙන් ප්‍රතිසංඥාවන් පහවීමෙන්, නානාත්වසංඥාවන් නො මෙනෙහි කිරීමෙන් ‘අභස අනන්ත යැයි දහන් වඩා ආකාසානන්දවායතන භූමියට පැමිණි සත්ත්වයෝ ඇත. මේ පස්වන විඥානස්ථිතිය යි.

ආනන්දය, සර්වප්‍රකාරයෙන් ආකාසානන්දවායතනය ඉක්ම ‘විඥානය අනන්තයැ’ යි දහන් වඩා විඤ්ඤාණන්දවායතනභූමියට පැමිණි සත්ත්වයෝ ඇත. මේ සවන විඥානස්ථිතිය යි.

ආනන්දය, සර්වප්‍රකාරයෙන් විඤ්ඤාණන්දවායතනය ඉක්ම ‘කිසිත් නැතැ’යි නාස්තිභාවප්‍රඥප්තිය වඩා ආකිඤ්චන්ද්‍රායතන භූමියට පැමිණි සත්ත්වයෝ ඇත. මේ සත්වන විඥානස්ථිතිය යි.

අසංඤ්‍යාත්මකතාය ආයතන විසින් පළමු වැන්න යි. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනය ම දෙවැන්න යි.

41. “ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් මනුෂ්‍යයෝ ද ඇතැම් දෙවියෝ ද ඇතැම් චිත්තාකිකයෝ ද යන නානත්තකාය නානත්තසඤ්ඤී වූ යම් මේ ප්‍රථම විඥානස්ථිතියෙක් වේ ද, යමෙක් එයත් දනී නම්, එහි සමුදයයත් (පහළ වන්නට කාරණයත්) දනී නම්, එහි නිරෝධයත් දනී නම්, එහි ආස්වාදයත් (රසයත්) දනී නම්, එහි ආදිනවයත් (දෙසයත්) දනී නම්, එහි නිසරණයත් (එයින් නික්මීමත්) දනී නම් ඔහු විසින් එය (මම ය යි, මාගේ ය යි) අභිනන්දනයට (පිළිගන්නට) සුදුසු ද?”

“වහන්ස, මෙය නො සුදුසු යැ.”

“ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යම් මේ දෙවෙනි විඥානස්ථිතියෙක් ඇද්ද... යම් මේ තෙවෙනි විඥානස්ථිතියෙක් ඇද්ද ... යම් මේ සිවුවන විඥානස්ථිතියෙක් ඇද්ද ... යම් මේ පස්වන විඥානස්ථිතියෙක් ඇද්ද ... යම් මේ සවන විඥානස්ථිතියෙක් ඇද්ද... ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් සියලු අයුරින් විඤ්ඤාණන්දවායතනය ඉක්ම ‘කිසිත් නැතැ’යි ආකිඤ්චන්ද්‍රායතන භූමියට පැමිණි සත්ත්ව කෙනෙක් ඇත් නම් ඔවුන් පිළිබඳ වූ යම් මේ සත්වන විඥානස්ථිතියෙක් වේ ද, ආනන්දය යමෙක් ඒ විඥානස්ථිතියත් දනී ද, එයට කාරණයත් දනී ද, එහි නිරෝධයත් දනී ද, එහි රසයත් දනී ද එහි ආදිනවයත් දනී ද, එහි නිසරණයත් දනී ද, එසේ දන්නාවූ ඔහු විසින් එය අභිනන්දනයට සුදුසු ද?”

“වහන්ස, මෙය සුදුසු නො වේ ම යැ.”

“තත්‍රානන්ද, යදිදං අසඤ්ඤාසත්තායතනං, යො නු ඛො ආනන්ද, තඤ්ච පචානාති, තස්ස ච සමුදයං පචානාති, තස්ස ච අත්ඛන්ධමං පචානාති, තස්ස ච අසංසාදං පචානාති, තස්ස ච ආදීනවං පචානාති, තස්ස ච නිසංසරණං පචානාති, කප්පං නු තෙන තදභිනාදිතුනති?”

“නො භෙතං භතෙන.”

“තත්‍රානන්ද, යදිදං නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං, යො නු ඛො ආනන්ද, තඤ්ච පචානාති, තස්ස ච සමුදයං පචානාති, තස්ස ච අත්ඛන්ධමං පචානාති, තස්ස ච අසංසාදං පචානාති, තස්ස ච ආදීනවං පචානාති, තස්ස ච නිසංසරණං පචානාති, කප්පං නු තෙන තදභිනාදිතුනති?”

“නො භෙතං භතෙන.”

“යතො ඛො ආනන්ද, භික්ඛු ඉමාසඤ්ච සත්තතතං විඤ්ඤාණධීතිනං, ඉමෙසඤ්ච ථිත්තං ආයතනානං සමුදයඤ්ච අත්ඛන්ධමඤ්ච අසංසාදඤ්ච ආදීනවඤ්ච නිසංසරණඤ්ච යථාභූතං විදිත්වා අනුපාදා විමුක්තො භොති. අයං වූචාතානන්ද, භික්ඛු පඤ්ඤාපිමුක්තො.

42. “අට්ඨ ඛො ඉමෙ ආනන්ද විමොක්ඛා. කතමෙ අට්ඨ :

රූපී රූපානි පසසති. අයං පඨමො විමොක්ඛො.

අත්ඛන්තං අරූපසඤ්ඤිබ්බිඨා රූපානි පසසති. අයං දුතියො විමොක්ඛො.

සුභග්ගෙව අධිමුක්තො භොති. අයං තතියො විමොක්ඛො.

සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිසසඤ්ඤානං අත්ඛන්ධමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා ‘අනන්තො ආකාසො’ති ආකාසභාඤ්චායතනං උපසම්පජ්ජා විහරති. අයං චතුස්සො විමොක්ඛො.

සබ්බසො ආකාසානඤ්චායතනං සමතික්කමම ‘අනන්තං විඤ්ඤාණං’නති විඤ්ඤාණඤ්චායතනං උපසම්පජ්ජා විහරති. අයං පඤ්චමො විමොක්ඛො.

සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්චායතනං සමතික්කමම ‘නත්ථි කිඤ්චි’ති ආකිඤ්චායතනං උපසම්පජ්ජා විහරති. අයං ඡට්ඨො විමොක්ඛො.

සබ්බසො ආකිඤ්චායතනං සමතික්කමම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජා විහරති. අයං සත්තමො විමොක්ඛො.

සබ්බසො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමතික්කමම සඤ්ඤාපෙ-ද්ධිතතිරොධං උපසම්පජ්ජා විහරති. අයං අට්ඨමො විමොක්ඛො.

ඉමෙ ඛො ආනන්ද, අට්ඨ විමොක්ඛා.

‘ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යම් මේ අසංඝස්සත්ත්වයාතනයෙන් වේ ද, ආනන්දය, යමෙක් එයත් දනී ද, එහි සමුදයයත් දනී ද, එහි නිරෝධයත් දනී ද, එහි රසයත් දනී ද, එහි දෙසයත් දනී ද, එහි නික්මීමත් දනී ද, ඔහු විසින් එය අභිනන්දනයට පිළිගන්නට සුදුසු ද?’

“වහන්ස, මෙය සුදුසු නො වේ ම යැ.”

“ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යම් මේ නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනයෙන් වේ ද, ආනන්දය, යමෙක් එයත් දනී ද, එයට කාරණයත් දනී ද, එහි නිරෝධයත් දනී ද, එහි රසයත් දනී ද, එහි භිංසරණයත් දනී ද ඔහු විසින් එය පිළිගන්නට සුදුසු ද?”

“වහන්ස, මෙය සුදුසු නො වේ ම යැ.”

“ආනන්දය, යම් කලෙක මහණ මේ විඤානස්ථිති සතේ ද මේ ආයතන දෙකෙහි ද සමුදයයත් අස්තගමයත් ආස්වාදයත් ආදීනවයත් භිංසරණයත් තතු වූ පරිදි දන උපාදාන රහිත ව මිදුණේ වේ ද, ආනන්දය, මේ මහණ ප්‍රඥාවිමුක්ත (ප්‍රඥා බලයෙන් නාම රූප කයින් මිදුණේ) යැ යි කියනු ලැබේ.

42. “ආනන්දය, මේ විමොක්ෂයෝ අට දෙනෙකි. කවර අට දෙනෙක් ද යත්:

රූපි වූයේ (තමාගේ කෙසාදියෙහි නිලකසිණාදි වශයෙන් ඉපිදූවූ රූපධ්‍යාන සතරෙන් එකක් ඇත්තේ තමා කෙරෙහි වූ නිලකසිණාදි) රූපයන් ධ්‍යාන ඇසින් දකී. මේ පළමු විමොක්ෂ ය යි.

අධ්‍යාත්මයෙහි අරූපසංඥා ඇත්තේ (තමාගේ කෙසාදීන්හි ඉපදූ වූ රූපසංඥා නැත්තේ, බාහිර අරමුණෙහි පිරියම් වඩා බාහිර අරමුණෙහි ම ඉපිදූ වූ රූපධ්‍යාන ඇත්තේ) බාහිර නිලකසිණාදි රූපයන් දකී. මේ දෙවෙනි විමොක්ෂ ය යි.

(පිරිසිදු වූ නිලාදි වර්ණකසිණ අරමුණක් ගෙන) ‘ඒ අරමුණ ශුභ යැ’ යි එහි වැදගත්තේ වෙයි. මේ තෙවෙනි විමොක්ෂ ය යි.

හැම අයුරින් ම රූපසංඥාවන් ඉක්මිමෙන් ප්‍රතිසංඥාවන් පහ ව යැමෙන් නානාත්වසංඥාවන් නොමෙනෙහි කිරීමෙන් ‘අභස අනන්ත’ යැ යි ආකාශානන්දවායතනයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ සිවුවන විමොක්ෂ ය යි.

හැම අයුරින් ම ආකාශානන්දවායතනය ඉක්ම ‘විඤානය අනන්ත යැ’ යි විඤානන්දවායතනයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ පස්වන විමොක්ෂ ය යි.

හැම අයුරින් ම විඤානන්දවායතනය ඉක්ම ආකිඤ්චඤ්ඤායතනයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ සවන විමොක්ෂ ය යි.

හැම අයුරින් ම ආකිඤ්චඤ්ඤායතන ධ්‍යානය ඉක්ම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ සත්වන විමොක්ෂ ය යි.

හැම අයුරින් ම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනය ඉක්ම සඤ්ඤා-වේදයික නිරෝධයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ අට වන විමොක්ෂ ය යි.

ආනන්දය, මේ විමොක්ෂ අට යි.

“යතො ඛො ආනන්ද, භික්ඛු ඉමෙ අට්ඨ විමොක්ඛෙ අනුලොමමි සමාපජ්ජති, පටිලොමමි සමාපජ්ජති, අනුලොමපටිලොමමි සමාපජ්ජති, යත්ථිඡන්ධං යදිඡන්ධං යාථදිඡන්ධං සමාපජ්ජති පි චුට්ඨාති පි, ආසවානඤ්ඤා ඛයා අනාසවං චෙතොඤ්චුත්තිං පඤ්ඤාචිත්තානිං දිට්ඨංථ ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සමජිකස්වා උපසම්පජ්ජ විහරති, අයං චුච්චතානන්ද, භික්ඛු උභතොභාගචිත්තෙතො. ඉමාය ච ආනන්ද උභතොභාගචිත්තක්ඛයා අඤ්ඤා උභතොභාගචිත්තති උත්තරිතරා වා පඤ්ඤතරා වා නත්ති”ති.

ඉදමචොච හගවා අත්තමනො ආයස්මා ආනන්දෙ හගවතො භාසිතං අභිනන්දීති.

මහානිදහස්සකං නිවසීතං දුතියං.

“ආනන්දය, යම් කලෙක මහණ තෙම මේ අන්තර් විමොක්ෂයන් අනු-
ලෝමවිසිනුත් (මුලපටන් අවසන් දක්වාත්) සමඳිදී, පිළිලෝමවිසිනුත් (අග
සිට මුල දක්වාත්) සමඳිදී ද, අනුලෝමපිළිලෝම විසිනුත් සමඳිදී ද, කැමැති
තැනෙක, කැමැති සමවිතකට, කැමැති තාක් කල් සමඳිදීමත් එයින් නැගී
සිටීමත් කෙරේ ද, ආසුඛයන් ද ක්ෂය කිරීමෙන් අනාසුඛ වූ විත්තවිමුක්තිය
(ඵලසමාධිය) ද, ප්‍රඥාවිමුක්තිය (ඵලඥානය) ද මේ අත්බවහි ම තෙමේ
වෙසෙයි නුවණින් දන පසක් කොට සපයා වෙසේ ද, ආනන්දය, මේ
මහණ උභතොභාගවිමුක්ත (අරූපසමාපත්තියෙන් රූපකාය කෙරෙන්
ද, මාර්ගයෙන් නාමකාය කෙරෙන් ද දි දෙපයින් ම මිදුණේ) යැ යි
කියනු ලැබේ. ආනන්දය, මේ උභතොභාගවිමුක්තියෙන් උත්තරීතර
(මෙයට වැඩි තරම්) වූ ප්‍රණීතතර (මෙයට වඩා උතුම්) වූ උභතොභාග
විමුක්තියෙක් නැති.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදාළ සේක. ආයුෂ්මත් අතද තෙරණුවෝ
දාරාධිත සිත් ඇත්තාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ වචනය පිළිගත්හ.

දෙවැනි මහානිදන සූත්‍රය නිමයේ යි.

මහාපරිනිබ්බානසුත්තං

එවං මෙ සුත්තං: එකං සමයං හගවා රාජගහෙ විහරති ගීජ්ඣකුටෙ පබ්බතෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන රාජා මාගධො අජාතසත්තු වෙදෙහි-පුත්තො වජ්ඣී අභියාතුකාමො හොති. සො එවමාහ: ‘අහං හි ඉමෙ වජ්ඣී එවංමහිඤ්ඤෙ එවංමහානුභාවෙ උච්ඡවජාමි,¹ විනාසෙසාමි වජ්ඣී, අනායබ්බසනං ආපාදෙසාමි වජ්ඣී’ති.

2. අථ ඛො රාජා මාගධො අජාතසත්තු වෙදෙහිපුත්තො වසසකාරං බ්‍රාහ්මණං මගධමහාමනෙං ආමනෙයි:

“එහි නිං බ්‍රාහ්මණ, යෙන හගවා තෙඤ්ඤපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිතො මම වට්ඨනෙත හගවතො පාදෙ ඤිරසා වජ්ඣති. අප්පාබාධං අප්පාතඤ්ඤං ලහුට්ඨානං බලං ඵාසුචිහාරං පුච්ඡ: ‘රාජා හතෙත, මාගධො අජාතසත්තු වෙදෙහිපුත්තො හගවතො පාදෙ ඤිරසා වජ්ඣති. අප්පාබාධං අප්පාතඤ්ඤං ලහුට්ඨානං බලං ඵාසුචිහාරං පුච්ඡති’ති.

එවං ව වදෙහි: ‘රාජා හතෙත, මාගධො අජාතසත්තු වෙදෙහිපුත්තො වජ්ඣී අභියාතුකාමො හොති. සො එවමාහ: අහං හි ඉමෙ වජ්ඣී එවංමහිඤ්ඤෙ එවංමහානුභාවෙ උච්ඡවජාමි, විනාසෙසාමි වජ්ඣී, අනායබ්බසනං ආපාදෙසාමි වජ්ඣී’ති. යථා ව තෙ හගවා බ්‍රාහ්මණොති, තං සාධුකං උග්ගහෙතො මම ආරොචෙය්‍යාසි. න හි තථාගතා විතථං හණන්ති”ති.

3. ‘එවං හො’ති ඛො වසකාරො බ්‍රාහ්මණො මගධමහාමනෙං රඤ්ඤෙකු මාගධසත අජාතසත්තුසත වෙදෙහිපුත්තසත පටිසුත්තො, හස්සති හද්දති යානාති යොජාපෙත්වා,² හඤ්ඤං යානං අභිරුහිතො, හද්දෙහි හද්දෙහි යානෙහි රාජගහමාගා කියායාසි. යෙන ගීජ්ඣකුටො පබ්බතො තෙන පායාසි. යාවතීකා යානසත භූමි යානෙන ගතො යානා පච්චාරොතිතො පහතීකා’ව යෙන හගවා තෙඤ්ඤපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිතො හගවතා සද්ධීං සමෙමාදි. සමෙමාදනියං කථං සාරානියං වීතිසාරෙතො එකමනං නිසීදි. එකමනං නිසීනෙතො ඛො වසකාරො බ්‍රාහ්මණො මගධමහාමනෙං හගවතං එතදවොච:

1. උච්ඡවජාමි - අවිකල්පා, භ්‍යා, 778.

2. යොජෙතො - ම ජ සං,

3

මහාපරිනිච්ඡාණ සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර සමීපයෙහි වූ ගිජුකුළු පව්වෙහි වැඩවසන සේක. එසමයෙහි වෛදෙහීපුත්‍ර වූ මගධදෙශාධිපති අජාසත් රජ වැදෑ රජුන් මැඩැ ලත්‍ර පිණිස යනු කැමැත්තේ වෙයි. හෙ තෙම 'මම වූ කලි මේසා මහත් රාජර්ධියෙන් සමන්විත මේසා මහත් ආනුභාව ඇති වැදෑ රජුන් මුලින් සිදලන්නෙමි, වජ්ජීන් වනසන්නෙමි, වජ්ජීන් අනායවාසනයට පමුණුවන්නෙමි' යි මෙසේ කියයි.

2. ඉක්බිත්තෙන් වෛදෙහීපුත්‍ර මගධදෙශාධිපති අජාසත් රජ මගධ-මහාමාත්‍ර වූ වස්සකාර බමුණහු බැණුවිය:

“බමුණාණනි, මෙහි එන්න, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත යවු. ගොස් මගේ වචනයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පාදයන් හිසින් (පාමුල හිස තබා) වදිවු. ‘වහන්ස, වෛදෙහීපුත්‍ර වූ මගධාධිපති අජාසත් රජ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පාමුල හිස තබා වදියි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ නිරාබාධ බව, නිරෝග බව, හැල්ලු පැවැත්ම, කායබලය, සැප විහරණය විවාරා’යැ යි නිරාබාධ බව, නිරෝග බව, හැල්ලු පැවැත්ම, කාය බලය, සැප විහරණය විවාරන්න.

‘වහන්ස, වෛදෙහීපුත්‍ර මගධෙශ්වර අජාසත් රජ වැදෑරජුන් මඩිනුවට යනු කැමැත්තේ වෙයි. හෙතෙම ‘මේසා මහඉදුමත් මේසා මහතෙදති වැදෑ රජුන් මුල්සුන් කරන්නෙමි, වැදෑ රජුන් වනසන්නෙමි, වැදෑ රජුන් අනායවාසනයට පමුණුවන්නෙමි’යි මෙපරිද්දෙන් කියා’ යැ යි මෙසේත් කියන්න. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඔබට යම්සේ වදාරා සේක් ද, එය මොනොවට ඉගෙන මට සැළ කරන්න. තථාගතවරු නො සැබෑ බසක් නො බෙණෙත්” යැ යි කී ය.

3. ‘එසේ ය, පින්වතාණනි’යි කියා මගධමහාමාත්‍ර වූ වස්සකාර බමුණු වෛදෙහීපුත්‍ර වූ මගධෙශ්වර වූ අජාසත් රජුට පිළිවදන් දී, මනාප මනාප යානයන් යොදවා, මනාප යානයක් නැග, මනාප මනාප යානයන් ගෙන් උපලක්ෂිත ව රජගහපුරයෙන් නික්මියේ ය. ගිජුකුළු පව්ව වෙත එළැඹියේ ය. යානයෙන් යැමට සුදුසු බිම යම් තාක් ද, ඒ තාක් ගොස් යානයෙන් බැස පාගමන් ඇත්තේ ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියේ ය. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හා සතුටු විය. සතුටට කරුණු වූ, සිතැ රැඳවිය යුතු වූ කථාව අවසන් කොට එක් පසෙක හිඳගත. එක් පසෙක හුන්නා වූ මගද මහමැති වස්සකාර බමුණු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැළ කෙළේ ය:

“රාජා හො ගොතම, මාගධො අජාතසත්තු වෙදෙහිපුත්තො භොතො ගොතමස්ස පාදෙ ධිරසා වන්දති. අප්පාබාධං අප්පාතඛිකං ලුහුට්ඨානං බලං එංසුචිභාරං සුච්ඡති. රාජා හො ගොතම, මාගධො අජාතසත්තු වෙදෙහිපුත්තො වජ්ඣී අභියාතුකාමො. සො ඵවමාහ: අහං හි ඉමෙ වජ්ඣී උචංචිඤ්ඤිකෙ ඵචංමහානුභාවෙ උච්ඡව්ජාමි, විනාසෙසසාමි වජ්ඣී අනායබ්බාසනං ආපාදෙසසාමි වජ්ඣී”ති.

[වජ්ඣීනං සත්ත අපරිභානියා ධම්මා:]

4. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා ආනන්දෙ හගවතො පිට්ඨිතො ධිතො භොති හගවත්තං චිත්ථයමානො¹. අථ ඛො හගවා ආයස්මිත්තං ආනන්දො ආමනෙක්ඛි:

“කිත්ති තෙ ආනන්ද, සුතං: වජ්ඣී අභිණ්ඤාසනීපාතා සනීපාතබ්බුලාති?

“සුතමේ තං හතෙන, වජ්ඣී අභිණ්ඤාසනීපාතා සනීපාතබ්බුලා”ති.

“යාවකිව්ඤ්ඤා ආනන්ද, වජ්ඣී අභිණ්ඤාසනීපාතා සනීපාතබ්බුලා භවිස්සන්ති චුද්ධියෙව² ආනන්ද, වජ්ඣීනං පාටිකඛිං නො පරිභානි.” (1)

“කිත්ති තෙ ආනන්ද, සුතං: වජ්ඣී සමග්ගා සනීපාතනති, සමග්ගා චුට්ඨහන්ති, සමග්ගා වජ්ඣීකරණියාති කරොන්තිති?”

“සුතමේ තං හතෙන, වජ්ඣී සමග්ගා සනීපාතනති, සමග්ගා චුට්ඨහන්ති, සමග්ගා වජ්ඣීකරණියාති කරොන්ති”ති.

“යාවකිව්ඤ්ඤා ආනන්ද, වජ්ඣී සමග්ගා සන්තිප්පිස්සන්ති, සමග්ගා චුට්ඨහිස්සන්ති, සමග්ගා වජ්ඣීකරණියාති කරිස්සන්ති, චුද්ධියෙව ආනන්ද වජ්ඣීනං පාටිකඛිං, නො පරිභානි.” (2)

“කිත්ති තෙ ආනන්ද, සුතං: වජ්ඣී අපඤ්ඤානං න පඤ්ඤාපෙනති, පඤ්ඤානං න සමුච්ඡිද්දන්ති, යථාපඤ්ඤානෙ පොරාණෙ වජ්ඣීධම්මෙ සමාදය වත්තන්ති?”

“සුතමේ තං හතෙන, වජ්ඣී අපඤ්ඤානං න පඤ්ඤාපෙනති, පඤ්ඤානං න සමුච්ඡිද්දන්ති, යථාපඤ්ඤානෙ පොරාණෙ වජ්ඣීධම්මෙ සමාදය වත්තන්ති”ති.

1. චිත්ථයමානො, සා.
චිත්ථයමානො - ම ජ සං.

2. චුද්ධියෙව-සා.

“භවද් ගෞතමයිනි, වෛදෙහිපුත්‍ර වූ මගධාධිපති අජාසත් රජ භික්ෂු නමා භවද් ගෞතමයන්ගේ පා වදී. ඔබ නිරාබාධ නියා, නිරොග නියා, හැල්ලු පැවැතුම් ඇති නියා, කාබල ඇති නියා, සුව විහරණ ඇති නියා වීවාරයි. භවද් ගෞතමයිනි, වෛදෙහිපුත්‍ර මගධෙශ්වර අජාසත් රජ වැදෑ රජුන් මඬින්නට යනු කැමැත්තේ ය. ‘මෙසේ වූ මහත් රාජර්ද්ධි ඇති මෙසේ වූ මහත් අනුභාව ඇති මේ වැදෑ රජුන් මුල්සුන් කරන්නෙමි යි, මේ වැදෑ රජුන් වහසන්නෙමි යි, මේ වැදෑ රජුන් අන්‍යව්‍යාසනයට පමුණුවන්නෙමි’ යි මෙසේ කියා” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැළ කෙළේ ය.

වජ්ජීන් පිළිබඳ අපරිභානිය දහම් සත

4. එ වෙලෙහි අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පවත් සලථින් පිටුපසින් සිටියාහු වෙති. එ කලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනඳ තෙරුන් ඇමතු සේක:

“අනඳයෙනි, වැදෑ රජුහු නිරතුරු (දවස තෙවරක්) රැස් වන්නාහු ය, රැස් වනු බහුල කොට ඇත්තාහ යි මෙය තොප විසින් අසන ලද ද?” යි අසාවදළ සේක.

“වහන්ස, වැදෑ රජුහු නිරතුරු රැස්වන්නාහ, රැස් වනු බහුල කොට ඇත්තාහ” යි මෙය මා විසින් අසන ලද්ද” යි අනඳ තෙරණුවෝ පිළිතුරු දුන්හ.

“අනඳයෙනි, වැදෑ රජුහු යම්තාක් එක්වත් රැස්වීම ඇත්තාහු ද, රැස් වනු බහුල කොට ඇත්තෝ වන්නාහු ද, ඒතාක් අනඳයෙනි, වැදෑ රජුන්ගේ වැඩීම ම ඇවෙක්සිය (කැමැතිවිය) යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු.” (1)

“අනඳයෙනි, වැදෑ රජුහු සමග වැ රැස් වෙත්ය, සමග වැ නැගී සිටිත්ය, සමග වැ වැදෑකරණි කෙරෙත් යැ යි මෙය තොප විසින් අසන ලද ද?”

“වහන්ස, වැදෑ රජුහු සමග වැ රැස් වෙත්, සමග වැ නැගී සිටිත්, සමග වැ වැදෑකරණි කෙරෙත් යැයි මෙය මා විසින් අසන ලදි.”

“අනඳයෙනි, යම්තාක් වැදෑ රජුහු සමග වැ රැස් වන්නාහු ද, සමග වැ නැගී සිටින්නාහු ද, සමග වැ වැදෑකරණි කරන්නාහු ද, අනඳයෙනි, ඒතාක් ම වැදෑ රජුන්ගේ වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු.” (2)

“අනඳයෙනි, වැදෑ රජුහු (පෙර තම පරපුරෙහි රජුන්) නො පනවන ලද්දක් නො පනවත්, පනවන ලද්ද නො සිඳිත්, පනවන ලද පොරණ වැදෑ දහමහි පිහිටා පවතිත් යැයි මෙය තොප විසින් අසන ලද ද?”

“වහන්ස වැදෑ රජුහු පෙර තම පරපුරෙහි රජුන් නො පැනැවූවක් නො පනවත්, පැනැවූවක් නො සිඳිත්, පනවන ලද පොරණ වැදෑ දහමහි පිහිටා සිටිත් යැයි මෙය මා විසින් අසන ලදි.”

“යාවකිව්ණ්ණි ආනන්ද වජ්ජී අපඤ්ඤානං න පඤ්ඤාපෙක්ඛනී, පඤ්ඤානං න සමුච්ඡිද්ධස්සනී, යථාපඤ්ඤානෙක පොරාණෙ වජ්ජධම්මෙ සමාදය වත්තිස්සනී, වුද්ධියෙව ආනන්ද වජ්ජීනං පාවිකඛ්ඛා, නො පරිභානී. (3)

කිත්ති තෙ ආනන්ද සුතං: වජ්ජී යෙ තෙ වජ්ජීනං වජ්ජමහලලකා, තෙ සක්කරොනාහි ගරුකරොනාහි¹ මානෙතාහි පුජෙතාහි, තෙසඤ්ඤා සොතබ්බං මඤ්ඤානාහිති?”

“සුතමේමතං භනෙත, වජ්ජී යෙ තෙ වජ්ජීනං වජ්ජමහලලකා, තෙ සක්කරොනාහි ගරුකරොනාහි මානෙතාහි පුජෙතාහි, තෙසඤ්ඤා සොතබ්බං මඤ්ඤානාහිති.”

“යාවකිව්ණ්ණි ආනන්ද වජ්ජී යෙ තෙ වජ්ජීනං වජ්ජමහලලකා, තෙ සක්කරිස්සනාහි ගරුකරිස්සනාහි මානෙසසනාහි පුජෙසසනාහි, තෙසඤ්ඤා සොතබ්බං මඤ්ඤානාහි, වුද්ධියෙව ආනන්ද වජ්ජීනං පාවිකඛ්ඛා, නො පරිභානී.” (4)

“කිත්ති තෙ ආනන්ද සුතං: “වජ්ජී යා තා කුලිඤ්ඤියො කුලකුමාරියො තා න ඔක්කසස පසංගා වාසෙතාහි?””

“සුතමේමතං භනෙත, වජ්ජී යා තා කුලිඤ්ඤියො කුලකුමාරියො, තා න ඔක්කසස පසංගා වාසෙතාහි”

“යාවකිව්ණ්ණි ආනන්ද වජ්ජී යා තා කුලිඤ්ඤියො කුලකුමාරියො, තා න ඔක්කසස පසංගා වාසෙසසනාහි, වුද්ධියෙව ආනන්ද වජ්ජීනං පාවිකඛ්ඛා, නො පරිභානී.” (5)

“කිත්ති තෙ ආනන්ද සුතං: වජ්ජී යාහි තාහි වජ්ජීනං වජ්ජ-
චෙතියාහි අබ්භතතරාහි චෙව බාහිරාහි ව, තාහි සක්කරොනාහි ගරු-
කරොනාහි මානෙතාහි පුජෙතාහි, තෙසඤ්ඤා දික්ඛපුබ්බං කතපුබ්බං ධම්මිකං
බලිං නො පරිභාපෙතාහිති?”

“සුතමේමතං භනෙත, වජ්ජී යාහි තාහි වජ්ජීනං වජ්ජචෙතියාහි
අබ්භතතරාහි චෙව බාහිරාහි ව, තාහි සක්කරොනාහි ගරුකරොනාහි
මානෙතාහි පුජෙතාහි, තෙසඤ්ඤා දික්ඛපුබ්බං කතපුබ්බං ධම්මිකං බලිං නො
පරිභාපෙතාහිති”

1. ගරු කරොනාහි, - මජ්ඣ.

“අනදයෙනි, යම් තාක් වැදූරජුහු පෙර වැදූරජුන් නො පැනැවූවක් නො පනවන්නාහු ද, පැනැවූවක් නො සිඳින්නාහු ද, පනවන ලද පොරණ වැදූ දහමිහි පිහිටා සිටින්නාහු ද, ඒ තාක් ම අනදයෙනි, වැදූ රජුන්ගේ වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු.” (3)

“අනදයෙනි, වැදූ රජුන් අතුරෙහි යම් මහළු වැදූ කෙනෙක් වෙත් නම්, වැදූ රජුහු ඔවුනට සත්කාර කෙරෙත්, ගුරුකාර කෙරෙත්, බුහුමන් කෙරෙත්, පූජා කෙරෙත්, ඔවුන් බස් ඇසිය යුතු කොට සිතත් යැයි මෙය තොප විසින් අසන ලද්ද?”

“වහන්ස, වැදූ රජුන් අතුරෙහි යම් මහළු වැදූ කෙනෙක් වෙත් නම්, වැදූරජුහු ඔවුනට සත්කාර කෙරෙත්, ගුරුකාර කෙරෙත්, බුහුමන් කෙරෙත්, පූජා කෙරෙත්, ඔවුන් බස් ඇසිය යුතු කොට සිතත් යැයි මෙය මා විසින් අසන ලදී.”

“අනදයෙනි, යම් තාක් වැදූ රජුහු සිය මහළු වැදුවනට සත්කාර ගුරුකාර මානන පූජන කරන්නාහු නම්, ඔවුන් බස් ඇසිය යුතු කොට සිතන්නාහු නම්, ඒ තාක් අනදයෙනි, වැදූවනට වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු.” (4)

“අනදයෙනි, යම් කුලවම්මියෝ කුලදූරියෝ වෙත් ද, වැදූ රජුහු ඔවුන් ඇදූගෙන ගොස් බලාත්කාරයෙන් තමන් කෙරෙහි නො වස්වත් යැයි මෙය තොප විසින් අසන ලද්ද?”

“වහන්ස, යම් කුලවම්මියෝ කුලදූරියෝ වෙත් නම්, වැදූ රජුහු ඔවුන් ඇදූගෙන ගොස් බලාත්කාරයෙන් තමන් කෙරෙහි නො වස්වත් යැයි මෙය මා විසින් අසන ලදී.”

“අනදයෙනි, යම් තාක් වැදූරජුහු කුලවම්මියන් කුලදූරියන් ඇදූ ගෙන ගොස් බලාත්කාරයෙන් තමන් වෙත නො වස්වන්නාහු ද, ඒ තාක් ම අනදයෙනි, වැදූවනට වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු.” (5)

“අනදයෙනි, නුවර ඇතුළත ද පිටත ද වැදූ රජුන්ගේ යම් වැදූ දෙවොල් කෙනෙක් වෙත් නම්, වැදූහු එයට සත්කාර කෙරෙත්, ගුරුකාර කෙරෙත්, බුහුමන් කෙරෙත්, පූජා කෙරෙත්, එයට දුන් විරූ, කළ විරූ දහැමි බිලියම් නො පිරිහෙළත් යැයි මෙය තොප විසින් අසන ලද්ද?”

“වහන්ස, නුවර ඇතුළත ද බැහැර ද වැදූ රජුන්ගේ යම් වැදූ දෙවොල් කෙනෙක් වෙත් නම්, වැදූ රජුහු එයට සත්කාර ගුරුකාර බුහුමාන පූජා කෙරෙත්, එයට දුන් විරූ කළ විරූ, දහැමි බිලියම් නො පිරිහෙළත් යැයි මෙය මා විසින් අසන ලදී.”

“යාවකිව්ඤ්ඤා ආනන්ද වජ්ජි යාති තාති වජ්ජිනං වජ්ජිවෙතියාති අභිනන්තරාති වෙව් බාහිරාති ව, තාති සකකරිස්සන්ති ගරුකරිස්සන්ති මානෙස්සන්ති පුපේස්සන්ති, තෙසඤ්ඤා දිත්තපුබ්බං කතපුබ්බං ධම්මිකං බලිං නො පරිභාපෙස්සන්ති, වුද්ධියෙව ආනන්ද වජ්ජිනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිභාති.” (6)

“කිනති තෙ ආනන්ද සුතං: වජ්ජිනං අරහත්තෙසු ධම්මිකා රක්ඛාවරණගුත්ති සුසංවිතිතා: කිනති අනාගතා ව අරහත්තො විජිතං ආගච්ඡෙය්‍යං, ආගතා ව අරහත්තො විජිතෙ එංසුං¹ විහරෙය්‍යන්ති?”

“සුතමේමතං හත්තෙ වජ්ජිනං අරහත්තෙසු ධම්මිකා රක්ඛාවරණගුත්ති සුසංවිතිතා: කිනති අනාගතා ව අරහත්තො විජිතං ආගච්ඡෙය්‍යං, ආගතා ව අරහත්තො විජිතෙ එංසුං විහරෙය්‍යන්ති.”

“යාවකිව්ඤ්ඤා ආනන්ද වජ්ජිනං අරහත්තෙසු ධම්මිකා රක්ඛාවරණගුත්ති සුසංවිතිතා හවිස්සන්ති: කිනති අනාගතා ව අරහත්තො විජිතං ආගච්ඡෙය්‍යං, ආගතා ව අරහත්තො විජිතෙ එංසුං විහරෙය්‍යන්ති, වුද්ධියෙව ආනන්ද වජ්ජිනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිභාති”ති.” (7)

5. අට්ඨො භගවා වස්සකාරං බ්‍රාහ්මණං මගධමහාමත්තො ආමනෙත්ති: “එකමිදහං බ්‍රාහ්මණ සමයං වෙසාලියං විහරාමි සාරන්ද්‍රෙ වෙතියෙ. තත්‍රාහං වජ්ජිනං ඉමෙ සත්ත අපරිභානියෙ ධම්මෙ දෙසෙසිං. යාවකිව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණ ඉමෙ සත්ත අපරිභානියා ධම්මො වජ්ජිසු ධ්වස්සන්ති, ඉමෙසු ව සත්තසු අපරිභානියෙසු ධම්මෙසු වජ්ජි සන්ධිස්සන්ති, වුද්ධියෙව බ්‍රාහ්මණ වජ්ජිනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිභාති”ති.

[ඉති වජ්ජිනං සත්ත අපරිභානියා ධම්මො.]

6. එවං වුත්තෙ වස්සකාරො බ්‍රාහ්මණො මගධමහාමත්තො භගවන්තං එතදවොච: එකමෙකෙනාපි භො ගොතම අපරිභානියෙන ධම්මෙන සමත්තාගතානං වජ්ජිනං වුද්ධියෙව පාටිකඛ්ඛා නො පරිභාති, කො පන වාදෙ සත්තති අපරිභානියෙති ධම්මෙති, අකරණියා’ව, භො ගොතම වජ්ජි රඤ්ඤා මාගධෙන අජාතස්සත්තො වෙදෙතිපුත්තො යදිදං සුඤ්ඤා, අඤ්ඤා උපලාපනාය අඤ්ඤා මිට්ඨෙද්දි.

“හන්ද ව’ද්දති මයං භො ගොතම ගච්ඡාම, බහුකිව්චා මයං බහුකරණියා”ති.

“යස්ස’ද්දති ත්වං බ්‍රාහ්මණ කාලං මඤ්ඤයි”ති.

1. එංසු විහරෙය්‍යං, - ම ඡ සං

2. මිට්ඨෙද්ද, - ම ඡ සං

“අනදයෙනි, නුවර ඇතුළතක් බැහැරක් වැදූ රජුන්ගේ යම් වැදූ දෙවොල් කෙනෙක් වෙත් නම්, එයට වැදූ රජු යම් තාක් සත්කාර බහුමාන පූජා කරන්නාහු නම්, එයට දුන් විරූ දහම් බලි නො පිරිහෙලන්නාහු නම්, ඒ තාක් ම වැදූවනට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු. පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු” (6)

“අනදයෙනි, ‘කෙසේ නම් සිය රටට නොආ රහත්හු එන්නාහු ද, ආ රහත්හුත් සිය රටෙහි පහසුවෙන් වසන්නාහු ද’ යි වැදූ රජුන් විසින් රහතුන් කෙරෙහි (මහණබමුණන් කෙරෙහි) දහම් රකවළ මොනොවට පිහිටුවන ලද යැයි තොප විසින් මෙය අසන ලද ද?”

“වහන්ස, ‘කෙසේ නම් සිය රටට නොආ රහත්හු එන්නාහු ද, ආ රහත්හුත් සිය රටෙහි පහසු සේ වසන්නාහු ද’ යි වැදූ රජුන් විසින් රහතුන් කෙරෙහි (මහණ බමුණන් කෙරෙහි) දහම් රකවළ මොනොවට පිහිටුවන ලද්දේ යැයි මෙය මා විසින් අසන ලදි.”

“අනදයෙනි, යම් තාක්සිය රටට නොආ රහත්හු ‘කෙසේනම් එන්නාහු ද යි, ආ රහත්හු කෙසේ නම් පහසු සේ වසන්නාහු ද’ යි, වැදූ රජුන් විසින් රහතුන් කෙරෙහි දහම් රකවළ මොනොවට පිහිටුවන ලද්දේ වන්නේ ද, අනදයෙනි, ඒ තාක් ම වැදූවනට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු.” (7)

5. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මගද මහමැති වස්සකාර බමුණා අමතා, “බමුණ, උක් සමයෙක මම් විසල්පුරා සාරන්දද වෙතො විහාරයෙහි විසිමි. එහිදී මම් වැදූ රජුනට මේ අපරිහානිය දහම් සත දෙසිමි. බමුණ, යම්තාක් කල් මේ සත් අපරිහානිය දහම්හු වැදූවන් කෙරෙහි සිටින්නාහු ද, වැදූවෝ මේ සත් අපරිහානිය දහම්හි (සිටියාහු) දක්නා ලැබෙත් ද, බමුණ, ඒ තාක් ම වැදූවනට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු” යැ යි (මෙයින් වජ්ජීන්ගේ විනාශය කල් යන බව දැන) වදළ සේක.

1. මේ වජ්ජීන් පිළිබඳ අපරිහානිය දහම් සත්‍ය

6. “මෙසේ (වජ්ජීන් කෙරෙහි අනුකම්පාවෙන්) වදළ කලැ (මෙයින් වජ්ජිනාසයට ක්‍රමයක් සිතාගත්) මගද මහමැති වස්සකාර බමුණු තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “භවද් ගෞතමයෙනි, මේ උක් උක් අපරිහානිය දහමෙකිනුදු යුත් වූ වැදූවනට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. අපරිහානිය දහම් සතෙකින් යුත් වූ කලැ කියනුම කවර යැ. භවද් ගෞතමයෙනි, වෛදෙහිපුත්‍ර මගධාධිපති අජාසත් රජුහු විසින් වැදූරජුහු සිත්ගැන්මෙන් හෝ උතුන් බිඳුවාලීමෙන් හෝ විනා යුද්ධයෙකින් වූ කලී ගත නො හැක්කාහු ම ය.

භවද් ගෞතමයෙනි, දන් අපි යම්භ. අපි බොහෝ කාතො ඇත්තම්භ’ යි කී ය.

“බමුණ, යම් ගමනකට සිතති නම්, මේ එයට කලැ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

අථ ඛො වසසකාරො බ්‍රාහ්මණො මගධමහාමනෙතා හගවතො භාසිතං අභිනන්දිතො අනුමොදිතො උට්ඨායාසනා පක්කාමි.

7. අථ ඛො හගවා අවිරපක්කනෙන වසසකාරෙ බ්‍රාහ්මණෙ මගධමහාමනෙ ආයසමිත්තං ආනන්දං ආවනෙතයි: “ගච්ඡ ත්වං ආනන්ද, යාවතිකා භික්ඛු රාජගහං උපනිස්සාය විහරන්ති, තෙ සබ්බෙ උපට්ඨානසාලායං සන්තිපාතෙහි”ති.

‘එවං හතෙත’ති ඛො ආයසමා ආනන්දෙ හගවතො පටිස්සුතො යාවතිකා භික්ඛු රාජගහං උපනිස්සාය විහරන්ති, තෙ සබ්බෙ උපට්ඨානසාලායං සන්තිපාතෙතො යෙන හගවා තෙනුපසඬිතමි. උපසඬිතමිතො හගවතං අභිවාදෙතො එකමිත්තං අට්ඨාසි. එකමිත්තං ධිතො ඛො ආයසමා ආනන්දෙ හගවතං එතදවොච: “සන්තිපාතිතො’ හතෙත භික්ඛුසංඝෙසා. යස්ස’ද්‍රුති හතෙත හගවා කාලං මඤ්ඤති”ති.

[1. භික්ඛුනං සත්ත අපරිභානියා ධම්මා:]

8. අථ ඛො හගවා උට්ඨායාසනා යෙන උපට්ඨානසාලා තෙනුපසඬිතමි. උපසඬිතමිතො පඤ්ඤානෙත ආසනෙ නිසිදි. ගිසස්ථ ඛො හගවා භික්ඛු ආවනෙතයි “සත්ත වො භික්ඛවෙ අපරිභානියෙ ධම්මෙ දෙසෙසසාමි. තං සුඤ්ඤං, සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිසසාමි”ති. ‘එවං හතෙත’ති ඛො තෙ භික්ඛු හගවතො පට්ටසෙසාසුං. හගවා එතදවොච:

“යාවකිවඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු අභිණිකසන්තිපාතා සන්තිපාතබ්‍රහ්මා හවිසසන්ති, පුද්ධියෙව භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානි. (1)

යාවකිවඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු සමග්ගා සන්තිපතිසසන්ති සමග්ගා පුට්ඨභිසසන්ති සමග්ගා සංඝකරණියානි කරිසසන්ති, පුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානි. (2)

යාවකිවඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු අපඤ්ඤානං න පඤ්ඤාපෙසසන්ති*, පඤ්ඤානං න සමුච්ඡිද්ධිසසන්ති, යථාපඤ්ඤානෙසු සිත්තාපදෙසු සමාදාය වත්තිසසන්ති, පුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානි. (3)

යාවකිවඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු යෙ තෙ භික්ඛු ථෙරා රත්තඤ්ඤා වීර-පබ්බජිතා සංඝපිතරො සංඝපරිනායකා², තෙ සක්කරිසසන්ති ගරු-කරිසසන්ති³ මානෙසසන්ති සුපෙසසන්ති, තෙසඤ්ච යොතබ්බං මඤ්ඤිසානති, පුද්ධියෙව භික්ඛ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානි. (4)

1. සන්තිපාතිතො, පිච්ච.
3. සංඝපරිනායකා, මජ්ඣ.

2. පඤ්ඤාපෙසසන්ති, PTS
4. ගරු කරිසසන්ති, මජ්ඣ.

ඉක්බිත්තෙන් මගද මහමැති වස්සකාර බමුණුභාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ වචනය පිළිගෙන (සිතින් නොව වචනයෙන්) අනුමෝදන් ව හුනස්නෙන් නැගී භික්ෂු ගියේ ය.

7. මගද මහමැති වස්සකාර බමුණා භික්ෂු ගිය නොබෝ වේලායෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනදතෙරුන් බණවා, “අනදයෙහි, තෙපි යවු. යම් පමණ මහණහු රජගහ නුවර නිසා වෙසෙත් නම්, ඒ හැම උවටන්-හලට එක්රැස් කරවු” යැයි වදළු සේක.

‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි අනද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී රජගහනුවර නිසා වසන තාක් සියලු මහණුන් උවටන්හල රැස් කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹූ වැදෑ පසෙක සිටියහ. පසෙක සිටියා වූ අනද තෙරණුවෝ “වහන්ස, යමකට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන් කලැයි සිතන සේක් නම්, දැන් ඒ භික්ෂුසංඝසන්ති-පාතය කරන ලදු” යි සැළ කළහ.

8. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හුනස්නෙන් නැගී උවටන්හල කරා එළැඹී සේක. එළැඹි පණවන ලද අස්නැ වැඩහුන් සේක. වැඩහිඳු භික්ෂූන් අමතා ‘මහණෙනි, තොපට සත් අපරිහානි දහම් දෙසන්නෙමි. එය අසවු, මොනොවට සිත්හි දරවු, කියන්නෙමි’ යි වදළු සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළු සේක:

“මහණෙනි, යම්තාක් මහණහු එක්වත් රැස්වන්නාහු, රැස්වීම බහුල කොටැත්තෝ වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුනට වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (1)

මහණෙනි, යම්තාක් මහණහු සමග වැ රැස් වන්නාහු ද, සමග වැ නැගී සිටින්නාහු ද, සමග ව සංඝකාර්ය කරන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුනට වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (2)

මහණෙනි, යම්තාක් මහණහු නොපැනැවුණක් නො පනවන්නාහු ද, පැනැවුණු දෑ නො සිඳින්නාහු ද, පැනැවූ තාක් සිකපද සමාදන් ව ගෙන පවත්නාහු ද, ඒතාක් මහණුනට වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (3)

මහණෙනි, විරරාත්‍රඤ චූ, පැවිදි වූ බොහෝ කල් ඇති, සඨසපිතෘ වූ, සඨසපරිනායක වූ යම් තෙරහු වෙත් ද, ඔවුනට මහණහු යම්තාක් දත්කාර කරන්නාහු ද, ගරුකාර කරන්නාහු ද, බුහුමන් කරන්නාහු ද, ඔවුන් පුදන්-නාහු ද, ඔවුන් බස ඇසියැ යුතු කොට සිතන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් මහණුනට වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (4)

යාවකිව්‍යඤ්ඤා භික්ඛාවෙ භික්ඛු උපසංඝායා තණ්හාය පොතොභවිකාය න වසංගච්ඡන්ති, වුද්ධියෙව භික්ඛාවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභාති. (5)

යාවකිව්‍යඤ්ඤා භික්ඛාවෙ භික්ඛු ආරක්ඛාදකෙසු සෙනාසනෙසු සාපෙකඛා භවිසසන්ති, වුද්ධියෙව භික්ඛාවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභාති. (6)

යාවකිව්‍යඤ්ඤා භික්ඛාවෙ භික්ඛු පට්ඨිකතකෙසු සත්ථං උපට්ඨපෙසසන්ති¹, 'කිත්ති අනාගතා ව පෙසලා සබ්බභවාරි ආගමෙය්‍යං, ආගතා ව පෙසලා සබ්බභවාරි එසං චිහරෙය්‍යන්ති, වුද්ධියෙව භික්ඛාවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභාති. (7)

යාවකිව්‍යඤ්ඤා භික්ඛාවෙ ඉමෙ සත්ත අපරිභානියා ධම්මා භික්ඛුසු යසසන්ති, ඉමෙසු ව සත්තසු අපරිභානියෙසු ධම්මෙසු භික්ඛු සන්ධිසසන්ති, වුද්ධියෙව භික්ඛාවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභාති.

[2. අපරෙපි භික්ඛුනං සත්තඅපරිභානියා ධම්මා:]

19. අපරෙ පි වො භික්ඛාවෙ සත්ත අපරිභානියෙ ධම්මෙ දෙසෙසසාමී. තං සුඤ්ඤා, සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිසසාමීති. එවං හතෙතති ඛො තෙ භික්ඛු හගවතො පට්ටෙසසාසුං. හගවා එතදවොච:

යාවකිව්‍යඤ්ඤා භික්ඛාවෙ භික්ඛු න කම්මාරාමා භවිසසන්ති න කම්මරතා න කම්මාරාමනං අනුයුත්තා, වුද්ධියෙව භික්ඛාවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභාති. (1)

යාවකිව්‍යඤ්ඤා භික්ඛාවෙ භික්ඛු න භසාරාමා භවිසසන්ති න භසාරතා න භසාරාමනං අනුයුත්තා, වුද්ධියෙව භික්ඛාවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභාති. (2)

යාවකිව්‍යඤ්ඤා භික්ඛාවෙ භික්ඛු න නිද්දාරාමා භවිසසන්ති න නිදරතා න නිද්දාරාමනං අනුයුත්තා, වුද්ධියෙව භික්ඛාවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභාති. (3)

යාවකිව්‍යඤ්ඤා භික්ඛාවෙ භික්ඛු න සම්මාදිකාරාමා භවිසසන්ති න සම්මාදිකාරතා න සම්මාදිකාරාමනං අනුයුත්තා, වුද්ධියෙව භික්ඛාවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභාති. (4)

යාවකිව්‍යඤ්ඤා භික්ඛාවෙ භික්ඛු න පාටිච්ඡා භවිසසන්ති න පාටිකානං ඉච්ඡානං වසංගතා, වුද්ධියෙව භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභාති. (5)

1. උපට්ඨපෙසසන්ති, etc

මහණෙනි, යම් තාක් කල් මහණහු පුනර්භවය පිණිස පවත්නා, තමන් කෙරෙහි උපන් තෘෂ්ණාවගේ වශයට නො යෙත් ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (5)

මහණෙනි, මහණහු යම් තාක් වන සෙනසුන්හි අපේක්ෂාසහිත වන්නාහු ද, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (6)

මහණෙනි, යම් තාක් මහණහු 'කෙසේ නම් (තමන් සෙනස්නට) නොආ ප්‍රියශීල සබරම්සරුහු එන්නාහු ද, ආ ප්‍රියශීල සබරම්සරුහු සැප සේ වසන්නාහු ද' යි තමන් තමන් කෙරෙහි ම සිහිය එළවා තබන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු. (7)

මහණෙනි, යම් තාක් මේ සත් අපරිභානිය ධර්මයෝ මහණුන් කෙරෙහි සිටින්නාහු ද, මහණහු මේ අපරිභානිය ධර්ම සතෙහි දක්නා ලැබෙන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම, ඇවෙක්සිය යුතු.

2. අනෙකුදු අපරිභානිය දහම් සතක්

9. මහණෙනි, තොපට අන් අපරිභානිය දහම් සතක් දෙසන්නෙමි. එය අසවු, මොනොවට මෙනෙහි කරවු, කියන්නෙමි යි භාගාවතුන් වහන්සේ වදළ සේක. 'එසේ ය, වහන්සැ' යි ඒ මහණහු භාගාවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාගාවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:

මහණෙනි, මහණහු යම් තාක් කර්මාරාම (උද්දේසාදිය හැර සිවුරු කිරීම ආදී කටයුත්තෙහි පමණක් ම යෙදුණෝ) නො වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු. (1)

මහණෙනි, යම් තාක් මහණහු භස්සාරාම (ස්ත්‍රීපුරුෂවර්ණනාදිකරා-යෙහි, කෙළිකවට බස්හි යෙදුණෝ) නොවන්නාහු ද, භස්සරත නො වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (2)

මහණෙනි, යම් තාක් මහණහු නිදාරාම (නින්දෙහි බෙහෙවින් යෙදුණෝ) නො වන්නාහු ද, නිදාරත නො වන්නාහු ද, නිදාරාමතායෙහි යෙදුණෝ නො වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු. පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු. (3)

මහණෙනි, යම් තාක් මහණහු ගණසඩගණිකාරාම (බොහෝ දෙනා හා එක් වැ විසීමේ යෙදුණෝ) නො වෙත් ද, ගණසඩගණිකායෙහි ඇලුණෝ නො වෙත් ද, ගණසඩගණිකාරාම බවහි යෙදුණෝ නො වෙත් ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (4)

මහණෙනි, යම් තාක් මහණහු පාපිව්ඡ (ලාමක ඊජසා ඇත්තෝ) නො වන්නාහු ද, ලාමක ඊජසාවන්ට වසභ නො වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (5)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු න පාපමිත්තා හවිසසනති න පාපසභායා න පාපසම්පවඩ්ඛා, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිහානි. (6)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු න ඔරමත්තකෙන වියෙසාධගමෙන අත්තරා වොසානං ආපජජිසසනති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිහානි. (7)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ ඉමෙ සත්ත අපරිහානියා ධම්මා භික්ඛුසු ධස්සනති, ඉමෙසු ව සත්තසු අපරිහානියෙසු ධම්මෙසු භික්ඛු සඤ්ඤානති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිහානි.

3. අපරෙ පි සත්ත අපරිහානියා ධම්මා

10. අපරෙ පි වො භික්ඛවෙ සත්ත අපරිහානියෙ ධම්මෙ දෙසෙසසාමී. තං සුඤ්ඤාථ, සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිසසාමී ති. 'එවං හතෙත'ති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පට්ඨසෙසාසු*. භගවා එතදවොච:

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු සද්ධා හවිසසනති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිහානි. යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු භිරිමන හවිසසනති, -පෙ- ඔත්තපපි හවිසසනති, -පෙ- බහුඤ්ඤා හවිසසනති, -පෙ- ආරභවිරියා හවිසසනති, -පෙ- උපවසීතසති හවිසසනති, -පෙ- පඤ්ඤවනෙතා හවිසසනති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිහානි.

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ ඉමෙ සත්ත අපරිහානියා ධම්මා භික්ඛුසු ධස්සනති, ඉමෙසු සත්තසු අපරිහානියෙසු ධම්මෙසු භික්ඛු සඤ්ඤානති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිහානි.

4. අපරෙ පි සත්ත අපරිහානියා ධම්මා

11. අපරෙ පි වො භික්ඛවෙ සත්ත අපරිහානියෙ ධම්මෙ දෙසෙසසාමී. තං සුඤ්ඤාථ, සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිසසාමී ති. 'එවං හතෙත'ති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පට්ඨසෙසාසු*. භගවා එතදවොච:

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු සතිසම්මොඤ්ඤා භාවෙසසනති -පෙ- ධම්මවිවයසම්මොඤ්ඤා භාවෙසසනති, -පෙ- විරියසම්මොඤ්ඤා භාවෙසසනති, -පෙ- පිතිසම්මොඤ්ඤා භාවෙසසනති, -පෙ- පසඤ්ඤා සම්මොඤ්ඤා භාවෙසසනති, -පෙ- සමාධිසම්මොඤ්ඤා භාවෙසසනති -පෙ- උපෙක්ඛාසම්මොඤ්ඤා භාවෙසසනති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිහානි.

මහණෙනි, යම් තාක් මහණහු පාපමිත්‍රයන් ඇත්තෝ නො වන්නාහු ද, පාප සහායයන් ඇත්තෝ නො වන්නාහු ද, පාපයනට නැමුණෝ නො වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුනට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (6)

මහණෙනි, මහණහු යම් තාක් අල්පමාත්‍ර වූ විශේෂාධිගමයෙන් (රහත්බවට නො පැමිණ) අතරැ නිමියාවූ කෘතා ඇති බවට (ධ්‍යානාදි අල්පමාත්‍රලාභයෙන් තෘප්තියට) නො පැමිණෙන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුනට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (7)

මහණෙනි, යම් තාක් මේ සත් අපරිහානිය ධර්මයෝ මහණුන් කෙරෙහි සිටුනාහු ද, මේ සත් අපරිහානිය ධර්මයන්හි මහණහු දක්නා ලැබෙන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුනට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු. පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු.

3. අනෙකුදු අපරිහානිය දහම් සකස්

10. මහණෙනි, තොපට අන් අපරිහානිය ධර්ම සකස් ද දෙසන්නෙමි. එය අසවු, මොනොවට මෙනෙහි කරවු, කියන්නෙමි යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළු සේක. 'එසේ ය, වහන්සැ' යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළු සේක:

මහණෙනි, යම් තාක් මහණහු සැදහැ ඇත්තෝ වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් ම මහණුනට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු. පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. මහණෙනි, යම් තාක් මහණහු පවට පිළිකුල් සිතැතියෝ වන්නාහු ද... පවට බිය ඇත්තෝ වන්නාහු ද... බොහෝ ඇසු පිරු තැන් ඇතියෝ වන්නාහු ද, ... ඇරැවු වැර ඇතියෝ වන්නාහු ද... එළැඹු සිටි සිහි ඇතියෝ වන්නාහු ද... ප්‍රඥා ඇතියෝ වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුනට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු.

මහණෙනි යම් තාක් මෙ කී සත් අපරිහානිය ධර්මයෝ මහණුන් කෙරෙහි සිටුනාහු ද, මහණහු මේ සත් අපරිහානිය ධර්ම කෙරෙහි දක්නා ලැබෙන්නාහු ද, මහණෙනි, මහණුනට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු.

4. අනෙකුදු අපරිහානිය දහම් සකස්

11. මහණෙනි, තොපට අන් අපරිහානිය දහම් සකස් ද දෙසන්නෙමි. එය අසවු, මොනොවට මෙනෙහි කරවු, කියන්නෙමි යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළු සේක. 'එසේ ය, වහන්සැ' යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළු සේක:

මහණෙනි, යම් තාක් මහණහු සතිසම්බොජ්ඣාසම්මාදිය වඩන්නාහු ද ... ධම්මවිවයසම්බොජ්ඣාසම්මාදිය වඩන්නාහු ද, ... විරියසම්බොජ්ඣාසම්මාදිය වඩන්නාහු ද, ... පිතිසම්බොජ්ඣාසම්මාදිය වඩන්නාහු ද, ... පස්සද්ධිසම්බොජ්ඣාසම්මාදිය වඩන්නාහු ද ... සමාධියම්බොජ්ඣාසම්මාදිය වඩන්නාහු ද, ... උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣාසම්මාදිය වඩන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන් ඒ සිත් වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු.

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛුවෙ ඉමෙ සත්ත අපරිභානියා ධම්මා භික්ඛුසු
 ධස්සන්තී, ඉමෙසු ව අපරිභානියෙසු ධම්මෙසු භික්ඛු සන්දිස්සන්තී, වුද්ධියෙව
 භික්ඛුවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිභානී.

[5. අපරෙ පි සත්ත අපරිභානියා ධම්මා:]

12. අපරෙ පි චො භික්ඛුවෙ සත්ත අපරිභානියෙ ධම්මෙ දෙසෙස්සාමි. තං
 සුඡාරං, සාධුතං මනසි කරොථ, භාසිස්සාමි ති. 'එවං හතෙත'ති
 ඛො තෙ භික්ඛු හගවතො පච්චස්සෙස්සාං. හගවා එතදවොච:

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛුවෙ භික්ඛු අනිට්ඨසඤ්ඤාං භාවෙස්සන්තී -පෙ-
 අනත්තසඤ්ඤාං භාවෙස්සන්තී -පෙ- අසුභසඤ්ඤාං භාවෙස්සන්තී -පෙ-
 ආදීනවසඤ්ඤාං භාවෙස්සන්තී -පෙ- පභානසඤ්ඤාං භාවෙස්සන්තී -පෙ-
 විරාගසඤ්ඤාං භාවෙස්සන්තී -පෙ- නිරොධසඤ්ඤාං භාවෙස්සන්තී, වුද්ධියෙව
 භික්ඛුවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිභානී:

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛුවෙ ඉමෙ සත්ත අපරිභානියා ධම්මා භික්ඛුසු
 ධස්සන්තී, ඉමෙසු ව සත්තසු අපරිභානියෙසු ධම්මෙසු භික්ඛු සන්දිස්සන්තී
 වුද්ධියෙව භික්ඛුවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිභානී.

[6. අපරෙ ඡ අපරිභානියා ධම්මා:]

13. අපරෙ භික්ඛුවෙ ඡ අපරිභානියෙ ධම්මෙ දෙසෙස්සාමි. තං
 සුඡාරං, සාධුතං මනසි කරොථ, භාසිස්සාමි ති. 'එවං හතෙත'ති ඛො තෙ
 භික්ඛු හගවතො පච්චස්සෙස්සාං. හගවා එතදවොච:

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛුවෙ භික්ඛු මෙත්තං කායකම්මං පච්චුප්පඨාපෙස්සන්තී
 සමුභමචාරීසු ආචී වෙව රහො ව, වුද්ධියෙව භික්ඛුවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා,
 නො පරිභානී. (1)

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛුවෙ භික්ඛු මෙත්තං වච්ඡකම්මං පච්චුප්පඨාපෙස්සන්තී
 සමුභමචාරීසු -පෙ- මෙත්තං මනොකම්මං පච්චුප්පඨාපෙස්සන්තී සමුභමචාරීසු
 ආචී වෙව රහො ව, වුද්ධියෙව භික්ඛුවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා, නො
 පරිභානී. (2-3)

යාවකීවඤ්ඤා භික්ඛුවෙ භික්ඛු යෙ තෙ ලාභා ධම්මිකා ධම්මෙද්ධා
 අත්තමයො පත්තපරියාපත්තමත්තමපි, තථාරූපෙහි ලාභෙහි අප්පට්ඨිහත්ත-
 හොගී¹ භවිස්සන්තී සීලවනෙහි සමුභමචාරීහි සාධාරණහොගී, වුද්ධියෙව
 භික්ඛුවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිභානී. (4)

1. ත අප්පට්ඨිහත්තහොගී, සා.ා.

මහණෙනි, යම්තාක් මේ සත් අපරිහානිය ධර්මයෝ මහණුන් කෙරෙහි සිටුවනාහු ද, මහණහු මේ සත් අපරිහානිය ධර්මයන්හි දක්නා ලැබෙන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් මහණුන් විසින් වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීමක් නො ම ඇවෙක්සිය යුතු."

5. අනෙකුදු අපරිහානිය සකස්

12. මහණෙනි, තෙපට අත් අපරිහානිය දහම් සකස් ද දෙසන්නෙමි. එය අසවු, මොනොවට මෙනෙහි කරවු, කියන්නෙමි යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළු සේක. 'එසේ ය, වහන්සැ' යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළු සේක:

මහණෙනි, මහණහු යම්තාක් අතිතාසංඤාව වඩන්නාහු ද... අනාත්මසංඤාව වඩන්නාහු ද... අශුභසංඤාව වඩන්නාහු ද... ආදීනව සංඤාව වඩන්නාහු ද... ප්‍රභාණසංඤාව වඩන්නාහු ද... විරාගසංඤාව වඩන්නාහු ද... නිරෝධසංඤාව වඩන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු.

මහණෙනි, යම්තාක් මේ සත් අපරිහානිය ධර්මයෝ මහණුන් කෙරෙහි සිටුවනාහු ද, මහණහු මේ සත් අපරිහානිය ධර්මයන්හි දක්නා ලැබෙන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් මහණුන් විසින් වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු.

6. අනෙක් අපරිහානිය දහම් සකස්

13. මහණෙනි, අත් අපරිහානිය ධර්ම සකස් දෙසන්නෙමි. එය අසවු, මොනොවට මෙනෙහි කරවු, කියන්නෙමි යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළු සේක. 'එසේ ය, වහන්සැ' යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළු සේක:

මහණෙනි, මහණහු යම්තාක් සබරම්සරුන් කෙරෙහි හමුයෙහිත් නොහමුයෙහිත් මෙමත්‍රීමය කායකර්මය එළවා තබන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන් විසින් වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (1)

මහණෙනි, යම්තාක් මහණහු සබරම්සරුන් කෙරෙහි හමුයෙහිත් නොහමුයෙහිත් මෙමත්‍රීමය වාක්කර්මය එළවා තබන්නාහු ද... සබරම්සරුන් කෙරෙහි හමුයෙහිත් නොහමුයෙහිත් මෙමත්‍රීමය මනාකර්මය එළවා තබන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් මහණුන් විසින් වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (2-3)

මහණෙනි, යම්තාක් යටත්පිරිසෙයින් පාත්‍රයෙහි ඇතුළත් ආහාර-මාත්‍ර වූ දෑ යැ යි දැනුම් වූ දෑහැමෙන් ලත් යම් ලාභ කෙනෙක් වෙත් නම්, එබඳු ලාභයන් බෙදා නොදී නො වළඳන්නෝ සිල්වත් සබරම්සරුන් හා සාධාරණභෝගී වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් මහණුන් විසින් වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු. (4)

යාවක්ඛිකඤ්ඤා භික්ඛුවෙ භික්ඛු යාති තාති සීලාති අබ්භිචාරාති ආච්ඡද්දති අසබ්බාති අකමමාසාති භුජ්ජසාති උද්දාසපසාති¹ අපරාමධාරාති සමාධි-සංවත්තනිකාති, තථාරූපෙසු සීලෙසු සීලසාමඤ්ඤගතා විහරිසසනති සමුභවාරිභි ආචී වෙව රහො ව, වුද්ධියෙව භික්ඛුවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිහාති, (5)

යාවක්ඛිකඤ්ඤා භික්ඛුවෙ භික්ඛුනං යායං දිට්ඨි අරියා නියානිකා නියානි තක්කරසස සමමාදුක්ඛකකියාය, තථාරූපාය දිට්ඨියා දිට්ඨිසා-මඤ්ඤගතා විහරිසසනති සමුභවාරිභි ආචී වෙව රහො ව භික්ඛුවෙ වුද්ධියෙව භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිහාති. (6)

යාවක්ඛිකඤ්ඤා භික්ඛුවෙ ඉමෙ ඡ අපරිහානියා ධම්මා භික්ඛුසු ධස්සනති, ඉමෙසු ව ඡස්ස අපරිහානියෙසු ධම්මෙසු භික්ඛු සඤ්ඤානති, වුද්ධියෙව භික්ඛුවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිහාති ති.

[භික්ඛුනං ධම්මිකථා:]

14. තත්‍ර සුදං හගවා රාජගහෙ විහරන්තො ගිජ්ඣකුටෙ පබ්බතෙ එතදෙව බහුලං භික්ඛුනං ධම්මිං කථං කරොති: “ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා, සීලපරිහානිතො සමාධි මහපථලො හොති මහානිසංඝො. සමාධිපරිහානිතා පඤ්ඤා මහපථලා හොති මහානිසංඝා. පඤ්ඤාපරිහානිතං විත්තං සමමදෙව ආසවෙහි විමුච්චති, සෙයාර්ථදං²: කාමාසවා හවාසවා අවිජ්ජාසවා”ති.

15. අථ ඛො හගවා රාජගහෙ යථාභිරන්තො විහරිතො ආයස්මන්තො ආනාදං ආමන්තෙයි: ආයාමානාදු යෙන අමබ්බලධිකා තෙනුපසංඛිකම්ඤ්ඤා-මාති. ‘එවං හන්තෙ’ති ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ හගවරො පච්චසෙසාසි. අථ ඛො හගවා මහතා භික්ඛුසංඝෙහ න සද්ධිං යෙන අමබ්බලධිකා තදවසරි තත්‍ර සුදං හගවා අමබ්බලධිකායං විහරති රාජාගාරකෙ. තත්‍රපි සුදං³ හගවා අමබ්බලධිකායං විහරන්තො රාජාගාරකෙ එතදෙව බහුලං භික්ඛුනං ධම්මිං කථං කරොති: “ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා සීලපරිහානිතො සමාධි මහපථලො හොති මහානිසංඝො. සමාධිපරිහානිතා පඤ්ඤා මහපථලා හොති මහානිසංඝා. පඤ්ඤාපරිහානිතං විත්තං සමමදෙව ආසවෙහි විමුච්චති, සෙයාර්ථදං⁴: කාමාසවා හවාසවා අවිජ්ජාසවා”ති.

1. වුද්දාසපසාති, ම ඡ සං.

3. හවාසවා දිට්ඨාසවා, සිමු.

2. සෙයාර්ථදං, මඡ සං.

4. තත්‍රාපි සුදං, මඡ සං.

මහණෙනි, නොකඩ වූ නොසිදුරු වූ, සබල නොවූ, නොකැලැල් වූ තෘෂ්ණාද්‍යයන්වයෙන් මිදුණාවූ, පැණවතුන් විසින් පසස්නා ලද්දවූ, තෘෂ්ණාදෘෂ්ටීන් අපරාමාණ්ට වූ සමාධිය පිණිස පවත්නා වූ යම් සිල් කෙනෙක් වෙත් ද, එබඳු ශීලයන්හි සබරමසරුන් හා හමුයෙහිත් නොහමුයෙහිත් යම්තාක් ශීලසාමාන්‍යගත වූ (ශීලයෙන් සමාන බවට පැමිණ) වාස කරන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන් විසින් වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (5)

මහණෙනි, ආර්ය වූ (නිදෙස් වූ) නෛරයාණික වූ යම් සමාග්දෘෂ්ටි-යෙක් වේ ද, යමෙක් තරාකාරී වුවහුගේ සියලු දුක් නැසීමට යේ ද, මහණහු යම්තාක් එසේ වූ දෘෂ්ටියෙන් සබරමසරුන් හා හමුයෙක් නො හමුයෙක් දෘෂ්ටිසාමාන්‍යගත වූ (සම්ප්‍රියෙන් සමාන බවට පැමිණ) වසන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් මහණුන් විසින් වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (6)

මහණෙනි, යම්තාක් මේ අපරිහානිය ධර්ම සදෙන මහණුන් කෙරෙහි සිටුනාහු ද, මහණහු මේ අපරිහානිය ධර්ම සයෙහි දක්නා ලැබෙන්නාහු ද, ඒ තාක් මහණුන් විසින් වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු.

හික්ෂුනට දෙසු දහම් කථා:

14. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි රජගහ නුවර ගිජුකුළු පව්වෙහි වැඩවසන සේක් “සිල් මෙබඳු ය, සමාධිය මෙබඳු ය, ප්‍රඥාව මෙබඳු ය. ශීලයෙන් වඩන ලද සමාධිය මහත්පල ඇත්තේ මහත් අනුසස් ඇත්තේ වේ. සමාධියෙන් වඩන ලද ප්‍රඥාව මහත් පල ඇති වේ. මහත් අනුසස් ඇති වේ. ප්‍රඥායෙන් වඩන ලද සිත කාමාසුචි හවාසුචි අවිද්‍යාසුචි යන ආසුචි කෙරෙන් මොනොවට මිදේ” යැයි ශීලසමාධි ආදී වූ මේ දහම් කතාව ම බහුල කොට වදරන සේක.

15. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කැමැති තාක් කල් රජගහ නුවර වැස, අනඳ තෙරුන් අමතා “අනඳයෙනි, යම්හ, අභියැට්ටයන කරා එළැඹෙන්නම්” යි වදළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි කියා අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් මහණුළුවක් හා අභියැට්ටයන වෙත එළැඹී සේක. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අභියැට්ටි වෙනෙහි රාජාගාරයෙහි වැඩ වසන සේක් - “ශීලය මෙසේ ය, සමාධිය මෙසේ ය, ප්‍රඥාව මෙසේ ය. ශීලයෙන් වඩන ලද සමාධිය මහත්පල ඇත්තේ මහත් අනුසස් ඇත්තේ වෙයි. සමාධියෙන් වඩන ලද ප්‍රඥාව මහත්පල ඇත්තේ මහත් අනුසස් ඇත්තේ වෙයි. ප්‍රඥායෙන් පුරුදු කරන ලද චිත්තය කාමාසුචි හවාසුචි අවිද්‍යාසුචි යන ආසුචි කෙරෙන් මොනොවට මිදේ” යැයි මහණුනට මේ දහම් කතාව ම බහුල කොට කරන සේක.

16. අථ ඛො භගවා අබ්බලට්ඨිකායං යථාභිරක්ඛං විහරිතො ආයස්සිත්තං ආනන්දං ආමනෙත්ඨි ආයාමානන්දු, යෙන නාලන්දු තෙනුප-සංඛ්ඨාමිසසාමා'ති. 'එවං භනෙන්'ති ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතො පච්චසෙසාසි. අථ ඛො භගවා භික්ඛුසංඝේසන සද්ධිං යෙන නාලන්දු තදවසරි. තත්ථ සුදං භගවා නාලන්දයං විහරති පාචාරිකම්බවතො.

[සාරිපුත්ත සිහනාදෙ.]

17. අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො යෙන භගවා තෙනුපසංඛ්ඨාමි. උපසංඛ්ඨාමිතො භගවතං අභිවාදෙතො එකමන්තං හිසීදි. එකමන්තං හිසින්නො ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො භගවතං එතදවොච: 'එවං පසන්නො අහං භනෙන් භගවති: න වාහු න ච භවිස්සති න චේතරහි විජ්ජති අසෙකුසු සමමෙයො වා බ්‍රාහ්මමෙයො භගවතා භියොයා'භිඤ්ඤාතරො' යදිදං සමෙබ්බාධියන්ති.' උළාරා ඛො තෙ අයං සාරිපුත්ත ආසභි වාචා¹ භාසිතා, එකංසො ගහිතො, සිහනාදෙ නදිතො: "එවං පසන්නො අහමානෙත්ත භගවති: න වාහු න ච භවිස්සති න චේතරහි විජ්ජති අසෙකුසු සමමෙයො වා බ්‍රාහ්මමෙයො වා භගවතා භියොයා'භිඤ්ඤාතරො යදිදං සමෙබ්බාධියන්ති.'"

කිනෙන්² සාරිපුත්ත යෙ තෙ අහසු. අතිතමඤ්ඤාතං අරහතො සම්මාසම්මුඤ්ඤා, සබ්බෙ තෙ භගවතො චේතසා චේතො පරිච්ච විදිතා: එවංසිලා තෙ භගවතො අහසු ඉතිපි, එවංධම්මා - එවංපඤ්ඤා - එවං-විහාරී - එවං විමුක්තා තෙ භගවතො අහසු ඉති පි ති?

"නො හෙතං භනෙන්".

කිමන තෙ සාරිපුත්ත යෙ තෙ භවිස්සන්ති අනාගතමඤ්ඤාතං අරහතො සම්මාසම්මුඤ්ඤා, සබ්බෙ තෙ භගවතො චේතසා චේතො පරිච්ච විදිතා: එවංසිලා තෙ භගවතො භවිස්සන්ති ඉතිපි, එවංධම්මා - එවමංපඤ්ඤා - එවංවිහාරී - එවංවිමුක්තා තෙ භගවතො භවිස්සන්ති ඉති පි ති?

"නො හෙතං භනෙන්".

1. භියොයාභිඤ්ඤාතරො, ස්‍යා.

2. ආසභිවාචා, ස්‍යා.

3. කිනත්ථ, ස්‍යා, ආ.

16. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අඹයැටියෙහි කැමැති තාක් කල් වැස අනදතෙරුන් අමතා 'අනදයෙනි, එවූ නාලන්දව කරා යමිහ' යි වදළු සේක. 'එසේ ය, වහන්සැ' යි අනද තෙරණුවෝ භාග්‍ය වතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් බික්සහන කැටුව නාලන්ද නුවරට වැඩිසේක. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නාලන්ද නුවර පාඩාරික අඹවෙනෙහි වැඩ වසන සේක.

ශාරිපුත්‍ර සිංහනාදය

17. එ කල්හි සැරියුත් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එක් පසෙක හුන්හ. එක් පසෙක හුන්නාවූ සැරියුත් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට "වහන්ස, සම්බෝධි (රහත්මග නුවණ) නම් වූ යමෙක් ඇද්ද, එයින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වඩා අභිඤ්ඤා වූ (උත්තරිතර ඥානයෙන් යුක්ත වූ) අන් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ ඉකුත් කල්හි නො වී ය. මතුත් නො වන්නේ ය, දැනුනු නැතැ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි මම් මෙසේ ප්‍රසන්නයෙමි" යි සැළ කළහ. එවිට "ශාරිපුත්‍රයෙනි, සම්බෝධිඥාන යෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වඩා අභිඤ්ඤා වූ අන් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ ඉකුත් කල්හි නො වී ය, මතුත් නො වන්නේ ය, දැනුනු නැතැ යි මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි මම් ප්‍රසන්නයෙමි" යි තොප විසින් කියන ලද මේ ශ්‍රේෂ්ඨ වචනය මහත් ම එකෙක. මෙහි ලා තොප විසින් එකාන්තය ගන්නා ලද්දේ ය (ප්‍රත්‍යක්ෂඥානයෙන් දැන කීවාක් සේ ඒකාන්ත නිශ්චය කළාටුවක් ම කියන ලද්දේය.) සිංහනාදය පවත්වන ලද්දේ ය.

ශාරිපුත්‍රයෙනි, කීමෙක්ද, ඉකුත් කලා යම් රහත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් වූහු නම්, ඒ හඟවත්හු මෙබඳු සිල් ඇත්තෝ වූහ යි කියා ද, ඒ හඟවත්හු මෙබඳු දහම් ඇත්තෝ, මෙබඳු ප්‍රඥා ඇත්තෝ, මෙබඳු විහරණ ඇත්තෝ, මෙබඳු විමුක්ති ඇත්තෝ වූහ යි කියාත් ඔබ සිත් තමන් සිතින් පිරිසිදු ඒ සියලු හඟවත්හු තොප විසින් දන්නා ලද්දහු ද? යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළු සේක.

"වහන්ස, මෙය එසේ නො දන්නා ලද්දේ ම යැ" යි සැරියුත් තෙරණුවෝ වදළහ.

කීමෙක් ද ශාරිපුත්‍රයෙනි, මතු කල්හි යම් රහත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් වන්නාහු නම්, ඒ හඟවත්හු මෙබඳු සිල් ඇත්තෝ වන්නාහ, මෙබඳු දහම් ඇත්තෝ, මෙබඳු ප්‍රඥා ඇත්තෝ, මෙබඳු විහරණ ඇත්තෝ, මෙබඳු විමුක්ති ඇත්තෝ වන්නාහ යි ඔබ සිත් සිය සිතින් පිරිසිදු ඒ සියලු හඟවත්හු තොප විසින් දන්නා ලද්දහු ද? යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළු සේක.

"වහන්ස, මෙය එසේ නො දන්නා ලද්දේ" යි සැරියුත් තෙරණුවෝ වදළහ.

කිම්පන තෙ¹ සාරිපුත්ත අභං එතරහි අරභං සමාසමුද්ධො වෙතසා වෙතො පරිච්ච විදිතො: එවංසිලො හගවා ඉති පි, එවංධම්මො-එවංපඤ්ඤා- එවංචිහාරි- එවංචිත්‍රිකො හගවා ඉති පි ති?

“නො හෙනං හතෙන”

එත්ථ හි² තෙ සාරිපුත්ත අනිත්තානාගතපච්චුප්පනෙනසු අරභතෙනසු සමාසමුද්ධසු වෙතොපරියඤ්ඤං³ අත්ථි. අථ, කිඤ්චරහි තෙ අයං සාරිපුත්ත උළාරා ආසභී වාචා භාසිතා, එකංසො ගභිතො, සිහනාදෙ නදිතො: ‘එවං පසනෙනා අභං හතෙන හගවති න වාහු න ච හවිසාති න වෙතරහි විජ්ජති අපඤ්ඤා සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා හගවතා⁴ හියො’ හිඤ්ඤතරො යදිදං සම්මොඨයන්ති?”

18. න ඛො පනෙතං හතෙන අනිත්තානාගතපච්චුප්පනෙනසු අරභතෙනසු සමාසමුද්ධසු වෙතොපරියඤ්ඤං අත්ථි. අපි ච ඛො මෙ හතෙන ධම්මභියො විදිතො:

සෙය්‍යථාපි හතෙන රඤ්ඤා පච්චන්තිමං නගරං දළුද්දපං⁵ දළුපාකාරතොරණං එකදාරං, තත්‍රසං දෙවාරිකො පණ්ඩිතො ඛායෙතා මෙධාවී අඤ්ඤානානං⁶ නිවාරෙනා ඤානානං පච්චෙසනා, සො තසං සාමන්තා⁷ අනුපරියායපථං⁸ අනුකකම්මානො න පසෙය්‍ය පාකාරසන්ධිං වා පාකාරවිචරං වා අත්තමසො බිළාරනිසංකකනිකමුඛි,⁹ තසං එවමසං: යෙ තෙව ඔළාරිකා පාණා ඉමං නගරං පවිසන්ති වා නිකම්මන්ති වා සබ්බෙ තෙ ඉමිනා¹⁰ ව දාරෙන පවිසන්ති වා නිකම්මන්ති වා¹¹ ති, එවමෙව ඛො මෙ හතෙන ධම්මභියො විදිතො: යෙ තෙ හතෙන අහෙසුං අනිත-මිද්ධානං අරභතො සමාසමුද්ධා, සබ්බෙ තෙ හගවතො පඤ්චනිවරණෙ පභාය වෙතසො උපකක්ඛිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලිකරණෙ, චතුසු සතිපට්ඨානෙනසු සුප්පතිධිත්ථිතො, සත්තසම්මොඤ්ඤාය¹⁰ යථාභූතං භාවෙතා අනුකතරං සමාසමොධං අභිසම්මුච්ඡන්ති සු, යෙ පි තෙ හතෙන හවිසානති අනාගතමිද්ධානං අරභතො සමාසමුද්ධා, සබ්බෙ තෙ හගවතො පඤ්චනිවරණෙ පභාය වෙතසො උපකක්ඛිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලිකරණෙ, චතුසු සතිපට්ඨානෙනසු සුප්පතිධිත්ථිතො, සත්තසම්මොඤ්ඤාය¹⁰ යථාභූතං භාවෙතා අනුකතරං සමාසමොධං අභිසම්මුච්ඡන්ති සු, යෙ පි තෙ හතෙන හවිසානති අනාගතමිද්ධානං අරභතො සමාසමුද්ධා, සබ්බෙ තෙ හගවතො පඤ්චනිවරණෙ පභාය වෙතසො උපකක්ඛිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලිකරණෙ, චතුසු සතිපට්ඨානෙනසු සුප්පතිධිත්ථිතො, සත්තසම්මොඤ්ඤාය¹⁰ යථාභූතං භාවෙතා අනුකතරං සමාසමොධං අභිසම්මුද්ධා¹¹ ති,

1. කිං පන, සායප්ප්ප්.

4. හගවතො, සාය.

7. සමන්තා, සාය.

2. එත්ථ ච හි මජ්ඣං.

5. දළුද්දාපං මජ්ඣං දළුද්දාපං සාය, 6. අඤ්ඤානානං, සාය.

8. අනුපරියායපථං, සාය 9. බිළාරනිකම්මකනිකමුඛි, සිවු.

10. ඛොපසම්මොඤ්ඤා, මජ්ඣං.

ශාරිපුත්‍රයෙනි, කිමෙක් ද, භගවත් තෙමේ මෙබඳු සිල් ඇත්තේ යැයි ද, භගවත් තෙමේ මෙබඳු දහම් ඇත්තේ ය යි, මෙබඳු ප්‍රඥා ඇත්තේ යැ යි, මෙබඳු චිත්තය ඇත්තේ යැ යි, මෙබඳු චිත්‍රිකම් ඇත්තේ යැ යි ද කියා මා සිත තොප සිතින් පිරිසිදු, මේ කලා අර්භත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ මම තොප විසින් දන්නා ලද්දෙමි ද? යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

“වහන්ස, මෙය එසේ නො ම දන්නා ලද්ද” යි සැරියුත් තෙරණුවෝ වදළහ.

ශාරිපුත්‍රයෙනි, මේ කරුණෙහි ලා තොපට අයුද්‍යාවත්මන් යන තෙකලට අයත් වූ රහත් සම්මාසම්බුදුවරුන් විෂයයෙහි චේතස්පර්යාය-ඥානයෙක් නැත. ශාරිපුත්‍රයෙනි, එසේ කලා තොප විසින් “වහන්ස, සම්බෝධියෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වඩා අභිඤ්ඤා වූ අන් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ ඉකුත් කල්හි නො වී ය, මතු කල්හිත් නො වන්නේ ය, දැනුනු නැතැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි මෙසේ මම ප්‍රසන්නයෙමි” යි මේ මහත් අභිත වචනය කවර කරුණෙකින් කියන ලද ද? එකාන්තය ගන්නා ලද ද? සිංහනාදය පවත්වන ලද ද?” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

18. “වහන්ස, අයුද්‍යාවත්මන් යන තෙකලට අයත් රහත් සම්මා සම්බුදුවරුන් විෂයයෙහි චේතස්පර්යාය ඥානයෙක් මට නැත. එතෙකුදු වූවත් ධර්මාන්වයය (සර්වඥඥානාදිධර්ම පිළිබඳ අනුබෝධ ඥානය) මා විසින් ලබන ලද්දේ ය.

වහන්ස, යම්සේ තර වූ පවුරුපා ඇති, දැඩි වූ පවුරු හා තොරණ ඇති, එක් මදෙරක් ඇති පසල් නුවරෙක් වේද, උණ්ඩිත වූ කිමෙහි දිණිමෙහි හුරුබුහුටි වූ, තැනට හිසි නුවණ ඇති, තමා නො දන්නවුන් නුවරට එතු නොදී වළක්වාලන, දන්නවුන් නුවරට පිවිස්වන දෙරොටුපල්ලෙක් වන්නේ ද, හෙ තෙම නුවර පවුරුමගැ හැවිදුනේ, යටත් පිරිසෙයින් බළලකුට හික්මිය හැකි තරම් වූ ප්‍රාකාරසන්ධියක් (ගඩොල් බැම්ම ඇද හැලුණු තැනක්) හෝ පවුරු සිදුරු වූ තැනක් හෝ නො දක්නේ ද, ඔහුට ‘යම් මහත් සිරුර ඇති සත්ත්ව කෙනෙක් මේ නුවර වදිත් හෝ මෙයින් හික්මෙත් හෝ ඒ සියල්ලෝ ම මේ මහ වහසල්දෙරින් ම පිවිසෙන්නාහු හෝ නික්මෙන්නාහු හෝ වෙති’ යි මෙසේ සිතෙත් වන්නේ ද, වහන්ස, එ පරිද්දෙන් ම ‘ඉකුත් කල්හි යම් රහත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් වූහු ද, ඒ සියලු භගවත්හු සිත කෙලෙසන, ප්‍රඥාව දුබල කරන පස් නිවරණයන් පහ කොට, සතර සිව්වන්හි මොනොවට පිහිටි සිත් ඇති ව, සත් සම්බෝධාධිගයන් තත් වූ පරිදි බවා නිරුත්තර සමාක්සම්බෝධිය සමධිගත කළහ. වහන්ස, මතු කල්හි යම් රහත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් වන්නාහු නම්, ඒ සියලු භගවත්හු සිත කෙලෙසන, ප්‍රඥාව දුබල කරන පංච නිවරණයන් පහ කොට, සතර සිව්වන්හි මොනොවට පිහිටි සිතැත්තාහු, සත් සම්බෝධහ තත් වූ පරිදි වඩා, නිරුත්තර සමාක්සම්බෝධිය සමධිගත කරන්නාහ. වහන්ස, මේ සමයෙහි රහත් සම්මාසම්බුදු වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද සිත කෙලෙසන නුවණ දුබල කරන පංච නිවරණයන් පහ කොට, සතර සිව්වන්හි මොනොවට පිහිටි සිතැති සේක්, තත් වූ පරිදි සත් සම්බෝධහ වඩා නිරුත්තර සමාක්සම්බෝධිය සමධි ගතකළ සේකැ යි මා විසින් ධර්මානුබෝධය ලබන ලද්දේ යැ” යි සැරියුත් තෙරණුවෝ කීහ.

19. තත්‍ර පි සුදං හගවා නාලඤ්ඤාං විහරන්තො පාචාරිකබ්බවනො එතදෙව බහුලං භික්ඛුනං ධම්මං කථං කරොති: “ඉති සීලං, ඉති සමාධිං, ඉති පඤ්ඤාං, සීලපරිභාවිතො සමාධි මහපථලො හොති මහානිසංසො: සමාධිපරිභාවිතා පඤ්ඤා මහපථලා හොති මහානිසංසා. පඤ්ඤාපරිභාවිතං විතං සමමදෙව ආසවෙහි විමුච්ඡති සෙය්‍යථිදං: කාමාසවා හවාසවා අවිජ්ජාසවා”ති,

20. අථ ඛො හගවා නාලඤ්ඤාං යථාභිරන්තො විහරිතො ආයස්සන්තො ආනඤ්ඤාං ආමනෙහි: ආයාමානඤ්ඤා යෙන පාටලිගාමො තෙනුපසඬාමිංසාමාති. ‘උචං හතෙති’ ඛො ආයස්සා ආනඤ්ඤා හගවතො පට්ටසෙසාසි. අථ ඛො හගවා මහතා භික්ඛුසංඝෙහින සද්ධිං යෙන පාටලිගාමො තදවසරි. අසෙසාසු ඛො පාටලිගාමියා උපාසකා ‘හගවා කිර පාටලිගාමං අනුප්පාදෙත්තා ති, අථ ඛො පාටලිගාමියා උපාසකා යෙන හගවා තෙනුපසඬාමිංසු, උපසඬාමිත්වා හගවන්තො අභිවාදෙත්වා එකමන්තො නිසීදිංසු. එකමන්තො නිසීදන්තො ඛො පාටලිගාමියා උපාසකා හගවන්තො එතදෙවාට්ඨා: අධිවාසෙතු තො හතෙත හගවා ආවසථාගාරන්ති. අධිවාසෙසි හගවා තුණ්හිභාවෙන,

21. අථ ඛො පාටලිගාමියා උපාසකා හගවතො අධිවාසනං විදිත්වා උච්ඡායාසනා හගවන්තො අභිවාදෙත්වා පදකම්මං කත්වා යෙන ආවසථාගාරං තෙනුපසඬාමිංසු. උපසඬාමිත්වා සබ්බසන්ධිං ආවසථාගාරං සන්ධිත්වා ආසනාති පඤ්ඤාපෙත්වා උදකමණිකං පතිට්ඨාපෙත්වා තෙලප්පදිපං ආරොපෙත්වා යෙන හගවා තෙනුපසඬාමිංසු. උපසඬාමිත්වා හගවන්තො අභිවාදෙත්වා එකමන්තො අට්ඨංසු. එකමන්තො ධීතා ඛො පාටලිගාමියා උපාසකා හගවන්තො එතදෙවාට්ඨා: සබ්බසන්ධිසන්ධිං¹ හතෙත ආවසථාගාරං, ආසනාති පඤ්ඤාත්තාති, උදකමණිකො පතිට්ඨාපිතො, තෙලප්පදිපො ආරොපිතො. යස්ස²දති හතෙත හගවා කාලං මඤ්ඤති ති.

22. අථ ඛො හගවා සායණිකසමයං භිවාසෙත්වා පක්ඛවීරමාදය සද්ධිං භික්ඛුසංඝෙහින යෙන ආවසථාගාරං තෙනුපසඬාමිංසු. උපසඬාමිත්වා පාදෙ පක්ඛාලෙත්වා ආවසථාගාරං පටිසිත්වා මජ්ඣමං ඵලං නිසාය පුරුකාභිමුඛො නිසීදි. භික්ඛුසංඝො පි ඛො පාදෙ පක්ඛාලෙත්වා ආවසථාගාරං පටිසිත්වා පච්ඡිමං භික්ඛිං නිසාය පුරුකාභිමුඛො නිසීදි හගවන්තො යෙව පුරුකාභිමුඛො³ පාටලිගාමියා පි ඛො උපාසකා පාදෙ පක්ඛාලෙත්වා ආවසථාගාරං පටිසිත්වා පුරුකාභිමුඛො භික්ඛිං නිසාය පච්ඡිමාභිමුඛො නිසීදිංසු හගවන්තො යෙව පුරුකාභිමුඛො³.

1. සබ්බසන්ධිං සන්ධිං. සහ. සබ්බසන්ධිං සන්ධිං, සිමු. 2. පුරුකාභිමුඛො.

19. එසමයෙහි ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නාලන්ද නුවරද පාවාරික අඹවෙනෙහි වැඩ වසන සේක්, “ශීලය මෙසේ ය, සමාධිය මෙසේ ය, ප්‍රඥාව මෙසේ ය. ශීලයෙන් වඩන ලද සමාධිය මහත් පල මහත් අනුසස් ඇත්තේ වේ. සමාධියෙන් වඩන ලද ප්‍රඥාව මහත් පල මහත් අනුසස් ඇත්තේ වේ. ප්‍රඥායෙන් වඩන ලද සිත කාමාසුව භවාසුව අවිද්‍යාසුව යන සියලු ආසුව කෙරෙන් මොනොවට මිදේ” යැ යි භික්ෂූනට බෙහෙවින් මේ දැනුම් කතාව ම කරන සේක.

20. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නාලන්ද නුවරෙහි කැමැති තෙක් කල් වැස අනඳ තෙරුන් අමතා “අනඳයෙනි, එවු, පළොල්ගමට (පාටලිග්‍රාමයට) යමහ” යි වදළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්ස’ යි කියා අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් ඛික්සහන හා පළොල්ගමට වැඩි සේක. පළොල්ගම වැසි උවසුවෝ ‘භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පළොල්ගම වැඩි සේක් ල’ යි ඇසූහ. ඉක්බිති පළොල්ගමේ උවසුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එක් පසෙක උනහ. එක් පසෙක උන්නාවූ පළොල්ගමේ උවසුවෝ ‘වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අපගේ ආවාස ගෙය ඉවසා වදරන සේක් වා’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙ බස් කීහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුෂ්ණිමිභාවයෙන් ඉවසා වදළ සේක.

21. ඉක්බිති පළොල්ගමේ උවසුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ඉවැසීම දැන හුනස්නෙන් නැගී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද පැදකුණු කොට හික්මා ගියහ. ගොස් ආවාස ගෙය හැම බුමුතුරුණු අතුරා, අසුන් පණවා, දියසැළක් තබා, තෙල් පහනක් නංවා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එක් පසෙක සිටියහ. එක් පසෙක සිටියාවූ පළොල්ගමේ උවසුවෝ “වහන්ස, ආවාසගෙය හැම බුමුතුරුණින් වසන ලද්දේ ය. අසුන් පණවන ලද්දේ ය. දියසැළක් තබන ලද්දේ ය. තෙල් පහනක් නැංවිණ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් ගමනකට බලාපොරොත්තු සේක් ද, දුන් එයට කල් මේ” යැ යි මෙ බස් කීහ.

22. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සවස් වේලෙහි හැඳ පෙරෙවැ පාසිවුරගෙන ඛික්සහන හා ආවාස ගෙය කරා වැඩි සේක. වැඩ, පාදෙවැ ආවාස ගෙට පිවිස මැදුම් ටැඹ නිසා පෙරදිගට මුහුණ ලා වැඩහුන් සේක. ඛික්සහන ද පා දෙවැ ආවාස ගෙට වැද පැසිම් බිත නිසා පෙරදිගට මුහුණ ලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ම පෙරටු කොට හිඳගත්හ. පළොල්ගමේ උවසුවෝ ද පා දෙවැ ආවාස ගෙට වැද පෙර දිහා බිත නිසා පැසිම් දිගට මුහුණ ලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ම පෙරටු කොට හිඳගත්හ.

[පාටලිගාමියානං උපාසකානං ඔවාදෙ:]

23. අථ ඛො හගවා පාටලිගාමියං උපාසකො ආමනෙකසි. පඤ්චමෙ ගහපතයො ආදීනවා දුස්සිලස්ස සීලවිපක්කියා. කතමෙ පඤ්ඤා:

ඉධ ගහපතයො දුස්සිලො සීලවිපනෙතා පමාදධිකරණං මහතිං භොගරානිං නිගමිති. අයං පඨමො ආදීනවො දුස්සිලස්ස සීලං විපක්කියා.

පුනච්ඡරං ගහපතයො දුස්සිලස්ස සීලවිපනතස්ස පාපකො කිත්තිසද්දෙ අබ්බුත්තමිති. අයං දුතියො ආදීනවො දුස්සිලස්ස සීලවිපක්කියා.

පුනච්ඡරං ගහපතයො දුස්සිලො සීලවිපනෙතා යඤ්ඤදෙව පරිසං උපසඤ්ඤමති යදි ඛත්තිසපරිසං යදි බ්‍රාහ්මණපරිසං යදි ගහපතිපරිසං යදි සමණපරිසං, අවිසාරදෙ උපසඤ්ඤමති ඓසිකුහුතො. අයං තතියො ආදීනවො දුස්සිලස්ස සීලවිපක්කියා.

පුනච්ඡරං ගහපතයො දුස්සිලො සීලවිපනෙතා සමමුලො කාලං කරොති. අයං චතුසො ආදීනවො දුස්සිලස්ස සීලවිපක්කියා.

පුනච්ඡරං ගහපතයො දුස්සිලො සීලවිපනෙතා කායස්ස හෙද පරමමරණං අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තිරයං උපපජ්ජති. අයං පඤ්චමො ආදීනවො දුස්සිලස්ස සීලවිපක්කියා.

ඉමෙ ඛො ගහපතයො පඤ්ඤා ආදීනවා දුස්සිලස්ස සීලවිපක්කියා,

24. පඤ්චමෙ ගහපතයො ආනිසංසා සීලවතො සීලසම්පදා. කතමෙ පඤ්ඤා?

ඉධ ගහපතයො සීලවා සීලසම්පනෙතා අපමාදධිකරණං මහත්තං භොගකකිං අධිගමිති. අයං පඨමො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදා.

පුනච්ඡරං ගහපතයො සීලවතො සීලසම්පනතස්ස කල්‍යාණො කිත්තිසද්දෙ අබ්බුත්තමිති. අයං දුතියො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදා.

පුනච්ඡරං ගහපතයො සීලවා සීලසම්පනතා යඤ්ඤදෙව පරිසං උපසඤ්ඤමති යදි ඛත්තිසපරිසං යදි බ්‍රාහ්මණපරිසං යදි ගහපතිපරිසං යදි සමණපරිසං, විසාරදෙ උපසඤ්ඤමති ඓසිකුහුතො. අයං තතියො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදා.

පුනච්ඡරං ගහපතයො සීලසම්පනෙතා සමමුලො කාලං කරොති. අයං චතුසො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදා.

පළොල්ගම් උවසුන්ට අදවාද:

23. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පළොල්ගම් උවසුවන් අමතා මෙසේ වදළු සේක: ගෑහැවියනි, දුසිල්හුගේ සිල්විපත්හි මේ දෙස් පසෙක. කවර පසෙක් ද?

ගෑහැවියෙනි, මෙහි සිල්විපන් දුසිල් තෙමේ පමා කරුණෙන් මහත් භොගභානියට (භොගයෙන් පිරිහීමට) යෙයි මේ දුසිල්හු සිල්විපතෑ පළමු දෙස වෙයි.

තව ද ගෑහැවියනි, සිල්විපන් දුසිල්හට ලාමක කිත්තඬෙක් (අපවාද කථාවෙන්) උස් වෑ නැහෙයි. මේ දුසිල්හු සිල්විපතෑ දෙවෙනි දෙස වෙයි.

තව ද ගෑහැවියනි, සිල්විපන් දුසිල් තෙමේ කැත්පිරිස කරා හෝ බමුණු පිරිස කරා හෝ ගෑහැවිපිරිස කරා හෝ මහණපිරිස කරා හෝ යම් යම් පිරිසක් කරා එළැඹේ නම්, බිය සැක ඇත්තේ, තෙද නැත්තේ එළැඹෙයි. මේ දුසිල්හු සිල් විපත්හි තෙවැනි දෙස ය.

තව ද ගෑහැවියෙනි, සිල්විපන් දුසිල් තෙමේ සිහිමුළා වූයේ කඳුරිය කෙරෙයි. මේ දුසිල්හු සිල්විපත්හි සිවුවන දෙස ය.

තව ද ගෑහැවියනි, සිල්විපන් දුසිල් තෙමේ කා බුන් මරණින් මතු සුව යෙන් පහ වූ, දුකට කරුණු වූ, විවසවෑ පතිත වන තැන වූ තිරයට උත්පත්ති විසින් පැමිණෙයි. මේ දුසිල්හු සිල්විපතෑ පස්වන දෙස වෙයි.

ගෑහැවියනි, දුසිල්හු සිල්විපත්හි මේ දෙස් පස වෙයි.

24. ගෑහැවියනි, සිල්වත්තූගේ සිල්සම්පත්හි මේ අනුසස් පසෙකි. කවර පසෙක් ද?

ගෑහැවියෙනි, මෙහි සිල්සපත් සිල්වත් තෙමේ නොපමා කරුණින් භොග රැසක් ලබයි. මේ සිල්වත්තූගේ සිල්සප්පයෙහි පළමු අනුසස් ය.

තව ද ගෑහැවියනි, සිල්සපත් සිල්වත්හු පිළිබඳ කලණ කිත්තඬෙක් උස් වෑ නැහෙයි. මේ සිල්වත්තූගේ සිල්සප්පයෙහි දෙවෙනි අනුසස් ය.

තව ද ගෑහැවියනි, සිල්සප්ප ඇති සිල්වත් තෙමේ කැත්පිරිසක් හෝ බමුණුපිරිසක් හෝ ගෑහැවි පිරිසක් හෝ මහණපිරිසක් හෝ යම් යම් පිරිසක් කරා එළැඹේ ද, නොබිය වෑ තෙදක් වෑ එළැඹෙයි. මේ සිල්වත්තූගේ සිල්සප්පයෙහි තෙවෙනි අනුසස් ය.

තව ද ගෑහැවියනි, සිල්සප්ප ඇති සිල්වත් තෙමේ සිහි මුළා නොවී කඳුරිය කෙරෙයි. මේ සිල්වත්තූගේ සිල්සප්පයෙහි සිවුවන අනුසස් ය.

පුනච්ඡරං ගහපතයො සීලවා සීලසම්පන්නො කායසං හෙද පරම්මරණං සුගතීං සංගං ලොකං උපපජ්ජති. අයං පඤ්චමො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය.

“ඉම ඛො ගහපතයො පඤ්ඤා ආනිසංසා සීලවතො සීලසම්පදයා”ති.

25. අථ ඛො හගවා පාටලිගාමීයෙ උපාසකෙ බහුදෙව රත්තිං ධම්මියා කථාය සඤ්ඤාසංඛා සමාදර්ශනා සමුත්තරජෙනා සම්පහංසෙනා උදයාපෙසි “අභිකක්කන්තා ඛො ගහපතයො රත්ති, යසං”දති තුමෙහ කාලං මඤ්ඤා”ති. ‘එවං හතෙත’ති ඛො පාටලිගාමීයා උපාසකා හගවතො පටිසසුඛා උච්ඡායාසනා හගවතං අභිවාදෙනා පදක්ඛිණං කථා පක්කම්ඤ්ඤා. අථ ඛො හගවා අවිරපක්කන්තසු පාටලිගාමීයෙසු උපාසකෙසු සුඤ්ඤාගාරං පාවිසි.

[පාටලිගාමපනං]

26. තෙන ඛො පන සමයෙන සුනිධිවසකාරා¹ මගධමහාමත්තා පාටලිගාමෙ නගරං මාපෙන්නී වජ්ජිතං පටිබාහාය. තෙන ඛො පන සමයෙන සම්භුලා දෙවතායො සහසසහසෙසව පාටලිගාමෙ වජ්ජති පරිගණන්ති. යසම් පදෙසෙ මහෙසකඛා දෙවතා වජ්ජති පරිගණන්ති, මහෙසකඛානං තස් රඤ්ඤං රාජමහාමත්තානං විත්තාති නමන්ති ගිවෙසනාති මාපෙතුං. යසම් පදෙසෙ මජ්ඣමා දෙවතා වජ්ජති පරිගණන්ති, මජ්ඣමානං තස් රඤ්ඤං රාජමහාමත්තානං විත්තාති නමන්ති ගිවෙසනාති මාපෙතුං. යසම් පදෙසෙ නිවා දෙවතා වජ්ජති පරිගණන්ති, නිවානං තස් රඤ්ඤං රාජමහාමත්තානං විත්තාති නමන්ති ගිවෙසනාති මාපෙතුං.

27. අද්දයා ඛො හගවා දිබ්බෙන වක්ඛුනා විසුද්ධිත අභිකක්කන්තං මානුසකෙන තා දෙවතායො සහසසහසෙසව² පාටලිගාමෙ වජ්ජති පරිගණන්තියො. අථ ඛො හගවා රත්තියා පච්චුසසමයං පච්චුච්ඡාය ආයාසෙන්නා ආනන්දං ආමනෙකසි: කොභු ඛො³ ආනන්ද පාටලිගාමෙ නගරං මාපෙන්නී?ති⁴ “සුනිධිවසකාරා හතෙත මගධමහාමත්තා පාටලිගාමෙ නගරං මාපෙන්නී වජ්ජිතං පටිබාහායා”ති.

1. සුනිධි වසකාරා, මජ්ඣ.

2. සහසසහසව, සිවු. PTS. සහසෙසව, මජ්ඣ.

3. කොභුඛො, සිවු.

4. මාපෙති, සිවු.

තව ද ගැහැවියනි, සිල්සප්පව ඇති සිල්වත් තෙමේ කාඩුන් මරණින් මතු ශොභන හති ඇති සහ ලොවට යෙයි. මේ සිල්වත්හුගේ සිල්සප්පයෙහි පස්වැනි අනුභවය යි.

ගැහැවියනි, සිල්වත්හුගේ සිල්සප්පයෙහි මේ අනුභවය පස ය.

25. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පළොල්ගැමි උවසුවනට රැ බොහෝ වෙලාවක් දෙලෝ වැඩ දක්වා, දැක්වූ වැඩෙහි සිත් ගන්වා, එහි සිත් තියුණු කොට, එහි (යහපතැ යි) සිත සතුටු කොට, “ගැහැවියෙනි, රැය බොහෝ ඉක්මිණ. යම් ගමනක් යෑ යුතු නම් එයට කල් දැනිවු” යි තික්ම යාමට උදෙසාගවත් කළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි කියා ඒ පළොල්ගැමි උවසුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී හුනස්නෙන් නැගී ඔබ වැද පැදකුණු කොට තික්මැ ගියහ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පළොල්ගැමි උවසුවන් තික්මුණු නොබෝ කල්හි භෞතාරයට පිවිසි සේක.

පාටලීනගරය වැව්ම

26. එ සමයෙහි මගද මහමැති සුනිධි වස්සකාර යන දෙබමුණෝ වැදූ රජුන් පිළිබඟනු පිණිස (වැදූ රජුන්ගේ ආයමුව (අය ලැබෙන දෙරටු පසිඳින පිණිස) පළොල්ගමැ නුවරක් කෙරෙත්. එ කලා දහස දහස (වර්ග වශයෙන්) දේවතාවෝ පළොල්ගමැ ගෙවතු තම තමනට වෙන් කොට ගනිත්. යම් පෙදෙසෙක මහ තෙදැති දෙවියෝ ගෙවතු අරක් ගනිත් ද, එහි නිවෙස් කරන්නට මහ තෙදැති රජුන් ගේ රජමහමැතියන් ගේ සිත් නැමේ. යම් පෙදෙසෙක මැදුම් තෙදැති දෙවියෝ ගෙවතු අරක් ගනිත් ද, එහි නිවෙස් නංවන්නට මැදුම් රජුන් ගේ රජමහමැතියන් ගේ සිත් නැමේ. යම් පෙදෙසෙක භීත තෙදැති දෙවියෝ ගෙවතු අරක් ගනිත් ද, එහි නිවෙස් නංවන්නට භීත තෙද ඇති රජුන් ගේ රජමහමැතියන් ගේ සිත් නැමේ.

27. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මිනිසැක ඉක්මි පිරිසිදු දිවැසින් පළොල්-ගමැ ගෙවතු පිරිසිදු ගන්නා දහස් දහස් ගණන් දේවතාවන් දුටු සේක. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රැ අලුයමැ නැගී සිට අනඳ තෙරුන් අමතා “අනඳයෙනි, කවරහු පළොල්ගමැ නුවරක් කෙරෙද් ද?” යි අසා වදළ සේක. “වහන්ස, මගද මහමැති සුනිධි-වස්සකාර යන දෙබමුණෝ වැදූ රජුන් පිළිබඟනුවට පළොල්ගමැ නුවරක් මවති” යි අනඳ තෙරණුවෝ සැළ කළහ.

28. සෙය්‍යථාපි ආනඤ්ඤාදෙවෙහි තාවතිංසෙහි සද්ධිං මනෙතථා ඵවමෙව ඛො ආනඤ්ඤා සුනිධිවස්සකාරා මගධමහාමනෙතා පාටලිගාමෙ නගරං මාපෙතති චජ්ජනං පටිබාහාය. ඉධාහං ආනඤ්ඤා අද්දසං දිට්ඨෙවන චක්ඛුනා විසුද්ධින අතික්කන්තමානුසකෙන සම්බුද්ධා දෙවතායො සහසං සහසෙසව පාටලිගාමෙ වද්දුති පරිගණකන්තියො. යස්මිං ආනඤ්ඤා පදෙසෙ මහෙසකඛා දෙවතා වද්දුති පරිගණකන්ති, මහෙසකඛානං තස් රඤ්ඤා රාජ- මහාමහනානං වික්ඛාති නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙතං. යස්මිං පදෙසෙ මජ්ඣමා දෙවතා වද්දුති පරිගණකන්ති, මජ්ඣමානං තස් රඤ්ඤා රාජ- මජ්ඣමනානං වික්ඛාති නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙතං. යස්මිං පදෙසෙ නිවා දෙවතා වද්දුති පරිගණකන්ති, නිවානං තස් රඤ්ඤා රාජමහා- මහනානං වික්ඛාති නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙතං. යාවතා ආනඤ්ඤා අරියං ආයතනං යාවතා වර්ණපථො* ඉදං අක්කන්තගරං භවිස්සති පාටලි- දුක්ඛං පුට්ඨෙදන්තං. පාටලිදුක්ඛස්ස ඛො ආනඤ්ඤා තයො අත්තරායා භවිස්සන්ති: අක්ඛිතො වා උදකතො වා මිට්ඨභෙද වාති.

29. අථ ඛො සුනිධිවස්සකාරා මගධමහාමනෙතා යෙන භගවා තෙනු- පසඬසම්මසු. උපසඬසම්මසු භගවතා සද්ධිං සමමොදිංසු. සමමොදනියං කථං සාරානියං විනිසාරෙථා එකමන්තං අට්ඨංසු. එකමන්තං ධීතා ඛො සුනිධිවස්සකාරා මගධමහාමනෙතා භගවන්තං එතදවොචු: “අට්ඨවාසෙතු නො භවං ගොතමො අජ්ජතනාය භක්තං සද්ධිං භික්ඛුසඬෙසනා”ති. අට්ඨවාසෙසි භගවා තුණ්හිභාදෙන.

30. අථ ඛො සුනිධිවස්සකාරා මගධමහාමනෙතා භගවතො අට්ඨවාසනං විදිද්ධා යෙන සකො ආවසථො තෙනුපසඬසම්මසු. උපසඬසම්මසු සකො ආවසථෙ පඤ්ඤා බාදනියං භොජනියං පටියාදුපෙථා භගවතො කාලං අරොවාපෙසු. ‘කාලො භො ගොතම නිට්ඨිතං භක්තන්ති’.

31. අථ ඛො භගවා පුබ්බන්තස්මයං නිවාසෙථා පක්ඛවීරමාදය සද්ධිං භික්ඛුසඬෙසන යෙන සුනිධිවස්සකාරානං මගධමහාමනෙතානං ආවසථො තෙනුපසඬසම්මසු. උපසඬසම්මසු පඤ්ඤානෙත ආසනෙ නිසිදි අථ ඛො සුනිධිවස්සකාරා මගධමහාමනෙතා බුද්ධපට්ඨං භික්ඛුසඬං පඤ්ඤානෙත බාදනියෙන භොජනියෙන සහථා සත්තපෙසු සමපාරෙසු.

32. අථ ඛො සුනිධිවස්සකාරා මගධමහාමනෙතා භගවන්තං භුක්තාවං ඔනිතපක්ඛපාඤ්ඤා අඤ්ඤාගරං නිවං ආසනං ගහෙථා එකමන්තං නිසිදිංසු. එකමන්තං නිසිදෙන ඛො සුනිධිවස්සකාරො මගධමහාමනෙතා භගවා ඉමාහි ගාරාහි අනුමොදි:

1. වර්ණපථො, ස්‍යා.

28. “අනදයෙනි, තවතිසාවැසි දෙවියන් හා මන්ත්‍රණය කොට මවන්-
නාක් මෙන් මගදමහමැති සුනිධි-වස්සකාර දෙ බමුණෝ වැදුවන් පිළිබභ-
නුවට (වැදූරජුන්ගේ අයමුබ වසනු සඳහා) පළොල්ගමු නූවරක් මවන්.
අනදයෙනි, මෙහි මම මිනිසුන් ඉක්ම පිරිසිදු දිවැසින් පළොල්ගමු ගෙවතු
පිරිසිදු ගන්නා බොහෝ දහස් දහස් ගණන් දේවතාවන් දිවිමි. යම් පෙදෙ-
සෙකැ මහ තෙදුති දේවතාවෝ ගෙවතු අරක්ගනින් ද, එහි නිවෙස් මවන්-
නට මහ තෙදුති රජුන් ගේ රජමහමැතියන් ගේ සිත් නැමේ. යම් පෙදෙ-
සෙක මැදුම් තෙදුති දෙවියෝ ගෙවතු අරක් ගනින් ද, එහි නිවෙස් මවන්නට
මැදුම් තෙදුති රජුන්ගේ රජමහමැතියන්ගේ සිත් නැමේ. යම් පෙදෙසෙක
හීන තෙදුති දෙවියෝ ගෙවතු අරක් ගනින් ද, එහි නිවෙස් මවන්නට හීන
තෙදුති රජුන්ගේ රජමහමැතියන්ගේ සිත් නැමේ. ආයතියන් ගේ ආයතනය
(රැස්වන තැන) යම්තාක් ද, වණික්පථය (ගනුදෙනු කරන වෙළෙඳුන් වසන
තැන) යම්තාක් ද ඔවුනතුරෙන් මේ පැළලුප් නුවර (නොයෙක් රටින්
ගෙනෙන වෙළෙඳ) බඩුපොදි ලිහා තබන අග්‍ර නගරය වන්නේ ය. අනද
යෙනි, මේ පැළලුප්නුවරට ගින්නෙන් හෝ, දියෙන් හෝ, අන්‍යාන්‍ය
හෙදයෙන් හෝ (තූන් පරිද්දෙකින්) අන්තරාය තුනෙක් වන්නේ යැ” යි
වදළු සේක.

29. එ කල මගදමහමැති සුනිධි-වස්සකාර දෙබමුණෝ භාග්‍යවතුන්
වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හා සතුටු වූහ.
සතුටු විය යුතු සිතැ රැඳවියැ යුතු කරා අවසන් කොට එක් පසෙක සිටියහ.
එක් පසෙක සිටියාවූ මගද මහමැති සුනිධි-වස්සකාර දෙදෙන “භවද්
ගෞතමයෝ ඛික්ඝගුන් හා අපගේ බත අදට ඉවසන්ව” යි මෙබස් කීහ.
භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුෂ්ණිමිභාවයෙන් එය ඉවසා වදළු සේක.

30. ඉක්බිත්තෙන් මගද මහමැති සුනිධි-වස්සකාර දෙදෙන භාග්‍ය-
වතුන් වහන්සේ ඉවැසු නියා දූන සිය ආවාස ගෙය කරා ගියහ. ගොස්
සිය ආවාසයෙහි ප්‍රණීත බාද්‍ය භොජ්‍ය පිළියෙල කරවා ‘භවද් ගෞතමයීනි,
දන් කල් වෙයි. බත පිළියෙළ කොට නිමියේ යැ’ යි භාග්‍යවතුන්
වහන්සේට කල් දන්වා යැවූහ.

31. එ කල්හී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරුයෙහි හැඳ පෙරෙවැ
පාදිවුරු ගෙන ඛික්ඝගුන් කැටුව මගද මහමැති සුනිධි-වස්සකාර දෙදෙ-
නාගේ ආවාස ගෙය කරා එළැඹී සේක. එළැඹි පතවන ලද අස්තෙහි
වැඩහුන් සේක. ඉක්බිති මගද මහමැති සුනිධි-වස්සකාර දෙදෙන සියතින් ම
ප්‍රණීත බාද්‍යභොජ්‍යයෙන් බුදුපාමොක් ඛික්ඝගුන් සැතැප්වූහ, පෙරැත්ත
කොට වැළැඳැවූහ.

32. ඉක්බිති මගද මහමැති සුනිධි-වස්සකාර දෙදෙන වැළැඳු, පාත්‍ර-
යෙන් ඉවන් කළ අත් ඇති භාග්‍යවතුන් වහන්සේට එක් පසෙක එක්තරා
මිටි අස්තක් ගෙන හුන්න. එක් පසෙක හුන්නාවූ මගද මහමැති සුනිධි-
වස්සකාර දෙදෙනාට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ ගාථායෙන් අනුමෝ
දනා වශයෙන් දහම් දෙසූසේක:

යසම් පදෙසෙ කප්පෙති වාසං පණ්ඩිතජාතියො,¹
 සිලවනෙත්තස්ස භොජෙත්වා සඤ්ඤානෙ ඉහම්චාරයො,²
 යා තස්ස දෙවතා ආසුං³ තාසං දක්ඛිණමාදියෙ.
 තා පුරිකා පුරයන්ති මානිකා මානසන්ති නං,
 තතො නං අනුකම්පන්ති⁴ මාතා දුක්ඛං ව ඔරසං
 දෙවතානුකම්පිතො පොසො සද්දහ්මානි පසන්ති⁵ ති.

අථ ඛො හගවා සුත්තිධවස්සකාරො මගධමහාමත්තෙ ඉමාහි ගාථාහි
 අනුමොදිත්වා උට්ඨායාසනා පසන්තාමි.

33. තෙන ඛො පන සමයෙන සුත්තිධවස්සකාරා මගධමහාමත්තා
 හගවන්තං පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබ්භා භොගන්ති. 'යෙනජ්ඣ සමණො
 ගොතමො ආරෙත නික්ඛම්සන්ති, තං ගොතමදිවාරං නාම හවිස්සති.
 යෙන තිස්සෙත ගඛිතං නදිං⁶ තරිස්සති, තං ගොතමතිස්සං නාම හවිස්සති' ති.

අථ ඛො හගවා යෙන ආරෙත නික්ඛම්, තං ගොතමදිවාරං නාම
 අභොයි. අථ ඛො හගවා යෙන ගඛිතා නදී තෙනුපසඬිකම්. තෙන ඛො පන
 සමයෙන ගඛිතා නදී පුරා භොති සමාතිත්තිකා කාකපෙය්‍යා. අපොකවෙච්ච
 මනුස්සානාවං පරියෙසන්ති, අපොකවෙච්ච උඵම්භං පරියෙසන්ති, අපොකවෙච්ච
 කුලලං බන්ධන්ති ඔරා පාරං⁷ ගන්තුකාමා අථ ඛො හගවා සෙය්‍යථාපි
 නාම බලවා පුරිසො සම්මිඤ්ජන්තං⁸ වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං
 සම්මිඤ්ජන්තං⁹ එවමෙව ගඛිතාය නදියා ඔරිමතීරෙ අත්තරහිතො පාරිමතිරෙ
 පච්චුට්ඨාය සඤ්ඤාං භික්ඛුසංඝෙත.

අද්දසා ඛො හගවා තෙ මනුස්සෙ අපොකවෙච්ච නාවං පරියෙසනෙ
 අපොකවෙච්ච උඵම්භං පරියෙසනෙ, අපොකවෙච්ච කුලලං බන්ධනෙ
 ඔරා පාරං ගන්තුකාමෙ. අථ ඛො හගවා එතඤ්ඤං විදිත්වා තායං වෙලායං
 ඉමං උද්ගං උද්දන්ති:

"යෙ තරන්ති අණ්ණංචං සරං
 සෙත්තුං කන්ධාන විසජ්ඣ පලලොති,
 කුලලං හි ජනො පබන්ධි¹⁰
 තිණ්ණො මෙධාවිනො ජනා'ති."

පට්මහාණවාරං

1. පණ්ඩිතජාතියො, PTS.

4. අනුකම්පන්ති, පිටු

7. හම්ඤ්ජන්තං, මජ්ඣං

2. ඉහම්චාරිතො මජ්ඣං

5. හධ්මානදි, ස්‍යා

8. සම්මිඤ්ජන්තං, මජ්ඣං

9. කුලලං ජනො වඛන්ති ස්‍යා

3. අසසු, PTS

6. පාරාපාරං, පිටු. අපාරාහාරං,

ම ඡ සං PTS.

* "ගොතමතිස්සං" නාම අභොයි" ති පාළියං න දිස්සති. තථාප "ගොතමතිස්සාදිවාරො" ඉති
 මහාඛොධිවංසාදිසු දික්කියා.

පණ්ඩිත ස්වභාව ඇති තැනැත්තෙක් යම් පෙදෙසෙක වාසය කෙරේ ද, එ තන්හිදී සංයත වූ බ්‍රහ්මරාජ්‍යා ධර්මවතුන් වළඳවා, එහි යම් දෙවතා කෙනෙක් වුවාහු නම්, ඔවුනට ඒ දතමය පින පමුණුවන්නේ ය. මෙසේ පින්දීමෙන් පුදන ලද ඒ දෙවතාවෝ ඒ පින් දුන්නාහු (ආරක්ෂා කිරීම් වශයෙන්) සුදක්. කලින් කලා බිලියම් කිරීම් වශයෙන් මානිත වූ ඒ දෙවතාවෝ (ඔහුගේ උවදුරු දුරු කිරීම් වශයෙන්) ඔහුට බුහුමන් කෙරෙත්. ඒ පින් අනුමෝදන් වීමෙන්, මවක් තම කුසින් උපන් දරුවකුට සෙයින් ඔහුට අනුකම්පා කෙරෙත්. මෙසේ දෙවතාවන් විසින් අනුකම්පා කරන ලද පුරුෂ තෙම හැම කල්හි යහපත ම දකී.

ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මගද මහමැති සුනිධි-වස්සකාර දෙදෙනාට මේ භාරායෙන් අනුමෝදනා බණ වදාරා සුනාස්නෙන් නැගී වැඩි සේක.

33. එ කල්හි මගද මහමැති සුනිධි-වස්සකාර දෙදෙනා 'ශ්‍රමණ ගෞතමයෝ යම් දෙරෙකින් අද නික්මෙන්නාහු නම්, එය ගෞතමද්වාර නම් වන්නේ ය. යම් තොටෙකින් ගංගානදිය තරණය කරන්නාහු නම්, එය ගෞතමකීර්ථ නම් වන්නේ යැ' යි කියා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පසු පස්සෙන් ගියාහු වෙති.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් දෙරෙකින් නික්මුණු සේක් ද, ඒ ගෞතමද්වාර නම් විය. ඉන්පසු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගංගානදිය වෙත වැඩි සේක. එ සමයෙහි ගංගානදිය දෙගොඩ තළා ගළනුයේ, කවුඩන් විසින් සුවසේ පිය හැකි සේ පිරුණේ විය. මෙතෙරින් එතෙර යනු රිසි ඇතැම් මිනිස්සු නැව සොයත්. ඇතැම් කෙනෙක් පසුරු සොයත්. ඇතැම් කෙනෙක් පසුරු බේරේ. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කාබලානියක්හු යම්සේ වක් කළ අත දික් කරන්නේද, දික් කළ අත හෝ වක් කරන්නේද, එසේ ම ගංගානදියේ මේ තෙරැදී බික්සහන හා අතුරුදහන් වූ සේක් එතෙරැ වැඩි සිටි සේක.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙතෙරින් එතෙර යනු කැමැති වූ ඇතැම් මිනිසුන් නැව සොයන්නාවුන් ද ඇතැම් මිනිසුන් පසුරු සොයන්නාවුන් ද ඇතැම් මිනිසුන් පසුරු බේරුනාවුන් ද දුටු සේක් ම ය. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දන ඒ වෙලෙහි මේ උදන් ඇනු සේක:

"යම් කෙනෙක් ගැඹුරු වූ පුළුල් වූ තෘෂ්ණානදිය තරින් ද, ඔහු ආයා-මාර්ග නැමැති හෙය කොට දිය කඩිති නො ඇක්ම එ තෙර (නිවන කරා) යෙත්. එහෙත් මේ කුඩා නදියක් තරනුවට මේ ජන තෙම පසුරක් බේරී. ඒසා තෘෂ්ණා මහා නදිය තිණු ප්‍රඥා ඇති ජනයෝ මේ සුළු නදිය සැණින් තැරුහ"

පළමු බණවර නිමියේ ය.

(අරියසච්ච පටිවේධකථා)

34. අථ ඛො භගවා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමනෙතයි: 'ආයාමානන්ද යෙන කොට්ඨාමො තෙනුපසඬකම්පසාමා'ති. 'එවං භනෙත'ති. ඛො ආයස්මො ආනන්දෙ භගවතො පට්ටසෙසාසි. අථ ඛො භගවා මහතා භික්ඛුසංඝෙකන සඤ්ඤායෙන කොට්ඨාමො තදවසරි. තත්‍රසුදං භගවා කොට්ඨාමෙ විහරති. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතයි:

චතුත්තං භික්ඛවෙ අරියසච්චානං අනන්‍යබොධා අප්පට්ටෙධා එවමිදං දීඝමඤ්ඤානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්ඤව තුමහාකඤ්ඤ. කතමෙසං චතුත්තං:

දුක්ඛස්ස භික්ඛවෙ අරියසච්චස්ස අනන්‍යබොධා අප්පට්ටෙධා එවමිදං දීඝමඤ්ඤානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්ඤව තුමහාකඤ්ඤ. දුක්ඛසමුදයස්ස භික්ඛවෙ අරියසච්චස්ස අනන්‍යබොධා අප්පට්ටෙධා එවමිදං දීඝමඤ්ඤානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්ඤව තුමහාකඤ්ඤ. දුක්ඛනිරෝධස්ස භික්ඛවෙ අරියසච්චස්ස අනන්‍යබොධා අප්පට්ටෙධා එවමිදං දීඝමඤ්ඤානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්ඤව තුමහාකඤ්ඤ. දුක්ඛනිරෝධගාමිනියා පටිපද්‍ය භික්ඛවෙ අරියසච්චස්ස අනන්‍යබොධා අප්පට්ටෙධා එවමිදං දීඝමඤ්ඤානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්ඤව තුමහාකඤ්ඤ.

තස්මිදං භික්ඛවෙ දුක්ඛං අරියසච්චං අනුබුද්ධං පටිච්ඡිද්ධං දුක්ඛසමුදයො¹ අරියසච්චං අනුබුද්ධං පටිච්ඡිද්ධං. දුක්ඛනිරෝධො² අරියසච්චං අනුබුද්ධං පටිච්ඡිද්ධං. දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපද්‍ය අරියසච්චං අනුබුද්ධං පටිච්ඡිද්ධං. උච්ඡික්ඛා හවතණ්ඨා, ඩිණා හවනෙතති. නන්දිද්දති පුතඛහාවො'ති.

ඉදමමොච භගවා. ඉදං වස්වා සුභතො අථාපරං එතදවොච සත්ථා:

චතුත්තං අරියසච්චානං යථාභූතං අදස්සනා
සංසිතං³ දීඝමඤ්ඤානං තාසු තාසෙව⁴ ඡාතිසු
තානි එතානි දිට්ඨානි හවනෙතති සමුහතා,
උච්ඡික්ඛා මූලං දුක්ඛස්ස නන්දිද්දති පුතඛහාවො'ති.

35. තත්‍ර පි සුදං භගවා කොට්ඨාමෙ විහරතො එතදෙව ඛෙත්තං භික්ඛුනං ධම්මං කථං කරොති: "ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා සීලපරිභාවිතො සමාධි මහපථලො හොති මහානිසංසො. සමාධිපරිභාවිතා පඤ්ඤා මහපථලා හොති මහානිසංසා. පඤ්ඤාපරිභාවිතං විතං සමමදෙව ආසවෙහි වීළුවති, සෙය්‍යථිදං: කාමාසවා හවාසවා අවිජ්ජාසවා"ති.⁵

1. දුක්ඛසමුදයං, පිටු. මජ්ඣ. ෦෦෩.

3. සංසිතං, පිටු.

5. කාමාසවා හවාසවා අවිජ්ජාසවා, ෦෦෩

2. දුක්ඛනිරෝධං, පිටු මජ්ඣ. ෦෦෩

4. තාසෙව, ෦෦෩

ආයාසිසත්‍ය ප්‍රතිවේධ කථා

34. ඉක්බිතිතෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනඳ තෙරුන් බණවා "අනඳයෙනි, එවු, කොට්ඨාමයට යමහ"යි වදළ සේක. 'එසේ ය වහන්සැ'යි කියා අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් මහණමුළුවක් හා කොට්ඨාමය කරා වැඩි සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි කොට්ඨාමයෙහි වැඩ වසන සේක. එහිදී හික්ෂුන් අමතා මෙසේ වදළ සේක:

මහණෙනි, සතර ආයාසිසත්‍යයන් අනුබොධ නො කළ හෙයින්, ප්‍රතිවේධ නො කළ හෙයින් මාගේ ද තොපගේ ද මෙසේ මේ දික් කලක් සසඳ දිවැ හැවිදීම, සසඳ හැසිරීම විය. කවර සතර සත්‍යයන් ද? යත්:

"මහණෙනි, දුෂ්ඨායාසිසත්‍යය අනුබොධ ප්‍රතිවේධ නො කළ හෙයින් මාගේ ද තොපගේ ද මෙසේ මේ දික් කලක් සසඳ දිවැ හැවිදීම, සසඳ හැසිරීම විය. මහණෙනි, දුෂ්ඨසමුදයායාසිසත්‍යය අනුබොධ ප්‍රතිවේධ නො කළ හෙයින් මාගේ ද තොපගේ ද මෙසේ මේ දික් කලක් සසඳ දිවැ හැවිදීම, සසඳ හැසිරීම විය. මහණෙනි, දුෂ්ඨනිරෝධායාසිසත්‍යය අනුබොධ ප්‍රතිවේධ නොකළ හෙයින් මාගේ ද තොපගේ ද මෙසේ මේ දික් කලක් සසඳ දිවැ හැවිදීම, සසඳ හැසිරීම විය. මහණෙනි, දුෂ්ඨනිරෝධශාමිනී ප්‍රතිපදයාසිසත්‍යය අනුබොධ ප්‍රතිවේධ නොකළ හෙයින් මාගේ ද තොපගේ ද මෙසේ මේ දික් කලක් සසඳ දිවැ හැවිදීම, සසඳ හැසිරීම විය.

මහණෙනි, ඒ දුෂ්ඨායාසිසත්‍යය අනුබොධ ප්‍රතිවේධ කරන ලදී. දුෂ්ඨසමුදයායාසිසත්‍යය අනුබොධ ප්‍රතිවේධ කරන ලදී. දුෂ්ඨනිරෝධායාසිසත්‍යය අනුබොධ ප්‍රතිවේධ කරන ලදී. දුෂ්ඨනිරෝධශාමිනී ප්‍රතිපදයාසිසත්‍යය අනුබොධ ප්‍රතිවේධ කරන ලදී. භවතෘෂ්ණාව මුල් සිදින ලදී. භවනෙත්‍රිය (සතුන් භවයට පමුණුවන තෘෂ්ණා රහිත) ක්ෂිණ විය. දන් යළි භවොත්පත්තියෙක් නැත".

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක. ශොභන ගති ඇති ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙය වදුරා එයින් මත්තෙහි (ගාථාබන්ධන වශයෙනුදු) මෙය වදළ සේක:

"සතර සත්‍යයන් තත් වූ පරිදි නොදක්මෙන් ඒ ඒ ජාතීන්හි දික් කලක් ම හැසිරීම විය. දන් සතර සත්‍යයෝ දක්නා ලදුහ. භවතියන්ත්‍රිය (තෘෂ්ණාව) වැනැසිණ. දුක්මුල සිදිණ. දන් මෙයින් මතු භවයෙක් නැත".

35. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි ද කොට්ඨාමයෙහි වැඩවසන සේක්, "ශීලය මෙසේ ය, සමාධිය මෙසේ ය, ප්‍රඥාව මෙසේ ය. ශීලයෙන් පුරුදු කරන ලද සමාධිය අහන් පල මහත් අනුසස් ඇත්තේ වෙයි. සමාධියෙන් පුරුදු කරන ලද ප්‍රඥාව මහත්පල මහත් අනුසස් ඇත්තේ වෙයි. ප්‍රඥායෙන් පුරුදු කරන ලද සිත මොනොවට කාමාසුචි භවාසුචි අවිද්‍යාසුචි යන ආසුචි කෙරෙන් මිදේ" යැයි බොහෝ සේ මේ දහැමි කතාව ම වදුරන සේක.

ධම්මාදස ධම්මපරියායො

36. අප් ටො හගවා කොට්ඨාමෙ යථාභිරන්තං විහරිතා ආයස්මන්තං ආර්තං ආමනෙකයි “ආයාමානාදු යෙන නාදිකා තෙත්තපසඛක්ඛිසාමා”¹ ති ‘එවං හනෙත’ ති ටො ආයස්මා ආනාදෙදු හගවතො පච්චසෙකායි. අප් ටො හගවා මහතා භික්ඛුසඛෙතන සද්ධිං යෙන නාදිකා තදවසරි. තත්‍රපි සුදං හගවා නාදිකෙ විහරති ගිඤ්ජකාවසරෙ. අප් ටො ආයස්මා ආනාදෙදු යෙන හගවා තෙත්තපසඛක්ඛි. උපසඛක්ඛිතා හගවන්තං අභිවාදෙතා එක-මන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිනෙතා ටො ආයස්මා ආනාදෙදු හගවන්තං එතදවොච:

සාළෙහා නාම හනෙත භික්ඛු නාදිකෙ කාලකතො.² තස්ස කා ගති, කො අභිසම්පරායො? නාදු නාම හනෙත භික්ඛුනි නාදිකෙ කාලකතා. තස්ස කා ගති, කො අභිසම්පරායො? සුදුතෙතා නාම හනෙත උපාසකො නාදිකෙ කාලකතො. තස්ස කා ගති, කො අභිසම්පරායො? සුජාතා නාම හනෙත උපාසිකා නාදිකෙ කාලකතා. තස්ස කා ගති, කො අභිසම්පරායො? කකුඛො³ නාම හනෙත උපාසකො නාදිකෙ කාල-කතො, තස්ස කා ගති, කො අභිසම්පරායො? කාලිඛෙහා⁴ නාම හනෙත උපාසකො -පෙ- නිකචො නාම හනෙත උපාසකො -පෙ- කච්චසහො නාම හනෙත උපාසකො -පෙ- කුච්චො නාම හනෙත උපාසකො -පෙ- සනතුච්චො නාම හනෙත උපාසකො -පෙ- හද්දො නාම හනෙත උපාසකො -පෙ- සුහද්දො නාම හනෙත උපාසකො නාදිකෙ කාල-කතො. තස්ස කා ගති, කො අභිසම්පරායො? ති.

37. සාළෙහා ආනාදු භික්ඛු ආසවානං ටො අනාසවං වෙතො-විට්ඨන්ති. පඤ්ඤවිට්ඨන්ති. දිට්ඨෙව ධම්මෙසයං අභි ඤ්ඤ සච්ඡිකතා උපසම්පජ්චිතායි. නාදු ආනාදු භික්ඛුනි පඤ්චන්තං ඔරමහාගියානං සංඤ්ඤ-ජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකා තත් පරිනිබ්බායිති අනාවතතිධම්මා තස්මා ලොකා. සුදුතෙතා ආනාදු උපාසකො තිණ්ණං සංඤ්ඤජනානං පරික්ඛයා රාගදෝසමොහානං තත්තස්ස සකදගාමී සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගතත්වා දුක්ඛස්සාන්තං කරිස්සති. සුජාතා ආනාදු උපාසිකා තිණ්ණං සංඤ්ඤ-ජනානං පරික්ඛයා සොකාපන්තා අවිනිපාතධම්මා නිසතා සංඛොධිපරායණං.

1. නාතික, ම ජ සං.

2. කාලාකතො, ම ජ සං.

3. කකුඛො, ම ජ සං.

4. කාලිඛෙහි, ම ජ සං. කාලිඛෙහි, ස්වා.

ධර්මාදර්ශ ධර්මපයාඨායය

36. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කොට්ඨාශයෙහි කැමැති තාක් වැස, අනාද තෙරුන් බණවා, “අනාදයෙනි, උටු, නාදිකා ගමට යමහ” යි වදනු සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි කියා අනාද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් බික්සහන හා නාදිකා ගමට වැඩි සේක. වැඩ එහි නාදිකා ගම ගෙඩොළයෙන් කළ ආවාසයෙහි වසන සේක. එකල අනාද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියහ. එළැඹූ ඔබ වැද පසෙක හුන්හ. පසෙක හිඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙ බස් පැවැසූහ:

වහන්ස, නාදිකායෙහි සාළුහ නම් හික්කු කලුරිය කෙළේ ය. ඔහුගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර යැ? පරලොවැ පැවැත්ම කවර යැ? වහන්ස, නාදු නම් මෙහෙණ නාදිකා ගමැ කලුරිය කළා ය. ඇයගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර යැ? පරලොවැ පැවැත්ම කවර යැ? වහන්ස, සුදත්ත නම් උවසු නාදිකායෙහි කලුරිය කෙළේ ය. ඔහුගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර යැ? පරලොවැ පැවැත්ම කවර යැ? වහන්ස, සුජාතා නම් උවැසි නාදිකායෙහි කලුරිය කළා ය. ඇයගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර යැ? පරලොවැ පැවැත්ම කවර යැ? වහන්ස, කකුඬ නම් උවසු නාදිකායෙහි කලුරිය කෙළේ ය. ඔහුගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර යැ? පරලොවැ පැවැත්ම කවර යැ? වහන්ස, කාලිංග නම් උවසු නාදිකායෙහි කලුරිය කෙළේ ය. ඔහුගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර යැ? පරලොවැ පැවැත්ම කවර යැ? වහන්ස, නිකට නම් උවසු නාදිකායෙහි කලුරිය කෙළේ ය. ඔහුගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර යැ? පරලොවැ පැවැත්ම කවර යැ? වහන්ස, කට්ඨස්ස නම් උවසු නාදිකායෙහි කලුරිය කෙළේ ය. ඔහුගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර යැ? පරලොවැ පැවැත්ම කවර යැ? වහන්ස, තුවං නම් උවසු නාදිකායෙහි කලුරිය කෙළේ ය ... සන්තුවං නම් උවසු ... හදු නම් උවසු ... සුහදු නම් උවසු නාදිකායෙහි කලුරිය කෙළේ ය, ඔහුගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර යැ? පරලොවැ පැවැත්ම කවර යැ?”

37. “අනාදයෙනි, සාළුහ මහණ ආසුරයන් ක්ෂය කිරීමෙන් අනාසුර වූ ඵලසමාධිය ද ඵලප්‍රඥාව ද මෙ අත්බවිති ම තෙමේ වෙසෙයි නුවණින් දන පසක් කොට සපයා විසී ය. අනාදයෙනි, නන්ද මෙහෙණ ඔරම්භාගිය සංඤ්ඤාජන පස ක්ෂය කිරීමෙන් (ඉද්ධාවාසයෙහි) උපපාදක වූවා, එහි පිරිනිවෙන්නී, එ බඹලොවින් පෙරළා මෙහි නොඑන ස්වභාවය ඇත්තී ය. අනාදයෙනි, සුදත්ත උවසු තුන් සංයෝජනයන් ක්ෂය කිරීමෙන්, රාග ද්වේෂ මොහ තුනී වූ බැවින් සකාදගාමී වූයේ, එක් වරක් ම මෙ ලොවට අවුත් දුක් කෙළවර කරන්නේ ය. අනාදයෙනි, සුජාතා උවැසි තුන් සංයෝජනයන් ක්ෂය කිරීමෙන් සෝවාන් වූවා, අවාදකට නො වැටෙන සුලු වූවා, ධර්මනියමයෙන් රහත්බව ලබනුවට නියත වූවා, සම්බෝධිපරායණ (ඉහළ තුන් මගට අවශ්‍යයෙන් ම පැමිණිය යුතු) වූවා ය.

කකුදො නාම ආනන්ද උපාසකො පඤ්චනං ඔරමිනාගියානං සඤ්ඤා-
ජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකා තත් පරිනිබ්බාසී අනාවතතිධම්මො
තස්මා ලොකා. කාලිඤ්ඤා ආනන්ද උපාසකො -පෙ- නිකචො ආනන්ද
උපාසකො -පෙ- කට්ඨසංඝො ආනන්ද උපාසකො -පෙ- තුට්ඨො ආනන්ද
උපාසකො -පෙ- සනතුට්ඨො ආනන්ද උපාසකො -පෙ- හද්දො ආනන්ද
උපාසකො -පෙ- සුභද්දො ආනන්ද උපාසකො පඤ්චනං ඔරමිනාගියානං
සඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකා තත් පරිනිබ්බාසී අනාවතතිධම්මො
තස්මා ලොකා.

පරොපඤ්ඤාං ආනන්ද නාදීනං උපාසකා කාලකතා පඤ්චනං
ඔරමිනාගියානං සඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකා තත් පරිනිබ්බාසීනො
අනාවතතිධම්මො තස්මා ලොකා.

සාධකා නවුති ආනන්ද නාදීනං උපාසකා කාලකතා තිණ්ණං
සඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා රාගද්වෙශානාං තනුක්ඛා සංද්‍රශාමීනො
සන්දෙව ඉමං ලොකං ආගන්වා දුක්ඛස්සන්තං කරිස්සන්තී.

සාතිරොක්ඛාති ආනන්ද පඤ්ච සතාති නාදීනං උපාසකා කාලකතා
තිණ්ණං සඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා සොකාපන්තා අවිනිපාතධම්මො තියතො
සමොධිපරායණො.

38. අනවජරියං ටො පනෙතං ආනන්ද යං මනුස්සභූතො කාල-
කරොයා, තස්මිඤ්ඤා කාලකතෙ තරාගතං උපසංඝමිත්වා එතමත්ථං
පුළ්ඡිස්සරං, විභෙසා වෙසා ආනන්ද තරාගතස්ස. තස්මාතිහානන්ද ධම්මාදියං
නාම ධම්මපරියායං දෙසෙස්සාමී යෙන සමන්තාගතො අරියසාවකො ආකඛි-
මානො අත්තනා'ව අත්තනාං ඛ්‍යාතරොයා: 'විණ්ණිරයොමිති විණ්ණිරච්ජාන-
යොති විණ්ණපෙතතිවිසයො විණ්ණාපායදුග්ගතිවිනිපාතො, සොකාපනෙතං-
හමස්මි අවිනිපාතධම්මො තියතො සමොධිපරායණො'ති.

තතමො ට සො ආනන්ද ධම්මාදියො ධම්මපරියායො යෙන සමන්තා-
ගතො අරියසාවකො ආකඛිමානො අත්තනා ට අත්තනාං ඛ්‍යාතරොයා:
විණ්ණිරයොමිති විණ්ණිරච්ජානයොති විණ්ණපෙතතිවිසයො විණ්ණාපායදුග්ගති
විනිපාතො, සොකාපනෙතං හමස්මි අවිනිපාතධම්මො තියතො සමොධි-
පරායණො'ති :

අනදයෙනි, කකුඩ නම් උවසු ඔරම්භාගිය සංයෝජන පස ක්ෂය කිරීමෙන් ඉද්ධාවාසයෙහි උපපාද්‍යා වූයේ, එහිදී පිරිනිවේන සුදු වූයේ, එ ලොචිත් මෙහි පෙරළා නො එන ස්වභාවය ඇත්තේ ය. අනදයෙනි, කාලිංග උවසු තෙම ... නිකට උවසු තෙම ... කච්ඡසහ උවසු තෙම ... කුට්ඨ උවසු තෙම ... සන්තූට්ඨ උවසු තෙම ... හදු උවසු තෙම ... සුහදු උවසු තෙම ඔරම්භාගිය සංයෝජන පස ක්ෂය කිරීමෙන් ඉද්ධාවාසයෙහි උපපාද්‍යා වූයේ, එහි පිරිනිවේන සුදු වූයේ, එ ලොචිත් මෙහි පෙරළා නො එන සුදු වෙයි.

අනදයෙනි, නාදිකායෙහි පනසකට වැඩි දෙනෙක් උවසුවෝ කල්ලිය කළාහු, ඔරම්භාගිය සංයෝජන පස ක්ෂය කිරීමෙන් ඉද්ධාවාසයෙහි උපපාද්‍යා වූවාහු, එහි පිරිනිවේන සුදු වූවාහු, එ ලොචිත් මෙහි පෙරළා නො එන සුදු වෙත්.

අනදයෙනි, වැඩියක් සහිත අනු දෙනෙක් නාදිකායෙහි කල්ලිය කළාහු තුන් සංයෝජනයන් ක්ෂය කිරීමෙන්, රාගද්වේෂමොහයන් තුනී බැවින් සකාදගාමී වූවාහු, එක් වරක් ම උත්තරාත්ති වශයෙන් මෙ ලොවට අවුත් දුක් කෙළවර කරන්නාහ.

අනදයෙනි, වැඩියක් සහිත පන්සියක් නාදිකායෙහි උවසුවෝ කල්ලිය කළාහු, තුන් සංයෝජනයන් ක්ෂය කිරීමෙන් සෝවාන් වූවාහු, අවාහි නොවැටෙන සුදු වූවාහු, රහත්බවට ගියහ වූවාහු, සම්බොධිපරායණ (ඉහළ තුන් මහට අවශ්‍යයෙන් පැමිණිය යුතු) වූහ.

38. අනදයෙනි, විස්මය ජනක ය! යම් භෙයකින් මිනිස් වූයෙක් කල්ලිය කරන්නේ නම්, ඉදින් ඒ ඒ මිනිසා කල්ලිය කළ කල්හි තරාගතයන් කරා එළැඹ මෙ කරුණ විචාරන්නාහු නම්, ඒ (හැම එකක්හුගේම පරලොව ගතිය කීම) තරාගතයන්ගේ කයට වෙහෙසෙක් ම ය. අනදයෙනි, එහෙයින් යමෙකින් සමන්විත ආයතීශ්‍රාවක කැමැත්තේ 'ක්ෂය කළ ගිරය ඇත්තෙමි' යි, 'ක්ෂය කළ තිරිසන් යොන් ඇත්තෙමි' යි 'ක්ෂය කළ ප්‍රෙතවිෂය ය ඇත්තෙමි' යි, 'ක්ෂය කළ අපාය දුර්ගති විනිපාතය ඇත්තෙමි' යි, 'මම අවාහි නොවැටෙන සුදු, ගියත වූ සම්බොධි පරායණ වූ සෝවන් පුභුලෙකිම වෙමි' යි තෙමේ ම තමා ප්‍රකාශ කළ හැකි වන්නේ ද, එසේ වූ ධර්මාදර්ශ නම් ධර්මක්‍රමය දෙසන්නෙමි.

අනදයෙනි, යමෙකින් සමන්විත අරි සවු තෙම කැමැත්තේ 'මම ක්ෂිණ ගිරය ඇත්තෙමි, ක්ෂිණ තිරිසන්යොනි ඇත්තෙමි, ක්ෂිණ ප්‍රෙතවිෂය ඇත්තෙමි, ක්ෂිණ අපාය දුර්ගති විනිපාත ඇත්තෙමි, අවිනිපාත ස්වභාවය ඇති, ගියත වූ, සම්බොධිපරායණ වූ සෝවාන් පුභුලෙකිම වෙමි' යි තෙමේ ම තමා පැවැසි යැ හැකි වන්නේ නම්, ඒ ධර්මාදර්ශ ධර්මපයඨාය කවරේ ද :

ඉධානඤ්ඤා අරියසාවකො බුද්ධා අවට්ඨප්පසාදෙන සමන්තාගතො හොති: “ඉතිපි සො හගවා අරහං සමාසමවුද්ධො විජ්ජාවරණං මපනෙතො සුගතො ලොකවිදු අනුත්තරං පුරිසදම්මසාරථී සත්ථා දෙවමනුසසානං බුද්ධො හගවා”ති.

ධම්මෙ අවට්ඨප්පසාදෙන සමන්තාගතො හොති: “සවාසකො හගවතා ධම්මො සන්ධිවසීතො අකාලිතො එතිපසසීතො ඔපනායිකො¹ පටිඤ්ඤා වෙදිතබ්බො විඤ්ඤාති”ති.

සඤ්ඤා අවට්ඨප්පසාදෙන සමන්තාගතො හොති: “සුපට්ඨපනෙතො හගවතො සාවකසඤ්ඤා, උජුපට්ඨපනෙතො හගවතො සාවකසඤ්ඤා, ඤායපට්ඨපනෙතො හගවතො සාවකසඤ්ඤා, සාමීපිපට්ඨපනෙතො හගවතො සාවකසඤ්ඤා. යදිං චත්තාරි පුරිසයුගාති, අච්ඡි පුරිසපුගාලා. එස හගවතො සාවකසඤ්ඤා ආහුතෙය්‍යා, පාහුතෙය්‍යා, දකඛිණෙය්‍යා, අඤ්ඤාලිකරණෙය්‍යා, අනුත්තරං පුඤ්ඤාසංඛාරං ලොකස්සා”ති.

අරියකතෙත්ති සිලෙහි සමන්තාගතො හොති අබ්බේඛිති අච්ඡේදාග්ගි අසබ්බෙහි අකම්මාසෙහි භූපිසෙත්ති විඤ්ඤාප්පසංයෝගි අපරාමචෙධ්වි සමාධි-සංවත්තනිකෙහි.

අයං ඛො සො ආනඤ්ඤා ධම්මාදුසො ධම්මපරියායො යෙන සමන්තා-ගතො අරියසාවකො ආකඛ්ඛිතො අත්තනාථ අත්තනාං බ්‍යාකරෙය්‍යා ‘විණ්ණිකරයො’මිති විණ්ණිකරච්ඡානායොති විණ්ණපත්තිවිසයො විණ්ණපායදුගාති-ච්ඡිපාතො. සොතාපනෙතොහමස්මි අච්ඡිපාතධම්මො හියතො සම්මොධි-පරායණො’ති.

39. තත්‍ර පි සුදං හගවා නාදික විහරන්තො ගිඤ්ඤාකාවසථෙ එතදෙව බහුලං භික්ඛුනං ධම්මං කථං කරොති: “ඉති සිලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා සිලපරිහාවිතො සමාධි මහපථො හොති මහාතිසංසො. සමාධිපරිහාවිතා පඤ්ඤා මහපථො හොති මහාතිසංසා. පඤ්ඤාපරිහානං විතං සම්මදෙව ආසවෙහි විමුච්චති-සෙය්‍යාථිදං; කාමාසවා හවාසවා අවිජ්ජාසවා”ති.

1. ඔපනෙය්‍යකො, ඔපනං

අනදයෙනි, මෙහි අරි සවු තෙම ඒ භාගාවත් තෙම මේ මේ කරුණින් අර්හත් ය, සමාක්සම්බුද්ධ ය, විද්‍යාවරණසම්පන්න ය, සුගත ය, ලොක විත් ය, නිරුත්තර පුරුෂදමාසාරථී ය, දෙවිමිනිස්තට ශාස්තෘ ය, බුද්ධ-ය, භගවත් යැ" යි බුදුන් කෙරෙහි ඉණ දන පැහැදීමෙන් සමන්විත වෙයි.

"භාගාවතුන් වහන්සේ විසින් ධර්මය මනා කොට කියන ලද, තමන් විසින් ම දක්ක යුතු ය. එල දෙනුවට කාලාන්තරයක් ඇති නො වේ. 'එව්, බලව' යි කීමට නිසි ය. භාවනා වසයෙන් තමසිත්හි එළවනුවට සුදුසු ය. විඤයන් විසින් තමනමා කෙරෙහි දක්ක යුතු යැ" යි ධර්මයෙහි ඉණ දන පැහැදීමෙන් සමන්විත වෙයි.

"භාගාවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවකසංඝ තෙම සුපිළිපත් ය. භාගාවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක සංඝ තෙම සාප්පු ව පිළිපන්නෝ ය. භාගාවතුන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රාවකසංඝ තෙම න්‍යායප්‍රතිපත්ත ය (නිවන් පිණිස පිළිපන්නෝ ය). භාගාවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවකසංඝ තෙම සාම්භිප්‍රතිපත්ත ය. යම් මේ ප්‍රථම මාර්ගස්ථ, ප්‍රථම ඵලස්ථ ආදී විසින් පුරුෂයුග සතර දෙනෙක් ඇද්ද, මේ නියායෙන් පුරුෂ පුද්ගලයෝ අට දෙනෙකි. භාගාවතුන් වහන්සේගේ මේ ශ්‍රාවකසංඝ තෙම දුර්ධ සිට ද ගෙනවුත් සිල්වත්තට පිරිනැමියැ යුතු සිවුස පිළිගනුවට සුදුසු ය. අමුත්තනට පිළියෙල කළ දනය පිළිගන්නට සුදුසු ය. පරලොව සුව පතා දෙන දන් පිළිගන්නට සුදුසු ය දෝත් මුදුන් තබා වැන්ද යුත්තේ ය. ලොව නිරුක්තාර වූ පින්කෙත යැ" යි. සංඝයා කෙරෙහි ඉණ දන පැහැදීමෙන් සමන්විත වෙයි.

කඩ නොවූ, සිදුරු නො වූ (තැඟින් තැන සිකපද බිඳීමෙන්) සබල නොවූ, කැලල රහිත වූ, නිදහස් වූ (තෘෂ්ණාදසත්වයෙන් මිදුණු), නුවණැති-යන් විසින් පසස්නා ලද, තෘෂ්ණාදෘෂ්ටි දෙකින් අපරාමාෂ්ට වූ, උපචාර අර්පණා මාර්ග ඵල සමාපත්ති පිණිස පවත්නා වූ ආයතියනට ප්‍රිය මනාප වූ ශීලයන්ගෙන් සමන්විත වෙයි.

අනදයෙනි, යමෙකින් සමන්විත අරි සවු තෙම කැමැත්තේ, 'මම ක්ෂිණ තීරය ඇත්තෙමි, ක්ෂිණ තීරස්ථිත යොනි ඇත්තෙමි, ක්ෂිණ ප්‍රෙතවිෂය ඇත්තෙමි, ක්ෂිණ අපාය දුර්ගති විනිසාත ඇත්තෙමි. අභිනිසාත ස්වභාවය ඇති, නියත වූ, සම්බොධිපරායණ වූ සෝවාන් පුභුලෙක්ථි' යි තෙමේ ම තමා පවසනු හැක්කේ නම්, මේ ඒ ධර්මාදර්ශ ධර්මපර්යාය වේ.

39. භාගාවතුන් වහන්සේ එහි ද නාදිකා ගමෙහි ගඩොළයෙන් කළ ආවාසයෙහි වසන සේක්, "ශීලය මෙසේ ය, සමාධිය මෙසේ ය, ප්‍රඤා ව මෙසේ ය. ශීලයෙන් පුරුදු කරන ලද සමාධිය මහත් ඵල මහත් අනුසස් ඇත්තේ ය, සමාධියෙන් පුරුදු කරන ලද ප්‍රඤාව මහත් ඵල මහත් අනුසස් ඇත්තේ ය, ප්‍රඤායෙන් පුරුදු කරන ලද සිත කාමාසුව භවාසුව අවිද්‍යාසුව යන ආසුව කෙරෙහි මිදේ යැ" යි භික්ෂුනට බෙහෙවින් මේ දැනුම් කතාව ම කරන සේක.

[අමබසාලිවනෙ සතිපට්ඨාන දෙසනා]

40. අථ ඛො භගවා නාදිකෙ යථාභිරක්ඛං විහරිතො ආයසමන්තං ආනන්දං ආමනෙකයි: ‘ආයාමානන්ද, යෙන වෙසාලි තෙනුපසඬකම්සකාමා’ති. ‘එවං භනෙන්’ති ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතො පව්වසෙකායි. අථ ඛො භගවා මහතා භික්ඛුසංඝෙහන සද්ධිං යෙන වෙසාලි තදවසරි. තත්‍ර සුදං භගවා වෙසාලියං විහරති අමබසාලිවනෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙකයි:

“සතො භික්ඛවෙ භික්ඛු විහරෙය්‍ය සමප්පානො. අයං වො අමානං අනුසාසති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතො භොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති ආතාපි සමප්ප නො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිඤ්ඤා දෙමනස්සං, වේදනාසු වේදනානුපසයි විහරති ආතාපි සමප්පානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිඤ්ඤාදෙමනස්සං, විඤ්ඤා විඤ්ඤානුපසයි විහරති ආතාපි සමප්පානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිඤ්ඤාදෙමනස්සං. ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආතාපි සමප්පානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිඤ්ඤාදෙමනස්සං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතො භොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමප්පානො භොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අභික්ඛකතෙහ පටික්ඛකතෙහ සමප්පානකාරී භොති. ආලොකිතෙ විලොකිතෙ සමප්පානකාරී භොති. සමම්ඤ්ජිතෙ පසාරිතෙ සමප්පානකාරී භොති. සඬ්ඤාපිපක්ඛවීරධාරණෙ සමප්පානකාරී භොති. අසිතෙ පිතෙ ඛායිතෙ සායිතෙ සමප්පානකාරී භොති. උච්චාරපසංචකම්මෙ සමප්පානකාරී භොති. ගතෙ ධීතෙ නිසිතෙහ සුතෙහ ජාගරිතෙ භායිතෙ තුණ්හි-භාවෙ සමප්පානකාරී භොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමප්පානො භොති.

සතො භික්ඛවෙ, භික්ඛු විහරෙය්‍ය සමප්පානො. අයං වො අමානං අනුසාසති”ති.

[අම්බපාලිවනයෙහි සිටිමින් දෙසීම]

40. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඥාතිකා ගමෙහි කැමැති තාක් වැස, අනඳ තෙරුන් බණවා, 'අනඳයෙනි, උවු, විසල්පුර කරා ඵළැමෙන්නමු' යි වදළ සේක. 'එසේ යැ, වහන්සැ' යි අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් බික්සඟුන් හා විසල්පුරට වැඩි සේක. එහි විසල් පුර අම්බපාලි වනයෙහි වැඩ වසන සේක. එහි දී භික්ෂූන් අමතා මෙසේ වදළ සේක.

"මහණෙනි, මහණහු සිහි ඇති වැ සමාක් ප්‍රඥා ඇති වැ විසිය යුතු. මේ තොපට අප ගේ අනුශාසනය වේ.

මහණෙනි, මහණ තෙම කෙසේ නම් සිහි ඇත්තේ වේ ද: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ, මනා නුවණින් දන්තේ, සිහි ඇත්තේ, ලොවැ (මේ කයෙහි) කාමච්ඡන්දය හා දෙමනස හා සන්තිද්‍රවා, කයෙහි විදසුන් නුවණින් කය අනුව බලනුයේ වාස කෙරෙයි. කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ, මනා නුවණින් දන්තේ, සිහි ඇත්තේ, වේදනා ලොවැ කාමච්ඡන්දය හා දෙමනස හා සන්තිද්‍රවා, වේදනාවන්ති විදසුන් නුවණින් වේදනාව අනුව බලනුයේ වාස කෙරෙයි. කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ, මනා නුවණින් දන්තේ, සිහි ඇත්තේ, ලොවැ කාමච්ඡන්දය හා දෙමනස හා සන්තිද්‍රවා. සිත්හි විදසුන් නුවණින් සිත අනුව බලනුයේ වාස කෙරෙයි. කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ, මනා නුවණින් දන්තේ, සිහි ඇත්තේ, ලොවැ කාමච්ඡන්දය හා දෙමනස හා සන්තිද්‍රවා, නිවරණාදී ධර්මයන්හි විදසුන් නුවණින් නිවරණාදිය අනුව බලනුයේ වාස කෙරෙයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ තෙම සිහි ඇත්තේ වේ.

මහණෙනි, මහණතෙම කෙසේ නම් සමාක්ප්‍රඥා ඇත්තේ වේ ද: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම ඉදිරි ගමනෙහි පෙරළා ඊමෙහි (කය නම් ලත් ඇටසැකිල්ලක් යැම් ආදිය කරන්නේ යැයි) නුවණින් සලකා ම එය කරන්නේ වෙයි. ඉදිරි බැලීමෙහි දෙපස බැලීමෙහි නුවණින් සලකා දන ම එය කරන්නේ වෙයි. අත් පා හැකිලීමෙහි දිගු කිරීමෙහි නුවණින් දන ම එය කරන්නේ වෙයි. සංඝාටිය ද පාත්‍රය ද සිවුරු ද දැරීමෙහි නුවණින් සලකා ම එය කරන්නේ වෙයි. බොජුන් වැළැඳීමෙහි ද පැන් පීමෙහි ද විකා කෑ යුතු දැය කෑමෙහි ද මී සකුරු ආදීන් රසවිඳීමෙහි ද නුවණින් සලකා ම එය කරන්නේ වෙයි. මල මු පහ කිරීමෙහි නුවණින් සලකා ම එය කරන්නේ වෙයි. යෑමෙහි ද සිටීමෙහි ද හිඳීමෙහි ද නිදි ගැන්මෙහි ද හිඳිවැටීමෙහි ද කීමෙහි ද හිඟඩ වීමෙහි ද නුවණින් සලකා ම එය කරන්නේ වෙයි. මහණෙනි, මහණ තෙම මෙසේ සමාක්-ප්‍රඥා ඇත්තේ වෙයි.

මහණෙනි, මහණ සිහි ඇති වැ නුවණ ඇති ව විසිය යුතු. මේ තොපට අප ගේ අනුශාසනය යි.

[අමබ්පාලී ආරාමපටිග්ගහන්තං]

41. අසෙකාසි ඛො අමබ්පාලී ගණිකා 'හගවා කිර වෙසාලිං අනුපපතො වෙසාලියං විහරති මග්ගං අමබ්පාලි' ති. අථ ඛො අමබ්පාලී ගණිකා හඤ්ඤි හඤ්ඤාති යානාති යොජාපෙඤා, හඤ්ඤං යානං අභිරුහිඤා, හඤ්ඤති හඤ්ඤති යානෙති වෙසාලියා නියායි. යෙන සකො ආරාමො තෙන පායායි. යාවතිකා යානස්ස භූමි යානෙන ගන්තො යානා පච්චාරොහිඤා පනතිකා'ව යෙන හගවා තෙතුවසඬකම්. උපසඬකම්ඤා හගවන්තං අභිවාදෙඤා එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං නිසින්නං ඛො අමබ්පාලිං ගණිකං හගවා ධම්මියා කථාය සඤ්ඤාසංඝි සමාදපෙසි සමුක්ඛෙතපසි සමපහංසෙසි. අථ ඛො අමබ්පාලී ගණිකා හගවතා ධම්මියා කථාය සඤ්ඤාසංඝි සමාදපිතා සමුක්ඛෙතපිතා සමපහංසිතා හගවන්තං එතදවොච: 'අධිවාසෙතු මෙ හතෙන හගවා ස්වාත්තාය හත්තං සඤ්ඤා භික්ඛුසඬෙක්ඛනා'ති. අධිවාසෙසි හගවා තුණ්හිභාවෙන. අථ ඛො අමබ්පාලී ගණිකා හගවතො අධිවාසනං විදිඤා උච්ඡායාසනා හගවන්තං අභිවාදෙඤා පදක්ඛිණං කඤ්ඤා පක්ඛාමි.

42. අසෙකාසුං ඛො වෙසාලිකා ලිච්චි 'හගවා කිර වෙසාලිං අනුපපතො වෙසාලියං විහරති අමබ්පාලිවනෙ'ති. අථ ඛො තෙ ලිච්චි හඤ්ඤාති හඤ්ඤාති යානාති යොජාපෙඤා, හඤ්ඤං හඤ්ඤං යානං අභිරුහිඤා, හඤ්ඤති හඤ්ඤති යානෙති වෙසාලියා නියංසු.¹ තත්ථ එකවෙච ලිච්චි නිලා භොහති නිලවණ්ණං නිලවඤ්ඤා නිලාලඬකාරා, එකවෙච ලිච්චි පිතා භොහති පිතවණ්ණං පිතවඤ්ඤා පිතාලඬකාරා, එකවෙච ලිච්චි ලොහිතා² භොහති ලොහිතවණ්ණං ලොහිතවඤ්ඤා ලොහිතාලඬකාරා, එකවෙච ලිච්චි ඔද්දා භොහති ඔද්දවණ්ණං ඔද්දවඤ්ඤා ඔද්දාලඬකාරා.

43. අථ ඛො අමබ්පාලී ගණිකා දහරානං දහරානං ලිච්චිනං අකෙඛන අකඛං වකෙකන වකකං යුගෙන යුගං පතිවච්චෙයි.³ අථ ඛො තෙ ලිච්චි අමබ්පාලිං ගණිකං එතදවොචු: 'කිංඤ්ඤ, අමබ්පාලි, දහරානං දහරානං ලිච්චිනං අකෙඛන අකඛං වකෙකන වකකං යුගෙන යුගං පතිවච්චෙයි?' ති. 'තථා හි පන මෙ අයාපුත්තා, හගවා නිමන්තීතො ස්වාත්තාය හත්තං සඤ්ඤා භික්ඛුසඬෙක්ඛනා'ති. 'දෙහි ජෙ, අමබ්පාලි, එතං හත්තං සතසහසෙක්ඛනා'ති. 'සචෝපි මෙ අයාපුත්තා වෙසාලිං සාභාරං දසසරං, එවමහං තං හත්තං'න දසසාමි'ති. අථ ඛො තෙ ලිච්චි අභිභූලිං⁴ පොඨෙසුං 'ජිතමහා වත භො අමබ්කාය,⁵ ජිතමහා' වත භො අමබ්කායා'ති.

1. නියායි-සු - PTS. නියා-සු, මජ්ඣං, සා. 2. ලොහිතකා - PTS.

3. පතිවච්චෙයි, මජ්ඣං - PTS, සා.

4. ඵලිසි මහත්තං - සා.

5. අභිභූලි සිද්ධි. PTS

6. අමබ්පාලිනං - සා.

7. වඤ්ඤාමහා - PTS

[අම්බපාලි ආරාමය පිළිගැනීම]

41. අම්බපාලි ගණිකා තොමෝ 'භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසල් පුර වැඩ විසල්පුරට නොදුරු වූ මාගේ අභිවේනෙහි වසන සේකැ' යි ඇසුවා ය. ඉක්බිති ඔහු තොම සොදුරු සොදුරු යානයන් යොදවා, සොදුරු යානයකට නැඟ, සොදුරු සොදුරු යානයන්ගෙන් උපලක්ෂිත වැ විසල්පුරෙන් නික්මුණා ය. සිය අරම කරා එළැඹියා ය. යානයට බිම් යම් තාක් ද ඒ තාක් යානයෙන් ගොස් එයින් බැස පාගමන් ඇත්තී ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියා ය. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එක් පසෙක හුන්නා ය. එක් පසෙක හුන් අම්බපාලිගණිකාවට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දහැමි කතායෙන් දෙලොවැඩ දක්වා වදළ සේක. එය සිතට ගන්වූ සේක. එහි සිත් තියුණු කළ සේක. එහි සිත සතුටු කැඩූ සේක. මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දහැමි කතායෙන් දෙලොව වැඩ දක්වන ලද, එය සිතට ගන්වන ලද, එහි සිත තියුණු කරන ලද, එහි සතුටු කරන ලද අම්බපාලි ගණිකා තොමෝ 'වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බික්සහන සමග ව සෙට දිනට මගේ බත ඉවසන සේක වා' යි අයැද සිටියා ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුෂ්ණිමිභාවයෙන් ඉවසා වදළ සේක. ඉක්බිති අම්බපාලි ගණිකා තොම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තම අයැදුම ඉවැසූ නිසා දැන හුනස්නෙන් නැගී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද පැදකුණු කොට නික්මියා ය.

42. විසල්පුර වැසි ලිච්ඡවී රජදරුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසල් පුර වැඩියේක් විසල්පුර අම්බපාලිවනයෙහි වසන සේක් ලැ යි ඇසූහ. ඉක්බිති කෙල ලිච්ඡවීහු උතුම් උතුම් යාන යොදවා, උතුම් උතුම් යානනැඟ, උතුම් උතුම් යානයන්ගෙන් උපලක්ෂිත වැ විසල්පුරයෙන් නික්මුණාහ. ඔවුන් අතුරෙහි ඇතැම් ලිච්ඡවීහු ගිල් අහරා ඇත්තාහු ගිල් වත් දරන්නාහු ගිල්මිණෙන් හා ගිල්මලින් සැරඳුණාහු නිල්වන් දෙති. ඇතැම් ලිච්ඡවීහු රන්වන් අහරා ඇත්තාහු රන්වන් වත් දරන්නාහු රන්වන් මිණෙන් හා රන්වන් මලින් සැරඳුණාහු රන්වන් දෙති. ඇතැම් ලිච්ඡවීහු රන් අහරා ඇත්තාහු රන් වත් දරන්නාහු රන් මිණෙන් හා රන් මලින් සැරඳුණාහු රන්වන් දෙති. ඇතැම් ලිච්ඡවීහු සුදු අහරා ඇත්තාහු සුදු වත් දරන්නාහු සුදුමිණෙන් හා සුදු මලින් සැරඳුණාහු සුදු වත් වෙත්.

43. ඉක්බිති අම්බපාලි ගණිකා තොම තමාට ඉදිරියෙන් රිය නැඟ යන තරුණ තරුණ ලිච්ඡවීන් ගේ යාන තම රියහිසින් ඔවුන් රියහිස ද, තම රියසකින් ඔවුන් රියසක් ද, තම රියැ වියගසින් ඔවුන් රියැ වියගස් ද හැන ඉවත් කෙරෙමින් ගියා ය. එ කලැ ලිච්ඡවීහු අම්බපාලි ගණිකාවට 'භෙම්බා අම්බපාලිය, තරුණ තරුණ ලිච්ඡවීන්ගේ රියහිසින් රියහිස ද රියසකින් රියසක ද රියවියෙන් රියවිය ද ගටා ඉවත් කෙරෙමින් යුහු යුහු ව කුමට යෙයි ද? යි විචාළාහ. "ආයුෂ්පුත්‍රධිති, එසේ ම ය. සෙට බතට මා විසින් බික්සහන හා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නිමනන ලද සේකැ" යි ඔහු කීවු ය. 'භෙම්බා අම්බපාලිය, මේ බත (මේ බතට කළ නිමන්ත්‍රණය) කතවණු ලක්ෂයක් ගෙන අපට දෙව' යි ලිච්ඡවීහු කීහ. 'ආයුෂ්පුත්‍රධිති, මම දැනු සිහිත විසල්පුර දෙන්නාහු නුමුදු මෙසේ මහත් අනුසස් ඇති මේ බත (බතට කළ නිමන්ත්‍රණය) ඔබට පවරා නො දෙමි' යි ඔහු කීවු ය. එ කලැ ඒ ලිච්ඡවීහු 'පින්වත්නි, ඒකාන්තයෙන් අපි ස්ත්‍රියක විසින් දිනන ලද්දහ, පින්වත්නි, ඒකාන්තයෙන් අපි ස්ත්‍රියක විසින් දිනන ලද්දහ' යි ඇඟිලි පෙළහ. (අසුර ගැසූහ.)

44. අථ ඛො තෙ ලිච්චී යෙන අඛ්ඛපාලිවනං තෙන පාඨංසු. අදද්දසා ඛො හගවා තෙ ලිච්චී දුරතො'ව ආභවින්නෙ. දීඝවා භික්ඛු ආමනෙත්ති: 'යෙසං භික්ඛවෙ භික්ඛුනං දෙවා තාවතිංසා අද්දිට්ඨා,' ඔලොකෙථ භික්ඛවෙ, ලිච්චීපරිසං, අවලොකෙථ* භික්ඛවෙ, ලිච්චීපරිසං, උපසංභරථ භික්ඛවෙ ලිච්චීපරිසං තාවතිංසද්දිත්තනි¹.

45. අථ ඛො තෙ ලිච්චී යාවතිකා යානස්ස භූමි යානෙන ගහකා යානා පච්චොරොභිකා, පත්තිකා'ව යෙන හගවා තෙත්තපසඛක්ඛමිංසු. උපසඛක්ඛමිකා හගවින්නා අභිවාදෙකා එකමන්නා නිසීදිංසු. එකමන්නා නිසිනො ඛො ඉත ලිච්චී හගවා ධම්මයා කථාය සන්දසෙසසි සමාදපෙසි සමුත්තෙජෙසි සමපහංසෙසි. අථ ඛො තෙ ලිච්චී හගවතා ධම්මයා කථාය සන්දසෙසිතා සමාදපිතා සමුත්තෙජිතා සමපහංසිතා හගවින්නා එතදවොදා: 'අධිවාසෙතු නො හගවා ස්වාභ්‍යාය හත්තං සද්ධිං භික්ඛුසංඝොනා'ති. අථ ඛො හගවා තෙ ලිච්චී එතදවොච. 'අධිවුත්ථං ඛො මෙ ලිච්චී ස්වාභ්‍යාය අඛ්ඛපාලියා ගණිකාය' හත්තන්ති. අථ ඛො තෙ ලිච්චී අභිගුලිං පොයෙසු: 'ජිතමා වත හො අඛ්ඛකාය. ජිතමා වත හො අඛ්ඛකායා ති. අථ ඛො තෙ ලිච්චී හගවතො භායිතං අභිනාදිකා අනුමොදිකා උට්ඨායාසනා හගවින්නා අභිවාදෙකා පදකඛිණං කකා පක්කමිංසු.

46. අථ ඛො අඛ්ඛපාලී ගණිකා තස්සා රත්තියා අවටයෙන සකෙ ආරාමෙ පණිතං බාදනියං භොජනියං පටියාදපෙකා හගවතො කාලං ආරොවාපෙසි: 'කාලො හනෙත, නිට්ඨිතං හත්තන්ති'. අථ ඛො හගවා පුබ්බණ්ණසමයං නිවාසෙකා පත්තචීවරමාදය සද්ධිං භික්ඛුසංඝෙකත යෙන අඛ්ඛපාලියා ගණිකාය නිවෙසනං තෙත්තපසඛක්ඛමි. උපසඛක්ඛමිකා පඤ්ඤානෙත ආසනෙ නිසීදි. අථ ඛො අඛ්ඛපාලී ගණිකා බුද්ධපමුඛං භික්ඛුසංඝං පණිතෙන බාදනියෙන භොජනියෙන සහකා සත්තපෙසසි සමපවාරෙසි. අථ ඛො අඛ්ඛපාලී ගණිකා හගවින්නා භුක්තාවං ඔනිතපත්තපාණිං අඤ්ඤාතරං නිවං ආසනං ගතොකා එකමන්නා නිසීදි. එකමන්නා නිසින්නා ඛො අඛ්ඛපාලී ගණිකා හගවින්නා එතදවොච: 'ඉමාහං හනෙත, ආරාමං බුද්ධපමුඛස්ස භික්ඛුසංඝස්ස දමි'ති. පටිග්ගහෙසි හගවා ආරාමං. අථ ඛො හගවා අඛ්ඛපාලී ගණිකං ධම්මයා කථාය සන්දසෙසකා සමාදපෙකා සමුත්තෙජෙකා සමපහංසෙකා උට්ඨායාසනා පක්කමි.

47. තත්ත පි සුදං හගවා වෙසාලියං විහරන්තො අඛ්ඛපාලිවනෙ එතදෙව බහුලං භික්ඛුනං ධම්මං කථං කරොති: 'ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා. සීලපරිභාවිතො සමාධි මහපථලො භොති මහානිසංසො. සමාධිපරිභාවිතා පඤ්ඤා මහපථලා භොති මහානිසංසා පඤ්ඤාපරිභාවිතං විතං සම්මදෙව ආයවෙති විමුච්චති- සෙයංථීදං: කාමාසවා හවාසවා අච්ඡාසවා'ති.

1. අද්දිට්ඨා-කත්ථි. 2. අපලොකෙථ-සිමු 3. තාවතිංසා සද්ද-සිමු තාවතිංසපරිසං-ෆ්ෆ්
4. අඛ්ඛපාලීගණිකාය-සිමු-ෆ්ෆ්.

44. ඉක්බිති ඒ ලිච්ඡවිහු අම්බපාලිවනය කරා ගියහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දුරින් ම එන ඒ ලිච්ඡවින් දුටු සේක් ම ය. දක භික්ෂූන් අමතා 'මහණෙනි, යම් භික්ෂු කෙනෙකුත් විසින් තවුනිසාවැඩි දෙවියෝ නො දක්නා ලදහු ද, මහණෙනි, ඒ තෙපි තෙල එන ලිච්ඡවි පිරිස බලවු. තෙල ලිච්ඡවි පිරිස පුනපුනා බලවු. තෙල ලිච්ඡවි පිරිස තවුනිසා වැඩි දෙවි- පිරිසට ළං කොට (සම කොට) සලකවු' යැ යි වදළ සේක.

45. ඉක්බිති ඒ ලිච්ඡවිහු යානයට යොග්‍ය බිම යම්තාක් ද, ඒ තාක් යානයෙන් ගොස්, යානයෙන් බැස, පාගමන් ඇත්තාහු ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද පසෙක හුන්හ. පසෙක හුන් ඒ ලිච්ඡවිනට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දඟුම් කතා යෙන් දෙලෝ වැඩ දක්වූ සේක. එහි දොරටු කරවූ සේක. එහි සිත් තියුණු කරවූ සේක. එහි සතුටු කරවූ සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දඟුම් කතායෙන් දෙලෝ වැඩ දක්වන ලද, එහි සමාදන් කරවන ලද, එහි සිත් තියුණු කරවන ලද, එහි සතුටු කරවන ලද ඒ ලිච්ඡවිහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට 'වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඛික්සහන හා සෙට දවසට අපගේ බත ඉවසන සේක්ව' යි කීහ. 'ලිච්ඡවි, මා උසින් සෙට දවසට අම්බපාලි ගණිකාවගේ බත ඉවසන ලද' යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක. එකල්හි ඒ ලිච්ඡවිහු 'හවත්ති, ඒකාන්තයෙන් ස්ත්‍රියක විසින් දිනන ලද්දම්හ. හවත්ති, ඒකාන්තයෙන් ස්ත්‍රියක විසින් දිනන ලද්දම්හ' යි ඇහිලි පෙළුහ. ඉක්බිති ඒ ලිච්ඡවිහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ වචනය පිළිගෙන, අනුමෝදන් ව, හුනස්නෙන් නැඟී, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වැද පැදකුණු කොට නික්මැ ගියහ.

46. ඉක්බිති අම්බපාලි ගණිකා බුදුපාමොක් ඛික්සහන ප්‍රණීත බාදායෙන් හොජායෙන් සියතින් සැතැප්වුවා ය. පෙරැත්ත කොට වැළැඳවුවා ය. ඉක්බිත්තෙන් අම්බපාලි ගණිකා තොම බොජුන් වැළැඳු, පාත්‍රයෙන් ඉවතට ගන්නා ලද අත් ඇති භාග්‍යවතුන් වහන්සේට එකත්පස් වැ එක්තරා මිටි අස්නක් ගෙන උන්නා ය. එසේ එකත්පස්වැ හුන් අම්බපාලි ගණිකා තොම භාග්‍යවතුන් වහන්සේට 'වහන්ස, මේ අරම බුදුපාමොක් ඛික්සහනට දෙමි' යි කීවා ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අරම පිළිගත් සේක. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අම්බපාලි ගණිකාවට දඟුම් කතායෙන් දෙලෝ වැඩ දක්වා, එහි ඇය සමාදන් කරවා, එහි උත්සාහවත් කරවා සිත සතුටු කරවා හුනස්නෙන් නැඟී වැඩි සේක.

47. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ අම්බපාලිවනයෙහිදු වසමින් "ශීලය මෙසේ ය, සමාධිය මෙසේ ය, ප්‍රඥාව මෙසේ ය, ශීලයෙන් පුරුදු කරන ලද සමාධිය මහත් පල මහත් අනුසස් ඇත්තේ ය, සමාධියෙන් පුරුදු කරන ලද ප්‍රඥාව මහත් පල මහත් අනුසස් ඇත්තේ ය, ප්‍රඥායෙන් පුරුදු කරන ලද සිත කාමාසුචි භවාසුචි අවිද්‍යාසුචි යන ආසුචි කෙරෙන් මිදේ" යැ යි වදළ සේක.

[බෙලුවගාමෙ ජීවිතසංඛාර-අධිට්ඨානං]

48. අථ ඛො භගවා අඛම්පාලිවතො යථාභිරක්ඛං විහරිතො ආයසමිත්තං ආනන්දං ආමනෙතයි: ‘ආයාමානන්ද, යෙන බෙලුවගාමකො¹ තෙනුපසංඛාමිසසාමා ති. ‘එවං හතෙන ති ඛො ආයසමි ආනන්දෙ භගවතො පච්ච-සෙසායි. අථ ඛො භගවා මහතා භික්ඛුසංඛෙතන සද්ධිං යෙන බෙලුවගාමකො තදවසරි. තත්‍ර සුදං භගවා බෙලුවගාමකෙ විහරති. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතයි: ‘එථ තුමෙහ භික්ඛුවෙ සමන්තා වෙසාලිං යථාමිත්තං යථාසන්දිට්ඨං යථාසමහන්තං වසං උපෙථ.² අහං පන ඉධෙව බෙලුවගාමකෙ වසං උපගව්ඡාමි³ ති. ‘එවං හතෙන⁴ ති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පටිසසුතො සමන්තා වෙසාලිං යථාමිත්තං යථාසන්දිට්ඨං යථාසමහන්තං වසං උපගව්ඡිංසු.⁴ භගවා පන තස්ථෙව බෙලුවගාමකෙ වසං උපගඤ්ඡි.⁵

49. අථ ඛො භගවතො වසසුපගතස්ස ඛරො ආබාධො උපපජ්ජි. බාළභා⁶ වෙදනා වක්ඛනති මාරණනතිකා. තා සුදං⁷ භගවා සතො සම්පජානො අධිවාසෙති⁸ අවිහඤ්ඤමානො. අථ ඛො භගවතො එතදභොධි: ‘න ඛො මෙතං පතිරුපං යො⁹ හං⁹ අනාමනෙතො උපට්ඨාකෙ අනපද්‍රොකෙතො භික්ඛුසංඛං පරිනිබ්බායෙය්‍යං. යනතුනාහං ඉමං ආබාධං විරියෙන¹⁰ පටිපත්තාමෙතො ජීවිතසංඛාරං අධිට්ඨාය විහරෙය්‍යා¹¹ නති. අථ ඛො හඬවා තං ආබාධං විරියෙන පටිපත්තාමෙතො ජීවිතසංඛාරං අධිට්ඨාය විහායි. අථ ඛො භගවතො සො ආබාධො පටිපසස්මති. අථ ඛො භගවා ගිලානා වුට්ඨිතො අවිරවුට්ඨිතො ගෙලඤ්ඤා විහාරා නික්ඛමම විහාර-පච්ඡායායං¹¹ පඤ්ඤානෙත ආසනෙ නිසිදි.

50. අථ ඛො ආයසමි ආනන්දෙ යෙන භගවා තෙනුපසංඛාමි. උපසංඛාමිතො භගවන්තං අභිවාදෙතො එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසිනෙතො ඛො ආයසමි ආනන්දෙ භගවන්තං එතදවොච: “දිට්ඨො¹² මෙ හතෙන භගවතො එසු. දිට්ඨං මෙ හතෙන භගවතො ඛමනියං. අපි ච මෙ හතෙන මධුරකජාතො විය කායො. දීඤ්ඤා¹³ මෙ න පසංඛායනති, ධම්මා¹³ පි මං නාපට්ඨනති භගවතො ගෙලඤ්ඤාන. අපි ච මෙ හතෙන අභොධි කාචි දෙව අස්සාසමිත්තො ‘න තාව භගවා පරිනිබ්බායිසාති න යාව භගවා භික්ඛුසංඛං ආරභ්වා කිඤ්චිදෙව උද්භරති¹⁴ ති.

1. පරිවෙසනා, PTS

4. උපගඤ්ඡ-PTS

7. තත්‍ර සුදං-මජ්ඣ.

10. විරියෙන-මජ්ඣ.

12. දිට්ඨා-කසපි

2. වෙථවගාමකො-මජ්ඣ.

5. උපගව්ඡි-මජ්ඣ.

8. අධිවාසෙති-මජ්ඣ.

11. විහාරපච්ඡායායං-සා.

3. උපගව්ඡ-සා.

6. පබාළභා-කසපි

9. යොහං-මජ්ඣ.

[බෙලුවගමහි ජීවිතසංස්කාර-අධිෂ්ඨානය]

48. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අම්බපාලිවනයෙහි කැමැති තාක් වැස, අනඳ තෙරුන් බණවා 'අනඳයෙනි, එවු, බෙලුවගම කරා යන්නෙමු' යි වදළු සේක. 'එසේ ය, වහන්ස' යි අනඳ තෙරණුවෝ පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් බික්සහන හා බෙලුව ගමට වැඩි සේක. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි බෙලුව ගමෙහි වැඩ වසන සේක. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හික්ෂුන් අමතා "මහණෙනි, තෙපි මෙහි එවු. විසල්පුර භාත්පසැ ඒ ඒ මිතුරු පැවිද්දන් ද, දක හඳුනන පැවිද්දන් ද, දැඩිමිතුරු පැවිද්දන් ද වසන තන්හි වස් එළැඹෙවු. මම මේ බෙලුව ගමෙහි ම වස් එළැඹෙමි" යි වදළු සේක. 'එසේ ය, වහන්සැ' යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී ඒ මහණහු විසල්පුර භාත්පසැ ඒ ඒ මිතුරන් දක හඳුනන්නන් දැඩි මිතුරන් වසන තන්හි වස් එළැඹියහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ බෙලුව ගමෙහි වස් එළැඹී සේක.

49. එකල්හි වස් එළැඹී භාග්‍යවතුන් වහන්සේට දරුණු ආබාධ-යෙක් උපන. මරණය වෙතට පැමිණැවීමෙහි සමත් වූ දැඩි වේදනා පැවැත්තේ ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සිහි ඇති ව නුවණින් සලකමින් එයින් නො පෙළෙමින් ඒ වේදනාව ඉවැසූ සේක. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට 'යම්බදු වූ මම් උවවුචන් නො අමතා බික්සහනට නො දන්වා පිරිනිවේන්නෙමි නම් එය මට නො සුදුසු ය. මම මේ ආබාධය වියඹියෙන් මැඩලා ජීවිතසංස්කාරය (දිව් පවත්වනුවට සමත් පලසමවන) ඉටා වසර-නෙමි නම් මැනවැ' යි මේ සිත විය. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ ආබාධය වියඹියෙන් මැඩ ජීවිතසංස්කාරය ඉටා වූසූ සේක. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ඒ ආබාධය සන්තිළුණේ ය. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගිලන් බැවින් නැගී සිටි සේක්, ගිලන් බැවින් නැගී නොබෝ කල් ඇති සේක්, වෙහෙරෙන් කික්මැ වෙහෙර ඉදිරිපසැ සෙවණෙහි පනවන ලද අස්තෙහි වැඩ හුන්සේක.

50. එකල්හි අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹී-යෝ ය. එළැඹී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එක් පසෙක හුන්හ. එක් පසෙක හුන් අනඳ තෙරණුවෝ වහන්ස, "භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පහසුව දක්නා ලදී. භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සහනය දක්නා ලදී. එහෙත් මගේ සිරුර හටගත් තදබව ඇත්තක්හු මෙන් විය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ-ගේ ගිලන්බව හෙතු කොට ගෙන දිශාවෝ ද මට නො පෙනෙත්. සතිපට්-ඨාන ධර්මයෝ ද මට නො වැටහෙත්. වහන්ස, එතෙකුදු වුවත් යම්තාක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බික්සහන ඇරැබ කිසි පශ්චිමාවවාදයක් වදරන සේක් ද, ඒතාක් ම නො පිරිනිවෙන සේකැ යි කිසි ආස්වාදමාත්‍රයෙක් මට වී යැ" යි සැළ කළහ.

51. කිම්පනානඤ්ඤා භික්ඛුසංඝො මධි පච්චාසිංසති:¹ දෙසිතො ආනඤ්ඤා, මයා ධම්මො ආනන්තරං අබාහිරං කරිත්වා. නත්ථානඤ්ඤා², තථාගතස්ස ධම්මෙසු ආචරියමුලස්සි. යස්ස නුත ආනඤ්ඤා ඵවමස්ස: 'අහං භික්ඛුසංඝං පරිහරිස්සාමි'ති වා, මමුද්දෙසිකො භික්ඛුසංඝො'ති වා, සො නුත ආනඤ්ඤා, භික්ඛුසංඝං ආරභ්වා කිඤ්චිදෙව උද්ගරෙය්‍ය. තථාගතස්ස ටො ආනඤ්ඤා න ඵවං හොති: 'අහං භික්ඛුසංඝං පරිහරිස්සාමි'ති වා මමුද්දෙසිකො භික්ඛුසංඝො'ති වා. ස කිං³ ආනඤ්ඤා තථාගතො භික්ඛුසංඝං ආරභ්වා කිඤ්චිදෙව උද්ගරිස්සති?

52. අහං ටො පනානඤ්ඤා, එතරහි ජිණ්ණො වුද්දො මහලොකො අද්ධගතො වයො අනුප්පන්නො. ආසිතිකො මෙ වයො වතති. සෙය්‍යථාපි ආනඤ්ඤා, ජජ්ජරසකටං වෙක්ඛමිස්සකෙන⁴ යාපෙති, ඵවමෙව ටො ආනඤ්ඤා වෙක්ඛමිස්සකෙන මඤ්ඤා තථාගතස්ස කායො යාපෙති. යස්මිං ආනඤ්ඤා, සමයෙ තථාගතො සබ්බනිවිතතානං අමනසිකාරා එක්ච්චානං වෙදනානං තිරොධා අභිමිත්තං වෙතොසමාධිං උපසම්පජ්ජි විහරති, එය්‍යතරො⁵ ආනඤ්ඤා, තස්මිං සමයෙ තථාගතස්ස කායො හොති. තස්මාතිහානඤ්ඤා, අත්තදීපා විහරථ අත්තසරණා අනඤ්ඤාසරණා, ධම්මදීපා ධම්මසරණා අනඤ්ඤාසරණා.

53. කථංඤ්ඤා ආනඤ්ඤා, භික්ඛු අත්තදීපො විහරති අත්තසරණො, අනඤ්ඤාසරණො, ධම්මදීපො ධම්මසරණො අනඤ්ඤාසරණො: ඉධානඤ්ඤා භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති ආතාපි සම්පජ්ජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙවනස්සං, වෙදනාසු -පෙ- විතො -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආතාපි සම්පජ්ජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙවනස්සං.

54. ඵවං ටො ආනඤ්ඤා, භික්ඛු අත්තදීපො විහරති අත්තසරණො, අනඤ්ඤාසරණො, ධම්මදීපො ධම්මසරණො අනඤ්ඤාසරණො. යෙ හි කෙච්චි ආනඤ්ඤා, එතරහි වා මමං වා අවචයෙන අත්තදීපා විහරිස්සන්ති අත්තසරණො, අනඤ්ඤාසරණො. ධම්මදීපා ධම්මසරණො අනඤ්ඤාසරණො, තමබග්ගො මෙ තෙ ආනඤ්ඤා, භික්ඛු හවිස්සන්ති යෙ කෙච්චි සික්ඛාකාමා'ති.

දුතියොඤ්ඤාපාරං.

1. පච්චාසිසති, මජ්ඣං 3. න තත්ථානඤ්ඤා, PTS 3. කිං, PTS.
2. වෙද්ධිකානෙත, පිටු; නා: වෙද්ධිසසකෙන, කත්ථි. වෙද්ධිකානෙත, ස්‍යා වෙද්ධිකානෙත, PTS වෙද්ධිසසකෙන, දී අ; මජ්ඣං
3. එය්‍යතො, PTS

51. අනදයෙනි, භික්ෂුසංඝ තෙම මා කෙරෙහි කුමක් නම් අපෙක්ෂා කෙරෙයි ද? අනදයෙනි, මා විසින් අභ්‍යන්තර බැහිර යැ යි (ධර්ම වශයෙන් හෝ පුද්ගල වශයෙන් දෙ කොටසක් නො කොට) දහම් දෙසන ලදී. අනදයෙනි, ධර්මවිෂයයෙහි තරාගතයන් ගේ ආවායාඪිමුෂ්ටියෙක් නැත. අනදයෙනි, යම්කුට 'මම ඛික්සහන පරිහරණය කරන්නෙමි' යි කියා හෝ, 'ඛික්සහ මා උදෙසා වසන්නේ වේව' යි කියා හෝ මේ සිත වන්නේ ද, අනදයෙනි, හෙ තෙම ඛික්සහන ඇඳ බ කිසිවක් ම කියන්නේ ය. අනදයෙනි, තරාගතයනට "මම ඛික්සහන පරිහරණය කරන්නෙමි" කියා හෝ, "ඛික්සහ මා උදෙසා ම (මා බලා ම) සිටුවන් වේ ව" යි කියා හෝ මෙසේ සිතෙක් නො ම වෙයි. අනදයෙනි, කවර හෙයින් ඒ තරාගතයෝ ඛික්සහන ඇඳ බ කිසිවක් නම් කියන්නෝ ද?

52. අනදයෙනි, මම දැන් ජීර්ණයෙමි, වෘද්ධයෙමි, මහලුයෙමි. දික් කලක් ඉක්මියෙමි, පැයිම් වියට පැමිණියෙමි. මා වයස දැන් අසූවෙක් වෙයි. අනදයෙනි, දිරු ගැලක් වක්‍රබන්ධනාදි පිළිසකරින් යැපෙන්නෝ ද, එසේ ම තරාගතයන්ගේ කය රහත්පලසමවත් නැමැති පිළිසකරින් යැපෙන්නෝ ය. අනදයෙනි, තරාගතයෝ රූපනිමිත්තාදි සියලු නිමිති නො මෙනෙහි කිරීමෙන් ඇතැම් වේදනාවන්ගේ නිරෝධයෙන් නිමිති රහිත චිත්තවිමුක්තියට පැමිණ වෙසෙත් ද, අනදයෙනි, එසමයෙහි තරාගතයන්ගේ කය අතිශයින් පහසු ඇතියෙක් වෙයි. අනදයෙනි, එහෙයින් තෙපි (ඒ පලසමවත් පිණිස) තමන් ම ද්වීප (පිහිට) කොට ගෙන, තමන් ම ශරණ කොට ඇති ව, අනන්‍යශරණ ව (බාහිර සරණක් නැත්තෝ ව) වසවු. ධර්මය ම ද්වීප කොට ඇති ව, ධර්මය ම සරණ කොට ඇති ව, අනන්‍යශරණ ව (අන් සරණක් අපෙක්ෂා නොකරන්නෝ ව) වසවු.

53. අනදයෙනි, මහණ තෙම කෙසේ නම් තමා ම ද්වීප කොට ඇත්තේ, තමා ම සරණ කොට ඇත්තේ, අනන්‍යශරණ ව, ධර්මය ද්වීප කොට ඇත්තේ, ධර්මශරණ ව අනන්‍යශරණ ව වෙසේ ද යත්: අනදයෙනි, මෙහි මහණ තෙම කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව, මනා නුවණින් දන්නේ, සිහි ඇත්තේ, ලොව කෙරෙහි අභිධ්‍යා ව්‍යාපාද දුරු ලා කයෙහි කායානුපස්සි ව වෙසෙයි. වේදනාවන්හි වේදනානුපස්සි ව . . සිත්හි චිත්තානුපස්සි ව වෙසෙයි. කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව, නුවණින් දන්නේ, සිහි ඇත්තේ, ලොවෙහි අභිධ්‍යා ව්‍යාපාද දුරු ලා (නිවරණාදි) ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි ව වෙසෙයි.

54. අනදයෙනි, මෙසේ මහණ තෙම තමා ද්වීප කොට ඇති ව, තමා ශරණ කොට ඇති ව අන් සරණක් නැති ව, ධර්මය ද්වීප කොට ඇති ව, ධර්මය ශරණ කොට ඇති ව අන් සරණක් නැති ව වෙසෙයි. අනදයෙනි, යම් භික්ෂු කෙනෙක් දැන් හෝ මා ඇවැලෙන්නේ හෝ තමන් ද්වීප කොට ඇත්තාහු තමන් සරණ කොට ඇත්තාහු අන් සරණක් නැත්තාහු, ධර්මය ද්වීප කොට ඇත්තාහු ධර්මය සරණ කොට ඇත්තාහු අන් සරණක් නැත්තාහු වසන්නෝ නම්, අනදයෙනි, භික්ෂාකාමී වූ සියලු භික්ෂූන් අතුරෙන සතර සිව්වන් වඩන ඒ මාගේ ශ්‍රාවක භික්ෂූහු තමොයොග සිද අග්‍රතම (අන්‍යග්‍ර) වන්නාහ.

දෙවෙනි බණවර නිමියේ ය.

[වාපාලවෙතියෙ ආයුසඛිඛාරොසසජනං]

55. අථ ඛො හගවා පුබ්බතභසමයං හිවාසෙඤා පක්ඛවීරමාදය වෙසාලීං පිණ්ඩාය පාවිසී. වෙසාලියං පිණ්ඩාය චරිතා පච්ඡාහත්තං පිණ්ඩ-පාතපටිකකතො ආයසමිත්තං ආනන්දං ආමනෙතයි: “ගණ්ඨාහි ආනන්ද නිසීදනං, යෙන වාපාලං වෙතියං¹ තෙත්තපසඛිකමිඤ්ඤාම දිවාච්ඡාරායා”ති. එවං හනෙත්ති ඛො ආයසමා ආනන්දෙ හගවතො පටිසුඤ්ඤා නිසීදනං ආදය හගවන්තං පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබ්බන්ති. අථ ඛො හගවා යෙන වාපාලං වෙතියං තෙත්තපසඛිකමි. උපසඛිකමිතා පඤ්ඤාකො ආසනො නිසීදි. ආයසමා පි ඛො ආනන්දෙ හගවන්තං අභිවාදෙතා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිත්තං ඛො ආයසමිත්තං ආනන්දං හගවා එතදවොච:

56. “රමණියා ආනන්ද වෙසාලී, රමණියං උදෙනං වෙතියං, රමණියං ගොතමකං වෙතියං, රමණියං සත්තඛෙ² වෙතියං, රමණියං බහුපුක්කං වෙතියං, රමණියං සාරන්දං වෙතියං³ රමණියං වාපාලං වෙතියං. යඤ්ඤාකං ආනන්ද චක්ඛාරො ඉද්ධිපාද භාවිතා බහුලීකතා යාතිකතා චජ්ඣිකතා අනුච්ඡිතා පරිච්ඡිතා සුසමාරදා, සො ආකඛබ්බානො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා. තථාගතස්ස ඛො පන ආනන්ද චක්ඛාරො ඉද්ධිපාද භාවිතා බහුලීකතා යාතිකතා චජ්ඣිකතා අනුච්ඡිතා පරිච්ඡිතා සුසමාරදා. සො ආකඛබ්බානො ආනන්ද තථාගතො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා”ති.

57. එවං ඛො⁴ ආයසමා ආනන්දෙ හගවතා ඔළාරිකෙ නිමිත්තෙ කසිරමානෙ ඔළාරිකෙ ඔහාසෙ කසිරමානෙ නාසකං පටිච්ඡන්තිතුං. න හගවන්තං යාචී “තිට්ඨතු හනෙත්ත හගවා කප්පං, තිට්ඨතු සුගතො කප්පං බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අන්ධාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානන්ති” යථා තං මාරොන පරිසුට්ඨිතවිකො.

58. දුතියමිති ඛො හගවා -පෙ- තතියමිති ඛො හගවා ආයසමිත්තං ආනන්දං ආමනෙතයි: “රමණියා ආනන්ද වෙසාලී, රමණියං උදෙනං වෙතියං, රමණියං ගොතමකං වෙතියං, රමණියං සත්තඛෙ වෙතියං, රමණියං බහුපුක්කං වෙතියං, රමණියං සාරන්දං වෙතියං, රමණියං වාපාලං වෙතියං.-

1. වාපාලවෙතියං, පිටු පාවලං වෙතියං, ඡායා

2. ආනන්දවෙතියං පිටු.

3. සත්තඛෙකං වෙතියං. ෦෦෦

4. එවමි. සත්

වාසාල වෙතියෙහිදී ආයුසංසකාර හැරලීම

55. ඉක්කිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරුයෙහි හැඳ පෙරෙව පා සිවුරු ගෙන විසල්පුරට පිඩු පිණිස පිවිසි සේක. විසල්පුර පිඩු පිණිස හැසිරී පසුබස්නි පිණ්ඩපාතයෙන් පෙරළා වැඩි සේක්, අනඳතෙරුන් බණවා “අනඳයෙනි, නිසිදනය ගනුව, දිවාචිහරණය පිණිස වාසාල වෛතෘය කරා එළැඹෙන්නමු” යි වදළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි කියා අනඳතෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී නිසිදනය ගෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනුව පසුපසින් ගියහ. ඉක්කිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වාසාලවෛතෘය කරා එළැඹී සේක. එළැඹී පනවන ලද අස්නා වැඩ හුන් සේක. අනඳතෙරණුවෝ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ උකක් පසෙක හුන්හ. එකත්පසෙක හුන් අනඳ තෙරුනට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:

56. “අනඳයෙනි, විසල්පුර රම්‍ය ය, උදෙන වෛතෘය (සමවත් සුවයට) රම්‍ය ය, ගෞතමක වෛතෘය රම්‍ය ය, සත්තම්බ වෛතෘය රම්‍ය ය, බහුසුත්‍ර වෛතෘය රම්‍ය ය, සාරඤ්ඤ වෛතෘය රම්‍ය ය, වාසාල වෛතෘය රම්‍ය ය. අනඳයෙනි, යමකු විසින් සතර ඉදුපාහු වඩන ලදහු ද, පුනපුනා වඩන ලදහු ද, යුක්ත යානයක් සේ කරන ලදහු ද, තහවුරු කොට පිහිටුවන ලදහු ද, අනුෂ්ඨිත ද, පුරුදු කරන ලදහු ද, මොනොවට සම්පූර්ණ කරන ලදහු ද, හේ කැමැත්තේ ආයුෂ්කල්පයක් හෝ ආයුෂ්කල්පයකට මඳක් වැඩි වූ කලක් හෝ සිටුනේ ය. අනඳයෙනි, තථාගතයන් විසින් සතර ඉදුපාහු භාජිතය හ, බහුලිකෘතය හ, යානිකෘතය හ, වාස්තුකෘතය හ, අනුෂ්ඨිතය හ, පරිවිතය හ, සුසමාරබ්බය හ. අනඳයෙනි, ඒ තථාගතයෝ කැමැත්තාහු නම්, කල්පයක් හෝ කල්පාවංශයක් හෝ සිටුනාහ” යනු යි.

57. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් (පිරිනිවන්පානා බවට) මෙසේ ඖදරික නිමිති ඖදරික අවභාස කරනු ලබන කල්හි ද, මරණ විසින් මඛනා ලද සිතැතියක්හු සේ, අනඳ තෙරණුවෝ එය දැන ගන්නට නො හැකි වූහ. ‘වහන්ස, බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවිමිනිස්නට වැඩ පිණිස, හිත පිණිස, සුව පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කල්පයක් වැඩ සිටින සේක්ව’ යි, ‘සුගතයන් වහන්සේ කල්පයක් වැඩ සිටින සේක්ව’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නො යැදුහ.

58. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දෙවෙනි වර ද . . . තෙවෙනි වර ද “අනඳයෙනි, විසල්පුර සිත්කලු ය, උදෙන වෛතෘය සිත්කලු ය, ගෞතම වෛතෘය සිත්කලු ය, සත්තම්බ වෛතෘය සිත්කලු ය, බහුසුත්‍ර වෛතෘය සිත්කලු ය, සාරඤ්ඤ වෛතෘය සිත්කලු ය, වාසාල වෛතෘය සිත්කලු ය.

යසා කසාවී ආනන්ද චත්තාරො ඉඤ්චාද භාවිතා බහුලීකතං යානිකතා වජ්ඣකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරදා, සො ආකඛ්ඛමානො කපං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා. තථාගතසා ඛො ආනන්ද චත්තාරො ඉඤ්චාද භාවිතා බහුලීකතා යානිකතා වජ්ඣකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරදා. සො ආකඛ්ඛමානො ආනන්ද තථාගතො කපං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා''ති.

59. එවමපි ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ හගවතා ඔළාරිකෙ නිවිකෙත කඨිරමානෙ ඔළාරිකෙ ඔභාසෙ කඨිරමානෙ නාසකඛි පටිච්ඡක්ඛිතුං. න හගවන්තං යාථි ''තිට්ඨතු හන්තෙ හගවා කපං, තිට්ඨතු සුගතො කපං බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අදායා භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානන්ති'' යථා තං මාරොන පරිසුට්ඨිතවිකෙතා.

60. අථ ඛො හගවා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමනෙතයි: ''ගච්ඡ ති. ආනන්ද, යසාද්‍යති කාලං මඤ්ඤයි''ති. 'එවං හන්තෙ'ති ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ හගවතො පටිසසුඤ්ඤා උට්ඨායාසනා හගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා පදකඛිණං කඤ්ඤා අවිදුරෙ අඤ්ඤාතරස්මි රුකඛමුලෙ නිසිදි. අථ ඛො මාරො පාපිමා අවිරපකකන්තෙ ආයස්මන්තෙ ආනන්දෙ යෙන හගවා තෙත්‍රපසඛිකම්. උපසඛිකම්ඤ්ඤා එකමන්තං අයථායි. එකමන්තං ධීතො ඛො මාරො පාපිමා හගවන්තං එතදවොච:

61. ''පරිනිබ්බාතු'ද්‍යති හන්තෙ හගවා. පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බානකාලො'ද්‍යති හන්තෙ හගවතො. ''භායිතා ඛො පනෙසා හන්තෙ හගවතා වාචා: 'න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාධිසසාමි යාච මෙ භික්ඛු නා සාවකා හවිසන්තති වියත්තා විනිතා විසාරද බහුසසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපටිපත්තා සාමීච්චිපටිපත්තා අනුධම්මචාරිනො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤ්ඤා ආචිකඛිසන්ති දෙසෙසන්ති පඤ්ඤාපෙසන්ති පට්ඨපෙසන්ති විචරිසන්ති විහජිසන්ති උත්තානිකරිසන්ති, උප්පන්නං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගභිතං නිග්ගහෙඤ්ඤා සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙසන්ති ති. එතරහි ඛො පන හන්තෙ භික්ඛු හගවතො සාවකං වියත්තා විනිතා විසාරද බහුසසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපටිපත්තා සාමීච්චිපටිපත්තා අනුධම්මචාරිනො සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤ්ඤා ආචිකඛිති දෙසෙසන්ති පඤ්ඤාපෙසන්ති පට්ඨපෙසන්ති විචරන්ති විහජන්ති උත්තානිකරොහන්ති, උප්පන්නං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගභිතං නිග්ගහෙඤ්ඤා සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙසන්ති. පරිනිබ්බාතු'ද්‍යති හන්තෙ හගවා. පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බානකාලො'ද්‍යති හන්තෙ හගවතො.''

අනාදයෙනි, යමක්භූ විසින් සතර ඉදුපාභූ භාවිත ද, ඔහුලීකෘත ද, යානිකෘත ද, වාස්තුකෘත ද අනුෂ්ඨිත ද, පරිචිත ද, සුසමාරබ්බ ද, හේ කැමැත්තේ කල්පයක් හෝ කල්පාවශෙෂයක් හෝ සිටුවනේ ය. අනාදයෙනි, තරාගතයන් විසින් සතර ඉදුපාභූ භාවිතයහ, ඔහුලීකෘතයහ, යානිකෘතයහ, වාස්තුකෘතයහ, අනුෂ්ඨිතයහ, පරිචිතයහ, සුසමාරබ්බයහ. අනාදයෙනි, ඒ තරාගතයෝ කැමැති වන්නාහු නම්, කල්පයක් හෝ කල්පාවශෙෂයක් හෝ සිටුවනාහ''යි අනාද තෙරුනට වදළ සේක.

59. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙසේ ඔෆදරික නිමිත්තය ඔෆදරිකාවහාසය කරනු ලබන කල්හි දු මරහු විසින් මධ්‍යා ලද සිතැත්තක්භූ සෙයින් අනාද තෙරණුවෝ එය දනගන්නට නො හැකි වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේට "වහන්ස, බොහෝ දෙනාට වැඩ පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවමිනිස්නට වැඩ පිණිස, හිත පිණිස, සුව පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කල්පයක් වැඩසිටුවනා සේක් වා. සුගතයන් වහන්සේ කල්පයක් වැඩසිටුවනා සේක් වා" යි යාවඤා නො කළහ.

60. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනාද තෙරුන් බණවා, "අනාදයෙනි, දැන් යම් විවේකයකට කල් සලකවූ නම්, ඒ සඳහා යවු" යි වදළ සේක. 'එසේ ය, වහන්සැ' යි කියා අනාද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී, හුනස්නෙන් නැඟී, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද, පැදකුණු කොට, නොදුරෙහි එක්තරා රුක්වූලෙක හුන්හ. එ කල්හි අනාද තෙරුන් ගිය නොබෝ කල්හි පවිටු වූ වසවත් මර තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියේ ය. එළැඹ පසෙක සිටියේ ය. පසෙක සිටියා වූ මර තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය කී:

61. "වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන් පිරිනිවේන සේක් වා. සුගතයන් වහන්සේ පිරිනිවේන සේක් වා. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිරිනිවේන්නට කල් ය. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් 'පවිටු මරුව, යම්කාක් මාගේ භික්ෂුහු වාක්ත වූ විනිත වූ විහාරද වූ ඔහුග්‍රාහ වූ ධර්මධර වූ ධර්මානුධර්මප්‍රතිපන්න වූ සාමිච්ඡතිපන්න වූ අනුධර්මචාරී වූ ශ්‍රාවකයෝ නො වන්නාහු ද, ස්වකීය ආවායඨිවාදය ඉගෙන නො කියන්නාහු ද, නො දෙසන්නාහු ද, නො උනවන්නාහු ද, නො පිහිටුවන්නාහු ද, විවෘත කොට නො දක්වන්නාහු ද, බෙද නො දක්වන්නාහු ද, ප්‍රකට කොට නො දක්වන්නාහු ද, පහළ වූ පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත ව මැඩලා ප්‍රාතිභායඨී සහිත (නෛයඝාණික කොට) දහම් නො දෙසන්නාහු ද, ඒ තාක් නො පිරිනිවේන්නෙමි" යි මේ වචනය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලදී. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක භික්ෂුහු වාක්තහ, විනිතහ, විහාරදහ, ඔහුග්‍රාහහ, ධර්මධරහ, ධර්මානුධර්මප්‍රතිපන්නහ, සාමිච්ඡතිපන්නහ, අනුධර්මචාරීහ, ස්වකීය ආවායඨිවාදය ඉගෙන කියත්, දෙසත්, උනවත්, පිහිටුවත්, විවෘත කෙරෙත්, විභාග කොට දක්වත්, හෙළි කෙරෙත්, උපන් පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත ව මොනොවට මැඩ නෛයඝාණික කොට දහම් දෙසත්. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිවේන සේක් වා. සුගතයන් වහන්සේ පිරිනිවේන සේක් වා. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිරිනිවනට කල් ය."

62. “භාසිතා ඛො පනෙසා හනෙත හගවතා වාචා: ‘න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමි යාව මෙ භික්ඛුනියො න සාවකා හවිසානති වියතො විනිතා විසාරද ඛුසස්සතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපට්ඨපනතා සාමීවිපට්ඨපනතා අනුධම්මචාරිනියො, සකං ආවරියකං උග්ගභෙඤා ආවිකක්ඛිසානති දෙසෙසානති පඤ්ඤපෙසානති පට්ඨපෙසානති විවරිසානති විහජ්ජසානති උත්තානි කරිසානති, උප්පතං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහීතං නිග්ගභෙඤා සප්පාට්ඨාරියං ධම්මං දෙසෙසානති’ති. එතරභි ඛො පන හනෙත භික්ඛුනියො හගවතො සාවකා වියතො විනිතා විසාරද ඛුසස්සතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපට්ඨපනතා සාමීවිපට්ඨපනතා අනුධම්මචාරිනියො, සකං ආවරියකං උග්ගභෙඤා ආවිකක්ඛිසානති දෙසෙසානති පඤ්ඤපෙසානති පට්ඨපෙසානති විවරිසානති විහජ්ජසානති උත්තානිකරොහති, උප්පතං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහීතං නිග්ගභෙඤා සප්පාට්ඨාරියං ධම්මං දෙසෙසානති. පරිනිබ්බාතු’ද්ග්ගි හනෙත හගවා. පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බානකාලො’ද්ග්ගි හනෙත හගවතො”

63. “භාසිතා ඛො පනෙසා හනෙත හගවතා වාචා: ‘න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමි යාව මෙ උපාසකා න සාවකා හවිසානති වියතො විනිතා විසාරද ඛුසස්සතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපට්ඨපනතා සාමීවිපට්ඨපනතා අනුධම්මචාරිනො, සකං ආවරියකං උග්ගභෙඤා ආවිකක්ඛිසානති දෙසෙසානති පඤ්ඤපෙසානති පට්ඨපෙසානති විවරිසානති විහජ්ජසානති උත්තානි කරිසානති, උප්පතං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහීතං නිග්ගභෙඤා සප්පාට්ඨාරියං ධම්මං දෙසෙසානති’ති. එතරභි ඛො පන හනෙත උපාසකා හගවතො සාවකා වියතො විනිතා විසාරද ඛුසස්සතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපට්ඨපනතා සාමීවිපට්ඨපනතා අනුධම්මචාරිනො, සකං ආවරියකං උග්ගභෙඤා ආවිකක්ඛිසානති දෙසෙසානති පඤ්ඤපෙසානති පට්ඨපෙසානති විවරිසානති විහජ්ජසානති උත්තානි කරොහති, උප්පතං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහීතං නිග්ගභෙඤා සප්පාට්ඨාරියං ධම්මං දෙසෙසානති. පරිනිබ්බාතු’ද්ග්ගි හනෙත හගවා. පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බානකාලො’ද්ග්ගි හනෙත හගවතො.”-

64. “භාසිතා ඛො පනෙසා හනෙත හගවතා වාචා: ‘න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමි යාව මෙ උපාසිකා න සාවකා හවිසානති වියතො විනිතා විසාරද ඛුසස්සතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපට්ඨපනතා සාමීවිපට්ඨපනතා අනුධම්මචාරිනියො, සකං ආවරියකං උග්ගභෙඤා ආවිකක්ඛිසානති දෙසෙසානති පඤ්ඤපෙසානති පට්ඨපෙසානති විවරිසානති විහජ්ජසානති උත්තානිකරිසානති, උප්පතං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහීතං නිග්ගභෙඤා සප්පාට්ඨාරියං ධම්මං දෙසෙසානති’ති.-

62. “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ‘පච්චු මරුව, යම්කාක් මගේ භික්ෂුණිහු වාක්ක වූ චිතීත වූ විශාරද වූ බහුශ්‍රැත වූ ධර්මධර වූ ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්ත වූ සාමීච්ඡතිපත්ත වූ අනුධර්මචාරී වූ ශ්‍රාවිකාවෝ නො වන්නාහු ද, ස්වකීය ආවායථි වාදය ඉගෙන නො කියන්නාහු ද, නො දෙසන්නාහු ද, නො පනවන්නාහු ද, නො පිහිටුවන්නාහු ද, ඒවාත කොට නො දක්වන්නාහු ද, බෙද නො දක්වන්නාහු ද, ප්‍රකට කොට නො දක්වන්නාහු ද, පහළ වූ පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත ව මැඩලා නෛයඤ්ඤ කොට දහම් නො දෙසන්නාහු ද, ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි’ යි මේ වචනය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදන ලදී. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවිකා මෙහෙණිශ්‍යෝ වාක්ක හ, චිතීත හ, විශාරද හ, බහුශ්‍රැත හ, ධර්මධර හ, ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්ත හ, සාමීච්ඡතිපත්ත හ, අනුධර්මචාරී හ, ස්වකීය ආවායථි-වාදය ඉගෙන කියත්, දෙසත්, පනවත්, පිහිටුවත්, මතු කෙරෙත්, බෙද දක්වත්, උපන් පරප්‍රවාදය කරුණු සහිතව මොනොවට මැඩ නෛයඤ්ඤ කොට දහම් දෙසත්. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන් පිරිනිවෙන සේක් වා. සුගතයන් වහන්සේ දැන් පිරිනිවෙන සේක් වා වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිරිනිවෙන්නට කල් ය.”

63. “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ‘පච්චු මරුව, යම්කාක් මගේ ශ්‍රාවක උපාසකයෝ වාක්ක චිතීත විශාරද බහුශ්‍රැත ධර්මධර ධර්මානු ධර්මප්‍රතිපත්ත සාමීච්ඡතිපත්ත අනුධර්මචාරීහු නො වන්නාහු ද, ස්වකීය ආවායථිවාදය ඉගෙන නො කියන්නාහු ද, නො දෙසන්නාහු ද, නො පිහිටුවන්නාහු ද, ඒවාත කොට නො දක්වන්නාහු ද, බෙද නො දක්වන්නාහු ද, නො හෙළි කරන්නාහු ද. පහළ වූ පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත ව මැඩලා නෛයඤ්ඤ කොට දහම් නො දෙසන්නාහු ද, ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි’ යි මේ වචනය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදන ලදී. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක වූ උපාසකයෝ වාක්ක හ, චිතීත හ, විශාරද හ, බහුශ්‍රැත හ, ධර්මධර හ, ධර්මානු-ධර්මප්‍රතිපත්ත හ, සාමීච්ඡතිපත්ත හ, අනුධර්මචාරී හ, ස්වකීය ආවායථිවාදය ඉගෙන කියත්, දෙසත්, පනවත්, පිහිටුවත්, මතු කෙරෙත්, බෙද දක්වත්. උපන් පරප්‍රවාද කරුණු සහිතව මොනොවට මැඩ, නෛයඤ්ඤ කොට දහම් දෙසත්. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන් පිරි-නිවෙන සේක් වා, සුගතයන් වහන්සේ දැන් පිරිනිවෙන සේක් වා. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිරිනිවෙන්නට කල් ය.”

64. “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ‘පච්චු මරුව, යම්කාක් මගේ ශ්‍රාවිකා වූ උච්ඡිසියෝ වාක්ක චිතීත විශාරද බහුශ්‍රැත ධර්මධර ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්ත සාමීච්ඡතිපත්ත අනුධර්මචාරීහු නො වන්නාහු ද, ස්වකීය ආවායථිවාදය ඉගෙන නො කියන්නාහු ද, නො දෙසන්නෝ ද, නො පනවන්නෝ ද, නො පිහිටුවන්නෝ ද, ඒවාත කොට නො දක්වන්නෝ ද, බෙද නො දක්වන්නෝ ද, නො හෙළි කරන්නෝ ද, පහළ වූ පර-ප්‍රවාදය කරුණු සහිත ව මැඩලා නෛයඤ්ඤ කොට දහම් නො දෙසන්නෝ ද, ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි’ යි මේ වචනය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදන ලදී.

එතරහි ඛො පන හතෙත උපාසිකා හගවතො සාවිකා වියත්තා විනීතා විසාරදු ඛෙසුසසුත්තා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපටිපත්තා අනුධම්ම-
චාරිනියො, සකං ආවරියකං උක්ඛෙහෙඤා ආවිතඛන්ති දෙසෙන්නති පඤ්ඤ-
පෙන්නති පටඨපෙන්නති විවරන්ති විහජන්ති උක්ඛානිකරොන්ති, උපත්තං
පරපචාදං සහධම්මෙත සුනික්ඛන්තං ගිග්ගහෙඤා සප්පාවිහාරියං ධම්මං
දෙසෙන්නති පරිනිබ්බාතු'ද්දති හතෙත හගවා. පරිනිබ්බාතු සුගතො.
පරිනිබ්බානකාලො'ද්දති හතෙත හගවතො."

65. භාසිතා ඛො පනෙසා හතෙත හගවතා වාචා: 'න තාවාහං
පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමි යාව මෙ ඉදං බ්‍රහ්මචරියං න ඉදං වෙච
හවිසන්ති ඒතඤ්ච විජාරිකං¹ බාහුජඤ්ඤං පුටුහුතං, යාව දෙවමනුසෙසති
සුප්පකාසිතන්ති', එතරහි ඛො පන හතෙත හගවතො බ්‍රහ්මචරියං
ඉදංඤ්ච ඒතඤ්ච විජාරිකං බාහුජඤ්ඤං පුටුහුතං යාව දෙවමනුසෙසති
සුප්පකාසිතං. පරිනිබ්බාතු'ද්දති හතෙත හගවා. පරිනිබ්බාතු සුගතො.
පරිනිබ්බානකාලො'ද්දති හතෙත හගවතො"ති.

66. එවං වුක්ඛෙත හගවා මාරං පාපිමන්තං එතදවොච: අපොසසුක්ඛෙක
ඤං පාපිම හොති. න වීරං තරාගතස්ස පරිනිබ්බානං හවිසාති. ඉතෙං
තිණ්ණං මාසානං අවමයෙන තරාගතො පරිනිබ්බාසිසාති"ති.

67. අථ ඛො හගවා වාපාලෙ වෙතියෙ සතො සමපජානො ආයු-
සඛිඛාරං ඔක්ඛාපී. ඔක්ඛෙවං ව හගවතා ආයුසඛිඛාරෙ මහාභූමිවාලො
අහොසි භිංසනකො සලොමහංසො². දෙවදුක්ඛියො³ ව එලිංසු. අථ ඛො
හගවා එතමඤං විදිඤා තායං වෙලායං ඉමං උද්දනං උද්දනෙසි:

තුලමතුලඤ්ච සමභවං
හවසඛිඛාරමවසාපී වුනි,
අජ්ඣන්තරතො සමාහිතො
අභිඤ්ඤි කවචමිවත්තසමභවන්ති.

[භූමිවාලස්ස අධ්ම හෙතු]

68. අථ ඛො ආයසෙතො ආනන්දස්ස එතදභොසි: අච්ඡරියං වත
හො, අබ්භූතං වත හො. මහා වතායං භූමිවාලො, සුමහා වතායං භූමිවාලො,
භිංසනකො සලොමහංසො. දෙවදුක්ඛියො ව එලිංසු. කො නු ඛො හෙතු
කො පච්චයො මහතො භූමිවාලස්ස පාතුභාවායා ති. අථ ඛො ආයසමි
ආනන්දෙ යෙන හගවා තෙනුපසඬකමි. උපසඬකමිඤ්ඤා හගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා
එකමන්තං නිසිද්දි එකමන්තං නිසිනෙකා ඛො ආයසමි ආනන්දෙ හගවන්තං
එතදවොච: අච්ඡරියං හතෙත, අබ්භූතං හතෙත. මහා වතායං හතෙත
භූමිවාලො, සුමහා වතායං හතෙත භූමිවාලො භිංසනකො සලොමහංසො.
දෙවදුක්ඛියො ව එලිංසු. කො නු ඛො හතෙත හෙතු කො පච්චයො
මහතො භූමිවාලස්ස පාතුභාවායා?" ති.

1. විජාරිතං, සිවු

2. ලොමහංසො, මජ්ඣං

3. දෙවදුභියො, සිවු

වහන්ස, දන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවකා වූ උචුසියෝ වාක්ත චිත්ත විශාරද බහුශ්‍රුත ධර්මධර ධර්මානුධරමප්‍රතිපන්න සාමිවිප්‍රතිපන්න අනුධර්ම-වාරිණිහු වෙත්. ස්වකීය ආවායඨිවාදය ඉගෙන කියත්, දෙසත්, පණවත්, පිහිටුවත්, බෙද දක්වත්, මතු කෙරෙත්. උපන් පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත ව මොනොවට මැඩ නෛයඝ්‍රාණික කොට දහම් දෙසත්. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දන් පිරිනිවෙන සේක් වා. සුගතයන් වහන්සේ දන් පිරිනිවෙන සේක්වා. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට දන් පිරිනිවෙන්නට කල් ය.”

65. “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ‘පච්චුට්‍ර, යම් තාක් මාගේ මේ ශාසනමාර්ගමුත්මවයඨීය සමාද්ධි නො වන්නේ ද, වාද්ධිප්‍රාප්ත නො වන්නේ ද, විස්තීර්ණ නො වන්නේ ද, බොහෝ දෙනා විසින් දන ගන්නා ලද්දක් නො වන්නේ ද, පෘථුල නො වන්නේ ද, ඇති තාක් නුවණැති හැම දෙවිමිනිසුන් විසින් සුප්‍රකාශිත නො වන්නේ ද, ඒ තාක් නො පිරිනි-වෙන්නෙමි” යි මේ වචනය වදරන ලද්දේ ම ය. වහන්ස, දන් භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේගේ ශාසනමාර්ගමුත්මවයඨීය සමාද්ධි ද වාද්ධිප්‍රාප්ත ද විස්තීර්ණ ද බාහුජන්‍ය ද පෘථුල ද, ඇති තාක් නුවණැති දෙවිමිනිසුන් විසින් සුප්‍රකාශිත ද වේ. වහන්ස, දන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිවෙන සේක් වා. සුගතයන් වහන්සේ පිරිනිවෙන සේක් වා. දන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිරිනිවෙන්නට කල් යැ” යි කී ය.

66. මෙසේ කී කල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පච්චු මරදෙවිපුතුට “පච්ච, තෝමන්දෙන්සාභිවච්ච. නොබෝ කල්හි තරාගතයන්ගේ පිරිනිවීම වන්නේය. මෙයින් තෙමසක් ඇවෑමෙන් තරාගතයෝ පිරිනිවෙන්නාහ” යි වදළ සේක.

67. ඉක්බිතිතෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වාපාල දෙවතායෙහි දී සිහි ඇති සේක් මනානුවණින් දන්නා සේක් ම ආයුසංස්කාරය හළ සේක. (මේ තැන් පටන් කොට තෙමසක් ම සමවත් සමවදිමින් දිවි පවත්වමි. එයින් මත්තෙහි සමවතට නො සමවදිමි” යි සිත ඉපිදවූ සේක.) භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුසංස්කාරය හළ කෙණෙහි ම බිහිසුණු වූ ලොමුදහ ගන්වන මහත් භූමිකම්පනයක් විය. දෙව්බෙර පැළිණ (නොකල් වැසි වට). එ කල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන ඒ වෙලෙහි මේ ප්‍රීතිවාක්‍යය පහළ කළ සේක:

“බුද්ධමුත්ති තෙමනිවනද හවයද තුලනා කරනුයේ (තීරණය කරනුයේ) හවයංස්කාරකර්මය (බෝමැඩදීම) හළේ ය. විදර්ශනා විසින් නිජකා-ධ්‍යාත්මයෙහි ඇලුණේ ශමථ වශයෙන් සමාහිත වූයේ, (මෙසේ ශමථ-විදර්ශනා බලයෙන්) කවචයක් (යුදසැටියක්) මෙන් තම අත් බව වැළඳ සිටි සියලු කෙලෙස් බිඳ හළේ ය. (එහෙයින් අහිත ව ආයුසංස්කාරය හළේ ය.)

(භූමිචලනයෙහි හෙතු අට)

68. එකල්හි අනඳ තෙරුනට “හවත්ති, ආශ්වයඨී ය, හවත්ති, අද්භූත ය. මේ භූමිචලනය මහත් ය. මේ භූමිකම්පනය ඉතා මහත් ය, බිහිසුණු ය, ලොමුදහ ගන්වන සුලු ය. දෙව්බෙර ද පැළිණ (නොකල් වැසි වට). මහත් භූමිචලනය ඇති වන්නට හෙතු කවර ය, ප්‍රත්‍යය කවර යැ” යි මේ සිත වී ය. ඉක්බිති අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹ වැද පසෙක හුන්හ. පසෙක හිඳ, “වහන්ස, ආශ්වයඨී ය, වහන්ස, අද්භූත ය. වහන්ස, මේ භූමිචලනය මහත් ය, මේ භූමිචලනය ඉතා මහත් ය. බිහිසුණු ය, ලොමුදහ ගන්වන සුලු ය. දෙව් බෙර ද පැළිණ. වහන්ස, මහත් භූමිකම්පනයට හෙතු කවර ය? ප්‍රත්‍යය කවර ය?” යි මෙය විචාළහ. එවිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:

69. අට්ඨ ඛො ඉමෙ ආනඤ්ඤා හෙතු අට්ඨ පච්චයො මහතො භූමි-
වාලසා පාතුභාවාය. කතමෙ අට්ඨ?

අයං ආනඤ්ඤා මහාපට්ඨ උදකෙ පත්ථසීතා. උදකං වාතෙ පතිථසීතං.
වාතො ආකාසට්ඨො හොති. හොති ඛො සො ආනඤ්ඤා සමයො යං
මහාවාතා වායනති, මහාවාතා වායනතා උදකං කමෙපනති, උදකං
කමෙපිතං පට්ඨිං කමෙපති. අයං පට්ඨමො හෙතු පට්ඨමො පච්චයො මහතො
භූමිවාලසා පාතුභාවාය. (1)

පුනථපරං ආනඤ්ඤා සමයො වා හොති ධ්වංශමයො වා ඉඤ්චිමා වෙතො-
වසිංසකො, දෙවො වා මහිඤ්චකො මහානුභාවො, තස්ස පටිත්තා පට්ඨි-
සඤ්ඤා භාවිතා හොති, අපඨමාණා ආපොසඤ්ඤා. සො ඉමං පට්ඨිං
කමෙපති සංකමෙපති සමපකමෙපති සමපවෙධති. අයං දුතියො හෙතු
දුතියො පට්ඨයො මහතො භූමිවාලසා පාතුභාවාය. (2)

පුනථපරං ආනඤ්ඤා යද්ධං ඛොධිසකො තුසිතා කායා චරිතා සතො
සමපරානො මාතුකුච්ඡිං ඔක්කමති, තද්ධං පට්ඨි කමෙපති සංකමෙපති
සමපකමෙපති සමපවෙධති. අයං තතියො හෙතු තතියො පට්ඨයො මහතො
භූමිවාලසා පාතුභාවාය. (3)

පුනථපරං ආනඤ්ඤා යද්ධං ඛොධිසකො සතො සමපරානො මාතුකුච්ඡිං
භික්ඛමති, තද්ධං පට්ඨි කමෙපති සංකමෙපති සමපකමෙපති සමපවෙධති.
අයං චතුස්සො හෙතු චතුස්සො පට්ඨයො මහතො භූමිවාලසා
පාතුභාවාය. (4)

පුනථපරං ආනඤ්ඤා යද්ධං තරාගතො අනුත්තරං සමමාසමෙධාධි-
අභිසම්බුද්ධති, තද්ධං පට්ඨි කමෙපති සංකමෙපති සමපකමෙපති සමපවෙධති.
අයං පඤ්චමො හෙතු පඤ්චමො පට්ඨයො මහතො භූමිවාලසා
පාතුභාවාය. (5)

පුනථපරං ආනඤ්ඤා යද්ධං තරාගතො අනුත්තරං ධම්මවක්කං පටිත්තති,
තද්ධං පට්ඨි කමෙපති සංකමෙපති සමපකමෙපති සමපවෙධති. අයං ඡට්ඨො
හෙතු ඡට්ඨො පට්ඨයො මහතො භූමිවාලසා පාතුභාවාය. (6)

පුනථපරං ආනඤ්ඤා යද්ධං තරාගතො සතො සමපරානො ආයුසඤ්ඤා
ඔක්කමති, තද්ධං පට්ඨි කමෙපති සංකමෙපති සමපකමෙපති සමපවෙධති.
අයං සත්තමො හෙතු සත්තමො පට්ඨයො මහතො භූමිවාලසා
පාතුභාවාය. (7)

69. අනදයෙනි, මහද්භූමිකම්පනය ඇති වන්නට මේ හෙතු අටෙක, ප්‍රත්‍යය අටෙක. කවර අටෙක් ද යත්:

අනදයෙනි, මේ මහ පොළොව දිය ආධාර කොට පිහිටියේ වෙයි. දිය වාතය ආධාර කොට පිහිටියේ වෙයි. වාතය අහසෙහි පිහිටියේ වෙයි. අනදයෙනි, යම් විටෙක මහා වාතයෝ හමත් ද, මහා වාතයෝ හමන්නාහු දිය සොළොවත් ද, දිය සෙලැවුණේ පොළොව සොළොවා ද, එසේ වූ කාලයෙක් වෙයි. මහත් භූමිකම්පනය ඇති වනුවට මේ පළමු හෙතුව, පළමු ප්‍රත්‍යය වෙයි. (1)

තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, සෘද්ධිමත් චිත්තවශිතා ලත් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් වෙයි ද, මහත් සෘද්ධි ඇති මහානුභාව ඇති දෙවියෙක් හෝ වෙයි ද, ඔහු විසින් පෘථිවිසංඥාව මද ලෙස වඩන ලද්දේ වේ ද, අර්සංඥාව අප්‍රමාණ කොට වඩන ලද්දේ වේ ද, හෙතෙම මේ පොළොව සොළොවයි. උඩු දෙසට සොළොවා යවයි. උඩු යට දෙදෙසට යවමින් භාත්පයින් සොළොවයි. වඩාත් වෙද්ද්ල්වයි. මහත් භූමිකම්පනයට මේ දෙවෙනි හෙතුව, දෙවෙනි ප්‍රත්‍යය වෙයි. (2)

තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, යම් කලෙක්හි බෝසත් තෙම තුඩි දෙවනකායෙන් සැව, සිහි ඇත්තේ නුවණ ඇත්තේ මවු කුසට බසි ද, එකල්හි මේ පොළොව සැලෙයි, භාත්පයින් සැලෙයි, භාත්පය වඩාත් සැලෙයි, වෙවුලයි. මහද්භූමිකම්පනය ඇති වන්නට මේ තෙවෙනි හෙතුව, තෙවෙනි ප්‍රත්‍යය වෙයි. (3)

තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, යම් කලෙක බෝසත් තෙම සිහි ඇත්තේ නුවණ ඇත්තේ මවු කුසින් බිහි වේ ද, එකල්හි මේ පොළොව සැලෙයි, භාත්පයින් සැලෙයි. භාත්පයින් වඩාත් සැලෙයි, වෙවුලයි. මහද්භූමිකම්පනය පහළ වන්නට මේ සිවුවන හෙතුව, සිවුවන ප්‍රත්‍යය වෙයි. (4)

තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, යම් කලෙක තරාගත තෙම නිරුත්තර සමාන්තසම්බෝධිසම්බුද්ධිය කෙරේ ද, එකල්හි මේ පොළොව සැලෙයි, භාත්පයින් සැලෙයි, වඩාත් සැලෙයි, වෙවුලයි. මහද්භූමිකම්පනය ඇති වන්නට මේ පස්වන හෙතුව, පස්වන ප්‍රත්‍යය වෙයි. (5)

තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, යම් කලෙක තරාගත තෙම නිරුත්තර දහම්සත් පවත්වා ද, එකල්හි මේ පොළොව සැලෙයි, භාත්පයින් සැලෙයි, වඩාත් සැලෙයි, වෙවුලයි. මේ මහද්භූමිකම්පනය ඇති වන්නට සවන හෙතුව සවන ප්‍රත්‍යය වෙයි. (6)

තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, යම් කලෙක තරාගත තෙම සිහි ඇත්තේ මනා නුවණ ඇත්තේ ආයුසංස්කාරය හරි ද, එකල්හි මේ පොළොව සැලෙයි, භාත්පයින් සැලෙයි, වඩාත් සැලෙයි, වෙවුලයි. මේ මහද්භූමිකම්පනය ඇති වන්නට සත්වන හෙතුව සත්වන ප්‍රත්‍යය වෙයි. (7)

පුනච්ඡරං ආනන්ද යද්දි තථාගතො අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බායති, තද්දිං පඨවි කම්පති සංකම්පති සම්පකම්පති සම්පථෙවධති. අයං අට්ඨමො හෙතු අට්ඨමො පථවියො මහතො භූමිවාලසක පාතුභාවාය. (8)

ඉමෙ ටො ආනන්ද අට්ඨ හෙතු අට්ඨ පථවියා මහතො භූමිවාලසක පාතුභාවායා ති.

[අට්ඨපරිසා]

70. අට්ඨ ටො ඉමා ආනන්ද පරිසා. කතමා අට්ඨ? චක්ඛියපරිසං ඩ්වෛශ්වරිසං ගහපතිපරිසං සමණපරිසං වාතුමමභාරාජිකපරිසං තාවතිංසපරිසං මාරපරිසං ඩ්වෛශ්වරිසං.

අභිජානාමි ටො පනාහං ආනන්ද අනෙකසතං චක්ඛියපරිසං උපසඛිකමිතා¹. කත්වාපි මයා සන්තිසිත්තපුබ්බකේඛිව සලලපිතපුබ්බකේඛි සාකච්ඡා ව සමාපජ්ජිතපුබ්බා. තත්ථ යාදිසකො තෙසං වණේණා භොති, තාදිසකො මයං වණේණා භොති. යාදිසකො තෙසං සරො භොති, තාදිසකො මයං සරො භොති. ධම්මියා ව² කථාය සන්දසෙසමි. සමාදපෙමි සමුකෙතෙජමි සම්පහංසෙමි. භාසමානකේඛි මං න ජානන්ති 'කො නු ටො අයං භාසති දෙවො වා මනුසෙසා වා' ති. ධම්මියා කථාය සන්දසෙසතො සමාදපෙතො සමුකෙතෙජතො සම්පහංසෙතො අත්තරධායාමි. අත්තරභිතකේඛි මං න ජානන්ති 'කො නු ටො අයං අත්තරභිතො දෙවො වා මනුසෙසා වා' ති.

අභිජානාමි ටො පනාහං ආනන්ද අනෙකසතං ඩ්වෛශ්වරිසං -පෙ- ගහපතිපරිසං -පෙ- සමණපරිසං -පෙ- වාතුමමභාරාජිකපරිසං -පෙ- තාවතිංසපරිසං -පෙ- මාරපරිසං -පෙ- ඩ්වෛශ්වරිසං උපසඛිකමිතා. කත්වාපි මයා සන්තිසිත්තපුබ්බකේඛිව සලලපිතපුබ්බකේඛි සාකච්ඡා ව සමාපජ්ජිතපුබ්බා. තත්ථ යාදිසකො තෙසං වණේණා භොති, තාදිසකො මයං වණේණා භොති. යාදිසකො තෙසං සරො භොති තාදිසකො මයං සරො භොති. ධම්මියා ව කථාය සන්දසෙසමි සමාදපෙමි සමුකෙතෙජමි සම්පහංසෙමි. භාසමානකේඛි මං න ජානන්ති 'කො නු ටො අයං භාසති දෙවො වා මනුසෙසා වා' ති ධම්මියා කථාය සන්දසෙසතො සමාදපෙතො සමුකෙතෙජතො සම්පහංසෙතො අත්තරධායාමි. අත්තරභිතකේඛි මං න ජානන්ති 'කො නු ටො අයං අත්තරභිතො දෙවො වා මනුසෙසා වා' ති.

ඉමා ටො ආනන්ද අට්ඨ පරිසා.

1. උපසඛිකමිතා, හයා ෦෩.

2. ධම්මියා, මජ්ඣ.

තව ද අනෙකක් කියමි. අනාදයෙනි, යම් කලෙක තථාගත තෙම අනුපාදියෙහි නිර්වාණධාතුයෙන් පිරිනිවෙයි ද, එකල මේ පොළොව සැලෙයි, භාත්පසින් සැලෙයි. වඩාත් සැලෙයි, වෙඩුලයි. මේ මහද්-භූමිකම්පනය ඇති වන්නට අටවැනි හෙතුව, අටවැනි ප්‍රත්‍යය වෙයි.

අනාදයෙනි, මේ මහද්භූමිකම්පනය ඇති වන්නට හෙතුව වූ ප්‍රත්‍යය වූ කරුණු අට ය.

[පිරිස් අට]

70. අනාදයෙනි, මේ පිරිස් අටෙක. කවර අටෙක් ද යත්: කැත්-පිරිස් බමුණුපිරිස් ගැහැවිපිරිස් මහණපිරිස් සියුමහරූපිපිරිස් තවතිසාපිරිස් මරපිරිස් බබ්බරිපිරිස් යන මොහු ය.

අනාදයෙනි, මා නොයෙක් සිය ගණන් කැත්පිරිස් කරා එළැඹුණා දනිමි (සිහි කෙරෙමි). එහි ද මා විසින් හුන් විරු ද, කතාබස් කළ විරු ද, සාකච්ඡා කළ විරු ද වෙයි. එහි ඔවුන්ගේ පැහැ යම් බඳු වේ ද මගේ පැහැ ද එබඳු වෙයි. ඔවුන්ගේ කටහඬ යම් බඳු වේ ද මගේ කටහඬ ද එබඳු වෙයි. එහි ඔවුනට දෑහැම් කතායෙන් ද කරුණු දක්වමි, එය ඔවුනට ගන්වමි, එහි ඔවුන් තියුණු කෙරෙමි, එහි ඔවුන් තුටුපහටු කෙරෙමි. එසේ කියන මා ඔහු 'මේ කවරෙක් කතා කෙරේ ද, දෙවියෙක් ද නොහොත් මිනිසෙක් ද' යි නො දනිත්. දෑහැම් කතායෙන් කරුණු දක්වා, කරුණු ගන්වා, එහි ඔවුන් තියුණු කොට, තුටු පහටු කොට අතුරුදහන් වෙමි. අතුරුදහන් වූ ද මා 'කවරෙක් නම් මේ අතුරුදහන් වී ද දෙවියෙක් ද නො හොත් මිනිසෙක් ද' යි ඔහු නො දනිත්.

අනාදයෙනි, මා නොයෙක් සියගණන් බමුණුපිරිස් . . . ගැහැවිපිරිස් ... මහණ පිරිස් ... සියුමහරූපි පිරිස් ... තවතිසාපිරිස් ... මරපිරිස් ... බබ්-පිරිස් කරා එළැඹුණා දනිමි. එහි ද මා විසින් හුන්විරු ද, කතාබස් කළ විරු ද, සාකච්ඡා කළ විරු ද වෙයි. එහි ඔවුන්ගේ පැහැ යම්බඳු වේ ද මගේ පැහැ ද එබඳු වෙයි. ඔවුන්ගේ කටහඬ යම්බඳු වේ ද මගේ කටහඬ ද එබඳු වෙයි. එහි ඔවුනට දෑහැම් කතායෙන් ද කරුණු දක්වමි, එය ඔවුනට ගන්වමි, එහි ඔවුන් තියුණු කෙරෙමි, තුටුපහටු කෙරෙමි. එසේ කියන මා ඔහු 'මේ කවරෙක් කියා ද, දෙවියෙක් ද නො හොත් මිනිසෙක් ද' යි නො දනිත්. දෑහැම් කතායෙන් කරුණු දක්වා කරුණු ගන්වා එහි ඔවුන් තියුණු කොට, තුටු පහටු කොට අතුරුදහන් වෙමි. අතුරුදහන් වූ ද මා 'කවරෙක් නම් මේ අතුරුදහන් වී ද දෙවියෙක් ද නොහොත් මිනිසෙක් ද' යි නො දනිත්. අනාදයෙනි, මේ අට පිරිස් ය.

[අට්ඨකභිභායකනානි]

71. අට්ඨ ටො ඉමානි ආනඤ්ඤා අභිභායකනානි. කතමානි අට්ඨ?

අජඣන්තං රූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛේදධා රූපානි පසක්ඛි පටිත්තානි සුචණ්ණදුඛණ්ණානි, තානි අභිභුයා 'ජානාමි පසාමි'ති ඵට්ඨසඤ්ඤා භොති. ඉදං පට්ඨං අභිභායකනං. (1)

අජඣන්තං රූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛේදධා රූපානි පසක්ඛි අපමාණානි සුචණ්ණදුඛණ්ණානි, තානි අභිභුයා 'ජානාමි පසාමි'ති ඵට්ඨසඤ්ඤා භොති. ඉදං දුතියං අභිභායකනං. (2)

අජඣන්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛේදධා රූපානි පසක්ඛි පටිත්තානි සුචණ්ණදුඛණ්ණානි, තානි අභිභුයා 'ජානාමි පසාමි'ති ඵට්ඨසඤ්ඤා භොති. ඉදං තතියං අභිභායකනං. (3)

අජඣන්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛේදධා රූපානි පසක්ඛි අපමාණානි සුචණ්ණදුඛණ්ණානි, තානි අභිභුයා 'ජානාමි පසාමි'ති ඵට්ඨසඤ්ඤා භොති, ඉදං චතුස්සං අභිභායකනං. (4)

අජඣන්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛේදධා රූපානි පසක්ඛි නිලානි නිලවණ්ණානි නිලනිදසනානි නිලතිභාසානි. සෙය්‍යාපාපි නාම උමමා-
සුපථං¹ නිලං නිලවණ්ණං නිලනිදසනං නිලතිභාසං, සෙය්‍යාපාපි වා පන තං වස්සං බාරාණසෙය්‍යාකං උභතොභාගවීමට්ඨං නිලං නිලවණ්ණං නිලනිදසනං නිලතිභාසං, ඵවමෙව අජඣන්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛේදධා රූපානි පසක්ඛි නිලානි නිලවණ්ණානි නිලනිදසනානි නිලතිභාසානි. තානි අභිභුයා ජානාමි පසාමි'ති ඵට්ඨසඤ්ඤා භොති. ඉදං පඤ්චමං අභිභායකනං. (5)

අජඣන්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛේදධා රූපානි පසක්ඛි පිතානි පිත-
වණ්ණානි පිතනිදසනානි පිතතිභාසානි. සෙය්‍යාපාපි නාම කණ්ණකාරපුපථං පිතං පිතවණ්ණං පිතනිදසනං පිතතිභාසං, සෙය්‍යාපාපි වා පන තං වස්සං බාරාණසෙය්‍යාකං උභතොභාගවීමට්ඨං පිතං පිතවණ්ණං පිතනිදසනං පිතතිභාසං, ඵවමෙව අජඣන්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛේදධා රූපානි පසක්ඛි පිතානි පිතවණ්ණානි පිතනිදසනානි පිතතිභාසානි. තානි අභිභුයා 'ජානාමි පසාමි'ති ඵට්ඨසඤ්ඤා භොති. ඉදං ජට්ඨං අභිභායකනං. (6)

1. උමාසුපථං මජ්ඣං.

[අභිභායකතන අට]

71. අනාදයෙනි, මේ අභිභායකතන අටෙකි. කවර අටෙක් ද? යත්:

එකෙක් අධ්‍යාත්ම රූපයෙහි පරිකර්ම වශයෙන් රූපසංඤා ඇත්තේ පිටත්හි සුවර්ණ හෝ දුර්වර්ණ හෝ පරිත්තාරම්මණ ප්‍රතිභාග නිමිති දකී. ඒ නිමිති මැඩ 'දනිමි සි දකිමි' යි මෙසේ සංඤා ඇත්තේ වෙයි. මේ පළමු අභිභායකතනය යි. (1)

එකෙක් අධ්‍යාත්මයේ රූපසංඤා ඇත්තේ පිටත්හි අප්‍රමාණ වූ සුවර්ණ දුර්වර්ණ නිමිත්තරූපයන් දකී. ඒ රූප මැඩ 'දනිමි සි දකිමි' යි මෙසේ සංඤා ඇත්තේ වේ. මේ දෙවෙනි අභිභායකතනය යි. (2)

එකෙක් අධ්‍යාත්ම අරමුණෙහි පරිකර්ම සංඤා නැත්තේ පිටත්හි වූ සුවර්ණ හෝ දුර්වර්ණ වූ පරිත්තර වූ පරිකර්ම නිමිති ද ප්‍රතිභාග නිමිති ද දකී. ඒ අරමුණු මැඩ 'දනිමි සි දකිමි' යි මෙබඳු සංඤා ඇත්තේ වෙයි. මේ තෙවෙනි අභිභායකතනය යි. (3)

එකෙක් අධ්‍යාත්ම අරමුණෙහි රූපසංඤා නැත්තේ පිටත්හි වූ අප්‍රමාණ වූ සුවර්ණ දුර්වර්ණ රූපයන් දකී. ඒ රූප අභිභවා 'දනිමි දකිමි' යි මෙසේ සංඤා ඇත්තේ වෙයි. මේ සතරවන අභිභායකතනය යි. (4)

එකෙක් අධ්‍යාත්ම රූපයෙහි පරිකර්මසංඤා නැත්තේ, නිල් වූ නිල්වන් නිල්දකුම් ඇති නිල් පැහැ ඇති පිටත්හි රූප දකී. නිල්, නිල්වන්, නිල්දකුම් ඇති, නිල් පැහැ ඇති දියමෙරලිය මලක් යම් සේ වේද, දෙපිට ම මොළොක් කසිවතෙක් යම්සේ නිල් වේ ද, නිල්වන් වේ ද, නිල් දකුම් ඇත්තේ වේ ද, නිල් පැහැ වේ ද, එසේ ම එකෙක් අධ්‍යාත්මරූපයෙහි පරිකර්මසංඤා නැත්තේ නිල් වූ නිල්වන් වූ නිල්දකුම් ඇති නිල් පැහැති බාහිර නිලකසිණාලම්බන රූප දකී. ඒ රූප අභිභවා 'දනිමි දකිමි' යි මෙබඳු සංඤා ඇත්තේ වෙයි. මේ පස්වන අභිභායකතනය යි. (5)

එකෙක් අධ්‍යාත්මරූපයෙහි පරිකර්මසංඤා නැත්තේ, රන්වන් වූ, රන්වන් දකුම් ඇති, රන්පැහැති බාහිර පිත රූප දකී. රන්වන් වූ රන්වන් දකුම් ඇති, රන්පැහැ ඇති පිත වූ කිණිහිරි මලෙක් යම් සේ වේ ද, දෙපස මට සිලිටි වූ රන්වන් වූ රන්වන් දකුම් ඇති රන්පැහැති පිත වූ කසිවතෙක් හෝ යම්සේ ද, එසේ ම එකෙක් අධ්‍යාත්මරූපයෙහි රූපසංඤා නැත්තේ, රන්වන්, රන්වන් දකුම් ඇති රන්පැහැති බාහිර පිත කසිණ රූපයන් දකී. ඔවුන් මැඩ 'දනිමි සි දකිමි' යි මෙසේ සංඤා ඇත්තේ වෙයි. මේ සවන අභිභායකතනය යි. (6)

අජඛිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛේඛා රූපානි පසසති ලොභිතකානි ලොභිතකවණණානි ලොභිතකානිදසනානි ලොභිතකනිභාසානි. සෙයාරොපි නාම ඛණ්ඩුඵ්වකපුප්ථං. ලොභිතකං ලොභිතකවණණං ලොභිතක-
නිදසනං ලොභිතකනිභාසං, සෙයාරොපි වා පන නං වත්ථං. බාරාණ-
සෙයාකං උභතොභාගවිමට්ඨං ලොභිතකං ලොභිතකවණණං ලොභිතක-
නිදසනං ලොභිතකනිභාසං, එවමෙව අජඛිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො
ඛේඛා රූපානි පසසති ලොභිතකානි ලොභිතකවණණානි ලොභිතක-
නිදසනානි ලොභිතකනිභාසානි. තානි අභිභුයා ‘ජානාමි පසසාමි’ති එවං
සඤ්ඤාදී භොති ඉදං සත්තමං අභිභායතනං. (7)

අජඛිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛේඛා රූපානි පසසති ඔද්ධානි
ඔද්ධවණණානි ඔද්ධනිදසනානි ඔද්ධනිභාසානි. සෙයාරොපි නාම ඔසධි
තාරකා ඔද්ධවණණං ඔද්ධනිදසනං ඔද්ධනිභාසං සෙයාරොපි වා පන
තං වත්ථං. බාරාණසෙයාකං උභතොභාගවිමට්ඨං. ඔද්ධං ඔද්ධවණණං
ඔද්ධනිදසනං ඔද්ධනිභාසං, එවමෙව අජඛිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො
ඛේඛා රූපානි පසසති ඔද්ධානි ඔද්ධවණණානි ඔද්ධනිදසනානි
ඔද්ධනිභාසානි. තානි අභිභුයා ‘ජානාමි පසසාමි’ති එවංසඤ්ඤාදී භොති.
ඉදං අට්ඨමං අභිභායතනං.

ඉමානි ටො අට්ඨ ආනඤ්ඤා අභිභායතනානි.

(අට්ඨ විමොක්ඛො)

72. අට්ඨ ටො ඉමෙ ආනඤ්ඤා විමොක්ඛො. කතමෙ අට්ඨ?

රූපි රූපානි පසසති. අයං පට්ඨමො විමොක්ඛො (1)

අජඛිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඛේඛා රූපානි පසසති. අයං දුතියො
විමොක්ඛො. (2)

සුභතෙතව අධිවුක්ඛො භොති. අයං තතියො විමොක්ඛො. (3)

සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතික්ඛමා පටිසසඤ්ඤානං අත්ථභිමා
නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා ‘අනත්තො ආකාසො’ති ආකාසා-
නඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං චතුසො විමොක්ඛො. (4)

සබ්බසො ආකාසානඤ්ඤායතනං සමතික්ඛමම ‘අනත්තං විඤ්ඤා-
ණනී’ විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං පඤ්චමො
විමොක්ඛො. (5)

එකෙක් අධ්‍යාත්මරූපයෙහි රූපසංඥා නැත්තේ රතු වූ රත්වත් වූ රත්වත් දැකුම් ඇති රත්පැහැති බාහිර රූපයන් දකී. රතු වූ රත්වත් වූ රත්වත් දැකුම් ඇති රත්පැහැ වූ බ්‍රහ්මද මලෙන් යම්සේ වේ ද, දෙපසැ මට සිලිටි වූ රතු වූ රත්වත් වූ රත්වත් දැකුම් ඇති රත්පැහැ වූ කසිවතෙක් හෝ යම්සේ වේද, එසේම එකෙක් අධ්‍යාත්ම රූපයෙහි රූපසංඥා නැත්තේ, රතු වූ රත්වත් වූ රත්වත් දැකුම් ඇති, රත්පැහැ වූ බාහිර රූපයන් දකී. ඔවුන් මැඩ 'දනිමි සි දකිමි' යි මෙසේ සංඥා ඇත්තේ වෙයි. මේ සත්වන අභිභායතනය යි. (7)

එකෙක් අධ්‍යාත්මරූපයෙහි රූපසංඥා නැත්තේ, සුදු වූ සුදුවත් වූ සුදුවත් දැකුම් ඇති සුදුපැහැ වූ බාහිර රූපාලම්බනයන් දකී. සුදු වූ සුදුවත් දැකුම් ඇති සුදු පැහැ වූ ඔසයි තාරකාව යම් සේ ද, දෙපසැ මට සිලිටි වූ සුදු වූ සුදුවත් වූ සුදුවත් දැකුම් ඇති සුදුපැහැති කසිවතෙක් හෝ යම් සේ වේ ද, එසේ ම සුදු වූ සුදුවත් වූ සුදුදැකුම් ඇති සුදුපැහැ වූ බාහිර කසිණ රූපයන් දකී. ඔවුන් මැඩ 'දනිමි සි දකිමි' යි මෙසේ සංඥා ඇත්තේ වෙයි. මේ අටවැනි අභිභායතනය යි. (8)

අනදයෙනි, මොහු අටදෙන අභිභායතනයෝ ය.

[විමොක්ෂ අට]

72. අනදයෙනි, මේ විමොක්ෂයෝ අට දෙනෙකි. කවර අට දෙනෙක් ද යත්:

රූපධ්‍යාන ඇත්තේ නිලකසිණාදී රූපයන් ධ්‍යාන ඇසින් දකී. මේ පළමුවන විමොක්ෂය යි. (1)

අධ්‍යාත්මයෙහි රූපසංඥා නැත්තේ බාහිර රූප දකී. මේ දෙවෙනි විමොක්ෂය යි. (2)

පිරිසිදු වූ කසිණ අරමුණු දහන් ඇසින් දක්නේ, 'ඉහ ම යැ' යි එහි ඇලුණේ වෙයි. මේ තෙවෙනි විමොක්ෂය යි. (3)

සර්වප්‍රකාරයෙන් රූපසංඥාවන් ඉක්මිමෙන් ප්‍රතිසංඥාවන් පහ වැ යැමෙන් නානාත්වසංඥාවන් නො මෙනෙහි කිරීමෙන් 'අහස අනන්ත ය' යි ආකාශානන්දවායතන ධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ සිවුවන විමොක්ෂය යි. (4)

සර්වප්‍රකාරයෙන් ආකාශානන්දවායතනය ඉක්මැ 'විඤානය අනන්ත යැ' යි විඤ්ඤාණන්දවායතන ධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ පස්වන විමොක්ෂය යි. (5)

සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතික්කමම 'නඤ්ඤි'ති ආකිඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං ඡට්ඨො විමොක්ඛො. (6)

සබ්බසො ආකිඤ්ඤායතනං සමතික්කමම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං සත්තමො විමොක්ඛො. (7)

සබ්බසො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමතික්කමම සඤ්ඤාචෙදයිත-
නිරොධං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං අව්ඨමො විමොක්ඛො. (8)

ඉමෙ ඛො ආනන්ද අව්ඨ විමොක්ඛො.

[මාරායාවතා]

73. එකමිදුහං ආනන්ද සමයං උරුදෙලායං විහරාමි නජ්ජා තොරඤ්ජරාය තිරෙ අජපාලනිශ්‍රොධමුලෙ පඨමාභිසමමුද්ධො. අප්ථ ඛො ආනන්ද මාරො පාපිමා යෙනාහං තෙනුපසඛිකමි. උපසඛිකමිත්වා එකමහං අව්ඨාසි. එකමහං ධිතො ඛො ආනන්ද මාරො පාපිමා මං එතදවොච: පරිනිබ්බාතු'දති හතෙහ හගවා, පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බානකාලො'දති හතෙහ හගවතො'ති.

එවං වුක්ඛො'හං ආනන්ද මාරං පාපිමහං. එතදවොච: "න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමි යාව මෙ භික්ඛු න සාවකා හවිසසනති වියත්තා විනිතා විසාරද ඛුසස්සුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්ම-පටිපත්තා සාමිච්චට්ඨපත්තා අනුධම්මචාරිනො, සකං ආවරියකං උග්ගහෙත්වා ආවිකම්පසනති දෙසෙසුනති පඤ්ඤාපෙසසනති¹ පඨමපෙසසනති විචරියසනති විහරියසනති උග්ගානිකරියසනති,² උප්පත්තං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගතිතං³ නිග්ගහෙත්වා සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙසුනති.

න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමි. යාව මෙ භික්ඛුනියො න සාවකා හවිසසනති වියත්තා විනිතා විසාරද ඛුසස්සුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපටිපත්තා සාමිච්චට්ඨපත්තා අනුධම්මචාරිනියො, සකං ආවරියකං උග්ගහෙත්වා ආවිකම්පසනති දෙසෙසුනති පඤ්ඤාපෙසසනති පඨමපෙසසනති විචරියසනති විහරියසනති උග්ගානිකරියසනති, උප්පත්තං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගතිතං නිග්ගහෙත්වා සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙසුනති.

1. පඤ්ඤාපෙසසනති මිඡසං.

2. උග්ගානිකරියසනති, යි කප්පි උග්ගානිකරියසනති, PTS

3. සුනිග්ගතිතං, PTS

සර්වප්‍රකාරයෙන් විඤ්ඤාණඤ්චායතනය ඉක්මැ 'කිසිත් නැතැ' යි ආකිඤ්චඤ්ඤායතනයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ සචිත විමොක්ෂය යි. (6)

සර්වප්‍රකාරයෙන් ආකිඤ්චඤ්ඤායතනය ඉක්මැ නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ සත්චිත විමොක්ෂය යි. (7)

සර්වප්‍රකාරයෙන් නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනය ඉක්මැ සංඤ්ඤා-වේදයිත නිරොධයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ අචිත විමොක්ෂය යි. (8)

අනදයෙනි, මොහු අශ්ට විමෝක්ෂයෝ ය.

[මාර ආයාචනය]

73. අනදයෙනි, එක් කලෙක මම් බුදු වැ පළමු කොට ම උරුමෙල් දැව්වෙහි නිල්දලා නී තෙඳ අජපල් තුගරුක්මුලා වෙසෙමි. අනදයෙනි, එ කලා පවිටු මරු මා වෙත එළැඹියේ ය. එළැඹ එකත්පස් වැ සිටියේ ය. අනදයෙනි, එකත්පස් වැ සිටියාවූ ම මර තෙම "වහන්ස, හඟවත්තු දන් පිරිනිවෙත් වා, සුඟත්තු පිරිනිවෙත් වා දන් හඟවන්නට පිරිනිවෙන්නට කල් ය" යි මෙ බස් කී ය.

අනදයෙනි, මෙසේ කියන ලද මම් පවිටු මරහට මෙය කීමි. "පවිට, මා සවු මහණහු යම්තාක් කල් ව්‍යක්ත ද විනිත ද විසාරද ද බහුග්‍රැත ද ධර්මධර ද ධර්මානුධර්මප්‍රතිපන්න ද සමාක්ප්‍රතිපන්න ද අනුධර්මචාරී ද නො වන්නාහු නම්, ස්වකීය ආවායඨිවාදය ඉගෙන නො කියන්නාහු නම්, නො දෙසන්නාහු නම්, නො පණවන්නාහු නම්, නො පිහිටුවන්නාහු නම්, විවෘත නො කරන්නාහු නම්, බෙදු නො දක්වන්නාහු නම්, ප්‍රකට නො කරන්නාහු නම්, පහළ වූ පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත ව මොනොවට නිගහා නොයඨිංකික කොට දහම් නො දෙසන්නාහු නම්, ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි.

මා සවු මෙහෙණහු යම්තාක් ව්‍යක්ත ද විනිත ද විසාරද ද බහුග්‍රැත ද ධර්මධර ද ධර්මානුධර්මප්‍රතිපන්න ද සමාක්ප්‍රතිපන්න ද අනුධර්මචාරී ද නො වන්නාහු නම්, ස්ව ආවායඨිවාදය ඉගෙන නො කියන්නාහු නම්, නො දෙසන්නාහු නම්, නො පණවන්නාහු නම්, නො පිහිටුවන්නාහු නම්, විවෘත නො කරන්නාහු නම්, බෙදු නො දක්වන්නාහු නම්, ප්‍රකට නො කරන්නාහු නම්, පහළ වූ පරප්‍රවාදය කරුණු දක්වා මොනොවට නිගහා නොයඨිංකික කොට දහම් නො දෙසන්නාහු නම්, ඒ තාක් නො පිරි-නිවෙන්නෙමි.

න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිස්සාමි- යාව මෙ උපාසකා න සාවකා හවිස්සන්ති වියත්තා විනිතා විසාරද ඛණ්ඩසුත්තා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපටි-පත්තා සාමිච්චපටිපත්තා අනුධම්ම-චාරිනියො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙත්වා ආචිකඛිස්සන්ති දෙසෙස්සන්ති පඤ්ඤාපෙස්සන්ති පට්ඨපෙස්සන්ති විවරිස්සන්ති විහරිස්සන්ති උත්තානිකරිස්සන්ති, උප්පත්තං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහිතං ගිග්ගහෙත්වා සප්පාටිහාරියං ධම්මං දෙසෙස්සන්ති.

න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිස්සාමි- යාව මෙ උපාසිකා න සාවිකා හවිස්සන්ති වියත්තා විනිතා විසාරද ඛණ්ඩසුත්තා ධම්මධරා ධම්මානු-ධම්මපටිපත්තා සාමිච්චපටිපත්තා අනුධම්ම-චාරිනියො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙත්වා ආචිකඛිස්සන්ති දෙසෙස්සන්ති පඤ්ඤාපෙස්සන්ති පට්ඨපෙ-ස්සන්ති විවරිස්සන්ති විහරිස්සන්ති උත්තානිකරිස්සන්ති, උප්පත්තං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහිතං ගිග්ගහෙත්වා සප්පාටිහාරියං ධම්මං දෙසෙස්සන්ති.

න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිස්සාමි- යාව මෙ ඉදං බ්‍රහ්මචරියං න ඉද්ධිකේඛිව හවිස්සති ඒතඤ්ච විජාරිකං බාහුජඤ්ඤං¹ පුට්ඨුතං යාව දෙවමනුසෙසති සුප්පකාසිතන්ති.'

74. ඉදන්තෙව ඛො ආනන්ද අජ්ඣ වාපාලො^{*} වෙනියෙ මාරො පාපිමා යෙනාහං තෙනුපසඛිකමි. උපසඛිකමිත්වා එකමනං අවසාසි. එකමනං ධීතො ඛො ආනන්ද මාරො පාපිමා ම. එතදවොච: “පරිනිබ්බාතු’ද්ගති හතෙත හගවා, පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බානාකාලො’ද්ගති හතෙත හගවතො. භාසිතා ඛො පනෙසා හතෙත හගවතා වාචා: න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිස්සාමි යාව මෙ භික්ඛු න සාවකා හවිස්සන්ති -පෙ- යාව මෙ භික්ඛුනියො න සාවිකා හවිස්සන්ති -පෙ- යාව මෙ උපාසකා න සාවකා හවිස්සන්ති -පෙ- යාව මෙ උපාසිකා න සාවිකා හවිස්සන්ති -පෙ- යාව මෙ ඉදං බ්‍රහ්මචරියං න ඉද්ධිකේඛිව හවිස්සති ඒතඤ්ච විජාරිකං බාහුජඤ්ඤං පුට්ඨුතං යාව දෙවමනුසෙසති සුප්පකාසිතන්ති.-

එතර්හි ඛො පන හතෙත හගවතො බ්‍රහ්මචරියං ඉද්ධිකේඛිව ඒතඤ්ච විජාරිකං බාහුජඤ්ඤං පුට්ඨුතං යාව දෙවමනුසෙසති සුප්පකාසිතං. පරිනිබ්බාතු’ද්ගති හතෙත හගවා, පරිනිබ්බාතු සුගතො පරිනිබ්බාන-කාලො’ද්ගති හතෙත හගවතො’’ති.

1. බහුජඤ්ඤං, භ්‍යා

2. පාචාලො, භ්‍යා

මා සවු උවසුහු යම්තාක් ව්‍යක්ත ද චිතීත ද විසාරද ද බහුශ්‍රැත ද ධර්මධර ද ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්ත ද සමාක්ප්‍රතිපත්ත ද අනුධර්මවාරි ද නො වන්නාහු නම්, ස්ව ආවායාධිවාදය ඉගෙන නො කියන්නාහු නම්, නො දෙසන්නාහු නම්, නො පණවන්නාහු නම්, නො පිහිටුවන්නාහු නම්, විවෘත නො කරන්නාහු නම්, බෙද නො දක්වන්නාහු නම්, ප්‍රකට නො කරන්නාහු නම්, පහළ වූ පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත කොට මොනොවට නිගහා නොයායාණික කොට දහම් නො දෙසන්නාහු නම්, ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි.

මා සවු උවැසිහු යම්තාක් ව්‍යක්ත ද චිතීත ද විසාරද ද බහුශ්‍රැත ද ධර්මධර ද ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්ත ද සමාක්ප්‍රතිපත්ත ද අනුධර්මවාරි ද නො වන්නාහු නම්, ස්ව ආවායාධිවාදය ඉගෙන නො කියන්නාහු නම්, නො දෙසන්නාහු නම්, නො පණවන්නාහු නම්, නො පිහිටුවන්නාහු නම්, විවෘත නො කරන්නාහු නම්, බෙද නො දක්වන්නාහු නම් ප්‍රකට නො කරන්නාහු නම්, පහළ වූ පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත කොට මොනොවට නිගහා නොයායාණික කොට දහම් නො දෙසන්නාහු නම්, ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි.

යම්තාක් මගේ මේ සසුන්බඹසර සමෘද්ධ නො වන්නේ ද, ස්ථිත නො වන්නේ ද, විස්තාරිත නො වන්නේ ද, බොහෝ දෙනා අතර පැතුරුණේත් පෘථුහුත් නො වන්නේ ද, යම්තාක් දෙවිමිනිසුන් විසින් සුප්‍රකාශිත නො වන්නේ ද, ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි" යි කීමි.

74. අනදයෙනි, දනුදු අද වාපාල චෛත්‍යයෙහි මර තෙම මා කරා එළැඹියේ ය. එළැඹ එකත්පස් වැ සිටියේ ය. එකත්පස් ව සිටියේ ම 'වහන්ස, හඟවත්තු දන් පිරිනිවෙත් වා, සුගත්තු පිරිනිවෙත් වා. දන් හඟවත්තට පිරිනිවෙන්නට කල් ය. වහන්ස, භාග්‍යවතුන්වහන්සේ විසින් "පට්ට, යම්තාක් මා සවු මහණහු . . . මෙහණහු . . . උවසුහු . . . උවැසිහු ව්‍යක්ත ද චිතීත ද . . . තෙතරයාණිකකොට දම් නො දෙසන්නාහු නම් ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි. යම්තාක් මගේ මේ සසුන්බඹසර සමෘද්ධ නො වන්නේ ද, ස්ථිත නො වන්නේ ද, විස්තාරිත නො වන්නේ ද, බොහෝ දෙනා අතර පැතුරුණේත් පෘථුහුත් නො වන්නේ ද, යම් තාක් දෙවිමිනිසුන් විසින් සුප්‍රකාශිත නො වන්නේ ද, ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි" යි මේ වචන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලද්දේ ය.

වහන්ස, දන් වහාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සසුන් බඹසර සමෘද්ධ ද ස්ථිත ද විස්තාරිත ද ඛාහුප්‍රත්‍යා ද පෘථුහුත් ද දෙවිමිනිසුන් විසින් සුප්‍රකාශිත ද වේ. වහන්ස, දන් හඟවත්තු පිරිනිවෙත් වා, සුගත්තු පිරිනිවෙත් වා. වහන්ස, දන් හඟවත්තට පිරිනිවෙන්නට කල්වේ යැ" යි කීය.

එවං වුක්ඛෙ අභං ආනන්ද මාරං පාපිමන්තං එතදවොචං:
 “අප්පොසසුකෙකා ඤං පාපිම හොති. න. වීරං තරාගතස්ස පරිනිබ්බානං
 භවිස්සති. ඉතො තිණ්ණං මාසානං අවමයෙන තරාගතො පරිනිබ්බා-
 යිස්සති”ති. ඉදන්තෙව ඛො ආනන්ද අජ්ඣ වාපාලෙ වෙතියෙ තරාගතෙන
 සතෙන සම්පජානෙන ආයුසඛ්ඛාරො ඔස්සවෙතා”ති.

[ආනන්දයාවනා]

75. එවං වුක්ඛෙ ආයස්මා ආනන්ද භගවන්තං එතදවොච: “තිව්ඤ්ඤ
 භතෙන භගවා කප්පං, තිට්ඨඤ්ඤ සුගතො කප්පං, ඛෙත්තනභිතාය
 ඛෙත්තනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙව-
 මනුස්සාන”නති.

අලං ආනන්ද, මා තරාගතං යාවි. අකාලො’ද්ග්ගි ආනන්ද තරාගතං
 යාවනායා’ති.

දුතියමි ඛො ආයස්මා ආනන්ද -පෙ- තතියමි ඛො ආයස්මා
 ආනන්ද භගවන්තං එතදවොච: “තිව්ඤ්ඤ භතෙන භගවා කප්පං, තිට්ඨඤ්ඤ
 සුගතො කප්පං, ඛෙත්තනභිතාය ඛෙත්තනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය
 භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සාන”නති.

සද්දභසි ඤං ආනන්ද තරාගතස්ස ඛොධිනති? “එවමහතෙන”. අථ
 කිඤ්ඤරහි ඤං ආනන්ද තරාගතං යාවතතියකං අභිනිප්පිලෙසි? ති.

සම්මුඛං මෙතං භතෙන භගවතො සුතං සම්මුඛං පටිග්ගහිතං:
 “යස්ස කස්සචි ආනන්ද වක්ඛාරො ඉඤ්චපාද භාවිතා ඛෙත්තලිකතා යානිකතා
 වඤ්ඤකතා අනුච්ඡිකා පරිචිතා සුසමාරද්ධා, සො ආකඛබ්බානො කප්පං වා
 තිවෙඤ්ඤා කප්පාවසෙසං වා. තරාගතස්ස ඛො ආනන්ද වක්ඛාරො
 ඉඤ්චපාද භාවිතා ඛෙත්තලිකතා යානිකතා වඤ්ඤකතා අනුච්ඡිකා පරිචිතා
 සුසමාරද්ධා. සො ආකඛබ්බානො ආනන්ද තරාගතො කප්පං වා තිවෙඤ්ඤා
 කප්පාවසෙසං වා”ති.

සද්දභසි ඤං ආනන්ද? ති. “එවමහතෙන”.

අනදයෙනි, මෙසේ කී කල්හි මම “එවිට, තෝ මන්දෙක්සාහ වව. නොබෝ කල්හි තථාගතයන්ගේ පිරිනිව්ඤාන වන්නේ ය. මෙයින් තුන් මසක් ඇවෑමෙන් තථාගතයෝ පිරිනිව්ඤානාහ යි කීම්. අනදයෙනි, අද මේ දෑත් වාසාල චෛත්‍යයෙහි දී තථාගතයන් සිහි ඇතිවූන් නුවණින් දන්නවුන් විසින් ආයුසංස්කාරය හරන ලද්දේ යැ යි වදළහ.

(අනන්ත-ආයාචනය)

75. මෙසේ වදළ කලැ අනද තෙරණුවෝ ‘වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බොහෝ දෙනාට භික්‍ෂ පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙව්මිනිස්තට අර්ථ පිණිස, භික්‍ෂ පිණිස, සුව පිණිස කපක් වැඩ සිටුනා සේක් වා, සුගතයන් වහන්සේ කපක් වැඩ සිටුනා සේක් ව’ යි කීහ.

“අනදයෙනි, කම් නැත, තථාගතයන් නො යදින්න, අනදයෙනි, තථාගතයන් යදනට දෑත් කල් නො වෙ” යි වදළහ.

දෙවනු ද...තෙවනු ද අනද තෙරණුවෝ “වහන්ස, බොහෝ දෙනාට භික්‍ෂ පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙව් මිනිස්තට අර්ථ පිණිස භික්‍ෂ පිණිස සුව පිණිස ... කපක් වැඩ සිටුනා සේක් ව” යි කීහ.

එවිට හඟවත්තු “අනදයෙනි, තථාගතයන්ගේ බොධිය හඳහවූ දැයි” අසා වදළහ. “එසේය, වහන්සැ” යි අනද තෙරණුවෝ කීහ. “එසේ නම් අනදයෙනි, තෙපි කවර හෙයින් තෙවෙනි වර තෙක් තථාගතයන් පෙළවූ ද?” යි අසා වදළහ.

වහන්ස, “අනදයෙනි යමක්හු විසින් සතර සෘද්ධිපාදයෝ වඩන ලද්දහු, යානයක් බඳු කරන ලද්දහු, වාස්තුවක් බඳු කරන ලද්දහු, පිළිපදනා ලද්දහු, පුරුදු කරන ලද්දහු, මොනොවට පුරන ලද්දහු නම්, හේ කැමැත්තේ කපක් හෝ කපකට වැඩිතරම් හෝ සිටිය හැකි වන්නේ ය. අනදයෙනි, තථාගතයන් විසින් වනාහි සතර සෘද්ධිපාදයෝ භාවිත හ, බහුලිකෘත හ, යානිකෘත හ, වාස්තුකෘත හ, අනුෂ්ඨිත හ, පරිචිත හ, සුසමාරබ්ධ හ. අනදයෙනි, ඒ තථාගතයෝ කැමැත්තෙන් කපක් හෝ කපකට වැඩිතරම් කලක් හෝ සිටිය හැකි වන්නාහ” යන මේ වචනය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමුයෙන් මා විසින් අසන ලදී, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමුයෙහි මා විසින් පිළිගන්නා ලදී” යි අනද තෙරණුවෝ කීහ.

“අනදයෙනි, තෙපි මෙය හඳහවූ ද?” යි බුදුරජුහු අසා වදළහ. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි අනද තෙරණුවෝ පිළිවදන් දුන්හ.

තඤ්ඤානිභානාදු තුග්ගෙවෙතං දුක්ඛං, තුග්ගෙවෙතං අපරද්ධං, යං ඤං තථාගතෙන එවං ඔළාරිකෙ නිමික්ඛෙ කසිරමානෙ,¹ ඔළාරිකෙ ඔභාසෙ කසිරමානෙ නාසකඛි පටිවිජ්ඣිතුං. න තථාගතං යාචි 'තිට්ඨතු භනෙන භගවා කප්පං, තිට්ඨතු සුගතො කප්පං ඛණ්ණජනහිතාය ඛණ්ණජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවම්නුස්සාන'නති. සචේ ඤං ආනාදු තථාගතං යාවෙය්‍යාසි, දොවි තෙ වාචා තථාගතො පටිකඛිපෙය්‍ය, අප් තතියකං අධිවාසෙය්‍ය. තඤ්ඤානිභානාදු තුග්ගෙවෙතං දුක්ඛං, තුග්ගෙවෙතං අපරද්ධං.

76. එකමිද්දහං ආනාදු සමයං රාජගහෙ විහරාමි ගිජ්ඣකුටෙ පබ්බතෙ. තත්‍ර පිබ්බොතාහං ආනාදු ආමනෙකසිං: රමණීයං ආනාදු රාජගහං රමණීයො ගිජ්ඣකුටො පබ්බතො. යස්ස කසඤ්චි ආනාදු චක්ඛාරො ඉද්ධිපාදු භාවිතා ඛණ්ණලීකතා යානිකතා චජ්ඣිකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරද්ධා, සො ආකඛ්ඤාමි තො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍යා කප්පාවසෙසං වා. තථාගතස්ස ඤං ආනාදු චක්ඛාරො ඉද්ධිපාදු භාවිතා ඛණ්ණලීකතා යානිකතා චජ්ඣිකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරද්ධා. සො ආකඛ්ඤාමානො ආනාදු තථාගතො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍යා කප්පාවසෙසං වා'ති. එවමිද්ධං ඤං ඤං ආනාදු තථාගතෙන ඔළාරිකෙ නිමික්ඛෙ කසිරමානෙ ඔළාරිකෙ ඔභාසෙ කසිරමානෙ නාසකඛි පටිවිජ්ඣිතුං. න තථාගතං යාචි: 'තිට්ඨතු භනෙන භගවා කප්පං තිට්ඨතු සුගතො කප්පං ඛණ්ණජනහිතාය, ඛණ්ණජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවම්නුස්සාන'නති. සචේ ඤං ආනාදු තථාගතං යාවෙය්‍යාසි, දොවි තෙ වාචා තථාගතො පටිකඛිපෙය්‍ය, අප් තතියකං අධිවාසෙය්‍ය. තඤ්ඤානිභානාදු තුග්ගෙවෙතං දුක්ඛං, තුග්ගෙවෙතං අපරද්ධං.

එකමිද්දහං ආනාදු සමයං තඤ්ඤානිභානාදු විහරාමි ගොතම-නිග්‍රොධෙ -පෙ- තඤ්ඤානිභානාදු විහරාමි වොරපපානෙ -පෙ- තඤ්ඤානිභානාදු විහරාමි වෙහාරපසෙස සත්තපණ්ණිකායං -පෙ- තඤ්ඤානිභානාදු විහරාමි ඉසිගිලිපසෙස කාළසිලායං -පෙ- තඤ්ඤානිභානාදු විහරාමි සීතවනෙ සප්පසොණ්ඩිකපඤ්ඤාරො -පෙ- තඤ්ඤානිභානාදු විහරාමි තපොදරාමෙ -පෙ- තඤ්ඤානිභානාදු විහරාමි වෙළඳනෙ කලාදුක නිවාපෙ -පෙ- තඤ්ඤානිභානාදු විහරාමි ජීවකම්බවනෙ -පෙ- තඤ්ඤානිභානාදු විහරාමි මද්දකුච්ඡිකම්. මිඳ්දයො. තත්‍ර*² ඤං ඤං ආනාදු ආමනෙකසිං: රමණීයං ආනාදු රාජගහං, රමණීයො ගොතමනිග්‍රොධො -පෙ- රමණීයො වොරපපානො -පෙ- රමණීයො වෙහාරපසෙස සත්තපණ්ණිකායං -පෙ- රමණීයො ඉසිගිලිපසෙස කාළසිලා -පෙ- රමණීයො සීතවනෙ සප්පසොණ්ඩිකපඤ්ඤාරො -පෙ- රමණීයො තපොදරාමො -පෙ- රමණීයො වෙළඳනෙ කලාදුක නිවාපො -පෙ- රමණීයො ජීවකම්බවනං -පෙ- රමණීයො මද්දකුච්ඡිකම්. මිඳ්දයො. යස්ස කසඤ්චි ආනාදු චක්ඛාරො ඉද්ධිපාදු භාවිතා ඛණ්ණලීකතා යානිකතා චජ්ඣිකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරද්ධා, සො ආකඛ්ඤාමානො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍යා කප්පාවසෙසං වා. තථාගතස්ස ඤං ආනාදු චක්ඛාරො ඉද්ධිපාදු භාවිතා ඛණ්ණලීකතා යානිකතා චජ්ඣිකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරද්ධා. සො ආකඛ්ඤාමානො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍යා කප්පාවසෙසං වා'ති.

1. කසිරමානෙ, පිටු .

2. නිග්‍රොධාරාමෙ, ෩෩

3. තත්‍ර, ෩෩.

“අනදයෙනි, එබැවින් මෙහි තෙපි තරාගතයන් විසින් මෙසේ ඖදරික නිමිති කරනු ලබන කල්හි, ඖදරිකාවහාසය කරනු ලබන කල්හි, යම් භෙයෙකින් එය පිළිවිදිනුවට නො හැකි වූහු ද, ‘වහන්ස, භාගාවත්ත ඛොභෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවමිනිස්තට අර්ථ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස කපක් වැඩ සිටිත් වා, සුගත්තු කපක් වැඩ සිටිත් වා’ යි තරාගතයන් නො යැදුනු ද, එය තොපගේ ම දුෂ්කෘතය, තොපගේ ම වරද ය. අනදයෙනි, ඉදින් තෙපි තරාගතයන් යැදුනු නම්, තරාගතයෝ තොපගේ වචන දෙකක් පිළිකෙච්ඡාහ. වැලි තෙවැන්න ඉවසන්නාහ. එහෙයින් අනදයෙනි, මෙහි මෙය තොපගේ ම දුෂ්කෘතය, තොපගේ ම වරද ය.

76. අනදයෙනි, එක් සමයෙක මම් රජගහ නුවර ශික්ෂකුළු පව්වෙහි වෙසෙමි. එහි දී ද මම් තොප බණවා “අනදයෙනි, රජගහ පුර සිත්කලු ය. ශික්ෂකුළු පව්ව සිත්කළු ය. අනදයෙනි, යම් කිසිවක්හු විසින් සතර සෘද්ධි-පාද භාවිත බහුලිකෘත යානිකෘත වාස්තුකෘත අනුෂ්ඨිත පරිචිත සුසමාරාමධ නම්, හේ කැමැත්තේ කපක් හෝ කපට වැඩියක් කල් සිටිය හැකි වන්නේ යැ’ යි කිමි. අනදයෙනි, මෙසේත් තරාගතයන් විසින් ඖදරික නිමිත්ත කරනු ලබන කල්හි, ඖදරික අවහාසය කරනු ලබන කල්හි එය දනගන්නට නො හැකි වූහු. තරාගතයනට “වහන්ස, බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවමිනිස්තට අර්ථ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස හඟවත්තු කපක් වැඩසිටිත් වා, සුගත්තු කපක් වැඩ සිටිත් වා’ යි යචන නො කළහු ය. අනදයෙනි, ඉදින් තෙපි තරාගතයන් යැදුනු නම්, තරාගතයෝ තොප වචනදෙකක් ම පිළිකෙච්ඡාහ, වැලි තෙවැන්න ඉවසන්නාහ. අනදයෙනි, එබැවින් මෙහි තොපගේ ම දුෂ්කෘත ය, තොපගේ ම වරද ය.

අනදයෙනි, එක් සමයෙක මම් ඒ රජගහ නුවර ම ගෞතම නාග්‍රො-ධය මූලා වෙසෙමි ... ඒ රජගහ නුවර ම වොරප්පාතයෙහි වෙසෙමි...ඒ රජගහ නුවර ම චෛත්‍යාර පර්වතපාර්ශ්වයෙහි සප්තපර්ණිගුහායෙහි වෙසෙමි - ඒ රජගහ නුවර ම සෘෂිගිරිපාර්ශ්වයෙහි කාලශිලායෙහි වෙසෙමි ... ඒ රජගහ නුවර ම ශීතවනයෙහි සප්තසොණ්ඩික පබ්බතයෙහි වෙසෙමි ... ඒ රජගහ නුවර ම තපොදුරාමයෙහි වෙසෙමි....ඒ රජගහ නුවරෙහි කලඤ්ඤ නිවාප නම් වූ වෙළඳවනයෙහි වෙසෙමි...ඒ රජගහ නුවරෙහි ම මද්දකුච්ඡි මුච්චාමුච්ඡි වෙසෙමි. අනදයෙනි, එහි දී ද තොප බණවා ‘අනදයෙනි, රජගහ පුර සිත්කලු ය, අනදයෙනි, ගෞතම නාග්‍රොධය සිත්කලු ය, ... වොරප්පාතය සිත්කලු ය ... චෛත්‍යාරපාර්ශ්වයෙහි සප්තපර්ණිගුහාව සිත්කලු ය ... සෘෂිගිරිපාර්ශ්වයෙහි කාලශිලාව සිත්කලු ය. ... ශීතවන-යෙහි සප්තසොණ්ඩිකපබ්බතය සිත්කලු ය. ... තපොදුරාමය සිත්කලු ය ... කලඤ්ඤනිවාප නම් වූ වෙළඳවනය සිත්කලු ය ... මද්දකුච්ඡි මුච්චනය සිත්කලු ය. අනදයෙනි, යම් කිසිවක්හු විසින් සතර සෘද්ධිපාද භාවිත ද බහුලිකෘත ද යානිකෘත ද වාස්තුකෘත ද, අනුෂ්ඨිත ද පරිචිත ද සුසමාරාමධ ද හේ කැමැත්තේ කපක් හෝ කපට වැඩියක් කල් හෝ සිටිය හැකි වන්නේ යැ’ යි කිමි.

එවමිධි ඛො ආනන්දු තරාගතෙන, ඔළාරිකෙ තිමිකෙ කසිරමානෙ -පෙ- නාසකඛි පටිච්ඡක්ඛිතුං. න තරාගතං යාචි 'තිට්ඨතු හගවා කප්පං, තිට්ඨතු සුගතො කප්පං ඛුජ්ජනභිතාය ඛුජ්ජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානන්ති' සචෙ ඤං ආනන්දු තරාගතං යාවෙය්‍යාසි, දොව තෙ වාචා තරාගතො පටිකඛිපෙය්‍ය, අප් තතියකං අධිවාසෙය්‍ය. තඤ්ඤාතිභානන්දු තුයෙහවෙතං දුක්ඛං, තුයෙහවෙතං අපරඤං.

77. එකමිද්දහං ආනන්දු සමයං ඉධෙව වෙසාලියං විහරාමි උද්දො-වෙතියෙ. තත්‍රපි ඛො තාහං ආනන්දු ආමනෙත්ථි: රමණියා ආනන්දු වෙසාලී, රමණියං උද්දොනං වෙතියං. යසං කසඤ්ච ආනන්දු වක්ඛාමො ඉඤ්චපාද භාවිතා -පෙ- සුසමාරඤ්ඤා, සො ආකඛමාමො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා තරාගතස්ස ඛො ආනන්දු වක්ඛාමො ඉඤ්චපාද භාවිතා -පෙ- සුසමාරඤ්ඤා. සො ආකඛමාමො ආනන්දු තරාගතො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා'ති. එවමිධි ඛො ඤං ආනන්දු තරාගතෙන ඔළාරිකෙ තිමිකෙ කසිරමානෙ -පෙ- නාසකඛි පටිච්ඡක්ඛිතුං -පෙ- තඤ්ඤාතිභානන්දු තුයෙහවෙතං දුක්ඛං, තුයෙහවෙතං අපරඤං.

එකමිද්දහං ආනන්දු සමයං ඉධෙව වෙසාලියං විහරාමි ගොතමකෙ වෙතියෙ. -පෙ- ඉධෙව වෙසාලියං විහරාමි සක්කමෙ වෙතියෙ. -පෙ- ඉධෙව වෙසාලියං විහරාමි ඛුජ්ජනෙ වෙතියෙ. -පෙ- ඉධෙව වෙසාලියං විහරාමි සාරන්දෙ වෙතියෙ -පෙ- ඉද්දොව ඛො තාහං ආනන්දු අජ්ඣ වාපාලෙ වෙතියෙ ආමනෙත්ථි: රමණියා ආනන්දු වෙසාලී, රමණියං වාපාලං වෙතියං. යසං කසඤ්ච ආනන්දු වක්ඛාමො ඉඤ්චපාද භාවිතා ඛුජ්ජිකතා යානිකතා වජ්ඣකතා අනුචිකතා පරිචිකතා සුසමාරඤ්ඤා, සො ආකඛමාමො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා. තරාගතස්ස ඛො ආනන්දු වක්ඛාමො ඉඤ්චපාද භාවිතා ඛුජ්ජිකතා යානිකතා වජ්ඣකතා පරිචිකතා සුසමාරඤ්ඤා. සො ආකඛමාමො ආනන්දු තරාගතො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා'ති. එවමිධි ඛො ඤං ආනන්දු තරාගතෙන ඔළාරිකෙ තිමිකෙ කසිරමානෙ, ඔළාරිකෙ ඔභාසෙ කසිරමානෙ නාසකඛි පටිච්ඡක්ඛිතුං. න තරාගතං යාචි; තිට්ඨතු හගවා කප්පං, තිට්ඨතු සුගතො කප්පං ඛුජ්ජනභිතාය ඛුජ්ජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානන්ති. සචෙ ඤං ආනන්දු තරාගතං යාවෙය්‍යාසි, දොව තෙ වාචා තරාගතො පටිකඛිපෙය්‍ය, අප් තතියකං අධිවාසෙය්‍ය තඤ්ඤාතිභානන්දු තුයෙහවෙතං දුක්ඛං, තුයෙහවෙතං අපරඤං.

අනදයෙනි, මෙසේත් තරාගතයන් විසින් ඖදරික නිමිත්ත කරනු ලබන කල්හි ... එය දනගන්නට නො හැකි වූහ. 'හගවත්භූ බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවමිනිස්නට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස කපක් හෝ කපකට වැඩියක් වැඩ සිටිත් වා' යි තරාගතයන් නො ම යැදූහ. අනදයෙනි, ඉදින් තෙපි තරාගතයන් යැදූහ නම්, තොපගේ වචන දෙකක් ම තරාගතයෝ පිළිකෙවිනාහ, වැලි තෙවැන්න ඉවසන්නාහ. එහෙයින් අනදයෙනි, මෙහි තොපගේ ම දූෂකෘතය වෙයි, තොප ගේ ම වරද වෙයි.

77. අනදයෙනි, එක් සමයෙක්හි මේ විසල්පුරෙහි ම උදෙන වෛත්‍රායෙහි වෙසෙමි. එහි දී ද අනදයෙනි, තොප බණවා 'අනදයෙනි, විසල් පුර සිත්කලු ය, උදෙන වෛත්‍රාය සිත්කලු ය. අනදයෙනි, යමක්භූ විසින් සතර සෘද්ධිපාද භාවිත ... සුසමාරබ්බ වී නම්, හේ කැමැත්තේ කපක් හෝ කපකට වැඩි කල් සිටිය හැකි වන්නේ ය. අනදයෙනි, තරාගතයන් විසින් වනාහි සතර සෘද්ධිපාදයෝ භාවිත හ ... සුසමාරබ්බ හ. ඔබ කැමැත්තාහු කපක් හෝ එයට වැඩියක් කල් හෝ සිටියැ හැකි වන්නාහ' යි කීම්. අනදයෙනි, මෙසේ තරාගතයන් විසින් ඖදරික නිමිත්ත කරනු ලබන කල්හි ... එය දනගන්නට නො හැකි වූහ. එහෙයින් අනදයෙනි, මෙහි මේ තොපගේ ම දූෂකෘතය ය, මේ තොපගේ ම වරද ය.

අනදයෙනි, මම් එක් සමයෙක මෙහි විසල්පුර ශෛතමක වෛත්‍රායෙහි වෙසෙමි ... මේ විසල්පුරෙහි ම සප්තාවුච්චෙත්‍රායෙහි වෙසෙමි ... මේ විසල්පුරයෙහි ම බහුපුත්‍රක වෛත්‍රායෙහි වෙසෙමි ... මේ විසල්පුරයෙහි ම සාරඤ්ඤ වෛත්‍රායෙහි වෙසෙමි ... අනදයෙනි, අද දන් මේ වාපාල වෛත්‍රායෙහි දී තොප බණවා 'අනදයෙනි, විසල්පුර සිත්කලු ය, වාපාලවෛත්‍රාය සිත්කලු ය. අනදයෙනි, යම් කිසිවක්භූ විසින් සතර සෘද්ධිපාද භාවිත බහුලිකෘත යානිකෘත වාස්තුකෘත අනුෂ්ඨිත පරිචිත සුසමාරබ්බ නම්, හේ කැමැත්තේ කපක් හෝ කපකට වැඩියක් කල් සිටියැ හැකි වන්නේ ය. අනදයෙනි, තරාගතයන් විසින් සතර සෘද්ධිපාද භාවිත ය, බහුලිකෘත ය, යානිකෘත ය, වාස්තුකෘත ය, අනුෂ්ඨිත ය, පරිචිත ය, සුසමාරබ්බ ය. අනදයෙනි, ඒ තරාගතයෝ කැමැත්තාහු නම් කපක් හෝ එයට වැඩියක් කල් සිටිය හැකි වන්නාහ' යි කීම්. අනදයෙනි, මෙසේත් තරාගතයන් විසින් ඖදරික නිමිත්තය කරනු ලබන කල්හි, ඖදරිකාවහාසය කරනු ලබන කල්හි; එය දනගන්නට නො හැකි වූහ. 'බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුග්‍රහ පිණිස, දෙවමිනිස්නට වැඩ පිණිස, හිත පිණිස, සුව පිණිස, හගවත්භූ කපක් වැඩසිටිත් වා, සුගත්භූ කපක් වැඩසිටිත් ව' යි තරාගතයන් නො යැදූහ. අනදයෙනි, ඉදින් තෙපි යැදූහ නම්, තරාගතයෝ තොප කී බස දෙවරක් ම පිළිකෙවිනාහ. තෙවෙනි වර ඉවසන්නාහ. එහෙයින් අනදයෙනි, මෙහි මේ තොපගේ ම දූෂකෘතය වෙයි, තොපගේ ම වරද වෙයි.

78. නළුතොට ආනන්ද මයා පටිගවේව අත්තානං: සබ්බෙහෙව පියෙති මනාපෙති නානාභාවො විනාභාවො අඤ්ඤාථාභාවො. තං කුතෙඤ්ඤා ආනන්ද ලබ්බා යං තං ජාතං භූතං සඛිකිතං පලොකධම්මං. තං වත මා පලුජ්ජිති. නෙතං යානං විජ්ජති. යං ධො පනෙතං ආනන්ද තථාගතෙත වතතං වතතං මුත්තං පභිණං පට්ඨිසසඨං, ඔසසවේඨා ආයුසඛිකාරො, එකංසෙත වාචා තථාගතෙත භාසිතා 'න වීරං තථාගතසං පට්ඨිබ්බානං භවිසති, ඉතො තිණණං මාසානං අවටයෙත තථාගතො පට්ඨිබ්බාසි සසති'ති. තඤ්ඤානං¹ තථාගතො ජීවිතහෙතු පුත පට්ඨාචම්බසති'ති නෙතං යානං විජ්ජති.

79. ආයාමානඤ්ඤා යෙන මහාවිතං කුටාගාරසාලා තෙනුපසඬික-
මිසසාමා'ති. "එවං හතෙන" ති ඛො ආයස්මි ආනාදෙඤ්ඤා භගවතො පටිවසෙසාසි
අපං ඛො භගවා ආයස්මිතා ආනාදෙඤ්ඤා සද්ධිං යෙන මහාවිතං
කුටාගාරසාලා තෙනුපසඬිකමි. උපසඬිකමිතවා ආයස්මිතං ආනාදං
ආමනෙකසි; ගච්ඡ තිං ආනාදං, යාවතිකා භික්ඛු වෙසාලිං. උපනිසසාය
විහරන්ති, තෙ සබ්බෙ උපට්ඨානසාලායං සන්ති පාතෙහි"ති. "එවං හතෙන"
ති ඛො ආයස්මි ආනාදෙඤ්ඤා භගවතො පටිසංකප්පා, යාවතිකා භික්ඛු වෙසා-
ලිං. උපනිසසාය විහරන්ති, තෙ සබ්බෙ උපට්ඨානසාලායං සන්තිපාතෙතවා
යෙන භගවා තෙනුපසඬිකමි. උපසඬිකමිතවා භගවතං අභිවාදෙතවා
එකමනං අට්ඨාසි. එකමනං ධීතො ඛො ආයස්මි ආනාදෙඤ්ඤා භගවතං
එතදවොච; "සන්ති පාතිතො හතෙන භික්ඛුසංඝො, යස්ස"දති හතෙන භගවා
කාලං මඤ්ඤති"ති.

[බ්‍රහ්මචරියවීරවසිතික-ධම්මදෙයනා]

80. අර්ථ බෝ හඟවා ගෙන උපයින්නාසලා තෙත්තූපසඩනිව්. උපසඩනම්භා පඤ්ඤානෙක ආසනෙ නිසිදි. නිසජ්ජ බෝ හඟවා හිතක්කු ආමනෙකයි: “තසමාතිහ හිතබ්බෙ යෙ තෙ³ මයා ධම්මා අභිඤ්ඤා දෙසිතා, තෙ වො සාධුක්. උග්ගහෙත්වා ආසෙවීතබ්බා භාවෙතබ්බා ඛුත්තිකාතබ්බා යථයිදං බ්‍රහ්මචරියං අභුනිසං. අසං විරව්භිතිං. තදස්ස ඛුත්තනහිතාය ඛුත්තනසුඛාය ලොකානුක්ඛපාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවචත්තසසානං කතමෙ ව තෙ හිතබ්බෙ ධම්මා මයා අභිඤ්ඤා⁴ දෙසිතා, යෙ වො⁵ සාධුක්. උග්ගහෙත්වා ආසෙවීතබ්බා භාවෙතබ්බා ඛුත්තිකාතබ්බා යථයිදං බ්‍රහ්මචරියං අභුනිසං. අසං විරව්භිතිං. තදස්ස ඛුත්තනහිතාය ඛුත්තනසුඛාය ලොකානුක්ඛපාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවචත්තසසානං. සෙය්‍යාපීදං, චත්තාරො සතිපට්ඨානා, චත්තාරො සම්මසාධානා, චත්තාරො ඉද්ධිසාදු පඤ්ඤිත්ථියානි, පඤ්ඤා බලානි. සත්ත බොජ්ඣංගා, අරියො අට්ඨංගිකො මහෙත්තා.

1. තංචෙනා, සහ තං චිතනා, පූජ සිමු.

3. ഏകീകരണം, PTS.

2. ဇယားစာရင်း, PTS

4. **ଆଲୋଚନା, ସିଦ୍ଧି.**

78. අනදයෙනි, ප්‍රිය වූ මන වඩන්නාවූ සියලු දය කෙරෙන් වෙන් වීම, ඉවත් වීම, අන් සැටියෙකින් වීම යන මෙය මා විසින් කල් තබා ම තොපට කියන ලද්දේ නො වේ ද? අනදයෙනි, යමක් උපන්නේ ද, වූයේ ද, සැකැස්මෙන් ද, පලුදු වන සුලු ද, 'එය පලුදු නො වේවා' යි යන මෙය කොයින් ලැබෙන්නේ ද? මේ කරුණ විද්‍යාමාන නො වේ. අනදයෙනි, යමක් තථාගතයන් විසින් හරන ලද ද, බැහැර කරන ලද ද, මුදන ලද ද, පහ කරන ලද ද, දුරු ලන ලද ද, යම් දායුසංස්කාරයෙක් හරන ලද ද, නොබෝ කල්හි තථාගතයන්ගේ පිරිනිවීම වන්නේ යැ යි, මෙයින් බෙමසක් ඇවෑමෙන් තථාගතයෝ පිරිනිවෙන්නාහ' යි යම් එකාන්ත වචනයෙක් තථාගතයන් විසින් කියන ලද ද, ඒ වචනය තථාගතයෝ දිවි හෙයින් නුමුදු වළහන්නාහ යන මෙය නැත්තේ ය. මේ කාරණය අවිද්‍යාමාන ය.

79. 'අනදයෙනි, යමු, මහාවනය යම් තැනෙක ද, කුළාරහල් වෙහෙර යම් තැනෙක ද, එ තැනට එළැඹෙන්නම්හ' යි බුදුරජුහු වදළාහ. 'එසේ ය වහන්සැ' යි අනද තෙරණුවෝ භාග්‍යවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් දුන්හ. එකල්හි භාග්‍යවත්හු ආයුෂ්මත් අනද තෙරුන්හා මහ වෙනෙහි කුළාරහල් වෙහෙර කරා වැඩියහ. වැඩ අනද තෙරුන් බණවා, 'අනදයෙනි, යමු, යම් පමණ මහණුහු විසල්පුර නිසා වෙසෙත් ද, ඔවුන් හැම උවටන්හලා රැස්කරවු' යි වදළහ. 'එසේ ය, වහන්සැ' යි අනද තෙරණුවෝ බුදුරජුනට පිළිවදන් දී විසල්පුර වසනා තාක් හැම මහණුන් උවටන්හලා රැස් කොට භාග්‍යවත් බුදුරජුන් කරා එළැඹ වැද පසෙක සිටියාහ. පසෙකැ සිටියාවූ අනද තෙරණුවෝ හඟවත් බුදුරජුනට 'වහන්ස, බික්සහ රැස් කරන ලද්දේ ය. යමක් පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දන් කල් සිතන සේක් නම් මේ ඒ කලා' යි සැළ කළහ.

[ත්‍රිත්වයාචාර්ස්වාසී ධම්මදෙන්නා]

80. ඉක්බිති හඟවත්හු උවටන්හල කරා එළැඹියහ. එළැඹ, පණවා තුබුණු අස්නැ වැඩිහුන්හ. වැඩිහිඳ ම මහණුන් බණවා, "මහණෙනි, යම් සේ මේ සසුන්බඹසර බොහෝ කල් පැවැත්ත හෙන්නේ ද, විරස්ථිතික වන්නේ ද, එසේ මෙහි මා විසින් යම් ධර්ම කෙනෙක් වෙසෙයි නුවණින් දැන දෙසන ලද ද, තොප විසින් ඒ මොනොවට ඉගෙන ආසෙවන කළ යුතු, භාවනා විසින් වැඩිය යුතු, බහුල වශයෙන් කළ යුතු. එය බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සැප පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස දෙවමිනිස්නට අර්ථ පිණිස, හිත පිණිස සුව පිණිස වන්නේ ය. මහණෙනි, යම්සේ මේ සසුන් බඹසර බොහෝ කල් පැවැත්ත හෙන්නේ ද, විරස්ථිතික වන්නේ ද, එය බොහෝ දෙනාට සැප පිණිස ලොවට අනුකම්පා පිණිස දෙවමිනිස්නට අර්ථ පිණිස, හිත පිණිස, සුව පිණිස වන්නේ ද, එසේ ඒ යම් ධර්ම කෙනෙක් තොප විසින් මොනොවට ඉගෙන ආසෙවන කළ යුතු ද, වැඩිය යුතු ද, බහුල කළ යුතු ද, මහණෙනි, මා විසින් වෙසෙයි නුවණින් දැන දෙසන ලද ඒ ධර්මයෝ කවුරු ද යත්: ඔහු නම් සතර සතිපට්ඨානයෝ ය, සතර සමාක්ප්‍රධානයෝ ය, සතර සාද්ධිපාදයෝ ය, පංච ඉන්ද්‍රියයෝ ය, පඤ්ච බල ය, සප්ත බොධ්‍යාධිග ය, ආයාථි අෂ්ටාංගික මාර්ගය ය යන මොහු ය.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ධම්මා මයා අභිඤ්ඤ දෙසිතා. තෙ වො සාධුකං උග්ගහෙත්වා ආසෙව්නබ්බා බහුජිකාතබ්බා යථාසිදං බ්‍රහ්මචරියං අඤ්ඤානියං අසං වීරජිනීකං, තදසං බහුජනාභිකාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිකාය සුඛාය දෙවමනුසසානන්ති".

81. අථ ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙහයි: "හඤ්දන්ති භික්ඛව ආමනා-යාමී වො. වයධම්මො සංඛාරා. අපාලාදෙන සම්පාදෙථ. නවීරං තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං හවිසසති. ඉතො තිණ්ණං මාසානං අවචයෙන තථාගතො පරිනිබ්බායිසසති"ති. ඉදමෙවොව හගවා. ඉදං වත්වා සුගතො අථාපරං ඵතදවොව සත්ථා¹:

පරිපකෙකා වයො මයභං පරිත්තං මම ජීවිතං
පහාය වො ගම්සසාමී කතමෙම සරණමත්තනො.
අපපට්ඨො සතිමනෙකා සුසිලා භොරං භික්ඛවො,
සුසමාභිතසංඝසප්පා සචිත්තමනුරක්ඛථ.
යො ඉමස්මිං ධම්මචිතයෙ අපපට්ඨො විහසසති*,
පහාය ජාතිසංසාරං දුක්ඛසංතතං කරිසසති ති.

තතිසභාණවාථො.

1. ඉතො පරං සාමපොස්සකෙ අයං අධිකො පාඨො'පි දික්ඛතෙ;

"දහරා පි ව යෙ වුධස්සා යෙ ඔලා යෙ ව පණ්ණිතා

අධස්සා වෙව දළිදද ව සංඝිඛ මච්චුපරායණා

යථා පි කුම්භකාරස්ස කතං මසකිකභාජනං

මුද්දකං ව මහත්තං වයඤ්ච පකකඤ්ච අමාමකං

සංඝිං භෙදනපරිසන්නං ඵවා මච්චාන ජීවිතං

අථාපරං ඵතදවොව" සත්ථා

2. විහරිස්සති සායා, විගෙසසති සිවු. සද්දන්තියං 1038 - "විහරස්ස හ - විසුඛිසස හර ධාතුස්ස 'හ' ඉථවාදෙසො භොති වා සසන්තිති විහසති" - අපපට්ඨො විහසසති"

මහණෙනි, මේ ධර්මයෝ වනාහි මා විසින් වෙසෙයි නුවණින් දැන දෙසන ලදහ. ඔහු තොප විසින් මේ සසුන්බඹසර බොහෝ කල් පවත්නා පිණිස, විරස්ථිතික වනු පිණිස, මොනොවට ඉගෙන ආසෙවන කළ යුතු, වැඩියැ යුතු, බහුල කළ යුතු. එය බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවිමිනිස්නට අර්ථ පිණිස හිත පිණිස සැප පිණිස වන්නේ යැ''යි වදාළහ.

81. ඉක්බිති හගවත්තු භික්ෂූන් බණවා, “මහණෙනි, දැන් තොප අමතමි. සංස්කාරයෝ නැසෙන සුල්ලහ. නොපමායෙන් තුන්සික සපයවු. නොබෝ කල්හි තරාගතයන්ගේ පිරිනිවන වන්නේ ය. මෙයින් තුන් මස් ඇවෑමෙන් තරාගතයෝ පිරිනිවෙන්නාහ” යි වදාළහ. හගවත්තු මෙය වදාළහ. සුගත්තු මෙය වදා රා ඉක්බිති ඒ ශාස්තෘහු ගාථාබන්ධන වශයෙන් අනෙකක් වූ මේ වචන ද වදාළහ:

“මගේ වයස චූඡුකෙළේ ය. මගේ ජීවිතකාලය (තව) ස්වල්පයකි. තොප හැර යන්නෙමි. මා විසින් තමහට පිහිට කරන ලද්දේ ය.

මහණෙනි, නොපමා වවු, සිහි ඇත්තෝ වවු, සුසිල් වවු, මොනොවට පිහිටුවූ සමාස්කල්පනා ඇත්තෝ තමන් සිත රැකගනිවු.

යමෙක් මේ සස්තෙහි නොපමා ව වෙසෙන්නේ නම්, හෙතෙම ජාතිසංසාරය (ඉපැත්ම ද සසර ද නොහොත් ජාතිසංඛ්‍යාත සසර) හැර ලා දුක් කෙළවර කරන්නේ ය.”

තෙවෙනි බණවර යි.

[වත්තාරො අරියධම්මා]

82. අරං ඛො භගවා පුබ්බතභසමයං නිවාසෙඤ්ඤා පක්ඛව්චරමාදය වෙසාලිං පිණ්ඩාය පාවිසි. වෙසාලියං පිණ්ඩාය වරිඤ්ඤා පච්ඡාභක්ඛා පිණ්ඩපාතපටික්ඛානන්තා නාගාපලොකිතං¹ වෙසාලිං අපලොකෙඤ්ඤා ආය-සානිතා ආනන්දං ආමනෙකස්සි: ඉදං පච්ඡිමකං ආනන්ද තථාගතස්ස වෙසාලියාදස්සනං භවිස්සති. ආයාමානන්ද යෙන භණ්ඩගාමො² තෙනුපසංඝාමිස්සාමා'ති. 'එවම්හනෙක'ති ඛො ආයසා ආනන්දෙ භගවතො පච්චසෙසාසි අරං ඛො භගවා මහතා භික්ඛුසංඝෙතන සද්ධිං යෙන භණ්ඩගාමො තදවසරි. තත්ථ සුදං භගවා භණ්ඩගාමො විහරති.

තත්ථ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙකස්සි: "චතුක්ඛං භික්ඛවෙ ධම්මානං අනන්තබොධා අප්පට්ඨෙධා එවම්ඤ්ඤා දීඝමඤ්ඤානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්ඤෙව තුම්භාකඤ්ඤා. කතමෙසං චතුක්ඛං? අරියස්ස භික්ඛවෙ සීලස්ස අනන්තබොධා අප්පට්ඨෙධා එවම්ඤ්ඤා දීඝමඤ්ඤානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්ඤෙව තුම්භාකඤ්ඤා. අරියස්ස භික්ඛවෙ සමාධිස්ස අනන්තබොධා අප්පට්ඨෙධා එවම්ඤ්ඤා දීඝමඤ්ඤානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්ඤෙව තුම්භාකඤ්ඤා - අරියාය භික්ඛවෙ පඤ්ඤාය -පෙ- අරියාය භික්ඛවෙ විමුක්ඛායා -පෙ-

තස්සිදං භික්ඛවෙ අරියං සීලං අනුබුද්ධං. පටිවිද්ධං අරියො සමාධි අනුබුද්ධො පටිවිද්ධො. අරියා පඤ්ඤා අනුබුද්ධා පටිවිද්ධා. උච්ඡින්නා භවතණ්ඤා ථිණා භවනෙතස්සි. නස්සීද්දති පුනබ්බතොවා'ති. ඉදමචොව භගවා ඉදං වතො සුගතො අරාපරං එතදචොව සඤ්ඤා:

"සීලං සමාධි පඤ්ඤා ච විමුක්ඛි ච අනුක්ඛරා
අනුබුද්ධා ඉමෙ ධම්මා ගොතමෙන යසස්සිනා,

ඉති බුද්ධො අභිඤ්ඤාය ධම්මෙකාසි භික්ඛුනං
දුස්සංසාරකාරො සඤ්ඤා වක්ඛාමා පරිනිබ්බුතො'ති.

1. නාගාපලොකිතං, සායා

2. භණ්ඩගාමො, මණ්ඩ.

[ආයාධර්ම සතර]

82. ඉක්බිත්තෙන් හඟවත්හු පෙරවරු සමයෙහි හැඳ පෙරෙවි පාසිවුරු ගෙන විසල්පුර පිඬු පිණිස පිවිසියහ. විසල්පුර පිඬු පිණිස හැසිර පසුබත්හි පිඬුවායෙන් පෙරළා වැඩියාහු, නාගාපලොකනයෙන් විසල්පුර බලාවදුරා, අනඳ තෙරුන් බණවා, “අනඳයෙනි, මේ තථාගතයන්ගේ පශ්චිම චෛශාලිදර්ශනය වන්නේ ය. යමු, අනඳයෙනි, හන්ධිගාමය වෙත එළඹෙන්නටු” යි වදළහ. ‘එසේ ය වහන්සැ’ යි කියා අනඳ තෙරණුවෝ හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් ඇස්වූහ. ඉක්බිති හඟවත්හු මහත් ඛික්සහන කැටුව හන්ධි ගම වෙත වැඩියහ. හඟවත්හු එහි හන්ධි ගමෙහි වැඩවෙසෙති.

එකල්හි භාගාවතුන් වහන්සේ භික්ෂූන් බණවා, “මහණෙනි, සතර ධර්මයන් අනුබොධ නොකිරීමෙන් ප්‍රතිවේධ නොකිරීමෙන් මෙසේ මේ දික් කලක් මගේ ද තොපගේ ද සසඳ සැරුම විය. කවර සතර ධර්මයන්ගේ (අනනුබොධයෙන් අප්‍රතිවේධයෙන්) ද යත්: මහණෙනි, ආයාධීලයාගේ අනනුබොධයෙන් අප්‍රතිවේධයෙන් මෙසේ මේ දික් කලක් මගේ ද තොපගේ ද සසඳ දිවැ හැවිදීම, සසඳ සැරිම විය. මහණෙනි, ආයාධී සමාධිහුගේ අනනුබොධයෙන් අප්‍රතිවේධයෙන් මෙසේ මේ දික් කලක් මගේ ද තොපගේ ද සසඳ දිවැ හැවිදීම, සසඳ සැරුම විය - මහණෙනි, ආයාධී ප්‍රඥාවගේ . . මහණෙනි, ආයාධී විමුක්තිය ගේ අනනුබොධයෙන් අප්‍රතිවේධයෙන් මෙසේ මේ දීර්ඝ කාලයක් මගේ ද තොපගේ ද සසඳ දිව හැවිදීම, සසඳ සැරිම විය.

මහණෙනි, ඒ ආයාධී ශීලය මා විසින් ද තොප විසින් ද අනුබුද්ධ ය, ප්‍රතිවිද්ධ ය. ඒ ආයාධී සමාධිය මා විසින් ද තොප විසින් ද අනුබුද්ධ ය, ප්‍රතිවිද්ධ ය. ඒ ආයාධී ප්‍රඥාව මා විසින් ද තොප විසින් ද අනුබුද්ධ ය, ප්‍රතිවිද්ධ ය. භවතෘෂ්ණාව සිදුනා ලදී, භවනෙත්තිය ක්ෂිණ විය. දන් පුනර්භවයෙක් නැතැ” යි වදළහ. හඟවත්හු මෙය, වදළහ. සුගත්හු මෙය වදුරා, යලි ශාථා බන්ධන විසින් අනෙකක් වූ මේ වචන වදළාහ:

“ලොවුතුරු ශීලය ද ලොවුතුරු සමාධිය ද ලොවුතුරු ප්‍රඥාව ද ලොවුතුරු විමුක්තිය ද යන මේ දහම්හු කීර්තිමත් ගෞතමයන් විසින් අනුබෝධ කරන ලද්දහ.

මෙසේ බුදුහු වෙසෙසින් දැන මහණුනට දහම් දෙසූහ. පසැස් ඇති, යුක් නැසූ ඒ ශාස්තෘහු කෙලෙස් පිරිනිවනින් පිරිනිවියාහ.”

තත්‍රාපි සුදං හගවා හණ්ඩගාමෙ විහරන්තො එතදෙව බහුලං භික්ඛූනං ධම්මං කථං කරොති: “ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා. සීලපරිභාවිතො සමාධි මහථළො භොති මහානිසංඝො. සමාධිපරිභාවිතො පඤ්ඤා මහථළො භොති මහානිසංඝා. පඤ්ඤාපරිභාවිතං විතතං සම්මදෙව ආසවෙහි විමුච්චති සෙය්‍යථිදං කාමාසවා භවාසවා අවිජ්ජාසවා’ති.

[වත්තාරො මහාපදෙසා]

83. අථ ඛො හගවා හණ්ඩගාමෙ යථාභිරක්ඛං විහරිතො ආයඤ්ඤා ආනන්දං ආමනෙහි: ‘ආයාමානන්ද යෙන හස්සිගාමො, යෙන අම්බගාමො, යෙන ජළේගාමො, යෙන භොගනගරං තෙත්‍රපසඬකම්සකාමා’ති. “එවම්හනෙක්”ති ඛො ආයඤ්ඤා ආනන්දෙ හගවතො පච්චසෙසාසී. අථ ඛො හගවා මහතා භික්ඛුසංඝෙහි සඤ්ඤා යෙන භොගනගරං තදවසරි. තත්‍රසුදං හගවා භොගනගරෙ විහරති ආනන්දෙ වෙතිසෙ.

තත්‍ර ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙහි: “වත්තාරො” මෙ භික්ඛුවෙ මහාපදෙසෙ දෙසිසකාමි. තං සුඤ්ඤාපථ සාධුකං මනසි කරොථ, හාසිසකාමි”ති. ‘එවම්හනෙක්’ති ඛො තෙ භික්ඛු හගවතො පච්චසෙසාසු. හගවා එතදවොච:

ඉධ භික්ඛුවෙ භික්ඛු එවං වදෙය්‍යා: “සම්මුඛා මෙතං ආවුසො හගවතො සුත්තං, සම්මුඛා පටිග්ගහිතං, අයං ධම්මො අයං විනයො ඉදං සඤ්ඤාසංනානති” තස්ස භික්ඛුවෙ භික්ඛුතො හාසිතං නෙව අභිනන්දිතඛං න පටිකෙකාසිතඛං. අනභිනන්දිතො අපටිකෙකාසිතො තානි පදබ්‍රාහ්මණානි සාධුකං උග්ගහෙතො සුකෙත ඕතාරෙතඛොති¹ විනයෙ සන්ද්‍රසෙතඛොති. තානි වෙ සුකෙත ඕතාරියමානානි² විනයෙ සන්ද්‍රසෙසියමානානි න වෙව සුකෙත ඕතරන්ති³ න ව විනයෙ සන්ද්‍රසෙසන්ති, නිට්ඨමෙඤ්ඤා ගතතඛං: අඤ්ඤා ඉදං න වෙව තස්ස හගවතො වචනං, ඉමස්ස ච භික්ඛුතො දුග්ගහිතන්ති. ඉති හෙතං භික්ඛුවෙ ජට්ඨෙය්‍යාථ. තානි වෙ සුකෙත ඕතාරියමානානි විනයෙ සන්ද්‍රසෙසියමානානි සුකෙත වෙව ඕතරන්ති විනයෙ ව සන්ද්‍රසෙසන්ති, නිට්ඨමෙඤ්ඤා ගතතඛං: ‘අඤ්ඤා ඉදං තස්ස හගවතො වචනං. ඉමස්ස ච භික්ඛුතො සුග්ගහිත’න්ති. ඉමං භික්ඛුවෙ පඨමං මහාපදෙසං ධාරෙය්‍යාථ. (1)

1. ඕතාරෙතඛොති, මජ්ඣ.

2. ඕතාරියමානානි

3. ඕතරන්ති,

භාග්‍යවතුන්වහන්සේ ඒ භණ්ඩගාමයෙහි වසන සේක් "ශීලය මෙ ඔදු යැ, සමාධිය මෙ ඔදු යැ, ප්‍රඥාව මෙ ඔදු යැ. ශීලයෙන් පරිහාචිත සමාධිය මහත් පල ඇත්තේ ය, මහත් අනුසස් ඇත්තේ ය, සමාධියෙන් පරිහාචිත ප්‍රඥාව මහත් ඵල ඇත්තේ ය, මහත් අනුසස් ඇත්තේ ය, ප්‍රඥායෙන් පරිහාචිත සිත ක මාස්ත්‍රවය කෙරෙන් ද හවාස්ත්‍රවය කෙරෙන් ද අවිද්‍යාස්ත්‍රවය කෙරෙන් දැයි මෙසේ මෙකී ආස්ත්‍රවකෙරෙන් මොනොවට ම මිදේ යැ" යැ යි භික්ෂූනට මෙය ම ඔහුල කොටැති ධර්මකථාවක් කරන සේක.

සතර මහා අපදේශ

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භණ්ඩගාමයෙහි කැමැති තාක් රැදී හිඳ, අනඳ තෙරුන් බණවා, 'අනඳයෙනි, එවු යමු, භස්තිග්‍රාමය යම් තැනෙක ද එ තැනට එළැඹෙන්නාවු' යි වදළ සේක. . . . අම්බගාමය යම් තැනෙක ද එ තැනට . . . ජම්බුගාමය යම් තැනෙක ද එ තැනට . . . භෝග නගරය යම් තැනෙක ද එහි යන්නාවු' යි වදළ සේක. 'එසේ යැ, වහන්සැ' යි අනඳ තෙරණුවෝ හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් බික්සහන කැවූව භෝග නගරය කරා වැඩි සේක. එ සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භෝග නගරයෙහි ආනන්ද චෛත්‍යස්ථානයෙහි වැඩ වෙසෙන සේක.

83. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහණුන් බණවා, "මහණෙනි, සතර මහා අපදේශයන් දෙසන්නෙමි. එය අසවු, මොනොවට සිත්හි කරවු, කියන්නෙමි" යි වදළ සේක. 'එසේ යැ වහන්සැ' යි ඒ මහණහු හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක: "මහණෙනි, මෙහි මහණෙක්, 'ඇවැත්නි, ධර්මය මේ යැ විනය මේ යැ, ශාස්තෘශාසනය මේ යැ' යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමුයෙහි සිට මා විසින් මෙය අසන ලද්දේය භාග්‍යවතුන්වහන්සේ හමුයෙහිදී පිළිගන්නා ලද්දේ යැ' යි මෙසේ කියන්නේ නම්, මහණෙනි, (එ පමණින්) එ මහණහුගේ වචනය නො ම පිළිගත යුතු, නො ද පිළිකෙටු කළ යුතු. නො ම පිළිගෙන, නො ද පිළිකෙටු කොට, ඒ පද ව්‍යංජන මොනොවට ඉගෙන සූත්‍රයෙහි බහා ලියැ යුතු, විනයෙහි සැසැඳියැ යුතු. ඉදින් සූත්‍රයෙහි බහාලනු ලබන්නාහු, විනයයෙහි සසඳනු ලබන්නාහු සූත්‍රයෙහි නො බස්නාහු ද, විනයෙහි නො සැසැඳෙන්නාහු ද, එ විටැ 'ඒකාන්තයෙන් මෙය ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචන නො වේ, මෙය මේ මහණහු වරදවා ගත් දූයෙකැ' යි මෙහි නිෂ්ඨාවට පැමිණියැ යුතු. මහණෙනි, මෙසේ මෙය බැහැර කරවු. ඉදින් ඒ පද ව්‍යංජනයෙන් සූත්‍රයෙහි බහාලනු ලබන්නාහු, විනයෙහි සසඳනු ලබන්නාහු, සූත්‍රයෙහිත් බැසැගතිත් ද විනයෙහිත් සැසැඳෙත් ද, එ විටැ 'ඒකාන්තයෙන් මෙය ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචන යැ යි, මේ මහණහු විසින් මෙය මොනොවට උගන්නා ලද' යි නිෂ්ඨාවට යැ යුතු. මහණෙනි, මෙසේ මේ පළමු මහා අපදේශය සිත්හි ලා දරවු. (1)

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ඵවං වදෙය්‍යා: අමුක්ඝමීං නාම ආචාසෙ සඛෙසා විහරති සපේරො සපාමොසෙබ්බා. තස්ස මෙ සඛස්ස සම්මුඛා සුතං සම්මුඛා පටිග්ගතිතං ‘අයං ධම්මො අයං විනයො ඉදං සඤ්ඤාසන’න්ති තස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුනො භාසිතං නෙව අභිනාදිතබ්බං නප්පට්ඨෙකකාසිතබ්බං. අනභිනාදිඤා අප්පට්ඨෙකකාසිඤා තානි පදබ්‍රාහ්මණානි සාධුක්ඛං උග්ගහෙඤා සුකෙත්ථ ඕතාරෙතබ්බාති: විනයෙ සන්දසෙත්තබ්බාති තානි වෙ සුකෙත්ථ ඕතාරියමානානි: විනයෙ සන්දසෙසියමානානි න වෙව සුකෙත්ථ ඕතරන්ති: න ච විනයෙ සන්දිස්සන්ති, තිට්ඨමෙත්ථ ගන්තබ්බං: ‘අද්ධා ඉදං න වෙව තස්ස භගවතො වචනං, තස්ස ච සඛස්ස දුග්ගතිත’න්ති. ඉති භෙතං භික්ඛවෙ ඡඤ්ඤියාථ. තානි වෙ සුකෙත්ථ ඕතාරියමානානි විනයෙ සන්දසෙසියමානානි සුකෙත්ථ වෙව ඕතරන්ති විනයෙ ච සන්දිස්සන්ති, තිට්ඨමෙත්ථ ගන්තබ්බං: ‘අද්ධා ඉදං තස්ස භගවතො වචනං, තස්ස ච සඛස්ස සුග්ගතිත’න්ති. ඉදං භික්ඛවෙ දුතියං මහාපඥෙසං ධාරෙය්‍යාථ. (2)

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ඵවං වදෙය්‍යා: අමුක්ඝමීං නාම ආචාසෙ සම්මහුලාපේරා භික්ඛු විහරන්ති බහුසුත්තා ආගතාගමා ධම්මධරා විනය-ධරා ම තිකාධරා. තෙසං මෙ පේරානං සම්මුඛා සුතං සම්මුඛා පටිග්ගතිතං ‘අයං ධම්මො අයං විනයො ඉදං සඤ්ඤාසන’න්ති. තස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුනො භාසිතං නෙව අභිනාදිතබ්බං නප්පට්ඨෙකකාසිතබ්බං. අනභිනාදිඤා අප්පට්ඨෙකකාසිඤා තානි පදබ්‍රාහ්මණානි සාධුක්ඛං උග්ගහෙඤා සුකෙත්ථ ඕතාරෙතබ්බාති විනයෙ සන්දසෙත්තබ්බාති. තානි වෙ සුකෙත්ථ ඕතාරියමානානි විනයෙ සන්දසෙසියමානානි න වෙව සුකෙත්ථ ඕතරන්ති න ච විනයෙ සන්දිස්සන්ති, තිට්ඨමෙත්ථ ගන්තබ්බං: “අද්ධා ඉදං න වෙව තස්ස භගවතො වචනං, තෙසං ඤාති පේරානං දුග්ගතිත’න්ති. ඉති භෙතං භික්ඛවෙ ඡඤ්ඤියාථ තානි වෙ සුකෙත්ථ ඕතාරියමානානි විනයෙ සන්දසෙසියමානානි සුකෙත්ථ වෙව ඕතරන්ති විනයෙ ච සන්දිස්සන්ති, තිට්ඨමෙත්ථ ගන්තබ්බං: ‘අද්ධා ඉදං තස්ස භගවතො වචනං, තෙසං ඤාති පේරානං සුග්ගතිත’න්ති. ඉදං භික්ඛවෙ තතියං මහාපඥෙසං ධාරෙය්‍යාථ. (3)

1. ඕතාරෙතබ්බානි මජ්ඣං
2. ඕතාරියමානානි, මජ්ඣං
3. ඕතරන්ති, මජ්ඣං

මහණෙනි, මෙහි මහණෙක් 'තෙරුන් සහිත ගණපාමොක් මහණක් හු සහිත භික්ෂුසංඝයා අසෝ නම් ආවාසයෙහි වෙසෙයි. 'මේ දහමැ යි, මේ විනයැ යි, මේ ශාස්තෘශාසන යැ යි ඒ සහන හමුයෙහි සිටි මා විසින් අසන ලදි, අසා ඒ සහන හමුයෙහි මැ පිළිගන්නා ලදු' යි කියන්නේ වී නම් මහණෙනි, (එ පමණින්) ඒ මහණ හු ගේ වචනය නො ම පිළිගත යුතු, නො ද පිළිකෙටු කළ යුතු. නො ම පිළිගෙන, නො ද පිළිකෙටු කොට, ඒ පද ව්‍යඤ්ජන මොනොවට ඉගෙන, සූත්‍රයෙහි බහාලියැ යුතු, විනයෙහි සැසැදිය යුතු. ඔහු සූත්‍රයෙහි බහාලනු ලබන්නාහු, විනයෙහි සසඳනු ලබන්නාහු, සූත්‍රයෙහි ගො ම බැස ගන්නාහු නම් විනයෙහි නො ද සැසැදෙත් නම්, 'ඒකාන්තයෙන් මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචන නො වේ' යැ යි ද 'ඒ සහන විසිනුත් වරදවා ගන්නා ලද්දෙකැ' යි ද කියා මෙහි නිෂ්ඨාවට යැ යුතු. මහණෙනි, මෙසේ මෙය ද බැහැර ලවු. ඉදින් ඔහු සූත්‍රයෙහි බහාලනු ලබන්නාහු විනයෙහි සසඳනු ලබන්නාහු, සූත්‍රයෙහිත් බැස ගනිත් නම්, විනයෙහිත් සැසැදෙත් නම්, 'ඒකාන්තයෙන් මෙය ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචන යැ, මෙය ඒ සහන විසිනුත් මොනොවට උගන්නා ලද්දේ යැ' යි මෙහි නිෂ්ඨාවට යැ යුතු. මහණෙනි, මෙසේ මේ දෙවෙනි මහ අපදේශය සිත්හි ලා දරවු. (2)

මහණෙනි, මෙහි මහණෙක් 'අසෝ නම් ආවාසයෙහි බොහෝ ඇසු පිරු තත් ඇති, වාචෝද්ගත කළ ආගමය ඇති, ධර්මධර විනයධර මාතෘකා ධර බොහෝ ස්ථවිර භික්ෂුහු වෙසෙත්. 'මේ ධර්මයැ' යි 'මේ විනය යැ' යි මේ ශාස්තෘශාසනයැ' යි ඒ තෙරුන් හමුයෙහි සිටි මා විසින් අසන ලදි, මා විසින් පිළිගන්නා ලදු' යි කියන්නේ නම්, මහණෙනි, ඒ මහණ හු ගේ වචනය නො මැ පිළිගත යුතු, නො ද පිළිකෙටු කළ යුතු, නො ම පිළිගෙන, නො ද පිළිකෙටු කොට, ඒ පද ව්‍යඤ්ජන මොනොවට ඉගෙන සූත්‍රයෙහි බහාලියැ යුතු, විනයෙහි සැසැදිය යුතු. ඔහු සූත්‍රයෙහි බහාලනු ලබන්නාහු, විනයෙහි සසඳනු ලබන්නාහු, සූත්‍රයෙහි නො බැසැගනිත් ද, විනයෙහි නො සැසැදෙත් ද, එ විටැ 'ඒකාන්තයෙන් මේ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචනය නො වේ, ඒ තෙරවරුන් විසින් ද මෙය වරදවා ගන්නා ලද්දේ යැ' යි මෙහි නිෂ්ඨාවට පැමිණියැ යුතු. මහණෙනි, මෙසේ මෙය බැහැර කරවු. ඉදින් ඔහු සූත්‍රයෙහි බහාලනු ලබන්නාහු, විනයෙහි සසඳනු ලබන්නාහු, සූත්‍රයෙහි බැසැ ගනිත් ද, විනයෙහි සැසැදෙත් ද, 'ඒකාන්තයෙන් මේ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචන යි, ඒ තෙරවරුන් විසිනුත් මොනොවට උගන්නා ලද සේ යැ' යි මෙහි නිෂ්ඨාවට යැ යුතු. මහණෙනි, මෙසේ මේ තෙවෙනි මහා අපදේශය සිත්හි ලා දරවු. (3)

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු එවං වදෙයා: ‘අමුක්ඛස්මිං නාම ආවාසෙ එකො ථෙරො භික්ඛු විහරති ඛුසසුත්තො ආගතාගමො ධම්මධරො විනය-ධරො මාතිකාධරො. තස්ස මෙ ථෙරස්ස සමමුඛා සුතං සමමුඛා පටිග්ගහිතං අයං ධම්මො අයං විනයො ඉදං සන්චුසාසන’න්ති. තස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුනො භාසිතං නෙව අභිනාදිතබ්බං නාපට්ඨෙකකාසිතබ්බං. අනභිනාදිතො අප-ට්ඨෙකකාසිතො තාති පදබ්බාද්ධනාභී සාධුක්ඛං උග්ගහෙතො සුකෙත ඕතාරෙ-තබ්බාති. විනයෙ සන්දස්සතබ්බාති. තාති වෙ සුකෙත ඕතාරියමානාති විනයෙ සන්දස්සියමානාති න වෙව සුකෙත ඕතාරන්ති න ව විනයෙ සන්දස්සන්ති, තිට්ඨමෙත්ථ ගතතබ්බං: ‘අද්ධා ඉදං න වෙව තස්ස භගවතො වචනං, තස්ස ව ථෙරස්ස සුග්ගහිත’න්ති. ඉති හෙතං භික්ඛවෙ ඡබ්බියායාපං. තාති වෙ සුකෙත ඕතාරියමානාති විනයෙ සන්දස්සියමානාති සුකෙත වෙව ඕතාරන්ති විනයෙ ව සන්දස්සන්ති, තිට්ඨමෙත්ථ ගතතබ්බං: ‘අද්ධා ඉදං තස්ස භගවතො වචනං, තස්ස ව ථෙරස්ස සුග්ගහිත’න්ති. ඉදං භික්ඛවෙ චතුත්ථං මහාපදෙස්සං ධාරෙය්‍යාපං. (4) ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වක්ඛාරො මහාපදෙස්සෙ ධාරෙය්‍යාපා’ති.

තත්‍රපි සුදං භගවා භොගනගරෙ විහරන්තො ආනාදෙ වෙතියෙ එතදෙව ඛුලං භික්ඛුතං ධම්මං කථං කරොති: ‘ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා. සීලපරිභාවිතො සමාධි මහථලො භොති මහාතිස්සො. සමාධිපරිභාවිතා පඤ්ඤා මහථලා භොති මහාතිස්සා. පඤ්ඤාපරිභාවිතං වික්ඛං සමමදෙව ආසවෙහි විමුච්චති. සෙය්‍යථීදං කාමාසවා හවාසවා අවිජ්ජාසවා’ති.

[වුද්ද-කම්මාරපුත්තකථා]

84. අප්ථො භගවා භොගනගරෙ යථාභීරන්තො විහරිතො ආයසෙත්තං ආනන්දං ආමන්තෙයි: ‘ආයාමානන්ද යෙන පාවා, තෙනුපසංඛාමිස්සාමා’ති. ‘එවමහනෙ’ති ඛො ආයස්මො ආනන්දෙ භගවතො පව්වස්සෙයි. අප්ථො භගවා මහතා භික්ඛුසංඝෙත සද්ධිං යෙන පාවා තදවසරි. තත්‍ර සුදං භගවා පාවායං විහරති වුද්දස්ස කම්මාරපුත්තස්ස අභිවචනං. අස්සෙයි ඛො වුද්දෙ කම්මාරපුත්තො ‘භගවා කිර පාවං අනුප්පත්තො පාවායං විහරති මස්සං අභිවචනෙ’ති. අප්ථො වුද්දෙ කම්මාරපුත්තො යෙන භගවා තෙනුපසංඛාමි උපසංඛාමිතො භගවන්තං අභිවාදෙතො එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසිත්තං ඛො වුද්දං කම්මාරපුත්තං භගවා ධම්මො කථාය සන්දස්සෙයි සමාදපෙයි සමුක්ඛෙත්ථෙයි සමපහංසෙයි. අප්ථො වුද්දෙ කම්මාරපුත්තො භගවතා ධම්මො කථාය සන්දස්සිතො සමාදපිතො සමුක්ඛෙත්ථෙතො සමපහංසිතො භගවන්තං එතදවොච: ‘අධිවාසෙතු මෙ හනෙත භගවා වාතනාය හත්තං සද්ධිං භික්ඛු සංඝෙතා’ති. අධිවාසෙයි භගවා තුණ්හිභාවෙන. අප්ථො වුද්දෙ කම්මාර-පුත්තො භගවතො අධිවාසනං විදිතො උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවා-දෙතො පදක්ඛිණං කතො පකකාමි.

මහණෙනි, මෙහි මහණෙක් 'අසෝ' නම් ආවාසයෙහි බොහෝ ඇසු පිරු තන් ඇති, වාටෝද්ගත ආගමය ඇති, ධර්මධර විනය ධර මාතෘකාධර එක් ස්ථවිර භික්ෂු නමක් වෙසෙයි. 'මේ ධර්මය යැ, මේ ඒකය යැ, මේ ශාස්තෘශාසනය යැ' යි ඒ තෙරුන් හමුයෙහි සිටි මා විසින් අසන ලදී, ඒ තෙරුන් හමුයෙහි මා විසින් පිළිගන්නා ලදී' යි මෙසේ කියන්නේ නම්, මහණෙනි, ඒ මහණහු ගේ වචනය එ පමණින් නො ම පිළිගත යුතු, නො ද පිළිකෙවු කළ යුතු. නො ම පිළිගෙන, නො ද පිළිකෙවු කොට, ඒ පද වාක්‍යජන මොනොවට ඉගෙන, සූත්‍රයෙහි බහා ලියැ යුතු, විනයෙහි සැසැදියැ යුතු. ඉදින් ඔහු සූත්‍රයෙහි බහා ලනු ලබන්නාහු, විනයෙහි සසඳනු ලබන්නාහු, සූත්‍රයෙහි නො ම බැසගනින් ද, විනයෙහින් නො ම සැසැඳෙත් ද, එ විටැ 'මෙය ඒකාන්තයෙන් ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචන නො වේ, ඒ තෙරහු විසින් ද වරදවා ගන්නා ලද්දෙකැ' යි මෙහි නිෂ්ඨාවට යැ යුතු. මහණෙනි, මෙසේ මෙය බැහැර කරවු. ඉදින් ඔහු සූත්‍රයෙහි බහාලනු ලබන්නාහු, විනයෙහි සසඳනු ලබන්නාහු, සූත්‍රයෙහි බැසගනින් ද, විනයෙහින් සැසැඳෙත් ද, එ විට 'මෙය ඒකාන්තයෙන් ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචන යැ. ඒ තෙරහු විසින් මොනොවට ඉගෙන ඇති නිසා යැ' යි මෙහි නිෂ්ඨාවට යැ යුතු. මහණෙනි, මෙසේ මේ සිවුවන මහා අපදේශය සිත්හි ලා දරවු. (4) මහණෙනි, මේ සතර මහා අපදේශයන් සිත්හි දරවු' යනු යි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ භෝග නගරයෙහි අනඳ සෑයෙහි වසන සේක්, "සිල් නම් මෙසේ යැ, සමාධි නම් මෙසේ යැ, ප්‍රඥාව මෙසේ යැ, ශීලයෙන් පරිභාවිත සමාධිය මහත් පල හා මහත් අනුසස් හා ඇත්තේ වේ, සමාධියෙන් පරිභාවිත ප්‍රඥාව මහත් පල හා මහත් අනුසස් හා ඇති වේ, ප්‍රඥායෙන් පරිභාවිත සිත කාමාශ්‍රව් හවාශ්‍රව අවිද්‍යාශ්‍රව යන ආත්‍යවකෙරෙන් මොනොවට මිඳේ" යැ යි මහණුන්ට මේ ධර්මකථාව ම බහුල කොට කරන සේක.

චූන්ද කර්මාරපුත්‍ර කථාව

84. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භෝග නගරයෙහි කැමැතිතාක් කල් රැඳී සිට, අනඳ තෙරුන් අමතා, 'අනඳයෙනි, එවු, යවු, පාවා නුවර කරා යන්නම්හ' යි වදළ සේක. 'එසේ යැ වහන්සැ' යි අනඳ තෙරණුවෝ හඟවත් බුදුරජුන්ට පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් බික්සහන කැවූව පාවා නුවර කරා වැඩි සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි පාවා නුවර චූන්ද නම් කර්මාර පුත්‍රයා ගේ අභි වෙනෙහි වැඩ වෙසෙන සේක. චූන්ද කර්මාර පුත්‍ර තෙම 'හඟවත්' පාවා නුවරට වැඩියාහු, පාවා නුවර මගේ අභිවෙනෙහි වෙසෙත් ලු' යි ඇසී ය. එ කල චූන්ද කර්මාර පුත්‍ර තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත ගියේ ය. ගොස් ඔබ වැඳ පසෙක හුන්නේ ය. පසෙක හුන්නා වූ ම චූන්ද කර්මාර පුත්‍රයාට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දහැමි කතායෙන් දෙලෝ වැඩ දක්වූ සේක. දක්වූ වැඩෙහි සිත් ගැන්වූ සේක. එහි සිත තියුණු කළ සේක. එහි සිත සතුටු කළ සේක. එ කල්හි චූන්ද කර්මාර පුත්‍ර තෙම හඟවත් බුදුරජුන් වහන්සේ විසින් දහැමි කතායෙන් දෙලෝ වැඩ දක්වන ලද්දේ, දෙලෝ වැඩෙහි සිත ගැන්වූයේ, එහි සිත තියුණු කරන ලද්දේ, එහි සිත සතුටු කරන ලද්දේ, 'වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සෙට දවසට බික්සහන හා මා බත ඉවසන සේක් වා' යි කී ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නිහඬ බැවින් එය ඉවැසූ සේක. ඉක්බිති චූන්ද කර්මාර පුත්‍ර තෙම හඟවත් බුදුරජුන් ගේ ඉවැසීම දැන, හුනස්නෙන් නැගී ඔබ වැඳ, පැදකුණු කොට නික්මියේ ය.

අථ ඛො චුද්දෙ කම්මාරපුත්තො තස්සා රත්තියා අවචයෙන සකෙ තිවෙසනෙ පඤ්ඤාං බාදනීයං භොජනීයං පටියාදපෙතො පඤ්ඤාං සුකරමඥං, හගවතො කාලං අරොවාපෙයි: කාලො හතෙන, නිවසීතං හත්තනති. අථ ඛො හගවා පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙතො පත්තච්චරමදය සද්ධිං භික්ඛුසංඛෙතං යෙන චුද්දසං කම්මාරපුත්තස්ස තිවෙසනං තෙනුපසංඛමි උපසංඛමිතො පඤ්ඤානෙ ආසනෙ ගිසිදි. ගිසජ්ජ ඛො හගවා චුද්දං කම්මාරපුත්තං ආමනෙත්ථ: ‘යතෙන චුද්ද සුකරමඥං පටියන්තං, තෙන මං පරිවිස. යං පනඤ්ඤං බාදනීයං භොජනීයං පටියන්තං, තෙන භික්ඛුසංඛං පරිවිසා’ති. ‘එවමහතෙන’ති. ඛො චුද්දෙ කම්මාරපුත්තො හගවතො පටිසස්සතො යං අහොසි සුකරමඥං පටියන්තං, තෙන හගවතං පරිවිසි. යං පනඤ්ඤං බාදනීයං භොජනීයං පටියන්තං, තෙන භික්ඛුසංඛං පරිවිසි.

අථ ඛො හගවා චුද්දං කම්මාරපුත්තං ආමනෙත්ථ: යතෙන චුද්ද සුකරමඥං අවසිට්ඨං, තං යොසෙහි ගිවිත්තාහි. නාහං තං චුද්ද පසාමි සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ, සබ්බමකෙ, සසමඤ්ඤාහමිණියා පජාය සදෙවමත්තසාය යස්ස තං පරිභුන්තං සමමා පරිණාමං භවෙජ්ජා අඤ්ඤත්තං තපාගතස්සා’ති. ‘එවමහතෙන’ති ඛො චුද්දෙ කම්මාරපුත්තො හගවතො පටිසස්සතො, යං අහොසි සුකරමඥං අවසිට්ඨං තං යොසෙහි ගිවිත්තො, යෙන හගවා තෙනුපසංඛමි: උපසංඛමිතො හගවතං අභිවාදෙතො එකමන්තං ගිසිදි. එකමන්තං ගිසිත්තං ඛො චුද්දං කම්මාරපුත්තං හගවා ධම්මියා කපාය සන්දසෙතො සමාදපෙතො සමුත්තෙජෙතො සමපතංසෙතො උට්ඨායාසනා පක්ඛාමි.

[ලොභිතපක්ඛන්දිකා ආබාධො]

85: අථ ඛො හගවතො චුද්දසං කම්මාරපුත්තස්ස හත්තං භුක්තා-විස්ස ඛරො ආබාධො උපපජ්ජි ලොභිතපක්ඛන්දිකා. පබාලො වෙදනා වත්තනති මාරණනතිකා. තා සුදං හගවා සතො සමපජානො අධි-වාසෙයි අවිහඤ්ඤමානො.

අථ ඛො හගවා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමනෙත්ථ: “ආයාමානන්ද යෙන කුසිනාරා තෙනුපසංඛමිස්සාමා”ති. ‘එවමහතෙන’ති ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ හගවතො පව්වසෙසායි.

ඉක්බිති වුදු කර්මාර පුත්‍ර තෙම එ රූ ඇවෑමෙන් සිය ගෙහි ප්‍රණීත වූ බාදා හෝජා ද බොහෝ සුකරමාර්දව ද පිළියෙළ කරවා, 'වහන්ස, වඩනට කල් පැමිණියේ ය, බත පිළියෙළ කොට නිමැවිණැ' යි කියා හඟවත් බුදුරජුනට කාලය දන්වා යැවී ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද පෙරවරු සෙමෙහි හැඳෑ පෙරවැ පා සිවුරු ගෙන බික්සහන කැටුව වුදු කර්මාර පුත්‍රයාගේ ගෙට වැඩි සේක. වැඩ ප්‍රඥප්ත අසුන්හි හිඳගත් සේක. හිඳගෙන (ඒ සුකරමාර්දවය ඒ කිසිදු භික්ෂුනමක් විසින් දිරවා ගත නොහොත් දක), වුදු කර්මාර පුත්‍රයා බණවා, 'වුදුයෙනි, තොප විසින් යම් සුකරමාර්දවයෙක් පිළියෙල කරන ලද ද, එයින් මා වළඳවව, යම් අන් බාදායෙක් හෝජායෙක් පිළියෙල කරන ලද ද, එයින් බික්සහන වළඳවව' යි වදළ සේක. වුදු කර්මාරපුත්‍ර ද 'එසේ යැ, වහන්සැ' යි හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් දී, පිළියෙල කරන ලද යම් සුකරමාර්දවයෙක් වී ද එයින් හඟවත් බුදුරජුන් වැළැඳැවී ය. යම් අන් බාදා හෝජනයෙක්, පිළියෙල කරන ලද ද, එයින් බික්සහන වැළැඳැවී ය.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වුදු කර්මාර පුත්‍රයා අමතා, 'වුදුයෙනි, තොප පිළියෙල කළ යම් සුකරමාර්දවයෙක් ඉතිරි වැ ඇද්ද, එය වළෙකැ ලව. වුදුයෙනි, දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බඹුන් සහිත ලොවැ, මහණ බමුණන් සහිත දෙවමිනිසුන් සහිත සත්ත්වයෙහි, තරාගතයන් හැර අන් යමක්හු විසින් ඒ සුකරමාර්දවය වළඳන ලද්දේ ජයරාග්නියෙන් මැනැවින් දිරිමට යන්නේ නම්, එ වැන්නක්හු මම නො දකිමි' යි වදළ සේක. 'එසේ යැ වහන්සැ' යි කියා ම වුදු කර්මාර පුත්‍ර හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් දී, යම් ඉතිරි වැ තුබුණු සුකරමාර්දවයෙක්විද, එය වළෙකැ ලා හඟවත් බුදුරජුන් කරා එළැඹියේ ය. එළැඹූ ඔබ වැඳ පසෙක හුන්නේ ය. පසෙකැ හුන් වුදු කර්මාරපුත්‍රයාට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දූහැමි කථායෙන් දන් අනුභව් දක්වා එහි සිත් ගන්වා, එහි සිත තියුණු කොට, එහි සිත සතුටු කොට, හුනස්නෙන් නැගී වැඩි සේක.

ලෝභික පක්ඛන්දිකා ආබාධය

85. වුදු කර්මාරපුත්‍රයා ගේ බොජුන වැළැඳු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට කුරු වූ ලෝභික පක්ඛන්දිකා රෝගයෙක් උපත. මරණය කෙළවර කොටැති ඉතා දැඩි දුක් වේදනාවෝ පවත්නාහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එළැඹූ සිටි සිහි ඇති සේක්, නුවණින් දන්නා සේක්. ඒ රෝගයෙන් නො ම ගැහැටෙන සේක්, ඒ දුක් වේදනාවන් ඉවැසූ සේක.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනඳ තෙරුන් ඇමැතු සේක. අමතා, 'අනඳයෙනි, එමු, කුසිනාරාව කරා යන්නමු' යි වදළ සේක. 'එසේ යැ වහන්සැ' යි අනඳ තෙරණුවෝ හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් දුන්හ.

“වුද්දස්ස හත්තං භුඤ්ඤිතා කම්මාරස්සාති මෙ සුත්තං,
ආබාධං සම්ප්ප්පි ධිරො පබ්බාසො* මාරණන්තීකං.

භුත්තස්ස ව සුකරම්භුවෙන
බ්බාධිපබ්බාසො උද්දාදි සඤ්ඤානො.
විරිඤ්ඤාමානො* හගවා අවොච
භව්ජාමහං කුසිනාරං නගරන්ති.”

[ආනන්දෙන පාතියාභරණං]

86. අථ ඛො හගවා මග්ගා ඔක්කමම් යෙනාද්දකරං රුක්ඛමුලං තෙත්ථපසඬකම්. උපසඬකම්භවා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමන්තෙයි: “ඉඛ්ඤ මෙ ඤං ආනන්ද චතුගුණං සඬ්ඛාටිං පඤ්ඤාපෙති. කිලුතෙත්තා* සම් ආනන්ද, නිසිදිය්ඤාමි” ති. ‘එවම්භන්තෙ’ ති ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ හගවතො පටිසසුභවා චතුගුණං සඬ්ඛාටිං පඤ්ඤාපෙයි. ශිසිදි හගවා පඤ්ඤාතො ආසනො. නිසජ්ඣ ඛො හගවා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමන්තෙයි: “ඉඛ්ඤ මෙ ඤං ආනන්ද පාතියං. ආහර, පිපාසිතො* මහි ආනන්ද පිවිසාමි” ති එවං වුත්තෙ ආයස්මා ආනන්දෙ හගවන්තං එතදවොච: “ඉද්දති හන්තෙ පඤ්ඤාමන්තාති සකටසතාති අතික්කන්තාති. තං චක්කච්ඡිත්තං උදකං පරිත්තං ලුළිතං ආචිලං සන්දති. අයං හන්තෙ කකුඤ්ඤා නදී අච්ඡිදරෙ අච්ඡාදකා* සාතොදකා සිතොදකා සෙත්තකා* සුප්පතිත්තා* රමණියා. එත්ථ හගවා පාතියඤ්ඤා පිවිසති, ගග්ගාති ච සිත්තිකරිස්සති” ති. දුතියමි ඛො හගවා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමන්තෙයි: ‘ඉඛ්ඤ මෙ ඤං ආනන්ද පාතියං. ආහර, පිපාසිතො* සම් ආනන්ද පිවිසාමි’ ති දුතියමි ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ හගවන්තං එතදවොච: “ඉද්දති හන්තෙ පඤ්ඤාමන්තාති සකටසතාති අතික්කන්තාති. තං චක්කච්ඡිත්තං උදකං පරිත්තං ලුළිතං ආචිලං සන්දති. අයං හන්තෙ කකුඤ්ඤා නදී අච්ඡිදරෙ අච්ඡාදකා සාතොදකා සිතොදකා සෙත්තකා* සුප්පතිත්තා* රමණියා. එත්ථ හගවා පාතියඤ්ඤා පිවිසති, ගග්ගාති ච සිත්තිකරිස්සති” ති.

තතියමි ඛො හගවා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමන්තෙයි: ‘ඉඛ්ඤ මෙ ඤං ආනන්ද පාතියං. ආහර, පිපාසිතො* සම් ආනන්ද පිවිසාමි’ ති ‘එවම්භන්තෙ’ ති ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ හගවතො පටිසසුභවා පත්තං ගහෙත්වා යෙන සා නදිකා තෙත්ථපසඬකම්.

1. සබ්බාසං, සා.

2. විරෙච්ඡාමානො මජ්ඣං, සිද්ධි. විරෙච්ඡාමානො, දී අ

3. අච්ඡාදකා - මජ්ඣං

4. සෙත්තකා, මජ්ඣං

5. සුප්පතිත්තා, මජ්ඣං

චුතු කම්මාරපුත්‍රයා හේ බත වැළැඳීමෙන් සිර වූ බුදුරජුහු මරණය කෙළවර කොටැති ඉතා දැඩි ආබාධයක් ස්පර්ශ කළහ' යි මා විසින් අසන ලදි.

සුකරමාර්දවය හා බොජුන් වැළැඳු ශාස්තෘන් වහන්සේට ඉතා දරුණු වූ ව්‍යාධියෙක් උපන. හඟවත්හු එක්වත් පැවැති ලෝහිත විරේචන ඇත්තාහු, මම කුසිනාරා නුවර යමි' යි වදළහ.''

අනද තෙරුන් පැන් ගෙනැ රීම

86. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහින් ඉවත් වැ, එක්තරා රුකක් මුලට වැඩිසේක. වැඩ අනද තෙරුන් බණවා අනදයෙනි, මා සහළ සිවුර සිවුරු ගුණ කොට පණවවු, ක්ලාන්තයෙමි, අනදයෙනි, හිඳගන්නෙමි' යි වදළ සේක. 'එසේ යැ වහන්සැ' යි අනද තෙරණුවෝ බුදුරජුනට පිළිවදන් දී, සහළ සිවුර සිවුරු ගුණ කොට පැණැවුහ. එසේ පැණැවුණු අස්නෙහි හඟවත්හු වැඩහුන්හ. හඟවත්හු වැඩහිඳ ම ආයුෂ්මත් අනද තෙරුන් අමතා, 'අනදයෙනි, තෙපි මට පැන් ගෙනෙවු, පවස් ඇතියෙමි, පැන් බොන්නෙමි' යි වදළ සේක. මෙසේ වදළ කල්හි, අනද තෙරණුවෝ බුදුරජුනට 'වහන්ස, පන්සියක් පමණ ගැල්හු ඉක්මියාහ. ගැල් සකින් සිදුණු මඳ වූ ජලය කැලැඹුණේ බොරවැ ගලා යයි. වහන්ස, මේ කකුත්ථා නදිය නොදුරෙහි ය, පහන් දිය ඇත්තේ ය, මිහිරි දිය ඇත්තේ ය, සිසිල් දිය ඇත්තේ ය, මඩ නැත්තේ ය, මනා තොට ඇත්තේ ය, සිත්කලු ය. භාග්‍ය වතුන් වහන්සේ ඒ මේ කකුත්ථා නදියෙහි දී පැන් වැළැඳිය හැකි වන සේක, ඇඟ සිසිල් කැරැගත හැකි වන සේකැ' යි කීහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දෙවෙනි වර ද අනද තෙරුන් අමතා, 'අනදයෙනි, මට පැන් ගෙනෙවු, පවස් ඇතියෙමි, පැන් බොන්නෙමි' යි වදළ සේක. දෙවෙනි වර ද අනද තෙරණුවෝ බුදුරජුනට, 'වහන්ස, දෑන් පන්සියක් පමණ ගැල්හු ඉක්මියාහ. ගැල්සකින් සිදුණු මඳ වූ ජලය කැලැඹුණේ බොර වැ ගලා යෙයි. වහන්ස, මේ කකුත්ථා නදිය නොදුරෙහි ය, පහන් දිය ඇත්තේ ය, මිහිරි දිය ඇත්තේ ය, සිසිල් දිය ඇත්තේ ය, මඩ නැත්තේ ය, මනා තොට ඇත්තේ ය, සිත්කලු ය, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ මේ කකුත්ථා නදියෙහි දී පැන් වැළැඳියැ හැකි වන සේක, ඇඟ සිසිල් කැරැ ගත හැකි වන සේකැ' යි කීහ.

තෙවෙනි වර ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් අනද තෙරුන් අමතා, 'අනදයෙනි, තෙපි මට පැන් ගෙනෙවු. පවස් ඇතියෙමි, පැන් බොන්නෙමි' යි වදළ සේක. 'එසේ යැ, වහන්සැ' යි කියා ම අනද තෙරණුවෝ හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් දී, පාත්‍රය ගෙන ඒ කුඩා නදිය වෙතට වැඩියාහ.

අප්ථං ඛො සා නදිකා වක්කච්ඡිත්තා පරික්ඛා උළිතා ආච්චා සන්දමානා ආයක්කන්තෙ ආනන්දෙ උපසංඛම්මන්තෙ අච්ඡා විපසන්තා අනාච්චා සන්දිත්ථි. අප්ථං ඛො ආයක්කන්තෙ, ආනන්දස්ස එතද්දොසි: ‘අච්ඡරියං වත හො, අබ්බුතං වත හො, තථාගතස්ස මහිද්ධිකතා මහානුභාවතා. අයං හි සා නදිකා වක්කච්ඡිත්තා පරික්ඛා උළිතා ආච්චා සන්දමානා මධි උපසංඛම්මන්තෙ අච්ඡා විපසන්තා අනාච්චා සන්දිත්ථි. පඤ්ඤා පාතියං ආදය යෙන හගවා තෙනුපසංඛම්මි, උපසංඛම්මිත්වා හගවන්තං එතද්දොව: “අච්ඡරියං හන්තෙ, අබ්බුතං හන්තෙ, තථාගතස්ස මහිද්ධිකතා මහානුභාවතා. ඉද්දති සා හන්තෙ නදිකා වක්කච්ඡිත්තා පරික්ඛා උළිතා ආච්චා සන්දමානා මධි උපසංඛම්මන්තෙ අච්ඡා විපසන්තා අනාච්චා සන්දිත්ථි. පිචතු හගවා පාතියං, පිචතු සුගතො පාතියන්ති”. අප්ථං ඛො හගවා පාතියං අපායි.

[පුක්කඤ්ජමල්ලපුත්තකථා]

87. තෙන ඛො පන සමයෙන පුක්කඤ්ජො මල්ලපුත්තො ආළාරස්ස කාලාමස්ස සාවකො කුසිනාරාය පාවං අද්ධානමග්ගපට්ටපන්නො හොති. අද්දසා ඛො පුක්කඤ්ජො මල්ලපුත්තො හගවන්තං අඤ්ඤතරස්මි රුක්ඛමුලෙ නිසිත්තං. දිස්වා යෙන හගවා තෙනුපසංඛම්මි, උපසංඛම්මිත්වා හගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසිත්තො ඛො පුක්කඤ්ජො මල්ලපුත්තො හගවන්තං එතද්දොව: “අච්ඡරියං හන්තෙ, අබ්බුතං හන්තෙ, සන්තෙන වත හන්තෙ පඤ්ඤිතා විහාරෙන විහරන්ති. භුතපුබ්බං හන්තෙ, ආළාරො කාලාමො අද්ධානමග්ගපට්ටපන්නො මග්ගා ඔක්කමම අවිදුරෙ අඤ්ඤතරස්මි රුක්ඛමුලෙ දිවාච්ඡාරං නිසිදි. අප්ථං ඛො හන්තෙ පඤ්ඤමත්තානි සකප්පතානි ආළාරං කාලාමං නිසසාය නිසසාය අතික්කම්මි. අප්ථං ඛො හන්තෙ අඤ්ඤතරො පුරිසො තස්ස සකප්පත්ථස්ස පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො ආගච්ඡන්තො යෙන ආළාරො කාලාමො තෙනුපසංඛම්මි. උපසංඛම්මිත්වා ආළාරං කාලාමං එතද්දොව: “අපි හන්තෙ පඤ්ඤමත්තානි සකප්පතානි අතික්කමත්තානි අද්දසා?”ති. ‘න ඛො අහං ආවුසො අද්දසන්ති.’ ‘කිමපන හන්තෙ සද්දං අසෙසායි?’ති. ‘න ඛො අහං ආවුසො සද්දං අසෙසායි’න්ති. ‘කිමපන හන්තෙ සුත්තො අහොයි?’ති. න ඛො අහං ආවුසො සුත්තො අහොයි’න්ති ‘කිමපන හන්තෙ සඤ්ඤී අහොයි?’ති. ‘එවමාවුසො’ති. ‘සො ඤං හන්තෙ සඤ්ඤී සමානො ජාගරො පඤ්ඤමත්තානි සකප්පතානි නිසසාය නිසසාය අතික්කමත්තානි තෙව අද්දස න පන සද්දං අසෙසායි අපිසසු තෙ හන්තෙ සඤ්ඤාටි රජෙන ඔක්කිණ්ණො?’ති. ‘එවමාවුසො’ති. අප්ථං ඛො හන්තෙ තස්ස පුරිසස්ස එතද්දොසි: අච්ඡරියං වත හො, අබ්බුතං වත හො, සන්තෙන වත හො පඤ්ඤිතා විහාරෙන විහරන්ති, යත්තං හි නාම සඤ්ඤී සමානො ජාගරො පඤ්ඤමත්තානි සකප්පතානි නිසසාය නිසසාය අතික්කමත්තානි තෙව දක්ඛිති, න පන සද්දං සොසන්ති’ති ආළාරෙ කාලාමෙ උළාරං පසාදං පච්චෙදිත්වා පක්කාමි”ති.

එ කල්හි ගැල් සකිත් සිද්ධත් ස්වල්ප ජලය ඇති, කැළැඹුණු, බොර වූ ඒ කුඩා නදිය ගලනුයේ, අනඳ තෙරුන් එළැඹෙන විටැ පහන් වැ, වෙසෙසින් පැදුණු දියැති වැ කැළැඹුම් නැති වැ ගැලිය. එ විටැ අනඳ තෙරුනට හවත්නි, තථාගතයන් වහන්සේ ගේ මහර්ද්ධි ඇති බව මහත් අනුභාව ඇති බව ආශ්වයා යැ, අද්භූත යැ. ස්වල්ප දිය ඇති, ගැල් සකිත් සිද්ධත් කැළැඹුණු, බොර වැ ගලන මේ නදිය මා එළැඹෙන විට පහන් විය, වෙසෙසින් පැදුණු දිය ඇති විය, කැළැඹුම් නැති වැ ගලා යැ" යි මේ සිත විය. ඉක්බිති තෙරණුවෝ පාත්‍රයෙන් පැන් ගෙන හඟවත් බුදුරජුන් වෙත එළැඹියහ. එළැඹූ ඔබට, "වහන්ස, තථාගතයන් වහන්සේ ගේ මහර්ද්ධි ඇති බව, මහත් අනුභාව ඇති බව ආශ්වයා යැ, අද්භූත යැ! වහන්ස, දැන් ගැල්සකිත් සිද්ධි ගිය ජලය ඇති, ස්වල්ප ජලය ඇති, කැළැඹුණු බොර වැ ගලන ඒ කුඩා නදිය මා එළැඹෙන කලා සහන් වැ, වෙසෙසින් පැදුණු දිය ඇති වැ කැළැඹුම් නැති වැ බොර නැති වැ ගැලී ය. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැන් වළඳන සේක් වා, සුගතයන් වහන්සේ පැන් වළඳන සේක් වා" යි කීහ. එ විටැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැන් වැළඳු සේක.

සුක්කස මල්ල පුත්‍ර කථාව

87. එකලා වනාහි ආළාරකාලාම තප්පියාණන් ගේ ශ්‍රාවක වූ සුක්කස නම් මල්ල පුත්‍රයෙක් කුසිනාරායෙන් පාවා නුවරට යන දික් මහට පිළිපත්තේ වෙයි. සුක්කස මල්ලපුත්‍ර තෙමෙ එක්තරා රුකක් මුලා වැඩිහුන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දුටුයේ ය. දක ඔබ වෙතට ගියේ ය. ගොස් ඔබ වැද පසෙක හිඳ ගත. එක් පසෙක හුන්නා වූ ම සුක්කස මල්ල පුත්‍ර තෙමෙ හඟවත් බුදුරජුනට මෙසේ කීය: වහන්ස, ආශ්වයා යැ! වහන්ස, අද්භූත යැ! වහන්ස, පැවිද්දේ ශාන්ත වූ විහරණයෙන් වෙසෙත්. වහන්ස, පෙර වූවක් කියමි. "පෙර ආළාර කාලාමයෝ දික් මහකට පිළිපත්තාහු, මහින් ඉවත් වැ නොදුරෙහි වූ එක්තරා රුකක් මුලා දිවාවිහරණය පිණිස හුන්හ. වහන්ස, එ කල්හි එක්තරා පුරුෂයෙක් ඒ ගැල්සාත්තුව පසු පසින් එනුයේ, ආළාර කාලාමයන් කරා එළැඹියේ ය එළැඹ, 'වහන්ස, (මේ පෙරෙස) ගැටි ගැටි ඉක් මැ යන පන්සියයක් පමණ ගැල් දුටු සේක් දෝ?' යි විචාළේ ය. 'ඇවැත්නි, මම නොම දිටිමි' යි ආළාරකාලාමයෝ වදළාහ. 'වහන්ස, කිම? ගැල්සක් හඬ ඇසු සේක් දෝ?' යි හේ විචාළේ ය. 'ඇවැත්නි, ගැල්සක් හඬ ද නො ම ඇසිමි' යි ආළාරකාලාමයෝ වදළාහ. 'වහන්ස, කිමෙක් ද? නිද්‍රෝපගත වැ හොත් සේක් දෝ?' යි හේ පුළුවන. 'ඇවැත්නි, මම නිද්‍රෝපගත ද නො වීමි' යි ආළාරකාලාමයෝ වදළාහ. 'කිමෙක් ද? වහන්ස, ඔබ සංඤා ඇති වැ හුන් සේක් දෝ?' යි හේ පුළුවන. 'එසේ යැ, ඇවැත්නි' යි ආළාර කාලාමයෝ වදළාහ. 'වහන්ස, ඔබ සංඤා ඇති වන්නාහු ම, පිබ්බු හුන්නාහු ම ගැටි ගැටි ඉක්මැ යන පන් සියයක් පමණ ගැල් නො දුටුවාහ, ගැල්සක් හඬ නො ම ඇසුවාහ. වහන්ස, එහෙත් ඔබ සහළ සිවුරු බුලියෙන් වැකුණේ යැ! යි හේ කීය. 'එසේ යැ ඇවැත්නි' යි ආළාර කාලාමයෝ වදළාහ. වහන්ස, එ විටැ ඒ පුරුෂයාට මේ සිත විය. 'හවත්නි, ආශ්වයා යැ! හවත්නි, පුදුම යැ! යමෙක් සංඤ ව ම පිබ්බු හුන්නේ ම ගැටි ගැටි ඉක්මෙන පන්සියයක් පමණ ගැල් නො ම දිටි ද, ගැල් හඬක් නො ම ඇසි ද, එ බඳු වූ ශාන්ත විහරණයෙකින් මේ පැවිද්දෝ වෙසෙති!!! යි මේ සිත විය. හේ මෙසේ ආළාරකාලාමයන් කෙරෙහි මහත් ප්‍රසාදය පළ කොට එතැනින් නික්මියේ ය" යනු යැ.

තං කිම්මෙඤ්ඤාසි පුක්කුස, කතමභත්ත ටො දුක්කරතරං වා දුරති-
සම්භවතරං වා යො සඤ්ඤා සමානො ජාගරො පඤ්චමත්තානි සකථසතානි
නිසසාය නිසසාය අතික්කමත්තාති නෙව පසෙසයා, න පන සඤ්ඤා සුඤ්ඤයා,
යො වා සඤ්ඤා සමානො ජාගරො දෙවෙ වසසනෙ දෙවෙ ගලගලායනෙ
විජ්ජනාසු නිවර්තනිසු අසණියා ඵලනතියා නෙව පසෙසයා න පන
සඤ්ඤා සුඤ්ඤයා?ති.

“කිඤ්ඤා හනෙත කරිසානති පඤ්ච වා සකථසතානි ඡ වා සකථසතානි
සත්ත වා සකථසතානි අට්ඨ වා සකථසතානි නව වා සකථසතානි
සකථසහසං වා සකථසතහසං වා. අට් ටො ඵතදෙව දුක්කරතරං වෙව
දුරතිසම්භවතරඤ්ඤා යො සඤ්ඤා සමානො ජාගරො දෙවෙ වසසනෙ
දෙවෙ ගලගලායනෙ විජ්ජනාසු නිවර්තනිසු අසණියා ඵලනතියා නෙව
පසෙසයා න පන සඤ්ඤා සුඤ්ඤයා”ති.

ඵකම්දහං පුක්කුස සමයං ආතුමායං විහරාමි භුසාගාරෙ. තෙන ටො
පන සමයෙන දෙවෙ වසසනෙ දෙවෙ ගලගලායනෙ විජ්ජනාසු
නිවර්තනිසු අසණියා ඵලනතියා අවිදුරෙ භුසාගාරෙ ඤෙ කසකා
භාතරො හතා චක්ඛාරො ච බලිවද්ද. අට් ටො පුක්කුස ආතුමාය
මහාජනකායො නිකම්ඵිතා යෙන තෙ ඤෙ කසකා භාතරො හතා
චක්ඛාරො ච බලිවද්ද, තෙනුපසඤ්ඤාමි. තෙන ටො පනාහං පුක්කුස
සමයෙන භුසාගාරා නිකම්ඵිතා භුසාගාරඤාතරෙ අබ්බොධායෙ වඩ්ඤාමාමි
අට් ටො පුක්කුස අඤ්ඤාතරො පුරිසො තමහා මහාජනකායා යෙනාහං.
තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිතා මං අභිවාදෙතා ඵකමත්තං අධ්මාසි
ඵකමත්තං ධීතං ටො අහං පුක්කුස තං පුරිසං ඵතදවොචං ‘කිංඤ්ඤා
සො ආවුසො මහාජනකායො සන්තිපතීතො?ති. ඉද්දති හනෙත දෙවෙ
වසසනෙ දෙවෙ ගලගලායනෙ විජ්ජනාසු නිවර්තනිසු අසණියා
ඵලනතියා ඤෙ කසකා භාතරො හතා චක්ඛාරො ච බලිවද්ද. ඵතෙඤ්ඤා
මහාජනකායො සන්තිපතීතො. තම්ඵත හනෙත කුභිං අහොසි?ති.
‘ඉධෙව ටො අහං ආවුසො අහොසි’තති. ‘කිම්ඵත හනෙත න අඤ්ඤා?ති.
‘න ටො අහං ආවුසො අඤ්ඤාසන්ති’. ‘කිම්ඵත හනෙත සඤ්ඤා අසොසි?ති.
‘න ටො අහං ආවුසො සඤ්ඤා අසොසිසන්ති’. ‘කිම්ඵත හනෙත සුඤ්ඤා
අහොසි?ති. ‘න ටො අහං ආවුසො සුඤ්ඤා අහොසිසන්ති’. ‘කිම්ඵත
හනෙත සඤ්ඤා අහොසි?ති. ‘ඵවමාවුසො’ති. ‘සො තං හනෙත සඤ්ඤා
සමානො ජාගරො දෙවෙ වසසනෙ දෙවෙ ගලගලායනෙ විජ්ජනාසු
නිවර්තනිසු අසණියා ඵලනතියා නෙව අඤ්ඤා, න පන සඤ්ඤා
අසොසි?ති. ‘ඵවමාවුසො’ති.

“පුක්කුසයෙනි, එය තෙපි කිමැ යි සිත වු ද? යමෙක් සංඤ්චන්තේ ම පිබ්බෙ ඉන්තේ ම ව දිව දී යන පන්සියයක් පමණ ගැල් නො ම දක්නේත් නො ම අසන්නේත් ත් වෙි ද, යමෙක් හෝ සංඤ වැ ම, පිබ්බෙ ඉන්තේ ම, (වියැලි ගැපුම් කොට අතරින් පතර) වැසි වස්තා කල්හි, මේ ගැපුම් පවත්නා කල්හි, විදුලිය නික්මෙන කල්හි, හෙණ පුපුරන කල්හි, එය නො ම දක්නේ ද, එහි හඬ හෝ නො ම අසන්නේ ද, මේ දෙකින් කිමෙක් නම් වඩා දුෂ්කර ද, වඩා දුර්ලභ ද?” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදළ සේක.

“වහන්ස, පන් සියයෙක් හෝ හසියයෙක් හෝ හත් සියයෙක් හෝ අට සියයෙක් හෝ නව සියයෙක් හෝ දහසෙක් හෝ සිය දහසෙක් හෝ ගැල්හු කුමක් කරන්නාහු ද? වැලි දු යමෙක් සංඤ ව ම, පිබ්බෙ හිද ම, වැසි වස්තා කල්හි, මේ ගැපුම් පවත්නා කල්හි විදුලිය නික්මෙන කල්හි, හෙණ පුපුරන කල්හි එය නො දක්නේ නම්, එහි හඬත් නො අසන්නේ නම්, මෙය ම වඩා දුෂ්කර යැ, වඩා දුර්ලභ යැ” යි පුක්කුස කී ය.

එවිට, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදරන සේක්, ‘පුක්කුසයෙනි, මම එක් සමයෙක ආතුමා නම් නුවර පිදුරුකිළියෙකැ වෙසෙන්නෙමි වීමි. එ සමයෙහි වැසි වස්තා කලැ, මේ ගැපුම් පවත්නා කලැ, විදුලිය හැසිරෙන කලැ, සෙණ පුපුරන කලැ ඒ පිදුරු කිළියට නොදුරෙහි ගොව්දෙබැ කෙනෙක් ද ගොන්නු සිටු දෙනෙක් ද නැසුණහ. පුක්කුසයෙනි, එ කලැ ආතුමා නුවරින් මහජන මුළුවෙක් නික්මැ අවුත් ඒ මළා වූ ගොව් දෙබැයන් ද සිටු ගවයන් ද හෝනා තැනට ආය. පුක්කුසයෙනි, එ වෙලෙහි මම, පිදුරු කිළියෙන් නික්මැ, එහි දෙර එළිමහනේ සක්මන් කෙරෙමි. පුක්කුසයෙනි, එ කලැ ඒ මහ ජන මුළුවෙන් එක්තරා මිනිසෙක් මා කරා ආ ය. අවුත් මා වැද පසෙක සිටියේ ය. පසෙක සිටි ඒ මිනිසා බණවා, “ඇවැත්නි, කවර හෙයින් මහජනමුළුවෙක් රැස් වීණි ද?” යි ඇසීමි. “වහන්ස, දැන් වැසි වස්තා කල්හි, මේ ගැපුම් පවත්නා කල්හි, විදුලිය නික්මෙන කල්හි, හෙණ වැටෙන කල්හි, දෙ බැ ගොව් කෙනෙක් ද සිටු දෙනෙක් ගවයෝ ද නටහ. එහි තෙල මහජන මුළුව රැස් විය. වහන්ස, ඔබ කොහි වූ හු ද?” යි ඒ මිනිසා කී ය. “ඇවැත්නි, මම මෙහි ම වීමි” යි මම කීමි. “වහන්ස කිම? එය ඔබ නො දුටු සේක් දෝ?” යි හේ පුළුවන. “මම නොදිටීමි. ඇවැත්නි” යි මම කීමි. “කිමෙක් ද? වහන්ස, ඔබ වහන්සේ ඒ හඬ ඇසූ සේක් ද?” යි හේ පුළුවන. “ඇවැත්නි, මම ඒ හඬ නො ඇසීමි” යි කීමි. “කිමෙක් ද, වහන්ස, ඔබ සංඤ වූහු ද?” යි හේ පුළුවන. ‘එසේ ය ඇවැත්නි’ යි මම කීමි. “වහන්ස, ඒ ඔබ වහන්සේ සංඤ වන සේක් ම පිබ්බෙ හුන් සේක් ම, වැසි වස්තා කලැ මේ ගැපුම් පවත්නා කලැ, විදුලිය හැසිරෙන කලැ, සෙණ පුපුරන කලැ එය නො ම දුටු සේක් ද? හඬ හෝ නො ම ඇසූ සේක් ද?” යි හේ විවාළේ ය. “එසේ ය, ඇවැත්නි” යි මම කීමි. පුක්කුසයෙනි, එ විටැ “හවත්නි, යමෙක් සංඤ ව ම, පිබ්බෙ හුන්නේ ම, වැසි වස්තා කල්හි, මේ ගැපුම් පවත්නා කල්හි, විදුලිය හැසිරෙන කල්හි, සෙණ පුපුරන කල්හි එය නො ම දුටුයේ ද, එහි හඬත් නො ම ඇසුයේ ද, එ බඳු වූ ශාන්ත විහරණයෙකින් පැවිද්දෝ වෙසෙත්” යැ යි ඒ පුරුෂයාට මේ සිත විය. ඉක්බිති හෙ තෙම මා කෙරෙහි මහත් ප්‍රසාදය පහළ කොට, මා වැද පැදකුණු කොට නික්මියේ යැ” යි වදළ සේක.

අථ ඛො පුක්කුසං, තස්ස පුරිසස්ස එතදභොසි. 'අවජරියං වත භො අඛිතුතං වත භො, සනෙතන වත භො පබ්බජිතා විහාරෙන විහරන්ති, යත්තං නාම සඤ්ඤී සමානො ජාගරො දෙවෙ වස්සනෙත දෙවෙ ගලගලායනෙත විජ්ජිතාසු නිවජරන්තිසු අසණියා ඵලන්තියා නෙව දක්ඛිති න පන සඤ්ඤං සොස්සති'ති මයි උළාරං පසාදං පවෙදෙත්වා මං අභිවාදෙත්වා පදක්ඛිණං කත්වා පක්කාමී'ති.

එවං වුත්තෙ පුක්කුසො මලලපුත්තො හගවන්තං එතදවොච: 'එසාහං හනෙත යො මෙ ආළාරෙ කාලාමෙ පසාදෙ, තං මහාවානෙ වා ඔපුනාමී, සීසසොතාය වා නදියා පවාහෙමී. අභික්කන්තං හනෙත, අභික්කන්තං හනෙත. සෙය්‍යරාපි හනෙත නික්කජ්ජිතං වා උක්කුජෙජ්ජය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විවරෙය්‍ය, මුලුත්තං වා මග්ගං ආවිසෙකිය්‍ය, අත්තිකාරෙ වා තෙලපජෙජ්ජාතං ධාරෙය්‍ය වක්ඛුමනෙතො රුපාති දක්ඛිතනීති, එවමෙව හගවන්තා අනෙකපරියායෙන ධම්මො පක්කාසිතො. එසාහං හනෙත හගවන්තං සරණං ගච්ඡාමී ධම්මස්ස භික්ඛුසඛ්ඛස්සව. උපාසකං මං හගවා ධාරෙතු අජ්ජතංතො පාණ්ණපෙතං සරණං ගතන්ති. අථ ඛො පුක්කුසො මලලපුත්තො අඤ්ඤාතරං පුරිසං ආමනෙතයි. 'ඉඛ්ඛ මෙ තුං. හණෙ සිඛගීවණණං යුගං මට්ඨං ධාරණියං ආහාර'ති. 'එවං හනෙත'ති සො පුරිසො පුක්කුසස්ස මලලපුත්තස්ස පටිස්සුත්වා තං සිඛගීවණණං යුගං මට්ඨං ධාරණියං ආහරී. අථ ඛො පුක්කුසො මලලපුත්තො තං සිඛගීවණණං යුගං මට්ඨං ධාරණියං හගවන්තො උපනාමෙයි 'ඉදම්හනෙත සිඛගීවණණං යුගං මට්ඨං ධාරණියං. තමෙම හනෙත හගවා පතිගණ්ඨාතු අනුකම්පං උපාදියා'ති. 'නෙත භි පුක්කුස එකෙත මං අච්ඡාදෙහි එකෙත ආනන්දනී'. 'එවම්හනෙත'ති ඛො පුක්කුසො මලලපුත්තො හගවන්තො පටිස්සුත්වා එකෙත හගවන්තං අච්ඡාදෙයි එකෙත ආයක්ඛන්තං ආනන්දං. අථ ඛො හගවා පුක්කුසං මලලපුත්තං ධම්මියා කථාය සන්දසෙසි, සමාදපෙසි, සමුත්තෙතපෙසි, සමපහංසෙසි. අථ ඛො පුක්කුසො මලලපුත්තො හගවන්තා ධම්මියා කථාය සන්දසෙසිතො සමාදපිතො සමුත්තෙතපිතො සමපහංසිතො උට්ඨායාසනා හගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදක්ඛිණං කත්වා පක්කාමී.

88. අථ ඛො ආයක්ඛා ආනන්දෙ අචිරපක්කනෙත පුක්කුසෙ මලලපුත්තො තං සිඛගීවණණං යුගං මට්ඨං ධාරණියං හගවන්තො කායං උපනාමෙයි තං හගවන්තො කායං උපනාමීතං විතච්චිකං විය ඛායති.

මෙසේ වදළ කල්හි, පුක්කුස මල්ලපුත්‍ර තෙම “වහන්ස, ආළාර කාලාමයන් කෙරෙහි මගේ යම් පැහැදීමක් වී ද, එය මහ සුළඟෙහි පොළා හරිමි. සැඩ දිය පාර ඇති නදියෙක හෝ පා කොට යවමි. වහන්ස, අභිකාන්ත යැ, වහන්ස, අභිකාන්ත යැ. වහන්ස, යම් සේ මුහුණින් නමා තබන ලද්දක් උඩුකුරු කොට තබන්නේ ද, පිළියන් වූවක් හෝ විවෘත කරන්නේ ද, මං මුළා වූවකුට මහ හෝ කියන්නේ ද, ‘ඇස් ඇතියන් රූප දකිති’ යි අප්පරෙහි තෙල් පහනක් හෝ දරන්නේ ද, එසේ ම භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ විසින් නොයෙක් කරුණින් දහම් පැවැසිණි. වහන්ස, ඒ මම භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ ද ධර්මය ද බික්සහන ද සරණයෙමි. අද පටන් කොට, දිවි හිමින් සරණ ගිය උවසුවකු කොට භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ මා සලකා වදරන සේක් වා” යි කී ය.

ඉක්බිති පුක්කුස මල්ල පුත්‍ර තෙම ඒකතරා පුරුෂයකු බණවා, “සගය යව, රන්වන් වූ මට සිලිටි වූ මඟුල් උළෙල ඇති මා විසින් දැරියැ යුතු වූ වස්ත්‍ර යුගලය ගෙනෙව” යි කී ය. ‘එසේ යැ, ස්වාමීනි’ යි කියා හේ පුරුෂ තෙම ඒ රන්වන් මට සිලිටි වත් යුවල ගෙනායේ ය. ඉක්බිති, පුක්කුස මල්ල පුත්‍ර තෙම රන්වන් මට සිලුටු (උත්සවාදීන්හි) දැරියැ යුතු ඒ වත් යුවල ගෙන, “වහන්ස, මේ රන්වන් වූ මට සිලුටු වූ, (උත්සවාදියෙහි මා විසින්) දැරියැ යුතු වූ වස්ත්‍ර යුග්මයෙක. වහන්ස, මා සතු වස්ත්‍ර යුග්මය මට අනුකම්පා සඳහා භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ පිළිගන්නා සේක් වා” යි එය හඟවත් බුදුරජුනට එළැඹී ය. “එසේ වී නම්, පුක්කුසයෙනි, එයින් එකෙකින් මා පුදව. අනෙකින් අනාදයන් පුදව” යි හඟවත්හු වදළහ. “එසේ යැ වහන්සැ” යි පුක්කුස මල්ල පුත්‍ර තෙම හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් දී, එකෙකින් හඟවත් බුදුරජුන් පිදී ය. (එකක් හඳුනා පොරොත්තා පිණිස හඟවත් බුදුරජුනට දුන්), එකෙකින් අනාද තෙරුන් පිදීයි. (හඳුනා පොරොත්තා පිණිස එකක් අනාද තෙරුනට දුන්). ඉක්බිති භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ පුක්කුස මල්ල පුත්‍රයාට වස්ත්‍රානුමෝදනා ධර්මකරායෙන් කරුණු දක් වූ සේක. එහි සිත් ගැන් වූ සේක. එහි සිත් තියුණු කැඳවූ සේක, එහි සිත් සතුටු කැඳවූ සේක. මල්ල පුත්‍ර පුක්කුස තෙමේ ද හඟවත් බුදුරජුන් විසින් දහම් කතායෙන් කරුණු දක්වන ලද්දේ, එහි සිත් ගැන්වුණේ, එහි සිත් තියුණු කරවන ලද්දේ, එහි සිත් සතුටු කරවන ලද්දේ, හුනස්නෙන් නැගී හඟවත් බුදුරජුන් වැඳූ පැදකුණු කොට නික්මැ ගියේ ය.

88. ඉක්බිති අනාද තෙරණුවෝ පුක්කුස මල්ල පුත්‍රයා නික්මගිය නොබෝ කල්හි, ඒ (ඔහු විසින් උළෙල ඇති) දැරිය යුතු වැ තුබුණු මට සිලිටි රන්වන් වත් යුවල හඟවත් බුදු රජුන් හේ සිරි සිරුරට එළැඹී ය. එය හඟවත් බුදුරජුන් හේ සිරි සිරුරට එළවන ලද්දේ, පහ වූ සිඵ ඇති ගිනි අඟුරු රැසක් මෙන් පැණෙයි.

අර ටො ආයස්මා ආනන්ද හගවන්තං එතදවොච: ‘අවජරියමහනෙත, අබ්බතමහනෙත, යාවපරිසුද්ධො හනෙත තරාගතස්ස ජව්විඤ්ඤාං පරියොදනො. ඉදම්හනෙත සිඬ්ඨිවණ්ණං යුගං මට්ඨං ධාරණියං හගවන්තො උපනාමිතං වීතච්ඡිකං විය බායති’ති.

“එවමෙතං ආනන්ද. ඒසු ටො ආනන්ද කාලෙසු අතිවිය තරාගතස්ස කායො පරිසුද්ධො හෙති ජව්විඤ්ඤාං පරියොදනො. කතමෙසු ඒසු? යඤ්ච ආනන්ද රත්තිං තරාගතො අනුක්කරං සමමාසමොධං අභිසම්මුඤ්ඤති, යඤ්ච රත්තිං තරාගතො අනුපාදියෙසාය ගිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බායති ඉමෙසු ටො ආනන්ද ඒසු කාලෙසු අතිවිය තරාගතස්ස කායො පරිසුද්ධො හෙති ජව්විඤ්ඤාං පරියොදනො. අජ්ඣ ටො පනානන්ද රත්තියා පච්ඡිමෙ යාමෙ කුසිනාරායං උපවත්තනො මලලානං සාලවනෙ අත්තරෙන යමකසාලානං තරාගතස්ස පරිනිබ්බානං හවිස්සති. ආයාමානන්ද යෙන කකුඤ්ඤා නදී තෙත්තපසඬකම්සසාමා”ති. “එවමහනෙත”ති ටො ආයස්මා ආනන්ද හගවන්තො පච්චසෙසාසි.

“සිඬ්ඨිවණ්ණං යුගං මට්ඨං පුක්කසො අභිභාරයි,

තෙන අවජාදිතො සත්ථා හෙමවිඤ්ඤාං අසොහරා”ති.

[අබ්බවත්තපගමනං]

89. අර ටො හගවා මහතා භික්ඛුසංඝෙත සඤ්ඨං යෙන කකුඤ්ඤා නදී තෙත්තපසඬකම්. උපසඬකම්ඤා කකුඤ්ඤා නදිං අරොකාගාහෙතො නහාතො ච පිටිතො ච පච්චුක්කරිතො යෙන අබ්බවනං තෙත්තපසඬකම්. උපසඬකම්ඤා ආයස්මිනං වුත්තං ආමන්තෙසි. ‘ඉඛං මෙ වුත්තං වතුගුණං සඬ්ඨාපිං පඤ්ඤාපෙති. කිලනෙතා’සම් වුත්තං නිපජ්ජිස්සාමි’ති. ‘එවමහනෙත’ති ටො ආයස්මා වුත්තො හගවන්තො පටිස්සුතො වතුගුණං සඬ්ඨාපිං පඤ්ඤාපෙසි. අර ටො හගවා දුක්ඛිණෙන පසෙසන සිහසෙය්‍යං කපෙපසි පාදෙ පාදං අවවාධාය සතො සමපජානො උඬ්ඨානසඤ්ඤං මනසි කරිතො. ආයස්මා පන වුත්තො තපෙව හගවන්තො පුරතො නිසීදි.

එ කලා අනඳ තෙරණුවෝ හඟවත් බුදුරජුනට 'වහන්ස, තරාගතයන් වහන්සේ ගේ ඡව්වර්ණය කොතරම් පිරිසිදු ද, කොතරම් ප්‍රභාස්වර ද යනු ආශ්වයා යැ, වහන්ස, අද්භූත යැ. වහන්ස, මේ රන්වන් වූ, මට සිලිටි වූ ධාරණිය (උතුම් මංගල) වස්ත්‍ර යුගලය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ කයට එළවන ලද්දේ, පහවූ සිළු ඇති, ගිනි අඟුරු රැසක් මෙන් පැනේ'' යැ යි කීහ.

''අනඳයෙනි, අවස්ථා දෙකෙක්හි ම තරාගතයන් ගේ සිරුර පිරිසිදු වෙයි, ඡව්වර්ණය ප්‍රභාස්වර වෙයි. කවර අවස්ථා දෙකෙක් හි ද යත්: අනඳයෙනි, යම් රැයෙක තරාගතයෝ නිරුත්තර සමාක් සමබෝධිය අධිගම කෙරෙත් ද, යම් රැයෙක තරාගතයෝ අනුපාදිශේෂ නිර්වාණ-ධාතුයෙන් පිරිනිවෙත් ද, අනඳයෙනි, මේ අවස්ථා දෙකේ ම තරාගතයන් ගේ සිරුර ඉතා ම පිරිසිදු වෙයි, ඡව්වර්ණය ප්‍රභාස්වර වෙයි. අනඳයෙනි, අද වනාහි රැ පැසිම් යමිති කුසිනාරාහි උපවර්තන නම් මල්ල රජුන් ගේ සල් වෙනෙහි යමා සල් රුක් අතර තරාගතයන් ගේ පිරිනිවීම වන්නේ ය. අනඳයෙනි, එවූ, යමු. කකුත්ථා නදිය කරා එළැඹෙන්නාවු'' යි භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේ වදළු සේක. ''එසේ යැ, වහන්සැ'' යි අනඳ තෙරණුවෝ හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් දුන්හ.

එහෙයින් සංගීතිකාරකයෝ කීහ:

'' රන්වන් මට සිලිටි වත් යුවලක් පුක්කුස තෙමේ එළැඹි ය.
එය හැඳූ පෙර වූ ශාස්තෘහු රන් පැහැ වූහ, හෙබියාහ. ''

අභිව්‍යාසයට එළැඹීම

89. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහ බික්සහන කැටුව කකුත්ථා නදිය වෙතට වැඩි සේක. වැඩ, ඒ නදියට බැස, දිය සනහා, පැත් වළඳා, එයින් ගොඩ නැග, අභි ව්‍යාස කරා වැඩි සේක. වැඩැ (වෙතැ සිටි) වූන්දක තෙරුන් බණවා ''වුඤ්ඤයෙනි, මට සහළ සිවුර සතර පට කොට පණවුවු. වුඤ්ඤයෙනි, ක්ලාන්තයෙමි, වැදගෙන්නෙමි'' යි වදළු සේක. එසේ යැ වහන්සැ'' යි ම වුඤ්ඤ තෙරුණුවෝ හඟවන්නට පිළිවදන් දී, සහළ සිවුර සතර ගුණ කොට පැනැවූහ. ඉක්බිති භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේ දකුණු සිරිපා හි වම් සිරි පා මඳක් මැත් කොට පිහිටුවා, එළැඹැ සිටි සිහි ඇති සේක්, නුවණින් දන්නා සේක්, නැඟී සිටුවනා සංඥාව සිත්හි කොට දකුණැළියෙන් සිංහගයාව කළ සේක. වුඤ්ඤ තෙරණුවෝ ද එහි ම හඟවත් බුදුරජුන් ඉදිරියෙහි හුන්හ.

“ගන්තවාන බුද්ධො නදියං කකුඨං අවේණදකං සාතොදකං විපසනනං,¹
ඔගාහි සඬා සුකිලනතරූපො තථාගතො අසථම්මො’ධ ලොකෙ.

නභාඤා ච පිඤා චුද්ධාරී සඬා පුරතඛනො භික්ඛුගණස්ස මජ්ඣේ,
සඬා පවත්තා හගවා’ධ ධම්මෙ උපාගමී අබ්බවිනං මහෙසී.

ආමනකසී චුද්දකං නාම භික්ඛුං චතුගුණං පඤ්ඤා මෙ නිපච්ඡං,²
සො වොදිතො³ භාවිතකෙතන චුද්ද චතුගුණං පඤ්ඤා විපසමෙව
තිපජ්ජී සඬා සුකිලනතරූපො චුද්දෙ’පි තඬු පමුඛෙ නිසීදී’ති.

[දෙව පිණ්ඩපාතා සමථලා]

90. අථ ඛො හගවා ආයස්මිනං ආනන්දං ආමනෙකසී. “පියා ඛො
පනානන්ද චුද්දස්ස කම්මාරපුත්තස්ස කොචි විපට්ඨාරං උපදග්ගො” ‘තස්ස
තෙ ආවුසො චුද්ද, අලාභා, තස්ස තෙ දුල්ලභං, යස්ස තෙ තථාගතො
පච්ඡිමං පිණ්ඩපාතං භුඤ්ජේඤා පරිනිබ්බුතො’ති. චුද්දස්සානන්ද කම්මාර-
පුත්තස්ස ඵලං විපට්ඨාරො විනෝතබ්බො.

තස්ස තෙ ආවුසො ලාභා, තස්ස තෙ දුල්ලභං, යස්ස තෙ තථාගතො
පච්ඡිමං පිණ්ඩපාතං භුඤ්ජේඤා පරිනිබ්බුතො. සමමුඛා මෙතං ආවුසො
චුද්ද හගවතො සුතං සමමුඛා පටිඤ්ඤානං ‘දෙව’මෙ පිණ්ඩපාතා සමථලා
සමච්ඡිපාතා අතීථිය අකොඤ්ඤාහි පිණ්ඩපාතෙහි මහප්පලතරා ච මහානිසංස-
තරා ච. කතමෙ දෙව? යඤ්ඤා පිණ්ඩපාතං භුඤ්ජේඤා තථාගතො
අනුත්තරං සමමාසමෙඛාධිං අභිසමමුච්ඡන්ති, යඤ්ඤා පිණ්ඩපාතං භුඤ්ජේඤා
තථාගතො අනුපාදියෙසාය නිබ්බානාධාතුයා පරිනිබ්බායති, ඉමෙ දෙව
පිණ්ඩපාතා සමථලා සමච්ඡිපාතා අතීථිය අකොඤ්ඤාහි පිණ්ඩපාතෙහි මහප්ප-
ලතරා ච මහානිසංසතරා ච.

1. අවේණදකං, සාතුදකා, විපසනනං මජ්ඣං

2. නිපච්ඡං (බ්‍රහ්ම)

3. වොදිතො (මජ්ඣං)

[එහෙයින් කිහිප සංගීතිකාරකයෝ:]

“මෙ ලොවැ දුග්ගතිම ශාස්තෘ වූ තථාගත බුදු රජුහු කතුක්ථා නදිය කරා වැඩ, ඉතා ක්ලාන්ත ස්වභාවය ඇත්තාහු, එහි දියට බටහ.

ශාස්තෘහු දිය සනහා පැන් වළඳා, බිත් සහන මැද පෙරට වැ සිටියෝ, නදියෙන් ගොඩ නැංගාහ. මෙහි ධර්මයේ ප්‍රවික්තෘ වූ මහර්මී වූ හගවත් ශාස්තෘහු අභිවනයට වැඩියහ.

වුඤ්ඤ නම් මහණහු බණවා මා සහළ සිවුර සිවු ගුණ කොට අතුරවා වැදූහෙන්නෙමි’ යි වදළාහ. භාවිතාත්ම වූ ඒ බුදුරජුහු විසින් මෙහෙයන ලද ඒ වුඤ්ඤ තෙර වහා ම සහළ සිවුර සිවු ගුණ කොට පැනැවී ය. ඉතා ක්ලාන්ත ස්වභාවය ඇති ශාස්තෘහු එහි සැතැපුණාහ. වුඤ්ඤ තෙර ද ඔබ ඉදිරියෙහි හුන්නේ ය.”

සමච්චාක ඇති පිණ්ඩපාත දෙක

90. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනද තෙරුන් බණවා මෙසේ වදළ සේක: “අනදයෙනි, වුන්ද කර්මාර පුත්‍ර හට ‘ඇවැත් වුන්දයිනි, තථාගතයෝ යමක්හු ගේ අන්තිම පිණ්ඩපාතය (ගෝථනය) වළඳා පිරිනිව්‍යෝ ද, ඒ ඔබට (එයින්) අලාභයෝ යැ, ඒ තොප විසින් මිනිසක් බව තපුරු කොට ලබන ලද සේ යැ’ යි කිසිවෙක් විපිළිසරක් උපදවන්නේ ය යන්න විශ්‍ය හැක්ක. අනදයෙනි, වුන්ද කර්මාර පුත්‍රයා ගේ විපිළිසර මෙසේ දුරු කටයුතු ය:

“යම් බදු ඔබ ගේ පශ්චිම පිණ්ඩපාතය වළඳා තථාගතයෝ පිරිනිව්‍යෝ ද, ඒ ඔබට ලාභයෙක, ඒ ඔබ විසින් මිනිසක් බව මොනොවට ලද සේ ය. අන් හැම පිණ්ඩපාතයනට වඩා ඉමහත් ඵල ඇති, වඩා ඉමහත් අනුසස් ඇති, හැම අයුරින් සම පල වූ සමච්චාක වූ මේ පිණ්ඩපාත දෙකෙක. කවර දෙකෙක් ද යත්: යම් පිණ්ඩපාතයක් වළඳා තථාගතයෝ අනුත්තර සමාක් සම්බොධියට පැමිණෙත්ද, යම් පිණ්ඩපාතයක් වළඳා තථාගතයෝ නිරූපාදිශේෂ නිර්වාණධාතුයෙන් පිරිනිවෙත් ද, මේ අන් හැම පිණ්ඩපාතයනට වඩා ඉතා මහත් පල ඇති ඉතා මහත් විපාක ඇති හැම ලෙසින් ම සම ඵල ඇති, සම අනුසස් ඇති පිණ්ඩපාත දෙක ය.

ආයුසංවත්තනිකං පනායස්මතා වුඤ්ඤාන කම්මාරපුඤ්ඤාන කම්මං උපචිතං සුඛසංවත්තනිකං පනායස්මතා වුඤ්ඤාන කම්මාරපුඤ්ඤාන කම්මං උපචිතං. වණ්ණසංවත්තනිකං පනායස්මතා වුඤ්ඤාන කම්මාරපුඤ්ඤාන කම්මං උපචිතං. යසසංවත්තනිකං පනායස්මතා වුඤ්ඤාන කම්මාරපුඤ්ඤාන කම්මං උපචිතං. ආධිපතෙය්‍යසංවත්තනිකං පනායස්මතා වුඤ්ඤාන කම්මාරපුඤ්ඤාන කම්මං උපචිතනති'. වුඤ්ඤාන ආනන්ද කම්මාරපුඤ්ඤාන ඵං විසථිසාරො පටිච්චනෙතබ්බො''ති

අථ ඛො භගවා එතමස්ස විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්දානං උද්දනෙයි:

“දදතො පුඤ්ඤං පටිඛිඨති සඤ්ඤාමනො චෙරං න වීයති,
කුසලො ච ජහාති පාපකං රාගද්වේශමොහකඛයා ස නිබ්බුතො'ති.

ආළාරවෙදලලුභාණ්ඩාරො චතුසො.

‘මෙයින් ආයුෂ්මත් චූන්ද කර්මාර පුත්‍රයන් විසින් දීර්ඝායුෂ පිණිස පවත්නා කර්මයෙක් රැස් කරන ලද්දේ ය, ආයුෂ්මත් චූන්ද කර්මාර පුත්‍රයන් විසින් පැහැපත් බව පිණිස පවත්නා කර්මයෙක් රැස් කරන ලද්දේ ය, ආයුෂ්මත් චූන්ද කර්මාර පුත්‍රයන් විසින් සුවය පිණිස පවත්නා කර්මයෙක් රැස් කරන ලද්දේ ය, ආයුෂ්මත් චූන්ද කර්මාර පුත්‍රයන් විසින් ස්වර්ගය පිණිස පවත්නා කර්මයෙක් රැස් කරන ලද්දේ ය, ආයුෂ්මත් චූන්ද කර්මාරපුත්‍රයන් විසින් අධිපති බව පිණිස පවත්නා කර්මයෙක් රැස් කරන ලද්දේයැ ඇවැත් චූන්දයෙනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ හමුයෙන් ම මා විසින් මෙය අසනලද්දේ ය, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමුයෙන් ම මා විසින් මෙය පිළිගන්නාලද්දේ යැ යි කියා මෙසේ චූන්ද කර්මාර පුත්‍රයා ගේ වීපිළිසර දුරු කටයුතු යැ’’ යනු යි.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වෙලෙහි මෙ උදන් ඇතුළු සේක:

“දන් දෙන්නහුට පින් වැඩේ. යිල් රක්නහු සිතූ වෙර නො පවතී. නුවණැත්තේ වෙර (පව්) දුරු ලැබේ. හේ මෙසේ (පව්) දුරු ලා රාග ද්වේෂ මොහ මුල් ඉදිරිමෙන් කෙලෙස් පිරිනිවනින් ද එයට පසු කඳ පිරිනිවනින් ද පිරිනිව්‍යේ වෙයි’’ යනු යි.

සකර වැනි බණවර යි.

[කුසිනාරා ගමනං]

91. අථ ඛො හගවා ආයස්මිනං ආනන්දං ආමනෙහි ආයාමානන්ද යෙන තීරණ්ණවතියා නදියා පාරිමං තීරං, යෙන කුසිනාරා, යෙන උපවත්තනං මල්ලානං සාලවනං, තෙනුපසඬකම්සසාමා'ති. 'එවමහනෙත'ති ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ හගවතො පච්චසෙකායි. අථ ඛො හගවා මහතා භික්ඛුසංඝෙතෙ සද්ධිං යෙන තීරණ්ණවතියා නදියා පාරිමං තීරං, යෙන කුසිනාරා, යෙන උපවත්තනං මල්ලානං සාලවනං, තෙනුපසඬකම්. උප-සඬකම්ඤා ආයස්මිනං ආනන්දං ආමනෙහි. "ඉඬ්ඤ මෙ ඤං ආනන්ද අත්තරෙන යමකසාලානං උත්තරස්සකං මඤ්ඤං පඤ්ඤපෙභි. කිලනෙත'ස්මි ආනන්ද නිපජ්ජිසසාමී'ති. 'එවමහනෙත'ති ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ හගවතො පටිසසුඤා අත්තරෙන යමකසාලානං උත්තරස්සකං මඤ්ඤං පඤ්ඤපෙභි. අථ ඛො හගවා දක්ඛිණෙන පසෙසන සිහසෙය්‍යා කපෙසසි පාදෙ පාදං අවවාධාය සතො සමපජානො.

92. තෙන ඛො පන සමයෙන යමකසාලා සබ්බඵාලිථුල්ලා භොතති අකාලපුපෙථි. තෙ තථාගතස්ස සරීරං ඔකිරන්ති අජේඤාකිරන්ති අභිප්ප-කිරන්ති තථාගතස්ස පුජාය. දිබ්බානි පි මන්ද්‍රවපුපථානි අත්තළිකඛා පපතන්ති, තානි තථාගතස්ස සරීරං ඔකිරන්ති අජේඤාකිරන්ති අභිප්පකිරන්ති තථාගතස්ස පුජාය දිබ්බානි පි වන්දනවුණ්ණානි අත්තළිකඛා පපතන්ති. තානි තථාග-තස්ස සරීරං ඔකිරන්ති අජේඤාකිරන්ති අභිප්පකිරන්ති තථාගතස්ස පුජාය. දිබ්බානි පි තුරියානි අත්තළිකෙඛ වජ්ජන්ති තථාගතස්ස පුජාය, දිබ්බානි පි සඬිහිතානි අත්තළිකෙඛ වත්තන්ති තථාගතස්ස පුජාය. අථ ඛො හගවා ආයස්මිනං ආනන්දං ආමනෙහි: සබ්බඵාලිථුල්ලා ඛො ආනන්ද යමකසාලා අකාලපුපෙථි තෙ තථාගතස්ස සරීරං ඔකිරන්ති අජේඤාකිරන්ති අභිප්ප-කිරන්ති තථාගතස්ස පුජාය. දිබ්බානි පි මන්ද්‍රවපුපථානි අත්තළිකඛා පපතන්ති, තානි තථාගතස්ස සරීරං ඔකිරන්ති අජේඤාකිරන්ති අභිප්පකිරන්ති තථාගතස්ස පුජාය. දිබ්බානි පි වන්දනවුණ්ණානි අත්තළිකඛා පපතන්ති, තානි තථාගතස්ස සරීරං ඔකිරන්ති අජේඤාකිරන්ති අභිප්පකිරන්ති තථාගතස්ස පුජාය. දිබ්බානි පි තුරියානි අත්තළිකෙඛ වජ්ජන්ති තථාගතස්ස පුජාය. දිබ්බානි පි සඬිහිතානි අත්තළිකෙඛ වත්තන්ති තථාගතස්ස පුජාය. න ඛො ආනන්ද එත්තාවතා තථාගතො සකකතො වා භොති ගරුකතො වා මානිතො වා පුජිතො වා අපචිතො වා, යො ඛො ආනන්ද භික්ඛු වා භික්ඛුනී වා උපාසකො වා උපාසිකා වා ධම්මානු-ධම්මපටිපන්නො විහරති සාමිච්චිපටිපන්නො අනුධම්මචාරී, යො තථාගතං සකකරොති ගරුකරොති මානෙති පුජෙති අපචියති පර-මාය පුජාය. තස්මාතිහානන්ද ධම්මානුධම්මපටිපන්නො විහරිසාම සාමිච්චි පටිපන්නො අනුධම්මචාරිතො ති, එවං හි වො ආනන්ද සිකම්මබ්බන්ති.

යමා සල්ලුක්

91. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඇවෑම අනද තෙරුන් බණවා “අනදයෙනි, යමහ. භිරණ්‍යවතී නදිය පර තෙරට (නදියෙන් එගොඩට) එහි කුසිනාරා නුවරට, එහි මල්ල රජුන්ගේ උපවර්තන නම් සල්ලයනට එළැඹෙන්නමු” යි වදළ සේක. ‘එසේ ය වහන්සැ’ යි කියා ම අනද තෙරණුවෝ පිළිවදන් ඇස්වූහ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් බික් සහන කැවූව භිරණ්‍යවතී නදියෙන් එතෙර කුසිනාරා නුවර මල්ලයන්ගේ උපවර්තන නම් සල්ලයන කරා වැඩියාහ. වැඩ අනදතෙරුන් අමඛා “අනදයෙනි, යමා සල්ලුක් අතර හිස උතුරු දෙසට සිටුනා සේ කොට මට ඇඳක් පනවවු. අනදයෙනි, ක්ලාන්තයෙමි, වැදෑහෙනු කැමැත්තෙමි” යි වදළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි කියා ම අනද තෙරණුවෝ හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් දී, යමා සල්ලුක් අතර උතුරු දෙසට හිස සිටුනා සේ කොට ඇඳක් පනවූහ. ඉක්බිති හඟවත්තු දකුණු පසින් වම් පස මඳක් ඉක්මැ පිහිටුවා සිහි නුවණින් යුතු වැ දකුණුලයෙන් සිංහ ඉසාරාව කළාහ. (සිංහඉසාරායෙන් සැතැපුණුසේක.) එවෙලෙහි වනාහි යමා සල්ලුක් හු නොකල් මලින් මුළුල්ල ම ගැවැසුණාහු වෙත්. ඔහු තරාගතයනට පූජා විසින් ඔබ සිරුර මත්තෙහි වැටෙත්, විසිරෙත්, වෙසෙසින් විසිරෙත්. දිව මදුරා මලුදු අහසින් හෙයි. ඔහු තරාගතයනට පුද පිණිස ඔබ සිරුර මත වැටෙත්, විසිරෙත් වෙසෙසින් විසිරෙත්. දිව සඳුන් සුණුදු අහසින් හෙයි. ඔහු තරාගතයනට පුද පිණිස ඔබ සිරුර මත හෙත්, විසිරෙත්, වෙසෙසින් විසිරෙත්. දිව තුරුහු ද තරාගතයනට පුද පිණිස අහසැ වැයෙත්. දිව ගැසුම්හු ද තරාගතයනට පුද පිණිස අහසැ පැවැතෙත්.

92. එ කලැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනද තෙරුන් බණවා “අනදයෙනි, යමාසල්ලුක්හු නොකල් මලින් මුළුල්ල ගැවැසුණාහු ගැවැසුණාහු වෙත්. ඔහු තරාගතයනට පුද පිණිස ඔබ සිරුර මත හෙත්, විසිරෙත්, වෙසෙසින් විසිරෙත්. දිව මදුරා මලුදු අහසින් හෙයි . . දිව සඳුන් සුණු දු අහසින් හෙයි . . දිව තුරු ගොසු දු . . දිව ගැසුම්හු තරාගතයනට පුද පිණිස අහසැ වැටෙයි. අනදයෙනි, මෙතෙකින් තරාගතයෝ සත්කෘත හෝ ගුරුකෘත හෝ මානික හෝ පූජිත හෝ අපචිත හෝ නො වෙත්. අනදයෙනි, යම මහණෙක් හෝ මෙහෙණක් හෝ උවසුවෙක් හෝ උවැසියෙක් හෝ ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්ත වැ සමාක් ප්‍රතිපත්ත වැ අනුධර්මවාරී වැ වෙසෙයි ද හෝ මැ පරම පූජායෙන් තරාගතයනට සත්කාර කෙරෙයි, ගරු කෙරෙයි, බුහුමන් කෙරෙයි, පූජා කෙරෙයි, අපවායන කෙරෙයි. අනදයෙනි, එ බැවින් මෙහි ලා ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්ත වැ සමාක් ප්‍රතිපත්ත වැ අනුධර්මවාරී ව වසන්නමෝ” යි, මෙසේ ම තොප විසින් හික්මියැ යුතු” යි වදළ සේක.

උපවාණ ථෙරො

93. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා උපවාණො හගවතො පුරතො ධීතො හොති හගවතං වීජමානො. අථ ඛො හගවා ආයස්මිනං උපවාණං අපසාදෙයි: 'අපෙති භික්ඛු. මා මෙ පුරතො අවධායි'ති. අථ ඛො ආයස්මතො ආනන්දස්ස එතදහොයි: 'අයං ඛො ආයස්මා උපවාණො දීඝරක්ඛං හගවතො උපවධාකො සන්තිකාවචරො සමීපවාරි. අථ ච පන හගවා පච්ඡිමෙ කාලෙ ආයස්මිනං උපවාණං අපසාදෙයි: අපෙති භික්ඛු, මා මෙ පුරතො අවධායිති. කො ඤු ඛො හෙතු තො පච්චයො යං හගවා ආයස්මිනං උපවාණං අපසාදෙයි.¹ අපෙති භික්ඛු මා මෙ පුරතො අවධායිති. අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දො හගවතං එතදවොච: අයං හතෙන ආයස්මා උපවාණො දීඝරක්ඛං හගවතො උපවධාකො සන්තිකාවචරො සමීපවාරි, අථ ච පන හගවා පච්ඡිමෙ කාලෙ ආයස්මිනං උපවාණං අපසාදෙති: අපෙති භික්ඛු, මා මෙ පුරතො අවධායිති. කො ඤු ඛො හතෙන හෙතු කො පච්චයො යං හගවා ආයස්මිනං උපවාණං අපසාදෙති අපෙති භික්ඛු මා මෙ පුරතො අවධායිති? යෙභුයොන ආනන්ද දසසු සහස්සිසු ලොකධාතුසු දෙවතා සන්තිපතිතා තථාගතං දසසනාය, යාවතා ආනන්ද කුසිනාරා උපවත්තනං මලලානං සාලවනං සමන්තතො දවාදසයොජන නි නඤ්චි සො පදෙසො වාළුග්ගං කොට්ඨිකතුදන මග්ගොපි මහෙසකුංභි දෙවතාහි අපට්ඨො. දෙවතා ආනන්ද උජ්ඣායනති දූරා ච වතමහා ආගතා තථාගතං දසසනාය. කදචි කරහචි තථාගතා ලොකෙ උපපජ්ජන්ති අරහත්තො සමමාසමුද්ධා අපෙජ්ච රත්තියා පච්ඡිමෙ යාමෙ තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං හවිස්සති, අයඤ්ච මහෙසකුංභො භික්ඛු හගවතො පුරතො ධීතො ඔවාරෙත්තො, න මයං ලභාම පච්ඡිමෙ කාලෙ තථාගතං දසසනායාති.

94. කථං භූතා පන හතෙන හගවා දෙවතා මනසි කරොති'ති.

“සත්තානන්ද දෙවතා ආකාශෙ පථවිසඤ්ඤිතියො, කෙසෙ පකිරිය කන්දහති, බාහා පඤ්ඤාසහ කන්දහති, ජිකතපානං පපතනති ආවච්ඡන්ති විච්චන්තිඅතිවිප්පං හගවා පරිනිබ්බාසිසසති, අතිවිප්පං සුගතො පරිනිබ්බාසිසසති, අතිවිප්පං වන්ඛු ලොකෙ අත්තරධාසිසසති'ති සත්තානන්ද දෙවතා පථවියං පථවිසඤ්ඤිතියො, කෙසෙපකිරිය කන්දහති, බාහා පඤ්ඤාසහ කන්දහති, ජිකතපානං පපතනති ආවච්ඡන්ති විච්චන්ති:

1. අපසාදෙයි. කේසුරි.

උපවාන තෙරණුවෝ

93. එ සමයෙහි වනාහි උපවාන තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පවත් සලකුවෝ ඔබ ඉදිරියේ සිටියාහු වෙත්. එ කලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උපවාන තෙරුන් බණවා, 'මහණ, ඉවත් වන්න, මා ඉදිරියේ නො සිටින්නැ' යි උපවාන තෙරුන් ඉවත් කළ සේක. එ විට 'මේ උපවාන තෙරණුවෝ වූ කලි බොහෝ කලක් වෙතැ ගැවැසෙන, ළඟ හැසිරෙන, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ උවටුවෙකි. එහෙත් පැසිම් සෙමෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ 'මහණ, ඉවත් වන්න, මා ඉදිරියේ නො සිටින්නැ' යි උපවාන තෙරුන් ඉවත් කළ සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ 'මහණ, ඉවත් වන්න, මා ඉදිරියේ නො සිටින්නැ' යි උපවාන තෙරුන් ඉවත් කළ සේක' යන යමක් ඇද්ද, එයට හේතුව කවර යැ, එයට කාරණය කවර යැ, යි අනඳ තෙරුනට මේ සිත විය. ඉක්බිති අනඳ තෙරණුවෝ 'වහන්ස, මේ උපවාන තෙරණුවෝ බොහෝ කලක් වෙතැ ගැවැසෙන, ළඟ හැසිරෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ උවටුවෙක. එතෙකුදු වුවත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැසිම් සමයෙහි 'මහණ, ඉවත් වන්න, මා ඉදිරියේ නො සිටින්නැ' යි උපවාන තෙරුන් ඉවත් කරන සේක. වහන්ස, . . . එයට හේතුව, එයට කාරණය කවර යැ?' යි හඟවත් බුදුරජුන් පුළුවන්හ. "අනඳයෙනි, ලෝද දස දහසෙක දෙවියෝ තරාගතයන් දක්නා පිණිස බොහෝ සෙයින් රැස්වූවාහු වෙත්. අනඳයෙනි, කුසිනාරා නුවර යම් පමණ ද, මල්ලවයන්ගේ උපවර්තන ශාලවනය යම් පමණ ද හාත්පස දෙළොස් යොදුන්වූ ඒ සියලු පෙදෙස යම් පමණ ද, එහි මහායශස්ක දේවතා වත් වැද නොගත්, හිදි අගක් එළාලන පමණ වූ ද ඒ තැනෙක් නැත. අපි වූ කලි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නට දුර සිට ද ආමිහ. රහත් සම්මා සම්බුද්ධි තරාගතවරු (බොහෝ කල් ඉක්ම) කිසි කලෙක්හි ම ලොවැ පහළ වෙත්. අද රෑ ම පැසිම්යම්හි තරාගතයන් වහන්සේ ගේ පිරිනිවීම වන්නේ ය, මේ මහ තෙදැති මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉදිරියේ ඔබ මුවහ කරනුයේ සිටියේ වෙයි. (එ හෙයින්) අපි (මේ) පැසිම් සමයෙහි තරාගතයන් වහන්සේ දක්නට නො ලබමෝ' යි දෙවියෝ (උපවාන මහණහට) දෙස් නහත්" යැ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනඳ තෙරුනට වදළ සේක.

94. 'වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙසේ වූ දේවතා කෙනකුත් මෙනෙහි කරන සේක් ද?' යි අනඳ තෙරණුවෝ පුළුවන්හ.

'අනඳයෙනි, අහසෙහි පෘථිවි යැ' යි සංඥා ඇති දේවතා කෙනෙක් ඇත. ඔහු 'ඉතා වහා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිවෙන සේක, ඉතා වහා සුගතයන් වහන්සේ පිරිනිවෙන සේක.

අභිබ්භං භගවා පරිනිබ්බාසිස්සති, අභිබ්භං සුගතො පරිනිබ්බාසිස්සති,
අභිබ්භං චක්ඛු¹ ලොකෙ අත්තරධාසිස්සතිති!

යා පන තා දෙවතා ඵීතරාගා, තා සතා සමපජානද අධිවාසෙහති.
අනිච්චා සංඛාරා තං කුතෙස්ස ලබ්භා?ති,

95. “පුබ්බෙ භතෙන දීඝාසු වස්සං වුස්වා භික්ඛු ආගච්ඡන්ති තථාගතං
දස්සනාය. තෙ මයං ලභාම මනොභාවතීයෙ භික්ඛු දස්සනාය ලභාම
පඨිරුපාසනාය, භගවතො පන මයං භතෙන අවචයෙන න ලභිස්සාම
මනොභාවතීයෙ භික්ඛු දස්සනාය න ලභිස්සාම පඨිරුපාසනායා”ති.

“වත්තාරිමානි ආනන්ද සඤ්ඤා කුලපුත්තස්ස දස්සනියානි සංවෙජනී-
යානි යානානි. කතමානි වත්තාරි:

‘ඉධ තථාගතො ජාතො’ති ආනන්ද සඤ්ඤා කුලපුත්තස්ස දස්සනියං
සංවෙජනියං යානං.

‘ඉධ තථාගතො අනුක්කරං සමමාසමොධං අභිසම්බුද්ධො’ති ආනන්ද
සඤ්ඤා කුලපුත්තස්ස දස්සනියං සංවෙජනියං යානං.

‘ඉධ තථාගතෙන අනුක්කරං ධම්මචක්ඛං පච්ඡන්ති’ ආනන්ද
සඤ්ඤා කුලපුත්තස්ස දස්සනියං සංවෙජනියං යානං.

‘ඉධ තථාගතො අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුයා’ පරිනිබ්බුතොති
ආනන්ද සඤ්ඤා කුලපුත්තස්ස දස්සනියං සංවෙජනියං යානං.

ඉමානි ඛො ආනන්ද වත්තාරි සඤ්ඤා කුලපුත්තස්ස දස්සනියානි
සංවෙජනියානි යානානි.

ආගමිස්සන්ති ඛො ආනන්ද සඤ්ඤා භික්ඛු භික්ඛුනියො උපාසකා
උපාසිකායො ඉධ තථාගතො ජාතො ති පි, ඉධ තථාගතො අනුක්කරං
සමමාසමොධං අභිසම්බුද්ධො ති පි, ඉධ තථාගතෙන අනුක්කරං ධම්මචක්ඛං.
පච්ඡන්තිති, ඉධ තථාගතො අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුයා
පරිනිබ්බුතො ති පි. යෙ හි කෙච්ඡි ආනන්ද චෙතියචාරිකං ආභිණ්ඩනා
පසන්නචිත්තා කාලං කරිස්සන්ති, සබ්බෙ තෙ කායස්ස හෙද පරමරණා
සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජිස්සන්තිති.

1. චක්ඛුමං - සි.මු.
චක්ඛුං - ඉ

ඉතා වහා ලොවැ ඇස අතුරු දහන් වන්නේ යැ' යි භිස කෙස් මුදු හඬත්, දෙහොත් නභා හඬත්, මැදින් සිඳි වැටුණුවුන් සේ වැටෙත්, පෙරළෙන්නාහු වැටුණු තැනට ම එත්, වැටුණු තැනින් ඇතට ද පෙරළු යෙත්.

යම් දේවතා කෙනෙක් පහ වූ රාගය ඇත්තාහු ද, ඔහු සිහි ඇත්තාහු නුවණින් දන්නාහු, 'සංස්කාරයෝ අතිත්‍යය හ. එහෙයින් මෙහි ස්පිරිතාවෙක් කොයින් ලැබෙන්නේ ද!' යි ඉවසත් යැ' යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

95. "වහන්ස, පෙර ඒ ඒ දෙසැ වස් වුසු භික්ෂුහු තථාගතයන් වහන්සේ දක්නට එත්. අපිමෙන් බවුන් විසින් සිත් වඩනා (සමාධිය වඩනා) ඒ භික්ෂුන් දක්නට ලබමිහ, එළැඹූ පිළිදහ්නට ලබමිහ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ඇවෑමෙන් ඒ මෙන් බවුනෙන් සිත වඩනා භික්ෂුන් දක්නට නො ලබන්නම්. එළැඹූ පිළිදහ්නට නො ලබන්නම්" යි අනද තෙරණුවෝ කීහ.

එවිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ වදළ සේක: "අනදයෙනි, සැදහැවත් කුලපුත්තක්හට දක්නට සුදුසු සංවේග උපදවන මේ තැන් සතරෙකි. කවර සතරෙක් ද? යත්:

'අනදයෙනි, 'තථාගතයන් වහන්සේ මෙහි උපන් සේකැ' යි (ඒ උපන් තැන) සැදහැවත් කුල පුත්තක්හට දක්නට සුදුසු සංවේග උපදවන තැනෙකි.

'තථාගතයන් වහන්සේ මෙහි නිරුත්තර සමාක්සමිබෝධිය අවබෝධ කළ සේකැ' යි, අනදයෙනි, මෙය සැදහැවත් කුලපුත්තක්හට දක්නට සුදුසු සංවේගය උපදවන තැනෙකි.

'මෙහි තථාගතයන් වහන්සේ විසින් නිරුත්තර ධර්මවක්‍රය පවත්වන ලදු' යි, අනදයෙනි, මෙය සැදහැවත් කුලපුත්තක්හට දක්නට සුදුසු සංවේග උපදවන තැනෙකි.

'මෙහි තථාගතයන් වහන්සේ අනුපාදිශේෂ නිර්වාණධාතුයෙන් පිරිනිවන් පෑ සේකැ' යි, අනදයෙනි, මෙය සැදහැවත් කුලපුත්තක්හට දක්නට සුදුසු සංවේග උපදවන තැනෙකි.

අනදයෙනි, මොහු සැදහැවත් කුලපුත්තක්හට දක්නට සුදුසු සංවේග උපදවන තැන් සතර ය.

අන්දයෙනි, සැදහැවත් මහණහු ද මෙහෙණහු ද උච්ඡුහු ද උචුසියෝ ද 'මෙහි තථාගතයන් වහන්සේ උපන් සේකැ' යි ද, මෙහි තථාගතයන් වහන්සේ නිරුත්තර සමාක්සමිබෝධිය අවබෝධ කළ සේකැ' යි ද, මෙහි තථාගතයන් වහන්සේ විසින් නිරුත්තර ධර්මවක්‍රය පවත්වන ලදු' යි ද, මෙහි තථාගතයන් වහන්සේ අනුපාදිශේෂ නිර්වාණධාතුයෙන් පිරිනිවන් සේකැ යි ද සලකා මේ තැන් කරා එන්නාහු ම ය. අනදයෙනි, යම් කෙනෙක් වනාහි චෛත්‍යවාරිකාව කරන්නාහු (සැ වදිමින් පුදමින් ඇවිදුනාහු) පහන් සිතැත්තෝ කල්පරිය කරන්නාහු ද, ඒ සියල්ලෝ කාබුත් මරණින් මතු මනාප ගති ඇති සග ලොවට පැමිණෙන්නාහ.

ආනන්දපුට්ඨා කථා

96. “කථං මයං භතෙන මාතුගාමෙ පටිපජ්ජාමා?”¹ති

“අදස්සනං ආනන්ද”ති.

“දස්සනෙ භගවා සති කථං පටිපජ්ජිතබ්බන්ති?”

“අනාලාපො ආනන්ද”ති.

“ආලපකෙත්ත පන භතෙන කථං පටිපජ්ජිතබ්බන්ති?”

“සති ආනන්ද උපට්ඨපෙතබ්බා”ති.

“කථං මයං භතෙන තථාගතස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජාමා?”²ති

“අබ්බාවටා තුමේඝ ආනන්ද හොථ තථාගතස්ස සරීරපුජාය. ඉඬ්ඝ තුමේඝ ආනන්ද සද්දෙව්, සට්ඨ³ සද්දත්ථකුසුජ්ජථ, සද්දෙව්² අප්පමන්තා ආකාපිතො පභිතන්තා විහරථ, සත්තානන්ද ඛිංකියපණ්ඩිතා පි මුහම්භපණ්ඩිතා පි ගහපතිපණ්ඩිතා පි තථාගතෙ අභිප්පසන්තා තෙ තථාගතස්ස සරීරපුජං කරිස්සන්ති”ති.

“කථං පන භතෙන තථාගතස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජිතබ්බන්ති?”

“යථා ටො ආනන්ද රඤ්ඤෙ වක්ඛවන්තිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජන්ති, ඵලං තථාගතස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජිතබ්බන්ති” “කථං පන භතෙන රඤ්ඤො වක්ඛවන්තිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජන්ති?”³ති “රඤ්ඤෙ ආනන්ද වක්ඛවන්තිස්ස සරීරං අභතෙන වට්ඨෙන වෙයේන්ති. අභතෙන වට්ඨෙන වෙයේඨා විහතෙන කප්පාසෙන වෙයේන්ති. විහතෙන කප්පාසෙන වෙයේඨා අභතෙන වට්ඨෙන වෙයේන්ති.

1. වක්ඛුමා, (මජ්ඣං) වක්ඛුරන්තර්ථයාති (සබ්බපට්ඨාදීනං මහාපට්ඨිනිඛිනානසුත්තං)

2. සාරඤ්ඤෙ සඨථ අනුසුඤ්ඤපථ (මජ්ඣං)

3. සාරඤ්ඤෙ (මජ්ඣං)

ආනන්ද පාවිෂා කරාව

96. ඉක්බිති, අනඳ තෙරණුවෝ “වහන්ස, අපි මාගම කෙරෙහි කෙසේ පිළිපදුමෝ ද?” යි විචාළහ.

“අනඳයෙනි, මාගම නොදැක්ම යැ” යි හඟවත්හු වදළාහ.

“භාග්‍යවතුන් වහන්ස, දැක්මක් ඇති කල්හි කෙසේ පිළිපැද්ද යුතු ද?” යි අනඳ තෙරණුවෝ විචාළාහ.

“අනඳයෙනි, ඇය හා කතා නො කිරීම යැ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

(“කතා කළ යුතු ම තැනක් වුව) වහන්ස, කතා කරන මහණහු විසින් කෙසේ පිළිපැද්ද යුතු ද?” යි අනඳ තෙරණුවෝ පුළුවන්හ.

“අනඳයෙනි, (ඇය ගේ) වයස අනුව මේ මව යැ යි හෝ සොහොයුරි යැ යි හෝ දු යැ යි හෝ සලකා) සිහිය ඵලාභිච්ඡාය යුතු යැ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

97. “වහන්ස, අපි කෙසේ නම් තරාගතයන් වහන්සේ ගේ සිරුරෙහි පිළිපදුමෝ ද?” යි අනඳ තෙරණුවෝ පුළුවන්හ.

“අනඳයෙනි, තෙපි තරාගතයන් ගේ සිරුර පුදනුයෙහි නිරුත්සාහ වවු. අනඳයෙනි, තෙපි වූ කලී තමහට වැඩෙහි (රහත්බව ලබනුයෙහි) තැත් කරවු, තමහට වැඩෙහි පුනපුනා යෙදෙවු (රහත්බව පිණිස පිළිවෙත් කරවු, බවුන් බවවු), තමහට වැඩෙහි (රහත්බව ලැබීමෙහි) නොපමා වුවාහු, කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තාහු, නිවන් කරා මෙහෙයූ සිතැත්තාහු වසවු. අනඳයෙනි, තරාගතයන් කෙරෙහි වෙසෙසින් පහන් වූ නුවණැති කැත්තු ද, නුවණැති බවුණෝ ද, නුවණැති ගැහැටියෝ ද ඇත. ඔහු තරාගතයන් ගේ සිරුරට පූජා සත්කාර කරන්නාහ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

“වහන්ස, (ඔවුන් විසින්) තරාගතයන් වහන්සේ ගේ සිරුරෙහි කෙසේ පිළිපැද්ද යුතු ද?” යි අනඳ තෙරණුවෝ පුළුවන්හ.

“අනඳයෙනි, සක්විති රජක්හු ගේ සිරුරෙහි යම්කෙසේ පිළිපදිත් ද, තරාගතයන් ගේ සිරුරෙහි එසේ ම පිළිපැද්ද යුතු යැ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක. “වහන්ස, සක්විති රජක්හු ගේ සිරුර කෙසේ පිළිපදිත් ද?” යි අනඳ තෙරණුවෝ පුළුවන්හ.

එතෙත්ථාපායෙන පඤ්චි යුගසතෙහි රඤ්ඤා වක්ඛවත්තිස්ස සරීරං¹ වේදේථා ආයසාය නෙලදෙණියා පකඛිපිථා අඤ්ඤිස්සා ආයසාය දෙණියා පටිකුජ්ඣිථා සබ්බගඤ්ඤානං විතකං කරිථා රඤ්ඤා වක්ඛවත්තිස්ස සරීරං ඤාපෙතති. වාතුමමහාපථෙ² රඤ්ඤා වක්ඛවත්තිස්ස ධූපං කරොන්ති. එවං ඛො ආනන්ද රඤ්ඤා වක්ඛවත්තිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජන්ති. යථා ඛො ආනන්ද රඤ්ඤා වක්ඛවත්තිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජන්ති එවං තථාගතස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජිතඛං වාතුමමහාපථෙ තථාගතස්ස ධූපො කාතඛෙඛා. තස්ස යෙ මාලං වා ගඤ්ඤං වා චුණ්ණකං³ වා ආරොපෙසසන්ති වා අභිවාදෙසසන්ති වා, විතතංවා පසාදෙසසන්ති, තෙසන්තං හවිසති දීඝරත්තං භිතාය සුඛායා''ති.

ධූපාරභා සුග්ගලා.

97. “වත්තාරො’මෙ ආනන්ද ධූපාරභා. කතමෙ වත්තාරො? තථාගතො අරහං සම්මාසම්බුද්ධො ධූපාරභො. පච්චිකසම්බුද්ධො ධූපාරභො, තථාගතස්ස සාවතො ධූපාරභො, රාජා වක්ඛවත්ති ධූපාරභො’ති.

කිඤ්චානන්ද අස්ථවසං පටිච්චි තථාගතො අරහං සම්මාසම්බුද්ධො ධූපාරභො? අයං තස්ස හගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස ධූපො ති ආනන්ද ඛු ප්‍රතා විතතං පසාදෙත්ති, තෙ තස්ස විතතං පසාදෙත්වා කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. ඉදං ඛො ආනන්ද අස්ථවසං පටිච්චි තථාගතො අරහං සම්මාසම්බුද්ධො ධූපාරභො.

කිඤ්චානන්ද අස්ථවසං පටිච්චි පච්චිකසම්බුද්ධො ධූපාරභො? අයං තස්ස හගවතො පච්චිකසම්බුද්ධස්ස ධූපො ති ආනන්ද ඛු ප්‍රතා විතතං පසාදෙත්ති. තෙ තස්ස විතතං පසාදෙත්වා කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. ඉදං ඛො ආනන්ද අස්ථවසං පටිච්චි පච්චිකසම්බුද්ධො ධූපාරභො.

1. සරීරෙ (සරා, කා)
2. වාතුමහාපථ (මජ්ඣං)
3. චුණ්ණකං (ෆ්‍රෑග්)

“අනදයෙනි, සක්විති රජක්හු ගේ සිරුර අළුත් පිළියෙන් වෙළුන්. අළුත් පිළියෙන් වෙළා පොළොඳු (මොනොවට නභා පාදන ලද) කපු පුළුනෙන් වෙළුන්. පොළොඳු කපුපුළුනෙන් වෙළා අළුත් පිළියෙන් වෙළුන්. මේ නයිත් යුගල පන්සියෙකින් සක්විති රජු ගේ සිරුර වෙළා, රන්මුවා දෙණෙක බහා අන් රන්මුවා දෙණෙකින් වසා, හැම වර්ගයේ සුවඳ දරින් චිත්තකයක් කොට එ සිරුර දවත්. සක්විති රජහට (සක්විති රජු ගේ සිරුර ද ඉතිරි වූ ධාතු තැන්පත් කොට) සතර මං හන්දියෙක තුඹක් (ස්තූපයක්) කරත්. අනදයෙනි, මෙසේ ම සක්විති රජුගේ සිරුරෙහි පිළිපදිත්. අනදයෙනි, යම්සේ සක්විති රජුගේ සිරුරෙහි පිළිපදිත් ද, එසේ ම තථාගතයන් ගේ සිරුරෙහි පිළිපදිද යුතු. තථාගතයනට සිවු මං සන්දියෙක තුඹක් කැරැවිය යුතු. යම් කෙනෙක් එහි මල් හෝ සුවඳ හෝ සුවඳ සුණු හෝ නභන්නාහු (පුදන්නාහු) හෝ වෙත් ද, ආදරයෙන් වදින්නාහු හෝ වෙත් ද, සිත හෝ පහදවන්නාහු වෙත් ද, එය ඔවුනට බොහෝ කල් වැඩ පිණිස සුව පිණිස වන්නේ යැ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

තුඹට සුදුසු පුභුලෝ.

97. “අනදයෙනි, තුඹ (ස්තූප) කොට පුදනු ලබන්නට සුදුසු වූ මේ පුභුලෝ සතර දෙනෙකි. කවර සතර දෙනෙක් ද යත්: අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ තථාගත තෙමේ තුඹින් (ස්තූපයෙන්) පුදනු ලබනුවට සුදුසු ය. පසේ බුදුරජ තෙමේ තුඹින් පුදනු ලබන්නට සුදුසු ය. තථාගත සම්මාසම්බුදුන්ගේ සවු තෙමේ තුඹින් පුදනු ලබන්නට සුදුසු ය, සක්විති රජ තෙමේ තුඹින් පුදනු ලබන්නට සුදුසු ය.

අනදයෙනි, කවර කරුණක් නිසා අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ තථාගත තෙමේ තුඹින් පුදනු ලබනුවට සුදුසු වෙයි ද යත්: අනදයෙනි, ‘මේ ඒ හඟවත් අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේගේ ස්තූප යැ’ යි බොහෝ දෙනා සිත පහදත්, සිත පහද කාබුන් මරණින් මතු මනාගති ඇති සඟ ලොවට පැමිණෙත්.

අනදයෙනි, මේ කරුණ නිසා ම අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ තථාගත තෙමේ තුඹින් පුදනු ලබනුවට සුදුසු ය. අනදයෙනි, කවර කරුණක් නිසා පසේ සම්බුදුරජ තුඹින් පුදනු ලබනුවට සුදුසු ද යත්: අනදයෙනි, මේ ඒ හඟවත් පසේ බුදුරජුගේ ස්තූප යැ’ යි බොහෝ දෙනා සිත පහදත්. ඔහු එහි සිත පහද කා බුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සඟ ලොවට පැමිණෙත්. අනදයෙනි, මේ කරුණ නිසා ම පසේබුදු රජ තුඹින් පුදනු ලබනුවට සුදුසු ය.

කිඤ්චානඤ්ඤ අත්ථවසං පටිච්ච තථාගතස්ස සාවකො ථූපාරහො? අයං තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස සාවකස්ස ථූපො ති ආනඤ්ඤ ඛ්‍ය ජනා විත්තං පසාදෙනති.¹ තෙ තත්ථ විත්තං පසාදෙනා කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතිං සංගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. ඉදං ඛො ආනඤ්ඤ අත්ථවසං පටිච්ච තථාගතස්ස සාවකො ථූපාරහො,²

කිඤ්චානඤ්ඤ අත්ථවසං පටිච්ච රාජා වක්කවන්ති ථූපාරහො? අයං ධම්මිකස්ස ධම්මරඤ්ඤෙඤ ථූපො ති ආනඤ්ඤ ඛ්‍ය ජනා විත්තං පසාදෙනති, තෙ තත්ථ විත්තං පසාදෙනා කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතිං සංගං ලොකං උපපජ්ජන්ති.

ඉදං ඛො ආනඤ්ඤ අත්ථවසං පටිච්ච රාජා වක්කවන්ති ථූපාරහො. ඉමෙ ඛො ආනඤ්ඤ වක්කාමරා ථූපාරහා"ති.

ආනඤ්ඤෙරස්ස අච්ඡරියධම්මො.

98. අථ ඛො ආයස්මා ආනඤ්ඤ විහාරං පටිසිඤ්ඤා කපිසිසං ආලම්බිඤ්ඤා රොදමානො අසාසි: "අභඤ්ඤා වතම්හි සෙඛො සකරණීයො, සත්ථු ව මෙ පරිනිබ්බානං භවිස්සති යො මමං³ ආනුකම්පකො"ති, අථ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙකසි: 'කභන්ත්‍රු ඛො භික්ඛවෙ ආනඤ්ඤ'ති "එසො භතෙන ආයස්මා ආනඤ්ඤ විහාරං පටිසිඤ්ඤා කපිසිසං ආලම්බිඤ්ඤා රොදමානො සීතො: 'අභඤ්ඤා වතම්හි සෙඛො සකරණීයො සත්ථු ව මෙ පරිනිබ්බානං භවිස්සති යො මමං ආනුකම්පකො"ති. අථ ඛො භගවා අඤ්ඤාතරං භික්ඛුං ආමනෙකසි: "එහි ඤං භික්ඛු, මම වචනෙන ආනඤ්ඤා ආමනෙකති: සත්ථා තං ආවුසො ආනඤ්ඤ ආමනෙකති"ති "එවම්හතෙන"ති ඛො සො භික්ඛු භගවතො පටිසස්සුඤ්ඤා යෙනායස්මා ආනඤ්ඤ තෙනුපසංඝමි, උපසංඝමිඤ්ඤා ආයස්මිත්තං ආනඤ්ඤ එතදවොච: සත්ථා තං ආවුසො ආනඤ්ඤ ආමනෙකති"ති. 'එවමාවුසො'ති ඛො ආයස්මා ආනඤ්ඤ තස්ස භික්ඛුතො පටිසස්සුඤ්ඤා යෙන භගවා තෙනුපසංඝමි, උපසංඝමිඤ්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙනා එකමන්තං නිසීදි, එකමන්තං නිසින්නං ඛො ආයස්මිත්තං ආනඤ්ඤ භගවා එතදවොච:

1. ඛ්‍යුජනො විත්තං පසාදෙති (PMS)
2. සාවකථූපො. (PMS)
3. මම (මජ්ඣං)

අනදයෙනි, කවර කරුණක් නිසා තථාගතයන් ගේ සච්චා තුඹින් පුදනු ලබන්නට සුදුසු ද යත්: අනදයෙනි, ‘මේ ඒ හඟවත් දර්භත් සමාක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේ ගේ සච්චික්ඛු ගේ ස්තුපයෙකැ’ යි බොහෝ දෙනා සිත පහදත්. ඔහු එහි සිත පහද කා බුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සඟලොවට පැමිණෙත්. අනදයෙනි, මේ කරුණ නිසා ම තථාගතයන් ගේ සච්චා තුඹින් පුද ලබනුවට සුදුසු ය.

අනදයෙනි, කවර කරුණක් නිසා සක්විති රජ තුඹින් පුදනු ලබනුවට සුදුසු වෙයි ද යත්: අනදයෙනි, ‘මේ දහම් වූ දස රජ දහමින් ජනන් රැදැවූ සක්විති රජු ගේ ස්තුප යැ’ යි බොහෝදෙනා සිත පහදත්. ඔහු එහි සිත පහ ද කා බුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සඟ ලොවට පැමිණෙත්. අනදයෙනි, මේ කරුණ නිසා සක්විති රජ තුඹින් පුද ලබනුවට සුදුසු ය.

අනදයෙනි, මේ ස්තුපාර්භ පුද්ගල සතර දෙනා යැ’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

අනද තෙරුන් ගේ අසිරි දහම

98. ඉක්බිති අනද තෙරණුවෝ වෙහෙර වැද දෙරැ අගුළුකණුවැ එල්බැ ගෙන ‘අහෝ! මම රහත්බව ලබනුවට කළ යුතු දෑ ඇති ශ්‍රේෂ්ඨයෙකිම වෙමි. මට අනුකම්පා කරන මගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ ගේ පිරිනිවන ද වන්තේ යැ’ යි හඬමින් සිටියේ ය. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ‘‘මහණෙනි, ආනන්දයෝ කොහි ද?’’ යි භික්ෂූන් අමතූ වදළ සේක. ‘‘වහන්ස, තෙල අනද තෙරණුවෝ වෙහෙර වැද දෙරැ අගුළු කණුවැ එල්බැ ගෙන ‘අහෝ! මම කළ යුතු දෑ ඇති ශ්‍රේෂ්ඨයෙකිම වෙමි, මට අනුකම්පා කරන මගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ ගේ පිරිනිවන ද වන්තේ යැ’ යි හඬමින් සිටියාහු’’ යැ යි භික්ෂූහු සැළ කළාහ. එ විට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එක්තරා මහණක්හු බණවා ‘‘මහණ, මෙහි එව, ‘ඇවැත්නි, ශාස්තෘහු ඔබ කැඳවති’ යි කියා මගේ වචනයෙන් අනදයන් කැඳවා ගෙනවි’’ යි වදළ සේක. ‘එසේ යැ වහන්සැ’ යි එ මහණ හඟවත් බුදුරජුන්ට පිළිවදන් දී, අනද තෙරුන් කරා එළැඹ, ‘ඇවැත්නි, අනදයෙනි, ශාස්තෘන් වහන්සේ ඔබ කැඳවන සේකැ’ යි සැළ කළේ ය. ‘එසේ යැ ඇවැත්නි’ යි අනද තෙරණුවෝ එ මහණ හට පිළිවදන් දී, හඟවත් බුදුරජුන් වෙත එළැඹියහ. එළැඹ ඔබ ආදර සහිත වැ වැද පසෙක ඉදගත්හ. පසෙක හුන් ම අනද තෙරුන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක :

“අලං ආනන්ද මා සොචි, මා පරිදෙව්- නන්ද එතං ආනන්ද මයා පටිකච්චෙව අසකි තං සබ්බෙහෙව පියෙහි මනාපෙහි නානාභාවො වීනාභාවො අඤ්ඤාථාභාවො. තං කුතෙසු ආනන්ද ලබ්භා ‘යත්තං ජාතං භූතං සම්බිතං පලොකධම්මං, තං චක තථාගතසසාපි සරිරං මා පලුජ්ඣිති. නෙතං යානං චිජ්ජති. දීසරත්තං ටො තෙ ආනන්ද තථාගතො පච්චුපට්ඨිතො මෙතෙතන කායකමෙමන හිතෙන සුඛෙන අදායෙන අප්පමාණෙන, මෙතෙතන වච්චකමෙමන -පෙ- මෙතෙතන මනොකමෙමන හිතෙන සුඛෙන අදායෙන අප්පමාණෙන. කතපුඤ්ඤා’යි ත්වං ආනන්ද පධානමනුයුඤ්ඤා, බිප්පං හෙහිසි’ අනාසවො’’ති.

99. අථ ටො හගවා භික්ඛු ආමනෙත්ති: “යෙ පි තෙ භික්ඛවෙ අහෙසුං අතිතමුද්ධානං අරහතෙතා සමමාසමුද්ධා, තෙසමපි හගවත්තානං එතපරමායෙව උපට්ඨාකා අහෙසුං සෙය්‍යාථාපි මයං ආනන්ද. යෙ පි තෙ භික්ඛවෙ හවිසුන්ති අනාගතමුද්ධානං අරහතෙතා සමමාසමුද්ධා, තෙසමපි හගවත්තානං එතපරමායෙව උපට්ඨාකා හවිසුන්ති සෙය්‍යාථාපි මයං ආනන්ද. පණ්ඩිතො භික්ඛවෙ ආනන්ද, මෙධාවි භික්ඛවෙ ආනන්ද, ජානාති ‘අයං කාලො තථාගතං දසසතාය උපසම්ඤ්ඡිතං භික්ඛුනං, අයං කාලො භික්ඛුනිනං අයං කාලො උපාසකානං, අයං කාලො උපාසිකානං, අයං කාලො රඤ්ඤා රාජමහාමත්තානං තිජ්ඣයානං තිජ්ඣසාවකානන්ති.’

100. වත්තාරො’මෙ භික්ඛවෙ අවජරියා අබ්බතා ධම්මා ආනන්ද කතමෙ වත්තාරො? සවෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුපරියා ආනන්ද දසසතාය උපසම්ඤ්ඡිති, දසසතෙන සා අත්තමනා හොති. තත්‍ර වෙ ආනන්ද ධම්මං භායති, භායිතෙන පි සා අත්තමනා හොති, අතිත්තා’ව භික්ඛවෙ භික්ඛුපරියා හොති. අථ ටො ආනන්ද තුණ්හි හොති. සවෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනිපරියා, උපාසකපරියා, උපාසිකාපරියා ආනන්ද දසසතාය උප සම්ඤ්ඡිති, දසසතෙන සා අත්තමනා හොති, තත්‍ර වෙ ආනන්ද ධම්මං භායති භායිතෙන පි සා අත්තමනා හොති. අතිත්තා’ව භික්ඛවෙ උපාසිකා-පරියා හොති. අථ ටො ආනන්ද තුණ්හි හොති. ඉමෙ ටො භික්ඛවෙ වත්තාරො අවජරියා අබ්බතා ධම්මා ආනන්ද.

“අනදයෙනි, හැඩීමෙන් වැඩෙක් නැත. ශෝක නො කරවු, නො හඬවු. අනදයෙනි, ප්‍රිය මනාප සියලු දෑයෙන් ඉවත් වීම, වෙන් වීම, අත් සැටියකට පෙරැළීම කල් තබා ම මා කිවා නො වේ ද? අනදයෙනි, යමෙක් උපන්නේ නම්, වූයේ නම්, සකස් වූයේ නම්, පලුදු වන සුලු වී නම්, ඒ ස්වභාවය ම ඇති තරාගත ශරීරය ද නො නැසේ ව යි පැතු ව ද, එය කොයින් ලැබෙන්නේ ද? මෙ කරුණ අවිද්‍යාමාන ය (මේ නො වන දෑයෙකි) අනදයෙනි, තොප විසින් හිතවත් වූ, සුව ගෙන දෙන්නා වූ, දෙසැටියක් නැති, (මුව දෝනා පාත් එළැවීම ආදී) අප්‍රමාණ වූ මෙමත්‍රී සහගත කාය කර්මයෙන් තරාගත තෙමේ ප්‍රත්‍යුපස්ථිත (නිතර උවටත් කරනු ලද්දේ) වෙයි. හිතවත් වූ, සුව ගෙන දෙන, දෙසැටියක් නැති, (මේ මුවදෝනා කලා යි සැළකිමි ආදී විසින් පැවැත්වුණු) අප්‍රමාණ වූ මෙමත්‍රී සහගත වාක් කර්මයෙන් ද . . . (මගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ නිදුක් නිරෝග වන සේක්වා යන ආදී විසින් පැවැත් වුණු) අප්‍රමාණ වූ මෙමත්‍රී සහගත මනාකර්මයෙන් ද තරාගත තෙමේ ප්‍රත්‍යුපස්ථිත වී ය. අනදයෙනි, තෙපි කෘතපුණ්‍යයහ (බොහෝ පින් කළ කෙනෙක), ප්‍රධන් වඩනුයෙහි යෙදෙවු. වහා රහත් වන්නහුය” (යනු යි.)

99. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහණුන් අමතා මෙසේ වදළ සේක. “මහණෙනි, ගිය කලා යම් රහත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් වූහු ද, ඒ හඟවත් බුදුවරුනට ද, මට අනදයන් සේ, මෙවැන්නක්හු පරම කොටැති උවටුවෝ වූහ. මහණෙනි, මතු දවසැ යම් රහත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් පහළ වන්නාහු ද, ඒ හඟවත් බුදුවරුනට ද, මට අනදයන් සේ, මෙබන්දක්හු පරම කොටැති උවටුවෝ වන්නාහ. මහණෙනි, අනදයෝ නුවණැත්තෝ ය. මහණෙනි, අනදයෝ පියෙවියෙන් ම නැණවත් හ. ‘තරාගතයන් දක්නා පිණිස එළැඹෙන්නට මහණුනට සුදුසු කල් මේ යැ, මෙහෙණියනට සුදුසු කල් මේ යැ, උවසුවනට සුදුසු කල මේ යැ, උවැසියනට සුදුසු කල මේ යැ, රජක්හට, රජමහ මැත්තනට තොටුවනට, තොටු සවිවනට සුදුසු කල මේ යැ’ යි දැනිති.

100. මහණෙනි, අනදයන් කෙරෙහි මේ අසිරිමත් පුදුම සතර දහම් කෙනෙක් වෙත්. කවර සතර දෙනෙක් ද යත්: මහණෙනි, ඉදින් මහණ පිරිසෙක් අනදයන් දක්නට එළැඹෙයි නම්, ඔබ දක්මෙන් ම එ පිරිස ආරාධිත සිතැති වෙයි. ඉදින් එහි අනදයෝ දහම් දෙසත් නම්, ඔබ වචනයෙන් ද එ පිරිස සතුටු වෙයි. මහණෙනි, ඒ මහණ පිරිස අපිරිසත් ම (අතෘප්ත ම) වෙයි. එ කල්හි අනදයෝ ශිතඬ වෙත්. මහණෙනි, ඉදින් මෙහෙණ පිරිසෙක්, උවසු පිරිසෙක්, උවැසි පිරිසෙක් අනදයන් දක්නා වස් එළැඹෙයි ද, දක්මෙන් ම එ පිරිස සතුටු වෙයි. ඉදින් එහි අනදයෝ දහම් දෙසත් නම්, ඔබ දම් දෙස්මෙනුදු එ පිරිස සතුටු වෙයි. මහණෙනි, උවැසි පිරිස අතෘප්තම වෙයි. එ කලා අනදයෝ නිතඬ වෙත්. මහණෙනි, මේ අසිරිමත් පුදුම සතර දෙනෙක් අනදයන් කෙරෙහි වෙත්.

වත්තාරො'මෙ භික්ඛවෙ අවජරියා අබ්භුතා ධම්මා රඤ්ඤෙ වක්ඛ-
වන්තිමසී. කතමෙ වත්තාරො? සවෙ භික්ඛවෙ බන්තියපරිසා රාජානං
වක්ඛවන්ති. දසසනාය උපසඬ්ඛමති, දසසනෙන සා අත්තමනා හොති.
තත්‍ර වෙ රාජා වක්ඛවන්ති භාසති භාසිතෙනපි සා අත්තමනා හොති
අතිත්තා'ව භික්ඛවෙ බන්තියපරිසා හොති. අථ ඛො රාජා වක්ඛවන්ති
තුණ්භී හොති. සවෙ භික්ඛවෙ බ්‍රාහ්මණපරිසා, ගහපතිපරිස, සමණ-
පරිසා රාජානං වක්ඛවන්ති. දසසනාය උපසඬ්ඛමති, දසසනෙන සා
අත්තමනා හොති. තත්‍ර වෙ රාජා වක්ඛවන්ති භාසති භාසිතෙන පි සා
අත්තමනා හොති, අතිත්තා'ව භික්ඛවෙ සමණපරිසා හොති. අථ ඛො
රාජා වක්ඛවන්ති තුණ්භී හොති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ වත්තාරො
'මෙ අවජරියා අබ්භුතා ධම්මා ආනන්දෙ. සවෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුපරිසා
ආනන්දං දසසනාය උපසඬ්ඛමති, දසසනෙන සා අත්තමනා හොති,
තත්‍ර වෙ ආනන්දෙ ධම්මං භාසති, භාසිතෙන පි සා අත්තමනා හොති,
අතිත්තා'ව භික්ඛවෙ භික්ඛුපරිසා හොති. අථ ඛො ආනන්දෙ තුණ්භී
හොති. සවෙ භික්ඛුනිපරිසා, උපාසකපරිසා, උපාසිකාපරිසා ආනන්දං
දසසනාය උපසඬ්ඛමති, දසසනෙන සා අත්තමනා හොති, තත්‍ර වෙ
ආනන්දෙ ධම්මං භාසති භාසිතෙනපි සා අත්තමනා හොති අතිත්තා'ව
භික්ඛවෙ උපාසිකාපරිසා හොති. අථ ඛො ආනන්දෙ තුණ්භී හොති.
ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වත්තාරො අවජරියා අබ්භුතා ධම්මා ආනන්දෙ' ති.

[මහාසුද්දසසන සුත්ත දෙයනා.]

101. එවං වුත්තෙ ආයස්මා ආනන්දෙ භගවන්තං එතදවොච: “මා
භතෙන භගවා ඉමස්මිං කුඩ්ඛිතගරකෙ¹ උජ්ජඛලනගරකෙ සාබ්බා-
නගරකෙ පරිනිබ්බාසී.² සන්ති භතෙන අඤ්ඤානි මහානගරානි, සෙය්‍යාථීදං
චම්පා රාජගහං සාවස්ථි සාකෙතං කොසමබ්බි බාරාණසී. එසු භගවා
පරිනිබ්බාතු. එසු බහු බන්තියමහාසාලා බ්‍රාහ්මණමහාසාලා ගහපති-
මහාසාලා තථාගතෙ අභිප්පසන්නා. තෙ තථාගතස්ස සරිරපුජං කරිස්සන්ති” ති.
“මාභෙවං ආනන්ද අවච, මාභෙවං ආනන්ද අවච කුඩ්ඛිතගරකං උජ්ජඛල-
නගරකං සාබ්බානගරකන්ති.”

‘භූතපුබ්බං ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසසනො නාම අහොසි වක්ඛ-
වන්ති ධම්මකො ධම්මරාජා වාතුරත්තො වීජිතාථි ජනපදස්ථාවරිය-
සාදන්තා සත්තරත්තසමන්තාගතො.

1. වුද්දනගරකෙ (මරසං)

2. කුසිනාරායං (මරසං)

“මහණෙනි, මේ අසිරිමත් පුද්ගල දහම් සතර දෙනෙක් සක්විති රජක්හු කෙරෙහි වෙත්. කවර සතර දෙනෙක් ද යත්: මහණෙනි, ඉදින් කැත් පිරිසෙක් සක්විති රජුහු දක්නට එළැඹෙයි ද, එ පිරිස ඔහු දක්මෙන් ම සතුටු වෙයි. එහි ඉදින් සක්විති රජ කතා කෙරෙයි නම්, ඔහු කතායෙහුද එ පිරිස සතුටු වෙයි. මහණෙනි, කැත් පිරිස එයින් අතෘප්ත ම වෙයි. එ කල්හි සක්විති රජ නිහඬ වෙයි. මහණෙනි, ඉදින් බමුණු පිරිසෙක්, ගැහැව් පිරිසෙක් මහණ පිරිසෙක් සක්විති රජු දක්නට එළැඹෙයි ද, එ පිරිස ඔහු දක්මෙන් ම සතුටු වෙයි. එහි ඉදින් සක්විති රජ ඔවුනට කතා කෙරෙයි ද, ඔහු ගේ කතායෙහුද එ පිරිස සතුටු වෙයි. එ මහණ පිරිස අතෘප්ත ම වෙයි. එ කල්හි සක්විති රජ නිහඬ වෙයි. මහණෙනි, එසේ ම අනාදයන් කෙරෙහි මේ අසිරිමත් පුද්ගල දහම් සතර දෙනෙක් වෙත්: මහණෙනි, ඉදින් මහණ පිරිසෙක් අනාදයන් දක්නට එළැඹෙයි නම්, ඔබ දක්මෙන් ම එ පිරිස සතුටු වෙයි. මහණ පිරිස (ඔබ දක්මෙහි) අතෘප්ත ම වෙයි. එහි ඉදින් අනාදයෝ දහම් දෙසත් නම්, දහම් කතායෙහුද එ පිරිස සතුටු වෙයි. එ මහණ පිරිස අතෘප්ත ම වෙයි. එ කලා අනාදයෝ නිහඬ වෙත්. ඉදින් මෙහෙණ පිරිසෙක්, උවසු පිරිසෙක්, උවැසි පිරිසෙක් අනාදයන් දක්නට එළැඹෙයි නම්, දක්මෙන් ම එ පිරිස සතුටු වෙයි, එහි ඉදින් අනාදයෝ දහම් කියත් නම්, ඔබ දහම් කතායෙහුද එ පිරිස සතුටු වෙයි, උවැසි පිරිස එහි ලා අතෘප්ත ම වෙයි. එ කල්හි යැ අනාදයන් නිහඬ වනුයේ. මහණෙනි, මේ අසිරිමත් පුද්ගල සතර දහම් හු අනාදයන් කෙරෙහි වෙත්” යනු යි.

මහ සුදසුන් දෙසුම

101. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ වදළ කලා අනාද තෙරණුවෝ “වහන්ස, (ගල් සෙල් ආදියෙන් විසම බැවින්) රළු නුවරක් වූ (මහරුක්හි ගාබාවක් බදු) අතුනුවරක් වූ මේ කුඩා නුවරෙහි නො පිරිනිවෙන සේක්වා. වහන්ස, වම්පා, රජගහ, සැවැත්, සාකේත, කොසොඹා, බරණැස් යන ආදී අත් මහ නුවරහු ඇත. ඒ එකෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිවෙන සේක් වා. මේ නුවරන්හි තථාගතයන් වහන්සේ කෙරෙහි වෙසෙසින් පහන් වූ බොහෝ කැත් මහසල්ලු ද බමුණු මහසල්ලු ද ගැහැව් මහසල්ලු ද ඇත. ඔහු තථාගතයන් වහන්සේ ගේ සිරුරට පූජාසත්කාර කරන්නාහ” යි සැළ කළහ.

“අනාදයෙනි, කුඩා නුවරෙකැ යි, රළු නුවරෙකැ යි අතු නුවරෙකැ යි මෙසේ නහමක් කියවු. අනාදයෙනි, බොහෝ පෙර දවසැ මෙහි මුද්‍යනා දබ්බසේ ලත්, සසුරහිමි සිටු මහදිවයිනට හිමි, පසම්තුරන් දිනූ, දනවුහි තහ-වුරු බවට පැමිණි, සත්රුවනින් සමනා වූ මහ සුදසුන් නම් කැත්රජෙක් විය.

රඤ්ඤා ආනන්ද මහාසුදස්සනස්ස අයං කුසිනාරා කුසාවතී නාම රාජධානී අහොයි. පුරස්මෙන ව පච්ඡිමෙන ව ආදායයොජනානි ආයාමෙන, උත්තරෙන ව දක්ඛිණෙන ව සත්තයොජනානි විජායරෙන, කුසාවතී ආනන්ද රාජධානී ඉද්ධා වෙව අහොයි ජිතා ව බහුජනා ව ආකිණ්ණමනුස්සා ව සුභික්ඛා ව. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද දෙවානං ආළකමන්දු නාම රාජධානී ඉද්ධා වෙව ජිතා ව බහුජනා ව ආකිණ්ණයක්ඛා ව සුභික්ඛා ව, එවමෙව ඛො ආනන්ද කුසාවතී රාජධානී ඉද්ධා වෙව අහොයි ජිතා ව බහුජනා ව ආකිණ්ණමනුස්සා ව සුභික්ඛා ව. කුසාවතී ආනන්ද රාජධානී දසභි සඤ්ඤෙහි අවිචික්ඛා අහොයි දිවා වෙව රත්තිඤ්ඤා: සෙය්‍යථිදං හස්සිසඤ්ඤන අස්සසඤ්ඤන රජසඤ්ඤන හෙරිසඤ්ඤන මුද්ධිඛසඤ්ඤන විණාසඤ්ඤන ගීතසඤ්ඤන සබ්බසඤ්ඤන සම්මසඤ්ඤන තාලසඤ්ඤන අස්නාථ පිට්ඨ බාදරාති දසමෙන සඤ්ඤන. ගච්ඡ නං ආනන්ද, කුසිනාරාං පටිපිට්ඨා කොසි- නාරකානං මලලානං ආරොවෙහි: අජ්ඣ ඛො වාසෙට්ඨා රත්තියා පච්ඡිමෙ යාමෙ තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං හවිස්සති. අභික්ඛමථ වාසෙට්ඨා අභික්ඛමථ වාසෙට්ඨා, මා පච්ඡා විප්පට්ඨාරිතො අහුච්ඡා: අමාකඤ්ඤා නො ගාමකෙකිකෙත තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං අහොයි, න මයං ලභිමා පච්ඡිමෙ කාලෙ තථාගතං දස්සනායා''ති.

“එවමහනෙක” ති ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ හගවිතො පටිසසුඤ්ඤා නිවාසෙඤ්ඤා පක්ඛවිචරමාදය අක්ඛන්ද්‍රියො කුසිනාරං පාටිපි.

මලලානං වන්දනා

102. තෙන ඛො පන සමයෙන කොසිනාරකා මලලා සභාගාරෙ සනාතිපතිතා භොතති කෙනවිදෙව කරණියෙන. අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ යෙන කොසිනාරකානං මලලානං සභාගාරං තෙත්ථපසඬකම්. උපසඬකම්ඤ්ඤා කොසිනාරකානං මලලානං ආරොවෙහි “අජ්ඣ ඛො වාසෙට්ඨා රත්තියා පච්ඡිමෙ යාමෙ තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං හවිස්සති. අභික්ඛමථ වාසෙට්ඨා, අභික්ඛමථ වාසෙට්ඨා. මා පච්ඡා විප්පට්ඨාරිතො අහුච්ඡා! අමාකඤ්ඤා නො ගාමකෙකිකෙත තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං අහොයි, න මයං ලභිමා පච්ඡිමෙ කාලෙ තථාගතං දස්සනායා''ති.

අනදයෙනි, මේ කුසිනාරා නුවර මහසුදසුන් රජු හේ කුශාවතී නම් රජදහන විය. අනදයෙනි, කුශාවතී රජදහන පෙර දිගින් ද පැයිම් දිගින් ද අයමින් දෙළොස් යොදුන් විය. උතුරු දිගින් ද දකුණු දිගින් ද විතරින් සත් යොදුන් විය. අනදයෙනි, කුශාවතී රජදහන සමාද්ධ ද සැපතින් පිරුණේ ද බොහෝ ජනයා ඇත්තේ ද මිනිසුන් ගෙන් ගැවැසුණේ ද සුලභ ආහාර පාන ඇත්තේ ද විය. අනදයෙනි, දෙවියන් ගේ ආලකමන්ද රාජධානිය යම්සේ සමාද්ධ ද, ස්ථිත ද, බහුජනවත් ද, යක්ෂාකීර්ණ ද, සුභික්ෂ ද, අනදයෙනි, එසේ ම කුසාවතී රජදහනත් සමාද්ධ ද ස්ථිත ද බහු ජනවත් ද මනුෂ්‍යාකීර්ණ ද සුභික්ෂ ද විය. අනදයෙනි, කුශාවතී රජදහන ඇත්හඬින් අස් හඬින් රිය හඬින් බෙර හඬින් මිනිහුබෙර හඬින් වෙණ හඬින් ගි හඬින් සක්හඬින් කස්තල් හඬින් අත්තාලම් ඇ හඬින් 'බුද්දි බොවු කවු' යි දසවැනි හඬින් දෑ යි දස හඬින් නිරතුරු විය. අනදයෙනි, තෙපි යවු. කුසිනාරාවට පිවිස, කුසිනාරා වාසි මල්ලයනට "වාසිෂ්ටයෙනි, අද ඥ පැයිම් යම්හි තපාගතයන් ගේ පිරිනිවන වන්නේ ය, වාසිෂ්ටයෙනි, පිටත් වැ එවු. වාසිෂ්ටයෙනි, පිටත් වැ එවු. "අප ගම්කෙතෙහි තපාගතයන් ගේ පිරිනිවන වී ය. පැයිම් සෙමෙහි අපි ඔබ දක්නට නො ලදුම්හ" යි පසු වැ විපිළිසර නො වවු" යි සැළ කරවු" යැ යි භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

අනද තෙරණුවෝ 'වහන්ස, එසේ යැ' යි ම හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් අස්වා, හැද පෙරවැ පා සිවුරු ගෙන තමා දෙවෙනි කොටැති ව කුසිනාරාවට වත්හ.

මල්ලයන් ගේ වැදීම

102. එ සමයෙහි කුසිනාරාවාසි මල්ලයෝ කිසි කරුණෙකින් සන්තාප්තයෙහි (කාරණාකාරණ විචාරණ පිණිස රැස් වන හලෙහි) කැටි වූවාහු වෙත්. එ කලා අනද තෙරණුවෝ කුසිනාරා වැසි මල්ලයන් ගේ සන්තාප්තාගාරය වෙත වැඩියාහ. වැඩ, "වාසිෂ්ටයෙනි, අද ඥ පැයිම් යම්හි තපාගතයන් වහන්සේ ගේ පිරිනිවන වන්නේ ය. වාසිෂ්ටයෙනි, නික්මැ යවු, වාසිෂ්ටයෙනි, නික්මැ යවු. 'අප ගම්කෙතැ තපාගතයන් වහන්සේ ගේ පිරිනිවන වී ය. අපි පැයිම් සමයෙහි තපාගතයන් වහන්සේ දක්නට නො ලදුම්හ' යි පසු වැ විපිළිසර ඇතියෝ නො වවු" යි කුසිනාරා වැසි මල්ලයනට සැළ කළහ.

ඉදමායසමිතො ආනන්දස්ස සුඤ්චා මලලා ව මලලපුත්තා ව මලලසුඤ්ඤා ව මලලපජාපතියො ව අසාවිනො දුමමනා වෙතොදුක්ඛසමපපිතා අපෙකවෙවි තෙසෙ පකිරිය කන්දන්ති, බාහා පග්ගයා කන්දන්ති, ඡිත්තපාතං පතන්ති ආවට්ඨන්ති විවට්ඨන්ති “අතිබ්බං හගවා පරිනිබ්බාසිස්සති, අතිබ්බං සුගතො පරිනිබ්බාසිස්සති, අතිබ්බං චකචු” ලොකෙ අනතරධාසිස්සති”ති.

අථ ඛො මලලා ව මලලපුත්තා ව මලලසුඤ්ඤා ව මලලපජාපතියො ව අසාවිනො දුමමනා වෙතොදුක්ඛසමපපිතා යෙන උපවත්තනං මලලානං සාලවනං යෙනායසමා ආනන්දෙ තෙනුපසඛක්ඛමිංසු. අථ ඛො ආයසමිතො ආනන්දස්ස එතදහොසි: සවෙ ඛො අහං කොසිතාරකෙ මලලෙ එකමෙකං හගවන්තං චන්දපෙසසමිං, අවන්දිතො’ව හගවා කොසිතාරකෙහි මලලෙහි හවිස්සති. අපායං රක්ති විහාසිස්සති. යනුහුනාහං කොසිතාරකෙ මලලෙ කුලපරිවත්තසො කුලපරිවත්තසො ධපෙඤ්ඤා හගවන්තං චන්දපෙසයාං ‘ඉඤ්ඤාමො හතෙන මලලො සපුත්තො සහරියො සපරියො සාමවෙවා හගවතො පාදෙ සිරසා චන්දති’ති.

අථ ඛො ආයසමා ආනන්දෙ කොසිතාරකෙ මලලෙ කුලපරිවත්තසො කුලපරිවත්තසො ධපෙඤ්ඤා හගවන්තං චන්දපෙසි: ‘ඉඤ්ඤාමො හතෙන මලලො සපුත්තො සහරියො සපරියො සාමවෙවා හගවතො පාදෙ සිරසා චන්දති’ති. අථ ඛො ආයසමා ආනන්දෙ එතෙන උපායෙන පඨමෙනෙව යාමෙන කොසිතාරකෙ මලලෙ හගවන්තං චන්දපෙසි.

සුභද්ද පරිබ්බාජක චන්ද්‍ර

103. තෙන ඛො පන සමයෙන සුභද්දො නාම පරිබ්බාජකො කුසිනාරායං පටිවසති. අසෙසාසි ඛො සුභද්දො පරිබ්බාජකො: ‘අජ්ජ කිර රක්තියා පච්ඡිමෙ යාමෙ සමිණස්ස ගොතමස්ස පරිනිබ්බානං හවිස්සති’ති. අථ ඛො සුභද්දස්ස පරිබ්බාජකස්ස එතදහොසි: ‘සුතං ඛො පන මෙ’තං පරිබ්බාජකානං චුඤ්ඤානං මහප්‍රකානං ආවරියපාවරියානං භාසමානානං කදචි කරහවි තපාගතා ලොකෙ උපපජ්ජන්ති අරහත්තො සමමාසමුද්ධා හි. අජ්ජෙව රක්තියා පච්ඡිමෙ යාමෙ සමිණස්ස ගොතමස්ස පරිනිබ්බානං හවිස්සති.

අනඳ තෙරුන් ගේ මේ වචන අසා, මල්ලයෝ ද මල්ල ලෙහෙළියෝ ද (විවා නො පත් මල්ල තරුණියෝ ද) මල්ල බිරියෝ ද දුක් ඇත්තාහු, දෙමනස් ඇත්තාහු, සිතැ උපන් ගොක ඇත්තාහු, 'ඉතා වහා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරි නිවෙන සේක, ඉතා වහා සුගතයන් වහන්සේ පිරිනිවෙන සේක, ඉතා වහා ලොවැ ඇස අතුරුදහන් වන්නේ යැ' යි කෙහෙ උවා (කෙස් මුද) හඬත්, දෙහොත් හුවා (දෙ අත් හිසැ තබා) හඬත්, මැදින් බිඳුණවුන් සේ ඇද වැටෙත්, පෙරළෙන්නාහු වැටී හොත් තෙනට ම පෙරළී එත්, වැටී හොත් තැනින් ඉවතට ද පෙරළී යෙත්.

ඉක්බිති මල්ලයෝ ද මල්ල පුත්‍ර ද මල්ල ලෙහෙළියෝ ද මල්ල බිරියෝ ද දුක් ඇත්තාහු, දෙමනස් ඇත්තාහු, සිතැ උපන් ගොකයෙන් යුක්ත වූවාහු, මල්ලයන් ගේ උපවර්තන නම් සල් වනයට, අනඳතෙරුන් වෙතට එළැඹුණාහ. එ කල්හි, "ඉදින් මම කුසිනාරා වැසි එකක් එකක්හු ලවා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැන්දුවීම් නම්, කුසිනාරා පුර මල්ලයන් විසින් නො වදනා ලද සේක් ම වන්නාහ. එ කල්හි මේ රෑ පාන් වන්නේ ය. මම කුසිනාරා වැසි මල්ලයන් කුල පරම්පරා විසින් වෙන වෙන ම සිටුවා 'වහන්ස, මෙ නම් මල්ල තෙම අඹුදරු සහිත වැ, පිරිස සහිත වැ, ඇමැත්තන් සහිත වැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සිරිපා හිස බිමැ තබා වඳි' යැ යි සැළ කෙරෙමින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැන්දුවීම් නම් යෙහෙකැ" යි අනඳ තෙරුන්ට මේ සිත විය.

ඉක්බිති අනඳ තෙරණුවෝ කුසිනාරා වැසි මල්ලයන් කුල පරපුර විසින් වෙන වෙන ම සිටුවා 'වහන්ස, මෙ නම් මල්ල තෙම දරුවන් සහිත වැ, බිරිය සහිත වැ, පිරිස සහිත වැ, ඇමැත්තන් සහිත වැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සිරිපා හිස බිමැ තබා වඳි' යැ යි කියා හඟවත් (බුදුරජුන්) වැන්දුවූහ. එ කල්හි අනඳ තෙරණුවෝ මෙ නසින් පළමු යම්හි ම කුසිනාරා කුවර මල්ලයන් ලවා හඟවත් බුදුරජුන් වැන්දුවූහ.

සුභද්‍ර පරිව්‍රාජක වස්තුව

103. එ සමයෙහි සුභද්‍ර නම් පිරිවැරියෙක් කුසිනාරායෙහි වෙසෙයි. "අද රෑ පැසිම් යම්හි ශ්‍රමණ ගොතමයන් වහන්සේ ගේ පිරිනිවන වෙතැ" යි සුභද්‍ර පිරිවැරී ඇසුයේ ම ය. ඉක්බිති ඔහුට "කිසි කලෙක ම (කලාතුරෙකින් ම) තරාගත අර්හත් සම්මාසම්මුද්ධරයෝ ලොවැ උපදනාහ" යි වයසින් වැඩි සිටි මහළු වූ ආවායානී ප්‍රාචාර්‍යානී පිරිවැරියන් කියන වචනයෙක් මා විසින් අසන ලද්දේ ම ය. අද රෑ ම පැසිම් යම්හි මහණ ගොයුමාණන් වහන්සේගේ පිරිනිවන වන්නේ ය.

අපී ච මෙ අයං කඛ්ඛාධම්මො උප්පන්නො. එවං පසන්නො අහං සම්මේගොතමෙ ‘පහොති මෙ සම්මේගොතමො තථා ධම්මං දෙසෙතුං යථාහං ඉමං කඛ්ඛාධම්මං පජ්ඣෙය්‍යන්ති’. අථ ඛො සුභද්දො පරිබ්බාජකො යෙන උපවිත්තනං මලලානං සාලවිනං යෙන ආයඤ්ඤා ආනන්දෙ තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිතො ආයඤ්ඤා ඵතදවොච: සුතං මෙනං හො ආනන්දපරිබ්බාජකානං වුද්ධානං මහලලකානං ආවරියපාවරියානං භාසමානානා: “කද්දුපි කරහවි තථාගතො ලොකෙ උප්පජ්ජන්ති අරහත්තො සම්මාසම්බුද්ධා” ති. අජේථ රත්තියා පච්ඡිමෙ යාමෙ සම්මේගසංගොතමසං පරිනිබ්බානං භවිස්සති. අපී ච මෙ අයං කඛ්ඛාධම්මො උප්පන්නො, “එවං පසන්නො අහං සම්මේගොතමෙ, පහොති මෙ සම්මේගොතමො තථා ධම්මං දෙසෙතුං යථාහං ඉමං කඛ්ඛාධම්මං පජ්ඣෙය්‍යං. සාධාහං හො ආනන්දෙ ලභෙය්‍යං සම්මේගොතමං දුස්සනායා” ති.

එවං වුත්තො ආයඤ්ඤා ආනන්දෙ සුභද්දං පරිබ්බාජකං ඵතදවොච: ‘අලං ආවුසො සුභද්ද, මා තථාගතං විහෙයේසි. කිලනෙකං භගවා’ ති. දුතියම්භි ඛො සුභද්දො පරිබ්බාජකො -පෙ- තතියම්භි ඛො සුභද්දො පරිබ්බාජකො ආයඤ්ඤා ආනන්දං ඵතදවොච: “සුතං මෙනං හො ආනන්ද පරිබ්බාජකානං වුද්ධානං මහලලකානං ආවරියපාවරියානං භාසමානානා: කද්දුපි කරහවි තථාගතො ලොකෙ උප්පජ්ජන්ති අරහත්තො සම්මාසම්බුද්ධාති. අජේථ රත්තියා පච්ඡිමෙ යාමෙ සම්මේගසංගොතමසං පරිනිබ්බානං භවිස්සති. අපී ච මෙ අයං කඛ්ඛාධම්මො උප්පන්නො, එවං පසන්නො අහං සම්මේගොතමෙ, ‘පහොති මෙ සම්මේගොතමො තථා ධම්මං දෙසෙතුං යථාහං ඉමං කඛ්ඛාධම්මං පජ්ඣෙය්‍යං’. සාධාහං හො ආනන්දෙ ලභෙය්‍යං සම්මේගොතමං දුස්සනායා” ති. තතියම්භි ඛො ආයඤ්ඤා ආනන්දෙ සුභද්දං පරිබ්බාජකං ඵතදවොච: “අලං ආවුසො සුභද්ද, මා තථාගතං විහෙයේසි කිලනෙකං භගවා” ති.

104. අසොකාසී ඛො භගවා ආයඤ්ඤා ආනන්දස්ස සුභද්දෙන පරිබ්බාජකෙන සඨිං ඉමං කරාසලලාපං. අථ ඛො භගවා ආයඤ්ඤා ආනන්දං ආමනෙකසි: “අලං ආනන්ද මා සුභද්දං වාරෙසි, ලහතං ආනන්ද සුභද්දො තථාගතං දුස්සනායං. යං කිඤ්චි මං සුභද්දො පුච්ඡිස්සති, සබ්බන්තං අඤ්ඤාපෙසෙකං ව පුච්ඡිස්සති නො විහෙසාපෙසෙකං. යඤ්චස්සාහං පුඤ්ඤාධ්‍යායකරියසාමි, තං ටිප්පමෙව ආජානිස්සති” ති.

මට උපන් සැකයෙක් ද ඇත. යම්සේ මේ සැකය දුර්ලභා හෙමි ද එසේ මට දහම්දෙසන්නට මහණ ගොයුමන් වහන්සේ හැකි සේකැ' යි "මෙසේ මම මහණ ගොයුම වහන්සේ කෙරෙහි පැහැදුණෙමි වෙමි" යි මේ සිත විය. ඉක්බිත්තෙන් සුභද්‍ර පිරිවැජි තෙම මල්ල රජුන්ගේ උපවර්තන සල්වනය යම් තැනෙක ද, අනඳ තෙරණුවෝ යම් තැනෙක ද, එ තැනට එළැඹියේ ය. එළැඹි අනඳ තෙරුන් අමතා "පින්වත් අනඳයෙනි, කිසි කලෙක්හි ම තරාගත අර්හත් සම්මාසම්බුද්ධ වරයෝ ලොවැ උපදනාහ" යි වයසින් වැඩි සිටි මහඵ වූ ආවායඹී ප්‍රාචාර්‍යඹී පිරිවැජියන් කියන මේ වචනය මා ඇසුවා ඇත. අද ඊ ම පැය්මි යමිහි මහණ ගොයුමන් වහන්සේ ගේ පිරිනිවන වන්නේ ය. මට උපන් සැකයෙක් ද ඇත. මේ සැකය මගෙන් දුරු වී යන පරිදි දහම් දෙසන්නට මහණගොයුමන් වහන්සේ හැකි සේකැ' යි මෙසේ මහණ ගොයුමන් වහන්සේ කෙරෙහි මම පැහැදුණෙකිමි වෙමි. පින්වත් අනඳයෙනි, මහණ ගොයුමන් වහන්සේ දක්නට ලබන්නෙමි නම් මැනැවැ' යි මෙ වචන කී ය.

මෙසේ කී කල්හි අනඳ තෙරණුවෝ 'ඇවැත් සුභද්‍රයෙනි, කම් නැත. තරාගතයන් වහන්සේ නො වෙහෙසන්න. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ක්ලාන්ත වූ භෝනා සේකැ' යි වදළාහ. දෙවෙනි වර ද සුභද්‍ර පිරිවැජි . . . තෙවෙනි වර ද සුභද්‍ර පිරිවැජි අනඳ තෙරුන්ට "පින්වත් අනඳයෙනි, කිසි කලෙක්හි ම තරාගත අර්හත් සම්මාසම්බුද්ධ වරු ලොවැ උපදනාහ" යි වයෝවෘද්ධ වූ මහඵ වූ ආවායඹී ප්‍රාචාර්‍යඹී පිරිවැජියන් කියන මේ බස් මා ඇසුවා ඇත. අද ඊ ම පැය්මි යමිහි මහණ ගොයුමන් වහන්සේ ගේ පිරිනිවන වන්නේ ය. මට උපන් සැකයෙක් ද ඇත. මේ සැකය මගෙන් දුරු වන පරිදි දහම් දෙසන්නට මහණ ගොයුමන් වහන්සේ සමත් සේකැ' යි මෙසේ ඔබ කෙරෙහි මම පැහැදුණෙමි වෙමි. පින්වත් අනඳයෙනි, මහණ ගොයුමන් වහන්සේ දක්නට ලබන්නෙමි නම් මැනැවැ' යි මෙ බස් පැවැසී ය. තෙවෙනි වර ද අනඳ තෙරණුවෝ සුභද්‍ර පිරිවැජියාට 'ඇවැත් සුභද්‍රයෙනි, කම් නැත. තරාගතයන් වහන්සේ නො වෙහෙසන්න. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ක්ලාන්ත වූ භෝනා සේකැ' යි වදළහ.

104. සුභද්‍ර පිරිවැජියා හා පැවැති අනඳ තෙරුන් ගේ මේ කරා සංවාදය හඟවත් බුදුරජුහු ඇසුහු ම ය. ඉක්බිති හඟවත්තු අනඳ තෙරුන් බණවා, "අනඳයෙනි, කම් නැත. සුභද්‍රයා නහමක් වළක්වවු. සුභද්‍ර තෙමේ තරාගතයන් දක්නට ලබා වා. සුභද්‍රයා යම් කිසිවක් මා විචාරන්නේ ද, ඒ සියල්ල දැනගනුයෙහි අපේක්ෂා ඇත්තේ ම, වෙහෙසන අදහසක් නැත්තේ ම විචාරයි. විචාරනු ලැබූ මම යමක් ඔහුට හෙළි කරන්නෙමි ද, යුහු ව ම හේ එය දැනගන්නේ යැ" යි වදළ සේක.

අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ සුභග්ගං පරිබ්බාජකං එතදවොච: ගවජා-
 වුසො සුභග්ග, කරොති තෙ හගවා ඔකාසනති. අථ ඛො සුභග්ගො පරිබ්බා-
 ජකො යෙන හගවා තෙත්ථපසඬකම්. උපසඬකම්ඤ්ඤා හගවතා සථිං
 සමමොද්දි සමමොදනියං කථං සාරාණියං වීතිසාරෙඤ්ඤා එකමිත්තං
 නිසීදි. එකමිත්තං නිසින්නො ඛො සුභග්ගො පරිබ්බාජකො හගවතං
 එතදවොච: ‘යෙ’ මෙ හො ගොතම් සමිණ්ඩාභමණා සධ්ධිනො ගණිනො
 ගණාවරියා ඤාතා යස්සධිනො තිස්සකරා සාධුසම්මතා ඛුජ්ජනස්ස,
 සෙය්‍යාපීදං පුරණො කස්සපො, මකඛලි ගොසාලො, අජිතො
 කෙසකම්බලො, පකුට්ඨො කව්වායනො, සඤ්ජයො ඛෙලට්ඨපුත්තො.
 ත්‍රිගණේසා නාතපුත්තො, සබ්බෙ තෙ සකාය පටිඤ්ඤාය අභ්‍යන්තරාදිසු,
 සබ්බෙව න අභ්‍යන්තරාදිසු, උද්භු එකච්චෙ අභ්‍යන්තරාදිසු එකච්චෙ
 නාභ්‍යන්තරාදිසු?’ති

“අලං සුභග්ගං තිස්සකරං සබ්බෙ තෙ සකාය පටිඤ්ඤාය අභ්‍යන්තරාදිසු,
 සබ්බෙව න අභ්‍යන්තරාදිසු, උද්භු එකච්චෙ අභ්‍යන්තරාදිසු එකච්චෙ
 නාභ්‍යන්තරාදිසු”ති. ධම්මං තෙ සුභග්ග දෙසිස්සාම්. තං සුභාති, සාධුකං
 මනසි කරොති, භාසිස්සාම්”ති. ‘එවං හතෙත’ති ඛො සුභග්ගො
 පරිබ්බාජකො හගවතො පච්චස්සෙසි, හගවා එතදවොච:

105. “යස්මිං ඛො සුභග්ග ධම්මචිතයෙ අරියො අට්ඨංගිකො
 මග්ගො න උපලබ්ධති, සමණො පි න උපලබ්ධති, දුතියො පි තස්ස
 සමණො න උපලබ්ධති, තතියො පි තස්ස සමණො න උපලබ්ධති,
 චතුස්සො පි තස්ස සමණො න උපලබ්ධති. යස්මිං ඛො සුභග්ග
 ධම්මචිතයෙ අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො උපලබ්ධති, සමණො පි තස්ස
 උපලබ්ධති, දුතියො පි තස්ස සමණො උපලබ්ධති, තතියො පි තස්ස
 සමණො උපලබ්ධති, චතුස්සො පි තස්ස සමණො උපලබ්ධති. ඉමස්මිං
 ඛො සුභග්ග ධම්මචිතයෙ අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො උපලබ්ධති.
 ඉධෙව සුභග්ග සමණො, ඉධ දුතියො සමණො, ඉධ තතියො සමණො
 ඉධ චතුස්සො සමණො. සුඤ්ඤා පරප්පාදාදි සමණෙති අඤ්ඤා. ඉමෙව¹
 සුභග්ග භික්ඛු සමා වීහරෙය්‍යං අසුඤ්ඤා ලොකො අරහතෙතති අස්සා”ති.

එ කල්හි අනඳ තෙරණුවෝ සුභද්‍ර පිරිවැරියාට, “ඇවැත්නි, සුභද්‍රයෙනි, යන්නැ. ඔබට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අවසර දෙන සේකැ” යි කීහ. එ විටැ සුභද්‍ර පිරිවැරී තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියේ ය. එළැඹ ඔබ භා සතුටු වන්නට නිසි, සිතැ රැඳෙන්නට නිසි කරා නිම කොට එක් පසෙක ඉඳ ගත්තේ ය. එක් පසෙක හිඳ ම සුභද්‍ර පිරිවැරී තෙම හඟවත් බුදුරජුනට කරා කොට “හවද් ගෞතමයීනි, ශ්‍රාවක සංඝයා ඇති, සවු ගණ ඇති, ගණැදුරු වූ, ප්‍රකට වූ, යශස් ඇති බොහෝ දෙනා විසින් සාධු යැ යි සම්මත වූ, කාශ්‍යපගෝත්‍රික පුරණ, ගෝශාලමස්කරී, කේශකම්බල දුරු අජිත කාත්‍යායන ගෝත්‍රික පකුඛ, වෛරාවීජුත්‍ර සංයත, ඥාතපුත්‍ර නිරිඟුන්ට යන යම් මේ තීර්ථංකර කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු හැම දෙනා තමන් පිළිණ කළ සේ සත්‍යය දන ගත්තාහු ද? ඔහු හැම දෙනා ම එසේ නො ම දන ගත්තාහු ද? නො හොත් (ඔවුන් අතුරෙන්) එක්තරා කෙනෙක් දන ගත්තාහු එක්තරා කෙනෙක් නො ම දන ගත්තාහු ද?” යි මෙ පැණය විචාළේ ය.

“සුභද්‍රයෙනි, එයින් වැඩෙක් නැත. ‘ඒ සියලු දෙනා තමන් පිළින කරන පරිදි සත්‍යය දන ගත්තාහු ද? සියල්ලෝම නො දන ගත්තාහු ද? නො හොත් එක්තරා කෙනෙක් දන ගත්තාහු, එක්තරා කෙනෙක් නො දන ගත්තාහු ද?’ යන මේ කරුණ සිටී වා (පසෙකැ තැබේ වා). සුභද්‍රයෙනි, තොපට දහමක් දෙසන්නෙමි. එය අසවු මෙනෙහි කරවු. කියන්නෙමි” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක. “එසේ ය, වහන් සැ” යි ම සුභද්‍ර පිරිවැරී තෙම හඟවත් බුදු රජුනට පිළිවදන් ඇස්වී ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:

105. “සුභද්‍රයෙනි, යම් ධර්ම විනයයෙක (යම් සස්තෙක) අරි අටැහි මහ නො ලැබෙයි ද, එහි (පළමු වන) සෝවාන් මහණ ද නො ලැබේ (නො මැත), දෙවෙනි සෙදුගැමි මහණ ද එහි නැත, තෙවෙනි අනුගැමි මහණ ද එහි නැත, සතර වන රහත් මහණ ද එහි නැත. වැලි දු සුභද්‍රයෙනි, යම් සස්තෙක අරි අටැහි මහ ඇද්ද, එහි (පළමු) සෝවාන් මහණ ද ඇත. දෙවෙනි සෙදුගැමි මහණ ද ඇත, තෙවැනි අනුගැමි මහණ ද ඇත, සතරවන රහත් මහණ ද ඇත. සුභද්‍රයෙනි, මෙ (දහම් විනය ඇති) සස්තෙහි අරි අටැහි මහ ඇත. සුභද්‍රයෙනි, මෙහි ම (පළමු) සෝවාන් මහණ ද ඇත, මෙහි ම දෙවෙනි සෙදුගැමි මහණ ද ඇත. මෙහි ම තෙවෙනි අනුගැමි මහණ ද ඇත. මෙහි ම සිවු වැනි රහත් මහණ ද ඇත. මේ සතර මහණුන්ගෙන් අන්‍ය වූ පරප්‍රවාදයෝ (පර තන්ත්‍රයෝ) සත්‍යයෙන් ශුන්‍ය හ. සුභද්‍රයෙනි, මේ මහණහු ද නිසි පරිදි වසන්නාහු නම් ලොව රහතුන් ගෙන් හිස් නො වන්නෝ ය.”

“එකුනතිංසො වයසා සුභද්ද
 යං පබ්බජිං කිං කුසලානුච්ඡි
 වසසානි පඤ්ඤාස සමාධිකානි
 යනො අහං පබ්බජිතො සුභද්ද
 ඤායසාධ මමසා පදෙසවතති
 ඉතො බ්ගිද්ධා සමණො පි නස්සී.[‡]
 දුතියො පි සමණො නස්සී,
 තතියො පි සමණො නස්සී,
 චතුසො පි සමණො නස්සී.
 සුඤ්ඤා පරපවාද සමණොහි අශෙඤ්ඤා
 ඉමෙ ව සුභද්ද භික්ඛු සම්මා විහරෙය්ගු.
 අසුඤ්ඤා ලොකො අරහතෙති”[‡] ති³

106. එවං වුක්ඛො සුභද්ද පරිබ්බාජකො හගවන්තං එතදවොච:
 අභික්ඛන්තං හතෙන, අභික්ඛන්තං හතෙන සෙය්‍යාථා පි හතෙන නික්ඛජ්ජිතං
 වා උක්ඛජ්ජය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විවරෙය්‍ය, මූලාසාස වා මග්ගං
 ආවිසෙකිය්‍ය, අනිකාරෙ වා තෙලපජ්ජානං ධාරෙය්‍ය වක්ඛුමන්තො
 රූපානි දක්ඛිත්තී ති, එවමෙව හගවතා අනෙකපරියායෙන ධම්මො
 පකාසිතො. එසාහං හතෙන හගවන්තං සරණං ගච්ඡාමි ධම්මඤ්ච
 භික්ඛුසංඝඤ්ච. ලභෙය්‍යාහං හතෙන හගවතො සන්තිකෙ පබ්බජ්ජං,
 ලභෙය්‍යං උපසම්පදන්ති.

“යො මො සුභද්ද අඤ්ඤාතිස්සපුබ්බො ඉමස්මිං ධම්මචීනයෙ ආකංඛති,
 පබ්බජ්ජං, ආකංඛති උපසම්පදං, සො වන්තාරො මාසෙ පරිවසති.
 චතුන්තං මාසානං අවචයෙන ආරඬ්චිත්තා භික්ඛු පබ්බාජෙන්නි උපසම්පා-
 දෙන්නි භික්ඛුභාවාය. අපි ව මෙසු පුග්ගලවෙමන්තා විදිතා”[‡] ති. “සචෙ
 හතෙන අඤ්ඤාතිස්සපුබ්බො ඉමස්මිං ධම්මචීනයෙ, ආකංඛන්තා පබ්බජ්ජං,
 ආකංඛන්තා උපසම්පදං, වන්තාරො මාසෙ පරිවසතති, චතුන්තං මාසානං
 අවචයෙන ආරඬ්චිත්තා භික්ඛු පබ්බාජෙන්නි උපසම්පාදෙන්නි භික්ඛුභාවාය,
 අහං වන්තාරි වසානි පරිවසිසාමි, චතුන්තං වසානං අවචයෙන
 ආරඬ්චිත්තා භික්ඛු පබ්බාජෙන්නා උපසම්පාදෙන්නා භික්ඛුභාවායා”[‡] ති.

3. අසුඤ්ඤාලොකො, අරහතෙති අසංසාසි (PTS මජ්ඣං)

4. එකුනතිංසො වයසානුපාපකා (මහාවග්ග) එකොන ත්‍රිංශන්කො වයසා සුඤ්ඤා යත් ප්‍රාග්ජ-
 කිං කුශලං ගච්ඡි, ප-වාගද ච්ඡානි සමාධිකානි, යසමාදානං පුච්ඡිතා සුභද්ද, ආර්යඝා
 ධර්මා, ප්‍රදෙශවර්තනී ඉතො බ්ගිජ්ජ චෙව සුමණෙස්සී නානා (අවදානකසුත්ත)

“සුභද්‍රයෙනි, කුසල් නම් (නිවන් මහ නම්) කිම් ද යි සොයනුයෙම් මම පැවිදි වීම් යන යමක් ඇද්ද, එය වයසින් එකුත්තිසක් ඇත්තෙම් කෙළෙමි. සුභද්‍රයෙනි, යම් කලෙක මම පැවිදි වීම් ද, එද සිට මෙ දැතුරෙහි මඳක් වැඩි පස් පනස් වසෙක් ඉකුත් විය. අරිමහ දහමැ විවසුන් වැඩිම් වශයෙන් ඒකදේශයෙක්හි දු (එක් කොටසෙක නමුදු) පවත්නා මහණෙක් මෙ සස්තෙන් බැහැරැ නැත. පළමු මහණ ද මෙ සස්තෙන් බැහැරැ නැත. දෙවෙනි මහණ ද නැත. තෙවෙනි මහණ ද නැත. සිවුවන මහණ ද නැත. මේ සතර මහණුන් ගෙන් අනාග වූ පරප්‍රවාදයෝ හිස් හ. සුභද්‍රයෙනි, මේ මහණහු නිසි පරිදි (සමාක්ෂ්‍යනිපන්න වා) වසන්නා හු නම්, ලොව රහතුන් ගෙන් නොසිස් වන්නෝ ය.”

106. මෙසේ වදළ කල්හි සුභද්‍ර පිරිවැරී තෙම හඟිත් බුදුරජුනට, “වහන්ස, දම් දෙසුම ඉතා මනාය, වහන්ස, දම් දෙසුම ඉතා මනා ය. යම් සේ මුණින් නමා තුබූ බඳුනක් උඩුකුරු කොට තබන්නේ ද, වැසුණු දෑයක් විවෘත කරන්නේ ද, මං මුළා වූවක් හට මහ කියන්නේ ද, ඇස් ඇත්තන් රූප දකිති යි අඳුරෙහි තෙල් පහනක් හෝ දල්වන්නේ ද, එසේ ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් නොයෙක් කරුණින් මට දහම් පැවැසිණ. වහන්ස එයැසු මම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ධර්මය ද හික්ෂු සංඝයා ද සරණ යෙමි. වහන්ස, මම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතැ පැවිද්ද ලබම් වා, උපසප්පව ලබම් වා” යි කී ය.

“සුභද්‍රයෙනි, පෙර අන් තොටු වූයෙක් මෙ සස් නැ පැවිද්ද කැමැත්තේ නම්, උපසප්පව කැමැත්තේ නම්, හේ සිවු මසක් පිරිවෙස් වෙසෙයි. සිවු මස ඇවැමෙන් සතුටු වූ මහණහු ඔහු හික්ෂුත්වය පිණිස පැවිදි කෙරෙත්, උපසප්පව කෙරෙත්. වැළිදු මෙහි ලා මා විසින් පුභුල් වෙසෙස දන්නා ලද්දේ යැ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක, “ඉදින් වහන්ස, පෙර අන් තොටු වූවාහු මෙ සස්නැ පැවිද්ද පතන්නාහු, උපසප්පව පතන්නාහු, සිවු මසක් පිරිවෙස් වසන්නාහු නම්, සිවු මස ඇවැමෙන් සතුටු සිතැති මහණහු හික්ෂුත්වය පිණිස පැවිදි කරන්නාහු, උපසප්පව කරන්නාහු නම්, මම් (සිවුමසක් නො ව) සිවුවසක් ම පිරිවෙස් වසන්නෙමි. සිවු වස ඇවැමෙන් සතුටු වූ සිතැති මහණහු හික්ෂුභාවය පිණිස මා පැවිදි කෙරෙත් වා, උපසප්පව කෙරෙත් වා” යි පිරිවැරී කී ය.

අථ ටො හගවා ආයස්මිනං ආනන්දං ආමනෙහි: තෙන භානන්ද සුභද්දං පබ්බාපේරා ති. 'එවම්හනෙත'ති ටො ආයස්මා ආනන්දෙ හගවතො පව්වසෙසායි. අථ ටො සුභද්දෙ පරිබ්බාප්තො, අයස්මිනං ආනන්දං එතදවොච: "ලාභා වො ආවුසො ආනන්ද, සුලභං වො ආවුසො ආනන්ද, යෙ¹ එත් සත්ථු සමමුඛා අනෙතවාසාභිසෙතෙන අභිසිත්තා ති.²

අලත් ටො සුභද්දෙ පරිබ්බාප්තො හගවතො සන්තිකෙ පබ්බජ්ජං, අලත් උපසම්පදං. අවිරූපසම්පන්නො ටො පනායස්මා සුභද්දෙ එකො වූපකට්ඨං අපමනෙතො අතාපි පභිතනෙතො වීහරනෙතො, නවිරසෙසව යසසඤාය කුලපුත්තා සමමදෙව අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජන්ති, තද්දුත්තරං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං දිට්ඨං ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සව්ඡිකඤා උපසම්පජ්ජ වීහායි. 'විණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉත්තංයා'ති අබ්‍හඤ්ඤායි. අඤ්ඤාතරො ටො පනායස්මා සුභද්දෙ අරහතං අහොයි. සො ච³, හගවතො පව්ඡිමො සකතිසාවතො අහොයි ති.

පඤ්චමො භාණවාරො.

1. යො, (PTB)

2. අභිසිත්තො (PTB)

3. යො (මජ්ඣං)

ඉක්බිති භගවත්හු අනඳ තෙරුන් බණවා, “අනඳයෙනි, එසේ වී නම් සුභද්‍රයා පැවිදි කරන්නැ” යි වදළහ. “එසේ ය වහන්සැ” යි කියා ම අනඳ තෙරණුවෝ භගවත් බුදුරජුන්ට පිළිවදන් දුන්හ. එ කල්හි සුභද්‍ර පිරිවැරී තෙම අනඳ තෙරුන්ට “ඇවැත් අනඳයෙනි, යම් කෙනෙක් මෙහි ශාස්තෘන් හමුයෙහි අත්තෙවාසිකාභිසෙකයෙන් අභිෂික්ත ද, ඒ ඔබට මහත් ලාභ කෙනෙක, ඒ ඔබ විසින් ලද සේ මැනවැ” යි කී ය.

සුභද්‍ර පිරිවැරී තෙම භගවත් බුදුරජුන් වෙතැ පැවිද්ද ලැබී ය, උපසංඝව ලැබී ය. ආයුෂ්මත් සුභද්‍ර තෙම උපසංඝත් වූ නොබෝ කල් ඇත්තේ ම හුදෙකලා වූයේ ගණයා කෙරෙහි වෙන් වැ නොපමා වැ කෙලෙස් තවන වැර ඇති වැ කමටහන කරා මෙහෙයූ සිතැති වැ වසනුයේ, යමක් පිණිස කුලදරුවෝ මනා ව ම ගිහිගෙන් නික්ම සසුන් වදනා හු ද, ඒ මහබඹසරු කෙළවර වූ ලොවුතුරා රහත් බව මේ අත් බවහි ම නොබෝ කල්හි ම තෙමේ ම නුවණින් දැන පසක් කොට ලැබ වීසි ය. හේ ‘ඉපැත්ම නැවැත්ණ, මහ බඹසර වැස නිමැවිණ. කළ යුතු දෑ කොට නිමැවිණ. මේ රහත් බව පිණිස තව කළ යුතු දෑයෙක් නැතැ” යි වෙසෙසින් දත්තේය. ආයුෂ්මත් සුභද්‍රයෝ රහතුන්ගෙන් එක්තරා කෙනෙක් වූ හ. ඔබ භගවත් බුදුරජුන් ගේ අත්තිම ප්‍රත්‍යක්ෂ ශ්‍රාවක (ඔබ ධර්මාණ කල්හි ම රහත් වූ අත්තිම ශ්‍රාවක) වූහ.

පස් වන බණවර යි.

කථාගතසස පටිථිමා වාචා

107. අථ ඛො භගවා ආයසමන්තං ආනන්දං ආමනෙත්ති.

“සියා ඛො පනානන්ද තුම්හාකං එවමස්ස, අතීතසත්පුකං පාවචනං, නත්ථි නො සත්ථාති. න ඛො පනෙතං ආනන්ද එවං දට්ඨබ්බං. යො ඛො ආනන්ද මයා ධම්මො ව චිත්තයො ව දෙසිතො පඤ්ඤාතෙතො සො වො මම චච-යෙන සත්ථා තී. යථා ඛො පනානන්ද එතරහි භික්ඛු අඤ්ඤමඤ්ඤං ආවුසොවාදෙන සමුදවරන්තී, න ඛො මම චචයෙන එවං සමුදවරිතබ්බං. ථෙරතරෙන ආනන්ද භික්ඛුනා නවකතරො භික්ඛු නාමෙන වා ගොතෙත්ත වා ආවුසොවාදෙන වා සමුදවරිතබ්බො, නවකතරෙන භික්ඛුනා ථෙරතරො භික්ඛු භනෙත්ති වා ආයසමාති වා සමුදවරිතබ්බො.

ආකඬ්ඨමානො ආනන්ද සඬ්ඝො මම චචයෙන බුද්ධානුබුද්ධානි සික්ඛා-පද්ධති සමුභන්තා.¹ ඡන්දකස්ස ආනන්ද භික්ඛුනො මම චචයෙන බුද්ධානුබුද්ධානි දත්තබ්බො”ති. “කතමො පන භනෙත බුද්ධානුබුද්ධානි?”ති. “ඡන්දකස්ස ආනන්ද භික්ඛු යං ඉච්ඡෙය්‍යාං තං වදෙය්‍යාං, සො භික්ඛුහි නෙව වන්තබ්බො න ඔවදිත්තබ්බො න අනුසාසිතබ්බො”ති.

108. අථ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙත්ති: සියා ඛො පන භික්ඛවෙ එකභික්ඛුසසාපි කඬ්ඨා වා චිමති වා බුද්ධො වා ධම්මෙ වා සඬ්ඝෙ වා මග්ගෙ වා පටිපද්දෙ වා, පුච්ඡං භික්ඛවෙ, මා පච්ඡා විප්පට්ඨාරිතො අහුවත්ථ: සමුච්ඡිභුතො නො සත්ථා අහොසි, න මයං සකඛිමහ භගවන්තං සමුච්ඡා පටිපුච්ඡිතුන්ති. එවං වුතෙත තෙ භික්ඛු තුණ්හි අහෙසුං. දුතියමි ඛො භගවා -ප- තතියමි ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙත්ති: සියා ඛො පන භික්ඛවෙ එකභික්ඛුසසාපි කඬ්ඨා වා චිමති වා බුද්ධො වා ධම්මෙ වා සඬ්ඝෙ වා මග්ගෙ වා පටිපද්දෙ වා, පුච්ඡං භික්ඛවෙ මා පච්ඡා විප්පට්ඨාරිතො අහුවත්ථ, සමුච්ඡිභුතො නො සත්ථා අහොසි, න මයං සකඛිමහ භගවන්තං සමුච්ඡා පටිපුච්ඡිතුන්ති. තතියමි ඛො තෙ භික්ඛු තුණ්හි අහෙසුං. අථ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙත්ති ‘සියා ඛො පන භික්ඛවෙ සත්ථුගාරවෙනාපි න පුච්ඡෙය්‍යාං. සභායකො පි භික්ඛවෙ සභායකස්ස ආරොචෙතු’ති. එවං වුතෙත තෙ භික්ඛු තුණ්හි අහෙසුං.

1. සමුභන්තා (ආහ)

තපාගතයන් වහන්සේ ගේ අන්තිම වචනය

107. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනඳ තෙරුන් බණවා මෙසේ වදළ සේක:

“අනඳයෙනි, ප්‍රච්චනය (පෙළ දහම) ඉකුත් වූ ශාස්තෘහු ඇති එකෙකැ යි ‘අපගේ ශාස්තෘහු නැතැ’ යි තොපට මෙ බදු සිතක් ඇති විය හැක්කේ ම ය. අනඳයෙනි, එය එසේ දක්ක යුතු නො වෙයි. අනඳයෙනි, මා විසින් යම් දහමෙකුත් විනයෙකුත් දෙසිණි ද පැණැවිණි ද එය මා ඇවෑමෙන් තොපට ශාස්තෘ වෙයි. අනෙකක් කියමි. අනඳයෙනි, දන් මහණහු උතුනට ආවුසොවාදයෙන් (ඇවැත්නි යි යන වචනයෙන්) කතා කෙරෙත් ද, මා ඇවෑමෙන් එසේ කතා නො කළ යුතු. අනඳයෙනි, (උපසප්පයෙන්) වඩා මහඵ වූ මහණහු විසින් (උපසප්පයෙන්) වඩා බාල වූ මහණ තෙම සංඤානාමයෙන් හෝ ඔහු අයත් ගොත්‍රයේ නමින් හෝ ආවුසෝවාදයෙන් හෝ ඇමැති යැ යුතු. වඩා බාල මහණහු විසින් වඩා මහඵ මහණ තෙම ‘වහන්සා’ යි හෝ ‘ආයුෂ්මත්ති’ යි හෝ කියා ඇමැති යැ යුතු.

අනඳයෙනි, ඉදින් සංඝ තෙමේ කැමැති වන්නේ නම්, මා ඇවෑමෙන් කුඩා අනු කුඩා සික පද සමුහනනය කෙරේ වා (උදුරා ඉවත් කෙරේවා)

අනඳයෙනි, මා ඇවෑමෙන් ඡන්ත මහණහට බ්‍රහ්මදණ්ඩනය දියැ යුතු. ‘වහන්ස, බ්‍රහ්මදණ්ඩනය නම් කවරේ ද’ යි අනඳ තෙරුණුවෝ පුළුවන්හ. ‘අනඳයෙනි: ඡන්ත මහණ යමක් කැමැත්තේ ද එය කියා වා. මහණුන් විසින් හෙ තෙම කිසිවක් නො කියැ යුතු (ඔහු හා කතා නො කළ යුතු), නො ම ඔවා දියැ යුතු, අනුශාසන නො ම කට යුතු. (බ්‍රහ්ම දණ්ඩන නම් මේ යැ.)’

108. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ‘මහණුන් බණවා වදරනසේක්, ‘මහණෙනි, එක් මහණකුට නමුදු බුදුන් කෙරෙහි හෝ දහම් කෙරෙහි හෝ සහන කෙරෙහි හෝ මාර්ගය කෙරෙහි හෝ පිළිවෙත කෙරෙහි හෝ සැකයෙක් හෝ විමතියෙක් ඇත් නම්, මහණෙනි, එය විවාරවූ. ‘ශාස්තෘහු අපට හමු වූහ. අපි ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් විවාරන්නට නො හැකි වූ මු’ යි පසු වැ විපිළිසැරි නො වූ’ යි වදළ සේක. මෙසේ වදළකල්හි ඒ මහණහු නිහඬ වූහ. හඟවත්හු දෙවෙනි වර ද . . . තෙවෙනි වර ද ‘මහණෙනි එක් මහණකුට නමුදු බුදුන් කෙරෙහි හෝ දහම් කෙරෙහි හෝ සහන කෙරෙහි හෝ මාර්ගය කෙරෙහි, පිළිවෙත කෙරෙහි හෝ සැකයෙක් හෝ විමතියෙක් හෝ ඇත් නම් එය විවාරවූ. ‘ශාස්තෘහු අපට හමු වූහ, අපි ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් විවාරන්නට නො හැකි වූ මු’ යි පසු වැ විපිළිසැරි නො වූ’ යි වදළහ. තෙවෙනි වර ද ඒ මහණහු නිහඬ වූහ. එ විට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහණුන් බණවා, ‘මහණෙනි, ශාස්තෘහු කෙරෙහි ගෞරවයෙහුදු තොප නො විවාරනු විය හැක්ක. (එසේ කල) යහලු මහණ තෙමේ යහලු මහණකුට හෝ සැළ කෙරේ වා’ යි වදළ හ. මෙසේ වදළ කල්හිද ඒ මහණහු නිහඬ වූහ.

108. අප්ථො ආයස්මා ආනන්දෙ හගවන්තං එතදවොච: “අවුජ්ජියං හන්තෙ, අබ්භුතං හන්තෙ, එවං පසන්තො අහං හන්තෙ ඉමස්මිං භික්ඛුසංඝෙ ‘නත්ථි එකභික්ඛුස්සාපි කඛ්ඛා වා වීමති වා බුද්ධො වා ධම්මො වා සංඝො වා මග්ගො වා පටිපද්දො වා’ති. “පසාදං ටො ඤං ආනන්ද වදෙසි. ඤාණමෙව හෙත්ථ ආනන්ද තපාගතස්ස නත්ථි ඉමස්මිං භික්ඛු සංඝෙ එකභික්ඛුස්සාපි කඛ්ඛා වා වීමති වා බුද්ධො වා ධම්මො වා සංඝො වා මග්ගො වා පටිපද්දො වා. ඉමෙසං හි ආනන්ද පඤ්ඤානං භික්ඛුසත්තං යො පටිඡම්මො භික්ඛු සො සොතාපන්තො අවිනිපාතධම්මො නියන්තො සම්මොඨපරායණො’ති.

අප්ථො හගවා භික්ඛු ආමන්තෙසි: “හන්ද්දති භික්ඛවෙ ආමන්තයාමි වො, වයධම්මා සඛාරා අපමාදෙන සම්පාදෙථා”ති.

අයං තපාගතස්ස පටිඡම්මා වාවා*.

හගවන්තො පරිනිබ්බානං.

109. අප්ථො හගවා පඨමං ඤානං සමාපජ්ජි. පඨමජ්ඣානා වුට්ඨංභිත්වා දුතියං ඤානං සමාපජ්ජි. දුතියජ්ඣානා වුට්ඨංභිත්වා තතියං ඤානං සමාපජ්ජි. තතියජ්ඣානා වුට්ඨංභිත්වා චතුත්ථං ඤානං සමාපජ්ජි. චතුත්ථජ්ඣානා වුට්ඨංභිත්වා ආකාසානඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජි. ආකාසානඤ්ඤායතනසමාපත්තියා වුට්ඨංභිත්වා විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජි. විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසමාපත්තියා වුට්ඨංභිත්වා අකිඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජි. අකිඤ්ඤායතනසමාපත්තියා වුට්ඨංභිත්වා නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජි. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසමාපත්තියා වුට්ඨංභිත්වා සඤ්ඤාචෙදයිතනිරොධං සමාපජ්ජි.

අප්ථො ආයස්මා ආනන්දෙ ආයස්මිනං අනුරුද්ධං එතදවොච, “පරිනිබ්බන්තො හන්තෙ අනුරුද්ධ හගවා’ති. “න ආවුසො ආනන්ද හගවා පරිනිබ්බන්තො සඤ්ඤාචෙදයිතනිරොධං සමාපන්තො”ති.

2. සබ්බත්ථිකවාදිනං, මහාපරිනිබ්බානසුත්තං, එවං, දිස්සන්තෙ:

අප්ථො හගවානුත්තරාසංගතා සුවිණ්ඩිණිං බාහුං නිසසායා තාත්ථ භික්ඛුතවොචත්: තපාගතස්ස දම්මං ලොකෙ කදවිදෙවි හවති යථා උද්ඵලපුෂ්පං කදවිදෙවි ප්‍රාදුර්භවති අරුණවණිං බාහුං නිසසායා බ්‍රිහි: ප්‍රාදුර්භවති අරුණං නිමිත්තං ආග්‍යාතං සංඝකාරා: අනිත්තා උත්පද්‍යා ව්‍යාග්‍යානි මා ප්‍රමාදෙථා: ඉති තස්මාද් භික්ඛවා අප්‍රමාදෙන සම්පාදයන්තො නාහං ප්‍රාමදම් තෙන සමාත්සම්බුද්ධා අසංඛොයගුණො ජාතා. ව්‍යයධම්මා සංග්ගකාරා: අප්‍රමාදෙන සම්පාදෙථා: ඉයම්ඤ්ඤා තපාගතස්ස පඨමිකා වාත්.

108. එ කල්හි අනඳ තෙරණුවෝ 'වහන්ස, ආශ්වයායීය ! වහන්ස, අද්දාන ය! වහන්ස, බුදුරජුන් කෙරෙහි හෝ දහම් කෙරෙහි හෝ සහන කෙරෙහි හෝ මහ කෙරෙහි හෝ පිළිවෙත කෙරෙහි හෝ එක් මහණක් හට දු සැකයෙක් හෝ විමනියෙක් හෝ නැතැ' යි මෙසේ මේ භික්ෂු සංඝයා කෙරෙහි මම් පැහැදුණෙමි' යි හඟවත් බුදුරජුන්ට සැළ කළහ.

“අනඳයෙනි, තෙපි පැහැදීමෙන් (ප්‍රසාදය හේතු කොට ගෙන) මෙසේ කියවු. අනඳයෙනි, තථාගතයන් ගේ වූකලී මේ කරුණෙහි ලා 'මේ මහණ මුළුයෙහි එක් මහණකුට ද බුදුන් කෙරෙහි හෝ දහම් කෙරෙහි හෝ සහන කෙරෙහි හෝ මහෙහි හෝ පිළිවෙතෙහි හෝ සැකයෙක් හෝ විමනියෙක් හෝ නැත. අනඳයෙනි, මේ පන්සියක් මහණුන් අතුරු යම් පැයිම් සවු මහණෙක් වේ ද, හේ සිවු අවාහි නො වැටෙන සුලු සමාක්ක නියමයෙන් නියත වූ, සම්බොධිය (ඉදිරි මාර්ගත්‍රයය) ප්‍රතිෂ්ඨා කොට ඇත්තෙ මැ යි දැනීම ඇත්තෙකු යි වදළ සේක.

ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහණුන් ඇමැතු සේක: “මහණෙනි, දන් නොප අමතමි (නොපට උපදෙස් දෙමි). සංස්කාරයෝ නැසෙන සුලු හ. (එ බැවින්) නො පමායෙන් (එළැඹැවූ සිතියෙන්) රහත් බව පිණිස කළ යුතු දෑ සපය වූ (සපුරවූ)”

මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ අන්තිම වචනය විය.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිවීම

109. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පළමු දහන් සම වැදුණු සේක. පළමු දහැනෙන් නැගී දෙවෙනි දහන් සම වැදුණු සේක. දෙවෙනි දහැනෙන් නැගී තෙවෙනි දහන් සම වැදුණු සේක. තෙවෙනි දහැනෙන් නැගී සිවුවැනි දහන් සමවත් සේක. සිවුවැනි දහැනෙන් නැගී ආකාසානඤ්චායතන දහන් සමවත් සේක. ආකාසානඤ්චායතන සමවතින් නැගී විඤ්ඤාණඤ්චායතනයට සමවත් සේක. විඤ්ඤාණඤ්චායතන සමවතින් නැගී ආකිඤ්චඤ්ඤායතනයට සමවත් සේක. ආකිඤ්චඤ්ඤායතන සමවතින් නැගී නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනයට සමවත් සේක. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන සමවතින් නැගී සඤ්ඤාවේදයිතනිරොධයට සමවත් සේක.

එ කල්හි අනඳ තෙරණුවෝ 'අනුරුද්ධයන් වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිවී සේක් ද?' යි අනුරුත් තෙරුන් විචාළහ. 'ඇවැත් අනඳයෙනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නො පිරිනිවී සේක. සඤ්ඤාවේදයිතනිරොධයට සමවත් සේකැ' යි අනුරුත් තෙරණුවෝ වදළහ.

අප්ථං ඛො භගවා සඤ්ඤාචෙද්ධිතනිරොධසමාපත්තියා වුට්ඨහිත්වා
 නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජී. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන-
 සමාපත්තියා වුට්ඨහිත්වා ආකිංඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජී. ආකිංඤ්ඤා-
 යතනසමාපත්තියා වුට්ඨහිත්වා විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජී.
 විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසමාපත්තියා වුට්ඨහිත්වා ආකාසානඤ්ඤායතනං
 සමාපජ්ජී. ආකාසානඤ්ඤායතනසමාපත්තියා වුට්ඨහිත්වා චතුස්සං ඝාතං
 සමාපජ්ජී. චතුස්සං ඝාතං වුට්ඨහිත්වා තතියං ඝාතං සමාපජ්ජී. තතියං ඝාතං
 වුට්ඨහිත්වා දුතියං ඝාතං සමාපජ්ජී. දුතියං ඝාතං වුට්ඨහිත්වා පඨමං
 ඝාතං සමාපජ්ජී. පඨමං ඝාතං වුට්ඨහිත්වා දුතියං ඝාතං සමාපජ්ජී.
 දුතියං ඝාතං වුට්ඨහිත්වා තතියං ඝාතං සමාපජ්ජී. තතියං ඝාතං
 වුට්ඨහිත්වා චතුස්සං ඝාතං සමාපජ්ජී. චතුස්සං ඝාතං වුට්ඨහිත්වා
 තං සමනන්තරා භගවා පරිනිබ්බාසී.

110. පරිනිබ්බුතෙ භගවති සහ පරිනිබ්බානා මහාභූමිවාලො අහොසි,
 භිංසනකො සලොමහංසො දෙවදුත්තභියො වංචලිංසු. පරිනිබ්බුතෙ භගවති
 සහ පරිනිබ්බානා බ්‍රහ්මා සහමපති ඉමං ගාථං අභාසී:

“සඛෙව නිකබ්බිසානති භූතා ලොකෙ සමුසසං.¹
 යථා ඵතාදිසො සඤ්ඤා ලොකෙ අසඤ්ඤායනො
 තථාගතො බලප්පකො සමුද්දො පරිනිබ්බුතො”ති.

පරිනිබ්බුතෙ භගවති සහ පරිනිබ්බානා සකෙකා දෙවානම්ඤ්ජ ඉමං
 ගාථං අභාසී:

“අනිච්චා වත සංඛාරා උප්පාදවසංඛිතො,
 උප්පජ්ජිත්වා නිරුජ්ඣන්ති තෙසං වූපසමො සුඛො”ති.

පරිනිබ්බුතෙ භගවති සහ පරිනිබ්බානා ආයසමා අනුරුද්ධො ඉමං
 ගාථායො අභාසී:

“නාහු අසංසප්පසායො ධීතවිත්තසා තාදිනො,
 අනෙජො සන්තිමාරබ්බ යං කාලමකරි වුනි.
 අසලලිනො විතොන වෙදනං අජ්ඣවාසෙති,
 පජේජාතසෙව නිබ්බානං විමොක්ඛො වෙතසො අහු”ති.²

1. විකමුඛා ලොකෙ අනන්තරභිකොති (මජ්ඣං)

2. අසංලිනො කාලෙහ වෙදනාදිවිවාදයන් ප්‍රදෝශයොව විමොක්ඛසාහා වෙතසා
 (මධ්‍යමිකාවානති)

ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සඤ්ඤාවේදයින් නිරෝධ සමාපත්තියෙන් නැගී සිට නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනයට සමවත් සේක. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන සමවතින් නැගී ආකිඤ්චඤ්ඤායතන සමවතට සමවත් සේක. ආකිඤ්චඤ්ඤායතන සමවතින් නැගී විඤ්ඤානඤ්චායතනයට සමවත් සේක. විඤ්ඤානඤ්චායතන සමවතින් නැගී දාකාසානඤ්චායතනයට සමවත් සේක. දාකාසානඤ්චායතන සමවතින් නැගී සිවුවැනි දහනට සමවත් සේක. සිවුවැනි දහනෙන් නැගී තෙවෙනි දහනට සමවත් සේක. තෙවෙනි දහනින් නැගී දෙවෙනි දහනට සමවත් සේක. දෙවෙනි දහනින් නැගී පළමු දහනට සමවත් සේක. පළමු දහනින් නැගී දෙවෙනි දහනට සමවත් සේක. දෙවෙනි දහනින් නැගී තෙවෙනි දහනට සමවත් සේක. තෙවෙනි දහනින් නැගී සිවුවැනි දහනට සමවත් සේක. සිවුවැනි දහනින් නැගී එයට අනතුරු වූ පිරිනිව් සේක.

110. භගවත් බුදුරජුන් පිරිනිව් කල්හි, පිරිනිවෙනු හා මැ බිහිසුනු වූ ලොමුදහ ගැනුම් ඇති කරන මහද් භූමිවලනයක් විය. දෙව්බෙර පැළිණ. භගවත් බුදුරජුන් පිරිනිව් කල්හි, පිරිනිවන හා මැ සහම්පති මහ බඹ “සබ්බෙව නික්බිසිස්සන්ති . . . සම්බුද්ධො පරිනිබ්බතො” යි මේ ගය ගැයි ය.

එහි අදහස: “ලොවැ හැම සත්ත්‍ව ම යම් සේ (ජීවිතෙන්දිය-පරිභාණියෙන්) සිරුර හැරදමක් ද, එසේ ම දඹවාදැරුම් ඥානබලයට පැමිණි, ලොවැ ඔබට සමසුභලක්සු නැති, තරාගත වූ සම්බුද්ධ වූ මෙ බදු වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ පිරිනිව් සේක ”

භගවත් බුදුරජුන් පිරිනිව් කල්හි, පිරිනිවෙනු හා මැ සක්දේවු “අතිච්චාවත සංඛාරා . . තෙසං වූපසමො සුඛො” යි මේ ගය කී ය.

එහි අදහස: “පසයෙන් හටගත් සියලු දෑ ඒකාන්තයෙන් ඉපදෙන වැනැසෙන සුලු ය. ඔහු ඉපදූ නැසෙත්. ඔවුන්ගේ සංසිද්ධිම සුව ගෙන දෙයි.”

භගවත් බුදුරජුන් පිරිනිව් කල්හි පිරිනිවෙනු හා මැ අනුරුත් තෙරණුවෝ “නාහු අස්සාසපස්සාසා . . විමොක්ඛො වෙතසො අහු” යි මේ ගාථා වදළහ:

එහි අදහස: “තහවුරු සිතැති, අටලෝ දහමින් නොසැලෙන බුදුරජුන්ගේ ආශ්වාස ප්‍රශ්වාසයෝ නැවැතුණහ (නො පැවැත්මට පැමිණියහ). ඒ මුනිහු තෘෂ්ණා නැතියාහු, නිවන් අරමුණු කොට කලුරිය කළාහ ඔබ (නො හැකුලුණු සිතින් මරණාන්තික) වේදනාව ඉවසූහ. පහනක් නිවෙනු සෙයින් ඔබ සිතැ මිදීම විය.”

පරිනිබ්බුතෙ හගවති සහ පරිනිබ්බානා ආයස්මා ආනන්දෙ ඉමං ගාථං අභාසි:

“තද්ධි යං භිංසනකං තද්ධි ලොමහංසනං

සබ්බාකාරවරුපෙන සම්බුද්ධො පරිනිබ්බුතෙ”ති.

111. “පරිනිබ්බුතෙ හගවති යෙ තෙ තස්ම භික්ඛු අවිතරාගා අපෙකවෙව බාහා පක්ඛය්‍ය කඤ්ඤානි ඡිත්තපාතං පතන්ති ආවට්ඨන්ති විවට්ඨන්ති:’ අතිබ්භං හගවා පරිනිබ්බුතො, අතිබ්භං සුගතො පරිනිබ්බුතො අතිබ්භං වක්ඛු ලොකෙ අත්තරභිත්තනි. යෙ පන තෙ භික්ඛු විතරාගා තෙ සත්ථා සම්පජානා ‘අධිවාසෙත්ති අනිව්වා සංඛාරා, තං කුතෙස්ස ලබ්භා’ති.

112. අථ බො ආයස්මා අනුරුද්ධො භික්ඛු ආමනෙස්සි; අලං ආවුසො මා සොච්ඡස්ම මා පරිදෙව්ඤ්. නනු එතං ආවුසො හගවතා පටිගවෙව අක්කාතං, සබ්බෙහෙව පියෙහි මනාපෙහි නානාභාවො විනාභාවො අඤ්ඤාථාභාවො, තං කුතෙස්ස ආවුසො ලබ්භා යත්තං ජාතං භූතං සංඛිතං පලොකධම්මං තං වත මා පලුජ්ඣති නෙතං ධානං විජ්ජති. දෙවතා ආවුසො උජ්ජායන්ති”ති

“කථමුතා පත හනෙත අනුරුද්ධො දෙවතා මනසි කරොති? සත්ථාවුසො ආනන්දෙ දෙවතා ආකායෙ පඨවිසංඤ්ඤානියො කෙසෙ පකිරිය කඤ්ඤානි බාහා පක්ඛය්‍ය කඤ්ඤානි ඡිත්තපාතං පතන්ති, ආවට්ඨන්ති: විවට්ඨන්ති අතිබ්භං හගවා පරිනිබ්බුතො, අතිබ්භං සුගතො පරිනිබ්බුතො, අතිබ්භං වක්ඛු ලොකෙ අත්තරභිත්තනි. සත්ථාවුසො ආනන්දෙ දෙවතා පඨවියා පඨවි-සංඤ්ඤානියො කෙසෙ පකිරිය-පෙ- අත්තරභිත්තො ති. යා පන දෙවතා විතරාගා තා සත්ථා සම්පජානා අධිවාසෙත්ති ‘අනිව්වා සංඛාරා තං කුතෙස්ස ලබ්භා’ති.

භගවත් බුදුරජුන් පිරිනිව්‍රි කල්හි ඔබ පිරිනිවේන්නා හා මැ අනඳ තෙරණුවෝ මේ “තදා යං භිංසනං . . . සම්බුද්ධො පරිනිබ්බුතො” යි මේ ගය වදළහ:

එහි අදහස: “(සිල් ආදී) සියලු උතුම් කරුණින් යුත් සම්මාසම්බුදු රජුන් පිරිනිව්‍රි කල්හි, එ කෙණෙහි මහත් බිහිසුනු පොළොව සැලීමෙන් විය. එ කෙණෙහි මහත් ලොමුදහ ගැන්මෙන් විය.”

111. එහි නොපහ වූ රාගය ඇති යම් මහණ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු භගවත් බුදුරජුන් පිරිනිව්‍රි කල්හි, “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉතා යුහු වැ පිරිනිව්‍රි සේක! සුගතයන් වහන්සේ ඉතා යුහු වැ පිරිනිව්‍රි සේක!! ලොවේ ඇස ඉතා යුහු වැ අතුරුදහන් වී යැ!!!” යි ඇතැම් කෙනෙක් දෙහොත් හුවා හඬත්, මැදින් බිඳී වැටුණුවන් සේ වැටෙත්. (පෙරළෙන්නාහු) වැටුණ තැනට ම පෙරළී එත්, වැටුණු තැනින් ඔබ්බට ද පෙරළී යෙත්. යම් මහණ කෙනෙක් පහ වූ රාග ඇත්තාහු ද, ඔහු එළඹැවූ සිහි ඇත්තාහු නුවණින් සලකන්නාහු, ‘සංස්කාරයෝ අනිත්‍යහ, ඔවුන් නොනැසෙන බවෙන් කොසින් ලැබෙන්නේ ද’ යි සලකන්නෝ ඉවසත්.

112. ඉක්බිති අනුරුත් තෙරණුවෝ භික්ෂූන් අමතා, “ඇවැත්නි, හැඩුමෙන් වැඩෙක් නැත. නො ම සොවිටු. නො ම වැලැපෙටු. ප්‍රිය මනාප හැම දෑයෙන් ඉවත් වීම, වෙන් වීම, අත් සැටියෙකින් වීම යන මෙය කල් තබා ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරන ලද්දේ නො වේ ද? ඇවැත්නි, යමෙක් උපන්නේ ද, වූයේ ද පසයෙන් සකස් වූයේ ද, නැසෙන සුලු ද, එය නො නැසේ ව’ යි යන්න කොසින් ලැබෙන්නේ ද? මේ කරුණ අවිද්‍යාමාන ය. ඇවැත්නි, දේවතාවෝ ද තොප හැඩුමට දෙස් කියත්” යි වදළහ.

“වහන්ස, අනුරුත් තෙරුනි, ඔබ කෙසේ වූ දේවතා කෙනකු මෙනෙහි කරත් ද?” යි අනඳ තෙරණුවෝ පුළුවන්හ. “ඇවැත් අනඳයිනි, අහ සැ පොළොවැ යි සංඥා ඇති දේවතා කෙනෙක් ඇත. ඔහු ‘භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉතා වහා පිරිනිව්‍රි සේකැ යි, සුගතයන් වහන්සේ ඉතා වහා පිරිනිව්‍රි සේකැයි, ලොවැ ඇස ඉතා වහා අතුරු දහන් වී යැ’ යි කෙහෙ මුද වැලැපෙත්. හිසැ අත් හුවා වැලැපෙත්. මැදින් බිඳුණුවන් සේ ඇද වැටෙත්. බිමැ පෙරළෙන්නාහු වැටී හොත් තැනට ම පෙරළී එත්, වැටී හොත් තැනින් ඔබ්බට ද පෙරළී යෙත්. අනඳයෙනි, පොළොවෙහි පොළොවැ යි සංඥා ඇති දේවතා කෙනෙක් ඇත. ඔහු “. . . අතුරුදහන් වී යැ” යි කෙස් මුද වැලැපෙත්. යම් දේවතා කෙනෙක් පහ වූ රාග ඇත්තෝ ද (අනාගාමී හෝ රහත් වූ වෝ ද), ඔහු “සංස්කාරයෝ අනිත්‍යහ, (ඔහු නො නැසෙත් යන) එය මෙහි කොසින් ලැබේ ද?” යි එළඹැවූ සිහි ඇත්තාහු, නුවණින් දන්නාහු ඉවසත්.

113. අපං ඛො ආයස්මා ව අනුරුද්ධො ආයස්මා ව ආනන්දෙ තං රක්ඛාවසෙසං ධම්මියා කථාය වීතිනාමෙසුං. අපං ඛො ආයස්මා අනුරුද්ධො ආයස්මත්තං ආනන්දං ආමතෙක්ඛි: ගච්ඡාමුසො ආනන්ද කුසිනාරං. කුසිනාරං පටිසිඤ්ඤා කොසිනාරකානං මලලානං ආරොවෙති: 'පරිනිබ්බුතො වාසිච්ඡා හගවා, යස්ස'ද්ධි කාලං මඤ්ඤා'ති. එවමහතෙන ති ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ ආයස්මතො අනුරුද්ධස්ස පටිසුඤ්ඤා පුබ්බණ්ඩ-සමයං නිවාසෙඤ්ඤා පක්ඛව්වරමාදය අත්තදුතියො කුසිනාරං පාටිසි. තෙන ඛො පන සමයෙන කොසිනාරකා මලලා සඤ්ඤාගාරෙ සන්තිපතිතා භොන්ති තෙනෙව කරණියෙන. අපං ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ යෙන කොසිනාරකානං මලලානං සඤ්ඤාගාරං තෙනුපසඤ්ඤාමි, උපසඤ්ඤාමිඤ්ඤා කොසිනාරකානං මලලානං ආරොවෙති: "පරිනිබ්බුතො වාසිච්ඡා හගවා, යස්ස'ද්ධි කාලං මඤ්ඤා"ති. ඉදමායස්මතො ආනන්දස්ස වචනං සුඤ්ඤා මලලා ව මලලසුත්තා ව මලලසුඤ්ඤා ව මලලපජාපතියො ව අසාවිනො දුමමනා වෙතො දුක්ඛසමපටිතා අපෙක්ඛන්ති කෙසෙ පකිරිය කන්දන්ති, බාහා පක්ඛායා කන්දන්ති, ජික්ඛාපානං පතන්ති ආවට්ඨන්ති විවට්ඨන්ති අතිවිප්පං හගවා පරිනිබ්බුතො, අතිවිප්පං සුගතො පරිනිබ්බුතො, අතිවිප්පං චක්ඛු ලොකෙ අත්තරතින්ති."

114. අපං ඛො කොසිනාරකා මලලා පුරිසෙ ආණාපෙසුං. "තෙනති හණේ කුසිනාරායං ගන්ධමාලඤ්ඤා සබ්බඤ්ඤා තාළාවචරං සන්තිපාතෙථා"ති. අපං ඛො කොසිනාරකා මලලා ගන්ධමාලඤ්ඤා සබ්බඤ්ඤා තාළාවචරං පඤ්ඤා ව දුස්සපුගයන්ති ආදය යෙන උපවත්තනං මලලානං සාලවනං යෙන හගවතො සරිරං තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිඤ්ඤා හගවතො සරිරං නට්ඨෙති ගීතෙති වාදිතෙති මාලෙති ගන්ධෙති සක්කරොත්තා ගරුකරොත්තා මානෙත්තා පුජෙත්තා චෙලවිතානාති කරොත්තා මණ්ඩලමාලෙ පටියාදෙත්තා 'එකදිවසං වීතිනාමෙසුං. අපං ඛො කොසිනාරකානං මලලානං එතදභොසි. 'අතිවිකාලො ඛො අජ්ජ හගවතො සරිරං ක්කාපෙතුං, සෙට්ඨති මයං හගවතො සරිරං ක්කපෙසාමා'ති. අපං ඛො කොසිනාරකා මලලා හගවතො සරිරං නට්ඨෙති ගීතෙති වාදිතෙති මාලෙති ගන්ධෙති සක්කරොත්තා ගරුකරොත්තා මානෙත්තා පුජෙත්තා චෙලවිතානාති කරොත්තා මණ්ඩලමාලෙ පටියාදෙත්තා දුතියමි දිවසං වීතිනාමෙසුං, තතියමි දිවසං වීතිනාමෙසුං, චතුස්මි දිවසං වීතිනාමෙසුං, පඤ්ඤාමි දිවසං වීතිනාමෙසුං, ඡන්ධමි දිවසං වීතිනාමෙසුං. අපං ඛො සක්ඛමි දිවසං කොසිනාරකානං මලලානං එතදභොසි: මයං හගවතො සරිරං නට්ඨෙති ගීතෙති වාදිතෙති මාලෙති ගන්ධෙති සක්කරොත්තා ගරුකරොත්තා මානෙත්තා පුජෙත්තා, දක්ඛණෙන දක්ඛණං නගරස්ස හට්ඨා ඛාහිරෙන ඛාහිරං දක්ඛණෙන නගරස්ස හගවතො සරිරං ක්කාපෙසාමා'ති.

113. එ කල්හි අනුරුත් තෙරණුවෝ ද අනඳ තෙරණුවෝ ද ඒ රැය ඉතිරි කොටස දහම් කතායෙන් ගෙවූහ. ඉක්බිති අනුරුත් තෙරණුවෝ අනඳ තෙරුන් අමතා, “ඇවැත්නි, අනඳයෙනි, කුසිනාරාවට යන්න. කුසිනාරාවට වැද, “වාසිස්සයෙනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිව් සේක. එහි යම් ගමනකට අදහස් කරවූ ද එයට (දැන් කාලය වේ යැ යි) කාලය දැනවූ” යැ යි කුසිනාරාවාසී මල්ල රජුනට සැළ කරවූ” යැයි වදළාහ. ‘එසේ යැ වහන්සැ’ යි ම අනඳ තෙරණුවෝ අනුරුත් තෙරුනට පිළිවදන් දී, පෙරවරුයෙහි හැඳ පෙරෙවැ පාසිවුරු ගෙන, තමා දෙවැනි කොටැති වැ, කුසිනාරාවට පිවිසියාහ. එ සමයෙහි කුසිනාරා වැසි මල්ලයෝ ඒ කටයුත්තෙන් ම සන්ථාගාරයෙහි රැස්වූවාහු වෙත්. එ කලැ අනඳ තෙරණුවෝ කුසිනාරා වැසි මල්ලයන් ගේ සන්ථාගාරය කරා එළැඹියාහ. එළැඹි ඔවුනට ‘වාසිස්සයෙනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිව් සේක. එහි යම් ගමනකට අදහස් කරවූ නම් එයට කල් දැනවූ” යැ යි සැළ කළාහ. අනඳ තෙරුන්ගේ මේ වචන අසා, මල්ල රජු ද, මල්ල රජුන් පුත්තු ද, මල්ල රජුන් ලෙහෙළියෝ ද, මල්ල රජුන් බිරියෝ ද, දුක් ඇත්තාහු දෙමනස් ඇත්තාහු, සිත්හි උපන් දුකින් යුක්ත වූවාහු, “ඉතා වහා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිව් සේක! ඉතා වහා සුගතයන් වහන්සේ පිරිනිව් සේක!! ඉතා වහා ලොවැ ඇස අතුරුදහන් වී යැ!!!” යි ඇතැම් කෙනෙක් කෙහෙ මුද හඬත්, ඇතැම් කෙනෙක් දෙහොත් හුවා හඬත්, ඇතැම් කෙනෙක් මැදින් බිඳුණුවන් සේ ඇද වැටෙත්, වැටී හොත් තැනට පෙරැළී එත්, වැටී හොත් තැනින් ඔබ්බට පෙරැළී යෙත්.

114. එයට පසු කුසිනාරා වාසී මල්ලයෝ පුරුෂයන් බණවා “සගයෙනි, එසේ වී නම් තෙපි කුසිනාරායෙහි සුවද දැ හා මල් ද සියලු තුය්‍යභාණ්ඩ ද රැස්කරවූයැ” යි ඇණවූහ. ඉක්බිති කුසිනාරා පුරවැසි මල්ලයෝ සුවද ද මල් ද සියලු තුය්‍ය භාණ්ඩ ද කාසික වස්ත්‍ර යුගල පන්සියයක් ද ගෙන මල්ලයන් ගේ උපවර්තන සල් උයන යම් තැනෙක ද, හගවත් බුදුරජුන්ගේ ශ්‍රී දේහය යම් තැනෙක ද, එ තැනට එළැඹියාහ. එළැඹූ, හගවත් බුදුරජුන්ගේ සිරි සිරුරට නැටුම්න් ගියෙන් වැයුමෙන් මලින් සුවදින් සත්කාර කරන්නාහු, ගෞරව කරන්නාහු, බුහුමන් කරන්නාහු, පූජා කරන්නාහු මහඟු වතින් වියන් බඳනාහු, මඩුලුමල් පිළියෙල කරන්නාහු එක් දවසක් ගෙවූහ. ඉක්බිති කුසිනාරා වැසි මල්ලයනට ‘අද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රී දේහය ආදහන කරන්නට ඉතා නො කල් ය. සෙට දවසැ අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රී දේහය ආදහන කරන්නෙමු” යි මේ සිත විය. එයට පසු කුසිනාරා වැසි මල්ලයෝ හගවත් බුදුරජුන් සිරි සිරුරට නැටුම් ගැයුම් වැයුම් මල් සුවද යන මෙයින් සත්කාර ගරුකාර කරන්නාහු, බුහුමන් කරන්නාහු, පූජා කරන්නාහු, මහඟු වතින් වියන් බඳනාහු, මඩුලුමල් පිළියෙල කරන්නාහු, දෙවෙනි දවස ද ගෙවූහ, තෙවෙනි දවස ද ගෙවූහ, සතරවැනි දවස ද ගෙවූහ, පස්වැනි දවස ද ගෙවූහ, සවැනි දවස ද ගෙවූහ. ඉක්බිති සත්වැනි දවසෙහි කුසිනාරා වැසි මල්ලයනට “අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සිරි සිරුර නැටුම් ගී වැයුම් මල් සුවද යන මෙයින් සත්කාර ගරුකාර මානන පූජන කරන්නමෝ, නුවර දකුණු දෙසින් දකුණු දිගට වැඩම කරවා, (ඇතුළු නුවරට නො පිවිසවා) නුවර බැහැරින් ම බැහැරට පමුණුවා, නුවරට දකුණු දිගින් දී ආදහන කරන්නෙමු” යි මේ සිත විය.

115. තෙන ඛො පන සමයෙන අටඨ මලලපාමොක්ඛා සීසං නභානා අභනානි වස්ථානි නිවස්ථා 'මයං භගවතො සරීරං උච්චාරෙස්සාමා'ති නසකෙකානති උච්චාරෙතුං. අථ ඛො කොසිතාරකා මලලා ආයසමනං අනුරුද්ධං එතදවොචුං: කො භු ඛො භනෙත අනුරුද්ධ හෙතු කො පච්චයො යෙනිමෙ අට්ඨ මලලපාමොක්ඛා සීසං නභානා අභනානි වස්ථානි නිවස්ථා 'මයං භගවතො සරීරං උච්චාරෙස්සාමා'ති න සකෙකානති උච්චාරෙතුනති?' "අඤ්ඤා ඛො වාසිට්ඨා කුමහාකං අධිප්පායො, අඤ්ඤා දෙවතානං අධිප්පායො"ති." "කථං පන භනෙත දෙවතානං අධිප්පායො"ති. "කුමහාකං ඛො වාසිට්ඨා අධිප්පායො: "මයං භගවතො සරීරං නවෙවති ගීතෙහි වාදිතෙහි මාලෙහි ගජෙධිහි සකකරොත්තා ගරුකරොත්තා මානෙත්තා පුජෙත්තා දකඛණෙන දකඛණං නගරස්ස හරිත්වා, බාහිරෙන බාහිරං දකඛණෙනා නගරස්ස භගවතො සරීරං ක්කාපෙස්සාමා"ති. දෙවතානං ඛො වාසිට්ඨා අධිප්පායො "මයං භගවතො සරීරං දිබ්බෙහි නවෙවති ගීතෙහි වාදිතෙහි මාලෙහි ගජෙධිහි සකකරොත්තා ගරුකරොත්තා මානෙත්තා පුජෙත්තා, උත්තරෙන උත්තරං නගරස්ස හරිත්වා, උත්තරෙන වාරෙන නගරං පවෙසෙත්වා, මජ්ඣෙත මජ්ඣං නගරස්ස හරිත්වා, පුරස්මිමෙන වාරෙන තික්ඛමිත්වා, පුරස්මිමෙනා නගරස්ස මකුට්ඨෙත්වා නාම මලලානං වෙතියං, එත්ථ භගවතො සරීරං ක්කාපෙස්සාමා"ති. "යථා භනෙත දෙවතානං අධිප්පායො, තථා භොතු"ති.

116. තෙන ඛො පන සමයෙන කුසිනාරා යාව සන්ධිසමලසංකට්ඨා ජණ්ණමුකෙතන ඔධිනා මඤ්ඤවපුපෙථිහි සත්ථා භොති අථ ඛො දෙවතා ව කොසිතාරකා ව මලලා භගවතො සරීරං දිබ්බෙහි ව මානුසකෙහි ව නවෙවති ගීතෙහි වාදිතෙහි මාලෙහි ගජෙධිහි සකකරොත්තා ගරුකරොත්තා මානෙත්තා පුජෙත්තා, උත්තරෙන උත්තරං නගරස්ස හරිත්වා උත්තරෙන වාරෙන නගරං පවෙසෙත්වා, මජ්ඣෙත මජ්ඣං නගරස්ස හරිත්වා, පුරස්මිමෙන වාරෙන තික්ඛමිත්වා, පුරස්මිමෙනා නගරස්ස මකුට්ඨෙත්වා නාම මලලානං වෙතියං,¹ තත්ථ භගවතො සරීරං නික්ඛිපිංසු.

1. උත්තරෙණ දවාරෙණ නගරස්ස නික්ඛමාන තදීං හිරණ්ණවතීං උපසංඛ්‍යමාන චුකුට්ඨෙත්වා වෙතො (සබ්බස්මිපාදිතං මහාපරිනිබ්බාණසුඤ්ඤා)

115. එ සමයෙහි පාමොක් මල්ල රජුහු අට දෙනෙක් ඉස් සෝද නා අළුත් වස්ත්‍ර හැඳගත්තාහු, “අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රී දේහය ඔසොවා ගෙන යන්නම්හ” යි තැන් කරන්නාහු දු එය ඔසොවන්නට නො හැකි වෙත්. එ විට කුසිනාරා වැසි මල්ලයෝ ‘වහන්ස, අනුරුද්ධයෙනි, මේ පාමොක් මල්ලයෝ අට දෙන හිස් සෝද නා අළුත් වත් හැඳ “අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රී දේහය ඔසොවන්නමු” යි තැන් කරන්නාහු එය ඔසොවන්නට යම් භෙයෙකින් නො හැකි වෙත් ද, එයට හේතුව කවර යැ? එයට ප්‍රත්‍යයය කවර යැ?” යි අනුරුත් තෙරුන් විචාළාහ. “වාසිෂ්ඨයෙනි, තොප අදහස අන් සැටියෙක. දෙවියන් අදහස අන් සැටියෙකැ” යි අනුරුත් තෙරණුවෝ වදළහ. “වහන්ස, දෙවියන් අදහස කෙසේද?” යි මල්ලයෝ විචාළාහ. වාසිෂ්ඨයෙනි, ‘අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සිරි සිරුර නැටුම් ගී වැයුම් මල් සුවඳ යන මෙයින් සත්කාර ගුරුකාර බහුමාන පූජා කෙරෙමින් නුවර දකුණු දෙසින් දකුණු දිගට වැඩම කරවා නුවර බැහැරින් ම බැහැරට පමුණුවා නුවරට දකුණු දිගින් දී ආදහන කරන්නමු’ යි තොප අදහස ය. “අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සිරි සිරුර දෙව නැටුමින් දෙව ගැයුමින්, දෙව මලින් දෙව සුවඳින් සත්කාර ගුරුකාර බහුමාන පූජනා කෙරෙමින් නුවර උතුරින් උතුරු දිගට වැඩම කරවා, උතුරු දෙසින් නුවරට පිවිස්වා, නුවරට මැදින් නුවර මැදට පමුණුවා, නැගෙනහිර දිගු දෙසින් පිටතට වැඩම කරවා, නුවරට පෙරදිගු මල්ලයන් ගේ මුකුට බන්ධන නම් යම් සැයෙක් ඇද්ද, එහි ආදහනය කරන්නම්හ” යනු දේවතාවන් ගේ අදහස යැ” යි අනුරුත් තෙරණුවෝ වදළාහ. “වහන්ස, දේවතාවන්ගේ අදහස යම්සේ ද එසේ වෙ වා” යි මල්ලයෝ කීහ.

116. එ සමයෙහි වනාහි කුසිනාරා නුවර ගෘහසන්ධි ද වැසිකිළි කාණු ද කැලිකසල දමන තැන් ද දක්වා ම දනක් පමණ බහල කොට මදුරා මලින් අතුරන ලද්දේ විය. ඉක්බිති දෙවියෝ ද කුසිනාරා පුර මල්ල රජතුමාට ද හඟවත් බුදු රජුන්ගේ ශ්‍රී ශරීරය දිවා වූ ද මානුෂක වූ ද නැටුමෙන් ගැයුමෙන් වැයුමෙන් මලින් සුවඳින් සත්කාර කරන්නාහු, ගෞරව කරන්නාහු, බුහුමන් කරන්නාහු, පුදන්නාහු නුවර උතුරින් උතුරු දිගට වැඩම කරවා, උතුරු වහසල් දෙසින් නුවරට පිවිස්වා, නුවර මැදින් නුවර මැදට පමුණුවා පෙරදිගු වහසල් දෙසින් පිටතට වැඩම කරවා, නුවරට පෙර දිගු වූ මල්ල රජුන්ගේ මුකුටබන්ධන නම් යම් සැයෙක් (මංගල ශාලාවෙක්) වී ද එහි තැන් පත් කළා හ.

117. අථ ඛො කොසිතාරකා මලලා ආයසමිත්තං ආනන්දං එතදවොචුං: “කථං මයං භතෙන ආනන්ද තථාගතස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජාමා?”ති. “යථා ඛො වාසිට්ඨා රඤ්ඤ චක්කවත්තිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජන්ති, එවං තථාගතස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජිතබ්බන්ති.” “කථං පන භතෙන ආනන්ද රඤ්ඤ චක්කවත්තිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජන්ති”ති. “රඤ්ඤ වාසිට්ඨා චක්කවත්තිස්ස සරීරං අභතෙන වඤ්ඤාන වෙදේනති, අභතෙන වඤ්ඤාන වෙදේනා විභතෙන කප්පාසෙන වෙදේනති. විභතෙන කප්පාසෙන වෙදේනා අභතෙන වඤ්ඤාන වෙදේනති. එතෙන උපායෙන පඤ්ඤිති සුගසතෙහි රඤ්ඤ චක්කවත්තිස්ස සරීරං වෙදේනා ආයසාය තෙලදෙණියා පකඛිපිතා අඤ්ඤාසා ආයසාය දෙණියා පටිකුජ්ජන්ති, සබ්බගන්ධානං විතකං කරිතා රඤ්ඤ චක්කවත්තිස්ස සරීරං කාරොපන්ති. වාතුමමහාපථෙ රඤ්ඤ චක්කවත්තිස්ස ථූපං කරොන්ති. එවං ඛො වාසිට්ඨා රඤ්ඤ චක්කවත්තිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජන්ති. යථා ඛො වාසිට්ඨා රඤ්ඤ චක්කවත්තිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජන්ති, එවං තථාගතස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජිතබ්බං. වාතුමමහාපථෙ තථාගතස්ස ථූපො කාතබ්බො. තත්ථ යෙ මාලං වා ගන්ධං වා වුණ්ණකං වා ආරොපෙස්සන්ති වා අභිවාදෙස්සන්ති වා විතතං වා පසාදෙස්සන්ති, තෙසන්තං හවිස්සති දීඝරන්තං හිතාය සුබායා”ති.

අථ ඛො කොසිතාරකා මලලා පුරිසෙ ආණාපෙසුං “තෙන හි භණ් මලලානං විභතං කප්පාසං සන්තිපාතෙතා”ති. අථ ඛො කොසිතාරකා මලලා භගවතො සරීරං අභතෙන වඤ්ඤාන වෙදේසුං. අභතෙන වඤ්ඤාන වෙදේනා විභතෙන කප්පාසෙන වෙදේසුං. විභතෙන කප්පාසෙන වෙදේනා අභතෙන වඤ්ඤාන වෙදේසුං. එතෙන උපායෙන පඤ්ඤිති සුගසතෙහි භගවතො සරීරං වෙදේනා ආයසාය තෙලදෙණියා පකඛිපිතා¹ අඤ්ඤාසා ආයසාය දෙණියා පටිකුජ්ජන්ති සබ්බගන්ධානං විතකං කරිතා භගවතො සරීරං විතකං ආරොපෙසුං.

මහාකස්සපාගමනං.

118. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා මහාකස්සපො පාචාය කුසිනාරං අද්ධානමග්ගපට්ටකොනො හොති මහතා හික්ඛුසබ්බෙන සම්පඤ්ඤමනෙහි හික්ඛුසතෙහි. අථ ඛො ආයස්මා මහාකස්සපො මග්ගා ඔක්කමම අඤ්ඤාතරස්මි රුක්ඛමුලෙ නිසීදි. තෙන ඛො පන සමයෙන අඤ්ඤාතරො ආජීවකො^{*} කුසිනාරාය මන්දරවජ්ජපථං ගහෙතා පාවං අද්ධානමග්ගපට්ටකොනො හොති. අද්දසා ඛො ආයස්මා මහාකස්සපො තං ආජීවකං දුරතොව ආගවස්සන්තං. දිස්වා තං ආජීවකං එතදවොච: ‘අපාච්ඡයො අමහාකං සඤ්ඤා ජානාමි?’ති. ආම ආච්ඡයො ජානාමි.

1. සුවණ්ණොණාං නිධාය තෙතලොක පුරිසිතා තාං සුවණ්ණොණිං උසාපා අභිසංඝාං මහාද්දොණාං පුක්ඛසා (සබ්බස්වාදිතං මහාපරිනිබ්බානසුත්තං)

117. ඉක්බිති කුසිනාරා පුර මල්ල රජුහු “අනඳ තෙරුන් වහන්ස, කෙසේ අපි තථාගතයන් වහන්සේගේ සිරි සිරුරෙහි පිළිපදිමු ද?” යි අනඳ තෙරුන් විවාළාහ. “වාසිෂ්ඨයෙනි, සක්විති රජුගේ සිරුරෙහි යම් සේ පිළිපදිත් ද, තථාගතයන් වහන්සේගේ සිරි සිරුරෙහි ද එසේ ම පිළිපැදිය යුතු” යැ යි අනඳ තෙරුණුවෝ වදළාහ. ‘අනඳ තෙරුන් වහන්ස, සක්විති රජුගේ සිරුරෙහි කෙසේ පිළිපදිත් ද?’ යි මල්ල රජුහු විවාළාහ. “වාසිෂ්ඨයෙනි, සක්විත්තභූ ගේ සිරුර අළුත් වකින් වෙළුන්. අළුත් වකින් වෙළා, මොනොවට නභා පැදු කපුපුළුන් වෙළුන්. නභා පැදු කපුපුළුන් වෙළා (යළි) අළුත් වකින් වෙළුන්. මේ නයින් යුගල පන් සියෙකින් සක්විති රජුගේ සිරුර වෙළා, රන්මුවා තෙල් දෙණෙක බභා අන් රන්මුවා දෙණෙකින් වසා, සියලු වගයේ සුවඳ දරින් දර සැයක් තනා, සක්විති රජුගේ සිරුර දවත්. සිවුමං හන්දියෙක සක්විති රජුට (ඔහු සිරුර ඉතිරි වූ අලු ඇ නිදන් කොට) ස්තූපයක් නංවත්. වාසිෂ්ඨයෙනි, සක්විති රජුගේ සිරුරෙහි මෙසේ පිළිපදිත්. වාසිෂ්ඨයෙනි, සක්විති රජුගේ සිරුරෙහි යම් සේ පිළිපදිත් ද, එසේම තථාගතයන් වහන්සේගේ ශ්‍රී දෙහයෙහි ද පිළිපැදිය යුතු. සිවුමං හන්දියෙක තථාගතයන් වහන්සේට (ඔබ ශාරීරික ධාතුන් නිදහන් කොට ස්තූපයක් කළ මනා ය. එහි යම් කෙනෙක් මල් හෝ සුවඳ හෝ . . . නහන්නාහු (පුදන්නාහු) හෝ වෙන් ද, ආදරයෙන් වදින්නාහු හෝ වෙන් ද, සිත පහදවන්නාහු හෝ වෙන් ද, එය ඔවුනට බොහෝ කල් වැඩ පිණිස සුව පිණිස වන්නේ යැ” යි අනඳ තෙරුණුවෝ වදළාහ.

ඉක්බිති කුසිනාරා පුර වැසි මල්ල රජුහු පුරුෂයන් බණවා ‘එසේ නම් සහයෙනි, මල්ල රට ඇති නභා පාදන ලද කපුපුළුන් එක් තැන් කරවු’ යැ යි ඇණවූහ. එයට පසු කුසිනාරා පුර වැසි මල්ල රජුහු හඟවත් බුදුරජුන් සිරි සිරුර අළුත් වකින් වෙළූහ. අළුත් වකින් වෙළා නභා පාදන ලද කපු පුළුනෙන් වෙළූහ. නභා පාදන ලද කපු පුළුනෙන් වෙළා, නවමු වකින් යළි වෙළූහ. මේ නයින් යුගල පන්සියෙකින් හඟවත් බුදුරජුන් සිරි සිරුර වෙළා, රන්මුවා තෙල් දෙණෙක බභා අන් රන්මුවා දෙණෙකින් වසා සියලු වගයේ සුවඳ දරින් විතකයක් කොට, හඟවත් බුදුරජුන්ගේ ශ්‍රී දෙහය එයට නැඟුහ.

මහසුප් තෙරුන් වැඩම කිරීම

118. එ සමයෙහි වූ කලි මහසුප් තෙරුණුවෝ පාචා නුවරින් කුසිනාරාට බලා පන්සියක් පමණ වූ මහ බික් සහන කැවූවැ දික් මහට පිළිපන්නාහු වෙන්. එ කල මහසුප් තෙරුණුවෝ මහ මහින් ඉවත් වූ, එක්තරා රුකක් මුල වැඩ හුන්න. එ සමයෙහි එක්තරා ආජීවකයෙක් කුසිනාරා නුවරින් මදුරා මලක් ගෙන පාචා නුවර බලා දැන් මහට පිළිපන්නේ වෙයි. මහසුප් මහතෙරුණුවෝ දුර ම එන ඒ ආජීවකයා දුටුහ. දක ‘ඇවැත්නි, අප ශාස්තෘන් වහන්සේ දැනිවු දැ’ යි විවාළාහ. “එසේ ය, ඇවැත්නි, දැනිමි.

අජ්ජ සත්තාහපරිනිබ්බුතො සමණො ගොතමො. තතො මෙ ඉදං මජ්ඣරවපුප්ඵං ගභිතනති". තස්ස යෙ තෙ භික්ඛු අවිතරාගා අපෙකකථෙව බාහා පග්ගායා කඤ්ඤති, ඡිත්තපාතං පතනති, ආවට්ඨනති විවට්ඨනති: අතිබ්බසං හගවා පටිඤ්ඤානො, අතිබ්බසං සුගතො පරිනිබ්බුතො, අතිබ්බසං වක්ඛු ලොකෙ² අතතරභිතනති, යෙ පන තෙ භික්ඛු විතරාගා, තෙ සත්තා සමපජානා අධිවාසෙහති: අතිව්වා සඤ්ඤාරා, තං කුතෙස්ස ලබ්භා'ති.

119. තෙන ඛො පන සමයෙන සුභද්දෙ නාම බුඩ්ධිබ්බඤ්ඤිතො³ තස්සා පරිසායං නිසින්නො හොති. අප් ඛො සුභද්දෙ බුඩ්ධිපබ්බඤ්ඤිතො තෙ භික්ඛු එදතවොව:" අලං ආවුසො මා සොච්ඤ්ඤ, මා පරිදෙච්ඤ. සුචුක්ඛා මයං තෙන මහාසමණෙන. උපසුත්තා ව හොම ඉදං වො කප්පති, ඉදං වො න කප්පති ති. ඉදති පන මයං යං ඉච්ඡිසාම තං කප්පිසාම, යං න ඉච්ඡිසාම න තං කප්පිසාමා'ති. අප් ඛො ආයස්මා මහාකස්සපො භික්ඛු ආමනෙහති: 'අලං ආවුසො මා සොච්ඤ්ඤ, මා පරිදෙච්ඤ. නනු එතං ආවුසො හගවතා පටිගථෙව ව අකංඛාතං: සබ්බෙහෙව පියෙහි මනාපෙහි නානාභාවො විනාභාවො අඤ්ඤාභාවො. තං කුතෙස්ස ආවුසො ලබ්භා යතං ජාතං භූතං සඤ්ඤිතං පලොකධම්මං, තං තපාගතස්සාපි සරිරං මා පලුජ්ජති නෙතං යානං විජ්ජති'ති.

120. තෙන ඛො පන සමයෙන වක්ඛාරො මලලපාමොක්ඛා සීසං නභාතා අභතාති වස්ථාති නිවස්ථා මයං හගවතො විතකං ආලිමෙපස්සාමාති න සකෙකානති ආලිමෙපතුං. අප් ඛො කොසිනාරකා මලලා ආයස්මා අනුරුඤ්ඤං එතදවොචු: කො නු ඛො හතෙන අනුරුඤ්ඤා හෙතු, කො පව්වයො, යෙනිමෙ වක්ඛාරො මලලපාමොක්ඛා සීසං නභාතා අභතාති වස්ථාති නිවස්ථා මයං හගවතො විතකං ආලිමෙපස්සාමාති න සකෙකානති ආලිමෙපතුනති"? "අඤ්ඤාභා ඛො වාසිට්ඨා දෙවතානං අධිප්පායො"ති. "කප්ං පන හතෙන දෙවතානං අධිප්පායො?"ති. "දෙවතානං ඛො වාසිට්ඨා අධිප්පායො: අයං ආයස්මා මහාකස්සපො පාවාය කුසිනාරං අභානමග්ගපටිපකෙසා මහතා භික්ඛුසංඝෙන සඬිං පඤ්ඤාමනෙහති භික්ඛුසංඝෙහි. න තාව හගවතො විතකො පජ්ජිසාති යාවායස්මා මහාකස්සපො හගවතො පාදෙ සිරසා න වජ්ජිසාති"ති. "යථා හතෙන දෙවතානං අධිප්පායො තථා හොතු"ති.

2. අප් බුදු මාග්ගි, තාගරො නිර්ගුණථ ශ්‍රාවකා මජ්ඣර සුථංආදය (සඤ්ඤා වාදින මහාපරිනිබ්බානසුත්තං)

4. වක්ඛුමා ලොකෙ අතතරභිතො (මජ්ඣං) ලොකවක්ඛුරතතරභිතම (සඤ්ඤා වාදින මහාපරිනිබ්බානසුත්තං)

1. බුද්ධිබ්බඤ්ඤිතො (මජ්ඣං)

අදට මහණ ගොයුමාණෝ පිරිනිව්‍යාණ සත් දවසක් ඇත්තෝ යැ. මා විසින් එ තැනින් මේ මදුරා මල ගන්නා ලද යැ" යි ආච්චක කී ය. එහි යම් අවිතරාග මහණ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු "ඉතා වහා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිව්‍යාණ සේක, ඉතා වහා සුගතයන් වහන්සේ පිරිනිව්‍යාණ සේක, ඉතා වහා ලොව ඇස අතුරුදහන් වියැ" යි ඇතැම් කෙනෙක් දෝත්තුවා හඬත්, ඇතැම් කෙනෙක් මැදින් බුන් රුකක් සෙයින් ඇද වැටෙත්, හොත් තැනට පෙරළී එත් හොත් තැනින් ඔබ්බට පෙරළී යෙත්. යම් විශරාග මහණ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු 'සංස්කාරයෝ අනිත්‍යහ. ඔහු නො නැසෙත් යන යමෙක් ඇද්ද, එය මෙහි කොයින් ලැබේ ද! "යි එළැඹැවූ සිහි ඇත්තාහු, නුවණින් දන්නාහු ඉවසා සිටිත්.

119. එ සමයෙහි සුභද්‍ර නම් වූ මහඵ කලා පැවිදි වූයෙක් එ පිරිසැ හුන්නේ වෙයි. එ විටැ සුභද්‍ර මහඵ පැවිදි තැන ඒ භික්ෂුනට "ඇවැත්නි, කම් නැත. නහමක් සොඳිවූ, නහමක් වැලැපෙවූ. අපි ඒ මහා ශ්‍රමණයා ගෙන් මොනොවට මිදුණුමහ. 'මෙය තොපට කැප වෙයි, මෙය තොපට නො කැප වේ' යැ යි අපි ඔහුගෙන් උපද්‍රවයෝ වමු. දන් වනාහි යමක් අපි කැමැති වන්නමෝ ද, එය කරන්නමු, යමක් නො කැමැති වන්නමෝ ද, එය නො කරන්නමු" යි කීය. එ කලා මහසුද්ධ තෙරණුවෝ භික්ෂුන් අමතා "ඇවැත්නි, කම් නැත. නහමක් සොඳිවූ, නහමක් වැලැපෙවූ. ඇවැත්නි, ප්‍රිය මනාප හැම දැයින්ම ඉවත් වීම, වෙන් වීම, අන් සැවියෙකින් වීම යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය කල් තබා ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලද්දේ නො වේ ද? යමෙක් උපන්නේ ද, වූයේ ද, සැකැසුණේ ද, පලුදු වන සුලු ද, එසේ වූ තථාගතයන් වහන්සේ ගේ සිරුර ද පලුදු නො වේව" යි යන ඒ කරුණ කොයින් මෙහි ලැබෙන්නේද? මේ කරුණ විද්‍යාමාන නො වේ" යැ යි වදළාහ.

120. එසමයෙහි පාමොක් මල්ල රජුහු සිටු දෙනෙක් හිස් සෝද නා නවමු වත් හැද 'අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ චිත්තයට ගිනි අවුලු වන්නම්හ' යි (යන්න කරන්නාහු ද) ගිනි අවුලුවන්නට නො හැකි වෙත්. එ විට කුසිනාරාවාසි මල්ල රජුහු 'වහන්ස, අනුරුත් තෙරුනි, මේ පාමොක් මල්ල රජුහු සතර දෙනා හිස් සෝද නා නවමු වත් හැද 'අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ චිත්තයට ගිනි අවුලුවන්නම්හ' යි යන්න කරන්නාහු ද, යම් හෙයකින් ගිනි අවුලුවන්නට නො හැකි වෙත් ද, ඒ හේතුව කවර යැ? ඒ ප්‍රත්‍යයය කවර යැ?" යි අනුරුත් තෙරුන් විවාළාහ. "වාසිස්ඨයෙනි, දේවතාවන්ගේ අදහස අන් පරිද්දෙකින්" යි අනුරුත් තෙරණුවෝ වදළහ. "වහන්ස, දේවතාවන් ගේ අදහස කෙසේ වේ ද?" යි මල්ල රජුහු පුළු වූහ. "වාසිස්ඨයෙනි, මේ මහසුද්ධ තෙරණුවෝ පාවා නුවරින් නික්මැ කුසිනාරාව බලා පන්සියක් පමණ වූ මහ බික්සහන සමග අදන් මහ පිළිපන්න. 'මහසුද්ධ මහ තෙරණුවන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සිරිපා නො වදනා තාක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ විශ්‍යය ගිනි නො ගනී වා' යනු දේවතාවන් ගේ අදහස වේ යැ" යි අනුරුත් තෙරණුවෝ වදළාහ. "වහන්ස දේවතාවන්ගේ අදහස යම් සේ ද, එසේ වේ වා" යි මල්ල රජුහු කීහ.

121. අථ ඛො ආයස්මා මහාකස්සපො යෙන කුසිනාරා මකුට-
බන්ධනං නාම මලලානං වේනියං යෙන හගවතො විතකො තෙනු-
පසඬකම්. උපසඬකම්භා ඵකං සං වීවරං කථා අඤ්ඤිං පණාමෙභා
තික්ඛන්තුං විතකං පදක්ඛණං කථා, පාදතො විවරිභා හගවතො
පාදෙ සිරසා වජ්ඣි තානි පි ඛො පඤ්ඤා භික්ඛුසනානි ඵකංසං වීවරං
කථා අඤ්ඤිමපණාමෙභා තික්ඛන්තුං විතකං පදක්ඛණං කථා
හගවතො පාදෙ සිරසා වජ්ඣංසු. වජ්ඣනෙසු* ව පනායස්මතා මහා-
කස්සපෙන තෙහි පි පඤ්ඤා භික්ඛුසතෙහි, සයමෙව හගවතො
විතකො පජ්ජලි.

122. ක්කායමානස්ස ඛො පන හගවතො සරිරස්ස, යං අහොසි
ඡවිති වා වම්මනති වා මංසනති වා නහරු ති වා ලසිකා ති වා
තස්ස නෙව ඡාරිකා පඤ්ඤාසිත්ථ, න මසි. සාරිරානෙව අවසිසංසු.
සෙය්‍යථාපි නාම සපිස්ස වා තෙලස්ස වා ක්කායමානස්ස නෙව ඡාරිකා
පඤ්ඤාසති න මසි, ඵචමෙව හගවතො සරිරස්ස ක්කායමානස්ස යං
අහොසි ඡවිති වා වම්මනති වා මංසනති වා නහරුති වා ලසිකාති වා
තස්ස නෙව ඡාරිකා පඤ්ඤාසිත්ථ'න මසි, සාරිරානෙව අවසිසංසු.
තෙසඤ්ඤා පඤ්ඤානාං දුස්සපුග්ගසනානං චෙව දුස්සානි න ඩය්භිංසු යඤ්ඤා
සබ්බබ්‍යාකරිමං² යඤ්ඤා බාහිරං. දඬෙඨ ව ඛො පන හගවතො සරිරෙ
අත්තළිකබ්‍යා උදකධාරා පාතුභවිභා හගවතො විතකං නිබ්බාපෙසි.
උදකං සාලතො පි අබ්‍යුත්තම්භා හගවතො විතකං නිබ්බාපෙසි.
කොසිනාරකා පි මලලා සබ්බගජෙධාදකෙන හගවතො විතකං
නිබ්බාපෙසුං.

අථ ඛො කොසිනාරකා මලලා හගවතො සාරිරානි සක්කාභං
සන්තාගාරෙ සන්තිපඤ්ඤරං කරිභා ධනුපාකාරං පරික්ඛිපාපෙභා නවෙවති
ගීතෙහි වාදීතෙහි මාලෙහි ගජෙධි සකකරිංසු ගරුකරිංසු මානොසුං
සුජෙසුං.

සාරිරිකධාතුච්ඡේදනා

122. අසෙසාසි ඛො රාජා මාගධො අජාතසත්තු වෙදෙහිපුත්තො:
“හගවා කිර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො”ති. අථ ඛො රාජා මාගධො:
අජාසත්තු වෙදෙහිපුත්තො කොසිනාරතානං මලලානං දුතං පාහෙසි
“හගවා පි ඛත්තියො අහමි ඛත්තියො. අහමි අරහම් හගවතො සාරිරානං
භාගං, අහමි හගවතො සාරිරානං ථූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා කරිසාමි” ති.

1. වජ්ඣනෙ ව (මජ්ඣ. ෦෦෦)

2. සබ්බබ්‍යාකරිමං (මජ්ඣ.) සබ්බං අබ්‍යුත්තරිමං (෦෦෦)

121. ඉක්බිත්තෙන් මහසුද්ධ තෙරණුවෝ කුසිනාරා නුවර මුකුට බන්ධන නම් මල්ලයන් ගේ වෛතය යම් තැනෙක ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ චිත්තය යම් තැනෙක ද, එතැනට එළැඹියාහ. එළැඹ සිටුර එකස් කොට දෙහොත් නඟා තුන් වටක් චිත්තය පැදකුණු කොට, හිස් නමා හඟවත් බුදු රජුන් ගේ සිරි පා වැන්දහ. ඒ පන්සියක් හික්ෂුණු ද සිටුර එකස් කොට දෙහොත් නඟා තුන් වටක් චිත්තය පැදකුණු කොට, හිස් නමා හඟවත් බුදු රජුන් ගේ සිරි පා වැන්දහ. මහසුද්ධ තෙරුන් විසින්ද ඒ පන්සියක් හික්ෂුණු විසින් ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සිරි පා වදනා ලද කල්හි, හඟවත් බුදු රජුන් ගේ චිත්තය තෙමේ ම ගිනි ගත.

122. දූවෙන්නා වූ, හඟවත් බුදු රජුන් සිරි සිරුර සිවියැ යි හෝ සමැ යි හෝ මසැ යි හෝ නහැ යි හෝ සඳමිදුලැ යි යමෙක් වී ද, එහි අළු නො ම පැනිණ, දැලි ද නො ම පැනිණ. ශාරීරික ධාතුහු ම ඉතිරි වූහ. යම් සේ දූවෙන ගිතෙලැ හෝ තලතෙලැ අළුයෙක් නො ම පැනේ ද, දැලියෙක් නො ම පැනේ ද, එසේ ම දූවෙන; හඟවත් බුදු රජුන් සිරි සිරුර සිවි යැ යි හෝ සමැ යි මසැ යි නහැ යි හෝ සඳමිදුලැ යැ යි යමෙක් වී ද, එහි අළු ද නො පැනිණ, දැලි ද නො පැනිණ, ශාරීරික ධාතුහු ම ඉතිරි වූහ. ඒ පන්සියක් වස්ත්‍ර යුගලයන් අතුරෙන් ද යම් වස්ත්‍රයෙක් හැමට යැටින් වී ද, යම් වස්ත්‍රයෙක් හැමට පිටින් වී ද, ඒ වස්ත්‍ර දෙක ම නො දැවිණ. හඟවත් බුදු රජුන් සිරි සිරුර දැවුණු කල්හි අහසින් දිය දහර පහළ වැ චිත්තය නිවී ය. වටා සිටි සල් රුක් හි අතු පතරින් ද ජලය මතු වී චිත්තය නිවී ය. කුසිනාරාවාසි මල්ල රජුහු ද හැම වර්ගයේ සුවඳ කැවූ සුවඳ දියෙන් හඟවත් බුදු රජුන් ගේ චිත්තය නිවූහ.

ඉක්බිති කුසිනාරා වැසි මල්ල රජදරුවෝ සන්ථාගාරයේ අඩියැවී මැදිරියක් කොට දුනුපවුරක් වටා ලවා හඟවත් බුදු රජුන්ගේ ශාරීරික ධාතුන් එහි තුළට වැඩම කරවා නැවුමෙන් ගියෙන් වැයුමෙන් මලින් සුවඳින් පුරා සත් දිනක් ගරු කළහ, බුහුමන් කළහ, පිදුහ.

ශාරීරිකධාතූන් බෙදීම

122. වේදේහී පුත්‍ර වූ මගධාධිපති අජාසත් රජ 'භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරාහි දී පිරිනිව් සේක් ලැ'යි ඇසී ය. එ කලැ වේදේහී පුත්‍ර මගධාධිපති අජාසත් රජ කුසිනාරා වැසි මල්ල රජදරුවනට "භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ක්ෂත්‍රිය වූ සේක. මම ද ක්ෂත්‍රියයෙකිමි. මම ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතූන් ගෙන් කොටසක් ලබන්නට සුදුස්සෙමි. මම ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතූන් පිණිස ස්තුපයක් ද පුද උළෙලක් ද කරන්නෙමි" යි කියා දුතයකු යැවී ය.

අසෙසාසුං ඛො වොසාලිකා ලිච්ඡවී: “හගවා කිර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො”ති. අථ ඛො වෙසාලිකා ලිච්ඡවී කොසිතාරකානං මලලානං දුතං පාහෙසුං: “හගවා පි ඛතතියො මයමි ඛතතියා. මයමි අරහාම හගවතො සාරිරානං භාගං. මයමි හගවතො සාරිරානං ථූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා කරිසසාමා”ති.

අසෙසාසුං ඛො කාපිලවත්ථා සක්කා: “හගවා කිර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො”ති. අථ ඛො කාපිලවත්ථා සක්කා කොසිතාරකානං මලලානං දුතං පාහෙසුං: “හගවා අමහාකං ඤාතිසෙට්ඨො. මයමි අරහාම හගවතො සාරිරානං භාගං. මයමි හගවතො සාරිරානං ථූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා කරිසසාමා”ති.

අසෙසාසුං ඛො අලෙකප්පකා බුලයො “හගවා කිර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො”ති. අථ ඛො අලෙකප්පකා බුලයො කොසිතාරකානං මලලානං දුතං පාහෙසුං: “හගවා පි ඛතතියො මයමි ඛතතියා. මයමි අරහාම හගවතො සාරිරානං භාගං. මයමි හගවතො සාරිරානං ථූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා කරිසසාමා”ති.

අසෙසාසුං ඛො රාමගාමකා කොලියා “හගවා කිර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො”ති. අථ ඛො රාමගාමකා කොලියා කොසිතාරකානං මලලානං දුතං පාහෙසුං: “හගවා පි ඛතතියො, මයමි ඛතතියා. මයමි අරහාම හගවතො සාරිරානං භාගං. මයමි හගවතො සාරිරානං ථූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා කරිසසාමා”ති.

අසෙසාසි ඛො වෙය්දිපකො බ්‍රාහ්මණො: “හගවා කිර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො”ති. අථ ඛො වෙය්දිපකො බ්‍රාහ්මණො කොසිතාරකානං මලලානං දුතං පාහෙසි: “හගවා තු¹ ඛතතියො. අහමසී බ්‍රාහ්මණො, අහමි අරහාමි හගවතො සාරිරානං භාගං. අහමි හගවතො සාරිරානං ථූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා කරිසසාමී”ති.

විසල් පුර වැසි ලිච්ඡවී රජදරුවෝ 'භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරාහිදී පිරිනිව් සේක් ලැ' යි ඇසූහ. එකල විසල් පුර වැසි ලිච්ඡවී රජුහු කුසිනාරා වැසි මල්ලයනට "භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ක්ෂත්‍රියයෝ ය, අපි ද ක්ෂත්‍රියයමහ. අපි ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතුන් කොටසක් ලබන්නට සුදුස්සමහ. අපි ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතූනට ස්තූපයක් ද කරන්නෙමු. පුද උළෙල ද කරන්නෙමු" යි දූතයකු යැවූහ.

කිඹුල්වත් පුර වැසි ශාක්‍ය රජදරුවෝ "භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරාහි දී පිරිනිව් සේක් ලැ" යි ඇසූහ. ඉක්බිති කිඹුල්වත් වැසි ශාක්‍යයෝ කුසිනාරාහි වැසි මල්ලයනට "භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අපේ ශ්‍රේෂ්ඨ නෑයෝ ය. අපි ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතුන් ගෙන් කොටසක් ලබන්නට සුදුස්සමහ. අපි ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතූනට ස්තූපයක් ද කරන්නෙමු, පුද උළෙලක් ද කරන්නෙමු" යි කියා දූතයකු යැවූහ.

අල්ලකප්ප රට වැසි බුලි රජුහු "භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරාහි දී පිරිනිව් සේක් ලැ" යි ඇසූහ. ඉක්බිති අල්ලකප්ප රට වැසි බුලි රජදරුවෝ කුසිනාරාහි වැසි මල්ලයනට "භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ක්ෂත්‍රියයෝ ය, අපි ද ක්ෂත්‍රියමහ. අපි ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතුන් කොටසකට සුදුසු වෙමු. අපි ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතූනට ස්තූපයක් ද කරන්නෙමු, පුද උළෙල ද කරන්නෙමු" යි දූතයකු අත කියා යැවූහ.

රඹගම් නුවර වැසි කෝලිය රජුහු "භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරාහිදී පිරිනිව් සේක් ලැ" යි ඇසූහ. ඉක්බිති රඹගම් වැසි කෝලිය රජදරුවෝ "භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ක්ෂත්‍රිය වූ සේක. අපි ද ක්ෂත්‍රියයමහ. අපි ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතුන් කොටසක් ලබන්නට සුදුසු වෙමු. අපි ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශාරීරික ධාතූනට ස්තූපයක් කරන්නෙමු, පුද උළෙලක් ද කරන්නෙමු" යි දූතයකු අත කියා යැවූහ.

වේදිප නගරාධිපති බ්‍රාහ්මණ තෙමේ "භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරාහි දී පිරිනිව් සේක් ලැ" යි ඇසී ය. ඉක්බිති වේදිපක බමුණු තෙමේ "භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වූ කලි ක්ෂත්‍රියයෙක. මම බමුණෙකිමි. මම ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතුන් කොටසක් ලබන්නට සුදුස්සෙමි. මම ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ධාතූනට ස්තූපයක් කරන්නෙමි, පුද උළෙල ද කරන්නෙමි" යි කියා කුසිනාරා පුරවැසි මල්ලයනට දූතයකු යැවී ය.

අසෙසාසුං ඛො පාවෙය්‍යකා මලලා “හගවා කිර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො” ති. අප ඛො පාවෙය්‍යකා මලලා කොසිනාරකානං මලලානං දූතං පාභෙසුං. හගවා පි ඛතතියො මයමි ඛතතියා. මයමි අරහාම හගවතො සාරිරානං භාගං, මයමි හගවතො සාරිරානං ථූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා කරිසසාමාති.

එවං වුතෙත කොසිනාරකා මලලා තෙ සඛෙත ගණෙ එතදවොචුං, හගවා අච්ඡාකං ගාමකෙකිතෙත පරිනිබ්බුතො, න මයං දසසාම හගවතො සාරිරානං භාගන්ති.

123. එවං වුතෙත දෙණො බ්‍රාහ්මණො තෙ සඛෙත ගණෙ එතදවොච:

සුණන්තු භොතෙතා මම එකවාක්‍යාං¹
අමහාක බුද්ධො අහු ඛතතිවාදෙ,
න හි සාධු’යං උත්තමපුග්ගලස්ස
සරිරභාගෙ සියා සමපභාරො.

සබ්බෙව භොතෙතා සතිතා සමග්ගා
සමෙමාදමානා කරොමට්ඨභාගෙ.
විත්ථාරිකා භොන්තු දිසාසු ථූපා
බහු ජනා චත්තම්මතො පසන්තා’ති.

124. “තෙන හි බ්‍රාහ්මණ නිකේශෙව හගවතො සාරිරානි අට්ඨධා සමං සුචිහන්තං විහජාහී” ති. ‘එවං භො’ති ඛො දෙණො බ්‍රාහ්මණො තෙසං සඛිකානං ගණානං පටිසසුන්ධා හගවතො සාරිරානි අට්ඨධා සමං සුචිහන්තං විහජිත්වා තෙ සඛෙත ගණෙ එතදවොච: “ඉමං මෙ භොතෙතා තුඛං දදන්තු, අහමි තුඛස්ස ථූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා කරිසසාමී” ති. අදංසු ඛො තෙ දෙණස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස තුඛං.

අසෙසාසුං ඛො පිපපලිවතියා² මොරියා: ‘හගවා කිර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො’ති. අප ඛො පිපපලිවතියා මොරියා කොසිනාරකානං මලලානං දූතං පාභෙසුං: හගවා පි ඛතතියො මයමි ඛතතියා. මයමි අරහාම හගවතො සාරිරානං භාගං, මයමි හගවතො සාරිරානං ථූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා කරිසසාමාති. “නත්ථි හගවතො සාරිරානං භාගො, විහන්තානි හගවතො සාරිරානි, ඉතො අඛිකාරං හරථා” ති. තෙ තතො අඛිකාරං හරිංසු:³

1. වාචං. ම ජසං.

2. පිපපලිවතියා. ස්‍යා

3. අහරිංසු ස්‍යා.කා

පාවා නුවර වැසි මල්ලරජු “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරාහි දී පිරිනිව් සේක් ලැ” යි ඇසූහ. ඉක්බිති පාවා පුර වැසි මල්ලරයෝ “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ක්ෂත්‍රිය වූ සේක. ඇපි දු ක්ෂත්‍රියයමිහ. ඇපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීර ධාතුන් කොටසක් ලබන්නට සුදුස්සමිහ. ඇපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීර ධාතූන්ට ස්තුපයක් කරන්නෙමු, පුද උළෙල ද කරන්නෙමු” යි කියා කුසිනාරා වැසි මල්ලරයන්ට දූතයකු යැවූහ.

මෙසේ කී කල්හි කුසිනාරා වැසි මල්ල රජු ඒ රාජ සමූහයන්ට, ඒ රාජගණයන්ට “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අප ගම්කෙතෙහි පිරිනිව් සේක. අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීර ධාතු කොටස් නො දෙන්නෙමු” යි කීහ.

123. මෙසේ කී කල්හි ද්‍රෝණ බ්‍රාහ්මණ තෙමේ ඒ රාජසමූහයන් ඒ රාජගණයන් බණවා මේ වදන් පැවැසී ය:

“පින්වත්නි, මගේ මේ එක් වචනය අසන් වා.

අප බුදුරජු ක්ෂාන්තිවාද වූහ.

උතුම් පුභුලක්ඛුගේ සිරුරු කොටස්
නිමිති කොට අවියෙන් ඇත කොටා ගැන්මෙන්
වන්නේ නම්, මෙය නො මැනැවි.

හවත්නි, අපි හැම දෙනා ම එක්සිත් වූ එකමුතු වූ,
සතුටු වෙමින් ධාතුන් අට කොටසක් කරමු.

ඒ ඒ දෙසැ ස්තුපයෝ පැතිර පවත්නෝ වෙත් වා.

(ඒ හැම දෙසැ) පසැසියාණන් වහන්සේට
පැහැදුණු බොහෝ ජනයෝ වෙත්” යනු යි.

124. (බමුණු මෙසේ කී කල්හි) “බමුණාණනි, එසේ වී නම් ඔබ ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීර ධාතුන් අට කොටසකට සම සේ මනා කොට බෙදන්නැ” යි ඒ රජදරුවෝ කීහ. ‘එසේ යැ, පින්වත්නි’ යි කියා ම ද්‍රෝණ බ්‍රාහ්මණ තෙමේ ඒ රජවුළුවන්ට ඒ ගණයන්ට පිළිවදන් දී, හඟවත් බුදුරජුන් ගේ ශාරීරික ධාතුන් සම සේ අට කොටසකට මොනොවට බෙද ඒ රාජ සමූහයන් ගණයන් බණවා, “හවත්නි, මට මේ (ධාතු බෙද) නැළිය දෙන්නවා. මම ද මේ නැළියට ස්තුපයක් කරන්නෙමි, පුද උළෙලක් ද කරන්නෙමි” යි මේ බස් පැවැසී ය. ඔහු ද්‍රෝණ බ්‍රාහ්මණයාට නැළිය දුන්නාහු ම ය.

පිප්පලි වන නගර වාසී මෝරිය රජ දරුවෝ “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරාහි දී පිරිනිව් සේක් ලැ” යි ඇසූහ. ඉක්බිති පිප්පලිවන නුවර වැසි මෝරිය රජු කුසිනාරා වැසි මල්ල රජුන්ට “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ක්ෂත්‍රිය වූ සේක. අපි දු ක්ෂත්‍රියයමිහ. අපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතු කොටසක් ලබන්නට සුදුස්සමිහ. අපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශාරීරික ධාතූන්ට ස්තුපයක් කරන්නෙමු, පුද උළෙල ද කරන්නෙමු” යි කියා දූතයකු යැවූහ. “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතු කොටසක් (ඉතිරි ව) නැත. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සියලු ශාරීර ධාතුහු බෙද දෙන ලදහ. මෙයින් අභරු ගෙනයවු” යැ යි මල්ල රජු කියා යැවූහ. ඒ පිප්පලිවන රජු ද (ආදහනස්ථානයෙන්) අභරු ගෙන ගියහ.

ධාතුවෙත්ථිස පුජා

124. අථ ඛො රාජා මාගධො අජාතසන්නු වෙදෙහිපුත්තො රාජ-
ගහෙ හගවතො සාරිරානං ථූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා අකංසු. වෙසාලිකා පි
ලිඤ්ඤා වෙසාලියං හගවතො සාරිරානං ථූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා අකංසු.
කාපිලවත්ථිසා පි සක්කා කපිලවත්ථිසං හගවතො සාරිරානං ථූපඤ්ඤා
මහඤ්ඤා අකංසු. අලලකප්පකා පි බුලලයො අලලකප්පෙ හගවතො සාරිරානං
ථූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා අකංසු. රාමගාමකා පි කොලියා රාමගාමෙ හගවතො
සාරිරානං ථූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා අකංසු. වෙද්දිපකො පි බ්‍රාහ්මණො වෙද්දිපෙ
හගවතො සාරිරානං ථූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා අකංසු. පාවෙය්‍යකා පි මලලා
පාවායං හගවතො සාරිරානං ථූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා අකංසු. කොසිනාරකා පි
මලලා කුසිනාරායං හගවතො සාරිරානං ථූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා අකංසු.
දෙණො පි බ්‍රාහ්මණො තුම්බසා ථූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා අකංසු. පිප්පලිවතියා පි
මොරියා පිප්පලිවතෙ අඛ්‍යාරානං ථූපඤ්ඤා මහඤ්ඤා අකංසු. ඉති අභි
සරිථුපා නවමො තුම්බපුපො දසමො අඛ්‍යාරථුපො. එවමෙන.
භුතපුබ්බන්ති.

125. “අභි දෙණා¹ චන්ඩුමතො සරිරා
සත්තදෙණං ජමබුද්ධිපෙ මහෙත්ති,
එකඤ්ඤා දෙණං පුරිසවරුක්ඛමසා
රාමගාමෙ නාගරාජා මහෙත්ති.

එකා හි ද්‍යා තිදිවෙහි පුජිතා
එකා පන ගඤ්ඤාපුරෙ මහියති,
කාලිඛ්‍යරඤ්ඤා විජිතෙ පුත්තකං
එකං පුත්ත නාගරාජා මහෙත්ති.

තසෙසව තෙජේන අයං වසුන්ධිරා
ආයාගසෙසෙහි මහි අලංකතා
එවං ඉමං චන්ඩුමතො සරිරං
සුසක්කතං සක්කතසක්කතෙහි.

දෙව්ඤ්ඤාගිඤ්ඤාපුජිතො
මනුසස්සෙසෙහි තපෙව පුජිතො,
තං² වජ්‍රප්පඤ්ඤා හවිත්වා
බුද්ධො හවෙ කප්පසතෙහි දුලලහො³ති.

චන්ඩාලිය සමා දන්තා කෙසා ලොමාච සබ්බසො,
දෙවා හරිංසු එකෙකං චක්කවාලපරම්පරා⁴ති.

මහාපරිනිබ්බානසුත්තං තතියං.

1. අධ්‍යදෙණං චන්ඩුමතො සරිරං (මජ්ඣං)

2. තං තං (සත්තං)

ද සෑ පුද

124. ඉක්බිත්තෙන් වෙවෙද්භි පුත්‍ර වූ මගධාධිපති අජාසත් රජ රජගහ පුරයෙහි හඟවත් බුදුරජුන් ගේ ශාරීරික ධාතුනට ස්තූපයක් ද පුද උළෙලක් ද කෙළේ ය. විසල් පුර වැසි ලිච්ඡවීහු ද හඟවත් බුදුරජුන් ගේ ශාරීරික ධාතුනට විසල් පුර ස්තූපයක් ද පුද උළෙලක් ද කළාහ. කිඹුල්වත් වැසි ශාක්‍යයෝ ද හඟවත් බුදුරජුන් ගේ ශාරීරික ධාතුනට ස්තූපයක් ද පුද උළෙලක් ද කිඹුල්වත් පුර කළාහ. අල්ලකප්ප රටැ බුලි රජුහු ද අලලකප්ප නුවර හඟවත් බුදුරජුන් ගේ ශාරීරික ධාතුනට ස්තූපයක් ද පුද උළෙලක් ද කළාහ. රඹගම් වැසි කෝලිය රජුහු ද රඹගම් නුවර හඟවත් බුදුරජුන් ගේ ධාතුනට ස්තූපයක් ද පුද උළෙලක් ද කළාහ. වෙය්ඨිප නුවර වැසි බමුණු ද වෙය්ඨිපයෙහි හඟවත් බුදුරජුන් ගේ ශාරීරික ධාතුනට ස්තූපයක් ද පුද උළෙලක් ද කළාහ. පාවා නුවර වැසි මල්ලයෝ ද පාවා නුවර හඟවත් බුදුරජුන් ගේ ධාතුනට ස්තූපයක් ද පුද උළෙලක් ද කළාහ. කුසිනාරා පුර වැසි මල්ල රජුහු ද හඟවත් බුදුරජුන් ගේ ධාතුනට ස්තූපයක් ද පුද උළෙලක් ද කළාහ. ද්‍රෝණ බමුණු ද (ධාතුන් මිනූ) නැළියට සතූපයක් ද පුද උළෙලක් ද කළාහ. පිප්පලිච්ඡ නුවර වැසි මොරිය රජුහු ද පිප්පලිච්ඡ නුවරෙහි (අදහන කළ තැනින් ගෙනා) අභුරු පිණිස ස්තූපයක් ද පුද උළෙලක් ද කළාහ. මෙසේ ශාරීරික ධාතුන් තැන්පත් කළ ස්තූප අටෙක, නැළිය තැන් පත් කළ නව වැනි ස්තූපය, දස වැනි අංගාර ස්තූපයැ යි සියලු ස්තූප දශයෙක. මෙසේ මේ දස ස්තූප පළමුවෙන් වී ය.

125. පසැස් ඇති බුදුරජුන් ගේ සිරුරු ධාතුහු ද්‍රෝණ අටෙකි. එයින් ද්‍රෝණ සතක් ධාතුන් දඹදිවැ පුදත්. පුරුෂ ශ්‍රේෂ්ඨයන් වහන්සේ ගේ එක් ද්‍රෝණයක් ධාතුන් රඹගමැ නාරජුහු පුදත්. එක් දළදයෙක් වූ කලි දෙවියන් විසින් පුදනු ලැබේ. එක් දළදයෙක් ගන්ධාර පුරයෙහි පුදනු ලැබේ. යලි තව ද දළදයෙක් කලිභූ රජුගේ රටෙහි පුදනු ලැබේ. තව එක් දළදවක් (නාලොව) නා රජුහු පුදත්. ඒ සතර දළද වහන්සේ ගේ තෙදින් මේ මුළු පොළොව ශ්‍රේෂ්ඨ පුපොත්සවයෙන් සැරසුණේය. මෙසේ පසැසියාණන්ගේ සිරුරුද සෙසු ජනයා විසින් මොනොවට සත්කාර කරනු ලැබේ. දෙවියන් විසින් ද රජුන් විසින් ද මනා ව සත්කෘත විය. දෙවිඳු විසින් ද නයිදුන් විසින් ද නිරිදුන් විසින් ද එසේ ම උතුම් මිනිසුන් විසින් ද පුදන ලද ඒ බුදු රජ තෙම ඒකාන්තයෙන් කල්ප සිය ගණනෙකින්දුදු දුර්ලභ ය. දෙහොත් මුදුනැ තබාගත්තෝ වැ ඔබ නමදි වූ.

සම සාළිස් දන්තධාතුන් ද කේශ ධාතුන් ද ලෝමධාතුන් ද එක එකක් පාසා සක්වළ පිළිවෙළින් දෙවියෝ ගෙන ගියාහ.

තෙවෙනි මහ පිරිනිවන් සූත නිමිසේ යි.

මහාසුදස්සන සුත්තං

1. එවං මෙ සුතං උක්ඛං සමයං භගවා කුසිනාරායං විහරති උප වත්තනෙ මල්ලානං සාලවනෙ අත්තරේන යමකසාලානං පරිනිබ්බානසමයෙ.

අප්ථ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ යෙන භගවා සෙනුපසඬ්ඛම්, උපසඬ්ඛම්ඤා භගවත්තං අභිවාදෙඤා එකමත්තං නිසිදි. උක්ඛත්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවත්තං එතදවොච, “මා භතෙන භගවා ඉමස්මිං කුඩ්ඛිනගරකෙ උජ්ජඬ්ඛලනගරකෙ සාබ්බානගරකෙ පරිනිබ්බාසි. සත්ති භතෙන අඤ්ඤාති මහානගරානි, සෙය්‍යථීදං, චම්පා රාජගහං සාවඤ්ඤි සාකෙතං කොසමබ්බි බාරාණසී, උත්ථ භගවා පරිනිබ්බාසතු. එත්ථ බහු බත්ති යමහාසාලා බ්‍රාහ්මණමහාසාලා ගහපතිමහාසාලා තථාගතෙ අභිප්පසන්නා, තෙ තථාගතස්ස සරිරපුජං කරිසන්ති” ති.

2. “මා භෙවං ආනන්ද අවච මා භෙවං ආනන්ද අවච කුඩ්ඛිනගරකං උජ්ජඬ්ඛලනගරකං සාබ්බා නගරකන්ති.

කුසාවති රාජධානි

භූතපුබ්බං ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො නාම අහොසි බන්ති යො මුඛාවසින්නො¹ වාතුරන්තො විජීතාථී ජනපදඤාචරියප්පන්නො. රඤ්ඤෙ ආනන්ද මහාසුදස්සනස්ස අයං කුසිනාරා කුසාවති නාම රාජධානී අහොසි. සා ඛො ආනන්ද කුසාවති පුරන්දීමෙන ව පච්ඡීමෙන ව වාදසයොජනානි අහොසි ආයාමෙන, උත්තරෙන ව දක්ඛිණෙන ව සත්තයොජනානි විජාරෙන. කුසාවති ආනන්ද රාජධානී ඉද්ධා වෙව අහොසි විතා ව බහුජනා ව ආකිණ්ණමනුස්සා ව සුභික්ඛා ව.

1. මුඛාවසින්නො (කං)

2. ඉද්ධා වෙව අහොසි ජිතා ව (සනා)

මහාසූදර්ශන සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

එක් කලක පිරිනිවන් සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරා නුවර සමීපයෙහි වූ මල්ල රජුන් ගේ උපවර්තන නම් සල් වෙහෙය යමා සල්ලුක් අතර වැඩ වසන සේක.

එ කල්හි අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹුණහ. එළඹූ ඔබ සාදර වැ වැද එක් පසෙක උන්හ. එක් පසෙක හුන්වා වූ ම අනඳ තෙරණුවෝ, “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගල් සෙල් ඇයෙන් විසම වූ ශාඛා නගරයක් වූ මේ කුඩා නුවර දිනො පිරිනිවෙන සේක් වා. වහන්ස, වම්පා රාජගෘහ ග්‍රාවස්තිසාකේත කොශාමිබ් වාරාණසි යන අත් මහ නුවරවල් ඇත. මේ නුවරෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිවෙන සේක් වා. මේ නුවරවල තරාගතයන් වහන්සේ කෙරෙහි වෙසෙයින් පැහැදුණු බොහෝ කැත් මහසල්හු, බමුණු මහසල්හු ගැහැව් මහසල්හු ඇත. ඔහු තරාගතයන් වහන්සේ ගේ සිරුරට පූජා කරන්නාහ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැළ කළාහ.

2. “අනඳයෙනි, කුඩා නුවරෙකැ යි ගල් සෙල් ඇසින් විසම නුවරෙකැ යි අතු නුවරෙකැ යි මෙසේ නොකිය වූ” (යැයි වදාරා මතු දක්වෙන ඉකුත් වත් වදළ සේක:)

කුශාවතී රාජධානිය

“පෙර වූවක් කියමි. අනඳයෙනි, (පෙර) හිසැ අබ්බෙස් ලද, සයුර හිමි කොට සතර මහදිවයිනට අදිපති වූ, පසම්බුරුන් දිනූ, දනවුහි තහවුරු බවට පැමිණි, සත්ථුවනින් සමන්වාගත වූ මහසූදසුන් නම් කැත් රජෙක් විය. අනඳයෙනි, මේ කුසිනාරාව මහසූදසුන් රජු ගේ කුශාවතී නම් රජදහන විය. අනඳයෙනි, ඒ කුශාවතී රජදහන පෙර දෙසින් ද පැයිම් දෙසින් ද දිගින් දෙළොස් යොදුන් විය, උතුරු දෙසින් ද දකුණු දෙසින් ද පුලුලින් සත් යොදුන් විය. අනඳයෙනි, කුශාවතී රජදහන සමාද්ධ ද හැම සැපතින් පිරුණේ ද, බොහෝ ජනයන් ඇත්තේ, මිනිසුන් ගෙන් ගැවැසුණේ ද, සුභික්ෂ ද විය.

සෙය්‍යාථාපි ආනන්ද දෙව්‍යානං ආලකමන්ද නාම රාජධානී ඉඤ්ඤා වෙව ජිතා ව බ්‍රහ්මජනා ව ආකිණ්ණස්සකා ව සුභික්ඛා ව, එවමෙව ඛො ආනන්ද කුසාවතී රාජධානී ඉඤ්ඤා වෙව අහොසි ජිතා ව බ්‍රහ්මජනා ව ආකිණ්ණමත්‍රස්සකා ව සුභික්ඛා ව. කුසාවතී ආනන්ද රාජධානී දසති සද්දෙහි අවිචින්නා අහොසි දිවා වෙව රක්ඛං ව. සෙය්‍යාථීදං, භක්ඛිසද්දෙන අස්සද්දෙන රථසද්දෙන හෙරි-සද්දෙන මුද්ධිග්ගද්දෙන චිණ්ණසද්දෙන ගීතසද්දෙන සමමසද්දෙන තාල-සද්දෙන (සඬ්ඛසද්දෙන) අසනාථ පිචථ බාදථාති දසමෙන සද්දෙන.

3. කුසාවතී ආනන්ද රාජධානී සන්නති පාකාරෙහි පරික්ඛින්නා අහොසි. එකො පාකාරො සොචණ්ණමයො, එකො රුපියමයො, එකො වෙචරියමයො, එකො එළිකමයො, එකො ලොහිතඛකමයො¹ එකො මසාරගලලමයො, එකො සබ්බරත්තමයො. කුසාවතියා ආනන්ද රාජධානියා වතුන්නං ව ණණ්ණනං ආරාති අගෙසුං. එකං ආරං සොචණ්ණමයං, එකං රුපියමයං, එකං වෙචරියමයං, එකං එළිකමයං. එකෙකස්මිං ආරෙ සන්න සන්න එසිකා නිබ්බාතා අගෙසුං. තිපොරිඤ්ඤා තිපොරිසනිබ්බාතා වාදසපොරියා උබ්බෙධෙන, එකා එසිකා සොචණ්ණමයා, එකා රුපියමයා, එකා වෙචරියමයා, එකා එළිකමයා, එකා ලොහිතඛකමයා, එකා මසාරගලලමයා, එකා සබ්බරත්තමයා.

කුසාවතී ආනන්ද රාජධානී සන්නති තාලපන්නිති පරික්ඛින්නා අහොසි. එකා තාලපන්නි සොචණ්ණමයා, එකා රුපියමයා, එකා වෙචරියමයා එකා එළිකමයා, එකා ලොහිතඛකමයා, එකා මසාරගලලමයා, එකා සබ්බරත්තමයා. සොචණ්ණමයස්ස තාලස්ස සොචණ්ණමයො බන්ධො අහොසි, රුපියමයාති පන්නාති ව එලාති ව රුපියමයස්ස තාලස්ස රුපියමයො බන්ධො අහොසි සොචණ්ණමයාති පන්නාති ව එලාති ව. වෙචරියමයස්ස තාලස්ස වෙචරියමයො බන්ධො අහොසි එළිකමයාති පන්නාති ව එලාති ව. එළිකමයස්ස තාලස්ස එළිකමයො බන්ධො අහොසි. වෙචරියමයාති පන්නාති ව එලාති ව. ලොහිතඛකමයස්ස තාලස්ස ලොහිතඛකමයො බන්ධො අහොසි මසාරගලලමයාති පන්නාති ව එලාති ව. මසාරගලලමයස්ස තාලස්ස මසාරගලලමයො බන්ධො අහොසි ලොහිතඛකමයාති පන්නාති ව එලාති ව සබ්බරත්තමයස්ස තාලස්ස සබ්බරත්තමයො බන්ධො අහොසි සබ්බරත්තමයාති පන්නාති ව එලාති ව. තාසං ඛො පනානන්ද තාලපන්නිනං වාතෙරිතානං සදෙසු අහොසි වගගු ව රජනියො ව කමනියො ව² මදනියො ව. සෙය්‍යාථාපි ආනන්ද පඤ්ඤාඛික්ඛස්ස කුරියස්ස සුචිතිස්ස සුපටිතාළිතස්ස කුසලෙහි සමන්තානන්තස්ස සදෙසු හොති වගගු ව රජනියො ව කමනියො ව මදනියො ව. එවමෙව ඛො ආනන්ද තාසං තාලපන්නිනං වාතෙරිතානං සදෙසු අහොසි වගගු ව රජනියො ව කමනියො ව මදනියො ව. යෙ ඛො පනානන්ද තෙන සමයෙන කුසාවතියා රාජධානියා ධුත්තා අගෙසුං සොණ්ඩා පිපාසා, තෙ තාසං තාලපන්නිනං වාතෙරිතානං සදෙසු පරිවාරෙසුං.

1. ලොහිතඛකමයො (කං)

2. කමනියො (මජ්ඣං)

අනදයෙනි, දෙවියන්ගේ ආලකමඤා නම් රාජධානිය යම්සේ සමාද්ධන් හැම සැපතින් පිරුණේත් බොහෝ ජනයන් ඇත්තේත් යකුන් ගෙන් ගැවැසුණේත් සුභික්ෂත් වේ ද, එසේම අනදයෙනි, කුශාවතී රාජධානිය සමාද්ධ ද, සියලු සැපතින් පිරුණේ ද, බොහෝ ජනයන් ඇත්තේ ද, මිනිසුන් ගෙන් ගැවැසුණේ ද, සුභික්ෂ ද විය. අනදයෙනි, කුශාවතී රාජධානිය ඔ ද දහවල් ද ඇත්හඩින් ද අස් හඩින් ද රියහඩින් ද බෙර හඩින් ද මිහිඟුබෙර හඩින් ද වෙණ හඩින් ද ගී හඩින් ද (යහළුව යහළුවා යි කැඳවන) පිය බස් හඩින් ද කස්තලු ආදියේ හඩින් ද 'වළඳවු, කවු, බොවු' යන දස වැනි හඩින් ද යි දස හඩින් නොයිස් විය.

3. අනදයෙනි, කුශාවතී රාජධානිය සත් පවුරෙකින් පිරිකෙවුණේ විය. ඔවුන් අතුරෙන් එක් පවුරෙක් රන්වුවා විය, එකෙක් රිදීවුවා විය, එකෙක් වෙරළමිණිවුවා විය, එකෙක් පළිඟුවුවා විය, එකෙක් රත්මිණිවුවා විය, එකෙක් මැසිරිගල්වුවා විය, එකෙක් සියල්ලුවන්වුවා විය. අනදයෙනි, කුශාවතී රාජධානියෙහි සතර වර්ණයන් සම්බන්ධ දෙරවල් වූහ. එක් දෙරෙක් රන්වුවා විය, එකෙක් රිදීවුවා විය, එකෙක් වෙරළමිණිවුවා විය, එකෙක් පළිඟුවුවා විය. එක් එක් දෙරෙහි පුරුෂ ප්‍රමාණ තුනක් (පසොළොස් රියනක්) වට වූ, පුරුෂ ප්‍රමාණ තුනක් (පසොළොස් රියනක්) යට සිටුවන ලද, උසින් දෙළොස් පුරුෂ ප්‍රමාණ (සැට රියන්) වූ සතෙක් සතෙක් ඉන්ද්‍රබිලයෝ බිම කැන සිටුවන ලද්දහු වූහ.

අනදයෙනි, කුශාවතී රාජධානිය තල්ලක් සත් පෙලෙකින් පරික්ෂිත විය. එක් තල්ලක් පෙලෙක් රන්වුවා විය, එකෙක් රිදීවුවා විය, එකෙක් වෙරළමිණිවුවා විය, එකෙක් පළිඟුවුවා විය. එකෙක් රත්මිණිවුවා විය, එකෙක් මැසිරිගල්වුවා විය, එකෙක් සවරුවන්වුවා විය. රන්වුවා තල්ලකැ කඳ රන් වුවා විය, කොළ ද පල ද රිදීවුවා වූහ, රිදීවුවා තල්ලකැ කඳ රිදීවුවා විය, කොළ ද පල ද රන්වුවා වූහ. වෙරළමිණිවුවා තල්ලකැ කඳ වෙරළමිණිවුවා විය, කොළ ද පල ද පළිඟුවුවා වූහ. පළිඟු වුවා තල්ලකැ කඳ පළිඟුවුවා විය. කොළ ද පල ද වෙරළමිණිවුවා වූහ. රත්මිණිවුවා තල්ලකැ කඳ රත්මිණිවුවා විය, කොළ ද පල ද මැසිරිගල්වුවා වූහ. මැසිරිගල්වුවා තල්ලකැ කඳ මැසිරිගල්වුවා විය, කොළ ද පල ද මැසිරිගල්වුවා වූහ. සවරුවන්වුවා තල්ලකැ කඳ සවරුවන් වුවා විය. කොළ ද පල ද සවරුවන්වුවා වූහ. අනදයෙනි, සුළඟින් සැලුණු ඒ තාලවෘක්ෂ පංක්තින් ගේ මිහිරි වූ ද සිත් අලවන්නාවූ ද කමනිය වූ ද සිත මත් කරන්නාවූ ද හඬක් විය. අනදයෙනි, (ඇදීම් ලිහිල් කිරීම් ඇ විසින්) සුමුස්නා ලද මැලුම් පමණ ගන්වනු පිණිස මොනොවට පුන පුනා තළන ලද ඉතා සමත් වියුචන් විසින් වයන ලද පංචාභිඝ්න කුයායාගේ යම්සේ මිහිරි වූ ද සිත් අලවන්නාවූ ද කමනිය වූ ද සිත මත් කරන්නාවූ ද හඬක් වේ ද, එසේම සුළඟින් සැලුණු ඒ තාලවෘක්ෂ පංක්තින්ගේ ද මිහිරි වූ සිත් අදනා කමනිය වූ සිත් මත් කරන හඬක් විය. අනදයෙනි එ සමයෙහි කුශාවතී රාජධානියෙහි සුරා සොඬ වූ, පුන පුනා සුරා බොනු රිසි යම් ධුර්ව කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු සුළඟින් සැලුණු ඒ තල්ලක් පෙලවල හඩින් අත් පා සොලොවා නටමින් ක්‍රීඩා කළහ.

වකකරතනං

4. රාජා ආනන්ද මහාසුද්දසනො සත්තභි රතනෙභි සමනතාගතො අග්ගාසි චතුභි ච ඉද්ධිභි. කතමෙභි සත්තභි? ඉධානන්ද රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසක තද්දුපොසංචං පණ්ණරසෙ පිසං නහාතසක උපොසට්ඨකසක උපරිපාසාදවරගතසක දිබ්බං වකකරතනං පාතුරන්තාසි සහසාරං සනෙථිකං සනාභිකං සබ්බාකාරපරිපුරං, දිඤ්ඤා රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසක එතදග්ගාසි: “සුතංඛො පනෙතං: යසක රඤ්ඤ ඛතභියසක මුද්ධාභිසිත්තසක තද්දුපොසංචං පණ්ණරසෙ පිසං නහාතසක උපොසට්ඨකසක උපරිපාසාදවරගතසක දිබ්බං වකකරතනං පාතු හවති සහසාරං සනෙථිකං සනාභිකං සබ්බාකාරපරිපුරං, සො හොති රාජා වකකවතති. අසකං තු ඛො අහං රාජා වකකවතති”ති.

5. අථ ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො උච්චායාසනා, එකංසං උත්තරාසඛං කරිත්වා, වාමෙන හස්තෙන සුවණ්ණ භිඤ්ඤාරං ගහෙත්වා දකඛිණෙන හස්තෙන වකකරතනං අබ්භුකකිරි: පටිත්තකු හවං වකක රතනං, අභිච්ඡිනාකු හවං වකකරතනන්ති. අථ ඛො තං ආනන්ද වකකරතනං පුරුජිමං දිසං පවත්ති? අභිදෙව! රාජා මහාසුද්දසනො සථිං චතුරභිතිනියා සෙත්තාය. යසම් ඛො පනානන්ද පදෙසෙ වකකරතනං පතිච්චාසි තස්මි රාජා මහාසුද්දසනො වාසං උපගඤ්ඤ සද්ධිං චතුරභිතිනියා සෙත්තාය. යෙ ඛො පනානන්ද පුරුජිමාය දිසාය පටිරාජානො තෙ රාජානං මහාසුද්දසනං උපසඤ්ඤාමිත්වා එවමාහංසු: එභි ඛො මහාරාජ, ස්වාගතං, තෙ මහාරාජ, සකතෙත මහාරාජ, අනුසාස මහාරාජාති. රාජා මහාසුද්දසනො එවමාහ පාණො න හන්තඛො අදින්නං නාදතඛං කාමෙසු මිච්ඡා න චරිතඛං. මුසා න හාසිතඛං. මජ්ඣං න පාතඛං. යථා භුක්තඤ්ඤ භුඤ්ජරාති. යෙ ඛො පනානන්ද පුරුජිමාය දිසාය පටිරාජානො රත රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසක අනුයත්තා අගෙසුං. අථ ඛො තං ආනන්ද වකකරතනං පුරුජිමං සමුද්දං අපේක්ඛාගාහෙත්වා පච්චුක්ඛරිත්වා දකඛිණං දිසං පවත්ති, දකඛිණං සමුද්දං අපේක්ඛාගාහෙත්වා පච්චුක්ඛරිත්වා පච්චිමං දිසං පවත්ති, පච්චිමං සමුද්දං අපේක්ඛාගාහෙත්වා පච්චුක්ඛරිත්වා උත්තරං දිසං පවත්ති අභිදෙව රාජා මහාසුද්දසනො සද්ධිං චතුරභිතිනියා සෙත්තාය යසම් ඛො පනානන්ද පදෙසෙ වකකරතනං පතිච්චාසි, තස්මි රාජා මහාසුද්දසනො වාසං උපගඤ්ඤ සද්ධිං චතුරභිතිනියා සෙත්තාය. යෙ ඛො පනානන්ද උත්තරාය දිසාය පටිරාජානො, තෙ රාජානං මහාසුද්දසනං උපසඤ්ඤාමිත්වා එවමාහංසු: එභි ඛො මහාරාජ, ස්වාගතං තෙ මහාරාජ, සකං තෙ මහාරාජ, අනුසාස මහාරාජාති. රාජා මහාසුද්දසනො එවමාහ: පාණො න හන්තඛො, අදින්නං නාදතඛං, කාමෙසු මිච්ඡා න චරිතඛං, මුසා න හාසිතඛං, මජ්ඣං න පාතඛං, යථා භුක්තඤ්ඤ භුඤ්ජරාති යෙ ඛො පනානන්ද උත්තරාය දිසාය පටිරාජානො තෙ රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසක අනුයත්තා අගෙසුං.

1. පටිත්තකු (සා: කං)

2. අනුදෙව (සා:)

3. සංගතං (PMS)

4. අපේක්ඛාගාහෙත්වා (PMS)

5. අබ්භුතක (මජ්ඣං)

සත්රුවන

4. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජ සත් රුවනින් ද සතර ඉද්දසයෙන් ද යුත් විය. කවර සත් රුවනෙකින් ද? යත්: අනදයෙනි, ඒ පසොළොස් වික් පොහෝ ද (සුවදදියෙන්) හිස් සෝදනා සමාදන් වූ පෙහෙවස් ඇති ව මහඟු පහයැ මතු මහල් තලයට පැමිණි මහසුදස්සන් රජුට දහසක් අර ඇති නිම්වලලු සහිත, නාබ මඩුලු සහිත, මෙසේ සියලු අයුරින් පිරිසුන් දෙව සක් රුවන පහළ විය. එය දැක්මෙන් මහසුදස්සන් රජහට මේ සිත විය, “සුණු පසළොස්වක් පොහො දිනැ ඉස් සෝ ද නා පෙහෙවස් සමාදන් කොට ගෙන පහයැ මතු මහල් තලයට පැමිණැ උන් මුදුනැ අබ්බෙසස් ලත් යම් කැත් රජක්හට දහසක් අර ඇති නිම්වලලු සහිත නාබ මඩුලු සහිත මෙසේ සියලු අයුරින් පිරිසුන් දෙව සත්රුවන පහළ වන්නේ නම් ඔහු සක්විති රජු වෙති යි මෙය මා විසින් අසන ලද්දේ ම ය. මම සක්විති වන්නෙමි දෝ?” යනු යි.

5. අනදයෙනි, ඉක්බිත්තෙන් මහ සුදස්සන් රජ හුනස්නෙන් නැඟිසිට උතුරුසහ එකස් කොට වමතින් කෙංඩිය ගෙන, ‘හවත් සත්රුවන, පෙරළේ වා, හවත් සත් රුවන, සතර මහ දිවයින දිනා දේ වා’ යි කියා දකුණතින් සත් රුවනට දිය ඉස්සේ ය. අනදයෙනි, එ කල්හි එ සත්රුවන පෙර දිගට පෙරළිණ. මහ සුදස්සන් රජ සිවුරහ සෙන් හා එය අනුව ම නික්මුණේ ය. අනදයෙනි, යම් පෙදෙසෙක සත්රුවන පිහිටියේ ද (රැඳි සිටියේ ද) මහසුදස්සන් රජ සිවුරහ සෙන් හා එහි නවා තැනට එළැඹියේ ය. අනදයෙනි, පෙර දිගැ යම් පිළිමල් රජ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු මහසුදස්සන් රජු කරා එළැඹ “මහරජාණනි, වඩින්නැ! මහරජාණනි, ඔබ වැඩි සේ යහපත! මෙය ඔබගේ ය. අපට අනුශාසන කළ මැනැවැ” යි කී හ. මහසුදස්සන් රජ තෙමේ ඔවුනට “පණ්ඩා නො කළ යුතු, අයිනාදන් නො කළ යුතු, කාමයන්හි වැරදූ නො හැසිරි යැ යුතු මුසවා නො බිණි යැ යුතු මත් පැන් නො පියැ යුතු. තොප වැළැඳු පරිදි ම මත්තෙහි ද රට වැළැ දියැ යුතු යැ” යි මෙසේ කී ය. අනදයෙනි, පෙර දිගැ යම් පිළිමල් රජ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු මහ සුදස්සන් රජු අනුව යන්නෝ වූහ. අනදයෙනි, ඉක්බිති සත්රුවන පෙරදිග මුහුදට බැස යළි ගොඩ නැග දකුණු දිගට පෙරළිණ. . . . දකුණු දිග මුහුදට බැස පෙරළා ගොඩ නැග පැය්ම් දිගට පෙරළිණ. . . . පැය්ම් මුහුදට බැස ගොඩ නැග උතුරු දිගට පෙරළිණ. මහසුදස්සන් රජ ද සිවුරහ සෙන් හා එය අනුව ම ගියේ ය. අනදයෙනි, යම් පෙදෙසෙක සත්රුවන පිහිටියේ ද (රැඳි සිටියේ ද) මහසුදස්සන් රජ සිවුරහ සෙන් හා එහි නවාතැනට එළැඹියේ ය. අනදයෙනි, උතුරු දිගැ යම් පිළිමල් රජ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු මහසුදස්සන් රජු කරා එළැඹ “මහ රජාණනි, වඩින්නැ. මහරජාණනි, ඔබ වැඩි සේ යහපත මෙය ඔබ සතු ය. අපට අනුශාසනා කළ මැනැවැ” යි කී හ. මහසුදස්සන් රජ තෙමේ ඔවුනට “පණ්ඩා නො කළ යුතු, අයිනාදන් නො කළ යුතු, කාමයන්හි වැරදූ නො හැසිරියැ යුතු, මුසවා නො බිණියැ යුතු, මත් පැන් නො පියැ යුතු. තොප වැළැඳු පරිදි ම මත්තෙහි ද රට වැළැඳියැ යුතු යැ” යි මෙසේ කී ය. අනදයෙනි, උතුරු දිගැ යම් පිළිමල් රජ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු මහසුදස්සන් රජු අනුවැ යන්නෝ වූහ.

6. අථ ඛො තං ආනන්ද චක්කරතනං සමුද්දපරියනං පඨවීං අභි චිජිතින්ධා කුසාවතිං රාජධානීං පච්චාගන්තවා රඤ්ඤෙ මහාසුද්දසනසං අනෙකපුරුකාරෙ අස්සකරණපට්ටබ්බෙ අක්ඛාහතං මඤ්ඤෙ අට්ඨාසි. රඤ්ඤෙ මහාසුද්දසනසං අනෙකපුරු උපසොහයමානං. රඤ්ඤෙ ආනන්ද මහාසුද්දසනසං එවරූපං චක්කරතනං පාතුරහොසි.

හස්ථිරතනං

7. සුන ව පරං ආනන්ද රඤ්ඤෙ මහාසුද්දසනසං හස්ථිරතනං පාතුරහොසි, සබ්බසෙතො සත්තපාතිට්ටෙඨා ඉද්ධිමා වේහාසබ්බමො උපොසරො නාම නාගරාජා. තං දිස්වා රඤ්ඤෙ මහාසුද්දසනසං චිත්තං පසිදි: හද්දකං චිත භො හස්ථියානං සචෙ දමථං උපෙය්‍යාති අථ ඛො තං ආනන්ද හස්ථිරතනං සෙය්‍යරාපි නාම හද්දෙ හස්ථාජානියො දිසරත්තං සුපරිදනෙතා එවමෙව දමථං උපගෙස්සි. භුතපුබ්බං ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො තමෙව හස්ථිරතනං චිම්සමානො පුබ්බණ්ඩසමයං අභිරුහිත්වා සමුද්දපරියනං පඨවීං අනුයාසිත්වා කුසාවතිං රාජධානීං පච්චාගන්තවා පාතරාසමකාසි. රඤ්ඤෙ ආනන්ද මහාසුද්දසනසං එවරූපං හස්ථිරතනං පාතුරහොසි.

අසසරතනං

8. සුන ව පරං ආනන්ද රඤ්ඤෙ මහාසුද්දසනසං අසසරතනං පාතුරහොසි, සබ්බසෙතො කාළයිසො මුඤ්ඤකෙසො ඉද්ධිමා වේහාසබ්බමො වලාහකො නාම අස්සරාජා. තං දිස්වා රඤ්ඤෙ මහාසුද්දසනසං චිත්තං පසිදි: හද්දකං චිත භො අසසයානං සචෙ දමථං උපෙය්‍යාති. අථ ඛො තං ආනන්ද අසසරතනං සෙය්‍යරාපි නාම හද්දෙ අසසාජානියො දිසරත්තං සුපරිදනෙතා එවමෙව දමථං උපගෙස්සි. භුතපුබ්බං ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො තමෙව අසසරතනං චිම්සමානො පුබ්බණ්ඩසමයං අභිරුහිත්වා සමුද්දපරියනං පඨවීං අනුයාසිත්වා කුසාවතිං රාජධානීං පච්චාගන්තවා පාතරාසමකාසි. රඤ්ඤෙ ආනන්ද මහාසුද්දසනසං එවරූපං අසසරතනං පාතුරහොසි.

මණිරතනං

9. සුන ව පරං ආනන්ද රඤ්ඤෙ මහාසුද්දසනසං මණිරතනං පාතුරහොසි. යො අහොසි මණි වෙච්චරියො සුභො ජාතිමා අට්ඨංසො සුපරිකම්මකතො අට්ඨො විපසනෙතො සබ්බාකාරසම්පනෙතො. තස්ස ඛො පනානන්ද මණිරතනසං ආහා සමන්තා යොජනං පුට්ඨා අහොසි. භුතපුබ්බං ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො තමෙව මණිරතනං චිම්සමානො චතුරඛ්‍යිතිං සෙතං සත්තයභිත්වා මණිං ධර්ණං ආරොපෙත්වා රත්තනකාරතිථිසායං පාහාසි. යෙ ඛො පනානන්ද සමන්තා භාමා අහෙසුං, තෙ තෙතොභාසෙන කම්මනෙක පයොපෙසුං දිවාති මඤ්ඤමානා. රඤ්ඤෙ ආනන්ද මහාසුද්දසනසං එවරූපං මණිරතනං පාතුරහොසි.

6. අනදයෙනි, ඉක්බිති ඒ සක්ඛරුවන මුහුද හිමි කොට පොළොව දිනා, කුශාවතී රාජධානියට පෙරළා අවුත් මහසුදස්සන් රජුගේ ඇතොවුර දෙරැ වීනිසමබල ඉදිරියෙහි ඇතොවුර හොබවනුයේ අකුරැ ගැසු කලෙක සෙයින් සිටියේ ය. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජුට මෙ බදු සක්ඛරුවනෙක් පහළ විය.

ඇත්ථරුවන

7. තවද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජුට සිරුර මුළුල්ල සුදු වූ, කය සත් තැනෙකින් පොළොව පහස්නා, ඉදුමත්, අහසින් යන, උපෝසථ කුලයට අයත් ඇත් රජෙක් වූ ඇත්ථරුවනෙක් පහළ විය. එය දැක්මෙන්, 'ඉදින් හීලා බවට පැමිණියේ වී නම් ඒකාන්තයෙන් යහපත් වූ ඇත් යානයෙකැ'යි මහසුදස්සන් රජුගේ සිත පැහැදිණ. අනදයෙනි, ඉක්බිතිතෙත් ඒ ඇත්ථරුවන බොහෝ කලක් මොනොවට හික්මුණු සොදුරු අජාති ඇතෙක් යම් සේ ද එසේ ම හික්මුණු බවට පැමිණියේ ය. අනදයෙනි, පෙරැ වූ දෑයක් කියමි. මහසුදස්සන් රජ එ ම ඇත් ථරුවන විමසනුයේ පෙරවරු වෙලෙහි උහු අරා ගොස් මුහුද හිමි කොට ඇති මුළු පොළොව වටා හැවිද කුශාවතී රාජධානියට පෙරළා අවුත් උදේ බොස්ත් වැළැඳීම කෙළේ ය. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජහට මෙබඳු ඇත්ථරුවනෙක් පහළ විය.

අස්ථරුවන

8. තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජුට අස් ථරුවනෙක් පහළ විය. ඒ කය මුළුල්ල සුදු වූ, කළු හිසක් ඇති, මුදු තෘණ බදු කෙහෙ ඇති, ඉදුමත්, අහසින් යන, වලාහක නම් අස් රජ ය. උහු දැක්මෙන් 'ඉදින් හික්මුණු බවට පැමිණියේ වී නම්, සොදුරු අස් යානයෙකැ' යි මහසුදස්සන් රජුගේ සිත පැහැදිණේ ය. අනදයෙනි, එ කල්හි ඒ අස් ථරුවන බොහෝ කලක් මනා ව දමුණු සොදුරු අජාති අසක්ඛ මෙන් ම දමුණු බවට පැමිණියේ ය. ඒ පෙරැ වූ දෑයක් කියමි. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජ එ ම අස්ථරුවන විමසනුයේ පෙරවරු සෙමෙහි උහු අරා මුහුද හිමි කොටැති පොළොව වටා ගොස් කුශාවතී රාජධානියට පෙරළා අවුත් උදේ බොස්ත් වැළැඳී ය. අනදයෙනි, මහ සුදස්සන් රජුට මෙබඳු අස්-ථරුවනෙක් පහළ විය.

මිණිථරුවන

9. තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජුට මිණි ථරුවනෙක් පහළ විය. එය සොදුරු වූ පිරිසිදු ආකරයෙහි උපන, අටැස්, මොනොවට පිරියම් කරන ලද, පැහැදිලි වූ, වෙසෙයින් පහත් වූ, සියලු අයුරින් සම්පූර්ණ වූ වෙරළමිණෙක. අනදයෙනි, ඒ මිණිථරුවන එළිය භාත්පස යොත්තක් තැන් පැතිරැ පැවැත්තේ විය. අනදයෙනි, ඒ පෙරැ දෑයක් කියමි. මහසුදස්සන් රජ එ ම මිණිථරුවන විමසනුයේ, සිවුරහ සෙන් සන්තාහ සන්තද්ධ කොට, මිණි ථරුවන දද මුදුනට නංවා, රැ ගනුරෙහි නික්මුණේ ය. අනදයෙනි, භාත්පසැ යම් ගම් කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු 'අහවලා' යි හඟනාහු, ඒ එළියෙන් වැඩ ඇරැඹුහු. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජුට මෙ බදු වූ මිණිථරුවනෙක් පහළ විය.

ඉඤ්චරතනං

10. පුනච පරං ආනන්ද රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසුතං ඉඤ්චරතනං පාතුරහොසි, අභිරුපා දස්සනියා පාසාදිකා පරමාය වණ්ණපොකකිරතාය සමන්තාගතා, නාතිදීඝා නාතිරස්සා නාතිකියා නාතිථුලා නාතිකාළි නාට්ඨොදකා අතිකකතතා මාත්‍රස් වණ්ණං¹ අපපත්තා දිඛං වණ්ණං. තස්ස ඛො පනානන්ද ඉඤ්චරතනසුතං එවරුපො කායසම්ඵලෙසො හොති, සෙය්‍යාපාපි නාම තුලපිටුතො වා කප්පාසපිටුතො වා. තස්ස ඛො පනානන්ද ඉඤ්චරතනසුතං සීතෙ උණ්ණානි ගතතානි හොන්ති, උණ්ණං සීතානි. තස්ස ඛො පනානන්ද ඉඤ්චරතනසුතං කායතො වන්දනගණ්ඩො වායති. මුඛතො උප්පලගණ්ඩො. තං ඛො පනානන්ද ඉඤ්චරතනං රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසුතං පුබ්බුට්ඨාසීති අහොසි පච්ඡාතිපාතිනී කිංකාරපටිසාවතී මනාපවාරිනී පියවාදිනී. තං ඛො පනානන්ද ඉඤ්චරතනං රාජානං මහාසුද්දසනං මනසාපි නො දතිවාරී². කුතො පන කායෙන. රඤ්ඤ ආනන්ද මහාසුද්දසනසුතං එවරුපං ඉඤ්චරතනං පාතුරහොසි.

ගහපතිරතනං

11. පුනච පරං ආනන්ද රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසුතං ගහපතිරතනං පාතුරහොසි. තස්ස කම්මට්ඨිපාකජං දිඛඛවකඬු පාතුරහොසි, යෙන නිධිං පසති සසාමිකම්මි අසාමිකම්මි. සො රාජානං මහාසුද්දසනං උප්පකම්මිතො එවමාහ: අප්පොසුකෙකා කිං දෙව හොති, අහං තෙ ධනෙන ධනකරණියං කර්සාමිති. භූතපුබ්බං ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො තම්මෙව ගහපතිරතනං විමංසමානො නාවං. අභිරුහිතො මජ්ඣෙ ගඛාය නදියා සොතං ඔගාහිතො ගහපතිරතනං එතදවොච: අප්පො මෙ ගහපති හිරණ්ණසුචණ්ණනාති³ තෙන හි මහාරාජ එකං තීරං නාව උපෙතුති ඉධෙව මෙ ගහපති අප්පො හිරණ්ණසුචණ්ණනාති. අප් ඛො තං ආනන්ද ගහපතිරතනං උහොති හපෙති උදකං ඔමසිතො පූරං හිරණ්ණ වණ්ණස්ස කුමභි. උදධිරිතො රාජානං මහාසුද්දසනං එතදවොච: අලමෙත්තාවතා මහාරාජ, කතමෙත්තාවතා මහාරාජ, පුජිතමෙත්තාවතා මහාරාජාති. රාජා මහාසුද්දසනො උවමාහ: අලමෙත්තාවතා ගහපති, කතමෙත්තාවතා ගහපති පුජිතමෙත්තාවතා ගහපතිති. රඤ්ඤ ආනන්ද මහාසුද්දසනසුතං එවරුපං ගහපතිරතනං පාතුරහොසි.

1. මංගුසවණ්ණං - සා, මංගුසවණ්ණං (මජ්ඣං)

2. අතිරී - කං

ඉතිරි රූවන

10. තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජුට වෙසෙයි රූ ඇති, දකුම්කලු, සිත පහදවන, උතුම් පැහැයුයෙන් යුත්, ඉතා නො උස්, ඉතා නොමිටි, ඉතා කෙටිවු නොවූ, ඉතා නො තර, ඉතා නො කලු, ඉතා නොසුදු, මිනිස් පැහැයුපු ඉක්මැවූ, දෙව් පැහැයුපුවට නො පැමිණි ස්ත්‍රියක් වූ ඉතිරි රූවන පහළ විය. අනදයෙනි, ඉඹුල් පුලුනෙහි හෝ කපු පුලුනෙහි සෙයින් ඒ ඉතිරි රූවනගේ මොළොක් පහස වෙයි. අනදයෙනි, ශීත සමයෙහි ඒ ඉතිරි රූවන ගේ ශාත්‍රයෝ උණුසුම් වෙත්, උෂ්ණ සමයෙහි සිසිල් වෙත්. අනදයෙනි, ඒ ස්ත්‍රීරත්නයා ගේ කයින් සදුන් සුවද හමයි, මුවින් මහනෙල් මල් සුවද හමයි. අනදයෙනි, ඒ ස්ත්‍රීරත්නය මහසුදස්සන් රජුට කලින් ම නැගී සිටිනුයේ ද, වතාවක් නිමවා පසු වැ හිඳුනෙ ද, කුමක් කරමි ද? යි විමසා ම කරනුයේ ද, රජුට මන වඩනා දැ ම කරනුයේද, පිය බස් ම තෙප්ලනුයේද වෙයි. අනදයෙනි, ඒ ඉතිරි රූවන සිතිනු මහ සුදස්සන් රජු ඉක්මැ නො හැසිරෙන්නේ විය (සිතිනු අනෙකකු නො පැතිය). කයින් එසේ හැසිරීමක් කොයින් ලැබේ ද? අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජුට මෙබඳු ඉතිරි රූවනෙක් පහළ විය.

ගැහැවිරූවන

11. තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, ඒ මහසුදස්සන් රජුට ගැහැව් රූවනෙක් පහළ විය. යමෙකින් හිමියන් ඇත්තාවූ ද හිමියන් නැත්තාවූ ද නිධාන දක්නේ ද එසේ වූ කර්මවිපාකප් දිවැසෙක් ඒ ගැහැව් රූවනට පහළ විය. හේ මහසුදස්සන් රජු කරා එළැඹ 'දෙවියනි, ඔබ මන්-දෙත්සාහ වන්න, ඔබට ධනයෙන් කටයුතු දැ මම ධනයෙන් කැරැදෙන්-නෙමි' යි මෙසේ සැළ කෙළේ ය. ඒ පෙර වූවක් කියමි. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජ එ ම ගැහැව් රූවන විමසනුයේ, නැවක නැග ගංගා නදිය මැද දිය පහරට බැස, ගැහැවිරූවන බණවා, 'ගැහැවිය, මට අමු රනින් හා ශුද්ධ කළ රනින් ප්‍රයෝජන ඇතැ' යි කී ය. 'මහරජුනි, එසේ වී නම් උක් තෙරකට නැව එළැඹෙව' යි හේ කී ය. 'ගැහැවිය, මෙහි දී ම මට හිරණ ස්වර්ණයෙන් වැඩෙක් ඇතැ' යි රජ කීය. අනදයෙනි, එ කල්හි ඒ ගැහැවිරූවන දෝතින් දිය ස්පර්ශ කොට හිරණ ස්වර්ණයෙන් පිරුණු සැළියක් ඔසොවා ගෙන මහසුදස්සන් රජුට 'මහරජුනි, මෙතෙකින් සැහේ ද? මෙ තෙකින් කටයුත්ත කරන ලද්දේ වේ ද? මහරජුනි, මෙතෙකින් ඔබ වචනය පිදුණේ ද?' යි කී ය. මහසුදස්සන් රජ 'ගැහැවිය මෙ තෙකින් සැහෙයි, ගැහැවිය මෙතෙකින් කටයුත්ත කරන ලද ය, ගැහැවිය, මෙතෙකින් මා වචන පිදිණැ' යි කී ය. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජුට මෙබඳු වූ ගැහැවිරූවනෙක් පහළ විය.

පරිනායකරතනං

12. පුන ච පරං ආනන්ද රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසං පරිනායකරතනං පාතුරහොසි පණ්ඩිතො වියතො මෙධාවි පට්ඨලො රාජානං මහාසුද්දසනං උපයාපෙතඛං උපයාපෙතුං අපයාපෙතඛං අපයාපෙතුං. සො රාජානං මහාසුද්දසනං උපසඬකම්භා ඵවමාහ; අපපාඤ්ඤකො නිං දෙව හොති, අහමනුසායසකම්භි, රඤ්ඤ ආනන්ද මහාසුද්දසනසං ඵවරූපං පරිනායකරතනං පාතුරහොසි; රාජා ආනන්ද මහාසුද්දසනො ඉමෙහි සත්තති රතනෙති සමන්තාගතො අහොසි.

ඉද්ධිසමන්තාගමො

13. පුන ච පරං ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො චතුති ඉද්ධිති සමන්තාගතො අහොසි. කතමාති චතුති ඉද්ධිති? ඉධ ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො අභිරූපො අහොසි දසකරියො පාසාදිකො පරමාය වණ්ණපොඤ්ඤතාය සමන්තාගතො අතිවිය අඤ්ඤති මනුසෙසති. රාජා ආනන්ද මහාසුද්දසනො ඉමාය පට්ඨමාය ඉද්ධියා සමන්තාගතො අහොසි.

පුන ච පරං ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො දීඝායුකො අහොසි විරච්ඡිතිකො අතිවිය අඤ්ඤති මනුසෙසති. රාජා ආනන්ද මහාසුද්දසනො ඉමාය දුතියාය ඉද්ධියා සමන්තාගතො අහොසි.

පුන ච පරං ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො අපපාඬාධො අහොසි අප්පාතඬෙකා සමච්චපාතිතියා ගහණ්ඨා සමන්තාගතො නාතිසීතාය නාවට්ඨණ්ඨාය අතිවිය අඤ්ඤති මනුසෙසති. රාජා ආනන්ද මහාසුද්දසනො ඉමාය තතියාය ඉද්ධියා සමන්තාගතො අහොසි.

පුන ච පරං ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො බ්‍රාහ්මණගහපතිකානං පියො අහොසි මනාපො. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද පිතා දුක්ඛානං පියො හොති. මනාපො, ඵවමෙව ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො බ්‍රාහ්මණගහපතිකානං පියො අහොසි මනාපො රඤ්ඤ පි ආනන්ද මහාසුද්දසනසං බ්‍රාහ්මණගහපතිකා පියා අහෙසුං මනාපො. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද පිතු පුත්තා පියා හොතරි මනාපො ඵවමෙව ඛො ආනන්ද රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසං බ්‍රාහ්මණගහපතිකා පියා අහෙසුං මනාපො. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද පිතු පුත්ත පියා හොතති මනාපො ඵවමෙව ඛො ආනන්ද රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසං බ්‍රාහ්මණගහපතිකා පියා අහෙසුං මනාපො. භුතපුඛං ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො චතුරඩ්ඛිතියා සෙනාය උය්‍යානභූමිං නිය්‍යාසි. අට්ඨ ඛො ආනන්ද බ්‍රාහ්මණගහපතිකා රාජානං මහාසුද්දසනං උපසඬකම්භා ඵවමාහංසු 'අතරමානො දෙව යාති යථා තං මයං විරතරං පසෙය්‍යාමා'ති රාජා පි ආනන්ද මහාසුද්දසනො සාරථී ආමනෙකසි අතරමානො සාරථී රථං පෙසෙති යථානං බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙති විරතර පසී ය්‍යානති. රාජා ආනන්ද මහාසුද්දසනො ඉමාය චතුතීයා^{*} ඉද්ධියා සමන්තාගතො අහොසි.

රාජා ආනන්ද මහාසුද්දසනො ඉමාති චතුති ඉද්ධිති සමන්තාගතො අහොසි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 15 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පිරිනා රුවන

12. තව ද අනදයෙනි, පණ්ඩිත වූ, වාක්ත වූ, ප්‍රකෘති ප්‍රඥා ඇති, මහසුදස්සන් රජුහු කරා එළැඹිවියැ යුත්තහු එළඹවනනට ද, බැහැර කළ යුත්තහු බැහැර කරවන්නට සමර්ථ වූ පරිත්‍යාසක රත්නය ද (සූත්‍ර රත්නය ද) පහළ විය. හෙ තෙම මහ සුදස්සන් රජු කරා එළැඹි 'දෙවයිනි, ඔබ මන්දෙත්සාහ වන්න, මම රට අනුසස්නෙමි' යි මෙසේ කී ය. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජුට මෙබඳු පරිත්‍යාසක රත්නයෙක් පහළ විය. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජ මේ සත් රුවනින් සමන්විත විය.

සාද්ධිසමන්වාගමය

13. තව ද, අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජ සතර සාද්ධිත්ගෙන් සමන්විත විය. කවර සතර සාද්ධිත්ගෙන් ද? යත්: අනදයෙනි, මෙහි මහ සුදස්සන් රජ වෙසෙස් රූ ඇත්තේ, (අකෘප්තිකර දස්සන් ඇතියෙන්) දක්නට සුදුසු වූයේ, දුටුවන් පහදවනුයේ, සෙසු මිනිස්නට වඩා අතිසයින් උතුම් පැහැ සටහනින් සමන්විත වූයේ වී ය. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජ මේ පළමු වන සාද්ධියෙන් සමන්විත වී ය.

තව ද අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජ සෙසු මිනිස්නට වඩා දීර්ඝ ආයුෂ ඇත්තේ බොහෝ කල් සිටුවන් වී ය. අනදයෙනි, මහ සුදස්සන් රජ මේ දෙවෙනි සාද්ධියෙන් සමන්විත වී ය.

තව ද අනදයෙනි, මහ සුදස්සන් රජ ආබාධ නැත්තේ, රොග නැත්තේ, ඉතා ශීත ද නොවූ, ඉතා උෂ්ණ ද නොවූ, සෙසු මිනිස්නට වැඩි තරම් වූ සම ලෙස අහර පැසවන උදරාශ්‍රිතයෙන් සමන්විත වී ය. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජ මේ තෙවෙනි සාද්ධියෙන් සමන්විත වී ය.

තව ද අනදයෙනි, මහ සුදස්සන් රජ බමුණනට ද ගැහැවියනට ද ප්‍රිය ද මනාප ද වී ය. අනදයෙනි, පියා පුතුනට යම්සේ ප්‍රියත් මනාපත් වේ ද, එසේ ම මහසුදස්සන් රජ බමුණනටත් ගැහැවියනටත් ප්‍රිය ද මනාප ද වී ය. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජුට ද බමුණෝත් ගැහැවියෝත් පිය ද මනාප ද වූහ. අනදයෙනි, යම්සේ පියාට පුත්‍රයෝ ප්‍රියත් මනාපත් වෙත් ද, එසේ ම මහ සුදස්සන් රජුට ද බමුණෝත් ගැහැවියෝත් ප්‍රිය ද මනාප ද වූහ.

අනදයෙනි, පෙරැ දවසැ මහ සුදස්සන් රජ සිවුරහ සෙනඟින් උපලක්ෂිත වැ උයන් බිම බලා නික්මුණේ ය. අනදයෙනි, එ කල්හි බමුණෝත් ගැහැවියෝත් මහසුදස්සන් රජු කරා එළැඹි, දෙවයිනි, යම්සේ අපි බොහෝ වේලාවක් ඔබ දක්කැ හැකි වනනමෝ ද, එසේ නො යුතු වැ වඩින්නැ' යි මෙසේ කීහ. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජ ද රියැදුරා අමතා, 'සැරිය, යම් සේ මම බමුණු ගැහැවියන් විසින් බොහෝ වේලා දක්නා ලබනු හැකි වන්නෙමි ද, එසේ සෙමෙන් රිය යවව' යි මෙසේ කී ය. අනදයෙනි, මහ සුදස්සන් රජ මේ සතර වන සාද්ධියෙන් සමන්විත වී ය.

අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජ මේ සතර සාද්ධිත් ගෙන් සමන්විත වී ය.

පොකඛරණිමාපනං

14. අප්ථං ඛො ආනන්ද රඤ්ඤා මහාසුද්දසනසං එතදභොයි: යනුනාහං ඉමාසු තාලනනරිකාසු ධනුසතෙ ධනුසතෙ පොකඛරණියො මාපෙ-
යානති. මාපෙසි ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො තාසු තාලනන-
රිකාසු ධනුසතෙ ධනුසතෙ පොකඛරණියො. තා ඛො පනානන්ද-
පොකඛරණියො චතුන්නං චණ්ණානං ඉට්ඨකාභි චිතා අභෙසුං, එකා
ඉට්ඨකා සොචණ්ණමයා, එකා රුපියමයා, එකා වෙචරියමයා, එකා
එළිකමයා* තාසු ඛො පනානන්ද පොකඛරණිසු චිත්තාරි චිත්තාරි ච
සොපාණානි අභෙසු චතුන්නං චණ්ණානං. එකං සොපාණං සොචණ්ණ-
මයං එකං රුපියමයං එකං වෙචරියමයං එකං එළිකමයං. සොචණ්ණ-
මයසං සොපාණසං සොචණ්ණමයා ථමහා අභෙසුං රුපියමයා සුචි-
යො ච උණ්ඨිසඤ්ඤා රුපියමයසං සොපාණසං රුපියමයා ථමහා
අභෙසු, සොචණ්ණමයා සුචියො ච උණ්ඨිසඤ්ඤා වෙචරියමයසං
සොපාණසං වෙචරියමයා ථමහා අභෙසුං, එළිකමයා සුචියො
ච උණ්ඨිසඤ්ඤා. එළිකමයසං සොපාණසං එළිකමයා ථමහා අභෙසුං,
වෙචරියමයා සුචියො ච උණ්ඨිසඤ්ඤා. තා ඛො පනානන්ද පොකඛරණියො
ද්විති චෙදිකාභි පරිකඛිත්තා අභෙසුං එකා චෙදිකා සොචණ්ණමයා එකා
රුපියමයා. සොචණ්ණමයා චෙදිකා සොචණ්ණමයා ථමහා අභෙසුං
රුපියමයා සුචියො ච උණ්ඨිසඤ්ඤා රුපියමයා චෙදිකා රුපියමයා
ථමහා අභෙසුං සොචණ්ණමයා සුචියො ච උණ්ඨිසඤ්ඤා. අප්ථං ඛො
ආනන්ද රඤ්ඤා මහාසුද්දසනසං එතදභොයි “යනුනාහං ඉමාසු
පොකඛරණිසු එවරුපං මාලං රොපාපෙයා: උප්පලං පදුමං කුමුදං
පුණ්ඩරිකං සබ්බොකුකං සබ්බජනසං අනාවට්ඨානි රොපාපෙසි
ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො තාසු පොකඛරණිසු එවරුපං
මාලං උප්පලං පදුමං කුමුදං පුණ්ඩරිකං සබ්බොකුකං සබ්බජනසං
අනාවට්ඨං.

15. අප්ථං ඛො ආනන්ද රඤ්ඤා මහාසුද්දසනසං එතදභොයි:
“යනුනාහං ඉමාසං පොකඛරණීනං තීරෙ නභාපතෙ පුරිසෙ යපෙයා-
යෙ ආගතාගතං ජනං නභාපෙසසන්ති”ති. යපෙසි ඛො ආනන්ද රාජා
මහාසුද්දසනො තාසං පොකඛරණීනං තීරෙ නභාපතෙ පුරිසෙ යෙ
ආගතාගතං ජනං නභාපෙසුං.

අප්ථං ඛො ආනන්ද රඤ්ඤා මහාසුද්දසනසං එතදභොයි: යනුනාහං
ඉමාසං පොකඛරණීනං තීරෙ එවරුපං දනං පට්ඨපෙයාං අනනං
අනනඤ්ඤාසං පානං පානඤ්ඤාසං චිත්තං චිත්තඤ්ඤාසං යානං යානඤ්ඤා-
සං සයනං සයනඤ්ඤාසං ඉසීං ඉසීඤ්ඤාසං හිරණ්ණං හිරණ්ණඤ්ඤා-
සං සුචිණ්ණං සුචිණ්ණඤ්ඤාසං ති. පට්ඨපෙසි ඛො ආනන්ද රාජා
මහාසුද්දසනො තාසං පොකඛරණීනං තීරෙ එවරුපං දනං: අනනං
අනනඤ්ඤාසං පානං පානඤ්ඤාසං චිත්තං චිත්තඤ්ඤාසං යානං යානඤ්ඤාසං
සයනං සයනඤ්ඤාසං ඉසීං ඉසීඤ්ඤාසං හිරණ්ණං හිරණ්ණඤ්ඤාසං
සුචිණ්ණං සුචිණ්ණඤ්ඤාසං.

1. අනනඤ්ඤාසං (යා, කා. 171)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 15 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පොකුණු වැව්ම

14. අනදයෙනි, එ කල්හි මහසුද්දසුන් රජහට, 'මේ තල්ලුක් අතර දුනු සියක් දුනු සියක් තන්හි පොකුණු කැටවීම නම් යෙහෙකැ' යි මේ සිත විය. අනදයෙනි, මහසුද්දසුන් රජ තෙම ඒ තල්ලුක් අතර දුනු සියයක් දුනුසියයක් තැනූ පොකුණු කැටවී ය. අනදයෙනි, ඒ පොකුණු සිවුවණක් ගඩොළයෙන් බඳනා ලද්දහු වූහ. එක් ගඩොළ කෙනෙක් රන්මුවා වූහ. එක් ගඩොළ කෙනෙක් රිදීමුවා වූහ, එක් ගඩොළ කෙනෙක් වෙරළමිණි මුවා වූහ. එක් ගඩොළ කෙනෙක් පළිඟුමුවා වූහ. අනදයෙනි, ඒ පොකුණුවල සිවු පැහැයෙන් නිමි දිවු සිවු හිණිම කෙනෙක් වූහ. (එහි) එක් හිණෙක් රන්මුවා විය. එකෙක් රිදීමුවා විය, එකෙක් වෙරළමිණිමුවා විය, එකෙක් පළිඟුමුවා විය. රන්මුවා හිණෙහි රන්මුවා වැමිහු ද රිදීමුවා පියගැට ද හිණිහිස ද වූහ. රිදීමුවා හිණෙහි රිදීමුවා වැමිහු ද රන්මුවා පියගැට ද හිණිහිස ද වූහ. වෙරළමිණිමුවා හිණෙහි වෙරළමිණිමුවා වැමිහු ද පළිඟුමුවා පියගැට ද හිණිහිස ද වූහ. පළිඟුමුවා හිණෙහි පළිඟුමුවා වැමිහු ද වෙරළමිණිමුවා පියගැට ද හිණිහිස ද වූහ.

අනදයෙනි, ඒ පොකුණුහු වූ කලි පිල්කඩ දෙකෙකින් පිරිකෙවුණේ වූහ. එක් පිල්කඩෙක් රන්මුවා ද එක් පිල්කඩෙක් රිදීමුවා ද විය. රන්මුවා පිල්කඩෙහි රන්මුවා වැමිහු ද රිදීමුවා පියගැට ද මුදුන ද වූහ. රිදීමුවා පිල් කඩෙහි රිදීමුවා වැමිහු ද රන්මුවා පියගැට ද මුදුන ද වූහ. අනදයෙනි, එ කල්හි මහසුද්දසුන් රජහට 'මේ පොකුණුවල හැම සතුයෙහි ම පිපෙන සේ වූ උපුල් පියුම් කුමුදු පබෙර (හෙළ පියුම්) යන මේ බඳු මල් ගස් හැම දෙතොට ඇවුරුම් නැතිසේ සාධාරණ කොට රොපණ කැටවීම නම් යෙහෙකැ' යි මේ සිත විය. අනදයෙනි, මහසුද්දසුන් රජ ඒ පොකුණුවල ඇවුරුම් නැතිසේ හැම දෙතොට සාධාරණ කොට හැම සතුයෙහි ම පිපෙන සේ වූ උපුල් පියුම් කුමුදු පබෙර යන මේ බඳු මල්ගස් රොපණ කැටවී ය.

15. අනදයෙනි, එ කල්හි මහසුද්දසුන් රජුට මේ පොකුණුතෙර ඇ ජනයා නාවන ස්නාපයකයන් තැබීම නම් යෙහෙකැ' යි මේ සිත විය. අනදයෙනි, මහසුද්දසුන් රජ පොකුණු තෙර ඇ ජනයා නාවන ස්නාපකයන් තැබී ය.

ඉක්බිති 'මේ පොකුණු තෙර අහර කැමැත්තහුට අහර ද, පැන් කැමැත්තහුට පැන් ද, වස්ත්‍ර කැමැත්තහුට වස්ත්‍ර ද, යාන කැමැත්තහුට යාන ද, යහන් කැමැත්තහුට යහන් ද, ස්ත්‍රියක කැමැත්තහුට ස්ත්‍රිය ද, අමුරන් කැමැත්තහුට අමුරන් ද, රත්රන් කැමැත්තහුට රත්රන් ද යි මෙසේ වූ දනයක් පිහිටුවීම නම් යෙහෙකැ යි මහසුද්දසුන් රජුට මේ සිත විය. අනදයෙනි, මහසුද්දසුන් රජ ඒ පොකුණුතෙර අහර කැමැත්තහුට අහර ද, පැන් කැමැත්තහුට පැන් ද, වස්ත්‍ර කැමැත්තහුට වස්ත්‍ර ද, යාන කැමැත්තහුට යාන ද, යහන් කැමැත්තහුට යහන් ද, ස්ත්‍රියක කැමැත්තහුට ස්ත්‍රිය ද, අමුරන් කැමැත්තහුට අමුරන් ද, රත්රන් කැමැත්තහුට රත්රන් ද යි මෙසේ වූ දනයක් පිහිටුවී ය.

16. අප්ථං ඛො ආනන්ද ඩ්විතියො භවති කා පසුතං සාපතෙය්‍යං ආදය රාජානං මහාසුද්දසනං උපසංඛිතමිත්වා එවමාහංසු; ඉදං දෙව පසුතං සාපතෙය්‍යං දෙවඤ්ඤෙව උද්දිසා ආහතං, තං දෙවො පටිඤ්ඤා-තුති. “අලං ගො, මමපිදං පසුතං සාපතෙය්‍යං ධම්මකෙන ඛලිතා අභිසංඛිතං තං වො හොතු, ඉතො ව භියොගා හරො”ති. තෙ රඤ්ඤ පටිකම්මනා එකමතං අපකකමම එවං සමවිනෙතස්ස: ‘න ඛො එතං අමහාකං පතිරුපං, යං මයං ඉමානි සාපතෙය්‍යානි පුනදෙව සකානි සරානි පටිහරෙය්‍යාමානි, යනනුන මයං රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසා නිවෙසනං මාපෙය්‍යාමා’ති. තෙ රාජානං මහාසුද්දසනං උපසංඛිතමිත්වා එවමාහංසු ‘නිවෙසනකෙන දෙව මාපෙසාමා’ති. අධිවාසෙසි ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො තුණ්හිභාවෙන. අප්ථං ඛො ආනන්ද සකෙකා දෙව්-නම්ඤ්ඤ රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසා වෙනසා වෙනො පරිචිතකකම-ඤ්ඤය විසකකමං¹ දෙවපුතං ආමනෙතයි, එහි නිං සමම විසක-කමම රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසා නිවෙසනං මාපෙති ධම්මං නාම පාසාදන්ති.

‘එවං හදනෙත’ති ඛො ආනන්ද විසකකමො දෙවපුතො සකකසා දෙව්නම්ඤ්ඤ පටිසුත්වා, සෙය්‍යරාපි නාම ඛලවා පුරිසො සම්ඤ්ජිතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය පසාරිතං වා බාහං සම්ඤ්ජය්‍ය, එව-මෙවං දෙවෙසු තාවතිංසෙසු අනතරහිතො, රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසා පුරතො පාතුරුතොයි. අප්ථං ඛො ආනන්ද විසකකමො දෙවපුතො රාජානං මහාසුද්දසනං එතදවොච, නිවෙසනකෙන දෙව මාපෙ-සාමි ධම්මං නාම පාසාදන්ති. අධිවාසෙසි ඛො ආනන්ද රාජා මහා සුද්දසනො තුණ්හිභාවෙන. මාපෙසි ඛො ආනන්ද විසකකමො දෙව-පුතො රඤ්ඤ මහාසුද්දසනසා නිවෙසනං ධම්මං නාම පාසාදං.

17. ධම්මො ආනන්ද පාසාදෙ පුරස්මෙන ව පච්ඡිමෙන ව යොජනං ආයාමෙන අහොසි, උතතරෙන ව දකඛිණෙන ව අභියොජනං විත්ථා-රෙන, ධම්මසා ආනන්ද පාසාදසා තිපොරිසං උච්චතෙන ව ච්ඡු විතං අහොසි චතුත්තං වණ්ණානං ඉච්ඡිකාහි, එකා ඉච්ඡිකා යොවණ්ණ-මයා එකා රුපියමයා එකා වෙළුරියමයා එකා එළිකමයා.

ධම්මසා ආනන්ද පාසාදසා චතුරාසිති එමහසහසානි අහෙසු චතුත්තං වණ්ණානං, එකො පමෙතා යොවණ්ණමයො, එකො රුපියමයො, එකො වෙළුරියමයො, එකො එළිකමයො. ධම්මො ආනන්ද පාසාදෙ චතුත්තං වණ්ණානං එළකෙහි සථිතො අහොසි’

1. චතුත්තං - PTS

1. විසකකමං - (කා)

16. අනදයෙනි, එ කල්හි බමුණෝ ද ගැහැවියෝ ද බොහෝ වස්තුව ගෙන මහ සුදස්සන් රජු කරා එළැඹ, 'දෙවයිනි, මේ බොහෝ වස්තුව දෙවියන් වහන්සේ ම උදෙසා ගෙනෙන ලද්දේ ය. එය දෙවියන් වහන්සේ පිළිගන්නා සේක් ව' යි මෙසේ කීහ. 'හවත්නි, කම් නැත. මගේ ද මේ බොහෝ වස්තුව දැහැමි අය බද්දෙන් පිළියෙල කැරුණේ ය, එය තොපට වේවා, මෙයින් වැඩි පුර ද ගෙන යවු' යැ යි රජ ඔවුන් දුන් වස්තුව පිළිකෙවී ය. රජු විසින් පිළිකෙවුණු ඔහු එක් පසකට ගොස්, 'මේ වස්තූන් අපි නැවැත සිය ගෙවලට පෙරළා ගෙන යන්නාවූ යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය අපට නොසුදුසු ම ය, අපි (මෙයින්) මහසුදස්සන් රජුට ගෙයක් කරන්නමෝ නම් යෙහෙකැ' යි මෙසේ සිතූහ. ඔහු මහසුදස්සන් රජු වෙත එළැඹ 'දෙව යිනි, ඔබට ගෙයක් කරන්නාවු' යි මෙසේ සැළ කළාහ. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජු නිහඬ බැවින් එය ඉවැසී ය.

අනදයෙනි, එ කලා සක්දෙවිඳු සිය සිතින් මහසුදස්සන් රජුගේ සිතැ කල්පනාව දැන, විස්සම් දෙවිපුත්‍ර බණවා, 'යහලු විස්සම්, තෝ මෙහි එව, මහසුදස්සන් රජුට දහම් පා නම් ගෙයක් මව්ව' යි කී ය. අනදයෙනි, 'එසේ ය, වහන්සැ' යි කියා ම විස්සම් දෙවිපුත්‍ර සක් දෙවිඳුට පිළිවදන් දී ශක්තිමත් පුරුෂයකු වක් කළ අතක් දික් කරනු හෝ දික් කළ අතක් වක් කරනු සේ යුතු ව තව්තිසා දෙවිලොවැ අතුරු දහන් වැ, මහසුදස්සන් රජු ඉදිරියේ පහළ විය. අනදයෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විස්සම් දෙවිපුත්‍ර මහ සුදස්සන් රජුට, 'දෙවයිනි, ඔබට නිවහනක්, දහම් නම් පහයක් මවන්-නෙම්' යි මේ වචන කී ය, අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජු නිහඬ බැවින් (එය) ඉවැසී ය.

17. අනදයෙනි, විස්සම් දෙවිපුත්‍ර මහසුදස්සන් රජුට නිවහනක්, දහම් නම් පහයක් මැවී ය. අනදයෙනි, දහම් පහය පෙර දෙයින් ද පැයිම් දෙයින් ද දිගින් යොදුනෙක් විය, උතුරු දෙයින් ද දකුණු දෙයින් ද පුලුලින් අඩ යොදුන් විය. අනදයෙනි, දහම් පහයේ ගෙබිම එක්තරා ගඩොළයෙක් රන්මුවා ද, එක්තරා ගඩොළයෙක් රිදීමුවා ද එක්තරා ගඩොළයෙක් වෙරළමිණිමුවා ද, එක්තරා ගඩොළයෙක් පළිඟුමුවා ද යි සිවුවණක් ගඩොළයෙන් උසින් තුන් බඹයක් නංවන ලද්දේ විය.

අනදයෙනි, දහම් පහයේ සිවුවන් ගඩොළයෙන් නැවුණු අසුසාර දහසෙක් වැම්බූ වූහ. එක් වැඟෙක් රන්මුවා විය, එක් වැඟෙක් රිදීමුවා ද එක් වැඟෙක් වෙරළමිණි මුවා ද එක් වැඟෙක් පළිඟුමුවා ද විය. අනදයෙනි, දහම් පහය, එක්තරා පෝරු කෙනෙක් රන්මුවා ද, එක්තරා පෝරු කෙනෙක් රිදීමුවා ද, එක්තරා පෝරු කෙනෙක් වෙරළමිණිමුවා ද, එක්තරා පෝරු කෙනෙක් පළිඟුමුවා ද යි සිවුවණක් පෝරුයෙන් අතුරන ලද්දේ විය.

එකං එලකං සොවණ්ණමයං, එකං රුපියමයං, එකං වෙච්චියමයං එකං එළිකමයං. ධම්මස්ස ආනන්ද පාසාදස්ස චතුර්විසති සොපාණානි අහෙසුං චතුත්තං වණ්ණොනං, එකං සොපාණං සොවණ්ණමයං එකා රුපියමයං, එකං වෙච්චියමයං, එකං එළිකමයං—පෙ—එළිකමයස්ස සොපාණස්ස එළිකමයා ඵමහා අහෙසුං වෙච්චියමයා සුචියො ව උණ්ඨිසඤ්චි.

ධම්මෙ ආනන්ද පාසාදෙ චතුරාර්ථිකීකූටාගාරස්සහස්සානි අහෙසුං චතුත්තං වණ්ණොනං: එකං කූටාගාරං සොවණ්ණමයං, එකං රුපියමයං, එකං වෙච්චියමයං, එකං එළිකමයං, සොවණ්ණමයෙ කූටාගාරෙ රුපියමයො පලලඬෙකා පඤ්ඤානෙතා අහොසි රුපියමයෙ කූටාගාරෙ සොවණ්ණමයො පලලඬෙකා පඤ්ඤානෙතා අහොසි, වෙච්චියමයෙ කූටාගාරෙ දත්තමයො පලලඬෙකා පඤ්ඤානෙතා අහොසි, එළිකමයෙ කූටාගාරෙ මසාරගලල-මයො පලලඬෙකා පඤ්ඤානෙතා අහොසි, සොවණ්ණමයස්ස කූටාගාරස්ස ආරෙ රුපියමයො තාලො ධීතො අහොසි තස්ස රුපියමයො ඛන්ධො. සොවණ්ණමයානි පත්තානි ව එලානි ව. රුපියම-යස්ස කූටාගාරස්ස ආරෙ සොවණ්ණමයො තාලො ධීතො අහොසි, තස්ස සොවණ්ණමයො ඛන්ධො, රුපියමයානි පත්තානි ව එලානි ව, වෙච්චිය-මයස්ස කූටාගාරස්ස ආරෙ එළිකමයො තාලො ධීතො අහොසි, තස්ස එළිකමයො ඛන්ධො, වෙච්චියමයානි පත්තානි ව, එලානි ව. එළිකමයස්ස කූටාගාරස්ස ආරෙ වෙච්චියමයො තාලො ධීතො අහොසි, තස්ස වෙච්-රියමයො ඛන්ධො, එළිකමයානි පත්තානි ව එලානි ව.

18. අථධො ආනන්දරඤ්ඤො මහාසුදස්සනස්ස එතදහොසි: යත්නුනාහං මහාථිගුහස්ස කූටාගාරස්ස ආරෙ සබ්බසොවණ්ණමයං තාලවනං මාපෙය්‍යං යත් දිවාචිහාරං නිසිදිස්සාමිති. මාපෙසි ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො මහාථිගුහස්ස කූටාගාරස්ස ආරෙ සබ්බසොවණ්ණමයං තාලවනං යත් දිවා-චිහාරං නිසිදී. ධම්මො ආනන්ද පාසාදෙ දව්ඨි වෙදිකාහි පරික්ඛිතො අහොසි. එකා වෙදිකා සොවණ්ණමයා එකා රුපියමයා. සොවණ්ණමයාය වෙදිකාය සොවණ්ණමයා ඵමහා අහෙසුං, රුපියමයා සුචියො ව උණ්ඨිසඤ්චි. රුපියමයාය වෙදිකාය රුපියමයා ඵමහා අහෙසුං, සොවණ්ණමයා සුචියො ව උණ්ඨිසඤ්චි.

19 ධම්මො ආනන්ද පාසාදෙ දව්ඨි කිංකිණිකජාලෙහි¹ පරික්ඛිතො අහොසි, එකං ජාලං සොවණ්ණමයං එකං රුපියමයං සොවණ්ණමයස්ස ජාලස්ස රුපියමයා කිංකිණියො අහෙසුං, රුපියමයස්ස ජාලස්ස සොව-ණ්ණමයා කිංකිණියො අහෙසුං.

1. කිංකිණිකජාලෙහි (සායා, කා)

අනදයෙනි, දහම් පහගේ එක්තරා හිණෙක් රන්වුවා ද එක්තරා හිණෙක් රිදිවුවා ද එක්තරා හිණෙක් වෙරළමිණිවුවා ද එක්තරා හිණෙක් පළිඟුවුවා ද යි සිසතර වගයෙකින් නම් සුවිසි හිණිම කෙනෙක් වූහ. රන්වුවා හිණෙහි රන්වුවා වැම්හු ද . . . පළිඟුවුවා හිණෙහි පළිඟුවුවා වැම්හු ද වෙරළ මිණි වුවා පියගැට ද හිණිහිස් ද වූහ.

අනදයෙනි, දහම්පහයෙහි එක් කුළුගෙයෙක් රන්වුවා ද, එකෙක් රිදිවුවා ද එකෙක් වෙරළමිණිවුවා ද එකෙක් පළිඟුවුවා ද යි සිවුවගයෙක සුවාසූ දහසෙක් කුළුගෙවල් වූහ. රන්වුවා කුළුගෙහි රිදිවුවා පළඟෙක් පැනැවුණේ විය. රිදිවුවා කුළුගෙහි රන්වුවා පළඟෙක් පැනැවුණේ විය. වෙරළමිණිවුවා කුළුගෙහි ඇත්දළුවා පළඟෙක් පැනැවුණේ විය. පළිඟුවුවා කුළුගෙහි මැසිරිගල්වුවා පළඟෙක් පැනැවුණේ විය. රන්වුවා කුළුගෙහි දෙරැ රිදිවුවා තල්රුකෙක් සිටියේ විය. එහි කඳ රිදිවුවා ද පත්‍ර හා එළ හා රන්වුවා ද වූහ. රිදිවුවා කුළුගෙයැ දෙරැ රන්වුවා තල් රුකෙක් සිටියේ විය. එහි කඳ රන්වුවා ද පත්‍ර හා එළ හා රිදිවුවා ද වූහ. වෙරළමිණිවුවා කුළුගෙයැ දෙරැ පළිඟුවුවා තල්රුකෙක් සිටියේ විය. එහි කඳ පළිඟුවුවා ද පත්‍ර හා එළ හා වෙරළමිණිවුවා ද වූහ. පළිඟුවුවා කුළුගෙයැ දෙරැ වෙරළමිණිවුවා තල්රුකෙක් සිටියේ විය. එහි කඳ වෙරළමිණිවුවා ද පත්‍ර හා එළ හා පළිඟුවුවා ද වූහ.

18. අනදයෙනි, එ කල්හි මහසුදස්සන් රජුට “යම් තැනෙක මම් දිවාචිහරණ පිණිස හිඳිනෙමි ද, එහි සියල්ල රන්වුවා තල් වනයක් කැරැවීම නම් යෙහෙකැ” යි මේ සිත විය. අනදයෙනි, ඉක්බිති, යම් තැනෙක මහසුදස්සන් රජ දිවා චිහරණය පිණිස හිඳුනේ ද, එහි මහාවස්සුන කුළුගෙයැ දෙරැ තල්වනයක් කැරැවී ය. අනදයෙනි, දහම් පහය වෙදිකා (පිල්) දෙකෙකින් පිරිකෙවුණේ විය. එක් වෙදිකායෙක් රන්වුවා විය. අනෙක රිදිවුවා විය. රන්වුවා වෙදිකායෙහි රන්වුවා වැම්හු ද රිදිවුවා පියගැට හා කණු හිස් හා වූහ. රිදිවුවා වෙදිකායෙහි රිදිවුවා වැම්හු ද රන්වුවා පියගැට හා කණු හිස් හා වූහ.

19. අනදයෙනි, දහම්පාය කිකිණි දෑල් දෙකෙකින් පිරිකෙවුණේ විය. එක් දෑලෙක් රන්වුවා ද එක් දෑලෙක් රිදිවුවා ද විය. රන්වුවා දෑලෙහි රිදිවුවා කිකිණි (රහුගෙඩි) විය. රිදිවුවා දෑලෙහි රන්වුවා කිකිණි (රහුගෙඩි) විය.

තෙසං ඛො පනානාදු කිංකිණිකජාලානං වාතෙරිතානං සද්දො අහොයි වග්ගු ව රජනියො ව කමනියො ව මදනියො ව සෙය්‍ය-
ථාපි ආනාදු පඤ්චිකිකස්ස තුරියස්ස සුචිනිතස්ස සුප්පටිතාළිතස්ස
සුකුසලෙහි¹ සමන්තාහතස්ස සද්දො හොති වග්ගු ව රජනියො ව කමනි-
යො ව මදනියො ව ඵවමෙව ඛො ආනාදු තෙසං කිංකිණිකජාලානං
වාතෙරිතානං සද්දො අහොයි වග්ගු ව රජනියො ව කමනියො ව මදනි-
යො ව. යෙ ඛො පනානාදු තෙන සමයෙන කුසාවතියා රාජධානියා
ධුක්ඛා අහෙසුං සොණධා පිපාසා. තෙ තෙසං කිංකිණිකජාලානං
වාතෙරිතානං සද්දෙන පරිවාරෙසුං

නිට්ඨිතො ඛො පනානාදු ධම්මො පාසාදෙ දුද්දිකෙඛො අහොයි මුසති
වක්ඛුති. සෙය්‍යථාපි ආනාදු වස්සානං පච්ඡිමෙ මාසෙ සරද්ධසමයෙ
විද්ධො විගතවලාහකෙ දෙවෙ ආදිවෙවා නහං අබ්බුග්ගමමානො² දුද්දිකෙඛො³
හොති, මුසති වක්ඛුති, ඵවමෙව ඛො ආනාදු ධම්මො පාසාදෙ දුද්දිකෙඛො
අහොයි මුසති වක්ඛුති.

20. අථ ඛො ආනාදු රඤ්ඤා මහාසුදස්සනස්ස ඵතදහොයි: යනසු-
නාහං ධම්මස්ස පාසාදස්ස පුරතො ධම්මං නාම පොකඛරණිං මාපෙය්‍යන්ති.
මාපෙයි ඛො ආනාදු රාජා මහාසුදස්සනො ධම්මස්ස පාසාදස්ස පුරතො
ධම්මං නාම පොකඛරණිං. ධම්මො ආනාදු පොකඛරණි පුරත්ථිමෙන ව
පච්ඡිමෙන ව යොජනං ආයාමෙන අහොයි, උත්තරෙන ව දක්ඛිණෙන
ව අද්ධයොජනං විජාරෙන. ධම්මො ආනාදු පොකඛරණි වතුන්තං වණ්ණානං
ඉට්ඨකාති විතා අහොයි, ඵකා ඉට්ඨකා සොවණ්ණමයා ඵකා රූපියමයා,
ඵකා වෙචරියමයා ඵකා ඵළිකමයා,

ධම්මො ආනාදු පොකඛරණියා වතු විසති සොපාණානි අහෙසුං
වතුන්තං වණ්ණානං, ඵකං සොපාණං සොවණ්ණමයං, ඵකං වෙචරියමයං,
ඵකං ඵළිකමයං. සොවණ්ණමයස්ස සොපාණස්ස සොවණ්ණමයා ඵමහා
අහෙසුං රූපියමයා සුචියො ව උණ්ඨිසඤ්ඤා, රූපියමයස්ස සොපාණස්ස
රූපියමයා ඵමහා අහෙසුං සොවණ්ණමයා සුචියො ව උණ්ඨි-
සඤ්ඤා, වෙචරියමයස්ස සොපාණස්ස වෙචරියමයා ඵමහා අහෙසුං ඵළිකමයා
සුචියො ව උණ්ඨිසඤ්ඤා, ඵළිකමයස්ස සොපාණස්ස ඵළිකමයා ඵමහා අහෙසුං
වෙචරියමයා සුචියො ව උණ්ඨිසඤ්ඤා.

ධම්මො ආනාදු පොකඛරණි ද්විති වෙදිකාති පරික්ඛින්නා අහොයි, ඵකා
වෙදිකා සොවණ්ණමයා, ඵකා රූපියමයා. සොවණ්ණමයාය වෙදිකාය
සොවණ්ණමයා ඵමහා අහෙසුං රූපියමයා සුචියො ව උණ්ඨිසඤ්ඤා, රූපිය-
මයාය වෙදිකාය රූපියමයා ඵමහා අහෙසුං සොවණ්ණමයා සුචියො ව
උණ්ඨිසඤ්ඤා.

1. කුසලෙහි. (සිඞ්ග, ස්‍යා කා, PTS)

2. අබ්බුසංඝකමානො (මජ්ඣං)

3. දුද්දිකෙඛො. PTS.

අනදයෙනි, සුළඟින් සැලුණු ඒ කිකිණි දෑල්හි මියුරු සිත්කලු මන වඩනා, (ප්‍රීතියෙන්) කුල්මත් කරන හඬක් විය. අනදයෙනි, දක්ෂ වාදකයකු විසින් මොනොවට වැසූ මොනොවට ගැසූ පසැති තුරුවන් හඬ යම්සේ මියුරුත් සිත් අලවනුත් කන්කලුත් සිත කුල්මත් කරනුත් වේ ද, අනදයෙනි, එසේ ම සුළඟින් සැලුණු ඒ කිකිණි දෑලුන් හඬ මියුරු ද සිත් අලවනු ද මන වඩනු ද සිත් කුල්මත් කරනු ද විය. අනදයෙනි, එ සමයෙහි කුසාවතී රජදහනැ සුරාසොඩ වූ මත් පැනෙහි හිටු වූ ධුර්වකයෝ වූහ. ඔහු ඒ සුළඟින් සැලුණු කිකිණි දෑලුන් හඬින් ඉදුරන් හැසිරවූහ (ඊ වටා කිකිණිදෑලුන් හඬ අනුව නැටීම් ආදිය කළාහ.)

අනදයෙනි, නිමියා වූ දහම් පහය බැලිය නො හැකි විය. එය (අධික දීප්තියෙන්) ඇස් අඳුරු කෙරෙයි. අනදයෙනි, වැසි සාරමසින් පැයීම මසෙහි සරත් සමයෙහි බැබලුණු, පහ වූ වලා ඇති අහසැ නැගෙන හිරු යම්සේ බැලිය නො හැකි ද, ඇස් අඳුරු කෙරෙයි ද, එසේ ම අනදයෙනි, දහම් පහය බැලිය නොහැකි විය, ඇස් අඳුරු කරන්නේ විය.

20. අනදයෙනි, ඉක්බිති මහ සුදසුන් රජුට, 'දහම් පහය ඉදිරියෙහි දහම් නම් පොකුණක් කරවන්නෙමි වීම් නම් යෙහෙකැ' යි මේ සිත විය. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජ දහම් පාය ඉදිරියෙහි දහම් නම් පොකුණක් කැටවීය. අනදයෙනි, පෙර දෙසින්ද පැයීම දෙසින්ද අයමින් යොදුනෙක් විය. උතුරු දිගින් ද දකුණු දිගින් ද සුලුලින් අධියොදුන් විය. අනදයෙනි, දහම් පොකුණ ඇතැම් උළු කෙනෙක් රන්මුවා ද ඇතැම් කෙනෙක් රිදීමුවා ද ඇතැම් කෙනෙක් වෙරළමිණි මුවා ද ඇතැම් කෙනෙක් පළිඟුමුවා ද යි සිවුවණක් ගඬොළයෙන් නංවන ලද්දේ විය.

අනදයෙනි, දහම් පොකුණෙහි, ඇතැම් කෙනෙක් රන්මුවා ද ඇතැම් කෙනෙක් රිදීමුවා ද ඇතැම් කෙනෙක් වෙරළමිණි මුවා ද ඇතැම් කෙනෙක් පළිඟුමුවා ද යි සිවුවණක් රුවනින් නිමියා වූ සුවිසි හිණි කෙනෙක් වූහ. රන්මුවා හිණෙහි රන්මුවා වැම්හු ද රිදීමුවා පියගැට ද හිස් ද වූහ. රිදීමුවා හිණෙහි රිදීමුවා වැම්හු ද රන්මුවා පියගැට ද හිස් ද වූහ. වෙරළ මිණිමුවා හිණෙහි වෙරළමිණිමුවා වැම්හු ද පළිඟුමුවා පියගැට ද හිස් ද වූහ. පළිඟුමුවා හිණෙහි පළිඟුමුවා වැම්හු ද වෙරළමිණිමුවා පියගැට ද හිස් ද වූහ.

අනදයෙනි, දහම් පොකුණ එකක් රුවන්මුවා ද එකක් රිදීමුවා ද යි පිල් දෙකෙකින් පිරිකෙවුණේ විය. රන්මුවා පිලෙහි රන්මුවා වැම්හු ද රිදීමුවා පියගැට ද හිස් ද වූහ. රිදීමුවා පිලෙහි රිදී මුවා වැම්හු ද රන්මුවා පිය ගැට ද හිස් ද වූහ.

ධම්මා ආනන්ද පොකුණරණී සත්තභි තාලපනතීභි පාරික්ඛිත්තා අහොසි,
 එකා තාලපනතී සොවණ්ණමයා, එකා රුපියමයා, එකා වෙචරියමයා, එකා
 එළිකමයා, එකා ලොභිතඛිමයා, එකා මසාරගලලමයා, එකා
 සබ්බරතනමයා. සොවණ්ණමයසා තාලසා සොවණ්ණමයො ඛන්ධො
 අහොසි රුපියමයානි පක්ඛානි ව ඵලානි ව. රුපියමයසා තාලසා
 රුපියමයො ඛන්ධො අහොසි සොවණ්ණමයානි පක්ඛානි ව ඵලානි ව.
 වෙචරියමයසා තාලසා වෙචරියමයො ඛන්ධො අහොසි එළිකමයානි
 පක්ඛානි ව ඵලානි ව. එළිකමයසා තාලසා එළිකමයො ඛන්ධො
 අහොසි වෙචරියමයානි පක්ඛානි ව ඵලානි ව. ලොභිතඛිමයසා
 තාලසා ලොභිතඛිමයො ඛන්ධො අහොසි මසාරගලලමයානි පක්ඛානි
 ව ඵලානි ව. මසාරගලලමයසා තාලසා මසාරගලලමයො ඛන්ධො
 අහොසි ලොභිතඛිමයානි පක්ඛානි ව ඵලානි ව. සබ්බරතනමයසා
 තාලසා සබ්බරතනමයො ඛන්ධො අහොසි සබ්බරතනමයානි පක්ඛානි ව
 ඵලානි ව. තාසං ඛො පන ආනන්ද තාලපනතීනං වාතෙරිතානං සද්දො අහොසි
 වග්ගු ව රජනියො ව කම්මනියො ව මදනියො ව. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද පඤ්චඩ්ඛි-
 කසා තුරියසා සුවිනිතසා සුපට්ඨිතසා කුසලෙහි සමන්තාහතසා
 සද්දො හොති වග්ගු ව රජනියො ව කම්මනියො ව මදනියො ව,
 එවමෙව ඛො ආනන්ද තාසං තාලපනතීනං වාතෙරිතානං සද්දො
 අහොසි වග්ගු ව රජනියො ව කම්මනියො ව මදනියො ව. යෙ
 ඛො පනානන්ද තෙන සමයෙන කුසාවතියා රාජධානියා ධුත්තා අහෙසු-
 සොණ්ඩා පිපාසා, තෙ තාසං තාලපනතීනං වාතෙරිතානං සද්දෙසු
 පරිවාරෙසු.

නිබ්බිතෙ ඛො පනානන්ද ධම්මෙ ව පාසාදෙ ධම්මාය ව පොකුණ-
 රණියා රාජා මහාසුද්දසනො. යෙ තෙන සමයෙන සමණෙසු වා සමණ-
 සමමතා බ්‍රාහ්මණෙසු වා බ්‍රාහ්මණසමමතා තෙ සබ්බකාමෙහි සත්ත-
 පෙත්වා ධම්මං පාසාදං අභිරුහි.

පට්මහාණවාරො.

අනදයෙනි, දහම් පොකුණ එක් තල්පෙලක් රන්මුවා ද එක් ඵල-පෙලක් රිදීමුවා ද එක් තල්පෙලක් වෙරළමිණිමුවා ද එක් තල්පෙලක් පළිඟුමුවා ද එක් තල්පෙලක් රතුමිණිමුවා ද එක් තල් පෙලක් මැසිරිගල් මුවා ද එක් තල්පෙලක් සියලු රුවන්මුවා ද යි සත් තල්පෙලෙකින් පිරි-කෙවුණේ විය. රන්මුවා තල්රුකැ රන්මුවා කඳ ද රිදීමුවා පත්‍ර ද එළ ද වූහ. රිදීමුවා තල් රුකෙහි රිදීමුවා කඳ ද රන්මුවා පත්‍ර ද එළ ද වූහ. වෙරළ-මිණිමුවා තල්රුකැ වෙරළමිණිමුවා කඳ ද පළිඟුමුවා පත්‍ර ද එළ ද වූහ. පළිඟුමුවා තල්රුකැ පළිඟුමුවා කඳ ද වෙරළමිණිමුවා පත්‍ර ද එළ ද වූහ. රන්මිණිමුවා තල්රුකැ රන්මිණිමුවා කඳ ද මැසිරිගල්මුවා පත්‍ර ද එළ ද වූහ. මැසිරිගල්මුවා තල්රුකැ මැසිරිගල්මුවා කඳ ද රන්මිණිමුවා පත්‍ර ද එළ ද වූහ. සියලු රුවන් මුවා තල් රුකැ සවරුවන්මුවා කඳ ද සවරුවන්මුවා පත් ද පළ ද වූහ. අනදයෙනි, සුළඟින් සැලුණු ඒ තල්රුක් පෙලේ මිහිරි වූ සිත් අලවන, කන්කලු වූ, සිත් මත් කරන හඬක් විය. අනදයෙනි, සමත් කුරුවායකු විසින් මොනොවට වැසූ මොනොවට ගැසූ පසහකුරුවන් ගොස යම්සේ මියුරුත් සිත් අලවනුත් කන්කලුත් සිත කුල්මත් කරනුත් වේ ද, අනදයෙනි, එසේ ම සුළඟින් සැලුණු ඒ තල්රුක් පෙලේ හඬ මියුරු ද සිත් අලවනු ද කන්කලු ද සිත් කුල්මත් කරනු ද විය. අනදයෙනි, එසම-යෙහි කුසාවතී රජදහනැ සුරාසොඩ වූ මත් පැනෙහි ගිජු වූ යම් ධූර්ත කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු ඒ තල්රුක් පෙලැ හඬින් එහි රැස් වැ ඉඳුරන් හැසිර-වූහ (නැටුම් ඇ කළාහ.)

අනදයෙනි, දහම් පහය ද දහම් පොකුණ ද කරවා නිමැවූ කලැ මහ සුදස්සන් රජ, එ සමයෙහි මහණුන් අතුරැ මහණ යැ යි සම්මත වූ ද බමුණන් අතුරැ බමුණු යැ යි සම්මත වූ ද යම් කෙනෙක් වූහු නම්, ඔවුන් රිසි රිසි හැම දැයින් සතපා, දහම් පහයට නැංගේ ය.

පළමු බණවර යැ.

සමානසමාපත්තිපටිලාභො

21. අප්ථං බො ආනන්ද රඤ්ඤා මහාසුද්දසනසං එතදභොයි: කිසං භු ඛො මෙ ඉදං කම්මසං ඵලං, කිසං කම්මසං විපාකො, යෙනාහං එතරහි එවං මහිද්ධිකො එවං. මහානුභාවො ති: අප්ථං බො ආනන්ද රඤ්ඤා මහාසුද්දසනසං එතදභොයි: තිණ්ණං බො මෙ ඉදං කම්මානං ඵලං තිණ්ණං කම්මානං විපාකො, යෙනාහං එතරහි එවං මහිද්ධිකො එවං. මහානුභාවො, සෙය්‍යථිදං: දුතසං දම්සං. සංයමසංතී. අප්ථං බො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො යෙන මහාවිදුහං කුටාගාරං තෙනුප්ප-සංඝිකම්. උපසංඝමිත්වා මහාවිදුහසං කුටාගාරසං අවාරෙ යිතො උදුතං උදුතෙයි. 'තිට්ඨ කාමචිතකක, තිට්ඨ ඛ්‍යාපාදචිතකක, තිට්ඨ විහිංසාචිතකක, එත්තාවතා කාමචිතකක, එත්තාවතා ඛ්‍යාපාදචිතකක, එත්තාවතා විහිංසාචිතකකං'ති.

22. අප්ථං බො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො මහාවිදුහං කුටාගාරං පටිසිත්වා සොවණ්ණමයෙ පලලභෙක නිසිනෙතා විවිච්චට්ඨ කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධම්මෙහි සචිතකකං සචිචාරං විචෙකජං පිතිසුඛං පයම්. ඝාතං උපසමපජ්ජ විහායි. විතකකචිචාරානං චූපසමා අජ්ඣන්තං සමප්පාදනං චෙතසො එකොදිභාවං අචිතකකං අචිචාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං ඝාතං උපසමපජ්ජ විහායි. පිතියා ච විරාගා උපෙක්ඛකො ච විහායි. සතො ච සමපජානො සුඛඤ්ච කායෙන පටිසංචෙදෙයි. යනතං අරියා ආවික්ඛන්ති උදෙක්ඛාකා සනිමා සුඛවිහාරිති තං තතියං ඝාතං උපසමපජ්ජ විහායි, සුඛසං ච පහානා දුක්ඛසං ච පහානා පුබ්බෙව සොමනසසදෙමනසසානං අස්ඛන්තො අදුක්ඛමසුඛං උපෙක්ඛා සතිපාරිසුඛිං චතුස්සං ඝාතං උපසමපජ්ජ විහායි.

23. අප්ථං බො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො මහාවිදුහං කුටාගාරං නික්ඛමිත්වා සොවණ්ණමයං කුටාගාරං පටිසිත්වා රුපියමයෙ පලලභෙක නිසිනෙතා මෙත්තාසහගතෙන චෙතසා එකං දිසං ඵරිත්වා විහායි. තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුස්සං, ඉති උද්ධමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බන්තාය සබ්බාවන්තං ලොකං මෙත්තාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අඛ්‍යාපජේන්ත ඵරිත්වා විහායි, කරුණාසහගතෙන චෙතසා, -පෙ- මුද්දිතාසහගතෙන චෙතසා -පෙ- උපෙක්ඛාසහගතෙන චෙතසා එකං දිසං ඵරිත්වා විහායි. තථා දුතියං, තථා තතියං තථා චතුස්සං, ඉති උද්ධමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බන්තාය සබ්බාවන්තං ලොකං උපෙක්ඛාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අඛ්‍යාපජේන්ත ඵරිත්වා විහායි.

දහන් සමවත් ලැබීම

21. අනදයෙනි, ඉක්බිති “යම් භෙයෙකින් මම් දෑන් මෙසේ මහර්ධි ඇතියෙම් ද මහත් ආනුභාව ඇතියෙම් ද, මෙය මගේ කවර කර්මයෙක එළයෙක් ද? කවර කර්මයෙක විපාකයෙක් ද?” යි මහ සුදස්සන් රජුට මේ සිත විය. ඉක්බිති අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජුට යම් භෙයෙකින් මම් දෑන් මෙසේ මහත් සාද්ධි ඇතියෙම්, මෙසේ මහත් ආනුභාව ඇතියෙම් වේමි ද, මෙය දන දම සංයම යන තුන් පින් කම්වල එල ය, මේ තුන්-පින්කම් වල විපාකය යැ යි මේ සිත විය. අනදයෙනි, ඉක්බිති මහසුදස්සන් රජ මහාවික්‍ෂු කුළුගෙය කරා එළැඹියේ ය. එළැඹ, මහාවික්‍ෂු කුළුගෙය දෙස සිටියේ, “කාමචිතර්කය සිටු. ව්‍යාපාද චිතර්කය, සිටු. විභිංසා-චිතර්කය, සිටු. කාමචිතර්කය, මෙතෙකින් නවතුව, ව්‍යාපාදචිතර්කය, මෙතෙකින් නවතුව, විභිංසාචිතර්කය, මෙ තෙකින් නවතුව” යි උදන් ඇති ය.

22. අනදයෙනි, එයට පසු මහසුදස්සන් රජ මහාවික්‍ෂු කුළුගෙයට වැද, රන්මුටා පළභෑ හුන්නේ, කාමයන් ගෙන් වෙන් වැ ම, අකුසල් දහමුත් ගෙන් වෙන් වැ ම, චිතර්ක සහිත විචාර සහිත, විවේකයෙන් උපන්, ප්‍රීතියත් විත්ත සුඛයත් ඇති, පළමු වන දහන ලැබ විසිය. චිතර්ක විචාරයන් සංසිදීමෙන්, තමා තුළ පැහැදීම ඇති කරන, සිතා එකඟ බව ඇති චිතර්ක රහිත, විචාර රහිත, සමාධියෙන් උපන්, ප්‍රීතියත් සුඛයත් ඇති, දෙවෙනි දහන ලැබ විසිය ය. ප්‍රීතිය ද පහ වීමෙන් උපෙක්ෂා ඇත්තේ ද විසිය ය. සිහි ඇත්තේ නුවණින් දන්තේ සුවය නාම කයින් වින්දේ ය. ‘උපෙක්ෂක වූයේ සිහි ඇත්තේ සුව වූයේ ඇත්තේ යැ’ යි යමක් හු ඇඳ බැ ආයායෝ කියත් ද, ඒ තෙවෙනි දහන ලැබ විසිය ය. සුඛවේදනා ද පහ කිරීමෙන්, දුඃඛවේදනා ද පහ කිරීමෙන් කල් තබා ම සොම්නස් දෙමනසුන් බැහැර ලීමෙන් දුඃඛ වේදනා ද නැති සුඛ වේදනා ද නැති, උපෙක්ෂා ව ද සිහිය ද යන දෙදෙනා ගේ පිරිසිදු බව ඇති සතර වැනි දහන ලැබ විසිය ය.

23. අනදයෙනි, ඉක්බිති මහසුදස්සන් රජ මහාවික්‍ෂු කුටාගාරයෙන් නික්මා රන්මුටා කුළුගෙට වැද රිදීමුටා පළභෙහි හුන්නේ, මෙත් සහගිය සිතින් එක් දෙසක් පැතිර විසිය ය. එසේ දෙවෙනි දෙස ද තෙවෙනි දෙස ද සිටුවැනි දෙස ද, මෙසේ උඩ ද යට ද සරස ද හැම දෙසැ හැම දෙතා ම ආත්මසමතායෙන් (මේ අන් එකෙකු යි වෙනසක් නොසිතා තමා හා සමබවට පැමිණැවීමෙන්) වේර නැති ව්‍යාපාද නැති, මහත් වූ මහද්ගත වූ අප්‍රමාණ වූ මෙත්සහගිය සිතින් පැතිර විසිය ය. එසේ ම කරුණා සහගත සිතින් . . . මුදිතා සහගත සිතින් . . . උපෙක්ෂා සහගත සිතින් එක් දෙසක් පැතිර විසිය ය. එසේ දෙවෙනි දෙස ද. එසේ තෙවෙනි දෙස ද එසේ සිටුවැනි දෙස ද, මෙසේ උඩ ද යට ද සරස ද හැම දෙසෙහි ම හැම දෙතා ම ආත්මසමතායෙන් (මේ අන් එකෙකු යි විභාග නො කොට තමා හා සමබවට පැමිණැවීමෙන්) වේර නැති ව්‍යාපාද නැති මහත් වූ මහද්ගත වූ අප්‍රමාණ වූ උපෙක්ෂාසහගත සිතින් පැතිර විසිය ය.

නගරාදීති

24. රඤ්ඤ ආනන්ද මහාසූදස්සනසංඝ චතුරාසීතිනගරසහසංඝාති අහෙසුං කුසාවතීරාජධානිපමුඛාති, චතුරාසීතිපාසාදසහසංඝාති අහෙසුං ධම්මපාසාදපමුඛාති, චතුරාසීතිකුටාගාරසහසංඝාති අහෙසුං මහාවිදුහකුටාගාරපමුඛාති.

චතුරාසීතිපලලඬකසහසංඝාති අහෙසුං සොවණ්ණමයාති රුපියමයාති දත්තමයාති සාරමයාති ගොණකඤ්ඤාති පටිකඤ්ඤාති පටලිකඤ්ඤාති කාදලිමිගපවරපච්චකුරාති සඋකුරවජ්ජනි උහතොලොභිතකුපධානාති. චතුරාසීතිනාගසහසංඝාති අහෙසුං සොවණ්ණාලඬකාරාති සොවණ්ණධජාති හෙමජාලපටිවජ්ජනාති උපොසප්පනාගරාජපමුඛාති, චතුරාසීතිඅසංසහසංඝාති අහෙසුං සොවණ්ණාලඬකාරාති සොවණ්ණධජාති හෙමජාලපටිවජ්ජනාති වලාහකඅසංසරාජපමුඛාති, චතුරාසීතිරජසහසංඝාති අහෙසුං සීහවම්බපරිවාරාති බ්‍යග්ගවම්බපරිවාරාති දීපිවම්බපරිවාරාති පණ්ඩුකම්බලපරිවාරාති සොවණ්ණාලඬකාරාති සොවණ්ණධජාති හෙමජාලපටිවජ්ජනාති වෙජයනතරජපමුඛාති, චතුරාසීතිමණිසහසංඝාති අහෙසුං මණිරතනපමුඛාති, චතුරාසීතිඉත්ථිසහසංඝාති අහෙසුං සුභඥාදෙවිපමුඛාති, චතුරාසීතිගහපතිසහසංඝාති අහෙසුං ගහපතිරතනපමුඛාති, චතුරාසීතිබන්ධිසහසංඝාති අහෙසුං අනුයන්තාති පරිනායකරතනපමුඛාති, චතුරාසීතිධෙත්තුසහසංඝාති අහෙසුං ධූවසන්දනාති¹ කංසුපධාරණාති, චතුරාසීතිවසංකොට්ඨසහසංඝාති අහෙසුං බොම්සුමුමානං කප්පාසිකසුමුමානං කොසෙයාසුමුමානං කම්බලසුමුමානං. රඤ්ඤ ආනන්ද මහාසූදස්සනසංඝ චතුරාසීතිථාලිපාකසහසංඝාති සායං පාතං හත්තාභිභාරො අභිහරිධිස්.

25. තෙන ඛො පනානන්ද සමයෙන රඤ්ඤ මහාසූදස්සනසංඝ චතුරාසීති නාගසහසංඝාති සායං පාතං උපට්ඨානං ගව්ඡන්ති. අප් ඛො ආනන්ද රඤ්ඤ මහාසූදස්සනසංඝ එතදහොසි: ඉමාති ඛො මෙ චතුරාසීති නාගසහසංඝාති සායං පාතං උපට්ඨානං ආගව්ඡන්ති. යන්තූන වසංසතසං වසංසතසං අච්චයෙන දොවත්තාරිසං නාගසහසංඝාති දොවත්තාරිසං නාගසහසංඝාති සකිං සකිං උපට්ඨානං ආගව්ඡන්ති. අප් ඛො ආනන්ද රාජා මහාසූදස්සනො පරිනායකරතනං ආමනෙහි, 'ඉමාති ඛො මෙ සමම පරිනායකරතන චතුරාසීතිනාගසහසංඝාති සායං පාතං උපට්ඨානං ආගව්ඡන්ති. තෙන හි සමම පරිනායකරතන වසංසතසං වසංසතසං අච්චයෙන දොවත්තාරිසං නාගසහසංඝාති දොවත්තාරිසං නාගසහසංඝාති සකිං සකිං උපට්ඨානං ආගව්ඡන්ති. 'එවං දෙවා, ති ඛො ආනන්ද පරිනායකරතනං රඤ්ඤ මහාසූදස්සනසංඝ පච්චසොසාසි. අප් ඛො ආනන්ද රඤ්ඤ මහාසූදස්සනසංඝ අපරෙන සමයෙන වසංසතසං වසංසතසං අච්චයෙන දොවත්තාරිසං නාගසහසංඝාති දොවත්තාරිසං නාගසහසංඝාති සකිං සකිං උපට්ඨානං ආගමංසු.

1. සුභසන්දනාති - මජ්ඣං සූද්දසන්දනාති PTS.

නගරාදීහු

24. අනදයෙනි, මහසූදස්සන් රජුට කුසාවතී රාජධානිය ප්‍රමුඛ කොටැති අසුසාර දහසෙක් නුවරවල් වූහ. දහම් පාය පාමොක් කොටැති සුවාසු දහසෙක් ප්‍රාසාදයෝ වූහ. මහාවිහාර කුටාභාරය ප්‍රමුඛ කොටැති සුවාසු දහසෙක් කුළුගෙවල් වූහ.

රන්මුවා වූ ද රිදීමුවා වූ ද ඇත්දත්මුවා වූ ද දෑවමුවා වූ ද කොදපලස් අතුළ, සුදු එළලොම්මුවා ඇතිරි අතුළ, හන පුජ එළලොම් ඇතිරි අතුළ, කෙහෙල් මුවසමින් කළ උතුම් පසතුරුණු ඇති, උඩුවියන් සහිත, හිස් දෙර පාමුල යන දෙපසැ රතු කන්වයින් ඇති සුවාසුදහසෙක් පළභහු වූහ. රන් අබරණින් සැදුණු රන් දද සහිත, රන්දෑලින් වසන ලද, උපොසර ඇත් රජු පාමොක් කොටැති සුවාසු දහසෙක් ඇත්තු වූහ. රන් අබරණින් සරසන ලද, රන් දද සහිත, රන්දෑලින් පිළිසන් වලාහක අස්රජු පාමොක් කොටැති සුවාසු දහසෙක් අස්සු වූහ. සිංහ සමින් වසන ලද, ව්‍යාඝ්‍ර සමින් වසන ලද, දිවි සමින් වසන ලද, පඩි පැහැ කම්බලයෙන් වසන ලද, රන් අබරණ ඇති, රන් දද ඇති, රන් දෑලින් වසන ලද, විජයොත් රිය පාමොක් කොටැති රිය සුවාසු දහසෙක් වූහ. මිණිරුවන පාමොක් කොටැති සුවාසුදහසෙක් මිණිහු වූහ. සුහදා දේවිය පාමොක් කොටැති සුවාසු දහසෙක් ස්ත්‍රීහු වූහ. ගැහැවිරුවන පාමොක් කොටැති සුවාසු දහසෙක් ගැහැවියෝ වූහ. පරිනායක රත්නය පාමොක් කොටැති අනුව යන සුවාසු දහසෙක් කැත්තු වූහ. හැම කල්හි කිරි දෙවා ගත හැකි රන් සැටටයෙන් සරසන ලද සුවාසු දහසෙක් දෙන්නු වූහ. සියුම් කොමු පිළි ද සියුම් කපු පිළි ද සියුම් පට පිළි ද සියුම් කම්බල ද සි පිළි සුවාසු කෙළ දහසෙක් විය. අනදයෙනි, මහසූදස්සන් රජුට උදේ සවස එළැවෙන බන්තලි සුවාසු දහසෙක් විය.

25. එ සමයෙහි මහ සූදස්සන් රජුට සුවාසු දහසෙක් ඇත්තු උදේ සවස උවටනට යෙත්. එ කලැ මහසූදස්සන් රජුට “මේ සුවාසු දහසෙක් ඇත්තු උදේ සවස මට උවටනට එත්. හවුරුදු සියයක් සියයක් ඇවෑමෙන් සතළිස් දෙදහසෙක් සතළිස් දෙදහසෙක් ඇත්තු එක් වරක් එක් වරක් මට උවටනට එන්නාහු නම් මැනැවැ” යි මේ සිත විය. ඉක්බිති අනදයෙනි, මහසූදස්සන් රජු පරිනායක රුවන බණ්ඩා, “සඟය පරිනායක රත්නය, මේ සුවාසු දහසෙක් ඇත්තු උදේ සවස උවටනට එත්. සඟය, පරිනායක රත්නය, එ බැවින් හවුරුදු සියයක් සියයක් ඇවෑමෙන් දෙසාළිස් දහසෙක් දෙසාළිස් දහසෙක් ඇත්තු එක් වරක් එක් වරක් උවටනට එත් වා” යි කී ය. අනදයෙනි, ‘එසේ ය, දෙවයිනි’ යි කියා පරිනායක රත්නය මහසූදස්සන් රජුට පිළිවදන් ඇස්විය. අනදයෙනි, එයට පසු කලැ හවුරුදු සියයක් සියයක් ඇවෑමෙන් ඇත්තු දෙසාළිස් දහසෙක් දෙසාළිස් දහසෙක් එක් වරක් එක් වරක් උවටනට ආහ.

සුභද්ද සුපසංකමනං

26. අප්ථං ඛො ආනන්ද සුභද්දය දෙවියා ඛෙත්තනං වසානං ඛෙත්තනං වසසහසානං අච්චයෙන එතදහොසි: වීරදිට්ඨො ඛො මෙ රාජා මහාසුදස්සනො. යනතුනාහං රාජානං මහාසුදස්සනං දස්සනාය උපසංකමෙය්‍යන්ති. අප්ථං ඛො ආනන්ද සුභද්ද දෙවී ඉක්ඛාගාරං ආමනෙත්ති, “එප්ථ තුමෙහ සීසානි නහායප්ථ, පීතානි වක්ඛානි පාරුප්ථ, වීරදිට්ඨො නො රාජා මහාසුදස්සනො. රාජානං මහාසුදස්සනං දස්සනාය උපසංකමිස්සාමා”ති. එවං අයො”ති ඛො ආනන්ද ඉක්ඛාගාරං සුභද්දය දෙවියා පටිස්සුතො සීසානි නහායිතො පීතානි වක්ඛානි පාරුපිතො යෙන සුභද්ද දෙවී තෙත්තපසංකමි. අප්ථං ඛො ආනන්ද සුභද්ද දෙවී පරිනායකරතනං ආමනෙත්ති: “කප්පෙහි සමම පරිණායකරතන වතුරඛිනිං සෙනං, වීරදිට්ඨො නො රාජා මහාසුදස්සනො, රාජානං මහාසුදස්සනං දස්සනාය උපසංකමිත්ථස්සාමා”ති. ‘එවං දෙවී’ති ඛො ආනන්ද පරිනායකරතනං සුභද්දය දෙවියා පටිස්සුතො වතුරඛිනිං සෙනං කප්පාපෙතො, සුභද්දය දෙවියා පටිවෙදෙසි. ‘කප්පිතා ඛො දෙවී වතුරඛිනී සෙනා, යස්ස’ද්ථි කාලං මඤ්ඤයි’ති. අප්ථං ඛො ආනන්ද සුභද්ද දෙවී වතුරඛිනියා සෙනාය සද්ධිං ඉක්ඛාගාරෙන යෙන ධම්මො පාසාදෙ තෙත්තපසංකමි, උපසංකමිතො ධම්මං පාසාදං අභිරුහිතො යෙන මහාවිජුහං කුටාගාරං තෙත්තපසංකමි, උපසංකමිතො මහාවිජුහස්ස කුටාගාරස්ස ආරාමාහං ආලම්බිතො අට්ඨාසි.

අප්ථං ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො සද්ධං සුතො කීනත්තු ඛො මහතො විය ජනකායස්ස සද්දෙති, මහාවිජුහකුටාගාරා නික්ඛමනො අද්දය සුභද්ධං දෙවීං ආරාමාහං ආලම්බිතො සීතං, දිස්ථාන සුභද්ධං දෙවීං එතදවොච: ‘එතෙව දෙවී තිට්ඨ මා පාවිසී’ති. අප්ථං ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො අඤ්ඤාතරං පුරිසං ආමනෙත්ති: ‘එහි ත්වං අමෙහා පුරිස, මහාවිජුහා කුටාගාරා යොවණ්ණමයං පලලඛකං නිහරිතො සංඛසොවණ්ණමයෙ තාලවනෙ පඤ්ඤපෙහී’ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො ආනන්ද යො පුරිසො රඤ්ඤ මහාසුදස්සනස්ස පටිස්සුතො මහාවිජුහා කුටාගාරා යොවණ්ණමයං පලලඛකං නිහරිතො සංඛසොවණ්ණමයෙ තාලවනෙ පඤ්ඤපෙසි. අප්ථං ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො දක්ඛිණෙන පසෙසන සීහසෙය්‍යං කප්පෙසි පාදෙ පාදං අවවාධාය සතො සමපජානො.

අප්ථං ඛො ආනන්ද සුභද්දය දෙවියා එතදහොසි: වීජපසනානි ඛො රඤ්ඤ මහාසුදස්සනස්ස ඉන්ද්‍රියානි පරිසුද්ධා ඡවිවණ්ණෙණ පරියොදනො, මා හෙව ඛො රාජා මහාසුදස්සනො කාලමිකාසිති. රාජානං මහාසුදස්සනං එතදවොච: ඉමානි ඛො තෙ දෙව වතුරාසිනිනගරසහසානි කුසාවතීරාජධානි-පමුඛානි. එත්ථ දෙව ඡන්දං ඡනෙහි ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොහි ඉමානි තෙ දෙව වතුරාසිනිපාසාදසහසානි ධම්මපාසාදපමුඛානි, එත්ථ ඡන්දං ඡනෙහි

සුභද්‍රාව ඵළැඹීම

26. අනදයෙනි, එ කලැ බොහෝ හවුරුදු ගණනෙක බොහෝ හවුරුදු දහස් ගණනෙක ඇවෑමෙන් සුභද්‍රා දේවියට, “මහ සුදස්සන් රජ මා විසින් දුටු බොහෝ කල් ඇත්තේ ය. මම මහසුදස්සන් රජු දක්නට ගියෙමි වීම නම් යෙහෙකැ” යි මේ සිත විය. අනදයෙනි, ඉක්බිති සුභද්‍රා දේවී ඇතොවුර බණවා, “තෙපි එවු. හිස් සෝද නාවු. රන්වන් පිළි හැඳ පොරොවවු. මහසුදස්සන් රජ අප විසින් දක්නා ලද බොහෝ කල් ඇත්තේ ය. මහසුදස්සන් රජු දක්නට එළැඹෙන්නම්හ” යි කිවු ය. ‘එසේ යැ ආයාචාවෙති’ යි ම ඇතොවුර සුභද්‍රා දේවියට පිළිවදන් දී, හිස් සෝද නා, රන්වන් පිළි හැඳ පෙරෙවැ සුභද්‍රා දේවිය කරා එළැඹියාහ. අනදයෙනි, ඉක්බිති සුභද්‍රා දේවී පරිනායක රත්නය බණවා “සගය පරිනායක රත්නය සිවුරහ සෙන් සඳවා. අප විසින් මහසුදස්සන් රජ දක්නා ලද බොහෝ කල් ඇත්තේ ය. මහසුදස්සන් රජු දක්නට එළැඹෙන්නම්හ” යි කිවු ය. ‘එසේ යැ, දේවිනි’ යි කියා ම පරිනායක රත්නය සුභද්‍රා දේවියට පිළිවදන් දී, සිවුරහ සෙන් සඳවා, ‘දේවියනි, සිවුරහ සෙන් සරසන ලදී. යම් ගමනකට සිතවු ද, එයට කල් වේ’ යැ යි සැළ කෙළේ ය. අනදයෙනි, ඉක්බිති සුභද්‍රා දේවී සිවුරහ සෙන් ද ඇතොවුර ද කැටුව දහම්පාය කරා එළැඹුණා ය. එළැඹ දහම්පහය නැග, මහාවස්ථ කුළුගෙය කරා එළැඹ, එහි දෙරබාවැ එල්බූ සිටියා ය.

අනදයෙනි, එ කල්හි මහ සුදස්සන් රජ ඔවුන් එන හඬ අසා, ‘කිමෙන් ද? මහ ජන මුළුවෙක හඬ නියා!’ යි සිතා, මහාවස්ථ කුළුගෙයින් නික්මෙන්නේ, දෙර බා වැ එල්බූ සිටි සුභද්‍රා දේවිය දුටුයේය. දක, “දේවිය, ඔහි ම සිටු, ඇතුළට නො වදුව” යි කී ය. අනදයෙනි, ඉක්බිති මහසුදස්සන් රජ එක්තරා මිනිසකු බණවා, ‘හෙම්බා මිනිස, තෝ මෙහි එව. මහාවස්ථ කුළුගෙන් රන්මුවා පළහක් ගෙනවුත් සියල්ල රන්මුවා වූ තල් වෙනෙහි පණවව’ යි කී ය. ‘දේවියනි, එසේ යැ’ යි කියා ම එ මිනිසා මහ සුදස්සන් රජුට පිළිවදන් දී, මහාවස්ථ කුළුගෙයින් රන්මුවා පළහක් ගෙනවුත් සියල්ල රන්මුවා තල්වෙනෙහි පැණැවී ය. අනදයෙනි, ඉක්බිති මහසුදස්සන් රජ දකුණු පයෙහි වම් පය මඳක් හයා තබා සිහි නුවණ ඇති වැ දකුණුපයෙන් සිංහශයායෙන් ශයනය කෙළේ ය.

අනදයෙනි, එ කලැ සුභද්‍රා දේවියට “මහසුදස්සන් රජුගේ ඉදුරෝ වෙසෙසින් පහන්හ. සිව්පැහැය පිරිසිදු ය, පබසර ය. මහ සුදස්සන් රජ කලුරිය නො කෙරේ වා” යි මේ සිත විය. ඔ මහසුදස්සන් රජුට මෙසේ කිවු ය: “දේවියනි, කුශාවතී රජදහන පාමොක් කොටැති මේ ඔබ යතු නුවර සුවාසු දහයෙකි. දේවියනි, මෙහි ඇල්ම උපදවන්න, දිවියෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවියනි, දහම් පාය පාමොක් කොටැති ඔබ යතු මේ ප්‍රාසාද සුවාසු දහයෙකි. දේවියනි, මෙහි

ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොති, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිකුටාගාරසහසානි මහාවිදුහකුටාගාරසමුධානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොති, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිපලලඛකසහසානි සොවණ්ණමයානි රුපියමයානි දන්තමයානි සාරමයානි ගොණකස්තානි පටිකස්තානි පට්ටිකස්තානි කාදලිමිගපවරපවඤ්ඤානි සඋක්ඛරවජ්ජනිඋභතොලොභිතකුපධානානි. එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොති ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිනාගසහසානි සොවණ්ණලඛකාරාණි සොවණ්ණධජානි හෙමජාලපට්ටිච්ඡන්තානි උපොසථනාගරාජසමුධානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොති. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිඅසකසහසානි සොවණ්ණාලඛකාරානි සොවණ්ණධජානි හෙමජාලපට්ටිච්ඡන්තානි වලාහකඅසකරාජසමුධානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොති. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිරජසහසානි සීහවම්මපරිවාරානි බයාසකවම්මපරිවාරානි දීපිවම්මපරිවාරානි පණ්ඩුකම්මලපරිවාරානි සොවණ්ණාලඛකාරානි සොවණ්ණධජානි හෙමජාලපට්ටිච්ඡන්තානි වෙජයනතරජසමුධානි,¹ එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොති, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීති-මණිසහසානි මණිරතනසමුධානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොති, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිඉජ්ඣිසහසානි ඉජ්ඣරතනසමුධානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොති, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිඛනියසහසානි අනුයන්තානි පරිනායකරතනසමුධානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොති. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිධෙත්තසහසානි ධුවසන්දනානි කංසුපධාරණානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොති. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිවස්කොට්ඨසහසානි බොමසුඛමානං කප්පාසිකසුඛමානං කොසෙය්‍යසුඛමානං කම්මලසුඛමානං, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොති. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිථාලිපාකසහසානි සායං පාතං හක්ඛාභිභාරො අභිහරියති, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙහි ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොති''ති

1. වෙජයනතරජසමුධානි (බෙත්ත) අභෙදසු ඊදිසෙසු ධානෙසු පකාරසස දම්භං දිසසංඝං.

ඇල්ම උපදවන්න, ජීවිතය කෙරෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයා, මහාවස්තු කුළුණෙහි පාමොක් කොටැති ඔබ සතු මේ නළුගෙ සුවාසු දහසක් වෙයි. මෙහි ඇල්ම උපදවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයා, රන්මුවා ද රිදීමුවා ද ඇත්දත්මුවා ද දැවමුවා ද වූ කොළපලස් අතුළු, සුදු එළලොම්මුවා ඇතිරි අතුළු, කෙහෙල්මුව සමින් කළ උතුම් පසතුරුණු ඇති උඩුවියන් සහිත, හිස්දෙර පාමුල යන දෙ පසැ රතු කන්වයින් ඇති, සුවාසු දහසක් ඔබ සතු පළහහු ඇත. දේවයා, මෙහි ඡන්දය උපදවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයා, රන් අබරණ ඇති, රන් දද ඇති, රන් දැලින් පිළිසන් උපොසථ ඇත්රජු පාමොක් කොටැති මේ ඔබගේ සුවාසු දහසක් ඇත්තු වෙයි. දේවයා, මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම දනවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයා, රන් අබරණ පලන්, රන් දද ඇති, රන් දැලින් පිළිසන්, වලාහක අස්රජු පාමොක් කොටැති, ඔබගේ මේ සුවාසු දහසක් අස්සු වෙයි. දේවයා, මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම දනවන්න, ජීවිතය කෙරෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයා, සිංහ සමින් වසන ලද, ව්‍යාඝ්‍ර සමින් වසන ලද, දිවි සමින් වසන ලද, පවු පැහැ කම්බලයෙන් වසන ලද, රන් අබරණ සහිත, රන් දද සහිත, රන් දැලි පිළිසන්, විජයෝත් රිය පාමොක් කොටැති, ඔබ සතු මේ රිය සුවාසු දහස් කෙනෙක් වෙයි. දේවයා, මෙහි ඡන්දය උපදවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයා, මිණිවැටි පාමොක් කොටැති මේ ඔබ සතු සුවාසු දහසක් මිණිහු වෙයි. දේවයා, මෙහි ඇල්ම දනවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයා, ස්ත්රීරත්න ප්‍රමුඛ මේ ඔබගේ සුවාසු දහසක් ස්ත්රීහු වෙයි. දේවයා, මෙහි ඡන්දය දනවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයා, ගැහැවැටි පාමොක් කොටැති මේ ඔබගේ ගැහැවැටියෝ සුවාසුදහසක් වෙත්. දේවයා, මොවුන් කෙරෙහි ඡන්දය උපදවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයා, පිරිනාරුවන් පාමොක් මේ ඔබගේ අනුගාමී වූ සුවාසු දහසක් කැත්තු වෙයි. දේවයා, මොවුන් කෙරෙහි ඡන්දය දනවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයා, හැම කල්හි කිරි දෙවාගත හැකි, රන් සැටියෙන් සරසන ලද, ඔබ සතු මේ සුවාසු දහසක් දෙන්තු වෙයි. දේවයා, මෙහි ඡන්දය දනවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයා, සියුම් කොටු පිළි ද සියුම් කපුපිළි ද සියුම් පටපිළි ද සියුම් කම්බල ද යි සුවාසු කෙළ දහසක් මේ ඔබ සතු පිළි ඇත. දේවයා, මෙහි ඡන්දය උපදවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයා, මේ බත්සැළි සුවාසු දහසක් වූ බතෙක් උදේ සවස දෙකේ ම ඔබට එළැවෙයි. දේවයා, මෙහි ඡන්දය දනවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. යි (සුභද්‍රා දේවී කීවු ය).

27. එවං වුත්තෙ ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසනො සුභද්ධං දෙවිං එතදවොච: දීඝරත්තං බො මං තුං දෙවි ඉවෙසිති කතෙතති පියෙහි මනාපෙති සමුදවරිත්ථ, අප ව පන මං තුං පච්ඡිමෙ කාලෙ අනිවෙසිති අකතෙතති අපපියෙහි අමනාපෙති සමුදවරයි"ති. "කප්ඤ්ඤරිති තං දෙව සමුදවරාමි"ති. "එවං බො මං තුං දෙවි, සමුදවර: සබ්බෙහෙව දෙව පියෙහි මනාපෙති නානාභාවො විනාභාවො අඤ්ඤාථාභාවො. මා බො තුං දෙව යාපෙසෙක්ඛා කාලමකාසි, දුක්ඛා යාපෙසෙක්ඛා කාලකිරියා, ගර්භිනා ව යාපෙසෙක්ඛා කාලකිරියා. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිනගරසහසානි කුසාවතීරාජධානිපථමානි. එත්ථ දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛා මාකාසි, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිති-පාසාදහහසානි ධම්මපාසාදපථමානි, එත්ථ දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛා මාකාසි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිතුරාගාරසහසානි මහා-විසුභතුරාගාරපථමානි, එත්ථ දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛා මාකාසි, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිපලලඛිකසහසානි සොවණණමයානි රුපියම-යානි දත්තමයානි සාරමයානි ගොණකත්තානි පටිකත්තානි පටලිකත්තානි කාදලිමිගපවරපව්වත්තානි සඤ්ඤාරවජ්ජනි උභතොලොභිතකුපධානානි, එත්ථ දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛා මාකාසි, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසි-තිනාගසහසානි සොවණණලඛිකාරානි සොවණණධජානි හෙමජාල පටිච්ඡන්තානි උපොසථනාගරාජපථමානි, එත්ථ දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛා මාකාසි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිඅක්ඛාසහසානි සොවණණා-ලඛිකාරානි සොවණණධජානි හෙමජාලපටිච්ඡන්තානි වලාහකඅක්ඛරා-ජපථමානි, එත්ථ දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛා මාකාසි, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිරජසහසානි සීහවම්මපරිවාරානි බාහ්මවම්මපරිවාරානි දීපිවම්මපරිවාරානි පණ්ඩුකම්මපරිවාරානි සොවණණලඛිකාරානි සො-වණණධජානි හෙමජාලපටිච්ඡන්තානි, චෙජයත්තරජපථමානි. එත්ථ දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛා මාකාසි, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිති-මණ්ඩසහසානි මණ්ඩරනපථමානි, එත්ථ දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛා මාකාසි, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිඉත්ථිසහසානි සුභද්ධ දෙවිපථමානි, එත්ථ දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛා මාකාසි, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිග්ගපතිසහසානි ග්ගපතිරනපථමානි. එත්ථ දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛා මාකාසි, ඉමානි තෙ දෙව චතුරා-සිතිබ්බතියසහසානි අනුයන්තානි පරිනායකරනපථමානි. එත්ථ දෙව ඡන්දං පජහ ජීවිතෙ අපෙක්ඛා මාකාසි, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිධෙතුසහසානි ධුවසන්දනානි කංසුපධාරණානි. එත්ථ දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛා මාකාසි, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිවත්තොට්ඨසහසානි බොමසුමානං කප්පාසිකසුමානං කොසෙයාසුමානං කම්මලසුමානං, එත්ථ දෙව ඡන්දං පජහ ජීවිතෙ අපෙක්ඛා මාකාසි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිපාලිපාක-සහසානි සායං පාතං හත්ථාභිහාරො අභිහරියති එත්ථ දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛා මාකාසි ති.

27. අනදයෙනි, ඇය මෙසේ කී කල්හි මහසුදස්සන් රජ සුභද්‍රා දේවියට මෙ බස් පැවැසී ය: “දේවිනි, තෙපි මට දික් කලක් ම ඉෂ්ට ප්‍රිය මනාප වචනයෙන් කතා කළහු ය. එහෙත් තෙපි මට මෙ පැයිම් සමයෙහි අනිෂ්ට අකාන්ත අප්‍රිය අමනාප වචනයෙන් කතා කරහු. “දේවයිනි, කෙසේ ඔබට කතා කරම් ද?” යි සුභද්‍රා දේවී විචාළා ය. “දේවිනි, මෙසේ මට කතා කරන්න: ‘දේවයිනි, ප්‍රිය මනාප සියලු දෑයෙන් වෙන් වීම, බැහැර වීම, අන් පරිද්දෙකින් වීම ස්වභාවයෙක. දේවයිනි, ඔබ අපේක්ෂා ඇතිව නහමක් කල්‍රිය කෙරේ වා. අපේක්ෂා ඇත්තහුගේ කාල ක්‍රියාව දුක් ගෙන දෙයි, සාපෙක්ෂ වුවහුගේ කාලක්‍රියාව ගර්හිත ය. දේවයිනි, කුශාවතී නගරය ප්‍රමුඛ කොටැති මේ ඔබගේ නුවර සුවාසුදහසෙක් ඇත. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම පියන්න. ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, දහම් පහා පාමොක් මේ පහා සුවාසුදහසෙක් ඔබට ඇත. මෙහි ඇල්ම පියන්න. ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, මහාවග්ග කුටාගාර ප්‍රමුඛ මේ ඔබ සතු කුටාගාර සුවාසු දහසෙක. මෙහි ඇල්ම පියන්න. ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නහමක් කරන්න. දේවයිනි, රන්මුවා ද රිදීමුවා ද ඇත්දත්මුවා ද දූවමුවා ද , කොළපලස් අතුළ, සුදු එළලොම්මුවා ඇතිරි අතුළ, ගනපුස් එළලොම් ඇතිරි අතුළ, කෙහෙල්මුව සම්මුවා උතුම් පසතුරුණු අතුළ, උඩුවියන් සහිත, හිස්දෙර පාමුල යන දෙපසැ රතු කොටට ඇති සුවාසුදහසෙක් පළහනු ඇත. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නහමක් කරන්න. දේවයිනි, රන් අබරණින් සැදුණු රන් දද ඇති රන් දෑලින් පිළිසන් උපොසථ ඇත්රස් පාමොක් කොටැති ඔබගේ මේ සුවාසුදහසෙක් ඇත්තු ඇත. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නහමක් කරන්න. දේවයිනි, රන් අබරණ පලන්, රන් දද සහිත, රන් දෑලින් පිළිසන්, වලාහක අස්රස් පාමොක් කොටැති ඔබගේ මේ සුවාසුදහසෙක් අස්සු වෙති. මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නහමක් කරන්න. දේවයිනි, සිංහසමින් වසන ලද, ව්‍යාසුසමින් වසන ලද, දිවිසමින් වසන ලද, පාණ්ඩුකම්බලයෙන් වසන ලද, රන්අබරණින් සදන ලද, රන්දද සහිත රන් දෑලින් පිළිසන් විජයෝත්තරිය පාමොක් සුවාසුදහසෙක් රිය ඔබට ඇත. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂා නො කරන්න. දේවයිනි, මිණිරුවන් පාමොක් මේ සුවාසුදහසෙක් මිණිහු ඔබට ඇත. මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, සුභද්‍රා දේවිය ප්‍රමුඛ සුවාසුදහසෙක් ස්ත්‍රීහු ඔබට ඇත. මෙහි ඇල්ම පියන්න ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, ගැහැවිරුවන්පාමොක් සුවාසු දහසෙක් ගැහැවිරු ඔබට ඇත. මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, පිරිනාරුවන් පාමොක් මේ අනුගාමී කැත්තු සුවාසුදහසෙක් ඔබට ඇත. මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නහමක් කරන්න. දේවයිනි, හැම කල්හි දෙවියැ හැකි කිරි ඇති රන්සැටට ඇහැ ලැවුණු මේ සුවාසුදහසෙක් දෙන්නු ඔබට ඇත. මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, සියුම් කොමුපිළි ද සියුම් කපුපිළි ද සියුම් පටපිළි ද සම්බන්ධ මේ සුවහස් කෙළක් පිළි ඔබට ඇත. මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්නැ යි කියන්නැ” යි මහසුදස්සන් රජ කී ය.

28. එවං වුක්ඛෙ ආනන්ද සුභස්ස දෙවී පරොදි අස්සුති පටිනෙහිසි. අපි මො ආනන්ද සුභස්සදෙවී අස්සුති පමණ්ඤා රාජානං මහාසුද්දයානං එතදවොච:

සබ්බෙහෙව දෙව පියෙහි මනාපෙහි නානාභාවො විනාභාවො අක්ඛන්දා-
භාවො, මා බො ඤං දෙව සාපෙක්ඛා කාලමකාසි, දුක්ඛා සාපෙක්ඛාසා
කාලකිරියා, ගරහිතා ව සාපෙක්ඛාසා කාලකිරියා, ඉමානි තෙ දෙව
චතුරාසිතිනගරසහස්සානි කුසාවතීරාජධානිපථවුමානි, එසු දෙව ඡන්දං
පඡහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛා මාකාසි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිපාසාදස-
හස්සානි ධම්මපාසාදපථවුමානි, එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛා
මාකාසි, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිකුටාගාරසහස්සානි මහාවිදුහකුටාගාර-
පථවුමානි, එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛා මාකාසි. ඉමානි
තෙ දෙව චතුරාසිතිපලලඛ්‍යාසහස්සානි සොචණ්ණෙමයානි රුපියමයානි
දත්තමයානි සාරමයානි ගොණකුසුත්තානි පටිකසුත්තානි පටලිකසුත්තානි
කාදලිමිභපවරපට්ඨකුසුත්තානි සඋක්ඛාප්පදානි උහතොලොහිතකුසුත්තානි,
එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛා මාකාසි. ඉමානි තෙ දෙව
චතුරාසිතිනාගසහස්සානි සොචණ්ණලඛ්‍යානානි සොචණ්ණධර්මානි හෙමජාල
පට්ඨිකසුත්තානි උපොසථනාගරාජපථවුමානි. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ,
ජීවිතෙ අපෙක්ඛා මාකාසි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිඅසසහස්සානි
සොචණ්ණලඛ්‍යානානි සොචණ්ණධර්මානි හෙමජාලපට්ඨිකසුත්තානි
වලාහකඅසරාජපථවුමානි. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛා
මාකාසි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිරජසහස්සානි සිභවමමපරිවාරානි
බාගසවමමපරිවාරානි දීපිවමමපරිවාරානි පණ්ඩුකමුලපරිවාරානි
සොචණ්ණලඛ්‍යානානි සොචණ්ණධර්මානි හෙමජාලපට්ඨිකසුත්තානි
වෙජ්‍යකරාජපථවුමානි. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛා
මාකාසි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිමණිසහස්සානි මණිරත-
නපථවුමානි. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛා මාකාසි. ඉමානි
තෙ දෙව චතුරාසිතිඉක්ඛිසහස්සානි ඉක්ඛිතනපථවුමානි, එසු
දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛා මාකාසි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිති-
ගහපතිසහස්සානි ගහපතිරතනපථවුමානි. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ
අපෙක්ඛා මාකාසි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිබන්ධසහස්සානි
අනුයතනානි පරිනායකරතනපථවුමානි. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ
අපෙක්ඛා මාකාසි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිධෙතුසහස්සානි
ධුවසන්දනානි කංසුපධාරණානි. එසු දෙව ඡන්දං පඡහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛා
මාකාසි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිවස්කොට්ඨසහස්සානි බොමසුබ්බමානං
කපාසිකසුබ්බමානං කොසෙයාසුබ්බමානං කම්බලසුබ්බමානං. එසු දෙව ඡන්දං
පඡහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛා මාකාසි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසිතිරාලිපාස-
සහස්සානි සායං පානං හත්තාභිභාරො අභිහරියති. එසු දෙව ඡන්දං
පඡහ, ජීවිතෙ අපෙක්ඛා මාකාසිති.

28. අනඳයෙනි, රජු මෙසේ කී කල්හි සුභද්‍රා දේවී භෑඩුවා ය, කඳුළු හෙළවා ය. අනඳයෙනි, ඉක්බිති සුභද්‍රා දේවී කඳුළු පිසැදමා මහසුද්දසුන් රජුට මෙසේ කිවු ය:

“දේවයිනි, ප්‍රිය මනාප හැම දෑ කෙරෙන් නානාභාවය විනාභාවය අන්‍යාභාවය වේ. දේවයිනි, ඔබ අපේක්ෂා ඇති ව නහමක් කලුරිය කරන්න. සාපෙක්ෂයාගේ කාලක්‍රියාව දුක් එළවයි. සාපෙක්ෂයාගේ කාලක්‍රියාව ගර්භිත ද වේ. දේවයිනි, කුශාවතී රාජධානිප්‍රමුඛ මේ ඔබේ නුවර සුවාසුද්දහසෙක් ඇත. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, ධර්මප්‍රාසාදප්‍රමුඛ ඔබ සතු මේ ප්‍රාසාද සුවාසුද්දහසෙක. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, මහාවසුභ කුටාගාර ප්‍රමුඛ ඔබේ මේ කුටාගාර සුවාසුද්දහසෙක. මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නහමක් කරන්න. දේවයිනි, ස්වර්ණමය ද රජතමය ද දන්තමය ද සාරමය ද වූ, කොඳුපලස් අතුළු, සුදු එළවලාම්මුවා ඇතිරි අතුළාකෙහෙල් මුව සමින් කළ උතුම් පසතුරුණු ඇති, උඩුවියන් සහිත, හිස්දෙර පාමුල යන දෙපසැ රතු කන්වයින් තබන ලද ඔබගේ මේ පළඟ සුවසුද්දහසෙකි. මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, පලන් රන් අබරණ ඇති රන් දද සහිත රන්දූලින් පිළිසන්, උපොසර ඇත් රජ ප්‍රමුඛ ඔබ සතු මේ සුවාසුද්දහසෙක් ඇත්තු ඇත. මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නහමක් කරන්න. දේවයිනි, රන්අබරණ පලන් රන්දද සහිත, රන්දූලින් පිළිසන් වලාහක අස්ථ පාමොක් කොටැති, මේ ඔබ සතු සුවාසු දහසෙක් අස්සු ඇත. මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නහමක් කරන්න. දේවයිනි, සිහසමින් වැසු, වගසමින් වැසු, දිවිසමින් වැසු, පාණ්ඩුකම්බලයෙන් වැසු, රන්අබරණින් සැදුණු, රන්දද සහිත, රන්දූලින් පිළිසන් විජයෝත්තරිය පාමොක් ඔබ සතු මේ රිය සුවාසුද්දහසෙක. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, මිණි-රුවන් පාමොක් ඔබ සතු මේ සුවාසුද්දහසෙක් මිණිරුවන්හු ඇත. මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, ස්ත්‍රී-රත්නප්‍රමුඛ ඔබ සතු මේ සුවාසු දහසෙක් ස්ත්‍රීහු ය. දේවයිනි, මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, ගැහැවිරුවන් පාමොක් ඔබ සතු මේ ගැහැවිහු සුවාසුද්දහසෙක. මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, පිරිනාරුවන් පාමොක් ඔබගේ මේ අනුගාමී සුවාසුද්දහසෙක් කැන්හු ය. මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, හැම ද ම දෙවියැ හැකි කිරි ඇති, රන් සැට්ට ඇඟැ ලැවුණු, මේ ඔබ ගේ සුවාසුද්දහසෙක් දෙන්නු ඇත. මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතය කෙරෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, සියුම් කොටුපිළි ද සියුම් කපු පිළි ද සියුම් පටපිළි ද සියුම් කම්බල ද සම්බන්ධ ඔබ සතු සුවාසු කෙළ දහසෙක් පිළි ඇත. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතය කෙරෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්නැ!” යනු යැ.

බ්‍රහ්මලොකුපගමනං

29. අප්ථං ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො න වීරසෙව කාලමකාසී. සෙයාරාපි ආනන්ද ගහපතීසස වා ගහපතීසුත්තසස වා මනුෂ්‍යාං භොජනං භුක්තාච්ඡස හත්තසම්මදෙ භොති, එවමෙව ඛො ආනන්ද රඤ්ඤ මහාසුදස්සනසස මාරණනිකා වෙදනා අභොසී. කාලකතො වානන්ද රාජා මහාසුදස්සනො සුගතීං බ්‍රහ්මලොකං උපපජ්ජී. රාජා ආනන්ද මහාසුදස්සනො චතුරාසීතිවසසහසසාති කුමාරකිළිතං¹ කීළි. චතුරාසීතිවසසහසසාති ඔපරජ්ජං කාරොසී. චතුරාසීතිවසසහසසාති රජ්ජං කාරොසී. චතුරාසීතිවසසහසසාති ගිහිභූතො² ධම්මෙ පාසාදෙ බ්‍රහ්මවරියං වරි.³ සො වත්තාරො බ්‍රහ්මචරිතො භාවෙතො කායසස හෙද පරමෙරණා බ්‍රහ්මලොකුපගො අභොසී.

30. සියා ඛො පනානන්ද ඵ්ථමසස අඤ්ඤා නුන තෙන සමයෙන රාජා මහාසුදස්සනො අභොසීති. න ඛො පනෙතං ආනන්ද ඵ්ථං දට්ඨබ්බං, අහං තෙන සමයෙන රාජා මහාසුදස්සනො අභොසීං. මම තාති චතුරාසීතිනගරසහසසාති කුසාවතීරාජධානිපමුබාති, මම තාති චතුරාසීතිපාසාදසහසසාති ධම්මපාසාදපමුබාති, මම තාති චතුරාසීති-කුමාරගරසහසසාති මහාවිසුහකුමාරගරපමුබාති, මම තාති චතුරාසීති-පලලඬකසහසසාති සොවණ්ණමයාති රූපියමයාති දන්තමයාති සාරමයාති ගොණකස්තාති පටිකස්තාති පටලිකස්තාති කාදලිමිගපවරපව්වසරණාති සඋත්තරවජ්ජති උහතොලොභිතකුපධානාති, මම තාති චතුරාසීතිනාග-සහසසාති සොවණ්ණලඬකාරාති සොවණ්ණධජාති හෙමජාලපට්ඨජනනාති උපොසථනාගරාජපමුබාති, මම තාති චතුරාසීතිඅසසහසසාති සොවණ්ණලඬකාරාති සොවණ්ණධජාති හෙමජාලපට්ඨජනනාති වලාහකඅසසරාජපමුබාති, මම තාති චතුරාසීතිරපසහසසාති සීහවල-පට්ඨාරාති බාසෙවමපට්ඨාරාති දීපිවලපට්ඨාරාති පණ්ඩුකබ්බලපට්ඨාරාති සොවණ්ණලඬකාරාති සොවණ්ණධජාති හෙමජාලපට්ඨජනනාති වෙජ්ජනකරපමුබාති, මම තාති චතුරාසීතිමණිසහසසාති මණිරතනපමුබාති, මම තාති චතුරාසීතිඉසීසහසසාති සුහද්දෙව්වපමුබාති, මම තාති චතුරාසීතිගහපතීසහසසාති ගහපතීරතනපමුබාති, මම තාති චතුරාසීතිබන්තියසහසසාති අනුයනනාති පරිනායකරතනපමුබාති, මම තාති චතුරාසීතිධෙත්‍රසහසසාති ධුවසන්දනාති කංසුපධාරණාති මම තාති චතුරාසීතිවස්තොවිසහසසාති ඛොමසුබ්බමානං කප්පාසිකසුබ්බමානං කොසෙයාසුබ්බමානං කබ්බලසුබ්බමානං මම තාති චතුරාසීතිපාලිපාක-සහසසාති සායං පානං හත්තාභිතාරො අභිහරිසිසු.

1. කුමාරකිළි - මජ්ඣං

2. ගිහිභූතා - මජ්ඣං

3. බ්‍රහ්මවරියවරි - කං

බබ්ලොව යෑම

29. අනදයෙනි, ඉක්බිති නොබෝ කලෙකින් මහ සුදස්සන් රජ කලුරිය කෙළේ ය. අනදයෙනි, මනභර බොජුනක් වැළැඳු ගැහැටියකුට හෝ ගැහැටි පුතක් හට යම්සේ බත්මතය වේද මහසුදස්සන් රජුට ද එබඳු මවූ මරණය අවසන් කොට ඇති වේදනාවෙන් විය. අනදයෙනි, කලුරිය කළාවූ ද මහසුදස්සන් රජ බබ්ලොවැ උපතී. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජ සුවාසුද්දහසක් හවුරුදු කුමරකෙළි කෙළිය. සුවාසුද්දහසක් හවුරුදු යුව-රජය කැරැවිය. සුවාසුද්දහසක් හවුරුදු රජය කැරැවිය. ගිහි ව මැ සුවාසුද්දහසක් හවුරුදු දහම් පායෙහි බබ්සර හසළේ ය. හේ සතර බබ්වෙහෙර බවා කාබුන් මරණින් මතු බබ්ලෝ ගියේ විය.

30. අනදයෙනි, 'එ සමයෙහි අනෙකෙක් මහසුදස්සන් රජ වී 'යැ යි (නොපට මෙ බදු සිතක්) වියැ හැක්ක. අනදයෙනි, එය එසේ නො දත යුතු. එ සමයෙහි මම මහසුදස්සන් රජ වීමි. කුශාවකිරාජධානිප්‍රමුඛ ඒ සුවාසුද්දහසෙක් නගරයෝ මගේ ය. ධර්මප්‍රාසාදප්‍රමුඛ සුවාසුද්දහසෙක් ප්‍රාසාදයෝ මගේ ය. මහාවසුභකුටාගාරප්‍රමුඛ සුවාසුද්දහසෙක් කුළුගෙවල් මගේ ය. ස්වර්ණමය ද රජතමය ද දන්තමය ද සාරමය ද වූ කොළපලස් අතුළ සුදුප්ඵලොමින් කළ ඇතිරි අතුළ, ගනපුස් ප්ඵලොමි ඇතිරි අතුළ, උතුම් කෙසෙල්ලුව සමින් කළ පසතුරුණු ඇති, උඩුවියන් සහිත, ඉස්දෙර පාවුල යන දෙපසැ රතුකොටට තැබූ ඒ සුවාසුද්දහසෙක් පළහනු මගේ ය. රන් අබරණින් සැදි, රන්දද සහිත, රන්දූලින් පිළිසන් උපොසථ ඇත් රජ ප්‍රමුඛ ඒ සුවාසුද්දහසෙක් ආත්තු මගේ ය. රන් අබරණින් සැදි, රන්දද සහිත, රන්දූලින් පිළිසන් වලාහක අස්ථ ප්‍රමුඛ ඒ සුවාසුද්දහසෙක් අස්සු මගේ ය. සිසමින් සන්, වගසමින් සන්, දිවිසමින් සන්, පඩුඇඹුලින් සන්, රනබරණින් සැදි රන්දදති, හෙමිදූලින් පිළිසන් විජයොත්තරියපාමොක් ඒ සුවාසුද්දහසෙක් රියනු මගේ ය. මිණිවැටන්පාමොක් ඒ සුවාසුද්දහසෙක් මිණිනු මගේ ය. සුහදාදේවිප්‍රමුඛ සුවාසුද්දහසෙක් ඒ ස්ත්‍රීනු මා අයත් වූහ. ගැහැවිරුවන් පාමොක් ඒ සුවාසුද්දහසෙක් ගැහැටියෝ මා සතු වූහ. පරිණායකරත්ත ප්‍රමුඛ අනුයත්තා වූ ඒ සුවාසුද්දහසෙක් කැත්තූ මගේ ය. හැම ද දෙවියැකි කිරි ඇති රන්සැටට ඇඟ ලැවුණු ඒ සුවාසුද්දහසෙක් දෙන්නු මා සතු වූහ. සියුම් කොමුවිළි ද සියුම් කපුපිළි ද සියුම් පටපිළි ද සියුම් කම්බල ද වූ සුවාසු පිළි කෙළ දහස මා සතු විය. මට උදේ සවස ඒ තළි සුවාසුද්දහසක් වූ බතෙක් එළැවිණ.

31. තෙසං ඛො පනානඤ්ඤ චතුරාසීතිනගරසහසසානං එකඤ්ඤච තං නගරං භොති යං තෙන සමයෙන අජක්ඛාවසාමී යදිදං කුසාවතී රාජධානී.

තෙසං ඛො පනානඤ්ඤ චතුරාසීතිපාසාදසහසසානං එකොයෙව සො පාසාදො භොති යනෙන න සමයෙන අජක්ඛාවසාමී යදිදං ධම්මො පාසාදො.

තෙසං ඛො පනානඤ්ඤ චතුරාසීතිකුටාගාරසහසසානං එකඤ්ඤච තං කුටාගාරං භොති, යනෙන න සමයෙන අජක්ඛාවසාමී යදිදං මහාවිදුහං කුටාගාරං.

තෙසං ඛො පනානඤ්ඤ චතුරාසීතිපලලඛකසහසසානං, එකො යෙව සො පලලඛකො භොති යනෙන න සමයෙන පරිභුඤ්ජාමී යදිදං සොවණ්ණමයො වා රුපියමයො වා දන්තමයො වා සාරමයො වා.

තෙසං ඛො පනානඤ්ඤ චතුරාසීතිනාගසහසසානං එකො යෙව සො නාගො භොති යනෙන න සමයෙන අභිරුහාමී යදිදං උපොසපො නාගරාජා.

තෙසං ඛො පනානඤ්ඤ චතුරාසීතිඅක්කසහසසානං එකො යෙව සො අක්කො භොති යනෙන න සමයෙන අභිරුහාමී යදිදං වලාහකො අක්කරාජා.

තෙසං ඛො පනානඤ්ඤ චතුරාසීතිරජසහසසානං එකො යෙව සො රජො භොති යනෙන න සමයෙන අභිරුහාමී යදිදං චෙරයනතරජො.

තෙසං ඛො පනානඤ්ඤ චතුරාසීතිඉත්ථිසහසසානං එකො යෙව සා ඉත්ථි භොති, යං තෙන සමයෙන පච්චුපට්ඨාහි, ධක්ඛිසිනී¹ වා වෙසසිනී² වා.

තෙසං ඛො පනානඤ්ඤ චතුරාසීතිවත්ථකොට්ඨසහසසානං එකං යෙව තං දුක්ඛසුඛං භොති යනෙන න සමයෙන පරිදහාමී ඛොමසුචුමං වා කප්පාසිකසුචුමං වා කොසෙයාසුචුමං වා කම්බලසුචුමං වා.

තෙසං ඛො පනානඤ්ඤ චතුරාසීතිථාලිපාකසහසසානං එකො යෙව සො ථාලිපාකො භොති යනො නාලිකොදනපරමං භුඤ්ජාමී තදුපියඤ්ඤි සුපෙයාං.

1. ඛක්ඛිසිනී - මජ්ඣං
ඛක්ඛිසිනී - සා.

2. වෙසසිනී - සා.

31. අනදයෙනි, එ සමයෙහි කුශාවතී රාජධානිය වූ යම් නගරයෙක විසිම ද, ඒ නුවර සුවාසු දහසින් මෙ එක් නගරයේ ම මම විසිමි. (සෙසු නුවර වල දුටුත් ආදිහු වුසුහ.)

අනදයෙනි, ඒ සුවාසුදහසක් ප්‍රාසාද අතුරෙන් යම් ධර්මනම් ප්‍රාසාදයෙක් වී ද මම එහි ම විසිමි (සෙසු පහයන්හි අඹුරු ආදිහු වුසුහ).

අනදයෙනි, ඒ සුවාසුදහසක් කුළුගෙවලින් යම් මහාවසුහ නම් කුළුගෙයෙක් වී ද, මම එහි විසිමි.

අනදයෙනි, ඒ පළභ සුවාසුදහසින්, රත්මුවා හෝ රිදීමුවා හෝ ඇත්තමුවා හෝ දූවමුවා හෝ යම් පළභෙක් වී ද, ඒ එකක් මම පරිභෝග කෙළෙමි.

අනදයෙනි, ඒ ඇතුන් සුවාසුදහසින්, උපොසථ නම් යම් ඇත් රජෙක් වී ද, උහු ම මම නැංගෙමි.

අනදයෙනි, ඒ අසුන් සුවාසුදහසින්, යම් වලාහක නම් අස්රජෙක් වී ද, උහු ම මම නැංගෙමි.

අනදයෙනි, ඒ රිය සුවාසුදහසින් යම් විජයොත් නම් රියෙක් වී ද, එය ම මම නැංගෙමි.

අනදයෙනි, ඒ සුවාසුදහසක් ස්ත්‍රීන් අතුරෙන්, කැත්තුලා වූ හෝ වෙළෙඳ කුලා වූ හෝ යම් එකියක් මට උවටන් කළා ද, ඒ එක් ස්ත්‍රියක් ම විය.

අනදයෙනි, ඒ සුවාසු පිළි කෙළ දහසින් සියුම් කොමුපිළියක් හෝ සියුම් කපුපිළියක් හෝ සියුම් පටපිළියක් හෝ සියුම් කම්බලයක් හෝ ඒ එක් පිළියුවලක් ම මම හැන්දෙමි, පෙරැවිමි.

අනදයෙනි, ඒ සුවාසු බත්සැළි දහසින් යමෙකින් නැලියක් පරම කොටැති (නැලියකට නොවැඩි) බතකුත් එයට පමණ වූ සුපත් වැළැඳීම නම් ඒ එක් බත් තලියෙක් ම විය.

32. පසසානඤ්ඤා සංඛාරා අනිත්තං ගිරුඤ්ඤා විපරිණාමා. එවං අනිව්වා ඛො ආනඤ්ඤා සංඛාරා, එවං අඤ්ඤා ඛො ආනඤ්ඤා සංඛාරා. එවං අනසායිකා ඛො ආනඤ්ඤා සංඛාරා, යාවඤ්ඤා ආනඤ්ඤා අලමෙව සංඛාරොසු නිබ්බිදිතං, අලං විරජ්ජිතං, අලං විමුච්චිතං. ජකඤ්ඤා ඛො පනාහං ආනඤ්ඤා අභිජානාමි ඉමස්මිං පදෙසෙ සරීරං නිකච්චිතං, තඤ්ඤා ඛො රාජා'ව සමානො වක්ඛවන්ති ධම්මකො ධම්මරාජා වාතු-රතො විජිතාචි ජනපදාචාරියසංඝො සත්තරතනසමන්තාගතො. අයං සත්තමො සරීරනිකඤ්ඤා. න ඛො පනාහං ආනඤ්ඤා තං පදෙසං සමනුපසාමි සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුභමකෙ සසමභව්වාහමං ඤායා පජාය සදෙවමනුසාය යත්තපාගතො අවධමං සරීරං නිකච්චි-පෙය්‍යාති.

ඉදමචොව හගවා. ඉදං වජ්ඣා සුගතො අපාපරං එතදචොව සත්ථා:

අනිව්වා වත සංඛාරා උපපාදවයධම්මතො,
උපපජ්ජිතා නිරුජ්ඣන්ති තෙසං වූපසමො සුඛො ති.

මහාසුද්දසනසුත්තං නිවර්තං වතුත්ථං.

32. බලවු අනදයෙනි, ඒ සියලු සබරහු ඉකුත් වූහ, නිරුද්ධ වූහ, පෙරළුණහ. අනදයෙනි, මෙසේ සබරහු අනිත්‍ය ම ය, අනදයෙනි, සබරහු මෙසේ අධ්‍රැව ම ය. අනදයෙනි, මෙසේ සබරහු ආශ්වාස වීරහිත ම ය. අනදයෙනි, සියලු සබර දහමුත් කෙරෙහි කලකිරෙන්නට ඉතා ම සුදුසු ය, නො ඇලෙන්නට ඉතා ම සුදුසු ය, එයින් මිදෙන්නට ඉතා ම සුදුසු ය, අනදයෙනි, සවිරක් ම මෙ පෙදෙසෙහි සිරුර බහා ලූයෙමි යි දනිමි. ඒ ද ධාර්මික වූ ධර්මරාජ වූ සයුරුහිමි සිවුමහදිවයිනට අධිපති වූ, පසම්තුරන් දිනු, දනවුහි තහවුරු බවට පැමිණි, සත්ථුවනින් සමන්විත සක්විති රජෙක් වූ ම කෙළෙමි. මේ සත්ථුවනි ගරිරනික්ෂෙපය යැ. අනදයෙනි, තථාගතයෝ දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බඹුන් සහිත ලොවෙහි, මහණබ්‍රහ්මන් සහිත දෙවිමිනිසුන් සහිත සත්වප්‍රජායෙහි යම් තැනෙක අටවැනිවරෙක සිරුර බහාලන්නෝ ද, එසේ වූ තැනක් මම නො ම දකිමි.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළු සේක. මෙය වදරා, සුගතයන් වහන්සේ නැවත ගාථාබන්ධන වීසින් අනෙකක් වූ මෙය වදළු සේක:

“ ඒකාන්තයෙන් සංස්කාරයෝ අනිත්‍යහ.
ඉපැත්ම වැනැස්ම සබ්බ කොටැත්තාහ.
ඉපිදූ නැසෙත්.
ඒ සංස්කාරයන් ගේ සංහිදීම සුව එළවන්නේ යි. ”

සතර වැනි මහසුදසුන් සූතුර නිමියේ ය.

5.

ජනවසගසුගතං

1. එවං මෙ සුතං; එකං සමයං හගවා නාතිකෙ¹ විහරති ගිඤ්ඤාචයං-
 ථෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන හගවා පරිතො පරිතො ජනපදෙසු පරිවා-
 රකෙ අඛතතීතෙ කාලකතෙ උපපත්තිසු බ්‍යාකරොති, කාසිකොසලෙසු
 වජ්ජිමලෙසු වෙතිවංසෙසු² කුරුපඤ්ඤාලෙසු මච්ඡසුරසෙනෙසු අසු අමුත්ත
 උපපන්නො අසු අමුත්ත උපපන්නො ති. පරොප ඤ්ඤාසං නාතිකියා පරිවාරකා
 අඛතතීතා කාලකතා පඤ්ඤානං ඔරමහාගියානං සෙඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා
 ඔපපාතිකා තත් පරිතිබ්බාසිතො අනාවතතිධම්මා තස්මා ලොකා. සාධිකා
 නවුති නාතිකියා පරිවාරකා අඛතතීතා කාලකතා තිණ්ණං සෙඤ්ඤාජනානං
 පරික්ඛයා රාගද්වේශානං තනුතො සකද්වේශානං සකිද්දෙවි³ ඉමං ලොකං
 ආගන්ත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරිස්සන්ති, සාතිරෙකානි පඤ්ඤාසතානි නාතිකියා
 පරිවාරකා අඛතතීතා කාලකතා, තිණ්ණං සෙඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා සොතා-
 පන්නා අවිනිපාතධම්මා නියතා සමමාධිපරායණා ති.

2. අසෙසාසුං ඛො නාතිකියා පරිවාරකා; හගවා කීර පරිතො පරිතො
 ජනපදෙසු පරිවාරකෙ අඛතතීතෙ කාලකතෙ උපපත්තිසු බ්‍යාකරොති කාසි-
 කොසලෙසු වජ්ජිමලෙසු වෙතිවංසෙසු කුරුපඤ්ඤාලෙසු මච්ඡසුරසෙනෙසු
 අසු අමුත්ත උපපන්නො අසු අමුත්ත උපපන්නො ති. පරොප ඤ්ඤාසං නාතිකියා
 පරිවාරකා අඛතතීතා කාලකතා පඤ්ඤානං ඔරමහාගියානං සෙඤ්ඤාජ-
 නානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකා තත් පරිතිබ්බාසිතො අනාවතතිධම්මා
 තස්මා ලොකා. සාධිකා නවුති නාතිකියා පරිවාරකා අඛතතීතා කාල-
 කතා තිණ්ණං සෙඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා රාගද්වේශානං තනුතො
 සකද්වේශානං සකිද්දෙවි ඉමං ලොකං ආගන්ත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරි-
 ස්සන්ති. සාතිරෙකානි පඤ්ඤාසතානි නාතිකියා පරිවාරකා අඛතතීතා
 කාලකතා තිණ්ණං සෙඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා සොතාපන්නා අවිනි-
 පාතධම්මා නියතා සමමාධිපරායණා⁴ ති. තෙන ච නාතිකියා පරිවා-
 රකා අත්තමිතා අහෙසුං පමුදිතා පිතිසොමනස්සජාතා හගවතො
 පඤ්ඤාචෙය්‍යාකරණං⁴ සුඤ්ඤා.

1. නාදිකෙ පිඬු. ස්‍යා. P.T.S.	2. වෙතිවංසෙසු - මජ්ඣ.
3. සකිද්දෙවි (කා.)	4. පඤ්ඤාචෙය්‍යාකරණං (ස්‍යා කා)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 15 හි ඇතුළත් කර ඇත.

5.

ජනවසන සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඥාතිකා ගමැ ගෙඩිගෙහි වැඩ වසන සේක. එ සෙමෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කාසි කෝසල වජ්ජිමල්ල වෙති වංස කුරු පඤ්චාල මව්ප් සුරසේන යන වටා වටා දනවුහි ඉකුත් කලා වුසු කලුරිය කළ උවසුවත් ඇරැබැ 'අසෝ තැනැත්තේ අසෝ තැනැ උපන, අසෝ තැනැත්තේ අසෝ තැනැ උපනැ' යි ඔවුන් ගේ උපපත්ති විෂයයෙහි කරුණු හෙළි කැරැ වදරන සේක. ඥාතිකාවාසි වූ ද පනසකට වැඩි තරම් වූ, ඉකුත් කලා වූ, කලුරිය කළ උවසුවෝ අවරභාගික සංයෝජන පස නැසූ හෙයින් ඒ ශුද්ධාවාසයෙහි උපන්නාහු, එහි ම පිරිනිවෙන සුලු වූවාහු, එ ලොවින් වටාලා නො එන සුලු වෙත්. ඉකුත් කලා සිටි, කලුරිය කළ, ඥාතිකාග්‍රාමවාසි අධිකයක් සහිත අනුවක් (අනුවකට වැඩි) උවසුවෝ, තුන් සංයෝජනයන් නැසූ හෙයින් රාග ද්වේෂ මෝහ තුනී වූ හෙයින්, සෙද ගැමි වූවාහු, එක් වරක් ම මෙලොවට අවුත් දුක් කෙළවර කරන්නාහ. අතිරේකයක් සහිත පන්සියක් ඥාතිකාවාසි උපාසකයෝ ඉකුත් කලා සිට කලුරිය කළාහු, තුන් සංයෝජනයන් නැසූ හෙයින් සෝවාන් වූවාහු, අපායට නොවැටෙන සුලු වූවාහු, රහත් බවට නියත වූවාහු, රහත් බව පිහිට කොටැත්තාහු වෙත්'' යි ද වදළ සේක.

2. "භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කාසි කෝසල දෙරටෙහි ද වජ්ජි මල්ල දෙරටෙහි ද වෙති වංස දෙරටෙහි ද කුරු පංචාල දෙරටෙහි ද මව්ප් සුරසේන දෙරටෙහි ද යන වටා වටා දනවුහි ළඟ ඉකුත් කලා සිටි, කලුරිය කළ උවසුවත් 'අසෝ තැනැත්තේ අසෝ තැනැ උපන, අසෝ තැනැත්තේ අසෝ තැනැ උපනැ' යි උපපත්ති නිමිත්තෙන් ඔවුන් (මරණින් පසු තතු) හෙළි කරන සේක. ළඟ ඉකුත් කලා සිටි, කලුරිය කළ ඥාතිකාවාසි පනසකට වැඩි ගණනක් උවසුවෝ, අවරභාගික සංයෝජන පස නැසූ හෙයින් ශුද්ධාවාසයෙහි උපන්නාහු, එහි දී පිරිනිවෙන සුලු වූවාහු, වටාලා එයින් මෙහි නො එන සුලු වෙත්. ඉකුත් කලා සිටි, කලුරිය කළ, ඥාතිකාවාසි අනුවකට වැඩි ගණනක් උවසුවෝ තුන් සංයෝජන නැසූයෙන්, රාග ද්වේෂ මොහ තුනී වූයෙන්, සෙද ගැමි වූවාහු, එක් වරක් ම මෙ ලොවට අවුත් දුක් කෙළවර කරන්නාහ. ඉකුත් කලා සිටි, කලුරිය කළ පන්සියකට වැඩි ගණනක් ඥාතිකාවාසි උවසුවෝ, තුන් සංයෝජන නැසූයෙන් සෝවාන් වූවාහු, අපායට නොවැටෙන සුලු වූවාහු, රහත් බවට නියත වූවාහු, රහත් ඵලය ප්‍රතිෂ්ඨා කොටැත්තාහු වෙත් යැ යි වදරන සේකැ'' යි ඥාතිකාග්‍රාමවාසි උපාසකයෝ හඟවත් බුදුරජුන් ගේ ප්‍රශ්නව්‍යාකරණය අසා එයින් ද ගන්නා ලද සිතැත්තාහු, සතුටු වූවාහු, හටගත් ප්‍රීති භා සොම්නස් හා ඇත්තෝ වූහ.

3. අසෙසාසි ඛො ආයසමා ආනන්දො: හගවා කිර පරිතො පරිතො ජනපදෙසු පරිවාරකෙ අභිභතීතෙ කාලකතෙ උපපනතීසු බ්‍යාකරොති. කායිකොසලෙසු වජ්ජිමලෙසු වෙතිවංසෙසු කුරුපඤ්චාලෙසු මච්ඡසුර-සෙනෙසු අසු අමුත්‍ර උපපනෙතා අසු අමුත්‍ර උපපනෙතා ති, පරොපඤ්ඤාස-නාතිකියා පරිවාරකා අභිභතීතා කාලකතා පඤ්ඤාතං. ඔරමාගියානං සංඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකා තත්‍ව පරිනිබ්බාධිතො අනාවතතිධම්මා තස්මා ලොකා. සාධිකා නවුති නාතිකියො පරිවාරකා අභිභතීතා කාලකතා තිණණං. සංඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා රාගද්වේශමාහානං තනුන්තා සකද්-ගාමීතො සකිදෙව ඉමං ලොකං. ආගන්තුමා දුක්ඛස්සන්තං කරිස්සන්තී, සාතිරෙකානි පඤ්ඤාසනානි නාතිකියා පරිවාරකා අභිභතීතා කාලකතා තිණණං. සංඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා සොකාපන්තා අවිනිපාතධම්මා නියතා සමෙධාධි-පරායණා ති. තෙන ව නාතිකියා පරිවාරකා අත්තමනා අහෙසුං පමුදිතා පිතිසොමනස්සජාතා හගවතො පඤ්ඤාචේය්‍යාකරණං සුඤ්ඤා 'ති.

ආනන්ද පරිකපා

4. අප් ඛො ආයසමිතො ආනන්දස්ස එතදහොසි: ඉමෙ ඛො පනාපි¹ අහෙසුං මාගධිකා පරිවාරකා බහු වෙව රත්තඤ්ඤා ව අභිභතීතා කාල-කතා. සුඤ්ඤා මඤ්ඤා අභිගම්ගධා අභිගම්ගධා² පරිවාරකෙති අභිභතීතෙති කාලකතෙති. තෙ ඛො පනාපි අහෙසුං බුද්ධි පසන්තා ධම්මෙ පසන්තා සංඛිත පසන්තා සිලෙසු පරිපුරකාරිතො තෙ අභි-තීතා කාලකතා හගවතා අබ්‍යාකතා. තෙසමපස්ස³ සාධු චේය්‍යා-කරණං. බහුජනො පසිදෙය්‍ය තතො ගච්ඡන්තා සුගතිං. අයං ඛො පනාපි අහොසි රාජා මාගධො සෙනියො බිම්බිසාරො ධම්මකො ධම්ම-රාජා හිතො බ්‍රාහ්මණගහපතිකානං නෙගමානඤ්ඤිව ජානපද්‍යාඤ්ඤි. අපිසසුදං මනුසසා කිත්තයමානරූපා විහරන්ති 'එවං නො සො ධම්මකො ධම්මරාජා සුඛාපෙඤ්ඤා කාලකතො, එවං මයං තස්ස ධම්මකස්ස ධම්මරඤ්ඤා විජිතෙ එසු⁴ විහරිමා'ති. සො ඛො පනාපි අහොසි බුද්ධි පසන්තා ධම්මෙ පසන්තා සංඛිත පසන්තා සිලෙසු පරිපුර-කාරී. අපිසසුදං මනුසසා එවමාහංසු 'යාව මරණකාලාපි රාජා මාගධො සෙනියො බිම්බිසාරො හගවතා කිත්තයමානරූපො කාලකතො'ති.

1. පනපි - පෑ

2. අභිගම්ගධිකෙති - ස්වා

3. සෙසමපස්ස - මෙසං

4. එසුක්කං - ස්වා

3. “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කාසි කෝසල දෙ රටෙහි ද වජ්ජි මල්ල දෙ රටෙහි ද වෙති වංස දෙ රටෙහි ද කුරු පංචාල දෙ රටෙහි ද මව්ප සුර-සෙන දෙ රටෙහි ද යන වටා වටා දනවුහි ළඟ ඉකුත් කලා සිටි කල්ලිය කළ උවසුවන් ‘අසෝ තැනැත්තෝ අසෝ තැනැ උපන, අසෝ තැනැත්තෝ අසෝ තැන උපනැ’ යි ද උපපත්ති නිමිත්තෙන් (ඔවුන්ගේ මරණින් පසු ගතිය) හෙළි කරන සේක. ඉකුත් කලා සිටි, කල්ලිය කළ ඥාතිකා-වාසි වූ පනසකට වැඩි ගණනක් උවසුවෝ අවරභාගික සංයෝජන පස නැසූ හෙයින් ඉද්ධාවාසයෙහි උපන්නාහු, එහි දී පිරිනිවෙන සුලු වූවාහු, වටාලා එයින් මෙහි නොඑන සුලු වෙතැ යි ද, ඉකුත් කලා සිටි කල්ලිය කළ ඥාතිකවාසි අනුවකට වැඩි ගණනක් උවසුවෝ තුන් සංයෝජන නැසූ හෙයින්, රාග ද්වේෂ මෝහ තුනි වූ හෙයින් සෙදගැමි වූවාහු, එක් වරක් ම මෙ ලොවට අවුත් දුක් කෙළවර කරන්නාහ’ යි ද, ළඟ ඉකුත් කලා සිටි, කල්ලිය කළ පන්සියයකට වැඩි ගණනක් ඥාතිකවාසි උවසුවෝ තුන් සංයෝජන නැසූ හෙයින් සෝවාන් වූවාහු, අපායට නොවැටෙන සුලු වූවාහු, රහත් බවට නියත වූවාහු, රහත්ඵලය ප්‍රතිෂ්ඨා කොටැති යාහු වෙතැ යි ද වදන සේක ල, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ප්‍රශ්නව්‍යාකරණය අසා එයින් ඥාතිකවාසි උවසුවෝ ආරාධිත සිතැත්තාහු, සතුටු වූවාහු, හටගත් ප්‍රීති හා සොම්නස් හා ඇත්තාහු ද වෙත් ලැ” යි අනද තෙරණුවෝ ඇසූහ.

ආනන්ද පරිකථාව

4. -එ කල්හි වනාහි අනද තෙරුනට මේ සිත විය: “ළඟ ඉකුත් කලා සිටි, කල්ලිය කළ, මගද රටැ වැසි විරරාත්‍රඤ්ඤාභෝ උවසුවෝ ද වූහ. ළඟ ඉකුත් කලා සිටි කචරිය කළ අඟු මගද දෙරටැ වූසු (අරිසවු) උවසුවන් ගෙන් මෙ දෙ රට හිස් වූ නියා යැ (හිස් වූවාක් මෙන් අන්‍යයනට පෙනෙයි). ඒ අඟු මගද දෙරට වැසියෝ ද බුදුරජුන් කෙරෙහි පහන් ද දහමිහි පහන් ද සඟුන් කෙරෙහි පහන් ද සිල් පුරන සුලු ද වූහ. ළඟ ඉකුත් කලා කල්ලිය කළ ඔහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් නො ම හෙළි කරන ලද්දහ. ඔවුන් ගේ ද උපපත්තිය හෙළි කරනු මනා යැ. බොහෝ දෙනා පහදිනු ඇත. එයින් සුගතියට යනු ඇත. මේ මගධාධිපති ශ්‍රේණික බිම්බිසාර රජ ධාර්මික ද ධර්මරාජ ද බමුණු ගැහැටියනටත් නිගමවාසි ජනපදවාසි ජනයාටත් හිතකාමීද විය. මිනිස්සු ද දැහැමි වූ, දැහැමින් රැජැසූ අපේ රජ රට සුවපත් කොට මෙසේ කල්ලිය කෙළේ යැ” යි ද, ‘මෙසේ අපි දැහැමි වූ දැහැමෙන් රජ වූ ඔබේ රටැ සුව සේ වූසුමහ’ යි ද, එ රජුහු ගුණ වණන්නාහු ද වෙසෙත්. ඒ රජ ද බුදුරජුන් කෙරෙහි පහන් ද දහමිහි පහන් ද සඟුන් කෙරෙහි පහන් ද සිල් පුරන සුලු ද විය. කල්ලිය කරන තෙක් දු මගධාධිපති ශ්‍රේණික බිම්බිසාර රජ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ගුණ වණන සුලු වැ වැස කල්ලිය කෙළේ යැ” යි මිනිස්සු ද මෙසේ කියත්.

සො අභිභතීතො කාලකතො භගවතා අබ්‍යාකතො. තස්ස ජස්ස සාධු-
වෙය්‍යාකරණං. ඛුප්පතො පසිදෙය්‍යා, තතො ගවේජය්‍යා සුගතිං. භග-
වතො ඛො ජන සමෙධාධි මගධෙසු. යත් ඛො භගවතො සමෙධාධි
මගධෙසු, කථං තත් භගවා මාගධකෙ පරිවාරකෙ අභිභතීතෙ කාල-
කතෙ උපජන්තිසු න බ්‍යාකරෙය්‍යා? භගවා වෙව ඛො ජන මාගධකෙ
පරිවාරකෙ අභිභතීතෙ කාලකතෙ උපජන්තිසු න බ්‍යාකරෙය්‍යා දීන-
මනා තෙනසු මාගධකා පරිවාරකා. යෙන ඛො ජනසු දීනමනා
මාගධකා පරිවාරකා කථං තෙ භගවා න බ්‍යාකරෙය්‍යාති.

5. ඉදමායං ආනන්දෙ මාගධකෙ පරිවාරකෙ ආරභිත ඵකො රහො
අනුච්චින්නස්වා රත්තියා පච්චුසසමයං පච්චුට්ඨයා යෙන භගවා තෙනුප-
සඬකම්. උපසඬකම්භා භගවතං අභිවාදෙභා ඵකමන්තං නිසීදි.
ඵකමන්තං නිසීනෙහා ඛො ආයං ආනන්දෙ භගවතං ඵතදවොච:

සුතමේමතං භනෙත භගවා කීර පරිතො පරිතො ජනපදෙසු පරිවාරකෙ
අභිභතීතෙ කාලකතෙ උපජන්තිසු බ්‍යාකරොති කාසිකොසලෙසු වජ්ජිම-
ලෙලෙසු චෙතිවංසෙසු කුරුපඤ්චාලෙසු මච්ඡසුරසෙනෙසු. අසු අමුත්ත
උපපනෙතා අසු අමුත්ත උපපනෙතා ති. පරොපඤ්ඤාසං නාතිකියා පරි-
වාරකා අභිභතීතා කාලකතා පඤ්චන්තං ඔරමහාගියානං සඤ්ඤාප-
නානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකා තත් පරිනිබ්බාසිතො අනාවක්ඛිධම්මා
තස්මා ලොකා. සාධිකා නමුති නාතිකියා පරිවාරකා අභිභතීතා කාල-
කතා තිණ්ණං සඤ්ඤාපනානං පරික්ඛයා රාගද්වේශමොහානං තත්තානා
සකදගාමීතො සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්තවා දුක්ඛසන්තං කරි-
සාන්ති. සාතිරෙකාති පඤ්චසතාති නාතිකියා පරිවාරකා අභිභතීතා
කාලකතා තිණ්ණං සඤ්ඤාපනානං පරික්ඛයා සොතාපනතා අවිනි-
පාතධම්මා නියතා සමෙධාධිපරායණාති. තෙන ව නාතිකියා පරිවාර-
කා අත්තමනා අභෙසුං පමුදිතා පිතිසොමනසස්ථාතා භගවතො
පඤ්ඤාවෙය්‍යාකරණං සුචාති. ඉමෙ ඛො පනාපි භනෙත අභෙසුං මාග-
ධකා පරිවාරකා ඛු වෙව රත්තඤ්ඤා ව අභිභතීතා කාලකතා සුඤ්ඤා
මඤ්ඤා අභිභමගධා අභිභමාගධකෙති පරිවාරකෙති අභිභතීතෙති කාල-
කතෙති. තෙ ඛො පනාපි භනෙත අභෙසුං බුද්ධි පසන්තා ධම්මෙ
පසන්තා සබ්බෙ පසන්තා සිලෙසු පරිපුරකාරිතො. තෙ අභිභතීතා
කාලකතා භගවතා අබ්‍යාකතා.

හේ ඥාන ඉකුත් කල්හි කල්ලිය කෙළේ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් (මොහුගේ උපපත්තිය මෙසේ යැයි) නොම හෙළි කරන ලද්දේ ය. ඔහුගේ උපපත්තිය ද හෙළි කරනු මනා යැ. බොහෝ දෙනා පහදිනු ඇත. එයින් සුගතියට යනු ඇත. භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සම්බෝධිය මගේ රටෙහි විය. යම් මගේ රටෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සම්බෝධිය වී ද, එහි සම්පාතික වූ කල්ලිය කළ උවසුවන් කෙසේ නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ (ඔවුන්ගේ) උපපත්තීන් නිමිත්තෙන් නො ම හෙළි කළ යුතු වන සේක් ද? භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වනාහි සම්පාතිකයෙහි කල්ලිය කළ මගේ රට වැසි උවසුවන් ඔවුන්ගේ උපපත්ති නිමිත්තෙන් නො හෙළි කරන සේක් වූ නම්, එයින් මගේ රට වැසි උවසුවෝ බැගෑපත් සිතැති වන්නාහ. මගේ රට වැසි උවසුවෝ යම් කරුණෙකින් බැගෑපත් සිතැති වන්නාහු ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙසේ නම් ඒ (උපපත්ති නිමිත්තෙන්) උවසුවන් හෙළි නො කරන සේක් ද? යනු යැ.

5. අනඳ තෙරණුවෝ මගේ රට වැසි උවසුවන් ඇඳබැ හුදෙකලා වැ රහසිගත වැ මෙසේ පුනපුනා සිතා, ඊ අලුය මැ නැගී සිට, හඟවත් බුදුරජුන් කරා එළැඹියාහ. එළැඹි ඔබ වැද, පසෙකැ හිඳගත්හ. පසෙකැ හිඳ ම හඟවත් බුදුරජුනට මෙ බස් පැවැසූහ:

“වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කාසි කෝසල දේ රටෙහි ද වජ්ජි මල්ල දේ රටෙහි ද වේනී වංස දේ රටෙහි ද කුරු පංචාල දේ රටෙහි ද මව්පසුරසේන දේ රටෙහි ද යන වටා වටා දනවුහි ළඟ ඉකුත් කලා සිටී, කල්ලිය කළ උවසුවන් ‘අයෝ තැනැත්තෝ අයෝ තැනැ උපත, අයෝ තැනැත්තෝ අයෝ තැනැ උපතැ’ යි උපපත්ති නිමිත්තෙන් (ඔවුන් මරණින් පසු තතු) හෙළි කරන සේක. ළඟ ඉකුත් කලා සිටී, කල්ලිය කළ ඥාතිකාවාසී පනසකට වැඩි ගණනක් උවසුවෝ අවරහාගික සංයෝජන පස නැසුයෙන් ශුද්ධාවාසයෙහි උපන්නාහු, එහි දී පිරිනිවේන සුලු වූවාහු, වටාලා එයින් මෙහි නො එන සුලු වෙත්. ඉකුත් කලා සිටී, කල්ලිය කළ, ඥාතිකාවාසී අනුවකට වැඩි ගණනක් උවසුවෝ, තුන් සංයෝජන නැසුයෙන්, රාග ද්වේෂ මොහ තුනී වූයෙන්, සෙදගැමි වූවාහු, එක් වරක් ම මෙ ලොවට අවුත් දුක් කෙළවර කරන්නාහ. ඉකුත් කලා සිටී, කල්ලිය කළ, පන්සියයට වැඩි ගණනක් ඥාතිකාවාසී උවසුවෝ, තුන් සංයෝජන නැසුයෙන්, සෝවාන් වූවාහු, රහත් ඵලය ප්‍රතිෂ්ඨා කොටැත්තාහු වෙත්” යැ යි වදන සේක. එයින් ඥාතිකාවාසී උවසුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ප්‍රශ්න ව්‍යාකරණය අසා ආරාධිත සිතැත්තෝ ප්‍රමුද්ධයෝ උපන් ප්‍රීති හා සොමනස් හා ඇත්තෝ වූහ. වහන්ස, ළඟ ඉකුත් කලා කල්ලිය කළ මගේ රට වැසි වීරරාත්‍රඤ්ඤ වූ මේ බොහෝ උවසුවෝ වූහ. අඟු මගේ දෙරට ළඟ ඉකුත් කලා කල්ලිය කළ අඟුමගේ වැසි උවසුවන් ගෙන් හිස් වූ සේ ය. වහන්ස, ඔහු ද බුදු රජු කෙරෙහි පැහැදුණා වූ, දහමිහි පැහැදුණාහු, සහන කෙරෙහි පැහැදුණාහු, සිල් පුරන්නාහු වූහ. ළඟ ඉකුත් කලා කල්ලිය කළ ඔහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් නො හෙළි කරන ලදහ.

තෙසමපසා සාධු වෙය්‍යාකරණං ඛ්‍යුජනො පසිදෙය්‍ය තතො ගච්ඡය්‍ය සුගතිං අයං ඛො පනාපි හතෙන අභොසි රාජා මාගධො සෙනිගො බිම්බිසාරො ධම්මකො ධම්මරාජා භිතො ට්‍රාහිණංගහපතිකානං තෙගමානකෙඤ්ච ජානපදනකෙඤ් අපිස්සුදං මනුස්සා කිත්තයමානරූපා වීහරන්ති. 'එවං නො සො ධම්මකො ධම්මරාජා සුඛාපච්චා කාලකතො, එවං මයං තස්ස ධම්මකස්ස ධම්මරජෙඤ්ඤ වීජිතෙ එසු වීහරිමා'ති. සො ඛො පනාපි හතෙන අභොසි බුච්චි පස්සෙතො ධම්මෙ පස්සෙතො සඛෙස පස්සෙතො සිලෙසු පරිපුරුකාරී. අපිස්සුදං මනුස්සා එවමාහංසු 'යාච මරණකාලා පි රාජා මාගධො සෙනිගො බිම්බිසාරො හගවිත්තං කිත්තයමානරූපො කාලකතො'ති. සො අඛතතීතො කාලකතො හගවිතා අබ්‍යාකතො, තස්ස පස්ස සාධු වෙය්‍යාකරණං ඛ්‍යුජනො පසිදෙය්‍ය තතො ගච්ඡය්‍ය සුගතිං, හගවිතො ඛො පන හතෙන සමොධි මගධෙසු. යත් ඛො පන හතෙන හගවිතො සමොධි මගධෙසු කථං තත් හගවා මාගධකෙ පරිවාරකෙ අඛතතීතෙ කාලකතෙ උප්පත්තිසු න බ්‍යාකරෙය්‍ය. හගවා ච ඛො පන හතෙන මාගධකෙ පරිවාරකෙ අඛතතීතෙ කාලකතෙ උප්පත්තිසු න බ්‍යාකරෙය්‍ය, දීනමනා¹ තෙනසසු මාගධකා පරිවාරකා. යෙන ඛො පනසසු හතෙන දීනමනා මාගධකා පරිවාරකා, කථං තෙ හගවා න බ්‍යාකරෙය්‍යා''ති.

ඉදමායස්මා ආනන්දො මාගධකෙ පරිවාරකෙ ආරභ්‍ත හගවිතො සමුච්චා පරිකථං කතො උට්ඨායාසනා හගවිත්තං අභිවාදෙතො පදකඛිණං කතො පකකාමී.

6. අථ ඛො හගවා අවීරපකකතෙහ ආයස්මිනෙහ ආනන්දෙ පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙතො පක්ඛවීරමාදය නාතිකං පිණ්ඩාය පාවිසී. නාතිකෙ පිණ්ඩාය වරිතො පච්ඡාහන්තං පිණ්ඩපාතපට්ඨකතෙහො ජාදෙ පක්ඛාලෙතො ගිඤ්ඤාකාවසථං පවිසිතො මාගධකෙ පරිවාරකෙ ආරභ්‍ත අට්ඨිකතො මනසි කතො සබ්බං චේතසො සමන්තාහරිතො පඤ්ඤානෙහ ආසනෙ නිසිදි "ගතිං තෙසං ජාතිසංඝාමී අභිසම්පරායං යංගතීකා තෙ හවිත්තො යංඅභිසම්පරායා''ති. අද්දයා ඛො හගවා මාගධකෙ පරිවාරකෙ යංගතීකා තෙ හවිත්තො යංඅභිසම්පරායාති. අථ ඛො හගවා සායනභස්මයං පටිසලානා වුට්ඨිතො ගිඤ්ඤාකාවසථා තිකඛිතීතො වීහාරපච්ඡායායං පඤ්ඤානෙහ ආසනෙ නිසිදි.

1. නිනනමනා. ස්‍යා.
දීනමානා PTS.

ඔවුන්ගේ ද (උපපත්තිය) හෙළි කිරීම වේ වං සියදිමි. එයින් බොහෝ දෙනා පහදිනු ඇත. සුගතියට යනු ඇත. වහන්ස, මගධාධිපති වූ මේ ශ්‍රේණික බිම්බිසාර රජ දහැමි විය, දහැමෙන් රජයන්නේ විය. බමුණකට ද ගැහැවියනට ද නියමගම්වැසියනට ද දනවූ වැසියනට ද වැඩ කැමැති විය. තව ද මිනිස්සු 'මෙසේ ඒ දහැමි වූ, දහැමෙන් රජයන බිම්සාර රජ අප සුව පත් කොට කලුරිය කෙළේ ය. මෙසේ අපි දහැමෙන් රජයන ඒ දහැමි රජුගේ රටෙහි පහසුවෙන් වුසුමහ' යි ඔහු ගුණ වණන සුලු ව වෙසෙත්. වහන්ස, තව ද එ රජ බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි පැහැදුණෙක, දහමෙහි පැහැදුණෙක, සහන කෙරෙහි පැහැදුණෙක, සිල් පිරුයෙක. තව ද මිනිස්සු 'මියැ යන තාක් ම මගධාධිපති වූ ශ්‍රේණික බිම්බිසාර රජ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වර්ණනා කරන සුලු වැ වැස කලුරිය කෙළේ යැ' යි මෙසේ කියත්. ළඟ ඉකුත් කලා සිටි, කලුරිය කළ හෙ තෙමෙ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් හෙළි නො කරන ලදී. ඔහුගේ ද උපපත්තිය හෙළි කිරීම වේ වං සියදිමි. බොහෝ දෙනා පහදිනු ඇත. එයින් සුගතියට යනු ඇත. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සම්බොධිය (බුදු බව ලැබීම) වූයේ මගද රටෙහි ය. වහන්ස, යම් මගද රටෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සම්බොධිය වී නම්, එ මගද රට වූයේ, ළඟ ඉකුත් කල්හි වූ, කලුරිය කළ උවසුවත් කෙසේ නම් උපපත්තිය නිමිත්තෙන් හෙළි නො කරන සේක් ද? වහන්ස, ඉදින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ළඟ ඉකුත් කල්හි වූ, කලුරිය කළ මගද රට වූයේ උවසුවත් උපපත්ති නිමිත්තෙන් හෙළි නො කරන සේක් වී නම්, මගද රට වැසි උවසුවෝ එයින් බැහැපත් සිතැත්තෝ වන්නාහ. වහන්ස, යම් භෙයකින් මගද රට වැසි උවසුවෝ බැහැපත් සිතැත්තෝ වන්නාහු නම්, කෙසේ නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඔවුන් (උපපත්ති නිමිත්තෙන්) හෙළි නො කරන සේක් ද?"

අනද තෙරණුවෝ මගද රට වැසි උවසුවන් ඇරැබූ හඟවත් බුදුරජුන් හමුයෙහි මේ විස්තර කථාව කොට, හුනස්නෙන් නැඟී, ඔබ වැද පැදකුණු කොට නික්මියාහ.

6. එ කලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනද තෙරුන් නික්මා ගිය නොබෝ කල්හි, පෙර වරු සමයෙහි හැඳූ පෙරෙ වැ පා සිටුරු ගෙන, ඥාතික ගමට පිටු පිණිස පිවිසි සේක. ඥාතික ගමෙහි පිටු පිණිස හැසිර, පසුබත්හි පිටු පා ගමනින් පෙරළා ඇත්වුණු සේක්, පා සෝද ගිඤ්ජකාව-සථයට (ගඩොළු ගෙට) වැඩ, මගද රට වැසි උවසුන් ඇරැබ, කරුණු සලකා මෙතෙහි කොට, සියල්ල සිතින් එක් කොට ගෙන, 'ඒ හවත්තු යම්බදු ඥානගතියක් ඇත්තාහු ද, යම්බදු පරලොව ගතියක් ඇත්තාහු ද, ඔවුන්ගේ ඒ ඥානගතිය, ඒ පරලොව ගතිය දැනගන්නෙමි' යි සිතා පනවන ලද අස්නෙහි වැඩ හුන් සේක. ඒ හවත්තු යම් ඥානගතියක් ඇත්තාහු ද, යම් පරලෝ ගතියක් ඇත්තාහු ද, එසේ වූ මගද රට වූයේ ඒ උවසුවත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දුටු සේක. එයින් පසු සවස් වේලේ සමවතින් නැඟී සිටි සේක්, ගඩොළු ගෙයින් නික් මැ වෙහෙර ඉදිරි පසැ සෙවණෙහි පන වන ලද අස්නෙහි වැඩ හුන් සේක.

7. අථ ඛො ආසස්මා ආනන්දෙ යෙන හගවා තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්භා හගවන්තං අභිවාදෙභා ඵකමන්තං නිසිදි. ඵකමන්තං නිසිනෙතා ඛො ආසස්මා ආනන්දෙ හගවන්තං ඵතදවොච. “උපසන්න-පදිසෙසා¹ හනෙත හගවා, භාතිරිච හගවතො මුඛවණ්ණණ වීසසන්නත්තා ඉන්ද්‍රියානං. සනෙතන නුනඡ්ඡ හනෙත හගවා විහාරෙන විහාසි”ති. “යදෙව ඛො මෙ ඤං ආනන්ද මාගධකෙ පරිවාරකෙ ආරඤ්ඤ සම්මුඛො පරිකථං කඤ්ඤා උඨ්ඨායාසනා පක්කනෙතා, තදෙවාහං නාතිකෙ පිණ්ඩාය වරිඤ්ඤා පච්ජා-හත්තං පිණ්ඩපාතපටික්කනෙතා පාදෙ පක්කාලොභා ගිඤ්ඤාකාවසථං පටිසිඤ්ඤා මාගධකෙ පරිවාරකෙ ආරඤ්ඤ අවුසිකඤ්ඤා² මනසි කඤ්ඤා සබ්බං චෙතසො සමන්තාහරිඤ්ඤා පඤ්ඤානෙත ආසනෙ නිසිදි. ‘ගතිං තෙස්ස ජාතිස්සාමි අභිසම්පරායං, යංගතිකා තෙ හවන්තො යංඅභිසම්පරායා’ති. අද්දසං ඛො අහං ආනන්ද මාගධකෙ පරිවාරකෙ යංගතිකා තෙ හවන්තො යංඅභිසම්පරායාති.

ජනවසහගමනං

8. අථ ඛො ආනන්ද අනතර්ගිතො යකෙඤ්ඤ සද්දමනුස්සාවෙසි: “ජනවසහො අහං හගවා, ජනවසහො අහං සුගතා”ති. “අභිජානාමි නො ඤං ආනන්ද ඉතො පුට්ඨෙච ඵවරුපං නාමධෙයාං සුතං යදිදං ජනවස-හො” ති “න ඛො අහං හනෙත අභිජානාමි ඉතො පුට්ඨෙච ඵවරුපං නාම-ධෙයාං සුතං යදිදං ජනවසහො”ති. අපි ච මෙ හනෙත ලොමානි හඬානි ජනවසහො ති නාමධෙයාං සුඤ්ඤා. තස්ස මයහං හනෙත ඵතද-හොසි: න හි නුන සො ඔරතො යකෙඤ්ඤ හවිසසති යසසිදං³ ඵවරුපං නාමධෙයාං සුපඤ්ඤත්තං යදිදං ජනවසහො”ති. “අනතරො ඛො ආනන්ද සද්දපාතුභාවා උළාරවණ්ණණා මෙ යකෙඤ්ඤ සම්මුඛෙ පාතු-රහොසි. දුතියමෙසි සද්දමනුස්සාවෙසි: ‘බිමබ්බසාරො අහං හගවා බිමබ්-සාරො අහං සුගතා’ති. ඉදං සත්තමං ඛො අහං හනෙත චෙසසවණ්ණ මහාරාජස්ස සහඤ්ඤාතං උපපජ්ජාමි. සො තතො වුතො මනුස්සරාජා හවිතුං පහොමි.”⁴

ඉතො සත්ත තතො සත්ත සංසාරානි චතුර්දස,
නිවාසමභිජානාමි යත් මෙ වුසිතං පුරෙ.

දීඝරත්තං ඛො අහං හනෙත අවිනිපාතො අවිනිපාතං සඤ්ජානාමි.
ආසා ච පන මෙ සත්තීඨ්ඨති සකදගාමිතායා ති.

1. උපසන්නපඨිසො - කං
2. අවුසිකඤ්ඤා - මජ්ඣං

3. යදිදං - මජ්ඣං
4. මහාසාරාජා 8 හොමි - PTS

7. එ කල අනද තෙරණුවෝ හඟවත් බුදුරජුන් කරා එළැඹියාහ. එළැඹි ඔබ වැද එක් පසෙක හුන්හ. අනද තෙරණුවෝ එක් පසෙක හුන්නාහු ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උපශාන්ත වූ දකුම් ඇති සේක. ඉදුරන් වෙසෙසින් පහන් බැවින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මුඛවර්ණය බබළන සේ ය. වහන්ස, අද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ශාන්ත විහරණයෙකින් වුසු සේකැ යි හඟිමි” යැ යි කීහ. එ විට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදරන සේක්, “අනදයෙනි, යම් විටෙක තෙපි මගද රටැ වුසු උවසුවන් ඇරැබැ මා හමුයෙහි වර්ණනා කරාව කොට හුනස්නෙන් නැඟී නික්මුණු ද, එ විට ම මම ඥාතික ගමැ පිඩු පිණිස හැසිර පසු බැලූ පිණිස පාතයෙන් පෙරළා ඇත්මුණෙමි, පා දෙවැ ගඩොළු ගෙට වැද මගද රටැ වුසු උවසුවන් ඇරැබැ, කරුණු සලකා බලා මෙනෙහි කොට, සියල්ල සිකිත් එක් කොට ගෙන, ඒ හටත්තු යම්බඳු ඥානගති ඇත්තෝ වුහු ද, යම්බඳු පරලොච ඇත්තෝ වුහු ද, ඔවුන්ගේ ඒ ඥානගතිය, ඒ පරලොච ගතිය දැන ගන්නෙමි” යි සිතා, ජනවන ලද අස්නැ හිඳැ ගතිමි. අනදයෙනි, ඒ හටත්තු යම්බඳු ඥානගති ඇත්තෝ වුහු ද, යම්බඳු පරලොච ගති ඇත්තෝ වුහු ද, එසේ වූ ගති ඇති මගද රටැ වූ ඒ උවසුවන් මම දුටු-යෙමි ම ය.

ජනවසහයා පැමිණීම

8. අනදයෙනි, එ කල අතුරුදහන් වූ යක්ෂයෙක් ‘භාග්‍යවතුන් වහන්ස මම ජනවසහයෙමි, සුගතයන් වහන්ස, මම ජනවසහයෙමි’ යි හඬ ඇස්වී ය (ගබ්දයක් පැවැත් වී ය). අනදයෙනි, ජනවසහ යන මේ නම කොප මෙයින් පෙර ඇසුවා දැනවූ ද?” යි අසා වදළ සේක. “වහන්ස, ජනවසහ යන මේ නම මෙයින් පෙර ඇසුවා නො ම දැනිමි. එහෙත් වහන්ස, ජනවසහ යන නම ඇසීමෙන් මා ලොමුදහ ගත. වහන්ස, ඒ මට ‘ජනවසහ යන මෙබඳු නමෙක් යමකුහට පනවන ලද්දේ නම් හේ එසේ මෙසේ යකෙක් නො වන්නේ යැ’ යි අනද තෙරණුවෝ කීවූ ය.

“අනදයෙනි, හඬ නැගෙන්නා හා ම උදර වූ සිරුරු පැහැ ඇති යක්ෂ-යෙක් මා ඉදිරියෙහි පහළ විය. දෙවනු වර ද හෙ තෙම ‘භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මම බිම්බිසාර වෙමි, සුගතයන් වහන්ස, මම බිම්බිසාර වෙමි’ යි හඬ ඇස්වී ය. “වහන්ස, මේ සත්වන වර වෙසවුණු මහරජු ගේ සහභාව-යට පැමිණියෙමි. ඒ මම මෙයින් සැව මිනිස් රජක්හු වන්නට හැක්කෙමි. මේ දෙවලොවින් සැව සත් වරක් ද, ඒ මිනිස් ලොවින් සැව සත් වරක් ද” යි මෙසේ යම් දෙව මිනිස් දෙ ලොවිහි පෙර මා වුසුයේ ද, ඒ දෙ තත්ති ම හැම ලෙසින් කඳ පිළිවෙළ කුසක් විසීම දැනිමි. වහන්ස, දික් කලක් ම අපායකට නො වැටුණෙමි, අපායට මගේ නොවැටීම දැනිමි. සෙදගැමි බව පිණිස ද මගේ අපේක්ෂාව පවති” යැයි ද හේ කී ය.

තව ද ජනවසහ තෙම මතු දැක්වෙන කර්මයන් කීය:

9. “අව්‍යවස්ථිත අයසමතො ජනවසහසස යකකසස, අබ්භුතච්ඡිත අයසමතො ජනවසහසස යකකසස, ‘දීඝරත්තං ඛො අභං හතෙන අව්නිපාතො අව්නිපාතං සඤ්ජානාමිති ච වදෙසි, ආසා ච පන මෙ සන්තිට්ඨති සකදගාමිතායාති ච වදෙසි. ඤාතො නිද්දානං පනායකො ජනවසහො යකකො ඵවරුපං උළාරං විසෙසාධිගමං සඤ්ජානාමිති?”

“න අක්කැස් හඟවා තව සාසනා, න අක්කැස් සුගත තව සාසනා. යදගෙන අඟං හතෙත හඟවති එකන්තිකතො¹ අභිපාසනෙකා, තදගෙන අඟං හතෙත දීසරක්කං අවිනිපාතො අවිනිපාතං සඤ්ජානාමි. ආසා ව පන මෙ සන්තිට්ඨති සකදගාමිකාය. ඉධාහං හතෙත වෙසාවණෙන මහාරාජෙන පෙසිතො විරුළුහකස්ස මහාරාජස්ස සන්තිකෙ කෙනවිදෙවකරණියෙන. අද්දං හඟවන්තං අනතරාමගෙන ගිඤ්ජකාවසථං පටිපිඨා මාගධකෙ පරිවාරකෙ ආරබ්භ අට්ඨිකඨා මනසි කඨා සබ්බං චෙතසො සමන්තාහරිඨා තිපිනතං ‘ගතිං තෙසං ජාතිස්සාමි අභිසම්පරායං යංගතිකා තෙ හවතෙතා යංඅභිසම්පරායාති. අනවජරියං ඛො පනෙතං හතෙත යං වෙසාවණස්ස මහාරාජස්ස තස්සං පරිසායං භාසතො සමමුඛා සුතං සමමුඛා පටිග්ගහිතං යංගතිකා තෙ හවතෙතා යංඅභිසම්පරායාති. තස්ස මයහං හතෙත එතදහොසි: හඟවන්තඤ්ච දක්වාමි. ඉදඤ්ච හඟවතො ආරොචෙස්සාමිති. ඉමෙ ඛො මෙ හතෙත දො පට්ටයා හඟවන්තං දස්සනාය උපසඬකම්තුං.

දේවස්ථාන

10. පුරිමානි භනෙක දිවසානි පුරිමතරානි තදහුපොසථෙ පණ්ණරසෙ වසසුපනායිකාය පුණ්ණාය පුණ්ණමාය රක්තියා කෙවලකප්පා ව දෙවා තාවනිංසා සුධම්මායං සභායං සනතිසිත්තා භොතනී සනතිපතිතා, මහති ව දිබ්බපරියා² සමත්තතො සනතිසිත්තා භොතනී³ සනතිපතිතා, වත්තාරො ව මහාරාජානො වාතුද්දියා නිසිත්තා භොතනී, පුරජාමාය දියාය ධතරට්ඨො මහාරාජා පච්ඡිමාභිමුඛො⁴ නිසිත්තො භොති දෙවෙ පුරක්ඛන්ධා, දක්ඛණාය දියාය වීරුලුතකො මහාරාජා උත්තරාභිමුඛො නිසිත්තො භොති දෙවෙ පුරක්ඛන්ධා, පච්ඡිමාය දියාය වීරුපක්ඛො මහාරාජා පුරජාභිමුඛො⁵ නිසිත්තො භොති දෙවෙ පුරක්ඛන්ධා, උත්තරාය දියාය වෙසඨවණො මහාරාජා දක්ඛණාභිමුඛො නිසිත්තො භොති දෙවෙ පුරක්ඛන්ධා, යද භනෙක කෙවලකප්පා ව දෙවා තාවනිංසා සුධම්මායං සභායං සනතිසිත්තා භොතනී සනතිපතිතා මහති ව දිබ්බපරියා සමත්තතො සනතිසිත්තා භොතනී සනතිපතිතා, වත්තාරො ව මහාරාජානො වතුද්දියා නිසිත්තා භොතනී ඉදං කෙසං භොති ආසන්නං.

1. එකඟතාවය - සහ

2. දිව්‍යා පරිසර - PTS

3. ഓരോ - PTS

4. පවත්වාගැනීම - මිනිසා.

5. පුරස්කාරාභිමුඛයා - මිත්සං

9. “වහන්ස, මම දික් කලක් ම අපායට වැටීමක් නැත්තෙමි, අපායෙන් මිදුණු බව හඳුනාමි’ යි ද තෙපි කියනු, සෙදගැමි බව පිණිස මගේ අපේක්ෂාව ද පවත්නේ යැ යි ද කියනු. ආයුෂ්මත් ජනවසහ යක්ෂයාණන්ගේ මේ වචනය ආශ්වයා ය, ආයුෂ්මත් ජනවසහ යක්ෂයාණන් ගේ මේ වචනය අද්භූත ය. ආයුෂ්මත් ජන වසහයෝ කවර හේතුවකින් මෙ බඳු මහත් අධිගම විශේෂයක් වූ නියා හඳුනාත් ද?” යි මම ඇසිමි. එ විට ජනවසහ තෙම මෙය කී ය:

“භාග්‍යවතුන් වහන්ස, ඔබ වහන්සේ ගේ සස්තෙන් බැහැරෙහි නො වේ, සුගතයන් වහන්ස, ඔබ වහන්සේ ගේ සස්තෙන් බැහැරෙහි නො වේ. වහන්ස, යම් දවසෙක (යස්ථිවනෝද්‍යානායෙහි දී පළමුවෙන් ම බණ අසා සෝවාන් වු) භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි ඒකාන්ත වශයෙන් පැහැදිණිම ද, වහන්ස, එතැන් පටන් කොට මම දික් කලක් අපායයෙන් මිදුණෙමි වීමි. අපායට නොවැටීම හඳුනාමි. සකෘදගැමි බව පිණිස මගේ අපේක්ෂාව ද ඇත. වහන්ස, මෙහි මම වෙස-වුණු මහරජුහු විසින් කිසි කටයුත්තක් සඳහා විරූඪක මහරජු වෙත එවන ලද්දෙමි, මහ අතුරෙහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගිඤ්ජකාවසථයට වැද මග ද රට වුසු උච්ඡවන් ඇඳබැ, වැඩ ඇතියක් කොට සලකා, මෙනෙහි කොට, සියල්ල සිතින් එක් කැන් කොට ගෙන, ඒ හවත්තු යම්බඳු ඥානාගති ඇතියෝ ද යම්බඳු පරලොච ගති ඇතියෝ ද, ඔවුන් ගේ ඒ ඥානාගති හා පරලොච ගති දැනගනිමි’ යි වැඩ හුන්නවුන් දිටිමි. වහන්ස, ඒ හවත්තු යම් ඥානාගති ඇතියෝ යම් අභියම්පරාය ගති ඇතියෝ වූහ ද එපවත් ඒ පිරිසෙහි දී පවසන වෙසවුණු මහරජු ගේ වචනය ඔහු හමුයෙහි මා ඇසුවා, ඔහු හමුයෙහි මා පිළිගත්තා පුදුම නො වේ. වහන්ස, ඒ මට ‘භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද දකින්නෙමි, මෙය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැළ කරන්නෙමි’ යි මේ සිත විය. වහන්ස, මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නා පිණිස මා එළැඹෙනුවට කරුණු දෙක ය.

දෙව් සබය

10. වහන්ස, පෙර දවසැ, බොහෝ දවසකට පෙර, ඒ පසොළොස්-වක් පොහෝ ද, වැසි සෘතුව එළැඹි, පුරා සඳ ඇති රැයෙහි, සියලු තවතිසා වැසි දෙවියෝ සුදම් සෙබෙහි එක් වැ හුන්නාහු, එක් රැස් වූවාහු වෙත්. මහත් දෙව් පිරිස්හු ද එක් වැ හුන්නාහු, එක් රැස් වූවාහු ද වෙත්. සිවුවරම් මහ රජදරුවෝ ද සිවු දිගැ හුන්නාහු වෙත්. පෙර දිගැ ධාතරාෂ්ට්‍ර මහරජ පැසිමි දිගට මුහුණ ලා දෙවියන් පෙරටු කොට හුන්නේ වෙයි. දකුණු දිගැ විරූඪක මහරජ උතුරු දෙසට මුහුණ ලා දෙවියන් පෙරටු කොට හුන්නේ වෙයි. පැසිමිදිගැ විරූපාක්ෂ මහරජ පෙර දිගට මුහුණ ලා දෙවියන් පෙරටු කොට හුන්නේ වෙයි. උතුරු දිගැ වෙසවුණු මහරජ දකුණු දෙසට මුහුණ ලා දෙවියන් පෙරටු කොට හුන්නේ වෙයි. වහන්ස, යම් විටෙක සියලු තවතිසාවැසි දෙවියෝ සුදම් සෙබෙහි එක් වැ හුන්නාහු, එක් රැස් වූවාහු වෙත් ද, මහත් දෙව්පිරිස්හු වටා එක් වැ හුන්නාහු, එක් රැස් වූවාහු වෙත් ද, එකල් හි සතර වරම් මහ රජ දරුවෝ සතර දිගැ හුන්නාහු වෙත්.

අථ පච්ඡා අමභාකං ආසනං භොති. යෙ තෙ භනෙන දෙවා භගවති
 බ්‍රහ්මවරියං වරිඤ්ඤා අබ්බුත්තප්පත්තා තාවතීංසකායං, තෙ අඤ්ඤා දෙවෙ
 අතිරොචනතී වණ්ණණ්ණන වෙච්ඡසසා ව. තෙනසසුදං භනෙන දෙවා
 තාවතීංසා අත්තමනා භොතති පමුදිතා පිතිසොමනසසථාතා, “දිබ්බා
 වත භො කායා පරිපුරන්ති භායන්ති අසුරා කායා”ති. අථ ඔවා භනෙන
 සකෙකා දෙවානම්ඤෙ දෙවානං තාවතීංසානං සමපසාදං විදිඤ්ඤා
 ඉමාහි ගාරාහි අනුමොදි:

මොදන්ති වත භො දෙවා තාවතීංසා සහින්දකා¹
 තථාගතං නමසසත්තා ධම්මසස ව සුධම්මතං. ^අ

නවෙ දෙවෙ ව පසසත්තා වණ්ණණ්ණනෙ යසසසිනෙ,²
 සුගතස්මිං බ්‍රහ්මවරියං වරිඤ්ඤාන ඉධාගතෙ.

තෙ අඤ්ඤා අතිරොචනතී වණ්ණණ්ණන යසසායුතා
 සාවකා භූරිපඤ්ඤාසස විසෙසුපගතා ඉධ.

ඉදං දිස්වාන නන්දහති තාවතීංසා සහින්දකා,
 තථාගතං නමසසත්තා ධම්මසස ව සුධම්මතන්ති.

11. තෙන සුදං භනෙන දෙවා තාවතීංසා භියොයාසොමත්තාය අත්ත-
 මනා භොතති පමුදිතා පිතිසොමනසසථාතා. ‘දිබ්බා වත භො කායා
 පරිපුරන්ති භායන්ති අසුරා කායා’ති.

අථ ඔවා භනෙන යෙනෙත්ත දෙවා තාවතීංසා සුධම්මායං සභායං
 සන්ධිසිත්තා භොතති සන්ධිපතිතා, තං අත්ථං විත්තයිඤ්ඤා තං අත්ථං
 මත්තයිඤ්ඤා වුත්තවචනාපි තං³ වත්තාරො මහාරාජානො තස්මිං අත්ථෙ
 භොතතී, පච්චනුසිච්ඡවචනාපි⁴ තං වත්තාරො මහාරාජානො තස්මිං
 අත්ථෙ භොතතී, සකෙසු සකෙසු ආසනෙසු ඨිතා අවිපකකත්තා.⁵

“තෙ වුත්තවාක්‍යා රාජානො පටිග්ගස්සානුසාසනීං
 විපසකකමනා සත්තා අභිංසු සමති ආසනෙ”ති.

1. සඉන්දකා - පිටු
2. යසසසිනෙ - ස්නා
3. වුත්තවචනා නාමිදං - තං
4. පච්චනුසිච්ඡවචනා පි තං - මජ්ඣ.
5. අවිපකකත්තා - තං

- අ. මොදන්ති භො පුත්තර්දෙව්ඤ්ඤා ප්‍රසසත්‍රිංග
 සග්ගත්තං තථාගතං නමසසත්තා ධම්මසස
 සුධම්මතං - මහාවග්ග

මේ ඔවුන්ගේ අසුන් ගැන්ම වේ. ඉක්බිති අපගේ අසුන් වෙයි. වහන්ස, යම් දෙව් කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි බලිසර හැසිර, තවතිසා දෙවමුළුවට අළුත පැමිණියාහු වෙත් ද, ඔහු වර්ණයෙන් ද යසයින් ද සෙසු දෙවියන් ඉක්මැ බබළත්. වහන්ස, එයින් තවතිසාවැයි දෙවියෝ, “ප්‍රියයෙක! දෙව් පිරිස් පිරේ, අසුර පිරිස් පිරිණේ” යැ යි ආරාධිත සිතැත්තෝ සතුටු වූවෝ, උපන් ප්‍රීති හා සොම්නස් හා ඇත්තෝ වෙත්. වහන්ස, එ කල්හි සක්දෙව්දු තවතිසාවැයි දෙවියන්ගේ පැහැදීම දැන,

“ප්‍රියයෙක! හවත්නි, ඉන්ද්‍රයා සහිත තවතිසා වැයි දෙවියෝ තථාගතයන් වහන්සේ ද ධර්මයා ගේ සුධර්මත්වය ද නමදනාහු,

‘සුගතයන් වහන්සේ වෙත බලිසර හැසිර මෙහි පැමිණි, වර්ණවත්, යශස් ඇති, අළුත් දෙවියන් දක්නාහු සතුටු වෙත්’ යැ යි ද,

“මහ නුවණැති බුදුරජුන් ගේ සවු වූ, විශෙෂාධිගමයට පැමිණි ඔහු මෙහි පැහැයෙන් ද යශයින් ද ආයුෂයෙන් ද අන් දෙවියන් ඉක්මැ බබළත්” යැ යි ද,

“ඉන්ද්‍රයා සහිත තවතිසා වැයි දෙවියෝ මෙය දැක, තථාගතයන් වහන්සේ ද, ධර්මයා ගේ සුධර්මත්වය ද (සංඝයා ගේ සුපිළිවෙත ද) නමදනාහු සතුටු වෙති’ යි ද කියා මේ ගාථාවලින් අනුමෝදන් විය (දිවුන් අනුව සතුටු විය).*

11. වහන්ස, ‘ප්‍රියයෙක! හවත්නි, දෙවමුළු පිරිසත්, අසුරමුළු පිරිසත්’ යි යන එ කරුණින් තවතිසාවැයි දෙවියෝ බෙහෙවින් ආරාධිත සිතැත්තාහු, සතුටු වූවාහු, උපන් ප්‍රීති හා සොම්නස් හා ඇත්තාහු වෙත්.

වහන්ස, ඉක්බිත්තෙන් යම් කරුණෙකින් තවතිසා වැයි දෙවියෝ සුදම් සෙබෙහි එක් වැ හුන්නාහු එක්රැස් වූවාහු වෙත් ද, එ කරුණ සිතා, එ කරුණ සාකච්ඡා කොට, සිවුවරම් මහ රජදරුවෝ සිය සිය අසුන්හි සිටියාහු, එයින් නැඟී නොගියාහු, (තෙතිස් දෙව් පුතුන් විසින්) එ කරුණෙහි කියන ලද වචන ඇත්තාහු ද වෙත්, සිවුවරම් මහ රජ දරුවෝ එ කරුණෙහි යළි යළිත් අනුශාසිත වචන ඇත්තාහු, නැඟී නො ගියාහු සිය සිය අසුන්හි හුන්නාහු වෙත්.

“තෙතිස් දෙව් පුතුන් විසින් කියන ලද වචන ඇති ඒ සිවු වරම් රජුහු ඔවුන් ගේ අනුශාසනීය පිළිගෙන වෙසෙයින් පහන් වූ සිතැත්තෝ ම සිය අසුන්හි රැළුණහ.”

* අරණ්‍යවාසී භික්ෂු සංඝයාව ආරක්ෂාව හැරුණ්විම කෙසේ කටයුතු දැයි සාකච්ඡා කිරීම ඒ කිරීමයි.

13. අපං ඛො භනෙත උත්තරාය දිසාය උළාරො ආලොකො සඤ්ජායී, ඔභාසො පාතුරහොයී, අතික්කමෙච දෙවානං දෙවානුභාවං. අපං ඛො භනෙත සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ දෙවෙ තාවතිංසෙ ආමනෙකයී. යථා ඛො මාරිසා නිමිත්තානි දිසසන්ති උළාරො ආලොකො සඤ්ජායතී. ඔභාසො පාතුරහවතී, බ්‍රහ්මා පාතුරහවිසසති, බ්‍රහ්මුනො හෙතං පුබ්බනිමිත්තං පාතුරාවාය යදිදං ආලොකො සඤ්ජායති ඔභාසො පාතුරහවතී ති.

“යථා නිමිත්තා දිසසන්ති බ්‍රහ්මා පාතුරහවිසසති,
බ්‍රහ්මුනො හෙතං නිමිත්තං ඔභාසො විපුලො මහාති.”

සනඛකුමාරකථා

14. අපං ඛො භනෙත දෙවා තාවතිංසා යථාසකෙසු ආසනෙසු නිසිදිංසු ‘ඔභාසමෙතං ඤ්ඤාම යංචිපාකො හවිසසති, සච්ඡිකඤ්ඤා’ව නං ගම්ඤ්ඤාමා’ති. වත්තාරො පි මහාරාජානො යථාසකෙසු ආසනෙසු නිසිදිංසු “ඔභාසමෙතං ඤ්ඤාම යංචිපාකො හවිසසති, සච්ඡිකඤ්ඤා’ව නං ගම්ඤ්ඤාමා’ති. ඉදං සුඤ්ඤා දෙවා තාවතිංසා එකග්ගා සමාපජ්ජංසු “ඔභාසමෙතං ඤ්ඤාම, යංචිපාකො හවිසසති, සච්ඡිකඤ්ඤා’ව නං ගම්ඤ්ඤාමා’ති.

යද්‍ය භනෙත බ්‍රහ්මා සනාකුමාරො දෙවානං තාවතිංසානං පාතුරහවතී මළාරිකං අත්තභාවං අතිනිමිතිඤ්ඤා පාතුරහවතී. යො ඛො පන භනෙත බ්‍රහ්මුනො පකතිවමණ්ණො, අනභිසම්භවනීයො සො දෙවානං තාවතිංසානං වක්ඛුපට්ඨං. යද්‍ය භනෙත බ්‍රහ්මා සනාකුමාරො දෙවානං තාවතිංසානං පාතුරහවතී සො අඤ්ඤා දෙවෙ අතිරොචති වමණ්ණන වෙච යසසා ව. සෙය්‍යරාපි භනෙත සොචමණ්ණො විග්ගහො මානුසං විග්ගහං අතිරොචති, එවමෙච ඛො භනෙත යද්‍ය බ්‍රහ්මා සනාකුමාරො දෙවානං තාවතිංසානං පාතුරහවතී, සො අඤ්ඤා දෙවෙ අතිරොචති වමණ්ණන වෙච යසසා ව. යද්‍ය භනෙත බ්‍රහ්මා සනාකුමාරො දෙවානං තාවතිංසානං පාතුරහවතී, න තස්සං පරිසායං කොච දෙවො අභිවාදෙති වා පච්චුචෙධිති වා ආසනෙන වා නිමිත්තෙති. සබ්බෙච කුණ්භිභූතා පඤ්ඤා පලලභෙකන නිසිදිංසු ‘යසසද්’ති දෙවස්ස ඉච්ඡිසසති බ්‍රහ්මා සනාකුමාරො තස්ස දෙවස්ස පලලභෙක නිසිදිංසුති. යසස ඛො පන භනෙත දෙවස්ස බ්‍රහ්මා සනාකුමාරො පලලභෙක නිසිදිංසුති, උළාරං සො ලහති දෙවො වෙදපට්ටාහං උළාරං සො ලහති දෙවො සොමනස්සපට්ටාහං. සෙය්‍යරාපි භනෙත රාජා ඛත්තියො වුඩාවසිකො අධුනාභිසිකො රජේජන, උළාරං සො ලහති වෙදපට්ටාහං, උළාරං සො ලහති සොමනස්සපට්ටාහං, එවමෙච ඛො භනෙත යසස දෙවස්ස බ්‍රහ්මා සනාකුමාරො පලලභෙක නිසිදිංසුති උළාරං සො ලහති දෙවො වෙදපට්ටාහං. උළාරං සො ලහති දෙවො සොමනස්සපට්ටාහං.

13. වහන්ස, ඉක්බිත්තෙන් දෙවියන් ගේ දෙවානුභාවය ද මැඩ ගෙන උතුරු දිගේ මහත් එළියෙක් උපත, මහත් දීප්තියෙක් පහළ විය. වහන්ස, එ කල්හි සක්දෙවියු තවතිසාවැයි දෙවියන් බණවා, "නිදුක්වරිනි, යම් හෙයකින් පෙර නිමිති දක්නා ලැබේ ද, එළියෙක් හටගනී ද, දීප්තියෙක් පහළ වෙයි ද, එ හෙයින් බ්‍රහ්ම තෙමේ පහළ වන්නේ ය. 'මේ එළියෙක් හට ගනී, දීප්තියෙක් පහළ වෙයි' යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය බඹහු ගේ පහළ වීමට පෙර නිමිත්ත යැ" යි කී ය.

'යම් සේ පෙරනිමිතිහු දක්නා ලැබෙත් ද එසේ එයට අනතුරු වැ බ්‍රහ්මයා පහළ වන්නේ ය. විපුල වූ මහත් වූ එළිය යන මෙය බඹහු ගේ පහළ වීමට පෙරනිමිත්ත ය.'"

සනත්තුමාර කථාව

14. වහන්ස, ඉක්බිති තවතිසාවැයි දෙවියෝ 'මේ එළිය කීමෙක් ද යි දැනගන්නාමු, මෙහි යම් එළියෙක් වන්නේ නම් එය පසක් කොට ම යන්නාමු' යි කියා තම තමන් ගේ අසුන්හි හුණහ. සිවුවරම් මහරජුහු ද 'මේ එළිය කීමෙක් ද යි දැනගන්නාමු. මෙහි යම් එළියෙක් වන්නේ නම් එය සියැයින් දක ම යන්නාමු' යි කියා තම තමන් ගේ අසුන්හි හුණහ. මෙය අසා තවතිසා වැයි දෙවියෝ 'මේ එළිය දැනගන්නාමු, මෙහි යම් විපාක යෙක් වන්නේ නම් එය පසක් කොට ම යන්නාමු' යි එකඟ සිතැති වූහ.

වහන්ස, යම් කලෙක සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම තෙම තවතිසා වැයි දෙවියන් ඉදිරියෙහි පහළ වන්නේ ද, එ කලා හේ දළ අත්බවක් මවා ගෙන පහළ වෙයි. වහන්ස, බඹහු ගේ යම් පියෙව් පැහැ සටහනෙක් ඇද්ද, එය තවතිසා වැයි දෙවියන් ගේ වක්කුස්පථයෙහි නො පැමිණියැ හැකි වෙයි. (ඇයින් දක්ක නො හෙයි). වහන්ස, යම් කලෙක සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම තෙම තවතිසා වැයි දෙවියන් ඉදිරියේ පහළ වන්නේ ද, එ කලා හේ පැහැයෙන් ද යසයින් ද අත් දෙවියන් ඉක්මැ බබළයි. වහන්ස, යම්සේ රන්රුවෙක් මිනිස්ථව ඉක්මැ බබළන්නේ ද, වහන්ස, එසේ ම යම් කලෙක සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම තෙම තවතිසාවැයි දෙවියන් හමුයෙහි පහළ වන්නේ ද, එ කල්හි හේ පැහැයෙන් ද යසයින් ද අත් දෙවියන් ඉක්මැ බබළයි. වහන්ස, යම් විටෙක සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම තෙම තවතිසාවැයි දෙවියන් හමුයෙහි පහළ වන්නේ ද, එ කල්හි එ පිරිසෙහි කියු දෙවියෙක් ඔහු නම-දනේ හෝ දක හුනස්නෙන් නැඟී සිටුවනේ හෝ අස්නෙන් නිමනන්නේ නො වෙයි. සියල්ලෝ ම 'දන් සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම තෙම යම් දෙවියකු ගේ පළහෙක ඉද ගනු කැමැති වන්නේ ද, එහි ඉදගන්නේ යැ' යි සිතා නිහඬැ දෙහොත් නමා පළහින් හිඳිත්. වහන්ස, යම් දෙවියකු ගේ පළහෙහි (පුටුවෙහි) සනත්තුමාර බ්‍රහ්මයා ඉදගන්නේ ද, ඒ දෙව් තෙම මහත් සතුට විඳියි, මහත් සොම්නස විඳියි. වහන්ස, රාජ්‍යයෙන් අළුත අභිෂේක ලැබූ, මුර්ධාවසික්ත වූ කැත් රජෙක් යම්සේ මහත් ප්‍රීතියක් විඳි ද, මහත් සොම්-නසක් ලබා ද, වහන්ස, එසේ ම යම් දෙවියකු ගේ පළහෙහි සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම තෙම ඉදගන්නේ ද, හේ දෙව් මහත් ප්‍රීතියක් ලබයි, මහත් සොම්න-සක් ලබයි.

15. අථ භතෙන බ්‍රහ්මා සන්තුමාරො ඔළාරිකං අත්තභාවං අභිනිමිණිභවා කුමාරවණ්ණි හුචා පඤ්ඤිමො දෙවානං තාවතිංසානං පාතුරහොසි. සො වෙහාසං අබ්‍රහ්මණිභවා ආකාසෙ අත්තළිකෙඛ පලලඛෙකන නිසීදි. සෙය්‍යථාපි භතෙන බලවා පුරිසො සුපච්චිත්තෙ වා පලලඛෙක සමෙ වා භූමිභාගෙ පලලඛෙකන නිසීදෙය්‍ය, එවමෙව ඛො භතෙන බ්‍රහ්මා සන්තුමාරො වෙහාසං අබ්‍රහ්මණිභවා ආකාසෙ අත්තළිකෙඛ පලලඛෙකන නිසීදිභවා දෙවානං තාවතිංසානං සමපසාදං විදිභවා ඉමාහි භාථාහි අනුමොදි:

“මොදන්ති චත භො දෙවා තාවතිංසා සහිත්තා,
තථාගතං නමස්සන්තා ධම්මස්ස ව සුධම්මතං.
නවෙ දෙවෙ ව පස්සන්තා ව ණ්ණවතෙන යසස්සිනෙ,
සුගතස්මි බ්‍රහ්මචරියං චරිත්වාන ඉධාගතෙ.
තෙ අඤ්ඤා අතිරොචන්ති වඤ්ණිනා යසස්සායුතා,
සාවකා භූරිපඤ්ඤස්ස විසෙසුපගතා ඉධ.
ඉදං දිස්වාන නන්දන්ති තාවතිංසා සහිත්තා,
තථාගතං නමස්සන්තා ධම්මස්ස ව සුධම්මතන්ති.”

16. ඉදමස්මි භතෙන බ්‍රහ්මා සන්තුමාරො භාසිත්තං. ඉදමස්මි භතෙන බ්‍රහ්මුතො සන්තුමාරස්ස භාසන්තො අධ්ධංඛසමන්තාගතො සරො භොති: විසංඛෙය්‍යා ව විඤ්ඤායෙය්‍යා ව මඤ්ඤු ව සචතියො ව ඛිත්තු ව අවිසාරි ව ගම්මිරො ව නිත්තාදී ව. යථාපරිසං ඛො පන භතෙන බ්‍රහ්මා සන්තුමාරො සරෙන විඤ්ඤාපෙති. න වස්ස බ්‍රහ්මා පරිසාය සොසො නිව්ඤ්ජනි. යස්ස ඛො පන භතෙන එවං අධ්ධංඛසමන්තාගතො සරො භොති, සො චුරුති ‘බ්‍රහ්මස්සරො’ති. අථ ඛො භතෙන බ්‍රහ්මා සන්තුමාරො තෙත්තිංස අත්තභාවෙ අභිනිමිණිභවා දෙවානං තාවතිංසානං පච්චෙකපලලඛෙකසු පච්චෙකපලලඛෙකන නිසීදිභවා දෙවෙ තාවතිංසෙ ආමනෙති: “තං කිලෙඤ්ඤන්ති භොතො දෙවා තාවතිංසා. යාවඤ්ඤා සො හගවා බ්‍රහ්මජනනියං පටිපත්තො බ්‍රහ්මජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. යෙ හි කෙවි භො චුරුති සරණං ගතා ධම්මං සරණං ගතා සං සරණං ගතා සීලෙසු පරිපූරකාරිනො, තෙ කායස්ස භෙද පරමමරණා අපෙසකච්චි පරනිමිත්තවසවත්තිනං දෙවානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජන්ති අපෙසකච්චි නිමානාරතිනං දෙවානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජන්ති, අපෙසකච්චි තුස්සිතානං දෙවානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජන්ති, අපෙසකච්චි යාමානං දෙවානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජන්ති, අපෙසකච්චි තාවතිංසානං දෙවානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජන්ති, අපෙසකච්චි වාතුමම්භාරාජිකානං දෙවානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජන්ති, යෙ සබ්බනිභිනං කායං පරිපූරෙන්නි තෙ ගතධම්මකායං පරිපූරෙන්නි ති.

15. වහන්ස, ඉක්බිති සනත්තුමාර භ්‍රෂ්ම තෙම රළ අත්බවක් මවා ගෙන සිඛා පසක් කොට බැඳි හිසකෙහෙ ඇත්තේ පන්සිළු ගදෙවු පුතු සෙයින් කුමරුවෙස් ඇත්තේ තවතිසා වැසි දෙවියන් අතර පහළ විය. හේ අහස් නැග ඇත අහසෙහි පළක් බැඳ හුන්නේ ය. වහන්ස, ශක්තිමත් පුරුෂයෙක් මොනොවිට පසතුරුණෙන් වසන ලද පළහෙක හෝ සම වූ බිම් පෙදෙසෙක හෝ යම්සේ පළක් බැඳ හිඳ ගන්නේ ද, වහන්ස, එසේ ම සනත්තුමාර භ්‍රෂ්ම තෙම අහස් නැග ඇත අහසැ පළහින් හිඳ තවතිසා වැසි දෙවියන් ගේ පැහැදීම දැන, මේ ගාථාවලින් අනුමෝදනා කෙළේ ය: “මොදන්තිවත -පෙ- සුධම්මතන්ති” ගාථාවල අදහස:

“භවන්ති ප්‍රියයෙකි! ඉන්ද්‍රයා සහිත තවතිසා වැසි දෙවියෝ තථාගතයන් වහන්සේට ද, ධර්මයා ගේ සුධර්මත්වයට ද නම්ස්කාර කරමින්,

සුගතයන් වහන්සේ වෙත බඹසර හැසිර. මෙහි ආ වර්ණවත් වූ යශස් ඇති අළුත් දෙවියන් ද දකිමින් ප්‍රමුද්ධ වෙත්.

මහත් නුවණ ඇති බුදුරජුන් ගේ ශ්‍රාවක වූ විශෙෂාධිගමයට පැමිණි ඒ දෙවියෝ වර්ණයෙන් ද යශසින් ද ආයුෂයෙන් ද අන් දෙවියන් ඉක්මැ බබළත්.

මෙය දැක, ඉන්ද්‍රයා සහිත වූ තවතිසා වැසි දෙවියෝ තථාගතයන් වහන්සේ ද ධර්ම සුධර්මත්වය ද නමදනාහු සතුටු වෙත්.”

16. වහන්ස, සනත්තුමාර භ්‍රෂ්ම තෙම මේ කාරණය කී ය. වහන්ස, මේ කරුන පවසන සනත්තුමාර බඹහු ගේ, සුවසේ නික්මෙන්නාවූ ද අරුත් වහා ම හෙළි කරන්නාවූ ද මිහිරි වූ ද කනට සුව එළවන්නාවූ ද එකට කැටි වූ ද නොවිසිඳ පවන්නා වූ ද ගැඹුරු වූ ද රැව් දෙන්නා වූ ද යි මේ කී අංග අටින් සමන්විත හඬක් වෙයි. වහන්ස, පිරිසේ පමණට ම සනත්තුමාර භ්‍රෂ්ම තෙම හඬින් දන්වයි. ඔහු ගේ හඬ පිරිසෙන් පිටතට නොද නික්මෙයි. වහන්ස, යමකුට මෙසේ වූ අංග අටින් යුත් හඬක් වේද හේ භ්‍රෂ්මස්වරය ඇත්තේ යැ යි කියනු ලැබේ. වහන්ස, ඉක්බිති සනත්තුමාර භ්‍රෂ්ම තෙම අත්බව තෙතිසක් මවා ගෙන තවතිසා වැසි දෙවියන් ගේ එකි එකි පළහෙක වෙත වෙත ම පළක් බැඳ හිඳ ඒ දෙවියන් බණවා මෙසේ කීය: “පින්වත් තවතිසාවැසි දෙවියෝ එය කිමැ යි සිතන් ද? ඒ භාගාවතුන් වහන්සේ කොතරම් මහත් ලෙස බොහෝ දෙතාට හිත පිණිස බොහෝ දෙතාට සුව පිණිස ලොවට අනුකම්පා පිණිස දෙවිමිනිස්තට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස පිළිපත් සේක් ද! භවන්ති, යම් කිසි කෙනෙක් බුදුරජුන් සරණ ගියෝ ද දහම් සරණ ගියෝ ද සහ සරණ ගියෝ ද, සිල් පිරිසුන් කරන සුල්ලෝ ද, ඔහු ඇතැම් කෙනෙක් කෘතූන් මරණින් මතු පරනිර්මිතවශවර්ති දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙත්, ඇතැම් කෙනෙක් නිර්මාණයකි දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙත්, ඇතැම් කෙනෙක් තුෂිත දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙත්, ඇතැම් කෙනෙක් යාම දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙත්, ඇතැම් කෙනෙක් ත්‍රායස්ත්‍රිංශත් දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙත්, ඇතැම් කෙනෙක් වාතුර්මහාරාජික දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙත්.

ඉදමස්සං භතෙන බ්‍රහ්මා සන්තංකුමාරො භාසිස්සං. ඉදමස්සං භතෙන බ්‍රහ්මුන්තො සන්තංකුමාරස්ස භාසන්තො සොසො යෙව්. දෙවා මඤ්ඤන්ති යවායං මම පලලබ්බෙත්ත, සවායං එකො'ව භාසති'ති.

“එකස්මිං භාසමානස්මිං සබ්බෙ භාසන්ති නිමිත්තා,^අ
එකස්මිං තුණ්හිමාසිනෙ සබ්බෙ තුණ්හිභවන්ති තෙ.

තද සු දෙවා මඤ්ඤන්ති තාවතිංසා සභිතුකා,
යවායං මම පලලබ්බස්මිං සවායං එකො'ව භාසති ති.”

17. අථ ඛො භතෙන බ්‍රහ්මා සන්තංකුමාරො එකතෙතන අත්තානං උපසංභාසි. එකතෙතන අත්තානං උපසංහරිත්වා සක්කස්ස දෙවානම්තුසස්ස පලලබ්බෙත්ත පලලබ්බෙත්ත නිසීදිත්වා දෙවෙ තාවතිංසෙ ආමන්තෙයි:

ඉද්ධිපාද භාවනා.

18. තං කිමමඤ්ඤන්ති භොතෙත්තා දෙවා තාවතිංසා යාවසුපඤ්ඤන්තා වීමෙ තෙන භගවතා ජානතා පසස්සා අරහතා සමමාසමබ්බුද්ධො වත්ත රො ඉද්ධිපාද පඤ්ඤන්තා ඉද්ධිපත්‍රතාය ඉද්ධිවිසථිතාය ඉද්ධිවිකුබ්බනතාය. කතමෙ වත්තාරො? ඉධ භො භික්ඛු ජතුසමාධිපධානසංඛාරසමන්තාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, වීරියසමාධිපධානසංඛාරසමන්තාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, වික්ක-සමාධිපධානසංඛාරසමන්තාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, වීරියසමාධිපධාන-සංඛාරසමන්තාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති. ඉමෙ ඛො භො තෙන භගවතා ජානතා පසස්සා අරහතා සමමාසමබ්බුද්ධො වත්තාරො ඉද්ධිපාද පඤ්ඤන්තා ඉද්ධිපත්‍රතාය ඉද්ධිවිසථිතාය ඉද්ධිවිකුබ්බනතාය. යෙ භි කෙවි භො අතිත චර්මානං සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා අනෙකච්ඡිතං ඉද්ධිවිධං පච්චත්තුභොසුං, සබ්බෙ තෙ ඉමෙසං යෙව් වතුන්තං ඉද්ධිපාදනං භාවිතන්තා බහුප්‍රීක්කන්තා. යෙ පි භි කෙවි භො අනාගතචර්මානං සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා අනෙක-ච්ඡිතං ඉද්ධිවිධං පච්චත්තුභොසස්සන්ති, සබ්බෙ තෙ ඉමෙසං යෙව් වතුන්තං ඉද්ධිපාදනං භාවිතන්තා බහුප්‍රීක්කන්තා. යෙ පි භි කෙවි භො එතරහි සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා අනෙකච්ඡිතං ඉද්ධිවිධං පච්චත්තුභොන්ති සබ්බෙ තෙ ඉමෙසං යෙව් වතුන්තං ඉද්ධිපාදනං භාවිතන්තා බහුප්‍රීක්කන්තා. පසස්සන්ති නො භොතෙත්තා දෙවා තාවතිංසා මම පි මං එවරූපං ඉද්ධානුභාවන්ති.

අ. එකස්ස භාෂමානස්ස සථෙ භාෂන්ති නිමිත්තා; එකස්ස තුණ්හිමාසිනස්ස සථෙ තුණ්හිභවන්ති තෙ. (දිව්‍යාවදාන)

යම් කෙනෙක් හැමට ම පහත් දෙවිමුළුවක් සපුරන්නාහු නම් (දෙව් පිරිසෙක උපදින්නාහු නම්) ඔහු ගදෙවු මුළුව පිරිපුන් කෙරෙත් (ගන්ධර්ව නිකායයෙහි උපදිත්) යැ'යි (කී ය.) වහන්ස, මේ කරුණ සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම තෙමේ පැවැසී ය. වහන්ස, මේ කරුණ පවසන සනත්තුමාර බ්‍රහ්මයෝ සොභය පමණෙකි. යමෙක් මගේ පළඟෙහි වේ ද හේ එකලා ව ම කපා කෙරේ යැයි දෙවියෝ හඟිත්.

“ එකක්හු කපා කරන කල්හි නිර්මිත වූ සියල්ලෝ කපා කෙරෙත්. එකක්හු නිහඬ වූ හුන් කල්හි එ සියල්ලෝ නිහඬ වෙත්. එ ද ඉන්ද්‍රයා සහිත තවතිසා වැසි දෙවියෝ 'යමෙක් මගේ පළඟෙහි වේ ද හේ ම හුදෙකලා වූ කපා කෙරේ යැ'යි සිතත්.

17. වහන්ස, ඉක්කිත්තෙන් සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම තෙම තමා එකත්වයෙන් එළැවී ය (බොහෝ බව හැර එක් සිරුරෙකින් පෙනී සිටියේ ය). තමා එකත්වයෙන් එළවා (එකෙක් ව ම පෙනී) සක්දෙව්දු ගේ පළඟෙහි පළක් බැඳ හිඳ තවතිසාවැසි දෙවියන් අමතා මෙය කී ය:

සෘද්ධිපාද භාවනා

18. භවත් තවතිසාවැසි දෙවියෝ එය කීමැයි සිතත් ද? දන්නා වූ දක්නා වූ ඒ රහත් සම්මාසම්බුදු රජුන් විසින් සෘද්ධිප්‍රභූතාව පිණිස (සෘද්ධි ඉපැදවීමෙහි සමත් බව පිණිස), සෘද්ධියෙහි පුහුණු වූ වශිභාවය පිණිස, සෘද්ධිවිකුර්වණතාව පිණිස (සෘද්ධියෙන් විවිධ රූප මවනු පිණිස) මේ සතර සෘද්ධිපාදයෝ ඉතා මනා කොට පණවන ලද්දහු ය. ඒ කවර සතර සෘද්ධිපාදයෝ ද? යත්: භවත්නි, මෙහි මහණ තෙම කරතුකාමතා ඡන්දය අධිපති කොට ලත් සමාධියෙන් ද ප්‍රධානවීර්යයෙන් ද සමන්වාගත සෘද්ධිපාදය වඩයි. වීර්යය අධිපති කොට ලැබූ සමාධියෙන් ද ප්‍රධානවීර්යයෙන් ද සමන්වාගත සෘද්ධිපාදය වඩයි. චිත්තය අධිපති කොට ලත් සමාධියෙන් ද ප්‍රධාන වීර්යයෙන් ද සමන්වාගත සෘද්ධිපාදය වඩයි. වීමංසාව අධිපති කොට ලත් සමාධියෙන් ද ප්‍රධාන වීර්යයෙන් ද සමන්වාගත සෘද්ධිපාදය වඩයි. භවත්නි, මොහු වනාහි දන්නා දක්නා ඒ භගවත් අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් සෘද්ධිප්‍රභූතාව පිණිස සෘද්ධියෙහි ප්‍රගුණ වශිභාවය පිණිස, සෘද්ධිවිකුර්වණතාව පිණිස, පණවන ලද සතර සෘද්ධිපාදයෝ ය. භවත්නි, අතීත කාලයෙහි යම් මහණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රිහු කෙනෙක් නොඑක්වැදෑරුම් සෘද්ධිවිධ ලැබුහු ද, ඒ සියල්ලෝ මේ සතර සෘද්ධිපාදයන් ම වැඩූ බැවින් බහුලි කෘත බැවින්, එය ලැබූහ. දනාගත කාලයෙහිත් යම් මහණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රිහු කෙනෙක් හෝ නොයෙක් වැදෑරුම් සෘද්ධිවිධ ලබන්නාහු ද, ඒ සියල්ලෝ ම මේ සතර සෘද්ධිපාදයන් ම වැඩූ බැවින්, බහුලවශයෙන් කළ බැවින් එය ලබන්නාහ. භවත්නි, යම් කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රිහු කෙනෙක් හෝ දුන් නොයෙක් වැදෑරුම් සෘද්ධිවිධ ලබන් ද, ඒ සියල්ලෝ ම මේ සතර සෘද්ධිපාද වැඩූ බැවින් බහුල වශයෙන් කළ බැවින් එය ලබන්.

භවත් තවතිසාවැසි දෙවියෝ මගේ ද එ බදු වූ මේ සෘද්ධානුභාවය දකිත් ද?'' යි (සනත්තුමාර ඇසී ය.)

‘එවං මහාබ්‍රහ්ම’ති,

‘අභමි ඛො භො ඉමෙසං යෙව චතුත්තං ඉද්ධිපාදානං භාවිතත්තා බහුලිකත්තා එවං මනිද්ධිකො එවං මහානුභාවො’ති.

ඉදමත්ථං හතෙන බ්‍රහ්මා සන්තුමාරො භාසිත්ථ. ඉදමත්ථං හතෙන බ්‍රහ්මා සන්තුමාරො භාසිත්ථා දෙවෙ තාවතිංසෙ ආමනෙත්ති.

ඔක්කාසාධිගමා

19. තං කිමමඤ්ඤන්තී භොතෙතා දෙවා තාවතිංසා යාවඤ්ඤිදං තෙන හගච්ඡා ජානතා පසස්සා අරහතා සමමාසමබ්බුද්ධො තයො ඔක්කාසාධිගමා අනුබුද්ධා සුඛස්ස අධිගමාය. කතමෙ තයො? ඉධ භො එකච්චො සංසට්ඨො විහරති කාමෙහි, සංසට්ඨො අකුසලෙහි ධම්මෙහි. සො අපරෙත සමයෙන අරියධම්මං සුඡාති, යොනිසො මනසි කරොති, ධම්මානුධම්මං පටිපජ්ජති. සො අරියධම්මසචනං ආගම්ම යොනිසො මනසිකාරං ධම්මානුධම්මපටිපත්තිං අසංසට්ඨො විහරති කාමෙහි, අසංසට්ඨො අකුසලෙහි ධම්මෙහි. තස්ස අසංසට්ඨස්ස කාමෙහි අසංසට්ඨස්ස අකුසලෙහි ධම්මෙහි උපපජ්ජති සුඛං. සුඛා භියොයා සොමනස්සං, සෙය්‍යථාපි භො මුදු පාමොජ්ජං ජායෙථ, එවමෙව ඛො භො අසංසට්ඨස්ස කාමෙහි අසංසට්ඨස්ස අකුසලෙහි ධම්මෙහි උපපජ්ජති සුඛං. සුඛා භියොයා සොමනස්සං. අයං ඛො භො තෙන හගච්ඡා ජානතා පසස්සා අරහතා සමමාසමබ්බුද්ධො පයමො ඔක්කාසාධිගමො අනුබුද්ධො සුඛස්ස අධිගමාය,

සුතච්ඡරං භො ඉධෙකච්චස්ස ඔළාරිකා කායසඛාරා අපට්ඨසස්සද්ධා භොන්තී. ඔළාරිකා වච්ඡසඛාරා අපට්ඨසස්සද්ධා භොන්තී, සො අපරෙත සමයෙන අරියධම්මං සුඡාති යොනිසො මනසි කරොති ධම්මානුධම්මං පටිපජ්ජති. තස්ස අරියධම්මසචනං ආගම්ම යොනිසො මනසිකාරං ධම්මානුධම්මපටිපත්තිං ඔළාරිකා කායසඛාරා පට්ඨසස්සමහන්තී, ඔළාරිකා වච්ඡසඛාරා පට්ඨසස්සමහන්තී, ඔළාරිකා වික්ඛසඛාරා පට්ඨසස්සමහන්තී. තස්ස ඔළාරිකානං කායසඛාරානං පට්ඨසස්සද්ධියා ඔළාරිකානං වච්ඡසඛාරානං පට්ඨසස්සද්ධියා ඔළාරිකානං වික්ඛසඛාරානං පට්ඨසස්සද්ධියා උපපජ්ජති සුඛං. සුඛා භියොයා සොමනස්සං, සෙය්‍යථාපි භො මුදු පාමොජ්ජං ජායෙථ. එවමෙව ඛො ඔළාරිකානං කායසඛාරානං පට්ඨසස්සද්ධියා ඔළාරිකානං වච්ඡසඛාරානං පට්ඨසස්සද්ධියා ඔළාරිකානං වික්ඛසඛාරානං පට්ඨසස්සද්ධියා උපපජ්ජති සුඛං. සුඛා භියොයා සොමනස්සං. අයං ඛො භො තෙන හගච්ඡා ජානතා පසස්සා අරහතා සමමාසමබ්බුද්ධො දුතියො ඔක්කාසාධිගමො අනුබුද්ධො සුඛස්ස අධිගමාය.

“එසේ ය, මහාබ්‍රහ්මයෙනි” යි දෙව්හු කීහ.

“හවත්නි, මම ද මේ සතර සෘද්ධිපාදයන් වැඩූ බැවින්, බහුල වශයෙන් කළ බැවින් මෙසේ මහරද්ධි ඇති යෙමි, මෙසේ මහානුභාව ඇතියෙමි වෙමි” යි (සනත්තුමාර කී ය).

වහන්ස, සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම තෙම මෙ කරුණ කී ය. වහන්ස, සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම තෙම මෙ කරුණ කියා තවතිසාවැසි දෙවියන් අමතා මෙය පැවැසි ය:

අවකාශාධිගමයෝ

19. හවත් තවතිසාවැසි දෙවියෝ එය කීමෙකැ යි සිතත් ද? දන්තා දක්නා ඒ හඟවත් අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධෝත්තමයන් වහන්සේ විසින් සුව ලබනු පිණිස මේ අවකාශාධිගම (ඉඩ ලැබෙන මාර්ග) තුනෙක් ම දැන වදන ලදි. කවර තුනෙක් ද? යත්: හවත්නි, මෙහි එක්තරා පුරුෂයෙක් කාමයන් හා යෙදුණු සිතැත්තේ අකුසල් දහමුත් හා යෙදුණු සිතැත්තේ වෙසෙයි. භේ පසු කලෙක ආර්ය ධර්මය (බුදුරජුන් වදළ බණ) අසයි, එය (ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්තියට) උපාය (මාර්ගය) වශයෙන් මෙනෙහි කෙරෙයි, නවලොවුතුරා දහමට අනුලොම දහම් වූ පූර්වභාග ප්‍රතිපත්තිය පිළිපදි. භේ ආර්ය ධර්මය ඇසීම ද යොනිසොමනස්කාරය ද ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්තිය ද නිසා කාමයන් හා නොයෙදුණු සිතැති ව අකුසලධර්මයන් හා නොයෙදුණු සිතැති වැ වෙසෙයි. කාමයන් හා නොයෙදුණු සිතැති, අකුසල ධර්මයන් හා නොයෙදුණු සිතැති ඔහුට පළමු දහන් සුව පහළ වෙයි. පළමු දහන් සුව හෙතෙයෙන් (දහන් සමවත්ති යෙදී ඉඳීමෙන්) වඩාත් සොම්නස උපදි. හවත්නි, යම් සේ සතුවත් බලවත් සොම්නස උපදෙන් ද, එසේ ම කාමයන් හා නොයෙදුණු, අකුසල් දහමුත් හා නොයෙදුණු තැනැත්තෙකුට සුවයෙක් උපදි, සුවයෙන් වඩාත් සොම්නස උපදි. හවත්නි, දන්තා දක්නා ඒ හඟවත් අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් සුව ලබනු පිණිස මේ පළමු වන අවකාශාධිගමය දැන වදන ලද්දේය.

හවත්නි, තව ද මෙහි එක්තරා කෙනකු ගේ ඖදරික වූ කායසංස්කාරයෝ නොසංසිදුණාහු වෙත් ද, ඖදරික වූ වාක්සංස්කාරයෝ නොසංසිදුණාහු වෙත් ද, ඖදරික චිත්ත සංස්කාරයෝ නොසංසිදුණාහු වෙත් ද භේ පසු කාලයෙහි ආර්ය ධර්මය. අසයි, එය ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්තියට උපාය වශයෙන් මෙනෙහි කරයි. ධර්මානුධර්මය (නව ලොවුතුරා දහමට අනුලොම දහම් වූ පූර්වභාගප්‍රතිපත්තිය) පිළිපදි. ආර්ය ධර්මමුභවණය ද යොනිසොමනස්කාරය ද ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්තිය ද නිසා ඔහු ගේ ඖදරික වූ කායසංස්කාරයෝ සංසිදෙන්, ඖදරික වූ වාක්සංස්කාරයෝ සංසිදෙන්, ඖදරික වූ චිත්තසංස්කාරයෝ සංසිදෙන්. ඖදරික කායසංස්කාරයන් සංසිදීමෙන් ඖදරික වාක්සංස්කාරයන් සංසිදීමෙන්, ඖදරික චිත්තසංස්කාරයන් සංසිදීමෙන් (නිරොධ සමාපත්තියෙන් නැඟිසිටුනා) ඔහුට (වතුර්ථධ්‍යානික ඵලසමාපත්ති) සැපය උපදි. (එයින් නැඟි සිටි ඔහුට) මතු මත්තෙහි, සොම්නස උපදි. හවත්නි, දන්තා දක්නා ඒ හඟවත් අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් සුව ලබනු පිණිස දැන වදන ලද මේ දෙවෙනි අවකාශාධිගමය යි.

සුනව්‍යපරං හො ඉධෙකවේවා ඉදං කුසලන්ති යථාභූතං නප්පජානාති. ඉදං අකුසලන්ති යථාභූතං නප්පජානාති, ඉදං සාවජ්ජං ඉදං අනවජ්ජං ඉදං සෙව්තඛං ඉදං නසෙව්තඛං ඉදං භීතං ඉදං පඡිතං ඉදං කණ්ණසුක්කසංසප්පිභාගන්ති යථාභූතං නප්පජානාති. සො අපරෙත සමයෙන අරියධම්මං සුණාති යොනිසො මනසි කරොති ධම්මානුධම්මං පටිපජ්ජති. සො අරියධම්මසවනං ආගමම යොනිසොමනසිකාරං ධම්මානුධම්මං පටිපත්ති. ඉදං කුසලන්ති යථාභූතං පජානාති, ඉදං අකුසලන්ති යථාභූතං පජානාති, ඉදං සාවජ්ජං ඉදං අනවජ්ජං ඉදං සෙව්තඛං ඉදං නසෙව්තඛං ඉදං භීතං ඉදං පඡිතං ඉදං කණ්ණසුක්කසංසප්පිභාගන්ති යථාභූතං පජානාති. තස්ස එවං ජානතො එවං පස්සතො අවිජ්ජා පභීයති, විජ්ජා උපපජ්ජති. තස්ස අවිජ්ජාවිරාගා විජ්ජප්පාද උපපජ්ජති සුඛං, සුඛා භියොයා සොමනස්සං, සෙය්‍යාපාපි හො මුද්‍ර පාමොජ්ජං ජායෙථ, එවමෙව ඛො හො අවිජ්ජාවිරාගා විජ්ජප්පාද උපපජ්ජති සුඛං සුඛා භියොයා සොමනස්සං අයං ඛො හො තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්මුද්දොධන තතියො ඕකාසාධිගමො අනුබුද්ධො සුඛස්ස අධිගමාය.

ඉමෙ ඛො හො තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්මුද්දොධන තයො ඕකාසාධිගමා අනුබුද්ධා සුඛස්ස අධිගමායාති. ඉදම්ඤ්ඤං හතෙන බ්‍රහ්මා සන්තංකුමාරො භාසිත්ථ. ඉදම්ඤ්ඤං හතෙන බ්‍රහ්මා සන්තංකුමාරො භාසිත්ථා දෙවෙ තාවතීංසෙ ආමනෙහි:

සතිපට්ඨානා

20. තං කිම්මඤ්ඤන්ති හොතෙතා දෙවා තාවතීංසා යාව සුපඤ්ඤං තාවම්මෙ තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්මුද්දොධන. වත්තාරො සතිපට්ඨානා කුසලස්සාධිගමාය. කතමෙ වත්තාරො? ඉධ හො භික්ඛු අරඤ්ඤානං කායෙ කායානුපස්සි විහරති ආනාපි සම්පජානො සත්ථා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිරක්ඛාදෙමනස්සං. අරඤ්ඤානං කායෙ කායානුපස්සි විහරන්තො තස්ස සම්මා සමාධියති සම්මා විපස්සිදති. සො තස්ස සම්මාසමාහිතො සම්මාවිපසන්තො ඛෙද්ධා පරකායෙ ඤාණදස්සනං අභිනිබ්බන්තෙති.

අරඤ්ඤානං වේදනාසු වේදනානුපස්සි විහරති, පෙ-ඛෙද්ධා පරවේදනාසු... ඤාණදස්සනං අභිනිබ්බන්තෙති.

අරඤ්ඤානං විනේත විත්තානුපස්සි විහරති-පෙ-ඛෙද්ධා පරවිනේත ඤාණදස්සනං අභිනිබ්බන්තෙති.

භවත්ති, තව ද මෙහි එක්තරා ප්‍රභලෙන් 'මේ කුසල යැ' යි තත් වූ පරිදි නො දනී: 'මේ අකුසලැ' යි තත් වූ පරිදි නොදනී. මේ නිවැරදිය මේ වැරදිය, මේ සෙවියැ යුතු ය මේ නොසෙවිය යුතු ය, මේ පහත් ය මේ උතුම් ය, මේ කුසලාකුසල සප්‍රතිභාගධර්ම යැ යි තත්ත්වාකාරයෙන් නො දනී. හේ පසු කාලයෙහි ආර්යධර්මය අසයි, එය ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්තියට උපාය වශයෙන් මෙනෙහි කරයි නවලොවුතුරා ද මට අනුලෝම වූ ධර්මය පිළිපදී. හෙ තෙම ආයඤ්ඤා ධර්මය ඇසීම ද, යොනියොමනස්කාරය ද, ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්තිය ද නිසා 'මේ කුසලැ' යි තත් වූ පරිදි දන ගනී, 'මේ අකුසලැ' යි තත් වූ පරිදි දනගනී. 'මේ වරද සහිත යැ' යි 'මේ වරද රහිත යැ' යි 'මේ සෙවිය යුතු යැ' යි . . 'මේ නො සෙවිය යුතු යැ' යි . . . 'මේ හීන යැ' යි . . 'මේ ප්‍රණීත යැ' යි 'මේ කුසලාකුසල සප්‍රතිභාග ධර්ම යැ' යි තත් වූ පරිදි දන ගනී. මෙසේ දන්නා, මෙසේ දක්නා ඔහුගේ අවිද්‍යාව ප්‍රතිණ වේ, විද්‍යාව උපදී. අවිද්‍යාව පහ වීමෙන් විද්‍යාව ඉපැදීමෙන් සුවය පහළ වේ. සුවය පහළ වීමෙන් වඩාත් (මතු මත්තෙහි) සොම්නස උපදී. භවත්ති, යම් සේ සතුවත් බලවත් සොම්නස උපදී ද, එසේ ම අවිද්‍යාව පහ වීමෙන් විද්‍යාව (රහත්මහත්‍රවණ පහළ වීමෙන් (රහත්මහ පල සුව පහළ වේ. ඒ සුවය පහළ වීමෙන් (සමච්ඡිත් නැති සිටියාහට) මතු මත්තෙහි සොම්නස උපදී. භවත්ති, මේ වනාහි දන්නා දක්නා ඒ භගවත් අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් සුව ලබනු පිණිස දන වදරන ලද තෙවෙනි අවකාශාධිගමය යි.

භවත්ති, මේ වනාහි දන්නා දක්නා ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සුව ලබනු පිණිස දන වදරන ලද අවකාශාධිගම තුන යැ. වහන්ස, සනත්තකුමාර භ්‍රම තෙම මෙ කරුණ පැවැසී ය. හේ මෙ කරුණ පවසා, තවතිසා වැසි දෙවියන් බණවා මෙසේ කී ය:

සිහිවටත්

භවත් තවතිසාවැසි දෙවියෝ එය කීමැ යි සිතත් ද? දන්නා දක්නා ඒ භගවත් අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් (මාර්ගඵල) කුසල ප්‍රතිලාභය පිණිස මේ සතර සිව්ටන්හු කොතරම් මැනවින් පණවා වදරන ලදහු ද! ඒ කවර සතර දෙනෙක් ද? යත්: භවත්ති, මෙහි මහණ තෙම තමා ගේ කයෙහි කායානුපස්සනාව කරන සුලු වූයේ කෙලෙස් තවන වැර ඇතියේ, සමාක්ප්‍රඥ ඇත්තේ සිහි ඇත්තේ, (කාය සංඛ්‍යාත) ලොකය කෙරෙහි අභිධ්‍යාව ද දෙමනස ද මැඩ වෙසෙයි. ආධ්‍යාත්මික කයෙහි කායානුපස්සි ව වසනුයේ එහි මොනොවට සිත පිහිටුවයි (සිත එකඟ කෙරෙයි). (එසේ වූ ඔහු) සිත මොනොවට පහදී. හේ එහි මොනොවට සමාධිගත වූයේ මොනොවට පහත් වූයේ බැහැර අනුන්ගේ කයෙහි (අනුන්ගේ කය අරමුණු කොට) දර්ශනඤ්ඤාය උපදවයි.

තමා කෙරෙහි වූ වේදනාවන්හි වේදනානුපස්සි ව . . වෙසෙයි පිටත්හි අනුන් ගේ වේදනාවන්හි දර්ශනඤ්ඤාය උපදවයි.

තමා ගේ සිතෙහි චිත්තානුපස්සි වැ වෙසෙයි. පිටත්හි අනුන්ගේ සිත්හි දර්ශනඤ්ඤාය උපදවයි.

අජකිත්තං ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආතාපි සම්පජානො සත්මා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං, අජකිත්තං ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරන්තො තත් සමා සමාධියති සමා විපසයිදති. සො තත් සමා සමාහිතො සමා විපසසන්නො ඛණ්ඩා පරධම්මෙසු ඤාණදස්සනං අභිනි-
බ්බකෙති. ඉමෙ ඛො හො තෙන හගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සමාසම්බුද්ධන වත්තාරො සතිපට්ඨානා පඤ්ඤානා කුසලස්ස අධිගමායාති.

ඉදමත්ථං හතෙන භුග්ගා සනංකුමාරො භාසිත්ථ. ඉදමත්ථං හතෙන භුග්ගා සනංකුමාරො භාසිත්ථා දෙවෙ තාවතීංසෙ ආමනෙති.

සමාධිපරික්ඛාරා

21. තං කිම්මඤ්ඤන්ති හොතො දෙවා තාවතීංසා යාවසුපඤ්ඤානං-
විමෙ තෙන හගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සමාසම්බුද්ධන සත්ත
සමාසමාධිපරික්ඛාරා සමාසමාධිස්ස භාවනාය සමාසමාධිස්ස පාරි-
සුරියා. කතමෙ සත්ත? සමාදිට්ඨි සමාසංකප්පො සමාචාරා සමා-
කමනො සමාආජිවො සමාචාරායාමො සමාසති.

යා ඛො හො ඉමෙහි සත්තති අමෙහි විත්තස්ස එකග්ගා පරික්ඛතා,
අයං වුච්ඡති හො අරියො සමාසමාධි සඋපතියො ඉතිපි සපරික්ඛාරො
ඉතිපි. සමාදිට්ඨිස්ස හො සමාසඛික්ඛප්පො පහොති, සමාසඛික්ඛප්පස්ස
සමාචාරා පහොති, සමාචාරවස්ස සමාකමනො පහොති, සමාකම-
නස්ස සමාආජිවො පහොති. සමාආජිවස්ස සමාචාරායාමො
පහොති, සමාචාරායාමස්ස සමාසති පහොති, සමාසතිස්ස සමාසමාධි
පහොති, සමාසමාධිස්ස සමාඤ්ඤාණං පහොති, සමාඤ්ඤාණස්ස සමා-
විමුක්ඛි පහොති. යං හි තං හො සමා වදමානො වදෙය්‍ය, ස්වකුක්ඛානො
හගවතා ධම්මො සන්දිට්ඨිකො අකාලිකො එහිපසිකො ඔපනයිකො
පවට්ඨනං වෙදිතඛෙධා විඤ්ඤාහි අපාරුතා අමතස්ස ආරා ති, ඉද මෙන-
සමා වදමානො වදෙය්‍ය ස්වාකුක්ඛානො හි හො හගවතා ධම්මො
සන්දිට්ඨිකො අකාලිකො එහිපසිකො ඔපනයිකො¹ පවට්ඨනං වෙදිතඛෙධා
විඤ්ඤාහි. අපාරුතා අමතස්ස ආරා ති.

1. ඔපනෙය්‍යානො - මජ්ඣං.

අධ්‍යාත්මයෙහි (නාමසන්තානගත) ධර්මයන්හි ධර්මානුපස්සි ව කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ සමාක්ප්‍රඥයෙන් දන්තේ, සිහි ඇත්තේ, ධර්ම සංඛ්‍යාත ලොකයෙහි අභිධ්‍යා ද දෙමිනස් ද බැහැර කොට වෙසෙයි. අධ්‍යාත්මයෙහි ධර්මයන්හි ධර්මානුදර්ශී ව වසන්තේ එහි මොනොවට සිත පිහිටුවයි. (එයින්) එහි මොනොවට සිත පහදී. හේ එහි මොනොවට සමාහිත (එකඟ සිතැති) වූයේ මොනොවට පහත් වූයේ පිටත් හි අනුන් හේ (නාමසන්තානගත) ධර්මයන් කෙරෙහි දර්ශනඥනය උපදවයි. භවත්ති, මොහු වනාහි දන්තා දත්තා ඒ භගවත් අර්හත් සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් කුසල් දහම් පිළිලබනු පිණිස පණවන ලද සතර සිව්වන්හු ය.

වහන්ස, සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම තෙම මෙ කරුණ සැළ කෙළේ ය. වහන්ස, සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම මෙ කරුණ සැළ කොට, තවතිසාවැසි දෙවියන් බණවා මෙය කී ය.

සමාධිපරික්කාරධර්ම

21. භවත් තවතිසාවැසි දෙවියෝ එය කීමැ යි සිතත් ද? දන්තා දත්තා ඒ භගවත් අර්හත් සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් සමාක් සමාධිය වඩනු පිණිස සමාක්සමාධිය පිරිසුන් කරනු පිණිස, මේ සමාක්-සමාධිපරික්කාර ධර්මයෝ (පරිවාර ධර්මයෝ) සත් දෙනෙක් කොතරම් මනා කොට පණවන ලද්ද හු ද! ඒ කවර සත් දෙනෙක් ද? යත්: සමාක්-දෘෂ්ටිය, සමාක්සංකල්පය සමාග්චවනය, සමාක්කර්මාන්තය, සමාගාථීවය, සමාග්චායාම ය, සමාක්ස්මාතිය යන මොහු ය.

භවත්ති, මේ සත් අංගයන් විසින් යම් සිත එකඟ බවෙක් පිරිවරන ලද ද, භවත්ති, ඒ මේ ආයාසී සමාක් සමාධිය උපනි:ශ්‍රය සහිත යැ යි ද පරිවාර සහිත යැ යි ද කියනු ලැබේ. භවත්ති, සමාක්දෘෂ්ටියෙහි පිහිටියාහට සමාක්සංකල්පය පවතී, සමාක් සංකල්පය ඇත්තාහට සමාග්චවනය පවතී, සමාග්චවනය ඇත්තහුට සමාක්කර්මාන්තය පවතී, සමාක්-කර්මාන්තය ඇත්තහුට සමාගාථීවය පවතී, සමාගාථීවය ඇත්තහුට සමාග්චායාමය පවතී, සමාග්චායාමය ඇත්තහුට සමාක්ස්මාතිය පවතී, සමාක්ස්මාතිය ඇත්තහුට සමාක් සමාධිය පවතී, සමාක් සමාධිය ඇත්ත-හුට සමාග්ඥනය පවතී, සමාග්ඥනය ඇත්තහුට සමාග්විච්ඡික්තිය පවතී, භවත්ති, යමක් පිළිබඳ වැ මනා කොට කියන තැනැත්තේ, "මේ ධර්මය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මොනොවට වදරන ලද්දේ ය සාන්දෘෂ්ටික ය, අකාලික ය, 'එව බලව' යි දක්විය යුත්තේ ය, සිය සතන්හි එළැවියයුත්තේ ය, නුවණැත්තන් විසින් තම තමන් කෙරෙහි ලා දත යුත්තේ ය, අමා දෙරවල් අරනා ලද්දහ" යි කියන්නේ නම්, හේ මේ දහම් පිළිබඳ වැ ම ය. 'භවත්ති, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ධර්මය මොනොවට වදරන ලද්දේ ය, එය සාන්දෘෂ්ටික ය, අකාලිකය, එව බලව යි දක්විය යුත්තේ ය, සිය සතන්හි එළැවියයුත්තේ ය, නුවණැත්තන් විසින් තම තමන් කෙරෙහි ලා දත යුත්තේ ය, අමා දෙරවල් අරනා ලද්දහ" යි මනා කොට කියන තැනැත්තේ මෙය කියන්නේ ය.

යෙ හි කෙවි හො බුබ්බෙ අවෙච්චප්පසාදෙන සමන්තාගතා, ධම්මෙ අවෙච්චප්පසාදෙන සමන්තාගතා සංඛ්ඨෙ අවෙච්චප්පසාදෙන සමන්තාගතා, අරියකතෙහි පිලෙහි සමන්තාගතා. යෙ විමෙ ඔපපාතිකා ධම්මවිනිතා සාතිරෙකානි චතුර්විසතිසතසහසානි මාගධකා පරිවාරකා අභිනිතා කාලකතා තිණ්ණං සංඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා සොතාපන්නා අවිනි-පාතධම්මා නියතා සංඛොධිපරායණා. අපී වෙවෙසු සක්ඛයාමිනො.

අඤ්ඤාං¹ ඉතරා පඤ්ඤාභාගා ති මෙ මනො,
සංඛාතුං නො පි සංකෙසාමි මුසාවාදසං ඔක්ඛපන්නි.²

22. ඉදමසුං හතෙත ඩුග්ගා සන්තංකුමාරො භාසිසු. ඉදමසුං හතෙත ඩුග්ගුතො සන්තංකුමාරසං භාසතො වෙසසවණසං මහාරාජසං එවං වෙතසො පරිචිතකෙසා උදපාදි. ‘අච්ඡරියං වත හො. අබ්බුතං වත හො, එවරුපොපි නාම උළාරො සසා හවිසසති, එවරුපං උළාරං ධම්මකඛානං, එවරුපා උළාරා විසෙසාධිගමා පඤ්ඤාධිසසනති’ති. අථ හතෙත ඩුග්ගා සන්තංකුමාරො වෙසසවණසං මහාරාජසං වෙතසා වෙතො පරිචිතකමඤ්ඤාය වෙසසවණං මහාරාජානං එතදවොච: “තං කිම්මඤ්ඤති හවං වෙසසවණො මහාරාජා. අතිතම් අදා නං එවරුපො උළාරො සසා අහොසි, එවරුපං උළාරං ධම්මකඛානං, එවරුපා උළාරා විසෙසාධිගමා පඤ්ඤාධිසසනති. අනාගතම් අදා නං එවරුපො උළාරො සසා හවිසසති. එවරුපං උළාරං ධම්මකඛානං, එවරුපා උළාරා විසෙසාධිගමා පඤ්ඤාධිසසනති”ති.

23. ඉදමසුං හතෙත ඩුග්ගා සන්තංකුමාරො දෙවානං තාවතිංසානං අභාසි. ඉදමසුං වෙසසවණො මහාරාජා ඩුග්ගුතො සන්තංකුමාරසං දෙවානං තාවතිංසානං භාසතො සමමුඛා සුතං සමමුඛා පටිග්ගහිතං සයං පරිසායං ආරොචෙයි. ඉදමසුං ජනවසහො යකෙඛා වෙසසවණසං මහාරාජසං සයං පරිසායං භාසතො සමමුඛා සුතං සමමුඛා පටිග්ගහිතං හගවතො ආරොචෙයි. ඉදමසුං හගවා ජනවසහසං යකෙසං සමමුඛා සුතා සමමුඛා පටිග්ගහෙතා සාමඤ්ඤා අභිඤ්ඤාය ආයසොතො ආනන්දසං ආරොචෙයි. ඉදමසුං ආයසො ආනන්දෙ හගවතො සමමුඛා සුතා සමමුඛා පටිග්ගහෙතා ආරොචෙයි භික්ඛුනං භික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං ‘තස්සිදං ඩුග්ගවරියං ඉදාමඤ්ඤා වීරඤ්ඤා විජාරිතං බාහුජඤ්ඤං පුට්ඨං යාව දෙවමනුසෙසති සුසාකාසිතනති.

ජනවසහසුත්තං පඤ්ඤාමං.

1. අඤ්ඤා - සනා

2. ඔක්ඛපන්නි - මඤ්ඤා

භවත්ති, යම් කෙනෙක් බුදුරජුන් කෙරෙහි දැන පැහැදීමෙන් යුක්ත ද, දහම් කෙරෙහි දැන පැහැදීමෙන් යුක්ත ද, සහන කෙරෙහි දැන පැහැදීමෙන් යුක්ත ද, ආයාසිකාන්ත (ආයාසයන් විසින් මැනවැ යි සම්මත වූ) ශීලයන් ගෙන් සමත්විත ද, තව ද යම් කෙනෙක් ආයාසී මාර්ගධර්මයෙහි හික්මුණාහු භිපපාතික උත්පත්තිය ලැබූ, මගධ රට වූයු, තුන් සංයෝජනයන් නසා ලීමෙන් සෝවාන් වූ, අපායකට නොවැටෙන සුදු, රහත් බවට නියත වූ, රහත්ඵලය පිහිට කොටැති, සම්පදානියෙහි කල්පරිය කළ උවසුවෝ අතිරේකයක් සහිත සුවිසි ලක්ෂයෙක් වෙත්. මෙහි සෙදගැමිහු ද, ඇත.

“ඉද්ධාවාසයෙහි උපදනට හේතු වූ පුණ්‍ය භාග (පින් කොටස්) ඇති බැවින් එහි උපන් අනාගාමීහු ද සි යන මේ තවත් සත්ත්ව කෙනෙක් ද ඇත යනු මගේ හැඟීම යි. මුසවා කෙරෙන් බිය වන්නෙමි ඔවුන් ගණනින් නියම කොට කියන්නට නොහැක්කෙමි.”

22. වහන්ස, මේ කරුණ සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම පැවැසී. වහන්ස, මේ කරුණ පවසන සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම ගේ වචනය අසා වෙසවුණු මහරජුට “භවත්ති, ආශ්වයාසියෙක! භවත්ති, පුද්ගලයෙක! මේ බදු වූත් උදර ශාස්තෘ-වරයෙක් වේ ද! මේබදු වූත් උදර ධර්මකථාවෙක් වේ ද! මේබදු මහත් විශේෂාධිගම කෙනෙක් පැහැත් ද!” යි මෙසේ චිත්තසංකල්පනාවෙක් උපන. වහන්ස, ඉක්බිත්තෙන් සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම තෙම සිය සිතින් වෙසවුණු මහරජු ගේ චිත්තපරිවර්තනය දැන ඔහුට “පින්වත් වෙසවුණු මහරජාණෝ එය කිමැ යි සිතත් ද? ඉකුත් කල්හිත් මේ බදු උදර ශාස්තෘ-වරයෙක්, මේ බදු උදර ධර්මකථාවෙක් වී ය. මේබදු උදර විශේෂාධිගම කෙනෙක් පැනුණාහු ය, මතු කල්හිත් මේබදු උදර ශාස්තෘවරයෙක්, මේබදු උදර ධර්මකථා වෙක් වන්නේ ය. මේබදු උදර විශේෂාධිගම කෙනෙක් පැනෙන්නාහු යැ” යි මේ බස් පැවැසී ය.

23. වහන්ස, සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම තෙම තවතිසාවැසි දෙවියනට මේ කරුණ පැවැසී ය. වෙසවුණු මහරජ තවතිසා වැසි දෙවියනට මේ කරුණ කියන සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම ගේ වචනය අසා, ඔහු හමුයෙහි අසන ලද්ද, ඔහු හමුයෙන් අසා පිළිගන්නා ලද්ද තෙමේ සිය පිරිසෙහි දන්වී ය. තම පිරිසෙහි මේ කරුණ කියන වෙසවුණු මහරජු ගේ වචනය ඔහු හමුයෙහි අසන ලද්ද, ඔහු හමුයෙන් පිළිගන්නා ලද්ද ජනවසහ යක් තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැළ කෙළේ ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ කියන ජනවසහ යක්ෂයා ගේ වචනය අසා, ඔහු වචනය පිළිගෙන, තමන් වහන්සේ ද (සිය නුවණින් බලා) වෙසෙසින් දැන, අනද තෙරුනට දන්වූ සේක. අනද තෙරුණුවෝ මේ කරුණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ හමුයෙන් අසා, හමුයෙහි දී පිළිගෙන, “ඒ මේ ශාසන බ්‍රහ්මවයාසී යම්කාක් කල් දෙව මිනිසුන් විසින් මොනොවට ප්‍රකාශිත වන්නේ ද, ඒ තාක් ම වැඩුණේ ද සමාද්ධ ද පතළේ ද බොහෝ දෙනා අතර ප්‍රසිද්ධ ද ස්ථිර ද වේ යැ යි මහණුනට මෙහෙණිනට උවසුවනට උවැසියනට සැළ කළහ.

පස්වන ජනවසහ සූත්‍රය නිමිසේ ය.

6.

මහාගොවිජයසූතං

1. එවං මෙ සුතං. එකං. සමයං. හගවා රාජගහෙ විහරති ගීඨකිකුටෙ පබ්බතෙ. අථ ඛො පඤ්ඤාසිඛො ගන්ධබ්බපුකෙණා අභික්ඛන්තාය රත්තියා අභික්ඛන්තවණ්ණණා කෙවලකපාං ගීඨකිකුටං. පබ්බතං ඔභාසෙත්වා යෙන හගවා තෙත්තපසඛකම්. උපසඛකම්ත්වා හගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨාසි. එකමන්තං ධීතො ඛො පඤ්ඤාසිඛො ගන්ධබ්බපුකෙණා හගවන්තං එතදවොච: යං ඛො මෙ හන්තෙ දෙවානං තාවතීංසානං සම්මුඛා සුතං සම්මුඛා පටිග්ගහිතං, ආරොචෙමෙතං හගවන්තො' ති. 'ආරොචෙති මෙ ත්වං පඤ්ඤාසිඛා'ති හගවා අවොච.

දෙවසභා

2. “පුරිමානි හන්තෙ දිවසානි පුරිමන්රානි තද්වුපොසප්ථෙ පණ්ණරසෙ පචාරණාය පුණ්ණාය පුණ්ණමාය රත්තියා කෙවලකපා ව දෙවා තාවතීංසා සුධම්මායං සභායං සන්තතිසිත්තා භොන්ති සන්තප්තිතා මහති ච දිබ්බපරිසා සමන්තතො සන්තතිසිත්තා භොන්ති සන්තප්තිතා. වක්ඛාරො ච මහාරාජානො වාතුදදිසා සන්තතිසිත්තා භොන්ති පුරුජ්ඣමාය දිසාය ධනරට්ඨා මහාරාජා පච්ඡාභිමුඛො නිසින්නො භොති දෙවෙ පුරුක්ඛත්වා. දකඛ්ණාය දිසාය වීරුලුක්කො මහාරාජා උක්ඛරාභිමුඛො නිසින්නො භොති දෙවෙ පුරුක්ඛත්වා. පච්ඡිමාය දිසාය වීරුපකෙඛා මහාරාජා පුරුජ්ඣාභිමුඛො නිසින්නො භොති දෙවෙ පුරුක්ඛත්වා. උක්ඛරාය දිසාය වෙසඨවණො මහාරාජා දකඛ්ණාභිමුඛො නිසින්නො භොති දෙවෙ පුරුක්ඛත්වා. යද් හන්තෙ කෙවලකපා ව දෙවා තාවතීංසා සුධම්මායං සභායං සන්තතිසිත්තා භොන්ති සන්තප්තිතා මහති ච දිබ්බපරිසා සමන්තතො සන්තතිසිත්තා භොන්ති සන්තප්තිතා වක්ඛාරො ච මහාරාජානො වාතුදදිසා නිසින්නො භොන්ති ඉදං තෙසං භොති ආසනසම්. අථ පච්ඡා අමාකං ආසනං භොති. යෙ තෙ හන්තෙ දෙවා හගවති ඉභම්චරියං චරිත්වා අධුත්තපපන්තා තාවතීංසකායං, තෙ අඤ්ඤා දෙවෙ අතිරොචන්ති විණ්ණෙන වෙච යසසා ව. තෙනසුදං හන්තෙ දෙවා තාවතීංසා අත්තමනා භොන්ති පමුදිතා පිතිසොමනසසජානා 'දිබ්බා වත භො කායා පරිපුරන්ති භායන්ති අසුරා කායා'ති.

6.

මහාගොවින්ද සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහ නුවරට නොදුරු තන්හි වූ ගිජුකුළු පච්චෙහි වැඩ වෙසෙන සේක. එ කලා පන්සිළු නම් ගඳවු පුත් රැ බොහෝ වේලා ඉක්මි කලා, (මැදුම් රැයෙහි) ඉතා දැකුම් කලු පැහැ සපුව ඇත්තේ, ගිජුකුළු පච්ච වුළුලු බබුලුවා හඟවත් බුදුරජුන් කරා එළැඹියේ ය. එළැඹූ ආදරයෙන් ඔබ වැද එක් පසෙක සිටියේ ය. පන්සිළු ගඳවුපුත් (එසේ) එක් පසෙක සිටියේ ම, "වහන්ස, තච්ඡිසා වැසි දෙවියන් හමුයෙන් යම් කරුණෙක් මා විසින් අසන ලද ද, (ඔවුන් හමුයෙන්) අසා පිළිගන්නා ලද ද, එය භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැළ කෙරෙමි" යි කී ය. "පන්සිළුවෙනි, තෙපි එය මට දන්වවු" යැ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

දෙව් සබය

2. "වහන්ස, පෙර දවසැ, බොහෝ පෙර දවසැ, ඒ පසොළොස් වක් පොහෝ දිනැ, වස් පචාරණය ඇති, පිරුණු පුණුපොහෝ ද රැයෙහි තච්ඡිසාවැසි සියලු දෙවියෝ සුදම් දෙව් සෙබෙහි එක් වැ හුන්නාහු, එක් රැස් වූවාහු වෙත්. මහත් දෙව් පිරිස්හු ද භාත්පසැ එක් වැ හුන්නාහු එක් රැස්වූවාහු වෙත්. සතර වරම් දෙව් මහ රජු ද සතර දිගැ හුන්නාහු වෙත්. ධාතරාජ්‍ය මහරජ දෙවියන් පෙරටු කොට පැළ දිගට මුහුණ ලා පෙරදිග්හි හුන්නේ වෙයි. විරුඪක මහ රජ දෙවියන් පෙරටු කොට උතුරු දිගට මුහුණ ලා දකුණු දිග්හි හුන්නේ වෙයි. විරුපාක්ෂ මහරජ දෙවියන් පෙරටු කොට පෙර දිගට මුහුණ ලා පැළ දිගැ හුන්නේ වෙයි. වෙසවුණු මහරජ දකුණු දිගට මුහුණ ලා දෙවියන් පෙරටු කොට උතුරු දිග්හි හුන්නේ වෙයි. වහන්ස, යම් කලෙක තච්ඡිසා වැසි සියලු දෙවියෝ සුදම් සෙබෙහි එක් වැ හුන්නාහු, එක් රැස් වූවාහු වෙත් ද, මහත් දෙව් පිරිස්හු භාත්පසැ එක් වැ හුන්නාහු, එක් රැස් වූවාහු වෙත් ද, සතර වරම් මහරජහුත් සතර දිගැ හුන්නාහු වෙත් ද, මේ ඔවුන් ගේ අසුන් වේ. එක්බිති ඔවුනට පසු භාග්‍යෙහි අප ගේ අසුන් වෙයි. වහන්ස යම් දෙව් කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතැ බබසර කොට තච්ඡිසා දෙව් මුළුවට (උත්පත්ති විසින්) අළුත පැමිණියාහු වෙත් ද, ඔහු පැහැ සපුයෙකුත් යසසිකුත් සෙසු දෙවියන් ඉක්මැ බබලත්. වහන්ස, එයින් තච්ඡිසා වැසි දෙවියෝ 'හවන්ති, ප්‍රීතියෙක! දෙව්මුළුහු පිරෙන්, අසුර මුළුහු පිරිහෙන්' යි සකුටු සිතැත්තාහු ප්‍රමුදිත වූවාහු, හටගත් ප්‍රීති හා සොම්නස් හා ඇත්තාහු වෙත්.

3. අප් ඛො භතෙන සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ දෙවානං තාවතිංසානං සමපසාදං විදිත්වා ඉමාහි භාජාහි අනුමොදි:

“මොදනති වත හො දෙවා තාවතිංසා සහිත්තා,
තජාගතං නමසසත්තා ධම්මසා ව සුධම්මතං.

නථෙ දෙවෙ ව පසසත්තා වණ්ණවතෙන යසසසිතො,
සුගතස්මිං බ්‍රහ්මවරියං වරිත්තාන ඉධාගතො.

තෙ අපඤ්ඤ අතිරොචනති වණ්ණණ්ණා යසසාසුතා,
සාවකා හිරිපඤ්ඤසා විසෙසුපගතා ඉධ,

ඉධං දිස්වාන නන්දනති තාවතිංසා සහිත්තා,
තජාගතං නමසසත්තා ධම්මසා ව සුධම්මතනති”.

තෙන සුදං භතෙන දෙවා තාවතිංසා භියොරාසොමකතාය අත්තමනා භොනති පමුදිතා පිතිසොමනසාරාතා ‘දිබ්බා වත හො කායා පරිපූරනති භායනති අසුරා කායා’¹ ති.

අට්ඨ යජාභුවවණ්ණා

4. අප් ඛො භතෙන සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ දෙවානං තාවතිංසානං සමපසාදං විදිත්වා දෙවෙ තාවතිංසෙ ආමනෙතයි ‘ඉච්ඡයාථ නො තුමෙහ මාරිසා තස්ස භගවතො අට්ඨ යජාභුවෙව වණ්ණණ්ණ සොතුනති’.
‘ඉච්ඡාම’² මයං මාරිසා තස්ස භගවතො අට්ඨ යජාභුවෙව වණ්ණණ්ණ සොතුනති’.

අප් ඛො භතෙන සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ දෙවානං තාවතිංසානං භගවතො අට්ඨ යජාභුවෙව වණ්ණණ්ණ පසිරුහාසි:

තං කිම්පඤ්ඤනති භොතොතා දෙවා තාවතිංසා යාවඤ්ඤ³ සො භගවා බ්‍රහ්මජනහිතාය පටිපනෙතා බ්‍රහ්මජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං, එවං බ්‍රහ්මජනහිතාය පටිපනං බ්‍රහ්මජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං ඉමිනාපඛෙතන සමකතාගතං සත්ථාරං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාම න පනෙතරහි අඤ්ඤත්‍රු තෙන භගවතා.

1. අසුරකායා - මජ්ඣං

2. ඉච්ඡයාථ - PTS

3. යාව වසස - PTS

3. වහන්ස, එ කල්හි සක් දෙවිඳු තවතිසා වැසි දෙවියන්ගේ පහන් බව දැන, මේ භාජාවලින් ඔවුන් ගේ සතුට මෙසේ අනුමොචන් විය:

‘භවත්ති, ප්‍රීතියෙක! ඉන්ද්‍රයා සහිත වූ තවතිසා වැසි දෙවියෝ තරංගනයනට ද ධර්මයා ගේ සුධර්මත්වයට ද නමස්කාර කරනුවෝ,

‘සුගතයන් වහන්සේ වෙතැ බ්බසර හැසිරැ මෙහි ආ පැහැපත් යසස් ඇති අළුත් දෙවියන් ද දක්නාහු සතුටු වෙත්.

මෙහි ගුණවිශේෂයට පැමිණි මහ පැණැති බුදුරජුන් ගේ සවු වූ ඔහුතුමු පැහැයෙන් ද යසසින් ද ආයුෂ්‍යයෙන් ද අන් දෙවියන් ඉක්මැ බබලත්.

ඉන්ද්‍රයා සහිත තවතිසා වැසියෝ මෙය දැක, තරංගනයන් වහන්සේ ද ධර්මයා ගේ සුධර්මත්වය ද නමදනාහු සතුටු වෙත්’ යැ යි කිය.

වහන්ස, එ කරුණින් තවතිස් වැසි දෙවියෝ ‘භවත්ති, ප්‍රීතියෙක! දෙවිමුළුනු පිරෙන්, අසුර මුළුනු පිරිහෙන්!’ යැ යි බෙහෙවින් සතුටු වෙත්, ප්‍රමුද්ධ වෙත්, හටගත් ප්‍රීති හා සොම්නස් හා ඇත්තෝ වෙත්.

ඇති ගුණ වැණුම් අට

4. වහන්ස, ඉක්බිති සක් දෙවිඳු තවතිසා වැසි දෙවියන් ගේ පැහැදීම් දැන, ඔවුන් බණවා, ‘භවත් නිදුකාණනි, තෙපි හඟවත් බුදුරජුන් ගේ විදාමාන වූ ම ගුණ අට අසන්නට කැමැති වන්නහු ද?’ යි විචාළේ ය.

‘නිදුකාණනි, අපි ඒ හඟවත් බුදුරජුන් ගේ විදාමාන වූ ගුණ අට අසනු රිස්සමහ’ යි දෙවියෝ කීහ.

වහන්ස, ඉක්බිති සක් දෙවිඳු තවතිසා වැසි දෙවියනට භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ විදාමාන වූ ම ගුණ අට මෙසේ පැවැසී ය:

‘භවත් තවතිසාවැසි දෙවියනි, එය කිමැ යි යිත වූ ද? ඒ හඟවත්හු කොතරම් බොහෝ දෙතාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙතාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවමිනිස්තට වැඩ පිණිස, හිත පිණිස, සුව පිණිස පිළිපත් සේක් ද යත හොත්: මෙසේ බොහෝ දෙතාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙතාට සුව පිණිස ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවමිනිස්තට වැඩ පිණිස, හිත පිණිස, සුව පිණිස පිළිපත් මෙ කී අංගයෙන් ද සමන්විත අන් ශාස්තාවරයකු ඒ හඟවත් බුදුරජුන් හැර අතිතයෙහිද නො දකිමු, දැනුදු නො දකිමු. i

2. ඥානිකායො ඛො පන තෙන හගවතා ධම්මො සන්ධිසිකො අකාලිකො ඵභිපසයිකො ඔපනයිකො පච්චිකං චෙදිතධෙධා විඤ්ඤාති. ඵචං ඔපනයිකස්ස¹ ධම්මස්ස ඉද්දෙසකාරං ඉමිනාපඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාම න පනෙතරහි අඤ්ඤාත්ත තෙන හගවතා.

3. ඉදං කුසලභ්වං ඛො පන තෙන හගවතා* සුපපඤ්ඤාතං. ඉදං අකුසලභ්වං සුපපඤ්ඤාතං. ඉදං සාවජ්ජං-පෙ-ඉදං අනවජ්ජං-පෙ-ඉදං සෙවිතධං-පෙ-ඉදං න සෙවිතධං-පෙ-ඉදං භීතං-පෙ-ඉදං පඤ්ඤං-පෙ-ඉදං කණ්ණසුක්කසප්පිභාගානි සුපපඤ්ඤාතං. ඵචං කුසලාකුසල-සාවජ්ජානවජ්ජසෙවිතධංසෙවිතධංභීතපඤ්ඤාතකණ්ණසුක්කසප්පිභාගානං ධම්මානං පඤ්ඤාපෙකාරං ඉමිනාපඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාම න පනෙතරහි අඤ්ඤාත්ත තෙන හගවතා.

4. සුපපඤ්ඤාතා ඛො පන තෙන හගවතා සාවකානං නිබ්බානගාමීනි පටිපද්දා සංසද්දති නිබ්බානඤ්ඤා පටිපද්දා ච සෙය්‍යාථාපි නාම ගඤ්ඤාදකං යමුනොදකෙන සංසද්දති සමෙති ඵචමෙව සුපපඤ්ඤාතා තෙන හගවතා සාවකානං නිබ්බානගාමීනිපටිපද්දා සංසද්දති නිබ්බානඤ්ඤා පටිපද්දා ච. ඵචං නිබ්බානගාමීනියා පටිපද්දා පඤ්ඤාපෙකාරං ඉමිනා පඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාම න ච පනෙතරහි, අඤ්ඤාත්ත තෙන හගවතා.

5. අභිනිපථනෙතා ඛො පන තස්ස හගවතො ලාභො අභිනිපථනෙතා සිලොකො යාව මඤ්ඤා ඛෙතියා සමපියායමානරූපා විහරන්ති. විගතමදෙ ඛො පන සො හගවා ආභාරං ආභාරෙති ඵචං විගතමදං ආභාරං ආභාරයමානං² ඉමිනා පඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාම න පනෙතරහි අඤ්ඤාත්ත තෙන හගවතා.

6. ලභ්ඛසභායො ඛො පන සො හගවා සෙධානඤ්ඤා පටිපත්තානං ථිණාසවානඤ්ඤා දුසිතවතං. තෙ හගවා අපනුජ්ජ ඵකාරාමිතං අනුයුතො පි විහරති. ඵචං ඵකාරාමිතං අනුයුතං ඉමිනාපඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසසාම න පනෙතරහි අඤ්ඤාත්ත තෙන හගවතා,

1. ඔපනයිකස්ස - මරණං

2. ආභාරයමානං - සි.දු.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ධර්මය මොනොවට වදරන ලද්දේ ය, එය තමන් විසින් ම දැක්ක යුත්තේ ය, කල් නො යාදී ම දෙන එල ඇත්තේ ය, 'එව බලව' යි (තමා දකිනුවට) අනුන් කැඳවනුයෙහි සුදුසු යැ, තමන් සිත් සතන් හි එළවා දැක්ක යුතු යැ, නුවණැතියන් විසින් තම තමන් කෙරෙහි ලා දත යුතු යැ. මෙසේ තම තමන් සිත් සතන් හි එළවා දැක්ක යුතු දහමක් දෙසන, මෙ මැ අංගයෙන් ද සමන්විත ශාස්තෘවරයක්හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහි ද නොදකිමු, දැනුනො දකිමු. ii

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ කුසල් යැ' යි ම මොනොවට පනවන ලදී, මේ අකුසල් යැ' යි ම මොනොවට පනවන ලදී, මේ වරද සහිත යැ . . . මේ වරද රහිත යැ . . . මේ සෙවියැ යුතු යැ . . . මේ නො, සෙවියැ යුතු යැ . . . මේ ලාමක යැ . . . මේ උතුම් යැ . . . මේ කෘෂ්ණ භුක්ත (කුශලාකුශල) ධර්මයනට සමාන ධර්ම යැ යි මොනොවට පනවන ලදී. මෙසේ කුශලාකුශල සාවද්‍ය නවද්‍ය සෙවිතව්‍යාසෙවිතව්‍ය භිත-ප්‍රණිත කෘෂ්ණ භුක්ත සප්තභාග ධර්මයන් පණවන, මෙ කී අංගයෙනුදු සමන්විත ශාස්තෘවරයකු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහි දු නො දකිමි, දැනුනො දකිමි iii

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සවිචනට නිවන් යන පිළිවෙත මොනොවට පනවන ලදී. යම් සේ ගහැ දිය යමුනාහි දිය හා සැසැදේ ද, එසේ ම නිවන ද පිළිවෙත ද සැසැදෙයි. මෙසේ ම ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සවිචනට නිවන් යන පිළිවෙත මොනොවට පනවන ලද්දේ යැ, ඒ නිවන ද පිළිවෙත ද සැසැදෙයි. මෙසේ නිවන් යන පිළිවෙත පනවන, මේ අංගයෙනුදු සමන්විත ශාස්තෘවරයක්හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහි දු දැනුනො දකිමු. iv

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිළිවෙත්හි සිටි ශෛක්ෂයන්ගේ ද වැස නිමැවූ බමසර ඇති රහතුන් ගේ ද (ඒ ඒ ශාස්තෘකෘත්‍යයෙහි) සභායත්වය ලද සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ (ඔවුන් මැද දී ද, පලසමච්ඡිත් වසන සේක) සිතින් ඔවුන් බැහැර කොට ඒකාරාමතායෙහි යෙදිත් වසන සේක. මෙසේ ඒකාරාමතායෙහි යෙදුණු මේ කී අංගයෙනුත් සමන්විත, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අන් ශාස්තෘවරයක්හු අතීතයෙහිත් නො දකිමු, දැනුත් නො දකිමු. v

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ප්‍රත්‍යයලාභ වෙසෙසින් උපන, කීර්තිය වෙසෙසින් උපන, ක්ෂත්‍රියයන් පටන් කොට සියලු දිව්‍යමත්‍රණයෝ ඔබ ප්‍රිය කරන සුලු වැ වෙසෙත්. ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පහ වූ මද ප්‍රමාද ඇති සේක් අහර ගන්නා සේක. මෙසේ පහ වූ මද ප්‍රමාද ඇති වැ අහර ගන්නා, මෙ කී අංගයෙන් ද සමන්විත වූ ශාස්තෘවරයකු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහිත් නො ම දකිමු, දැනුනො ම දකිමු. vi

7. යථාචාදී ඛො පන සො හගවා තථාකාරී, යථාකාරී තථාචාදී, ඉති යථාචාදී තථාකාරී යථාකාරී තථාචාදී. එවං ධම්මානුධම්මපටිපන්නං ඉමිනාපඥාන සමන්තාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසංඝාම න පනෙතරහි, අඤ්ඤානු තෙන හගවතා.

8. තිණ්ණවිචිකිට්ඨො ඛො පන සො හගවා විගතකථංකථො පරියොසිතසංකප්පො අජ්ඣාසයං ආදි භුභවිරියං එවං තිණ්ණවිචිකිට්ඨං විගතකථංකථං පරියොසිතසංකප්පො අජ්ඣාසයං ආදිභුභවිරියං. ඉමිනා-පඥාන සමන්තාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසංඝාම. න පනෙතරහි, අඤ්ඤානු තෙන හගවතා ති.

5. ඉමෙ ඛො හතෙන සමෙකකා දෙවනම්ඤ්ඤ දෙවනං තාවතිංසානං හගවතො අට්ඨ යථාභූතෙව විචේණේ පඨිරුද්ධාසි. තෙන සුදං හතෙන දෙවා තාවතිංසා භියොරාසොමකාය අකාමනා භොහති පමුදිතා පිතිසොමනසාරානා හගවතො අට්ඨ යථාභූතෙව විචේණේ සුඛා. තත්ත හතෙන එකතෙව දෙවා එවමාහංසු:

අහො වත මාරිසා වක්ඛාරො සම්මාසමබුද්ධා ලොකෙ උප්පජ්ජයන්තං ධම්මඤ්ඤා දෙසෙයන්තං යථරිච්ඡගගවා, තදස්ස බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අප්පාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානන්ති.

එකතෙව දෙවා එවමාහංසු: තිවුස්සංගු මාරිසා වක්ඛාරො සම්මා-සමබුද්ධා, අහො වත මාරිසා තයො සම්මාසමබුද්ධා ලොකෙ උප්පජ්ජයන්තං ධම්මඤ්ඤා දෙසෙයන්තං යථරිච්ඡ හගවා, තදස්ස බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අප්පාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානන්ති.

එකතෙව දෙවා එවමාහංසු: තිවුස්සංගු මාරිසා තයො සම්මාසමබුද්ධා, අහො වත මාරිසා ඤේ සම්මාසමබුද්ධා ලොකෙ උප්පජ්ජයන්තං ධම්මඤ්ඤා දෙසෙයන්තං යථරිච්ඡ හගවා, තදස්ස බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානු-කම්පාය අප්පාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානන්ති.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වනාහි යම් සේ වදරන සේක් ද එසේ ම කරන කෙනෙක, යම් සේ කරන සේක් ද, එසේ ම වදරන සේක. මෙසේ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යථාවාදී තථාකාරී ද යථාකාරී තථාවාදීද වන සේක. මෙසේ ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්ත වූ මේ අංගයෙනුද සමන්විත ශාස්තෘවරයක් හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහින් නො දකිමු දැනුදු නො දකිමු. vii

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උතුමනට නිශ්ශ්‍රය වූ ආයාචි මාර්ගයෙන් තිණු විවිකිවිජා ඇති (සැක දුරැලු) සේක්, පහ වූ කථංකථා ඇති (කෙසේ ද කෙසේ ද යි යන විමකිය දුරැලු) සේක්, අවසන් කළ මනෝරථය ඇති සේක් වෙති. මෙසේ උත්තම නිශ්ශ්‍රිත ආයාචි මාර්ගයෙන් තිණු සැක ඇති, පහ වූ කථංකථා ඇති, පරිපූර්ණ මනෝරථ ඇති, මෙ කී අංගයෙනුද සමන්විත ශාස්තෘවරයක්හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහින් නො දකිමු, දැනුදු නො දකිමු. viii

5. වහන්ස, සක් දෙවියු තවතිසා වැසි දෙවියනට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ මේ යථාභූත ගුණ අට පැවැසී ය. වහන්ස, තවතිසා වැසි දෙවියෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ යථාභූත ගුණ අට අසා, එයින් බොහෝ සෙයින් සතුටු වෙත්, ප්‍රමුද්ධ වෙත්, උපන් ප්‍රීති සොම්නස් ඇත්තාහු වෙත්.

වහන්ස, එහි ඇතැම් දෙව් කෙනෙක් “නිදුකාණනි, සතර නමක් බුදුවරු ලොවැ උපද්‍යාහු නම්, අප භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙන් දහම් දෙසන්නාහු නම් ඉතා යෙහෙක. එය බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙව්මිනිස්නට වැඩ පිණිස, හිත පිණිස, සුව පිණිස වන්නේ යැ” යි මෙසේ කීහ.

ඇතැම් දෙව් කෙනෙක් “නිදුක් වරිනි, සතර නමක් සම්මාසම්බුදුහු සිටිත් වා. තුන් නමක් සම්මාසම්බුදුවරු ලොවැ උපද්‍යාහු නම්, අප භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙන් දහම් ද දෙසන්නාහු නම්, එය බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙව් මිනිස්නට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස වන්නේ යැ” යි මෙසේ කීහ.

ඇතැම් දෙව් කෙනෙක්, “නිදුක්වරිනි, තුන් නමක් සම්මාසම්බුදුහු සිටිත් වා. නිදුක්වරිනි, දෙතමක් සම්මාසම්බුදුහු ලොවැ උපද්‍යාහු නම්, අප භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙන් දහම් ද දෙසන්නාහු නම්, එය බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙව්මිනිස්නට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස වන්නේ යැ” යි මෙසේ කීහ.

6. එවිට වූයේ හතරේ සකස් කළ දේවනම්මේය දෙවේ තාවකාලික පාලනවල: අදාළයන් බොහෝමයක් මාර්ගය අනවකාශය යනු එකිනෙකා ලොකාධිපතිවරයා දෙවේ අරභයෙන් සමාජමයවූයේ අප්‍රබුණ අවර්ගය උපපජ්ජ-යන්න. තෙත යනු විජ්ජිති. අහෝ වන මාර්ගය සොහොන අප්‍රබුණයෝ අප්‍රබුණයෝ වරයා දිස්මයානු කිවෙහිය. තදසනු බහුජනාධිපතිවරයා බහුජනාධිපතිවරයා ලොකාධිපතිවරයා අප්‍රබුණයා සිතිය සුඛය දෙවමනු සනාතනි.

අප්‍ර බොහෝ හතරේ යනුයේ දේවනම්මේය සුඛමය සහය සහතිසිතයා හොඳින් සනාතනි, තං අප්‍ර විනාශිතයා තං අප්‍ර මනාශිතයා වූයේ වනාන්තරය මාර්ගයානු තසම් අප්‍ර හොඳින්. පව්‍යානුසිතවනා නාමිදං වනාන්තරය මාර්ගයානු තසම් අප්‍ර හොඳින්. සකස් සකස් අසනෙසු යිතා අවිපක්ෂයා.

“තෙ වූයේ වානාන්තරය රාජානු පවිත්‍රයානුසාසනි-
විපක්ෂයානු සනාතන අප්‍රබුණ සමිති අසනෙ”යි.

7. අප්‍ර බොහෝ හතරේ උපකාරය දිස්ය උපකාරය අලොකය සකස් කළ ඔහාසො පාතුරුහෙයි අතිකමමව දේවනම්මේය දේවනම්මේය අප්‍ර බොහෝ හතරේ සකස් කළ දේවනම්මේය දෙවේ තාවකාලික අමනෙයි:

යථා බොහෝ මාර්ගය නිමිත්තනි දිස්සනි උපකාරය අලොකය සකස් කළ ඔහාසො පාතුරුහෙයි බ්‍රහ්මා පාතුරුහෙයි බ්‍රහ්මනො හෙතෙ පුබ්බනිමිත්ත. පාතුරුහෙයි යදිදං අලොකය සකස් කළ ඔහාසො පාතුරුහෙයි යි.

“යථා නිමිත්තනි දිස්සනි බ්‍රහ්මා පාතුරුහෙයි,
බ්‍රහ්මනො හෙතෙ නිමිත්ත. ඔහාසො විප්‍රලො මහා”යි

සනාතනමාර්ගය

8. අප්‍ර බොහෝ හතරේ දේවනම්මේය යථාසකස් අසනෙසු නිසිදිසු “ඔහාසමෙතං සකස්කම්, යථාසකස් හවිසසති සවිජ්ජිකයා”ව නං ගම්සකම්”යි. වනාන්තරය මාර්ගයානු යථාසකස් අසනෙසු නිසිදිසු, “ඔහාසමෙතං සකස්කම්, යථාසකස් හවිසසති සවිජ්ජිකයා”ව නං ගම්සකම්”යි. ඉදං සුඛයා දේවනම්මේය එකගයා සමාපජ්ජි ඔහාසමෙතං සකස්කම්, යථාසකස් හවිසසති සවිජ්ජිකයා”ව නං ගම්සකම්.

6. වහන්ස, මෙසේ කී කල්හි සක්දෙවිඳු තවතිසා වැසි දෙවියන් බණවා, "නිදුක්වරිනි, එක් ලෝකධාතුවෙක රහත් සම්මාසම්බුද්ධ දෙනා මෙන් ඉදිරි පසු නොවැ (එක් වීට ම) පහළ වන්නාහු ය යන මෙය නො කරුණෙකි, අවකාශ නැත්තෙකි (නො විය හැක්කෙකි). මේ කරුණ විද්‍යමාන නො වේ. නිදුක්වරිනි, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බොහෝ කලක් දික් කලක් ලෙඩ නැති වැ නිරෝග වැ වැඩ සිටුනා සේක් වී නම් ඉතා යෙහෙක. එය බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙව මිනිස්නට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස වන්නේ යැ" යි මෙ බස් පැවැසී ය.

වහන්ස, එයට පසු, යම් කරුණෙකින් (යම් පවාරණ සංග්‍රහයක් පිණිස) තවතිසා වැසි දෙවියෝ සුදම් සෙබෙහි එක් වැ හුන්නාහු, එක් රැස් වූවාහු වෙත් ද, එ කරුණ සිතා, එ කරුණ සාකච්ඡා කොට, එ කරුණෙහි සිටුවරම් දෙවරපුහු සිය සිය අසුන්හි සිටියාහු, (ඒ දෙවියන් විසින්) කියන ලද වචන ඇත්තාහු (ඒ දෙවියන් කී බස් පිළිගත්තාහු ම අනුසස්තා ලද වචන ඇත්තාහු (දෙවියන් ගේ අනුශාසනය පිළිගත්තාහු) ම එ තැනින් නික්මා නොගියාහු සිය සිය අසුන්හි ම හුන්නාහු වෙත්.

"කියන ලද වචන ඇති ඒ මහ රජුහු අනුශාසනය පිළිගෙන, වෙසෙසින් පහත් සිතැත්තාහු සිය අසුන්හි රැඳුණාහ."

7. වහන්ස, ඉක්බිත්තෙන් උතුරු දෙසැ දෙවියන් ගේ දෙවානුභාවය ඉක්මැ ම මහත් එළියෙක් උපන, මහත් අවහාසයෙක් පහළ විය.

එ කල්හි, වහන්ස, සක් දෙවිඳු තවතිසා වැසි දෙවියන් බණවා, "නිදුක් වරිනි, යම් සේ පෙර නිමිතිහු දක්නා ලැබෙත් ද, මහත් එළියෙක් උපදී ද, මහත් අවහාසයෙක් පහළ වේ ද, එ නිමිත්තෙන් බ්‍රහ්ම තෙම පහළ වන්නේ ය. මේ එළියෙක් උපදී, අවහාසයෙක් පහළ වෙයි යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය බ්‍රහ්මයා ගේ පහළ වීමට පෙර නිමිති වේ" යැ යි කී ය.

"යම් සේ පෙර නිමිතිහු දක්නා ලැබෙත් ද එසේ බ්‍රහ්ම තෙම පහළ වන්නේ ය. පැතුරුණු මහත් අවහාසය (එළිය) යන මෙය බබහු ගේ පහළ වීමට පෙර නිමිත්ත ය."

සහන්තුමාර කථාව

8. වහන්ස, ඉක්බිත්තෙන් තවතිසා වැසි දෙවියෝ "මේ ආලෝකය දන ගන්නවු, මේ ආලෝකය යම් ඵලයක් ඇතියෙක් වන්නේ ද, එය දන ගෙන ම යන්නමෝ" යි තම තමනට පැමිණි අසුන්හි හුන්හ. සතර වරම් මහ රජුහු ද මේ ආලෝකය දනගන්නවු. මෙය යම් ඵල ඇතියෙක් වන්නේ ද, එය සියැසින් දක ම යන්නවු" යි තම තමනට පැමිණි අසුන්හි හුන්නාහ. මෙය අසා තවතිසා වැසි දෙවියෝ 'මේ ආලෝකය දනගන්නවු, මෙය කිසි යම් ඵලයක් පහළ කරනුයේ වන්නේ නම් එය ද දන ගෙන ම යන්නමෝ වේ ද යි එකඟ සිතැත්තෝ වූහ.

යද් හතෙන බ්‍රහ්මා සන්තංකුමාරො දෙව්‍යානං තාවතීංසානං පාතු හවති ඔළාරිකං අත්තභාවං අභිනිමිතින්ධා පාතුහවති. යො ඛො පන හතෙන බ්‍රහ්මිනො පකතිවණ්ණො අනභිසම්භවතියො යො දෙව්‍යානං තාවතීංසානං චකමුපරංසම්. යද් හතෙන බ්‍රහ්මා සන්තංකුමාරො දෙව්‍යානං තාවතීංසානං පාතුහවති යො අඤ්ඤා දෙවෙ අතිරොචති වණ්ණො වෙව යසසා ව. සෙය්‍යරාපි හතෙන සොවණ්ණො වික්ඛංගො මානුසං වික්ඛංගං අතිරොචති, එවමෙව ඛො හතෙන යද් බ්‍රහ්මා සන්තංකුමාරො දෙව්‍යානං තාවතීංසානං පාතුහවති, සො අඤ්ඤා දෙවෙ අතිරොචති වණ්ණො වෙව යසසා ව. යද් හතෙන බ්‍රහ්මා සන්තංකුමාරො දෙව්‍යානං තාවතීංසානං පාතුහවති න තසං පරියායං කොචි දෙවො අභිවාදෙති වා පච්චිට්ඨෙති වා ආසනෙන වා තිමනෙති. සබ්බෙව තුණ්හිභූතා පඤ්ඤා පලලබ්භෙත නිසීදන්ති 'යසං'දන්ති දෙවසං පලලබ්භං ඉවජිසංති බ්‍රහ්මා සන්තංකුමාරො තසං දෙවසං පලලබ්භෙත නිසීදිසංති'ති. යසං ඛො පන හතෙන දෙවසං බ්‍රහ්මා සන්තංකුමාරො පලලබ්භෙත නිසීදති උළාරං සො ලහති දෙවො වෙදපට්ට්‍රාහං. උළාරං සො ලහති දෙවො සොමනසංපට්ට්‍රාහං. සෙය්‍යරාපි හතෙන රාජා ඛක්ඛියො මුද්ධාවසිනො අධුනාභිසිනො රජෙජන, උළාරං සො ලහති වෙදපට්ට්‍රාහං. උළාරං සො ලහති සොමනසංපට්ට්‍රාහං, එවමෙව ඛො හතෙන යසං දෙවසං බ්‍රහ්මා සන්තංකුමාරො පලලබ්භෙත නිසීදති උළාරං සො ලහති දෙවො වෙදපට්ට්‍රාහං. උළාරං සො ලහති දෙවො සොමනසං පට්ට්‍රාහං.

9. අරං හතෙන බ්‍රහ්මා සන්තංකුමාරො දෙව්‍යානං තාවතීංසානං සම්පසාදං වීදිධා අත්තරහිතො ඉමාහි ගාථාහි අනුමොදි:

“මොදන්ති වත හො දෙව්‍යා තාවතීංසා සභිඤ්ඤා,
තථාගතං නමසංතො ධම්මසං ව සුධම්මතං.

නවෙ දෙවෙ ව පසංතො වණ්ණවතෙත යසසිනො,
සුගතස්මිං බ්‍රහ්මවරියං වරිත්තාන ඉධාගතෙ

තෙ අඤ්ඤා අතිරොචන්ති වණ්ණො යසසායුතො,
සාවකා හුරිපඤ්ඤාස්ස විසෙසුපගතො ඉධ.

ඉදං දිස්වාන නන්දන්ති තාවතීංසා සභිඤ්ඤා,
තථාගතං නමසංතො ධම්මසං ව සුධම්මතන්ති.

වහන්ස, යම් විටෙක සනත්තුමාර බ්බ තෙම තවතිසා වැසි දෙවියන් අතර පහළ වන්නේ ද, එ විට හේ දළ අත් බවක් ම (දැඩි සිරුරක් ම) මවා ගෙන පහළ වෙයි. වහන්ස, බ්බහු ගේ යම් පියෙව් පැහැසටහනෙක් ඇද්ද එය තවතිසා වැසි දෙවියන් ගේ ද වක්කුස්පටයෙහි නො පැමිණියැ හැකි වෙයි (ඇසින් දක්ක නො හැකි වෙයි). වහන්ස, යම් විටෙක සනත්තුමාර බ්බුම තෙම තවතිසාවැසි දෙවියන් අතර පහළ වේ ද, එ කලා හේ පැහැයෙන් ද යසයින් ද අන් දෙවියන් ඉක්මැ බබළයි. වහන්ස රන්රුව මිනිස් සිරුර ඉක්මැ බබළා ද, එසේ ම, වහන්ස, යම් විටෙක සනත්තුමාර බ්බුම තෙම තවතිසා වැසි දෙවියන් අතර පහළ වෙයි ද, එ විටා හේ පැහැයෙන් ද යසයින් ද සෙසු දෙවියන් ඉක්මැ බබළයි. වහන්ස, යම් විටෙක සනත්තුමාර බ්බුම තෙම තවතිසා වැසි දෙවියන් අතර පහළ වෙයි ද, එ විටා එ පිරිසෙහි කිසිදු දෙවියෙක් ඔබට අභිවාදනා කරනුයේ හෝ දැක හුනස්නෙන් නැති සිටිනුයේ හෝ අස්නෙන් නිමනනුයේ හෝ නො වෙයි. සියල්ලෝ ම 'දූන් සනත්තුමාර බ්බුම තෙම යම් දෙවියකුගේ පළඟ රිසියෙන්නේ නම්, ඒ දෙවියාගේ පළඟෙහි ඉදගන්නේ යැ' යි නිහඬ වැ දෙහොත් නමා පළඟින් හිඳිත්. වහන්ස, සනත්තුමාර බ්බුම යම් දෙවියක්හු ගේ පළඟෙහි ඉදගනී ද, හේ දෙවි මහත් සතුට ලබයි, හේ දෙවි මහත් සොම්නස ලබයි. වහන්ස, මුදුනැ අබ්සෙස් ලත්, අළුතැ රජ බැවින් අභිෂේක ලැබූ කැත් රජෙක් වේ ද, හේ මහත් සතුටක් ලබා ද, මහත් සොම්නසක් ලබා ද, එ පරිද්දෙන් ම, වහන්ස, හේ දෙවි තෙම මහත් සතුට ලබයි, මහත් සොම්නස ලබයි.

9. වහන්ස, ඉක්බිති සනත්තුමාර බ්බුම තෙම තවතිසා වැසි දෙවියන් ගේ පැහැදීම දැන, අතුරුදහන් ව (නො පෙනී හිඳ) මේ ගාථාවලින් අනු-මොදනා කෙළේ ය: "මොදන්ති වත -පෙ- සුධම්මතන්ති"

ගාථාවල අදහස:

"භවත්ති, ප්‍රීතියෙකි! ඉන්ද්‍රියා සහිත තවතිසා වැසි දෙවියෝ තථා-ගතයන් වහන්සේට ද ධර්මයේ සුධර්මත්වයට ද නමස්කාර කෙරෙමින්, සුගතයන් වහන්සේ වෙත බ්බසර හැසිර මෙහි ආ පැහැපත් වූ, යශස් ඇති, අළුත් දෙවියන් ද දකිමින් ප්‍රමුද්ධ වෙත්.

"මහ නුවණැති බුදුරජුන් ගේ ශ්‍රාවක වූ විශෙෂාධිගමයට පැමිණි ඒ දෙවියෝ වර්ණයෙන් ද යශයින් ද ආයුෂයෙන් ද සෙසු දෙවියන් ඉක්මැ බබළත්".

මෙය දැක ඉන්ද්‍රියා සහිත තවතිසා වැසි දෙවියෝ තථාගතයන් වහන්සේ ද ධර්මසුධර්මත්වය ද නමදනාහු සතුටු වෙත්."

10. ඉමමත්ථං භතෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො අභාසිත්ථ. ඉමමත්ථං භතෙන බ්‍රහ්මුතො සනංකුමාරස්ස භාසතො අට්ඨබ්බසමන්තාගතො සරො හොති විසසට්ඨො ච විඤ්ඤායොගා ච මඤ්ඤු ච සචතියො ච ඛිත්තු ච අවිසාරී ච ගමභීරො ච නිත්තාදී ච. යථාපරිසං ඛො පන භතෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො සරෙන විඤ්ඤාපෙති, න චස්ස බ්‍රහ්මා පරිසාය සොසො නිව්ජරති. යස්ස ඛො පන භතෙන එවං අට්ඨබ්බසමන්තාගතො සරො හොති සො වුවච්ඡි බ්‍රහ්මස්සරොති.

11. අථ ඛො භතෙන දෙවා තාවතීංසා බ්‍රහ්මානං සනංකුමාරං එතදවොචු: “සාධු මහාබ්‍රහ්ම එතදෙව මයං සඛාය මොදම. අතී ච සමකකත දෙවානම්ඤෙන තස්ස භගවතො අට්ඨ යථාභූතො චණ්ණ භාසිතා, තෙ ච මයං සඛාය මොදමා”ති. අථ ඛො භතෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො සකකං දෙවානම්ඤං එතදවොච: “සාධු දෙවානම්ඤ මයඤ්ඤි තස්ස භගවතො අට්ඨ යථාභූතො චණ්ණ සුඤ්ඤාගාමා”ති.

‘එවං මහාබ්‍රහ්ම’ති ඛො භතෙන සකකා දෙවානම්ඤ බ්‍රහ්මුතො සනංකුමාරස්ස භගවතො අට්ඨ යථාභූතො චණ්ණ පරිද්දහාසි.

තං කිම්මඤ්ඤති භවං මහාබ්‍රහ්මා යාවඤ්ඤි සො භගවා බ්‍රහ්මචරිතාය පටිපනෙතා බ්‍රහ්මචරිතාය ලොකානුකම්පාය අරාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං, එවං බ්‍රහ්මචරිතාය පටිපත්තං බ්‍රහ්මචරිතාය ලොකානුකම්පාය අරාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං, ඉමිනාපබ්බතා සමන්තාගතං සථාරං නෙව අතීතංසෙ සමනුපස්සාම, න පනෙතරහි අඤ්ඤත්‍ර තෙන භගවතා.

සථස්සාතො ඛො පන තෙන භගවතා ධම්මො සන්දිට්ඨිකො අකාලිකො එහිපස්සිකො ඔපනයිකො පච්චිනං චෙදිතඛො විඤ්ඤාති එවං ඔපනයිකස්ස ධම්මස්ස දෙසෙතාරං ඉමිනා පබ්බතා සමන්තාගතං සථාරං නෙව අතීතංසෙ සමනුපස්සාම න පනෙතරහි අඤ්ඤත්‍ර තෙන භගවතා.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 15 හි ඇතුළත් කර ඇත.

10. වහන්ස, සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම තෙම මේ ගාථා කී ය. වහන්ස, මේ කරුණ කියන සනත්තුමාර බ්‍රහ්මයා ගේ අටහිත් යුත් සුව සේ නික්මෙන, වහා අරුත් හෙළි කරන, මිහිරි වූ, කනට සුව එළවන, එකට කැටි වූ, නො විසිඳ පවත්නා, ගැඹුරු වූ රැව් දෙන, මෙසේ මේ කී අංග අටින් සමන්විත හඬක් වෙයි. වහන්ස, පිරිසේ පමණට ම සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම තෙම හඬින් දන්වයි. ඔහු ගේ හඬ පිරිසෙන් පිටතට නො ද නික්මෙයි. වහන්ස, යමකුට මෙසේ වූ අටහිත් යුත් කට හඬක් වේ ද, හේ බ්‍රහ්ම ස්වරය ඇත්තේ යැ යි කියනු ලැබේ.

“වහන්ස, ඉක්බිති තවතිසා වැසි දෙවියෝ සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම බණවා, “මහ බ්‍රහ්ම, මැනවි. අපි මෙය ම දැන සතුටු වමු. සක් දෙවිඳු විසින් ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිළිබඳ වැ කියන ලද ඔබ කෙරෙහි ඇති සේ වූ ම ගුණ අටෙක් විද්‍යාමාන ය. අපි ඔවුන් ද දැන සතුටු වමු” යි මෙය කීහ. වහන්ස, ඉක්බිතිතෙන් සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම තෙම සක් දෙවිඳු බණවා, “මැනවි! දෙවිඳු, අපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ඒ යථාභූත ගුණ අට අසන්නමෝ වේ ද” යි කී ය. වහන්ස, සක් දෙවිඳු ‘එසේ යැ මහ බ්‍රහ්ම’ යි කියා ම සනත්තුමාර බ්‍රහ්මට හඟවත් බුදුරජුන් ගේ යථාභූත ගුණ අට විස්තරයෙන් පැවැසි ය:

හවත් මහ බ්‍රහ්ම තෙම එය කීමැ යි සිත යි ද? ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කොතරම් මහත් ලෙස බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙව මිත්‍රිත්වයට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස පිළිපත් සේක් ද” යි යක හොත්, මෙසේ බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙව මිත්‍රිත්වයට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස පිළිපත්, මෙකී අංගයෙන් සමන්විත ශාස්තෘවරයෙක්හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීත කාල පරිච්ඡේදයෙහි ද දැනුණ නො ම දකිමු.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ධර්මය මොනොවට වදරන ලද්දේ ය. එය තමන් විසින් ම දක්ක යුත්තේ ය, කල් නො යා දී ම දෙන එල ඇත්තේ ය. ‘එව බලව’ යි (තමා දකිනුවට) අනුත් කැඳවනුයෙහි සුදුසු ය, තමන් සත් සතන්හි එළවා දක්ක යුතු ය, නුවණැතියන් විසින් තම තමන් කෙරෙහි ලා දත යුතු යැ. මෙසේ තමන් තමන් සිත් සතන් හි එළවා දක්ක යුතු දහමක් දෙසන, මේ මැ අංගයෙන් ද සමන්විත ශාස්තෘවරයෙක්හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහි ද නො දකිමු, දැනුණ නො දකිමු.

ඉදං කුසලන්ති ඛො පන තෙන භගවතා සුප්පඤ්ඤාං ඉදං අකුසලන්ති සුප්පඤ්ඤාං, ඉදං සාවජ්ඣං ඉදං අනවජ්ඣං ඉදං සෙවිතඛං ඉදං න සෙවිතඛං ඉදං භිනං ඉදං පඤ්ඤාං ඉදං කණ්ණසුක්කසප්පිභාගන්ති සුප්පඤ්ඤාං, එවං කුසලාකුසලසාවජ්ජානවජ්ජසෙවිතඛං සෙවිතඛං-භිනප්පඤ්ඤාං කණ්ණසුක්කසප්පිභාගානං ධම්මානං පඤ්ඤාපෙතාරං ඉමිනාපඤ්ඤාන සමන්තාගතං සඤ්ඤාරං නෙව අනිත්තංසෙ සමනුපසසාමි. න පනෙතරහි අඤ්ඤානු තෙන භගවතා.

සුප්පඤ්ඤාං ඛො පන තෙන භගවතා සාවකානං නිබ්බානගාමීති පටිපද්ද සංසන්ති නිබ්බානඤ්ඤා පටිපද්ද ව. සෙය්‍යාපාපි නාම ගඤ්ඤා-දකං යමුනොදකෙන සංසන්ති සමෙති. එවමෙව සුප්පඤ්ඤාං තෙන භගවතා සාවකානං නිබ්බානගාමීති පටිපද්ද සංසන්ති නිබ්බානඤ්ඤා පටිපද්ද ව. එවං නිබ්බානගාමීතියා පටිපද්ද පඤ්ඤාපෙතාරං ඉමිනා පඤ්ඤාන සමන්තාගතං සඤ්ඤාරං නෙව අනිත්තංසෙ සමනුපසසාමි. න පනෙතරහි අඤ්ඤානු තෙන භගවතා.

අභිනිප්පනෙතා ඛො පන කසස භගවතො ලාභො, අභිනිප්පනෙතා සිලොකො යාව ඛන්තියා සමපියායමානරූපා විහරන්ති. විගතමදෙ ඛො පන මඤ්ඤා සො භගවා ආභාරං ආභාරෙති, එවං විගතමදං ආභාරං ආභාරයමානං ඉමිනාපඤ්ඤාන සමන්තාගතං සඤ්ඤාරං නෙව අනිත්තංසෙ සමනුපසසාමි න පනෙතරහි අඤ්ඤානු තෙන භගවතා.

ලබ්සභායො ඛො පන සො භගවා සෙබ්බානඤ්ඤානු පටිපන්නානං බිණ්ණසවානඤ්ඤානු වුසිතවත්තං, සො භගවා අපනුජ්ජ එකාරාමිතං අනුයුතො විහරති, එවං එකාරාමිතං අනුයුතං ඉමිනාපඤ්ඤාන සමන්තාගතං සඤ්ඤාරං නෙව අනිත්තංසෙ සමනුපසසාමි න පනෙතරහි අඤ්ඤානු තෙන භගවතා.

යථාවාදී ඛො පන සො භගවා තථාකාරී. යථාකාරී තථාවාදී, ඉති යථාවාදී තථාකාරී, යථාකාරී තථාවාදී, එවං ධම්මානුධම්මපටිපන්නං ඉමිනාපඤ්ඤාන සමන්තාගතං සඤ්ඤාරං නෙව අනිත්තංසෙ සමනුපසසාමි, න පනෙතරහි අඤ්ඤානු තෙන භගවතා.

තිණ්ණවිච්චිකිලෙජ්ජා ඛො පන සො භගවා විගතකථංකපො පරියොසිතසංකපො අර්කාසයං ආදිබ්බවරියං, එවං තිණ්ණවිච්චිකිලෙජ්ජා විගතකථංකපො පරියොසිතසංකපො අර්කාසයං ආදිබ්බවරියං ඉමිනා-පඤ්ඤාන සමන්තාගතං සඤ්ඤාරං නෙව අනිත්තංසෙ සමනුපසසාමි න පනෙතරහි අඤ්ඤානු තෙන භගවතා ති.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින්, 'මේ කුසල්' යි කියා ම මොනොවට පනවන ලදී. "මේ අකුසල්" යි කියා ම මොනොවට පනවන ලදී. මේ වරද සහිත යැ . . . , මේ වරද රහිත යැ මේ සෙවියැ යුතු යැ . . . , මේ නො සෙවියැ යුතු යැ . . . , මේ ලාමක ය මේ උතුම් යැ මේ කුසලාකුසල ධර්මයනට සමාන ධර්ම යැ යි මොනොවට පනවන ලදී. මෙසේ කුසලාකුසල සාවද්‍යානවද්‍ය සෙවිතවාසෙවිතවාස භිතප්‍රණීත කෘෂ්ණඥාන සප්‍රතිභාගධර්මයන් පනවන, මේ කී අංගයෙහි සමන්විත ශාස්තෘවරයකු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහි දු නො දකිමු, දැනුනු නො දකිමු.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සවිච්ඡාද නිවන් යන පිළිවෙත මොනොවට පැහැවිණි. යම් සේ ගහැ දිය යමුනාහි දිය හා සැසැදෙද්, එසේ ම නිවන ද පිළිවෙත ද සැසැදෙයි. මෙසේ ම ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සවිච්ඡාද නිවන් යන පිළිවෙත මොනොවට පැහැවිණි. ඒ නිවන ද පිළිවෙත ද සැසැදෙයි. මෙසේ නිවන් යන පිළිවෙත පනවන, මේ අංගයෙහි සමන්විත ශාස්තෘවරයක්හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහි දු නො දකිමු, දැනුනු නො දකිමු.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිළිවෙත්හි සිටි ශෛක්ෂයන් ගේ ද, වැස නිමැවූ බමසර ඇති රහතුන් ගේ ද (ඒ ඒ ශාස්තෘ කෘත්‍යයෙහි) සභායත්වය ලද සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ (ඔවුන් මැද දී ද පල සමච්ඡිත් වසන සේක) සිතින් ඔවුන් බැහැර කොට ඒකාරාමතායෙහි යෙදීන් වසන සේක. මෙසේ ඒකාරාමතායෙහි යෙදුණු මේ කී අංගයෙහි සමන්විත, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අන් ශාස්තෘවරයක්හු අතීතයෙහිත් නො දකිමු, දැනුන් නො දකිමු.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ප්‍රත්‍යය ලාභ වෙසෙසින් උපත, කීර්තිය වෙසෙසින් උපත, ක්ෂත්‍රියයන් පටන් කොට සියලු දිව්‍යමනුෂ්‍යයෝ ඔබ ප්‍රිය කරන සුලු වැ වෙසෙත්. ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පහ වූ මද ප්‍රමාද ඇති සේක් අහර ගන්නා සේක. මෙසේ පහ වූ මද ප්‍රමාද ඇති වැ අහර ගන්නා, මෙකී අංගයෙන් ද සමන්විත වූ ශාස්තෘවරයකු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහිත් නො ම දකිමු, දැනුනු නො ම දකිමු.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වනාහි යම්සේ වදරන සේක් ද, එසේ ම කරන කෙනෙක. යම්සේ කරන සේක් ද, එසේ ම වදරන කෙනෙක. මෙසේ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යථාචාරී තථාකාරී ද යථාකාරී තථාචාරී ද වන සේක. මෙසේ ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්ත වූ මේ අංගයෙහි සමන්විත ශාස්තෘවරයක් හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහිත් නො දකිමු, දැනුනු නො ම දකිමු.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උතුමනට නිශ්ශ්‍රිය වූ ආයථිමාර්ගයෙන් තිණු විවිකිවර්ෂා ඇති සේක, පහ වූ කථංකථා ඇති සේක, නිම කළ මනෝරථය ඇති සේක. මේ කී අංගයෙහි සමන්විත ශාස්තෘවරයක්හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහිත් නො දකිමු, දැනුනු නො දකිමු."

10. ඉමෙ ඛො භනෙත සමෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ චුහවුතො සනංකුමාරස්ස භගවතො අට්ඨ යථාභූතෙව චණ්ණෙ පයිරුද්ධායි. තෙන සුදං භනෙත චුහමා සනංකුමාරො අත්තමනො හොති පමුදිතො පිතිසොමනස්සජාතො භගවතො අට්ඨ යථාභූතෙව චණ්ණෙ සුඤ්ඤා. අථ භනෙත චුහමා සනංකුමාරො ඔළාරිකං අත්තභාවං අභිනිමිතිත්වා කුමාරවණ්ණී හුත්වා පඤ්ඤාපිට්ඨො දෙවානං තාවතිංසානං පාතුරහොයි සො වෙහාසං අබ්භුග්ගත්වා ආකාසෙ අත්තළිකෙඛි පලලඛෙකන නිසීදි. සෙසාරාපි භනෙත බලවා පුරිසො සුපච්ඡන්තෙ වා පලලඛෙක සමෙ වා භූමිභාගෙ පලලඛෙකන නිසීදෙය්‍ය, එවමෙව ඛො භනෙත චුහමා සනංකුමාරො වෙහාසං අබ්භුග්ගත්වා ආකාසෙ අත්තළිකෙඛි පලලඛෙකන නිසීද්ධො දෙවෙ තාවතිංසෙ ආමනෙකයි.

ගොව්ඤ්ඤාභමණවතපු

11. තං කිම්මඤ්ඤන්තී භොනෙතා දෙවා තාවතිංසා. යාව දිසරත්තං මහාපඤ්ඤා'ව සො භගවා අහොයි. භූතපුබ්බං භො රාජා දිසම්පති නාම අහොයි, දිසම්පතිස්ස රඤ්ඤා ගොව්ඤ්ඤ නාම බ්‍රාහ්මණො පුරොගිතො අහොයි. දිසම්පතිස්ස රඤ්ඤා රෙණු නාම කුමාරො පුත්තො අහොයි. ගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණස්ස ජොතිපාලො නාම මාණවො පුත්තො අහොයි. ඉති රෙණු ව රාජපුත්තො ජොතිපාලො ව මාණවො අඤ්ඤා ව ජබ්බන්ධා ඉවෙවතෙ අට්ඨ සභායා අගෙසු.

අථ ඛො භො අභොරත්තානං අව්චයෙන ගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො කාලමිකායි. ගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො කාලකතෙ රාජා දිසම්පති පරිදෙවෙයි “යස්මිං වත භො මයං සමයෙ ගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො සබ්බකිත්වානි සමමා වොස්සජ්ජන්තා පඤ්ඤාති කාමභූතෙහි සමපට්ඨා සමධගිභූතා පරිවාරො තස්මිං නො සමයෙ ගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො කාලකතො”ති. එවං වුත්තො භො රෙණු රාජපුත්තො රාජානං දිසම්පති. එතදවොච: “මා ඛො ත්වං දෙව ගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො කාලකතෙ අතිබාලො පරිදෙවෙයි. අස්මි දෙව ගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො ජොතිපාලො නාම මාණවො පුත්තො පණ්ඩිතතරො වෙව පිතරා අලමස්සකරො වෙව පිතරා. යෙ'පි'ස්ස පිතා අස්මෙ අනුසායි. තෙ'පි ජොතිපාලස්සෙව මාණවස්ස අනුසාසනියා”ති. ‘එවං කුමාරා’ති. ‘එවං දෙවා’ති.

10. වහන්ස, සක් දෙවිඳු සනත්තුමාර බබ්බත භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මේ යථාභූත භූත අට විස්තරයෙන් පැවැසී ය. වහන්ස, සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ යථාභූත භූත අට අසා, එයින් බොහෝ සෙයින් සතුටු වෙයි, හටගත් ප්‍රීති සොම්නස් ඇත්තේ වෙයි. වහන්ස, ඉක්බිතිකෙන් සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම තෙම දළ අත් බවක් මවා ගෙන පන්සිළු ඇති වැ තවතිසා වැසි දෙවියන් අතර පහළ විය. හේ අහස් නැග අන්තරික්ෂ ආකාශයෙහි පළඟින් හුන්නේ ය. වහන්ස, ශක්තිමත් පුරුෂයෙක් මොනොවට පසතුරුණු අතුළු පළඟෙක හෝ සම බිම් පෙදෙසෙක හෝ පළක් බැඳ හිඳුනේ ද, වහන්ස, එසේ ම සනත්තුමාර බබ්බත තෙම අහස් නැග අන්තරික්ෂ ආකාශයෙහි පළඟින් හිඳ තවතිසා වැසි දෙවියන් අමතා මෙසේ කී ය:

ගෝවින්ද බ්‍රාහ්මණ වස්තු

11. “හවත් තවතිසා වැසි දෙවියෝ එය කීමැ යි සිතක් ද? ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කොතරම් දික් කලක් මහාප්‍රාඥ ම වූ සේක් ද! පෙර වූවක් කියමි. හවත්ති පෙර දවසැ දිසම්පති නම් රජෙක් විය. දිසම්පති රජහට ගොව්ඤ්ඤ නම් බමුණෙක් පෙරෙව් විය. දිසම්පති රජු ගේ පුත් රේණු නම් කුමරෙක් විය. ගෝවිඤ්ඤ බමුණහු පුත් ජෝතිපාල නම් මාණ්ඩකයෙක් විය. මෙසේ රජ පුත් රේණු කුමර ද ජෝතිපාල මාණ්ඩක ද අන් ස දෙනෙක් ක්ෂත්‍රියයෝ දැ යි මේ අට දෙන යහළුවෝ වූහ.

හවත්ති දික් කලක් ඇවෑමෙන් ගොවිඤ්ඤ බමුණු කල්ලිය කෙළේ ය. ගොවිඤ්ඤ බමුණු කල්ලිය කළ කලැ “හවත්ති යම් කලෙක අපි ගොවිඤ්ඤ බමුණහු කෙරෙහි සියලු කටයුතු මැනැවින් පවරා පංච කාමභූතයන් ගෙන් සමර්පිත වැ සමන්විත වැ ඉදුරන් හසුරුවමෝ ද, එ සමයෙහි ම අප ගොවිඤ්ඤ බමුණු කල්ලිය කෙළේ වේ ද!” යි දිසම්පති රජ විලාප කී ය. හවත්ති, මෙසේ විලාප කී කලැ රාජපුත්‍ර රේණුකුමාර තෙම දිසම්පති රජුහු බණවා “දේවයිනි, ඔබ ගොවිඤ්ඤ බමුණහු කල්ලිය කළ කලැ (මෙසේ) ඉතා දැඩි කොට නො වැලැපුණ මැනැව් දේවයිනි, ගෝවිඤ්ඤ බමුණාට පියාට වැඩි තරම් පණ්ඩිත වූ ද ඒ ඒ කටයුතු දැකීමෙහි පියාට වඩා සමර්ථ වූ ද ජෝතිපාල නම් පුත්‍ර මාණ්ඩකයෙක් ඇත. ඔහු ගේ පියා යම් කටයුතු අනුසැසි ද (යම් කටයුතු පිළිබඳ ව අනුශාසනා කෙළේ ද) ඒ කටයුතු ද ජෝතිපාල මාණ්ඩකයා ගේ අනුශාසනායෙන් ම කෙළේ යැ” යි කී ය. ‘එසේ ද කුමරුවනි?’ යි රජ ඇසී ය. ‘එසේ යැ දේවයිනි’ යි කුමර පිළිවදන් දුන.

12. අප ඛො භො රාජා දිසමිති අඤ්ඤතරං පුරිසං ආමනෙහි,
 ‘එහි තුං අමො පුරිසං, යෙන ජොතිපාලො නාම මාණවො
 තෙත්තපසඛකම්. උපසඛකම්චා ජොතිපාලං මාණවං එවං වදෙහි:
 හවමත්ථු හවන්තං ජොතිපාලං මාණවං, රාජා දිසමිති හවන්තං
 ජොතිපාලං මාණවං ආමන්තයති, රාජා දිසමිති භොතො ජොතිපාලස්ස
 මාණවස්ස දස්සනකාමො’ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො භො සො පුරිසො
 දිසමිතිස්ස රඤ්ඤ පටිසසුචා යෙන ජොතිපාලො මාණවො
 තෙත්තපසඛකම්. උපසඛකම්චා ජොතිපාලං මාණවං එතදවොච:
 “හවමත්ථු හවන්තං ජොතිපාලං මාණවං, රාජා දිසමිති හවන්තං
 ජොතිපාලං මාණවං ආමන්තයති, රාජා දිසමිති භොතො ජොතිපාලස්ස
 මාණවස්ස දස්සනකාමො”ති. ‘එවං භො’ති ඛො සො ජොතිපාලො
 මාණවො තස්ස පුරිසස්ස පටිසසුචා යෙන රාජා දිසමිති තෙත්තපසඛකම්,
 උපසඛකම්චා දිසමිතිතා රඤ්ඤ සඤ්ඤිං සමෙමාදි, සමෙමාදතියං කථං
 සාරානියං විකිසාරෙඤා එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසිත්තං ඛො
 භො ජොතිපාලං මාණවං රාජා දිසමිති එතදවොච: “අනුසාසතු නො
 හවං ජොතිපාලො, මා නො හවං ජොතිපාලො අනුසාසනියා පච්චන්තාහාසි,
 පෙත්තිකෙ තං යානෙ යපෙස්සාමි, ගොව්ඤ්ඤො අභිසිඤ්ඤිස්සාමි”ති.
 ‘එවං භො’ති ඛො සො ජොතිපාලො මාණවො දිසමිතිස්ස රඤ්ඤ
 පච්චස්සෙයි.

13. අප ඛො භො රාජා දිසමිති ජොතිපාලං මාණවං ගොව්ඤ්ඤො
 අභිසිඤ්ඤි, පෙත්තිකෙ යානෙ යපෙයි. අභිසිඤ්ඤො ජොතිපාලො මාණවො
 ගොව්ඤ්ඤො, පෙත්තිකෙ යානෙ යපිතො, යෙ’පි’ස්ස පිතා අඤ්ඤ අනුසාසි
 තෙ පි අඤ්ඤ අනුසාසති, යෙ’පි’ස්ස පිතා අඤ්ඤ නානුසාසි තෙ’පි අඤ්ඤ
 අනුසාසති, යෙ’පි’ස්ස පිතා කම්මතෙහ අභිසමෙහාසි, තෙ’පි කම්මතෙහ
 අභිසමෙහාති, යෙ’පි’ස්ස පිතා කම්මතෙහ නාභිසමෙහාසි තෙ’පි
 කම්මතෙහ අභිසමෙහාති. තමෙතං මනුස්සා එවමාහංසු: “ගොව්ඤ්ඤ
 වත භො බ්‍රාහ්මණො, මහාගොව්ඤ්ඤ වත භො බ්‍රාහ්මණො”ති. ඉමිනා
 ඛො එවං භො පටියායෙන ජොතිපාලස්ස මාණවස්ස ගොව්ඤ්ඤ
 මහාගොව්ඤ්ඤ’ඤෙව සමඤ්ඤ උදපාදි.

12. භවත්ති, ඉක්ඛිති දිසම්පති රජ එක්තරා පුරුෂයකු බණවා හෙම්බා පුරුෂය, තෝ මෙහි එව්, ජෝතිපාල නම් මාණවකයා වෙත යව්. ගොස් ඔහුට, “භවත් ජෝතිපාල මාණවකයාට වැඩෙක් වේ වා! දිසම්පති රජ භවත් ජෝතිපාල මාණවකයාණන් කැඳවයි. දිසම්පති රජ භවත් ජෝතිපාල මාණවකයාණන් දක්නා කැමැත්තේ යැ” යි මෙසේ කියව් යි කී ය. භවත්ති, ‘එසේ යැ දේවයිනි’ යි කියා ම ඒ පුරුෂ තෙම දිසම්පති රජහට පිළිවදන් දී, ජෝතිපාල මාණවකයා කරා එළැඹියේ ය. එළඹූ, ජෝතිපාල මාණවකයාට, “භවත් ජෝතිපාල මාණවකයාණනට වැඩෙක් වේ වා. දිසම්පති රජුහු භවත් ජෝතිපාල මාණවකයාණන් කැඳවති, දිසම්පති රජුහු භවත් ජෝතිපාල මාණවකයාණන් දක්නා කැමැත්තාහ” යි සැළකෙළේ ය. ‘භවත, එසේ ද’ යි කියා ම ජෝතිපාල මාණවක ඒ පුරුෂයාට පිළිවදන් දී දිසම්පති රජු වෙත එළැඹියේ ය. එළඹූ, දිසම්පති රජු හා සතුටු විය. සතුටට කරුණු වූ සිතූ රැඳවියැ යුතු කරා අවසන් කොට, එක් පසෙකැ හිඳ ගත. එක් පසෙක හුන්නා වූ ම ජෝතිපාල මාණවකයාට දිසම්පති රජ, “භවත් ජෝතිපාල තෙමේ අපට අනුශාසන කෙරේ වා, භවත් ජෝතිපාල තෙමේ අපට අනුශාසන කිරීමෙන් ඉවත් නො වේ වා (අපට අනුශාසන කිරීම පිළිකෙටු නො කෙරේ වා), ඔබ සිය පියා අයත් වූ තුබුණු තනතුරෙහි තබන්නෙමි, ගෝවින්ද බමුණානන් දැරූ තනතුරෙහි අභිෂික්ත කරන්නෙමි” යි කී ය. ‘එසේ යැ, භවතාණනි, යි හේ ජෝතිපාල මාණවක දිසම්පති රජහට පිළිවදන් දුන.

13. භවත්ති, ඉක්ඛිති දිසම්පති රජ ජෝතිපාල මාණවකයා ගෝවිඤ්ඤ බමුණා දැරූ තනතුරෙහි අභිෂික්ත කෙළේ ය. ඔහු පිය බමුණු දැරූ තනතුරෙහි තැබී ය. ජෝතිපාල මාණවක තෙම ගෝවිඤ්ඤ බමුණා දැරූ තනතුරෙහි අභිෂික්ත වූයේ, සිය පියා දැරූ තනතුරෙහි තබන ලද්දේ, ඔහු පියා යම් අර්ථයන් අනුසැයි ද, ඒ අර්ථ ද අනුසයි. ඔහු පියා යම් අර්ථ නො අනුසැයි ද ඒ අර්ථන් අනුසයි. ඔහු පියා යම් කර්මාන්ත සංවිධාන කොට තැබී ද, ඒ කර්මාන්ත ද සංවිධාන කෙරෙයි. ඔහු පියා යම් කර්මාන්ත සංවිධාන නො කෙළේ ද, ඒ කර්මාන්ත ද සංවිධාන කෙරෙයි. මිනිස්සු ඔහුට, “ආශ්වයඝියෙක! භවත්ති, මේ ගෝවිඤ්ඤ බමුණා යැ, පුදුමයෙකි! මේ තෙමේ මහා ගෝවිඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණ යැ!” යි මෙසේ කීහ. භවත්ති, මේ කරුණින් ජෝතිපාල මාණවකයාට ‘ගෝවිඤ්ඤ ය, මහාගෝවිඤ්ඤ’ යැ යි ම නම් උපත.

රජසංවිහාගො

14. අප්ථං ඛො භො මහාගොව්ඤ්ඤා චූභමිණො යෙන තෙ ඡ ඛත්තියා තෙනුපසඬකම්, උපසඬකම්ඤා තෙ ඡ ඛත්තියෙ එතදවොච: දිසමපති ඛො භො රාජා ජිණ්ණො වුද්ධො මහලලකො අද්ධගතො වයො අනුප්පකො. කො නු ඛො පන භො ජානාති ජීවිතං, යානං ඛො පනෙතං විජ්ජති යං දිසමපතිමිති රණ්ණෙ කාලකතෙ රාජකත්තාරො රෙණුං රාජපුත්තං රජේ අභිසිංහෙය්‍යං, ආයනතු භොනො යෙන රෙණු රාජපුත්තො තෙනුපසඬකමි. උපසඬකම්ඤා රෙණුං රාජපුත්තං එවං වදෙථ: "මයං ඛො භොතො රෙණුසස සභායා පියා මනාපා අප්පට්ඨකුලා, යංසුඛො හවං තංසුඛා මයං, යංදුක්ඛො හවං තංදුක්ඛා මයං. දිසමපති ඛො භො රාජා ජිණ්ණො වුද්ධො මහලලකො අද්ධගතො වයො අනුප්පකො. කො න ඛො පන භො ජානාති ජීවිතං, යානං ඛො පනෙතං විජ්ජති යං දිසමපතිමිති රණ්ණෙ කාලකතෙ රාජකත්තාරො හවිත්තං රෙණුං රජේ අභිසිංහෙය්‍යං. සචෙ හවං රෙණු රජං ලහෙථ, සංවිහජෙථ නො රජේජනා"ති. 'එවං භො'ති ඛො භො තෙ ඡ ඛත්තියා මහාගොව්ඤ්ඤා චූභමිණො පටිසසුඤ්ඤා යෙන රෙණු රාජපුත්තො තෙනුපසඬකමි. උපසඬකම්ඤා රෙණුං රාජපුත්තං එතදවොචු: "මයං ඛො භොතො රෙණුසස සභායා පියා මනාපා අප්පට්ඨකුලා, යංසුඛො හවං තංසුඛා මයං, යංදුක්ඛො හවං තංදුක්ඛා මයං. දිසමපති ඛො භො රාජා ජිණ්ණො වුද්ධො මහලලකො අද්ධගතො වයො අනුප්පකො. කො නු ඛො පන භො ජානාති ජීවිතං, යානං ඛො පනෙතං විජ්ජති යං දිසමපතිමිති රණ්ණෙ කාලකතෙ රාජකත්තාරො හවිත්තං රෙණුං රජේ අභිසිංහෙය්‍යං. සචෙ හවං රෙණු රජං ලහෙථ, සංවිහජෙථ නො රජේජනා"ති "කො නු ඛො භො අණ්ණෙ මම විජිතෙ සුඛමෙධෙථ" අණ්ණෙ හවිත්තෙති. සවාහං භො රජං ලභිසාමි සංවිහජිසාමි වො රජේජනා"ති.

15. අප්ථං ඛො භො අභොරත්තානං අවචයෙන රාජා දිසමපති කාලමකාසි. දිසමපතිමිති රණ්ණෙ කාලකතෙ රාජකත්තාරො රෙණුං රාජපුත්තං රජේ අභිසිංහෙය්‍යං. අභිසිංහො රෙණු රජේජන පඤ්ඤාති කාමගුණෙති සමපපිනො සමඛිතිභූතො පරිවාරෙති. අප්ථං ඛො භො මහාගොව්ඤ්ඤා චූභමිණො යෙන තෙ ඡ ඛත්තියා තෙනුපසඬකම්, උපසඬකම්ඤා තෙ ඡ ඛත්තියෙ එතදවොච: දිසමපති ඛො භො රාජා කාලකතො අභිසිංහො රෙණු රජේජන, පඤ්ඤාති කාමගුණෙති සමපපිනො සමඛිතිභූතො පරිවාරෙති. කො නු ඛො පන භො ජානාති. මිදනියා කාමා. ආයනතු භොනො යෙන රෙණු රාජා තෙනුපසඬකමි, උපසඬකම්ඤා රෙණුං රාජානං එවං වදෙථ: දිසමපති ඛො භො රාජා කාලකතො. අභිසිංහො හවං රෙණු රජේජන. සරති හවං තං වචනනති.

1. සුඛො හවෙථ - මජ්ඣං
- සුඛං හවෙය්‍යාරං - සත්ථා
- සුඛමෙධෙය්‍යාරං - PTS
- සුඛං හවෙය්‍යාරං - කං

රාජ්‍ය සංවිභාගය

14. එකලා ඒ මහාගොව්‍යද බමුණාණෝ ඒ (යහලු) ක්ෂත්‍රියයන් සදෙනා වෙත එළැඹියාහ. එළැඹූ ඒ ක්ෂත්‍රියයන් ස දෙනාට මෙය සැළ කෙළේය: “භවත්ති, දිසම්පති රජ ජීර්ණය, වෘද්ධය, මහලු ය, ඉක්මුණු කල් ඇත්තේ ය, පැයිම් වියසට පැමිණියේ ය. භවත්ති, ජීවිතය (මෙතෙක් පවතිනැ යි) කවරෙක් දනී ද? දිසම්පති රජුහු කලුරිය කළ කල්හි රාජකාරක (රජත්ව පත් කරන) ඇමැතියෝ රාජපුත්‍ර රේණු කුමරු රජයේ අභිෂික්ත කරන්නාහ යන යමෙක් ඇද්ද, මේ කරුණ එකාන්තයෙන් විද්‍යාමාන ය. භවත්තු එත් වා. රජ පුත් රේණු කුමර කරා එළැඹෙත් වා. එළැඹ ඔහුට “අපි වූ කලි භවත් රේණුහු ගේ ප්‍රිය වූ මන වඩන නොපිළිකල් (අවිරුද්ධ) යහලුවෝ වම්හ. භවත් තෙමේ යම් සැපයක් ඇත්තේ ද අපිත් ඒ සැපය ම ඇත්තම්හ. භවත් තෙමේ යම් දුකක් ඇත්තේ ද අපිත් ඒ දුක ම ඇත්තම්හ (අපි සහසුචි සහගොකී මිතුරම්හ). භවත් තෙමේ ඉදින් රජය ලබන්නේ ද, (එසේ කලා) අපට රාජ්‍යයෙන් සංවිභාග කරන්නේ මැනැවැ යි (රාජ්‍යයන් බෙද දුන මැනැවැ යි) මෙසේ කියවු” යනු යි.

‘භවත එසේ යැ’ යි ම ඒ ක්ෂත්‍රියයෝ ස දෙන මහාගොව්‍යද බමුණාට පිළිවදන් දී, රේණු රාජපුත්‍රයා කරා එළැඹියාහ. එළැඹූ ඔහුට “අපි වූ කලි භවත් රේණුහු ගේ ප්‍රිය වූ මනාප වූ අනුකූල වූ යහලුවෝ වම්හ. භවත් තෙමේ යම්කි සැප කොට ඇත්තේ ද අපිත් එය ම සැප කොට ඇත්තම් හ. භවත් තෙමේ යම්කි දුක් කොට ඇත්තේ ද අපිත් එය ම දුක් කොට ඇත්තම්හ. භවත, දිසම්පති රජ ජරාජීර්ණ ය, වෘද්ධ ය, මහලු ය, ඉක්මි කල් ඇත්තේ ය, පැයිම් වියට පැමිණියේ ය. භවත කවරෙක් ජීවිතය දනී ද? දිසම්පති රජුහු කලුරිය කළ කලා රාජකාරක ඇමැතියෝ රේණු රජයෙහි අභිෂික්ත කරන්නාහ යන මේ කරුණ ඇති එකෙක. ඉදින් භවත් රේණු තෙමේ රජය ලද්දේ වී නම්, අපට රාජ්‍යයෙන් සංවිභාග කළ මැනැවැ” යි සැළ කළාහ. “භවත්ති, භවතුන් හැර, අන් කවර කෙනෙක් මා රටෙහි සැපයට පැමිණෙන්නාහු ද! භවත්ති, ඉදින් මේ රජය ලදී නම් ඔබ හැමට රාජ්‍යසංවිභාගය කරන්නෙමි” යි රේණු කුමර පිළිවදන් දුන.

15. භවත්ති, ඉක්බිති කල් යෑමෙන් දිසම්පති රජ කලුරිය කෙළේ ය. දිසම්පති රජු කලුරිය කළ කල්හි රාජකාරක ඇමැතියෝ රේණු රජකුමර රජයෙහි අභිෂික්ත කළහ. රාජ්‍යයෙන් අභිෂික්ත වූ රේණු තෙම පස් කම් ගුණවලින් සමර්පිත වූ සමන්විත වූ ඉදුරන් හසුරුවයි. භවත්ති, එ කල්හි මහාගොව්‍යද බමුණු ඒ ක්ෂත්‍රියයන් ස දෙනා කරා එළැඹියේ ය. එළැඹ ඒ ක්ෂත්‍රියයන් සදෙනා බණවා, “භවත්ති, දිසම්පති රජ කලුරිය කෙළේ ය. රේණු තෙම රජයෙන් අබිසෙස් ලද්දේ පස් කම් කොටසුන් ගෙන් සමර්පිත වූ සමන්විත වූ ඉදුරන් හසුරුවයි. කාමයෝ මද ප්‍රමාදයනට කරුණුහ. එයින් මත් වූ පෙරු තමා ගිවිසු දැ යිහි නො කෙරේ දෝ යි කවරෙක් දනී ද? භවත්ති එත් වා, රේණු රජු කරා එළැඹෙනු මැනැව.

'එවං භො'ති ඛො භො තෙ ඡ ඛක්ඛියා මහාගොවිජුසුත්තං බ්‍රාහ්මණස්ස පටිසසුතා යෙන රෙණු රාජා තෙනුපසඬ්ඛමිංසු, උපසඬ්ඛමිතා රෙණු රාජානං එතදවොචුං: දිස්මිති ඛො භො රාජා කාලකතො, අභි-
සින්නො භවං රෙණු රජේජනං. සරති භවං තං වචනනති.' 'සරාමහං භො තං වචනං කො නු ඛො භො පහොති ඉමං මහාපථවිං උත්තරෙන ආයතං දකඛිණෙන සකට්ඨිමං සත්තධා සමං සුවිහත්තං විහජිතුංති.' 'කො නු ඛො භො අඤ්ඤා පහොති අඤ්ඤා මහා-
ගොවිජුතො බ්‍රාහ්මණො'ති.

16. අථ ඛො භො රෙණු රාජා අඤ්ඤාතරං පුරිසං ආමනෙතයි: එහි කං අමොහා පුරිසං, යෙන මහාගොවිජු බ්‍රාහ්මණො තෙනුප-
සඬ්ඛම, උපසඬ්ඛමිතා මහාගොවිජු බ්‍රාහ්මණං එවං වදෙහි: 'රාජා තං හතෙත රෙණු ආමනෙතති'ති. 'එවං දෙවා'ති ඛො භො සො පුරිසො රෙණුසා රඤ්ඤා පටිසසුතා යෙන මහාගොවිජු බ්‍රාහ්මණො තෙනුපසඬ්ඛමි. උපසඬ්ඛමිතා මහාගොවිජු බ්‍රාහ්මණං එතදවොච: 'රාජා තං හතෙත රෙණු ආමනෙතති'ති. 'එවං භො'ති ඛො සො මහාගොවිජු බ්‍රාහ්මණො තස්ස පුරිසස්ස පටිසසුතා යෙන රෙණු රාජා තෙනුපසඬ්ඛමි, උපසඬ්ඛමිතා රෙණුතා රඤ්ඤා සද්ධිං සමමොදි, සමමොදනියං කථං සාරානියං විත්ඨාමොචා එකමනං නිසිදි, එකමනං නිසිත්තං ඛො භො මහාගොවිජු බ්‍රාහ්මණං රෙණු රාජා එතදවොච: එතු භවං ගොවිජු, ඉමං මහාපථවිං උත්තරෙන ආයතං දකඛිණෙන සකට්ඨිමං සත්තධා සමං සුවිහත්තං විහජිතුංති. 'එවං භො'ති ඛො සො මහාගොවිජු බ්‍රාහ්මණො රෙණුසා රඤ්ඤා පටිසසුතා ඉමං මහාපථවිං උත්තරෙන ආයතං දකඛිණෙන සකට්ඨිමං සත්තධා සමං සුවිහත්තං විහජි සබ්බානි සකට්ඨිමානි පට්ඨපෙයි තත්‍ර සුදං මජ්ඣෙකං රෙණුසා රඤ්ඤා ජනපදෙ භොති.

"දත්තපුරං කලිඬගානං¹ අසසකානඤ්ච පොතනං

මාභිසකති අවනතිනං සොවිරානඤ්ච රොරුකං

මිට්ඨා ව විදෙහානං වමපා අඛෙය්‍ය මාපිතා,

බාරාණසි ව කාසීනං එතෙ ගොවිජුමාපිතා"ති.

17. අථ ඛො භො තෙ ඡ ඛක්ඛියා යථාසකෙන ලාභෙන අත්තමිතා අභෙසුං පරිපුණ්ණස්සඬ්ඛප්පා "යං වත නො අගොයි ඉච්ඡිතං යං ආක-
ඬ්ඛිතං යං අධිපපතං යං අධිපජ්ඣිතං. තං නො ලඞ්ඛනති."

"සත්තභු භුක්ඛිදංකො ව වෙසසභු හරතො සභා

රෙණු දෙව ව ධතරඬ්ඛා² තදසුං සත්තභාරතා"ති.

පඨමභාණවාරං නිට්ඨිතං.

1. කාලිඬගානං ස්‍රා කං - PTS

2. රෙණුදෙව ධතරඬ්ඛා ව මජ්ඣ.

එළැඹු රේණු රජහට, “භවත්ති, දිසම්පති රජ කලුරිය කෙළේ ය. භවත් රේණු තෙම රජයෙන් අබිසෙස් ලද්දේ ය. භවත් තෙම (පෙර දවසැ කී) ඒ වචනය සිහි කෙරෙයි ද?” යි මෙ වචන කියනු මැනැවැ” යි සැළ කෙළේ ය. “භවත, එසේ යැ” යි ම ඒ කැත්තු ස දෙන මහාගොව්‍ය්‍ය බමුණුහට පිළිවදන් දී, රේණු රජු කරා එළැඹුණහ. එළැඹු, රේණු රජුට, “භවතාණනි, දිසම්පති රජ කලුරිය කෙළේ ය. භවත් රේණු තෙම රජයෙන් අබිසෙස් ලද්දේ ය. භවත් තෙම (පෙර දවසැ කී) ඒ වචනය සිහි කෙරෙයි ද? යි කීහ. “භවත්ති, ඒ වචනය මම සිහි කෙරෙමි. භවත්ති, උතුරින් දික් වැ දකුණින් ගැල්ලුව සේ පිහිටීමේ මහ පොළොව සමලෙස සත් කොටසකට මොනොවට බෙදන්නට කවරෙක් සමත් වෙයි?” දැයි රජ කී ය. “භවත, මහාගොව්‍ය්‍ය බමුණු හැර අන් කවරෙක් සමත් වෙයි ද?” යි ඒ කැත්තු කීහ.

16. භවත්ති, ඉක්බිති රේණු රජ එක්තරා පුරුෂයකු බණවා, ‘හෙමබා මිනිස, මෙහි එව. මහාගොව්‍ය්‍ය බමුණු කරා යව. ගොස් ඔහුට, ‘වහන්ස, රේණු රජ ඔබ කැඳවා’ යැ යි මෙසේ කියව’ යි කී ය. භවත්ති, ‘දෙවයිනි, එසේ යැ’ යි ම කියා ඒ පුරුෂ තෙම රේණු රජුට පිළිවදන් දී, මහාගොව්‍ය්‍ය බමුණු වෙත එළැඹුණේ ය. එළැඹු ඔහුට, ‘වහන්ස, රේණු රජපුරුවෝ ඔබ අමතති’ යි සැළ කෙළේ ය. ‘එසේ ද භවත’ යැ යි කියා ම ඒ මහා ගොව්‍ය්‍ය බ්‍රාහ්මණ තෙම ඒ පුරුෂයාට පිළිවදන් දී රේණු රජු කරා එළැඹුණේ ය. එළැඹු, රේණු රජු හා සතුටු විය. සතුටට කරුණු වූ සිතැ රැඳූ වියැ යුතු වූ කරා නිමවා, එක් පසෙක හුන්නේ ය. රේණු රජ එක් පසෙක හුන්නාවූ ම මහාගොව්‍ය්‍ය බමුණු බණවා, ‘භවත් ගොව්‍ය්‍යයෝ එත් වා. උතුරැදිගින් දික් වැ ද දකුණැදිගින් ගැල්ලුවක් බඳු ව ද පිහිටි මේ මහ පොළොව සම ලෙස සත් කොටසකට බෙද වා’ යි කී ය. ‘එසේ යැ, භවත්ති’ යි ම ඒ මහාගොව්‍ය්‍ය බ්‍රාහ්මණ තෙම රේණු රජුහට පිළිවදන් දී, උතුරින් දික් වැ ද දකුණින් ගැල්ලුවක් සේ ව ද පිහිටි මේ මහ පොළොව සම ලෙස සත් කොටසකට බෙදී ය. සියලු රාජායන් ගැල්ලුව සේ සිටිනුවන් කොට පිහිටුවී ය. එහි ඒ හැම මැද රේණු රජුගේ ජනපදය වෙයි.

“කලිභු රටැ දන්තපුරය ද, අශ්මකරට පෝතන පුරය ද, අවන්ති රටැ මාභිස්සති පුරය ද, සෝචිර රටැ රෝරුක පුරය ද, විදේහ රටැ මිටිලා පුරය ද, අංගරටැ වම්පා පුරය ද, කසි රටැ බාරාණසි පුර ය ද යන මේ නුවර සත ගොව්‍ය්‍ය බමුණු විසින් කරවන ලදී.”

17. භවත්ති, ඉක්බිති ඒ කැත්තු ස දෙන “ආශ්වයායෙක! භවත්ති, අප විසින් යමෙක් රිසියෙන ලද්දේ වී ද, යමෙක් අපේක්ෂිත වී ද, යමෙක් අදහස් කරන ලද්දේ වී ද, යමෙක් පතන ලද්දේ වී ද, එය අප විසින් ලබන ලද යි තමන් ලද පරිදි වූ ලාභයෙන් සතුටු වූවාහු, පිරිසුන් මනෝ-රථ ඇත්තෝ වූහ.

“සත්තභු රජ ද බ්‍රහ්මදත්ත රජ ද වෙස්සභු රජ ද හරත රජ ද රේණු රජ ද දෙදෙනෙක් ධාතරාෂ්ට්‍ර රජුහු ද යි එදහරත රජුහු සත් දෙනෙක් වූහ.”

පළමු බණවර නිමියේ ය.

කිත්තිසද්දබ්බගගමනං

18. අථ ඛො භො තෙ ඡ ඛක්ඛියා යෙන මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමණො තෙනුපසඬකමිංසු උපසඬකමිඤ්ඤා මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමණං එතදවොචුං: “යථා ඛො හවං ගොව්ඤ්ඤා රෙණුසං රඤ්ඤා සභායො පියො මනාපො අප්පට්ඨකාලො, එවමෙව ඛො හවං ගොව්ඤ්ඤා අමහාකමි සභායො පියො මනාපො අප්පට්ඨකාලො. අනුසාසතු නො හවං ගොව්ඤ්ඤා, මා නො හවං ගොව්ඤ්ඤා අනුසාසකියා පච්චන්දාකාසි’ති. “එවං භො”ති ඛො සො මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමණො තෙසං ඡත්තං ඛත්තියානං පච්ච-සෙසාසි. අථ ඛො භො මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමණො සත්තං ව රාජානො ඛත්තියෙ වුද්ධාවසිනො රජේ අනුසාසි, සත්තං ව ඩ්වාභමණමහාසාලෙ, සත්තං ව න්නාතකසතාති මනො වාචෙසි.

19. අථ ඛො භො මහා ගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමණො අපරෙන සමයෙන එවං කල්‍යාණො කිත්තිසද්දො අබ්බුත්තඤ්ඤා¹ සකඛි මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමණො ඩ්වාභමානං පසකඛි, සකඛි මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමණො ඩ්වාභමානා සාකච්ඡති සලලපති මනෙතති’ති. අථ ඛො භො මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමණො එතද-භොසි: මයං ඛො එවං කල්‍යාණො කිත්තිසද්දො අබ්බුත්තො.¹ සකඛි මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමණො ඩ්වාභමානං පසකඛි සකඛි මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමණො ඩ්වාභමානා සාකච්ඡති සලලපති මනෙතති’ති. න ඛො පනාහං ඩ්වාභමානං පසකඛි න ඩ්වාභමානා සාකච්ඡති, න ඩ්වාභමානා සලලපාමි න ඩ්වාභමානා මනෙතමි, සුතං ඛො පන මෙතං ඩ්වාභමණානං වුද්ධානං මහලල-කානං ආචරියපාචරියානං භාසමානානං: “යො වසසිකො චත්තාරො මාසෙ පටිසලලියති කරුණං කුමානං කුමාසති, සො ඩ්වාභමානං පසකඛි ඩ්වාභමානා සාකච්ඡති ඩ්වාභමානා සලලපති ඩ්වාභමානා මනෙතති’ති යනතු-නාහං වසසිකො චත්තාරො මාසෙ පටිසලලියෙය්‍යාං කරුණං කුමානං කුමාසෙය්‍යානති.’”

20. අථ ඛො භො මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමණො යෙන රෙණු රාජා තෙනුපසඬකමි, උපසඬකමිඤ්ඤා රෙණු රාජානං එතදවොච මයං ඛො භො එවං කල්‍යාණො කිත්තිසද්දො අබ්බුත්තො, සකඛි මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමණො ඩ්වාභමානං පසකඛි, සකඛි මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වාභමණො ඩ්වාභමානා සාකච්ඡති සලලපති මනෙතති. න ඛො පනාහං භො ඩ්වාභමානං පසකඛි, න ඩ්වාභමානා සාකච්ඡති න ඩ්වාභමානා සලලපාමි න ඩ්වාභමානා මනෙතමි,

1. අබ්බුත්තං - මජ්ඣං

තික්ඛධ නැගීම

18. භවත්ති, එ කලා ඒ ක්ෂත්‍රියයෝ සදෙන මහාගොව්‍ය ඛමුණු කරා එළැඹියාහ. එළැඹ, ඔහු බණවා, “භවත් ගෝව්‍යයාණෝ යම් සේ රේණු රජුහට යහලුන් ප්‍රියත් මනාපත් අවිරුද්ධත් වේ ද, එසේ ම භවත් ගොව්‍යයෝ අපට ද යහලුන් ප්‍රියත් මනාපත් අවිරුද්ධත් වෙත්. භවත් ගොව්‍යයෝ අපට අනුශාසන කෙරෙත් වා. භවත් ගොව්‍යයෝ අපට අනුශාසන කිරීමෙන් ඉවත් නො වෙත් වා” යි මෙ බස් පැවැසූහ. ‘එසේ ය භවත්ති, යි ම ඒ මහා ගෝව්‍ය ඛමුණු ඒ ක්ෂත්‍රියයන් ස දෙනාට පිළිවදන් දුන්. භවත්ති, එ කලා ඒ මහාගෝව්‍ය බ්‍රාහ්මණ තෙම රජබවහි මුදුනැ අබ්සෙස් උත් සත් කැත් රජුහට ද, (අනුපුරෝහිත වූ) ඛමුණු මහසල් සත් දෙනකුට ද අනුශාසන කෙළේ ය. ස්නාතකයන් සත් සියයකට වේද හැදෑරී ය.

19. භවත්ති, පසු කලෙක මහාගෝව්‍ය ඛමුණා පිළිබඳ වැ “මහා-ගෝව්‍ය ඛමුණාණෝ සියැසින් ම බ්‍රාහ්මයා දකී. මහාගෝව්‍ය ඛමුණාණෝ සියැසින් දෑක ම බ්‍රහ්මයා හා සාකච්ඡා කෙරෙයි, කථා කෙරෙයි, මන්ත්‍රණය කෙරේ” යැ යි මෙසේ කල්‍යාණ වූ යශෝසෝෂයෙක් උස් වැ නැංගේ ය. භවත්ති, ඉක්බිති මහාගෝව්‍ය ඛමුණාහට “මහාගෝව්‍ය ඛමුණු සියැසින් බ්‍රහ්මයා දකී” යැ යි, ‘සියැසින් දෑක බ්‍රහ්මයා හා සාකච්ඡා කෙරෙයි, සංලාප කෙරෙයි, මන්ත්‍රණය කෙරේ යැ’ යි මා පිළිබඳ වැ මෙසේ කල්‍යාණ වූ යශෝසෝෂයෙක් උස් වැ නැංගේ ය. එහෙත් මම වූ කලි බ්‍රහ්මයා නො ම දකිමි, බ්‍රහ්මයා හා සාකච්ඡා නො කරමි, බ්‍රහ්මයා හා කතා බහ නො කරමි, බ්‍රහ්මයා හා මන්ත්‍රණය නො කරමි. එතෙකුදු වුවත්, ‘යමෙක් වැසි සාර මසැ විවික්ත වැ වසන්නේ නම්, කරුණා ධ්‍යානය වඩන්නේ නම්, හේ බඹහු දක්නේ ය, බඹහු හා කතාබහ කරන්නේ ය, බඹහු හා මන්ත්‍රණය කරන්නේ යැ’ යි කියන වැඩි සිටි මහලු වූ ආවායඨ ප්‍රාචායඨයන් ගේ වචනය මා විසින් අසන ලද්දේ වෙයි. මම වැසි සාර මසැ විවික්ත වන්-නෙමි නම්, කරුණාධ්‍යානය වඩන්නෙමි නම් යෙහෙකැ’ යි මේ සිත වී ය.

20. භවත්ති, ඉක්බිති මහාගෝව්‍ය ඛමුණු රේණු රජ කරා එළැඹියේ ය. එළැඹ ඔහුට මෙය කීය: “භවත, මහාගොව්‍ය ඛමුණා බඹහු සියැසින් දකිති, මහාගොව්‍ය ඛමුණා සියැසින් දෑක බඹා හා සාකච්ඡා කෙරෙයි, කතාබහ කෙරෙයි, මන්ත්‍රණය කෙරේ” යැ යි මෙසේ මා පිළිබඳ කල්‍යාණ වූ අද්භූත වූ යශෝසෝෂයෙක් උස් වැ නැංගේ ය. එහෙත්, භවත, මම බඹහු නො දකිමි, බඹහු හා සාකච්ඡා නො කෙරෙමි, බඹහු හා කතාබහ නො කරමි, බඹහු හා මන්ත්‍රණය නො කරමි.

සුතං ඛො පන මෙතං බ්‍රාහ්මණානං වුද්ධානං මහලලකානං ආවරියපාවරියානං භාසමානානං: යො වසසිකෙ වත්තාරො මාසෙ පටිසලලීයති කරුණං කුමානං කුමායති, සො බ්‍රහ්මානං පසකති බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡති බ්‍රහ්මනා සලලපති බ්‍රහ්මනා මනෙතති. ඉච්ඡාමහං හො වසසිකෙ වත්තාරො මාසෙ පටිසලලීයිතුං, කරුණං කුමානං කුමායිතුං, නාමහි කෙනවි උපසඩ්ධමිතබ්බො අඤ්ඤානු එකෙහ භක්ඛාහිභාරෙතා''ති. "යසස්දනි හවං ගොව්ඤ්ඤා කාලං මඤ්ඤති''ති,

21. අථ ඛො සො මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො යෙන තෙ ඡ ඛක්ඛියා තෙනුපසඩ්ධමි, උපසඩ්ධමිත්වා තෙ ඡ ඛක්ඛියෙ එතදවොච: මයං ඛො හො එවං කල්‍යාණො කිත්තිසද්දො අබ්බුත්තො සකඛී මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො බ්‍රහ්මානං පසකති සකඛී මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡති සලලපති මනෙතති ති, න ඛො පනාහං හො බ්‍රහ්මානං පසකමි න බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡමි න බ්‍රහ්මනා සලලපමි න බ්‍රහ්මනා මනෙතමි. සුතං ඛො පන මෙතං බ්‍රාහ්මණානං වුද්ධානං මහලලකානං ආවරියපාවරියානං භාසමානානං: යො වසසිකෙ වත්තාරො මාසෙ පටිසලලීයති කරුණං කුමානං කුමායති, සො බ්‍රහ්මානං පසකති බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡති බ්‍රහ්මනා සලලපති බ්‍රහ්මනා මනෙතති. ඉච්ඡාමහං හො වසසිකෙ වත්තාරො මාසෙ පටිසලලීයිතුං, කරුණං කුමානං කුමායිතුං, නාමහි කෙනවි උපසඩ්ධමිතබ්බො අඤ්ඤානු එකෙන භක්ඛාහිභාරෙතා''ති. 'යසස්දනි හවං ගොව්ඤ්ඤා කාලං මඤ්ඤති''ති.

22. අථ ඛො හො මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො යෙන සත්ත ව බ්‍රාහ්මණමහා සාලා සත්ත ව නභාතකසත්තාති තෙනුපසඩ්ධමි. උපසඩ්ධමිත්වා සත්ත ව බ්‍රාහ්මණමහාසාලෙ සත්ත ව නභාතකසත්තාති එතදවොච: 'මයං ඛො හො එවං කල්‍යාණො කිත්තිසද්දො අබ්බුත්තො සකඛී මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො බ්‍රහ්මානං පසකති සකඛී මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡති සලලපති මනෙතති ති. න ඛො පනාහං හො බ්‍රහ්මානං පසකමි න බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡමි න බ්‍රහ්මනා සලලපමි න බ්‍රහ්මනා මනෙතමි. සුතං ඛො පන මෙතං බ්‍රාහ්මණානං වුද්ධානං මහලලකානං ආවරියපාවරියානං භාසමානානං: යො වසසිකෙ වත්තාරො මාසෙ පටිසලලීයති, කරුණං කුමානං කුමායති සො බ්‍රහ්මානං පසකති බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡති බ්‍රහ්මනා සලලපති බ්‍රහ්මනා මනෙතති. තෙනහි 'හො යථා සුතෙ යථාපරියක්ඛෙ මනෙත විජාරෙන සඤ්ඤායං කරොථ, අඤ්ඤා මඤ්ඤං ව මනෙත වාචෙථ. ඉච්ඡාමහං හො වසසිකෙ වත්තාරො මාසෙ පටිසලලීයිතුං, කරුණං කුමානං කුමායිතුං, නාමහි කෙනවි උපසඩ්ධමිතබ්බො අඤ්ඤානු එකෙන භක්ඛාහිභාරෙතා''ති. "යසස්දනි හවං ගොව්ඤ්ඤා කාලං මඤ්ඤති''ති.

‘යමෙක් වැසි සාර මස විවික්ත වන්නේ නම් කරුණාධ්‍යානය වඩන්නේ නම් හේ බ්‍රහ්ම දක්නේ ය, බ්‍රහ්ම හා සාකච්ඡා කරන්නේ ය, බ්‍රහ්ම හා කතාබහ කරන්නේ ය, බ්‍රහ්ම හා මන්ත්‍රණය කරන්නේ යැ’ යි කියන වැඩි සිටි මහඵ වූ ආවායථි ප්‍රවායථි බ්‍රහ්මයන් ගේ මේ වචනය මා අසා ඇත. හව්ත, වැසි සාරමසැ විවික්ත වන්නට, කරුණාධ්‍යානය වඩන්නට මම කැමැත්තෙමි. එක ම බත් එළවන්නක්හු විනා අන් කිසිවකු දු විසින් නො එළැඹියැ යුත්තෙමි වෙමි” යනු යි. “හවත් ගෝවිඤ්ඤෝ යමකට කල් සලකන්නාහු නම් එය කළ මැනවැ” යි රජ කී ය.

21. ඉක්බිති ඒ මහාගෝවිඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණ ඒ ක්ෂත්‍රියයන් සදෙනා කරා එළැඹියේ ය. එළැඹි ඔවුන් බණවා “හවත්ති, මහා ගෝවිඤ්ඤ බ්‍රහ්ම බ්‍රහ්ම සියැසින් දකී යැ යි, මහාගෝවිඤ්ඤ බ්‍රහ්ම ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන් බ්‍රහ්ම හා සාකච්ඡා කෙරේ යැ” යි ‘කතාබහ කෙරේ යැ’ යි, ‘මන්ත්‍රණ කෙරේ යැ’ යි මෙසේ මා පිළිබඳ වැ කලාණ වූ අද්භූත වූ යගොසොඡයෙක් ඉතා උස් වැ නැංගේ ය. හවත්ති, එහෙත් මම බ්‍රහ්ම නො දකිමි, බ්‍රහ්ම හා නො ද සාකච්ඡා කෙරෙමි, නො ම කතාබහ කරමි, මන්ත්‍රණ ද නො කරමි, වැලි දු ‘යමෙක් වැසි සාර මසැ විවික්ත වන්නේ නම්, කරුණාධ්‍යානය වඩන්නේ නම්, හේ බ්‍රහ්ම දක්නේ ය, බ්‍රහ්ම හා සාකච්ඡා කරන්නේ ය, බ්‍රහ්ම හා කතා බහ කරන්නේ ය, බ්‍රහ්ම හා මන්ත්‍රණය කරන්නේ යැ’ යි කියන වැඩිසිටි මහඵ ආවායථි ප්‍රවායථි බ්‍රහ්මයන් ගේ මේ වචනය මා අසා ඇත. හවත්ති, මම වැසි සාර මසැ විවික්ත වන්නට, කරුණාධ්‍යානය වඩන්නට කැමැත්තෙමි. එක ම බත් එළවන්නක්හු විනා අන් කිසිවකු දු විසින් මම නො එළැඹියැ යුත්තෙමි වෙමි” යි කී ය. “හවත් ගෝවිඤ්ඤෝ යමකට කල් සලකන්නාහු නම් එය කළ මැනවැ” යි ඔහු කීහ.

22. හවත්ති, ඉක්බිති ඒ මහාගෝවිඤ්ඤ බ්‍රහ්ම (උපපෙරෙව්) සත් බ්‍රහ්ම මහ සලුන් ද, සත් සියක් ස්නාතකයන් ද වෙත එළැඹියේ ය. එළැඹි, ඔවුන් බණවා, “හවත්ති, ‘මහාගෝවිඤ්ඤ බ්‍රහ්ම බ්‍රහ්ම සියැසින් දකී යැ යි, මහාගෝවිඤ්ඤ බ්‍රහ්ම බ්‍රහ්ම හා ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන් සාකච්ඡා කෙරේ යැ යි කතාබහ කෙරේ යැ යි, මන්ත්‍රණ කෙරේ යැ’ යි මෙසේ මා පිළිබඳ වැ අද්භූත වූ, කලාණ යගෝසෝඡයෙක් ව ඉතා උස් වැ නැංගේ ය. හවත්ති, එහෙත් මම බ්‍රහ්ම නො දකිමි, බ්‍රහ්ම හා නො ද සාකච්ඡා කරමි. නො ම කතාබහ කරමි, මන්ත්‍රණ ද නො කරමි. වැලි දු ‘යමෙක් වැසි සාර මසැ විවික්ත වන්නේ නම්, කරුණාධ්‍යානය වඩන්නේ නම්, හේ බ්‍රහ්ම දක්නේ ය, බ්‍රහ්ම හා සාකච්ඡා කරන්නේ ය, බ්‍රහ්ම හා කතා බහ කරන්නේ ය. බ්‍රහ්ම හා මන්ත්‍රණය කරන්නේ යැ’ යි කියන වැඩි සිටි මහඵ ආවායථි ප්‍රවායථි බ්‍රහ්මයන් ගේ මේ වචනය මා අසා ඇත. හවත්ති, මම වැසි සාරමසැ විවික්ත වන්නට, කරුණාධ්‍යානය වඩන්නට කැමැත්තෙමි. එක් බත් එළවන්නක්හු ම විනා අන් කිසි කෙනෙකු දු විසින් මම නො එළැඹියැ යුත්තෙමි වෙමි” යි මෙ බස් පැවැසී ය. ‘හවත් ගෝවිඤ්ඤෝ යමකට කල් සලකන්නාහු, නම්, එය කළ මැනවැ’ යි ඔහු කීහ.

23. අප්ථො හො මහාගොව්‍යදෙදු බ්‍රාහ්මණො යෙන වත්තාරිසා හරියා සාදිසියො තෙනුපසඬකම්, උපසඬකම්භා වත්තාරිසා හරියා සාදිසියො එතදවොච: “මයහං ටො හොති එවං කල්‍යාණො කිත්ති-සද්දෙ අබ්‍රහ්මණො; සක්ඛී මහා ගොව්‍යදෙදු බ්‍රාහ්මණො බ්‍රහ්මානං පසාති, සක්ඛී මහාගොව්‍යදෙදු බ්‍රාහ්මණො බ්‍රහ්මුතා සාකච්ඡති සලලපති මනෙතීති. න ටො පනාහං හොති බ්‍රහ්මානං පසාමී න බ්‍රහ්මුතා සාකච්ඡමී න බ්‍රහ්මුතා සලලපාමී න බ්‍රහ්මුතා මනෙතමී. සුතං ටො පන මෙතං බ්‍රාහ්මණානං වුද්ධානං මහලලකානං ආවරියපාවරියානං භාසමානානං: යො වසයිකෙ වත්තාරො මාසෙ පටිසලීයති, කරුණං කුමානං කුමායති, සො බ්‍රහ්මානං පසාති බ්‍රහ්මුතා සාකච්ඡති බ්‍රහ්මුතා සලලපති බ්‍රහ්මුතා මනෙතීති. ඉට්ඨාමහං හොති වසයිකෙ වත්තාරො මාසෙ පටිසලීයති, කරුණං කුමානං කුමායති. නාමිති කෙනවි උපසඬකම්භං ආදාය ප්‍රථමෙන භක්ඛාහිභාරෙනා”ති. “යසං”ද්දති හටං ගොව්‍යදෙදු කාලං මඤ්ඤති”ති.

24. අප්ථො හො මහාගොව්‍යදෙදු බ්‍රාහ්මණො පුරුජ්ජිමෙන නගරස්ස නවං සඤ්ඤාගාරං කාරාපෙඤ්ඤා වසයිකෙ වත්තාරො මාසෙ පටිසලීයති, කරුණං කුමානං කුමායති. නාසං”ධ කොවි උපසඬකම්භං” අදාය ප්‍රථමෙන භක්ඛාහිභාරෙන. අප්ථො හො මහාගොව්‍යදෙදු බ්‍රාහ්මණස්ස වතුස්ස මාසානං අවටයෙන අහු දෙව උක්කණ්ඨනා අහු පරිත්ඨානා: සුතං ටො පන මෙතං බ්‍රාහ්මණානං වුද්ධානං මහලලකානං ආවරිය පාවරියානං භාසමානානං: යො වසයිකෙ වත්තාරො මාසෙ පටිසලීයති කරුණං කුමානං කුමායති, සො බ්‍රහ්මානං පසාති බ්‍රහ්මුතා සාකච්ඡති බ්‍රහ්මුතා සලලපති බ්‍රහ්මුතා මනෙතීති. න ටො පනාහං බ්‍රහ්මානං පසාමී, න බ්‍රහ්මුතා සාකච්ඡමී, න බ්‍රහ්මුතා සලලපාමී, න බ්‍රහ්මුතා මනෙතමීති.

බ්‍රහ්මුතා සාකච්ඡා

25. අප්ථො හො බ්‍රහ්මුතා සනංකුමාරො මහාගොව්‍යදෙදු බ්‍රාහ්මණස්ස වෙතසා වෙතෙපරිච්ඡිකකමඤ්ඤාය, සෙය්‍යාරාපි නාම බලවා පුරිසො සම්ඤ්ඤිතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය පසාරිතං වා බාහං සම්ඤ්ඤාය, එවමෙව බ්‍රහ්මලොකෙ අත්තරහිතො මහාගොව්‍යදෙදු බ්‍රාහ්මණස්ස සම්මුඛෙ පාතුරහොයි. අප්ථො හො මහාගොව්‍යදෙදු බ්‍රාහ්මණස්ස අහුදෙව හයං, අහු ජමිත්තකං, අහු ලොමහංසො, යරා තං අදිට්ඨබ්බං රූපං දිස්වා. අප්ථො හො මහාගොව්‍යදෙදු බ්‍රාහ්මණො හිතො සංවිග්ගො ලොමහවිච්ඡාතො බ්‍රහ්මානං සනංකුමාරං ගාථාය අර්ඤ්ඤාය:

23. හවත්ති, ඉක්බිති මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණු එක්බිඳු සතළිස් බිරියන් කරා එළැඹීමේ ය. එළැඹ, ඔවුන් බණවා, 'හවතියනි, මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණු බඹහු සියැසින් දකී යැ යි, මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණු ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන් බඹහු හා සාකච්ඡා කෙරේ යැ යි, කතා බහ කෙරේ යැ යි, මන්ත්‍රණ කෙරේ යැ යි මෙසේ මා පිළිබඳ වැ අදහන වූ කලාණ යගොසොඝයෙක් ඉතා උස් වැ නැංගේ ය. හවතියනි, එහෙත් මම බඹහු නො දකිමි, බඹහු හා නො ද සාකච්ඡා කරමි, නො ද කතාබහ කරමි, නො ද මන්ත්‍රණය කරමි. වැළි දු 'යමෙක් වැසි සාර මස විවික්ත වන්නේ නම්, කරුණාධ්‍යානය වඩන්නේ නම්, හේ බඹහු දක්නේ යැ යි බඹහු හා සාකච්ඡා කරන්නේ යැ යි බඹහු හා කතාබහ කරන්නේ යැ යි, බඹහු හා මන්ත්‍රණය කරන්නේ යැ යි කියන වැඩි සිටි මහජ ආවායඹ ප්‍රාචාර්‍ය බමුණන්ගේ මේ වචනය මා අසා ඇත. හවතියනි, මේ වැසි සාර මස විවික්ත වන්නට, කරුණාධ්‍යානය වඩන්නට කැමැත්තෙහි, එක ම බත් ඵලවන්නක්ෂු විනා අන් කිසිවක් හු විසින් මම නො එළැඹියැ යුතු වෙමි' යි කී ය. "හවත් ගෝවින්දයෝ යමකට කල් සලකන්නාහු නම් එය කළ මැනවැ" යි ඔහු කිවුය.

24. ඉක්බිති මහාගෝවිඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණ තෙම නුවරට පෙර දිගැ අළුත් සන්ථාගාරයක් කරවා, වැසි සාර මස මුළුල්ලෙහි විවෙකී විය, කරුණාධ්‍යානය දැවී ය, එක ම බත් ඵලවන්නක්ෂු විනා කිසිවෙක් මෙහි නො එළැඹෙයි. හවත්ති, එකල සිවු මසක් ඇවෑමෙන් මහාගෝවිඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණයාට "යමෙක් වැසි සාරමස විවෙකී ව තිදුනේ නම් කරුණාධ්‍යානය දහනුයේ නම් හේ බඹහු දක්නේ යැ යි, බඹහු හා සාකච්ඡා කරන්නේ යැ යි බඹහු හා කතා බහ කරන්නේ යැ යි බඹහු හා මන්ත්‍රණ කරන්නේ යැ යි ද කියන වැඩි සිටි මහජ ආවායඹ ප්‍රාචාර්‍ය බමුණන් කියන වචනය මා විසින් අසන ලද්දේ ම ය. එහෙත් මම බඹහු නො දකිමි, බඹහු හා නො ද සාකච්ඡා කරමි, බඹහු හා නො ද කතා බහ කරමි, බඹහු හා නො ද මන්ත්‍රණ කෙරෙමි' යි බඹහු එතු දක්මෙහි ආශාව ඇති වූයේ ම ය. බඹහු දක්මෙහි අභිලාෂය ඇති වූයේ ම ය.

බඹහු හා සාකච්ඡාව

25. හවත්ති, එයින් පසු සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම තෙම සිය සිකින් මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණුගේ චිත්ත සංකල්පය දැන, කේතීමත් පුරුෂයකු වක් කළ අතක් දිගු කරන්නා සේ, දිගු කළ අත වක් කරන්නා සේ ම බඹලොවැදි අතුරුදහන් වූයේ, මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණුගේ හමුයෙහි පහළ විය. හවත්ති, එකල නොදුටු විරු ඒ රූපය දැකීමෙන් මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණුහට බියෙක් වූයේ ම ය, කයැ තද බවෙක් වූයේ ම ය, ලොමුදහගැන්මක් වූයේ ම ය ඉක්බිති මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණු බියපත් වූයේ සංවිභ්වන වූයේ හටගත් ලොමුදහගැනුම් ඇත්තේ, සනත්තුමාර බඹහට ගාථායෙන්,

“චණ්ණවා යසවා සිරිමා කො නු කුමසි මාරිය,
අජානනා තං පුච්ඡාම කථං ජානෙමි තං මයනති.”

“මං චෙ කුමාරං ජානනී බ්‍රහ්මලොකෙ සනතතනං
සබ්බෙ ජානනී මං දෙවා එවං ගොව්ඤ්ඤ ජානති.”

“ආසනං උදකං පජ්ජං මධුපාකඤ්ඤ¹ බ්‍රහ්මිනො,
අග්ගෙ හවිනං පුච්ඡාම අග්ගං කුරුතු නො හවං”^a

“පට්ඨග්ගණකාම තෙ අග්ගං යං තං ගොව්ඤ්ඤ භාසයි,
දිට්ඨමමෙතිත්ථාය සමපරාය සුඛාය ව.
කතාවකාසො පුච්ඡස්ස යං කිඤ්ඤිමභිපජ්ජිතනති.”

28. අථ ඛො හො මහාගොව්ඤ්ඤාන ඩ්‍රාහමණස්ස එතදහොයි:
“කතාවකාසො ඛො”මහි බ්‍රහ්මිනා සනඤ්ඤාමාරෙන. කිත්තු ඛො අහං
බ්‍රහ්මානං සනඤ්ඤාමාරං පුච්ඡස්සං, දිට්ඨමමෙකං වා අස්සං සමපරායිකං
වා”ති. අථ ඛො හො මහාගොව්ඤ්ඤාන ඩ්‍රාහමණස්ස එතදහොයි:
“කුසලො ඛො අහං දිට්ඨමමෙකානං අස්සානං, අඤ්ඤාපි මං දිට්ඨමමෙකං
අස්සං පුච්ඡනති, යත්තනාහං බ්‍රහ්මානං සනඤ්ඤාමාරං සමපරායිකඤ්ඤාදි
අස්සං පුච්ඡස්සානති. අථ ඛො හො මහාගොව්ඤ්ඤාන ඩ්‍රාහමණො බ්‍රහ්මානං
සනඤ්ඤාමාරං ගාරාය අජ්ඣිභාසි:

“පුච්ඡාමි බ්‍රහ්මානං සනඤ්ඤාමාරං
කඬ්ඨි අකඬ්ඨිං පරචෙදියෙසු,
කස්සට්ඨිතො කිමහි ව සික්ඛමානො
පපෙසාති මචෙවා අමතං බ්‍රාහ්මලොකනති.”^c

හිත්වා මමනං මනුජෙසු බ්‍රහ්මෙ
එකොදිග්ගො කරුණාධිවුත්තො,²
තිරාමග්ගො වීරතො මෙදුත්තමො
එස්ස සිතො එස්ස ව සික්ඛමානො
පපෙසාති මචෙවා අමතං බ්‍රාහ්මලොකනති.”^d

1. මධුපාකඤ්ච - මජ්ඣං.

2. කරුණාධිවුත්තො - මජ්ඣං.

a. ආසනමුදකං පාදාං මධුපාකං ව පාදසම්ප්‍රතිපත්තියෙහි බ්‍රහ්ම අනුමතිතො මනෙ ආසනමුදකං
පාදාං මධුපාකං ව පාදසම්ප්‍රතිපත්තියෙහි ගොව්ඤ්ඤ අනුමතිතො මනෙ - මහාවග්ග උදකං
පටිභණ්ණාකු නො හවං අග්ගං හවිනං පුච්ඡාම අග්ගං කුරුතු නො හවං - ජාතක 809 දූෂෙට්ඨ
ධමෙ හිත්වා වා සමපරායෙහි වා කතාවකාසො පාදෙවස්සං යං මෙ මනසි ප්‍රාප්තිකම්
(මහාවග්ග)

c. පච්ඡාමි බ්‍රහ්මණං සනත්තමාරං කාංකම් අකාංකම් පටිච්චාරියෙසු කථංකරො කිත්තකරො
කිමාචරං ප්‍රාප්තොති මනුජො මාතං බ්‍රහ්මලොකම් - මහාවග්ග

d. හිත්වා මමනං මනුජෙසු බ්‍රහ්මෙ එකොදිග්ගො කරුණාධිවුත්තො තිරාමග්ගො වීරතො
මෙදුත්තමො ප්‍රාප්තොති මනුජො මාතං බ්‍රහ්මලොකම් (මහාවග්ග)

“නිද්දකාණනි, පාඨකපත්, යශස් ඇති, ශොභාවත් ඔබ කවුරු නම් වෙත් ද? අපි නො දන්නමෝ ඔබ විචාරම්හ. අපි ඔබ කෙසේ දන ගනුමෝ ද?” යි මෙය කී ය.

“බබ්ලොවු මා සනාතන කුමාර යැ යි ම දනිත්. සියලු දෙවියෝ මෙසේ මා දනිත්. ගෝවිඤ්ඤයෙනි, මේ කරුණ මෙසේ දනිවු” යි බ්‍රහ්ම කී ය.

මේ අසුන් ද දිය ද (පයා ගල්වනුවට) තෙල් ද මිහිරි අහර ද යන මේ අමුත්තන් පුදන දැන් හවකාණන් නිමනමු. හවත්තු අප ගේ මේ ආගන්තුක සංග්‍රහය පිළිගනිත් වා” යි බමුණු කී ය.

“ගෝවිඤ්ඤයෙනි, යමක් ඔබ කියත් ද, ඒ ඔබ ගේ පූජාද්‍රව්‍ය පිළිගනුම්හ. මේ අත් බවිහි වැඩ පිණිස, පරලොවැ සුව පිණිස යම් කිසි දෑයෙක් පතන ලද ද, එය විචාරනුයෙහි කරන ලද අවකාස ඇති තෙපි එය විචාරවු” යි බ්‍රහ්ම කී ය.

26. එ කල මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණුහට “සනත් කුමාර බබ්‍රහ්ම විසින් කරන ලද අවකාස ඇත්තෙමි වෙමි. කුමක් නම් මම සනත්කුමාර බබ්‍රහ්ම විචාරම් ද, මේ ලොවැ අභිවාද්ධියට මහ විචාරම් ද නො හොත් පර ලොවැ අභිවාද්ධියට මහ විචාරම් ද?” යි මේ සිත විය. ඉක්බිති මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණුහට “මම වූ කලී මේ ලොවැ වැඩට කරුණු වන දෑයෙහි සමිති (දැනුම් ඇත්තෙමි). සෙස්සෝ ද මේ ලොවැ වැඩට කරුණු වන දෑ මා විචාරත්. මම පරලොවැ වැඩට කරුණු වන දෑ ම සනත්කුමාර බබ්‍රහ්ම විචාරත්තෙමි වීම නම් මැනවැ” යි මේ සිත විය. ඉක්බිති මහාගෝවිඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණ තෙම සනත්කුමාර බබ්‍රහ්ම ගාථායෙන් මෙසේ කී ය:

“මම සැක ඇතියෙමි, මෙරමා විසින් දන්නා ලද ප්‍රශ්නයන්හි සැක නැති සනත්කුමාර බබ්‍රහ්ම විචාරම්: සත්ත්ව තෙම කොහි පිහිටියේ, කිමෙක හික්මෙනුයේ, අමාත (මරණය නැති) බබ්‍ර ලොවට පැමිණෙ යි ද?”

සනත් කුමාර බ්‍රහ්ම මෙසේ උත්තර දුන්:

“බ්‍රාහ්මණය, මනුෂ්‍යයන් අතුරෙහි යමෙක් මමත්වය (උපකරණ තෘෂ්ණාව) දුරු කොට හුදෙකලා වූයේ, කරුණා ධ්‍යානයෙහි ඇලුණේ (කරුණාධ්‍යානය නිපදවා), ආමගන්ධ, විරහිත වූයේ, මෙවුන්දමින් වැළැකුණේ ද, මෙසේ මෙහි පිහිටි මේ දහමිහි හික්මෙන සත්ත්ව තෙමෙ අමාත වූ බබ්ලොවට පැමිණෙයි.

27. 'හිඤා මමනනති' අහං භොතො ආජානාමි, ඉධෙකවෙවා අපං වා භොගඤ්ඤාධං පභාය මහනනං වා භොගඤ්ඤාධං පභාය අපං වා ඤාතිපරිවට්ටං පභාය මහනනං වා ඤාතිපරිවට්ටං පභාය කෙසමසසුං ඕභාරෙඤා කාසායානි වස්ථානි අවජාදෙඤා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති. ඉති හිඤා මමනනං තාහං භොතො ආජානාමි. 'එකොදිභු-තො'ති අහං භොතො ආජානාමි. ඉධෙකවෙවා විවික්ඛං සෙනාසනං හජති අරඤ්ඤං රුක්ඛමුලං පබ්බතං කඤ්ඤං ගිරිගුහං සුසානං වනපඤ්ඤං අධිභාකාසං පලාලපුඤ්ඤං. ඉති 'එකොදිභුතො'ති අහං භොතො ආජානාමි. 'කරුණාධිවුක්ඛො'ති අහං භොතො ආජානාමි. ඉධෙකවෙවා කරුණාසහගතෙන වෙතසා එකං දීඝං එරිඤා විහරති, තථා දුතියං, තථා තරීයං, තථා චතුසං, ඉති උඛමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බඤ්ඤාසං සබ්බාවනනං ලොකං කරුණාසහගතෙන වෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අපමාණෙන අවෙරෙන අධ්‍යාපජේන් එරිඤා විහරති. ඉති කරුණාධි-වුක්ඛොති. අහං භොතො ආජානාමි. ආමග්ගෙධි ව ටො අහං භොතො භාසමානසං න ආජානාමි.

“කෙ ආමග්ගො මනුජේසු මුහම
එතෙ අවිඤා ඉධ මුඛි ධිර,
කෙතාවුතා වාතී පජා කුරුරා¹
ආපාධිකා තිවුතමුහමලොකා”²ති.^e

කොධො මොසවජ්ජං නිකති ව දෙඤ්ඤා³
කදරියතා අතිමානො උසුයසා,
ඉවජා විවිචජා පරහෙස්සා ව
ලොභො ව දෙසො ව මදෙ ව මොහො.

එතෙසු යුක්තා අනිරාමග්ගො
ආපාධිකා තිවුතමුහමලොකාති.^f

28. 'යථා ටො අහං භොතො ආමග්ගෙධි භාසමානසං ආජානාමි තෙ න සුනිමමදයා අගාරං අජ්ඣාචසකා. පබ්බජිසකාමහං හො අගාරස්මා අනගාරියනති.' 'යසං' දුති හවං ගොව්ඤ්ඤ කාලං මඤ්ඤති'ති.

1. කුරුඳු - මජ්ඣ, කුරුරු - සායා කුරුවධරු - PTS

2. දෙඤ්ඤා - මජ්ඣ, දෙඤ්ඤා - PTS

3. කතෙත - මජ්ඣ

4. කෙ ආමග්ගො මනුජේසු මුහම එතං න වීඤ්ඤාදි ධිර මුඛි යෙතොවාතා වාරිවතා කුකුලා අපාධිකා නිරවතා මුහමලොකම - මහාවංශ

5. කොධො මොසවද කථංකථාව අතිමානො ඉච්ඡා සිංසා පරවාදරොණණ මහාවංශ

27. “මමත්ථවය දුරු කොට” යන හවතාණන් කී වචනය දනිමි. මෙහි එක්තරා පුගලෙක් මද වූ හෝග රැසක් හෝ මහත් හෝග රැසක් හෝ හැරදමා මද වූ නැ පිරිස හැර දමා, මහත් වූ හෝ නැ පිරිස හැරදමා, කෙහෙ රවුලු බහවා, කසාවත් හැද ගිහිගෙන් නික් මැ පැවිදි බිම් වදි. මෙසේ ‘මමත්ථවය හැර’.

හවතාණන් ගේ ඒ වචනය මෙ පරිදි දැනගනිමි. ‘හුදෙකලා වූයේ’ යන හවතාණන් කී වචනය මෙසේ මම් දැනගනිමි. මෙහි එක්තරා පුගලෙක් අරන, රුක්මුල, පච්ච, කපුරැළිය, ගිරිගුහාව, සොහොන, වනපෙත, එළි-මහන, පිදුරු ගොඩ යන මේ විවික්ත සෙනස්තක් බෙජෙයි. මෙසේ ‘එකලා වූයේ’ යන හවතාණන් ගේ වචනය මම් දැනගනිමි.

‘කරුණායෙහි ඇලුණේ’ යන හවතාණන්ගේ වචනය මෙසේ දැනගනිමි: “මෙහි එක්තරා පුගලෙක් කුළුණු සහගිය සිතින් එක් දෙසක් පැතිර වැද ගෙන වෙසෙයි. එසේ දෙවෙනි දෙසක් එසේ තෙවෙනි දෙසක්, එසේ සිවුවැනි දෙසක්, මෙසේ උඩ ද යට ද සරස දැයි හැම තන්හි සවි සතුන් කෙරෙහි ආත්ම සමකායෙන් මුළු ලොව මහත් වූ, මහද්ගත වූ, අප්‍රමාණ වූ චෛර නැති, ව්‍යාපාද රහිත කුළුණු සහගිය සිතින් පැතිර වැද ගෙන වෙසෙයි.” මෙසේ ‘කරුණාධ්‍යානයෙහි ඇලුණු’ යන හවතාණන් ගේ වචනය දැන ගනිමි. වැලි එකෙක් ඇත. කරුණු කියන හවතාණන් ගේ ‘ආමගන්ධ’ යන්නෙහි අදහස මම් නො දනිමි.

‘බ්‍රහ්මයෙනි, මිනිසුන් අතුරෙහි ආමගන්ධ නම් කවුරු ද? මොවුන් නොදන්නෙමි වෙමි. ධීරයෙනි, මෙහි ඔබ මෙ කරුණ වදාරන්න. කිමෙකින් ඇවුරුණු සත්ත්ව ප්‍රජාව දුගඳ වහනය කෙරෙයි ද? අපායගාමී වේ ද? වැහුණු බඹලොව ඇත්තේ වේ ද?” යි මහාගෝව්‍යද බමුණු පුළුවන.

“ක්‍රෝධය ද මාෂාවාදය ද වංචාව ද මිත්‍රද්‍රෝහය ද තද මසුරු බව ද අභිමානය ද ඊෂ්ඨාව ද ඉච්ඡාව (තෘෂ්ණාව) ද විජ්ජාව (ලාභයෙහි අධික ආශාව) ද මොරමා පෙළීම ද ලෝභය ද දේවභය ද මදය ද මෝහය ද යන මේ කුසුස් කෙලෙසුන්හි යෙදුණු සත්ත්වයෝ ආමගන්ධරහිතයෝ නො වෙත් (ආමගන්ධය ඇත්තෝ ය), අපායගාමීහු ය, වැහුණු බඹලොව ඇත්තෝ යැ”

28. “ආමගන්ධයන් විස්තර කොට කියන හවතාණන් ගේ වචනය මම් යම් සේ දැන ගනිමි ද, ඒ ආමගන්ධ කරුණු ගිහි ගෙහි වසන්නහු විසින් පහසුවෙන් මැඩැලියැ හැකි (පහ කළ හැකි) නො වේ. (එහෙයින්) හවත්නි, මම් ගිහි ගෙන් අනගාරික බවට පැමිණෙන්නෙමි” යි මහාගෝව්‍යද බමුණු කී ය. “හවත් ගෝව්‍යද තෙමේ යම් පැවිද්දකට කාලය සලකයි නම් මේ ඒ කාලය වේ” යැ යි සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම පැවැසි ය.

රෙණුරාජා මනත්තා

අථ ඛො භො මහාගොව්ඤ්ඤා ඩ්වහමණො යෙන රෙණු රාජා තෙනු-
පසඩ්ධම්මි. උපසඩ්ධම්මිනා රෙණු රාජානං එතදවොච: අඤ්ඤං^g දුනි හවං
පුරොහිතං පරියෙසතු යො භොතො රජං අනුසාසිසසති. ඉච්ඡාමහං
භො අභාරස්මා අනාගරියං පබ්බජිතුං යථා ඛො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මනො
ආමග්ගෙඤ්ඤා භාසමානස්ස තෙ න සුනිමමදාසා අභාරං අජ්ඣාචසතා.
පබ්බජිසාමහං භො අභාරස්මා අනගාරියනති.”

“ආමත්තයාමි රාජානං රෙණු භූමිපතිං අහං,
ඤං පජානස්සු රජේන්ත නාහං පොරොහිවෙව රමෙ”^g

“සවෙ තෙ උනං කාමෙහි අහං පරිපුරයාමි තෙ,
යො තං හිංසති වාරෙමි භූමි සෙනාපති අහං.”

තුචං පිතා අහං පුණ්ණො මා නො ගොව්ඤ්ඤා පාජති”^h

“න මහී උනං කාමෙහි හිංසිතා මෙ න ච්ජති.

අමනුස්සවචො සුඤ්ඤා තස්මා’හං න ගහෙ රමෙ,

අමනුස්සො කථංවණ්ණො කං තෙ අඤං අභාසරං.”ⁱ

යං ච සුඤ්ඤා ජහාසි නො ගෙහෙ අමෙත ච කෙවලෙ”^j

“උපවුත්තං මෙ පුබ්බෙ යච්ඡිකාමස්ස මෙ සතො.

අග්ගි පජ්ජිතො ආසි කුසපත්තපරිත්තො^k

තතො මෙ බ්‍රහ්මා පාතුරස්සු බ්‍රහ්මාලොකා සනත්තතො.

සො මෙ පඤ්ඤා වියාකාසි තං සුඤ්ඤා න ගහෙ රමෙ”^l;

“සද්දහාමි අහං භොතො යං ඤං ගොව්ඤ්ඤා භාසයි.

අමනුස්සවචො සුඤ්ඤා කථං වණ්ණං අඤ්ඤාථ”^m

තෙ තං අනුචතතිස්සාම සඤ්ඤා ගොව්ඤ්ඤා නො හවං.

මහිං යථා වෙච්චියො අකාචො විමලො සුභො,

එවං සුඤ්ඤා වරිස්සාම ගොව්ඤ්ඤානුසාසනෙ”ⁿ ති.

g. ආමත්තමි මහාරාජ රෙණු භූමිපතෙ තච ප්‍රජාති පුජතිතා රාජාං පොරොහිතං ච මෙ - මහාවස්සු

h. ස වෙදස්සි උනං කාමෙහි වයං තෙ පුරයාමි තං කො වා හවත්තං තෙට්ඨති . . . හවාත් පිතා වයං පුණ්ණො මා භොව්ඤ්ඤා පුජාති - මහාවස්සු

i. න අග්ගි උනං කාමෙහි තෙට්ඨිතා න වීද්ධති අමනුස්සවචනං ශ්‍රාථා . . . - මහාවස්සු

j. අමනුස්සො කථංවණ්ණො කිං වං අරම්භාස්ස යස්ස වාචං ශ්‍රාථා ජහාසි අසමාකං ගාහං ච කෙවලම - මහාවස්සු

k. සරිතො ය යඤ්ඤාමස්ස උපවුත්තා මෙ සත්ඤා අග්ගි පුජවාජිතො ආසි කුසපරිපරිත්තො - මහාවස්සු

l. තතො මෙමි පුජාදද්දි බ්‍රහ්ම ලොකෙ සනාතතො සත්ඤාහං වචනං ශ්‍රාථා ජහාමි සුමාකං ගාහං ච කෙවලම - මහාවස්සු

m. ශ්‍රද්ධාමි වයං හවත්තං යථා ගොව්ඤ්ඤා භාසති අමනුස්සවචනං ශ්‍රාථා කථං වණ්ණං අනාථා මහාවස්සු

රේණුරාජා මන්ත්‍රණය

29. භවත්ති, ඉක්කන් මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණු රේණු රජු වෙත ගියේ ය, ගොස් ඔහුට, “යමෙක් භවත්තට අනුශාසනා කරන්නේ ද, භවත් තෙමේ එසේ වූ අන් පෙරෙවියකු දැන් සොයා වා. භවත, මම ගිහි ගෙත් මහණ බිමට වදින්නට රිසියෙමි. ආමගන්ධයන් හෙළි කොට කියන බ්‍රහ්මයා ගේ වචනය මා විසින් අසන ලද පරිදි ගිහි ගෙහි වසන්නහු විසින් ඒ ආමගන්ධයෝ පහසුවෙන් මැඩැලිය නො හැක්කෝ ය. භවත, (එ හෙයින්) මම ගිහිගෙන් මහණ බිමට යන්නෙමි” යි කියේ ය.

“මම පොළොවට ස්ථාමි වූ රේණු රජුහු අමතමි. රජ බැවින් කටයුතු දෑ ඔබ දැන ගන්නා. මම පෙරෙවි බවිහි නො ඇලෙමි” යි (බමුණු කී.)

“ඉදින් ඔබට කාමයන් ගෙන් කිසිවෙක් ඌන නම්, ඒ හැම සම්පූර්ණ කරන්නෙමි. යමෙක් ඔබ වෙහෙසයි නම්, ඔහු වළක්වමි. මම පාරිච්ඡයෙහි සියලු සේනාවට ස්ථාමි වෙමි. ඔබ මට පිය වෙති (පිය තත්ති සිටියෝ වෙති). මම ඔබේ පුත් වෙමි (පුත් තත්ති සිටිමි). ගෝවිඤ්ඤෙහි, අප හැර නො යනු මැනැවැ.” යි (රජ කී ය).

“මට කාමයන් ගෙන් අඩුවෙක් නැත. මා වෙහෙසන එකෙක් ද නැත. අමනුෂ්‍යයන්හු ගේ වචනය අසා, ඔහු බස් ඇසූ හෙයින් ගිහි ගෙහි නො ඇලෙමි” යි (බමුණු කී ය).

“යමකුට කන් දී අප ගෙවල් ද අප හැම ද හැර යන්නහු නම්, ඒ අමනුෂ්‍ය තෙම කෙසේ වූ පැහැ සටහන් ඇතියෙක් ද? හේ ඔබට කවර කරුණක් කියේ ද?” යි (රජ විචාළේ ය).

“පෙරැ සිවු මසක් එකලා බවට පැමිණූ වුසු යජනු කැමැති වූ ම මා විසින් (යාගවේදිකායෙහි) ගින්න දල්වන ලද්දේ, කුසපතින් වසන ලද්දේ විය. එ විටැ සනාතන බ්‍රහ්ම තෙම බඹ ලොවින් අඩුත් මෙහි මා ඉදිරියෙහි පහළ විය. හෙතෙම මගේ ප්‍රශ්න විසැඳී ය. එය අසා ගිහිගෙහි නො ඇලෙමි” යි (බමුණු කී ය.)

“ගෝවිඤ්ඤෙහි, යමක් ඔබ යමක් කියත් ද, භවතාණන් ගේ ඒ වචනය මම හඳහමි. අමනුෂ්‍යයා ගේ වචනය අසා කෙසේ නම් (එයට පිටු පා) අන් සැටියෙකින් පැවැත්ත හැක්කාහු ද? ඒ අපි ඔබ අනුව පවතින්නාවු. ගෝවිඤ්ඤෙහි, භවත්හු අප ගේ ශාස්තෘහු ය. කැඩුම් බිඳුම් නැති පිරිසිදු වූ ශෝභන වූ වෙරළ මිණ යම් සේ ද, එසේ ම ගෝවිඤ්ඤන් ගේ අනුශාසනයෙහි පිරිසිදු වැ හැසිරෙන්නාවු.

“සචෙ හවං ගොච්ඤ්ඤ අගාරඤ්ඤ අනගාරියං පබ්බජිසාමි, මයමපි අගාරඤ්ඤ අනගාරියං පබ්බජිසාමි. අථ යා තෙ ගති සා නො ගති භවිසාමි” ති.

ජක්ඛන්ධියාමනනා

28. අථ ඛො භො මහාගොච්ඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණො යෙන තෙ ජ ඛන්ධියා තෙනුපසංඝාමී, උපසංඝාමීත්වා තෙ ජ ඛන්ධියෙ එතදවොච: “අඤ්ඤං” දුති භවිතො පුරොහිතං පටියෙසනතු, යො භවිතොනං රජේ අනුසාසිසාමි. ඉච්ඡාමහං භො අගාරඤ්ඤ අනගාරියං පබ්බජිතුං යථා ඛො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මිනො ආමග්ගෙහි භාසමානස්ස, තෙ න සුනිමිදයා අගාරං අර්ඤ්ඤාමසා. පබ්බජිසාමහං භො අගාරඤ්ඤ අනගාරියනි.” අථ ඛො භො තෙ ජ ඛන්ධියා එකමනං අපකකමම එවං සමචිතොසුං. “ඉමෙ ඛො බ්‍රාහ්මණා නාම ධනලුඛා, යනුත මයං මහාගොච්ඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණං ධනොන සිකෙඛයාමා” ති. තෙ මහාගොච්ඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණං උපසංඝාමීත්වා එවමාහංසු, “සංචිජ්ජති ඛො භො ඉමෙසු සත්තසු රජේසු පහුතං සාපතෙයාං, තතො භොතො යාවතකෙන අද්දො තාවතකං ආහරියතනි.”

“අලං භො මමපිදං පහුතං සාපතෙයාං භවිතොනං යෙව වාහසා තමහං සබ්බං පහාය අගාරඤ්ඤ අනගාරියං පබ්බජිසාමි. යථා ඛො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මිනො ආමග්ගෙහි භාසමානස්ස, තෙ න සුනිමිදයා අගාරං අර්ඤ්ඤාමසා. පබ්බජිසාමහං භො අගාරඤ්ඤ අනගාරියනි.

අථ ඛො භො තෙ ජ ඛන්ධියා එකමනං අපකකමම එවං සමචිතොසුං: ඉමෙ ඛො බ්‍රාහ්මණා නාම ඉජ්ජුඛා. යනුත මයං මහාගොච්ඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණං ඉජ්ජි සිකෙඛයාමා ති. තෙ මහාගොච්ඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණං උපසංඝාමීත්වා එවමාහංසු: සංචිජ්ජති ඛො භො ඉමෙසු සත්තසු රජේසු පහුතං ඉජ්ජියො. තතො භොතො යාවතිකාහි අද්දො, තාවතිකා ආතියානතනි.

“අලං භො, මමපි තා වත්තාරියා හරියා තාදිසියො තා’පාහං සබ්බං පහාය අගාරඤ්ඤ අනගාරියං පබ්බජිසාමි. යථා ඛො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මිනො ආමග්ගෙහි භාසමානස්ස, තෙ න සුනිමිදයා අගාරං අර්ඤ්ඤාමසා. පබ්බජිසාමහං භො අගාරඤ්ඤ අනගාරියනි.”

“ඉදින් හවත් ගෝව්‍යයෝ ගිහි ගෙන් නික්ම මහණ බිමට වදනාහු නම්, අපි දු ගිහිගෙන් නික්මා මහණ බිමට වදින්නෙමු. එ කලා ඔබ ගේ යම් (පරලොව) ගතියෙක් වන්නේ ද එය අප ගේ ද (පරලොව) ගතිය වන්නේ යැ” යි රේණු රජ කී ය.

ක්ෂත්‍රියයන් ස දෙනා ඇමැතිම

28. ඉක්බිත්තෙන් මහාගෝව්‍ය ඛමුණු තෙම ඒ කැත් රජුන් ස දෙනා කරා එළැඹියේ ය. එළැඹ, ඒ කැත් රජුන් සදෙනා බණවා “යමෙක් හවත්නට රජ බවිහි අනුශාසන කරන්නේ ද, එසේ වූ අත් පෙරෙවියකු හවත්තු සොයත් වා. හවත්ති, මම ගිහි ගෙන් නික්මා මහණ බිමට වදිනු කැමැත්තෙමි. ආමගන්ධයන් පැහැදිලි කොට වදරන බඹහු ගේ වචනය යම්සේ මා විසින් අසන ලද ද එ පරිද්දෙන් එ ආමගන්ධයෝ (කෙලෙස්හු) ගිහි ගෙයි වසන්නහු විසින් පහසු සේ මැඩැලියැ නො හැකිය හ. එ හෙයින් හවත්ති, ගිහි ගෙන් නික්මා මහණ බිමට වදනෙමි” යි මෙ වචන කී ය. හවත්ති, එ කලා ඒ කැත්තු ස දෙන එක් පසකට ඉවත් වැ “මේ ඛමුණෝ වූ කලි ධනයෙහි ඇලුණෝ ය. අපි මහාගෝව්‍ය ඛමුණු ධනයෙන් සගන්නෙමු යි (ඔහු සිත් ගන්නෙමු යි) මෙසේ කල්පනා කළහ. (ඉක්බිති) ඔහු මහාගෝව්‍ය ඛමුණු කරා ගොස් “හවතාණනි, මෙ සත් රාජායන්හි බොහෝ සම්පත් ඇත. එයින් හවතාණනට යම් පමණෙකින් ප්‍රයෝජන ද එ පමණ (වුවමනා කරම) ගෙණෙනු ලැබේ ව” යි කීහ.

“හවත්ති, කම් නැත. හවතුන් ගේ ම උපකාරයෙන් (හවතුන් දුන් බැවින් ම) රැස් වූ, මා සතු වූ ද මේ බොහෝ ධනය ඇත. මම ඒ සියල්ල හැර දමා ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි වදින්නෙමි. ආමගන්ධයන් පැහැදිලි කොට වදරන බඹහු ගේ වචනය යම් සේ මා විසින් අසන ලද ද, එ පරිද්දෙන් ඔහු ගිහි ගෙයි වසන්නහු විසින් පහසු සේ මැඩැලියැ නො හැකිය හ. හවත්ති, මම ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නෙමි” යි ඛමුණු කී ය.

හවත්ති, ඉක්බිති ඒ කැත්තු ස දෙන එක් පැත්තකට වී “මේ ඛමුණෝ වනාහි ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි ලොල් හ. අපි ගෝව්‍ය ඛමුණා ස්ත්‍රීන් ගෙන් සගන්නෙමු” යි මෙසේ සිතූහ. (ඉක්බිති) ඔහු මහාගෝව්‍ය ඛමුණු කරා එළැඹ, “හවතාණනි, මේ සත් රජයන්හි බොහෝ ස්ත්‍රීහු ඇත් ම ය. හවතාණනට ඔවුන් ගෙන් යම් පමණ කෙනකුගෙන් ප්‍රයෝජන ද (යම් පමණ වුව මනා ද) එ පමණ කෙනෙක් ගෙනෙනු ලැබේ වා” යි මෙසේ කීහ.

“හවත්ති, කම් නැත. මගේ ඒ සකළස් බිරියෝ ද එ බන්ද හ. උන් හැම ද හැර දමා ගිහි ගෙන් පැවිදි බිමට යන්නෙමි. ආමගන්ධයන් පැහැදිලි කොට වදරන බඹහු ගේ වචනය යම් සේ මා විසින් අසන ලද ද, ඔහු ගිහි ගෙයි වසන්නහු විසින් පහසුවෙන් මැඩැලියැ නො හැක්කාහ. හවත්ති, මම ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නෙමි” යි ඛමුණු කීය.

29. සචෙ හවං ගොවිඤ්ඤා අභාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සාති,
මයම්පි අභාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සාමි. අථ යා තෙ ගති සා නො
ගති හවිස්සාතිති.

“සචෙ ජහං කාමානි යත් සකෙතො සුථුජ්ජනො,
ආරහවෙතා දලො හොථ ඛන්තිබලසමාහිතා
එස මග්ගො උජ්ඣ මග්ගො එස මග්ගො අනුක්කරො,
සඤ්චෙමො සබ්බි රක්ඛිතො ඩ්වහමලොකුපපත්තියා”ති:

30. “තෙන හි හවං ගොවිඤ්ඤා සත්ථ වස්සානි ආගමෙතු, සත්ථන්තං
වස්සානං අව්වයෙන මයම්පි අභාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සාමි.
අථ යා තෙ ගති සා නො ගති හවිස්සාති”ති.

“අතිථිරං ඛො හො සත්ථ වස්සානි. නාහං සකෙකාමී හවතෙත
සත්ථවස්සානි ආගමෙතුං කො නු ඛො පන හො ජානාති ජීවිතානං
ගමනියො සම්පරායො මත්තායං ඛොඤ්ඤං, කත්ඛං කුසලං වර්තඛං
බ්වම්චරියං, නත්ථි ජාතස්ස අමරණං. යථා ඛො පන මෙ සුත්ථං ඩ්වහමුත්තො
ආමග්ගෙධා භාසමානස්ස තෙ න සුනිම්මදයා අගාරං අර්ඤ්ඤාපසතා,
පබ්බජිස්සාමහං හො අභාරස්මා අනගාරියන්ති.” “තෙන හි හවං ගොවිඤ්ඤා
ජබ්බස්සානි ආගමෙතු -පෙ- පඤ්ච වස්සානි ආගමෙතු -පෙ- චිත්තාරි
වස්සානි ආගමෙතු, -පෙ- තීණි වස්සානි ආගමෙතු, -පෙ- දෙව වස්සානි
ආගමෙතු -පෙ- එකං වස්සං ආගමෙතු එකස්ස වස්සස්ස අව්වයෙන
මයම්පි අභාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සාමි. අථ යා තෙ ගති සා නො
ගති හවිස්සාති”ති.

“අතිථිරං ඛො හො එකං වස්සං, නාහං සකෙකාමී හවතෙත එකං
වස්සං ආගමෙතුං. කො නු ඛො පන හො ජානාති ජීවිතානං ගමනියො
සම්පරායො මත්තායං ඛොඤ්ඤං, කත්ඛං කුසලං, වර්තඛං බ්වම්-
චරියං, නත්ථි ජාතස්ස අමරණං. යථා ඛො පන මෙ සුත්ථං ඩ්වහමුත්තො
ආමග්ගෙධා භාසමානස්ස, තෙ න සුනිම්මදයා අගාරං අර්ඤ්ඤාපසතා,
පබ්බජිස්සාමහං හො අභාරස්මා අනගාරියන්ති.

“තෙන හි හවං ගොවිඤ්ඤා සත්ථ මාසානි ආගමෙතු. සත්ථන්තං
මාසානං අව්වයෙන මයම්පි අභාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සාමි
අථ යා තෙ ගති සා නො ගති හවිස්සාති”ති.

ඛ. සචෙජ්ඣං කාමානි යත් රක්ඛානා පාරග්ගානා සත්ථං ගවේදි අභිභවං කත්ඛිබල සමාහිතා -
මහාවග්ග

ඛ. එස මාග්ගො ඩ්වහමුත්තෙර එස මාග්ගො සත්ථන්තො සඤ්චම්චිබ්බිච්චාරානානො ඩ්වහමලොකුපපත්තියො -
මහාවග්ග

29. “ඉදින් හවත් ගෝව්ඤ්ඤ තෙම ගිහිගෙන් පැවිදි බිමට යන්නේ නම්, අපි දු ගිහිගෙන් පැවිදි බිමට යන්නම්හ. එවිට යමක් ඔබගේ පරලොවැ ගතියෙක් වන්නේ ද එය අප ගේ පරලොව ගතිය වන්නේ යැ” යි ඒ ක්ෂත්‍රියයෝ කීහ.

“පුහුදුන් තෙමේ යමෙක්හි ඇලුණේ ද, ඉදින් ඒ කාමයන් හැර දමන්නා නම්, ක්ෂාන්ති බලයෙන් සමන්විත ව වැර වඩවූ, වැර ඉටා එහි දඩි වවු.

මේ කරුණාධර්මය මාර්ගය ඇද නැති මහ වේ. මේ නිරුක්තර මහ වේ. මේ බබ්‍ර ලොව ඉපැත්ම පිණිස සත්පුරුෂයන් විසින් රක්තා ලද සද්ධර්මය වේ.”

30. “එසේ වී නම්, හවත් ගෝව්ඤ්ඤ තෙමේ සත් වසක් බලාපොරොත්තු වේ වා. සත් වසක් පොරොත්තු අපි දු ගිහි ගෙන් පැවිදි බිමට යන්නම්. එ විට ඔබට යම් පරලොව ගතියෙක් වන්නේ ද, එය අපේ ද පරලොව ගතිය වන්නේ යැ” යි එ කැත් රජු කීහ.

“හවත්නි, සත් හවුරුද්ද ඉතා බොහෝ කලෙක් වෙයි, හවතුන් බලා සත් හවුරුද්දක් පොරොත්තු වන්නට මම නො හැකියෙමි. කවරෙක් නම් ජීවිතයේ ගතිය දන්නේ ද? පරලොව යැ යුතු ය. නුවණින් මේ කරුණ දත යුතු ය. කුසල් කළ යුතු ය. බබ්‍රසර සැරිය යුතු ය, උපන්නා නො මැරෙන බවෙක් නැත. යම් සේ ආමගන්ධයන් හෙළි කොට කියන ඔහු ගේ වචනය මා විසින් අසන ලද ද, එසේ ඒ ආමගන්ධයෝ ගිහිගෙයි වසන්නා විසින් පහසු සේ මැඩැලියැනොහැක්කාහ. හවත්නි, මමගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නෙමි” යි බමුණු කී ය. “එසේ වී නම් හවත් ගෝව්ඤ්ඤ තෙම ස වසක් පොරොත්තු වේ වා . . . පස් වසක් පොරොත්තු වේ වා . . . සිවු වසක් පොරොත්තු වේ වා. . . තුන් වසක් පොරොත්තු වේ වා . . . දෙ වසක් පොරොත්තු වේ වා . . . එක් වසක් පොරොත්තු වේ වා. එක් වසක් ඇවෑමෙන් අපි දු ගිහි ගෙන් නික්ම මැ පැවිදි බිමට යන්නම්හ. එ කලා ඔබ ගේ යම් පරලොව ගතියෙක් වන්නේ ද එය ම අප ගේ ද පරලොව ගතිය වන්නේ යැ” යි කැත්තු කීහ.

“හවත්නි, එක් වසෙක් ඉතා දික් කාලයෙකි. හවතුන් බලා එක් වසක් පොරොත්තු වන්නට මම නො හැක්කෙමි. ජීවිතයේ ගතිය (පැවැත් ම මෙතෙක් කලැයි) දන්නේ ද? පර ලොව යැ යුතු ය. මේ කරුණ නුවණින් අවබෝධ කටයුතු ය. කුසල් කළ යුතු ය. බබ්‍රසර සැරිය යුතු ය. උපන්නා නොමියෙන බවෙක් නැත. ආමගන්ධයන් හෙළි කොට වදරන බබ්‍ර ගේ වචනය යම් සේ මා විසින් අසන ලද ද, එ පරිද්දෙන් ගිහි ගෙයි වසන්නා විසින් පහසුවෙන් ඔව්හු මැඩැලියැ නො හැක්කාහ. හවත්නි, මම ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදිබිමට යන්නෙමි” යි බමුණු කී.

එසේ වී නම් හවත් ගොව්ඤ්ඤ තෙමේ සත් මෑක් පොරොත්තු වේ වා සත් මස ඇවෑමෙන් අපි දු ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නම්. එ විට ඔබට යම් පරලොව ගතියෙක් වන්නේ ද, එය අපට ද පරලොව ගතිය වන්නේ යැ යි ඒ කැත්තු කිවු ය.

“අති වීරං ඛො භො සත්ත මාසානි. නාහං සකෙකාමී හවනෙන සත්ත මාසානි ආගමෙතුං. කො නු ඛො පන භො ජානාති ජීවිතානං? ගමනියො සමුප්පායො, මනුෂ්‍යා ඛොඛබ්බං කත්තබ්බං කුසලං වරිතබ්බං බ්‍රහ්මචරියං. නත්ථි ජාතස්ස අමරණං. යථා ඛො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මුතො ආමග්ගෙධි භාසමානස්ස තෙ න සුනිමමදයා අගාරං අඤ්ඤාචසතා පබ්බජිස්සාමහං භො අගාරස්මා අනගාරියත්ති.”

“තෙන හි හවං ගොව්ඤ්ඤ ජ මාසානි ආගමෙතු -පෙ- පඤ්ඤ මාසානි ආගමෙතු -පෙ- වසාරි මාසානි ආගමෙතු -පෙ- තිණි මාසානි ආගමෙතු -පෙ- වෙ මාසානි ආගමෙතු -පෙ- එකං මාසං ආගමෙතු -පෙ- අඛමාසං ආගමෙතු. අඛමාසස්ස අවටයෙන මයමිදි අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සාම. අථ යා තෙ ගති සා නො ගති හවිස්සති”ති.

අතිවීරං ඛො භො අඛමාසො. නාහං සකෙකාමී හවනෙන අඛමාසං ආගමෙතුං කො නු ඛො පන භො ජානාති ජීවිතානං. ගමනියො සමුප්පායො, මනුෂ්‍යා ඛොඛබ්බං කත්තබ්බං කුසලං වරිතබ්බං බ්‍රහ්මචරියං. නත්ථි ජාතස්ස අමරණං. යථා ඛො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මුතො ආමග්ගෙධි භාසමානස්ස තෙ න සුනිමමදයා අගාරං අඤ්ඤාචසතා. පබ්බජිස්සාමහං භො අගාරස්මා අනගාරියත්ති.”

තෙන හි හවං ගොව්ඤ්ඤ සත්තං ආගමෙතු, යාව මයං සකෙ පුත්තභාතරො රජේන¹ අනුසාසිස්සාම. සත්තාහස්ස අවටයෙන මයමිදි අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සාම. අථ යා තෙ ගති සා නො ගති හවිස්සති”ති.

“න වීරං ඛො භො සත්තං, ආගමෙස්සාමහං හවනෙන සත්තාහත්ති”

බ්‍රාහ්මණමහාසාලාදීනං ආමනතා

30. අථ ඛො භො මහාගොව්ඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණො යෙන තෙ සත්ත ව බ්‍රාහ්මණමහාසාලා සත්ත ව නභාතකස්සානි තෙත්ථපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිඤ්ඤා සත්ත ව බ්‍රාහ්මණමහාසාලො සත්ත ව නභාතකස්සානි එතදවොච: අඤ්ඤාදන්ති හවනෙහා ආචරියං පරියෙසන්තු යො හවනතානං මනෙත වාචෙස්සති. ඉච්ඡාමහං භො අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතුං යථා ඛො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මුතො ආමග්ගෙධි භාසමානස්ස තෙ න සුනිමමදයා අගාරං අඤ්ඤාචසතා. පබ්බජිස්සාමහං භො අගාරස්මා අනගාරියත්ති.”

1. රජේ (සා)

“භවත්ති, සත් මස ඉතා බොහෝ කලෙක, භවතුන් බලා සත් මසක් පොරොන්තු වන්නට මම නො හැක්කෙමි. භවත්ති, ජීවිත පිළිබඳ පැවැත්ම කවරෙක් නම් දැ? පරලොව යෑ යුතු ය. නුවණින් අවබෝධ කටයුතු ය. කුසල් කළ යුතු ය. බලසර සැරිය යුතු ය. උපන්නාහු නො මියෙනු නැත. ආමගන්ධයන් හෙළි කොට වදරන බලහු ගේ වචනය යම්සේ මා විසින් අසන ලද ද, එසේ ඒ ආමගන්ධයෝ ගිහි ගෙහි වසන්නාහු විසින් සුව සේ මැඩිය නො හැක්කාහ. භවත්ති, එ බැවින් මම ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නෙමි” යි බමුණු කී ය.

“එසේ වී නම් භවත් ගෝවිඤ්ඤ තෙම ස මසක් පොරොන්තු වේ වා . . . පස් මසක් පොරොන්තු වේ වා . . . සිවු මසක් පොරොන්තු වේ වා . . . තුන් මසක් පොරොන්තු වේ වා. . . දෙ මසක් පොරොන්තු වේ වා, . . . එක් මසක් පොරොන්තු වේ වා, . . . අඩ මසක් පොරොන්තු වේ වා, අඩ මස ඇවෑමෙන් අපි දු ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නාහු එ කලා ඔබට යම් පරලොව ගතියෙක් වන්නේ ද, අපට ද ඒ පරලොව ගතිය ම වන්නේ යැ” යි කැත්තූ කිවු ය.

“භවත්ති, අඩ මස ඉතා බොහෝ කලෙක, භවතුන් බලා අඩ මසක් පොරොන්තු වන්නට මම නො හැක්කෙමි. භවත්ති, කවරෙක් නම් ජීවිත පිළිබඳ පැවැත්ම දැ? පරලොව යෑ යුතු ය. නුවණින් මෙ කැණ දැනගත යුතු ය. කුසල් කළ යුතු ය. බලසර සැරිය යුතු ය. උපන්නාහු නොමියෙනු නැත. යම් සේ ආමගන්ධයන් හෙළි කොට කියන බලහු ගේ වචනය මා විසින් අසන ලද ද, එ පරිදි ඒ ආමගන්ධයෝ ගිහි ගෙහි වසන්නාහු විසින් සුවසේ මැඩෑ ලියෑ නො හැකියහ. භවත්ති, මම ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නෙමි” යි බමුණු කී ය.

“එසේ වී නම් භවත් ගෝවිඤ්ඤ තෙමේ අප සිය පුතුන් බෑයන් රජයෙහි අනුසස්තා තෙක් (රජය කරවන සැටි ඔවුන්ට පුහුණු කරවන තෙක්) සතියක් පොරොන්තු වේ වා. සතිය ඇවෑමෙන් අපි දු ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නාහු. එ කලා යමක් ඔබ ගේ පරලොව ගතිය වන්නේ ද, අප ගේ පරලොව ගතිය ද එය වන්නේ යැ” යි ක්ෂත්‍රියයෝ ස දෙන කීහ.

“භවත්ති, සතිය බොහෝ කලෙක් නො වේ. භවතුන් බලා මම සතියක් පොරොන්තු වන්නෙමි” යි ගෝවිඤ්ඤ බමුණු කී ය.

බමුණු මහසල් ආදීන් ඇමැකීම

30. භවත්ති, ඉක්බිති මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණු මහසලුන් සත් දෙනා ද ස්නාතකයන් හත්සිය දෙනා ද කරා එළැඹියේ ය. එළැඹ ඔවුන් බණවා “යමෙක් භවත්තට වේදයන් කියවන්නේ ද, භවත්තු එසේ වූ ඇදුරකු සොයත් වා භවත්ති, මම ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නට කැමැත්තෙමි. ආමගන්ධයන් හෙළි කොට වදරන බලහු ගේ වචනය යම්සේ මා විසින් අසන ලද ද, එසේ ඒ ආමගන්ධයෝ ගිහි ගෙහි වසන්නාහු විසින් පහසුසේ බැහැර ලිය නො හැකියහ. භවත්ති, (එ හෙයින්) මම ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නෙමි” යි ගෝවිඤ්ඤ බමුණු කීය.

“මා හවං ගොව්ඤ්ඤ අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජී. පබ්බජ්ජා හො අප්පෙසකං ව අප්පලාභා ව බ්‍රහ්මඤ්ඤං මහෙසකං භි මහාලාභඤ්ඤාති. “මා හවන්තො එවං අවච්ඡන්ති “පබ්බජ්ජා අප්පෙසකං ව අප්පලාභා ව, බ්‍රහ්මඤ්ඤං මහෙසකං භි මහාලාභඤ්ඤාති”ති. කො නු ඛො හො අඤ්ඤාත්‍ර මයා මහෙසකං රො වා මහාලාභං රො වා? අහං භි හො එතරං රාජා’ව රඤ්ඤං, බ්‍රහ්මා’ව බ්‍රහ්මානං, දෙවතා’ව ගහපතිකානං. තමහං සබ්බං පතාය අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සාමි. යථා ඛො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මුතො ආමග්ගෙ භාසමානස්ස, තෙ න සුනිම්බදයා අගාරං අඤ්ඤාපසතා. පබ්බජිස්සාමහං හො අගාරස්මා අනගාරියන්ති. “සථෙ හවං ගොව්ඤ්ඤ අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සාමි, මයම්පි අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සාම. අථ යා තෙ ගති සා නො ගති භවිස්සති”ති.

හරියානං ආමනතතා

31. අථ ඛො හො මහාගොව්ඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණො යෙන වත්තාරියා ව හරියා සාදිසියො තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිතො වත්තාරියා හරියා සාදිසියො එතදථොච: යා හොතිනං ඉච්ඡති සකාන්ති වා ඤ්ඤාති ලාභාති ගච්ඡති, අඤ්ඤං වා හත්තාරං පරියෙසති. ඉච්ඡාමහං හොති අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිත්‍වං. යථා ඛො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මුතො ආමග්ගෙ භාසමානස්ස, තෙ න සුනිම්බදයා අගාරං අඤ්ඤාපසතා. පබ්බජිස්සාමහං හොති අගාරස්මා අනගාරියන්ති.”

“ඤ්ඤාති නො ඤ්ඤති ඤ්ඤාතිකාමානං, ඤ්ඤං පන හත්තා හත්තකාමානං. සථෙ හවං ගොව්ඤ්ඤ අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සාමි, මයම්පි අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සාම. අථ යා තෙ ගති සා නො ගති භවිස්සති”ති.

මහාගොව්ඤ්ඤපබ්බජ්ජා

32. අථ ඛො හො මහාගොව්ඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණො තස්ස සත්තාහස්ස අව්චියෙන කෙසමස්සුං ඔහාරෙතො කාසායාති වජ්ජාති අච්ඡාදෙතො අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජී. පබ්බජිතං පන මහාගොව්ඤ්ඤං බ්‍රාහ්මණං සත්තං ව රාජානො ඛත්තියා මුඛාවසිත්තා, සත්තං ව බ්‍රාහ්මණමහාසාලා සත්තං ව න්‍යාතකසත්තාති, වත්තාරියා ව හරියා සාදිසියො, අනෙකාති ව ඛත්තියසහස්සාති, අනෙකාති ව බ්‍රාහ්මණසහස්සාති, අනෙකාති ව ගහපතිසහස්සාති, අනෙකෙහි ව ඉත්තාගාරෙහි ඉත්තකායො කෙසමස්සුං ඔහාරෙතො කාසායාති වජ්ජාති අච්ඡාදෙතො මහාගොව්ඤ්ඤං බ්‍රාහ්මණං අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතං අනුපබ්බජිස්සුං. තාය සුදං හො පරියාය පරිවුතො මහාගොව්ඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණො ගාමනීගමරාජධානීසු වාරිකං වරති. යං ඛො පන හො තෙන සමයෙන මහාගොව්ඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණො ගාමං වා නිගමං වා උපසඤ්ඤාමති තත් රාජා’ව හොති රඤ්ඤං, බ්‍රහ්මා’ව බ්‍රාහ්මණානං, දෙවතා’ව ගහපතිකානං.

“භවත් ගොව්ඤ්ඤ තෙමේ ගිහි ගෙත් නික්ම පැවිදි බිමට නො යේ වා. භවත්නි, පැවිද්ද අල්පයශස්ක ද අල්පලාභ ඇතියෙක් ද වේ. බ්‍රාහ්මණ බව මනායශස්ක ද මහාලාභ ඇතියෙක් ද වේ” යැ යි බමුණු මහසල්‍ය ද ස්නාතකයෝ ද කීහ.

“පැවිද්ද අල්පයශස්ක අල්පලාභ එකෙකු යි ද බමුණු බව මහා යශස්ක මහාලාභ එකෙකු යි ද භවත්තු නො කියත් වා. භවත්නි, මා හැර කවරෙක් නම් වඩා මහායශස්ක හෝ වඩා මහාලාභී හෝ වේ ද? භවත්නි, මම දන් රජුනට (සක්විති) රජක්කු බඳු වෙමි, බමුණනට බඹු බඳු වෙමි. ගෑහැවියනට සක්දෙව් බඳු වෙමි. මම ඒ සියලු දෑ හැර දමා, ගිහි ගෙත් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නෙමි. ආමගන්ධයන් පැහැදිලි කොට වදරන බඹු කී වචනය මා විසින් යම් සේ අසන ලදද, එසේ ඒ ආමගන්ධයෝ ගිහිගෙයි වසන්නහු විසින් බැහැරලිය නො හෙන්නාහ. (එහෙයින්) භවත්නි, මම ගිහි ගෙත් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නෙමි” යි බමුණු කී ය.

“ඉදින් භවත් ගොව්ඤ්ඤ තෙමේ ගිහි ගෙයින් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නේ නම්, අපි දු ගිහි ගෙයින් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නම්හ. එ කල යමක් ඔබ ගේ පරලොච්ඡාය ගතිය වන්නේ ද, අපගේත් පරලොච්ඡාය ගතිය එය ම වන්නේ යැ” යි ඒ බමුණෝත් ස්නාතකයෝත් කීහ.

බිරියන් ඇඳීම

31. භවත්නි, ඉක්බිති මහාගොව්ඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණ තෙම (රූ වයස් ආදියෙන්) එක් බඳු වූ සකළස් බිරියන් කරා එළැඹියේ ය. එළැඹී ඔවුන් බණවා, “පින්වතියන් අතුරෙන් යම් තැනැත්තියක් කැමැත්තී ද, ඒ සිය නැකුල කරා යේ වා, අන් සැමියකු හෝ සොයා ගනී වා. පින්වතියනි, මම ගිහි ගෙත් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නට රිසියෙමි. ආමගන්ධයන් හෙළි කොට කියන බඹු ගේ වචනය මා ඇසූ පරිදි ගිහිගෙහි වසන්නහු විසින් ඒ ආමගන්ධයන් බැහැර ලැබූ දුෂ්කර ය. (එ හෙයින්) පින්වතියනි, මම ගිහිගෙය හැර පැවිදි වන්නෙමි” යි කී ය.

“නැයන් පතන අපට ඔබ ම නැයාණෝ ය, සැමියකු පතන අපට ඔබ ම සැමියාණෝ ය. භවත් ගොව්ඤ්ඤයන් ගිහි ගෙත් නික්ම පැවිදි වනොත් අපත් ගිහි ගෙත් නික්ම පැවිදි වන්නමු. එ කල ඔබට ලැබෙන පරලොච්ඡාය ගතිය ම අපට ද ලැබෙන්නේ යැ යි බිරියෝ කීහ.

මහාගොව්ඤ්ඤ ප්‍රවුඡ්ඡාව

32. භවත්නි, ඉක්බිති මහාගොව්ඤ්ඤ බමුණු එ සතිය ඇවැමෙන් කෙහෙ රවුලු බහවා, කසා වත් හැඳ, ගිහිගෙත් පැවිදි බිමට වන. එසේ පැවිදි වූ මහාගොව්ඤ්ඤ බමුණහු අනුව, මුදුනැ අබ්බසස් ලත් සත් කැත් රජුහු ද, සත් බමුණු මහ සල්‍ය ද, ස්නාතකයෝ සත්ඨියය ද, එකබඳු සකළස් බිරියෝ ද, නොයෙක් දහස් ගණන් කැත්තු ද, නොයෙක් දහස් ගණන් බමුණෝ ද, නොයෙක් දහස් ගණන් ගැහැවියෝ ද, නොයෙක් ඇතොවුරු වලින් නොයෙක් කරුණ ස්ත්‍රීහු ද කෙහෙ රවුලු බහවා, කසාවත් හැඳ පැවිදි වූහ. භවත්නි, මහාගොව්ඤ්ඤ බමුණු එසා මහ පිරිසක් විසින් පිරි-වැරුණේ ගම් නියමගම් රජදහන්හි සැරිසරයි. භවත්නි, ඒ සමයෙහි මහාගොව්ඤ්ඤ බමුණු යම් ගමකට හෝ නියමගමකට එළැඹෙයි ද, හේ එහි රජුනට සක්විති රජක්කු බඳු වෙයි, බමුණනට බඹු බඳු වෙයි, ගැහැවියනට සක්දෙව් බඳු වෙයි.

තෙන ඛො පන සමයෙන මනුස්සා ඛිපනති වා උපකම්පනති වා, තෙ එවමාහංසු: 'නමෙත්ථ මහාගොව්ඤ්ඤානං බ්‍රාහ්මණස්ස, නමෙත්ථ සන්ත-පුරොහිතස්සා'ති.

33. මහාගොව්ඤ්ඤානං හො බ්‍රාහ්මණො මෙත්තාසහගතෙන චේතසා, එකං දීඝං ඵරිත්වා වීභාසි, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථං, ඉති උඬ්ඵමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තත්තාය සබ්බාවන්තං ලොකං මෙත්තා-සහගත්තන චේතසා විපුලෙන මහත්තතෙන අප්පමාණෙන අවේරෙන අබ්‍යාපජේතන ඵරිත්වා වීභාසි. කරුණාසහගතෙන චේතසා -පෙ-ච්ඡිදිතාසහගතෙන චේතසා -පෙ- උපෙක්ඛාසහගතෙන චේතසා එකං දීඝං ඵරිත්වා වීභාසි. තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථං, ඉති උඬ්ඵමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තත්තාය සබ්බාවන්තං ලොකං උපෙක්ඛාසහගතෙන චේතසා විපුලෙන මහත්තතෙන අප්පමාණෙන අවේරෙන අබ්‍යාපජේතන ඵරිත්වා වීභාසි. සාවකානාකච්ඡි බ්‍රහ්මලොක-සහබ්‍යත්තාය මඤ්ඤං දෙසෙයි.

34. යෙ ඛො පන මහා තෙන සමයෙන මහාගොව්ඤ්ඤානං බ්‍රාහ්ම-ණස්ස සාවකා සබ්බෙත සබ්බං සාසනං ආරුහිංසු, තෙ කායස්ස හෙද පරම්මරණා සුගතිං බ්‍රිහ්මලොකං උපපජ්ජිංසු. යෙ න සබ්බෙත සබ්බං සාසනං ආරුහිංසු, තෙ කායස්ස හෙද පරම්මරණා අප්පෙකවේ පරනිමිතවසවත්තනං දෙව්‍යානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජිංසු. අප්පෙකවේ නිමිත්තාරුහිතං දෙව්‍යානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජිංසු, අප්පෙකවේ කුසිත්තානං දෙව්‍යානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජිංසු. අප්පෙකවේ යාමානං දෙව්‍යානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජිංසු, අප්පෙකවේ තාවතීංසානං දෙව්‍යානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජිංසු, අප්පෙකවේ වාතුමමහාරාජිකානං දෙව්‍යානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජිංසු යෙ සබ්බනිභීතං කායං පරිපුරෙස්සු තෙ ගතිබ්බකායං පරිපුරෙස්සු.

ඉති ඛො පන සබ්බෙසං යෙව තෙසං කුලපුත්තානං අමොඝා පබ්බජ්ජා අහොසි අවඤ්ඤාසා සඵලා සඋද්‍යා'ති.

35. “සරති තං හගවා”ති.

එ සමයෙහි මිනිස්සු කිවිසුම් හරනාහු හෝ කණු කටු ආදියෙකැ හැපෙන්නාහු හෝ වෙත් ද ඔහු 'මහාගොව්ඤ්ඤ බමුණුහට නමස්කාර වෙ වා, සත් රජුන් ගේ පෙරෙවියාට නමස්කාර වෙ වා' යි මෙසේ කීහ.

33. හවත්ති, මහාගොව්ඤ්ඤ බමුණු තෙම එක් දිගක් පැතිරැ ගෙන විසි ය. එසේදෙවෙනි දිග ද, එසේ ම තෙවෙනි දිග ද, එසේ ම සතර වන දිග ද, මෙසේ උඩ යට සරස ද යි සියලුතන්හි සර්වාත්මනායෙන් සර්වචන් ලෝකය විපුල වූ මහද්ගත වූ, අප්‍රමාණ වූ, වෛර රහිත වූ ව්‍යාපාද රහිත වූ මෛත්‍රීසහගත සිකිත් පැතිරැ ගෙන විසි ය; කරුණා සහගත සිකිත් මුදිතාසහගත සිකිත් . . . උපෙක්ෂා සහගත සිකිත් එක් දිශාවක් පැතිර ගෙන විසි ය. එසේ දෙවෙනි දිශාව ද . . එසේ තෙවෙනි දිශාව ද . . එසේ සිවුවන දිශාව ද පැතිර ගෙන විසි ය. මෙසේ උඩ යට සරස ද යි සියලු තන්හි සර්වාත්මනායෙන් සර්වචන් ලෝකය විපුල වූ මහද්ගත වූ අප්‍රමාණ වූ වෛර රහිත වූ ව්‍යාපාදරහිත වූ උපෙක්ෂා සහගත සිකිත් පැතිර ගෙන විසි ය. සවිචනට ද බමලොවැ බඹහු හා එක් වීමට මහ දෙසි ය.

34. හවත්ති, එ සමයෙහි මහාගොව්ඤ්ඤ බමුණා ගේ යම් සවු කෙනෙක් මහාගොව්ඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණයා ගේ ශාසනය සියල්ලෙන් සියල්ල ද නගත්තාහු ද (හෙවත් අට සමවත් හා පංච අභිඤා හා ඉපදූවූවාහු ද), ඔහු කා බුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති බඹ ලොවට උත්පත්ති වශයෙන් පැමිණියාහ. යම් කෙනෙක් ඔහු ගේ ශාසනය සියල්ලෙන් සියල්ල නො ම දන ගත්තාහු ද (හෙවත් අට සමවත් හා පංච අභිඤා හා) නො ම ඉපදූවූහු ද, ඔහු කා බුන් මරණින් මතු ඇතැම් කෙනෙක් පරනිර්මිත වශවර්තී දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණියා හ. ඇතැම් කෙනෙක් නිර්මාණරතී දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණියාහ. ඇතැම් කෙනෙක් තුෂිත දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණියාහ. ඇතැම් කෙනෙක් යාම දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණියාහ. ඇතැම් කෙනෙක් තච්ඡිසා වැසි දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණියාහ. ඇතැම් කෙනෙක් සිවු මහරජයෙහි දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණියාහ. යම් කෙනෙක් හැම දෙතොට ම පහත් දෙවිමුළුවක් පුරාලුවෝ ද, ඔහු ගදෙවු මුළුව පුරාලුහ.

මෙසේ එ සියලු ම කුලපුතුන් ගේ පැවිද්ද නො සිස් ද නොවද ද එල සහිත ද වැඩිම සහිත ද වී ය.''

35. පන්සිළු තෙම දෙව සබ්බ දී සනත්තමාරයා කී මේ කථාව පටසා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එ පවත් සිහි කරන සේක් ද?'' යි විචාළේය.

“සරාමහං පඤ්ඤිධි, අහං තෙන සමයෙන මහාගොව්ඤ්ඤා
බ්‍රාහ්මණො අහොසිං අහං තෙසං සාවකානං බ්‍රහ්මලොකසහබ්‍රාහ්මණාය
මග්ගං දෙසෙසිං. තං ඛො පන මෙ පඤ්ඤිධි, බ්‍රහ්මචරියං න නිබ්බිද්‍ය
න විරාගාය න නිරොධාය න උපසමාය න අභිඤ්ඤාය න සම්මොධාය
න හිබ්බානාය සංවත්තති, යාවදෙව බ්‍රහ්ම ලොකුපපත්තියා.

ඉදං ඛො පන මෙ පඤ්ඤිධි, බ්‍රහ්මචරියං එකන්තනිබ්බිද්‍ය විරාගාය
නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්මොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති, තී
කත්ඛඤ්ඤා තං පඤ්ඤිධි, බ්‍රහ්මචරියං එකන්ත නිබ්බිද්‍ය විරාගාය
නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්මොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති?
අයමෙව අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො, සෙය්‍යථිදං? සමමාදිට්ඨි සමමා-
සඤ්ඤා සමමාචාරා සමමාකමමනො සමමාආර්ථවො සමමාචාරාමො
සමමාසති සමමාසමාධි. ඉදං ඛො තං පඤ්ඤිධි, බ්‍රහ්මචරියං එකන්ත-
නිබ්බිද්‍ය විරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්මොධාය
නිබ්බානාය සංවත්තති.

36. යෙ ඛො පන මෙ පඤ්ඤිධි සාවකා සබ්බෙන සබ්බං සාසනං
ආරුනන්තී, තෙ ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤා-
විමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සචරීකත්වා උපසම්පජ්ජ
චිහරන්ති යෙ න සබ්බෙන සබ්බං සාසනං ආරුනන්තී, තෙ පඤ්ඤානං
ඔරම්භාගියානං සංඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකා භොන්තී, තස්ස
පරිතිබ්බාසිනො අනාවත්තිධම්මා තස්මා ලොකා. යෙ න සබ්බෙන සබ්බං
සාසනං ආරුනන්තී, අපෙක්ඛෙව තිණ්ණං සංඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා
තනුක්ඛා සකදගාමීනො භොන්තී, සක්ඛදෙව ඉමං ලොකං රාගදොසමොහානං
ආගන්තවා දුක්ඛතතස්ස කරිස්සන්ති. යෙ න සබ්බෙන සබ්බං සාසනං
ආරුනන්තී අපෙක්ඛෙව තිණ්ණං සංඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා සොත්තපන්නා
භොන්තී අවිනිපාතධම්මා නියතා සම්මොධිපරායණා. ඉති ඛො පඤ්ඤිධි,
සබ්බසං යෙව ඉමෙසං කුලපුත්තානං අමොසා පබ්බජ්ජා අවස්ඤ්ඤා සඵලා
සද්දයා”ති.

ඉදමවො ව හගවා, අක්කමනො පඤ්ඤිධිමො ගන්ධබ්බපුත්තො
හගවතො භාසිතං අභිනාදිත්වා අනුමොදිත්වා හගවත්තං අභිවාදෙත්වා
පදක්ඛිණං කත්වා තස්සවත්තරධාසී ති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 15 හි ඇතුළත් කර ඇත.

“පන්සිඵව, එය මම සිහි කෙරෙමි. එ සමයෙහි මම මහාගෝව්ඤ්ඤ ඩ්‍රාභ්මණ වීමි. මම ඒ සච්චනට බඹලොවැ බඹා හා එක්වනුවට මහ දෙසීමි. පන්සිඵව, මගේ ඒ බඹසර සසරැ කලකිරෙනු පිණිස නො පැවැත්තේය. විරාගය පිණිස නො පැවැත්තේය. නිරෝධය පිණිස නො පැවැත්තේය. උපශමය (දුක් සංසිදුවීම) පිණිස නො පැවැත්තේය. අභිඤ්ඤා පිණිස නො පැවැත්තේය. සම්බෝධය පිණිස නො පැවැත්තේය. නිවන් පිණිස නො පැවැත්තේය. වැලිදු බඹ ලොවැ ඉපැත්ම පිණිස පැවැත්තේය. පන්සිඵව, මගේ මේ බඹසර (මෙසස්න) ඒකාන්තයෙන් සසරැ කලකිරෙනු පිණිස, විරාගය පිණිස, නිරෝධය පිණිස, චුක්ඛමය පිණිස, අභිඤ්ඤා පිණිස, සම්බෝධය පිණිස, නිවන් පිණිස පවතී.

36. පන්සිඵව, මගේ යම් සවු කෙනෙක් මගේ ශාසනය සියල්ලෙන් සියල්ල (මගේ මුළු සස්නම) දැනගන්නාහුද, ඔහු ආසුටයන් ගේ ක්ෂයයෙන් ආසුට රහිත වූ, එලසමාධිය ද එල ඥානය ද මෙ අත්බවිහි ම තුමු වෙසෙසි-නුවහින් දැන, පසක් කොට, ලැබ වෙසෙත්. යම් කෙනෙක් මෙ සස්නසියල්ලෙන් සියල්ල (මුළු සස්නම) නො දැන ගනිත් ද, ඔහු අවරභාගික සංයෝජනයන් වැනැසීමෙන්, එහි දී පිරිනිවේන සුලු වැ, එ ලොවින් පෙරළා නො එන සුලු වැ සුදවස් බඹලොවැ ඔපපාතික වැ උපදනාහු වෙති. යම් කෙනෙක් සස්න සියල්ලෙන් සියල්ල (මුළු සස්නම) නො දන්නාහු ද, ඔවුන් ගෙන් ඇතැම් කෙනෙක් තුන් සංයෝජනයන් ක්ෂිණ වීමෙන් රාග වෙස මොහයන් තුනී බැවින් සෙදගැමිහු වෙත්. එක් වරක් ම මෙ ලොවට අවුත් දුක් කෙළවර කරන්නාහ. යම් කෙනෙක් සස්න සියල්ලෙන් සියල්ල නො දන්නාහු ද, ඒ ඇතැම් කෙනෙක් තුන් සංයෝජනයන් ක්ෂිණ වීමෙන් අවාහි නොවැටෙන සුලු, රහත් බවට නියත වූ, සම්බෝධය (රහත්බව) ප්‍රතිෂ්ඨා කොටැති, සෝවාන්හු වෙත්. පන්සිඵව, මෙසේ ම මේ සියලු ම (සසුන් වන්) කුල සුතූන් ගේ පැවිද්ද නොසිස් වෙයි, නොවද වෙයි, සඵල වෙයි, වැඩීම සහිත වෙයි.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක. සතුටු වූ පන්සිඵ ගඳවු පුත් තෙම හඟවත් බුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගෙන, අනුමොචන් කොට ඔබ ආදරයෙන් වැඳ, පැදකුණු කොට, එහි ම අතුරුදහන් විය.

සවැනි මහාගෝව්ඤ්ඤ සූත්‍රය නිමිගේ ය.

8.

මහාසමයසූත්තං.

1. එවං මෙ සුත්තං: එකං සමයං හගවා සකෙකසු විහරති කපිලවත්ථිසම්. මහාවතො මහතා භික්ඛුසඛෙකන සඬ්ඨං පඤ්චමකෙතභි භික්ඛුසතෙභි සබ්බෙහෙව අරහතෙකභි. දසභි ව ලොකධාතුභි දෙවතා යෙභුයොන සනුඨිපතිතා භොතති හගවතං දසකනාය භික්ඛුසඬ්ඨකඤ්ඤා. අප ටො චතුත්තං සුද්ධාවාසකායිකංනං දෙවතානං¹ එතදභොයි:

“අයං ටො හගවා සකෙකසු විහරති කපිලවත්ථිසම්. මහාවතො මහතා භික්ඛුසඛෙකන සඬ්ඨං පඤ්චමකෙතභි භික්ඛුසතෙභි සබ්බෙහෙව අරහතෙකභි. දසභි ව ලොකධාතුභි දෙවතා යෙභුයොන සනුඨිපතිතා භොතති හගවතං දසකනාය භික්ඛුසඬ්ඨකඤ්ඤා, යනතුන මයම් යෙන හගවා තෙනුපසඬ්ඨකමයනාම. උපසඬ්ඨකමීනා හගවතො සන්නිකෙ පට්ටකං ගාථං² භාසෙය්‍යාමා”ති.

2. අප ටො තා දෙවතා සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සම්ඤ්ජිතං³ වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සම්ඤ්ජය්‍ය,⁴ එවමෙව සුද්ධාවාසෙසු දෙවෙසු අනකරතිතා හගවතො පුරතො පාතුරහෙසු,⁵ අප ටො තා දෙවතා හගවතං අභිවාදෙතා එකමනං අවිසංසු, එකමනං ධීතා ටො එකා දෙවතා හගවතො සන්නිකෙ ඉමං ගාථං අභායි:

“මහාසමයො පවනස්මිං දෙවකායා සමාගතා,

ආගතමහ ඉමං ධම්මසමයං දකඛිතායෙ අපරාජිතසඬ්ඨතති,”

අප ටො අපරා දෙවතා හගවතො සන්නිකෙ ඉමං ගාථං අභායි;

1. දෙවතාං - PTS සහ

2. පට්ටකගාථං - PTS සහ

3. සමීචිතං, (පිටු)

4. සමී-පෙය්‍ය (පිටු)

5. පාතුරහං PTS

8.

මහාසමය සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි:

එක් සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ශාක්‍ය ජනපදයෙහි කිඹුල්වත් පුර අසල මහ වෙනෙහි සියලු දෙනා ම රහත් වූ භික්ෂූන් පන්සියක් පමණ වූ මහද් භික්ෂු සමූහයක් හා වැඩ වසන සේක. දස (දහසක්) ලෝදයෙකුත් හඟවත් බුදුරජුන් ද බික්සහන ද දක්නා පිණිස දෙවියෝ බෙහෙවින් මුළු දෙවුණාහු වෙත්.

එ කල්හි “මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වනාහි සැහැ රටැ කිඹුල්වත් පුර අසල මහ වෙනෙහි සියලු දෙනා ම රහත් වූ භික්ෂූන් පන්සියක් පමණ වූ මහත් මහණමුළුවක් හා වැඩ වසන සේක. දස (දහසක්) ලෝදයෙන් ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේත් භික්ෂුසංඝයාත් දක්නා පිණිස දෙවියෝ බෙහෙවින් මුළු දෙවුණාහු වෙත්. අපි ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹෙන්නමෝ නම්, එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සම්පයෙහි එක් එක් ගයක් කියන්නමෝ නම් යෙහෙකැ” යි සතර සුදවැයි බඹලෝ වැඩ දෙවියනට මේ සිත විය.

ඉක්බිති ඒ දෙවියෝ, බල ඇති මිනිසක්හු වක් කළ අතක් දික් කරනු ද, දික් කළ අතක් වක් කරනු ද සෙයින් ම සුදවැයි දෙවියන් අතුරෙන් අතුරුදහන් වූවාහු, හඟවත් බුදුරජුන් හමුයෙහි පහළ වූහ. එයට පසු ඒ දෙවියෝ හඟවත් බුදුරජුන් වැඳ එක් පසෙකැ සිටියාහ. (ඔවුනතුරෙන්) එක් පසෙකැ සිටියා වූ ම එක් දෙවියෙක් හඟවත් බුදුරජුන් හමුයෙහි මේ ගාථාව කී ය; (ගාථාවේ අර්ථය)

“ මහ වෙනෙහි මහ මුළුවෙකි.
දෙව්මුළු රැස් වූහ.
කෙලෙසුන්ගෙන් නොපැරදුණු
සහන දක්නට මේ දම් සමාමි ආමු. ”

එ විටැ අන් දෙවියෙක් හඟවත් බුදුරජුන් වෙතැ, “එ දහම් සමාමිහි මහණහු තමන් සිත එකහ කළහ. (තමන් සිත) සෘජු කළහ. රියසැරියක්හු රැහැන් ගෙන (රිය හසුරුවන්නා) මෙන් නැණැත්තෝ ඉදුරන් රකිත්” යැ යි ගයෙකින් පැවැසි ය.

“තත්‍ර භික්ඛවො සමාදහංසු වික්ඛම්ඤනො උජ්ජකමකංසු,
සාරථීව නෙක්ඛාති ගහෙතො ඉන්ද්‍රියාති රක්ඛන්ති පණ්ඩිතා”¹ති.

අථ ඛො අපරා දෙවතා හගවතො සන්තිකෙ ඉමං ගාථං අභාසි:

“ජෙතා ඩීලං ජෙතා පලිසං ඉන්ද්‍රචීලං උභව්ව² මනෙජා,
තෙ වරන්ති සුඛා විමලා වක්ඛුමතා සුදත්තා සුසු නාගා”³ති.

අථ ඛො අපරා දෙවතා හගවතො සන්තිකෙ ඉමං ගාථං අභාසි:

“යෙ කෙවි බුඬං සරණං ගතාසෙ න තෙ ගම්ඤන්ති අපායභූමි:⁴
පහාය මානුසං දෙහං දෙවකායං පටිපුරෙස්සන්ති”⁵ති.

3. අථ ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙත්ති, “යෙභුයොන භික්ඛවෙ දසසු
ලොකධාතුසු දෙවතා සන්තිපතිතා භොන්ති, තථාගතං දසසනාය
භික්ඛුසංඝංඤ්ඤා, යෙ පි තෙ භික්ඛවෙ අභෙසුං, අතීතමද්ධානං අරහන්තො
සමමාසමබ්බුඛා, තෙසමපි හගවත්තානං එතංපරමා⁶ යෙව දෙවතා
සන්තිපතිතා අභෙසුං සෙය්‍යරාපි මග්ගං එතරගි. යෙ පි තෙ භික්ඛවෙ
හවිස්සන්තිඅනාගතමද්ධානං අරහන්තොසමමාසමබ්බුඛා, තෙසමපි හගවත්තානං
එතංපරමා යෙව දෙවතා සන්තිපතිතා හවිස්සන්ති සෙය්‍යරාපි මග්ගං එතරගි.
ආවික්ඛිස්සාමි භික්ඛවෙ දෙවකායානං නාමාති, කිත්තයිස්සාමි භික්ඛවෙ
දෙවකායානං නාමාති, දෙසිස්සාමි භික්ඛවෙ දෙවකායානං නාමාති. තං
සුඤ්ඤාථ සාධුකං මනසි කරොථ භාසිස්සාමි”⁷ති. “එවමහනෙත්ත”⁸ති ඛො තෙ
භික්ඛු හගවතො පව්වසෙසාසු හගවා එතදවොච:

4. සිලොක්ඛන්ද්‍රකස්සාමි යත් භූමමා තදස්සිතා,
යෙ සිතා ගිරිගඬුරං⁹ පභිතක්ඛා සමාභිතා.

පුට්ඨ සිභා¹⁰ව සලජිනා ලොමහංසාභිසම්භූතො,
ඔද්දත්තමාසා සුඛා විප්පසන්තා මනාවීලා.¹¹

භියොං පඤ්ඤාසතෙ ඤාතො වනෙ කාපිලවත්ථවෙ,
තනො ආමිත්තයි සත්ථා සාවකෙ සාසනෙ රතෙ.

දෙවකායා අභික්ඛන්තා තෙ වීජානාථ භික්ඛවො.
තෙ ච ආත්තමකරුං සුඛා බුද්ධස්ස සාසනං.

1. උභව්ව (කම්)

2. අපායං (පිටු.)

3. එතංපරමා (පි.)

4. ගඬුරං (පිටු.)

5. විප්පසන්තමනාවීලා (මජ්ඣ. ෩)

එ කලා අන් දෙවියෙක් හඟවත් බුදුරජුන් වෙතැ, “ඒ තරුණ නාගයෝ (රහත්තු) පසැසි බුදුරජුන් විසින් මොනොවට දමුණාහු, කෙලෙස් හුල සිඳ, කෙලෙස් කණයම ද සිඳ, රාගද්වේෂ මෝහ ඉන්ද්‍රකිලය උදුරා පියා, තෘෂ්ණා නැති ව, පිරිසිදු වැ, නිර්මල වැ හැසිරෙත්” යි ගයින් කී ය.

එ කලා අන් දෙවියෙක් හඟවත් බුදුරජුන් වෙතැ, “යම් කෙනෙක් බුදුරජුන් සරණ ගියාහු ද, ඔහු අපායට නො යන්නාහ. මිනිස් කය හැර දෙවමුළුව සපුරන්නාහ” යි ගයින් කී ය.

3. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහණුන් අමතා, “මහණෙනි, බොහෝ සෙයින් දස (දහසක්) ලෝදහි දෙවියෝ තරාගතයන් ද බික් සහන ද දක්නට මුළුදෙවුණාහු වෙත්. මහණෙනි, ඉකුත් කලා යම් සම්මා-සම්බුදු කෙනෙක් වූහු ද, ඒ හඟවත් බුදුවරුන්ගේ ද, දෑත් මගේ (මේ සමයෙහි) මෙන්, මේ පරම කොට (මේ පමණ) ම වූ දෙවියෝ රැස් වූහ. මහණෙනි, අනා කල්හි යම් රහත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් වන්නාහු ද, ඔවුන් ගේ ද දෑත් මගේ (මේ සමයෙහි) සෙයින්, මෙතෙක් ම (මේ පමණ) ම දෙවියෝ රැස් වන්නාහ.

මහණෙනි, දේව සමූහයන් ගේ නම් හෙළි කරන්නෙමි. මහණෙනි, දේව සමූහයන් ගේ නම් පෙහෙළි කරන්නෙමි. මහණෙනි, දෙවියන්ගේ නම් දෙසන්නෙමි. එය අසවු, මොනොවට මෙනෙහි කරවු, කියන්නෙමි” යි වදළ සේක.

“එසේ ය, වහන්සැ” යි ම එ මහණහු හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:

4. “සිලොවක් කියන්නෙමි. යම් තැනෙක බුමාවු දෙවියෝ ඇත් ද, රහත්තු එ තැන් ඇසුරු කළාහු වෙත්. නිවන් කරා මෙහෙයු සිත් ඇති, සමාධිගත සිත් ඇති, ලොමුදහ ගැනුම් මැඩැලූ, පිරිසිදු සිතැති, නො කිලිටි වූ, වෙසෙසින් පහන් වූ, නොකැලැඹුණු ඒ රහත්තු විචික්ත වූ බොහෝ සිංහයන් සේ ගිරි ගුහා ඇසුරු කළාහු වෙත්.”

කිඹුල්වත් පුර අසල වෙනෙහි දී ශාස්තෘහු සස්නැ ඇලුණු පන්සියකට වැඩි සවිවන් දැන, ඉක්බිති ඔවුන් අමතා ‘මහණෙනි, දේව සමූහයෝ පැමිණියාහ. ඔවුන් දිවැස් නුවණින් දනිවු’ යි වදළාහ. ඔහු ද බුදුරජුන් ගේ හස්ත අසා දිවැස උපදවනුවට වැර වැඩුහ.

තෙසං පාතුරුහු සෑණං අමනුසානදසනං,
අපෙතකෙ සතමග්ගකුං සහසං අප සතරිං.
සතං එකෙ සහසානං අමනුසානමග්ගසුං,
අපෙතකෙ'නතතමග්ගකුං දිසා සබ්බා ඵුවා අහු.¹

5. තඤ්ඤා සබ්බං අභිඤ්ඤාය වචන්තීතාන² චක්ඛුමා,
තතො ආමනකඨි සඤ්ඤා සාවකෙ සාසනෙ රතෙ.

“දෙවකායා අභිකකතො තෙ විජානාප භික්ඛවො,
යෙ වො'හං කිත්තඨිසසාමි ගිරාහි අනුපුබ්බසො.

සත්තසහසසා තෙ යක්ඛා භුමමා කාදිලවඤ්චා,
ඉඤ්චමනො ජුතිමනො වණ්ණවනො යසස්සිනො.
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමීතිං වනං,

ජ සහසසා හෙමවතා යක්ඛා නානත්තවණ්ණිනො.
ඉඤ්චමනො ජුතිමනො වණ්ණවනො යසස්සිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමීතිං වනං

6. සාතාගිරා තිසහසසා යක්ඛා නානත්තවණ්ණිනො
ඉඤ්චමනො ජුතිමනො වණ්ණවනො යසස්සිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමීතිං වනං

ඉට්ඨවතෙ සොළසසහසසා යක්ඛා නානත්තවණ්ණිනො
ඉඤ්චමනො ජුතිමනො වණ්ණවනො යසස්සිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමීතිං වනං.

වෙසසාමිතතා පඤ්ඤාසතා යක්ඛා නානත්තවණ්ණිනො
ඉඤ්චමනො ජුතිමනො වණ්ණවනො යසස්සිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමීතිං වනං

කුමභීරො රාජගභිකො වෙසුලලසක නිවෙසනං
භියොයා නං සතසහසං යක්ඛානං පඨිරුපාසති
කුමභීරො රාජගභිකො සොපාග සමීතිං වනං.

7. පුරිමඤ්ඤා දිසං රාජා ධතරවෙධා තං පසාසති. ^b
ගන්ධබ්බානං ආධිපති මහාරාජා යසස්සි සො.

a. කුමභීර යනෙහි රාජගභෙ විපුලෙ' සමීත් නෙතවාසිකා;

භූයා ගත සතසුරාණි සකසා: පරිසුපාසාතෙ (මහාමායුරි විද්‍යා)

b. පුරිමණ් ධතරාභවු සතු දකුණිණින විරුභිකා;

පඨිරමිත විරුපාසකා: කුමරෙස්වෙවාත්තරාදිසා (මහාවංශ)

1. අහුං (මජ්ඣං)

2. අවකන්තීතාන (විකා)

වහා ම ඔවුනට අමනුෂ්‍යයන් දක්නා නුවණ පහළ විය. ඇතැම් මහණ කෙනෙක් අමනුෂ්‍යයන් සියයක් දුටුහු, ඇතැම් මහණ කෙනෙක් දහසක් අමනුෂ්‍යයන් දුටුහු. ඇතැම් මහණ කෙනෙක් සැත්තැදහසක් දුටුහු.

ඇතැම් මහණ කෙනෙක් සියදහසක් දුටුහු. ඇතැම් මහණ කෙනෙක් අනන්තදෙව් බවින් දුටුහු. සියලු දිශාවෝ දෙව්බවින් ගෙන් පැතිරගත්තෝ වූහ.

5. පසැස් ඇති ශාස්තෘන්වහන්සේ ඒ සියල්ල වෙසෙයි නුවණින් දැන වෙන් කොට දැක ඉක්බිති සස්නැ ඇලුණු ඒ සිය සවිවත් බණවා,

“මහණෙනි, දෙව්වුළුවෝ ඵළැඹියාහ. වචනවලින් පිළිවෙළින් ඒ යම් දෙව්කෙනකු හෙළි කරන්නෙම් ද ඔවුන් දැන ගනිවු” යැ යි වදළ සේක.

“කිඹුල්වත්පුර වැසි, ඉදුමත්, බබළන, පැහැපත්, යශස් ඇති සත්දහසක් බුමාටු දෙවියෝ සතුටු වන්නාහු, රහත් මහණ මුළු දක්නට වනය කරා ඵළැඹියාහ.

භිමවත් වැසි, නන්වැදූරුම් පැහැ සපු ඇති, ඉදුමත්, බබළන පැහැපත්, යශස් ඇති සදහසෙක් දෙවියෝ සතුටු වන්නාහු ඒ රහත් මහණ දක්නට වනය කරා ඵළැඹියාහ.

6. ඝාතගිරි පර්වතවාසී, නන්වැදූරුම් පැහැසපු ඇති, ඉදුමත්, බබළන, පැහැපත්, යසස් ඇති තුන්දහසෙක් දෙවියෝ සතුටු වෙමින් භික්ෂු සමාගමය දක්නට වනය කරා ඵළැඹියාහ.

මෙසේ නන්වැදූරුම් පැහැසපු ඇති, ඉදුමත්, බබළන, පැහැපත්, යශස් ඇති සොළොස් දහසෙක් දෙවියෝ සතුටු වෙමින් රහත් භික්ෂුන් ගේ සමාගමය දක්නට වනයට පැමිණියාහ.

විශ්වාමිත්‍රපර්වතවාසී, නන්වැදූරුම් පැහැසපු ඇති, ඉදුමත්, පැහැපත්, යසස් ඇති, පන්සියයෙක් දෙවියෝ සතුටු වෙමින් ඒ රහත් භික්ෂුන්ගේ සමාගමය දක්නට වනයට පැමිණියාහ.

රජගහ නුවර වැසි කුමභීර නම් යක් සෙනෙවියෙක් වෙයි. වීදුලගිරි පර්ව ඔහු වසන තැන ය. සිය දහසකටත් වැඩි යක්කු ඔහු ඇසුරු කෙරෙත්. රජගහවැසි ඒ කුමභීර තෙමේ ද භික්ෂු සමාගමය දක්නට වනයට පැමිණි සේ ය.

පුත්තා පි තසස බහවො ඉඤ්ජාමා මහබ්බලා
ඉද්ධිමනෙතා පුත්තිමනෙතා ව ඡණ්ණවනෙතා යසසයිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමීතිං වනං.

දකඛ්ණඤ්ඤා දිසං රාජා විරුපෙතො තං පසාසති
කුමහණ්ඩානං අධිපති මහාරාජා යසසයි යො.

පුත්තා පි තසස බහවො ඉඤ්ජාමා මහබ්බලා
ඉද්ධිමනෙතා පුත්තිමනෙතා ව ඡණ්ණවනෙතා යසසයිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමීතිං වනං.

පච්ඡිමඤ්ඤා දිසං රාජා විරුපෙතො පසාසති
නාගාණඤ්ඤා අධිපති මහාරාජා යසසයි යො.

පුත්තා පි තසස බහවො ඉඤ්ජාමා මහබ්බලා
ඉද්ධිමනෙතා පුත්තිමනෙතා ව ඡණ්ණවනෙතා යසසයිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමීතිං වනං.

උත්තරඤ්ඤා දිසං රාජා කුචෙරො තං පසාසති
යක්කනඤ්ඤා අධිපති මහාරාජා යසසයි යො.

පුත්තා පි තසස බහවො ඉඤ්ජාමා මහබ්බලා
ඉද්ධිමනෙතා පුත්තිමනෙතා ව ඡණ්ණවනෙතා යසසයිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමීතිං වනං.

8. පුරිමං දිසං ධනරච්චො දකඛ්ණෙන විරුපෙනො,
පච්ඡිමෙන විරුපෙනො කුචෙරො උත්තරං දිසං.

වත්තාරො තෙ මහාරාජා සමන්තා චතුරො දිසා
දුලලමානා අට්ඨංසු වනෙ කාපිලවත්ථවෙ.

තෙසං මායාවිනො දුසා ආගුං වඤ්ඤාතිකා සයා
මායා කුටෙණ්ඩු වෙටෙණ්ඩු විටුවච විටුවො සහ

වඤ්ඤා කාමයෙට්ඨා ව කිත්තිසණ්ඩු නිසණ්ඩු ව,
පනාදෙ ඔපමඤ්ඤා ව දෙවසුතො ව මාතලී,
වික්කසෙතො ව ගජධබ්බා නළො රාජා ජනෙසහො*

ආගුං පඤ්ඤාසිට්ඨො වෙච තිබ්බරු පුරියවචසා
එතෙ වඤ්ඤා ව රාජානො ගජධබ්බා සහ රාජුභි,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමීතිං වනං.

1: ජනොසහො (සතා)

7. පෙර දිගට රජ වූ දහරට (ධාතරාජ්‍ය) තෙම එ දෙස පාලනය කරයි. ගන්ධර්වයනට අධිපති යශස් ඇති ඒ (වරම්) මහරජ ද මහ බලැති, ඉදුමත්, බබළන, පැහැපත්, යශස් ඇති ඉන්ද්‍ර යන නම ඇති බොහෝ වූ ඔහු පුත්තු ද සතුටු වන්නාහු භික්ෂූන්ගේ සමාගමය දක්නට වනයට එළැඹියාහ.

විරුළු (විරුසික) වරම් රජ ඒ දකුණු දෙස පාලනය කෙරෙයි. කුම්භාණ්ඩ යනට අධිපති වූ ඒ යශස්වී මහරජ ද, මහත් බල ඇති, ඉදුමත්, බබළන, පැහැපත්, යශස් ඇති, ඔහුගේ ඉන්ද්‍ර නම් වූ බොහෝ පුත්තු ද සතුටු වන්නාහු භික්ෂූන්ගේ සමාගමය දක්නට වනයට පැමිණියාහ.

විරුභූ (විරුපාක්ෂ) වරම් රජ ඒ පැයිරි දෙස පාලනය කෙරෙයි. නාගයනට අධිපති වූ යශස්වී වූ ඒ වරම් මහරජ ද, මහ බලැති, ඉදුමත්, බබළන, පැහැපත්, යශස් ඇති, ඔහු ගේ ඉන්ද්‍ර නම් වූ බොහෝ පුත්තු ද, සතුටු වන්නාහු භික්ෂුසමාගමය දක්නට වනයට එළැඹියාහ.

වෙසවුණු (කුවෙර) වරම් රජ ඒ උතුරු දිග පාලනය කෙරෙයි. යක්ෂ-යනට අධිපති වූ යශස්වී වූ ඒ මහරජ ද ඉන්ද්‍ර යන නමැති මහ බලැති, ඉදුමත්, දුග්ධමත්, වර්ණවත්, යශස්වී වූ ඔහුගේ බොහෝ පුත්තු ද සතුටු වන්නාහු භික්ෂූන්ගේ සමාගමය දක්නට වනයට පැමිණියාහ.

8. ධාතරාජ්‍ය වරම් රජ පෙර දිග ද, විරුසික වරම් රජ දකුණු දිග ද, විරුපාක්ෂ වරම් රජ පැයිරි දිග ද, කුවෙර වරම් රජ උතුරු දිග ද යි ඒ සතර වරම් මහරජුහු කිබ්බුල්වත් පුර වනයෙහි භාත්පසැ අතිසඬින් බබළමින් සිටියාහ.

9. ඔවුන්ගේ මායාවී වූ වංචනික වූ ශබ්ද වූ කපට වූ කුට්ටේඬු, චෙට්ටේඬු, විටු, විටුඬ යන දසයෝ ද,

වඤ්ඤා, කාමසෙට්ඨ, කින්තියණ්ඩු, නියණ්ඩු, පනා ද, ඕප්පෙඤ්ඤා, දෙවි-රියැදුරු මාතලී යන දෙවියෝද, විත්‍ර, සේන, විත්‍රසේන යන ගඳැවු තිදෙනා ද, නළ නම් දෙවරජ ද, ජනවසග දෙවසුන් ද,

පන්සිළු දෙවසුන් ද, තිම්බරු නම් ගඳැවු රජ ද, සුරියවච්චසා දෙවියු ද යන මේ සියල්ලෝද, අන් ගඳැවු රජුහු ද සතුටු වන්නාහු සිය රජුන් සමග භික්ෂූන් ගේ සමාගමය දක්නට වනයට පැමිණියාහ.

අථාදුං¹ නාහසා නාගා වෙසාලා සහ තච්ඡකා
කම්බලසසකරා ආදුං² පායාගා සහ ස්‍යාතිති.

යාමුනා ධතරවෙධා ව ආදුං³ නාගා යසසසිනො
ඵරාවණො මහානාගො සොපාග සමිතිං වනං.

10. යෙ නාගරාජෙ සහසා හරන්ති
දිඛ්ඛා දිජා පකඨි විසුඤ්චකඛු,
වෙහාසයා⁴ තෙ වනමඤ්චපත්තා
විත්‍රා සුපණ්ණො ඉති තෙසං නාමානි⁵.

අහයං තද නාගරාජානමාසි
සුපණ්ණොතො ඛෙමමකාසි බුද්ධො,
සණ්ඨාහි වාවාහි උපච්ඡයන්තා
නාගා සුපණ්ණො සරණමගංසු⁶ බුද්ධං.

11. ජිතා වජිරහස්තෙන සමුද්දං අසුරා සිතා
හාතරො වාසවසෙසතෙ ඉද්ධිමනො යසසසිනො.

කාලකඤ්ජා මහාහිස්මා⁷ අසුරා දනවෙසසා
වෙපච්ඡති සුචිත්ති ව පහාරාදෙ නමුචි සහ.

සතඤ්ච බලිපුත්තානං සඛෙඛ වෙරොචනාමකා
සන්තයහිත්වා බලිං සෙනං⁸ රාහුහද්දුලිපාගමු,
'සමයො' දති හද්දනෙහි තික්ඛුනං සමිතිං වනං⁹.

12. ආපො ව දෙවා පඨවී ව තෙජො වායො තදගමු
වරුණා වාරුණා¹⁰ දෙවා සොමො ව යසසා සහ.
මොත්තාකරුණාකාසිකා ආදුං දෙවා යසසසිනො

දසෙතෙ දසධා කායා සඛෙඛ නානත්තවණ්ණිනො.
ඉද්ධිමනො ජුතිමනො ව ණ්ණවනො යසසසිනො
මොදමානා අභිකකාමුං හික්ඛුනං සමිතිං වනං.

13. වෙණුහු ව දෙවා¹⁰ සහලී ව අසමා ව දූවෙ යමා
වන්දසසුපතිසා දෙවා වන්දමාදුං සුරකඛත්වා.

1. අථාදු. (සිඞ්)
2. ආදු. (සි)
3. ආදු (මජ්ඣං)
4. වෙහාසයා (මජ්ඣං)
5. නාමං (මජ්ඣං)

6. සරණමකංසු (මජ්ඣං)
7. මහාහිංසා (PTS)
8. බලිසෙනං. (මජ්ඣං), බලිසෙනං (සනා)
9. වාරුණා (මජ්ඣං)
10. වෙණුහු දෙවා ව. (මජ්ඣං)

තව ද ආකාශස්ථ නාගයෝ ද, විසාලා නාගපුර වැසි නාගයෝ තක්ෂක නම් නාගයන් කැවූව ආහ. කම්බල අස්සතර යන කුල දෙකේ නාගයෝ ද ප්‍රයාගවාසී නාගයෝ ද නැගන් කැවූව ආහ.

යශස් ඇති, යමුනානදි වසන නාගයෝ ද, ධාතරාෂ්ට්‍ර කුලයට අයත් නාගයෝ ද, ඵෙරාවන නම් ඒ මහානාගයා ද භික්ෂු සමාගමය දක්නට වනයට පැමිණියාහ.

10. පිරිසිදු ඇස් ඇති යම් දිව්‍ය ගරුඛ පක්ෂි කෙනෙක් තාරජුන් වහා ඩැහැගෙන යෙත් ද, ඔහු අහසින් වනයට පැමිණියාහ. චිත්‍ර ද සුපර්ණ ද යනු ඔවුන් ගේ නම් ය.

ඵ ද තාරජුනට අභය (බිය නැති බව) විය. බුදුරජුහු ගරුඛයන් කෙරෙන් නිරූපද්‍රැත බව කළහ. නාගයෝ ද ගරුඛයෝ ද මොළොක් බසින් උනුන් කැඳවන්නාහු බුදුරජුන් සරණ ගියාහ.

11. විදුරන් (සක්දෙව්) විසින් දිනන ලද, මුහුද ඇසුරු කළ, සක් දෙව් රජුගේ හ්‍රාතෘ වූ, ඉදුමත්, යශස් ඇති අසුරයෝ ද,

කාලකංඡ දනවේසස යන නම් ඇති මහ බියකුරු අසුරයෝ ද, වේපවිත්ති සුවිත්ති යන අසුරයෝ ද, පහාරාද (ප්‍රභ්ලාද) නම් අසුර ද නමුච්ඡු කැවූව ආහ.

හැම දෙනා ම වේරොව යන නම් ඇති, බලි අසුරයා පුත් සිය දෙනා ද බල සෙන් සන්නද්ධ කොට ගෙන රාහු අසුරිය වෙත එළැඹියාහ. 'ඔබට සෙන් වේ වා'! දෑත් භික්ෂුන් ගේ සමාගමය දක්නට වනයට යන්නට කල් පැමිණියේ යැ යි ඔහු සැළ කළාහ.

12. අබ් දේවතාවෝ ද පාරිවි දේවතාවෝ ද තේපෝ දේවතාවෝ ද වායු දේවතාවෝ ද එයට ආහ. වරුණ, වාරුණ යන දෙව්හු ද සෝම දෙවියා ද යශස් නම් දෙවියා කැවූව ආහ. යශස් ඇති මෙන්තාකායික කරුණා කායික දෙවියෝ ද ආහ.

නන් වැදෑරුම් පැහැති දස පරිද්දෙන් වූ ඉදුමත් වූ දුක්ඛිමත් වූ වර්ණවත් වූ යශස්වි වූ දශ දේව සමූහයෝ සතුටු වන්නාහු, භික්ෂුන් ගේ සමාගමය දක්නට වනය කරා දස අයුරෙකින් එළැඹුණාහ.

13. විෂ්ණු දෙවනිකායයේ දෙවියෝ ද, සහලි නිකායේ දෙවියෝ ද, අසම නම් නිකායේ දෙවියෝ ද යම නම් දේව නිකාය දෙකෙක දෙවියෝ ද ආහ. සදම්බල නිසා වසන දෙවියෝ (සද මඬලට අධිපති) සදු දෙව්පුතු පෙරටු කොට ආහ.

සුරියසසුපනියා¹ දෙවා සුරියමාගං² පුරකකිත්වා
නකකිත්තානි පුරකකිත්වා ආගං මන්දවලාහකා
වසුන් වාසවො සෙවෙධා සකකාපාගං³ පුරිත්තදෙ,
දසෙතෙ දසධා කායා සබ්බෙ නානත්තවණ්ණිනො
ඉඨිමනෙතො ජුතිමනෙතො ව ණ්ණවනෙතො යසසයිනො
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛූනං සමිතිං වනං.

14. අරාගං සහභූ දෙවා ජලමග්ගි සිධාරිව
අරිට්ඨකා ව රොජො ව උම්මාපුපථනිභායිනො.
වරුණා සහ ධම්මා ව අච්චිතා ව අනෙජකා
සුලෙය්‍ය රුචිරා ආගං ආගං වාසවනෙයිනො.
දසෙතෙ දසධා කායා සබ්බෙ නානත්තවණ්ණිනො
ඉඨිමනෙතො ජුතිමනෙතො ව ණ්ණවනෙතො යසසයිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛූනං සමිතිං වනං.

15. සමානා මහාසමානා⁴ මානුසා මානුසුත්තමා
ටිඨධාපද්ධිකා ආගං ආගං මනොපද්ධිකා.
අරාගං හරයො දෙවා යෙ ව ලොභිතවායිනො
පාරගා මහාපාරගා ආගං දෙවා යසසයිනො.
දසෙතෙ දසධා කායා සබ්බෙ නානත්තවණ්ණිනො
ඉඨිමනෙතො ජුතිමනෙතො ව ණ්ණවනෙතො යසසයිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛූනං සමිතිං වනං.

16. සුකකා කරමහා⁵ අරුණා ආගං වෙධනසා⁶ සහ
භිද්දගයහා පාමොක්ඛා ආගං දෙවා විවක්ඛණා.
සද්දමකා භාරගජා මිසසකා ව යසසයිනො
ථනයං ආග පජ්ජනෙතා⁷ යො දිසා අභිවසන්ති.
දසෙතෙ දසධා කායා සබ්බෙ නානත්තවණ්ණිනො
ඉඨිමනෙතො ජුතිමනෙතො ව ණ්ණවනෙතො යසසයිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛූනං සමිතිං වනං.

17. ධෙමියා තුසිතා යාමා කච්ඡකා ව යසසයිනො
ලම්බිතකා ලාමසෙට්ඨා ජොතිනාමා ව ආසවා,
භිමාණරතිනො ආගං අරාගං පරනිමිතා.
දසෙතෙ දසධා කායා සබ්බෙ නානත්තවණ්ණිනො
ඉඨිමනෙතො ජුතිමනෙතො ව ණ්ණවනෙතො යසසයිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛූනං සමිතිං වනං.

1. සුරියසසුපනියා - මජ්ඣ.
2. සුරියමාගං - මජ්ඣ.
3. සකකාපාගං - මජ්ඣ.
4. මහාසමානා - මජ්ඣ.

5. කරුමහා - සිඬු, ස්‍යා PTS
6. වෙධනසා - මජ්ඣ.
7. පජ්ජනෙතා - මජ්ඣ., සිඬු, PTS.

හිරුමඬල නිසා වසන දෙවියෝ (හිරුමඬලට අධිපති) හිරුදෙව පුතු පෙරවු කොට ගෙන ආහ. නකත් තරු ඇසිරැ වසන දෙවියෝ නකත් තරුනට අධිපති දෙවියන් පෙරවු කොට ගෙන ද ආහ. මැදවලාහක දෙවියෝ ද ආහ.

වසු දේවතාවනට නායක වූ පුරිඤ්ඤ යන අපර නාමධෙයයක් ඇති සක් දෙවිභූ ද ආගේ ය.

නන් පැහැති දුග්ධත් දුග්ධත් වර්ණවත් යශස්වී වූ දස දෙවනිකාය කෙනෙක් සතුටු වන්නාහු භික්ෂූන් ගේ ඒ සමාගමය දක්නට දස සැවියෙකින් වනයට ආහ.

14. ඉක්බිති සහගු නම් දෙවියෝ හිනිසිළු මෙන් දිලියෙන්නාහු වනයට ආහ. දියබෙරලිය මල් පැහැති අරිට්ඨක නම් දෙවියෝ ද රෝජ නම් දෙවියෝ ද, වරුණ, ධම්ම, අවචුත, අනෝජක යන නම් ඇති දෙවියෝ ද ආහ. සුලෙය්‍ය රූචිර යන දෙවියෝ ද ආහ. වාසවනේසි නම් දෙවියෝ ද ආහ.

නන් පැහැති සෘද්ධිමත් දුග්ධත් වර්ණවත් යශස්වී වූ මේ දස දේව-සමූහයෝ සතුටු වන්නාහු භික්ෂූන් ගේ සමාගමය දක්නට වනය කරා දස පරිද්දෙකින් ආහ.

15. සමාන, මහාසමාන, මානුස, මානුසුත්තම, බිඬබාපදෝදික නම් දෙවියෝ ද ආහ. මනෝපදෝදික නම් දෙවියෝ ද ආහ. ඉක්බිති හරි නම් දෙවියෝ ද ආහ. රතුවත් හදනා යම් දෙවි කෙනෙක් ඇද ද, ශිභු ද යශස් ඇති පාරග මහාපාරග නම් වූ දෙවියෝ ද යි මේ දස දෙවිමුළුහු භික්ෂූන් ගේ ඒ සමිති ය දක්නට වනය කරා දස පරිද්දෙකින් ආහ.

16. සුක්ක කරුම්භ වරුණ යන දෙවියෝ වේධනස යන දෙවියන් හා ආහ. ඔදනගස්භ පාමොක්ඛ විවක්ඛණ යන දෙවියෝ ද ආහ.

යශස් ඇති සදමත්ත භාරගජ යන නමැති දෙවියෝ ද මිස්සක නම් දෙවියෝ ද ආහ. යමෙක් දිශාවන් තෙමන්නේ ද, ඒ පර්ජනා දෙවි ද අහස ඉඟුරුවමින් ආය.

නානා වර්ණ ඇති සෘද්ධිමත් වූ දුග්ධත් වූ වර්ණවත් වූ යශස්වී වූ මේ සියලු දස දේව සමූහයෝ සතුටු වන්නාහු භික්ෂූන් ගේ සමාගමය දක්නට දස පරිද්දෙන් වනයට ආහ.

17. කීර්තිමත් ධේමිය නම් දෙවියෝ ද තුසිත යාම කට්ඨක ලම්බිත කාලාම සෙට්ඨ පේති ආසව නම් දෙවියෝ ද, නිම්මානරති නම් දෙවියෝ ද ආහ. ඉක්බිති පරනිමිත නම් දෙවියෝ ද ආහ.

නන් පැහැති සෘද්ධිමත් දුග්ධත් වර්ණවත් යශස් ඇති මේ දස දේව නිකායයෝ සතුටු වෙමින් භික්ෂූන් ගේ සමාගමය දක්නට දස අයුරින් වනයට එළැඹියාහ.

18. සචෙට්ඨෙන දෙවනිකායා සචෙට්ඨ නානවත්තවණ්ණිනො,
නාමචයෙන ආගඤ්ජං¹ යෙ වඤ්ඤා සද්දිසා සහ.

පට්ඨස්ථාතිමබ්ලං² ඔසති ණණමනාසවං,
දසෙකිමොසතරං නාගං වද්දංව අසිතාතිගං

සුමුග්ගා පරමකො³ ව පුත්තා ඉඨිමකො සහ,
සනඬකුමාරො තිසෙසා ව සොපාග සමීතිං වනං,

සහසං බ්‍රහ්මලොකානං මහාබ්‍රහ්මාභිතිවධ්ති,
උපපනෙකා ජුතිමනෙතා භිසමාකායො යසසයි සො.

දසෙස්ථ ඉසකරා ආගං පචෙට්ඨවසවත්තිනො,
තෙසඤ්ච මඤ්ඤිතො ආග භාරිතො පරිවාරිතො.

19. තෙ ව සචෙට්ඨ අභිකකනෙත සඉද්දං⁴ දෙවෙ සබ්‍රහ්මකෙ,
මාරසෙනා අභිකකාමුං⁵ පසං කණ්ණසං මද්දියං

'එථ ගණ්ණථ ඛන්ධථ රාගෙන ඛන්ධමත්ථු වො,
සමනතා පරිවාරෙථ මා වො මුඤ්ඤීස්ථ කොචි නං'.

ඉති තස්ථ මහාසෙනො කණ්ණසෙනං අපෙසයි,
පාණිනා ඵලමාහවච සරං කතාන හෙරවං.

20. යථා පාටුසසකො මෙසො ථනයනෙතා සචිජ්ජකො,
තද්ද සො පච්චුද්ධත්ති සඬකුද්ධො අසයංවයි.

තඤ්ච සඬං අභි ඤ්ඤාය වචස්සිකාන වත්ඛුමා
තතො ආමනති සස්ථා සාවකෙ සාසනෙ රතෙ
මාරසෙනා අභිකකනතො තෙ විජානාථ භික්ඛවො.

තෙව ආතපමකරුං සුස්ථා බුද්ධිසං සාසනං
වීතරාගෙහපකකාමුං නෙසං ලොමමි ඉඤ්ජස්සං

සචෙට්ඨ විජිතසඬාමා හයාතිතා යසසයිනො
මොදනති සහ භූතෙහි සාවකා තෙ ජනෙසුතා''ති.

මහාසමයසුත්තං සමත්තං.

1. ආගඤ්ජ. සිවු, සහ. ෆෆ
2. පට්ඨස්ථාතිමබ්ලං - මජ්ඣ.
පට්ඨස්ථාති. අබ්ලං - සිවු. ෆෆ

3. පරමකො - කා
4. සිඤ්ඤ - සහ
5. අභිකකාමි - මජ්ඣ.

18. නන් පැහැති, මේ සියලු සැටෙක් දේව නිකායයෝ, තව ද තමනට සමාන යම් අන් දෙව කෙනෙක් ඇද්ද, ඔවුන් ද කැටුවැ නම් පිළිවෙළින් ආහ.

‘වැසැ නිමැවූ ජාති ඇති, කෙලෙස් හුල් නැති, සතර කෙලෙස් මහ විතුරු තිබූ, ආසව නැති අරි සහන ද, ඔසයන් තිබූ, අගතියට නොයන (නොහොත් පවි නැති) අඳුරු පැහැ ඉක්මි සඳුහු වැනි බුදුරජු ද දකුම්හ’ යි ආහ.

යාද්ධිමත් බුදුරජු ගේ (ආයථ) ශ්‍රාවක පුත්‍ර වූ සුබ්බම පරමාත්ම යන දෙවිහු ද සනත්තුමාර බබ්බු හා ආහ. ඒ තිස්ස නම් බ්‍රහ්ම ද භික්ෂූන් ගේ සමාගමයට වනයට ආ ය.

මහබඹ තෙම බබ්බලෝ දහසක් අභිබවා සිටී. බබ්බලොවැ උපන්, දුඤ්ඤිමත් බිහිසුණු මහකයක් ඇති, කීර්තිමත් හෙ තෙමේ ද ආයේ ය.

වෙන් වෙන්වැ තම පිරිස් සිය වශයෙහි පවත්වන, ඊශ්වර වූ බබ්බු දස දෙනෙක් ද මෙහි ආහ. ඔවුන් මැදින් බඹ පිරිස විසින් පිරිවැරුණු භාරිත නම් බ්‍රහ්ම තෙම ආයේ ය.

19. එළැඹැ සිටි ඉන්ද්‍රයා සහිත බ්‍රහ්මයා සහිත ඒ සියලු දෙවියන් කරා මරසෙන්හු පැමිණියාහ. බලව මරහු ගේ මුළා වෙක සැටී!

“එවු, ගනිවු, බදිවු, මොහු හැම රාගයෙන් බඳනා ලදුවෝ ම වෙන් වා. භාත්පසින් පිරිවිටු (විටා මුර කොට සිටිවු). තෙපි ඒ කිසිවකු දු නො මුදවු.” මෙයේ බිහිසුණු හඬ කොට, අත්ලෙන් පොළොව පැහැර මහසෙන් (මරදෙව්පුත්) තෙම මරසෙන් එහි යැවී ය.

20. යම් සේ වැසි සමයෙහි වසින මේසය ගර්ජනා කරනුයේ වීදුලිය සහිත වනුයේ ද, එසේ ම එද ඒ මරදෙව් පුත් ඒ දෙවිපිරිස තමා වශයෙහි පැවැත්විය නුහුණුයේ, ඉතා කිපියේ, පෙරළා නැඟී ගියේ ය.

පසැස් ඇති ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ සියල්ල දන, වෙසෙසා දක, ඉක්බිති සස්නැ ඇලුණු ඒ සවිවත් බණවා, “මහණෙනි, මරසෙන්හු ආහ. ඔවුන් දැනගනිවු යි වදළ සේක.

ඔහු ද බුදුරජුන් ගේ අනුශාසනය අසා වැර වැඩුහ. පහ වූ රාග ඇති ඒ භික්ෂූන් කෙරෙන් මරසෙන්හු ඉවත් ව ගියහ. ඒ රහතුන්ගේ ලෝමයකුදු සොලොවනු නො හැකි වූහ.

ජනයා කෙරෙහි ප්‍රකටවූ ඒ සියලු බුදු සවිවෝ දිනු මර යුද ඇතියාහු, බිය ඉක්මියාහු, එහෙයින් ම කීර්තිමත් වූවාහු, අරිසව්වන් හා සතුටු වෙත්.

සත්වැනි මහාසමය සූත්‍රය නිමිසේ ය.

9.

සකකපඤ්ඤා සුත්තං

එවං මෙ සුතං එකං සමයං භගවා මගධෙසු විහරති, පාචිනතො රාජගහස්ස අම්බසණ්ඩා නාම බ්‍රාහ්මණගාමො, තසසුත්තරතො වෙදියකෙ පබ්බතෙ ඉන්ද්‍රසාලගුහායං. තෙන ටො පන සමයෙන සකකස්ස දෙවානම්ඤ්ඤස්ස උසසුක්කං උදපාදි භගවන්තා දස්සනාය. අර ටො සකකස්ස දෙවානම්ඤ්ඤස්ස එතදහොසි: කභං නු ටො භගවා එතරහි විහරති අරභං සමොසමිබ්බොති. අඤ්ඤා ටො සකකො දෙවානම්ඤ්ඤ භගවන්තා මගධෙසු විහරන්තා, පාචිනතො රාජගහස්ස අම්බසණ්ඩා නාම බ්‍රාහ්මණගාමො, තසසුත්තරතො වෙදියකෙ පබ්බතෙ ඉන්ද්‍රසාලගුහායං. දිස්වාන දෙවෙ තාවතිංසෙ ආමනෙහි: අයං මාරිසා භගවා මගධෙසු විහරති පාචිනතො රාජගහස්ස අම්බසණ්ඩා නාම බ්‍රාහ්මණගාමො තසසුත්තරතො වෙදියකෙ පබ්බතෙ ඉන්ද්‍රසාලගුහායං. යදි පන මාරිසා මයං තං භගවන්තා දස්සනාය උපසඬකමෙය්‍යාම අරභන්තා සමොසමිබ්බන්ති. එවං භද්දන්තවාති ටො දෙවා තාවතිංසා සකකස්ස දෙවානම්ඤ්ඤස්ස පට්ටසොසු.

2. අර ටො සකකො දෙවානම්ඤ්ඤ පඤ්ඤාසිංඝං ගන්ධබ්බදෙවදුත්තං^{*} ආමනෙහි: අයං තාන පඤ්ඤාසිංඝ භගවා මගධෙසු විහරති, පාචිනතො රාජගහස්ස අම්බසණ්ඩා නාම බ්‍රාහ්මණගාමො, තසසුත්තරතො වෙදියකෙ පබ්බතෙ ඉන්ද්‍රසාලගුහායං. යදි පන තාන පඤ්ඤාසිංඝ මයං තං භගවන්තා දස්සනාය උපසඬකමෙය්‍යාම අරභන්තා සමොසමිබ්බන්ති". "එවං භද්දන්තවාති ටො පඤ්ඤාසිංඝං ගන්ධබ්බදෙවදුත්තො සකකස්ස දෙවානම්ඤ්ඤස්ස පට්ටසොසු ධෙවුපණ්ඩු චිණ්. ආද්‍ය සකකස්ස දෙවානම්ඤ්ඤස්ස දනුවරියං උපාගමි. අර ටො සකකො දෙවානම්ඤ්ඤ දෙවෙහි තාවතිංසෙහි පට්ටුතො පඤ්ඤාසිංඝෙ ගන්ධබ්බදෙවදුත්තො දුරක්කතො. සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සමිඤ්ඤං වා බාහං පසාරෙය්‍ය පසාරිතං වා බාහං සමිඤ්ඤප්පයා, එවමෙව දෙවෙසු තාවතිංසෙසු අන්තර්හිතො මගධෙසු පාචිනතො රාජගහස්ස අම්බසණ්ඩා නාම බ්‍රාහ්මණගාමො, තසසුත්තරතො වෙදියකෙ පබ්බතෙ පට්ටුට්ඨාසි.

1. ගන්ධබ්බදුත්තං - හා

9.

සත්තපඤ්ඤා සුත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මගද රටෙහි, රජගහ පුරයට පෙර දිගැ අඹ සඬ නම් යම් බමුණු ගමෙක් වී ද, එයට උතුරු දිගැ වේදියක නම් පව්වෙහි ඉදුසල් ලෙනැ වැඩ වෙසෙති. එ සමයෙහි සක් දෙව්දුට හඟවත් බුදුරජු දක්නට උත්සුක බවෙක් උපත. එ කල්හි ඔහුට 'අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන් කොහි වැඩ වසන සේක් දෝ?' යි මේ සිත විය. සක් දෙව්දු මගද රටැ රජගහ නුවරට පෙර දිගැ අඹසඬ නම් යම් බමුණුගමෙක් වී ද, එයට උතුරු දිගැ වේදියක පව්වෙහි ඉදුසල් ලෙනැ හඟවත් බුදුරජුන් වැඩ වසන්නවුන් දුටුයේ ම ය. දැක, තවුතිසා වැසි දෙවියන් බණවා, "නිදුකාණනි, මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මගද රටැ රජගහ නුවරට පෙර දිගින් අඹසඬ නම් යම් බමුණුගමෙක් ඇද්ද, එයට උතුරු දිගැ වේදියක නම් පව්වෙහි ඉදුසල් ලෙනෙහි වැඩ වසන සේක. නිදුකාණනි, ඉදින් අපි ඒ අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නට එළැඹෙන්නමෝ නම් ඒ ඉතා යෙහෙකැ" යි මේ බස් පැවැසී ය. 'එසේ ය පින්වතුන් වහන්සැ' යි ම තවතිසා වැසි දෙවියෝ සක් දෙව්දුට පිළිවදන් දුන්හ.

2. ඉක්බිති සක් දෙව්දු පන්සිළු ගඳැවු පුතු බණවා, 'දරුව පන්සිළු, මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මගද රටැ රජගහ නුවරට පෙර දිගැ අඹසඬ නම් යම් බමුණු ගමෙක් ඇද්ද, එයට උතුරු දිගැ වේදියක පව්වෙහි ඉදුසල් ලෙනැ වැඩ වසන සේක. දරුව පන්සිළුව, අපි ඒ අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නා පිණිස ඔබ වෙත එළැඹෙන්නමෝ නම් ඉතා යෙහෙකැ' යි කී ය. 'එසේ ය, ඔබට වැඩෙක් වේවා' යි පන්සිළු ගඳැවු දෙව්පුත් තෙම සක් දෙව්දුට පිළිවදන් දී බේළුවපාණ්ඩු වීණාව ගෙන සක් දෙව්දු අනුව යන බවට වන (අනුව යන්නට නික්මිණ.) ඉක්බිති සක් දෙව්දු තවතිසා වැසි දෙවියන් විසින් පිරිවැරුණේ පන්සිළු ගඳැවු දෙව්පුතු විසින් පෙරවු කරන ලද්දේ බල ඇති මිනිසක්හු වක් කළ අතක් දික් කරන සේ ම දික් කළ අතක් හෝ වක් කරන සේ ම (කෙණෙන්) තවතිසා දෙව් ලොවින් අතුරු දන් වැ මගද රටැ රජගහ නුවරට පෙර දිගැ පිහිටි අඹ සඬ බමුණු ගමට උතුරු දිගැ වේදියක පව්වෙහි පහළ විය.

3. තෙන ඛො පන සමයෙන චෙදියකො පබ්බතො අතිරිච් ඔහාස-
ජාතො ශහාති අඛසණ්ඛා ච බ්‍රාහ්මණගාමො, යථා තං දෙවානං
දෙවානුභාවෙන. අපිස්සදං පරිතො ගාමෙසු මනුස්සා එවමාහංසු: ආදි-
ත්තසසු නාමඡ් චෙදියකො පබ්බතො ක්‍රියාසතිස්සු¹ නාමඡ් චෙදිය-
කො පබ්බතො, ජලතිස්සු² නාමඡ් චෙදියකො පබ්බතො, කිංසු
නාමඡ් චෙදියකො පබ්බතො අතිරිච් ඔහාසජාතො අඛසණ්ඛා ච
බ්‍රාහ්මණගාමො''ති සංවිග්ගා ලොමහට්ඨජාතා අහෙසුං. අථ ඛො
සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ පඤ්ඤාසිඛං ගන්ධබ්බදෙවපුත්තං ආමනෙතයි:
දුරුපසඬකමා ඛො තාත පඤ්ඤාසිඛ තථාගතා මාදිසෙන, ක්‍රියාසී ක්‍රියාන-
රතා, තදන්තරපටිසලීනා³. යදි පන කං තාත පඤ්ඤාසිඛ හගවන්තං
පයමං පසාදෙය්‍යාසී, තයා තාත පයමං පසාදිතං පච්ඡා මයං තං
හගවන්තං දසකතාය උපසඬකමෙය්‍යාම අරහන්තං සමමාසමබ්බතති.''
''එවං හදුනන්වා''ති ඛො පඤ්ඤාසිඛො ගන්ධබ්බදෙවපුත්තො සකකසං
දෙවානම්ඤ්ඤ පටිසසුන්වා බෙලුවපඤ්ඤාචිණං⁴ ආදය යෙන ඉන්ද්‍රසාලගුහා
තෙතුවපසඬකම්. උපසඬකම්න්වා එත්තාවතා මෙ හගවා නෙව අතිදුරෙ
හවිසකති න අමමාසනෙන සද්දඤ්ච මෙ සොසකති''ති එකමන්තං අවධාසී
එකමන්තං ධීතො ඛො පඤ්ඤාසිඛො ගන්ධබ්බදෙව පුත්තො බෙලුවපඤ්ඤාචිණං
අසාංවෙසී. ඉමා ච ගාථා අභාසී බුද්ධපසංභිතා ධම්මපසංභිතා සධස්සප-
සංභිතා අරහන්තපසංභිතා කාමුපසංභිතා:

4. චන්ද්‍රො ඔඤ්ඤා පිතරං හදෙද් තිබ්බරුං සුරියවච්චසෙ,
යෙන ජානා'සි කල්‍යාණි ආනන්දජනනි මම.

වාතො'ව සෙදනං^{*} කන්තො පානියං'ව පිපාසතො,
අඬගිරසී පියාමො'සි ධම්මො අරහතාමිව.

ආතුරසෙසව ගෙසජ්ජං ගොජනං'ව ජීසවජතො,
පරිනිබ්බාපය මං හදෙද් ජලන්තම්ව වාරිතා.

-
1. ක්‍රියාසතිස්ස (මජ්ඣිම, ක්‍රියාසතිස්ස (සංය)
 2. ජලතිස්ස (මජ්ඣිම, ජලතිස්ස (සංය) ජලතිස්ස (PTS)
 3. තදන්තර පටිසලීනා (මජ්ඣිම, තදන්තර (සංය, කා, PTS)
 4. වෙච්චපඤ්ඤාචිණං - (සංය)
 5. සෙදනං, PTS

3. එ සමයෙහි වනාහි දෙවියන් ගේ දෙව් තෙදින් සෙයින් වෙදියක පව්ව ද අභිසංඛිතවුණු ගම් ද ඉතා ම බැබැලුණේ විය. ඒ කොතරම් මහත් වැ බැබැලුණේ ද යක හොත්: අවට ගම්හි මිනිස්සු “අද වෙදියක පව්ව ගිනි ඇවිලගත්තේ වන, අද වෙදියක පව්ව දූවෙන්නේ වන. අද වෙදියක පව්ව දුල්වෙනුයේ වන, අභිසංඛිත නියමගම ද ඉතා ම එකලු වැ ඇතැ” යි සතුටු සොම්නස් වැ පිපී ගිය ලොම් ඇත්තෝ වූහ.

එක ලැ සක්දෙව්දු ගදෙවු දෙව්දුත් පන්සිඵ්‍ර ඛණ්ඩා, “දරුව පන්සිඵ, දහන් කරන, දහන්හි ඇලුණු, මේ දැන් විත්තවිචේකයෙහි යෙදුණු තරාගතයන් කරා මා වැන්නක්හු විසින් දුක සේ එළැඹිය යුතු ද! දරුව පන්සිඵ, ඉදින් තෝ පළමු කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සිත් ගත්තෙහි වී නම්, දරුව, පළමු කොට තාඋසින් පහදවා ගන්නා ලද සිතැති ඒ හගවත් අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේ දක්නට පසු වැ අපි එළැඹෙන්නම් හ’ යි කී ය. පන්සිඵ ගදෙවු දෙව්දුත් ‘එසේ යැ, ඔබට වැඩෙක් වේව’ යි සක් දෙව්දු කී බස පිළිගෙන, බේඵච්චාණ්ඩු වීණාව ගෙනැ, ඉඳු සලු ලෙන කරා එළැඹියේ ය, එළැඹි, ‘මෙතෙකින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට ඉතා දුර ද නො වන්නේ ය, ඉතා ළං ද නො වන්නේ ය, මගේ කටහඬ ද ඔබ අසන්නාහ’ යි සිතා, එක් පසෙක සිටියේ ය. එක් පසෙක සිටියේ ම බේඵච්චාණ්ඩු වීණාව හැඩැවී ය. බුදුරජුන් පිළිබඳ වූ ද දහම පිළිබඳ වූ ද රහතුන් පිළිබඳ වූ ද කාමගුණ හා පිළිබඳ වූ ද මේ ශාරා ගැයි ය:

ශාරාවල අදහස .

4. “ළඟිරුරස් බදු සිරුර කැලුම් ඇති, හැම සිරුරකින් හොබනා, මට සතුට දනවන සොදුරිය, තෝ යමක්හු කරණ කොට ගෙන උපන් නෙහි ද, තී ගේ පිය වූ ඒ කිම්බරු නම් ගදැවු රජුහු වදිමි.

‘ළඟිරු රස් සෙයින් නැඟෙන සිරුරු කැලුම් ඇත්තිය, හොබනා අහපසහ ඇත්තිය, මට සතුට දෙනුවිය, සොදුර, යමක්හු කරණ කොට ගෙන තෝ උපන්නෙහි ද, තී ගේ පිය වූ කිම්බරු නම් ගදෙවු රජුහු වදිමි.

සොසුලුවනට සුළඟ සේද, පැවැසියනට පැන් සේද, රහත්නට දහම් සේ ද තෝ මට ප්‍රියයෙහි ය.

ගිලන්හට බෙහෙද සේ ද, සා ඇතියනට බොජුන් සේ ද තෝ මට ප්‍රියයෙහි ය. සොදුර, ඇවිලෙන ගින්න දියෙන් සේ (තී නිසා උපන් කාමරාග දව්ල්ලෙන් කැවුණු) මා නිව්ව.

සිතොදකං¹ පොඤ්ඤං යුක්තං² කිඤ්ඤකිරෙණුනා,
නාගො සමමාහිතකො³ව ඔගාගෙ තෙ ඵ්ඤ්ඤං.

අවච්ඡිකුසොව නාගො⁴ව ජිතමේව තුක්තනොමරං,
කාරණං නපපජානාමි සමමකො³ව උක්ඤ්ඤං.

තඤ්ඤෙවකො³ව චිත්තං විපරිණාමිතං,
පටිගතකුං න සකෙකාමි වඛකසකො³ව අමබුජො.

වාමුරු සජ මං හද්දෙ සජ මං මඤ්ඤොවනො,
පලිසසජ මං කල්යාණං ඵ්ඤ්ඤං අභිපස්සිතං.

අපකො වත මෙ සතොකා කාමො වෙලලිතකෙසියා,
අනෙකභාවො³ සමපාදි⁴ අරහතො³ව දකඤ්ඤං.

යමෙම අස්සි කතං පුඤ්ඤං අරහතො³ව තාදිසු,
තමෙම සබ්බකල්යාණං තයා සඬං විපවච්ඡං.

යමෙම අස්සි කතං පුඤ්ඤං අස්සි පට්ඨමණ්ඩලො,
තමෙම සබ්බකල්යාණං තයා සඬං විපවච්ඡං.

සකපුකො³ව කොතොන ඵ්ඤ්ඤං නිපකො සතො,
අමතං මුනි ජිහිංසානො තමහං සුරියවච්ඡො.

යථාපි මුනි නඤ්ඤො පඤ්ඤා සමොධිමුක්තො,
ඵ්ඤ්ඤං නඤ්ඤො කල්යාණං මිසසිතොවඛකො තයා.

සකකො වෙ මෙ වරං දජා තාවකිංසානාමිසරො,⁴
තාහං හද්දෙ වරොයාගෙ ඵ්ඤ්ඤං කාමො දලොකා මම

සාලං⁴ව න වරං ඵ්ඤ්ඤං පිතරං තෙ සුමෙධසෙ,
වඤ්ඤොනො නමකො³ව යසසෙකාදිසි පජා ති.

1. සිතොදකං—සිමු, PTS,

2. යුක්තං—සිමු, PTS,

3. අනෙකභාවො, PTS

4. සමපාදි, PTS

4. අනෙකභාවො, PTS

4. සමපාදි, PTS

4. අනෙකභාවො, PTS

ගිම්හානෙත්තං ධර්මානුසාරීනං තුලං ආරාධනාං පිටුම්භං කෙසුරුයෙන් යුත් සිහින් දිය ඇති පොකුණකට බස්නා සෙයින් (කවර ද) මම ති ගේ තනබඩ තුරට බස්නෙමි දෝ!

අකුසලානුසාරී (අකුසලානුසාරී) මාධුකාලීනාං නො හෙන) ඇතැක්කු 'කම්මල විද්‍යා කවුචත් පා විද්‍යා කවුචත් මා විසින් දිනන ලද' යි මදයෙන් මත් බැවින් කරුණු නො දන්නා සේ, ති ගේ ලක්ෂණ සම්පන්න උරු යුගලයෙන් මත් වූ මම රාගය දුරු ලන්නට කිසි දු කරුණක් නො දනිමි.

ති කෙරෙහි ගිවු වූ සිතැත්තෙමි. ම සිත පෙරළි ගියේ ය. බිලිය ගිල ගත් මසක්කු සෙයින් ති කෙරෙහි බැඳුණු සිත මුදා ගන්නට නො හැක්කෙමි.

මනා උරු යුගලයක් ඇති සොදුර, මා වැලැඳූ ගන්න. මද බැල්මෙන් බලන ඇසැත්තිය මා වැලැඳූ ගන්න, කලාණිය, මා භාත්පසින් වැලැඳූ ගන්න. මෙය මා වෙසෙයින් පැතු දෑ ය.

රහතක්කට දුන් මද වූ ද දක්ෂිණාව මහත් පල දෙන්නා සේ, අක් බඹුරු කෙහෙ ඇති ති කෙරෙහි මට ඇති වූ ස්වල්ප (එක්) කාමුක සිත දුන් නොයෙක් බව ඇත්තේ (මහත් බවට පැමිණියේ) වෙයි.

සියලු අවයවයන්හි සොදුරු බව ඇත්තිය, අට ලෝ දහමින් නො සැලෙන රහතුන් විෂයයෙහි මා කළ යම් පිනෙක් ඇද්ද, එය ති සහිතවූ මට පල දේවා.

හැම අවයවයන්හි සොදුරු බව ඇත්තිය, මේ පොළෝ මඩල මා කළ යම් පිනෙක් ඇද්ද, ඒ සියල්ල ති සහිත වූ මට පල දේ වා.

සුයංචි වර්ථසාව, සැහැසුන් මුනිහු දහන් වැඩිමෙන් එකඟ සිතැති වැ, ප්‍රඥායෙන් යුක්ත වැ, සිහි ඇති වැ නිවන් සොයා ගියා සේ, මම ති සොයා ගෙමි.

කලාණ අභ පසභ ඇත්තිය, සැහැසුනිහු උතුම් සම්බෝධිය ලැබී යම් සේ සතුටු වූහ ද, එසේ ම මම ති භා එක්වීම ලැබුයෙමි සතුටු වන්නෙමි.

තවතිසා වැස්සනට අධිපති සක් දෙව්දු මට වරයක් දෙන්නේ වී නම්, සොදුර, දෙ දෙව ලොව රජයද හැරපියා ති ම පතන්නෙමි. ති කෙරෙහි මා ඇල්ම මේ සා දඩි ය.

සොදුරු නුවණැත්තිය, යමකුහට ති සේ වූ දුට්ඨ ඇද්ද, බොහෝ කලකට පසු අපතැ පිපුණු සල් රුකක් බදු (ති නිසා සිරිමත් වූ) ති ගේ ඒ පියා වදිමින් නමදිමි."

5. එවං වුද්ධො භගවා පඤ්ඤාසිධං ගන්ධබ්බදෙවපුත්තං එතදවොච: 'සංසද්දති ඛො තෙ පඤ්ඤාසිධං තත්තීසසරො ගීතසසරොන ගීතසසරො ච තත්තීසසරොන. න ච පන තෙ පඤ්ඤාසිධං තත්තීසසරො ගීතසසරං අතීවත්තති. ගීතසසරො ච තත්තීසසරං. කද සංයුළභා පන තෙ පඤ්ඤාසිධං ඉමා ගාථා බුච්චපසංභිතා ධම්මපසංභිතා, සඬක්ඛපසංභිතා අර්හතතු-පසංභිතා කාමුපසංභිතා'ති.

එකමිද්දහං භනෙත සමයං භගවා උරුවෙලායං විහරති නජ්ජා නෙරඤ්ජරාය තීරෙ අජපාලනිග්‍රොධමුලෙ පඨමාභිසම්බුද්ධො. තෙන ඛො පනාහං භනෙත සමයෙන භද්දනාම සුරියවච්චසා තිබ්බරුනො ගන්ධබ්බරඤ්ඤාසු දිතා තමභිකඛ්බාමී, සා ඛො පන භනෙත භගිනී පරකාමිනී භොති. සිඛණ්ඩී නාම මාතලීසස සඬභාහකසස පුද්ධො තමභිකඛ්බති. යතො ඛො අහං භනෙත තං භගිනිං නාලඤ්ඤං කෙනවී පරියායෙන, අථාහං ඛෙලුප්පඤ්ඤාසු ආදය යෙන තිබ්බරුනො ගන්ධබ්බරඤ්ඤාසු නිවෙසනං තේනුපසඛන්ධමි. උපසඛන්ධමිත්වා ඛෙලුප්පඤ්ඤාසු අසසාවෙය්, ඉමා ච ගාථායො අහං බුච්චපසංභිතා ධම්මපසංභිතා සඬක්ඛපසංභිතා අර්හතතු-පසංභිතා කාමුපසංභිතා.

විද්දෙ තෙ පිතරං භද්දෙ තිබ්බරුං සුරියවච්චසෙ,
යෙන ජාතාසි කල්‍යාණි ආනන්ද ජනනී මම. -පෙ-

සාලංච න වීරං චුලො පිතරං තෙ සුමෙධසෙ,
විද්දමානො නමසසාමී යසසා සෙතාදිසී පජාති.

6. එවං වුද්ධො භනෙත භද්ද සුරියවච්චසා මං එතදවොච: න ඛො මෙ මාරිස සො භගවා සම්මුඛා දිවෙය්. අපි ච සුතො යෙව මෙ සො භගවා දෙවානං තාවතීසානං සුධම්මායං සභායං උපනම්නනියා, යතො ඛො ඤාමි මාරිස තං භගවන්තං කිත්තෙසී භොතු නො අජ්ජ සමාගමොති. 'සො යෙව නො භනෙත තසසා භගිනියා සඬං සමාගමො අහොසි, න ච ද්විතී තතො පච්ඡා'ති.

අථ ඛො සකකස දෙවානම්ඤ්ඤාසු එතදහොසි: පටිසම්මොදනී ඛො පඤ්ඤාසිධො ගන්ධබ්බදෙවපුත්තො භගවතා, භගවා ච පඤ්ඤාසිධො'ති.

5. පන්සිඵල මෙසේ කී කල්හි භාග්‍යවතුන්වහන්සේ ඔහු අමතා, “පන්සිඵල, තගේ වෙණෙහි තත් හඬ තගේ ගී හඬ හා ද, තගේ ගී හඬත් තත් හඬ හා ද සැසැදේ. පන්සිඵල, තගේ තත් හඬ ගී හඬ නො ඉක්මෙයි. තගේ ගී හඬත් තත්හඬ ඉක්මැ නො යෙයි. පන්සිඵල, බුදුගුණ අසළ, දහම් ගුණ අසළ, සහ ගුණ අසළ, රහත් ගුණ අසළ, කම් ගුණ අසළ, මේ ගාථා තා විසින් කවර දත රැසැයිති ද?” යි අසා වදළ සේක.

“වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බුදු වූ අළුත එක් සමයෙක උරුවෙල් දනවුයෙහි නිල්දලා ගං තෙර අප්පල් නුග මුලැ වැඩ වෙසෙති. වහන්ස, එ සමයෙහි මම් තිම්බරු නම් ගඳැවු රජුහු දු වූ හිරුරස් බදු ශෝභා ඇති හඳු නම් යම් දෙවභනක් වේ ද, ඇය පතන්නෙම් වීම්. වහන්ස, ඒ ගඳැවු දු අනෙකක්හු පතන්නී ය. මාතලී නම් රියැදුරා පුත් සිබණ්ඩි නම් ගඳැවු පුතෙක් ඇත. ඔ ඔහු පතන්නී ය, වහන්ස, යම් විටෙක කිසිදු කරුණෙකින් ඒ ගඳැවු දු ව නො ලද්දෙමි ද, එ විට මම් බෙළුව පණ්ඩු විණාව ගෙන, තිම්බරු ගඳැවු රජුහු නිවෙස කරා එළැඹියෙමි, එළැඹ ඒ වෙණ හැඩැවීම්. බුදුගුණ අසළ, දහම් ගුණ අසළ, සහ ගුණ අසළ, රහත් ගුණ අසළ, කාමගුණ අසළ, මේ ගාථා ද ගැයිමි.

“ළහිරු රස්බදු සිරුරු කැලුමැති හැම සිරුරකින් භොධනා, මට සතුව දනවන සොදුරිය, තෝ යමක්හු කරුණකොටගෙන උපන්නෙහි ද, තිගේ පිය වූ ඒ තිම්බරු නම් ගඳැවු රජුහු වදිමි .

සොදුරු නුවණැත්තිය, යමකු හට තී සේ වූ දුට්ඨ ඇද්ද, බොහෝ කලකට පසු අළුතැ පිපුණු සල් රුකක් බදු (තී නිසා සිරිමත් වූ) තිගේ ඒ පියා වදිමින් නමදිමි” යි.

6. වහන්ස, මෙසේ මාගැසූ කල්හි සුයඨවර්වසිනම් වූ ඒ හඳු තොරෝ “නිදුකාණනි, ඒ භාග්‍යවතුන්වහන්සේ මා විසින් හවුයෙහි නො දක්නා ලද සේක. එතෙකුදු වුවත් තවතිසා වැසි දෙවියන් ගේ සුදම් සෙබෙහි නටන මා විසින් ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසන ලදහ. (ඒ භාග්‍යවතුන් ගේ තතු අසන ලද්දේ ය). නිදුකාණනි, යම් භෙයෙකින් ඔබ ඒ හඟවත් බුදු රජුන් ගේ ගුණ කියත් ද, එ භෙයින් අද අපගේ සමාගමය වේ වා’ යි කිවු ය. වහන්ස, එ ද ඒ දෙවි දු හා සමාගමය විය. එයින් පසු දන් (මේ දවස දක්වා) එසේ වූ සමාගමයෙක් නො වී යැ” යි පන්සිඵල කී ය.

එ විට සක්දෙවිදුට “පන්සිඵල ගඳැවු දෙවිපුත් හඟවත් බුදු රජුන් හා කතා බස් කෙරෙයි. හඟවත්හු ද පන්සිඵල හා කතා කෙරෙති” යි මේ සිත විය.

7. අථ ඛො සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ පඤ්ඤිමං ගන්ධබ්බදෙවපුත්තං ආමනෙකසි: අභිවාදෙභි මේඤ්ඤං තාත පඤ්ඤිමං භගවතා: සකෙකා භතෙන දෙවානම්ඤ්ඤ සාමචේවා සපරිජනො භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දති*ති:

‘එවං හද්දන්තවා’ති ඛො පඤ්ඤිමො ගන්ධබ්බදෙවපුත්තො සක්කසා දෙවානම්ඤ්ඤ පටිසසුඤ්ඤා භගවතා අභිවාදෙසි: ‘සකෙකා භතෙන දෙවානම්ඤ්ඤ සාමචේවා සපරිජනො භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දති’ති.

‘එවං සුඛි භොතු පඤ්ඤිම සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ සාමචේවා සපරිජනො, සුඛකාමා හි දෙවා මනුසසා අසුරා නාගා ගන්ධබ්බා, යෙ වශේඤ්ඤ සන්ති පුට්ඨකායා’ති.

එවඤ්ඤ පන තරාගතා එවරුපෙ මහෙසකෙඛි යකෙඛි අභිවදන්ති.

8. අභිවදිතො සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ භගවතා ඉන්ද්‍රසාලගුහං පටිසිඤ්ඤා භගවතා අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං අට්ඨාසි. දෙවා පි තාවතීංසා ඉන්ද්‍රසාලගුහං පටිසිඤ්ඤා භගවතා අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං අට්ඨාසු. පඤ්ඤිමොපි ගන්ධබ්බදෙවපුත්තො ඉන්ද්‍රසාලගුහං පටිසිඤ්ඤා භගවතා අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං අට්ඨාසි.

තෙන ඛො පන සමයෙන ඉන්ද්‍රසාලගුහා විසමා සන්ති සමා සමපාදී සමාධා සන්ති උරුන්ද්‍රසමපාදී. අන්ධකාරො ගුහායං අන්තර්ධාසි, ආලොකො උදපාදි යරා තං දෙවනං දෙවානුභාවෙන.

අථ ඛො භගවා සක්කං දෙවානම්ඤ්ඤ එතදවොච: ‘අච්ඡරියම්දං ආයසම්තො කොසියසා අබ්බුතම්දආයසම්තො කොසියසා තාව බ්‍රහ්මචල්ලසා බ්‍රහ්මකරණියසා යදිදං ඉධං ගමනන්ති.’

වීරපාතිකාහං භතෙන භගවතං දසසනාය උපසඬ්ඛම්තුකාමො. අපි ව දෙවනං තාවතීංසානං කෙහිවී කෙහිවී කිව්වකරණියෙහි බ්‍රහ්මචෝ එවාහං නාසකම්. භගවතං දසසනාය උපසඬ්ඛම්තුං. එතම්දං භතෙන සමයං භගවා සාවජීයං විහරති සළලාගාරකො. අථඛවාහං භතෙන සාවජී අගමාසිං භගවතං දසසනාය. තෙන ඛො පන භතෙන සමයෙන භගවා අඤ්ඤාතරෙන සමාධිනා නිසිනෙකා භොති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 15 හි ඇතුළත් කර ඇත.

7. ඉක්බිති සක් දෙවිඳු පන්සිළු ගඳවු දෙවිඳුතු ඇමැති ය. “දරුව පන්සිළුව, ‘වහන්ස, ඇමැත්තන් සහිත පිරිවර ජනයා සහිත සක් දෙවිඳු භාග්‍යාවතුන් වහන්සේගේ සිරිපතුල් හිස නමා වදි’” යැයි කියා මගේ වැදුමෙන් භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ වදුව” යි කී ය.

‘එසේ ය, ඔබට වැඩක් වේව’ යි ම පන්සිළු ගඳවු දෙවිඳුත් සක් දෙවි බස පිළිගෙන, ‘වහන්ස, ඇමැත්තන් සහිත පිරිවර ජනයා සහිත සක් දෙවිඳු භාග්‍යාවතුන් වහන්සේගේ සිරිපතුල් හිස නමා වදි’” යැයි කියා හඟවත් බුදුරජුන් සාදර වැ වැන්දේ ය.

“පන්සිළුව, මෙසේ ඇමැතියන් සහිත, පිරිවර ජනයා සහිත සක් දෙවිඳු සුව පත් වේ වා. දෙවියෝත් මිනිස්සුත් අසුරයෝත් නාගයෝත් ගන්ධර්වයෝත් මෙයින් අන්‍ය යම් බොහෝ සත්ව කෙනෙක් වෙත් නම් ඔහු හැම ද යන මේ සියල්ලෝ සුව කැමැත්තාහු ම ය.

තථාගතවරු වනාහි මහත් යශස් ඇති මෙ බදු යක්ෂයනට ඔවුන් ගේ වැදීම පිළිගැනුම් විසින් මෙසේ වදරත්” යැයි භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

8. මෙසේ හඟවත් බුදුරජුන් විසින් ආසිරි බසින් සෙත් පතනු ලැබූ සක් දෙවිඳු ඉදුසලු ලෙන් වැද, භාග්‍යාවත් බුදුරජුන් වැද, එක් පසෙක සිටියේ ය. තවතිසා වැසි දෙවියෝ ද, ඉදුසල් ලෙන් වැද හඟවත් බුදුරජුන් වැද එක් පසෙක සිටියා හ. පන්සිළු ගඳවු දෙවි ඳුත් ද ඉදුසල් ලෙන් වැද හඟවත් බුදුරජුන් වැද එක් පසෙක සිටියේ ය.

එ සමයෙහි වනාහි පියෙවියෙන් විසම වූ ඉදුසල් ලෙන දෙවියන් ගේ දේවානුභාවයෙන් සෙයින් සම විය, එය පියෙවියෙන් ඉඩ මද වූ නවුදු එ සමයෙහි මහත් ඉඩ ඇතියේ විය. ලෙනෙහි අඳුර පහ විය. එළිය පහළ විය.

ඉක්බිති හඟවත් සක් දෙවිඳුහු අමතා, “එසා බොහෝ කිස් ඇති, එසා බොහෝ කටයුතු ඇති, ආයුෂ්මත් කෞෂිකයන් ගේ මෙහි මේ යම් පැමිණීමක් වේ ද, එය ආශ්වයා ය, ආයුෂ්මත් කෞෂිකයන් ගේ මේ ඊම අදහුත යැ” යි වදළාහ.

“වහන්ස, බොහෝ දවසෙක සිට මැ භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ දක්නට එනු කැමැති වීමි. එහෙත් තවතිසා වැසි දෙවියන් ගේ වැඩ කටයුතු වල ව්‍යාපෘත වූයෙමි ම භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ දක්නට එනු නො හැකි වීමි. වහන්ස, එක් සමයෙක භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර අසල (දෙව රම්හි) සළලාගාර ගෙකිළියෙහි වසන සේක. වහන්ස, එ කල මම භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ දක්නට සැවැත් නුවරට ගියෙමි. එ සමයෙහි වනාහි භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ එක්තරා සමාධියෙකින් හුන් සේක් වෙති.

භුඤ්ජති නාම වෙසාවණසා මහාරාජසා පරිවාරිකා හගවන්තං පවුප්පට්ඨිතා හොති පඤ්ජලිකා නමසකමානා අථඛවාහං හනෙත භුඤ්ජති. එතදවොචො: “අභිවාදෙහි මෙ ඤං හගිති හගවන්තං, සකෙකා හනෙත දෙවානම්ඤ්ඤ සාමච්චො සපරිජනො හගවන්තො පාදෙ සිරසා වන්දති”ති. එවං වුසෙත හනෙත සා භුඤ්ජති මං එතදවොචො: ‘අකාලො ඛො මාරිස හගවන්තං දසකනාය, පටිසලලිතො හගවා’ති. “තෙන හි හගිති යද්ද හගවා තමා සමාධිමහා වුට්ඨිතො හොති අථ මම වචනෙන හගවන්තං අභිවාදෙහි. සකෙකා හනෙත දෙවානම්ඤ්ඤ සාමච්චො සපරිජනො හගවන්තො පාදෙ සිරසා වන්දති”ති.

“කච්චි මෙ සා හනෙත හගිති හගවන්තං අභිවාදෙසි, සරති හගවා තසා හගිතියා වචනනති?” “අභිවාදෙසි මං සා දෙවානම්ඤ්ඤ හගිති, සරාමගං තසා හගිතියා වචනං. අපි වාහං ආයසමිතො ව නෙමි-සද්දෙන තමහා සමාධිමහා වුට්ඨිතො”ති.

“යෙ තෙ හනෙත දෙවා අමෙහති පයමතරං තාවති-සකායං උපපන්නා, තෙසං මෙ සමමුඛා සුතං සමමුඛා පටිග්ගතිනං: “යද්ද තථාගතා ලොකෙ උපපජ්ජන්ති අරහනෙතා සමමාසමබුඩා, දිබ්බා කායා පරිපුරන්ති භායන්ති අසුරකායා’ති, තං මෙ ඉදං හනෙත සකඛිදිට්ඨං යතො තථාගතො ලොකෙ උපපන්නො අරහං සමමා සමබුඩො, දිබ්බා කායා පරිපුරන්ති, භායන්ති අසුරකායා ති. ඉධෙව හනෙත කපිලවස්සුසමිං ගොපිකා නාම සකාධිතා අහොසි බුඬෙ පසන්නා ධම්මෙ පසන්නා සඬේඝ පසන්නා සිලෙසු පරිපුරකාරිති. යා ඉත්ථිත්තං විරාජෙත්වා පුරිසත්තං භාවෙත්වා කායසං හෙද පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපන්නා දෙවානං තාවති-සානං සහබ්බාතං අමහාකං පුත්තත්තං අජ්ඣුපගතා. තත්‍රපි නං එවං ජානන්ති ‘ගොපකො දෙවපුත්තො ගොපකො දෙවපුත්තො’ති.

9. අඤ්ඤ පි හනෙත තයො භික්ඛු හගවති බුභමවරියං වරිත්වා භීතං ගන්ධබ්බකායං උපපන්නා. තෙ පඤ්චති කාමගුණෙහි සමපට්ඨා සමඛිතිභූතා පරිවාරයමානා අමහාකං උපද්ධානමාගමන්ති අමහාකං පාරිවරියං. තෙ අමහාකං උපද්ධානමාගතෙ අමහාකං පාරිවාරියං ගොපකො නාම දෙවපුත්තො පටිවොදෙසි: “කුතොමුඛා නාම කුමෙහ මාරිසා තසා හගවන්තො ධම්මං අසසුත්වා අහං හි නාම ඉත්ථිකා සමාන බුඬෙ පසන්නා ධම්මෙ පසන්නා සඬේඝ පසන්නා සිලෙසු පරිපුරකාරිති ඉත්ථිත්තං විරාජෙත්වා පුරිසත්තං භාවෙත්වා කායසං හෙද පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපන්නා දෙවානං තාවති-සානං සහබ්බාතං. සකකසා දෙවානම්ඤ්ඤ පුත්තත්තං අජ්ඣුපගතා.

වෙසවුණු රජු ගේ භූජකී නම් පාදපරිවාරිකාවක් දෙහොත් මුදුන් තබා වැද ගෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉදිරියෙහි සිටියා ය. වහන්ස, එ කල මම භූජකීය බණවා, 'බිහිනිය, තෝ ඇමැතියන් සහිත පිරිවරජනයා සහිත සක් දෙව්දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සිරිපා වළි යැයි කියා මගේ වචනයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදුව' යි කිමි, වහන්ස, මා එසේ කී කල ඒ භූජකී තොමෝ 'නිද්ධාණනී, දන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නට නො කළ' ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සමවත් සම වැද වැඩ ඉන්නා සේකැ' යි කිවු ය. 'බිහිනිය, එසේ වී නම්, යම් විටෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ සමාධියෙන් නැඟී සිටින සේක් ද, එ විටැ 'වහන්ස, ඇමැත්තන් සහිත පිරිවර ජනයා සහිත සක් දෙව්දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සිරිපා වළි' යැයි මගේ වචනයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදුව' යි කිමි. වහන්ස, කිමෙක් ද? මා බසින් ඒ බිහිනී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැන්ද ද? භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඇගේ වචනය සිහි කරන සේක් දැ?" යි සක්දෙව්දු කී ය.

"දෙව්ද, ඒ බිහිනී මා වැන්ද ය. මම ඇගේ වචනය සිහි කරමි. තව ද ආයුෂ්මත්ත හේ රියෙහි නිම්වලල්ල හඬ නඟන්නා හා ම මම සමවතින් නැඟී සිටියෙමි" යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

"වහන්ස, යම් කලෙක අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ තරාගත කෙනෙක් ලොවැ උපදනාහු ද, ඒ කලැ දෙව මුළු පිරිසත්, අසුර මුළු පිරිසත්' යන මෙ කරුණ අපට පෙරවු වැ තවතිසා දෙව්ලොවැ ඉපිද සිටි දෙවියන් හමුයෙහි දී මා විසින් අසන ලද්දේ ය, ඔවුන් හමුයෙහි දී පිළිගන්නා ලද්දේ ය. වහන්ස, 'යම් කලෙක තරාගත අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ කෙනෙක් ලොවැ පහළ වන්නෝ ද, එ කලැ දෙව්මුළු පිරිසත්, අසුර මුළු පිරිසත්' යන මෙ කරුණ මා විසින් සියැසින් ම දක්නා ලද්දේ ය. වහන්ස, මෙ කිඹුල්වත් පුරෙහි ම බුදුරුවන්හි පහන්, දමුරුවන්හි පහන්, සඟුරුවන්හි පහන්, සිල් සපුරා රක්තා සුදු ගෝපිකා නම් සැහැ දුටක් වූ ය. ඔ ගැහැනු බවට ඇලුම් හැර පියා පිරිමි බව පතා, කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සහ ලොවට, තවතිසා වැසි දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණියා, අප ගේ පුත් බව ලැබුහ. එහි දු ඔහු 'ගෝපක දෙව පුතැ' යි ගෝපක දෙව පුතැ' යි දනිත්.

9. වහන්ස, අන් මහණහු කී දෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි බබසර කොට හිතවූ ගදැවූ මුළුවෙක උපන්නාහු ය. ඔහු පස් කම් ගුණයන් ගෙන් සමර්පිත වැ සමන්විත වැ පසිඳුරන් හසුරුවන්නාහු, ගැයුම් වැයුම් ආදියෙන් අපට වත් කරනුවට අප උවටත් හලට එත්. අපට වත් කරනුවට අප උවටත් හලට ආ ඔවුනට ගෝපක දෙව්පුත් තෙම 'නිද්ධාණනී, තෙපි කොහි යොමු කළ මුහුණු ඇති වැ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ දහම් ඇසුහු ද? මම වනාහි ස්ත්‍රියක් ව සිට ද බුදුරුවන් දමුරුවන් සඟුරුවන් කෙරෙහි පහන් වැ, සිල් පුරන්නිම් ඉතිරිබවහි ඇල්ම හැර පියා, පිරිමිබව පතා කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සහ ලොවට, තවතිසා වැසි දෙවියන් හා එක් වීමට පැමිණියෙමි, සක් දෙව්දු ගේ පුත් බව ලදිමි.

ඉධාපි මං එවං ජානන්ති ගොපකො දෙවපුතො ගොපකො දෙව-
පුතොති. තුමෙහ පන මාරියා හඟවති බ්‍රහ්මවරියං චරිතා භිනං
ගන්ධබ්‍රාහ්මණං උපපන්නා දුර්ග්ධරූපං චත හො අඤ්ජාම යෙ මයං අඤ්ජාම
සහධම්මකෙ භිනං ගන්ධබ්‍රාහ්මණං උපපන්නෙති". තෙසං හතෙත ගොපකෙන
දෙවපුතෙන පටිච්චාදිත්තානං චෙ දෙවා දිව්‍යෙව ධම්මෙ සතිං
පටිලභිංසු කායං බ්‍රහ්මපුරොභිතං, එකො පන දෙවො කාමෙ අර්ඤ්ඤාපයි.

10. “උපාසිකා වක්ඛමතො අහොසිං නාමමපි මයං අහු ගොපිකා ති,
බුද්ධො ච ධම්මෙ ච අභිප්පසන්නා සබ්බඤ්චුපට්ඨාසිං පසන්නවිත්තා.

තසෙසව බුද්ධාසස සුධම්මතාය සකකසස පුතොමහි මහානුභාවො,
මහාජුතීකො තිදිවුපපතො ජානන්ති මං ඉධාපි ගොපකො ති.

අරඤ්ජං භික්ඛවො දිට්ඨපුබ්බෙ ගන්ධබ්‍රාහ්මණායුපගතෙ’ වහිනෙ.
ඉමෙහි තෙ ගොතමසාවකා සෙ යෙ ච මයං පුබ්බෙ මනුස්සතුතා.

අනෙතන පානෙන උපට්ඨහිමා පාදුපසංගයහ සකෙ නිවේසනෙ,
කුතොවුඛා නාම ඉමෙ හවතො බුබ්බස ධම්මාති පටිඤ්ඤාසුං.

පචචත්තං චෙදිතබ්බො හි ධම්මො සුදෙසිතො වක්ඛමතානුබුද්ධො,
අහං හි තුමෙහව උපාසමානො සුඛා අරියානං සුභාසිතාති

සකකසස පුතො’මහි මහානුභාවො මහාජුතීකො තිදිවුපපතො,
තුමෙහ පන සෙට්ඨවුපාසමානා අනුක්කරං බ්‍රහ්මවරියං චරිතා.

භිනං කායං උපපන්නා හවතො අනානුලොමා හවතොපපත්ති,
දුර්ග්ධරූපං චත අඤ්ජාම සහධම්මකෙ භිතකායුපපතො.

ගන්ධබ්‍රාහ්මණායුපගතා හවතො දෙවානමාගච්ඡරා පාරිවරියං,
අභාරෙ වසතො මයහං ඉමං පසං විසෙසතං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 15 හි ඇතුළත් කර ඇත.

මෙහිදී මා 'ගොපක දෙව පුතැ' යි දනිත්. නිද්‍යකාණනි, තෙපි වූ කළි භාග්‍ය-
චතුත්ථහන්සේ කෙරෙහි බලසර කොට, භීත වූ ගඳවු රැහැකැ උපන් සහදුමියන් දකුමෝ
ද, ඒ අපි නො දක්ක යුතු දයක් දුටුමහ' යි ඔවුනට වෝදනා කළේ ය.
චහන්ස, ගොපක දෙවපුතු විසින් වෝදිත (සිහි කරවන ලද) ඒ තිදෙනා
අතුරෙන් දෙදෙනෙක් දෙවිහු මෙ අත් බවිහි ම පළමු දහන් සිහිය පිළිලැබ
(ධ්‍යානය පාදක කොට විවිසුන් වඩා ඇතැගැමි පෙලෙහි පිහිටා) එ
කෙණෙහි ම සැවැ බලි ලොවැ බලිපෙරෙව් (බ්‍රහ්මපුරෝහිත) අත් බව
ලදහ. එක් දෙවියෙක් වනාහි කාමයන්හි දැලුණේ එහි මැ රැදුණේ ය.

(එයින් කිහු සංගීතිකාරයෝ:)

10. "පසැස් ඇතියාණන් ගේ උවැසියක් වීම්. මගේ නම 'ගොපිකා'
යි විය. බුදුරුවන්හි ද දමුරුවන්හි ද වෙසෙසින් පැහැදුණු මම් පහන්
සිතැති ව සඟරුවනට උවටන් කෙළෙමි.

එ බුදුරජු ගේ ම දහමැ සොදුරු බව හෙයින් සක්දෙවිදු ගේ මහ
තෙදැතිපුතෙක් වැ තිදසපුරු උපනිමි. මෙහි ද මා ගෝපක යැ' යි දනිත්.

ඉක්බිති පෙර දුටුවිරු, (පෙර) දහන් ලැබ සිට, ගදෙවු දෙව රැගේ
උපන් මහණුන් දිවිමි. යම් බදු අපි පෙර මිනිස් වූමෝ, සිය නිවෙස්හි දී
පා දෙවිම් ආදී විසින් සංග්‍රහ කොට, අහරින් පැනිග් යම් කෙනාකුත්හට
උවටන් කළමෝ ද, මේ ඒ ගොයුම්සව්වෝ යැ. මේ හවත්තු කවර අතක්
බලා ගත්තාහු, බුදු රජුන් ගේ දහම් පිළිගත්තෝ ද?

පසැසියාණන් දෑන දෙසු දහම තමා විසින් ම දත යුතු ය. මම් ද
තොප සෙයින් - තොප ම ඇසුරු කෙරෙමින් - ආයඹ වූ බුදුරජුන් ගේ
සුභාමිතයන් තොප ගෙන් අසා පිළිපැද, තිදස් ලොවැ උපන්නෙමි, සක්-
දෙවිදුට මහාත්‍රහාව ඇති මහ තෙදැති පුතෙක් වීම්. තෙපි වනාහි උතුම්
බුදුරජුන් ඇසුරු කරමින් ලොවුතුරු සසුන් බලසර සරා, පහත් දෙවිමුළු-
වෙක උපන්නු ය. හවතුන් ගේ මේ ඉපැත්ම (ඔබ කළ මහණදමට)
නො සරි ලන සේ ය. භීත වූ දෙව මුළුවෙක උපන් සහදුමි වූ තොප
දක්නා ඇපි නො දක්ක යුතු දක්මක් දුටුමහ.

හවත්තු ගඳවු දෙව රැගෙහි උපන්නාහු, සක් දෙවිදුට වත් සපයනුවට
එන්නාහ. ගිහි ගෙහි වුසු මගේත් මහණ කම් කළ තොපගේත් මේ
වෙසෙස දකිවු.

ඉතී හුඤා සච්ඡ පුමා'මහි දෙවො දිබ්බෙහි කාමෙහි සමඛිගුතො,
තෙ වොදිතා ගොතමසාවකෙන සංවෙගමාපාදුං සමෙව භොපකං,

“හඤ ඛ්‍යායමාම වියායමාම මා නො මයං පරපෙසසා අනුමහ,”
තෙසං දුට්ඨෙ වීරියං ආරභිංසු අනුසාරං ගොතමසාසනානි,

ඉධෙ ව චිත්තානි විරාජයිතා කාමෙසු ආදීනවමඤ්ඤංසු,
තෙ කාමසංයොජනබන්ධනානි පාපිමයොගානි දුරවට්ඨානි

නාගොව සඤ්ඤාගුණානි ඡෙත්වා දෙවෙ තාවතිංසෙ අතික්කමිංසු,
සඉඤ්ඤ දෙවා සපජාපතිකා සබ්බෙ සුඛමාය සභායුපට්ටයා-

. තෙ සංනිසිත්තානං අතික්කමිංසු වීරා වීරාගා වීරජං කරොත්තා,
තෙ දිඤ්ඤා සංවෙගමකාසි වාසවො දෙවාහිගු දෙවගණ්ඤ මරෙඤ්ඤ.

ඉමෙ හි තෙ භීතකායුපපත්තා දෙවෙතාවතිංසෙ අතික්කමන්ති,
සංවෙගජාතසා වට්ඨො නිසමම සො භොපකො වාසවමඤ්ඤාසි.

“බුද්ධො ජනිතූතී මනුසසලොකෙ කාමාහිගු සකාමුතීති ඤායති,
තසෙසතෙ පුත්තා සතියා වීරීතා වොදිතා මයා තෙ සතිමරෙඤ්ඤාසුට්ඨං.

තිණ්ණං තෙසං වසීනෙත්ථ එකො ගන්ධබ්බකායුපගතො ‘වභීනො
වෙ වෙව සමෙධොධිපථානුසාරිනො දෙවෙසි භීළෙන්ති සමාහිත්තං.

එතාදිසි ධම්මප්පකාසනෙත්ථ න තත්ථ කිං කඛ්ඛති කොච්ඡාපකො,
නිත්ථිණ්ණභිසං වීචිකිට්ඨාපීතං බුද්ධං නාමසාම ජිනං ජනිතූං.

යනෙත ධම්මං ඉධඤ්ඤාය විසෙසං අජ්ඣගංසු තෙ,
කායං බුහමපුරොහිතං දුට්ඨෙ තෙසං විසෙසගු.

තසා ධම්මසා පත්තියා ආගතමහාසි මාරිස,
කතාවකාසා භගවතා පඤ්ඤං පුට්ඨෙත්ථ මාරිසාති.

පෙර ස්ත්‍රී වූ ඒ මම අද දෙව් කම්සුවෙන් යුත් පිරිමියෙකිමි'' ගෝපක දෙව්පුතු කරා පැමිණ, ගොයුම් සවු වූ ඔහු විසින් වෝදිත වූ ඒ ගඳැවු දෙව් පුත්තු සංවේගයට පැමිණියාහ.

ඔවුන් ගෙන් දෙදෙනෙක් 'දූන් ඇපි වැර වඩවු, වැයම් කරවු, ඇපි මෙරමාහට මෙහෙ කරුවෝ නො වමෝ ව' යි කියා, ගොයුම් බුදුරජුන් ගේ අනුශාසනා සිහි කොට කමටහන්හි වැර වැඩුහ.

ඔහු මෙහි දී ම පස්කම්හි ඇලුණු සිත් පහ කොට, කාමයන්හි දෙස් දුටුහ. ඔහු ඉක්මෙනුවට දුෂ්කර වූ මරහු ගේ බැඳුම් වූ කාම සංයෝජන ද කාම බන්ධන ද, ඇතක් හු යදම්සෙයින් සිඳූ පියා, තවතිසා වැසි දෙවියන් ඉක්මැ (බඹලෝ) ගියාහ. ඉන්ද්‍රියා සහිත වූ ද, ප්‍රජාපතිහු සහිත වූ ද දෙව් සෙබෙහි යම් දෙව් කෙනෙක් හුන්නාහු ද, එසේ හුන් ඒ දෙවියන් අතුරෙන් ශූර වූ ඔහු රාග රජයේ දුර ලන්නාහු (අනාගැමි මහ වඩන්නාහු), පහවූ රාග ඇත්තාහු, සෙසු දෙවියන් ඉක්මැ ගියාහ. දෙවියන් මැද සෙසු දෙවියන් අබ්බවා සිටි සක් දෙව්දු, 'හීන දෙව් මුළුවෙක උපන් මොහු වනාහි (දහන් වඩා) තවතිසා වැසි දෙවියන් ඉක්මැ යෙන් යැ' යි සංවේගය පහළ කෙළේ ය. හටගත් සංවේග ඇති සක් දෙව්දු ගේ වචනය නුවණින් සලකා, ඒ ගෝපක දෙව් පුත් තෙමේ සක් දෙව්දුට මෙසේ කී ය.

''ජනෙන්ද්‍රයෙනි, මිනිස්ලොවැ බුද්ධ නම් කෙනෙක් ඇත. කාමයන් මැඩැලූ ඔබ ශාක්‍යමුනි නම් වෙති. ඔබ ගේ පුත්‍ර වූ මොහු සිහියෙන් තොර වූවාහු, මා විසින් වොදනා කරන ලදුවෝ සිහිය ලදුහ.

ඒ තුන් මහණුන් ගෙන් ගඳැවු රැහැට පැමිණූ සිටි එකෙක් මෙහි මැ රැදුණේ ය. සම්බෝධිමාර්ගය (අනාගැමි මහ) ඔස්සේ යන දෙදෙනෙක් ම සමාධිගත සිතැත්තාහු දෙවියන් යට පත් කෙරෙත්.

මෙ සස්තෙහි මෙ බදු දහම් පවසනු ඇත. එහි ලා කිසිදු සවිවෙක් 'මේ කෙසේ වන්නෙක් දූ' යි සැක නො කරයි. තිණු සතර මහවතුරු ඇති, සුන් සැක ඇති, ජනයනට ඉන්ද්‍ර වූ සියලු කෙලෙස් දිනූ බැවින් එක ම ජිනායාණන් වූ ඒ බුදුරජුන් නමදිමු.

''ඔවුන් තිදෙනා අතුරෙන් විශෙෂගාමී වූ දෙදෙනෙක් මෙහි දී ම ඔබේ දහම දූන ගෙන බ්‍රහ්මපුරෝහිත කය (පුරමධ්‍යානය) ලැබ එය පාදක කොට විවසුන් වඩා අනාගැමි මහ ලැබුවාහු ද, නිදුකාණනි, ඒ දහම ලබනු පිණිස අපි මෙහි ආමහ. නිදුකාණනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් කරන ලද අවකාශ ඇත්තමෝ ප්‍රශ්න විචාරමෝ වා.''

11. අරං ඛො භගවතො එතදහොයි: දීඝරත්තං විසුඛො ඛො අයං සකෙකා යං කිඤ්චි මං පඤ්ඤං පුච්ඡස්සති, සබ්බං තං අත්ථසංභිතං යෙව පුච්ඡස්සති, නො අනත්ථසංභිතං. යං වසසාහං පුට්ඨො ඛ්‍යාක-
රිස්සාමි. තං විප්පමෙව ආජානිස්සති''ති. අරං ඛො භගවා සකකං දෙවා-
නම්ඤ්ඤං ගාථාය අරඤ්ඤාමාසි:

“පුච්ඡ වාසව මං පඤ්ඤං යං කිඤ්චි මනසිවජයි,
තස්ස තසෙඤ්ච පඤ්ඤස්ස අහං අත්තං කරොමි තෙ''ති.

පට්මහාණවාරං නිවසීතං.

“එකල්හි මේ සත් දෙව් වනාහි බොහෝ කලක් ම පිරිසිදු වැ ආයෙක. හේ යම් පැනයක් මා විවාරන්නේ ද, අර්ථනිෂ්ටිත වූ ම (කරුණු සහිත වූ ම) ඒ සියල්ල විවාරන්නේ ය, අර්ථ නිෂ්ටිත නො වූවක් නො ම විවාරන්නේ ය. මොහු විසින් යමක් විවාරන ලද්දෙහි, මම විසඳන්නෙමි නම්, හේ වහ, ම එය දනගන්නේ යැ” යි හඟවත් බුදුරජුනට මේ සිත විය, ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සත් දෙව්දු බණවා (ආරායෙන්)

“වාසවයෙනි, සිතීන් යමක් කැමැත්තහු ද, ඒ පැනය මා විවාරවූ. ඔබගේ ඒ ඒ හැම පැනයක් ම (විසඳා) කෙළවර කරන්නෙමි” යි වදළ සේක.

පළමු බණ වර නිව්ගේ ය.

12. කතාවකාසො සකෙකා දෙව්නම්මේද්ද හගවතා ඉමං හගවතාං පඨමං පඤ්ඤං අපුච්ඡිද්: කිංසංඤ්ඤාපජානා නු ඛො මාරිස දෙව්නම්මේද්දා අසුරා නාගා ගඤ්ඤා යෙ වංඤ්ඤා සන්ති පුට්ඨකායා තෙ 'අවේරා අදණ්ඛා අසප්පකා අබ්බාපජා' විහරෙමු අවේරිතො'ති ඉති වෙ නෙසං හොති. අප් ව පන සවේරා සදණ්ඛා සසප්පකා සබ්බාපජා විහරන්ති සවේරිතො'ති ඉදං සකෙකා දෙව්නම්මේද්ද හගවතාං පඤ්ඤං අපුච්ඡි.

තස්ස හගවා පඤ්ඤං පුට්ඨො බ්බාකාසි:

"ඉසාමච්ඡරියසංඤ්ඤාපජා ඛො දෙව්නම්මේද්දා දෙව්නම්මේද්දා අසුරා නාගා ගඤ්ඤා, යෙ වංඤ්ඤා සන්ති පුට්ඨකායා, තෙ 'අවේරා අදණ්ඛා අසප්පකා අබ්බාපජා විහරෙමු අවේරිතො'ති ඉති වෙ නෙසං හොති. අප් ව පන සවේරා සදණ්ඛා සසප්පකා සබ්බාපජා විහරන්ති සවේරිතො ති. ඉදං හගවා සකකස දෙව්නම්මේද්දා පඤ්ඤං පුට්ඨො බ්බාකාසි. අකමමො සකෙකා දෙව්නම්මේද්දා හගවතො භාසිතං අභිනාදි අනුමොදි: එවමෙතං හගවා, එවමෙතං සුගත, තිණ්ණං මො'ප් කඬ්ඛා විගතා කපංකපා හගවතො පඤ්ඤාසු වෙය්‍යාකරණං සුඤ්ඤා'ති.

13. ඉතිහ සකෙකා දෙව්නම්මේද්ද හගවතො භාසිතං අභිනාදි අනුමොදිතා හගවතාං උක්ඛරිං පඤ්ඤාමපුච්ඡි:

"ඉසාමච්ඡරියං පන මාරිස කිංනිදන්තං කිංසමුදයං කිංජාතිකං කිංපභවං, කිංසමිං සති ඉසාමච්ඡරියං හොති, කිංසමිං අසති ඉසාමච්ඡරියං න හොති?"ති.

12. සක් දෙවිදු පැන පුළුවස්නා පිණිස ලත් අවකාශ ඇත්තේ,^{*} හඟවත් බුදුරජුන් ගෙන් මේ පළමු පැනය විචාළේ ය: “නිද්දාමාණන් වහන්ස, දෙවියෝ ද මිනිස්සු ද අසුරයෝ ද නාගයෝ ද ගන්ධර්වයෝ ද මෙයින් අන්‍ය යම් බොහෝ දෙනෙක් ඇත් නම් ඔහු ද යන මේ හැම දෙනාට ‘වෙර බැඳුම් නැත්තෝ වැ ආයුධ දණ්ඩ මනෝදණ්ඩ නැත්තෝ වැ පස-මිතුරන් නැත්තෝ වැ දෙමනස් නැත්තෝ වැ අවෙරි (කොප මාත්‍ර දු නො උපදවන්නෝ) වැ වසන්නමු’ යි ප්‍රාර්ථනාවෙක් වෙයි. එතෙකුදු වුවත් ඔහු වෙර ඇත්තාහු, දණ්ඩ ඇත්තාහු, පසමිතුරන් ඇත්තාහු, දෙමනස් ඇත්තාහු, වෙරි වූවාහු වෙසෙත්. කවර සංයෝජනයක් ඇත්තාහු (කවර බැමිමෙකින් බැඳුණාහු) ඔහු එසේ වෙසෙත් ද? යනු යි. මෙසේ සක් දෙවිදු හඟවත් බුදුරජුන් ගෙන් මේ පළමු පැනය විචාළේ ය.

ඔහු විසින් පැන විචාරන ලද හඟවත්තු එය මෙසේ විසඳා වදළා හ:

“දෙවිදු, දෙවියෝ ද මිනිස්සු ද අසුරයෝ ද නාගයෝ ද ගන්ධර්වයෝ ද අන් යම් බොහෝ දෙනෙක් ඇත් නම් ඔහු ද යන මේ හැම දෙනාට වෙර බැඳුම් නැත්තෝ වැ ආයුධ දණ්ඩ මනෝ දණ්ඩ නැත්තෝ වැ පසමිතුරන් නැත්තෝ වැ දෙමනස් නැත්තෝ වැ අවෙරි වැ වසන්නමු’ යි ප්‍රාර්ථනාවෙක් වෙයි. එතෙකුදු වුවත් ඔහු වෙර බැඳුම් ඇත්තෝ වැ දණ්ඩ ඇත්තෝ වැ පසමිතුරන් ඇත්තෝ වැ දෙමනස් ඇත්තෝ වැ වෙරි වැ වෙසෙත්. ඔහු ඊර්ෂ්‍යාවත් මාත්ස්‍යයත් සංයෝජන කොටැත්තාහු (ඊර්ෂ්‍යාමාත්ස්‍යය දෙකින් බැඳුණාහු), එසේ වෙසෙත්.” ප්‍රශ්න විචාරනු ලැබූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සක්දෙවිදු ගේ පැනය මෙ පරිද්දෙන් විසඳූහ. (එයින්) සතුටු වූ සක් දෙවිදු “භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මෙය එසේ යැ, සුගතයන් වහන්ස, මෙය එසේ යැ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ විසඳුම ඇසීමෙන් මෙහි මගේ සැකය ඉක්මණි² විමතිය පහ විණැ” යි සක් දෙවිදු හඟවත් බුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගත්තේ ය, අනුමොචන් විය.

13. සක් දෙවිදු මෙසේ හඟවත් බුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගෙන අනුමොච,

“නිද්දාමාණන් වහන්ස, ඊර්ෂ්‍යා මාත්ස්‍යය දෙක කුමක් නිදන් කොටැත්තේ ද, කුමක් සමුදය (කාරණ) කොටැත්තේ ද, කුමක් උත්පත්ති ස්ථාන කොටැත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව (උපද්‍යා තැන) කොටැත්තේ ද, කුමක් ඇති කල්හි ඊර්ෂ්‍යා මාත්ස්‍යය දෙක වෙයි ද, කුමක් නැති කල්හි ඊර්ෂ්‍යා මාත්ස්‍යය දෙක නො වෙයි ද?” යි මත්තෙහි ද පැනයක් පුළුවන.

1. කතාවකාසො-කරන ලද අවකාශ ඇත්තේ යනු පදගතාර්ථ යැ.

2. තිණණා කංචා-සැකය තරණය කරන ලදී යනු පදගතාර්ථ යැ.

ඉක්කාමච්ඡරියං ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ පියාපපියනිදනං පියාපපියසමුදයං පියාපපියජාතිකං පියාපපියපහවං, පියාපපියෙ සති ඉක්කාමච්ඡරියං භොති, පියාපපියෙ අසති ඉක්කාමච්ඡරියං න භොති''ති.

14. ''පියාපපියං ඛො පන මාරිස කිංනිදනං කිංසමුදයං කිංජාතිකං කිංපහවං. කිංසමිං සති පියාපපියං භොති, කිංසමිං අසති පියාපපියං න භොති''ති.

''පියාපපියං ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ ඡන්දනිදනං ඡන්දසමුදයං ඡන්දජාතිකං ඡන්දපහවං ඡන්දෙ සති පියාපපියං භොති, ඡන්දෙ අසති පියාපපියං න භොති''ති.

15. ''ඡන්දෙ ඛො පන මාරිස කිංනිදනො කිංසමුදයො කිංජාතිකො කිංපහවො, කිංසමිං සති ඡන්දෙ භොති කිංසමිං අසති ඡන්දෙ න භොති''ති.

ඡන්දෙ ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ විතකකනිදනො විතකකසමුදයො විතකකජාතිකො විතකකපහවො. විතකකෙ සති ඡන්දෙ භොති, විතකකෙ අසති ඡන්දෙ න භොති''ති

16. විතකකො ඛො පන මාරිස කිංනිදනො කිංසමුදයො කිංජාතිකො කිංපහවො කිංසමිං සති විතකකො භොති, කිංසමිං අසති විතකකො න භොති''ති.

විතකකො ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ පපඤ්ඤාසකුසලානිදනො පපඤ්ඤාසකුසලානිදයමුදයො පපඤ්ඤාසකුසලානිදානිකො පපඤ්ඤාසකුසලානිදපහවො, පපඤ්ඤාසකුසලානිදය සති විතකකො භොති, පපඤ්ඤාසකුසලානිදය අසති විතකකො න භොති''ති,

“දෙවිද, ඊර්ණ්‍යා මාත්සයා දෙක ප්‍රිය අප්‍රිය සත්ත්වයන් නිදන කොටැත්තේ ය, ප්‍රියාප්‍රිය සත්වයන් සමුදය (කාරණ) කොට ඇත්තේ ය, ප්‍රියාප්‍රිය සත්වයන් ජාති (උත්පත්තිස්ථාන) කොටැත්තේ ය, ප්‍රියාප්‍රිය සත්වයන් ප්‍රභව (උපදනා තැන්) කොට ඇත්තේ ය. ප්‍රියාප්‍රිය සත්වයන් ඇති කල්හි ඊර්ණ්‍යා මාත්සයා දෙක වෙයි. ප්‍රියයක්හු හෝ අප්‍රියයක්හු නැති කල්හි ඊර්ණ්‍යා මාත්සයා දෙක නො වේ” යැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසැදූ සේක.

14. නිදුකාණන් වහන්ස, ප්‍රියාප්‍රිය සත්ව සංස්කාරය කුමක් නිදන කොටැත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් උත්පත්තිස්ථාන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොටැත්තේ ද, කුමක් ඇති කල්හි ප්‍රියාප්‍රිය සත්ව සංස්කාරය වේ ද, කුමක් නැති කල්හි ප්‍රියාප්‍රිය සත්ව සංස්කාරය නො වේ ද?” යි සක් දෙව්දු පුළුවන.

දෙවිද, ප්‍රියාප්‍රිය සත්ව සංස්කාරය වනාහි ඡන්දය නිදන කොටැත්තේ ය, ඡන්දය සමුදය කොටැත්තේ ය, ඡන්දය උත්පත්තිස්ථාන කොටැත්තේ ය, ඡන්දය ප්‍රභව කොටැත්තේ ය, ඡන්දය ඇති කල්හි ප්‍රියාප්‍රිය සත්ව සංස්කාරය වේ, ඡන්දය නැති කල්හි ප්‍රියාප්‍රිය සත්ව සංස්කාරය නො වේ” යැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසැදූ සේක.

15. ‘නිදුකාණන් වහන්ස, ඡන්දය වනාහි කුමක් නිදන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් උත්පත්තිස්ථාන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ඇති කල්හි ඡන්දය වේ ද, කුමක් නැති කල්හි ඡන්දය නො වේ ද?’ යි සක් දෙව්දු පුළුවන.

“දෙවිද, ඡන්දය වනාහි විනිශ්චය විතර්කය නිදන කොට ඇත්තේ ය, විනිශ්චය විතර්කය සමුදය කොට ඇත්තේ ය, විනිශ්චය විතර්කය උත්පත්තිස්ථාන කොට ඇත්තේ ය, විනිශ්චය විතර්කය ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ය, විනිශ්චය විතර්කය ඇති කල්හි ඡන්දය වේ විනිශ්චය විතර්කය නැති කල්හි ඡන්දය නො වේ” යැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසැදූ සේක.

16. “නිදුකාණන් වහන්ස, විනිශ්චය විතර්කය කුමක් නිදන් කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් උත්පත්තිස්ථාන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ඇති කල්හි විනිශ්චය විතර්කය වේ ද, කුමක් නැති කල්හි විනිශ්චය විතර්කය නො වේ ද?” යි සක් දෙව්දු පුළුවන..

“දෙවිද, විනිශ්චය විතර්කය වූ කලි තෘෂ්ණා ප්‍රපඤ්ච සම්ප්‍රයුක්ත සංඤාකොටස් නිදන් කොටැත්තේ ය, එය ම සමුදය කොට ඇත්තේ ය. එය ම උත්පත්තිස්ථාන කොට ඇත්තේ ය, එය ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ය, එය ඇති කල්හි විනිශ්චය විතර්කය වේ, එය නැති කල්හි විනිශ්චය විතර්කය නො වේ” යැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසැදූ සේක.

17. “නිද්දුකාණන් වහන්ස, මහණ තෙම කෙසේ පිළිපත්තේ ප්‍රපංච-සංඥා කොටසුන් ගේ සංසිද්ධිමට උපාය බැවින් නිසි වූ ද එය අරමුණු කිරීම් වශයෙන් එයට පැමිණෙන්නාවූ ද්විවස්තුන් මහ පිළිපත්තේ වේ ද?” යි සක් දෙවිඳු ප්‍රච්චිත.

“දෙවිඳ, මම් සෙවියැ යුතු නො සෙවියැ යුතු විසින් සොම්නස් වේදනාව ද දෙ පරිදි කොට කියමි. “දෙවිඳ, සෙවියැ යුතු සොම්නස ද නො සෙවියැ යුතු සොම්නස ද යි මම් සොම්නස ද දෙ පරිද්දෙකින් කියමි, දෙමිනස ද සෙවියැ යුතු දෙමිනස ද නො සෙවියැ යුතු දෙමිනස ද යි දෙපරිදි කොට කියමි. උපේක්ෂාව ද සෙවියැ යුතු උපේක්ෂාව ද නො සෙවියැ යුතු උපේක්ෂාව ද යි දෙ පරිදි කොට කියමි.

සෙවියැ යුතු සොම්නස ද නොසෙවියැ යුතු සොම්නස ද යි මම් සොම්නස දෙපරිද්දෙකින් කියමි යි මෙසේ මෙය කියන ලදි. මෙය කුමක් සඳහා කියන ලද ද යත්: එහි මේ සොම්නස සෙවුනා මගේ සත්ත්ව අකුසල් දහම්හු වැඩෙත්, කුසල් දහම්හු පිරිහෙත් යැ යි යම් සොම්නසක් දැන ගන්නේ ද, මේ බඳු වූ සොම්නස නො සෙවියැ යුතු. මේ සොම්නස සෙවුනා මගේ සත්ත්ව අකුසල් දහම්හු පිරිහෙත් කුසල් දහම්හු වැඩෙත්’ යි යම් සොම්නසක් දැන ගන්නේ ද, මේ බඳු සොම්නස සෙවියැ යුතු. එහි ද යම් සොම්නසෙක් ඉදින් විතර්ක සහිත විචාරසහිත ද (නෛෂ්-කාම්‍ය වශයෙන් විදර්ශනා වශයෙන් අනුස්මාතිභාවනා වශයෙන් ප්‍රථම ධ්‍යාන වශයෙන් විතර්ක විචාර සහිත ද), යම් සොම්නසෙක් විතර්ක- (රහිත ද විචාර රහිත ද ද්විතීය ධ්‍යාන වශයෙන් අවිතර්ක වැ අවිචාර වැ උපන්නේ ද) ඔවුන් අතුරෙන් යමක් විතර්කරහිත ද විචාර රහිත ද, එය වඩා උතුම් ය. ‘දෙවිඳ, සොම්නස ද සෙවියැ යුතු එක ද, නො සෙවියැ යුතු එක ද යි දෙ පරිද්දෙකින් කියමි’ යි යමක් කියන ලද ද, මෙය ඒ ද්විවිධ සොම්නස සඳහා කියන ලදි. දෙවිඳ, දෙමිනස ද සෙවියැ යුතු එක ද නො සෙවියැ යුතු එක ද යි දෙ පරිද්දෙකින් මම් කියමි. මෙසේ වනාහි මෙය කියන ලදි. මෙය කුමක් සඳහා කියන ලද ද යත්: එහි ‘මේ දෙමිනස සෙවුනා මගේ සත්ත්ව අකුසල් දහම්හු වැඩෙත්, කුසල් දහම්හු පිරිහෙත් යැ’ යි යමක් දන්නේ ද, මේ බඳු දෙමිනස නො සෙවියැ යුතු යැ. එහි ‘මේ දෙමිනස සෙවුනා මගේ සත්ත්ව අකුසල් දහම්හු පිරිහෙත්, කුසල් දහම් හු වැඩෙත් යැ’ යි දන්නේ ද, මේ බඳු දෙමිනස සෙවියැ යුතු. එහි විතර්ක සහිත විචාර සහිත යම් දෙමිනසෙක් වේ ද, විතර්කරහිත විචාරරහිත යම් දෙමිනසෙක් වේ ද, ඔවුන් අතුරෙන් යමක් විතර්කරහිත විචාරරහිත ද (නෛෂ්කාම්‍ය වශයෙන් විදර්ශනා වශයෙන් අනුස්මාති වශයෙන් ප්‍රථම-ධ්‍යානාදි වශයෙන් උපදානා) මේ දෙමිනස වඩා උතුම් යැ. දෙවිඳ, දෙමි-නස ද සෙවියැ යුතු එක ද නොසෙවියැ යුතු එක ද යි දෙමිනස ද මම් දෙවැ-දූරුම් කොට කියමි යි මෙසේ යමක් කියන ලද ද, මෙය එකී දෙමිනස සඳහා කියන ලදි.

දෙවිද, සෙවියැ යුතු එක ද නොසෙවියැ යුතු එක ද යි මම් උපේක්ෂාව ද දෙ වැදෑරුම් කොට කියමි. මෙසේ ම මෙය කියන ලදි. මෙය කුමක් සඳහා කියන ලද ද යත්: එහි මේ උපේක්ෂාව වනාහි සෙවුනා මගේ සත්ත්ව අකුසල් දහම්හු වැඩෙත්, කුසල් දහම්හු පිරිහෙත් යැ යි යම් උපේක්ෂාවක් දන්නේ ද, මේ බදු වූ උපේක්ෂාව නොසෙවියැ යුතු ය. එහි මේ උපේක්ෂාව සෙවුනා මගේ සත්ත්ව අකුසල් දහම්හු පිරිහෙත් කුසල් දහම්හු වැඩෙත් යැ යි යම් උපේක්ෂාවක් දන්නේ ද මේ බදු වූ උපේක්ෂාව සෙවියැ යුතු ය. එහි යමක් සවිතර්ක සවිචාර ද, යමක් අවිතර්ක අවිචාර ද, මොවුන් අතුරෙන් යමක් අවිතර්ක අවිචාර ද එය වඩා උතුම්. දෙවිද, 'සෙවියැ යුතු එක ද නො සෙවියැ යුතු එක ද යි උපේක්ෂාව දෙ වැදෑරුම් කොට කියමි' යි මෙසේ යමෙක් මා විසින් කියන ලද ද, මෙය ඒ (අවිතර්ක අවිචාර) උපේක්ෂාව සඳහා කියන ලදි.

දෙවිද, මෙසේ පිළිපත් මහණ තෙම ප්‍රජාව සම්ප්‍රයුක්ත සංඤා කොට-සුන් ගේ සංසිද්ධිට උපාය බැවින් එයට නිසි වූ ද එය අරමුණු කිරීම් වශ-යෙන් එයට පැමිණෙන්නා වූ ද විවිසුන් මහට පිළිපත්තේ වේ යැ යි මෙසේ සක් දෙවිදු විසින් විචාරන ලද පැනය විසඳා වදළ සේක. සතුටු වූ සක් දෙවිදු 'භාග්‍යාවතුන් වහන්ස, එය එසේ යැ, සුගතයන් වහන්ස, එය එසේ යැ. භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ ගේ පැන විසඳීම ඇසීමෙන් මෙහි මා තුළ වූ සැකය ඉක්මණ, විමතිය පහ වියැ' යි කියා හඟවත් බුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගත්තේ ය, අනුමෙව් ය.

18. මෙසේ සක් දෙවිදු හඟවත් බුදුරජුන්ගේ වචනය පිළිගෙන, "නිද්දාමාණන් වහන්ස, කෙසේ පිළිපත් මහණ තෙම පාතිමොක්ඛ සිල සංවරය පිණිස පිළිපත්තෙක් වේ ද" යි මත්තෙහි දු පැනයක් ප්‍රඵවුන.

'දෙවිද, සෙවියැ යුක්ත ද නො සෙවියැ යුක්ත දැ යි කායසමාචාරය ද මම් දෙවැදෑරුම් කොට කියමි. සෙවියැ යුක්ත ද නොසෙවියැ යුක්ත ද යි වාක්සමාචාරය ද මම් දෙවැදෑරුම් කොට කියමි. දෙවිද, සෙවියැ යුක්ත ද නොසෙවියැ යුක්ත ද යි පයෙඝ්ඤාය ද මම් දෙවැදෑරුම් කොට කියමි. දෙවිද, සෙවියැ යුක්ත ද නො සෙවියැ යුක්ත ද යි කායසමාචාරය ද මම් දෙවැදෑරුම් කොට කියමි යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදි. කුමක් සඳහා මෙය කියන ලද ද යත්: එහි මේ කායසමාචාරය සෙවුනා මා සත්ත්ව අකුසල් දහම්හු වැඩෙත්, කුසල් දහම්හු පිරිහෙත් යැ' යි යම් කාය සමාචාරයක් දන්නේ ද, මේ බදු වූ කායසමාචාරය සෙවියැ යුතු යැ. එහි මේ කාය සමාචාරය සෙවුනා මා සත්ත්ව අකුසල් දහම්හු පිරිහෙත්, කුසල් දහම්හු වැඩෙත් යැ යි යම් කාය සමාචාරයක් දන්නේ ද මේ බදු වූ කායසමාචාරය සෙවියැ යුතු ය. 'දෙවිද, සෙවියැ යුක්ත ද නොසෙවියැ යුක්ත ද යි කායසමාචාරය ද දෙවැදෑරුම් කොට මම් කියමි යි මෙසේ යමක් කියන ලද ද මෙය එකී කාය සමාචාරය සඳහා කියන ලදි.

වච්ඡමාචාරමාහං දෙව්‍යානම්ඤ්ඤ දුට්ඨෙත වදම් සෙව්තබ්බමි අසෙව්තබ්බමිති. ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. කිංකේතං පට්ඨව වුත්තං. තස් යං ජඤ්ඤ වච්ඡමාචාරං ඉමං ඛො මෙ වච්ඡමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවධ්ඪන්ති කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති ති, එවරුපො වච්ඡමාචාරො න සෙව්තබ්බො. තස් යං ජඤ්ඤ වච්ඡමාචාරං ඉමං ඛො මෙ වච්ඡමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති කුසලා ධම්මා අභිවධ්ඪන්ති ති, එවරුපො වච්ඡමාචාරො සෙව්තබ්බො. වච්ඡමාචාරමාහං දෙව්‍යානම්ඤ්ඤ දුට්ඨෙත වදම්. සෙව්තබ්බමි අසෙව්තබ්බමිති ඉති යත්තං වුත්තං, ඉදමෙතං පට්ඨව වුත්තං.

පරියෙසනමාහං දෙව්‍යානම්ඤ්ඤ දුට්ඨෙත වදම් සෙව්තබ්බමි අසෙව්තබ්බමිති ති. ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. කිංකේතං පට්ඨව වුත්තං. තස් යං ජඤ්ඤ පරියෙසනං ඉමං ඛො මෙ පරියෙසනං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවධ්ඪන්ති කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති ති, එවරුපො පරියෙසනා න සෙව්තබ්බො. තස් යං ජඤ්ඤ පරියෙසනං ඉමං ඛො මෙ පරියෙසනං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති කුසලා ධම්මා අභිවධ්ඪන්ති ති. එවරුපො පරියෙසනා සෙව්තබ්බො. පරියෙසනමාහං දෙව්‍යානම්ඤ්ඤ දුට්ඨෙත වදම් සෙව්තබ්බමි අසෙව්තබ්බමිති ති ඉති යත්තං වුත්තං. ඉදමෙතං පට්ඨව වුත්තං. එවං පට්ඨපනෙතො ඛො දෙව්‍යානම්ඤ්ඤ භික්ඛු පාක්ඛොසබ්බසංවරාය පට්ඨපනෙතො භොති ති.

ඉත්ථං භගවා සකකසා දෙව්‍යානම්ඤ්ඤ පඤ්ඤාං පුට්ඨං ඛායකාසි අත්තමනො සකකා දෙව්‍යානම්ඤ්ඤ භගවතො භාසිතං අභිනද්දි අනුමොදි: "එවමෙතං භගවා එවමෙතං සුගත. තිණ්ණං මෙ'ත්ථ කඛ්ඛා වීගතා කථංකථා භගවතො පඤ්ඤාටේයාකරණං සුද්ධං" ති.

19. ඉතිහ සකෙකා දෙව්‍යානම්ඤ්ඤ භගවතො භාසිතං අභිනද්දි අනුමොදිතා භගවතං උත්තරිං පඤ්ඤාං අපුච්ඡි: "කථං පට්ඨපනෙතා පන මාරිස භික්ඛු ඉන්ද්‍රියසංවරාය පට්ඨපනෙතා භොති?" ති.

"චක්ඛුවිඤ්ඤායං රූපමාහං දෙව්‍යානම්ඤ්ඤ දුට්ඨෙත වදම් සෙව්තබ්බමි අසෙව්තබ්බමිති. සොතවිඤ්ඤායං සංග්ගමාහං දෙව්‍යානම්ඤ්ඤ දුට්ඨෙත වදම් සෙව්තබ්බමි අසෙව්තබ්බමිති. සානවිඤ්ඤායං ගන්ධමාහං දෙව්‍යානම්ඤ්ඤ දුට්ඨෙත වදම් සෙව්තබ්බමි අසෙව්තබ්බමිති. ජිහ්වා-විඤ්ඤායං රසමාහං දෙව්‍යානම්ඤ්ඤ දුට්ඨෙත වදම් සෙව්තබ්බමි අසෙව්තබ්බමිති. කායවිඤ්ඤායං ඵොඨබ්බමාහං දෙව්‍යානම්ඤ්ඤ දුට්ඨෙත වදම් සෙව්තබ්බමි අසෙව්තබ්බමිති. මනොවිඤ්ඤායං ධම්මමාහං දෙව්‍යානම්ඤ්ඤ දුට්ඨෙත වදම් සෙව්තබ්බමි අසෙව්තබ්බමිති."

දෙව්ද, සෙව්යා යුත්ත ද නොසෙව්යා යුත්ත ද යි වාක්සමාවාරය ද දෙවැදෑරුම් කොට මම් කියමි. මෙසේ ම මෙය කියන ලදි. මෙය කුමක් සඳහා කියන ලදද? යත්: එහි, 'මේ වාක්සමාවාරය සෙවුනා මගේ (සත්තති) අකුසල් දහම්හු වැඩෙත්, කුසල් දහම්හු පිරිහෙත් යැ' යි යම් වාක්සමාවාරයක් දත්තේ ද, එ බඳු වූ වාක්සමාවාරය නො සෙව්යා යුතු. එහි 'මේ වාක්සමාවාරය සෙවුනා මගේ (සත්තති) අකුසල් දහම්හු පිරිහෙත්, කුසල් දහම්හු වැඩෙත් යැ' යි යම් වාක්සමාවාරයක් දත්තේ ද, මෙබඳු වූ වාක්සමාවාරය සෙව්යා යුතු. 'දෙව්ද, සෙව්යා යුත්ත ද නොසෙව්යා යුත්ත ද යි වාක්සමාවාරයද මම් දෙවැදෑරුම් කොට කියමි' යි මෙසේ යමක් කියන ලද ද, මෙය එකී වාක්සමාවාරය සඳහා කියන ලදි.

දෙව්ද, සෙව්යා යුත්ත ද නොසෙව්යා යුත්ත ද යි පයෙඝිෂණය ද දෙවැදෑරුම් කොට මම් කියමි. මෙසේ ම මෙය කියන ලදි. මෙය කුමක් සඳහා කියන ලද ද? යත්: එහි 'මේ පයෙඝිෂණය සෙවුනා මගේ සත්තානායෙහි අකුසල් දහම්හු වැඩෙත්, කුසල් දහම්හු පිරිහෙත්' යි යම් පයෙඝිෂණයක් දැන ගත්තේ ද, මෙබඳු වූ පයෙඝිෂණය නො සෙව්යා යුතු. එහි 'මේ පයෙඝිෂණය සෙවුනා මගේ සත්තානායෙහි අකුසල් දහම්හු පිරිහෙත්, කුසල් දහම්හු වැඩෙත්' යි යම් පයෙඝිෂණයක් දැන ගත්තේ ද, ඒ පයෙඝිෂණය සෙව්යා යුතු. දෙව්ද, පයෙඝිෂණයත් සෙව්යා යුත්ත ද නො සෙව්යා යුත්ත ද යි දෙවැදෑරුම් කොට මම් කියමි යි මෙසේ යමක් කියන ලද ද, මෙය එකී පයෙඝිෂණය සඳහා කියන ලදි. දෙව්ද, මෙසේ පිළිපත් මහණ වනාහි පාතිමොක්ඛ සංවරය පිණිස පිළිපත්තේ වෙ යැ යි.

මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සක්දෙව්දු විසින් පැන පුළුවස්නා ලද්දහු එය විසැදූ සේක. සතුටට පත් සක්දෙව්දු 'භාග්‍යවතුන් වහන්සැ එය එසේ යැ, සුගතයන් වහන්ස, එය එසේ යැ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ පැන විසැදුම ඇයිමෙන් මෙහි මගේ සැකය ඉක්මිණ, විමතිය පහ වියැ' යි හඟවත් බුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගත්තේ ය, අනුමෙව් ය.

19. මෙසේ සක් දෙව්දු හඟවත් බුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගෙන අනුමෙවැ ඔබ ගෙන් "නිදුකාණන් වහන්ස, කෙසේ පිළිපත් මහණ තෙම ඉන්ද්‍රිය සංවරය පිණිස පිළිපත්තේ වෙ ද?" යි මත්තෙහි පැනයක් පුළුවන.

"දෙව්ද, ඇයින් දැක දන යුතු රූපය ද සෙව්යා යුත්ත ද නො සෙව්යා යුත්ත ද යි දෙවැදෑරුම් කොට මම් කියමි . . . දෙව්ද කනින් අසා දන යුතු ශබ්දය ද . . . දෙව්ද, නැහැයෙන් අසා දන යුතු ගඳ ද . . . දිවෙන් ආස්වාද කොට දන යුතු රසය ද . . . කයින් පැහැසැ දන යුතු හැපෙන දෑ ද . . . මනසින් දන යුතු දහම් අරමුණු ද සෙව්යා යුත්ත ද නොසෙව්යා යුත්ත ද යි දෙවැදෑරුම් කොට මම් කියමි" යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසඳා වදළු සේක.

එවං වුතො සකෙකා දෙව්නම්මෙදු හගවනං එතදවොච: ඉමසස
 බො අභං හනෙත හගවතා සඬ්ඛිතෙනන භාසිතස්ස එවං විජාරෙන අත්ථං
 ආජානාමි, යථාරූපං හනෙත චක්ඛුවිඤ්ඤායාං රූපං සෙවතො අකුසලා
 ධම්මා අභිවධිත්ති කුසලා ධම්මා පරිභායනති ති, එවරූපං චක්ඛු-
 විඤ්ඤායාං රූපං න සෙවිතබ්බං, යථාරූපඤ්ඤි බො හනෙත චක්ඛු-
 විඤ්ඤායාං රූපං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායනති කුසලා ධම්මා
 අභිවධිත්ති ති එවරූපං චක්ඛුවිඤ්ඤායාං රූපං සෙවිතබ්බං, යථාරූපඤ්ඤි
 බො හනෙත සොතවිඤ්ඤායාං සග්ගං සෙවතො-පෙ-සානවිඤ්ඤායාං ගඤ්ඤි
 සෙවතො-පෙ-ජීවහාවිඤ්ඤායාං රසං සෙවතො-පෙ-කායවිඤ්ඤායාං
 ඵොට්ඨබ්බං සෙවතො-පෙ-මනොවිඤ්ඤායාං ධම්මං සෙවතො
 අකුසලා ධම්මා අභිවධිත්ති කුසලා ධම්මා පරිභායනති ති එවරූපො
 මනොවිඤ්ඤායො ධම්මො න සෙවිතබ්බො, යථාරූපඤ්ඤි බො හනෙත
 මනොවිඤ්ඤායාං ධම්මං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායනති කුසලා ධම්මා
 අභිවධිත්ති ති එවරූපො මනොවිඤ්ඤායො ධම්මො සෙවිතබ්බො,
 ඉමසස බො මෙ හනෙත හගවතා සඬ්ඛිතෙනන භාසිතස්ස එවං විජාරෙන
 අත්ථං ආජානතො තිණ්ණං මේ'ත්ථ කඛිඛා විගතා කථංකථා හගවතො
 පඤ්ඤාවෙය්‍යාකරණං සුඤ්ඤා'ති.

20. ඉතිහ සක්කා දෙව්නම්මෙදු හගවතො භාසිතං අභිනන්දිතා
 අනුමොදිතා හගවනං උත්තරිං පඤ්ඤාං අපුච්ඡි: "සබ්බෙව නු බො
 මාරිස සමණ්ණාහමණා එකතතවාද ඵකතතසීලා එකතතජ්ඣ එකතත-
 අරෙකොසානා"ති.

"න බො දෙව්නම්මෙදු සබ්බෙ සමණ්ණාහමණා එකතතවාද ඵකතතසීලා
 එකතතජ්ඣ එකතතඅරෙකොසානා"ති.

"කසමා පන මාරිස න සබ්බෙ සමණ්ණාහමණා එකතතවාද
 එකතතසීලා එකතතජ්ඣ එකතතඅරෙකොසානා?"ති.

මෙසේ වදළ කල්හි “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් වදරන ලද මේ වචනයේ අරුත් මෙසේ විස්තර වශයෙන් මම දැනගනිමි. වහන්ස, ඇසින් දක දන යුතු යම් බඳු රූපයක් සෙවුනහු ගේ සන්තානයෙහි අකුසල් දහම්හු වැඩෙත් ද කුසල් දහම්හු පිරිහෙත් ද, මෙබඳු වූ චක්ඡුර්-විඥෙය රූපය නො සෙවියැ යුතු. වහන්ස, ඇසින් දක දන යුතු යම් බඳු රූපයක් සෙවුනහු ගේ සන්තානයෙහි අකුසල් දහම්හු පිරිහෙත් ද කුසල් දහම්හු වැඩෙත් ද, එබඳු වූ චක්ඡුර් විඥෙය රූපය සෙවියැ යුතු. වහන්ස, යම් බඳු ශ්‍රොත්‍ර විඥෙය ශබ්දයක් සෙවුනහු ගේ . . . ස්‍රාණවිඥෙය ගන්ධ-යක් සෙවුනහු ගේ . . . ජිහ්වා විඥෙය රසයක් සෙවුනහු ගේ . . . කාය විඥෙය ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයක් සෙවුනහු ගේ . . . මනෝවිඥෙය ධර්මයක් සෙවුනහු ගේ සන්තානයෙහි අකුසල් දහම්හු වැඩෙත් ද කුසල් දහම්හු පිරිහෙත් ද, මෙ බඳු මනෝවිඥෙය ධර්මය නො සෙවියැ යුතු. වැලිදු යම් බඳු මනෝවිඥෙය ධර්මයක් සෙවුනහු ගේ සන්තානයෙහි අකුසල් දහම්හු පිරිහෙත් ද කුසල් දහම්හු වැඩෙත් ද එබඳු වූ මනෝවිඥෙය ධර්මය සෙවියැ යුතු. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලද මේ වචනයේ අර්ථය මෙසේ විස්තරයෙන් දැන ගන්නා මට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ පැන විසැදුම ඇසීමෙන් මෙහි සැකය ඉක්මියේ ය, විමතිය පහ වී යැ” යි සක්දෙව්දු කී ය.

20. මෙසේ සක් දෙව්දු හඟවත් බුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගෙන අනුමෙවැ, මත්තෙහි දු පැනයක් පුළුවියෙන්, “නිද්දාණන් වහන්ස, සියලු ම මහණබමුණෝ එක් (සමාන) අන්තයක් ඇති (අභින්න) වාද ඇත්තෝ ද? එක් ම (සමාන) ආචාර ඇත්තෝ ද? එක් (සමාන) ලබ්ධි ඇත්තෝ ද? එක් (සමාන) නිෂ්ඨානයක් ඇත්තෝ දැ?” යි පුළුවන.

“දෙව්ද, සියලු මහණ බමුණෝ සමාන වාද ඇත්තෝ නො වෙත්, සමාන ආචාර ඇත්තෝ නො වෙත්, සමාන ලබ්ධි ඇත්තෝ නො වෙත්, සමාන නිෂ්ඨානයක් ඇත්තෝ නො වෙත්” යැ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

“නිද්දාණන් වහන්ස, කවර හෙයින් සියලු මහණ බමුණෝ සමාන වාද ඇත්තෝ සමානාචාර ඇත්තෝ සමාන ලබ්ධි ඇත්තෝ සමාන නිෂ්ඨානයක් ඇත්තෝ නො වෙත් ද?” යි සක්දෙව්දු පුළුවන.

“අනෙකධාතුනානාධාතු ටො දෙව්‍යානම්ඤ්ඤ ලොකො. තස්මිං අනෙක-
ධාතුනානාධාතුස්මිං ලොකෙ යං යදෙව සත්තං ධාතුං අභිනිවිසන්ති තං
තදෙව ථාමසා පරාමසං අභිනිවිසං වොහරන්ති ‘ඉදමෙව සචං
මොඝමඤ්ඤන්ති.’ තස්මා න සබ්බෙ සමණ්‍යාභමණා එකන්තවාද ඵකන්තසීලා
එකන්තඡද ඵකන්තඅරේඛාසානා”ති.

“සබ්බෙව භු ටො මාරිස සමණ්‍යාභමණා අවචන්තනිට්ඨා අවචන්ත-
යොගසෙබ්බී අවචන්තමුභමාරී අවචන්තපරියොසානා?”ති.

“න ටො දෙව්‍යානම්ඤ්ඤ සබ්බෙ සමණ්‍යාභමණා අවචන්තනිට්ඨා
අවචන්තයොගසෙබ්බී අවචන්තමුභමාරී අවචන්තපරියොසානා”ති.

“තස්මා පන මාරිස න සබ්බෙ සමණ්‍යාභමණා අවචන්තනිට්ඨා
අවචන්තයොගසෙබ්බී අවචන්තමුභමාරී අවචන්තපරියොසානා”ති.

“යෙ ටො දෙව්‍යානම්ඤ්ඤ භික්ඛු තණ්හාසංඛ්‍යවිමුක්තා තෙ අවචන්තනිට්ඨා
අවචන්තයොගසෙබ්බී අවචන්තමුභමාරී අවචන්තපරියොසානා. තස්මා න
සබ්බෙ සමණ්‍යාභමණා අවචන්තනිට්ඨා අවචන්තයොගසෙබ්බී අවචන්ත-
මුභමාරී අවචන්තපරියොසානා”ති.

ඉදං භගවා සකකසං දෙව්‍යානම්ඤ්ඤ පඤ්ඤං පුට්ඨො බ්‍යාකාසි.
අත්තමනො සකෙකා දෙව්‍යානම්ඤ්ඤ භගවතො භාසිතං අභිනාදි අනුමොදි.
එව මෙතං භගවා එවමෙතං සුගත තිණ්ණං මෙ’ඤ්ඤ තඤ්ඤා වීගතා කපං-
කපා භගවතො පඤ්ඤාචේය්‍යාකරණං සුඤ්ඤා”ති.

“දෙවිද, ලොවැස්සෝ නොයෙක් අදහස් ඇත්තෝ, නානා අදහස් ඇත්තෝ වෙත්. ඒ නොයෙක් අදහස් ඇති, නානා අදහස් ඇති ලොවැස්සන් අතුරෙහි සත්වයෝ යම් යම් ම අදහසකට වැද ගනිත් ද (අදහසක් ගනිත් ද), ඒ ඒ අදහස ම දැඩි කොට ගෙන මුළු ශක්තියෙන් ම පරාමර්ශනය කොට ‘මෙය ම සත්‍ය යැ සෙස්ස හිස් යැ’ යි කියත්. එහෙයින් සියලු මහණබමුණෝ එක් ම වාදයක් ඇත්තෝ නො වෙත්, එක් ම ‘ආචාරයක්’ ඇත්තෝ නො වෙත්, එක් ම ලබ්ධියක් ඇත්තෝ නො වෙත්, එක් ම නිෂ්ඨාවක් ඇත්තෝ නො වෙත්” යැ යි විසදා වදළු සේක.

“නිද්දකාණන් වහන්ස, සියලු ම මහණ බමුණෝ අත්‍යන්ත නිෂ්ඨාව ඇත්තෝ ද? අත්‍යන්ත යෝග ක්ෂේමය (නිර්වාණය) ඇත්තෝ ද? අත්‍යන්තය පිණිස (නිවන සඳහා) බඹසර සරන්තෝ ද (ආයතීමාර්ගාධි-ගමය කරන්නෝ ද)? අත්‍යන්ත පයඛිට්ඨානාදී ඇත්තෝ ද (නිර්වාණ ගාමිණි ද)?” යි සක් දෙවිදු පුළුවන.

“දෙවිද, සියලු මහණ බමුණෝ අත්‍යන්තනිෂ්ඨාව ඇත්තෝ නො ම වෙත්, අත්‍යන්ත යෝගක්ෂේමය ඇත්තෝ, අත්‍යන්ත බ්‍රහ්මචාරිහු, අත්‍යන්ත පයඛිට්ඨානාදී ඇත්තෝ නො ම වෙති” යි විසැදු සේක.

“නිද්දකාණන් වහන්ස, කවර හෙයින් සියලු මහණ බමුණෝ අත්‍යන්ත නිෂ්ඨාව ඇත්තෝ නො ම වෙත් ද? අත්‍යන්ත යෝග ක්ෂේමය ඇත්තෝ, අත්‍යන්ත බ්‍රහ්මචාරිහු, අත්‍යන්ත පයඛිට්ඨානාදී ඇත්තෝ නො ම වෙත් ද?” යි සක් දෙවිදු පුළුවන.

“දෙවිද, යම් මහණ බමුණු කෙනෙක් තෘෂ්ණා සංක්ෂයයෙන් (මාර්ග යෙන් හෝ නිවන අරමුණු කොට) කෙලෙසුන් කෙරෙන් මිදුණාහු ද, ඔහු අත්‍යන්ත නිෂ්ඨාව ඇත්තාහු, අත්‍යන්ත යෝග ක්ෂේමය ඇත්තාහු, අත්‍යන්ත බ්‍රහ්මචාරිහු, අත්‍යන්ත පයඛිට්ඨානාදී ඇත්තාහු වෙත්. එහෙයින් සියලු මහණ බමුණෝ අත්‍යන්ත නිෂ්ඨාව ඇත්තෝ නො වෙත්, අත්‍යන්ත යෝගක්ෂේමය ඇත්තෝ, අත්‍යන්ත බ්‍රහ්මචාරිහු, අත්‍යන්ත පයඛිට්ඨානාදී ඇත්තෝ නො වෙත්” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසැදු සේක.

මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සක් දෙවිදු විසින් පැන පුළුවන්නා ලද සේක් ඒ විසැදු සේක. සතුටු වූ සක් දෙවිදු “භාග්‍යවතුන් වහන්ස, එය එසේ යැ, සුගතයන් වහන්ස, එය එසේ ය, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ. ප්‍රශ්නව්‍යාකරණය (පැන විසැදීම) ඇසීමෙන් මෙහි මගේ සැකය ඉක්මිණ, විමක්කිය පහ වී යැ” යි හඟවත් බුදුරජුන් ගේ භාෂිතය පිළිගත්තේ ය, අනුමේවී ය.

21. ඉතිහ සකෙකා දෙව්නම්මේදු හගවතො භායිතං අභිනාදිඤා අනුමොදිඤා හගවතො එතදවොච: එජා හතෙන රොගො එජා ගණේඛා එජා සලලං එජා ඉමං පුරිසං පරිකඩති තස්ස තස්සෙව හවසස අභිතිබ්බතතියා. තස්ම අයං පුරිසො උච්චාවචමාපජ්ජති. යෙසවාහං හතෙන පඤ්ඤානං ඉතො ඛිඛිධා අඤ්ඤාසු සමණව්‍යාභමණෙසු ඕකායකමමච්චි නාලායං. තෙ මෙ හගවතා බ්‍යාකතා දීඝරක්ඛානුසයිතඤ්ඤා පන මෙ විචිතිවජා-කථංකථාසලලං, තඤ්ඤා හගවතා අබ්බුලානති.

22. අභිජානායි. නො ඤං දෙව්නම්මේදු ඉමෙ පඤ්ඤා අඤ්ඤා සමණව්‍යාභමණෙ පුච්ඡතා''ති.

''අභිජානාමහං හතෙන ඉමෙ පඤ්ඤා අඤ්ඤා සමණව්‍යාභමණෙ පුච්ඡතා''ති.

''යථාකථං පන තෙ දෙව්නම්මේදු බ්‍යාකංසු, සචෙ තෙ අගරු භාසසු''ති.

''න ඛො මෙ හතෙන ගරු යස්සෙ හගවා නිසිනෙතො හගවතා-රූපො වා''ති.

''තෙන හි දෙව්නම්මේදු භාසසු''ති.

''යෙ සවාහං හතෙන මඤ්ඤාමි සමණව්‍යාභමණා ආරඤ්ඤාකා පනත සෙතාසනා''ති. ත්‍යාහං උපසඛිකම්ඤා. ඉමෙ පඤ්ඤා පුච්ඡාමි. තෙ වයා පුච්ඡා න සමපායනති, අසමපායනතො මම. යෙව පටිපුච්ඡනති' කො නාමො ආයසමා?'ති. තෙසාහං පුච්ඡා බ්‍යාකරොමි: ''අහං ඛො මාරිස, සකෙකා දෙව්නම්මේදු''ති. තෙ මම. යෙව උත්තරි. පුටිපුච්ඡනති 'කිං පනායසමා දෙව්නම්මේදු කමම. කඤ්ඤා ඉමං ධානං පතො''ති. තෙසාහං යථාසුතං යථාපරියක්ඛං ධම්මං දෙසෙමි. තෙ තාවතකෙනෙව අත්තමනා භොනති 'සකෙකා ච නො දෙව්නම්මේදු දිට්ඨො යඤ්ඤා නො අපුට්ඨිමහ තඤ්ඤා නො බ්‍යාකායි'ති. තෙ අඤ්ඤාදපුට්ඨි මම යෙව සාවකා සමපජ්ජනති, න වාහං තෙසං. අහං ඛො පන හතෙන හගවතො සාවකො සොතා-පනෙතො අච්චිපාතධම්මො නියතො සමෙඛාධිපරායණො''ති.

21. මෙසේ සක් දෙවිඳු හඟවත් බුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගෙන, අනුමෙවැ “වහන්ස, තෘෂ්ණාව රොගයෙක, තෘෂ්ණාව ගවේක, තෘෂ්ණාව හුලෙක, තෘෂ්ණාව මේ පුරුෂයා (කර්මානුරූප ව) ඒ ඒ හවයෙක ම ඉපැදීම පිණිස භාත්පයින් අදි. එ හෙයින් මේ පුරුෂ තෙම උස් බවට පහත් බවට පැමිණේ. වහන්ස, යම් ප්‍රශ්නයනට මෙයින් බැහැර අන් මහණ බමුණන් කෙරෙහි අවකාශ කිරීම් පමණ දුනො ලද්දෙම ද, දිර්ඝ කාලයක් මා සිත් සනත්ති ලැග හොත් ඒ ප්‍රශ්නයෝ මට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් විසඳා වදරන ලදහ. මා තුළ යම් සැක විමති නැමැති හුලෙක් වී ද, එය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් උදුරා දමන ලද්දේ යැ” යි මෙ බස් පැවැසී ය.

22. “දෙවිද, මේ ප්‍රශ්න අන් මහණ බමුණන් වෙතින් විචාළා දන්නෙහි ද?” යි හඟවත්හු වදළාහ.

“වහන්ස, අන් මහණ බමුණන් වෙතින් මේ ප්‍රශ්න විචාළා දනිමි” යි සක් දෙවිඳු කී ය.

“දෙවිද, කෙසේ නම් ඔහු මේ ප්‍රශ්න විසැදුහු ද, ඉදින් ඔබට බරෙක් නො වේ නම්, කිව මැනැවැ” යි හඟවත්හු වදළාහ.

“වහන්ස, යම් තැනෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැන්නෙක් වැඩහුන් සේක් වී නම්, එය කියනු මට බරෙක් නො වේ” යැ යි සක් දෙවිඳු කී ය.

“එසේ වී නම්, දෙවිද, කියන්නැ” යි හඟවත්හු වදළාහ.

“වහන්ස, වනවාසිහු යැ යි, ගම්කෙළවර සෙනසුන්හි වසන්නෝ යැ යි, යම් මහණ බමුණු කෙනකු මම් සිතීම ද, මම් ඔවුන් කරා ගොස් මේ ප්‍රශ්න විචාළෙමි. ඔහු මා විසින් විචාරන ලද්දහු, “ආයුෂ්මත් තෙමේ කිනම් වේ ද?” යි මා ම පුළුවසින්. මම් ඔවුන් විසින් පුළුවස්නා ලදීම් ‘නිදුකාණ්ඩ, මම් සක් දෙවිඳුම’ යි කියමි ඔහු “ආයුෂ්මත් දේවෙන්ද්‍ර තෙමේ කවර නම් කර්මයක් කොට මේ තැනට පත් වී ද?” යි මත්තෙහි මා ම පුළුවසින්. මම් ඔවුනට මා අසා ඇති පරිදි මා ඉගෙන ඇති පරිදි (සප්ත චුත පද) ධර්මය දෙසමි. ඔහු එ පමණින් ම, ‘අප විසින් සක් දෙවිඳු දන්නා ලද්දේ ද වේ, අපි යමක් විචාළමෝ ද එය ද අපට විසඳා කියේ යැ’ යි එ පමණින් ම සතුටු වෙත්, ඔහු ඒකාන්තයෙන් මගේ ම ශ්‍රාවකයෝ වෙත්, මම් ඔවුන් ගේ ශ්‍රාවක නො වෙමි. වහන්ස මම් වූ කලී සිවු අවාහි නොවැටෙන සැහැවි ඇති, මාර්ග ධර්ම නියාම-යෙන් නියත වූ (අවශ්‍යයෙන් ම උපරිමාර්ගාධිමය කරන සුදු) භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සෝවාන් සවිවෙක් වෙමි” යි සක් දෙවිඳු පැවැසීය.

23. “අභිජානාසි නො ත්වං දෙවානම්ඤ්ඤ ඉතො පුබ්බෙ එවරුපං වෙද පටිලාභං සොමනස්සපටිලාභනති?”

“අභිජානාමහං හතෙන ඉතො පුබ්බෙ එවරුපං වෙදපටිලාභං සොමනස්සපටිලාභනති.”

“යථාකථං පන ත්වං දෙවානම්ඤ්ඤ අභිජානාසි ඉතො පුබ්බෙ එවරුපං වෙදපටිලාභං සොමනස්සපටිලාභනති?”

“භූතපුබ්බං හතෙන දෙවාසුරසඛනාමො සමුපබ්බුලොභා අහොසි, තස්මිං ඛො පන හතෙන සඛනාමෙ දෙවා ජිනිංසු, අසුරා පරාජිංසු. තස්මිං මහං හතෙන තං සඛනාමං අභිවිජ්ඣිතා විජිතසඛනාමස්ස එතදහොසි: ‘යා වෙව දුති දිබ්බා ඔජා යා ච අසුරා ඔජා උභයමෙඤ්ඤ දෙවා පරිභුඤ්ජ්ඣත්තනති ති. සො ඛො මෙ හතෙන වෙදපටිලාභො සොමනස්සපටිලාභො සදණ්ඩාවචරො සසඤ්ඤාවචරො න නිබ්බිදය න වීරුගාය න නිරොධාය න උපසමාය න අභිඤ්ඤාය න සමෙධාධාය න නිබ්බානාය සංවත්තති. යො ඛො පන මෙ අයං හතෙන හගවතො ධම්මං සුඤ්ඤා වෙදපටිලාභො සොමනස්සපටිලාභො, සො අදණ්ඩාවචරො අසඤ්ඤාවචරො එකත්තනිබ්බිදය වීරුගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමෙධාධාය භිබ්බානාය සංවත්තති”ති.

24. “ක්ඛං පන ත්වං දෙවානම්ඤ්ඤ අත්ථවස්ස සම්පසංඝාමානො එවරුපං වෙදපටිලාභං සොමනස්ස පටිලාභං පවෙදෙසි?”ති.

“ඡ ඛො අහං හතෙන අත්ථවස්ස සම්පසංඝාමානො එවරුපං වෙදපටිලාභං සොමනස්සපටිලාභං පවෙදෙමි”ති.

“ඉධෙව ත්වංචානස්ස දෙවභූතස්ස මෙ සතො,
සුන්දරායු ච මෙ ලොකො එවං ජානාහි මාරිසා”ති.

ඉමං ඛො අහං හතෙන පඨමං අත්ථවස්ස සම්පසංඝාමානො එවරුපං වෙදපටිලාභං සොමනස්සපටිලාභං පවෙදෙමි.

වුතො‘හං දිවියා කායා ආයුං භික්ඛා අමානුසං,
අමුලොභා ගබ්භමෙසසාමි යත් මෙ රමනී මනො.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 15 හි ඇතුළත් කර ඇත.

23. “දෙවිද, මෙයින් පෙර තොප මෙ බදු සතුටක් ලැබීම, සොම්නසක් ලැබීම දැනිවු දැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදළ සේක.

“වහන්ස, මම මෙයින් පෙර මෙබදු සතුටක් ලැබීම සොම්නසක් ලැබීම දැනිමි” යි සක් දෙවිදු කී ය.

“දෙවිද, මෙයින් පෙර තොප කෙසේ වූ මෙබදු සතුටක් ලැබීම සොම්නසක් ලැබීම දැනිවු දැ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදළ සේක.

“වහන්ස, පෙර වූවක් කියමි. පෙර දෙවියන් ගේ ද අසුරයන් ගේ ද, යුද්ධයෙක් එළැඹූ සිටියේ විය. වහන්ස, ඒ යුද්ධයෙහි දෙවියෝ ජය ගත්හ. අසුරයෝ පැරදුණහ. වහන්ස, ඒ යුද්ධය දිනා, දිනූ යුද්ධය ඇති ඒ මට “දැන් යම් දිව්‍ය ඔපසෙක් වේ ද යම් අසුර ඔපසෙකුත් වේ ද, මේ දෙකොටස ම දැන් දෙවියෝ පරිභෝග කරන්නාහ” යි මට මේ සිත විය. වහන්ස, මගේ ඒ යම් සතුට ලැබීමෙන් සොම්නස ලැබීමෙන් වී ද දඩුගෙන හැසිරීම සහිත වූ අවි ගෙන හැසිරීම සහිත වූ ඒ සතුට ලැබීම, ඒ සොම්නස ලැබීම සසඳ කලකිරීම පිණිස නො පවතී, විරාගය පිණිස නො පවතී, නිරෝධය පිණිස නො පවතී, කෙලෙස් සන්ධිදීම පිණිස නො පවතී, විශිෂ්ට ඥානය පිණිස නො පවතී, සත්‍යාවබෝධය පිණිස නො පවතී, නිවන පිණිස නො පවතී. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ධර්මය ඇසීමෙන් මට යම් සතුට ලැබීමෙන්, සොම්නස ලැබීමෙන් වී ද, එය දඩුගෙන හැසිරීම නැති එකෙක, අවි ගෙන හැසිරීම නැති එකෙක, ඒකාන්තයෙන් සසර කලකිරෙනු පිණිස, විරාගය පිණිස, නිරෝධය පිණිස, ක්ලේශ ව්‍යුපගමය පිණිස, විශිෂ්ටඥානය පිණිස සත්‍යාවබෝධය පිණිස, නිර්වාණය පිණිස පවතී” යැ යි සක් දෙවිදු කී ය.

24. “දෙවිද, තෝ කවර නම් කරුණක් දක්නෙහි මෙබදු සතුට ලැබීමක්, සොම්නස ලැබීමක් දැන්විනි දැ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදළ සේක.

“වහන්ස, මම කරුණු සයක් දක්නෙමි, මෙ බදු වූ සතුට ලැබීමක් සොම්නස ලැබීමක් දැන්විමි.

‘නිදුකාණන් වහන්ස, මෙහි ම සිටුනා දෙවි වූ ම මා විසින් (ආයු ගෙවී) මෙහි දී ම සැව අනතුරු වැ මෙහි ම ඉපැදීමෙන් සුනරායුෂය ද ලද්දේ ය. මෙ කරුණ මෙසේ දැන වදළ මැනැවි.

වහන්ස, මේ පළමු වන කරුණ දක්නෙමි, මෙබදු වූ සතුට ලැබීම, සොම්නස ලැබීම දැන්විමි.

‘මම දිව්‍ය ආයුෂ හැර දමා දෙවි අත් බැවින් සැව, යම් තැනෙක මා සිත ඇලෙයි ද, එහි සිහි නොමුළා වැ (කැත් කුල ආදියෙක) මවු කුසකට එළැඹෙන්නෙමි.’

ඉමං ඛො අහං හතෙත දුතියං අත්ථවසං සමපසාමානො එවරුපං
වෙදපට්ට්ඨාහං සොමනසසපට්ට්ඨාහං පවෙදෙමි.

සොහං අමුල්ලපඤ්ඤාක වීහරං සාසනෙ රතො,
ඤ්ඤොන වීහරිසාමි සමපජානො පතිසසතො.

ඉමං ඛො අහං හතෙත තතියං අත්ථවසං සමපසාමානො එවරුපං
වෙදපට්ට්ඨාහං සොමනසසපට්ට්ඨාහං පවෙදෙමි.

ඤ්ඤොන මෙ වරතො ච සමොධි වෙ හවිසසති,
අඤ්ඤානා වීහරිසාමි සෙවිව මනෙතො හවිසසති.

ඉමං ඛො අහං හතෙත චතුත්ථං අත්ථවසං සමපසාමානො එව
රුපං වෙදපට්ට්ඨාහං සොමනසසපට්ට්ඨාහං පවෙදෙමි.

චුතො'හං මානුසා කායා ආයුං භික්ඛාන මානුසං,
පුන දෙව හවිසසාමි දෙවලොකමහි උත්තමො.

ඉමං ඛො අහං හතෙත පඤ්චමං අත්ථවසං සමපසාමානො එවරුපං
වෙදපට්ට්ඨාහං සොමනසසපට්ට්ඨාහං පවෙදෙමි.

තෙ පණ්ඩිතතරා දෙවා අකනිට්ඨා යසසසිතො,
අතතීමෙ වත්තමානමහි සො නිවාසො හවිසසති.

ඉමං ඛො අහං හතෙත ඡට්ඨං අත්ථවසං සමපසාමානො එවරුපං
වෙදපට්ට්ඨාහං සොමනසසපට්ට්ඨාහං පවෙදෙමි.

ඉමෙ ඛො අහං හතෙත ඡ අත්ථවසෙ සමපසාමානො එවරුපං
වෙදපට්ට්ඨාහං සොමනසසපට්ට්ඨාහං පවෙදෙමි.

25. “අපරියොසිතසංකපපො විචිතිවතී කථංකරී,
විවරිං¹ දීඝමධානං අභේසනෙතො තථාගතං.

යාගසු මඤ්ඤාමි සමණෙ පටිවිත්තවිහාරිතො,
සමට්ඨිමා² ඉති මඤ්ඤාතො ගච්ඡාමි තෙ උපාසිතුං.

කථං ආරාධනා හොති කථං හොති විරාධනා,
ඉති පුට්ඨා න සමෙහානති³ මග්ගෙ පටිපද්දු ව.

1. විවරි පෑ

2. සමට්ඨිමා පෑ

3. සමපායනති පිටු

වහන්ස, මම මේ දෙවෙනි කරුණ දක්නෙමි, මෙබඳු වූ සතුටක් ලැබීම, සොමනසක් ලැබීම දන්වමි.

‘ඒ මම සස්තෙහි ඇලුණෙමි, නොමුළා වූ ප්‍රඥා ඇති වැ වසන්නෙමි, ප්‍රඥා ඇත්තෙමි, එළැඹූ සිටි සිහි ඇත්තෙමි, න්‍යායයෙන් (අරිසවු බවට නිසි වූ කරුණින්) යුතු වැ වසන්නෙමි.’

වහන්ස, මේ තුන් වැනි කරුණ දක්නෙමි, මෙබඳු වූ සතුට ලැබීම සොමනස ලැබීම දන්වමි.

‘‘න්‍යායයෙන් (අරි සවු බවට ගැළපෙන කරුණින්) හැසිරෙන මට ඉදින් සම්බෝධිය වන්නේ නම් (සෙදගැමිවන්නෙමි නම්) නොලක් විශේෂාධිගමය ලබනු කැමැත්තෙමි වසන්නෙමි. එය ම මිනිස් ලොවැ මගේ කෙළවර අත්බව වන්නේ ය.’’

වහන්ස, මේ සතර වන කරුණ දක්නෙමි, මෙ බඳු වූ සතුට ලැබීම සොමනස ලැබීම දන්වමි.

‘මනුෂ්‍යායුෂ්‍ය හැර මිනිසක් බැවින් සැවැ දෙවි ලොවැ යළිදු උතුම් දෙවියෙක් වන්නෙමි.’

වහන්ස, මේ පස් වන කරුණ දක්නෙමි, මෙ බඳු වූ සතුට ලැබීම මෙබඳු වූ සොමනස ලැබීම දන්වමි.

‘යශස් ඇති, සියලු දෙවියනට වඩා උතුම් වූ, අකනිටා බබලොව වැසි ඒ යම් දෙවි කෙනෙක් ඇද්ද, මගේ අන්තිම අත්බව පවත්නා කල්හි ඔවුන් අතුරෙහි මගේ නිවාසය වන්නේ ය.’

වහන්ස, මේ සවැනි කරුණ දක්නෙමි, මෙබඳු වූ සතුට ලැබීම සොමනස ලැබීම දන්වමි.

වහන්ස, මම මේ කරුණු සය දක්නෙමි, මෙ බඳු වූ සතුට ලැබීම, සොමනස ලැබීම දන්වමි.

25. නො නිමි මනෝරථය ඇති වැ, සැක කරන සුලු වැ, විමති ඇති වැ, තරාගත කෙනකු සොයනුයෙමි දික් කලක් සසඳ හැවිද්දෙමි.

යම් මහණුන් ත්‍රිවිධ විචේකයෙන් විවික්ත වැ වසන්නන් කොට හඟීම ද, මේ බුදුවරු සි හඟින්නෙමි ඔවුන් ඇසුරු කරන්නට යෙමි.

‘ආයඹ මාර්ගයට බස්නා පිළිවෙත කෙසේ වේ ද? ආයඹ මාර්ගයට බාධක පිළිවෙත (අනුපාය ප්‍රතිපත්තිය) කෙසේ වේ ද?’ යි මා විසින් විචාරන ලද්ද වූ ආයඹ මාර්ගයෙහි ද ප්‍රතිපත්තින්හි ද විචාළ කරුණු මොනොවට විසඳා කියන්නට ඔහු නො හැකි වෙත්.

තාසාසසු යද මං ජානන්ති සකෙකා දෙව්‍යානමාගතො.
තාසාසසු මමෙව පුච්ඡන්ති කිං කතා පාපුණී ඉදං.

තෙසං යථා සුතං ධම්මං දෙසයාමී ජනෙසුත,
තෙන අත්තමනා භොන්ති¹ දිට්‍ඨො නො වාසවො²ති ව.

යද ව බුද්ධමඤ්ඤං විචිකිච්ඡාවිතාරණං,
සො³මහි විතභයො අජජ සමබ්බං පරිරුපාසිය.⁴

තණ්හාසලලස්ස හන්තාරං බුඞ්මපටිපුග්ගලං
අභං වරුදු මහාවිරං බුඞ්මාදිවඛඤ්ඤිතං.⁵

යං කරොමයි⁶ බ්‍රහ්මුනො සමං දෙවෙහි මාරිස,
තදජජ තුග්ගං කසකාම හදු සාමං කරොම තෙ.

ඤ්ඤෙව අසී සමබ්බො තුවං සත්ථා අනුක්කරො,
සදෙවකස්මිං ලොකස්මිං නත්ති තෙ පටිපුග්ගලො⁷ති.

26. අථ ඛො සකෙකා දෙව්‍යානමිදෙදු පඤ්ඤාසිඛං ගතඛබ්බපුත්තං ආමනෙක්ඛයි. බහුපකාරො ඛො මෙ¹සි ඤං තාත පඤ්ඤාසිඛං යං ඤං හගවන්තං පඨමං පසාදෙසී තයා තාත පඨමං පසාදිතං පච්ඡා මයං තං හගවන්තං දස්සනාය උපසඞ්කමිත්තං අරහන්තං සමමාසමබ්බං. පෙත්තිකෙව යානෙ යපසිසසාමි, ගතඛබ්බරාජා භවිසසසි, හද්දඤ්ඤා තෙ සුරියවච්චසං දම්මි, සා හි තෙ අභිපත්තිතා²ති. අථ ඛො සකෙකා දෙව්‍යානමිදෙදු පාණිනා පඨවිං පරාමසිඤ්ඤා තික්ඛිතතුං උද්දානං උද්දන්තෙසි: “නමො තස්ස හගවන්තො අරහන්තො සමමාසමබ්බද්ධස්ස නමො තස්ස හගවන්තො අරහන්තො සමමාසමබ්බද්ධස්ස, නමො තස්ස හගවන්තො අරහන්තො සමමාසමබ්බද්ධස්සා³ති.

ඉමස්මිඤ්ඤි පන වෙය්‍යාකරණස්මිං හඤ්ඤාමානෙ සකකස්ස දෙව්‍යානමි-
දුස්ස වීරජං විතමලං ධම්මවත්ඛුං උදපාදි “යං කිඤ්ඤි සමුදයධම්මං
සබ්බන්තං නිරොධධම්මන්ති,” අඤ්ඤාසකඤ්ඤා අසීති යා දෙව්‍යාසහ-
ස්සානං. ඉති යෙ සකෙකන් දෙව්‍යානමිදෙදුන අජ්ඣන්ධපඤ්ඤා පුට්ඨා,
තෙ, හගවන්තා බ්‍යාකතා, තස්මා ඉමස්ස වෙය්‍යාකරණස්ස සකක-
පඤ්ඤා⁴තෙව අධිවච්ඡන්ති.

සකකපඤ්ඤාසුත්තං නිට්ඨිතං අට්ඨමං.

1. තෙ නයසත්තමනා PTS

2. පරිරුපාසියං මජ්ඣ.

3. වරුදුමාදිවඛඤ්ඤිතං PTS

4. යං කරොමෙසා PTS

ඔහු යම් කලෙක 'දෙවියන් අතුරෙන් සක් දෙවි තෙමේ ආයේ යැ' යි මා දැනු හැඳිනැ ගනිත් ද, එ කලා 'කුමක් කොට මේ සක් දෙවි පදයට පැමිණියෙහි ද?' යි මා ම පිළිවිසිත්.

ඔවුනට මම අසා ඇති පරිදි ජනයා අතර ප්‍රකට වූ සජ්භ ඉත පද ධර්මය දෙසමි. එයින් ඔහු 'අප විසින් වාසව (ශක්‍ර) තෙම දක්නා ලද්ද' යි කියාත් සතුවු වෙත්.

වැලි යම් කලෙක සැක දුරු කරන බුදුරජුන් දුටුයෙමි ද, ඒ අද ඒ සම්බුදු රජුන් ඇසුරු කොට ඒ මම පහ වූ බිය ඇත්තෙකිමි වෙමි.

තෘෂ්ණා නැමැති හුල නසාදූ, සම පුභුලක්හු නැති, බුදුරජුන් මම වඳිමි. මහාවීර වූ සුයඨිබන්ධුන් වහන්සේ වඳිමි. පෙර දෙවියන් සමඟ බඹහට යම් නමස්කාරයක් කළමෝ ද, නිද්‍යාණන් වහන්ස, අද ඔබට ඒ නමස්කාරය කරන්නාවු. දන් ඔබට පිණිසා කරමිහ.

'ඔබ ම සම්බුදුහු වෙති, ඔබ ම නිරුත්තර ශාස්තෘහු වෙති. දෙවියන් සහිත ලොවැ ඔබට සම පුභුලක් නැත.'

26. ඉක්බිති සක් දෙවිඳු පන්සිළු ගදෙවු පුතු බණවා 'දරුව පන්සිළු, පළමු කොට තෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැහැදවූයෙහි (සිත් ගත්තෙහි) ය. ඒ තෝ මට බොහෝ උපකාරී වූයෙහි ය. දරුව, පළමු කොට තා විසින් පහදවන ලද අර්හත් සමාක් සම්බුද්ධ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නට පසු වැ අපි එළැඹුණමිහ. තා (අද සිට) පිය තනතුරෙහි තබන්නෙමි. තෝ අද සිට ගන්ධර්වයනට රජ වන්නෙහි ය. හිරුහු සේ බබලන හද්‍යා දෙවහන තට දෙමි. තා විසින් ඕ වෙසෙසින් පතන ලද්දී යැ' යි කී ය.

ඉක්බිති සක් දෙවිඳු අත්ලෙන් පොළොව ස්පර්ශ කොට 'ඒ හගවත් අර්හත් සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේට නමස්කාර වේ වා, ඒ හගවත් අර්හත් සම්බුද්ධයන් වහන්සේට නමස්කාර වේ වා, ඒ හගවත් අර්හත් සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේට නමස්කාර වේවා' යි තුන් වරක් උදන් ඇති ය.

මේ නිර්ගාථක සූත්‍රය වදරනුලබන කල්හි සක් දෙවිඳු ට ද අත් අසු දහසක් දෙවියනට ද 'යමක් උපදනා සුලු ද ඒ සියල්ල නැසෙන සුලු යැ යි කෙලෙස් රජස් රහිත, කෙලෙස් මල රහිත දහම් ඇස (සෝවාන් මහනුවණ) පහළ විය.

මෙසේ සක් දෙවිඳු විසින් පතන ලද විවාරන ලද යම් ප්‍රශ්න කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු හගවත් බුදුරජුන් විසින් විසදන ලදහ. එහෙයින් මේ නිර්ගාථක සූත්‍රයට සක්කප්පක (ශක්‍රප්‍රශ්න) යැ යි ම නමෙක් වෙයි.

අටවන සක්කප්පක සූත්‍රය නිමිසේ ය.

මහාසතිපට්ඨානසූතං.

එව. මෙ සුතං: එකං සමයං හගවා කරුසු විහරති කම්මාස-
දම්මං නාම කරුනං නිගමො. තත්‍ර ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙක්ඛි
'භික්ඛවො'ති. 'හදනෙ'ති තෙ භික්ඛු හගවතො පව්වසෙසාසු. හගවා
එතදවොච:

2. එකායනො අයං භික්ඛවෙ මග්ගො සත්තානං විසුඬියා
සොකපරිද්දවානං සමතික්කමාය දුක්ඛදෙමනසානං අසුඛමාය
ඤ්ඤාසා අධිගමාය නිබ්බානසා සමුත්තිරියාය, යදිදං වත්තාරො සතිපට්ඨානා.
කතමෙ වත්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී විහරති
ආතාපි සම්පජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනසං.

වෙදනාසු වෙදනානුපස්සී විහරති ආතාපි සම්පජානො සතිමා විනෙයා
ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනසං,

විකේත වික්ඛානුපස්සී විහරති ආතාපි සම්පජානො සතිමා විනෙයා
ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනසං,

ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති ආතාපි සම්පජානො සතිමා විනෙයා
ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනසං.

උදෙසො නිට්ඨිතො.

මහාසතිපට්ඨාන සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුරු රටැ කල්මාසදමා නම් යම් නියම් ගමෙක් වී ද එහි වැඩ වෙසෙන සේක. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ 'මහණෙනි' යි මහණුන් ඇමැතු සේක. 'පින්වතුන් වහන්සැ' යි ම එ මහණහු ඔබට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ (මතු දක්වෙන) දහම වදළ සේක:

2. "මහණෙනි, සතර සිව්වන් (සතිපට්ඨාන) නම් වූ යම් දහමක් ඇද්ද, මෙය සත්වයන් ගේ පිරිසිදුව පිණිස ද, සෝචලජ ඉක්මෙනු පිණිස ද, දුක්දෙමනසුන් දුරුවනු පිණිස ද, අරි අටැහි මහට පැමිණෙනු පිණිස ද, නිවන් පසක් කරනු පිණිස ද එක් මැ මහ වෙයි. ඒ කවර සිව්වන් කෙනෙක් ද? යත්: මහණෙනි, මෙ සස්තැ මහණ තෙමෙ කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව, මනා නුවණ ඇති ව, එළැඹූ සිටි සිහි ඇති වැ, ලොව (සිරුර) කෙරෙහි අභිධ්‍යාව (කාමච්ඡදා) ද, දෙමනස (ව්‍යාපාදය) ද (සෙසු නිවරණ ද) (තදඬු වශයෙන් ද විෂ්කම්භණ වශයෙන් ද) සන්තිද්‍රවා කයෙහි කායානුපස්සි වැ (කරජ කය අනිත්‍යාදි වශයෙන් නොයෙක් අයුරින් සුන සුනා බලනුයේ) වෙසෙයි.

කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව, මනා නුවණ ඇති වැ, එළැඹූ සිටි සිහි ඇති වැ, ලොව (වේදනාවන්) කෙරෙහි අභිධ්‍යාව (කාමච්ඡදා) ද, දෙමනස (ව්‍යාපාදය) ද (සෙසු නිවරණ ද) (තදඬු වශයෙන් ද විෂ්කම්භණ වශයෙන් ද) සන්තිද්‍රවා, වේදනාවන්හි වේදනානුපස්සි වැ (වේදනාවන් අනිත්‍යාදි වශයෙන් නොයෙක් අයුරින් සුන සුනා බලනුයේ) වෙසෙයි.

කෙලෙස් තවන වැර ඇති වැ, මනා නුවණ ඇති ව, එළැඹූ සිටි සිහි ඇති ව, ලොව, (චිත්තය කෙරෙහි) අභිධ්‍යාව (කාමච්ඡදා) ද, දෙමනස ද (ව්‍යාපාදය ද) (සෙසු නිවරණ ද තදඬු ප්‍රභාණ විෂ්කම්භණ ප්‍රභාණ වශයෙන්) සන්තිද්‍රවා සිතෙහි චිත්තානුපස්සි වැ (සිත් අනිත්‍යාදි විසින් නොයෙක් අයුරින් සුන සුනා බලනුයේ) වෙසෙයි.

කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව, මනා නුවණ ඇති ව, එළැඹූ සිටි සිහි ඇති වැ, ලොවැ (නිවරණාදි ධර්මයන් කෙරෙහි) අභිධ්‍යාව ද (කාමච්ඡදා ද) දෙමනස ද (ව්‍යාපාද නිවරණය ද) (සෙසු නිවරණ ද තදඬු ප්‍රභාණ විෂ්කම්භණ ප්‍රභාණ වශයෙන්) සන්තිද්‍රවා (නිවරණාදි) ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වැ (නිවරණාදීන් අනිත්‍යාදි විසින් නොයෙක් අයුරින් සුන සුනා බලනුයේ) වෙසෙයි.

උද්දෙශවාරය නිමිසේ ය.

3. කථංඤ්ථ භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අරඤ්ඤගතො වා රුක්ඛමූලගතො වා සුඤ්ඤගාරගතො වා නිසීදති පලලෙඛකං ආභුජීන්වා උජුං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා. සො සන්තො'ව අසසසති, සන්තො'ව පසසසති. දීඝං වා අසසසන්නො දීඝං අසසසාමීති පජානාති, දීඝං වා පසසසන්නො දීඝං පසසසාමීති පජානාති. රසසං වා අසසසන්නො රසසං අසසසාමීති පජානාති, රසසං වා පසසසන්නො රසසං පසසසාමීති පජානාති. සබ්බකායපට්ඨංවෙදී අසසසිසසාමීති සික්ඛති, සබ්බකායපට්ඨංවෙදී පසසසිසසාමීති සික්ඛති. පසසමහයං කායසඛ්ඛාරං අසසසිසසාමීති සික්ඛති, පසසමහයං කායසඛ්ඛාරං පසසසිසසාමීති සික්ඛති.

4. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ දසෙඛා භමකාරො වා භමකාරන්නෙවාසී වා දීඝං වා අඤ්ජන්නො දීඝං අඤ්ජාමීති පජානාති, රසසං වා අඤ්ජන්නො රසසං අඤ්ජාමීති පජානාති, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු දීඝං වා අසසසන්නො දීඝං අසසසාමීති පජානාති, දීඝං වා පසසසන්නො දීඝං පසසසාමීති පජානාති. රසසං වා අසසසන්නො රසසං අසසසාමීති පජානාති, රසසං වා පසසසන්නො රසසං පසසසාමීති පජානාති. සබ්බකායපට්ඨංවෙදී අසසසිසසාමීති සික්ඛති, සබ්බකායපට්ඨංවෙදී පසසසිසසාමීති සික්ඛති. පසසමහයං කායසඛ්ඛාරං අසසසිසසාමීති සික්ඛති, පසසමහයං කායසඛ්ඛාරං පසසසිසසාමීති සික්ඛති.

3. මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ තෙමෙ කයෙහි කායානුපස්සි වැ (කරජ කය අතිතාදි විසින් නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වැ) වෙසෙයි ද? යත්: මහණෙනි, මහණ තෙම අරනකට ගියේ හෝ රුක්මුලකට ගියේ හෝ විවිත් සෙනස්නකට (ජනායාගෙන් වන සම්බාධ නැති හිස් ගෙයකට) ගියේ හෝ භසරමිණිය අවුළුවා (පලක් බැඳ), උඩු කයසාප්තකොට තබා ගෙන, සිහිය කමටහන් අරමුණට ම යොමු කොට පිහිටුවා ඉඳි. හේ සිහි ඇත්තේ ම (සිහිය කමටහන් අරමුණට යොමු කොට ම) ආශ්වාස කෙරෙයි, සිහි ඇත්තේ ම (සිහිය කමටහන් අරමුණට යොමු කොට ම) ප්‍රශ්වාස කෙරෙයි. දීර්ඝ කොට (කල් ගනිමින්-සෙමෙන්) ආශ්වාස කරනුයේ, 'දීර්ඝ කොට ආශ්වාස කෙරෙමි' යි දනී. දීර්ඝ කොට (කල් ගනිමින්-සෙමෙන්) ප්‍රශ්වාස කරනුයේ, 'දීර්ඝ කොට ප්‍රශ්වාස කෙරෙමි' යි දනී. හුස්ව කොට (ලුහුඩු කොට-ඉක්මනින්) ආශ්වාස කරනුයේ 'ලුහුඩු කොට ආශ්වාස කෙරෙමි' යි දනී. හුස්ව කොට (ලුහුඩු කොට-ඉක්මනින්) ප්‍රශ්වාස කරනුයේ 'හුස්ව කොට ප්‍රශ්වාස කෙරෙමි' යි දනී. 'සියලු ආශ්වාස කයේ (මුල මැද අග යන තුන් තන්හි ම) පැවැත් ම ප්‍රකට කොට දනිමින් ආශ්වාස කරන්නෙමි' යි භික්ෂෙයි (ආශ්වාස වශයෙන් පුරුදු පුහුණු කෙරෙයි). සියලු ප්‍රශ්වාස කයේ මුල මැද අග යන තුන් තන්හි ම) පැවැත් ම ප්‍රකට කොට දනිමින් ප්‍රශ්වාස කරන්නෙමි' යි පුහුණු කෙරෙයි. (ආශ්වාස වශයෙන් පුරුදු පුහුණු කෙරෙයි). ඖදරික වූ කාය සංස්කාරය (ආශ්වාස වායුව) සංහිදුවමින් ආශ්වාස කරන්නෙමි යි භික්ෂෙයි (පුරුදු පුහුණු කෙරෙයි). ඖදරික වූ කාය සංස්කාරය (ප්‍රශ්වාස වායුව) සංහිදුවමින් ප්‍රශ්වාස කරන්නෙමි යි භික්ෂෙයි (පුරුදු පුහුණු කෙරෙයි).

4. මහණෙනි, (අක්ෂ වූ ලියන වඩුවෙක් හෝ ලියන වඩුවක්හු ගේ ඇතැවැස්සෙක් හෝ දික් වූ හෝ මහත් වූ බඩුවක් ලියන කල්හි දීර්ඝ කොට (කල්ගනිමින් සෙමෙන්) අත් පා ආදිය අදහන් 'දීර්ඝ කොට (කල් ගනිමින් - සෙමෙන්) අදිමි' යි දනී ද, (ඉදි කටු කුලා ආදි කුඩා බඩුවක් ලියන කල්හි) අත් පා ලුහුඩු කොට (ඉක්මනින්) අදහන්, ලුහුඩු කොට (ඉක්මනින්) අදිමි' යි දනී ද, මහණෙනි, එ සේ ම මහණ තෙම දීර්ඝ කොට ආශ්වාස කරනුයේ හෝ දීර්ඝකොට ආශ්වාස කෙරෙමි' යි දනී, දීර්ඝ කොට ප්‍රශ්වාස කරනුයේ හෝ 'දීර්ඝ කොට ප්‍රශ්වාස කෙරෙමි' යි දනී. හුස්ව කොට ආශ්වාස කරනුයේ හෝ 'හුස්ව කොට ආශ්වාස කෙරෙමි' යි දනී. හුස්ව කොට ප්‍රශ්වාස කරනුයේ හෝ 'හුස්ව කොට ප්‍රශ්වාස කෙරෙමි' යි දනී. සියලු ආශ්වාස කය (ආශ්වාසයේ මුල මැද අග යන හැම තැන ම පැවැත් ම) ප්‍රකට කොට දනිමින් ආශ්වාස කරන්නෙමි' යි භික්ෂෙයි (පුරුදු පුහුණු කෙරෙයි), සියලු ප්‍රශ්වාස කය (ප්‍රශ්වාසයේ මුල මැද අග යන හැම තැන ම පැවැත්ම) ප්‍රකට කොට දනිමින් ප්‍රශ්වාස කරන්නෙමි' යි භික්ෂෙයි (පුරුදු පුහුණු කෙරෙයි). කාය සංස්කාරය (ආශ්වාස වායුව) සන්හිදුවමින් ආශ්වාස කරන්නෙමි යි භික්ෂෙයි (පුරුදු පුහුණු කෙරෙයි), කාය සංස්කාරය (ප්‍රශ්වාස වායුව) සන්හිදුවමින් ප්‍රශ්වාස කරන්නෙමි' යි භික්ෂෙයි (පුරුදු පුහුණු කෙරෙයි).

ඉති අර්ඛකංවා කායෙ කායානුපසයි විහරති, බහිද්ධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, අර්ඛකනබ්බිධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති.

සමුදයධම්මානුපසයි වා කායසමීං විහරති, වයධම්මානුපසයි වා කායසමීං විහරති. සමුදය වයධම්මානුපසයි වා කායසමීං විහරති.

අස්සී කායො'ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති, යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අනිසීතො ව විහරති, න ව කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති. එවමපි බො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති.

ආනාපානපබ්බං නිට්ඨිතං.

5. පුනවපරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ගච්ඡන්තො වා ගච්ඡාමිති පඡානාති, ධීතො වා ධීතොමභිති පඡානාති, නිසිනෙතො වා නිසිනෙතොමභිති පඡානාති, සයානො වා සයානොමභිති පඡානාති. යථා යථා වා පනස්ස කායො පඤ්චිතො හොති, තථා තථා නං පඡානාති.

මෙසේ තමා ගේ (ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස) කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ (අනිත්‍යාදීන් නොයෙක් අයුරින් බලන සුදු වැ) වෙසෙයි. මෙරමා ගේ (ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස) කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ (අනිත්‍යාදීන් නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුදු වැ) වෙසෙයි. වරෙක තමා ගේ ද වරෙක මෙරමා ගේ ද ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස කයෙහි (අනිත්‍යාදීන්) නොයෙක් අයුරින් බලන සුදු වැ හෝ වෙසෙයි.

(කර්මකය නාසාපුට සිත යන) ආශ්වාස ප්‍රශ්වාසයන් ගේ ඉපැත්මට කාරණ වන දෑ නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි කර්මකය ආදීන්ගේ ආභාවයෙහි ආශ්වාස ප්‍රශ්වාසයන්ගේ වැනැස්ම නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා දක්නේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. වරෙක ආශ්වාස ප්‍රශ්වාසයන් ගේ ඉපැත්ම ද වරෙක ඔවුන් ගේ වැනැස්ම ද නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

(මෙසේ කමටහන් වඩන) ඒ යෝගාවචරයාහට ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස කය වූකලී ඇතැ යි (පරමාර්ථ වශයෙන් සත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් නැතැ යි) ම හෝ සිහිය එළැඹූ සිටියේ වෙයි. ඒ සිහිය ද මතු මත්තෙහි ඥානයේ වැඩිම පිණිස ම වේ. මතුමත්තෙහි සිහියේ වැඩිම පිණිස ම වේ (අත් කිසි වක් පිණිස නො වේ.) මෙසේ වූ ඒ යෝගාවචර තෙම තෘෂ්ණා නිශ්ශ්‍රය දෘෂ්ටිනිශ්ශ්‍රය දෙදෙකා ගේ වශයට නො හසු වැ (අනිශ්ශ්‍රිත වැ) වෙසෙයි. ලොවැ කිසිවක් ආත්ම ආත්මීය වශයෙන් නො ගනී. මහණෙනි, මහණ තෙමෙ මෙසේත් රු කයෙහි කායානුපස්සනාව කරන සුදු වැ වෙසෙයි.

ආනාපානපර්වය නිමිගේ ය.

5. තව ද අනෙකක් කියමි. යෝගාවචර මහණ තෙම යන්නේ හෝ යෙමි යි (පරමාර්ථ වශයෙන් යන්නෙක් නැතැ යි ද 'යෙමි' යි පහළ වූ සිතින් ඉපි ද කය පුරා පැතිර ගිය වායු ධාතු වේගයෙන් වූ රුකයේ චලනය ම ඇතැ යි) දනී. සිටියේ හෝ සිටියෙමි වෙමි යි ('සිටිමි' යන සිතින් ඉපැද කය පුරා පැතිර ගිය වායු වේගයෙන් රු කයේ චලන විශේෂයක් වූ සිටිමි නැමැති ඉරියව්ව ම ඇතැ යි) දනී. වැදූ හෝතේ හෝ වැදූහෙන්නෙමි වෙමි යි (චිත්ත ක්‍රියා වායු ධාතුව පැතිර යෑමෙන් වූ වැදූ හෝනා ඉරියව්ව පැවැත්ම ම ඇතැ යි) දනී. යම යම අයුරින් හෝ ඔහු ගේ රු කයැ පවත්නේ වේ ද ඒ ඒ අයුරින් එය දනී.

ඉති අජ්ඣන්තං වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, ඛේමිං වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, අජ්ඣන්තඛේමිං වා කායෙ කායානුපසයි විහරති. සමුදයධම්මානුපසයි වා කායසමීං විහරති, වයධම්මානුපසයි වා කායසමීං විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසයි වා කායසමීං විහරති.

ආර්යී කායොති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිස්සති. මත්තාය අතිස්සිතො ව විහරති න ව කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති. එවමයි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති.

ඉරියාපථපබ්බං නිවර්තං.

6. පුන ව පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු අභික්ඛන්තෙහ පටික්ඛන්තො සමපජානකාරී හොති. ආලොකිතෙ වීලොකිතෙ සමපජානකාරී හොති. සමීඤ්ජිතෙ පසාරිතෙ සමපජානකාරී හොති. සඛිකාට්ඨපත්තවිවරධාරණෙ සමපජානකාරී හොති. අසිතෙ පිතෙ ඛාසිතෙ සාසිතෙ සමපජානකාරී හොති. උච්චාරපසකාචකමමෙ සමපජානකාරී හොති. ගතෙ ධීතෙ නිසින්නෙ සුන්නෙ ජාගරිතෙ භාසිතෙ තුණ්හිභාවෙ සමපජානකාරී හොති.

මෙසේ තමා ගේ ඉරියව්‍ව කයෙහි හෝ (ගමන් ඇ ඉරියව්‍ව පිරිසිදිනුයේ) කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසේ. මෙරමා ගේ ඉරියව්‍ව කයෙහි හෝ (ඉරියව්‍ව පිරිසිදිනුයේ) කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසේ. වරෙක තමා ගේ ද වරෙක මෙරමා ගේ ද ඉරියව්‍ව කයෙහි කායානුපස්සනාව වඩනුයේ වෙසේ. (ගමන් ඇ) ඒ ඒ ඉරියව්වේ ඉපැත්ම බලනුයේ හෝ ඉරියව්‍ව කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. ඒ ඒ ඉරියව්වේ නැසීම බලනුයේ හෝ ඉරියව්‍ව කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසේ. වරෙක ඉරියව්‍ව කයෙහි ඉපැත්ම ද වරෙක එහි වැනැස්ම ද නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා දක්නේ හෝ වෙසේ.

ඒ ඒ ඉරියව්‍වහි සිතිය යොමු කොට වසන ඒ යෝගාවචර මහණහට 'ඉරියව්‍ව පැවැත්ම ම ඇතැ යි (පරමාර්ථයෙන් ඉරියව්‍ව පවත්වන සතෙක් පුහුලෙක් නැතැ යි) සිතිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. මෙසේ එළැඹ සිටි සිතිය මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම, සිතිය වැඩෙනු පිණිස ම වේ (අන් කිසිවක් පිණිස නො වේ). මෙසේ වූ ඒ යෝගාවචර තෙම තෘෂ්ණා නිශ්ශ්‍රය දෘෂ්ටිනිශ්ශ්‍රය දෙකේ වශයට නො හසු වැ (අනිශ්ශ්‍රිත වැ) වෙසෙයි. ලොවැ කිසිවක් ආත්ම ආත්මීය විසින් නො ගනී. මහණෙනි, මහණ තෙමෙ මෙසේද රු කයෙහි කායානුපස්සනාව කරන සුලු වැ වෙසෙයි.

රියඹාපථ පර්වය නිමිසේ ය.

6. තව ද අන් කමටහනක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙමෙ ඉදිරියට යෑමෙහි ද පෙරළා ඊමෙහි ද (සත්ව පුද්ගල නො වන හුදු ධාතු සමූහයෙක් ම ඉදිරියට යෑම පෙරළා ඊම ද කෙරේ යැ යි) සමාක්ප්‍රඥයෙන් සලකා දනගනිමින් එය කරන්නේ වෙයි. ඉදිරිය බැලීමෙහි ද අනුදික් බැලීමෙහි ද (උඩ සඳහන් පරිදි) සමාක්ප්‍රඥයෙන් සලකා දනගනිමින් (එය) කරන්නේ වෙයි. අත් පා හැකිළීමෙහි ද දිගු කිරීමෙහි ද සමාක් ප්‍රඥයෙන් සලකා දන ගනිමින් (එය) කරන්නේ වෙයි. සහළ සිවුරු හා පා සිවුරු හා දූරීමෙහි ද (ධාතු සමූහයක් ධාතු සමූහයක් වැළැඳ ගනී යන ආදීන්) සමාක් ප්‍රඥයෙන් සලකා දන ගනිමින් (එය) කරන්නේ වෙයි. බොජුන් වැළැඳීමෙහි ද පැන් පීමෙහි ද බාද්‍යාදිය විකා කෑමෙහි ද (ඕ සතුරු ආදිය) රස විඳීමෙහි ද සමාක්ප්‍රඥයෙන් සලකා දන ගනිමින් (එය) කරන්නේ වෙයි. මල මූ පහ කිරීමෙහි ද සමාක්ප්‍රඥයෙන් සලකා දනගනිමින් (එය) කරන්නේ වෙයි. යෑමෙහි ද සිටීමෙහි ද හිඳීමෙහි ද නිදි ගැන්මෙහි ද පිබිදීමෙහි ද කපා කිරීමෙහි ද නිහඩ වීමෙහි ද සමාක්-ප්‍රඥයෙන් සලකා දන ගනිමින් (ඒ ඒ ක්‍රියා) කරන්නේ වෙයි.

ඉති අජ්ඣත්තං වා කායෙ කායානුපසී විහරති, ඛේධා වා කායෙ කායානුපසී විහරති, අජ්ඣත්තඛේධා වා කායෙ කායානුපසී විහරති, සමුදයධම්මානුපසී වා කායසම්මි විහරති, වයධම්මානුපසී වා කායසම්මි විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසී වා කායසම්මි විහරති.

‘අපි කායො’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා භොති යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිසකතිමත්තාය. අනිසයිතො ච විහරති න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති.

එවමපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසී විහරති.

සමපථඤ්ඤාපබ්බං නිට්ඨිතං.

7. පුනාවපරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉමමෙව කායං උඩං පාදතලා අධො කෙසමස්සා තවපරියන්තා පූරං තානප්පකාරසං අසුචිතො පව්වටෙකකිති.

“අපි ඉමසම්මි කායෙ කෙසා ලොමා නඛා දන්තා තථො මංසං නහාරු අට්ඨි අට්ඨිමිඤ්ඤා වක්කං හදයං යකනං කිලොමකං පිහකං පපථායං අත්තා අත්තගුණං උදරියං කර්මසං පිත්තං සෙම්භං පුබ්බො ලොභිතං සෙදෙ මෙදෙ අසසු වසා බෙළො සිඛකාණිකා ලසිකා මුත්තනති”.

මෙසේ තමා ගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි, මෙර මා ගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි. වරෙක තමා ගේ ද වරෙක මෙරමා ගේ ද කයෙහි කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි. (ඉදිරියට යෑම් ආදී) ක්‍රියාවන් ගේ ඉපැත්මට කරුණු දක්නා සුලු වූයේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සනායෙහි යෙදී වෙසෙයි. (ඉදිරියට යෑම් ආදී) ක්‍රියාවන් ගේ වැනැස්මට කරුණු දක්නා සුලු වූයේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි. වරෙක ඒ ක්‍රියාවන් ගේ ඉපැත්මට කරුණු ද වරෙක ඒ ක්‍රියාවන්ගේ වැනැස්මට කරුණු ද දක්නා සුලු වූයේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සනායෙහි යෙදී වෙසෙයි.

(මෙසේ චතුසම්පජ්ඣය වැඩීමෙහි යෙදුණු) ඒ යෝගාවචර මහණහට වනාහි (ඉදිරියට යෑම් ආදී ක්‍රියා පැවැත්ම වූ) කය ම ඇතැ යි (ඒ ක්‍රියා කරන සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ' යි) සිතිය ඵලාභි සිටියේ වෙයි. ඒ සිතිය ද වූ කළී මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩීම පිණිස ම, සිතිය වැඩීම පිණිස ම වෙයි. මෙසේ වූ හෙතෙම තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නිශ්ශ්‍රයයනට නො හසු වැ වසන්නේ ද වේ. තෘෂ්ණා වශයෙන් දෘෂ්ටි වශයෙන් ලොවැ යෑම් ආදී කිසිදු ක්‍රියාවක් (සත්ව පුද්ගල ආත්ම ආත්මියාදි විසින් නො ද) ගනී.

මහණෙනි, මහණ තෙම මෙසේ ද කයෙහි කායානුපස්සනාව කරන සුලු වැ වෙසෙයි.

සම්ප්‍රජනා පර්වය නිමිගේ ය.

7. තව ද අනෙක් කමටහනක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙම පතුලෙන් උඩ, කෙසෙත්න් යට, (සරසින්) සම කෙළවර කොටැ ඇති නන් අයුරු අසුචියෙන් පිරි සිටි මේ කරජ කය ම මතු දක්වෙන පරිදි නුවණින් සලකා බලයි:

මේ සිරුරෙහි කෙස් යැ, ලොම් යැ, නිය යැ, දත් යැ, සම යැ, මස් පිඩු යැ, නහර යැ, ඇට යැ, ඇට මිදුලු යැ, වකු ගඩු යැ, හද මස යැ, අක්මා යැ, දළ බුව යැ, බඩ දිව යැ, පපු මස යැ, අතුනු වැටිය යැ, අතුනු බහනැ, නොදිරු අහර යැ, මල යැ, පිත යැ සෙම යැ, සැරොව යැ, ලෙහෙ යැ, ඩහදිය යැ, මේද තෙල යැ, කඳුළු යැ, වුරුණු තෙල යැ, කෙළ යැ, සොටු යැ, සදම්බුලු යැ, මුත්‍ර යැ යන මේ දෙතිසක් කුණපයෝ ඇත'' යනු යි.

සෙය්‍යාථාපි භික්ඛවෙ උභතො මුඛා පුටොළී* පූරා නානාවිභික්ඛසං
ධක්ඛන්තං, සෙය්‍යාපීදං සාළිතං විභිතං මුත්තානං මායානං තිලානං තණ්ඩු-
ලානං. තමෙන චන්ඩුමා පුරිසො මුක්ඛිනා පච්චවෙකෙඛය්‍යා: “ඉමෙ සාළී,
ඉමෙ විභී, ඉමෙ මුත්තා, ඉමෙ මායා, ඉමෙ තිලා, ඉමෙ තණ්ඩුලා ති
ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉමමෙව කායං උඬං පාදකලා
අධො කෙසමස්සා තචපරියනං පූරං නානාපාකාරස්ස අසුචිතො
පච්චවෙකති: අප්ථ ඉමස්මිං කායෙ කෙසා ලොමා නඛා දන්තා තවා
මංසං නාහරු අධිථි අධිථිඤ්ඤං චක්කං, හදයං යක්කං කිලොමකං පිහකං
පපථාසං අන්තං අන්තගුණං උදරියං කර්මසං, පිත්තං සෙම්භං පුඛ්ඛො
ලොභිතං සෙදො මෙදො, අසුඛං වසා ඛෙළො සිඛ්ඛානිකා ලසිකා
මුත්තන්ති.

ඉති අර්ඛිත්තං වා කායෙ කායානුපස්සී විහරති, ඛෙතිඛා
වා කායෙ කායානුපස්සී විහරති, අර්ඛිත්තඛෙතිඛා වා කායෙ
කායානුපස්සී විහරති. සමුදයධම්මානුපස්සී වා කායස්මිං විහරති,
වයධම්මානුපස්සී වා කායස්මිං විහරති, සමුදයවයධම්මානුපස්සී වා කායස්මිං
විහරති. අප්ථ කායො*ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා භොති යාවදෙව
ඤ්ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අනිස්සිතො ච විහරති න ච කිඤ්චි
ලොකෙ උපාදියති. ඵවමි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී
විහරති.

පථිකතුලමනසිකාරපබ්බං නිවර්තං.

8. පුනච්චරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉමමෙව කාය යථායිතං යථාපණ්ණිතං
ධාතුසො පච්චවෙකති: අප්ථ ඉමස්මිං කායෙ පඨවිධාතු ආපො ධාතු
තෙජොධාතු වායොධාතු ති.

1. පුටොළි (ම ෪ සං)

මහණෙනි, දෙ පසින් මුව දෙකක් ඇති මල්ලෙක් හැල්වි මාවි මුං මැ තල සහල් යන නත් වැදැරුම් ධාන්‍යයෙන් යම්සේ පිරුණේ වේ ද, ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් ඒ මල්ල මුදු (ලිහා) ඒ හැම ධාන්‍ය බලා, මේ හැල් වී ය, මේ මා වී ය, මේ මුං ය, මේ මැ ය, මේ තල ය, මේ සහල් යැ යි ඒ ඒ ධාන්‍ය වර්ග වෙන් වෙන් කොට සලකා බලන්නේ ද, එ පරිද්දෙන් ම, මහණෙනි, මහණ තෙමේ මේ කයෙහි පතුලෙන් උඩ කෙසෙත් යට (සරසින්) සම කෙළවරකොට ඇති නත් අයුරු අසූවයෙන් පිරිසිටි මේ සිරුර ම නුවණින් සලකා බලයි. (කෙසේ ද?) මේ කයෙහි කෙස් යැ, ලොම් යැ, නිය යැ, දත් යැ, සම යැ, මස් යැ, නහර යැ, ඇට යැ, ඇට මිදුළු යැ, වකුගඩු යැ, හදමස යැ, අක්මාව යැ, දලඹුව යැ බඩදිව යැ පපුමස යැ, අතුනුවැටිය යැ, අතුනුබහන යැ, නොදිරු අහර යැ, මල යැ, පිත යැ, සෙම යැ, සැරොව යැ, ලෙහෙ යැ, ඩහදිය යැ, මේද තෙල යැ, කඳුළු යැ, වුරුණු තෙල යැ, කෙළ යැ, සොටු යැ, සදම්ඳුළු යැ, මුත්‍ර යැ යි මේ දෙතිස්සක් කුණප ඇතැ' යි යනු යි. මෙසේ තම කයෙහි හෝ කායානුපස්සනාව වඩනුයේ වෙසෙයි, මෙරමා කයෙහි හෝ කායානුපස්සනාව වඩනුයේ වෙසෙයි. විටෙක තමා කයෙහි ද විටෙක මෙරමා කයෙහි ද කායානුපස්සනාව වඩනුයේ වෙසෙයි. ඒ කේශාදීන් හටගන්නා සැටි (හටගැන්මට ප්‍රත්‍යය වන ද) පුන පුනා නොයෙක් අයුරින් බලන සුලු වැ වෙසෙයි, (ප්‍රත්‍යයයන් ගේ අභාවයෙන්) ඔවුන් නැසෙන සැටි නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වැ වෙසෙයි. වරෙක ඒ කේශාදීන් හටගන්නා සැටි ද වරෙක ඔවුන් නැසෙන සැටි ද නොයෙක් අයුරින් පුනපුනා බලන සුලු වැ වෙසෙයි.

මෙසේ කමටහන් වඩන ඔහුට “කුණප කොටස් රැසක් ම ඇත්තේ යැ. (සතෙක් පුභුලෙක් නොමැත්තේ යැ) යි සිතිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. එ ද මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම සිතිය වැඩෙනු පිණිස ම වේ. මෙසේ හෙ තෙමේ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නිශ්ශ්‍රයයනට නොහසු ව ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි විසින් නො ගනී. මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙමේ කයෙහි කායානුපස්සනාව වඩනුයේ වෙසෙයි.

ප්‍රතිකුලමනස්කාර පර්වය නිමිසේ ය.

8. තව ද අන් කමටහනක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙමේ මේ කය සිටි පරිදි, පිහිටුවූ පරිදි, ‘මේ කයැ පෘථිවි ධාතුව ඇත, අඛි ධාතුව ඇත, තෙජෝ ධාතුව ඇත, වායු ධාතුව ඇතැ’ යි ධාතූ වශයෙන් පස්විකයි (නුවණින් සලකා බලයි).

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ දසෙඛා ගොසාතකො වා ගොසාතකතෙනවාසී වා ගාථි. වධිස්වා වාතුමමභාපථෙ ඛිලසො විහරිස්වා නිසිනෙතා අසඤ්චාදිමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉමමෙව කායං යථාධීතං යථාපණිහිතං. ධාතුසො පච්චිකෙති: අප්පි ඉමස්මිං කායෙ පච්චිධාතු ආපොධාතු තෙජොධාතු වායොධාතු ති.

ඉති අර්ඤ්ඤානං වා කායෙ කායානුපස්සී විහරති, ඛෙතිධා වා කායෙ කායානුපස්සී විහරති, අර්ඤ්ඤානඛෙතිධා වා කායෙ කායානුපස්සී විහරති. සමුදයධම්මානුපස්සී වා කායස්මිං විහරති, වයධම්මානුපස්සී වා කායස්මිං විහරති, සමුදයවයධම්මානුපස්සී වා කායස්මිං විහරති.

අප්පි කායො ති වා පනසඤ්ඤා පච්චිකෙති ගොති යාවදෙව ඤාණ-මඤ්ඤාය පතිසඤ්ඤාය අනිසිනො ව විහරති න ව කිඤ්ඤි ලොකෙ උපාදියති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී විහරති.

ධාතුමනසිකාරපඛං නිට්ඨිතං.

9. සුත ව පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙකයා සරීරං සිවරී-කාය ඡඤ්ඤිතං එකාභමතං වා දවිහමතං වා තිහමතං වා උඩුමා-තකං විනිලකං විපුබ්බකජාතං, සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති: අයමෙව ඛො කායො එවංධම්මො එවංභාවී එතං අනතීතො'ති.

මහණෙනි, යම් සේ දක්ෂ ගෝසාතකයෙක් හෝ ගෝසාතකයක් හු
ගේ ඇතැවැස්සෙක් හෝ දෙනාක මරා සතරමං හන්දියෙක කොටස් වශ-
යෙන් වෙන් වෙන් කොට බෙදා හුන්නේ වේ ද, මහණෙනි, එ පරිද්දෙන් ම
මහණ තෙම මෙ සිරුර ම සිටි පරිදි, පිහිටු වූ පරිදි, 'මෙ කයෙහි පෘථිවි
ධාතුව ඇත. අබ්ධාතුව ඇත, තේජෝ ධාතුව ඇත, වායු ධාතුව ඇතැ'යි
ධාතූ වශයෙන් පස් විකසි (නුවණින් බෙද බෙද බලයි).

මෙසේ තමා ගේ කයෙහි හෝ මෙර මා ගේ කයෙහි හෝ කායානු-
පස්සතාව වඩනුයේ වෙසෙයි. ඒ සතර ධාතූන් උපදනා සැටි නොයෙක්
අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. ඒ
සතර ධාතූන් නැසෙන සැටි නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ
කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. වරෙක සතර ධාතූන් උපදනා සැටින්
වරෙක ඔවුන් නැසෙන සැටින් නොයෙක් අයුරින් පුනපුනා බලනුයේ
හෝ කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

ඒ යෝගාවචර මහණහට විනාහි මෙසේ ධාතූමාත්‍ර වූ ශරීරය ඇතැ යි
(පරමාර්ථ වශයෙන් සත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් නැතැ යි) සිහිය එළැඹ
සිටියේ වෙයි. ඒ එළැඹ සිටි සිහිය ද මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම
සිහිය වැඩෙනු පිණිස ම වෙයි. මෙසේ වූ හෝ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නිශ්ශ්‍රයයනට
නො හසු වැ ද වෙසෙයි. ලොවැ (ධාතූමාත්‍ර කයෙහි) කිසිත් තෘෂ්ණා
දෘෂ්ටි වශයෙන් ආත්ම ආත්මීය විසින් නො ද ගනී.

මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

ධාතූමනස්කාර පර්වය නිමිසේ ය.

9. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම අමු
සොහොනැ දමන ලද, මැරී දවසක් ගත වූ හෝ මැරී දෙ දවසක් ගත වූ
හෝ මැරී තුන් දවසක් ගත වූ, ඉදිමුණු, නිල් වූ, සුයා වැගිරෙන, සිරුරක්
යම්සේ දක්නේ ද, හෙ තෙමෙ 'මේ මගේ සිරුරක් මෙබඳු ස්වභාවය ඇත්-
තේ යැ' යි 'මෙසේ වන සුලු යැ' යි 'මේ ඉදිමුම් ආදි ගති නො ඉක්මැ
සිටියේ යැ' යි මෙ සිරුර ම එ කයෙහි එළවා බලයි.

ඉති අජ්ඣන්තං වා කායෙ කායානුපෙසී විහරති, ඛේමිං වා කායෙ කායානුපෙසී විහරති, අජ්ඣන්තඛේමිං වා කායෙ කායානුපෙසී විහරති. සමුදයධම්මානුපෙසී වා කායඝ්මිං විහරති, වයධම්මානුපෙසී වා කායඝ්මිං විහරති, සමුදයවයධම්මානුපෙසී වා කායඝ්මිං විහරති.

අප්පි කායො'ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අනිසයිතො ච විහරති න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති.

එවමපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපෙසී විහරති.

(පයමං සිවපීකං)

10. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙය්‍යා සරීරං සිවපීකාය ජඩ්ඨිතං කාකෙහි වා ඛජ්ජමානං කුලලෙහි වා ඛජ්ජමානං ගිජ්ජෙහි වා ඛජ්ජමානං සුනඛෙහි වා ඛජ්ජමානං සිගාලෙහි වා ඛජ්ජමානං වීචිධෙහි වා පාණ්ඩුකානෙහි ඛජ්ජමානං, සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති: අයමපි ඛො කායො එවංධම්මො එවංභාවී එතං අනතීතො ති.

ඉති අජ්ඣන්තං වා කායෙ කායානුපෙසී විහරති, ඛේමිං වා කායෙ කායානුපෙසී විහරති, අජ්ඣන්තඛේමිං වා කායෙ කායානුපෙසී විහරති. සමුදයධම්මානුපෙසී වා කායඝ්මිං විහරති, වයධම්මානුපෙසී වා කායඝ්මිං විහරති, සමුදයවයධම්මානුපෙසී වා කායඝ්මිං විහරති. අප්පි කායො ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණ මත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අනිසයිතො ච විහරති. න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති.

එවමපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපෙසී විහරති.

(දුතියං සිවපීකං)

මෙසේ තමා ගේ සිරුරෙහි හෝ කායානුපස්සනාව වඩන සුදු වැ වෙසෙයි, මෙරමා සිරුරෙහි හෝ කායානුපස්සනාව වඩන සුදු වැ වෙසෙයි. වරෙක තමා ගේ සිරුරෙහිත් වරෙක මෙරමා ගේ සිරුරෙහිත් කායානුපස්සනාව වඩන සුදු වැ වෙසෙයි. කය උපදනා සැටි නොයෙක් අයුරින් නැවත න වැන බලන සුදු වැ වෙසෙයි. සිරුර නැසෙන සැටි නොයෙක් අයුරින් නැවත න වැන බලන සුදු වැ වෙසෙයි. වරෙක සිරුර උපදනා සැටිත් වරෙක සිරුර නැසෙන සැටිත් නොයෙක් අයුරින් නැවත නැවත බලන සුදු වැ වෙසෙයි.

මෙසේ බවුන් වඩන ඔහුට ඉදිමෙන සුදු බව ආදී නොයෙක් ආදිනවයෙන් යුත් නිසරු සිරුර ම ඇතැ යි හෝ සිතිය එළැඹ සිටියේ වෙයි, එය මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම සිතිය වැඩෙනු පිණිස ම වෙයි. එසේ වූ හෙ තෙමෙ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නිශ්ශ්‍රයයන් ගෙන් විරහිත ව මැ වෙසෙයි. ලොවැ (සිරුරෙහි) කිසිත් තෘෂ්ණා වශයෙන් දෘෂ්ටි වශයෙන් නො ගනී.

මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

(පළමු සිව්විකයයි)

10. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙමෙ අවුසොහොනෙහි දමා පියන ලද කවුඩන් විසින් කනු ලබන හෝ උකුස්සන් විසින් කනු ලබන හෝ ගිජුලිහිණියන් විසින් කනු ලබන හෝ බල්ලන් විසින් කනු ලබන හෝ සිව්ලුන් විසින් කනු ලබන හෝ විවිධ ප්‍රාණීන් විසින් කනු ලබන මළ සිරුරක් යම්සේ දක්නේ ද, හෙ තෙම 'මේ මා ගේ සිරුරක් මෙබඳු ස්වභාවය ඇත්තේ යැ, මෙසේ වන සුදු යැ, මේ ස්වභාවය නො ඉක්මියේ මැ' යි මෙ සිරුර ම එකී සොහොනෙහි දමන ලද සිරුර හා එළවා බලයි.

මෙසේ හෙතෙම තමාගේ සිරුරෙහි හෝ කායානුපස්සනාව වඩන සුදු වැ වෙසෙයි, මෙරමා ගේ සිරුරෙහි හෝ කායානුපස්සනාව වඩන සුදු වැ වෙසෙයි. වරෙක තමාගේ සිරුරෙහිත් වරෙක මෙරමා ගේ සිරුරෙහිත් කායානුපස්සනාව වඩන සුදු වැ වෙසෙයි. මෙ සිරුර උපදනා සැටි නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුදු වැ වෙසෙයි, මෙ සිරුර නැසෙන සැටි නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුදු වැ වෙසෙයි. වරෙක සිරුර උපදනා සැටිත් වරෙක සිරුර නැසෙන සැටිත් නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුදු වැ වෙසෙයි.

ඔහුට 'ඉදිමීම ආදීන් නිසරු වූ කය ම ඇත (සතෙක් පුභුලෙක්) නැතැ යි' සිතිය එළැඹ සිටියේ වෙයි, එය මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම සිතිය වැඩෙනු පිණිස ම වෙයි. එසේ වූ හෙ තෙමෙ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නිශ්ශ්‍රයයනට නො හසු වැ ද වෙසෙයි. ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි වශයෙන් නො ම ගනී.

මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

(දෙවෙනි සිව්විකය යි)

11. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙකය්‍ය සරීරං සීවතිකාය ජධ්විතං අට්ඨිකඛලිකං සමංසලොභිතං නභාරුසමිද්ධං සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති 'අයමපි ඛො කායො එවංධමෙමො එවමහාථී එතං අනතීතො'ති.

ඉති අරුකුක්කං වා කායෙ කායානුපසයි විහරති බහිද්ධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති අරුකුක්කබහිද්ධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, සමුදයධමොනුපසයි වා කායසමීං විහරති වයධමොනුපසයි වා කායසමීං විහරති සමුදයවයධමොනුපසයි වා කායසමීං විහරති.

'අස්සී කායො'ති වා පනසක සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණමනාය පතිසකතිමනාය අතිසසිතො ච විහරති. න ච කිංචි ලොකෙ උපාදියති.

එවමපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති.

(තතියං සිවථීකං)

12. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙකය්‍ය සරීරං සීවථීකාය ජධ්විතං අට්ඨිකඛලිකං නිමමංසං ලොභිතමකචිතං නභාරුසමිද්ධං සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති 'අයමපි ඛො කායො එවංධමෙමො එවමහාථී එතං අනතීතො'ති.

11. තවද අනෙකක් කියමි. මහණ තෙම ලේ මස් සහිත, නහරින් බැඳුණු ඇට සැකිල්ලක් වූ, සොහොනෙහි දමා පියන ලද සිරුරක් යම්සේ දක්නේ ද, හෙතෙම මේ මගේ සිරුරක් මෙසේ වූ ස්වභාවය ඇත්තේ යැ, මෙසේ වන සුදු යැ, මේ ස්වභාවය නො ඉක්මි යැ' යි මෙ සිරුර ම ඒ සොහොනෙහි දමන ලද සිරුර හා එළුවා බලයි.

මෙසේ තමාගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි, මෙරමා ගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. කලෙක තමාගේ කලෙක මෙරමාගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. මෙ කය උපදනා සැටි නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුදු වැ වෙසෙයි. මෙ සිරුරැ නැසෙන සැටි නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුදු වැ වෙසෙයි. වරෙකැ කය උපදනා සැටිත් වරෙක එය නැසෙන සැටිත් නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුදු වැ වෙසෙයි.

ඔහුට ඉදිමිම ආදීන් නිසරු වූ කය ම ඇතැ යි (සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ යි) සිහිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. එය මතු මත්තෙහි ඔහුගේ නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම සිහිය වැඩෙනු පිණිස ම වෙයි. එසේ වූ හෙ තෙමෙ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නිශ්ශ්‍රයයනට නො හසු වැ ද වෙසෙයි. ලොව කිසිත් තෘෂ්ණා වශයෙන් දෘෂ්ටි වශයෙන් නො ම ගනී.

මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

(තෙවෙනි සිව්විකය යි)

12. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, යම්සේ මහණ තෙම මස් නැති, ලෙයින් වැකුණු නහරින් බැඳුණු ඇටසැකිල්ලක් වූ සොහොනෙහි දමා පියන ලද මළ සිරුරක් දක්නේ ද, ඒ මහණ තෙම 'මේ මගේ සිරුරක් මෙබඳු ස්වභාවය ඇත්තේ යැ යි, මෙසේ වන සුදු යැ යි, මේ ස්වභාවය නො ඉක්මියේ යැ' යි මේ තමා ගේ සිරුර ම ඒ ඇටසැකිල්ලෙහි එළුවා බලයි.

ඉති අජ්ඣත්තං වා කායෙ කායානුපසයි විහරති ඛෙද්ධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, අජ්ඣත්තඛෙද්ධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, සමුදයධම්මානුපසයි වා කායසමීං විහරති, වයධම්මානුපසයි වා කායසමීං විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසයි වා කායසමීං විහරති.

‘අසී කායො’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා භොති යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අතිස්සිතො ච විහරති න ච කිංඤ්ච ලොකෙ උපාදියති.

එවමපි භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති.

(චතුස්සං සිවරීකං)

13. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යාථාපි පසෙකස්‍ය සරිරං සිවරීකාය ජඩ්ඛිතං අට්ඨිසංඛලිකං අපගතමංසලොභිතං නභාරුසම්ඛද්ධං. සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති ‘අයමපි ඛො කායො එවංධම්මො එවමහාචී එතං අනතීතො’ති.

ඉති අජ්ඣත්තං වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, ඛෙද්ධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, අජ්ඣත්තඛෙද්ධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති. සමුදයධම්මානුපසයි වා කායසමීං විහරති, වයධම්මානුපසයි වා කායසමීං විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසයි වා කායසමීං විහරති.

‘අසී කායො’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා භොති, යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අතිස්සිතො ච විහරති, න ච කිංචි ලොකෙ උපාදියති.

එවමපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති.

(පඤ්චමං සිවරීකං)

මෙසේ තමාගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි, මෙරමා ගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි, වරෙක තමා ගේ කයෙහි ද වරෙක මෙරමා ගේ කයෙහි ද කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. කය හටගන්නා සැටි නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි. කය නැසෙන සැටි නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි. වරෙක කය හටගන්නා සැටි ද වරෙක කය නැසෙන සැටි ද නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි.

ඒ යෝගාවචර මහණහට ඉදිමිම් ආදි දෝෂයෙන් නිසරු වූ කය ඇත්තේ යැ (සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ) යි සිතිය එළඹ සිටියේ වෙයි. එසේ වූ ඒ සිතිය වනාහි මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ද සිතිය වැඩෙනු පිණිස ද වේ. එසේ වූ හෙ තෙම තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නිශ්ශ්‍රයයනට නො හසු වූ යේ ද වෙසෙයි. ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි විසින් නො ගනී.

මහණෙනි, මහණ තෙම මෙසේ ද කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

(සතරවන සිව්විකය යි)

13. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙම පහ වූ ලේ මස් ඇති, නහරින් බැඳුණු ඇට සැකිල්ලක් වූ, සොහොනෙහි දමන ලද සිරුරක් යම්සේ දක්නේ ද, හෙ තෙමෙ 'මේ මගේ සිරුර ද මෙබඳු ස්වභාවය ඇත්තේ ය, මෙසේ වන සුලු යැ, මේ ස්වභාවය නො ඉක්මියේ යැ' යි එය හා මෙ සිරුර එළවා බලන්නේ ය.

මෙසේ තමාගේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි, මෙරමා ගේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි, වරෙක තමා ගේ ද වරෙක මෙරමා ගේ ද කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. කයෙහි උපදනා සැටිය තත් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වැ හෝ වෙසෙයි, කයෙහි නැසෙන සැටිය තත් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වැ හෝ වෙසෙයි. වරෙක කයෙහි උපදනා සැටියත් වරෙක නැසෙන සැටියත් නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි.

ඉදිමිම් ආදීන් නිසරු වූ කය ඇතැ (සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ) යි හෝ ඔහුට සිතිය එළඹ සිටියේ වෙයි. එය මතු මත්තෙහි ඥානයා ගේ වැඩීම පිණිස ම සිතියේ වැඩීම පිණිස ම වේ. එසේ වූ හෙ තෙම තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නිශ්ශ්‍රයයන් විසින් නො හසු කැරැගන්නා ලද්ද ව ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිවකුත් හේ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නිශ්ශ්‍රයයන් ගෙන් නො ගනී.

මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

(පස් වන සිව්විකය යි)

14. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙසය්‍ය සරීරං සිවරීකාය ඡධම්තං අට්ඨිකානි අපගතසමෘද්ධානි දිසාවිදිසාසු විකඛිතතානි අඤ්ඤාන හස්ථට්ඨිකං අඤ්ඤාන පාදට්ඨිකං අඤ්ඤාන ගොපථට්ඨිකං අඤ්ඤාන ජඛිතට්ඨිකං අඤ්ඤාන උෆරට්ඨිකං අඤ්ඤාන පිට්ඨිට්ඨිකං අඤ්ඤාන කටට්ඨිකං අඤ්ඤාන ඛන්ධට්ඨිකං අඤ්ඤාන ගිවට්ඨිකං අඤ්ඤාන දන්තට්ඨිකං අඤ්ඤාන සිසකවාහං. සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති 'අයමි ඛො කායො එවංධමෙමා එවමහාවි එතං අනතීතො'ති.

ඉති අජ්ඣත්තං වා කායෙ කායානුපසයි විහරති ඛෙද්ධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති. අජ්ඣත්තඛෙද්ධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති. සමුදයධමමානුපසයි වා කායසම්මං විහරති වයධමමානුපසයි වා කායසම්මං විහරති සමුදයවයධමමානුපසයි වා කායසම්මං විහරති.

අඤ්ඤාන කායො ති වා පනසක සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණමහතාය පතිසසතිමහතාය. අනිසයිතො ච විහරති, න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති. එවමි භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති.

(ඡට්ඨං සිවරීකං)

15. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙසය්‍ය සරීරං සිවරීකාය ඡධම්තං අට්ඨිකානි සෙතානි සංඛවණ්ණපතිහානි, සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති 'අයමි ඛො කායො එවංධමෙමා එවමහාවි එතං අනතීතො'ති.

ඉති අජ්ඣත්තං වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, ඛෙද්ධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති අජ්ඣත්තඛෙද්ධා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති. සමුදයධමමානුපසයි වා කායසම්මං විහරති, වයධමමානුපසයි වා කායසම්මං විහරති, සමුදයවයධමමානුපසයි වා කායසම්මං විහරති.

14. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙමෙ පහ වූ නහර බැඳුම් ඇති, අත් දිසාවෙක අත් ඇට ද අත් දිසාවෙක පා ඇට ද අත් දෙසෙකැ ගොප් ඇට ද අත් දිසාවෙක කෙංඩා ඇට ද, අත් දිසාවෙක කලවා ඇට ද, අත් දිසාවෙක ඉහ ඇට ද, අත් දිසාවෙක පිටකවු ඇට ද අත් දෙසෙකැ කඳැට ද, අත් දිසාවෙක ගෙලැට ද, අත් දිසාවෙක හනු ඇට ද, අත් දෙසෙකැ දත් ඇට ද අත් දිසාවෙක හිස් කබල දැ යි මෙසේ දසනු දෙස්ති විසිරි ගිය ඇට කැබැලි ම වූ සිරුරක් යම්සේ දක්නේ ද, හේ මගේ මේ සිරුර ද මෙබඳු ස්වභාවය ඇත්තේ යැ යි මෙසේ වන සුදුසැ 'යි' 'මේ ස්වභාවය නො ඉක්මියේ යැ' යි මෙ සිරුර ම එ කී ඇට කැබැලි රැස හා එළවා බලයි.

මෙසේ තමා ගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. මෙරමා ගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. වරෙක තමා ගේ ද වරෙක මෙරමා ගේ ද කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. කයැ හටගන්නා සැටිය නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි. කයැ නැසෙන සැටිය නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි. වරෙක කයැ හටගන්නා සැටිත් වරෙක කයැ නැසෙන සැටිත් නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි.

මහුට 'කැබැලි කැබැලි වැ විසිරි යන ඇට ගොඩක් ම වූ මේ සිරුර ඇත, (සතෙක් පුභුලෙක් මෙහි නැත)' කියා සිතිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. එය මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ද සිතිය වැඩෙනු පිණිස ද වෙයි. මෙසේ වූ හෙ තෙමෙ තෘෂ්ණා නිශ්ශ්‍රය රහිත වැ ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටින් ගේ වශයෙන් නො ගනී. මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙමෙ කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

(සවන සිව්විකය යි)

15. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙම හක් බදු සුදුපැහැති ඇට ගොඩක් ම වූ, සොහොනෙහි දමන ලද සිරුරක් යම්සේ දක්නේ ද, හේ 'මේ මගේ සිරුර ද එසේ ඇට රැසක් බවට පැමිණෙන සුදු ය, මෙබඳු වන සුදු ය, මේ ස්වභාවය නො ඉක්මියේ යැ' යි එකී ඇට රැසක් ම වූ සිරුරෙහි එළවා බලයි.

මෙසේ හේ තමා ගේ සිරුරෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. මෙරමා ගේ සිරුරෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. වරෙක තමා ගේ සිරුරෙහි ද වරෙක මෙරමා ගේ සිරුරෙහි ද කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. කයේ හටගන්නා සැටිය නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි, කයේ නැසෙන සැටිය නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි. වරෙක කයැ හටගන්නා සැටිත් වරෙක කයැ නැසෙන සැටිත් නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි.

‘අඤ්ඤා කායො’ති වා පනසස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිසසතිමත්තාය. අනිසයිතො ව විහරති, න ව කිඤ්ඤි ලොකෙ උපාදියති එවමි භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති.

(සත්තමං සිව්විකං)

16. පුන ව පරං භික්ඛුවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙසය්‍ය සරිරං සිව්විකාය ඡඩ්ඞිතං අට්ඨිකානි පුඤ්ජිකතානි තෙරොවසයිකානි. සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති ‘අයමි ඛො කායො එවංධමෙමා එවමාචි එතං අනතිතො’ති.

ඉති අර්ඤ්ඤා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, ඛෙතිඤ්ඤා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති අර්ඤ්ඤාඛෙතිඤ්ඤා වා කායෙ කායානුපසයි විහරති, සමුදයධමොනුපසයි වා කායසමී විහරති වයධමොනුපසයි වා කායසමී විහරති සමුදයවයධමොනුපසයි වා කායසමී විහරති.

‘අඤ්ඤා කායො’ති වා පනසස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති, යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිසසතිමත්තාය. අනිසයිතො ව විහරති න ව කිඤ්ඤි ලොකෙ උපාදියති. එවමි භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති

(අට්ඨමං සිව්විකං)

ඇට කැබැලි රැසක් ම වූ සිරුර ඇතැයි (සතෙක් පුභුලෙක් නැතැයි) ඔහු ගේ සිහිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. එය මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩිම පිණිස, සිහිය වැඩිම පිණිස වෙයි. එසේ වූ හෙ තෙමෙ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නිශ්ශ්‍රයයනට නො හසු වූ ද වෙසෙයි. ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණාදෘෂ්ටින් නො ගන්නේ ද වෙයි. මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම කයෙහි කායානුපස්සි වූ වෙසෙයි.

(සත්වන සිව්විකය යි)

16. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙම සොහොනැ දමන ලද වූ අවුරුද්දක් ඉක්මැ ගියැ තැන තැන ගොඩ ගැසුණු, ඇට රැසක් ම වූ සිරුරක් යම් සේ දක්නේ ද, එ සේ හෙ තෙමේ 'මේ මගේ කය ද මේ බදු ස්වභාවය ඇත්තේ ය, මෙසේ වන සුදු ය, මේ ස්වභාවය නො ඉක්මියේ යැ' යි මේ කය ම යට කී ඇට ගොඩක් ම වූ සිරුරෙහි එළවා බලයි.

මෙසේ තමා ගේ ම කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වූ වෙසෙයි, මෙරමා ගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වූ වෙසෙයි, වරෙක තමා ගේ ද වරෙක මෙරමා ගේ ද කයෙහි කායානුපස්සි වූ වෙසෙයි. කයෙහි උපද්‍යා සැටිය නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි. කයෙහි නැසෙන සැටිය නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි. වරෙක කය උපද්‍යා සැටියත් වරෙක කය නැසෙන සැටියත් නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ වෙසෙයි.

ඇට ගොඩක් ම වූ කය ඇතැ (සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ) යි හෝ ඔහු ගේ සිහිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. එය නුවණ වැඩිවනු පිණිස ම සිහිය වැඩිවනු පිණිස ම වේ. එසේ වූ හේ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නිශ්ශ්‍රය රහිත ව ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිවකුත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි විසින් නො ගනී. මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම කයෙහි කායානුපස්සි වූ වෙසෙයි.

(අටවන සිව්විකය යි)

17. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙසය්‍ය සරීරං සිවථිකාය ඡඩ්ඛිතං අට්ඨිකානි පුතීනි වුණ්ණකජාතානි, සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති 'අයමපි ඛො කායො එවංධම්මො එවමහාවි එතං අනතීතො'ති.

ඉති අජ්ඣිත්තං වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති, ඛගිද්ධා වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති, අජ්ඣිත්තඛගිද්ධා වා කායෙ කායානුපස්සි විහරති. සමුදයධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති, වයධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති, සමුදයවයධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති.

'අපි කායො ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අනිසයිතො ච විහරති, න ච කිඤ්ච ලොකෙ උපාදියති. එවමපි භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති.

(නවමං සිවථිකං)

වුද්දස කායානුපස්සනා නිවට්ඨිතා.

වෙදනානුපස්සනා

18. කථංඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු වෙදනාසු වෙදනානුපස්සි විහරති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සුඛං වෙදනං වෙදියමානො සුඛං වෙදනං වෙදියාමී ති පජානාති, දුක්ඛ වා වෙදනං වෙදියමානො දුක්ඛං වෙදනං වෙදියාමී ති පජානාති. අදුක්ඛමසුඛං වා වෙදනං වෙදියමානො අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදියාමී ති පජානාති.

17. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙම සොහොනැ දමන ලදුව, කුණු වූ සුණු වූ ඇට සුණු රැසක් ම වූ සිරුරක් යම්සේ දක්නේ ද, එසේ හේ 'මේ සිරුර ද මෙ බඳු ස්වභාවය ඇත්තේ ය, මෙසේ වන සුළු ය, මේ ස්වභාවය නො ඉක්මියේ යැ' යි මේ සිරුර ම එකී ඇට සුණු රැස හා එළවා බලයි. මෙසේ තමා හේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි, මෙරමා හේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. වරෙක තමාගේ ද වරෙක මෙරමා හේ ද කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. කය හටගන්නා සැටි නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. කය නැසෙන සැටි නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. වරෙක කය උපදනා සැටි ද වරෙකැ නැසෙන සැටි ද නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

කය ම ඇතැ යි (මෙහි සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ යි) හෝ ඔහු හේ සිහිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. එය මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම, සිහිය වැඩෙනු පිණිස ම වෙයි. එසේ වූ හෙ තෙම තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නිශ්ශ්‍රය රහිත වැ ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිවකුත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි වශයෙන් නො ද ගනී. මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

(නවවන සිව්විකය යි)

නවසිව්වික පර්වය නිමියේ ය.

තුදුස් කායානුපස්සනාවෝ නිමවන ලදහ.

වේදනානුපස්සනාව

18. මහණෙනි, මහණ තෙම කෙසේ නම් වේදනාවන්හි වේදනානුපස්සි වැ වෙසේ ද යත්: මහණෙනි මෙහි මහණ තෙම කායික හෝ චෛතසික සුඛ වේදනාවක් විඳුනේ, 'සුඛවේදනාවක් විඳිමි' යි දනී, කායික හෝ චෛතසික දුක් වේදනාවක් විඳුනේ, 'දුක් වේදනාවක් විඳිමි' යි දනී, දුක් ද නොවූ සුව ද නොවූ (මැදහත් අයුරු වූ) උපේක්ෂා වේදනාවක් විඳුනේ, 'උපේක්ෂා වේදනාවක් විඳිමි' යි දනී.

සාමීයං වා සුඛං වෙදනං වෙදියමානො සාමීයං සුඛං වෙදනං වෙදියාමී ති පජානාති. නිරාමීයං වා සුඛං වෙදනං වෙදියමානො නිරාමීයං සුඛං වෙදනං වෙදියාමීති පජානාති. සාමීයං වා දුක්ඛං වෙදනං වෙදියමානො සාමීයං දුක්ඛං වෙදනං වෙදියාමී ති පජානාති. නිරාමීයං වා දුක්ඛං වෙදනං වෙදියමානො නිරාමීයං දුක්ඛං වෙදනං වෙදියාමීති පජානාති. සාමීයං වා අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදියමානො සාමීයං අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදියාමීති පජානාති. නිරාමීයං වා අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදියමානො නිරාමීයං අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදියාමීති පජානාති.

ඉති අජකිත්තං වා වෙදනාසු වෙදනානුපස්සී විහරති, බහිධා වා වෙදනාසු වෙදනානුපස්සී විහරති, අජකිත්තබ්බිධා වා වෙදනාසු වෙදනානුපස්සී විහරති. සමුදයධම්මානුපස්සී වා වෙදනාසු විහරති, වයධම්මානුපස්සී වා වෙදනාසු විහරති, සමුදයවයධම්මානුපස්සී වා වෙදනාසු විහරති.

අත්ථී වෙදනා ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණමත්තාය පටිස්සතිමත්තාය. අනිසිතො ව විහරති න ව කිඤ්ච ලොකෙ උපාදියති. එවමපි බො භික්ඛවෙ භික්ඛු වෙදනාසු වෙදනානු පස්සී විහරති.

වෙදනානුපස්සනා නිට්ඨිතා.

කාමනි:ශ්‍රිත සුඛවේදනාවක් හෝ විදුනේ 'කාමනි:ශ්‍රිත සුඛ වේදනාවක් විඳිමි' යි දනී. නෛෂ්කාම්‍ය නි:ශ්‍රිත සුඛ වේදනාවක් විදුනේ, 'නෛෂ්කාම්‍ය නි:ශ්‍රිත සුඛවේදනාවක් (පින් රිසියන් විසින් ලැබියැ යුතු කුශල සහගත සොම්නසක්) විඳිමි' යි දනී. කාමනි:ශ්‍රිත දුක්වේදනාවක් හෝ විදුනේ 'දුක් වේදනාවක් විඳිමි' යි දනී. නෛෂ්කාම්‍ය නි:ශ්‍රිත (කුශලපක්ෂ-ගත) දුක් වේදනාවක් හෝ විදුනේ 'දුක් වේදනාවක් විඳිමි' යි දනී. කාම නි:ශ්‍රිත උපේක්ෂා වේදනාවක් හෝ විදුනේ 'උපේක්ෂා වේදනාවක් විඳිමි' යි දනී. නෛෂ්කාම්‍ය නි:ශ්‍රිත උපේක්ෂා වේදනාවක් හෝ විදුනේ, 'උපේක්ෂා වේදනාවක් විඳිමි' යි දනී.

මෙසේ තමා ගේ වේදනාවන්හි හෝ වේදනානුපස්සි වැ වෙසෙයි. මෙරමා ගේ වේදනාවන්හි හෝ වේදනානුපස්සි වැ වෙසෙයි. වරෙක තමා ගේ ද වරෙක මෙරමා ගේ ද වේදනාවන්හි වේදනානුපස්සි වැ වෙසෙයි. වේදනාවන් ගේ හටගැන්මට ප්‍රත්‍යය වූ දෑ නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ වේදනාවන්හි වේදනානුපස්සි වැ වෙසෙයි. වේදනාවන් ගේ වැනැස්මට කරුණු වූ දෑ නොයෙක් අයුරින් පුනපුනා බලනුයේ, වේදනා-වන්හි වේදනානුපස්සි වැ වෙසෙයි වරෙක වේදනාවන්ගේ හටගැන්මට කරුණු වූ දෑ ද වරෙක වේදනාවන් ගේ වැනැස්මට කරුණු වූ දෑ ද බලනුයේ වේදනාවන්හි වේදනානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

වේදනාව ඇතැයි (විදුනා සතෙක් දුභුලෙක් නැතැයි) හෝ ඔහු ගේ සිතිය ඵලාභි සිටියේ වෙයි ඵය මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩිම පිණිස ම, සිතිය වැඩිම පිණිස ම වෙයි. ඵයේ වූ හෙතෙම තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නි:ශ්‍රයයනට නො හසු වැ ද වෙසෙයි. ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටීන් ගේ වශයෙන් නො ගනී. මහණෙනි, මෙසේ ම මහණ තෙම වේදනාවන්හි වේදනානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

වේදනානුපස්සනාව නිමිගේ ය.

විතනානුපසයනා

19. කථංඤා පන භික්ඛවෙ භික්ඛු වීරෙත විතනානුපසයි විහරති:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සරාගං වා විතං සරාගං විතනන්ති පජානාති,
වීතරාගං වා විතං වීතරාගං විතනන්ති පජානාති, සද්දෙසං වා විතං සද්දෙස
විතනන්ති පජානාති, වීතද්දෙසං වා විතං වීතද්දෙසං විතනන්ති පජානාති,
සමොහං වා විතං සමොහං විතනන්ති පජානාති, වීතමොහං වා විතං
වීතමොහං විතනන්ති පජානාති, සඬබ්බිකං විතං සඬබ්බිකං විතනන්ති
පජානාති, වීකබ්බිකං වා විතං වීකබ්බිකං විතනන්ති පජානාති. මහග්ගතං
වා විතං මහග්ගතං විතනන්ති පජානාති, අමහග්ගතං වා විතං අම-
හග්ගතං විතනන්ති පජානාති, සඋකරං වා විතං සඋකරං විතනන්ති
පජානාති, අනුකරං වා විතං අනුකරං විතනන්ති පජානාති, සමාහිතං
වා විතං සමාහිතං විතනන්ති පජානාති, අසමාහිතං වා විතං අසමාහිතං
විතනන්ති පජානාති, විමුක්තං වා විතං විමුක්තං විතනන්ති පජානාති,
අවිමුක්තං වා විතං අවිමුක්තං විතනන්ති පජානාති.

ඉති අජංකිකං වා වීරෙත විතනානුපසයි විහරති, බහිධා වා වීරෙත
විතනානුපසයි විහරති, අජංකිකබහිධා වා වීරෙත විතනානුපසයි විහරති.
සමුදයධම්මානුපසයි වා විතනං විහරති, වයධම්මානුපසයි වා විතනං
විහරති සමුදයවයධම්මානුපසයි වා විතනං විහරති.

චිත්තානුපස්සනාව

19. මහණෙනි, මහණ තෙමෙ සිතෙහි කෙසේ නම් චිත්තානුපස්සි වැ වෙසේ ද යත්:

මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම රාග සහිත සිත (අට වැදෑරුම් ලෝභ සහගත සිත) රාග සහිත සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ. පහ වූ රාගය ඇති සිත (ලෝකික කුසල් සිත් හා අව්‍යාකෘතසිත්) පහ වූ රාගය ඇති සිතැ යි දන්නේ හෝ වේ. ද්වේෂ සහිත සිත (දෙමනස් සහගත දෙ සිත) ද්වේෂ සහිත සිතැ යි දන්නේ හෝ වේ. පහ වූ ද්වේෂය ඇති සිත (ලෝකික කුසලාව්‍යාකෘත සිත්) පහ වූ ද්වේෂය ඇති සිතැ යි දන්නේ හෝ වේ. මෝහ සහිත සිත (මෝචුහ දෙ සිත) මෝහ සහිත සිතැ යි දන්නේ හෝ වේ. සංක්ෂිප්ත (හැකුලුණු) සිත (චිතමිද්ධ සහගත සිත) සංක්ෂිප්ත සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ. වික්ෂිප්ත වූ සිත (උද්ධව්ව සහගත සිත) වික්ෂිප්ත සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ. මහද්ගත සිත (රූපාවචර අරූපාවචර සිත්) මහද්ගත සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ, අමහද්ගත සිත (කාමාවචර සිත) අමහද්ගත සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ. සොත්තර සිත (තමාහට උත්තරයක්හු ඇති සිත හෙවත් කාමාවචර සිත) සොත්තර සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ. අනුත්තර සිත (ලොවී සිත් අකුරෙහි තමාහට උත්තරයක්හු නැති සිත) අනුත්තර සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ. සමාහිත සිත (අර්පණා වශයෙන් හෝ උපචාර වශයෙන් හෝ එකඟ වූ සිත) සමාහිත සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ. අසමාහිත සිත (අර්පණා උපචාර යන දෙ සැටියෙන් ම සමාධිගත නො වූ සිත) අසමාහිත සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ. (තදඛ්‍යවිමුක්ති විෂ්කම්භණ විමුක්ති දෙකින්) මිදුණු සිත මිදුණු සිතැ යි දන්නේ හෝ වේ, නොමිදුණු සිත නො මිදුණු සිතැ යි දන්නේ හෝ වේ.

මෙසේ තමා ගේ සිතෙහි හෝ චිත්තානුපස්සි වැ වෙසෙයි, මෙරමා ගේ සිතෙහි හෝ චිත්තානුපස්සි වැ වෙසෙයි. වරෙක තමා ගේ ද වරෙක මෙරමා ගේ ද සිතෙහි හෝ චිත්තානුපස්සි වැ වෙසෙයි. සිත උපදනට ප්‍රත්‍යය වූ ධර්ම නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වූයේ සිතෙහි (චිත්තානුපස්සි වැ) වෙසෙයි. සිත නැස්මට ප්‍රත්‍යය වූ ධර්ම නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වූයේ හෝ සිතෙහි (චිත්තානුපස්සි වැ) වෙසෙයි. වරෙක සිත් හටගන්නටත් වරෙක සිත් නැසෙන්නටත් ප්‍රත්‍යය වූ කරුණු නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වූයේ හෝ සිතෙහි (චිත්තානුපස්සි වැ) වෙසෙයි.

අපී විත්තනතී වා පනස්ස සති පච්චුපඤ්චිතා හොති, යාවදෙව ඤාණ-
මත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අනිසයිතො ව විහරති. න ව කිඤ්චී ලොකෙ
උපාදියති. එවම්පි බො භික්ඛවෙ භික්ඛු විත්තෙ විත්තානුපසායී විහරති.

විත්තානුපසායනා නිවසීතා.

ධම්මානුපසායනා

20. කභිඤ්චි පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසායී විහරති:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසායී විහරති පඤ්චසු නිවරණෙසු.
කථංඤ්ච පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසායී විහරති පඤ්චසු
නිවරණෙසු:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සත්තං වා අර්ඤ්ඤං කාමච්ඡදං 'අපී
මෙ අර්ඤ්ඤං කාමච්ඡදෙ'ති පජානාති අසත්තං වා අර්ඤ්ඤං කාමච්ඡදං
'නපී මෙ අර්ඤ්ඤං කාමච්ඡදෙ'ති පජානාති. යථා ව අනුපපන්නස්ස
කාමච්ඡදස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ච පජානාති, යථා ව උපපන්නස්ස
කාමච්ඡදස්ස පහානං හොති තඤ්ච පජානාති. යථා ව පභීනස්ස
කාමච්ඡදස්ස අනුප්පාදෙ හොති තඤ්ච පජානාති.

සත්තං වා අර්ඤ්ඤං බ්‍යාපාදං 'අපී මෙ අර්ඤ්ඤං බ්‍යාපාදෙ'ති
පජානාති, අසත්තං වා අර්ඤ්ඤං බ්‍යාපාදං 'නපී මෙ අර්ඤ්ඤං බ්‍යා-
පාදෙ'ති. පජානාති. යථා ව අනුපපන්නස්ස බ්‍යාපාදස්ස උප්පාදෙ හොති
තඤ්ච පජානාති, යථා ව උපපන්නස්ස බ්‍යාපාදස්ස පහානං හොති තඤ්ච
පජානාති, යථා ව පභීනස්ස බ්‍යාපාදස්ස ආයතිං අනුප්පාදෙ හොති
තඤ්ච පජානාති.

මෙහි සිත වනාහි ඇතැ යි (සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ යි) හෝ ඔහුට සිහි එළැඹ සිටියේ වෙයි. ඒ මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම සිහිය වැඩෙනු පිණිස ම වේ. මෙසේ වූ හෙ තෙම තෘෂ්ණා නිශ්ශ්‍රය දෘෂ්ටි-
නිශ්ශ්‍රය දෙකින් නො හසු කැරැගන්නා ලද්දේ ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිත්
තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි දෙකින් නො ගන්නේ ද වෙයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ
තෙම සිතෙහි චිත්තානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

චිත්තානුපස්සනාව නිමියේ ය.

ධම්මානුපස්සනාව

20. මහණෙනි, මහණ තෙමේ කෙසේ නම් නිවරණාදී ධර්මයන්හි
ධම්මානුපස්සි වැ (ධර්මානුදර්ශී වැ) වෙසේ ද යත්:

මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ පංචනිවරණ ධර්මයන්හි ධර්මානු-
දර්ශී වැ (ඒ ඒ නිවරණයක් නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ) වෙසෙයි.
මහණෙනි, මහණ තෙම පංචනිවරණ ධර්මයන්හි කෙසේ ධම්මානුපස්සි වැ
වෙසේ ද? යත්:

මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම 'මගේ සිත් සතන්හි කාමච්ඡද්දා
ඇතැ' යි හෝ තමා ගේ සිත් සතන් හි ඇති කාමච්ඡද්දා දනී. 'මගේ
සිත් සතන්හි කාමච්ඡද්දා නැතැ' යි හෝ තමා ගේ සිත් සතන්හි නැති
කාමච්ඡද්දා දනී. යම් සේ (යම් කරුණෙකින්) නූපත් කාමච්ඡද්දා ගේ
ඉපැද්ම වේ ද එයත් දනී. යම් සේ උපත් කාමච්ඡද්දාගේ ප්‍රභා-
ණය වේ ද එයත් දනී. යම් සේ ප්‍රභීණ වූ කාමච්ඡද්දා ගේ මත්තෙහි
(රහත් වන්නට පෙර) නො ඉපැද්මෙක් වේ ද, එය ද දනී.

ඇත්ත වූ හෝ ස්වසන්තාන ගත ව්‍යාපාදය 'මගේ සතන්හි ව්‍යාපාද-
යෙක් දන් ඇතැ' යි හෝ දනී. ස්වසන්තාන ගත වැ නැත්ත වූ හෝ
ව්‍යාපාදය 'මගේ සිත් සතන්හි ව්‍යාපාදයෙක් දන් නැතැ' යි හෝ දනී.
යම් සේ ම නූපත් ව්‍යාපාදයා ගේ ඉපැද්ම වේ ද, එයත් දනී. යම් සේ උපත්
ව්‍යාපාදයා ගේ ප්‍රභාණය වේ ද, එයත් දනී. යම් සේ ම ප්‍රභීණ වූ ව්‍යාපාද-
යාගේ මත්තෙහි නොඉපැද්ම වේ ද, එයත් දනී.

සත්තං වා අජ්ඣන්තං ථිනම්ඛං අස්සී මෙ අජ්ඣන්තං ථිනම්ඛන්ති පජානාති, අසත්තං වා අජ්ඣන්තං ථිනම්ඛං ‘නස්සී මෙ අජ්ඣන්තං ථිනම්ඛන්ති’ පජානාති, යථා ච අනුප්පන්නස්ස ථිනම්ඛස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ච උප්පන්නස්ස ථිනම්ඛස්ස පහානං හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ච පභිනස්ස ථිනම්ඛස්ස ආයතිං අනුප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති.

සත්තං වා අජ්ඣන්තං උඛ්චවකුක්ඛාවං ‘අස්සී මෙ අජ්ඣන්තං උඛ්චවකුක්ඛාවන්ති’ පජානාති, අසත්තං වා අජ්ඣන්තං උඛ්චවකුක්ඛාවං ‘නස්සී මෙ අජ්ඣන්තං උඛ්චවකුක්ඛාවන්ති’ පජානාති. යථා ච අනුප්පන්නස්ස උඛ්චවකුක්ඛාවස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ච උප්පන්නස්ස උඛ්චවකුක්ඛාවස්ස පහානං හොති තඤ්ඤා පජානාති, යථා ච පභිනස්ස උඛ්චවකුක්ඛාවස්ස ආයතිං අනුප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති.

සත්තං වා අජ්ඣන්තං විචිකිච්ඡං ‘අස්සී මෙ අජ්ඣන්තං විචිකිච්ඡා’ති පජානාති, අසත්තං වා අජ්ඣන්තං විචිකිච්ඡං ‘නස්සී මෙ අජ්ඣන්තං විචිකිච්ඡා’ති පජානාති. යථා ච අනුප්පන්නාය විචිකිච්ඡාය උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති, යථා ච උප්පන්නාය විචිකිච්ඡාය පහානං හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ච පභිනාය විචිකිච්ඡාය ආයතිං අනුප්පාදෙ හොති, තඤ්ඤා පජානාති.

ඉති අජ්ඣන්තං වා ධම්මෙසු ධම්මානුප්පසී විහරති, ඛේධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුප්පසී විහරති, අජ්ඣන්තඛේධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුප්පසී විහරති, සමුදයධම්මානුප්පසී වා ධම්මෙසු විහරති, වයධම්මානුප්පසී වා ධම්මෙසු විහරති, සමුදයවයධම්මානුප්පසී වා ධම්මෙසු විහරති, අස්සී ධම්මාති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති,

යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අතිසසිතො ච විහරති න ච කිඤ්ඤී ලොකෙ උපාදියති. එවමි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුප්පසී විහරති පඤ්ඤා නිවරණෙසු.

(නිවරණපබ්බං නිවසීතං)

ඇත්තා වූ හෝ ස්වසන්තානගත චිතම්ඳ්ඛය 'මගේ සන්තානයෙහි චිතම්ඳ්ඛය ඇතැ' යි දනී. තම සත්ත්ව නැත්තාවූ හෝ චිතම්ඳ්ඛය 'මගේ සන්තානයෙහි චිතම්ඳ්ඛය නැතැ' යි දනී. යම් සේ ම නූපත් චිතම්ඳ්ඛයා ගේ ඉපැද්ම වේ ද එයත් දනී. යම් සේ ම උපත් චිතම්ඳ්ඛයා ගේ ප්‍රභාණය වේ ද එයත් දනී. යම් සේ ම ප්‍රභීණ වූ චිතම්ඳ්ඛයා ගේ මත්තෙහි නො ඉපැද්ම වේ ද එයත් දනී.

ඇත්තා වූ හෝ ස්වසන්තානගත උද්ධව්ව කුක්කුච්චය 'මගේ සන්තානයෙහි උද්ධව්ව කුක්කුච්චය ඇතැ' යි දනී. සිය සත්ත්ව නැත්තාවූ හෝ උද්ධව්ව කුක්කුච්චය 'මගේ සන්තානයෙහි උද්ධව්ව කුක්කුච්චය නැතැ' යි දනී. යම් සේ ම නූපත් උද්ධව්ව කුක්කුච්චයා ගේ ඉපැද්ම වේ ද එයත් දනී. යම් සේ ම උපත් උද්ධව්ව කුක්කුච්චයා ගේ ප්‍රභාණය වේ ද එයත් දනී. යම් සේ ම ප්‍රභීණ වූ උද්ධව්ව කුක්කුච්චයා ගේ මත්තෙහි නො ඉපැද්ම වේ ද එයත් දනී.

ඇත්තාවූ හෝ ස්වසන්තානගත විචිකිච්ඡාව 'මගේ සන්තානයෙහි විචිකිච්ඡාව ඇතැ' යි දනී. සිය සත්ත්ව නැත්තාවූ හෝ විචිකිච්ඡාව 'මගේ සන්තානයෙහි විචිකිච්ඡාව නැතැ' යි දනී. යම් සේ ම නූපත් විචිකිච්ඡාව ගේ ඉපැද්ම වේ ද, එයත් දනී. යම් සේ ම උපත් විචිකිච්ඡාව ගේ ප්‍රභාණය වේ ද එයත් දනී. යම් සේ ම ප්‍රභීණ වූ විචිකිච්ඡාව ගේ මත්තෙහි නො ඉපැද්ම වේ ද එයත් දනී.

මෙසේ හෙ තෙම තම සත්ත්ව හෝ නිවරණ ධර්මයන් කෙරෙහි ධම්මානුපස්සි වූ වෙසෙයි. මෙරමා ගේ සත්ත්ව හෝ නිවරණ ධර්මයන් කෙරෙහි ධම්මානුපස්සි වූ වෙසෙයි. විටෙක තම සත්ත්ව වූත් විටෙක මෙරමා සත්ත්ව වූත් නිවරණ ධර්මයන් කෙරෙහි ධම්මානුපස්සි වූ වෙසෙයි. නිවරණයන් ගේ ඉපැද්මට ප්‍රත්‍යය වූ දෑ නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුදු වූයේ හෝ නිවරණධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වූ වෙසෙයි. නිවරණයන්ගේ විනාශයට කාරණ වූ දෑ නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුදු වූයේ හෝ නිවරණ ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වූ වෙසෙයි.

නිවරණ ධර්මයෝ ඇතැ යි (සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ යි) හෝ ඔහුට සිහිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. ඒ මත්තෙහි නුවණ වැඩීම පිණිස ම සිහිය වැඩීම පිණිස ම වේ. එසේ වූ හෝ තෘෂ්ණානිශ්ශ්‍රය දෘෂ්ටිනිශ්ශ්‍රය දෙකට නො හසු වූයේ ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි විසින් නො ගනී. මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම පංච නිවරණ ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වූ වෙසෙයි.

නිවරණ පර්වය නිමියේ ය .

21. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති පඤ්ඤා උපාදානකම්බෙසු. කථංඤ්ඤා පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති පඤ්ඤා උපාදානකම්බෙසු: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ‘ඉති රූපං, ඉති රූපස්ස සමුදයො, ඉති රූපස්ස අත්ඛගමො, ඉති වේදනා. ඉති වේදනාය සමුදයො, ඉති වේදනාය අත්ඛගමො, ඉති සංකෘතිය, ඉති සංකෘතිය සමුදයො, ඉති සංකෘතිය අත්ඛගමො, ඉති සංකාරා, ඉති සංකාරානං සමුදයො, ඉති සංකාරානං අත්ඛගමො, ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණස්ස අත්ඛගමොති.

ඉති අර්ඤ්ඤානං වා ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති, ඛේමා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති, අර්ඤ්ඤානඛේමා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති. සමුදය ධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති, වයධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති.

‘අත්ථ ධම්මා’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති. යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිස්සති මත්තාය. අනිස්සිතො ච විහරති, න ච කිඤ්ඤි ලොකෙ උපාදියති.

එවමයි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති පඤ්ඤා උපාදානකම්බෙසු.

බ්‍රහ්මපඤ්ඤා නිවර්තනං

22. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ඡසු අර්ඤ්ඤාතිකම්බෙසු ආයතනෙසු. කථංඤ්ඤා පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ඡසු අර්ඤ්ඤාතිකම්බෙසු ආයතනෙසු:

21. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙමෙ උපාදන ස්කන්ධ ධර්ම පසෙහි ධම්මානුපස්සී වූ වෙසෙයි. මහණෙනි, මහණ තෙම කෙසේ නම් උපාදනස්කන්ධ ධර්ම පසෙහි ධම්මානුපස්සී වූ වෙසේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම “රූපය මෙසේ යැ (මෙ තෙක් ය), රූපයේ ඉපැදීම මෙසේ යැ, රූපයේ වැනැස්ම මෙසේ යැ, වේදනාව මෙතෙක් ය, වේදනාව ගේ ඉපැදීම මෙසේ යැ, වේදනාව ගේ වැනැස්ම මෙසේ යැ, සංඤ්ච මෙතෙක් යැ, සංඤ්ච ගේ ඉපැදීම මෙසේ යැ, සංඤ්ච ගේ වැනැස්ම මෙසේ යැ, සංස්කාරයෝ මෙතෙක්හ, සංස්කාරයන් ගේ ඉපැදීම මෙසේ යැ, සංස්කාරයන් ගේ වැනැස්ම මෙසේ යැ, විඤ්ඤාන මෙතෙක් යැ, විඤ්ඤාන ගේ ඉපැදීම මෙසේ යැ, විඤ්ඤාන ගේ වැනැස්ම මෙසේ යැ” යි

මෙසේ අධ්‍යාත්ම සන්තානයෙහි වූ ස්කන්ධ ධර්මයන් කෙරෙහි හෝ ධම්මානුපස්සී වූ වෙසෙයි, මෙරමා ගේ සන්තානයෙහි වූ ස්කන්ධ ධර්මයන් කෙරෙහි හෝ ධම්මානුපස්සී වූ වෙසෙයි, විටෙක අධ්‍යාත්ම සන්තානයෙහි වූ ස්කන්ධ ධර්මයන් කෙරෙහි ද විටෙක මෙරමා ගේ සන්තානයෙහි වූ ස්කන්ධ ධර්මයන් කෙරෙහි ද ධම්මානුපස්සී වූ වෙසෙයි.

උපාදන ස්කන්ධ ධර්මයෝ ම ඇතැ යි කියා හෝ ඔහුට සිහිය එළැඹ සිටියේ වෙයි, එය මතුමත්තෙහි නුවණ වැඩීම පිණිස ම, සිහිය වැඩීම පිණිස ම වෙයි. එසේ වූ හේ තෘෂ්ණා නිශ්ශ්‍රය දෘෂ්ටි නිශ්ශ්‍රය විසින් නොහසු කැරැ ගන්නා ලද්දේ ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි විසින් නො ගන්නේ ද වෙයි.

මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම පංච උපාදන ස්කන්ධ ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සී වූ වෙසෙයි.

ස්කන්ධ පර්වය නිමිසේ ය.

22. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙම ආධ්‍යාත්මික බාහිර ෂඩායතන ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සී වූ වෙසෙයි. මහණෙනි, මහණ තෙමෙ කෙසේ නම් ආධ්‍යාත්මික බාහිර ෂඩායතන ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සී වූ වෙසේ ද යත්:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු චක්ඛුඤ්ඤි පජානාති, රූපෙ ච පජානාති, යඤ්ඤි තද්වහයං පටිච්ච උපපජ්ඣති සංඤ්ඤාපජනං තඤ්ඤි පජානාති. යථා ච අනුප්පන්නස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤි පජානාති. යථා ච උප්පන්නස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස පභානං හොති තඤ්ඤි පජානාති. යථා ච පභීනස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස ආයතිං අනුප්පාදෙ හොති තඤ්ඤි පජානාති.

සොතඤ්ඤි පජානාති, සංඥෙ ච පජානාති, යඤ්ඤි තද්වහයං පටිච්ච උපපජ්ඣති සංඤ්ඤාපජනං තඤ්ඤි පජානාති. යථා ච අනුප්පන්නස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤි පජානාති. යථා ච පභීනස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස ආයතිං අනුප්පාදෙ හොති තඤ්ඤි පජානාති.

ඝාතඤ්ඤි පජානාති, ගතෙච ච පජානාති, යඤ්ඤි තද්වහයං පටිච්ච උපපජ්ඣති සංඤ්ඤාපජනං තඤ්ඤි පජානාති. යථා ච අනුප්පන්නස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤි පජානාති. යථා ච උප්පන්නස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස පභානං හොති තඤ්ඤි පජානාති. යථා ච පභීනස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස ආයතිං අනුප්පාදෙ හොති තඤ්ඤි පජානාති.

ජිව්හඤ්ඤි පජානාති රසෙ ච පජානාති. යඤ්ඤි තද්වහයං පටිච්ච උපපජ්ඣති සංඤ්ඤාපජනං තංච පජානාති. යථා ච අනුප්පන්නස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤි පජානාති. යථා ච උප්පන්නස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස පභානං හොති තඤ්ඤි පජානාති. යථා ච පභීනස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස ආයතිං අනුප්පාදෙ හොති තඤ්ඤි පජානාති.

කායඤ්ඤි පජානාති, ඵොට්ඨබ්බො ච පජානාති, යඤ්ඤි තද්වහයං පටිච්ච උපපජ්ඣති සංඤ්ඤාපජනං තඤ්ඤි පජානාති. යථා ච අනුප්පන්නස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤි පජානාති, යථා ච උප්පන්නස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස පභානං හොති තඤ්ඤි පජානාති, යථා ච පභීනස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස ආයතිං අනුප්පාදෙ හොති තඤ්ඤි පජානාති.

මනඤ්ඤි පජානාති. ධම්මෙ ච පජානාති. යඤ්ඤි තද්වහයං පටිච්ච උපපජ්ඣති සංඤ්ඤාපජනං තඤ්ඤි පජානාති. යථා ච අනුප්පන්නස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤි පජානාති, යථා ච උප්පන්නස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස පභානං හොති තඤ්ඤි පජානාති, යථා ච පභීනස්ස සංඤ්ඤාපජනස්ස ආයතිං අනුප්පාදෙ හොති තඤ්ඤි පජානාති.

මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම වක්ඛුප්‍රසාදය ද දනී, රූපයන් ද දනී, ඒ දෙක නිසා යම් සංයෝජනයක් උපදී ද එයත් දනී. යම් සේ නොඋපන් සංයෝජනයා ගේ ඉපැදීම වේ ද එයත් දනී. යම් සේ උපන් සංයෝජනයා ගේ ප්‍රභාණය වේ ද එයත් දනී. යම් සේ ම ප්‍රභීණ වූ සංයෝජනයා ගේ මත්තෙහි නො ඉපැදීමෙක් වේ ද එයත් දනී.

ශ්‍රොත්‍රප්‍රසාදය ද දනී, ශබ්දයන් ද දනී, ඒ දෙක නිසා යම් සංයෝජන-
යෙක් උපදී ද එයත් දනී. යම් සේ ම නො උපන් සංයෝජනයක්හු
ගේ ඉපැදීම වේ ද එයත් දනී. යම් සේ උපන් සංයෝජනයා ගේ ප්‍රභාණය
වේ ද එයත් දනී. යම් සේ ප්‍රභීණ වූ සංයෝජනයා ගේ මත්තෙහි නො
ඉපැදීම වේ ද එයත් දනී.

ස්‍රාණප්‍රසාදය ද දනී, ගන්ධයන් ද දනී, ඒ දෙ දෙක නිසා යම් සංයෝ-
ජනයෙක් උපදී ද එයත් දනී. යම් සේත් නූපන් සංයෝජනයා ගේ ඉපැදීම
වේ ද එයත් දනී. යම් සේ උපන් සංයෝජනයා ගේ ප්‍රභාණය වේ ද
එයත් දනී. යම් සේ ප්‍රභීණ සංයෝජනයා ගේ මතු නො ඉපැදීමෙක්
වේ ද එයත් දනී.

චීත්වා ප්‍රසාදය ද දනී, රසයන් ද දනී. ඒ දෙක නිසා යම් සංයෝජන-
යෙක් උපදී ද එයත් දනී. යම් සේ නොඋපන් සංයෝජනයා ගේ ඉපැදීම
වේ ද එයත් දනී. යම් සේ උපන් සංයෝජනයා ගේ ප්‍රභාණය වේ ද එයත්
දනී. යම් සේ ප්‍රභීණ වූ සංයෝජනයා ගේ මත්තෙහි නො ඉපැදීමෙක්
වේ ද එයත් දනී.

කාය ප්‍රසාදය ද දනී, ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයන් (කයැ හැපෙන දෑ) ද දනී. ඒ
දෙක නිසා යම් සංයෝජනයෙක් උපදී ද එයත් දනී. යම් සේ නො උපන්
සංයෝජනයා ගේ ඉපැදීම වේ ද එයත් දනී. යම් සේ උපන් සංයෝජනයා
ගේ ප්‍රභාණය වේ ද එයත් දනී. යම් සේ ප්‍රභීණ වූ සංයෝජනයා ගේ මත්
තෙහි නොඉපැදීමෙක් වේ ද එයත් දනී.

මනෝද්වාරය ද දනී, ධර්මාලම්බනයන් ද දනී, ඒ දෙ කොටස නිසා
යම් සංයෝජනයෙක් උපදී ද එයත් දනී. යම් සේ නො උපන් සංයෝ-
ජනයා ගේ ඉපැදීම වේ ද එයත් දනී. යම් සේ උපන් සංයෝජනයා ගේ
ප්‍රභාණය වේ ද එයත් දනී. යම් සේ ප්‍රභීණ වූ සංයෝජනයා ගේ මත්තෙහි
නොඉපැදීමෙක් වේ ද එයත් දනී.

ඉති අරඤ්ඤානංවා ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති, බහිඛා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති. අරඤ්ඤාතබ්භිද්ධාවා ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති. සමුදයධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති, වයධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති.

අස්ථි ධම්මානි වා පනස්ස සති පච්චිපට්ඨිතා හොති, යාවදෙව ඤාණ-මත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අනිසයිකො ව විහරති, න ව කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති.

එවමි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ඡසු අරඤ්ඤාතිකබාහිරෙසු ආයතනෙසු.

ආයතනපබ්බං නිට්ඨිතං.

22. පුන ව පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති සත්තසු බොරඤ්ඤෙහසු. කථංඤා පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානු-පසයි විහරති සත්තසු බොරඤ්ඤෙහසු:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සත්තං වා අරඤ්ඤානං සති සමොච්ඡාදිතං අස්ථි මෙ අරඤ්ඤානං සතිසමොච්ඡාදිතෙහි පජානාති. අසත්තං වා අරඤ්ඤානං සතිසමොච්ඡාදිතං නස්ථි මෙ අරඤ්ඤානං සතිසමොච්ඡාදිතෙහි පජානාති. යථා ව අනුප්පන්නස්ස සතිසමොච්ඡාදිතස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති, යථා ව උප්පන්නස්ස සතිසමොච්ඡාදිතස්ස භාවනාය පාරිසුරි හොති තඤ්ඤා පජානාති.

සත්තං වා අරඤ්ඤානං ධම්මවිචයසමොච්ඡාදිතං අස්ථි මෙ අරඤ්ඤානං ධම්මවිචය සමොච්ඡාදිතෙහි පජානාති. අසත්තං වා අරඤ්ඤානං ධම්මවිචයසමොච්ඡාදිතං නස්ථි මෙ අරඤ්ඤානං ධම්ම-විචයසමොච්ඡාදිතෙහි පජානාති. යථා ව අනුප්පන්නස්ස ධම්මවිචය-සමොච්ඡාදිතස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ව උප්පන්නස්ස ධම්මවිචයසමොච්ඡාදිතස්ස භාවනාය පාරිසුරි හොති තඤ්ඤා පජානාති.

මෙසේ තමා කෙරෙහි වූ ආයතන ධර්මයන්හි හෝ ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි. මෙරමා පිළිබඳ ආයතන ධර්මයන්හි හෝ ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි. විටෙක තමා පිළිබඳ වූ ආයතන ධර්මයන්හි ද විටෙක මෙරමා පිළිබඳ ආයතන ධර්මයන්හි ද ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි. ආයතන ධර්මයන්ගේ ඉපැදීමට ප්‍රත්‍යය වූ දැ නොයෙක් අයුරින් නැවැත නැවත බලන සුලු වූයේ හෝ ආයතන ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි.

ආයතන ධර්මයන්ගේ විනාශයට කරුණු නොයෙක් අයුරින් නැවැත නැවැත බලන සුලු වූයේ හෝ ආයතන ධර්මයන් හි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි. විටෙක ආයතන ධර්මයන්ගේ ඉපැදීමට කරුණු ද විටෙක ආයතන ධර්මයන්ගේ වැනැස්මට කරුණු ද නොයෙක් අයුරින් නැවත නැවත බලන සුලු වූයේ හෝ ආයතන ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි.

ඔහුට 'ආයතන ධර්මයෝ ඇතැ' යි (සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ යි) කියා හෝ සිහිය එළැඹ සිටියේ හෝ වෙයි. එය නුවණ වැඩිම පිණිස ම සිහිය වැඩිම පිණිස ම වේ. එසේ වූ හෙ තෙම තෘෂ්ණා නිශ්ශ්‍රය දෘෂ්ටිනිශ්ශ්‍රය දෙකට නො හසු වූයේ ද වෙසෙයි; ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණා වශයෙන් දෘෂ්ටි වශයෙන් නො ගනී.

මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම ආයතන ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි.

ආයතන පරිචය නිමිසේ ය.

23. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණ තෙමේ සජ්ඣ බෝධ්‍යාචර්‍ය ධර්මයන්හි ධර්මානුදර්ශී වැ වෙසෙයි. මහණෙනි, මහණ තෙමේ කෙසේ නම් සජ්ඣ බෝධ්‍යාචර්‍ය ධර්මයන් හි ධම්මානුදර්ශී වැ වෙසේ ද යත්:

මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ (සත්තයෙන සන්තානායෙහි පහළ වීම වශයෙන්) තමා කෙරෙහි ඇත්තා වූ ම ස්මෘති සම්බෝධ්‍යාචර්‍යය 'මගේ සන්තානායෙහි දැන් ස්මෘති සම්බෝධ්‍යාචර්‍යය ඇතැ' යි හෝ දනී. (අප්‍රතිලාභ වශයෙන්) තමා කෙරෙහි නැත්තා වූ හෝ ස්මෘති සම්බෝධ්‍යාචර්‍යය 'මගේ සන්තානායෙහි ස්මෘති සම්බෝධ්‍යාචර්‍යය නැතැ' යි දනී. නොඋපන් ස්මෘති-සම්බෝධ්‍යාචර්‍යයා ගේ ඉපැත්ම යම්සේ වේ ද එයත් දනී. උපන්නා වූ ස්මෘති සම්බෝධ්‍යාචර්‍යයා ගේ භාවනායෙන් පරිපූර්ණ වීම යම් සේ වේ ද එයත් දනී.

තමා කෙරෙහි ඇත්තා වූ ම ධර්මච්චය සම්බෝධ්‍යාචර්‍යය 'මගේ සන්තානායෙහි දැන් ධර්මච්චය සම්බෝධ්‍යාචර්‍යය ඇතැ' යි දනී. තමා කෙරෙහි නැත්තා වූ ධර්මච්චය සම්බෝධ්‍යාචර්‍යය 'මා කෙරෙහි ධර්මච්චය සම්බෝධ්‍යාචර්‍යය නැතැ' යි දනී. යම් සේ නො උපන් ධර්මච්චය සම්බෝධ්‍යාචර්‍යයා ගේ ඉපැත්ම වේ ද, එයත් දනී. යම් සේ උපන් ධර්මච්චය සම්බෝධ්‍යාචර්‍යයා ගේ භාවනායෙන් පරිපූර්ණත්වය වේ ද, එයත් දනී.

සත්තං වා අරුකිත්තං විරියසමොරුකිඛිතං අප්පි මෙ අරුකිත්තං විරියසමොරුකිඛිතොති පජානාති. අසත්තං වා අරුකිත්තං විරියසමොරුකිඛිතං නප්පි මෙ අරුකිත්තං විරියසමොරුකිඛිතොති පජානාති. යථා ව අනුපපන්නස්ස විරියසමොරුකිඛිතස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ව උපපන්නස්ස විරියසමොරුකිඛිතස්ස භාවනාය පාරිසුරි හොති තඤ්ඤා පජානාති.

සත්තං වා අරුකිත්තං පිතිසමොරුකිඛිතං 'අප්පි මෙ අරුකිත්තං පිතිසමොරුකිඛිතො'ති පජානාති. අසත්තං වා අරුකිත්තං පිතිසමොරුකිඛිතං 'නප්පි මෙ අරුකිත්තං පිතිසමොරුකිඛිතො'ති පජානාති. යථා ව අනුපපන්නස්ස පිතිසමොරුකිඛිතස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ව උපපන්නස්ස පිතිසමොරුකිඛිතස්ස භාවනාය පාරිසුරි හොති තඤ්ඤා පජානාති.

සත්තං වා අරුකිත්තං පසංඛිසමොරුකිඛිතං 'අප්පි මෙ අරුකිත්තං පසංඛිසමොරුකිඛිතො'ති පජානාති. අසත්තං වා අරුකිත්තං පසංඛිසමොරුකිඛිතං 'නප්පි මෙ අරුකිත්තං පසංඛිසමොරුකිඛිතො'ති පජානාති. යථා ව අනුපපන්නස්ස පසංඛිසමොරුකිඛිතස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ව උපපන්නස්ස පසංඛිසමොරුකිඛිතස්ස භාවනාය පාරිසුරි හොති තඤ්ඤා පජානාති.

සත්තං වා අරුකිත්තං සමාධිසමොරුකිඛිතං 'අප්පි මෙ අරුකිත්තං සමාධිසමොරුකිඛිතො'ති පජානාති. අසත්තං වා අරුකිත්තං සමාධිසමොරුකිඛිතං 'නප්පි මෙ අරුකිත්තං සමාධිසමොරුකිඛිතො'ති පජානාති. යථා ව අනුපපන්නස්ස සමාධිසමොරුකිඛිතස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ව උපපන්නස්ස සමාධිසමොරුකිඛිතස්ස භාවනාය පාරිසුරි හොති තඤ්ඤා පජානාති.

සත්තං වා අරුකිත්තං උපෙක්ඛාසමොරුකිඛිතං අප්පි මෙ අරුකිත්තං උපෙක්ඛාසමොරුකිඛිතොති පජානාති. අසත්තං වා අරුකිත්තං උපෙක්ඛාසමොරුකිඛිතං 'නප්පි මෙ අරුකිත්තං උපෙක්ඛාසමොරුකිඛිතො'ති පජානාති. යථා ව අනුපපන්නස්ස උපෙක්ඛාසමොරුකිඛිතස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ව උපපන්නස්ස උපෙක්ඛාසමොරුකිඛිතස්ස භාවනාය පාරිසුරි හොති තඤ්ඤා පජානාති.

ඉති අරුකිත්තං වා ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති, ඛණ්ඩා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති, අරුකිත්තඛණ්ඩා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති.

තමා කෙරෙහි ඇත්තා වූ ම වියඹ සම්බෝධාසනය 'මගේ සන්තානායෙහි වියඹ සම්බෝධාසනය දැන් ඇතැ' යි දනී. තමා කෙරෙහි නැත්තා වූ වියඹ සම්බෝධාසනය 'මා කෙරෙහි වියඹ සම්බෝධාසනය නැතැ' යි දනී. යම්සේ නො උපන් වියඹ සම්බෝධාසනයාගේ ඉපැදීම වේ ද එයත් දනී. යම් සේ උපන් වියඹ සම්බෝධාසනයාගේ භාවනායෙන් පරිපූර්ණත්වය වේ ද එයත් දනී.

තමා කෙරෙහි ඇත්තා වූ ම ප්‍රීතිසම්බෝධාසනය 'මගේ සන්තානායෙහි ප්‍රීති සම්බෝධාසනය දැන් ඇතැ' යි දනී. තමා කෙරෙහි නැත්තා වූ ප්‍රීති සම්බෝධාසනය 'මා කෙරෙහි ප්‍රීති සම්බෝධාසනය දැන් ඇතැ' යි දනී. තමා කෙරෙහි නැත්තා වූ ප්‍රීති සම්බෝධාසනය 'මා කෙරෙහි ප්‍රීති සම්බෝධාසනය නැතැ' යි දනී. යම් සේ නො උපන් ප්‍රීති සම්බෝධාසනයාගේ ඉපැත් ම වේ ද එයත් දනී, යම්සේ උපන් ප්‍රීති සම්බෝධාසනයාගේ භාවනායෙන් පරිපූර්ණත්වය වේ ද එයත් දනී.

තමා කෙරෙහි ඇත්තා වූ හෝ ප්‍රග්‍රබ්ධි සම්බෝධාසනය 'දැන් මගේ සන්තානායෙහි ප්‍රග්‍රබ්ධි සම්බෝධාසනය ඇතැ' යි දනී. තමා කෙරෙහි නැත්තා වූ හෝ ප්‍රග්‍රබ්ධි සම්බෝධාසනය 'දැන් මගේ සන්තානායෙහි ප්‍රග්‍රබ්ධි සම්බෝධාසනය නැතැ' යි දනී. නො උපන්න ප්‍රග්‍රබ්ධි සම්බෝධාසනයාගේ ඉපැදීම යම් සේ වේ ද එයත් දනී. උපන් ප්‍රග්‍රබ්ධි සම්බෝධාසනයාගේ භාවනායෙන් පරිපූර්ණත්වය යම්සේ වේ ද එයත් දනී.

තමා කෙරෙහි ඇත්තා වූ හෝ සමාධි සම්බෝධාසනය 'දැන් මගේ සන්තානායෙහි සමාධි සම්බෝධාසනය ඇතැ' යි හෝ දනී. තමා කෙරෙහි නැත්තා වූ හෝ සමාධි සම්බෝධාසනය 'දැන් මගේ සන්තානායෙහි සමාධි සම්බෝධාසනය නැතැ' යි දනී. නො උපන්නා වූ සමාධි සම්බෝධාසනයාගේ ඉපැදීම යම් සේ වේ ද එයත් දනී. උපන් සමාධි සම්බෝධාසනයාගේ භාවනායෙන් පරිපූර්ණත්වය යම් සේ වේ ද එයත් දනී.

තමා කෙරෙහි ඇත්තා වූ හෝ උපේක්ෂා සම්බෝධාසනය 'දැන් මගේ සන්තානායෙහි උපේක්ෂා සම්බෝධාසනය ඇතැ' යි හෝ දනී. තමා කෙරෙහි නැත්තා වූ හෝ උපේක්ෂා සම්බෝධාසනය 'දැන් මගේ සන්තානායෙහි උපේක්ෂා සම්බෝධාසනය නැතැ' යි දනී. නො උපන්නා වූ උපේක්ෂා සම්බෝධාසනයාගේ යම් සේ ඉපැදීම වේ ද, එය ද දනී. උපන්නා වූ උපේක්ෂා සම්බෝධාසනයාගේ භාවනායෙන් පරිපූර්ණත්වය යම්සේ වේ ද එයත් දනී.

මෙසේ තමා කෙරෙහි වූ හෝ බෝධාසන ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි, මෙරමා කෙරෙහි වූ හෝ බෝධාසන ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි, විටෙක තමා කෙරෙහි වූ ද විටෙක මෙරමා කෙරෙහි වූ ද බෝධාසන ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි.

සමුදයධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති, වයධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසයි වා ධම්මෙසු විහරති.

'අපී ධම්මා'ති වා පනසස සති පච්චපඪිතා භොති, යාවදෙව සැණ-
මත්තාය පතිසසතිමත්තාය. අනිසයිතො ච විහරති, න ච කිඤ්චි ලොකෙ
උපාදියති.

එවමි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති සත්තස්ස
සමොචාරකිංඛෙසු.

(බොරැකිබහපබ්බං නිවසීතං)

පයමකභාණ්ඩාරං නිවසීතං

24. සුනවපරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති චතුසු
අරියසචෙට්ඨ. කථංඤා පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි
විහරති චතුසු අරියසචෙට්ඨ:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉදං දුක්ඛස්සී යථා භූතං පජානාති, අයං
දුක්ඛසමුදයො ති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධො ති යථාභූතං
පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදා ති යථාභූතං පජානාති.

25. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ දුක්ඛං අරියසච්චිං: ජාති පි දුක්ඛා, ජරාපි
දුක්ඛා, මරණමපි දුක්ඛං, සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනසසුපායාසාපි දුක්ඛා,
අප්පියෙහි සමපයොගො දුක්ඛා, පියෙහි විප්පයොගො දුක්ඛා, යම්පිඨං.
න ලභති තමපි දුක්ඛං, සඛිට්ඨෙතන පඤ්චුපාදනකඛ්ඨා පි දුක්ඛා.

බෝධාසනා ධර්මයන් හේ ඉපැදීමට කාරණ වූ දෑ නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුදු වූයේ ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සනාව වඩනුයේ වෙසෙයි. බෝධාසනාධර්මයන් හේ විනාශයට කාරණ වූ අවිද්‍යාදි අකුල ධර්මයන් නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුදු වූයේ හෝ ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සනාව වඩනුයේ වෙසෙයි. විටෙක බෝධාසනායන්හේ ඉපැදීමට කාරණ වූ දෑ ද විටෙක බෝධාසනායන් හේ වැනැස්මට කාරණ වූ දෑ ද නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සනාව වඩනුයේ වෙසෙයි.

'බෝධාසනා ධර්මයෝ ම ඇතැ' යි (ඔවුන් වඩන සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ යි) ඔහු හේ සිතිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. එය මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම, සිතිය වැඩෙනු පිණිස ම වෙයි. එසේ වූ හේ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නිශ්ශ්‍රය විරහිත ව ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිවකුත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි වශයෙන් නො ගනී.

මහණෙනි, මහණ තෙම මෙසේත් සජ්ඣ බෝධාසනා ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

(බෝධාසනා පරිවය නිවීමේ ය)

පළමු බණවර නිමි.

24. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙම සතර ආයාසි සත්‍ය ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වැ වෙසෙයි. මහණෙනි, මහණ තෙම කෙසේ නම් සතර ආයාසි සත්‍ය ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වැ වෙසේ ද යත්:

මහණෙනි, මෙහි මහණතෙම 'මේ දුක්ඛ' යි තතු වූ පරිදි දනී. 'මේ දුඃඝමුදය යැ' යි තතු වූ පරිදි දනී. 'මේ දුඃඛනිරෝධයැ' යි තතු වූ පරිදි දනී. මේ දුඃඛනිරෝධගාමිනී ප්‍රතිපත්තිය යැ' යි තතු වූ පරිදි දනී.

25. මහණෙනි, දුඃඛායාසිසත්‍යය කවරේ ද යත්: ඉපැදීම ද දුක් යැ, ජරාව ද දුක් යැ, මරණය ද දුක් යැ, ශෝකය ද වැලැල්ම ද කායික පීඩා ද මානසික පීඩා ද දැඩි ආයාස ද දුක් යැ. යමක් කැමැති වන්නේ එය නො ලබන්නේ ද, ඒ ද දුක් යැ. සැකෙවින් උපාදාන ස්කන්ධ පස ම දුක් යැ.

කතමා ච භික්ඛවෙ ජාති: යා තෙසං තෙසං සත්තානං තම්භි තම්භි සත්තනිකායෙ ජාති සඤ්ඤාති ඔක්කන්ති අභිනිබ්බන්ති ඛන්ධානං පාතුභාවො ආයතනානං පටිලාභො, අයං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ ජාති.

කතමා ච භික්ඛවෙ ජරා: යා තෙසං තෙසං සත්තානං තම්භි තම්භි සත්තනිකායෙ ජරා ජීරණතා ඛණ්ඩිවට්ඨං පාලිවට්ඨං වලික්ඛවතා ආයුනො සංභාති ඉන්ද්‍රියානං පරිපාකො, අයං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ ජරා.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ මරණං: යං තෙසං තෙසං සත්තානං තම්භා තම්භා සත්තනිකායා වුච්ඡි වචනතා හෙදෙ අනතරධානං මවචුමරණං කාලකිරියා ඛන්ධානං හෙදෙ කළෙඛරස්ස නික්ඛෙපො ජීවිතින්ද්‍රියසසුපචෙජ්ඤෙ, ඉදං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ මරණං.

කතමො ච භික්ඛවෙ සොකො: යො ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතරඤ්ඤතරොන ඛාසනොන සමන්තාගතස්ස අඤ්ඤතරඤ්ඤතරොන දුක්ඛධම්මෙන චුට්ඨස්ස සොකො සොචනා සොචිතත්තං අනෙකාසොකො අනෙකාපරිසොකො, අයං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ සොකො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පරිදෙවො: යො ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතරඤ්ඤතරොන ඛාසනොන සමන්තාගතස්ස අඤ්ඤතරඤ්ඤතරොන දුක්ඛධම්මෙන චුට්ඨස්ස ආදෙවො පරිදෙවො ආදෙවනා පරිදෙවනා ආදෙචිතත්තං පරිදෙචිතත්තං, අයං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ පරිදෙවො.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ දුක්ඛං: යං ඛො භික්ඛවෙ කායිකං දුක්ඛං කායිකං අසාතං කායසම්ඵස්සජං දුක්ඛං අසාතං වෙදයිතං, ඉදං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ දුක්ඛං.

මහණෙනි, ඉපදීම නම් කවරේ ද: ඒ ඒ සතුන් ගේ ඒ ඒ සත්ව නිකාය-
යෙහි (නො පිරිපුන් ආයතන ඇතියන් ගේ වශයෙන්) යම් ඉපදීමක්
වේ ද, (පිරිපුන් ආයතන ඇතියන් ගේ වශයෙන්) යම් ඉපදීමක් වේ ද,
(අභිධිප්ත ජලාබුජයන් ගේ වශයෙන්) උත්පත්ති ස්ථානයට බැස ගැන්මක්
වේ ද, (සංසේදජ ඕපපාතික වශයෙන්) ප්‍රකට වූ ඉපැත්මක් වේ ද,
(පරමාර්ථ වශයෙන්) ස්කන්ධයන් ගේ ප්‍රාදුර්භාවයක් වේ ද, ඡායායතන-
යන් ගේ ලැබීමක් වේ ද, මහණෙනි, මෙය ජාති (ඉපදීම) යැ යි කියනු
ලැබේ.

මහණෙනි, ජරා නම් කවරේ ද යත්: ඒ ඒ සතුන් ගේ ඒ ඒ සත්ව
නිකායයෙහි යම් දිරිමෙක්, දිරන බවක්, දත් ආදීන් ගේ කැඩීම් වශයෙන්
විකාරයට පැමිණි බවක්, ආයු ගෙවීමක්, වක්කුරාදි ඉන්ද්‍රියයන් ගේ
මුහුකුරා යෑමක් වේ ද, මේ ජරා නැමැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, මරණය නම් කවරේ ද යත්: ඒ ඒ සතුන් ගේ ඒ ඒ සත්ව
නිකාය කෙරෙන් චුක්තියක්, සැවෙන බවක්, බිඳීමක්, අතුරුදහන්
වීමක්, මාත්‍ර සංඛ්‍යාත මරණයක්, කලුරිය කිරීමක්, ස්කන්ධයන් ගේ
බිඳීමක්, සිරුර බහා තැබීමක්, ජීවිතේන්ද්‍රියයා ගේ සිඳීමක් වේ ද,
මෙය මරණ යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, ශෝකය නම් කවරේ ද යත්: මහණෙනි, ඥාතිව්‍යසනාදීන්
ගෙන් එක්තරා ව්‍යසනයෙකින් යුක්තයා ගේ හෝ (සිර ගෙහි බැඳීම් ආදි)
එක්තරා දුඃඛ කාරණයෙකින් ස්පර්ශ කරනු ලැබුවහු ගේ හෝ යම් ශෝක-
යක්, ශෝක කරන බවක් (සිරුර තුළ වියැළීම ඇති කරන සේ වූ)
ඇතුළත ශෝකයක්, ඇතුළත භාත්පස්හි ම ශෝකයක් වේ ද, මහණෙනි,
මෙය ශෝක යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, පරිදේවය යනු කවරේ ද යත්: මහණෙනි, (ඥාති
ව්‍යසනාදි) යම් එක්තරා දුඃඛකාරණයෙකින් ස්පර්ශ කරනු ලැබුවහු ගේ
ද, (මගේ පුත්‍රයා ය යන ආදි විසින්) වස්තුවෙහි නම කියා හැඟීමක්,
වස්තුවෙහි ගුණ වණමින් හැඟීමක්, නම කියාහඬන අයුරක්, ගුණ වණ-
මින් හඬන අයුරක්, නම කියා හඬන බවක්, ගුණ වණමින් හඬන බවක්
වේ ද, මෙය පරිදේව යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, දුඃඛ නම් කවරේ ද යත්: මහණෙනි, යම් කායික දුකක්
(කාය ප්‍රසාදයෙහි රළු ලෙස යමක් ගැටීමෙන් වූ දුකක්), කායික නො
වීහිරි බවක්, කාය ස්පර්ශයෙන් උපදනා නො ඉවැසියැ හැකි වේදනාවක්,
අතිකර්මය විඳීමක් වේ ද, මෙය දුඃඛ යැ යි කියනු ලැබේ.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ දෙමනස්සං: යං ඛො භික්ඛවෙ චෙතසිකංදු කඛං චෙතසිකං අසාතං මනොසමඵසකජං දුක්ඛං අසාතං වේදයිතං, ඉදං චූචවති භික්ඛවෙ දෙමනස්සං.

කතමො ච භික්ඛවෙ උපායාසො: යො ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතරඤ්ඤ-තරෙත ඛ්‍යාසනෙන සමනතාගතස්ස අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙත දුක්ඛධම්මෙන චූචධස්ස ආයාසො උපායාසො ආයාසිතතං උපායාසිතතං, අයං චූචවති භික්ඛවෙ උපායාසො.

කතමො ච භික්ඛවෙ අප්පියෙහි සමපයොගො දුකෙඛා: ඉධ යස්ස තෙ භොනති අනිට්ඨා අකතතා අමනාපා රූපා සඤ්ඤ ගන්ධා රසා ඵොට්ඨබ්බා ධම්මා, යෙ වා පනස්ස තෙ භොනති අනාද්ධකාමා අභිතකාමා අඵාසුකකාමා අයොගකෙඛිමකාමා, යා තෙහි සඬ්ඞිං සඬ්ඛති සමාගමො සමොධානං මිසසි-භාවො, අයං චූචවති භික්ඛවෙ අප්පියෙහි සමපයොගො දුකෙඛා.

කතමො ච භික්ඛවෙ පියෙහි විපපයොගො දුකෙඛා: ඉධ යස්ස තෙ භොනති ඉදා කතතා මනාපා රූපා සඤ්ඤ ගන්ධා රසා ඵොට්ඨබ්බා ධම්මා, යෙ වා පනස්ස තෙ භොනති අද්ධකාමා භිතකාමා ඵාසුකකාමා යොගකෙඛිම-කාමා මාතා වා පිතා වා භාතා වා හගිනි වා ජෙට්ඨා වා කනිඨා වා මිත්තා වා අමච්චා වා ඤාති සාලොභිතා වා, යා තෙහි සඬ්ඞිං අසඬ්ඛති අසමාගමො අසමොධානං අමිසසිභාවො, අයං චූචවති භික්ඛවෙ පියෙහි විපපයොගො දුකෙඛා.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ යමිච්ඡං න ලහති තමි දුක්ඛං: ජාතිධම්මානං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උප්පජ්ඣති: අහො වත මයං න ජාති ධම්මා අසසාම, න ච වත නො ජාති ආගච්ඡය්‍යා ති. න ඛො පනෙතං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදමිච්ඡං යමිච්ඡං න ලහති තමි දුක්ඛං.

ජරා ධම්මානං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උප්පජ්ඣති: අහො වත මයං න ජරාධම්මා අසසාම, න ච වත නො ජරා ආගච්ඡය්‍යා ති, න ඛො පනෙතං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදමිච්ඡං යමිච්ඡං න ලහති තමි දුක්ඛං.

මහණෙනි, දොර්මනසාය (දෙමනස) නම් කවරේ ද යත්: සිතැ උපන් යම් දුකෙක්, සිතැ උපන් නොමිහිරි බවෙක්, සිතැ නොමනා අරමුණු ගැටීමෙන් උපදනා දුකෙක්, නො සැප වූ විදුමෙක් වේ ද, මෙය දොර්මනසාය යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, උපායාස නම් කවරේ ද? යත්: මහණෙනි, ඥාති ව්‍යාසනාදි ව්‍යාසන අතුරෙන් යම් එක්තරා ව්‍යාසනයෙකින් සමන්විතයක් හු ගේ හෝ (සිර ගෙහි බැඳුම් ආදී) යම් එක්තරා දුෂ්ඨ ස්වභාවයෙකින් ස්පර්ශ කරනු ලැබුවහු ගේ (දුකෙහි ගිලුණු අයුරින් පැවැති චිත්තක්ලමථාකාර) ආයාසයෙක්, දැඩි ආයාසයෙක් සිතැ ක්ලාන්ත ස්වභාවයෙක් සිතැ දැඩි ක්ලාන්ත බවෙක් වේ ද, මෙය උපායාස යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, 'අප්‍රියයන් හා එක් වීම දුක් යැ' යනු කවරේ ද? යත්: මහණෙනි, මෙහි යමකුහට අනිටු වූ, නො සිත්කලු වූ, මන නොවඩන්නා වූ යම් රූප ශබ්ද ගන්ධ රස ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යා ධර්ම යන ආලම්බන කෙනෙක් වෙත් ද, ඔහුට අවැඩ කැමැති, අහිත කැමැති, නොපහසුව කැමැති, උවදුරු නැති, බව නොකැමැති යම් කෙනෙක් හෝ වෙත් ද, ඔවුන් හා යම් සංගමයෙක්, යම් එක්වීමෙක්, යම් එකතුවෙක්, යම් මුසු බවෙක් වේ ද, මහණෙනි, මෙය 'අප්‍රියයන් හා එක් වීම දුක් යැ' යන්න යැ.

මහණෙනි, 'ප්‍රියයන්ගෙන් වියෝ වීම දුක් යැ' යන්න කවරේ ද? යත්. මහණෙනි, මෙහි යමකුහට ඉටු වූ සිත්කලු වූ මන වඩන්නා වූ යම් රූප ශබ්ද ගන්ධ රස ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යා ධර්ම යන ආලම්බන කෙනෙක් වෙත් ද, ඔහුට වැඩ කැමැති, හිත කැමැති, පහසුව කැමැති, උවදුරු නැති බව කැමැති මව හෝ පියා හෝ බෑයා හෝ බිහිනිය හෝ දෙටු හෝ කනිටු නැ කෙනෙක් හෝ මිතුරෝ හෝ ඇමැත්තෝ හෝ සහලේ නැ කෙනෙක් හෝ යම් යම් කෙනෙක් ඇද්ද, ඔවුන් හා යම් අසඩගමයෙක් යම් නොඑක් වීමෙක්, නො එකතුවෙක් ඇද්ද, මහණෙනි, මෙය 'ප්‍රියයන් ගෙන් වියෝ වීම දුක් යැ' යන්න යැ.

මහණෙනි, 'යමක් කැමැත්තේ නො ලබන්නේ නම් එය ද දුක් යැ' යනු කවරේ ද? යත්: මහණෙනි, හවයෙහි උපදින සුලු සත්ත්වයනට 'අපි හවයෙහි උපදින ස්වභාවය නැත්තමෝ නම්, අපට ඒකාන්තයෙන් හවයෙහි ඉපැදීම නො පැමිණෙන්නේ නම් ඉතා යෙහෙකැ' යි මෙසේ ආශාවෙක් උපදී. මෙය ආශායෙන් 'ලද හැක්කෙක් නො වේ. මේ ද 'යමක් කැමැත්තේ නො ලබන්නේ නම් එය ද දුක් යැ' යන්න යැ.

මහණෙනි, දිරන සුලු සත්ත්වයනට 'අපි දිරන සුලු බව නොමැත්තමෝ නම්, අපට දිරීම ඒකාන්තයෙන් නො ම පැමිණෙන්නේ නම්, ඒ ඉතා යෙහෙකැ යි මෙසේ ආශාවෙක් උපදී. මෙය ආශායෙන් ලැබියැ හැක්කෙක් නො වේ. මේ ද 'යමක් කැමැත්තේ එය නොලබන්නේ නම් ඒ ද දුක් යැ' යන්න ය.

බ්‍යාධිධම්මානං භික්ඛුවෙ සත්තානං එවං ඉව්ඡා උප්පජ්ඣති: අහො වත මයං න බ්‍යාධිධම්මා අසාමි, න ච වත නො බ්‍යාධි ආගච්ඡය්‍යාති, න ඛො පනෙතං ඉව්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලහති තම්පි දුක්ඛං.

මරණධම්මානං භික්ඛුවෙ සත්තානං එවං ඉව්ඡා උප්පජ්ඣති: අහො වත මයං න මරණධම්මා අසාමි, න ච වත නො මරණං ආගච්ඡය්‍යාති, න ඛො පනෙතං ඉව්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලහති තම්පි දුක්ඛං.

සොකධම්මානං භික්ඛුවෙ සත්තානං එවං ඉව්ඡා උප්පජ්ඣති: අහො වත මයං න සොකධම්මා අසාමි, න ච වත නො සොකො ආගච්ඡය්‍යාති, න ඛො පනෙතං ඉව්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලහති තම්පි දුක්ඛං.

පරිදෙවධම්මානං භික්ඛුවෙ සත්තානං එවං ඉව්ඡා උප්පජ්ඣති: අහො වත මයං න පරිදෙවධම්මා අසාමි, න ච වත නො පරිදෙවො ආගච්ඡය්‍යාති, න ඛො පනෙතං ඉව්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලහති තම්පි දුක්ඛං.

දුක්ඛධම්මානං භික්ඛුවෙ සත්තානං එවං ඉව්ඡා උප්පජ්ඣති: අහො වත මයං න දුක්ඛධම්මා අසාමි, න ච වත නො දුක්ඛං ආගච්ඡය්‍යාති. න ඛො පනෙතං ඉව්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලහති තම්පි දුක්ඛං.

දෙමනස්සධම්මානං භික්ඛුවෙ සත්තානං එවං ඉව්ඡා උප්පජ්ඣති: අහො වත මයං න දෙමනස්සධම්මා අසාමි, න ච වත නො දෙමනස්සං ආගච්ඡය්‍යාති. න ඛො පනෙතං ඉව්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලහති තම්පි දුක්ඛං.

උපායාසධම්මානං භික්ඛුවෙ සත්තානං එවං ඉව්ඡා උප්පජ්ඣති: අහො වත මයං න උපායාසධම්මා අසාමි, න ච වත නො උපායාසො ආගච්ඡය්‍යාති. න ඛො පනෙතං ඉව්ඡාය පත්තබ්බං. ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලහති තම්පි දුක්ඛං.

මහණෙනි, ව්‍යාධීන් ගෙන් පෙළෙන සුලු සත්වයනට 'අපි ව්‍යාධි ස්වභාවය (ලෙඩ වන සුලු බව) ඇත්තෝ නොවන්නමෝ නම්, ඒකාන්ත-යෙන් ව්‍යාධියෙක් අප කරා නො එන්නේ නම් ඉතා යෙහෙකැ' යි මෙසේ ආශාවෙන් උපදී. වැලි දු මෙය ආශායෙන් ලද හැක්කෙක් නො වේ. මේ ද 'යමක් කැමැත්තේ නො ලබන්නේ නම් ඒ ද දුකැ යි යන්න යැ.

මහණෙනි, මැරෙන සුලු සත්වයනට 'අපි මැරෙන සුල්ලෝ නො වන්නමෝ නම්, අප කරා මරණය නො එන්නේ නම් ඉතා යෙහෙකැ' යි මෙසේ ආශාවෙන් උපදී. එතෙකුදු වුවත් මෙය ආශායෙන් ලැබියැ හැක්කෙක් නො වේ. මෙය ද 'යමක් කැමැත්තේ නො ලබන්නේ නම් එය ද දුකැ' යි යන්න යැ.

මහණෙනි, ශෝකය පියෙව් කොට ඇති සත්වයනට 'අපි සොවන සුලු නො වන්නමෝ නම්, අප කරා ශෝකය නො එන්නේ නම් ඉතා යෙහෙකැ' යි මෙසේ ආශාවෙන් උපදී. එතෙකුදු වුවත් මෙය ආශායෙන් ලැබියැ හැක්කෙක් නො වේ. මෙය ද 'යමක් කැමැත්තේ නො ලබන්නේ නම් ඒ ද දුක් යැ' යන්න යැ.

මහණෙනි, හඬන සුලු සත්වයනට 'අපි හඬන සුලු නො වන්නමෝ නම්, අප කරා හැඩීම නො එන්නේ නම් ඉතා යෙහෙකැ' යි මෙසේ ආශාවෙන් උපදී. එහෙත් මෙය ආශායෙන් ලැබියැ හැක්කෙක් නො වේ. මෙය ද 'යමක් කැමැත්තේ එය නො ලබන්නේ නම් ඒ ද දුක් යැ' යන්න යැ.

මහණෙනි, කායික දුකින් පෙළෙන සුලු සත්වයනට 'අපි කායික දුකින් පෙළෙන පියෙව් ඇත්තෝ නො වන්නමෝ නම්, අප කරා කායික දුක නො එන්නේ නම් ඉතා යෙහෙකැ' යි මෙසේ ආශාවෙන් උපදී. එහෙත් මෙය ආශායෙන් ලැබියැ හැක්කෙක් නො වේ. මේ ද 'යමක් කැමැත්තේ එය නො ලබන්නේ නම් ඒ ද දුක් යැ' යන්න යැ.

මහණෙනි, දෙමනසින් (මානසික දුකින්) පෙළෙන සුලු සත්වයනට 'අපි දෙමනසින් පෙළෙන සුලු නො වන්නමෝ නම්, අප කරා දෙමනස නො එන්නේ නම්, ඒ ඉතා යෙහෙකැ' යි මෙසේ ආශාවෙන් උපදී. එහෙත් මෙය ආශායෙන් ලැබියැ හැක්කෙක් නො වේ. මෙය ද 'යමක් කැමැත්තේ එය නො ලබන්නේ නම් ඒ ද දුක් යැ' යන්න යැ.

මහණෙනි, දැඩි ආයාස ඇති සත්වයනට 'අපි දැඩි ආයාසයෙන් පෙළෙන සුලු නොවන්නමෝ නම්, දැඩි ආයාසයෙක් අප කරා නො එන්නේ නම්, ඒ ඉතා යෙහෙකැ' යි මෙසේ ආශාවෙන් උපදී. එහෙත් මෙය ආශායෙන් ලැබියැ හැක්කෙක් නො වේ. මෙය ද 'යමක් කැමැත්තේ එය නො ලබන්නේ නම් ඒ ද දුක් යැ' යන්න යැ.

කතමෙ ව භික්ඛවෙ සඩ්ධිකෙතන පඤ්චුපාදනකඤ්ඤා දුක්ඛා: සෙය්‍යා-
පීදං රුද්ධපාදනකඤ්ඤා වේදනුපාදනකඤ්ඤා සඤ්ඤාපාදනකඤ්ඤා සඩ්ධි-
රුපාදනකඤ්ඤා විඤ්ඤානුපාදනකඤ්ඤා. ඉමෙ වුවහති භික්ඛවෙ සඩ්ධි-
කෙතන පඤ්චුපාදනකඤ්ඤාපි දුක්ඛා, ඉදං වුවහති භික්ඛවෙ දුක්ඛං අරියසංවටං.

26. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ දුක්ඛසමුදයො අරියසංවටං: යායං තණ්හා
පොනොභවිකා නාජිරාගසහගතා තත්‍ර තත්‍රාභිනාජිරී, සෙය්‍යාපීදං: කාම-
තණ්හා භවතණ්හා විභවතණ්හා.

සා ඛො පනෙසා භික්ඛවෙ තණ්හා කඤ්ඤා උපපජ්ජමානා උප-
ජ්ජති: කඤ්ඤා නිවිසමානා නිවිසති: යං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං
එතෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එතං නිවිසමානා නිවිසති.
කිඤ්ඤා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං: වකුට්ඨං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං,
එතෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එතං නිවිසමානා නිවිසති.
සොඨං ලොකෙ -පෙ- සාතං ලොකෙ -පෙ- ජිව්‍යා ලොකෙ -පෙ- කායො
ලොකෙ -පෙ- මනො ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එතෙසා තණ්හා
උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එතං නිවිසමානා නිවිසති.

රූපා ලොකෙ -පෙ- සද්ද ලොකෙ -පෙ- ගජ්ඣා ලොකෙ -පෙ- රසා
ලොකෙ -පෙ- ඵොඨඛා ලොකෙ -පෙ- ධම්මා ලොකෙ පියරූපං සාත-
රූපං, එතෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එතං නිවිසමානා නිවිසති.

වකුට්ඨිඤ්ඤා ලොකෙ -පෙ- සොතවිඤ්ඤා ලොකෙ -පෙ- සාතවිඤ්ඤා
-පෙ- ජිව්‍යාවිඤ්ඤා ලොකෙ -පෙ- කායවිඤ්ඤා ලොකෙ -පෙ- මනොවිඤ්ඤා
ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං. එතෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති,
එතං නිවිසමානා නිවිසති.

වකුට්ඨසමඵෙසො -පෙ- සොතසමඵෙසො -පෙ- සාතසමඵෙසො -පෙ-
ජිව්‍යාසමඵෙසො -පෙ- කායසමඵෙසො -පෙ- මනොසමඵෙසො ලොකෙ
පියරූපං සාතරූපං, එතෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එතං
නිවිසමානා නිවිසති.

මහණෙනි, සැකෙවින් දුක් වූ පංච උපාදාන සකන්ධයෝ නම් කවුරු ද යත්: ඒ රූප උපාදාන සකන්ධය, වේදනෝපාදාන සකන්ධය, සංඥා-පාදාන සකන්ධය, සංඝකාරෝපාදාන සකන්ධය, විඤ්ඤාපාදාන සකන්ධය යන මොහු ය. මහණෙනි, මොහු පංච උපාදාන සකන්ධයෝ දුක්භ යි කියනු ලැබෙත්. මහණෙනි, මෙය දුඃඛායාසිසත්‍ය යැ යි කියනු ලැබේ.

26. මහණෙනි, දුඃඛසමුදයායාසි සත්‍යය කවරේ ද යත්: පුනර්භවය ඇති කරන සුලු වූ, නන්දිරාගය හා එක් වැ ගිය, ඒ ඒ උපනුපත් අත්බවහි සතුටු වන, කාමතෘෂ්ණා භවතෘෂ්ණා විභවතෘෂ්ණා යන යම් තෘෂ්ණාවෙක් වේ ද එය යැ.

මහණෙනි, ඒ තෘෂ්ණාව උපදනේ කොහි උපදී ද? නැවැත නැවැත පවත්නේ (පිහිටනුයේ) කොහි පවතී ද? (පිහිටා ද?) යත්: යමෙක් ලොවැ ප්‍රිය සංභාවයෙක් මධුර සංභාවයෙක් වේ ද, ඒ තෘෂ්ණාව පහළ වනුයේ මෙහි පහළ වෙයි, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි. කිමෙක් නම් ලොවැ ප්‍රිය සංභාවයෙක් මධුර සංභාවයෙක් වේ ද යත්: චක්ෂුස (ඇස) ලොවැ ප්‍රිය සංභාවයෙක, මධුර සංභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි. ශ්‍රෝත්‍රය (කන) ... ස්‍රාණය (නාසය) ... ජිහ්වා (දිව) ... කය ... මනස ලොවැ ප්‍රිය සංභාවයෙක, මධුර සංභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

රූපයෝ ... ඔබ්බෙයෝ ... ගන්ධයෝ ... රසයෝ ... ස්ප්‍රෂ්-ව්‍යායෝ ... ධර්මාලම්බනයෝ ලොවැ ප්‍රිය සංභාව ය යැ, මධුර සංභාවය යැ. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

චක්ෂුර්විඤ්ඤාය ... ශ්‍රෝත්‍රවිඤ්ඤාය ... ස්‍රාණවිඤ්ඤාය ... ජිහ්වාවිඤ්ඤාය ... කාය විඤ්ඤාය ... මනෝ විඤ්ඤාය ලොවැ ප්‍රිය සංභාවයෙක, මධුර සංභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

චක්ෂුසංස්පර්ශය ... ශ්‍රෝත්‍රසංස්පර්ශය ... ස්‍රාණසංස්පර්ශය ... ජිහ්වසංස්පර්ශය ... කායසංස්පර්ශය ... මනාසංස්පර්ශය ප්‍රිය සංභාවයෙක, මධුර සංභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

වක්ඛුසමථසසරා වෙදනා -පෙ- සොතසමථසසරා වෙදනා -පෙ-
 ඝාතසමථසසරා වෙදනා -පෙ- ජිව්හාසමථසසරා වෙදනා -පෙ-
 කායසමථසසරා වෙදනා -පෙ- මනෝසමථසසරා වෙදනා ලොකෙ
 පියරූපං සාතරූපං, එතෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එතං
 නිවිසමානා නිවිසති.

රූපසංකෘතියා -පෙ- සංකෘතියා -පෙ- ගන්ධසංකෘතියා -පෙ- රස සංකෘතියා
 -පෙ- ඵොභිබ්බසංකෘතියා -පෙ- ධම්මසංකෘතියා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං,
 එතෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එතං නිවිසමානා නිවිසති.

රූපසංකෘතියා -පෙ- සංකෘතියා -පෙ- ගන්ධසංකෘතියා -පෙ- රසසංකෘතියා
 -පෙ- ඵොභිබ්බසංකෘතියා -පෙ- ධම්මසංකෘතියා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං,
 එතෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එතං නිවිසමානා නිවිසති.

රූපතණ්හා -පෙ- සංකෘතණ්හා -පෙ- ගන්ධතණ්හා -පෙ- රසතණ්හා
 ලොකෙ -පෙ- ඵොභිබ්බතණ්හා -පෙ- ධම්මතණ්හා ලොකෙ පියරූපං
 සාතරූපං, එතෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එතං නිවිසමානා
 නිවිසති.

රූපචිතකෙකා -පෙ- සංකෘතචිතකෙකා -පෙ- ගන්ධචිතකෙකා -පෙ- රස
 චිතකෙකා -පෙ- ඵොභිබ්බචිතකෙකා -පෙ- ධම්මචිතකෙකා ලොකෙ
 පියරූපං සාතරූපං එතෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එතං
 නිවිසමානා නිවිසති.

රූපච්චාරො -පෙ- සංකෘතච්චාරො -පෙ- ගන්ධච්චාරො -පෙ- රස-
 ච්චාරො -පෙ- ඵොභිබ්බච්චාරො -පෙ- ධම්මච්චාරො ලොකෙ
 පියරූපං සාතරූපං එතෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එතං
 නිවිසමානා නිවිසති.

ඉදං වූවති භික්ඛවෙ දුක්ඛසමුදයො අරියසත්ථං.

වක්ත්‍රුසංස්පර්ශයෙන් උපදනා වේදනාව . . . ශ්‍රොත්‍රසංස්පර්ශයෙන් උපදනා වේදනාව . . . ස්පර්ශසංස්පර්ශයෙන් උපදනා වේදනාව . . . ජිහ්වාසංස්පර්ශයෙන් උපදනා වේදනාව . . . කායසංස්පර්ශයෙන් උපදනා වේදනාව . . . මනාසංස්පර්ශයෙන් උපදනා වේදනාව ලොවැ ප්‍රිය ස්වභාවයෙක, මධුර ස්වභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

රූපසංඤ්ච . . . ඛනිදසංඤ්ච . . . ගන්ධසංඤ්ච . . . රසසංඤ්ච . . . ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යා සංඤ්ච . . . ධර්මසංඤ්ච ලොවැ ප්‍රිය ස්වභාවයෙක, මධුර ස්වභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

රූප සංඤ්චේතනාව . . . ඛනිද සංචේතනාව . . . ගන්ධසංචේතනාව . . . රස සංචේතනාව . . . ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යා සංචේතනාව . . . ධර්ම සංචේතනාව ලොවැ ප්‍රිය ස්වභාවයෙක, මධුර ස්වභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

රූපතෘෂ්ණාව . . . ඛනිද තෘෂ්ණාව . . . ගන්ධතෘෂ්ණාව . . . රස-තෘෂ්ණාව . . . ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යා තෘෂ්ණාව . . . ධර්මතෘෂ්ණාව ලොවැ ප්‍රිය ස්වභාවයෙක, මධුර ස්වභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

රූපචිතර්කය . . . ඛනිදචිතර්කය . . . ගන්ධචිතර්කය . . . රස-චිතර්කය . . . ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යාචිතර්කය . . . ධර්මචිතර්කය ලොවැ ප්‍රිය ස්වභාවයෙක, මධුර ස්වභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

රූප විචාරය . . . ඛනිද විචාරය . . . ගන්ධ විචාරය . . . රස විචාරය . . . ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යා විචාරය . . . ධර්ම විචාරය ලොවැ ප්‍රිය ස්වභාවයෙක, මධුර ස්වභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

මහණෙනි, මෙය දුටු සමුදයායාඨ සත්තයැ යි කියනු ලැබේ.

27. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ දුක්ඛනිරොධො අරියසත්ථං? යො තස්සා යෙව තණ්හාය අසෙසවිරාගනිරොධො වාගො පටිනිස්සග්ගො මුත්ති අනාලයො, සා චො පනෙසා භික්ඛවෙ තණ්හා කඤ්ච පභියමානා පභියති. කඤ්ච නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති: යං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං එතෙසා තණ්හා පභියමානා පභියති, එකං නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති.

කිඤ්ච ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං? චක්ඛු ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එතෙසා තණ්හා පභියමානා පභියති, එකං නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති. සොතං -පෙ- සාතං -පෙ- ජීව්‍යා -පෙ- කායො -පෙ- මනො ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං. එතෙසා තණ්හා පභියමානා පභියති, එකං නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති.

රූපා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- ගන්ධා -පෙ- රසා -පෙ- ථොට්ඨංඛා -පෙ- ධම්මා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එතෙසා තණ්හා පභියමානා පභියති, එකං නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති.

චක්ඛුවිඤ්ඤාණං -පෙ- සොතවිඤ්ඤාණං -පෙ- සාතවිඤ්ඤාණං -පෙ- ජීව්‍යාවිඤ්ඤාණං -පෙ- කායවිඤ්ඤාණං -පෙ- මනොවිඤ්ඤාණං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එතෙසා තණ්හා පභියමානා පභියති, එකං නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති.

චක්ඛුසම්ප්පෙසා -පෙ- සොතසම්ප්පෙසා -පෙ- සාතසම්ප්පෙසා -පෙ- ජීව්‍යාසම්ප්පෙසා -පෙ- කායසම්ප්පෙසා -පෙ- මනොසම්ප්පෙසා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එතෙසා තණ්හා පභියමානා පභියති, එකං නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති.

චක්ඛුසම්ප්පෙසා චේදනා -පෙ- සොතසම්ප්පෙසා චේදනා -පෙ- සාතසම්ප්පෙසා චේදනා -පෙ- ජීව්‍යාසම්ප්පෙසා චේදනා -පෙ- කායසම්ප්පෙසා චේදනා -පෙ- මනොසම්ප්පෙසා චේදනා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එතෙසා තණ්හා පභියමානා පභියති, එකං නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති.

27. මහණෙනි, දුටු නිරෝධායථි සත්‍යය කවරේ ද යත්: ඒ තෘෂ්ණාව ගේ ම නිරවශේෂයෙන් ක්ෂයයට පැමිණීමෙන්, නො පැවැත්මට යෑමෙන්, නිරුද්ධ වීමෙන්, ත්‍යජනයෙන්, නැවැත නො පවත්නා සේ දුරු වීමෙන්, බැඳුම් මිදීමෙන්, නො ඇලීමෙන් වේ ද එය යැ. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රතීණ වන්නේ කොහි ප්‍රතීණ වේ ද? නිරුද්ධ වනුයේ කොහි නිරුද්ධ වේ ද යත්: ලොවැ යම් ප්‍රිය ස්වභාවයක් මධුර ස්වභාවයක් වේ ද, ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රතීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රතීණ වෙයි, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වෙයි.

කීමෙන් නම් ලොවැ ප්‍රිය ස්වභාව මධුර ස්වභාව වේ ද යත්: වක්ෂ්‍රස (ඇස) ලොවැ ප්‍රිය ස්වභාවයක, මධුර ස්වභාවයක. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රතීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රතීණ වේ, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වෙයි. ශ්‍රොත්‍රය . . . ස්‍රාණය . . . පිත්ථාව . . . කය . . . මනස ලොවැ ප්‍රිය ස්වභාවයක, මධුර ස්වභාවයක. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රතීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රතීණ වෙයි, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වෙයි.

රූපයෝ . . . ඔබ්බයෝ . . . ගන්ධයෝ . . . රසයෝ . . . ස්ප්‍රෂ්-
ටව්‍යයෝ . . . ධර්මාලම්භනයෝ ලොවැ ප්‍රිය ස්වභාව යැ, මධුර ස්වභාව
යැ. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රතීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රතීණ වේ. නිරුද්ධ වනුයේ
මෙහි නිරුද්ධ වේ.

වක්ෂුර්විඤානය . . . ශ්‍රොත්‍ර විඤානය . . . ස්‍රාණ විඤානය . . .
පිත්ථා විඤානය . . . කාය විඤානය . . . මනෝ විඤානය ලොවැ ප්‍රිය
ස්වභාව යැ, මධුර ස්වභාව යැ. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රතීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රතීණ
වේ, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වේ.

වක්ෂු: සංස්පර්ශය . . . ශ්‍රොත්‍ර සංස්පර්ශය . . . ස්‍රාණ සංස්පර්ශය
. . . පිත්ථා සංස්පර්ශය . . . කාය සංස්පර්ශය මන: සංස්පර්ශය
ලොවැ ප්‍රිය ස්වභාවය යැ, මධුර ස්වභාවයැ ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රතීණ වනුයේ
මෙහි ප්‍රතීණ වේ, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වේ.

ලොවැ වක්ෂු:සංස්පර්ශජ වේදනාව . . . ශ්‍රොත්‍රසංස්පර්ශජ වේදනාව
. . . ස්‍රාණසංස්පර්ශජ වේදනාව . . . පිත්ථාසංස්පර්ශජ වේදනාව, . . කාය
සංස්පර්ශජ වේදනාව . . . මන:සංස්පර්ශජ වේදනාව ලොවැ ප්‍රිය ස්වරූප
යැ, මධුර ස්වරූප යැ. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රතීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රතීණ වේ,
නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වේ.

රූපසඤ්ඤා -පෙ- සද්දසඤ්ඤා -පෙ- ගන්ධසඤ්ඤා -පෙ- රසසඤ්ඤා -පෙ- ඵොට්ඨංඛසඤ්ඤා -පෙ- ධම්මසඤ්ඤා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එතෙසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එත්ථ නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති.

රූපසංකේතනා -පෙ- සද්දසංවේතනා -පෙ- ගන්ධ සංවේතනා -පෙ- රසසංවේතනා -පෙ- ධම්මසංකේතනා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එතෙසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එත්ථ නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති.

රූපතණ්හා -පෙ- සද්දතණ්හා -පෙ- ගන්ධතණ්හා -පෙ- රසතණ්හා -පෙ- ඵොට්ඨංඛතණ්හා -පෙ- ධම්මතණ්හා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එතෙසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එත්ථ නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති.

රූපවිතකෙකා -පෙ- සද්දවිතකෙකා -පෙ- ගන්ධවිතකෙකා -පෙ- රසවිතකෙකා -පෙ- ඵොට්ඨංඛවිතකෙකා -පෙ- ධම්මවිතකෙකා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එතෙසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එත්ථ නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති.

රූපවිචාරො -පෙ- සද්දවිචාරො -පෙ- ගන්ධවිචාරො -පෙ- රස- විචාරො -පෙ- ඵොට්ඨංඛවිචාරො -පෙ- ධම්මවිචාරො ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එතෙසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එත්ථ නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති.

ඉදං වූවති භික්ඛවෙ දුක්ඛනිරොධො අරියසච්චං.

28. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදා අරියසච්චං: අයමෙව අරියො අට්ඨංඝිකො මග්ගො, සෙය්‍යථිදං: සමොදිට්ඨි සමො- සධ්‍යාප්පො සමොවාචා සමොකමමනො සමොආථිවො සමොවායාමො සමොසති සමොසමාධි.

කතමා ච භික්ඛවෙ සමොදිට්ඨි? යං ටො භික්ඛවෙ දුකෙක ඤාණං දුක්ඛසමුදයෙ ඤාණං දුක්ඛනිරොධෙ ඤාණං දුක්ඛනිරොධගාමිනියා පටිපදා ඤාණං, අයං වූවති භික්ඛවෙ සමොදිට්ඨි.

කතමො ච භික්ඛවෙ සමොසධ්‍යාප්පො? නොක්ඛමමසඛකප්පො අඛ්‍යාපාදසඛකප්පො අභිභිංසාසඛකප්පො. අයං වූවති භික්ඛවෙ සමොසධ්‍යාප්පො.

රූප සංඤ්චි . . . ශබ්ද සංඤ්චි . . . ගන්ධ සංඤ්චි . . . රස සංඤ්චි . . . ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය සංඤ්චි . . . ලොච්ඡු ධර්ම සංඤ්චි ප්‍රිය ස්වභාවයෙක, මධුර ස්වභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රතීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රතීණ වෙයි, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වෙයි.

රූප සංවේතනාව . . . ශබ්ද සංවේතනාව . . . ගන්ධ සංවේතනාව . . . රස සංවේතනාව . . . ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය සංවේතනාව . . . ධර්ම සංවේතනාව ලොච්ඡු ප්‍රිය ස්වභාවයෙක, මධුර ස්වභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රතීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රතීණ වේ, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වෙයි.

රූප තෘෂ්ණාව . . . ශබ්දතෘෂ්ණාව . . . ගන්ධ තෘෂ්ණාව . . . රස තෘෂ්ණාව . . . ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය තෘෂ්ණාව . . . ධර්මතෘෂ්ණාව ලොච්ඡු ප්‍රිය ස්වභාවයෙක, මධුර ස්වභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රතීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රතීණ වේ, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වෙයි.

රූප විතර්කය . . . ශබ්ද විතර්කය . . . ගන්ධ විතර්කය . . . රස විතර්කය . . . ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය විතර්කය . . . ධර්ම විතර්කය ලොච්ඡු ප්‍රිය ස්වභාවයෙක, මධුර ස්වභාවයෙක. තෙල තෘෂ්ණාව ප්‍රතීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රතීණ වෙයි, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වෙයි.

රූප විචාරය . . . ශබ්ද විචාරය . . . ගන්ධ විචාරය . . . රස විචාරය . . . ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය විචාරය . . . ධර්ම විචාරය ලොච්ඡු ප්‍රිය ස්වභාවයෙක, මධුර ස්වභාවයෙක. තෙල තෘෂ්ණාව ප්‍රතීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රතීණ වෙයි, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වෙයි.

මහණෙනි, මෙය දුෂ්ඨනිරෝධායනී සත්‍ය යැ යි කියනු ලැබේ.

28. මහණෙනි, දුෂ්ඨනිරෝධගාමිනී ප්‍රතිපද්‍යනී සත්‍යය කවරේ ද යත්: ඒ සමාග්දෘෂ්ටිය සමාග්දෘෂ්ටිය සමාග්දෘෂ්ටිය, සමාග්දෘෂ්ටිය, සමාග්දෘෂ්ටිය, සමාග්දෘෂ්ටිය, සමාග්දෘෂ්ටිය, සමාග්දෘෂ්ටිය, සමාග්දෘෂ්ටිය, සමාග්දෘෂ්ටිය යන මේ ආයනී අනුපාදිත මාර්ගය මැ යැ.

මහණෙනි, සමාග්දෘෂ්ටිය කවර යැ? මහණෙනි, දුෂ්ඨසත්‍යයෙහි යම් දැනීමක්, දුෂ්ඨ සමුදය සත්‍යයෙහි යම් දැනීමක්, දුෂ්ඨ නිරෝධ සත්‍යයෙහි යම් දැනීමක්, දුෂ්ඨනිරෝධගාමිනී ප්‍රතිපද්‍යනී සත්‍යයෙහි යම් දැනීමක් වේ ද, මහණෙනි, මෙය සමාග්දෘෂ්ටිය යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සමාග්දෘෂ්ටිය කවර යැ? නොමනාමය සංකල්පය, අවිචිතාද සංකල්පය, අවිචිතාද සංකල්පය යන මේ සමාග්දෘෂ්ටිය යැ යි කියනු ලැබේ.

කතමා ච භික්ඛවෙ සමමාවාචා? මුසාවාද වෙරමණි, පිසුනාය වාචාය වෙරමණි, එරුසාය වාචාය වෙරමණි, සමඵප්පලාපා වෙරමණි. අයං වුචන්ති භික්ඛවෙ සමමාවාචා.

කතමො ච භික්ඛවෙ සමමාකමමනෙතා? පාණාතිසාතා වෙරමණි, අදිත්තාදුතා වෙරමණි, කාමෙසුමිච්ඡාවාරා වෙරමණි. අයං වුචන්ති භික්ඛවෙ සමමාකමමනෙතා.

කතමො ච භික්ඛවෙ සමමාආථිවො? ඉධ භික්ඛවෙ අරියසාවකො විච්ඡාආථිවං. පහාය සමමාආථිවෙන ජිවිකං කපෙත්ති. අයං වුචන්ති භික්ඛවෙ සමමාආථිවො.

කතමො ච භික්ඛවෙ සමමාවායාමො? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති විත්තං පග්ගණ්ණාති පදහති. උප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පහානාය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති, විත්තං පග්ගණ්ණාති, පදහති. අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති විත්තං පග්ගණ්ණාති පදහති. උප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං ධීතියා අස-
ලෝමාසාය භියෙහොවාය වෙදුලලාය භාවනාය පාරිසුරියා ඡන්දං ජනෙති, වායමති වීරියං ආරහති විත්තං පග්ගණ්ණාති පදහති. අයං වුචන්ති භික්ඛවෙ සමමාවායාමො.

කතමා ච භික්ඛවෙ සමමාසති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං, වේදනාසු වේදනානුපසයි විහරති ආතාපි සමප-
ජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං, විතො විත්තානු-
පසයි විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣා-
දෙමනස්සං, ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. අයං වුචන්ති භික්ඛවෙ සමමාසති.

මහණෙනි, සමාග්ථව්‍යය කවර යැ? මුසවායෙන් වැළැක්ම, පෙහෙ-
සුන් බසින් වැළැක්ම, පරොස් බසින් වැළැක්ම, හිස් තෙප්ලෙන් වැළැක්ම
යන මොහු යැ. මහණෙනි, මේ සමාග්ථව්‍යයැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සමාක් කර්මාන්තය කවර යැ? පණ්ඩායෙන් වැළැක්ම,
අධිනාදනින් වැළැක්ම, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන් වැළැක්ම යන
මොහු යැ. මහණෙනි, මේ සමාක් කර්මාන්ත යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සමාක්ආජීවය කවර යැ? මහණෙනි, මෙහි අරී සවු තෙම
මීර්‍යා ආජීවය හැර, සමාක් ආජීවයෙන් දීරී පවත්වයි. මහණෙනි, මෙය
සමාගාජීව නමැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සමාග්ථ්‍යායාමය කවර යැ? මහණෙනි, මෙහි මහණ
තෙම නො උපන් ලාමක අකුසල් දහමුත් හේ නොඉපැදීම පිණිස රිසිය
උපදවයි, වෑයම් කෙරෙයි, වැර වඩයි, සිත ඔසොවයි, ප්‍රධන් වීයභී කෙරෙයි.
උපන් ලාමක අකුසල් දහමුත් දුර්ලබ පිණිස රිසිය උපදවයි, වෑයම්
කෙරෙයි, වැර වඩයි, සිත ඔසොවයි, ප්‍රධන් (වීයභී) කෙරෙයි. නො
උපන් කුසල් දහමුත් හේ ඉපැදීම පිණිස රිසිය උපදවයි, වෑයම් කෙරෙයි,
වැර වඩයි, සිත ඔසොවයි, ප්‍රධන් කෙරෙයි. උපන් කුසල් දහමුත් සිව්නු
පිණිස, නොනැස්ම පිණිස, බොහෝ වනු පිණිස, මහත් බව පිණිස, භාවනා-
යෙන් පිරිසුන් වනු පිණිස රිසිය දනවයි, වෑයම් කෙරෙයි, වැර වඩයි,
සිත ඔසොවයි, ප්‍රධන් කෙරෙයි. මහණෙනි, මෙය සමාග් ථ්‍යායාමයැ යි
කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සමාක් ස්මාකිය කවර යැ? මහණෙනි, මෙහි මහණ
තෙම කෙලෙස් තවන වැර ඇති වැ, මනා දැනුම් ඇත්තේ, සිහි ඇත්තේ,
කාය සංඛ්‍යාත ලොව කෙරෙහි අභිධ්‍යාව ද (කාමච්ඡන්දය ද), දෙමනස ද
(ව්‍යාපාදය ද සෙසු නිවරණ ද) සන්තිද්‍රවා කරජ කයෙහි කායානුපස්සනාව
වඩන සුලු වැ වෙසෙයි. කෙලෙස් තවන වැර ඇති වැ, මනා නුවණ
ඇත්තේ, සිහි ඇත්තේ, වේදනා ලෝකය කෙරෙහි අභිධ්‍යාව ද දෙමනසද,
සන්තිද්‍රවා, වේදනාවන්හි වේදනානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි.
කෙලෙස් තවන වැර ඇති වැ, මනා දැනුම් ඇත්තේ, සිහි ඇත්තේ චිත්ත
සංඛ්‍යාත ලෝකය කෙරෙහි අභිධ්‍යාව ද දෙමනස ද සන්තිද්‍රවා සිතෙහි
චිත්තානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි. කෙලෙස් තවන වැර ඇති වැ,
මනා නුවණ ඇත්තේ, සිහි ඇත්තේ (නිවරණාදී) ධර්ම නමැති ලෝකය
කෙරෙහි අභිධ්‍යාව ද දෙමනසද සන්තිද්‍රවා (නිවරණාදී) ධර්මයන්හි ධම්මානු-
පස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි. මහණෙනි, මෙය සමාක් ස්මාකියැ යි
කියනු ලැබේ.

කතමො ච භික්ඛවෙ සමමාසමාධි? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විච්චෙව ච කාමෙහි විච්ච ආකුසලෙහි ධමමෙහි සවිතකකං සවිචාරං විචෙකජං පිතිසුඛං පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ වීහරති, විතකකවිචාරානං චූපසමා අජ්ඣන්තං සමපසාදනං වෙතසො එකොදිභාවං අවිතකකං අවිචාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං ඤානං උපසම්පජ්ජ වීහරති. පිතියා ච වීරාගා උපෙක්ඛකො ච වීහරති. සතො ච සමපජානො සුඛඤ්ඤා කායෙන පටිසංවෙදෙති, යත්තං අරියං ආවික්ඛන්තති උපෙක්ඛකො සතිමා සුඛවිහාරිති, තං තතියං ඤානං උපසම්පජ්ජ වීහරති, සුඛස්ස ච පහානා දුක්ඛස්ස ච පහානා පුට්ඨෙව සොමනස්සදෙමනස්සානං අත්ඛන්තමා අදුක්ඛමසුඛං උපෙක්ඛාසතිපාරිසුඛීං චතුස්සං ඤානං උපසම්පජ්ජ වීහරති. අයං චූළමති භික්ඛවෙ සමමාසමාධි. ඉදං චූළමති භික්ඛවෙ දුක්ඛනිරෝධං භාමිනිපටිපද අරියසචටං.

29. ඉති අජ්ඣන්තං වා ධමමෙසු ධම්මානුපස්සී වීහරති, ඛේඤා වා ධමමෙසු ධම්මානුපස්සී වීහරති, අජ්ඣන්ත ඛේඤාවා ධමමෙසු ධම්මානුපස්සී වීහරති. සමුදයධම්මානුපස්සී වා ධමමෙසු වීහරති, වයධම්මානුපස්සී වා ධමමෙසු වීහරති, සමුදයවයධම්මානුපස්සී වා ධමමෙසු වීහරති.

අත්ථි ධම්මා'ති වා පනස්ස සති පච්චිපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණ-
මත්තාය පතිස්සතිමත්තාය, අනිඤ්ඤාතො ච වීහරති, න ච කිඤ්ඤි ලොකෙ
උපාදියති,

ඵවමි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ධමමෙසු ධම්මානුපස්සී වීහරති චතුසු
අරියසචටෙසු.

මහණෙනි, සමාග්ග සමාධිය කවර යැ? මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම කාමයන් ගෙන් වෙන් වැ මැ, අකුසල් දහමුත් ගෙන් වෙන් වැ මැ, විතර්ක සහිත වූ, විචාර සහිත වූ විචේතයෙන් උපන්, ප්‍රීතිය හා සුවය ඇති පළමු දහන ලැබ වෙසෙයි, විතර්ක විචාර දෙදෙනා ගේ සන්තිදීමෙන් සිය සත්ත්ව මනා පැහැදීම ඇති කරන, සිතැ එකඟ බව ඇති, විතර්ක රහිත වූ, විචාර රහිත වූ, විත්ත සමාධියෙන් උපන්, ප්‍රීතිය හා සුවය හා ඇති දෙවෙනි දහන ලැබ වෙසෙයි, ප්‍රීතිය ද පහවීමෙන් උපේක්ෂාව ඇත්තේ ද වෙසෙයි, සිහි ද ඇත්තේ මනා නුවණ ඇත්තේ සුවය ද නාම කයින් වීදී. 'උපේක්ෂා ඇත්තේ යැ, සිහි ඇත්තේ යැ, සුව වූ සුම් ඇත්තේ යැ' යි ආයතියේ යමක් අරැබැ කියත් ද ඒ තෙවෙනි දහන ලැබ වෙසෙයි. සුබ වේදනාව ගේ ද ප්‍රභාණයෙන් දුඃඛ වේදනාව ගේ ද ප්‍රභාණයෙන් පළමු කොට ම සොමනස් දෙමනස් දෙදෙනා ගේ සන්තිදීමෙන් දුඃඛ වේදනා ද නැති සුබ වේදනා ද නැති, උපේක්ෂා සමාති දෙදෙනා ගේ පිරිසිදු බව ඇති සතර වැනි ධ්‍යානය ලැබ වෙසෙයි. මහණෙනි, මෙය සමාග්ග සමාධියැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, මේ අරි අටැහි මහ දුඃඛනිරෝධගාමිනිප්‍රතිපදායාසතායැ යි කියනු ලැබේ.

29. මෙසේ සිය සත්ත්ව වූ ධර්මයන්හි හෝ ධම්මානුපස්සනා වඩන සුලු වූයේ වෙසෙයි, මෙරමා සත්ත්ව වූ ධර්මයන්හි හෝ ධම්මානුපස්සනා වඩන සුලු වූයේ වෙසෙයි. විටෙක සිය සත්ත්ව වූ ධර්මයන්හි ද විටෙක මෙරමා සත්ත්ව වූ ධර්මයන්හි ද ධම්මානුපස්සනා වඩන සුලු වූයේ වෙසෙයි. ඒ ධර්මයන් ගේ ඉපැදීමට කාරණ දක්නා සුලු වූයේ හෝ ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වැ වෙසෙයි, ඒ ධර්මයන්හි වැනැස්මට කරුණු දක්නා සුලු වූයේ හෝ ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වැ වෙසෙයි, විටෙක ඒ ධර්මයන් ගේ ඉපැදීමට කරුණු ද විටෙක ඔවුන් ගේ වැනැස්මට කරුණු ද දක්නා සුලු වූයේ ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

දුඃඛාදි ධර්මයෝ ම ඇතැ යි (සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ යි) හෝ ඔහුට සිහි එළැඹ සිටියේ වෙයි. ඒ මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම සිහිය වැඩෙනු පිණිස ම වෙයි. මෙසේ වූ හේ තෘෂ්ණා නිශ්ශ්‍රය දෘෂ්ටි-නිශ්ශ්‍රය දෙකින් තොර වැ ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිවකුත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි විසින් නො ගනී.

මහණෙනි, මෙසේ ම මහණ තෙම සතර ආයතී සත්‍ය ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

30. යො හි කොථි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය සත්තවස්සානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං දිට්ඨෙව්‍ය ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිනා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ සත්ත වස්සානි, යො හි කොථි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සති පට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය ඡ වස්සානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨෙව්‍ය ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිනා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ ඡ වස්සානි, යො හි කොථි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය පඤ්ච වස්සානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨෙව්‍ය ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිනා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ පඤ්ච වස්සානි, යො හි කොථි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය වත්තාරි වස්සානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨෙව්‍ය ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිනා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ වත්තාරි වස්සානි, යො හි කොථි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය තිණි වස්සානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨෙව්‍ය ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිනා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ තිණි වස්සානි, යො හි කොථි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය චෙ වස්සානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨෙව්‍ය ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිනා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ චෙ වස්සානි, යො හි කොථි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය ඵකං වස්සං, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨෙව්‍ය ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිනා.

30. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මෙ පරිද්දෙන් මේ සතර සතිපට්ඨාන යන් සත් වසක් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්බවහි ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් හෝ ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගාමී බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයක් කැමැති වියැ යුතු (අපේක්ෂා කළ යුතු).

මහණෙනි, හවුරුදු සතෙක් සිටී වා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මෙ පරිද්දෙන් මේ සතර සතිපට්ඨාන යන් සාධුරුද්දක් වඩන්නේ නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්බවහි ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගාමී බව හෝ, මෙසේ මේ පල දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයක් කැමැති වියැ යුතු.

මහණෙනි, හවුරුදු සයෙක් සිටී වා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨාන යන් පස් හවුරුද්දක් මෙසේ වඩන්නේ නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්බවහි ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගාමී බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයක් කැමැති විය යුතු.

මහණෙනි, පස් වසෙක් සිටීවා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨාන යන් මෙ පරිද්දෙන් සිවු වසක් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත් බවහි ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගාමී බව හෝ, මෙසේ මේ දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයක් කැමැති වියැ යුතු.

මහණෙනි, සිවු වසෙක් සිටී වා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨාන යන් මෙ පරිද්දෙන් තුන් වසක් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්බවහි ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගාමී බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයක් කැමැති විය යුතු.

මහණෙනි, තුන් වසෙක් සිටී වා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨාන යන් මෙ පරිද්දෙන් දෙ වසක් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්බවහි ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගාමී බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයක් කැමැති වියැ යුතු.

මහණෙනි, දෙ වසෙක් සිටී වා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨාන යන් මෙ පරිද්දෙන් එක් වසක් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්බවහි ම රහත් බව හෝ කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගාමී බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයක් කැමැති වියැ යුතු.

31. තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ එකං වසං. යො හි කොච්ඡි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය සත්ත මාසානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛ්ඛං, දිට්ඨවි ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ සත්ත මාසානි, යො හි කොච්ඡි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය ඡ මාසානි. තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛ්ඛං, දිට්ඨවි ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ ඡ මාසානි, යො හි කොච්ඡි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය පඤ්ඤ මාසානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛ්ඛං, දිට්ඨවි ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ පඤ්ඤ මාසානි, යො හි කොච්ඡි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය වත්තාරි මාසානි තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛ්ඛං, දිට්ඨවි ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ වත්තාරි මාසානි, යො හි කොච්ඡි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය තිණි මාසානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛ්ඛං, දිට්ඨවි ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ තිණි මාසානි, යො හි කොච්ඡි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය චෙ මාසානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛ්ඛං, දිට්ඨවි ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ චෙ මාසානි, යො හි කොච්ඡි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය එකං මාසං, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛ්ඛං, දිට්ඨවි ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා.

31. මහණෙනි, එක් මසෙක් සිටි වා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානයන් මෙ පරිද්දෙන් සත් මසක් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්ඛවිති ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගාමී බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයෙක් කැමැති විය යුතු.

මහණෙනි, සත් මසෙක් සිටි වා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානයන් මෙ පරිද්දෙන් ස මසක් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්ඛවිති ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගාමී බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙකින් එක්තරා ඵලයෙක් කැමැති විය යුතු.

මහණෙනි, ස මසෙක් සිටි වා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානයන් මෙ පරිද්දෙන් පස් මසක් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්ඛවිති ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගාමී බව හෝ, මෙසේ මේ පල දෙක අතුරෙන් එකෙක් කැමැති විය යුතු.

මහණෙනි, පස් මසෙක් සිටි වා. යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨාන-යන් සිවු මසක් මෙ පරිද්දෙන් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්ඛවිති ම රහත් බව හෝ කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගාමී බව හෝ, මෙසේ මේ පල දෙක අතුරෙන් එකෙක් කැමැති විය යුතු.

මහණෙනි, සිවු මසෙක් සිටි වා. යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨාන-යන් තුන් මසක් මෙ පරිද්දෙන් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්ඛවිති ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගාමී බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එකෙක් කැමැති විය යුතු.

මහණෙනි, තුන් මසෙක් සිටි වා. යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨාන-යන් දෙ මසක් මෙ පරිද්දෙන් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්ඛවිති ම රහත් බව හෝ කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගාමී බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එකෙක් කැමැති විය යුතු.

මහණෙනි, දෙ මසෙක් සිටි වා. යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨාන-යන් මසක් මෙ පරිද්දෙන් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත් ඛවිති ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගාමී බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එකෙක් කැමැති විය යුතු.

දීඝනිකායෙ මහාවග්ගො

මහාසතිපට්ඨානසූතං

තිට්ඨතු භික්ඛවෙ මාමසා, යො හි කොච්ඡි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ ඵලං භාවෙය්‍ය අධිඤ්ඤාසං, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤාතරං ඵලං පාටිකඛ්ඛං, දිට්ඨෙව ධම්මෙ අඤ්ඤා, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිකා.

තිට්ඨතු භික්ඛවෙ අධිඤ්ඤාසං, යො හි කොච්ඡි භික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ ඵලං භාවෙය්‍ය සත්තං, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤාතරං ඵලං පාටිකඛ්ඛං, දිට්ඨෙව ධම්මෙ අඤ්ඤා, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිකා'ති.

32. ඵකායනො අයං භික්ඛවෙ මග්ගො සත්තානං විසුඨියා සොක-පරිඤ්චානං සමතික්කමාය දුක්ඛදෙමනස්සානං අත්ථබ්බමාය ඤායස්ස අධිගමාය නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය යදිදං වත්තාරො සතිපට්ඨානා'ති ඉති යත්තං චුත්තං ඉදමෙතං පටිට්ඨ චුත්තන්ති.

ඉදමවොව හගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛු හගවතො භාසිතං අභිනායුන්ති.

මහාසතිපට්ඨානසූතං නිට්ඨිතං නවමං.

මහණෙනි, මසෙක් සිටී වා. යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානයන් අඩමසක් මෙ පරිද්දෙන් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්බවහි ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගාමී බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එකෙක් කැමැති වියැ යුතු.

මහණෙනි, අඩමසෙක් සිටී වා. යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨාන-යන් සතියක් මෙ පරිද්දෙන් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්බවහි ම රහත් බව හෝ කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගාමී බව හෝ මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එකෙක් කැමැති වියැ යුතු.

32. මහණෙනි, සතර සතිපට්ඨාන නම් වූ යම් දහමෙක් ඇද්ද, මෙය සත්වයන් ගේ පිරිසිදුව පිණිස ද, සෝ වලප් ඉක්මෙත්තු පිණිස ද, දුක්දෙමනසුන් දුරු වනු පිණිස ද, අරි අටැහි මහට පැමිණෙනු පිණිස ද, නිවන් පසක් කරනු පිණිස ද එක් මැ මහ වේ යැ යි මෙසේ යම් වචනයෙක් කියන ලද ද, මෙය මේ යට කී දහම සඳහා කියන ලද්දේ ය.''

හඟවත් බුදුරජු මෙය වදළාහ. සතුටු සිතැති ඒ භික්ෂු හඟවත් බුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගත්ත.

නව වන මහා සතිපට්ඨාන සූත්‍රය නිමයේ යැ.

10

පායාසිසුතනං

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං ආයස්මා කුමාරකස්සපො කොසලෙසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛුසංඝොන සඬ්ඨං පඤ්ඤාමනෙහි භික්ඛුසතෙහි යෙන සෙතඛ්‍යා නාම කොසලානං නගරං තදවසරි. තත්‍ර සුදං ආයස්මා කුමාරකස්සපො සෙතඛ්‍යායං විහරති උත්තරෙන සෙතඛ්‍යාං සිංසපාවතො.

තෙන ඛො පන සමයෙන පායාසිරුජඤ්ඤා සෙතඛ්‍යා අජ්ඣාචසති සතකුසාදං සතිණ්කට්ඨොදකං සධ්‍ධඤ්ඤං රාජභොග්ගං රඤ්ඤා පසෙසනදිනා කොසලෙන දිත්තං රාජදයං බ්‍රහ්මදෙය්‍යං.

තෙන ඛො පන සමයෙන පායාසිසු රාජඤ්ඤාසු එවරුපං පාපකං දිට්ඨිගතං උපපන්නං භොති “ඉති පි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකවානං කම්මානං එලං විපාකො”ති.

2. අපෙසාසු ඛො සෙතඛ්‍යාකා බ්‍රාහ්මණගහපතිකා: “සමණො ඛලු භො කුමාරකස්සපො සමණස්ස ගොතමස්ස සාවකො කොසලෙසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛුසංඝොන සඬ්ඨං පඤ්ඤාමනෙහි භික්ඛුසතෙහි සෙතඛ්‍යා අනුප්පන්නො සෙතඛ්‍යායං විහරති උත්තරෙන සෙතඛ්‍යාං සිංසපාවතො. තං ඛො පන හවන්තං කුමාරකස්සපං එවං කල්‍යාණො කිත්තිසද්දෙ අබ්‍රහ්මණතො: පණ්ඩිතො ඛාග්ගො මෙධාවී ඛුසුසුතො විත්තකථී කල්‍යාණපටිභානො වුඛො වෙව අරහා ව. සාධු ඛො පන තථාරූපානං අරහතං දස්සන්තං භොති”ති.

10.

පායාසි රාජ්‍ය සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදි: එක් සමයෙක්හි කුමර කසුප් මහ තෙරණුවෝ මහණුන් පන්සියක් පමණ වූ මහත් මහණ මුළුවක් කැටු වැ කොසොල් රටැ සැරි සරනුවෝ, කොසොල් රැවියන් ගේ සේතව්‍යා නම් නුවරට වැඩියාහ. කුමරකසුප් මහ තෙරණුවෝ එහි සේතව්‍යා නුවරට නොදුරැ උතුරැ දිගැ සිංසපා වනයෙහි (ඇට්ටේරිය කැලැයෙහි) වැඩ වෙසෙති.

එ සමයෙහි වනාහි පායාසි නම් රාජ්‍ය (අබ්සෙස් නොලත් රජ) තෙම බහුජනාකීර්ණ වූ, තණ දඩු දිය යන මෙයින් යුක්ත වූ, බොහෝ ධාන්‍ය ඇති, රජු ගෙන් ලත් තමා ගේ පරිභෝග වස්තුව වූ, රජුහු ගේ දයාභාස වූ, පසේනදී කොසොල් රජුහු දුන් ශ්‍රේෂ්ඨ ත්‍යාගය වූ සේතව්‍යා නගරයෙහි වෙසෙයි.

එකලැ පායාසි රාජ්‍යයාහට "මේ කරුණින් පරලොවෙක් නැත, මෙසේත් මෙයින් සැවැ පරලොවැ උපදනා සත් කෙනෙක් නැත. මෙසේත් මොනොවට කළ හෝ නපුරු සේ කළ කම්මයනට එල වීපාක නැතැ" යි මෙබදු වූ ලාමක දෘෂ්ටියක් උපන්නේ වෙයි.

2. සේතව්‍යා නුවරැ වැසි බමුණෝ ද ගැහැටියෝ ද (රටෙහි පැතිරැ පැවැති) මතු දක්වෙන කථාව ඇසුහ: "හවත්නි, ශ්‍රමණ ගෞතමයන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රාවක වූ කුමරකසුප් (කුමාරකාශ්‍යප) මහණ වහන්දැ මහණුන් පන්සියයක් පමණ වූ මහත් මහණ මුළුවක් කැටුවැ කොසොල් රටැ සැරි සරනුවෝ, කොසොල් රැවියන් ගේ සේතව්‍යා නුවරට වැඩියාහ, එ නුවර උතුරැ දිගැ නුවරට නොදුරෙහි වූ සිංසපා වනයෙහි වැඩ වෙසෙති, ඒ හවත් කුමර කසුප් වහන් දැ පිළිබඳ වැ 'මොහු පණ්ඩිත හ, ව්‍යක්ත හ, ප්‍රඥාවත් හ, බහුශ්‍රැත හ, විත්තකරී හ (විසිතුරුකරා ඇත්තාහ), මනා වැටැහෙන නුවණ ඇත්තාහ, නුවණින් වැඩී සිටියාහු ද රහත්හු ද වෙති. එබදු රහතුන් දක්ම වූ කලී වැඩ සිදු කරන්නෙකැ' යි මෙසේ වූ උතුම් කීර්ති සෝමයෙක් උස් වැ නැංගේ ය" යනු යැ.

3. අප්ථං ඛො සෙතබ්බාකා චූභමණගහපතිකා සෙතබ්බාය නිකඛමිථ්වා සඛ්ඤ්ඤාසංඛිතං ගණිතං උත්තරෙන චූඛං ගච්ඡන්ති යෙන සිංසපාවන්තං. තෙන ඛො පන සමයෙන පායාසි රාජඤ්ඤා උපරිපාසාදෙ දිවාසෙය්‍යං උපගතො හොති. අද්දසා ඛො පායාසි රාජඤ්ඤා සෙතබ්බාකෙ චූභමණගහපතිකෙ සෙතබ්බාය නිකඛමිථ්වා සඛ්ඤ්ඤාසංඛිතං ගණිතං උත්තරෙන චූඛං ගච්ඡන්ති යෙන සිංසපාවන්තං. දිස්වා ඛන්තං ආමන්තෙයි: කිංචු ඛො හො ඛන්තෙ සෙතබ්බාකා චූභමණගහපතිකා සෙතබ්බාය නිකඛමිථ්වා සඛ්ඤ්ඤාසංඛිතං ගණිතං උත්තරෙන චූඛං ගච්ඡන්ති යෙන සිංසපාවන්තං?

“අස්ථී ඛො හො සමණො කුමාරකස්සපො සමණස්ස ගොතමස්ස සාවකො කොසලෙසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛුසඤ්ඤා සංඛිතං පඤ්ඤාමන්තෙති භික්ඛුසඤ්ඤා සෙතබ්බං අනුප්පන්නො, සෙතබ්බායං විහරති උත්තරෙන සෙතබ්බං සිංසපාවන්තං. තං ඛො පන හවන්තං කුමාරකස්සපං එවං කල්‍යාණො කිංචිසද්දෙ අබ්භුග්ගන්තා: පණ්ඩිතො බ්‍රහ්මඤ්ඤා මොඛාචි බ්‍රහ්මඤ්ඤා විහතකථි කල්‍යාණපටිභානො චූඤ්ඤා වෙච අරහා වාති. තමෙනං තෙ හවන්තං කුමාරකස්සපං දස්සන්තාය උපසඤ්ඤාමහති”ති.

“තෙන හි හො ඛන්තෙ යෙන සෙතබ්බාකා චූභමණගහපතිකා තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිථ්වා සෙතබ්බාකෙ චූභමණගහපතිකෙ එවං වදෙහි: පායාසි හො රාජඤ්ඤා එවමාහ’ ආගමෙනතු කිර හවන්තො, පායාසි පි රාජඤ්ඤා සමණං කුමාරකස්සපං දස්සන්තාය උපසඤ්ඤාමහති පුරා සමණො කුමාරකස්සපො සෙතබ්බාකෙ චූභමණගහපතිකෙ බාලෙ අබ්‍රහ්මඤ්ඤා සඤ්ඤාපෙති: ඉතිපි අස්ථී පරො ලොකො, අස්ථී සත්තා ඔපපාතිකා, අස්ථීසුකට්ඨකකවානං කම්මානං එලං විපාකො’ති. නස්ථි හි හො ඛන්තෙ පරො ලොකො, නස්ථි සත්තා ඔපපාතිකා නස්ථි සුකට්ඨකකවානං කම්මානං එලං විපාකො’ති. ‘එවං හො’ති ඛො සො ඛන්තා පායාසිසං රාජඤ්ඤාසං පටිසුඤ්ඤා යෙන සෙතබ්බාකා චූභමණ-ගහපතිකා තෙනුපසඤ්ඤාමි, උපසඤ්ඤාමිථ්වා සෙතබ්බාකෙ චූභමණගහපතිකෙ එතදවොච: පායාසි හො රාජඤ්ඤා එවමාහ: ආගමෙනතු කිර හවන්තො, පායාසි පි රාජඤ්ඤා සමණං කුමාරකස්සපං දස්සන්තාය උපසඤ්ඤාමහති”ති.

3. එ කල්හි වනාහි සේතව්‍යා නුවර වැසි බමුණෝ ද ගැහැවියෝ ද සේතව්‍යායෙන් නික්මැ බොහෝ බොහෝ වැ රැස් වුවාහු, එකි එකී පැත්තෙහි මුළු මුළු වැ නුවරින් පිටත්හි දී මහ මුළුවෙක් වැ එකතු වුවාහු, උතුරු දිගට මුහුණ ලා සිංසපාවනය දෙසට යන්නාහු වෙත්. එ සමයෙහි වූකලී පායාසි රාජ්‍යා තෙම සිය පහයෙහි උඩු මහල් තලයෙහි දව යහනට පැමිණියේ වෙයි. හේ (කවළියෙන් බලනුයේ) සේතව්‍යායෙන් නික් මැ බොහෝ බොහෝ වී රැස් වැ, එකි එකී පස්හි මුළු මුළු වැ නුවරින් පිටතැ දී මහ මුළුවෙක් වැ එකතු වැ, උතුරු දෙසට මුහුණු ලා සිංසපාවනය දෙසට යන සේතව්‍යාවාසි බමුණන් ද ගැහැවියන් ද දුටුයේ ම ය. දැක ක්ෂත්තෘහු බණවා, 'භවත් ක්ෂත්තෘව, සේතව්‍යාවාසි බමුණෝත් ගැහැවියෝත් සේතව්‍යායෙන් නික් මැ, බොහෝ බොහෝ වැ රැස් වැ එකී එකී පසැ මුළු මුළු වැ නුවරින් පිටත්හි දී මහ මුළුවෙක් වැ එකතු වැ, උතුරු දිගට මුහුණු ලා සිංසපාවනය දෙසට කවර හෙයින් යෙත් ද?' යි විචාළේ ය.

'භවත, කාරණයෙක් ඇත. මහණ ගොයුමන් වහන්සේ ගේ සවු වූ කුමර කසුප් වහන්දැ මහණුන් පන්සියක් පමණ වූ මහත් මහණ මුළුවක් කැටු වැ කොසොල් රටැ සැරි සරනුවෝ කොසොල් රටියන් ගේ සේතව්‍යා නම් නුවරට වැඩියාහු, සේතව්‍යාවට උතුරු දිගැ නුවරට නොදුරු තැනැ සිංසපා වනයෙහි වැඩ වෙසෙති. 'ඔහු පණ්ඩිත හ, ව්‍යක්ත හ, ප්‍රඥාවත් හ බහුශ්‍රැත හ, චිත්‍රකරී හ, කල්‍යාණප්‍රතිභාන ඇතියාහු, නුවණින් වැඩි සිටියෝ ද රහත් කෙනෙක් ද වෙති' යි ඒ භවත් කුමර කසුප් වහන්දැ පිළිබඳ වැ උතුම් වූ කීර්ති සෝභයෙක් ඉතා උස් වැ නැංගේ වෙයි. ඔහු ඒ භවත් කුමරකසුප් වහන්දැ දක්නට එහි යෙත්' යැ යි ක්ෂත්තෘ කී ය.

'එසේ වී නම් භවත් ක්ෂත්තෘව, සේතව්‍යාවාසි ඒ බමුණන් ද ගැහැවියන් ද කරා එළැඹෙව. එළැඹූ ඔවුනට, 'භවත්හු ඉවසත් වා (මා එන තුරු බලත් වා), කුමර කසුප් මහණ සේතව්‍යාවාසි වූ අඥාන අව්‍යක්ත බමුණනට ද ගැහැවියනට ද 'මෙසේ මෙසේ පර ලොවෙක් ඇත, සැව පර ලොවැ උපදනා සත්තු ඇත, සුකෘත දුෂ්කෘත කර්මයනට එල විපාක ඇතැ' යි ගිවිස්නට පෙරාතුව ම පායාසි රාජ්‍යා ද කුමරකසුප් මහණහු දක්නට එළැඹෙන්නේ යැ' යි මෙසේ කියව, භවත් ක්ෂත්තෘව, පර ලොවෙක් නැත, උපපාදක (මෙයින් සැව පර ලොවැ උපදනා) සත්තු නැත. සුකෘත දුෂ්කෘත කර්මයනට එල විපාක නැතැ' යි පායාසි රාජ්‍යා කී ය. 'එසේ යැ පින්වතැ' යි ම ඒ ක්ෂත්තෘ තෙම පායාසි රාජ්‍යායාට පිළිවදන් දී, සේතව්‍යාවාසි ඒ බමුණන් ද ගැහැවියන් ද කරා එළැඹියේ ය. එළැඹූ ඔවුන් බණවා, 'භවත්හු මඳක් ඉවසත්වා, පායාසි රාජ්‍යා ද කුමර කසුප් මහණහු දකින්නට එළැඹෙන්නේ යැ' යි සැළ කෙළේ ය.

4. අප්ථො ඛො පායාසි රාජඥෙඤ සෙතබ්බකෙහි බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙහි පරිවුතො යෙන සිංසපාවනං යෙන ආයඤා කුමාරකස්සපො තෙනුපසඬකම්, උපසඬකම්චා ආයඤා කුමාරකස්සපෙන සඬිං සමමොද්දි, සමමොදනියං කථං සාරාණියං විතියාරොචා එකමන්තං නිසිදි. සෙතබ්බකාපි ඛො බ්‍රාහ්මණගහපතිකා අපොකථෙව ආයඤා කුමාරකස්සපං අභිවාදෙචා එකමන්තං නිසිදිංසු, අපොකථෙව ආයඤා කුමාරකස්සපෙන සඬිං සමමොදිංසු, සමමො නියං කථං සාරානියං විතියාරොචා එකමන්තං නිසිදිංසු, අපොකථෙව යෙනායඤා කුමාරකස්සපො තෙනාඤ්චි. පනාමෙචා එකමන්තං නිසිදි සු, අපොකථෙව නාමගොත්තං සාවෙචා එකමන්තං නිසිදිංසු, අපොකථෙව තුණ්හිභුතා එකමන්තං නිසිදිංසු.

5. එකමන්තං නිසිනෙතො ඛො පායාසි රාජඥෙඤ ආයඤා කුමාරකස්සපං එතදථොව: “අහං හි භො කස්සප එවංවාදි එවංදිඨි. ‘ඉති පි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තං ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකට්ඨානං කම්මානං ඵලං විපාකො’ති.

“නාහං රාජඤ්ඤ එවංවාදි. එවංදිඨි. අද්දසං වා අසෙසාසි වා. කථං හි නාම එවං. වදෙයා: ‘ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තං ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකට්ඨානං කම්මානං ඵලං විපාකො’ති. තෙන හි රාජඤ්ඤ තඤ්ඤෙවෙඤ්ඤ පටිපුච්ඡකාමී, යථා තෙ ඛමෙය්‍ය තථා නං බ්‍යාකරෙය්‍යාසි. තං කිම්මඤ්ඤෙසි රාජඤ්ඤ ඉමෙ වජ්ඣමසුරියා ඉමස්මිං වා ලොකෙ පරස්මිං වා, දෙවා වා තෙ මනුස්සා වා ති?”

“ඉමෙ භො කස්සප වජ්ඣමසුරියා පරස්මිං ලොකෙ න ඉමස්මිං, දෙවා තෙ න මනුස්සා”ති.

“ඉමිනා පි ඛො තෙ රාජඤ්ඤ පරියායෙන එවං. භොතු: ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තං ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකට්ඨකකට්ඨානං කම්මානං ඵලං විපාකො’ති.

“කිඤ්ඤාපි හවං කස්සපො එවමාහ, අප්ථො ඛො එවං මෙ එඤ්ඤා භොති: ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තං ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකට්ඨානං කම්මානං ඵලං විපාකො’ති.

4. ඉක්බිති පායාසි රාජන්‍ය තෙම සේතව්‍යාවාසී බමුණන් ද ගැහැවියන් ද විසින් පිරිවැරුණේ, සිංසපාවනයට, කුමරකසුප් මහතෙරුන් වැඩ ඉන්න තැනට පැමිණියේ ය. පැමිණ, කුමරකසුප් මහ තෙරුන් හා සතුටු විය, සතුටට කරුණු වූ සිතැ රැදැවියැ යුතු වූ කථා නිමවා එක් පසෙක හිඳගත්තේ ය. සේතව්‍යාවාසී බමුණෝත් ගැහැවියෝත් කෙනෙක් කුමරකසුප් තෙරුන් ආදරයෙන් වැඳ එක් පසෙක හිඳ ගත්හ, ඇතැම් කෙනෙක් කුමරකසුප් මහ තෙරුන් හා සතුටු වූහ. සතුටට කරුණු වූ සිතැ රැදැවිය යුතු වූ කථා කොට නිමවා එක් පසෙක හිඳ ගත්හ. එක්තරා කෙනෙක් කුමරකසුප් මහ තෙරුන් දිසාවට දෙහොත් නමා වැඳ එක් පසෙක හිඳ ගත්හ, තව ද කෙනෙක් තමන් නම් ගොත් අස්වා එක් පසෙක හිඳ ගත්හ, සමහර දෙනෙක් නිහඬ වූ එක් පසෙක හිඳගත්හ.

5. එක් පසෙක හුන් පායාසි රාජන්‍ය තෙම කුමරකසුප් මහතෙරුන් බණවා, “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මම චිනාහි ‘මෙසේත් මෙසේත් පර ලොවෙක් නැත, උපපාද්‍යක (මෙයින් සැව පර ලොවැ උපදනා) සත්ත්‍ව නැත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි මෙසේ වූ වාද ඇතියෙමි මෙසේ වූ දෘෂ්ටි ඇතියෙමි වෙමි” යි කී ය.

කුමරකසුප් — “රාජන්‍යයෙනි, මෙබඳු වාද ඇති, මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇති එකකු නො ම දිටිමි, නො ද ඇසිමි. ‘මෙසේ ත් මෙසේත් පර ලොවෙක් නැතැ’ යි උපපාද්‍යක සත්ත්‍ව නැතැ යි කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි කවර කරුණෙකින් මෙසේ කියවූ ද? එසේ නම් රාජන්‍යයෙනි, මෙහි ඔබ ම පිළිවිසිමි. යම් සේ ඔබට රිසියෙන්නේ ද, එසේ එය විසඳන්න. රාජන්‍යයෙනි, ඒ කිමැ යි සිතවූ ද? මේ සඳ දෙව් පුත් ද හිරු දෙව් පුත් ද යන දෙදෙනා මෙ ලොවිහි වෙත් ද? නැත හොත් පරලොවිහි වෙත් ද? ඔහු දෙවියෝ ද? නැත හොත් මිනිස්සු ද?”

පායාසි — “කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මේ සඳ දෙව්පුත් හිරු දෙව්පුත්! දෙදෙන පරලොවිහි වෙත්. මේ මිනිස් ලොවිහි නො වෙත්. ඔහු දෙවියෝ ය. මිනිස්සු නො වෙත්.”

කුමාරකසුප් — “රාජන්‍යයෙනි, මේ කරුණින් ‘මෙසේත් මෙසේත් පර ලොවෙක් ඇත, උපපාද්‍යක සත්වයෝ ඇත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ’ යි ඔබට මෙබඳු සිතෙක් වේ වා.”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ වදාරත් මට මෙහි, මෙසේ මෙසේත් පර ලොවෙක් නැත, උපපාද්‍යක සත්වයෝ නැත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි මෙබඳු සිතෙක් වෙයි.”

1. සඳමඬුවා අධ්‍යාත්මික දෙව්පුත් සඳ දෙව්පුත් නම්. හිරුමඬුවා අධ්‍යාත්මික දෙව්පුත් හිරු දෙව්පුත් නම්. ඔහු මේ මිනිස් ලොවෙහි නොවෙයි. දෙව් ලොවට අයත් වෙයි.

6. අඤ්ඤා පටිඤ්ඤා පටිඤ්ඤා යෙන තෙ පටිඤ්ඤාන ඵලං භොති: 'ඉතිපි නඤ්ඤා පටිඤ්ඤා, නඤ්ඤා ඔපපාතිකා නඤ්ඤා සුකට්ඨකකටානං කම්මානං ඵලං විපාකො'ති?

“අඤ්ඤා කසප පටිඤ්ඤා යෙන මෙ පටිඤ්ඤාන ඵලං භොති: 'ඉතිපි නඤ්ඤා පටිඤ්ඤා, නඤ්ඤා ඔපපාතිකා, නඤ්ඤා සුකට්ඨකකටානං කම්මානං ඵලං විපාකො'ති.

“යථා කථං විය රාජකුමාර?”

“ඉධ මෙ භො කසප මිත්තාමච්චා ඤාතිසාලොභිතා පාණාතිපාති අදින්නාදුඤ්ඤා කාමෙසු මිච්ඡාචාරි මුසාවාදි පිසුනවාචා ඵරුසවාචා සමථසලාපි අභිජ්ඣාලා ඛායනනවිත්තා මිච්ඡාදිසි. තෙ අපරෙත සමයෙන ආබාධිකා භොතති දුක්ඛිතා බාලාහිලානා. යදහං ජානාමි න දුති මෙ ඉමමා ආබාධා වුද්ධිසකතති ත්වාහං උපසඤ්ඤාන ඵලං වදාමි: සත්ති ඛො භො ඵකෙ සමණව්‍යාභුණා ඵලංවාදිතො ඵලංදිසිතො යෙ තෙ පාණාතිපාති අදින්නාදුඤ්ඤා කාමෙසු මිච්ඡාචාරි මුසාවාදි පිසුනවාචා ඵරුසවාචා සමථසලාපි අභිජ්ඣාලා ඛායනනවිත්තා මිච්ඡාදිසි. තෙ කායසං හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජිසකතති. භවතො ඛො පන පාණාතිපාති අදින්නාදුඤ්ඤා කාමෙසු මිච්ඡාචාරි මුසාවාදි පිසුනවාචා ඵරුසවාචා සමථසලාපි අභිජ්ඣාලා ඛායනනවිත්තා මිච්ඡාදිසි. සචෙ තෙසං භවතං සමණව්‍යාභුණානං සචං වටනං, භවතො කායසං හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජිසකතති. සචෙ භො කායසං හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං නිරයං උපපජ්ජෙය්‍යාරං, යෙන මෙ ආගන්තො ආරොවෙය්‍යාරං: 'ඉති පි අඤ්ඤා පටිඤ්ඤා, අඤ්ඤා ඔපපාතිකා, අඤ්ඤා සුකට්ඨකකටානං කම්මානං ඵලං විපාකො'ති. භවතො ඛො පන මෙ සබ්බාසා පච්චේදිකා යං භවතෙති දිසං, යථා සාමං දිසං ඵලමෙතං භවිසකති' ති. තෙ මෙ 'සාධු'ති පටිඤ්ඤානෙව ආගන්තො ආරොවෙතති, න පන දුතං පභිණතති. අයමපි ඛො භො කසප පටිඤ්ඤා යෙන මෙ පටිඤ්ඤාන ඵලං භොති: 'ඉතිපි නඤ්ඤා පටිඤ්ඤා, නඤ්ඤා ඔපපාතිකා, නඤ්ඤා සුකට්ඨකකටානං කම්මානං ඵලං විපාකො'ති.”

6. කුමරකසුප් - “රාජත්‍යයෙනි, ‘මෙසේත් මෙසේත් පර ලොවෙක් නැත, උපපාද්‍යා සත්වයෝ නැත, කුශලාකුශල කර්මයන්ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි යම් කරුණෙකින් ඔබට මෙසේ සිතෙක් වේ නම්, එසේ වූ කරුණෙක් ඇත් ද?”

පායාසි - “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙසේත් මෙසේත් පර ලොවෙක් නැත, උපපාද්‍යා සත්වයෝ නැත, කුශලාකුශල කර්මයන්ගේ ඵල විපාක නැතැ” යි යම් කරුණෙකින් මට මෙසේ සිතෙක් වේ නම්, ඒ කරුණෙක් ඇත.

කුමරකසුප් - “ඒ කෙබඳු ද, රාජත්‍යයෙනි.?”

පායාසි - “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙහි මගේ මිත්‍රාමාත්‍යයෝ ද සහලෝ නැගෙයි ද පණ්ඩා කරන්නෝ, අධිනාදන් කරන්නෝ, කාමයන්හි වැරදෑ හැසිරෙන්නෝ, මුසවා කියන්නෝ, පෙහෙසුන් තෙපලන්නෝ, පරොස් බස් බණන්නෝ, ප්‍රලාප දෙඩන්නෝ, මෙරමා සතු දෑයට ලෝභ බහුල කොටැත්තෝ, ත්‍රෝධයෙන් නපුරු වූ සිතැත්තෝ, මිසදිවුගත්තෝ වූහ. ඔහු මැත කලා ආබාධ ඇත්තාහු, දුකට පැමිණියාහු, දඩ ගිලන් වූවාහු වෙත්. ‘මොහු මේ ආබාධයෙන් නො මැ නැගී සිටුනාහ’ යි යම් විටෙක දන ගනිමි ද, එ විටැ ඔවුන් කරා එළැඹ, ‘භවත්ති, යම් කෙනෙක් පණ්ඩා කරන සුලු ද, අධිනාදන් කරන සුලු ද, කාමයන්හි වැරදෑ හැසිරෙන සුලු ද, මුසවා කියන සුලු ද, පෙහෙසුන් තෙපලන සුලු ද, පරොස් බස් බණන සුලු ද, ප්‍රලාප දෙඩන සුලු ද, මෙරමා සතු දෑයට ලෝභ කරන සුලු ද, ත්‍රෝධයෙන් නපුරු වූ සිතැත්තෝ ද, මිසදිවුගත්තෝ ද, ඔහු කාබුන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ දුකට ස්ථාන වූ, විවිස ව පතිත වන තැන වූ නිරයට (එහි ඉපැදීම විසින්) පැමිණෙන්නාහ’ යි මෙබඳු වාද ඇති, මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. භවත්හු වනාහි පණ්ඩා කරන සුලු ද, අධිනාදන් කරන සුලු ද, කාමයන්හි වැරදෑ හැසිරෙන සුලු ද, බොරු කියන සුලු ද, පෙහෙසුන් බස් තෙපලන සුලු ද, පරොස් බස් බණන සුලු ද, හිස් බස් දෙඩන සුලු ද, මෙරමා සතු දෑය කෙරෙහි දඩ ලෝභ උපදවන සුලු ද, ත්‍රෝධයෙන් නපුරු වූ සිත් ඇත්තෝ ද මිසදිවු ගත්තෝ ද වෙත්. ඉදින් ඒ භවත් මහණ බමුණුන්ගේ වචනය සත්‍ය වී නම්, භවත්හු කාබුන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ, දුකට තැන් වූ, විවිස වැ වැටෙන තැන වූ නිරයට පැමිණියාහු නම්, යම් භෙයකින් තෙපි අවුත් ‘මෙසේ මෙසේත් පර ලොව ඇත, උපපාද්‍යා සත්වයෝ ඇත, කුශලා කුශල කර්මයන්ගේ ඵල විපාක ඇතැ’ යි කියන්නාහු නම් මැනැවි. භවත්හු වූ කලී මට ඇදහියැ යුතු වචන ඇත්තෝ විශ්වාස කටයුතු වචන ඇත්තෝ වෙති. භවතුන් විසින් යමක් දක්නා ලද ද, එය මා විසින් ම දක්නා ලද්දෙක් යම් බඳු ද එබඳු ම වන්නේ යැ” යි මෙසේ කියමි. ඔහු මට ‘මැනැවැ’ යි පිළිවදන් දී කලුරිය කළාහු, පෙරළා අවුත් නො මැ දන්වත්, දුතියකු ද නො එවත්. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, යම් කරුණෙකින් මට ‘මෙසේ මෙසේත් පර ලොවෙක් නැත, උපපාද්‍යා සත්හු නැත, කුශලාකුශල කර්මයන්ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි මෙබඳු සිතෙක් වේ ද, එයට මේ ද එක් කරුණෙකි.”

‘තෙන හි රාජඤ්ඤ තඤ්ඤෙවෙඤ්ඤ පටිපුච්ඡස්සාමී, යථා තෙ ඛමෙය්‍යා, තථා නං ඛ්‍යාකරෙය්‍යාසී. තං කිම්මඤ්ඤාසී රාජඤ්ඤ? ඉධ තෙ පුරිසා වොරං ආගුවාරිං ගභෙඤ්ඤා දසෙසය්‍යාං ‘අයං තෙ හතෙත වොරො ආගුවාරි, ඉමස්ස යං ඉච්ඡසී, තං දණ්ඩං පණෙහි’ති, තෙ ඤං එවං වදෙය්‍යාසී තෙන හි භො ඉමං පුරිසං දලිභාය රජජයා පච්ඡාඛාහං ගාලුඛඤ්ඤා ඛන්ධිඤ්ඤා ඛුරමුණ්ණං කාරෙඤ්ඤා’ ඛරස්සරෙන පණෙවෙන රටීයාය රටීයං සිඛ්ඛාටකෙන සිඛ්ඛාටකං පරිනෙඤ්ඤා දකඛිණෙන ආරෙන නිකඛාමෙඤ්ඤා දකඛිණෙනො නගරස්ස ආසාතනෙ² සීසං ජිඤ්ඤා’ති. තෙ ‘සාධු’ති පටිසසුඤ්ඤා තං පුරිසං දලිභාය රජජයා පච්ඡාඛාහං ගාලුඛඤ්ඤා ඛන්ධිඤ්ඤා ඛුරමුණ්ණං කාරෙඤ්ඤා ඛරස්සරෙන පණෙවෙන රටීයාය රටීයං සිඛ්ඛාටකෙන සිඛ්ඛාටකං පරිනෙඤ්ඤා දකඛිණෙන ආරෙන නිකඛාමෙඤ්ඤා දකඛිණෙනො නගරස්ස ආසාතනෙ³ නිසිදපෙය්‍යාං. ලභෙය්‍යා නු ඛො සො වොරො වොරසාතෙසු ‘ආගමෙනතු තාව හවනෙතා වොරසාතා අමුක්කමිං මෙ ගාමෙ වා නිගමෙ වා මිත්තාමච්චා ඤ්ඤාසී ලාභිතා, යාවාහං තෙසං උඤ්ඤෙඤ්ඤා ආගච්ඡාමි’ති? උද්භු විපලපනතසෙඤ්ඤා වොරසාතා සීසං ජිඤ්ඤාසුනති?’

“ත හි සො භො කස්සප වොරො ලභෙය්‍යා වොරසාතෙසු: ආගමෙනතු තාව හවනෙතා වොරසාතා අමුක්කමිං ගාමෙ වා නිගමෙ වා මිත්තාමච්චා ඤ්ඤාසී ලාභිතා, යාවාහං තෙසං උඤ්ඤෙඤ්ඤා ආගච්ඡාමි’ති. අථ ඛො නං විපලපනතසෙඤ්ඤා වොරසාතා සීසං ජිඤ්ඤාසුනති.

“සො හි නාම රාජඤ්ඤ වොරො මනුසෙසා මනුසකතුතෙසු වොරසාතෙසු න ලභිස්සති: ආගමෙනතු තාව භොතෙතා වොරසාතා අමුක්කමිං මෙ ගාමෙ වා නිගමෙ වා මිත්තාමච්චා ඤ්ඤාසී ලාභිතා, යාවාහං තෙසං උඤ්ඤෙඤ්ඤා ආගච්ඡාමි’ති. කිං පන තෙ මිත්තාමච්චා ඤ්ඤාසී ලාභිතා පාණාතිපාති අදින්නාදාසී කාමෙසු මිච්ඡාවාරි මුසාවාදී පිසුනාවා වාරුසාවා සමථපලාපී අභිජ්ඣාලු ඛ්‍යාපනතවිත්තා මිච්ඡාදිභි, තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපන්නා ලභිස්සන්ති නිරයපාලෙසු: “ආගමෙනතු තාව හවනෙතා නිරයපාලා යාව මයං පායාසිස්ස රාජඤ්ඤස්ස ගතඤ්ඤා ආරොවෙම ඉතිපි අඤ්ඤි පරො ලොකො, අඤ්ඤි සත්තා ඔපපාතිකා, අඤ්ඤි සුක්කට්ඨකකවානං කමමානං එලං විපාකො?”ති ඉමිනා පි ඛො තෙ රාජඤ්ඤ පරියායෙන එවං භොතු: ඉතිපි අඤ්ඤි පරො ලොකො, අඤ්ඤි සත්තා ඔපපාතිකා, අඤ්ඤි සුක්කට්ඨකකවානං කමමානං එලං විපාකො තී.

1. කට්ඨා PTS
2. අසාවනෙ මජ්ඣං
3. උඤ්ඤෙඤ්ඤා PTS උද්ධිඤ්ඤා (සී.මු.)

කුමරකසුප් — රාජත්‍යයෙනි, එසේ වී නම්, මෙහි ඔබ ම පිළිවිසින්නෙමි. යම් සේ ඔබට රිසියෙන්නේ ද, එසේ එය විසඳන්න. රාජත්‍යයෙනි, එය කිමැයි සිත වු ද? මෙහි ඔබේ පුරුෂයෝ වරද කරන සුලු සොරකු අල්ලා ගෙන, 'ස්වාමීනි, මේ ඔබ අණ නො තකා වරද කරන සුලු සොරක. මොහුට යමක් කරනු රිස්සහුද ඒ දඩුවම පමුණුවනු මැනැවැ' යි කියා ඔබට දක්වන්නාහු නම්, ඔබ ඔවුනට 'භවත්ති, එසේ වී නම්, මේ පුරුෂයා දළ රැහැණින් පිටිතල හයා දඩ බැමීමෙන් බැඳ කරයෙන් හිස මුඩු කරවා, රළු හඬ ඇති වද බෙර වැයුමෙන් යුක්ත කොට විදියෙන් විදියට ද, සිවුමං හන්දියෙන් සිවුමං හන්දියට ද ගෙන ගොස් දකුණු දෙරිත් නික්මවා නුවරට දකුණු දිගැ වධාහුමියෙහි දී හිස සිදිවු' යැ යි මෙසේ කියන්නාහු ය. ඔහු 'මැනැවැ' යි ගිවිසූ ඒ පුරුෂයා දඩ රැහැණින් පිටිතල හයා දඩ බැමීමෙන් බැඳ කරයෙන් හිස මුඩු කරවා රළු හඬ ඇති වද බෙර වැයුමෙන් යුක්ත කොට විදියෙන් විදියට ද, සිවුමං හන්දියෙන් සිවුමං හන්දියට ද ගෙන ගොස්, දකුණු දෙරිත් නික්මවා නුවරට දකුණු දිගැ වධාස්ථානයෙහි හිඳුවන්නාහ. ඒ සොර තෙම 'භවත්' චෝරසාතකයීනි, අසෝ ගමෙහි හෝ නියම් ගමෙහි හෝ මගේ මිත්‍රාමාත්‍යයෝ සහලේ නැයෝ වෙත්. ඔවුනට මාත් මා සුරැකි කොට තුබූ බඩුත් දක්වා පිළිගන්වා යම්තාක් කලෙකින් එන්නෙමි ද ඒ තාක් මොහොතක් බලත් වා' යි කියන්නේ වී නම්, ඒ සොර තෙම චෝරසාතකයන් කෙරෙහි (චෝරසාතකයන් ගෙන්) අවසරයක් ලැබිය හැකි වන්නේ ද? නො හොත් චෝරසාතකයෝ ඔහු හඬද්දී ම හිස සිදින්නාහු ද?

පායාසි — "භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, 'භවත් චෝරසාතකයීනි, අසෝ ගමැ හෝ නියම්ගමැ හෝ මගේ මිත්‍රාමාත්‍යයෝ සහලේ නැයෝ වෙත්. ඔවුනට මාත් මා සුරැකි කොට තුබූ බඩුත් දක්වා පිළිගන්වා එනතුරු මොහොතක් බලත්වා' යි කියන්නේ නුවුදු, ඒ සොර තෙම චෝරසාතකයන් කෙරෙහි අවසරයක් නො ම ලබන්නේ ය. වැලි චෝරසාතකයෝ ඔහු වැලැපෙද්දී ම ඔහු හිස සිදිනාහු ය."

කුමරකසුප් — "රාජත්‍යයෙනි, මිනිස් ම වූ ඒ සොර තෙම මිනිස් වූ චෝරසාතකයන් වෙතැ 'භවත් චෝරසාතකයීනි, . . . මා එනතුරු බලත්ව යි කියන්නේ ද අවසරයක් නො මැ ලබන්නේ ය. එසේ කලැ ඔබේ පණිවා කරන සුලු අධිනාදන් කරන සුලු, කාමයන්හි වැරැදූ හැසිරෙන සුලු, බොරු කියන සුලු, පෙහෙසුන් බස් තෙපලන සුලු, පරොස් බණන සුලු, හිස්බස් දෙඩන සුලු මෙරමා සතු දියට දඩිලෝහ කරන සුලු, ක්‍රෝධයෙන් නපුර වූ සිතැති, මිසදිවු වත් ඒ මිත්‍රාමාත්‍යයෝ ද සහලේ නැයෝ ද, කාබුත් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූයුකට ස්ථාන වූ විවිසවැ වැටෙන තැන වූ නිරයට පැමිණියාහු, 'භවත් නිරාපල්ලනි, අප පායාසි රාජත්‍යයන් කරා ගොස් 'මේ මේ කරුණුන් පර ලොව ඇත, මේ මේ කරුණුන් උපපාදුක සත්වයෝ ඇත, මේ මේ කරුණුන් කුශාලකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ' යි කියා එන තෙක් බලත්වා" යි කියා නිරාපල්ලන් වෙත්හි (මෙහි එනනට) අවසරයක් ලැබිය හැකි වන්නාහු ද? රාජත්‍යයෙනි. මේ කාරණයෙහුත් 'මෙසේ මෙසේත් පරලොව ඇත. උපපාදුක සත්වයෝ ඇත. කුශාලකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ' යි සිතෙක් ඔබට වේවා."

“කිංඤ්ච පිඨං කසපො ඵවමාහ, අථ ඛො ඵවං මෙ ඵසං හොති: ඉතිපි නස්මි පරො ලොකො, නස්මි සත්තං ඔපපාතිකා, නස්මි සුකටදුක්ඛානං කමමානං ඵලං විපාකොති”.

7. “අස්මි පන රාජකුඤ්ඤ පරියායො යෙන තෙ පරියායෙන ඵවං හොති: ඉතිපි නස්මි පරො ලොකො, නස්මි සත්තං ඔපපාතිකා, නස්මි සුකටදුක්ඛානං කමමානං ඵලං විපාකොති?”

“අස්මි හො කසප පරියායො යෙන මෙ පරියායෙන ඵවං හොති: ඉතිපි නස්මි පරො ලොකො, නස්මි සත්තං ඔපපාතිකා, නස්මි සුකටදුක්ඛානං කමමානං ඵලං විපාකොති”.

“යථා කථං විය රාජකුඤ්ඤ?”ති.

“ඉධ මෙ හො කසප මිත්තාමච්චා කුතිසාලොභිතා පාණාතිපාතා පටිච්චරතා අදික්ඛාදනා පටිච්චරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිච්චරතා මුසාවාද පටිච්චරතා පිසුනාය වාචාය පටිච්චරතා ඵරුසාය වාචාය පටිච්චරතා සමථසලාපා පටිච්චරතා අනභිජ්ඣාලු අබ්බාපනනවිත්තා සමමාදිසි. තෙ අපරෙන සමයෙන ආබාධිකා හොතති දුක්ඛිතා බාලාගිලානා යදහ ජානාමි “න” දති මෙ ඉමමහා ආබාධා වුඤ්ඤානති”ති. ත්‍යාහං උපසඬක- මිත්තා ඵවං වදාමි: සත්තං ඛො ඵකෙ සමණ්ඩාභමණා ඵවං වාදිනො ඵවං දිසිනො “යෙ තෙ පාණාතිපාතා පටිච්චරතා අදික්ඛාදනා පටිච්චරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිච්චරතා මුසාවාද පටිච්චරතා පිසුනාය වාචාය පටිච්චරතා ඵරුසාය වාචාය පටිච්චරතා සමථසලාපා පටිච්චරතා අනභිජ්ඣාලු අබ්බාපනනවිත්තා සමමාදිසි, තෙ කායසං හෙද පරමමරණං සුගතිං සංගං ලොකං උපපජ්ජන්ති”ති. හවනෙතා ඛො පාණාතිපාතා පටිච්චරතා අදික්ඛාදනා පටිච්චරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිච්චරතා මුසාවාද පටිච්චරතා පිසුනාය වාචාය පටිච්චරතා ඵරුසාය වාචාය පටිච්චරතා සමථසලාපා පටිච්චරතා අනභිජ්ඣාලු අබ්බාපනනවිත්තා සමමාදිසි. සචෙ තෙසං හවනං සමණ- ච්ඡාභමණානං සචං වචනං, හවනෙතා කායසං හෙද පරමමරණං සුගතිං සංගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. සචෙ හො කායසං හෙද පරමමරණං සුගතිං සංගං ලොකං උපපජ්ජන්ති, යෙන මෙ ආගන්තො ආරොවෙය්‍යාථ: ‘ඉතිපි අස්මි පරො ලොකො, අස්මි සත්තං ඔපපාතිකා, අස්මි සුකටදුක්ඛානං කමමානං ඵලං විපාකොති. හවනෙතා ඛො පන මෙ සබ්බානි පට්ඨකා, යං හවනෙතා දිසං, යථා සාමං දිසං ඵවමෙතං. හවිසසති ති. තෙ මෙ ‘සාධු’ති පටිසුත්තො නෙව ආගන්තො ආරොවෙතති න පන දුක්ඛං පභිණ්ණති. අයමි ඛො හො කසප පරියායො යෙන මෙ පරියායෙන ඵවං හොති: ඉතිපි නස්මි පරො ලොකො, නස්මි සත්තං ඔපපාතිකා නස්මි සුකටදුක්ඛානං කමමානං ඵලං විපාකොති”.

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ වදාරනත්, මෙහි මට ‘මෙසේ මෙසේත් පර ලොවෙක් නැත උපපාද්‍යක සත්වයෝ නැත. කුශලාකුශල කර්මයන්ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි ම මෙසේ සිතෙක් වෙයි.”

7. කුමාරකසුප් — “රාජනායෙනි, මෙසේ මෙසේත් පර ලොවෙක් නැතැ යි, උපපාද්‍යක සත්වයෝ නැතැ යි, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ යි යම් කරුණෙකින් ඔබට මෙසේ සිතෙක් වේ නම්, එසේ වූ (තව ද) කරුණෙක් ඇද්ද?”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, යම් කරුණෙකින් මට ‘මේ කරුණුන් පර ලොවෙක් නැතැ’ යි උපපාද්‍යක සත්වයෝ නැතැ’ යි, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි මෙසේ සිතෙක් වේ නම්, ඒ කරුණු ඇත.”

කුමාර කසුප් — “ඒ කෙසේ ද රාජනායෙනි?”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයෙනි, මෙහි මගේ මිත්‍රාමාත්‍ය කෙනෙක් සහලේ නැතෙතෙක් පණ්ඩායෙන් වැළැක්කෝ, අධිනාදනින් වැළැක්කෝ කාමයන්හි වැරදෑ හැසිරීමෙන් වැළැක්කෝ, මුසවායෙන් වැළැක්කෝ පෙහෙසුන් තෙප්ලෙන් වැළැක්කෝ, පරොස් බසින් වැළැක්කෝ, හිස් තෙප්ලෙන් වැළැක්කෝ, මෙරමා අයත් දෑට ගිජු නොවූවෝ, මෙරමා කෙරෙහි නපුරු සිත් නැත්තෝ, සම්මිථ ගත්තෝ වූහ. ඔහු මෑත භාගයෙහි භටගත් ආබාධ ඇත්තාහු, දුකට පත්තාහු, දඩ් ගිලන් වූවාහු වෙත්. මොහු මේ ආබාධයෙන් නො නැගිටිනාහ යි යම් විටෙක දන ගනිමි ද, එ කල්හි මම් ඔවුන් කරා එළැඹෑ, ‘භවත්නි, යම් කෙනෙක් පණ්ඩායෙන් වැළැක්කාහු ද, අධිනාදනින් වැළැක්කාහු ද, කාමයන්හි වැරදෑ හැසිරීමෙන් වැළැක්කාහු ද, මුසවායෙන් වැළැක්කාහු ද, පෙහෙසුන් බසින් වැළැක්කාහු ද, පරොස් බිණුමෙන් වැළැක්කාහු ද, හිස් බස් දෙවු-මෙන් වැළැක්කාහු ද, අභිධ්‍යාබ්‍රහ්මා නො වෙත් ද, ව්‍යාපාදයෙන් නපුරු වූ සිත් නැත්තාහු වෙත් ද, සම්මිථ ගතුවාහු වෙත් ද, ඔහු කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සහ ලොවට පැමිණෙන්නේ යැ යි මෙසේ වූ වාද ඇති මෙසේ වූ දෘෂ්ටි ඇති, ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. භවත්හු වනාහි පණ්ඩා-යෙන් වැළැක්කාහ, අධිනාදනින් වැළැක්කාහ, කාමයන්හි වැරදෑ හැසිරි-මෙන් වැළැක්කාහ, මුසවායෙන් වැළැක්කාහ, පෙහෙසුන් බසින් වැළැක්-කාහ, පරොස් බිණුමෙන් වැළැක්කාහ, හිස් බස් දෙවුමෙන් වැළැක්කාහ, මෙරමා සතු දෑට ගිජු නොවන්නාහ, ව්‍යාපාදයෙන් නපුරු වූ සිත් නැත්තාහ සම්මිථ හ. ඉදින් ඒ භවත් මහණ බමුණන් ගේ බස් සැබෑ වී නම්, භවත් කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සහ ලොවට පැමිණෙන්නාහ භවත්නි, ඉදින් තෙපි කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සහ ලොවට, පැමිණෙන්නාහ නම්, එකරුණින් ආවුන් මට ‘මෙසේත් පරලොව ඇත. උපපාද්‍යක සත්හු ඇත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ’ යි දන්වවු. භවත්හු වනාහි මා විසින් හැදෑරියැ යුතු වචන ඇත්තෝ විශ්වාස කටයුත්තෝ වහු. භවතුන් විසින් යමෙක් දක්නා ලද නම්, එය මා විසින් සියැසින් ම දක්නා ලද්දක් සේ ම වන්නේ යැ යි කිමි. ඔහු මට ‘මැනැවැ’ යි ගිවිසෑ (කල්ලිරිය කළාහු) පෙරළා අවුත් නො ම දන්වත්, දුතයකුදු නො ම එවත්. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, යම් කරුණෙකින් මට ‘මෙසේත් පරලොවෙක් නැත, මෙසේත් උපපාද්‍යක සත්හු නැත, මෙසේත් කුශලා-කුශල කර්මයනට ඵල විපාක නැතැ යි මෙබඳු සිතෙක් වේ නම් මේ ද ඒ එක් කරුණෙක.”

“තෙන හි රාජඤ්ඤ උපමං තෙ කරිස්සාමි. උපමායපි ඉධෙකච්චෙව වීඤ්ඤා පුරිසා භායිතස්ස අත්ථං ආජානන්ති. සෙය්‍යරාපි රාජඤ්ඤා පුරිසො ගුප්තකුපෙ සසීසකං නිවුග්ගො අස්ස, අථ තං පුරිසෙ ආණාපෙය්‍යායි: ‘තෙන හි භො තං පුරිසං තමහා ගුප්තකුපා උඛරථා’ති තෙ ‘සාධු’ති පටිසසුන්ධා තං පුරිසං තමහා ගුප්තකුපා උඛරෙය්‍යුං, තෙ තං එවං වදෙය්‍යායි: ‘තෙන හි භො තස්ස පුරිසස්ස කායා වෙඵපෙසිකාහි ගුතං සුනිමමජ්ඣතං නිමමජ්ජථා’ති, තෙ ‘සාධු’ති පටිසසුන්ධා තස්ස පුරිසස්ස කායා වෙඵපෙසිකාහි ගුප්තං සුනිමමජ්ඣතං නිමමජ්ජෙය්‍යුං, තෙ තං එවං වදෙය්‍යායි: ‘තෙන හි භො තස්ස පුරිසස්ස කායං පණ්ඩුමන්තිකාය තික්ඛිතතුං සුඛබ්බට්ඨිතං උබ්බබ්බෙථා’ති. තෙ තස්ස පුරිසස්ස කායං පණ්ඩුමන්තිකාය තික්ඛිතතුං සුඛබ්බට්ඨිතං උබ්බබ්බෙය්‍යුං, තෙ තං එවං වදෙය්‍යායි: ‘තෙන හි භො තං පුරිසං තෙලෙන අබ්භඤ්ජිතා සුඛුමෙන වුණේණිත තික්ඛිතතුං සුප්පධොතං කරොථා’ති, තෙ තං පුරිසං තෙලෙන අබ්භඤ්ජිතා සුඛුමෙන වුණේණිත තික්ඛිතතුං සුප්පධොතං කරෙය්‍යුං, තෙ තං එවං වදෙය්‍යායි: ‘තෙන හි භො තස්ස පුරිසස්ස කෙසමස්සුං කප්පෙථා’ති, තෙ තස්ස පුරිසස්ස කෙසමස්සුං කප්පෙය්‍යුං, තෙ තං එවං වදෙය්‍යායි: ‘තෙන හි භො තස්ස පුරිසස්ස මහගඤ්ඤා මාලං මහගඤ්ඤා විලෙපනං මහගඤ්ඤා ව වන්ථාති උපහරථා’ති, තෙ තස්ස පුරිසස්ස මහගඤ්ඤා මාලං මහගඤ්ඤා විලෙපනං මහගඤ්ඤා ව වන්ථාති උපහරෙය්‍යුං, තෙ තං එවං වදෙය්‍යායි: ‘තෙන හි භො තං පුරිසං පාසාදං ආරොපෙත්වා පඤ්ච කාමගුණාති උපඝිපෙථා’ති, තෙ තං පුරිසං පාසාදං ආරොපෙත්වා පඤ්චකාමගුණාති උපඝිපෙය්‍යුං, තං කිමඤ්ඤාපි රාජඤ්ඤා? අපි නු තස්ස පුරිසස්ස සුත්තභාතස්ස සුවිලික්ඛාස්ස සුකපටිතකෙසමස්සුස්ස ආමුත්තමාලාහරණස්ස ඔද්දතවත්ථවස්සනස්ස උපරිපාසාදවරගතස්ස පඤ්චි කාමගුණෙහි සමපටිතස්ස සමධගිභුතස්ස පරිවාරයමානස්ස පුනඳෙව තස්මිං ගුප්තකුපෙ නිමවුජ්ජිතුං කමාතා’ අස්සා’ති”?

“නො හිදං භො කස්සප”.

“තං කිස්ස හෙතු?”

“අසුචි භො කස්සප ගුප්තකුපො, අසුචි වෙච අසුචි සබ්බානො ව දුග්ගාදෙත්වා ව දුග්ගාත්ථසබ්බානො ව ජෙගුච්ඤා ව ජෙගුච්ඤසබ්බානො ව පටිකතුලො ව පටිකතුලසබ්බානො වාති.

කුමරකසුප් — “රාජන්‍යායිනී, ඔබට උපමාවක් කරන්නෙමි. මෙහි ඇතැම් නුවණැති පුරුෂයෝ උපමායෙකුදු කී වචනයේ අරුත් දැනගන්නාහ. රාජන්‍යායෙනි, යම් සේ පුරුෂයෙක් අසුචි වළෙක හිස සහිත වැ ගිලුණේ වන්නේ නම්, එ කල තෙපි (සිය මෙහෙකරු) පුරුෂයාට ‘භවත්ති, එසේ වී නම්, ඒ පුරුෂයා ඒ අසුචි වළෙන් ගොඩ ගනිවු’ යැ යි අණ කරන්නාහු ද, ඔහු ‘මැනැවැ’ යි පිළිවදන් දී ඒ පුරුෂයා ඒ අසුචි වළෙන් ගොඩ නගන්නාහු ද, (එ කල) ඔබ ‘භවත්ති, එසේ වී නම් උන පතුරුවලින් ඒ පුරුෂයා ගේ සිරුරෙන් අශුචි මොනොවට පිස පියවු’ යැ යි ඔවුනට මෙසේ කියන්නාහු ද, ඔහු ‘මැනැවැ’ යි පිළිවදන් දී, උන පතුරුවලින් ඒ පුරුෂයා ගේ සිරුර කෙරෙන් අසුචි මොනොවට පිස පියන්නාහු ද, (එවිට) ඔබ ඔවුනට භවත්ති එසේ වී නම්, ඒ පුරුෂයාගේ ශරීරය පඩුවන් මැටියෙන් තුන් වරක් මොනොවට උලවු’ යැ යි මෙසේ කියන්නාහු ද ද, (එ විට) ඔහු ඒ පුරුෂයා ගේ සිරුර පඩුවන් මැටියෙන් තුන් වරක් උලන්නාහු ද (එ කල) ඔබ ඔවුනට ‘එසේ වී නම් භවත්ති, තෙපි ඒ පුරුෂයා තෙලින් ගහවා (තෙල් ගල්වා) සියුම් සුණුයෙන් තුන් වරක් මොනොවට ශුද්ධ කරවු’ යැ යි මෙසේ කියන්නාහු ද, ඔහු ඒ පුරුෂයා තෙල් ගල්වා සියුම් සුණුයෙන් තුන් වරක් මොනොවට ශුද්ධ කරන්නාහු ද (ඉක්බිති) ඔබ ඔවුනට ‘භවත්ති, එසේ වී නම් තෙපි ඒ පුරුෂයා ගේ දළි රවුළු කපවු සරහවු ‘යැ යි කියන්නාහු ද එ විට ඔහු ඒ පුරුෂයා ගේ දළි රවුළු සරහන්නාහු ද, ඉක්බිති ඔබ ඔවුනට ‘භවත්ති, එසේ වී නම්, ඒ පුරුෂයාට මහඟු මල්දම් ද මහඟු විලෙවුන් ද මහඟු වස්ත්‍ර ද එළවවු’ යැ යි මෙසේ කියන්නාහු ද, ඔහු ඔහුට මහඟු මල්දම් ද මහඟු විලෙවුන් ද මහඟු වස්ත්‍ර ද එළවන්නාහු ද, ඔබ ඔවුනට ‘භවත්ති, එසේ වී නම් ඒ පුරුෂයා පහසකට නාවා පස් කම් කොටසුන් එළවා තබවු යැ යි කියන්නාහු ද, ඔහු ඒ පුරුෂයා පහසකට නාවා කම් කොටස් පස එළ වන්නාහු ද, රාජන්‍යායිනී, (එසේ කලා) එය කි මැයි සිත වු ද? මොනොවට නා මොනොවට විලෙවුන් ගත් සිරුර ඇති, මොනොවට සරහන ලද කෙස් හා දළි රවුළු ඇති පලන් මල්දම් හා ආභරණ ඇති, සුදු වත් හඳුනා, මහඟු පහසක මතු මහළට පැමිණ හුන්, පස් කම් කොටසුන් ගෙන් පිහිටියකු වැ සමන්විත වැ ඉඳුරන් හසුරුවන ඔහුට නැවැත ද ඒ අසුචි වළෙහි ගිලෙනු රිසි බවෙක් වන්නේ ද?

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙය නො වේ මැ යැ”.

කුමර — “ඒ කවර හෙයින්?”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, අසුචි වළ අපිරිසිදු ය, (මන නොවඩන්නේ ය,) අසුචි කොටස් ම වූයේ ය, දුගඳ ය, දුගඳ කොටස් ම වූයේ ය. පිළිකුල් කටයුතු ය, පිළිකුල් කටයුතු කොටස් ම වූයේ ය. එහෙයින්,”

‘එවමෙව ඛො රාජඤ්ඤ මනුසසා දෙව්‍යානං අසුචි වෙච අසුචිසංඛිතා ව දුග්ගාඤ්ඤා ව දුග්ගාඤ්ඤිකා ව ජෙගුච්ඡා ව ජෙගුච්ඡසංඛිතා ව පටිකකුලා ව පටිකුලසංඛිතා ව. යොජනසතං ඛො රාජඤ්ඤ මනුසසගජෙධා දෙවෙ උඛිධාධති. කිම්පන තෙ මිත්තාමච්චා ඤ්ඤිසාලොභිතා පාණාතිපාතා පටිච්චරතා අදික්කාදානා පටිච්චරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිච්චරතා මුසාවාදා පටිච්චරතා පසුණාය වාචාය පටිච්චරතා ඵරුසාය වාචාය පටිච්චරතා සමප්පලාපා පටිච්චරතා අනභිජ්ඣාලු අබ්බාපක්ඛාතිතා සමමාදිසි කායසා හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපත්තා තෙ ආගභ්‍යො ආරොචෙසසන්නි: ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකට්ඨකකථානං කමමානං ඵලං විපාකො’ති? ඉමිනාපි ඛො තෙ රාජඤ්ඤ පරියායෙන එවං භොතු: ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකට්ඨකකථානං කමමානං ඵලං විපාකො’ති.

කිඤ්ඤාපි හවං කසස පො එවමාහ, අථ ඛො එවං මෙ එත්ථ භොති: ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකථානං කමමානං ඵලං විපාකො’ති.

8. “අත්ථි පන භො රාජඤ්ඤ පරියො -පෙ-”

“අත්ථි භො කසස පරියායො -පෙ-”

“යථාකථං විය රාජඤ්ඤ?”ති

“ඉධ මෙ භො කසස මිත්තාමච්චා ඤ්ඤිසාලොභිතා පාණාතිපාතා පටිච්චරතා අදික්කාදානා පටිච්චරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිච්චරතා මුසාවාදා පටිච්චරතා සුරාමෙරයමජ්ජපමාදාදානා පටිච්චරතා. තෙ අපරෙත සමයෙන ආබාධිතා භොතති දුක්ඛිතා බාලාගිලානා. යදහං ජානාමි න දානි මෙ ඉමමා ආබාධා වුදාහිසානතිති ත්‍යාහං උපසච්ඤාමිතො එවංවදමි: සන්නි ඛො භො එකෙ සමණ්‍යාභරණා එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො ‘යෙ තෙ පාණාතිපාතා පටිච්චරතා අදික්කාදානා පටිච්චරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිච්චරතා මුසාවාදා පටිච්චරතා සුරාමෙරයමජ්ජපමාදාදානා පටිච්චරතා, තෙ කායසා හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති දෙව්‍යානං තාවතිංසානං සහමාසන්නි, හවන්තො ඛො පාණාතිපාතා පටිච්චරතා අදික්කාදානා පටිච්චරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිච්චරතා මුසාවාදා පටිච්චරතා සුරාමෙරයමජ්ජපමාදාදානා පටිච්චරතා.

කුමර — රාජත්‍යයෙනි, එසේ ම මිනිස්සු දෙවියනට අපිරිසිදු *හ, අසුචි කොටස් ම වෙති, දුගඳ හ, දුගඳ කොටස් ම වෙති, පිළිකුල් කටයුතු හා පිළිකුල් කටයුතු කොටස් ම වෙති. රාජත්‍යයෙනි, මිනිස් ගඳ යොදුන් සියයක් ම දෙවියනට බාධන කෙරෙයි, කීමෙක් ද? ඔවුන්ගේ මිත්‍රාමාත්‍යයෝත් සහලේ නෑයෝත් පණ්ඩායෙන් වැළකුණාහු, අයිතාදනින් වැළකුණාහු, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන් වැළැක්කාහු මුසවායෙන් වැළැක්කාහු, පෙහෙවුන් බසින් වැළැක්කාහු, පරොස් බසින් වැළැක්කාහු හිස් බසින් වැළැක්කාහු, මෙරමා සතු දයට ඇලුම් නැත්තාහු, නපුරු, සිත් නැත්තාහු, සම්බිදු වූවාහු කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සහ ලොවට පැමිණියාහු ද, ඔහු අවුත් 'මෙසේත් පර ලොව ඇත, සැව උපදනා සත්තු ඇත, කුශලා කුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ' යි මෙහි අවුත් කියන්නාහු ද? රාජත්‍යයෙනි, මෙ කරුණින් ද ඔබට 'මෙසේත් පර ලොව ඇත, මෙසේත් සැව උපදනා සත්තු ඇත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ' යි මෙසේ සිතෙක් වේ වා."

පායාසි — "භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ වදරතත්, මෙහි ඔට 'මෙසේ මෙසේත් පරලොවෙක් නැත, උපපාද්‍යා සත්වයෝ නැත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ' යි මෙසේ සිතෙක් වෙයි."

8. කුමරකසුප් — රාජත්‍යයෙනි, . . . යම් කරුණෙකින් ඔබට මෙසේ සිතෙක් වේ නම්, එසේ වූ තවත් කරුණෙක් ඇද්ද?"

පායාසි — "භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, . . . කරුණෙක් ඇත."

කුමරකසුප් — "රාජත්‍යයෙනි, ඒ කෙසේ ද?"

පායාසි — "භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, පණ්ඩායෙන් වැළැකී, අයිතාදනින් වැළැකී, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන් වැළැකී, මුසවායෙන් වැළැකී, මත් බව කරන පමාවට කරුණු වන රහමෙරින් වැළැකී, මගේ මිත්‍රාමාත්‍ය කෙනෙක් සහලේ නෑ කෙනෙක් මෙහි වූහ. මෑත කාලයෙහි ඔහු ආබාධ ඇත්තාහු, දුකට පැමිණියාහු, දඩ් ගිලන් වූවාහු ය. දැන් මොහු මේ ආබාධයෙන් නොම නැගී සිටින්නාහ' යි යම් කලෙක දැන ගනිමි ද, එ කලා ඔවුන් කරා එළැඹූ, 'භවත්ති, යම් කෙනෙක් පණ්ඩායෙන් වැළැක්කාහුද, අයිතාදනින් වැළැක්කාහු ද, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන් වැළැක්කාහු ද, මුසවායෙන් වැළැක්කාහු ද, මදය කරන පමාවට කරුණු වූ රහමෙරින් වැළැක්කාහු ද, ඔහු කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සහ ලොවට පැමිණෙත්, තවත්සා වැසි දෙවියන් හා එක් වීමට පැමිණෙත්' යැ යි මෙබඳු වාද ඇති, මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත භවත්හු වූ කලී පණ්ඩායෙන් වැළැක්කාහු ය, අයිතාදනින් වැළැක්කාහු ය. කාමමිත්‍රාමාත්‍යයෙන් වැළැක්කාහු ය, මුසවායෙන් වැළැක්කාහු ය, මද්‍ය වූ ද ප්‍රමාදස්ථාන වූ ද රහමෙරින් වැළැක්කාහු ය.

සචෙ තෙසං හවිතං සමණ්ඩාභමණානං සච්චං වචනං, හවිනො කායසං භෙද පරමමරණං සුගතිං සංගං ලොකං උපපජ්ජිසසත්ති දෙව්‍යානං තාවතිංසානං සහබ්‍යතං. සචෙ භො කායසං භෙද පරමමරණං සුගතිං සංගං ලොකං උපපජ්ජය්‍යාථ දෙව්‍යානං තාවතිංසානං සහබ්‍යතං, යෙන මෙ ආගන්තො ආරොවෙය්‍යාථ ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තං ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකට්ඨකකථානං කම්මානං ඵලං විපාකො ති. හවිනො ඛො පන මෙ සඬාසිකා පච්චයිකා, යං හවිනොති දිඨං, යථා සාමං දිඨං, එවමෙතං හවිසංතිති තෙ මෙ 'සාධුති' පටිසංසුතො නෙව ආගන්තො ආරොවෙත්ති න පන දුතං පභිණන්ති. අයමි ඛො භො කසප පරියායො යෙන මෙ පරියායෙන එවං භොති: ඉතිප නත්ථි පරො ලොකො නත්ථි සත්තං ඔපපාතිකා කත්ථි සුකට්ඨකකථානං කම්මානං ඵලං විපාකො'ති.

“තෙන හි රාජකුඤ්ඤ තකුඤ්ඤවෙස්ස පටිපුච්ඡිසංගම්, යථා තෙ ඛමෙය්‍ය තථා නං බ්‍යාකරෙය්‍යාසි. යං ඛො පන රාජකුඤ්ඤ මානුසකං වසසංතං, දෙව්‍යානං තාවතිංසානං එසො එකො රතතිද්දිවො. තාය රතතියා තිංස රතතියො මාසො, තෙන මාසෙන වාදස මාසියො සංවච්ඡරො, තෙන සංවච්ඡරෙන දිබ්බං වසසහසං දෙව්‍යානං තාවතිංසානං ආයුසමාණං. යෙ තෙ මිත්තමච්චා ඤාතිසාලොතිකා පාණාතිපාතා පටි-වීරතා අදිත්තාද්‍යා පටිවීරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවීරතා මුසාවාද පටිවීරතා සුරාමෙරයමජ්ජසමාදිසානා පටිවීරතා, තෙ කායසං භෙද පරමමරණං සුගතිං සංගං ලොකං උපපන්නා දෙව්‍යානං තාවතිංසානං සහබ්‍යතං, සචෙ පන තෙසං එවං හවිසංති: ‘යාව මයං වෙ වා තිණි වා රතතිද්දිවාති දිබ්බෙති පඤ්චති කාමගුණෙති සමපපිතා සමඛග්ගතා පටිච්චාරො, අථ මයං පායාසිසු රාජකුඤ්ඤ ගන්තො ආරොවෙය්‍යාම: ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තං ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකට්ඨකකථානං කම්මානං ඵලං විපාකො'ති, අපි භු තෙ ආගන්තො ආරොවෙය්‍යා: ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තං ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකට්ඨකකථානං කම්මානං ඵලං විපාකො'ති”?

ඉදින් ඒ හවත් මහණ- බමුණන් බස සැබෑ වී නම්, හවත් හු කාබුන් මරණින් මතු මනාගති ඇති සග ලොවට පැමිණෙන්නාහ, තවතිසා වැසි දෙවියන් හා එක් වීමට පැමිණෙන්නාහ. හවත්නි, ඉදින් තෙපි කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට පැමිණෙන්නාහු නම්, තවතිසා වැසි දෙවියන් හා එක් වීමට පැමිණෙන්නාහු නම්, එ කලා අවුත් 'මෙසේත් පර ලොවක් ඇත. උපපාදුක සත්වයෝ ඇත, කුශලාකුශල කර්මයන්ගේ එල විපාක ඇතැ' යි මට දන්වවු. හවත්හු වනාහි මා විසින් ඇදහිය යුතු වචන ඇත්තාහු ය, විශ්වාස කටයුතු වචන ඇත්තාහු ය, යමක් හවතුන් විසින් දක්නා ලද ද, යම් සේ මා තමා විසින් ම දක්නා ලද ද යක් සේ ම වන්නේ ය". ඔහු 'මැනැවැ' යි මට පිළිවදන් දී අවුත් නො ම දන්වත්, දුතයකු නො ම එවත්. හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, "මෙසේත් පර ලොව නැත, මෙසේ උපපාදුක සත්තු නැත. මෙසේ කුශලාකුශල කර්මයනට එල විපාක නැතැ' යි යම් කරුණෙකින් මෙබඳු සිතෙක් වෙද මෙද, ඒ කරුණෙක් යැ.

කුමරකසුප් — "රාජත්‍යයෙනි, මෙහි ඔබ ම පිළිවිසින්නෙමි. යම්සේ ඔබට රිසියෙන්තේ ද එසේ එය විසඳන්නැ. රාජත්‍යයෙනි, මිනිසුන් පිළිබඳ වූ යම් හවුරුදු සියයෙක් වේ ද, මෙය තවතිසා වැසි දෙවියනට එක් රැ දවාලෙක. ඒ රැසින් තිස් රැයෙක් (ඒ දෙවියනට) මසෙක, ඒ මසින් දෙළොස් මසෙක් ඔවුනට හවුරුද්දෙක. ඒ හවුරුද්දෙන් දිව්‍ය වර්ෂ දහසෙක් තවතිසා වැසි දෙවියන්ගේ ආයුෂ ප්‍රමාණය යැ. පණ්ඩායෙන් වැළැකී අධිනාදනින් වැළැකී, කාමමිත්‍යාවාරයන් වැළැකී, මුසවායෙන් වැළැකී, මද්‍ය වූ ප්‍රමාදස්ථාන වූ රහමෙරින් වැළැකී යම් ඔබේ මිත්‍රාමාත්‍ය කෙනෙක් සහලේ නැ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට පැමිණියාහු, තවතිසා වැසි දෙවියන් හා එක් වීමට පැමිණියාහු නම්, ඉදින් ඔවුනට 'අපි රැදවල්' දෙකක් හෝ තුනක් හෝ යම්තාක් කලක් දිව්‍ය පංචකාම භුණයන් ගෙන් සමර්පිත වැ සමන්විත වැ ඉදුරන් හසුරුවමෝ ද, එයින් පසු අපි ගොස් පායාසි රාජත්‍යයනට 'මෙසේත් පර ලොවෙක් ඇතැ' යි 'මෙසේත් උපපාදුක සත්තු ඇතැ' යි, 'මෙසේත් කුශලාකුශල කර්මයන්ගේ එල විපාක ඇතැ' යි දන්වමිහ' යි ඔවුනට මෙසේ සිතෙක් වන්නේ නම්, ඔහු අවුත් 'මෙසේත් පර ලොව ඇතැ යි, මෙසේත් උපපාදුක සත්තු ඇතැ යි, මෙසේත් කුශලාකුශල කර්මයන්ගේ එල විපාක ඇතැ යි දන් වියැ හැක්කාහු ද?"

“නො භෙතං භො කසප, අපි හි මයං භො කසප විරංකාලකතා පි භවෙය්‍යාම. කො පනෙනං භොතො කසපසස ආරොවෙති: අත්ථි දෙවා තාවතිංසාති වා, එවං දීඝායුකා දෙවා තාවතිංසා ති වා. න මයං භොතො කසපසස සඤ්භාම අත්ථි දෙවා තාවතිංසා ති වා එවං දීඝායුකො දෙවා තාවතිංසා ති වා”ති.

“සෙය්‍යරාපි රාජඤ්ඤ ජච්චජෙධා පුරිසො න පසෙසය්‍ය කණ්හසුකකානි රූපානි, න පසෙසය්‍ය නීලකානි රූපානි, න පසෙසය්‍ය පිතකානි රූපානි, න පසෙසය්‍ය ලොහිතකානි රූපානි, න පසෙසය්‍ය මඤ්ජුකානි රූපානි, න පසෙසය්‍ය සම්චිසමං න පසෙසය්‍ය තාරකරූපානි, න පසෙසය්‍ය වන්දිමසුරියො, සො එවං වදෙය්‍ය ‘නත්ථි කණ්හසුකකානි රූපානි, නත්ථි කණ්හසුකකානං රූපානං දසසාවි, නත්ථි නීලකානි රූපානි, නත්ථි නීලකානං රූපානං දසසාවි, නත්ථි පිතකානි රූපානි, නත්ථි පිතකානං රූපානං දසසාවි, නත්ථි ලොහිතකානි රූපානි, නත්ථි ලොහිතකානං රූපානං දසසාවි, නත්ථි මඤ්ජුකානි රූපානි, නත්ථි මඤ්ජුකානං රූපානං දසසාවි, නත්ථි සම්චිසමං, නත්ථි සම්චිසමසස දසසාවි, නත්ථි තාරකරූපානි, නත්ථි තාරකරූපානං දසසාවි, නත්ථි වන්දිමසුරියා, නත්ථි වන්දිමසුරියානං දසසාවි, අභමෙතං න ජානාමි, අභමෙතං න පසසාමි තසමා තං නත්ති. සමමා භු ටො භො රාජඤ්ඤ වදමානො වදෙය්‍යා?’”ති.

“නො භෙතං භො කසප. අත්ථි කණ්හසුකකානි රූපානි, අත්ථි කණ්හසුකකානං රූපානං දසසාවි, අත්ථි නීලකානි රූපානි, අත්ථි නීලකානං රූපානං දසසාවි, අත්ථි පිතකානි රූපානි, අත්ථි පිතකානං රූපානං දසසාවි, අත්ථි ලොහිතකානි රූපානි, අත්ථි ලොහිතකානං රූපානං දසසාවි, අත්ථි මඤ්ජුකානි රූපානි, අත්ථි මඤ්ජුකානං රූපානං දසසාවි, අත්ථි සම්චිසමං අත්ථි සම්චිසමසස දසසාවි, අත්ථි තාරකරූපානි, අත්ථි තාරකරූපානං දසසාවි, අත්ථි වන්දිමසුරියා, අත්ථි වන්දිමසුරියානං දසසාවි. ‘අභමෙතං න ජානාමි, අභමෙතං න පසසාමි, තසමා තා නත්ති’ති න හි සො භො කසප සමමා වදමානො වදෙය්‍යා”ති.

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙය නො ම වන්නේ ය. වැලි දු අපි (ඔවුන් එන විට) කලුරිය කළ බොහෝ කල් ඇත්තමෝ ද වන්නවු. තව්තිසා වැසි දෙව් කෙනෙක් ඇතැයි හෝ තව්තිසා වැසි දෙවියෝ මෙසේ දීර්ඝ වූ ආයුෂ ඇත්තෝ යැ යි හෝ කවරෙක් නම් මෙය භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේට දන්වා ද? තව්තිසා වැසි දෙවියෝ ඇතැ යි හෝ තව්තිසා වැසි දෙවියෝ මෙසේ දීර්ඝ වූ ආයුෂයක් ඇත්තෝ යැ යි හෝ කියන භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේගේ වචනය අපි නො අදහසු.”

කුමරකපුප් — “රාජන්‍යයෙනි, යම්සේ ජාත්‍යන්ධ පුරුෂයෙක් සුදු කලු රූපයන් නො දක්නේ ද, නිල් පැහැති රූපයන් නො දක්නේ ද, කසාවත් රූපයන් නො දක්නේ ද, රතු පැහැ රූපයන් නො දක්නේ ද, මදවිය පැහැ රූපයන් නො දක්නේ ද, සම විසම තැන් නො දක්නේ ද, තාරකා රූපයන් නො දක්නේ ද, හිර සඳ දෙක නො දක්නේ ද, හෙතෙම ‘සුදු කලු පැහැ රූප නැතැ යි, සුදු කලු රූ දක්නා කෙනෙක් ද නැතැ යි නිල් පැහැ රූ නැතැ යි, නිල් පැහැ රූ දක්නා කෙනෙක් නැතැ යි, කහව, රූ නැතැ යි, කහවත් රූ දක්නා කෙනෙක් නැතැ යි, රත් පැහැ රූ නැතැ යි රත් පැහැ රූ දක්නා කෙනෙක් නැතැ යි, මදවිය පැහැ රූ නැතැ යි, මදවිය පැහැ රූ දක්නා කෙනෙක් නැතැ යි, සමවිසම තැන් නැතැ යි, සම විසම තැන් දක්නා කෙනෙක් නැතැ යි හිර සඳ නැතැ යි හිර සඳ දක්නා කෙනෙක් නැතැ යි, ‘මම මෙය නො දනිමි, මම මෙය නො දකිමි, එ හෙයින් එය නැතැ’ යි මෙසේ කියන්නේ නම්, රාජන්‍යයෙනි, එසේ කියන තැනැත්තෙක් මනා කොට කියන්නේ ද?”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, එසේ කියනුයේ මනා කොට නො ම කියන්නේ ය. සුදු කලු රූ ඇත. සුදු කලු රූ දක්නේ ඇත. නිල් පැහැ රූ ඇත, නිල් පැහැ රූ දක්නේ ඇත. කහවත් රූ ඇත, කහවත් රූ දක්නේ ඇත, රත් පැහැ රූ ඇත, රත් පැහැ රූ දක්නේ ඇත, මදවිය පැහැ රූ ඇත, මදවිය පැහැ රූ දක්නේ ඇත, සම විසම තැන් ඇත, සම විසම තැන් දක්නේ ඇත, තාරකා රූප ඇත, තාරකා රූප දක්නේ ඇත, හිරු සදු ඇත. හිරු සදු දක්නේ ඇත, ‘මම මෙය නො දනිමි, මම මෙය නො දකිමි, එහෙයින් එය නැතැ’ යි කියන්නේ නම්, භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, ඔන් කියන්නේ මනා කොට නො ම කියන්නේ ය.”

“එවමෙව ඛො තං රාජඤ්ඤ ජව්වත්ථුපමො මඤ්ඤ පටිභාසි,
 යං මං තං එවං වදෙසී: කො පනතං භොතො කසපසස
 ආරොවෙති: අප්පි දෙවා තාවතිංසාති වා, එවං දීඝායුකා දෙවා
 තාවතිංසාති වා. න මයං භොතො කසපසස සඤ්ඤාම අප්පි දෙවා
 තාවතිංසාති වා එවං දීඝායුකා දෙවා තාවතිංසාති වා'ති. න ඛො
 රාජඤ්ඤ එවං පරො ලොකො දඬුබො යථා තං මඤ්ඤසි
 ඉමිනා මංසවත්ථුනා. යෙ ඛො තෙ රාජඤ්ඤ සමණ්ණාසමණා අරඤ්ඤ
 ව්‍යාපකානි පනතානි සෙනාසනානි පටිසෙවන්ති අපසසඤ්ඤානි අප-
 නිගෙසාසානි, තෙ තස්ස අපමන්තා ආතාපිනො පතිතන්තා විහරන්තා
 දීඛං වත්ථුං විසොධෙත්ති, තෙ දීඛෙත්ත වත්ථුනා විසුඛෙත්ත
 අතිකකන්තමානුසකෙත්ත ඉමඤ්ඤව ලොකං පසංහති පරඤ්ඤා, සතෙත්ත ව
 ඔපපාතිකෙ. එවඤ්ඤ ඛො රාජඤ්ඤ පරො ලොකො දඬුබො. නත්ථව
 යථා තං මඤ්ඤසි ඉමිනා මංසවත්ථුනා. ඉමිනාපි ඛො තෙ රාජඤ්ඤ
 පරියායෙන එවං භොතු: ඉතිපි අප්පි පරො ලොකො. අප්පි සත්තා
 ඔපපාතිකා. අප්පි සුක්ඛප්පකකවානං කම්මානං එලං විපාකො ති.”

“කිඤ්ඤාපි හවං කසපො එවමාහ, අථ ඛො එවමෙම එස්ස භොති:
 ඉතිපි නප්පි පත්තා පරො ලොකො, නප්පි සත්තා ඔපපාතිකා, නප්පි
 සුක්ඛප්පකකවානං කම්මානං එලං විපාකො ති.

“අප්පි පන රාජඤ්ඤ පරියායො-පෙ-”

9. “අප්පි භො කසප පරියායො-පෙ-”

“යථා කථං විය රාජඤ්ඤති”?

කුමරකසුප් - “රාජත්‍යයෙනි, එ පරිද්දෙන් ම ‘තවතිසා වැසි දෙවියෝ ඇතැ යි කියා හෝ තවතිසා වැසි දෙවියෝ මෙසේ වූ දීර්ඝ ආයුෂ්‍යයක් ඇත්තාහ යි කියා හෝ මෙය හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේට කවරෙක් දන්වයි ද? තවතිසා වැසි දෙවියෝ ඇතැ යි කියා හෝ තවතිසා වැසි දෙවියෝ මෙසේ දීර්ඝායුෂ ඇත්තෝ යැ යි කියා හෝ හවත් කාශ්‍යප යන් වහන්සේ වදරන වචනය අපි නො ම හදහම්හ’ යි තෙපි යම් වචන යක් මෙසේ මට කියවූ ද, එසේ වූ තෙපි මට ජාත්‍යන්ධ එකකු මෙන් එළැඹ සිටිති (පෙනෙති). රාජත්‍යයෙනි, ඔබ සිතන පරිදි මේ මසැසින් මෙසේ පරලොව දක්ක හැකි නො වේ. රාජත්‍යයෙනි, යම් මහණ බමුණු කෙනෙක් නිහඬ වූ මද ගිහුම් හඬ ඇති අරණ්‍යයන් වනප්‍රස්තයන් මිනිස්පියෙන් දුරු පිහිටි සෙනසුන් සෙවින් ද, ඔහු එහි නො පමා වැකෙලෙස් කවන වැර ඇති වැ, ප්‍රතිපත්ති විෂයයෙහි මෙහෙයූ සිතැති වැ වසන්තාහු දිවැස පිරිසිදු කෙරෙත්. ඔහු පිරිසිදු වූ මිනිසැස ඉක්මැ පැවැති දිවැසින් මෙ ලොව ද පර ලොව ද උපපාදුක (මැරී පුනර්භවය ලබන) සත්වයන් ද දකිත්. රාජත්‍යයෙනි, මෙසේ ම පර ලොව දක්කැ යුතු. ඔබ සිතන පරිදි මේ මසැසින් නො ම දක්කැ හැක්ක. රාජත්‍යයෙනි, මෙ කරුණකුත් ඔබට ‘මෙසේත් පර ලොව ඇත, මෙසේත් උපපාදුක සත්වයෝ ඇත, මෙසේත් සුක්කාය දුෂ්කාය කර්මයන් ගේ එල විපාක ඇතැ’ යි මෙසේ සිතෙත් වේ වා.”

පායාසි - “හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ කියනුදු, වැලින් ‘මෙසේත් පර ලොව නැත, මෙසේත් උපපාදුක සත්වයෝ නැත, මෙසේත් සුක්කාය දුෂ්කාය කර්මයන් ගේ එල විපාක නැතැ’ යි මෙහි මට මෙසේ සිතෙත් වෙයි.”

9. කුමරකසුප් - “රාජත්‍යයෙනි, . . . යම් කරුණෙකින් මෙසේ සිතෙත් වේ නම්, එබඳු වූ තව කරුණෙක් ඇද්ද?”

9. පායාසි - “හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, . . . කරුණෙක් ඇත.”

කුමර - “රාජත්‍යයෙනි, ඒ කෙසේ ද?”

“ඉධාහං භො කසප පසාමී සමණ්‍යාභමණෙ සීලවනෙක කල්‍යාණධම්මෙ ජීවිතුකාමෙ අමරිතුකාමෙ සුඛකාමෙ දුක්ඛපටිකකුලෙ. තස්ස මයං භො කසප “එවං භොති: සචෙ ඛො ඉමෙ භොතො සමණ්‍යාභමණා සීලවනො කල්‍යාණධම්මා එවං ජාතොයුං: ඉතො තො මත්තානං සෙයො හවිසසති”ති ඉද්දති මෙ භොතො සමණ්‍යාභමණා සීලවනො කල්‍යාණධම්මා වීසං වා ඛාදෙයුං, සත්ථං වා ආහරෙයුං, උඛ්ඛිකිත්ථා වා කාලං කරෙයුං, පපාතෙ වා පපතෙයුං. යත්ථා ච ඛො ඉමෙ භොතො සමණ්‍යාභමණා සීලවනො කල්‍යාණධම්මා න එවං ජාතන්ති: ඉතො තො මත්තානං සෙයො හවිසසති ති, තත්ථා ඉමෙ භොතො සමණ්‍යාභමණා සීලවනො කල්‍යාණධම්මා ජීවිතුකාමා අමරිතුකාමා සුඛකාමා දුක්ඛපටිකකුලා. අත්තානං න මාරෙන්නති”ති. අයමි භො කසප පරියොසා යෙන මෙ පරියායෙන එවං භොති: ඉතිපි තත්ථී පරො ලොකො, තත්ථී සත්තා ඔපපාතිකා, තත්ථී සුකට්ඨකකටානං කම්මානං එලං වීපාකොති”.

“තෙන හි රාජඤ්ඤ උපමනෙක කරිසාමි, උපමායපි ධෙකචෙව වීඤ්ඤ පුරිසා භාසිතස්ස අත්ථං ආජානන්ති. භූතපුබ්බං රාජඤ්ඤ අඤ්ඤතරස්ස ආභමණස්ස චෙ පජාපතියො අභෙසුං. එකිසා පුත්තො අභොසි දසවසසුද්දෙසිකො වා ද්වාදසවසසුද්දෙසිකො වා, එකා ගඛිති උපවිජ්ඣකු. අථ ඛො සො ආභමණො කාලමකාසි. අථ ඛො සො මාණවකො මාතුසපතති. එතදවොච: ‘යමිදං භොති ධනං වා ධඤ්ඤං වා රජතං වා ජාතරූපං වා, සඛිත්තං මයං, තත්ථී තුයෙහත්ථ කිඤ්චි, පිතු මෙ භොති දයජ්ජං නියාතෙහි”ති. එවං චුත්තෙසා ආභමණි තං මාණවකං එතදවොච: ‘ආගමෙහි තාව තාත යාව විජායාමි. සචෙ කුමාරකො හවිසසති, තස්සපි එකදෙසො හවිසසති, සචෙ කුමාරිකා හවිසසති සාපි තෙ ඔපභොග්ගා හවිසසති. දුතියමි ඛො සො මාණවකො මාතුසපතති. එතදවොච: ‘යමිදං භොති ධනං වා ධඤ්ඤං වා රජතං වා ජාතරූපං වා සඛිත්තං මයං. තත්ථී තුයෙහත්ථ කිඤ්චි, පිතු මෙ භොති දයජ්ජං නියාතෙහි”ති. දුතියමි ඛො සා ආභමණි තං මාණවකං එතදවොච: ‘ආගමෙහි තාව තාත යාව විජායාමි. සචෙ කුමාරකො හවිසසති. තස්සපි එකදෙසො හවිසසති, සචෙ කුමාරිකා හවිසසති, සාපි තෙ ඔපභොග්ගා හවිසසති”ති. තතියමි ඛො සො මාණවකො මාතුසපතති. එතදවොච: ‘යමිදං භොති ධනං වා ධඤ්ඤං වා රජතං වා ජාතරූපං වා සඛිත්තං මයං. තත්ථී තුයෙහත්ථ කිඤ්චි, පිතු මෙ භොති දයජ්ජං නියාතෙහි”ති. අථ ඛො සා ආභමණි සත්ථං ගභෙත්වා ඔවරකං පටිසිත්වා උදරං ඔපාටෙසි: යාව ජනාමි යදි වා කුමාරකො යදි වා කුමාරිකා”ති.

පායාසි — ‘‘භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙහි සිල්වත් වූ කලණ ගුණ ඇති, ජීවත් වනු කැමැති, මැරෙනු නො කැමැති, සුව කැමැති දුකට පිළිතුල් කරන මහණ බමුණන් දකිමි. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස ඒ මට ‘‘ඉදින් මේ සිල්වත් කලණ ගුණ ඇති භවත් මහණ බමුණෝ ‘මෙයින් මළා වූ අපට පර ලොවැ සුගති, සැපත වන්නේ යැ’යි දන්තාහු නම්, මේ සිල්වත් ගුණවත් මහණ බමුණෝ වස හෝ කන්තාහ, අවියෙන් හෝ දිවි තොර කැර ගන්තාහ, ගෙලැ වැල ලා ගෙන එල්බෑ හෝ මැරෙන්නාහ, ප්‍රපාතයෙක හෝ පතින්නාහ. යම් හෙයෙකින් මේ සිල්වත් ගුණවත් මහණ බමුණෝ ‘මෙයින් මළා වූ අපට මරණින් මතු සුගති සැපතක් වෙතැ’ යි මෙසේ නො දනිත් ද, එ හෙයින් ජීවත් වනු කැමැත්තාහ, මැරෙනු නො කැමැත්තාහ, සුව කැමැත්තාහ, දුකට පිළිතුල් කරන්නාහ, තමන් නො මරන්නාහ’’ යි මෙසේ සිතෙක් වෙයි. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, ‘යම් කරුණෙකින් මෙසේත් පරලොව නැත, උපපාදක සත්වයෝ නැත, කුශලා කුශල කර්මයන් හේ එල ව්‍යාක නැතැ’ යි මෙසේ සිතෙක් වෙයි ද, මේත් එයට කරුණෙකි.’’

කුමර — ‘‘රාජත්‍යයෙනි, එසේ වී නම්, ඔබට උපමාවක් කරන්නෙමි. උපමායෙහුදු මෙහි ඇතැම් නුවණැති පුරුෂ කෙනෙක් කී බසේ අරුත් දන ගනිත්. රාජත්‍යයෙනි, පෙර වූවක් කියමි. එක්තරා බමුණකුට දෙදෙනෙක් බිරියෝ වූහ. එකියකට දස හෝ දෙළොස් හවුරුදු වයස් වූ එක් පුතෙක් විය. අනිත් බිරිය දරු ගබ්බක් ඇත්ති වදන්නට ළං වූ කල් ඇත්ති වූ ය. එ කල්හි ඒ බමුණා කඳුරිය කෙළේ ය. එ කල්හි ඒ මාණවක තෙම සෙවෙත් මව බණවා පින්වතිය, මේ යම් ධනයෙක් හෝ ධාන්‍යයෙක් හෝ රිදියෙක් හෝ රනෙක් හෝ වෙයි ද ඒ සියල්ල මගේ යැ, ඔබට මෙහි කිසිත් නැත. භවතිය, පියා ගෙන් මට උරුම වූ ඒ වස්තුව මට පවරව’ යි කී ය. මෙසේ කී කල්හි ඒ බැමිණි ඒ මාණවකයාට ‘දරුව, මා වදන තෙක් බලා පොරොත්තු වව (මා වදන දරු) ඉදින් කුමරෙක් වී නම්, ඔහුටත් එක් කොටසෙක් අයත් වන්නේ ය, ඉදින් කුමරියක් වී නම්, ඔ ද තට පාදපරිවාරිකා වන්නී යැ’ යි කිවු ය. දෙවෙනි වරද ඒ මාණවක තෙම සෙවෙත් මවට ‘පින්වතිය, මේ යම් ධනයෙක් හෝ ධාන්‍යයෙක් හෝ රිදියෙක් හෝ රනෙක් හෝ ඇද්ද, ඒ සියල්ල මගේ ය, මෙහි කිසිත් ඔබට නැත, භවතිය, පියාගෙන් මට උරුම වූ ඒ වස්තුව මට පවරව’ යි කී ය. දෙවෙනි වර ද ඒ බැමිණි ඒ මාණවකයාට ‘දරුව, මා වදන තෙක් බලව, (මා වදන දරු) ඉදින් කුමරෙක් වී නම් ඔහුටත් එක් කොටසෙක් අයත් වන්නේ ය, ඉදින් කුමරියක් වී නම්, ඔ ද තට පාදපරිවාරිකා වන්නී යැ’ යි කිවු ය. තෙවනු ද ඒ මාණවක සෙවෙත් මවට ‘පින්වතිය, මේ යම් ධනයෙක් හෝ ධාන්‍යයෙක් හෝ රිදියෙක් හෝ රනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ සියල්ල මා සතු යැ, මෙහි කිසිත් ඔබ සතු නො වෙයි. භවතිය, පියා ගෙන් මට උරුම වූ ඒ වස්තුව මට පවරව’ යි කී ය. එ කල්හි ඒ බැමිණි ආශුධයක් ගෙන යහන් ගබ වැද, එතෙක් කුසැ දරුවෙක් ඇද්ද නැත හොත් දැරියක් ඇත් ද යි දනැගනිමැ’ යි බඩ පැළෑ දෑ ය.

සා අත්තානාකෙඤ්ච ජීවිතඤ්ච ගබ්භඤ්ච සාපතෙයාඤ්ච විනාසෙයි. යථා තං බාලා අබ්‍යක්ඛා අන්‍යබ්‍යසනං ආපත්තා, අයොනිසො ද්‍යජ්ජං ගවෙසන්ති එවමෙව ඛො තං රාජඤ්ඤ බාලො අබ්‍යක්ඛා අන්‍යබ්‍යසනං ආපජ්ජස්සපි අයොනිසො පරලොකං ගවෙසන්තො, සෙයාරාපි සා බ්‍රාහ්මණී බාලා අබ්‍යක්ඛා අන්‍යබ්‍යසනං ආපත්තා අයොනිසො ද්‍යජ්ජං ගවෙසන්ති. න ඛො රාජඤ්ඤ සමණ-බ්‍රාහ්මණා සීලවන්තො කල්‍යාණධම්මො අපකකං පරිපාවෙන්ති, අපි ච පරිපකකං ආගමෙන්ති, පණ්ඩිතානං අපො හි රාජඤ්ඤ සමණබ්‍රාහ්මණානං සීලවන්තානං කල්‍යාණධම්මානං ජීවිතෙන්. යථා යථා ඛො රාජඤ්ඤ සමණබ්‍රාහ්මණා සීලවන්තො කල්‍යාණධම්මො විරං දීඝමධාන-තිට්ඨන්ති, තථා තථා බ්‍රහ්ම පුඤ්ඤං පසවන්ති. බ්‍රහ්මජනහිත්‍යා ච පටි-පජ්ජන්ති බ්‍රහ්මජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය හිත්‍යා සුඛාය දෙව-මනුස්සානං, ඉමිනාපි ඛො තෙ රාජඤ්ඤ පරියායෙන එවං හොතු “ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකට්ඨකක-ථානං කම්මානං එලං විපාකො”ති.

“කිඤ්ඤාපි හවං කසපො එවමිහ, අථ ඛො එවං මෙ එත්ථ හොති-ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකථානං කම්මානං එලං විපාකොති”.

10. “අත්ථි පත රාජඤ්ඤ පරියායො-පෙ-”

“අත්ථි හො කසප පරියායො -පෙ-”

“යථා කථං විය රාජඤ්ඤා?”ති

“ඉධ මෙහො කසප පුරිසා චොරං ආග්‍රවාරිං ගහෙතො දංකෙත්ති: ‘අයං හන්තෙ චොරො ආග්‍රවාරි, ඉමස්ස යං ඉච්ඡයි තං දණ්ඩං පණෙහි’ ති. ත්‍යාහං එවං වදමි: ‘හෙත හි හො ඉමං පුරිසං ජීවන්තං යෙව කුමහියා පකම්පිතො වුඛං පිදහිතො අලෙලන වමෙමන ඔනක්ඛිතො අලලාය මත්තිකාය බහලාවලෙපනං කාරෙතො උඛනං ආරොපෙතො අග්ගිං දෙථා’ති. තෙ මෙ ‘සාධු’ති පටිස්සුතො තං පුරිසං ජීවන්තං යෙව කුමහියා පකම්පිතො වුඛං පිදහිතො අලෙලන වමෙමන ඔනක්ඛිතො අලලාය මත්තිකාය බහලාවලෙපනං කාරෙතො. උඛනං ආරොපෙතො අග්ගිං දෙත්ති. යද මයං ජානාම ‘කාලකතො සො පුරිසො’ති අථ නං කුමහිං ඔරොපෙතො උඛතිඤ්ඤා වුඛං විවරිතො සතිකං නිලෙලාකෙම ‘අපෙචනාමස්ස ජීවං නික්ඛමන්තං පසෙය්‍යාමා’ති. නෙවස්ස මයං ජීවං නික්ඛමන්තං පසාම අයමි ඛො හො කසප පරියායො යෙන මෙ පරියායෙන එවං හොති: ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකථානං කම්මානං එලං විපාකොති.’”

ඔ තොමෝ, බාල වූ අව්‍යක්ත වූ ස්ත්‍රියක් යම්සේ නොමඟින් දැවැද්ද සොයන්නී අන්‍යව්‍යසනයට පැමිණියාද, එසේ ම තොමෝද ජීවිතයද දරුගබ්බ ද වස්තුව ද නසාලූ දැය. එසේ ම රාජන්‍යයෙනි, යම්සේ ඒ අනුවණ නොවියත් ස්ත්‍රී නොමඟින් දැවැද්ද සොයන්නී අන්‍යව්‍යසනයට පැමිණියා ද, එසේ ම අනුවණ වූ නොවියත් වූ ඔබ නොමඟින් පර ලොව සොයන්නාහු අන්‍යව්‍යසනයට පැමිණෙන්නාහු ය. රාජන්‍යයෙනි, සිල්වත් ගුණවත් මහණබමුණෝ නොමුහු කළ (නො ගෙවුණා වූ) ආයුෂය අතර නො ම සිදු ලත්. එහෙත් ඒ නුවණැත්තෝ ආයුෂයා ගේ පරිපාකය බලාපොරොත්තු වෙත්. රාජන්‍යයෙනි, සිල්වත් ගුණවත් මහණ බමුණනට ජීවිතයෙන් වැඩ ඇත් ම ය. රාජන්‍යයෙනි, යම් යම් සේ ම සිල්වත් ගුණවත් මහණ බමුණෝ බොහෝ දික් කලක් සිටිත් ද, එසේ එසේ බොහෝ පින් රැස් කෙරෙත්, බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස ද බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස ද ලොවට අනුකම්පා පිණිස ද දෙව මිනිස්සාට වැඩ පිණිස ද හිත පිණිස ද, සුව පිණිස ද පිළිපදිත්. රාජන්‍යයෙනි, මේ කරුණින් ඔබට 'මෙසේත් පරලොව ඇත, උපපාදා සත්වයෝ ඇත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ' යි මෙසේ සිතෙක් වේවා."

පායාසි — 'භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ කියතත්, මේ කරුණෙහි මට වැලිදු 'මෙසේත් පරලොව නැතැ' යි 'උපපාදා සත්වයෝ නැතැ' යි 'සුකාත දුෂ්කාත කර්මයනට ඵල විපාක නැතැ' යි ම මෙබඳු සිතෙක් වෙයි.

10. කුමර කසුප් — "රාජන්‍යයෙනි... එයට කරුණෙක් ඇත් ද?"

පායාසි — "භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, ... එයට කරුණෙක් ඇත."

කුමරකසුප් — "ඒ කෙසේ වූයෙක් ද, රාජන්‍යයෙනි?"

පායාසි — "භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙහි මගේ පුරුෂයෝ වරද කළ සොරකු අල්ලා ගෙන, 'ස්වාමීනි, මේ ඔබට වරද කළ සොරකි, මොහුට යමක් කරනු කැමැත්තාහු ද, ඒ දඩුවම පණවන්නැ' යි දන්වත්. ඔවුනට මම 'භවත්නි, එසේ වී නම්, ජීවත් වන්නාවූ ම මේ පුරුෂයා සැළෙක බහා මුව වසා පියා, තෙත් සමින්, වෙළා, තෙත් මැටියෙන් සන ලෙස ආලේප කරවා උදුනට නඟා ගිනි දෙවූ යැ යි මෙසේ කීම්. ඔහු 'මැනැවැ' යි මට පිළිවදන් දී ජීවත් වන්නාවූ ම ඒ පුරුෂයා සැළෙක බහා මුව වසා පියා, තෙත් සමින් වෙළා, තෙත් මැටියෙන් සන ලෙස ආලේප කරවා උදුනට නඟා ගිනි දුන්හ. යම් විටෙක 'ඒ පුරුෂයා කලුරිය කෙළේ යැ යි අපි දන ගත්තමෝ ද, එ විට ඒ සැළ (උදුනෙන්) බා, (පිටත වූ) ආලේපය බිඳ, මුව වසුන් හැර 'නික්මෙන්නා වූ ඔහුගේ ජීවය දකින්නමෝ නම් ඉතා යෙහෙකැ' යි සෙමෙන් බැලූමු. අපි නික්මෙන්නා වූ ඔහුගේ ජීවය නො ම දුටුමු. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, යම් කරුණෙකින් අපට 'මෙසේත් පර ලොව නැත, මෙසේත් උපපාදා සත්වයෝ නැත, මෙසේත් සුකාත දුෂ්කාත කර්මයනට ඵල විපාක නැතැ' යි මෙබඳු සිතෙක් වේ ද, මේත් ඒ එක් කරුණකි."

“තෙන හි රාජඤ්ඤ තඤ්ඤවෙත්ථ පටිට්ඨස්සාමි. යථා තෙ බලෙයා තථා නං බ්‍යාකරෙය්‍යාසි. අභිජානාසි නො තං රාජඤ්ඤ දිවාසෙය්‍යං උපගතො සුපිනකං පසසිතා ආරාමරාමණෙය්‍යකං වනරාම-ණෙය්‍යකං භූමිරාමණෙය්‍යකං පොඤ්ඤරණිරාමණෙය්‍යකන්ති?”

“අභිජානාමහං භො කසප දිවාසෙය්‍යං උපගතො සුපිනකං පසසිතා ආරාමරාමණෙය්‍යකං වනරාමණෙය්‍යකං භූමිරාමණෙය්‍යකං පොඤ්ඤරණිරාමණෙය්‍යකන්ති.”

“රකඛන්ති තං තමහි සමයෙ චූජා පි වාමනකා පි කෙළාසිකා පි කොමාරිකා පි ති.”

“එවං භො කසප රකඛන්ති මං තඤ්ඤං සමයෙ චූජා පි වාමනකා පි කෙළාසිකා පි කොමාරිකා පි”ති.

“අපි නු තා තුයහං ජීවං පසසන්ති පච්ඡන්තං වා නික්ඛමන්තං වා? ති”

“නො භෙතං භො කසප”

“තා හි නාම රාජඤ්ඤ තුයහං ජීවන්තස්ස ජීවන්තියො ජීවං න පසසි-සසන්ති පච්ඡන්තං වා නික්ඛමන්තං වා. කිම්පන තං කාලකතස්ස ජීවං පසසිස්සසි පච්ඡන්තං වා නික්ඛමන්තං වා? ඉමිනා පි ඛො තෙ රාජඤ්ඤ පරියායෙන එවං භොතු; ඉති පි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුක්ඛදුක්ඛඛානං කම්මානං එලං විපාකො’ති.”

“කිඤ්ඤාපි භවං කසපො එවමාහ, අථ ඛො එවං මෙ එත්ථ භොති; ඉති පි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුක්ඛදුක්ඛඛානං කම්මානං එලං විපාකො’ති”

11. “අත්ථි පන රාජඤ්ඤ පරියායො-පෙ-”

“අත්ථි භොකසප පරියායො-පෙ-”

“යථා කථං විය රාජඤ්ඤ? ති”

කුමරකසුප් — “එසේ වී නම් රාජන්‍යයෙනි, මෙහි ලා ඔබ ම පිළිවිසින්නවු. ඔබට යම් සේ රිසියෙන් තේ ද, එසේ එය විසඳන්න. රාජන්‍යයෙනි, දිවා නින්දට බටුවාවු ඔබ සිත්කලු ආරාම ද, සිත් කලු වන ද, සිත් කලු බිම් ද සිත්කලු පොකුණු ද සිහිනෙන් දුටුවා දනිත් ද (සිහි කෙරෙත් ද) ?”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, දඟවල් නින්දට බටුවා වූ මම සිත් කලු ආරාම ද සිත්කලු වන ද සිත්කලු බිම් ද සිත්කලු පොකුණු ද සිහිනෙන් දුටුවා දනිම් (සිහි කරමි)”

කුමරකසුප් — “ඒ වෙලෙහි කුණු ගැහැනු ද මිටි ගැහැනු ද බාල දරියෝ ද තරුණ දරියෝ ද ඔබට රකවල් කෙරෙත් ද?”

පායාසි — “එසේ ය භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, එ වෙලෙහි කුණු ගැහැනු ද මිටි ගැහැනු ද බාල දරියෝ ද තරුණ දරියෝ ද මට රකවල් කෙරෙත්.”

කුමරකසුප් — “ඔහු (එ වෙලෙහි) පිවිසෙන හෝ නික්මෙන ඔබේ ජීවය දකිද්ද?”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙය නො වෙයි.”

කුමරකසුප් — “රාජන්‍යයෙනි, ඒ ස්ත්‍රීහු වූකලී තුමු ජීවත් වන්නෝ ජීවත් වන ඔබේ පිවිසෙන හෝ නික්මෙන ජීවය නො දකිත්. කිමක් ද ඔබ කලුරිය කළාහු ගේ පිවිසෙන හෝ නික්මෙන ජීවය දකිනු හැක්කාහු ද? රාජන්‍යයෙනි, මේ කරුණින් ‘මෙසේත් පර ලොව ඇත, උපපාදුක සත්වයෝ ඇත, සුකෘත දුෂ්කෘත කර්මයන් ගේ එල ව්‍යාප්ත ඇතැ’ යි ඔබට මෙසේ සිතෙක් වේ වා.”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ කියාදුන් මෙසේත් පරලොව නැතැ යි උපපාදුක සත්තු නැතැ යි සුකෘත දුෂ්කෘත කර්මයනට එල ව්‍යාප්ත නැතැ යි මට මෙහි මෙබඳු සිතෙක් වෙයි.

11. කුමරකසුප් — “රාජන්‍යයෙනි, . . . එසේ කියන්නට කරුණෙක් ඇද්ද?”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, . . . මෙසේ කියන්නට (තව) කරුණෙක් ඇත.”

කුමරකසුප් — “ඒ කෙබඳු ද, රාජන්‍යයෙනි?”

“ඉධ මෙ භො කසප පුරිසා වොරං ආගුවාරිං ගහෙතො දසෙසන්ති. ඒයා තෙ හතෙන වොරො ආගුවාරි, ඉමස්ස යං ඉච්ඡිති තං දණ්ඨං පණෙහි’ති. තත්තභං එවං වදාමි: ‘තෙන හි භො ඉමං පුරිසං ජීවිතං යෙව තුලාය තුලෙතො ජීයාය අනස්සාසකං මාරෙතො පුනදෙව තුලාය තුලෙතා’ති. තෙ මෙ ‘සාධු’ති පටිසසුතො තං පුරිසං ජීවිතං යෙව තුලාය තුලෙතො ජීයාය අනස්සාසකං මාරෙතො පුනදෙව තුලාය තුලෙතති. යද සො ජීවති, තද ලහුතරො ව භොති මුදුතරො ව කම්මඤ්ඤතරො ව. යද පන සො කාලකතො භොති, තද ගරුතරො ව භොති පඤ්ඤාතරො ව අකම්මඤ්ඤතරො ව. අයමි ඛො භො කසප පරියාසො යෙන මෙ පරියායෙන එවං භොති: ‘ඉතිපි නඤ්ඤි පරො ලොකො, නඤ්ඤි සත්තං ඔපපාතිකා, නඤ්ඤි සුකට්ඨකකටානං කම්මානං එලං විපාකො’ති.’”

“තෙන හි රාජඤ්ඤ උපමනෙක කපිස්සාමි. උපමායමිධෙකචෙව විඤ්ඤ පුරිසා භාසිතස්ස අත්ථං ආරානන්ති. සෙය්‍යරාපි රාජඤ්ඤ පුරිසො දිවසං සත්තස්ස අයොගුළං ආදිත්තං සම්පජ්ජිතං සජොතිහුතං තුලාය තුලෙය්‍ය, තමෙනං අපරෙන සමයෙන සිත්තං නිබ්බුතං තුලාය තුලෙය්‍ය. තද හු ඛො සො අයොගුළො ලහුතරො වා භොති මුදුතරො වා කම්මඤ්ඤතරො වා? යද වා ආදිත්ත සම්පජ්ජිතො සජොතිහුතො, යද වා සිත්තො නිබ්බුතො? ති’”

“යද සො භො කසප අයොගුළො තෙජොසහගතො ව භොති වායොසහගතො ව ආදිත්තං සම්පජ්ජිතො සජොතිහුතො, තද ලහුතරො ව භොති මුදුතරො ව කම්මඤ්ඤතරො ව. යද ව පන සො අයොගුළො නෙව තෙජොසහගතො භොති න වායොසහගතො සිත්තො නිබ්බුතො, තද ගරුතරො ව භොති පඤ්ඤාතරො ව අකම්මඤ්ඤතරො වා ති.’”

“එවමෙව ඛො රාජඤ්ඤ යද’යං කායො ආයුසහගතො ව භොති උඤ්ඤාසහගතො ව විඤ්ඤාසහගතො ව, තද ලහුතරො ව භොති මුදුතරො ව කම්මඤ්ඤතරො ව. යද පනායං කායො නෙව ආයුසහගතො භොති න උඤ්ඤාසහගතො න විඤ්ඤාසහගතො, තා ගරුතරො ව භොති පඤ්ඤාතරො ව අකම්මඤ්ඤතරො ව. ඉමිතාපි ඛො තෙ රාජඤ්ඤ පරියායෙන එවං භොතු: ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තං ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකට්ඨකකටානං කම්මානං එලං විපාකො’ති.

පායාසි - “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙහි මගේ පුරුෂයෝ වරද කරා සොරකු අල්ලා ගෙන ‘ස්වාමීනි, මේ ඔබට වරද කළ සොරෙකි. යමක් කැමැත්තාහු නම්, ඒ දඩුවමක් මොහුට පවුණුවන්නැ’ යි දක්වත්. මම ඔවුන් බණවා ‘එසේ වී නම් භවත්නි, ජීවත්වන්නා වූ ම මේ පුරුෂයා තරාදියෙන් කිරා හුස්ම ගත නොහැකි සේ කොට දුනුදියෙන් ගෙල වෙළා මරා යළි තරාදියෙන් කිරවූ’ යැ යි මෙසේ කීමි. ඔහු මට ‘මැනැවැ’ යි පිළිවදන් දී, ජීවත් වන්නාවූ ම ඒ පුරුෂයා තරාදියෙන් කිරා හුස්ම ගත නොහෙන සේ දුනුදියෙන් ගෙළ වෙළා මරා යළි තරාදියෙන් කිරූහ. යම් කලෙක හෝ ජීවත් වී ද, එකලැ (ඔහු සිරුර) වඩා හැල්ලු ද වඩා මොළොක් ද වඩා කර්මණ්‍ය ද විය. යම් විටෙක වනාහි හේ කලුරිය කෙළේ වේ ද, එකලැ (ඔහු සිරුර) වඩා බර ද වඩා දැඩි ද වඩා අකර්මණ්‍ය ද වෙයි. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, යම් කරුණෙකින් මට ‘මෙසේත් පරලොව නැත, උපපාදක සත්වයෝ නැත, කුසලාකුසල කර්මයන් හේ ඵල විපාක නැතැ යි මෙසේ සිතෙක් වෙයි ද, මේ ද ඒ එක් කාරණයෙකි.’

කුමරකසුප් - “රාජන්‍යයෙනි, එසේ වී නම් ඔබට උපමාවක් කරන්නෙමි. උපමායෙන් ද මෙහි ඇතැම් නුවණැති පුරුෂයෝ කියන ලද විවතයේ අරුත් දනැගන්නාහ. රාජන්‍යයෙනි, යම් සේ පුරුෂයෙක් මුළුදවසෙහි මරත් කරන ලද ‘ගින්නෙන් ඇවිළ ගත්’ ගින්නෙන් දිලියෙන, ගිනි දැල් සහිත යගුළියක් තරාදියෙන් කිරන්නේ නම්, පසු කලෙක සිසිල් වූ, නිවුණු ඒ යගුළිය තරාදියෙන් කිරන්නේ නම්, කවර ද නම් ඒ යගුළිය වඩා හැල්ලු හෝ වඩා මොළොක් හෝ වඩා කර්මණ්‍ය හෝ වෙයි ද? යම් විටෙක ගින්නෙන් ඇවිල ගත්තේ ගින්නෙන් දිලිසුණේ ගිනිදැල් සහිත වූයේ වී නම් එවිට ද නැත හොත් යම් විටෙක එය සිසිල් වූයේ නිවුණේ වී නම් එවිට ද?”

පායාසි - “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, යම් විටෙක ඒ යගුළිය ගිනි සහිතත් වේ ද වායු සහිතත් වේ ද ගිනි ගත්තේ, ගින්නෙන් ඇවිළුවේ ගිනිදැල් සහිත වේ ද, එවිට එය වඩා හැල්ලු ද වඩා මොළොක් ද වඩා කර්මණ්‍ය ද වෙයි. යම් විටෙක වනාහි ඒ යගුළිය නො ම ගිනි සහිත වේ ද නො ම වායු සහිත වේ ද සිසිල් වේ ද නිව්‍යේ වේ ද එවිට වඩා බර ද වඩා තද ද වඩා අකර්මණ්‍ය ද වෙයි.”

කුමරකසුප් - “රාජන්‍යයෙනි, එසේ ම යම් කලෙක වනාහි මේ සිරුර ආයුෂ සහිතත් වේ ද, උණුසුම් සහිතත් වේ ද, විඤ්ඤා සහිතත් වේ ද, එකලැ වඩා හැල්ලු ද වඩා මොළොක් ද වඩා කර්මණ්‍ය ද වෙයි. යම් කලෙක වනාහි මේ සිරුර නො ම ආයුසහිත වේ ද, නො ම උණුසුම් සහිත වේ ද, නො ම විඤ්ඤා සහිත වේ ද, එකලැ වඩා බර ද වඩා තද ද වඩා අකර්මණ්‍ය ද වෙයි. රාජන්‍යයෙනි, මේ කරුණෙහුත් ඔබට ‘මෙසේත් පරලොව ඇත, මෙසේත් උපපාදක සත්තු ඇත, මෙසේත් සුක්කාත දුෂ්ඨාත කර්මයන් හේ ඵල විපාක ඇතැ’ යි මෙබඳු සිතෙක් වේ වා.

“කිංචාපි හවං කසසපො ඵවමාහ, අපං ඛො ඵවං මෙ ඵත්ථ හොති: ඉතිපි නත්ථී පරො ලොකො, නත්ථී සත්ථා ඔපපාතිකා, නත්ථී සුඛටද්දකක-
ටානං කම්මානං ඵලං විපාකො”ති.

12. “අත්ථී පන රාජඤ්ඤ පරියායො-පෙ-”

“අත්ථී හො කසසප පරියායො-පෙ-”

“යථා කපං විය රාජඤ්ඤාති”?

“ඉධ මෙ හො කසසප පුරිසා වොරං ආගුවාරිං ගහෙතො දසෙන්නති; ‘අයනෙතහනෙත වොරො ආගුවාරි, ඉමිකසං ඉවජයි තං දණ්ඩං පණෙති’ති. ත්‍යාහං ඵවං වදමි; තෙන හි හො ඉමං පුරිසං අනුපහවව ජවිඤ්ඤා වමෙඤ්ඤා මංසඤ්ඤා නහාරුඤ්ඤා අට්ඨිඤ්ඤා අට්ඨිමිඤ්ඤා ජීවිතා වොරොපෙටා’ති. තෙ මෙ සාධු ති පටිසසුතො තං පුරිසං අනුපහවව ජවිඤ්ඤා වමෙඤ්ඤා මංසඤ්ඤා නහාරුඤ්ඤා අට්ඨිඤ්ඤා අට්ඨිමිඤ්ඤා ජීවිතා වොරොපෙන්නති. යද සො ආමතො හොති, ත්‍යාහං ඵවං වදමි; තෙන හි හො ඉමං පුරිසං උත්තානං නිපාතෙට්, අපෙට්ඨනාමිසස ජීවං නිකම්මන්තං පසෙසයාමාති. තෙ තං පුරිසං උත්තානං නිපාතෙන්නති. නෙවසස මයං ජීවං නිකම්මන්තං පසසාම. ත්‍යාහං ඵවං වදමි; තෙන හි හො ඉමං පුරිසං අවතුජ්ජං නිපාතෙට්, -පෙ- පසෙසන නිපාතෙට් -පෙ- දුතියෙන පසෙසන නිපාතෙට්, -පෙ- උඩං ධපෙට්, -පෙ- ඔවුද්ධකං ධපෙට් -පෙ- පාණිනා ආකොටෙට් -පෙ- ලෙඩඩුනා ආකොටෙට් -පෙ- දණ්ඩන ආකොටෙට් -පෙ- සඤ්ඤාන ආකොටෙට් -පෙ- ඔටුනාට් -පෙ- සන්ධුනාට් -පෙ- නිඤ්ඤාට්, ‘අපෙට්ඨනාමිසස ජීවං නිකම්මන්තං පසෙසයාමා’ති. තෙ තං පුරිසං අවතුජ්ජං නිපාතෙන්නති -පෙ- පසෙසන නිපාතෙන්නති -පෙ- දුතියෙන පසෙසන නිපාතෙන්නති -පෙ- උඩං ධපෙන්නති -පෙ- ඔවුද්ධකං ධපෙන්නති -පෙ- පාණිනා ආකොටෙන්නති -පෙ- ලෙඩඩුනා ආකොටෙන්නති -පෙ- දණ්ඩන ආකොටෙන්නති -පෙ- සඤ්ඤාන ආකොටෙන්නති -පෙ- ඔටුනාට් -පෙ- සන්ධුනාට් -පෙ- නිඤ්ඤානති, නෙවසස මයං ජීවං නිකම්මන්තං පසසාම. තසස තදෙව වක්ඛු හොති තෙ රූපා තඤ්ඤායතනං නප්පට්ඨංවෙදෙති, තදෙව සොතං හොති තෙ සද්ද තඤ්ඤායතනං නප්පට්ඨංවෙදෙති, තදෙව ඝාතං හොති තෙ ගඤ්ඤා තඤ්ඤායතනං නප්පට්ඨංවෙදෙති, සායෙව ජීවිතා හොති තෙ රසා තඤ්ඤායතනං නප්පට්ඨංවෙදෙති, සෙවව කායො හොති තෙ ඵොඨබ්බා තඤ්ඤායතනං නප්පට්ඨංවෙදෙති. අයමිධං ඛො හො කසසප පරියායො යෙන මෙ පරියායෙන ඵවං හොති: ඉතිපි නත්ථී පරො ලොකො, නත්ථී සත්ථා ඔපපාතිකා, නත්ථී සුඛටද්දකකටානං කම්මානං ඵලං විපාකො ති”.

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ එසේ කියතත්, වැලිදු මට ‘මෙසේ ත් පරලොව නැත, මෙසේත් උපපාද්‍යා සත්ත්‍ව නැත, මෙසේත්, කුශලාකුශල කර්මයන්ට එල ව්‍යාක නැතැ’ යි මෙහි මෙබඳු සිතෙක් වෙයි,

12. කුමර කසුප් — “රාජත්‍යයෙනි, . . . එසේ සිතන්නට කරුණෙක් ඇද්ද?”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, . . . එසේ සිතන්නට කරුණෙක් ඇත.”

කුමර කසුප් — “ඒ කෙසේ වූයෙක් ද? රාජත්‍යයෙනි ?”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙහි මගේ සේවක පුරුෂයෝ, ‘ස්වාමීනි, මේ ඔබට වරද කළ සොරෙකි මොහුට ඔබට රිසියෙන දඩුවමක් පණවන්නැ’ යි කියා වරද කළ සොරකු අල්ලා ගෙනවුත් මට දක්වත්. මම ඔවුන්ට ‘එසේ වී නම් භවත්නි, මේ මිනිසා (මොහු ගේ) සිරිය ද සම ද මස් ද තහර ද ඇට ද ඇට මිදුලු ද නො නසා දිවියෙන් තොර කරවු’ යැ යි කියමි. ඔහු මට මැනවැ යි පිළිවදන් දී, සිරිය ද සම ද මස් ද තහර ද ඇට ද ඇට මිදුලු ද නො නසා ඒ මිනිසා දිවියෙන් තොර කරති. යම් විටෙක ඔහු ගේ ප්‍රාණය නිරුද්ධ වන්නට පටන්ගත්තේ වේ ද, එ විටැ මම ඔවුන් බණවා, ‘භවත්නි, එසේ වී නම්, මොහු ගේ නික්මෙන ජීවය දකුමෝ නම් යෙහෙකි.’ එහෙයින් මොහු උඩුකුරු කොට හොවවු’ යි කියමි. ඔහු ඒ මිනිසා උඩු කුරු කොට හොවත්. අපි ඔහු ගේ නික්මෙන ජීවය නො දකුමහ. ඔවුන්ට මම එසේ වී නම් භවත්නි, මේ මිනිසා ගේ නික්මෙන ජීවය දකුමෝ නම් යෙහෙක, එහෙයින් මේ මිනිසා යැව් කුරු කොට හොවවු. . . ඇලයෙන් හොවවු . . . දෙවෙනි ඇලයෙන් හොවවු. . . උඩු අතට තබවු . . . යැව් අතට තබවු . . . අතින් තළවු . . . ගලින් තළවු . . . දංඬෙන් තළවු . . . අවියෙන් ගසවු මෙහාට පෙරළවු . . . එහාට පෙරළවු . . . එහාටත් මෙහාටත් පෙරළවු’ යැ යි මෙසේ කියමි. ඔහු ඒ මිනිසා යැව්කුරු කොට තබන් . . . ඇලයෙන් හොවත් . . . දෙවෙනි ඇලයෙන් හොවත් . . . උඩු අතට තබන් . . . යැව් අතට තබන් . . . අතින් තළන් . . . ගලින් තළන් . . . දංඬෙන් තළන් . . . අවියෙන් ගසන් . . . මෙහාට පෙරළන් . . . එහාට පෙරළන් . . . එහාටත් මෙහාටත් පෙරළන්. එහෙත් අපි ඔහු ගේ නික්මෙන ජීවය නො දකිමු ඔහු ගේ ඒ ඇස ම වේ. ඒ රූපයෝ ම වෙත්. එහෙත් ඇස ඒ රූපායතනය පහළ නො කෙරෙයි. ඔහු ගේ ඒ කතා ම වේ. ඒ ශබ්දයෝ ම වෙත්. එහෙත් කතා ඒ ශබ්දායතනය පහළ නො කෙරෙයි. ඒ නාසාව ම වේ. ඒ ගන්ධයෝ ම වෙත්. එහෙත් නාසාව ඒ ගන්ධායතනය පහළ නො කෙරෙයි. ඒ දිව ම වේවි ඒ රසයෝ ම වෙත්. එහෙත් දිව ඒ රසායතනය පහළ නො කෙරෙයි. ඒ කය ම වේ. ඒ ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයෝ ම වෙත්. එහෙත් එය ඒ ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යායතනය පහළ නො කෙරෙයි. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, යම් කරුණෙකින් ‘මෙසේත් පර ලොව නැත, මෙසේත් උපපාද්‍යා සත්වයෝ නැත, මෙසේත් කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ එල ව්‍යාක නැතැ’ යි මට මෙබඳු සිතෙක් වේ නම් මේ ඒ කරුණ ය.”

“තෙන හි රාජඤ්ඤ උපමනෙත කරිස්සාමි. උපමායපිට්ඨෙකවෙව විඤ්ඤ පුරිසා භාසිතස්ස අත්ථං ආජානන්ති. භූතපුබ්බං රාජඤ්ඤ අඤ්ඤතරො සඤ්ඤාමො සඤ්ඤං ආදය පච්චන්තිමං ජනපදං අගමාසි. සො යෙනඤ්ඤතරො ගාමො තෙනුපසඤ්ඤමි, උපසඤ්ඤමීත්වා මජ්ඣෙකං ගාමස්ස ධිතො තික්ඛන්තං සඤ්ඤං උපලාපෙත්වා සඤ්ඤං භූමියං නික්ඛිපිත්වා එකමන්තං තිසිදි. අථ ඛො රාජඤ්ඤ තෙසං පච්චන්තජානපදානං මනුස්සානං එතදහොයි: අමෙහා කස්ස නු ඛො එසො සද්දෙ එවං රජනියො එවං කමනියො එවං මදනියො එවං ඛන්ධනියො එවං මුච්ඡනියො? ති සන්තිපතිත්වා තං සඤ්ඤාමං එතදවොචු: අමෙහා කස්ස නු ඛො එසො සද්දෙ එවං රජනියො එවං කමනියො එවං මදනියො එවං ඛන්ධනියො එවං මුච්ඡනියො? ති. “එසො ඛො හො සඤ්ඤා නාම යසෙසසො සද්දෙ එවං රජනියො එවං කමනියො එවං මදනියො එවං ඛන්ධනියො එවං මුච්ඡනියො’ති. තෙ තං සඤ්ඤං උත්තානං නිපාතෙසු: ‘වදෙහි හො සඤ්ඤා, වදෙහි හො සඤ්ඤා’ති. තෙව සො සඤ්ඤා සද්දමකාසි. * තෙ තං සඤ්ඤං අවතුල්ලං නිපාතෙසු. -පෙ- පසෙසන නිපාතෙසු. -පෙ- දුතියෙන පසෙසන නිපාතෙසු. -පෙ- උඛං යංපෙසු. -පෙ- ඔමුද්ධකං යංපෙසු. -පෙ- පාණිනා ආකොටෙසු. -පෙ- ලෙඛනා ආකොටෙසු. -පෙ- දණ්ණිනා ආකොටෙසු. -පෙ- සන්තන ආකොටෙසු. -පෙ- ඔධුනිංසු. -පෙ- සන්ධුනිංසු. -පෙ- නිද්ධුනිංසු: ‘වදෙහි හො සඤ්ඤා, වදෙහි හො සඤ්ඤා’ති. තෙව සො සඤ්ඤා සද්දමකාසි. අථ ඛො රාජඤ්ඤ තස්ස සඤ්ඤාමස්ස එතදහොයි: යාවබ්බා ඉමෙ පච්චන්තජානපද මනුස්සා. කථං හි නාම අසොනියො සඤ්ඤාසද්දං ගවෙසිස්සන්ති ති තෙසං පෙක්ඛමානානං සඤ්ඤං ගහෙත්වා තික්ඛන්තං සඤ්ඤං උපලාපෙත්වා සඤ්ඤං ආදය පක්ඛාමි. අථ ඛො රාජඤ්ඤ තෙසං පච්චන්තජානපදානං මනුස්සානං එතදහොයි: යද කීර හො අයං සඤ්ඤා නාම පුරිසසහගතො ව හොති, වායාමසහගතො ව වායුසහගතො ව, තදයං සඤ්ඤා සද්දං කරොති. යද පනායං සඤ්ඤා තෙව පුරිසසහගතො හොති න වායාමසහගතො න වායුසහගතො, නායං සඤ්ඤා සද්දං කරොති’ති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 15 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කුමරකපුප් - “එසේ වී නම් රාජන්‍යයෙනි, ඔබට උපමාවක් කරන්නෙමි. මෙහි ඇතැම් නුවණැති පුරුෂයෝ උපමායෙන් කියන ලද වචනයේ අරුත් දැනගනිත්. පෙර වූවක් කියමි. රාජන්‍යයෙනි, එක්තරා සක් පිඹින්නෙක් සකස් ගෙන පසල් දැනවිවකට ගියේ ය. හේ එක්තරා ගමක් කරා එළැඹියේ ය. එළැඹී ගම මැදැ සිටියේ, සක තුන් වරක් හඬවා සක බිමැ තබා එක් පසෙක හුන්නේ ය රාජන්‍යයෙනි, එ කලැ ‘පින්වත්නි, මෙසේ ඇලුම් කටයුතු මෙසේ සිත්කලු මෙසේ අසන්නන් මත් කරන, මෙසේ සිත් බඳනට කරුණු වූ, මෙසේ අසන්නන් මුසපත් කරන මේ හඬ කවරක් හු ගේ ද?’ යි ඒ පසල් දැනවුවැයි මිනිස්නට මේ සිත විය ඔහු රැස් වැ ඒ සක් පිඹින්නහු බණවා, ‘හෙමිබා පුරුෂය, මෙසේ ඇලුම් කටයුතු මෙසේ සිත්කලු, මෙසේ අසන්නන් මත් කරන, මෙසේ සිත් බඳනට කරුණු වූ මෙසේ අසන්නන් මුසපත් කරන මේ හඬ කවරක් හු ගේ ද?’ යි විවාළාහ. ‘හවත්නි, යමක්හුගේ මෙසේ ඇලුම් කටයුතු, මෙසේ සිත්කලු මෙසේ අසන්නන් මත් කරන, මෙසේ සිත් බඳනට කරුණු වූ, මෙසේ අසන්නන් මුසපත් කරන මේ හඬ යමක් හු ගේ ද එය මේ සක නමැ යි සක්පිඹින්නා කී ය. ඔහු ‘පින්වත්, සක හඬ නහව, පින්වත් සක හඬ නහව’ යි ඒ සක උඩුකුරුකොට හෙවූහ. සක හඬ නො ම පැවැත් විය. . . ඔහු ඒ සක යැටි කුරු කොට හෙවූහ . . . පසෙකින් හෙවූහ . . . දෙවෙනි පසෙන් හෙවූහ . . . මුහුණ උඩට සිටුනා සේ තැබූහ. . . මුහුණ යටට සිටුනා සේ තැබූහ. . . අත්ලෙන් තැළූහ. . . ගලින් තැළූහ. . . දංඬෙන් තැළූහ. . . අවියෙන් ගැසූහ. . . මැතට පෙරළූහ. . . ඇතට පෙරළූහ. . . පින්වත් සක, හඬ නහව, පින්වත් සක හඬ නහව’ යි කියා ඇත මැත පෙරළූහ. (එහෙත්) සක හඬ නො ම පැවැත් වී ය. රාජන්‍යයෙනි, එ විට ඒ සක් පිඹින්නහුට ‘මේ පසල් දැනවුවැයි මිනිස්සු කොතරම් අඤාන ද! මොහු කෙසේ නම් නො මඟින් සක් හඬ සොයන්නාහු ද?’ යි මේ සිත විය. හේ ඔවුන් බලා සිටියැ දී ම සක ගෙන තුන් වරක් සක හඬවා (සක පිඹි) එය රැගෙන නික්මැ ගියේ ය. රාජන්‍යයෙනි, ඉක්බිති ඒ පසල් දැනවුවැයි මිනිස්නට ‘හවත්නි, යම් විටෙක මේ සක මිනිසකු හා එක් වැ පැවැත්තේ ද, මිනිසාගේ උත්සාහය හා එක් වැ පැවැත්තේ ද, වායුව හා එක් වැ පැවැත්තේ ද, එකල මේ සක හඬ කෙරෙයි. යම් විටෙක වූ කලී මේ සක මිනිසකු හා එක් වැ නො පැවැත්තේ ද, මිනිසා ගේ උත්සාහය හා එක් වැ නො පැවැත්තේ ද, වායුව හා එක් වැ නො පැවැත්තේ ද, එ විට හඬ නො කෙරේ යැ යි මේ සිත විය.

එවමෙව බො රාජඤ්ඤ යද්ධං කායො ආයුසහගතො ව හොති උසමාසහගතො ව විඤ්ඤාණසහගතො ව, තද අභික්ඛමතිපි පටික්ඛමතිපි තිඤ්ඤිතිපි නිසීදතිපි සෙය්‍යමපි කපෙසති, වක්ඛුනාපි රූපං පසකති, සොතෙනපි සඤ්ඤං සුඡාති, සාතෙනපි ගන්ධං සායති, ජිව්හායපි රසං සායති, කායෙනපි ඵොභබ්බං ඵුසති, මනසාපි ධම්මං විජානාති. යද් පනායං කායො නෙව ආයුසහගතො හොති, න උසමාසහගතො ව න විඤ්ඤාණසහගතො ව, තද නෙව අභික්ඛමති න පටික්ඛමති න තිට්ඨති න නිසීදති න සෙය්‍යං කපෙසති, වක්ඛුනාපි රූපං න පසකති, සොතෙනපි සඤ්ඤං න සුඡාති, සාතෙනපි ගන්ධං න සායති, ජිව්හායපි රසං න සායති, කායෙනපි ඵොභබ්බං න ඵුසති, මනසාපි ධම්මං න විජානාති. ඉමිනාපි බො තෙ රාජඤ්ඤ පරියායෙන එවං හොතු: ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුක්ඛදුක්ඛකථානං කම්මානං ඵලං විපාකො'ති''.

“කිඤ්ඤාපි හවං කසකපො එවමාහ, අථ බො එවමෙව එත්ථ හොති: ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුක්ඛදුක්ඛකථානං කම්මානං ඵලං විපාකො'ති''.

13. “අත්ථි පන රාජඤ්ඤ පරියායො -පෙ-”

“අත්ථි හො කසකන පරියායො -පෙ-”

“යථා කථං විය රාජඤ්ඤති?”

“ඉධ මෙ හො කසකප පුරිසාවොරං ආගුචාරිං ගහෙත්වා දසෙසනති: අයං තෙ හතෙන වොරො ආගුචාරි, ඉමසං යං ඉච්ඡයි තං දණ්ඩං පණෙහි'ති. ත්‍යාහං එවං වදමි: තෙන හි හො ඉමසං පුරිසසං ජවිං ඡිත්ථං, අපෙචනාමසං ජිවං පසෙසය්‍යාමා'ති. තෙ තසං පුරිසසං ජවිං ඡිත්ථනති නෙවසං මයං ජිවං පසකාම. ත්‍යාහං එවං වදමි: තෙන හි හො ඉමසං පුරිසසං වම්මං ඡිත්ථං -පෙ- මංයං ඡිත්ථං -පෙ- නහාරුං ඡිත්ථං -පෙ- අට්ඨිං ඡිත්ථං -පෙ- අවඤ්ඤාත්ථි ඡිත්ථං, අපෙචනාමසං ජිවං පසෙසය්‍යාමා'ති. තෙ තසං පුරිසසං වම්මං ඡිත්ථනති -පෙ- අට්ඨිමිඤ්ඤං ඡිත්ථනති නෙවසං මයං ජිවං පසකාම. අයමපි බො හො කසකප පරියායො යෙතා මෙ පරියායෙන එවං හොති: ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුක්ඛදුක්ඛකථානං කම්මානං ඵලං විපාකො'ති.”

රාජත්‍යයෙනි, එ පරිද්දෙන් ම යම් කලෙක මේ සිරුර ආයුෂ (ජීවිතෙන්ද්‍රිය) සහිත වේ ද, උණුසුම් සහිත වේ ද, විඤාන සහිත වේ ද එ කලා ඉදිරියට ද යෙයි, පෙරළා ද යෙයි, සිටුවනේ ද වෙයි, හිඳුනේ ද වෙයි, ශයනය ද කෙරෙයි, ඇසින් රූප දක්නේ ද වෙයි, කනින් භව අසනයේ ද වෙයි, නැහැයෙන් ගඳ අහනයේ ද වෙයි, දිවෙන් රස විඳිනයේ ද වෙයි, කයින් හැපෙන දෑ පහස්නේ ද වෙයි, මනසින් දහම් දන්නේ ද වෙයි. යම් කලෙක වූ කලී මේ සිරුර නො ම ආයුෂ සහිත වේ ද, නො ම උණුසුම් සහිත වේ ද, නො ම විඤාන සහිත වේ ද, එ කලා නො ම ඉදිරියට යෙයි, නො ම පෙරළා යෙයි, නො ම සිටියි, නො ම හිඳියි, නො ම ශයනය කෙරෙයි, ඇසින් රූප නො ම දක්නේ ද වෙයි, කනින් භව නො ම අසනයේ ද වෙයි, නැහැයෙන් ගඳ නො ම අහනයේ ද වෙයි, දිවෙන් රස නො ම විඳිනයේ ද වෙයි, කයින් හැපෙන දෑ නො ම පහස්නේ ද වෙයි, මනසින් දහම් නො ම දන්නේ ද වෙයි. රාජත්‍යයෙනි, මේ කරුණින් ඔබට 'මෙසේත් පරලොව ඇත, මෙසේත් උපපාදක සත්ත්‍ව ඇත, මෙසේත් සුක්කාන දුෂ්කාන කර්මයන් ගේ එල විපාක ඇතැ' යි මෙබඳු සිතෙක් වේ වා."

පායාසි — "භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ වදාරනු දු, වැලිත් 'මෙසේත් පර ලොව නැත, මෙසේත් උපපාදක සත්ත්‍ව නැත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ එල විපාක නැතැ' යි මේ කරුණෙහි මට මෙසේ සිතෙක් වේ."

13. කුමරකසුප් — "රාජත්‍යයෙනි, . . . එයට කරුණෙක් ඇද්ද?"

පායාසි — "ඇත, භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස."

කුමරකසුප් — "ඒ කෙබඳු එකෙක් ද?"

පායාසි — "භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙහි මගේ සේවක පුරුෂයෝ වරද කළ සොරක්හු අල්ලා ගෙනවුත් 'ස්වාමීනි, මේ ඔබට වරද කළ සොරෙක. ඔබට රිසියෙන දඩුවමක් මොහුට පණවන්නැ' යි කියා දක්වත්. මම ඔවුනට 'එසේ වී නම් භවත්නි, මේ මිනිසා ගේ සිවිය සිඳුලා මොහු ගේ ජීවය දක්කැ හෙත්තමෝ නම් යෙහෙකැයි මෙසේ කියමි. ඔහු ඒ මිනිසා ගේ සිවිය සිඳිත්. එහෙත් ඔහු ගේ ජීවය අපි නො දකුමහ. එ විට ඔවුනට 'එසේ වී නම් භවත්නි, මේ මිනිසා ගේ සම සිඳ ලවු . . . මස සිඳ ලවු . . . නහර සිඳ ලවු . . . ඇට සිඳ ලවු . . . ඇට මිදුලු සිඳ ලවු මේ මිනිසා ගේ ජීවය දක්කැ හෙත්තමෝ නම් යෙහෙකැ' යි මෙසේ කියමි. ඔහු ඒ මිනිසා ගේ සම සිඳු ලත් . . . ඇට මිදුලු සිඳු ලත් එහෙත් අපි ඔහු ගේ ජීවය නො දකුමහ. භවත් කාශ්‍යප යන් වහන්ස, යම් කරුණෙකින් මට 'මෙසේත් පෙරලොව නැත, මෙසේත් උපපාදක සත්වයෝ නැත, මෙසේත් සුක්කාන දුෂ්කාන කර්මයන් ගේ එල විපාක නැතැ' යි මෙබඳු සිතෙක් වේ ද, මේ ද ඒ එක් කරුණෙකි.

“තෙන හි රාජඤ්ඤ උපමනෙත කරිසාමි. උපමායපි ඉධෙකච්චෙව වීඤ්ඤ පුරිසා භාසිතස්ස අත්ථං ආජානතී. භූතපුබ්බං රාජඤ්ඤ අඤ්ඤතරො අග්ගිකො ජට්ටො අරඤ්ඤයතනෙ පණ්ණකුට්ඨො වසති. අථ ඛො රාජඤ්ඤ අඤ්ඤතරො ජනපදෙ සඤ්ඤා වුට්ඨාසි. අථ ඛො සො සඤ්ඤා තස්ස අග්ගිකස්ස ජට්ටස්ස අසාමස්ස සාමන්තා එකරත්තිං වසිත්වා පක්කාමි. අථ ඛො රාජඤ්ඤ තස්ස අග්ගිකස්ස ජට්ටස්ස එතදභොසි: ධනනුනාහං යෙන සො සඤ්ඤාභො තෙනුප-සඤ්ඤමෙය්‍යං, අපෙචනාමෙත්ථ කිඤ්චි උපකරණං අධිගච්ඡය්‍යානති. අථ ඛො සො අග්ගිකො ජට්ටො කාලසෙසව වුට්ඨාය යෙන සො සඤ්ඤාභො තෙනුපසඤ්ඤමි, උපසඤ්ඤමිත්වා අද්දස තස්මිං සඤ්ඤාභො දහරං කුමාරං මඤ්ඤ උක්කානාසෙය්‍යාකං ජඩ්ඞිතං. දිස්වානස්ස එතදභොසි: න ඛො මෙතං පතීරුපං, යමෙම පෙක්ඛමානස්ස මනුස්සභුතො කාල-කරෙය්‍යා. ධනනුනාහං ඉමං දුරකං අසාමං නෙත්වා ආපාදෙය්‍යාං පොසෙය්‍යාං වසෙය්‍යානති. අථ ඛො සො අග්ගිකො ජට්ටො තං දුරකං අසාමං නෙත්වා ආපාදෙසි පොසෙසි වසෙසි. යද සො දුරකො දසවස්සුදෙසිකො වා භොති ආදසවස්සුදෙසිකො වා, අථ ඛො තස්ස අග්ගිකස්ස ජට්ටස්ස ජනපදෙ කිඤ්චිදෙව කරණීයං උපපජ්ජි. අථ ඛො සො අග්ගිකො ජට්ටො තං දුරකං එතදචොච: ‘ඉච්ඡාමහං තාත ජනපදං ගතං, අග්ගිං තාත පරිවරෙය්‍යාසි. මා ච තෙ අග්ගි නිබ්බාසි. සචෙ ව තෙ අග්ගි නිබ්බාසෙය්‍යා, අයං වාසි, ඉමානි කඬ්ඞානි, ඉදං අරණීසතිතං. අග්ගිං නිබ්බන්තො අග්ගිං පරිවරෙය්‍යාසි’ති. අථ ඛො සො අග්ගිකො ජට්ටො තං දුරකං එවං අනුසාසිත්වා ජනපදං අගමාසි. තස්ස බිඬ්ඞාපසුතස්ස අග්ගි නිබ්බාසි. අථ ඛො තස්ස දුරකස්ස එතදභොසි: පිතා ඛො මං එවං අචච: ‘අග්ගිං තාත පරිවරෙය්‍යාසි, මා ච තෙ අග්ගි නිබ්බාසි. සචෙ ව තෙ අග්ගි නිබ්බාසෙය්‍යා අයං වාසි ඉමානි කඬ්ඞානි. ඉදං අරණීසතිතං, අග්ගිං නිබ්බන්තො අග්ගිං පරිවරෙය්‍යාසි’ති. යනනුනාහං අග්ගිං නිබ්බන්තො අග්ගිං පරිවරෙය්‍යානති. අථ ඛො සො දුරකො අරණීසතිතං වාසියා තච්ඡ: අපෙච නාම අග්ගිං අධිගච්ඡය්‍යානති. නෙව සො අග්ගිං අධිගච්ඡි. අරණීසතිතං විධා එළෙසි -පෙ- තිඬා එළෙසි -පෙ- චතුර්ධා එළෙසි -පෙ- පඤ්ඤාධා එළෙසි -පෙ- දසධා එළෙසි -පෙ- සතධා එළෙසි -පෙ- සකලිකං සකලිකං අකාසි -පෙ- සකලිකං සකලිකං කරිත්වා උද්දකච්චෙ කොචොසි -පෙ- උද්දකච්චෙ කොචොසි මගාවාතෙ මසුණි: අපෙචනාම අග්ගිං අධිගච්ඡය්‍යානති. නෙව සො අග්ගිං අධිගච්ඡි.

1. සි. මු. ඉ. සචෙව
2. සි. මු. ඉ. අරණී
3. සි. මු. ඉ. අරණී

කුමරකපුප් — “රාජත්‍යයෙනි, එසේ වී නම් ඔබට උපමාවක් කරන්නෙමි. උපමායෙකුත් මෙහි ඇතැම් තුවණැති පුරුෂ කෙනෙක් කියන ලද වචනයේ අරුත් දැනගනිත්. රාජත්‍යයෙනි, පෙර වූවක් කියමි. එක්තරා ගිනි පුද්ග පටිලයෙක් වෙනෙහි කොළ සෙවිලි කළ පැලෙක වෙසෙයි. රාජත්‍යයෙනි, එ කල දනවවෙක එක්තරා වෙළෙඳ මුළුවෙක් නැඟී සිටියේ ය. (ගමන් ඇරඹියේ ය). ඉක්බිති ඒ වෙළෙඳමුළුව ඒ ගිනි පුද්ග පටිලයා ගේ අසපුව සම්පයෙහි එක් රැයක් වැස නික්මු ගියේ ය. එ කල ඒ ගිනිපුද්ග පටිලයාට ‘ඒ වෙළෙඳ මුළුව වුසු තැනට ගියෙමි නම් යෙහෙක. එහි දී කිසි උපකරණයක් ලද්දෙමි වීම් නම් යෙහෙකැ’ යි මේ සිත විය. ඉක්බිති ඒ ගිනි පුද්ග පටිලයා කලින් ම නැඟී සිට, ඒ වෙළෙඳ මුළුව රැඳී සිටි තැනට එළැඹියේ ය. එළැඹ, ඒ වෙළෙඳ මුළුව වුසු තැන හැර දමා පියන ලද උඩුකුරු වැ හෝනා ඉතා කුඩා ළදරුවකු දිවිය. දැකීමෙන් ඔහුට ‘මා දක්ක දී මිනිස් වූයෙක් කලුරිය කරන්නේ ය යන යමෙක් ඇද්ද, එය මට නො සුදුසු ය. මේ දරුවා අසපුවට ගෙන ගොස් ඇති දෑඩ් කෙළෙමි නම් පෝෂිත කළෙමි නම්, වඩා ගන්නෙමි නම් ඉතා යෙහෙකැ’ යි මේ සිත විය. ඉක්බිති ඒ ගිනි පුද්ග පටිල තෙම ඒ දරුවා අසපුවට ගෙන ගොස් ඇති දෑඩ් කෙළේ ය, පෝෂිත කෙළේ ය, වඩා ගත්තේ ය. යම් කලෙක ඒ දරු දස වස් හෝ දෙළොස් වස් ඇත්තේ වී ද, එ කල ඒ ගිනි පුද්ග පටිලයාට දනවවෙහි කිසියම් කටයුත්තක් උපන. එ කල හේ ගිනි පුද්ග පටිල තෙම ඒ දරු බණවා, ‘දරුව, දනවවට යන්නට කැමැත්තෙමි. දරුව, ගින්න පුදුව, තගේ ගින්න නො නිවේ වා, ඉදින් තගේ ගින්න නිවී ගියේ නම්—මේ වැය මය, මේ දර ය, මේ ගිනි ගානා දඬු දෙක ය. (මෙයින්) ගිනි උපදවා ගිනි පුදුව’ යි මේ වචන කී ය. ඉක්බිති ඒ ගිනි පුද්ග පටිල තෙම ඒ දරුවාට මෙසේ අනුශාසනා කොට දනවවට ගියේ ය. ක්‍රීඩායෙහි යෙදුණු ඔහු ගේ ගින්න නිවී ගියේ ය එ වට ඒ දරුවාට ‘මා පියා මට ‘දරුව ගින්න පුදුව, තගේ ගින්න නො නිවේ වා. ඉදින් තගේ ගින්න නිවී ගියේ නම්, මේ වැය ය, මේ දර ය, මේ ගිනි ගානා දඬු දෙක ය (මෙයින්) ගිනි උපදවා ගිනි පුදුව’ යි කීයේ ය. මම ගිනි උපදවා, ගිනි පිදීම නම් යෙහෙකැ’ යි මේ සිත විය. ඉක්බිති ඒ දරු තෙම ගිනි ලදිම නම් යෙහෙකැ’ යි සිතා, ගිනි ගානා දඬු දෙක වැයෙන සැස්සේ ය (එහෙත්) හේ ගිනි නො ම ලැබී ය. ගිනි ගානා දඬු දෙක දෙකට පැළී ය. තුනට පැළී ය. . . . සතරට පැළී ය. . . පසට පැළී ය. . . දහයට පැළී ය. . . සියයට පැළී ය. . . කැබැලි කැබැලි කෙළේ ය. . . කැබැලි කැබැලි කොට වෙනෙහි කෙටී ය. . . වෙනෙහි කොටා, ‘ගිනි ලදිම නම් යෙහෙකැ’ යි සිතා, මහ සුළඟෙහි පිබිඹු හළේ ය. (එහෙත්) හේ ගිනි නො ම ලැබී ය.

අථ ඛො සො අග්ගිකො ජට්ඨො ජනපදෙ තං කරණීයං තිරොන්ධා, යෙන සකො අසසමො තෙනුපසඬකමී, උපසඬකමීන්ධා තං දරකං එතදවොච: ‘කච්චි තෙ තාත අග්ගි න නිබ්බුතො’ති. ඉධ මෙ තාත බිඬඬාපසුතසස අග්ගි නිබ්බාසි. තසස මෙ එතදහොසි: පිතා ඛො මං එවං අවච: අග්ගිං තාත පරිවරෙය්‍යාසි, මා ච තෙ අග්ගි නිබ්බාසි. සචෙ ච තෙ අග්ගි නිබ්බායෙය්‍ය අයං වාසි ඉමානි කඬානි ඉදං අරණීසහිතං, අග්ගිං නිබ්බතෙතන්ධා අග්ගිං පරිවරෙය්‍යාසි ති. යනනුනාහං අග්ගිං නිබ්බතෙතන්ධා අග්ගිං පරිවරෙය්‍යානති. අථ බවාහං තාත අරණීසහිතං වාසියා තච්ඡි: අපෙඨනාම අග්ගිං අධිගච්ඡය්‍යානති. නෙවාහං අග්ගිං අධිගච්ඡං. අරණීසහිතං චිධා එංලෙසිං -පෙ- තිධා එංලෙසිං -පෙ- චතුධා එංලෙසිං -පෙ- පඤ්චධා එංලෙසිං -පෙ- දසධා එංලෙසිං -පෙ- සතධා එංලෙසිං -පෙ- සකලිකං සකලිකං අකාසිං -පෙ- සකලිකං සකලිකං කරිණිං උදුකඛලෙ කොට්ටෙසිං -පෙ- උදුකඛලෙ කොට්ටින්ධා මහාවාතෙ ඔච්ඡිණිං අපෙඨනාම අග්ගිං අධිගච්ඡය්‍යානති. නෙවාහං අග්ගිං අධිගච්ඡන්ති. අථ ඛො තසස අග්ගිකසස ජට්ඨසස එතදහොසි: යාවබාලො අයං දරකො අබ්‍යකෙතා. කරං හි නාම අයොනිසො අග්ගිං ගවෙසිසසති ති තසස පෙකඛමානසස අරණීසහිතං ගහෙන්ධා අග්ගිං නිබ්බතෙතන්ධා තං දරකං එතදවොච: එවං ඛො තාත අග්ගි නිබ්බතෙතතඛෙධා, නතෙව යථා තිං බාලො අබ්‍යකෙතො අයොනිසො අග්ගිං ගවෙසිසසති ති,

එවමෙව ඛො තිං රාජඤ්ඤ බාලො අබ්‍යකෙතො අයොනිසො පරලොකං ගවෙසිසසති. පට්තිසසඤ්ඤං රාජඤ්ඤ පාපකං දිට්ඨිගතං. පට්තිසසඤ්ඤං රාජඤ්ඤ පාපකං දිට්ඨිගතං. මා තෙ අහොසි දීඝරතතං අභිතාය දුක්ඛායා’ති.

“කීඤ්චාපි හවං කසසපො එවමාහ, අථ ඛො නෙවාහං සකෙතාමී¹ ඉදං පාපකං දිට්ඨිගතං පට්තිසසඤ්ඤං. රාජා පි මං පසෙනදි කොසලො ජානාති තිරොරාජානොපි: ‘පායාසිරාජඤ්ඤ ඵවාචාදි ඵවාදිට්ඨි: ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකච්ඡුකකචානං කමොනං එලං වීපාකො ති. සවාහං හො කසසප ඉදං පාපකං දිට්ඨිගතං පට්තිසසඤ්ඤාමී, හවිසසන්ති මෙ වත්තාරො; යාවබාලො පායාසි-රාජඤ්ඤ යාවඅබ්‍යකෙතො දුක්ඛතිතග්ගාහිති. කොපෙනපි නං හරිසසාමී, මකෙකපි නං හරිසසාමී, පලාසෙනපි නං හරිසසාමී ති.”

1. සග්ගාමි ප්‍රාය

එ කලා ඒ ගිනි පුදන ජට්ටු තෙම දනව්වෙහි ඒ කටයුත්ත නිමවා සිය අසපුවට පැමිණියේ ය. පැමිණ ඒ දරුවාට 'කිමෙක් ද දරුව, තමේ ගිනි නො නිව්ගේ ද?' යි කී ය. 'පියාණෙනි, මෙහි ක්‍රීඩායෙහි යෙදුණු මා ගේ ගිනි නිව් ගියේ ය. ඒ මට 'දරුව, ගිනි පුදව, තමේ ගින්න නො නිවෙ ව , ඉදින් තමේ ගින්න නිව් ගියේ වී නම්, 'මේ වෑය ය, මේ දර ය, මේ ගිනි භානා දඩු දෙක ය (මෙයින්) ගිනි නිපදවා ගිනි පුදව' යි මා පියා මට කී ය. (එ බැවින්) මම ගිනි නිපදවා ගිනි පිදීම නම් යෙහෙකැ' යි මට මේ සිත විය. පියාණෙනි, ඉක්බිති මම ගිනි ලදිම් නම් යෙහෙකැ යි සිතා ගිනි භානා දඩු දෙක වෑයෙන් සැස්සෙමි. (එහෙත්) මම ගිනි නො ලදිමි. ගිනි භානා දඩු දෙක දෙකට පැළිමි. . . තුනට පැළිමි . . . සතරට පැළිමි. . . පසට පැළිමි . . . දසයට පැළිමි . . . සියයට පැළිමි . . . කැබැලි කැබැලි කෙළෙමි. . . කැබැලි කැබැලි කොට වනෙහි ලා කෙටිමි . . . වනෙහි ලා කොටා, ගිනි ලදිම් නම් මැනැවැ යි සිතා මහ සුළඟෙහි පිඹ හළෙමි. එහෙත් මම ගිනි නො ලදිමි' යි මෙ පවත් කී ය. "මේ දරු තෙම කොතරම් අනුවණ ද! කොතරම් අවියත් ද!! කෙසේ නම් නොමගින් ගිනි සෙව් දැ!!!" යි ඒ ගිනිපුදන ජට්ටුයාට මේ සිත විය. හේ ඔහු බලා සිටියැ දී ගිනිභානා දඩු දෙකක් ගෙන ගිනි නිපදවා 'දරුව, මෙසේ ම ගිනි ඉපැදවියැ යුතු ය. අනුවණ වූ නොවියත් තෝ යම්සේ නොමගින් ගිනි සෙවූයෙහි ද එසේ ගිනි ඉපිදවියැ නො හැක්කැ' යි කී ය.

රාජත්‍යයෙනි, අනුවණ වූ නොවියත් වූ ඔබ නො මගින් පර ලොව සොයන්නාහ. රාජත්‍යයෙනි, තෙල ලාමක දෘෂ්ටිය බැහැර කරන්න. එය ඔබට දික් කලක් අවැඩ පිණිස දුක් පිණිස නො වෙ වා."

පායාසි — "හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ වදරතත් වැලි මේ ලාමක දෘෂ්ටිය බැහැර කරන්නට මම නො හැක්කෙමි. පායාසි රාජත්‍ය 'මෙසේත් පර ලොව නැත, උපපාදුක සත්වයෝ නැත, සුක්කාක දුෂ්කාක කර්මයන් ගේ එල විපාක නැතැ' යි පායාසි රාජත්‍ය තෙම මෙබඳු වාද ඇත්තෙක, මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තෙකැ' යි පසේනදී කොසොල් රජ ද මා දනි, පිටක දනවුහි රජුහු ද දනිත්. හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, ඉදින් මම මේ ලාමක වූ දෘෂ්ටිය බැහැර කෙළෙමි වීම් නම් 'මේ පායාසි රාජත්‍ය තෙම ඉතා බාලයෙක, ඉතා නොවියත් ය. කරුණු වරදවා ගන්නා සුල්ලෙකැ' යි මට කියන්නෝ වන්නාහ. (එ බැවින්) ඔවුන් කෙරෙහි කෝපයෙනුත් මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි, ඔබ කී මනා කරුණු මකන ස්වභාවයෙන් යුක්තව ද ඒ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි, යුගග්‍රාහයෙන් ද ඔවුනට (එකට එක කිරීමක් වශයෙන්ද) මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි."

14. “තෙන හි රාජඤ්ඤ උපමනෙත කරිස්සාමී. උපමායපිධෙකවෙව විඤ්ඤ පුරිසා භාසිතස්ස අත්ථං ආරුනන්ති. භූතපුබ්බං රාජඤ්ඤ මහාසකට්ඨසඤ්ඤා සකට්ඨසහස්සං පුරත්ථිමා ජනපද පච්ඡිමං ජනපදං අගමාසි. සො යෙන යෙන ගව්ජති ඛිට්ඨමෙව පරියාදියති තිණකට්ඨාදකං හරිතකපණ්ණං. තස්මිං ඛො පන සඤ්ඤා දො සඤ්ඤාසා අගෙසුං, එකො පඤ්ඤානං සකට්ඨසතානං එකො පඤ්ඤානං සකට්ඨසතානං. අරං ඛො තෙසං සඤ්ඤාසානං එතදගොසි. අයං ඛො පන මහාසකට්ඨසඤ්ඤා සකට්ඨසහස්සං. තෙ මයා යෙන යෙන ගව්ජාම ඛිට්ඨමෙව පරියාදියති තිණකට්ඨාදකං හරිතකපණ්ණං. යනනුත මයං ඉමං සත්ථං ද්විධා විහරෙය්‍යාම එකතො පඤ්ඤා සකට්ඨසතානි, එකතො පඤ්ඤා සකට්ඨසතානිති. තෙ තං සත්ථං ද්විධා විහරිංසු එකතො පඤ්ඤා සකට්ඨසතානි එකතො පඤ්ඤා සකට්ඨසතානි. එකො තාව සත්ථවාහො ඛුං තිණඤ්ඤා කථඤ්ඤා උදකඤ්ඤා ආරොපෙත්වා සත්ථං පයාපෙසි. ද්විහතිහං පයාතො ඛො පන සො සඤ්ඤා අඤ්ඤා පුරිසං කාළං ලොභිතකං සන්තඨකලාපං කුච්චමාලිං අලලවත්ථං අලලකෙසං කඤ්ඤාමකඛිතෙති විකෙකති හඤ්ඤා රථෙන පටිපරං ආගව්ජන්තං. දිස්වා එතදවොච: ‘කුතො හො ආගව්ජයි’ති ‘අමුකමො ජනපද’ති. ‘කුතිං ගමිස්සයි’ති ‘අමුකං නාම ජනපදනති.’ ‘කච්චි හො පුරතො කන්තාරෙ මහාමෙසො අභිසංචුට්ඨො?’ති. එවං ඛො හො පුරතො කන්තාරෙ මහාමෙසො අභිසංචුට්ඨො. ආසිත්තොදකානි වටුමානි ඛුං තිණඤ්ඤා කථඤ්ඤා උදකඤ්ඤා, ඡට්ඨෙධං හො පුරාණානි තිණානි කථානි උදකානි, ලහුභාරෙති සකට්ඨෙති සීසසීසං ගව්ජරං. මා යොග්ගානි කිලමෙරාති. අරං ඛො සො සත්ථවාහො සත්ථිකෙ ආමනෙති: අයං හො පුරිසො එවමාහ: පුරතො කන්තාරෙ මහාමෙසො අභිසංචුට්ඨො¹, ආසිත්තොදකානි වටුමානි, ඛුං තිණඤ්ඤා කථඤ්ඤා උදකඤ්ඤා, ඡට්ඨෙධං හො පුරාණානි තිණානි කථානි උදකානි, ලහුභාරෙති සකට්ඨෙති සීසසීසං ගව්ජරං, මා යොග්ගානි කිලමෙරාති, ඡට්ඨෙධං හො පුරාණානි තිණානි කථානි උදකානි, ලහුභාරෙති සකට්ඨෙති සත්ථං පයාපෙරාති. ‘එවං හො’ති ඛො තෙ සත්ථිකා තස්ස සත්ථවාහස්ස පටිඤ්ඤා, ඡට්ඨෙධං පුරාණානි තිණානි කථානි උදකානි ලහුභාරෙති සකට්ඨෙති සත්ථං පයාපෙසුං. තෙ පඨමෙපි සත්ථවාසෙ න අඤ්ඤාසු තිණං වා කථං වා උදකං වා, දුතියෙපි සත්ථවාසෙ –පෙ– තතියෙපි සත්ථවාසෙ –පෙ– චතුත්තෙපි සත්ථවාසෙ –පෙ– පඤ්ඤාමෙපි සත්ථවාසෙ –පෙ– ඡට්ඨෙපි සත්ථවාසෙ –පෙ– සත්තමෙපි සත්ථවාසෙ න අඤ්ඤාසු තිණං වා කථං වා උදකං වා. සඤ්ඤා අනායාසනං ආපජ්ජංසු. යෙ ච තස්මිං සඤ්ඤා අගෙසුං මනුස්සා වා පසු වා සඤ්ඤා සො යසෙඛා අවනුසෙසා හතෙඛයි, අට්ඨකානෙව සෙසෙයි.

1. අභිසංචුට්ඨො, PTS

14. කුමරකසුප් — “එසේ වී නම් රාජන්‍යයෙනි, ඔබට උපමාවක් කරන්නෙමි. උපමායෙනුත් මෙහි ඇතැම් නුවණැති පුරුෂයෝ කියන ලද වචනයේ අරුත් දැන ගන්නාහ. පෙර වූවක් කියමි. රාජන්‍යයෙනි, ගැල් දහසක් වූ මහ ගැල් මුළුවෙක් පෙර දිගැ දැනව්වෙන් නික්මැ පැයිම් දිගැ දැනව්වකට ගියේ ය. එය යම් යම් මහෙකින් යෙයි ද, ඒ ඒ මහ තණ දර දිය ද යටත් පිරිසෙයින් නිල් තණ කොළ ද ඉතිරි නො වැ අවසන් වෙයි. ඒ ගැල් මුළුයෙහි එකෙක් ගැල් පන්සියයකට ද තවෙකෙක් ගැල් පන්සියයකට ද යි සාත්තු නායකයෝ දෙදෙනෙක් වූහ. එ කල ඒ සාත්තු-නායකයනට ‘ගැල් දහසක් වූ මෙය මහ ගැල් මුළුවෙකි. ඒ අප යන යන මහා තණ දර දිය නිල් කොළ යන මේ සියල්ල වහා ම නො ඉතිරි වැ නිමාවට යෙයි. එක් කොටසකට ගැල් පන්සියයක් ද ඉතිරි කොටසටත් ගැල් පන්සියයක් ද යි මේ ගැල්මුළුව දෙ කොටසකට බෙද ගන්නමෝ නම් ඉතා යෙහෙකි’ යි මේ සිත විය. ඔහු ඒ ගැල් මුළුව එක් කොටසකට ගැල් පන්සියය පන්සියය කොට දෙකට බෙදූහ. (ඔවුන් ගෙන්) පළමු කොට එක් ගැල් නාවෙක් බොහෝ තණ ද දර ද දිය ද (ගැල්හි) නංවා ගෙන ගැල් මුළුව පැදවී ය. දෙතුන් දිනක් ගියා වූ ඒ ගැල්මුළුව ලේ පැහැ ඇස් ඇති බැඳගත් හියවුරු ඇති ගෙලා පලන් හෙළ ඇඹුල මල්දම් ඇති, තෙත් වස්ත්‍ර ඇති, තෙත් කෙහෙ ඇති, මඩ වැකි සකින් යුත් සොදුරු රියෙකින් ඉදිරියට එන කළු වන් මිනිසකු දිවී යා. දක ‘භවත, කොයින් එයි ද?’ යි විචාළේ ය. ‘අසෝ දැනව්වෙන් එමි’ යි හේ කිව. ‘කොහි යන්නෙහි ද?’ යි අනෙකා ඇසී ය. ‘අසෝ නම් දැනව්වට යෙමි යි පළමු තැනැත්තේ කී ය. ‘කිම භවත. ඉදිරි කතරෙහි මහ වැසි වට ද?’ යි අනෙකා ඇසී ය. ‘එසේ ය. භවත, ඉදිරියේ කතරෙහි මහවැසි වට. ‘මංහු ද කඳුරැළි ද දියෙන් පිරි ඇත. තණ ද දිය ද බොහෝ ඇත. භවත, පරණ වූ තණ දර දිය ඉවත ලව. ලුහු බර ඇති ගැලින් යුතු වැ වහ වහා යව. ගොනුන් නො වෙහෙස ව, යි පළමු තැනැත්තා කීය. එ විට ඒ ගැල් නා තෙම ගැල්පදුවන් බණවා, ‘භවත්ති, ඉදිරි කතරෙහි මහවැසි වටැ යි, ‘මංහු ද කඳුරැළි ද දියෙන් තෙත් වැ ඇතැ යි ‘තණ දර දිය ද බොහෝ යා’ යි, භවත්ති, පරණ තණ දර දිය ඉවත ලවුයැ’ යි, ‘ලුහු බර ඇති ගැලින් යුතු වැ වහ වහා යන්නැ යි, ගොනුන් නො වෙහෙසන්නැ යි මේ මිනිසා කීයයි. භවත්ති, පරණ තණ දර දිය ඉවත දමවු. ලුහු බර ඇති ගැලින් යුතු ව වහ වහා ගැල් මුළුව පදවවු යැ යි කී ය. ‘එසේ ය, පිත්ථො යි ඒ ගැල්-පදුවෝ ඒ ගැල්නාවාට පිළිවදන් දී, පරණ තණ දර දිය ඉවත ලා, ලුහු බර ගැල් වලින් යුතු වැ ගැල්මුළුව පැදවූහ. ඔහු පළමු ගැල් නවාතැනෙහි ද තණ හෝ දර හෝ දිය හෝ නො දුටුහ. දෙවෙනි ගැල් නවාතැනෙහි ද . . . තෙවෙනි ගැල් නවාතැනෙහි ද . . . සතර වන ගැල් නවාතැනෙහි ද . . . පස් වන ගැල් නවාතැනෙහි ද . . . සවන ගැල් නවාතැනෙහි ද . . . සත්වන ගැල් නවාතැනෙහි ද තණ හෝ දර හෝ දිය හෝ නො දුටුහ. සියල්ලෝ ම විනාශයට පැමිණියාහ. ඒ ගැල්මුළුයෙහි යම් මිනිස් කෙනෙක් හෝ සිවුපා කෙනෙක් හෝ වූහ ද ඒ සියල්ලන් ඒ නොමිනිස් යක් තෙම කැගේ ය. ඇට පමණක් ඉතිරි කෙළේ ය.

යද අඤ්ඤාසි දුතියො සත්ථාවගො ඛණ්ණිකානෙතො ඛො හො දති සො සත්ථො'ති, ඛණ්ණං තිණ්ණං කඨංකං උදකං ආරොපෙත්වා සත්ථං පයාපෙසි. ද්විගතීහං පයාතො ඛො පනෙසො සත්ථො අද්දස පුරිසං කාළං ලොභිතකං සන්තඛකලාපං කුමුදමාලිං අලලවත්ථං අලලකෙසං කද්දලමකඛිතෙති වකෙකති හද්දෙන රථෙන පටිපථං ආගව්ජන්තං. දිස්වා ඵතදවොච: කුතො හො ආගව්ජසි'ති 'අමුකමසා ජනපද'ති 'කුතිං ගමිසාසි'ති 'අමුකං නාම ජනපදන්ති.' 'කථවි හො පුරතො කන්තාරෙ මහාමෙසො අභිප්පච්චි ධර්මා'ති 'ඵවං ඛො හො පුරතො කන්තාරෙ මහාමෙසො අභිප්පච්චි ධර්මා, ආසිකොදකානි වට්ඨමානි, ඛණ්ණං තිණ්ණං කඨංකං උදකං, ජට්ඨෙඨ්ථ හො පුරාණානි තිණානි කඨංකානි උදකානි, ලුහාරෙති සකටෙති සීසසීසං ගව්ජථ, මා යොග්ගානි කිලමෙථාති. අථ ඛො සො සත්ථාවගො සත්ථෙකෙ ආමනෙත්ති: අයං හො පුරිසො ඵවමාහ'පුරතො කන්තාරෙ මහාමෙසො අභිප්පච්චි ධර්මා, ආසිකොදකානි වට්ඨමානි, ඛණ්ණං තිණ්ණං කඨංකං උදකං, ජට්ඨෙඨ්ථ හො පුරාණානි තිණානි කඨංකානි උදකානි, ලුහාරෙති සකටෙති සීසසීසං ගව්ජථ, මා යොග්ගානි කිලමෙථා'ති. අයං ඛො හො පුරිසො නෙව අමනාකං මිකො න ඤාතිසාලොභිතො. කථං මයං ඉමස්ස සද්ධාය ගමිසා ම? න ඛො ජට්ඨෙඨ්ථඛොති පුරාණානි තිණානි කඨංකානි උදකානි යථාහතෙන හණ්ණෙන සත්ථං පයාපෙථ. න නො පුරාණං ජට්ඨෙඨ්ථසාමා'ති. 'ඵවං හො ති ඛො තෙ සත්ථිකා තස්ස සත්ථාවගස්ස පටිසුත්ථා යථාහතෙන හණ්ණෙන සත්ථං පයාපෙසුං. තෙ පට්ඨමෙ පි සත්ථාවගෙ න අද්දසංසු තිණං වා කඨං වා උදකං වා, දුතියෙ පි සත්ථාවගෙ තතියෙ පි සත්ථාවගෙ චතුසෙ පි සත්ථාවගෙ පඤ්ඤමෙ පි සත්ථාවගෙ ජට්ඨෙ පි සත්ථාවගෙ සත්තමෙ පි සත්ථාවගෙ න අද්දසංසු තිණං වා කඨං වා උදකං වා තඤ්ඤ සත්ථං අද්දසංසු අනගබ්බසනං ආපන්නං. යෙ ච තස්මිං සත්ථෙ පි අහෙසුං මනුස්සා වා පසු වා, තෙසඤ්ඤ අභිකිකානෙව අද්දසංසු තෙන යකෙකෙන අමනුසෙකෙන හත්ථිතානං. අථ ඛො සො සත්ථාවගො සත්ථෙකෙ ආමනෙත්ති: අයං ඛො හො සත්ථො අනගබ්බසනං ආපන්නො යථා තං තෙන බාලෙන සත්ථාවගෙන පරිණායකෙන. තෙනති හො යානමනාකං සත්ථෙ අප්පසාරානි පණියානි, තානි ජට්ඨෙඨ්ථා, යානි ඉමස්මිං සත්ථෙ මහාසාරානි පණියානි තානි ආදියථා'ති. 'ඵවං හො'ති ඛො තෙ සත්ථිකා තස්ස සත්ථාවගස්ස පටිසුත්ථා යානි සකස්මිං සත්ථෙ අප්පසාරානි පණියානි තානි ජට්ඨෙඨ්ථා යානි තස්මිං සත්ථෙ මහාසාරානි පණියානි තානි ආදියිත්වා, සොත්ථිතා තං කන්තාරං නිත්ථරිසු යථා තං පණ්ඩිතෙන සත්ථාවගෙන පරිණායකෙන.

1. අභිප්පච්චි ධර්මා ෦෦෧

2. යථාහතෙන මත්ථං

දෙවෙනි, ගැල් නා තෙම 'භවත්ති, ඒ ගැල් මුළුව නික්ම ගොස් බොහෝ කල් ගියේ වේ යැ යි යම් විටෙක දැන ගත්තේ ද, එ විටැ බේ හෝ තණ ද දර ද දිය ද පටවා ගැල් මුළුව පිටත් කැරවී ය. මේ ගැල්මුළුව දෙකුත් දිනක් ගියේ ම ලේ පැහැ ඇස් ඇති, බැඳ ගත් හියවුරු ඇති (ගෙලැදුරු) හෙළැඹුල් මල්දමක් ඇති, තෙත් වස්ත්‍ර ඇති, තෙත් කෙහෙ ඇති, මඩ-වැකුණු සකින් යුත් සොදුරු රියෙකින් ඉදිරියට එන කළු පැහැ පුරුෂයකු දිවී ය. දැක 'භවත කොයිබිත් එයි ද?' යි විචාළේ ය. 'අසෝ දනව්වෙනැ' යි හේ කිව. 'කොහි යෙහි ද?' යි අනෙකා පුළුවන. 'අසෝ නම් දනව්වට යි පළමු තැනැත්තා පිළිවදන් දුන. 'භවත, කිමෙක් ද? ඉදිරියෙහි කතරෙහි මහවැසි වට ද?' යි අනෙකා පුළුවන. 'එසේ ය, භවත, ඉදිරියේ කතරෙහි මහවැසි වට, මංහු ද කඳුරැළි ද දියෙන් පිරි ගියාහ. බොහෝ තණ ද දර ද දිය ද (එහි) ඇත. භවත, පරණ තණ දර දිය ඉවත දමා පියවු. ලුහු බර ගැලින් වහ වහා යවු. ගොනුන් නො වෙහෙසවු' යැ යි පළමු තැනැත්තා කී ය. එ විට ඒ ගැල්නා තෙම ගැල් පදුවත් බණවා, 'භවත්ති, මේ පුරුෂයා 'ඉදිරියෙහි කතරෙහි මහ වැසි වැස ඇත. මංහු ද කඳුරැළි ද දියෙන් පිරි ඇත. බොහෝ තණ ද දර ද දිය ද ඇත, භවත්ති, පරණ තණ දර දිය ඉවත දමා පියවු. ලුහු බර ඇති ගැලින් වහ වහා යවු. ගොනුන් නො වෙහෙසවු' යැ යි කියයි. භවත්ති, මේ පුරුෂයා අප ගේ මිතුරෙක් නො වේ, සහලේ නැයෙකුත් නො වේ. කෙසේ අපි මොහු ගේ බස හඳහා යන්නමු ද? පරණ තණ දර දිය ද නො ම ඉවත දමීයැ යුතු. ගෙනෙන ලද හැම බඩුයෙන් ම යුතු ව ගැල් මුළුව පදවු. අප ගේ පරණ බඩු නො ම ඉවත ලන්නමු' යි කී ය. 'භවත්ති, එසේ යැ යි කියා ම ඒ ගැල් පදුවේ ඒ ගැල් නාවාට පිළිවදන් දී, ගෙනා බඩුයෙන් යුතු ව ගැල්මුළුවැ පැදවූහ. ඔහු පළමු ගැල් නවාතනෙහි ද තණ හෝ දර හෝ දිය හෝ නො දුටුහ. දෙවෙනි ගැල් නවාතනෙහි ද තෙවෙනි ගැල් නවාතනෙහි ද සතර වන ගැල් නවාතනෙහි ද පස්වන ගැල් නවාතනෙහි ද සවන ගැල් නවාතනෙහි ද සත්වන ගැල් නවාතනෙහි ද තණ හෝ දර හෝ දිය හෝ නො දුටුවාහ, එහෙත් විනාශයට පැමිණි ඒ පළමු ගැල්මුළුව දුටුවාහ. ඒ ගැල් මුළුවෙහිත් යම් මිනිස් කෙනෙක් හෝ සිවුපා කෙනෙක් හෝ වූහු ද ඒ නොමිනිස් යකුහු විසින් කන ලද ඔවුන් ගේ ඇට පමණක් දුටුවාහ. ඉක්බිති ඒ ගැල්නා තෙම ගැල්පදුවත් බණවා, 'භවත්ති, ඒ අනුවණ අධිපති ගැල්නාවා කරණ කොට ගෙන එය වියැ යුතු ද එසේ මේ ගැල් මුළුව විනාශයට පැමිණියේ ය. භවත්ති, එසේ වී නම්, අප ගැල් මුළුයෙහි යම් අගයෙන් අඩු වූ වෙළෙඳ බඩු ඇද්ද, ඒවා ඉවත දමා පියා, මේ වැනැසුණු ගැල්මුළුයෙහි මහත් අගය ඇති යම් වෙළෙඳ බඩු ඇත් නම් ඒවා ගනිවු' යැ යි කී ය. 'එසේ ය, පින්වතැ, යි කියා ම ඒ ගැල්පදුවේ ඒ ගැල්නාවාට පිළිවදන් දී, සිය ගැල් මුළුවෙහි මද අගය ඇති යම් වෙළෙඳ බඩු ඇද්ද, ඒවා ඉවත දමා පියා ඒ වැනැසුණු ගැල් මුළුයෙහි යම් මහඟු බඩු ඇද්ද, ඒවා ගෙන, නුවණැති අධිපති ගැල්නාවකු කරණ කොට ගෙන එය යම් සේ වියැ යුතු ද, එසේ සුව සේ ඒ කතර තිණුහ (තරණය කළාහ).

එවමෙව ඛො තුං රාජඤ්ඤ ඛාලො අබ්‍යන්තො අන්‍යබ්‍යසනං ආපජ්ජස්සපි අයොනියො පරලොකං ගවෙසන්තො, සෙය්‍යථාපි සො පුරිමො සත්ථාවානො. යෙ පි තච සොතබ්බං සග්ගහතබ්බං මඤ්ඤිසන්ති, තෙ පි අන්‍යබ්‍යසනං ආපජ්ජස්සන්ති, සෙය්‍යථාපි තෙ සත්ථිකා. පරිනිසංජේතං රාජඤ්ඤ පාපකං දිට්ඨිගතං, පටිනිසංජේතං රාජඤ්ඤ පාපකං දිට්ඨිගතං. මා තෙ අහොසි දීඝරත්තං අභිකාය දුක්ඛායා''ති.

“කිඤ්චාපි භවං කස්සපො එවමාහ, අථ ඛො නෙවාහං සකෙකාමී ඉදං පාපකං දිභිගතං පටිනිසංජේතුං. රාජාපි මං පසෙන්නදිකොසලො ජානාති තිරොරාජානො පි. පායාසිරාජඤ්ඤ එවංවාදී එවංදිට්ඨි: ‘ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තං ඔපපාතිකා, නත්ථි සුක්ඛදුක්ඛවානං කම්මානං එලං විපාකො’ති. වාහං හො කස්සප ඉදං පාපකං දිට්ඨිගතං පටිනිසංජේස්සාමී, හවිස්සන්ති මෙ චත්තාරො: යාව ඛාලො පායාසිරාජඤ්ඤ යාව අබ්‍යන්තො යාව දුක්ඛතිත්තාහිති, කොපෙනපි නං හරිස්සාමී මකෙබ්බපි න හරිස්සාමී, පලාසෙනපි නං හරිස්සාමී’ති.

15. “තෙනහි රාජඤ්ඤ උපමනෙක කරිස්සාමී. උපමායපිධෙකවෙව විඤ්ඤ පුරිසා භාසිතස්ස අත්ථං ආජානන්ති. භූතපුබ්බං රාජඤ්ඤ අඤ්ඤතරො සුක්කරපොසකො පුරිසො සකම්මා ගාමා අඤ්ඤං ගාමං අගමාසි. තත්ථ අද්දස පහුතං සුක්කං ගුරුං ජඩ්ඨිතං. දිස්වානස්ස එතදහොසි: අයං ඛො ඛහුකො සුක්කගුරො ජඩ්ඨිතො, මමං ච සුක්කරහත්තං. යනතුනාහං ඉතො සුක්කගුරුං හරෙය්‍යන්ති, සො උක්කරාසඛං පත්ථරිත්වා පහුතං සුක්කගුරුං ආකිරිත්වා හණ්ඨිකං බත්ථිත්වා සීසෙ උබ්බාහෙත්වා අගමාසි. තස්ස අත්තරාමග්ගෙ මහාඅකාලමෙසො පාවසයි. සො උග්ගරත්තං පග්ගරත්තං යාව අත්තනවා ගුරෙත මකිත්තො ගුරුභාරං ආදය අගමාසි. තමෙතං මනුස්සා දිස්වා එවමාහංසු: කච්චි නො තුං හණෙ උම්මන්තො, කච්චි වීචෙතො? කථංහි නාම උග්ගරත්තං පග්ගරත්තං යාව අත්තනවා ගුරෙත මකිත්තො ගුරුභාරං හරිස්සපි?’ති. ‘තුමෙහ ඛෙවත්ථ හණෙ උම්මන්තො තුමෙහ වීචෙතො. තථා හි පන මෙ සුක්කරහත්තන්ති’ එවමෙව ඛො තුං රාජඤ්ඤ ගුරුභාරිකූපමො මඤ්ඤ පටිභාසි. පටිනිසංජේතං රාජඤ්ඤ පාපකං දිභිගතං. පටිනිසංජේතං රාජඤ්ඤ පාපකං දිභිගතං. මා තෙ අහොසි දීඝරත්තං අභිකාය දුක්ඛායා''ති.

රාජන්‍යයෙනි, එසේ ම අනුවණ වූ නොවියත් වූ ඔබ, ඒ පළමු ගැල්නාවා පරිද්දෙන් නො නුවණින් (නොමඟින්) පර ලොව සොයනුවෝ විනාශයට පැමිණෙන්නාහු ය. යම් කෙනෙකුත් ඔබ බස ඇසියැ යුතු කොට, හැඳිහැ යුතු කොට සිතන්නාහු ද ඔහුත් (යට කී අනුවණ ගැල්නාවා, අනුව ගිය) ගැල් පසුවත් මෙන් විනාශයට පැමිණෙන්නාහ. රාජන්‍යයෙනි, මේ ලාමක දෘෂ්ටිය දුරුලන්න, මේ ලාමක දෘෂ්ටිය බැහැර කරන්න. මෙය ඔබට දිගු කලක් ඇවැඩ පිණිස දුක් පිණිස නො පවතී වා”.

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ කියනුදු වැලිත් මේ ලාමක දෘෂ්ටිය දුරු ලන්නට නො හැක්කෙමි. ‘පායාසි රාජන්‍ය මෙසේත් පරලොව නැතැ යි උපපාදක සත්තු නැතැ’ යි කුශලාකුශල කර්මයනට එල විපාක නැතැ’ යි මෙබඳු වාද ඇත්තේ යැ යි, මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තේ යැ යි පසේනදී කොසොල් රජ ද දනී, මෙයින් පිටත රටවල රජහු ද දනිති. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, ඉදින් මම මේ ලාමක දෘෂ්ටිය දුරුළුම් නම්, පායාසි රාජන්‍ය තෙම කොතරම් මහත් අනුවණ-යෙක් ද! කොතරම් මහත් නොවියතෙක් ද!! කොතරම් මහත් සේ කරුණු වරදවා ගත්තෙක්ද!!! යි මට කියන්නෝ වන්නාහ. එ බැවින් ඔවුන් කෙරේ කෝපයෙනුදු මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි, ඔවුන් කී දැ මකන ස්වභාවයෙනුත් ඒ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි, ඔවුනට යුගග්‍රාහ වශයෙනුත් (එකට එක කරනු විසිනුත්) මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි.”

15. කුමරකසුප් — “එසේ වී නම් රාජන්‍යයෙනි, ඔබට උපමාවක් කරන්නෙමි. මෙහි ඇතැම් නුවණැති මිනිස්සු උපමායෙනුත් කියන ලද වචනයේ අරුත් දැනගන්නාහ. රාජන්‍යයෙනි, පෙර දවසැ හුරන් රක්තා එක්තරා පුරුෂයෙක් සිය ගමින් අන් ගමකට ගියේ ය. හේ එහි (කිසි තැනක) දමා පියන ලද වියැළි ගිය බොහෝ අසුවී දිවී ය. දැකීමෙන් ඔහුට ‘මේ වනාහි දමාපියන ලද වියැළිණු බොහෝ අසුවී ය. මගේ හුරනට අහරෙක. මම මෙයින් වියැළි අසුවී ගෙන ගියෙමි නම් ඉතා යෙහෙකැ’ යි මේ සිත විය. හේ උතුරු සඵව එළා බොහෝ වියැළි අසුවී ගොඩගසා පොදියක් කොට බැඳ හිසින් උසුලා ගෙන ගියේ ය. ඔහු යන අතර මහැදී මහ නොකල් වැස්සෙක් වැටිණි. හේ පයැ නිය අග තෙක් ම අසුවියෙන් වැකුණේ, උඩින් වැගිරෙන, පහතින් පෙරෙන අසුවී බර රැගෙන ගියේ ය. මිනිස්සු ඔහු දක, ‘සගය කිමෙක් ද? තෝ උමතුයෙහි ද? කිමෙක් ද? විකල සිතැත්තෙහි ද? කෙසේ නම් තෝ අසුවියෙන් වැකුණෙහි නියගතෙක් ම උඩින් වැගිරෙන යැටින් පෙරෙන අසුවී බර රැගෙන යෙහි ද?’ යි මෙසේ කිහ. ‘සගයෙනි, මේ කරුණෙහි ලා තෙපි ම උමතුවෝ ය, තෙපි ම විකල සිතැත්තෝ ය. එසේ මැ යැ මේ මගේ හුරනට ගෙනයන අහර!’ යැ යි කී ය. රාජන්‍යයෙනි, එ පරිද්දෙන් ම ඔබ අසුවී ගෙන යන්නකු මෙන් පැනෙති. රාජන්‍යයෙනි, මේ ලාමක දෘෂ්ටිය බැහැර කරන්න. එය ඔබට දිගු කලක් ඇවැඩ පිණිස දුක් පිණිස නො පවතීවා.

“කිඤ්චාපි භවං කස්සපො එවමාහ, අප්ථං ඛො තෙවාහං සකෙකාමී ඉදං පාපකං දිඝිගතං පටිනිස්සජ්ඣං. රාජාපි මං පසෙසනදිකොස්ලො ජානාති තිරොරාජානොපි: පායාසි රාජඤ්ඤ ඵලංවාදි ඵලංදිඝි: ‘ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකටානං කමමානං එලං වීපාකො’ති. සවාහං හො කස්සප ඉදං පාපකං දිඝිගතං පටිනිස්සජ්ඣස්සාමි, භවිස්සන්ති මෙ වත්තාරො: යාව ඛාලො පායාසිරාජඤ්ඤ අබ්බාසො දුග්ගතිතයාහිති කොපෙනපි නං හරිස්සාමි, මකෙඛනපි නං හරිස්සාමි, පලායෙනපි නං හරිස්සාමි ති.”

16. “තෙනහි රාජඤ්ඤ උපමනෙකකරිස්සාමි. උපමායපි ඉධෙකචෙව විඤ්ඤා පුරියා භාසිතස්ස අඤ්ඤං ආජානන්ති. භුතපුබ්බං රාජඤ්ඤ චෙ අකඛ්ඤ්ඤා අකෙඛති දිඛිංසු. එකො අකඛ්ඤ්ඤා ආගතාගතං කලිං ගිලති. අද්දසා ඛො දුතියො අකඛ්ඤ්ඤා තං අකඛ්ඤ්ඤා ආගතාගතං කලිං ගිලන්තං. දිස්වා තං අකඛ්ඤ්ඤා එතදවොච: තං ඛො සමම එකන්තිකෙන ජිනාසි’ දෙති මෙ සමම අකෙඛ, පජජාතිස්සාමි’ති.¹ ‘එවං සමමා’ති ඛො සො අකඛ්ඤ්ඤා තස්ස අකඛ්ඤ්ඤාසක අකෙඛ පාදසි. අප්ථං ඛො සො අකඛ්ඤ්ඤා අකෙඛ විසෙන පරිභාවෙතා තං අකඛ්ඤ්ඤා එතදවොච: එහි ඛො සමම අකෙඛති දිඛිස්සාමාති. එවං සමමා’ති ඛො සො අකඛ්ඤ්ඤා තස්ස අකඛ්ඤ්ඤාසක පච්චසෙසාසි. දුතියමපි ඛො තෙ අකඛ්ඤ්ඤා අකෙඛති දිඛිංසු, දුතියමපි ඛො සො අකඛ්ඤ්ඤා ආගතාගතං කලිං ගිලති. අද්දසා ඛො දුතියො අකඛ්ඤ්ඤා තං අකඛ්ඤ්ඤා දුතියමපි ආගතාගතං කලිං ගිලන්තං. දිස්වා තං අකඛ්ඤ්ඤා එතදවොච:-

“ලිත්තං පරමෙන තෙජසා ගිලමකං පුරියො න බුජ්ඣති,

ගිල රෙ ගිල පාපඤ්ඤක පච්ඡා තෙ කට්ඨකං භවිස්සති”ති.

එවමෙව ඛො තං රාජඤ්ඤ අකඛ්ඤ්ඤාපමො මඤ්ඤා පටිභාසි. පටිනිස්සජ්ඣතං රාජඤ්ඤ පාපකං දිඛිගතං, පටිනිස්සජ්ඣතං රාජඤ්ඤ පාපකං දිඛිගතං. මා තෙ අහොසි දීඝරත්තං අභිතාය දුක්ඛායා’ති.

1. පජ්ඣස්සාමි ති - PTS

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ එසේ වදාරනත් වැලිදු මම මේ ලාමක දෘෂ්ටිය බැහැර කරන්නට නො හැක්කෙමි. ‘පායාසි රාජ්‍යානුකූල’ මෙසේත් පර ලොව නැතැ යි, උපපාදක සත්වයෝ නැතැ යි කුශලාකුශල කර්මයනට එල විපාක නැතැ යි මෙබඳු වාද ඇත්තේ යැ යි මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තේ යැ යි පසේනදී කොසොල් රජ ද මා දැනි. බැහැර ජනපද වල රජුහු ද දනිති. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, ඉදින් මම මේ ලාමක දෘෂ්ටිය දුරැලිම නම් ‘පායාසි රාජ්‍යානුකූල කොතරම් මහත් අනුවණයෙක් ද! කොතරම් මහත් අව්‍යක්තයෙක් ද!! කොතරම් මහත් ලෙස වැරැදි ගැනුම් ගත්තෙක් ද !!!’ යි මට දෙස් කියන්නෝ වන්නාහ. එබැවින් ඔවුන් කෙරේ කෝපයෙනුත් මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි, ඔබ කී දෑ මකන ස්වභාවයෙනුත් මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි, ඔවුනට එකට එක කරනු විසිනුත් මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි.”

16. කුමරකසුප් — “රාජ්‍යානුකූල, එසේ වී නම් ඔබට උපමාවක් කරන්නෙමි. උපමායෙනුදු මෙහි ඇතැම් තුවණැති පුරුෂයෝ කියන ලද වචනයේ අරුත් දැනගන්නාහ. රාජ්‍යානුකූල, පෙර වූවක් කියමි. දුටුරුවෝ¹ දෙදෙනෙක් පසැටින් දු කෙළියාහ. එක් දුටුරුවෙක් ආ ආ (පරදින පරදින) පසැට ගිලී. දෙවැනි දුටුරු තෙම ඒ දුටුරුවා පැරදුණු පැරදුණු පසැට ගිලින්නහු දිවී ය. දෙක ඒ දුටුරුවාට ‘යහලුව, තෝ ඒකාන්තයෙන් දිනති ය. යහලුව, මට සියලු පස ඇට දෙව, බිලියමක් කරන්නෙමි’ යි කී ය. ‘යහලුව, එසේ යැ’ යි කියා ඒ දුටුරුහට සියලු පසැට දුන්නේ ය. එකල ඒ දුටුරු තෙම පසැට විසයෙන් යොද ඒ අතින් දුටුරුවා බණවා ‘යහලු, එව, පසැටින් කෙළින්නාමු’ යි කී ය. හේ ‘එසේ ය, යහලු’ යි කියා ම ඔහුට පිළිවදන් දුන. දෙවනු ද ඒ දුටුරුවෝ පසැටින් කෙළියාහ. දෙවනු ද ඒ දුටුරු තෙම පැරදුණු පැරදුණු පසැට ගිලිසි. දෙවෙනි දුටුරු තෙම දෙවනු ද ඒ දුටුරුවා පස ඇට ගිලින්නහු දිවී යැ. දෙක ඒ දුටුරුවාට,

“කියුණු විසයෙන් තවරන ලද පසැට ගිලින පුරිස් එය (විස තවරා ඇති බව) නො දනී. බොල පව්වු දුහුව, ගිලා පිය පසු වැ එය තට නපුරු වනු ඇතැ’ යි

මෙ බස් පැවැසී ය.

රාජ්‍යානුකූල, මෙසේ ම ඔබ පසැට දුහු වකු (අක්ෂධූර්තයකු) මෙන් පැනෙති. රාජ්‍යානුකූල, මේ ලාමක දෘෂ්ටිය බැහැර කරන්න. එය ඔබට දිගු කලක් ඇවැඩ පිණිස දුක් පිණිස නො වේ වා.”

1. දු කෙළින්තෝ
2. දුකිය

කිංචාපි හවං කස්සපො ඵවමාහ, අථ ඛො නෙවාහං සකෙකාමී ඉදං පාපකං දිඝිගතං පටිතිස්සජ්ඣතුං. රාජා පි මං පසෙකනදිකොසලො ජානාති, තිරොරාජානො පි: පායාසිරාජඤ්ඤ ඵවංවාදී ඵවංදිඝි 'ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකවානං කමමානං ඵලං විපාකො'ති. සවාහං හො ක ප ඉදං පාපකං දිඝිගතං පටිතිස්සජ්ඣස්සාමි, හවිස්සන්ති මෙවත්තාරො: 'යාව ඛාලො පායාසිරාජඤ්ඤ අඛාතො දුග්ගහිතග්ගාහී'ති. කොපෙන පි නං හරිස්සාමි, මකෙකිනපි නං හරිස්සාමි, පලාසෙනපි නං හරිස්සාමිති''.

17. තෙන හි රාජඤ්ඤ උපමනෙක කරිස්සාමි. උපමාය පි ඉධෙකවෙව විඤ්ඤ පුරිසා භාසිතස්ස අත්ථං ආජානන්ති. භූතපුබ්බං රාජඤ්ඤ අඤ්ඤතරො ජනපදෙ වුඨාසි. අථ ඛො සභායකො සභායකං ආමනෙකයි: 'ආයාම සමම, යෙන සො ජනපදෙ තෙත්තපසඛකම්ඤ්ඤාම, අපෙචනාමෙත්ථ කිංචි ධනං අධිගච්ඡයාමා'ති. 'ඵවං සමමා'ති ඛො සභායකො සභායකස්ස පවටස්සාසි. තෙ යෙන සො ජනපදෙ යෙනඤ්ඤතරං ගාමපත්ථං තෙත්තපසඛකම්මංසු. තත්ථ අග්ගසංසු පහුතං සාණං ඡඩ්ඨිතං. දිස්වා සභායකො සභායකං ආමනෙකයි: 'ඉදං ඛො සමම පහුතං සාණං ඡඩ්ඨිතං' තෙන හි සමම තිංඤ්ඤ සාණභාරං ඛන්ධි, අහඤ්ඤ සාණභාරං ඛන්ධිස්සාමි. උහො සාණභාරං ආදය ගම්ඤ්ඤාමා'ති. 'ඵවං සමමා'ති ඛො සභායකො සභායකස්ස පටිස්සුත්වා සාණභාරං ඛන්ධිත්වා තෙ උහො පි සාණභාරං ආදය යෙනඤ්ඤතරං ගාමපත්ථං තෙත්තපසඛකම්මංසු. තත්ථ අග්ගසංසු පහුතං සාණසුත්තං ඡඩ්ඨිතං. දිස්වා සභායකො සභායකං ආමනෙකයි: යස්ස ඛො සමම අත්ථාය ඉච්ඡයාම සාණං ඉදං පහුතං සාණසුත්තං ඡඩ්ඨිතං. තෙන හි සමම තිංඤ්ඤ සාණභාරං ඡඩ්ඨිති, අහඤ්ඤ සාණභාරං ඡඩ්ඨිස්සාමි, උහො සාණසුත්තභාරං ආදය ගම්ඤ්ඤාමා'ති. 'අයං ඛො මෙ සමම සාණභාරො දුරාහතො ව සුසන්නඛො ව, අලං මෙ, තිං පජානාහී'ති.

පායාසි - “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ වදාරත්, වැලිදු මේ ලාමක දෘෂ්ටිය බැහැර කරන්නට මම නො සමත්විමි. ‘පායාසි රාජ්‍යා තෙම මෙසේ පර ලොව නැත, උපපාදුක සත්ත්‍ව නැත, කුලොකුල කම්මයනට එල විපාක නැතැ යි මෙසේ වාද ඇත්තෙකැ යි මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තෙකැ’ යි පසේනදි කොසොල් රජ ද දනී, පිටත් දනවති රජදරුවෝ ද දනිත්. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, අදින් මම මේ ලාමක දෘෂ්ටිය හැරවිමි නම්, ‘පායාසි රාජ්‍යායා කොතරම් මහත් අනුවණයෙක් ද! කොතරම් මහත් අව්‍යක්තයෙක් ද! කොතරම් මහත් වැරදි ගැනුම් ගත්තෙක් ද !!!’ යි මෙසේ මට ගරහා කියන්නෝ වන්නාහ. එ බැවින් මම ඔවුන් කෙරෙහි කෝපයෙන් ද මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි, ඔබ කී දෑ මකන සැහැටියෙනුත් මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි, ඔවුනට එකට එක කරනු විසිනුත් මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි.”

17. කුමරකසුප් - “එසේ වී නම් ඔබට උවමක් කරන්නෙමි. උපමායෙනුත් මෙහි ඇතැම් නුවණැති පුරුෂයෝ කී කරුණෙහි අරුත් දැන ගනිත්. රාජ්‍යායෙනි, පෙර වූවක් කියමි: එක්තරා දනවුවක් නැති ගියේ ය (දනවු වැස්සෝ දනව්ව හැර දමා ගියාහ.) එ කල යහලුවෙක් යහලුවකු බණවා, ‘යහලුව, එමු. ඒ දනව්ව කරා යන්නම්හ. එහි දී කිසි ධනයක් ලදුමෝ නම් ඉතා යෙහෙකැ’ යි කී ය. ‘එසේ ය, යහලුවැ’ යි කියා ම අනිත් යහලු තෙම ඔහුට පිළිවදන් දුන. ඔහු ඒ දනව්වට ගොස් එහි එක්තරා ජනශූන්‍ය වූ ගමකට පැමිණියාහු ය. එහි දමා පියන ලද බොහෝ හන වැහැරී දුටුහ. දක එක් යහලුවෙක් අනෙකා බණවා, ‘යහලුව, මේ හැර දමා පියන ලද බොහෝ හණ වැහැරී ය. එ බැවින් යහලුව, තෝත් හණ වැහැරී බරක් බදුව, මමත් හණ වැහැරී බරක් බදින්නෙමි. අපි දෙදෙනා ම හණවැහැරී බරක් ගෙන යන්නමු’ යි කී ය. ‘යහලුව, එසේ යැ’ යි අනෙකා සිය යහලුවාට පිළිවදන් දී, හණ වැහැරී බරක් බැඳ ඔහු දෙදෙනා ම එය ගෙන ජනයා ගෙන් හිස් එක්තරා ගමකට ගියාහ. ඔහු එහි දී හැර දමා පියන ලද බොහෝ හණනුල් දුටුහ. දක එක් යහලුවෙක් අනිත් යහලුවාට ‘යහලුව, යම් ධනයක් සඳහා අපි හණවැහැරී ගෙන යනු කැමැතිවූමු ද, මේ එයට වඩා අගනා ඉවත දමන ලද බොහෝ හනනුල් ඇත. එ බැවින් යහලුව, තෝත් හණවැහැරී බර ඉවත දමව, මමත් හණ වැහැරී බර ඉවත ලන්නෙමි. අපි දෙ දෙනා ම හණනුල් බරක් ගෙන යන්නම්හ’ යි කී ය. ‘යහලුව මේ හණ වැහැරී බර වනාහි මා විසින් දුර සිටම ගෙනෙන ලද්දෙක මොනොවට බඳනා ලද්දේ ය. මට හනනුලින් කම් නැත. කළ යුත්ත තෝ අනුව’ යි කී ය.

අථ ටො සො සභායකො සාණභාරං ඡවේධිත්වා සාණසුත්තභාරං ආදිසි. තෙ යෙනාඤ්ඤතරං ගාමපත්තං තෙනුපසඬකම්භු. තත් අඤ්ඤාසු පහුතා සාණියො ඡවේධිතා. දිස්වා සභායකො සභායකං අමනෙකයි: 'යසං ටො සමම අත්ථාය ඉච්ඡයාම සාණං වා සාණසුත්තං වා, ඉමා පහුතා සාණියො ඡවේධිතා. තෙන හි සමම තිස්සාඤ්ඤා සාණභාරං ඡවේධිති, අභඤ්ඤා සාණසුත්තභාරං ඡවේධිස්සාමි, උභො සාණභාරං ආදය ගමිස්සාමා'ති. 'අයං ටො මෙ සමම සාණභාරො දුරා-භතො ව සුසන්නථො ව, අලං මෙ ත්වං පජානාහි'ති. අථ ටො සො සභායකො සාණසුත්තභාරං ඡවේධිත්වා සාණභාරං ආදිසි. තෙ යෙනාඤ්ඤතරං ගාමපත්තං තෙනුපසඬකම්භු. තත් අඤ්ඤාසු පහුතං ටොමං ඡවේධිතං -පෙ- පහුතං ටොමසුත්තං ඡවේධිතං -පෙ- පහුතං ටොමදුස්සං ඡවේධිතං -පෙ- පහුතං කප්පාසං ඡවේධිතං -පෙ- පහුතං කප්පාසිකසුත්තං ඡවේධිතං -පෙ- පහුතං කප්පාසිකදුස්සං ඡවේධිතං -පෙ- පහුතං අයං ඡවේධිතං -පෙ- පහුතං ලොභං ඡවේධිතං -පෙ- පහුතං තිදුං ඡවේධිතං පහුතං සිසං ඡවේධිතං. දිස්වා -පෙ- පහුතං සජ්ඣාමි ඡවේධිතං -පෙ- පහුතං සුවණ්ණං ඡවේධිතං. දිස්වා සභායකො සභායකං අමනෙකයි: 'යසං ටො සමම අත්ථාය ඉච්ඡයාම සාණං වා සාණසුත්තං වා සාණියො වා ටොමං වා ටොමසුත්තං වා ටොමදුස්සං වා කප්පාසං වා කප්පාසිකසුත්තං වා කප්පාසිකදුස්සං වා අයං වා ලොභං වා තිදුං වා සිසං වා සජ්ඣාමි වා, ඉදං පහුතං සුවණ්ණං ඡවේධිතං. තෙන හි සමම තිස්සාඤ්ඤා සාණභාරං ඡවේධිති, අභඤ්ඤා සජ්ඣාමි භාරං ඡවේධිස්සාමි, උභො සුවණ්ණභාරං ආදය ගමිස්සාමා'ති. 'අයං ටො මෙ සමම සාණභාරො දුරාභතො ව සුසන්නථො ව අලං මෙ, ත්වං පජානාහි'ති. අථ ටො සො සභායකො සජ්ඣාමි භාරං ඡවේධිත්වා සුවණ්ණභාරං ආදිසි. තෙ යෙන සකො ගාමො තෙනුපසඬකම්භු. තත් යො සො සභායකො සාණභාරං ආදය අගමාසි. තස්ස නෙව මාතාපිතරො අභිනාදිසු, න පුත්තදුරා අභිනාදිසු, න මිත්තාමච්චා අභිනාදිසු, න ව තතො නිදනං සුඛං සොමනස්සං අධිගච්ඡී. යො පන යො සභායකො සුවණ්ණභාරං ආදය අගමාසි, තස්ස මාතාපිතරො පි අභිනාදිසු, පුත්තදුරා පි අභිනාදිසු, මිත්තාමච්චා පි අභිනාදිසු, තතො නිදනාඤ්ඤා සුඛං සොමනස්සං අධිගච්ඡී. එවමෙව ටො ත්වං රාජඤ්ඤා සාණභාරිකූපමො මඤ්ඤා පටිභාසි. පටිතිස්සජේෂ්ඨං රාජඤ්ඤා පාපකං දිසීගතං, පටිතිස්සජේෂ්ඨං රාජඤ්ඤා පාපකං දිසීගතං. මා තෙ අගොසි දීඝරත්තං අභිනාය දුක්ඛායා''ති.

එවිට අනිත් යහලුවා තමා ගෙනා හන වැහැරී බර ඉවත දමා හණනුල් බරක් ගත්තේ ය. ඔහු මිනිසුන් හැර දමා ගිය එක්තරා ගමකට ගියාහ. එහි හැර දමා පියන ලද බොහෝ හණරෙදි (ගෝනි) දුටුහ. දැක පළමු සගයා දෙවැනි යහලුවා බණවා 'යහලුව, යම් ධනයක් සඳහා අපි හණ හෝ හණ නුල් හෝ කැමැත්තමෝ ද, (එයට සුදුසු වූ) මේ හැරදමා පියන ලද බොහෝ හණරෙදි ඇත. යහලුව, එ බැවින් තෝත් හණවැහැරී බර ඉවත දමා පියව, මමත් හණනුල් බර ඉවත දමා පියන්නෙමි. අපි දෙදෙනා ම හණ රෙදි බරක් ගෙන යමු' යි කී ය. 'යහලුව, මේ හණ වැහැරී බර මා විසින් දුරු සිට ගෙනෙන ලද්දේ ද මොනොවට බඳනා ලද්දේ ද වෙයි. මට හණ රෙද්දෙන් වැඩෙක් නැත. කළ යුත්තක් තෝ දනුව' යි දෙවැන්නා කී ය. ඉක්බිති ඒ යහලු තෙම හණනුල් බර ඉවත දමා හණරෙදි බරක් ගත්තේ ය. ඔහු මිනිසුන් හැර දමා ගිය එක්තරා ගමකට පැමිණියාහ. එහි ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ කොටුවැහැරී දුටුහ. . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ කොටු නුල් දුටුහ . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ කොටු පිළි . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ කපු . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ කපු නුල් . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ කපු පිළි . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ යකඩ . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ තඹ . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ කලු රියම් . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ සුදු රියම් . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ රිදී . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ රන් දුටුහ. දැක පළමු යහලුවා දෙවැන්නා බණවා 'යහලුව, යම් ධනයක් සඳහා හණ වැහැරී හෝ හණ නුල් හෝ හණ පිළි හෝ කොටු වැහැරී හෝ කොටු හුල් හෝ කොටු පිළි හෝ කපු හෝ කපු හු හෝ කපු පිළි හෝ යකඩ හෝ තඹ හෝ කලු රියම් හෝ සුදු රියම් හෝ රිදී හෝ කැමැති වන්නමෝ ද, ඒ සඳහා ම (අපට ඇවැසි වූ) මේ හැර දමා පියන ලද බොහෝ රන් ලැබී ඇත. එ බැවින්, යහලුව, තෝත් හණවැහැරී බර ඉවත දමා පියව, මමත් රිදී බර ඉවත දමා පියන්නෙමි. අපි දෙදෙනා ම රන් බරක් ගෙන යමු' යි කී ය. 'යහලුව, මේ හණවැහැරී බර මා විසින් දුරු සිට ගෙනෙන ලද්දේ ද මොනොවට බැඳ ගන්නා ලද්දේ ද වෙයි. එ බැවින් මට රනින් කම් නැත. තා කළ යුතු දය තෝ දන ගනුව' යි කී ය. එ විට ඒ පළමු යහලු තෙම රිදී බර ඉවත දමා පියා රන් බරක් ගත්තේ ය. ඔහු දෙදෙන සිය ගම කරා ගියාහ. ඔවුන් අතුරෙන් යම් යහලුවෙක් හණ වැහැරී බර ගෙන ගියේ ද, ඔහු ගේ මා පියෝ ඔහු නො ම පිළි ගත්හ. අඹු දරුවෝ ද ඔහු නො පිළිගත්හ. එ හෙයින් ගේ සුවක් සොම්නසක් නො ලද්දේ ය. යම් යහලුවෙක් වනාහි රන් බරක් ගෙන ගියේ ද, ඔහු ගේ මා පියෝ ද ඔහු පිළි-ගත්හ, අඹුදරුවෝ ද ඔහු පිළිගත්හ. මිත්‍රාමාත්‍යයෝ ද පිළිගත්හ, එහෙ-යින් ගේ ද සුවයත් සොම්නසත් ලැබී ය. රාජත්‍යයෙනි, එ පරිද්දෙන් ම ඔබ ද හණ වැහැරී ගෙන ගිය පුරුෂයා වැන්නකු සේ පෙනෙති. රාජත්‍ය-යෙනි, මේ ලාමක දෘෂ්ටිය බැහැර කරන්න. එය ඔබට දිගු කලක් අවැඩ පිණිස දුක් පිණිස නො වේවා.'

18. “පුරිමෙනෙවාහං ඔපමෙත හොතො කසසපස අත්තමනො අභිරුධො. අපිවාහං ඉමානි විවිත්‍රානි පඤ්ඤපටිභානානි සොතුකාමො එවාහං භවන්තං කසසපං පච්චනිකං කාතබ්බං අමඤ්ඤිසං. අභිකකන්තං හො කසසප, අභිකකන්තං හො කසසප! සෙය්‍යථාපි හො කසසප නිකකුජ්ඣං වා උකකුජ්ජය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විචරෙය්‍ය, මූලහසං වා මග්ගං ආවිසෙඛය්‍ය, අනුකාරෙ වා තෙලපජ්ජොතං ධාරෙය්‍ය: වකචුමනෙතා රූපානි දක්ඛිත්තීති. එවමෙව හොතා කසසපෙන අනෙකපරියායෙන ධමෙමා පකාසිතො. එසාහං හො කසසප තං භගවන්තං ගොතමි සරණං ගච්ඡාමි ධම්මඤ්ඤ භික්ඛුසඛ්ඤ්ඤ, උපාසකං මං භවං කසසපො ධාරෙතු අජ්ඣතග්ගෙ පාණ්ණපෙතං සරණං ගතං. ඉච්ඡාමි වාහං හො කසසප මහායඤ්ඤං යථිතුං. අනුසාසතු මං භවං කසසපො යං මමසං දීඝරත්තං භිතාය සුඛායා”ති.

“යථාරූපෙ ටො රාජඤ්ඤ යඤ්ඤ භාවො වා භඤ්ඤන්ති, අජෙළකා වා භඤ්ඤන්ති, කුකකුටසුකරා වා භඤ්ඤන්ති, විවිධා වා පාණා සංසාතං ආපජ්ජන්ති, පටිග්ගාහකා ව හොන්ති මිච්ඡාදිඝි මිච්ඡාසංකප්පා මිච්ඡාවාවා මිච්ඡාකම්මන්තා මිච්ඡාආර්ථිවා මිච්ඡාවායාමා මිච්ඡාසති මිච්ඡාසමාධි, එවරූපො ටො රාජඤ්ඤ යඤ්ඤ භාගෙ මහපථලො හොති න මහානිසංසො න මහාජුතිකො න මහාවිඨාරො. සෙය්‍යථාපි රාජඤ්ඤ කසසකො ඛිජනඛලලාදය වනං පටිසෙය්‍ය. සො තස්ස දුක්ඛකෙතෙ දුඛගුමෙ අවිහතවාණුකණ්ඩකෙ ඛිජානි පතිඝාපෙය්‍ය ඛණ්ඩානි පුතීති වාතාතපහතානි අසාරාදනි අසුඛසයිතානි, දෙවො ව න කාලෙන කාලං සමො ධාරං අනුපපච්චෙවෙජය්‍ය. අපි නු තානි ඛිජානි වුඬිං වෙරුළඬිං වෙටුලො ආපජ්ජය්‍ය?, කසසකො වා විටුලං එලං අධිගච්චෙය්‍යා?”ති

18. පායාසි — “පළමු උපමායෙන් ම මම හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේට සතුටු වීම, වෙසෙසින් පැහැදිණිමි. එතෙකුදු වුවත් මේ විසිතුරු පැණ විසැදුම් අසනු කැමැත්තෙමි ම හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේට විරුද්ධ වූ කථා කළ යුතු කොට සිතීම, හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, ඔබේ දෙසුම අභිකාන්ත යැ, හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, ඔබ දෙසුම වෙසෙසින් කාන්ත යැ. හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, යම් සේ මුණින් නමා තබන ලද බඳුනක් උඩුකුරු කොට තබන්නේ ද, වැසුණු දෑයක් වැහුම් හැර දක්වන්නේ හෝ වේ ද, මං මුළු වුවකුට මහ හෝ කියන්නේ ද, ඇස් ඇතියන් මෙයින් රූප දකිති’ යි අඳුරෙහි තෙල් පහනක් දල් වන්නේ හෝ වේ ද, එ පරිද්දෙන් ම හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ විසින් නොයෙක් කරුණින් දහම් පැවැසිණ. හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, ඒ මම ඒ හඟවත් ගෞතමයන් වහන්සේ ද, ධර්මය ද හික්කු සංඝයා ද සරණ යෙමි. හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මා අද සිට දිවි හිමි කොට සරණ ගිය උවසුවකු කොට සලකන සේක් වා! හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, යම් ඒ යඥයක් මට දිගුකලක් වැඩ පිණිස සුව පිණිස වන්නේ ද එසේ වූ මහා යඥයක් යථතට (මහ දනක් දෙන්නට) කැමැත්තෙමි ද වෙමි. එහි ලා හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මට අනුශාසනා කරන සේක්වා”.

කුමරකසුප් — “රාජනායෙනි, යම් බදු යඥයෙක (දනායෙක) ගවයෝ හෝ මරනු ලැබෙත් ද, එළුවෝ තිරෙළුවෝ හෝ මරනු ලැබෙත් ද, කුකුළෝ හූරෝ හෝ මරනු ලැබෙත් ද, විවිධ ප්‍රාණිහූ හෝ මරණයට පැමිණෙත් ද, එය පිළිගන්නෝත් මිථ්‍යා දෘෂ්ටි ඇත්තෝ මිථ්‍යා සංකල්ප ඇත්තෝ මිථ්‍යා වචන ඇත්තෝ මිථ්‍යා කර්මාන්ත ඇත්තෝ, මිථ්‍යා ආර්ථය ඇත්තෝ මිථ්‍යා ව්‍යායාමය ඇත්තෝ මිථ්‍යා ස්මෘතිය ඇත්තෝ මිථ්‍යා සමාධිය ඇත්තෝ වෙත් ද, රාජනායෙනි, මෙ බදු වූ යඥය වූ කලී මහත් ඵල ඇත්තේ නො වෙයි, මහත් අනුසස් ඇත්තේ නො වෙයි. මහත් බැබැලීම් ඇත්තේ වෙයි, මහත් පැතිරීම් ඇත්තේ වෙයි. රාජනායෙනි, යම් බදු වූ යඥයෙක (දනායෙක) වනාහි ගවයෝ නො ම මරනු ලැබෙද්ද, එළුවෝ තිරෙළුවෝ නො ම මරනු ලැබෙද්ද, කුකුළෝ හූරෝ නො ම මරනු ලැබෙද්ද, විවිධ ප්‍රාණිහූ හෝ මරණයට නො පැමිණෙත් ද, ඒ යඥය පිළිගන්නෝත් සමාක් දෘෂ්ටි ඇත්තාහු සමාක්සංකල්ප ඇත්තාහු සමාක් වචන ඇත්තාහු සමාක්කර්මාන්ත ඇත්තාහු සමාගාර්ථය ඇත්තාහු සමාක් ව්‍යායාමය ඇත්තාහු සමාක් ස්මෘතිය ඇත්තාහු සමාක්සමාධිය ඇත්තාහු වෙත් ද, රාජනායෙනි, මෙබදු වූ යඥය මහත් ඵල ඇත්තේ වෙයි, මහත් අනුසස් ඇත්තේ වෙයි, මහත් බැබැලීම් ඇත්තේ වෙයි. මහත් පැතිරීම් ඇත්තේ වෙයි. රාජනායෙනි, යම්සේ ගොවියෙක් බිඳුවට හා නඟුල හා ගෙන වනයකට පිවිසිනේ ද, හේ එහි නො නසන ලද කණු කටු ඇති, නො සම වූ බිම් ඇති නිසරු කෙතෙක කැඩී ගිය කුණු වූ අවුසුළුහින් පෙළුනු, පොළොවේ සාරය නො ඇද ගන්නා වූ ධර්මයෙහි සුවසේ නො ම හොචනා ලද්ද වූ බිඳුවට වසුරන්නේ නම්, මේසයක් කලින් කලා මොනොවට වැඩි දහර නො වස්වන්නේ නම්, ඒ බීජයෝ වැඩීමට නැඟීමට මහත් බවට පැමිණෙන්නාහු ද? ගොවියා හෝ මහත් ඵල ලබන්නේ ද?”

“නොභිදං හො කසසප.”

“එවමෙව ඛො රාජඤ්ඤ යථාරූපෙ යඤ්ඤ ගාවො වා හඤ්ඤන්ති අරෙළකා වා හඤ්ඤන්ති කුකකුටසුකරා වා හඤ්ඤන්ති විවිධා වා පාණා සංඛ්‍යාතං ආපජ්ජන්ති, පටිග්ගාහකා ච හොන්ති. මිච්ඡාදිඝි මිච්ඡාස කප්පා මිච්ඡාවාචා මිච්ඡාකමමන්තා මිච්ඡාආජීවා මිච්ඡාවායාමා මිච්ඡාසනී මිච්ඡා-සමාධි. එවරූපො ඛො රාජඤ්ඤ යඤ්ඤ න මහපථලො හොති න මහානිසංසො න මහාඤ්ඤානො න මහාවිපථාරො. යථාරූපෙ ච ඛො රාජඤ්ඤ යඤ්ඤ නෙව ගාවො හඤ්ඤන්ති න අරෙළකා හඤ්ඤන්ති න කුකකුට-සුකරා හඤ්ඤන්ති න විවිධා වා පාණා සංඛ්‍යාතං ආපජ්ජන්ති, පටිග්ගාහකා ච හොන්ති සමමාදිඝි සමමාසංකප්පා සමමාවාචා සමමාකමමන්තා සමමාආජීවා සමමාවායාමා සමමාසනී සමමාසමාධි, එවරූපො ඛො රාජඤ්ඤ යඤ්ඤ මහපථලො හොති මහානිසංසො මහාඤ්ඤානො මහාවිපථාරො. සෙය්‍යථාපි රාජඤ්ඤ කසසකො ඛේතනඛලං ආදය වනං පටිසෙය්‍ය, සො තථ සුඛෙතො සුභුමෙ සුචිත්තධාණුකණ්ඩකෙ ඛේතනි පතිඨාපෙය්‍ය අඛණ්ඩාති අසුනීති අවාතාතපහතාති සාරාදති සුඛසයිතාති, දෙවො ච කාලෙන කාලං සමො ධාරං අනුපවචෙජ්ජය්‍ය, අපි නු තාති ඛේතනි වුඬිං වෙරුළුතිං වෙපුලුලං ආපජෙජ්ජය්‍ය, කසසකො වා විපුලං ඵලං අධිගචෙජ්ජය්‍යාති? ’.

“එවං හො කසසප.”

“එවමෙව ඛො රාජඤ්ඤ යථාරූපෙ යඤ්ඤ නෙව ගාවො හඤ්ඤන්ති න අරෙළකා හඤ්ඤන්ති න කුකකුටසුකරා හඤ්ඤන්ති න විවිධා වා පාණා සංඛ්‍යාතං ආපජ්ජන්ති, පටිග්ගාහකා ච හොන්ති සමමාදිඝි සමමාසංකප්පා සමමාවාචා සමමාකමමන්තා සමමාආජීවා සමමාවායාමා සමමාසනී සමමාසමාධි, එවරූපො ඛො රාජඤ්ඤ යඤ්ඤ මහපථලො හොති මහානිසංසො මහාඤ්ඤානො මහාවිපථාරො”ති.

පායාසී — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙය නො ම වන්නේ ය.”

කුමරකසුප් — “රාජන්‍යයෙනි, එ පරිද්දෙන් ම යම්බඳු යඥයෙක භවයෝ හෝ මරනු ලැබෙත් ද, එළුවෝ තිරෙළුවෝ හෝ මරනු ලැබෙත් ද, කුකුළෝ හුරෝ හෝ මරනු ලැබෙත් ද, විවිධ ප්‍රාණීහු හෝ මරණයට පැමිණෙත් ද, ඒ යඥය පිළිගන්නෝත් මිට්‍යාදෘෂ්ටි ඇත්තෝ, මිට්‍යා සංකල්ප ඇත්තෝ, මිට්‍යා වචන ඇත්තෝ, මිට්‍යා කර්මාන්ත ඇත්තෝ, මිට්‍යා ආර්ථය ඇත්තෝ, මිට්‍යා ව්‍යායාමය ඇත්තෝ, මිට්‍යා ස්මෘතිය ඇත්තෝ, මිට්‍යා සමාධිය ඇත්තෝ වෙත් ද, රාජන්‍යයෙනි, මෙබඳු වූ යඥය වනාහි මහත්ඵල ඇත්තේ නො වේ, මහත් අනුසස් ඇත්තේ නො වේ, මහත් බැබැලීම් ඇත්තේ නො වේ, මහත් පැතිරීම් ඇත්තේ නො වේ. රාජන්‍යයෙනි, යම් බඳු වූ යඥයෙක වනාහි භවයෝ නො ම මරනු ලැබෙත් ද, එළුවෝත් තිරෙළුවෝත් නො ම මරනු ලැබෙත් ද, කුකුළෝත් උෟරෝත් නො ම මරනු ලැබෙත් ද, විවිධ ප්‍රාණීහු හෝ මරණයට නො පැමිණෙත් ද, ඒ යඥය පිළි ගන්නෝත් සමාග් දෘෂ්ටිය ඇත්තෝ, සමාග් සංකල්පය ඇත්තෝ, සමාග් වචනය ඇත්තෝ, සමාගාර්ථය ඇත්තෝ, සමාග් ව්‍යායාමය ඇත්තෝ, සමාග් ස්මෘතිය ඇත්තෝ, සමාග් සමාධිය ඇත්තෝ වෙත් ද, රාජන්‍යයෙනි, මෙබඳු වූ යඥය මහත් ඵල ඇත්තේ මහත් අනුසස් ඇත්තේ මහත් බැබැලීම් ඇත්තේ මහත් පැතිරීම් ඇත්තේ වෙයි. රාජන්‍යයෙනි, යම්සේ ගොවියෙක් බිඳුවට හා නඟුල හා ගෙන වනයකට පිවිස්සේ නම්, හේ එහි මොනොවට නසා පියන ලද කණු හා කටු හා ඇති, සමතලා බිම ඇති සරු කෙතෙක කැඩී නො ගිය, කුණු නො වූ අවුසුළං දෙකින් නො පහළ, පොළොවේ සාරය ඇද ගනුයෙහි සමත් කවාණෙහි සුව සේ භොවිතා ලද බිජයන් පිහිටුවන්නේ නම්, මේසය ද කලින් කලැ මොනොවට වැඩි දහර පිවිස්වන්නේ නම්, ඒ බිජයෝ වැඩිමට නැඟීමට මහත් බවට පැමිණෙන්නාහු නම්, ගොවියා මහත්ඵල ලබන්නේ ද?”

පායාසී - ‘එසේ ම ය, භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස.’”

කුමරකසුප් — “රාජන්‍යයෙනි, එ පරිද්දෙන් ම යම්බඳු වූ යඥයෙක භවයෝ නො ම මරනු ලැබෙත් ද, එළුවෝත් තිරෙළුවෝත් නො ම මරනු ලැබෙත් ද, කුකුළෝත් උෟරෝත් නො ම මරනු ලැබෙත් ද, විවිධ ප්‍රාණීහු හෝ මරණයට නො ම පැමිණෙත් ද, යඥය පිළිගන්නෝත් සමාග් දෘෂ්ටි ඇත්තාහු, සමාග් සංකල්පය ඇත්තාහු, සමාග් වචනය ඇත්තාහු, සමාග් කර්මාන්ත ඇත්තාහු, සමාගාර්ථ ඇත්තාහු, සමාග්ව්‍යායාම ඇත්තාහු සමාග්ස්මෘති ඇත්තාහු, සමාග්සමාධි ඇත්තාහු වෙත් ද, රාජන්‍යයෙනි, මෙබඳු වූ යඥය මහත් පල ඇත්තේ, මහත් අනුසස් ඇත්තේ, මහත් බැබැලීම් ඇත්තේ, මහත් පැතිරීම් ඇත්තේ වෙයි.”

19. අථ ඛො පායාසි රාජඤ්ඤා දුතං පට්ඨපෙසි සමණව්‍රාහ්මණ-
කපණඩිකවණ්ඩකයාවකානං. තස්මිං ඛො පන දුතෙ එවරුපං
භොජනං දියාති කණාජකං බිළඛගද්දතියං, ධොරකානි ව¹ ව්‍යානි
ගුළගාළකානි. තස්මිං ඛො පන දුතෙ උත්තරො නාම මාණවො
බ්‍යාවටො අභොසි. සො දුතං දධා එවමනුද්දිසති ‘ඉමිනාහං
දුතෙන පායාසි රාජඤ්ඤාමෙව ඉමස්මිං ලොකෙ සමාගඤ්ඤිං
මා පරස්මිනති.’ අපෙසාසි ඛො පායාසි රාජඤ්ඤා ‘උත්තරො කිර
මාණවො දුතං දධා එවමනුද්දිසති ‘ඉමිනාහං දුතෙන පායාසි රාජඤ්ඤා-
මෙව ඉමස්මිං ලොකෙ සමාගඤ්ඤිං මා පරස්මිනති’ අථ ඛො පායාසි
රාජඤ්ඤා උත්තරං මාණවං ආමනනාපෙධා එතදවොච; සච්චං කිර ත්‍යං
තාත උත්තර දුතං දධා එවමනුද්දිසයි. ‘ඉමිනාහං දුතෙන පායාසි රාජඤ්ඤා-
මෙව ඉමස්මිං ලොකෙ සමාගඤ්ඤිං මා පරස්මිනති’?

‘එවං භො’ති. “කිසස පන භො ත්‍යං තාත උත්තර දුතං දධා එව-
මනුද්දිසයි. ‘ඉමිනාහං දුතෙන පායාසි රාජඤ්ඤාමෙව ඉමස්මිං ලොකෙ
සමාගඤ්ඤිං මා පරස්මිනති නත්‍ර මයං තාත උත්තර පුඤ්ඤාභීකා දානසෙධව
එලං පාටිකඩබ්බිතො?”’ති.

“භොතො ඛො පන දුතෙ එවරුපං භොජනං දියාති කණාජකං
බිළඛගද්දතියං. හවං පාදපි න ඉවෙජ්ජාන ඵුසිතුං, කුතො භුඤ්ජතුං.
ධොරකානි ව ව්‍යානි ගුළගාළකානි යාති හවං පාදපි න ඉවෙජ්ජාන ඵුසිතුං,
කුතො පරිදභිතුං. හවං ඛො පනම්හාකං පියො මනාපො. කථං මයං
මනාපං අමනාපෙන සංයොජෙමා?”’ති. “තෙන හි ත්‍යං තාත උත්තර
යාදිසාහං භොජනං භුඤ්ජාමි තාදිසං භොජනං පට්ඨපෙහි, යාදිසානි වාහං
ව්‍යානි පරිදභාමි තාදිසානි ව ව්‍යානි පට්ඨපෙහි”’ති.

“එවං භො”ති ඛො උත්තරො මාණවො පායාසිරාජඤ්ඤාසස
පටිසසුඤා යාදිසං භොජනං පායාසි රාජඤ්ඤා භුඤ්ජති තාදිසං භොජනං
පට්ඨපෙසි, යාදිසානි ව ව්‍යානි පායාසි රාජඤ්ඤා පරිදභති තාදිසානි ව
ව්‍යානි පට්ඨපෙසි.

1. රෙරකානි PTS

2. අළ වාලකානි PTS

19. ඉක්කිත්තෙන් පායාසි රාජනාය තෙම මහණ බමුණනට දුගියනට මගියනට යදියනට දන් පිහිටු වී ය. ඒ දනයෙහි වනාහි කාඩි දෙවනු කොට ඇති නිවුඩු සහලින් පිසූ බත් ඇති බොජුනක් දෙවෙයි. මහත් දවලු ඇති දළ පිළි ද දෙවෙයි. ඒ දනයෙහි වූ කළි උත්තර නම් මාණවක-යෙක් ව්‍යාපෘත විය. හේ දන් දී, මම මේ දනය කරණ කොට පායාසි රාජනායා හා ම මෙ ලොවිහි දී එක් වීම්. පර ලොවිහිදී ඔහු හා නොම එක් වෙමි වා' යි මෙසේ සුන සුනා කියයි. පායාසි රාජනාය තෙම "උත්තරමාණවක දන් දී, 'මේ දනය කරණ කොට මම පායාසි රාජනායා හා ම මෙලොවිහි දී එක් වීම් පරලොවිහි දී නොම එක් වෙමිවා' යි මෙසේ සුන සුනා කියති" යි මේ පවත් ඇයිය. ඉක්කිත් පායාසිරාජනායතෙම උත්තරමාණවකයා කැඳවා 'දරුව උත්තර ය, තෝ දන් දී 'මේ දනය කරණ කොට මම පායාසි රාජනායා හා ම මෙ ලොවෙහි දී එක් වීම්. පර ලොවිහි දී නො ම එක් වෙමි වා' යි මෙසේ සුන සුනා කියති ද? ඒ සැබෑද?' යි විචාළේ ය.

'එසේ ය, සැබෑවැ' යි උත්තර මාණවක කී ය.

'හවත් දරුව උත්තරය, තෝ දන් දී කවර හෙයින් "මේ දනය කරණ කොට මම පායාසි රාජනායා හා ම මෙ ලොවිහි දී එක් වීම්, පර ලොවිහි දී නො ම එක් වෙමි වා' යි සුන සුනා කියති ද? දරුව, උත්තරය, අපි පිනෙන් ප්‍රයෝජන ඇත්තමෝ, දනයේ විපාක කැමැත්තමෝ නො වමුද?' යි පායාසි රාජනාය කී ය.

'හවත්හු හේ දනයෙහි වූකළි කාඩි දෙවනු කොටැති නිවුඩු සහලින් පිසූ බත් ඇති මෙබඳු බොජුනක් දෙවෙයි. හවත්හු එය පයිනුදු පහස්නට නො කැමැති වනු ඇත. වළඳන්නට කොයින් කැමැති වන්නේ ද? හවත් තෙමේ යම් වස්ත්‍රයන් හඳින්නට තබා පයිනුදු පහස්නට කැමැති නො වන්නේ ද, එසේ වූ මහත් දවලු ඇති දළ පිළි දෙවෙයි. හවත් තෙමේ වූ කළි අපට ප්‍රිය ය, මනාප ය. අපි කෙසේ නම් මනාපයක්හු අමනාප. යක්හු හා එක් කොට යොදමෝ ද" යි උත්තරමාණවක කී ය. "එසේ වී නම් දරුව, උත්තරය, මම යම් බඳු බොජුනක් වළඳමි ද, එ බඳු බොජුනක් දනයෙහි පිහිටුවව (පිළියෙල කොට තබව), යම් බඳු පිළි මම හඳිමි ද, එසේ වූ පිළිත් දනයෙහි පිහිටුව ව" යි පායාසි රාජනාය කී ය.

"එසේ ය, හවත්' යැයි කියා ම උත්තර මාණවක තෙම පායාසි රාජනායාට පිළිවදන් දී, පායාසි රාජනායා යම් බඳු බොජුනක් වළඳයි ද, එබඳු බොජුනක් දන් පිණිස පිහිටුවී ය, යම් බඳු පිළි පායාසි රාජනාය තෙම හඳියි ද, එබඳු වූ පිළි දන් පිණිස පිහිටුවී ය.

අථ ඛො පායාසි රාජඤ්ඤා අසකකච්චං දුතං දැඩා අසහස්වා දුතං දැඩා අවිතතිකතං දුතං දැඩා අපච්ඤා දුතං දැඩා කායසස භෙද පරමමරණා වාතුමහාරාජිකානං දෙවානං සහබ්බතං උපපජ්ඣ සුඤ්ඤා සෙරිසසකං විමානං. යො පන තසස දුතෙ බ්‍යාවචො අහොසි උත්තරො නාම මාණවො, සො සකකච්චං දුතං දැඩා සහස්වා දුතං දැඩා විතතිකතං දුතං දැඩා අනපච්ඤා දුතං දැඩා කායසස භෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ඣ දෙවානං තාවති සානං සහබ්බතං.

තෙන ඛො පන සමයෙන ආයසමා ගවමපති අභිකමණං සුඤ්ඤා සෙරිසසකං විමානං දිවාචිහාරං ගව්ඡති. අථ ඛො පායාසි දෙවසුත්තො යෙනායසමා ගවමපති තෙනුපසඛිතමි, උපසඛිතමිඤ්ඤා ආයසමෙත්තං ගවමපති අභිවාදෙඤ්ඤා එකමත්තං අට්ඨාසි. එකමත්තං ධීතං ඛො පායාසි. දෙවසුත්තං ආයසමා ගවමපති එතදවොච; ‘කො’යි ත්වං ආවුසො?’ති. ‘අහං හතෙන පායාසි රාජඤ්ඤා’ති. ‘නනු ත්වං ආවුසො එවිංදිට්ඨිකො අහොසි. ‘ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකචානං කමමානං එලං විපාකො’ති?’ ‘ඤ්ඤා හතෙන එවිංදිට්ඨිකො අහොසි; ‘ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා නත්ථි සුකට්ඨකකචානං කමමානං එලං විපාකො ති. අපි වාහං අයොගන කුමාරකසසපෙන එතසමා පාපකා දිට්ඨිගතා විවෙචිතො’ති.

‘‘යො පන තෙ ආවුසො දුතෙ බ්‍යාවචො අහොසි උත්තරො නාම මාණවො, සො කුභිං උපපන්නො?’’ති. ‘‘යො මෙ හතෙන දුතෙ බ්‍යාවචො අහොසි උත්තරො නාම මාණවො, සො සකකච්චං දුතං දැඩා සහස්වා දුතං දැඩා විතතිකතං දුතං දැඩා අනපච්ඤා දුතං දැඩා කායසස භෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපන්නො දෙවානං තාවති-සානං සහබ්බතං. අහං පන හතෙන අසකකච්චං දුතං දැඩා අසහස්වා දුතං දැඩා අවිතතිකතං දුතං දැඩා අපච්ඤා දුතං දැඩා කායසස භෙද පරමමරණා වාතුමහාරාජිකානං දෙවානං සහබ්බතං උපපන්නො සුඤ්ඤා සෙරිසසකං විමානං. තෙන හි හතෙන ගවමපති මනුසසලොකං ගතං එවිමාරොචෙති: සකකච්චං දුතං දෙථ, සහස්වා දුතං දෙථ, විතතිකතං දුතං දෙථ, අනපච්ඤා දුතං දෙථ, පායාසි රාජඤ්ඤා අසකකච්චං දුතං දැඩා

ඉක්බිත්තෙන් පායාසි රාජන්‍ය තෙම නොසකසා දන් දී, සියතින් දන් නො දී, ගෞරව නැති ව දන් දී, ඉවත දමන දෑයක් මෙන් දන් දී, කාබුන් මරණින් මතු සිවු මහරජයේ දෙවියන් හා එක් වීමට, සේරිස්සක නම් හිස් වූ විමනකට උත්පත්ති විසින් පැමිණියේ ය. යම් උත්තර නම් මාණවකයෙක් ඔහු ගේ දනායෙහි ව්‍යාපෘත වී ද, හේ සකසා දන් දී, ගෞරව ඇතිව දන් දී, ඉවතලන දෑයක් මෙන් නොකොට ආදරයෙන් දන් දී, කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සඟ ලොවට තවතිසා වැසි දෙවියන් හා එක් වීමට පැමිණියේ ය.

එ සමයෙහි වනාහි ආයුෂ්මත් ගවම්පති මහතෙරණුවෝ හිස් වූ සේරිස්සක නම් විමනට දිවා විහරණය පිණිස එක වන් වසිති. එ කල පායාසි දෙවපුත් ආයුෂ්මත් ගවම්පති තෙරුන් වෙත එළැඹියේ ය. එළැඹ ඔබ වැද එකත්පස් වැ සිටියේ ය. එකත්පස් වැ සිටියාවූ ම පායාසි දෙව පුතුට ආයුෂ්මත් ගවම්පති තෙරණුවෝ “ඇවැත්නි, තෙපි කවුරුද?” විචාළෝ ය. ‘වහන්ස, මම පායාසි රාජන්‍ය වෙමි’ යි හේ උත්තර දුන. ඇවැත්නි, තෙපි ‘මෙසේත් පර ලොව නැත, උපපාදක සත්වයෝ නැත, කුශලාකුශල කර්මයනට එල විපාක නැතැ’ යි මෙසේ වූ දෘෂ්ටි ඇත්තෝ නො වූහ ද?’ යි තෙරණුවෝ පුළුවන්හ. ‘වහන්ස, ඒ මම ‘මෙසේත් පරලොව නැත, මෙසේත් උපපාදක සත්වයෝ නැත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ එල විපාක නැතැ’ යි මෙබඳු වූ දෘෂ්ටි ඇත්තෙකිමි වීමි. එහෙත් ආයාසි වූ කුමාරකාශ්‍යපයන් වහන්සේ විසින් ඒ ලාමක දෘෂ්ටිය කෙරෙන් මම වෙන් කරන ලද්දෙමි වෙමි.

“ඇවැත්නි, යම් උත්තර නම් වූ මාණවකයෙක් ඔබ ගේ දන ක්‍රියායෙහි ව්‍යාපෘත වූයේ ද හේ කොහි උපන්නේ ද?” යි තෙරණුවෝ පුළුවන්හ. “වහන්ස, යම් උත්තර නම් මාණවකයෙක් මගේ දනායෙහි ව්‍යාපෘත වී ද, හේ සකසා දන් දී, සියතින් දන් දී, සැදහැයෙන් දන් දී, ඉවතල දෑයක් සේ නො කොට සාදර වැ දන් දී, කාබුන් මරණින් මතු මනාගති ඇති සඟ ලොවට, තවතිසා වැසි දෙවියන් හා එක් වීමට පැමිණියේ ය. වහන්ස, මම වූ කලි නො සකසා දන් දී, නො සියතින් (අනුන් ලවා) දන් දී ශ්‍රද්ධාගෞරව නැති වැ දන් දී, ඉවතල දෑයක් මෙන් කොට දන් දී, කාබුන් මරණින් මතු සිවු මහ රජයෙහි වැසි දෙවියන් හා එක් වීමට හිස් වූ මේ සේරිස්සක විමනයට උත්පත්ති විසින් පැමිණියෙමි. එ බැවින් වහන්ස, ගවම්පතිනි, මිනිස් ලෝ වැඩම කොටැ, ‘සකසා දන් දෙවු, සියතින් දන් දෙවු, ශ්‍රද්ධා ගෞරව උපදවා දන් දෙවු, ඉවත දමු දෑයක් සේ නො කොට ආදර සහිත ව දන් දෙවු. පායාසි රාජන්‍යයා නොසකසා දන් දී,

අසහස්සා දනං දත්වා අවිතතිකතං දනං දත්වා අපච්ඡිදං දනං දත්වා කායසස
හෙද පරමමරණා වාතුමහාරාජිකානං දෙවානං සහබ්බතං උපපනෙතා
සුඤ්ඤං සෙරිසසකං විමානං. යො පන තසස දනෙ බ්බාවටො අහොසි
උත්තරො නාම මාණවො, සො සකකච්චං දනං දත්වා සහස්සා දනං දත්වා
විතතිකතං දනං දත්වා අනපච්ඡිදං දනං දත්වා කායසස හෙද පරමමරණා
සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපනෙතා දෙවානං තාවතීංසානං සහබ්බතනති."

අථ ඛො ආයසමා ගවමපති මනුසසලොකං ආගන්ත්වා එවමාරො-
වෙසි: "සකකච්චං දනං දෙථ, සහස්සා දනං දෙථ, විතතිකතං දනං දෙථ,
අනපච්ඡිදං දනං දෙථ. පායාසි රාජඤ්ඤ අසකකච්චං දනං දත්වා අසහස්සා
දනං දත්වා අවිතතිකතං දනං දත්වා අපච්ඡිදං දනං දත්වා කායසස හෙද පරමම-
රණා වාතුමහාරාජිකානං දෙවානං සහබ්බතං උපපනෙතා සුඤ්ඤං
සෙරිසසකං විමානං. යො පන තසස දනෙ බ්බාවටො අහොසි උත්තරො
නාම මාණවො, සො සකකච්චං දනං දත්වා සහස්සා දනං දත්වා විතතිකතං
දනං දත්වා අනපච්ඡිදං දනං දත්වා කායසස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං
ලොකං උපපනෙතා දෙවානං තාවතීංසානං සහබ්බතනති."

පායාසිරාජඤ්ඤසුත්තං නිට්ඨිතං දසමං.

අපදනඤ්ච නිදනඤ්ච නිබ්බානඤ්ච සුදසනං,
ජනවසහඤ්ච ගොචීන්ද්‍රං සමයං සකකපඤ්චව
සතිපට්ඨානපායාසි මහාවග්ගසස සබ්බතො,

මහාවග්ගො නිට්ඨිතො දුතියො.

මහාපාදනං නිදනං නිබ්බානඤ්ච සුදසනං,
ජනවසහඤ්ච ගොචීන්ද්‍රං සමයං සකකපඤ්චකං
මහාසතිපට්ඨානඤ්ච පායාසි දසමං භවෙ. (කඤ්චි)

නොසියනින් දන් දී, ගරුසැලැකිලි නැති වූ දන් දී ඉවත ලූ දයක් සේ කොට දන් දී, කෘතූන් මරණින් මතු සිවුමහරජයෙහි දෙවියන් හා එක් වීමට ශුන්‍ය වූ සේරිස්සක නම් වියනකට පැමිණියේ ය. ඔහු ගේ දනයෙහි ව්‍යාපෘත වූ උත්තර නම් යම් මාණවයෙක් වි ද හේ සකසා දන් දී, සිය-තින් දන් දී, ග්‍රද්ධා ගෞරව ඇති වූ දන් දී ඉවත ලූ දයක් සේ නො කොට සැලැකිලිමත් වූ දන් දී, කෘතූන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සහ ලොවට, තවතිසා වැසි දෙවියන් හා එක් වීමට පැමිණියේ යැ' යි මෙසේ දන්වා වදාරනු මැනවැ' යි පායාසි රාජන්‍ය කී ය.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් ගවම්පති තෙරණුවෝ මිනිස් ලොවට අවුත්, සකසා දන් දෙවූ, සියතින් දන් දෙවූ, ග්‍රද්ධා ගෞරව උපදවා දන් දෙවූ, ඉවත ලූ දයක් සේ නො කොට සැලැකිලිමත් වූ දන් දෙවූ. පායාසි රාජන්‍යයා නො සකසා දන් දී, නො සියතින් දන් දී, ග්‍රද්ධා ගෞරව නො උපදවා දන් දී, ඉවත ලූ දයක් සේ කොට දන් දී, කෘතූන් මරණින් මතු සිවු මහරජයෙහි දෙවියන් ගේ සහභාවයට (දෙවියන් හා එක් වීමට), ශුන්‍ය විමානකට පැමිණියේ ය. යම් උත්තර නම් මාණවයෙක් ඔහු ගේ දනයෙහි ව්‍යාපෘත වි ද, හේ සකසා දන් දී, සියතින් දන් දී, ග්‍රද්ධා ගෞරව උපදවා දන් දී ඉවත ලූ දයක් සේ නො කොට සාදර වූ දන් දී කෘතූන් මරණින් මතු මනාගති ඇති සහ ලොවට, තවතිසා වැසි දෙවියන් ගේ සහභාවයට (දෙවියන් හා එක් වීමට) පැමිණියේ යැ'' යි මෙසේ දන්වූහ.

දස වනු පායාසි රාජඤ්ඤ සූත්‍රය නිමිතය ය.

මහාවර්ගයේ උද්දන ය:

මහාපදන සූත්‍රය, නිදන සූත්‍රය, නිර්වාණ සූත්‍රය, සුදර්ශන සූත්‍රය, ජනවසභ සූත්‍රය, ගොවින්ද සූත්‍රය, සමය සූත්‍රය, සක්කපඤ්ඤ සූත්‍රය, මහා-සතිපට්ඨාන සූත්‍රය, දස වන පායාසි සූත්‍රය ද යන මොවුන් ගෙන් මහා-වර්ගයා ගේ සංග්‍රහය වෙයි.

දෙවෙනි මහාවර්ගය නිමිතය ය.

දීඝනිකාස-මහාවගගසෙහි

ගාථාදීපාද සූචි

අ		ඉ	
අග්ගි පජ්ජලිතො ආසි	368	ඉක්ඛි හුඤා වජ්ජ	
අවච්ඡාදකො ව නාගොව	400	පුමාමහි දෙවො	410
අවධි දෙණං වක්ඛමිතො සරිරං	264	ඉදං දිස්වාන නන්දනන්ති	318, 322
අත්ථායං ඉතරා පජා	332		336, 344
අථද්දසං භික්ඛවො දිට්ඨපුබ්බො	408	ඉධෙව වික්ඛානි විරාජයිඤා	410
අරාගු නාහසා නාගා	390	ඉධෙව තිට්ඨමානස්ස	430
අරාගු සහගු දෙවා	392	ඉමෙහි තෙ භිතකායුපපන්නා	410
අරාගු හරයො දෙවා	392		
අනිච්චා වත සඤ්චාරා	246, 304		
අනුපවාදෙ අනුපසානො	72		
අනෙකන පානෙන උපවධිතිමා	408		
අප්පමන්ඤා සතිමනෙතා	188		
අපාරුතා තෙසං අමතස්සඤ්චාරා	58		
අප්පමන්ඤා වත මෙ සනෙතා	400		
අභයං තද නාගරාජානමාසි	390		
අමුත්ඤ්චවෙවා සුඤ්ඤා	368		
අසලලිතෙන විනෙතන	246		

ගාථාදිපාද සූචි

කො	
කොට්ඨා මොසවජ්ජං නිකායී ව	366
බ	
බන්ධනපරමං තපො තිතිකා	72
බේ	
බේමියා තුසිතා යාමා	392
ග	
ගන්තවාන බුද්ධො නදියං කතු කුං	210
ගන්ධබ්බකායුජගතා භවිතො	408
ව	
වතුතනං අරියසච්චානං	142
වසන් චූළසමා දන්තා	264
වසන්තාරො තෙ මහාරාජා	388
විඤ්ඤා කාම සෙවෙයා ව	388
වු	
වුතොහං දිවියා කායා	430
වුතොහං මානුසා කායා	432
වුඤ්ඤා භක්තං භුඤ්ජිතා	200
ජ	
ජ සහසා හෙමවතා	386
ජේ	
ජේතා බිලං ජේතා පලිසං	384
ජී	
ජීතා වජිරහස්තා	390
ඤා	
ඤායෙන මෙ වරතො ව	432
ත	
තඤ්ඤා සබ්බං අභිඤ්ඤාය	386, 394
තණ්හාසලලසා භන්තාරං	434
තතො නං අනුකම්පනා	140
තත්ත භික්ඛිවො සමාදහංසු	384
තද්ධි යං භිංසනකං	248

ත	
තද්ධු දෙවා මඤ්ඤානා	324
තඤ්ඤා ගෙඩිතච්ඡෙදනාසම්	400
තසා ධම්මසා පත්තියා	410
තසෙව තෙජෙන අයං වසුඤ්ඤා	264
තසෙව බුද්ධසා සුධම්මතාය	408
තා	
තානි ඵකානි දිට්ඨානි	144
ති	
තිණ්ණං තෙසං වසිනොසු	410
තු	
තුලමතුලඤ්ඤා සමභවං	166
තුචං පිතා අහං පුතො	368
තෙ	
තෙ අඤ්ඤා අතිරොචනා	318, 322, 336, 344
තෙ ව ආතපාමකරුං	394
තෙ ව සබ්බෙ අභිකකතො	394
තෙ පණ්ඩිතරා දෙවා	432
තෙ වුත්තවාකායා රාජානො	342
තෙසං නිසින්නානං අතිකකම්පා	410
තෙසං පාතුරුහු ඤාණං	386
තෙසං මායාවිනො දසා	388
තෙසං යථා සුතං ධම්මං	434
තා	
තායාසු යද මං ජානන්ති	434
තච	
තච්ඡෙව ආසි සම්බුද්ධා	434

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 15 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ගාථාදිපාද සූචි

ද	
දක්විණ්ණදීපං රාජා	388
දදන්තො පුණ්ණං පව්ඨති	212
දන්තපුරං කලිඛිතානං	356
දසෙතෙ දසධා කායා	390,392
දසෙත්ථ ඉසත්තං ආගු	394

දෙ	
දෙවකායා අභික්ඛන්තා	384,386
දෙව්දුතාගිඤ්ඤ නරිඤ්ඤ පුරිතො	264

න	
න වෙ දෙවෙ ව පසස්තනා	
	318,322,336,344

නා	
නාගොව සන්දනාගුණානි ඡෙත්වා	410
නාහු අසකාසපසකාසො	246

නනා	
නනාත්වා ව පිත්වා චුදතාරි	
සත්ථා	210

ප	
පච්චික්ඛං වෙදිතබ්බො හි	
ධම්මො	408
පච්ඡිමං ව දිසං රාජා	388
පටිගණ්ණාම තෙ අග්ගං	364
පටිසොක්ඛාමිං නිපුණං	54,56
පරිපකෙක්ඛා වයො මග්ගං	188
පචුක්ඛාතිමබ්බං	394

පු	
පුච්ඡ වාසව මං පණ්ණං	412
පුච්ඡාමි බ්‍රහ්මානං සන්තංකුමාරං	364
පුක්ඛාපි තස්ස බහුවො	388
පුටු පිහාව සලලීනා	384
පුරිමං ව දිසං රාජා	386
පුරිමං දිසං ධතරෙඨ්ඨා	388

බු	
බුද්ධො ජනිතූත්ථි මනුස්සං	
ලොකෙ	410

භී	
භීයො පණ්ණාසකෙ ඤාත්වා	384

භූ	
භූත්තස්ස ව සුක්කරමඤ්ඤ වෙන	200

ම	
මණි යථා වෙච්ඡරියො	368
මහාසමයො පව්නස්මිං	382
මං වෙ කුමාරං ජානන්ති	364

මි	
මිට්ඨො ව විදෙහානං	356

මො	
මොදන්ති වත් හො දෙවා	
	318,322,336

ය	
යථා නිමිත්තා දිස්සන්ති	
	320,342,344

යථා පාචුස්සන්තො මෙමසො	394
යථා පි මුනි නන්දෙයා	400
යද ව බුද්ධමඤ්ඤකම්	434
යස්මිං පදෙසෙ කපෙත්ති	140
යං කරොම හි බ්‍රහ්මිනො	434
යං ව සුත්වා ජහාසිනො	368
යං තෙ ධම්මං ඉධිඤ්ඤාය	410
යං මෙ අත්ති කතං පුණ්ණං	400

යා	
යා තත්ථ දෙවතා ආසුං	140
යාමුනා ධතරට්ඨා ව	390

යෙ	
යෙකෙවි බුද්ධං සරණං ගතාසෙ	384
යෙ තරන්ති අණ්ණං සරං	140
යෙ නාගරාජෙ සහසා හරන්ති	390

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 15 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ගාලාදිපාද සූචි

යො		ස	
යො ඉමසමිං ධම්මවිනයො	188	සමානා මහාසමානා	392
යා		සා	
යාසසු මඤ්ඤාමි සමඤ්ඤා	432	සහසං ඉහමලොකානාං	394
ලි		සා	
ලික්ඛං පරමෙන තෙජසා	550	සාතාගිරා තිසහසා	386
ව		සාලං ව නවිරං ජුලලං	400,402
වණණවා යසවා සිරිමා	364	සි	
වන්දෙ තෙ පිතරං හඤ්ඤා	398,402	සිඛිතිවණණං යුගං වත්ථං	208
වරුණා සහ ධම්මා ව	392	සිලොකමනුකසාමි	384
වා		සි	
වාතොව යෙදසඛකතො	398	සිතොදකං පොසකිරණං	400
වාමුරු සජ මං හඤ්ඤා	400	සිලං සමාධිපඤ්ඤා ව	190
වෙ		සු	
වෙණසු ව දෙවා සහලි ව	390	සුකකා කරුණා අරුණා	392
වෙසසාමිත්තා පඤ්චසතා	386	සුණනානු භොතො මම	
ස		එකවාක්‍යං	262
සකකස පුට්ඨාමහි		සුමුහමා පරමජො ව	394
මහානුභාවො	408	සුරියසසුපතිසා දෙවා	392
සකෙකා වෙ මෙ වරං දජ්ජා	400	සෙ	
සකාපුත්තොව කුමානෙන	400	සෙලො යථා පබ්බතමුඤ්ඤා	
සචෙ තෙ උෂනං කාමෙහි	368	නිවසිතො	58
සචෙ ජහථ කාමානි	372	සො	
සචෙධි තෙ දෙවනිකායා	394	සො මෙ පඤ්ඤා විශාකාසි	368
සතං එතෙ සහසානාං	386	සා	
සතං ව බලිපුත්තානාං	390	සාහං අමුලාපඤ්ඤාසා	432
සත්තං ඉහමදකො ව	356	හ	
සත්තසහසා යකකා	386	හන්ද බ්‍යායමාම විශායමාම	410
සද මත්තා භාරගජා	392	හි	
සබ්බපාපසං අකරණං	72	හිත්වා මමත්තං මනුජෙසු ඉහෙම	364
සබ්බෙව නිකම්පිස්සන්ති	368	හි	
සබ්බෙව භොතො සහිතා		හිතං කායං උපපත්තා	
සමග්ගා	262	හවිතො	408
සබ්බ විජිතසඛිතාමා	394		

දීඝනිකාය මහාවග්ගේ

සාන-පුදගල සංඥ සූචි

අ		ආ	
අග්ගිදක්ක	10	ආපොදෙව	390
අඛණ	356	ආලකමඤ්ඤ	266
අච්ඡික	392	ආලාරකාලාම	202
අජපාල නිග්ගොධ	176	ආසව	392
අජාතසන්ත	110, 258, 264		
අනාථපිණ්ඩික	2		
අනුරුද්ධ	246	ඉ	
අනෙජක	392	ඉන්ද්‍රසාල	396
අනොම	10	ඉසිහිලි	182
අභිතු	6		
අමගොම	192	උ	
අමබ්‍රාලි	152	උක්කර	6, 560
අමබ්‍රාලිවන	150	උක්කරා	10
අමබ්‍රලධ්විකා	126	උදෙතවෙතිස්	160, 184
අමබ්‍රවන	150	උපවක්කන	214, 266
අමබ්‍රසංඝා	396	උපවාන	216
අරිච්ඡක	392	උපසන්ත	8
අරුණ	10, 392	උරුවෙලා	176, 402
අරුණවති	10		
අලලකපා	264	ඵ	
අලලකපාක	260	ඵරාවණ	390
අච්ඡති	356		
අසම	390	ඬ	
අසොක	8	ඬද්‍රතභයා	392
අසාක	356	ඬපමඤ්ඤ	388
අසාකර	388		
ආ		ක	
ආතුලා	204	කතු පා	200
ආනඤ්ඤ	10, 89, 112, 248	කතුධ	144
ආනඤ්ඤවෙතිස්	150	කතුසන්ධි	4

සාන ප්‍රගල සංඥ සුචි

ක		කු	
කට්ඨසභ	144	කුසිනාරා	214, 266
කට්ඨක	392	කුටාගාරසාලා	186
කණ්ණ	394		
කපිලවස්ථ	10, 382	කො	
කඬල	390	කොණාගමන	4
කමොසාධමම	80, 436	කොණඩකුඤ්ඤ	4
කරුණාකාසික	390	කොට්ඨාම	142
කරුම	392	කොලිය	260
කරෙරි (කුටිකා)	2, 12	කොසමි	228
කලඤ්ඤානිවාප	182	කොසල	300, 506
කසාප	4	කොසිනාරක	214
කලිංගා	356	කොසිය	298
		ක	
		කණ්ණ	6, 60, 80
කාපිලවස්ථ	386		
කාමසෙට්ඨ	388	කි	
කාලක ඤා	390	කිඩ්ධාපද්ධසික	392
කාලිඛ	144		
කාසි	300, 356	කෙ	
කාලසිලා	182	කෙම	10, 60
		කෙමඛකර	8
		කෙමමකි	10
කිකි	10	කෙමිය	392
කිකිසංඤ්ඤ	388		
		ග	
		ගඛක	140
කු		ගජපුර	356
කුටෙඤ්ඤ	388	ගජබබ	386
කුමාරකසාප	506	ගවමානි	562
කුමනණ්ඩ	388		
කුමාර	386	ගි	
කුරු	80, 300, 486	ගිජකකුට	110, 126, 182, 334
කුවෙර	388	ගි ඤාකාවසථ	144, 300, 316
කුසාවති	266		

සාන-දුගල සංඥ සුව

ගො		ජො	
ගොතම	506	ජොති	392
ගොතමකවෙතිය	140, 150	ජොතිපාල	350
ගොතමතිප	140		
ගොතමදාර	140	ත	
ගොපක	406	තවජකනාග	390
ගොපිකා	406	තපොදුරාම	182
ගොවිඤ	350		
ච		තා	
චඤ	390	තාවතිය	138, 318, 520
චඤන	388		
චමසා	228, 356	ති	
		තිබෙරු	388 398
චා		තිසා	6, 60, 394
චාතුමහාරාජික	562		
චාපාලවෙතිය	160	තු	
චි		තුට්ඨ	144
චික්කසෙන	388	තුසිත	392
චිත්‍ර	390	තෙරො	390
චු		ද	
චුඤ	196	දත්තපුර	356
චුඤක	200	ද	
චො		දනවෙසා	390
		දිසමපති	350
චොරපපාක	182	දෙ	
		දෙණ	262
ජ		ධ	
ජනවසහ	314	ධතරට්ඨ	334, 356, 386, 390
ජනෙසහ	388	ධනවතී	10
ජබ්‍රෙගාම	192	ධම	392
ජිවකමවන	182	ධමපාසාද	282
ජෙතවන	2	ධමාපොකබරණි	284

සාමාන්‍ය-පුද්ගල සංඥා සූචි

න		පා	
නකුකුකු	390	පාචාරිකමකවන	128, 132
නකු	144	පාචාරිකකා	262
නමුච්චි	390	පිසලිච්චිනියා	262
නල	388	පුකකුස	202
		පුරිකුද	392
නා		පො	
නාග	388	පොතන	356
නාතිකා	144, 300		
නාලකු	128, 132		
නි		බ	
		බකුමනකු	10
නිකට	144	බකුමති	10, 60
නිසකුකු	388	බකුමා	28
නිමොණරති	392	බලි	390
නෙර ජරා	176, 402	බලිපුකකු	390
		බහුපුකකුවෙතිය	150
		බාරාණසි	10, 228, 356
ප		බි	
පජනන	392		
පකුකුකු	322, 388, 396	බිකුකාර	308
පකුකුල	300		
පකුච්චි	390		
පකාද	388		
පකාච්චි	10	බුකුච්චි	8
පරනිමමිත	392	බුලි	260
පරමකු	394		
පපෙනදි	548		
පපාරාද	390	බෙලුවගාමක	156
පා		බු	
		බුහම්	390
පාටලිගාම	132	බුහම්කකු	10, 356
පාමොකකු	392		
පායාග	390		
පායාසිරාජකුකු	506	හකුකුගාම	190
පාරග	392	හඳු	144
පාචා	194	හරක	356

සමාන-පුද්ගල සංඥා සූචි

කි	මි	මො
කියා	6	මොහොත්
		මොටිය
		6
		262
	භූ	ය
භූජනී	406	යකුණක
		යම
		390
	භෞ	යස
		390
භෞගනගර	192	යසවනි
		10
	ම	යා
		යාම
		392
මකුටබන්ධන	252	යාමුන
		390
මගධ	396	
මවජ	300	රා
මඳුකුමිමිය	182	රාජගහ
		110, 126, 228, 334, 396
මනොපද්ධික	392	
මනුප්ලාහන	390	රාජගාරක
		126
මලල	262	රාමගාම
		234
මහාකසප	254	රාමගාමකා
		260
මහාගොව්ඤ්ඤ	358	රාහුගඳු
		390
මහාසාරග	392	රු
මහාසමාන	392	රුචිර
		392
මහාසුදසන	228	
		රෙ
		රෙණු
		354, 356
	මා	
මානලි	388	රො
මානුස	392	රොජ
		392
මානුසුකතම	392	රොරුක
		356
මාහිසකති	356	
		ල
		ලබිකක
		392
	මි	
මිට්ලා	356	
මිසකක	392	ලාමසෙට්
		392
	මෙ	ලි
මෙකතාකාසික	390	ලිව්චි
		154, 261, 264

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 15 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සමාන-පුද්ගල සංඥා සුවි

	ලෝ		වේ
ලොභිතවාසී	392	වෙදිසක	396
		වෙපවිත්ති	390
	ව	වෙපුරේ	386
වජිරහස්	392	වෙහාර	182
වජ්ජි	112	වෙරොව	390
වරුණ	390	වෙසාල	390
වසු	392	වෙසාලි	150, 160, 264
වසක්කාර	110, 136	වෙසනතු	356
		වෙසාවණ	334
	වෘ	වෙසාමිත්ත	386
වායො	390	වෙළුවන	182
වාරුණ	390, 392		
වාසව	390, 392	ස	
වාසවනෙයි	392	සකක	246, 336, 392, 396
වාසෙට්ඨ	230	සකා	260
		සකාපුත්ත	400
	වි	සඤ්චි	6
විවක්ඛණ	392	සත්තතු	356
විටුච්ච	388	සත්තම්බවෙනිය	150
විටුඬ	388	සද්ධත්ත	392
විදෙහ	356	සනංකුමාර	144 320, 344, 394,
විට්ඨර	6	සප්පෙසාණකිකපභගාර	182
විපසී	4	සබ්බමිත්ත	10
විරුපකඩ	334, 388	සමාන	392
විරුලුහ	388	සහතු	392
විරුලුක	334	සහළි	390
විසාඛා	10		
විසකකමම	280	සා	
		සාකෙත	228
	වේ	සාතාගිර	386
වේමනස	392	සාරන්දුවෙනිය	150
වේටෙණ්ඩු	388	සාරිපුත්ත	6, 128
වේශ්ඨිප	264	සාවතී	2, 228
වේශ්ඨිපක	260	සාලා	144
වේණු	390		

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 15 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සාන-පුදගල සංඥ සුවි

සි		සි	
සිබණ්ඩි	402	සුලෙයා	392
සිබ්	4	සුරසෙන	300
සිංසපාවන	504, 506		
සිතවන	182	සෙ	
		සෙ තබා	504
		සෙරිසකක විමාන	562
සි		සො	
සුකක	392	සොණ	6
සුවිකති	390	සොප්පිය	10
සුරාන	144	සොහ	10
සුදුකක	144	සොහාවති	10
සුදොදන	10	සොම	390
සුධමමා සහා	334	සොවිර	356
සුනිධ	136		
සුපණණ	390	හ	
සුපපතික	10	හසිගාම	192
සුමුහම	394	හරි	356, 392
සුහඳු	144, 232	හා	
සුහඳු බුධිපබ්බජිත	256	හාරගජ	392
සුරිය	392	හාරිත	392
සුරියවච්චසා	398	හිරසුඤ්චති	214

දීඝනිකායයේ මහවග්ගසෙහි

පදනුක්‍රමණිකාව

අ		අ	
අකමොසානි	126	අපේක්ෂනං	56
අකාථො	368	අපේක්ෂාකිරන්ති	214
අකං	152	අපේක්ෂාගාහෙතො	208
අකංඛුකෙතො	550	අපේක්ෂාසානං	86, 88
අකංඝතං	272	අඤ්ඤානො	438
අකෙකි	550	අඤ්ඤානව ඡණ්ණනි	26
අඛණ්ඩානි	126	අඤ්ඤාථාභාවො	226
අකිකො	540	අඤ්ඤාදායී	428
අගගුප්පධානො	76	අඤ්ඤාතානං	130
අග්ගං	364	අඤ්ඤාතාරො	70
අඝා	16, 22	අඤ්ඤාපෙකෙකො	234
අඝාථිනො	232	අට්ඨසො	18
අභෙක	30	අට්ඨිකානි	456
අභෙකන	28	අට්ඨිසඛලිකං	452
අභිගිරස	398	අඡණ්ණවං	140
අචිත්තිකතං	562	අතකකාවචරො	54
අචච්ඡිකුසො	400	අතථං	94
අචචන්තනිථො	426	අතරමානො	276
අචචන්තපරියොසානා	426	අතාරි	210
අචචන්තමුභවාරි	426	අතුලං	166
අචචන්තයොගකෙකමි	426	අතිවිපං	216
අචචාධාය	208	අතිත්තා	226
අච්ඡාදිතො	208	අතිරිච්ච	398
අච්ඡිද්දනි	126	අතිවත්තති	402
අච්ඡො	18	අතිතසත්ථිකං	242
අච්ඡාදකං	210	අත්තවාදපාදනං	84
අඡ්ඤානං	172, 440	අත්තසම්මතං	166
අඡ්ඤානාභිද්ධා	440	අත්තසරණං	158
අඡ්ඤාතාරතො	166	අත්තානං	94, 98
අඡ්ඤාපකෙතො	390	අත්තකරණං	30
අඡ්ඤාධිපඤ්ඤා	434	අත්තකරණසම්මුඛෙ	272

පදනුකතමණිකා

අ		අ	
අස්වසං	430	අනුපලික්ඛානී	58
අසෝ	30	අනුපාදිසෙසාස	208
අදණ්ඩ වවරො	430	අනුපුබ්බසො	386
අඟ්ග්ගිං	386	අනුමුඛං	142
අඟ්ගංසු	22	අනුයතනානී	290
අඟ්ගසාම	408	අනුයායිතා	272
අධිප්පායො	252	අනුලොමං	108
අධිමුත්තො	106	අනුලොමපටිලොමං	108
අධිවචනපථො	94, 102	අනුචිලොකෙත්තී	22
අධිවචනසම්මසෙකා	90	අනුසාසනී	30
අධිවුත්තං	154	අනුසෙති	94
අනාචාරියං	54	අනුභීරමානො	22
අනාර්ඝ්‍යවුත්තපුට්ඨො	74	අනෙකධාතු	426
අනායුකං	22	අනෙජො	246
අනාණං	58	අනොනමනෙකා	26
අනානිකො	32	අනාරාධායාමී	170
අනාත්තසංඝඤ්ඤං	124	අනාරහිතං	170, 248
අනාත්තං	94	අනාරාකථා	12
අනාත්තභාවානුදිට්ඨි	94	අනාලිකා	20
අනාත්තරං	158	අනෙකවාසාභිසෙකෙන	240
අනායාසනං	110	අනෙකානිමුග්ගපොසිති	58
අනායාසකා	532	අනිකාරතිමිසා	16, 22
අනාවකතිධම්මො	146	අනිද්දෙව්	270
අනිච්චසංඝඤ්ඤා	124	අනිසංකො	432
අනිච්චසංකො	30	අපගතකාළකං	60
අනිසංකො	440	අපගතසම්මතධානී	456
අනුකසාමී	384	අපනුජා	348
අනුකතමමානො	130	අපායාපෙතං	276
අනුට්ඨිකා	160, 180	අපරභුං	182
අනුත්තරං චිත්තං	466	අපරපච්චයා	62
අනුධම්මචාරිනියො	164	අපරාජිතසංඝං	382
අනුපසාදො	72	අපරිභ්‍යානියා	116
අනුපච්චාදො	72	අපරියොසිතසංඝපො	432
අනුපරියාසපථං	130	අපච්චිං	562
		අපසාරෙති	216

පදනුකකමණිකා

අ		අ	
අපිසුදං	398	අභිහාරභි	208
අපථවිපුග්ගලො	246	අමකමනො	20
අපථවිභක්තභොගි	124	අමඛකුභුතො	134
අපමාදුධිකරණං	134	අමානුසං	430
අපථසංවේදනො	98	අමකාය	152
අපරජකඛරාතිකා	54	අයං	554
අපසාරානි	546	අයාගුලො	532
අපසාතඛකං	110, 276	අරණිසතිතං	540
අපසාබාධං	110	අරියසවෙවසු	472
අපසාසුකකතාය	54	අරුපසකුඤ්ඤි	178
අබාගිරං	158	අරුපි	94, 98
අබ්භකුඤ්ඤි	236	අලකුචං	64
අබ්භතරානි	114	අලමසදසතරො	350
අබ්භකුඤ්ඤි	270	අලමෙව	304
අබ්භතමිත්ථා	258	අලං	32, 94
අභයං	390	අලලලල	528
අභිකකතො	150	අවකුච්ඡ	534
අභිකකාමුං	386	අවසිට්ඨං	198
අභිජ්ඣාදෙවනසං	150	අවසාරි	166
අභිජ්ඣාස නිපිපාතා	118	අවිචරදනො	26
අභිනිකමන	74	අවිසාරි	322
අභිනිප්පනො	338	අවිභකුඤ්ඤි	156
අභිනිවිසනනි	426	අරිහතබාණුකණ්ඩකා	556
අභිනිවිසස	426	අසබලානි	126
අභිනිලනෙතො	28	අසකුඤ්ඤිසත්තායතනං	106
අභිසාකිරනනි	214	අසකුඤ්ඤිසත්තායතනං	430
අභිසායනනානි	172	අසංවුත්ත	22
අභිභුයා	172	අසාතං	480
අභියාකුකාමො	110	අසාරාදුනි	556
අභිවදිතො	404	අසිතො	100
අභිවිජ්ජනාකු	270	අසුචිනා	20
අභිවිජ්ජ	24	අසුභසකුඤ්ඤි	124
අභිසමයො	48	අසෙවිතබ්බං	418
අභියමෙධාධි	74	අසොහථ	208
		අසොසාමි	438

පදනුකකමණිකා

අ		ආ	
අසන්ධස	6	ආයතපණි	24
අසරතනං	24	ආයසාය	222
අසවණතා	56	ආයාගසෙටෙධි	264
අසසාදං	106	ආයාමෙන	230
අසාටෙයි	420	ආයුසඛාරො	18
අසාසපසසාසා	246	ආයුසමාණං (බුද්ධානං)	6
අසාසමතා	156	ආයුසහගතො	538
අසුඤ්ඤා	406	ආරකෙඛා	86
අහතෙන	220	ආරඤ්ඤකෙසු	120
අභිනිජ්ඣයං	18	ආරාධනා	432
		ආලයරතා	56
ආ		ආලයරාමා	56
ආකාරෙහි	90	ආලයසමුද්දිතා	56
ආකාසානඤ්ඤායතනුපගා	104	ආලිමෙපතුං	256
ආකිඤ්ඤාදයතනුපගා	104	ආලොකිතෙ	150
ආකි ණණියකඛා	268	ආවසරාගාරං	132
ආකොටෙථ	534	ආවිලං	200
ආගුචාරි	512	ආවුතා	54
ආගුං	388	ආවුසොවාදෙන	242
ආවරියකං	176	ආසභිංවාචං	22
ආරානිසකභි	60	ආසභිවාචා	128
ආර්ථමො	254	ආසවෙහි	126
ආතපං	384	ආසිකොදකානි	544
ආතාපි	150	ආභවට	394
ආදිනවසඤ්ඤා	124	ආභිණ්ඩනතා	218
ආදිනවං	106		
ආධිපතෙයාසංවහනනිකං	212	ඉ	
ආනතුරුනනි	398	ඉ ඤ්ඤා	394
ආනුකම්පකො	224	ඉට්ඨකා	280
ආනුපුබ්බිකථං	60	ඉත්තකාය	92
ආපාදා	410	ඉත්තකසා	278
ආපාදෙසසාමි	110	ඉත්තකා	20
ආමගඛා	366, 368	ඉත්තරතනං	24
ආමුක්ඛමණිකුණ්ඩලා	516	ඉත්තලුඛා	370
ආයතනෙසු	470	ඉද්ධවචයතාපට්ඨවසමුප්පාදෙ	54

පදනු කතමිණිකා

ඉ		උ	
ඉදපව්වයා	80	උපකම්මනති	378
ඉඬිපත්තියා	324	උපරීතං	212
ඉඬිපාදු	160	උපට්ඨපෙසි	28, 34
ඉඬිමනො	386	උපට්ඨාකං (බුද්ධානං)	8
ඉඬිවිසව්තියා	324	උපට්ඨානසාලායං	118
ඉඬිහි	270	උපද්දොයා	210
ඉක්කමච්ඡිටියසංයෝජනා	414	උපාදුනපව්වයා	80
		උපස්සනා	256
උ		උපනව්වන්තියා	402
උචාරපසාවකලේච	150	උපනාමීතං	208
උචාරෙසසාම	252	උපනාමෙති	206
උච්චාවචං	428	උපයාපෙනබ්බං	276
උච්ඡින්නාමි	110	උපයාපෙනා	276
උජ්ජංගලනගරකං	228	උපලාපනාය	116
උධානසංඝඤ්ඤා	203, 208	උපලාපෙනා	536
උණණා	28	උපලිප්පති	26
උණභිසංසිසො	28	උපචයනනා	390
උත්තරතො	396	උපසංකම්මනබ්බා	70
උත්තරාභිමුඛො	22	උපසංකම්මනා	170
උත්තරසීසකං	214	උපසම්පද	72
උත්තනතුත්තනාකො	80	උපසංහරති	448
උත්තනාසෙය්‍යකං	540	උපායසධම්මා	484
උත්තනානිකරිසන්නති	1	උපාසමානො	408
උදකකිම්මං	20	උපෙය්‍ය	272
උදකමණකො	132	උපපෙජ්ජ	94
උදකසංධාරා	20	උපලාති	58
උදකානුයාතානි	58	උපලිනියං	58
උද්දකමළ	540	උබ්බන්ධි	528
උද්ධරසස මූල	6	උබ්බාධති	518
උද්දාන	20	උබ්බාහෙතා	548
උද්දාසෙහි	20	උබ්බධෙන	268
උද්ධවතු කතුච්චං	468	උබ්බිද්ධි	528
උද්ධග්ගලොමො	26	උභතොභාගවිමුඛං	152
උද්ධග්ගානි	26	උභතොභාගවිමුඛො	108
උපකපෙසසමි	94		

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 15 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පදනුකතමණිකා

උ		ඔ	
උභතොවුමො	446	ඔකාසකච්චො	428
උභතොලොභිතකුපධ්‍යානානි	290	ඔකාසාධිගමො	326
උභික්කං	20	ඔකිරනභි	214
උමොරපුප්ථො	172	ඔකකතෙතො	18
උරුඤ්ඤ	404	ඔකකමිඤ්ඤා	92
උසමාසහගතො	538	ඔකකසා	114
උසාඛිබ්බාදො	24	ඔගාභි	210
උසසාවො	28	ඔගාභිඤ්ඤා	274
උසුකකං	396	ඔසතරං	394
උළාරො	22	ඔදුතභිදසකනානි	174
උඵමං	140	ඔදුත නිභාසානි	174
එ		ඔදුතමනසා	384
එකතතකායාඑකතතසඤ්ඤිතො	104	ඔදුතවිඤ්ඤානසා	516
එකතතකායානානතතසඤ්ඤිතො	104	ඔධිනා	252
එකනවුතො කප්පො	4	ඔධුනාථ	534
එකතතඤ්ඤාසානා	424	ඔපගොග්ගා	526
එකතතඤ්ඤා	424	ඔපාතෙසි	526
එකතතවාද	424	ඔපුනාමි	206
එකතතසිලා	424	ඔපුනි	540
එකථාකායං	262	ඔභාසො	16, 22, 160
එකායනො	436	ඔමුඤ්ඤං	334
එකෙකලොමො	26	ඔරකො	42, 314
එකොදි	400	ඔරමකතකෙන	122
එජා	428	ඔරමභාගියානං	146
එඡ්ඡෙකො	24	ඔවාරෙතො	216
එතපරමා	226, 385	ඔසසට්ඨා	180
එතාදිසො	246	ක	
එවංචුමො	78	කචෙකභි	450
එවමපඤ්ඤ	78	කඛ්ඛාධිමෙමො	234
එවමභාවි	448	කඤ්ඤිත සනතිහතතවො	26
එවංචිමුක්තා	78	කටුකං	550
එවංචිභාරි	78	කණ්ණිකං	560
එවංසිලා	78	කතමෙකතවතා	274
එසිකා	268	කතාවකායො	58
		කථංකථාසලලං	423

පදනුකකමණිකා

ක		ක	
කථංකථී	432	කිලනෙතා	200
කපං	180	කිලමරො	54
කප්පාසපිටුනො	274	කුච්ඡිනා	20
කප්පාසං	554	කුඬ්ඛිනගරකං	228
කප්පාසික දුස්සං	554	කුණ්ඩලාවකතානි	26
කප්පාසික සුක්කං	554	කුතොමුටා	406
කප්පාසෙන	220	කුමාරවණණි	322
කමනියො	268	කුරුරා	366
කමමරතා	120	කුලපරිවක්කසො	232
කමමව්පාකපං	30, 274	කුලලං	140
කමමාරාමා	120	කුසපක්කපරික්කතො	368
කසිරත්ති	38	කෙළාසිකා	530
කරච්ඡිකභාණි	28	කොමාරිකා	530
කරච්ඡිකා	30	කොසොභිතවක්කගුණං	26
කලහං	86		
කලිං	550	ඛ	
කවචං	166	ඛත්තිසිනි	302
කසකාම	434	ඛත්තිවාදෙ	262
කාකපෙය්‍යා	140	ඛාසිතෙ	150
කාදලිමිගපවරපව්වක්කරණානි	290	ඛිපනති	378
කාමුපාදනං	84	ඛිලං	384
කායසමාවාරං	420	මුද්දානු මුද්දකානි	242
කායං	472	මොමසුමුමානං	290
කායානුපසි	150, 436	මොම සුක්කං	554
කාරුක්කකං	56	මොමං	554
කාසාවචසනං	42		
කාසිකෙ	20	ග	
කිඛකතො	32	ගණිභුතා	506
කිඛකිණික ජාලානං	234	ගණෙකා	421
කිඛකිණියො	282	ගතයොඛඛනං	32
කිවෙජන	54	ගති	376
කිඤ්චරිති	130	ගතියො	22
කිඤ්චකමරෙණුනා	400	ගතෙ	150
කිත්තයමානාරූපා	308	ගතතානි	264
කිමබ්ගපන	62	ගතිබ්බකතාය	82
		ගබ්ගං	20

පදනුකතමිඤ්ඤා

ග	ඉ	ඊ	එ
ගම්පොරාභාගයො	80	වාතුරනො	22
ගම්පොරා	54	විතකං	222
ගලගලායනො	204	විතනනරංයො	26
ගහණියා	276	විතනානුපසී	150, 464
ගහපතිරතනං	24	විරකාලකතා	522
ගාමකෙබ්බො	262	විරපතිකා	404
ගාමපත්	554	වියති	212
ගාලුභට්ඨනං	512	වුණණකපාතානි	456
ගිමිතිකං	30	වුණණකං	222
ගිරාහි	386	වෙනියවාරිකං	218
ගිරිගබ්බරං	384	වෙනොපරියඤ්ඤං	130
ගීතකරො	402	වෙනොවිමුතති	108
ගුලුගාලුකානි	560		
ගුලුගුණධිකපාතා	80	ජ	
ගුරුකුපෙ	516	ජඤ්ඤාගො	86, 88
ගුරුභාරිකුපමො	548	ජවිවිඤ්ඤා	208
ගෙඩිතවිකො	400	ජාරිකා	258
ගොසාතකො	448	ජිනකාපපංචෙ	216
ගොණකපාතාහි	290	ජිනකපාතං	216
ගොපවුමො	28	ජිනකවිවුමෙ	10
ගොපානසිව්ඛිකං	32	ජ	
		ජවිවිඤ්ඤා	524
		ජජරසකටං	158
සට්ඨ	220	ජට්ඨො	540
		ජනපදපාචාරියපනො	22, 28
		ජනෙතති	76
වකකවිජිනං	200	ජනෙසුතා	394
වකකරතනං	24	ජනනුමකොතන	252
වකකාති	24	ජනනුකානි	26
වතුපදකොය	82	ජරාධලෙමො	32
වකොළීසදනො	26	ජලනං	398
වඤ්ඤානු ණණනි	214	ජාගරො	202
වට්ඨි	46	ජාතිමා	18
වට්ඨ	94	ජාතිසංසාරං	188
වාතුමගාපටෙ	22	ජාත්මණ්ඩලං	54

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 15 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පද්‍යාකකමණිකා

ප		ත	
ජායති	46	තාදිනො	246
ජායෙථ	94	තාලනනරිතාසු	278
ජාලහසාපාදෙ	24	තාලපනති	284
ජිහිං සානො	100	තිකබ්ඤ්ඤායෙ	56
ජියති	46	තිණ්ණවිවිකිච්ඡා	62
ජියෙථ	94	තිතිසකා	72
ජීවං	534	තිසියානං	226
ජීවිතසඛාරං	156	තිපු	554
ජීවිතබ්බං	32	තිපොරිසඛිතා	268
ජුතිමනෙතා	386	තිපොරිසනිබාතා	268
		තිරොකුච්ඡිගතං	18
ඤ		තිරොරාජානො	552
ඤාතානං	130	තූනනනොමරං	400
ඤාතිපරිවට්ඨං	366	තූමඛදුපො	265
ඤායසක	238	තූමඛසක	262
ඤායෙන	432	තූරියෙ	30
		තූලං	166
ය		තූලාය	532
යීතවිතකසක	246	තුවනතුවං	86
යීතනො	26	තූසිතාකායං	20
යීනො	150	තූලපිටුනො	274
		තෙජසා	550
ත		තෙජොසහගනො	532
තවපරියක්ඛං	444	තෙරොවසසිකානි	456
තණ්හා	84, 486	තෙලදෙණියා	222
තණ්හානිරොධො	50		
තණ්හාපවට්ඨා	80		
තණ්හාසඛියවිමුක්කො	426		
තණ්හාසලලසක	434	ථ	
තථත්තාය	82	ථනායනෙතා	394
තදනතරපටිසලලිනා	398	ථාමසා	426
තදසසිනා	384	ථාලිපාකො	302
තදුපියං	302	ථිනම්භං	468
තනතාතුලකජාතා	80	දුපාරතා	222
තනනියකරො	402	දුපො	222
තමොසකිනෙකින	54	ථෙරතරො	242

පදනුකතමණිකා

ද		ද	
දකඛිණතො	250	දෙවනාය	82
දකඛිණාවතකකපාතානි	26	දෙවදුනුගියො	166
දකඛිතායෙ	382	දෙවපුත්තා	20
දකඛිනනි	54	දෙවාසුරසධනාමො	430
දකඛිසකඛි	202	දෙවාරිකා	130
දකෙඛා	448	දොකාමරෙ	56
දණ්ඩපරායණං	32	දොදසපොරිසා	268
දණ්ඩානං	86	දොරානි	268
දඤ්ඤමානා	388		
දනකමයානි	290	ධ	
දමථං	272	ධනුපාකාරං	258
දසකනිසං	218	ධමෙ වකකප්පවත්තනං	74
දමුපාකාරතොරණං	130	ධමෙවරියා	42
දළභුඤ්ජං	130	ධමුතා	16, 18
දිජා	390	ධමුධාතු	12, 14
දිට්ඨධමමා	62	ධමුපරියායො	146
දිට්ඨපාදනං	84	ධමාදසො	148
දිබ්බවතඛු	30, 274	ධමුනි	408
දිබ්බිංසු	550	ධමුනුපසී	466
දීඝභුජි	24	ධමිකං බලිං	114
දීඝරත්තානුසයිතං	428	ධාතියො	28
දුක්කමං	182	ධාරණියං	206
දුකෙඛිකෙත	556	ධාරෙතනි	28
දුඤ්ඤො	54	ධිරස්සු	32
දුද්දිකෙඛ	284	ධුවසඤ්ජානානි	290
දුද්දිවධරූපං	408	ධොරකානි	560
දුබ්බලිකරණං	130		
දුබ්බුමෙ	556	න	
දුරනුබොධො	54	නමනි	54
දුරභිසම්භවතරං	204	නවකතරෙන	242
දුරූපසධකමා	398	නභාතකසකානි	374
දුට්ඨඤ්ජපයෙ	56	නභාරූ සම්බද්ධං	452
දුසසානං	38	නානිකාළි	274
දුරාගතො	552	නානත්තකායා	
		එකත්තසඤ්ඤිතො	102

පදනුකතමණිකා

න	න	න
නානකතකායා		නියතාතෙහි 526
නානකතසංස්කෘතියෝ 102		නියතානිකා 126
නානකත විභූතියෝ 394		නියතාසි 110
නානකත සංස්කෘතා 126		නිරාමිසං සුඛං 462
නානාධාතු 426		නිරුත්තරපරා 94, 102
නානාභාවෝ 226		නිරොධසංස්කෘතා 124
නානාරත්නානං 38		නිවාරෙනා 130
නානාවිභිතසා 446		නිසිතෙතා 150
නානුභෝති 16		නිසරණං 46, 104
නාභසා 390		නිභතතා 54
නාමකියෙන 394		නීලනිදසනානි 172
නාමරූපං 82		නීලනිභාසානි 172
නාමරූපනිරොධා 52		නෙතනානි 384
නාළිතොදනපරමං 302		නෙමිතනා 22
නිකමතනානි 72		නෙමිසද්දෙන 406
නිබ්බාති 198		නෙවසංස්කෘතා සංස්කෘතයනං 106
නිබ්බාතා 268		
නිග්‍රොධපරිමණිකලෝ 26		ප 216
නිග්‍රොධසංවූලෝ 6		පකිරිය 82
නිව්ජරතනිසු 204		පකම්මතාය 130
නිසරිංසු 546		පච්චනියාති 32
නිද්දරතා 120		පච්චනුසිද්ධවිවතා 318
නිද්දරාමා 120		පච්චනතිමං 130
නිඤ්ඤාතා 534		පච්චවෙකෙතාය 18
නිධි 274		පච්චාසිංසති 158
නිතතාදී 322		පච්චුද්ධාසි 140
නිපච්ඡං 210		පච්චුත්තරිකා 208
නිපුණං 54		පච්චුද්ධති 394
නිපුරිසෙති 30		පච්චුපච්චිතා 440
නිබ්බිද්දිකං 304		පච්චෙක සමුද්ධා 222
නිමිතෙතති 90		පච්චොරොතිකා 110
නියතා 146		පච්චානිපාතිනි 274
නියතාතෙතා 32		පච්චිමකං 190, 242
නියතංසු 60, 152		පච්චලි 258

පදනුකතමණිකා

ප		ප	
පජ්ජලිසකති	256	පණිනො	54
පජ්ජනාතසක	246	පණ්ඩිතවෙදනියො	54
පජ්ජායති	32	පණ්ඩුසුතත	18
පඤ්ඤාතති	92	පණ්ණරසෙ	270
පඤ්ඤාපනාය	94	පතිවට්ටපි	152
පඤ්ඤාපරිභාචිතං	126	පතිසලලීනසක	46
පඤ්ඤාවචරං	94	පතිසකතිමත්තාය	442
පඤ්ඤාවිමුතති	108	පත්තධමො	62
පඤ්ඤාවිමුතො	106	පත්තපරියාපත්තමත්තමපි	124
පඤ්ඤාපටිභානානි	556	පත්තිකා	154
පටලිකස්තානි	290	පස්ථර	210
පටිකස්තානි	290	පඤ්ඤාතරො	532
පටිකවෙච්ච	226	පදවිතිහාරෙ	22
පටිකුජ්ජා	222	පදුමානි	58
පටිකුජ්ජා	254	පදුමිනියං	58
පටිකුලා	518	පදෙසවතති	238
පටිකකතො	150	පධානං	74
පටිසසඤ්ඤානං	106, 174	පපඤ්ඤාසඤ්ඤානිදානං	416
පටිසසඤ්ඤාසකා	92	පපඤ්ඤාසඤ්ඤාසඤ්ඤානිරොධො	416
පටිච්චාදිකානං	408	පපඤ්ඤා	216
පටිච්චසමුප්පාදෙ	80	පබාලං	200
පටිපද්‍ය	242	පබ්බජිතො	42
පටිපතනාමෙකා	156	පමුඤ්ඤානතු	58
පටිබ්බාසය	136	පරකාමිනී	402
පටිභංසු	54	පරපෙසසා	410
පටිරාජානො	270	පරලොකවජ්ජහයදසසාවිනො	56
පටිලොමං	108	පරසෙනපමද්දනා	24
පටිවිඳං	142	පරාමසක	426
පටිවෙදෙසි	292	පරිකඛිති	428
පටිවෙදෙසුං	22	පරිචිතා	160
පටිවෙසාතගාමිං	54	පරිගණකානි	136
පට්ඨසඤ්ඤානියො	246	පරිග්‍රහො	86
පණායති	30	පරිවාරකා	332
පණියානි	546	පරිවාරයමානසක	516

පදනුකකමණිකා

ප		ප	
පරිවාරියමානෝ	30	පසයන	114
පරිවාරෙසුං	268	පසාදෙයායාසි	398
පරිණාමං	198	පසාරිනෙ	150
පරිතසසති	100	පසාසති	388
පරිතෝ	398	පසසසාමි	438
පරිත්තකතානුදිට්ඨි	94,26	පහානසසසුං	124
පරිත්තං	76,220	පහුතථිවෙහා	28
පරිත්තායකරතනං	24	පළිසං	384
පරිත්තායකෙන	546	පළිපතනං	34
පරිතිබ්බුතො	246	පළිසසථ	400
පරිපකෙකා	188	පාකාරච්චිරං	130
පරිභාවෙඤා	550	පාකාරසසසිං	130
පරිමජ්ජති	26	පාචිනතො	396
පරිමසති	26	පාචලියා මුලෙ	6,16
පරිමුඛං	438	පාචිකඛ්ඛා	114
පරියාදිත්තවට්ඨිං	10	පාණකජාතෙහි	430
පරියායෙන	88	පාණිතලෙහි	26
පරියෙසනා	86,90,422	පාතරාසං	272
පරියොගාග්ගධම්මං	62	පාතිමොනබුද්දෙසාය	70
පරියොදනො	208	පාපමිත්තා	122
පරිහරන්ති	28	පාපසමපට්ඨකා	122
පරිහරිඤා	20	පාපසිභායා	122
පරිභාපෙත්ති	114	පාපිච්ඡා	120
පරාපසාති	72	පායෙනති	28
පරොසහසසං	24	පාරිමතිරං	214
පලුප්ථි	248	පාවචනං	242
පලොකධම්මං	248	පාචුසසකො	394
පචක්කතු	270	පිණ්ඩපාතපටිකකතෙහා	160
පචක්කා	210	පිපාසතො	398
පචක්කමිං	382	පිපාසා	268
පචාගෙමි	206	පිපාසිතො	200
පච්චික්කච්ඡාරිතො	432	පියාපපියනිදනං	414
පච්චෙධමානං	32	පියාපපියසමුදයං	414
පච්චෙසෙසා	130	පිතනිදසසනාති	172

පදනුකතවර්ගිකා

ප		බ	
පිතනිභාසානි	172	බාලහගිලානං	34
පිතො	150	බිඤ්ඤ	322
පුග්ගලවෙමකතා	238	බිලසො	448
පුඤ්ඤකතානි	456	බිලඛන දුතියං	560
පුට්ඨෙදනං	138	බිළාරනිසසකතන මකතං	130
පුට්ඨාළි	446	බුද්ධවතඛුනා	56
පුණ්ඩරිකසා චූලෙ	6	බොජ්ඣංගයා	122
පුණ්ඩරිකානි	58	බොජ්ඣංගෙසු	474
පුණ්ඩරිකිනියං	58	බොද්ධබ්බං	372
පුට්ඨවියා	54	බොධිසත්තමාතු	18
පුබ්බද්ධාසිනි	274	බයාකරොති	110
පුබ්බෙතිවාසපටිසංස්කරා	12	බයාධිකො	34
පුබ්බෙතිවාසො	2	බයාධිධම්මො	36
පුමා	410	බයාමො	26
පුතීනි	556	බුභමකාසිකා	104
පෙකකිති	30	බුභමචාරයො	140
පෙතතිකෙ	434	බුභමඤ්ඤං	376
පෙසුඤ්ඤං	86	බුභමදර්ශනො	242
පොඨෙසුං	154	බුභමසාරො	28
පොනොහවිකාය	120	බුභමුඤ්ඤගකො	26
පොරොගිවං	368		
		භ	
ඵසපට්ඨයා	82	භණ්ඩං	548
ඵසසා	90,82	භණ්ඩං	42
ඵළිකමයො	268	භනනාභිභාරෙන	360
ඵසුචිභාරං	110	භකාරං	376
ඵථාට්ඨබ්බො	472	භද්දකපො	76
		භද්දනව	404
බ		භද්දනෙක	390
බන්ධනියො	536	භද්දසුභං	6
බලපකො	246	භද්දානි	32
බහලාවලපනං	528	භමකාරො	438
බහිද්ධා	440	භමකාරනෙචාසි	438
බහුලිකතා	160	භමුකනකරෙ	28
බාරාණසෙය්‍යකං	172	භවනිරොධා	84,50

පදනුකතමණිකා

භ		ම	
භවනෙතති	142	මධුරසකරො	30
භවපවටයා	80	මනං	472
භවසංඛාරං	166	මනුජෙසු	58
භසසරතා	120	මනුසසතතාය	82
භසසාරාමා	120	මනොවිකේශකයාං	422
භාවිතකෙතන	210	මනතාය	372
භාවිතා	160	මන්දලොචනෙ	400
භාවිං	96,98	මන්දරවජ්ජපථානි	214,252
භිඤ්ඤාරං	270	මමකං	364
භිංසනකං	248	මවුද්දසිකො	158
භිංසනකො	166	මරණධම්මො	38
භීයො භික්ඛුනරො	128	මලපජාපතියො	250
භීයොසොමකතාය	38	මලපාමෙකා	252
භුජිසසානි	126	මලසුභිසා	250
භුක්තාවිසක	198	මසාරගලමයො	268
භුමමා	384	මසි	258
භුසාගාරසක	204	මහං	258
භුතානුකම්පා	42	මහාජුතිකො	558
භුමිවාලො	166	මහාපදෙසෙ	192
භුමිරාමණියාකං	530	මහාපුරිසසක	22
භොග්ගං	32	මහාරජකෙකි	56
		මහාවිපජාරො	558
		මහාසකටයපො	644
ම		මහාසමයො	382
මකුටබන්ධනං	252	මහාසාරානි	546
මගධමහාමකතා	110	මභීයති	264
මග්ගො	242	මහෙත්ති	264
මච්ඡරියං	86	මහෙසකෙකා	22
මඤ්චකං	214	මිථුහෙද	116,138
මඤ්චසකරො	30	මීයති	46
මඤ්ඤනො	432	මීයෙථ	94
මට්ඨං	206	මුච්ඡනියො	536
මණි	18	මුඤ්ඤකෙසො	271
මණිරතනං	20,24	මුඤ්ඤබ්බච්ඡභුතා	80
මදනියො	268	මුදිජ්ජියෙ	56
මධුරකජාතො	156		

පදනුකතම ණිකා

ම		ර	
මුද්‍රිත ඒකාග්‍රන්ථ	24	රක්තාවසෙසං	250
මුද්‍රිත ලිපි	28	රසග්‍රහණය	26
මුසාවාද	86	රාගරක්තා	54
මුසති	284	රුහිරෙන	20
මෙතනං කායකමමං	124	රුපසංකූලනං	174,106
මෙතනාකරුණා කායිකා	390	රුපසංකූලී	172
		රුපියමයො	268
		රුපී	94,98
ය		උ	
යනු හි නාම	34	ලභ්‍යා	248
යනුවිජකං	108	ලහුකං	76
යථාකාරිකථාචාදී	348	ලහුච්ඡානං	110
යථාපසංකූලනෙ	114	ලිඛිතෙහි	90
යථා පරිශක්තං	428	ලික්කං	550
යථාභූවෙව	339	ලුලිතං	200
යථාභුක්තං	270	ලොකනිකරිකා	22,16
යථාහක්තං	156	ලොමකුපෙසු	26
යථාචාදීතථාකාරී	348	ලොමහංසනං	248
යථාසංකූලිකං	156	ලොමහංසාහිසලභුනො	384
යථාසංග්‍රහං	156	ලොහං	554
යථාසුතං	428	ලොහිතකනිදසකනානි	174
යදිවිජකං	108	ලොහිතකනිභාසානි	174
යසසංවිකනනිකං	212	ලොහිතඛකමයො	268
යානීකතා	160	ලොහිතපකකිදිකා	198
යාවකිවං	114		
යාවගමනීරො	80	ව	
යාවදිවිජකං	108	වගගු	268
යුගං	152,206	වගගුසකරො	30
යුක්තානි	32	වඩකසංගො	400
යොග්‍යානි	544	වවිසමාවාරා	422
ර		වජ්ජ නති	214
රක්තාවරණගුත්ති	116	වජ්ජවෙකියානි	114
රජො	28	වටුමානි	544
රජොජලිං	29	වට්ඨං	94
රක්තනිකාරතිමිසායං	272	වණිපපො	138

පදනුකකමණිකා

ව		ව	
වණණසංවත්තනිකං	212	විඤ්ඤාණඤ්චායතනුපගො	104
වත්තකතා	160	විඤ්ඤාණට්ඨිතියො	102
වත්තනි	136	විඤ්ඤාණසහගතො	538
වතරාමණෙයාරං	530	විත්ථාරිකා	262
වයධමො	188	විත්ථාරෙන	230
වයධමොනුපසි	440	විදිතධමො	62
වයො	188	විනාභාවො	226
වවත්තිකාන	386	විනිව්ඡයො	86
වසුඤ්ඤා	264	විනිපාතිකා	102
වසිකං	30	විනේතඤ්චො	210
වාතෙරිතානං	268	විනේයා	150
වාමනකා	530	විපකකතා	12
වාමිරු	400	විපට්ඨාරො	210
වායොසහගතො	532	විපසනෙකා	18
වාරෙසි	234	විමති	242
වාසියා	540	විමොක්ඛො	106,174,246
වාසුපගතසා	46	විරාගසඤ්ඤං	124
වාසෙනති	114	විරාජෙනා	74
වාහසා	370	විරාධනා	432
වාළගාතොපි නිතතුදන		විරිඤ්චානො	200
මකෙසි	216	විරුළුතිං	92
විගතකථංකථා	62	විලාතං	38
විග්ගහ	86	විලොකිතෙ	150
විවිධිවජ්	332	විවක්ඛව්ඡද්	24
විවෙතො	548	විවාද	86
විවෙයා	30	විසද්	20
විජායනති	20	විසාරද්	134
විජිතසඛාමං	58,430	විසෙසාධිගමෙන	122,332
විජිතං	116	විහතෙන	220,254
විජිතාවි	22	විහසති	188
විජ්ජතාසු	204	විහෙසාපෙකෙසා	234
විජ්ජපපාද	328	විතච්චිකං	208
විඤ්ඤාතභිපථො	94,102	විතිනාමෙසුං	250
විඤ්ඤාණං		විරඛාරූපා	24

පදනුකතමණිකා

ව		ස	
වුට්ඨාපියමානං	34	සංඛිතං	248
වුට්ඨාසි	540,552	සංඛිධමො	536
වුත්තවචනා	318	සංඛිවණ්ණපනිභානි	456
වුද්ධිං	92	සංඛිංය	346
වුපකට්ඨො	42	සංඛිංරා	188, 246
වෙකඛමි සකකෙන	158	සංඛිණිකරතා	120
වෙදනා	84,488	සංඛිණිකාරාමා	120
වෙදනානුපසිසි	150	සංඛිභාහක සස	402
වෙදනාපච්චයා	82	සංඛිතානි	214
වෙදපටිලාභං	320,430	සංඛිකරණියානි	118
වෙදයිතා	480	සංඛිසංඛිසි	506
වෙදිකා	282	සංඛිසාපිපත්ත චිවරධාරණ	150
වෙපුලලං	92	සංඛිතානං	556
වෙලලිතකෙසියා	400	සංඛිතපරියොදපනං	72
වෙසාරජ්ජපත්තා	62	සංඛිනුං	554
වෙසසිනි	302	සංඛිනුභාරං	554
වෙචරියමයො	268	සංඛිනුතෙ	140
වෙචරියො	18	සංඛිනුමතො	212
වොකි ණණං	100	සංඛිනු	488
වොකකමි සසර	92	සංඛිනු වෙදයිතනිරොධං	242
වොච්ඡජජි සසර	92	සංඛිනුදී	202
වොසානං	122	සංඛිනුජනං	472
		සංඛිමා	150
		සංඛිතපාතිට්ඨො	272
සංඛිතරං චිත්තං	466	සංඛිතරතනානි	22
සංඛිතරවජ්ජනි	290	සංඛිතප ඤජරං	258
සංඛිද්‍රයා	378	සංඛිතවාසො	74
සංඛිරණියං	224	සංඛිතාහපරිනිබ්බුතො	256
සංඛිලිකං	540	සංඛිතාසංඛි	26
සංඛිණිජාති	30	සංඛිතවාසෙ	544
සංඛිත	34	සංඛිතවාහො	58
සංඛිතකසකකතෙහි	264	සංඛිතා	242
සංඛිතසාවතො	240	සංඛිතාදනං	86
සංඛිතමපනි	18	සංඛිතා	540
සංඛිතඥා	394	සංඛිතො	544

පදනුකකමණිකා

ස		ස	
සත්ථුගාරවෙන	242	සමදනෙතා	26
සත්ථුසාසනං	192	සමනතායොජනං	30
සදණ්ඩාවවරො	403	සමවතතකබ්බො	26
සදණ්ඩ	220	සමවෙපාකිනියා	276
සනාභිකානි	24	සමාදහංසු	384
සනෙමිතානි	24	සමාධිපරිකාරා	330
සනතිකාවවරො	216	සමාධිපරිභාවිතො	126
සනතිං	246	සමාපජ්ඣිතපුබ්බා	170
සනෙතා	54	සමාහිතං විතං	466
සඤ්ඤා	252	සමිඤ්ඤං	74
සඤ්ඤා	132	සමිඤ්ඤා	74
සඤ්ඤාසකබ්බානි	192	සමුදයො	88
සඤ්ඤාගුණානි	410	සමුදයධම්මානුපසි	440
සඤ්ඤා	142	සමුදයවයධම්මානුපසි	440
සඤ්ඤාසමසංකප්පිතා	252	සමුද්වරිතබ්බා	242
සනතයනිකා	390	සමුද්ධපරිසරතා	272
සනතිපාතබ්බලා	118	සමුපබ්බුලො	430
සනතිපාතිතො	118	සමුසසයං	246
සනතිපාතෙතං	254	සමෙව	410
සප්පාටිභාරියං	176	සමෙහි පාදෙහි	22
සබ්බකායපටිසංවේදී	438	සමොදකං	58
සබ්බගජොදකතා	258	සමපකමානි	18
සබ්බබ්බපව්වබ්බි	18	සමපජානාකාරි	150
සබ්බතතාය	288	සමපජානො	150
සබ්බපා	88	සපජානානි	428
සබ්බනිභිතං	322	සමපතිජානො	22
සබ්බඵාලි පුලලා	211	සමවෙධති	18
සබ්බබ්බතතාරිමං	258	සමපතාරො	262
සබ්බරතනමයො	268	සමපායනති	428
සබ්බසඤ්ඤාසඤ්ඤා	132	සමප්පි	200
සබ්බසඤ්ඤා	132	සමොධිපරායණ	146
සබ්බාකාරවරුපෙන	248	සමිහවං	166
සබ්බාකාරසමපනෙත	18	සමිහවෙයසුං	86
සමවරියා	42	සමිහානති	432
සමතිකිකා	140	සමොසමාධි	496

පදනුකකමණිකා

ස		ස	
සමමිඤ්ජනෙ	150	සාරමයානි	290
සමමුලේඛා	134	සාරිරානි	258
සමගි ආසනෙ	318	සාරුපපට්ඨපදං	418
සයනාසීකසස	278	සාලසස	6
සරං	140	සාවකානංස නනිපාතා (බුඩානං)	8, 12
සරිංසපකතාය	82	සාහාරං	152
සරිරහාගෙ	262	සිඬගිව ඡුඡුං	206
සලොමහංසො	166	සිරිසසසමුලෙ	6
සලලං	428	සිලොකං	384
සලලිතා	384	සිසසොතාය	206.
සසථාවචරො	430	සිලපරිභා විතො	126
සසීසකං	516	සිලබ්බතුපාදානං	84
සහසකාරානි	24	සිලවිපකතියා	134
සහායකො	242	සිලවිපනෙතා	134
සළායතනං	48	සිවට්ඨිකාය	448
සංයොජෙම	560	සීසං	554
සංවද්ධානි	58	සීහපුබ්බද්ධකායො	26
සංවෙජනීයං	218	සීහහනු	26
සංවෙසියමානං	34	සුකං	548
සංසාරානි	314	සුකපටිතකෙසමසසුසස	516
සංසරිතං	142	සුබසංවකතනිකං	212
සංසිතං	142	සුබ්නී	18
සාකවෙජනි	358	සුබුමච්ඡවී	26
සාධානගරකං	228	සුචියො	278
සාණභාරං	552	සුදං	28
සාණසුත්තං	552	සුද්ධාවාසකායිකානං	382
සාණං	552	සුනිමෙදයා	370, 372, 368
සාණියො	554	සුපරිකමකතො	18
සානොදකං	210	සුපරිදනෙතා	272
සාධාරණභෝගී	124	සුපට්ඨාලිතසස	268
සාමනනා	130	සුපතතිට්ඨිතෙසු	24
සාමිසංසුඛං	402	සුභං	106
සායිනෙ	150	සුගුමෙ	558
සාරට්ඨී	32		

පදනු කකමණිකා

ස		ස	
සුභො	18	සෙලෙහන	20
සුලභ රූපො	74	සෙවිතබ්බං	418
සුව ඡෛත්යාරං	554	සොකපරිද්දව්‍යානං	436
සුවී ඤාණපයෙ	56	සොණ්ඩා	268
සුවීතිත්තසං	268	සොතවිනෙතා	58
සුවිලික්ඛකං	516	සොපාණානි	282
සුවිහතබ්බාණ්ඩකභට්ඨකෙ	558	සොඛො	198
සුසකකතං	264	සොච ඡෛත්‍යමයො	268
සුසන්නද්ධා	552	සොමනසපට්ට්‍රාහං	430
සුසමාරද්ධා	160	සවාකාරෙ	56
සුසමාහිත්තසංඛකපපා	188		
සුසමුද්ධො	55		
සු සුක්කද්දො	26		
සු සු නාගා	384	හ	
සුකරපොසකො	548	හජීරතනං	24
සුකරමද්දවං	198	හනතාරං	434
සුරා	24	හරිත්තප ඡෛත්‍යං	544
සෙට්ඨො	224	හෙට්ඨාපාදතලෙසු	24
සෙදනං	398	හෙට්ඨාපාසාදං	30
සෙමානං	34	හෙමජාලපට්ඨිත්තනානි	290
		හෙමට්ඨෙ ඡෛත්‍යං	208